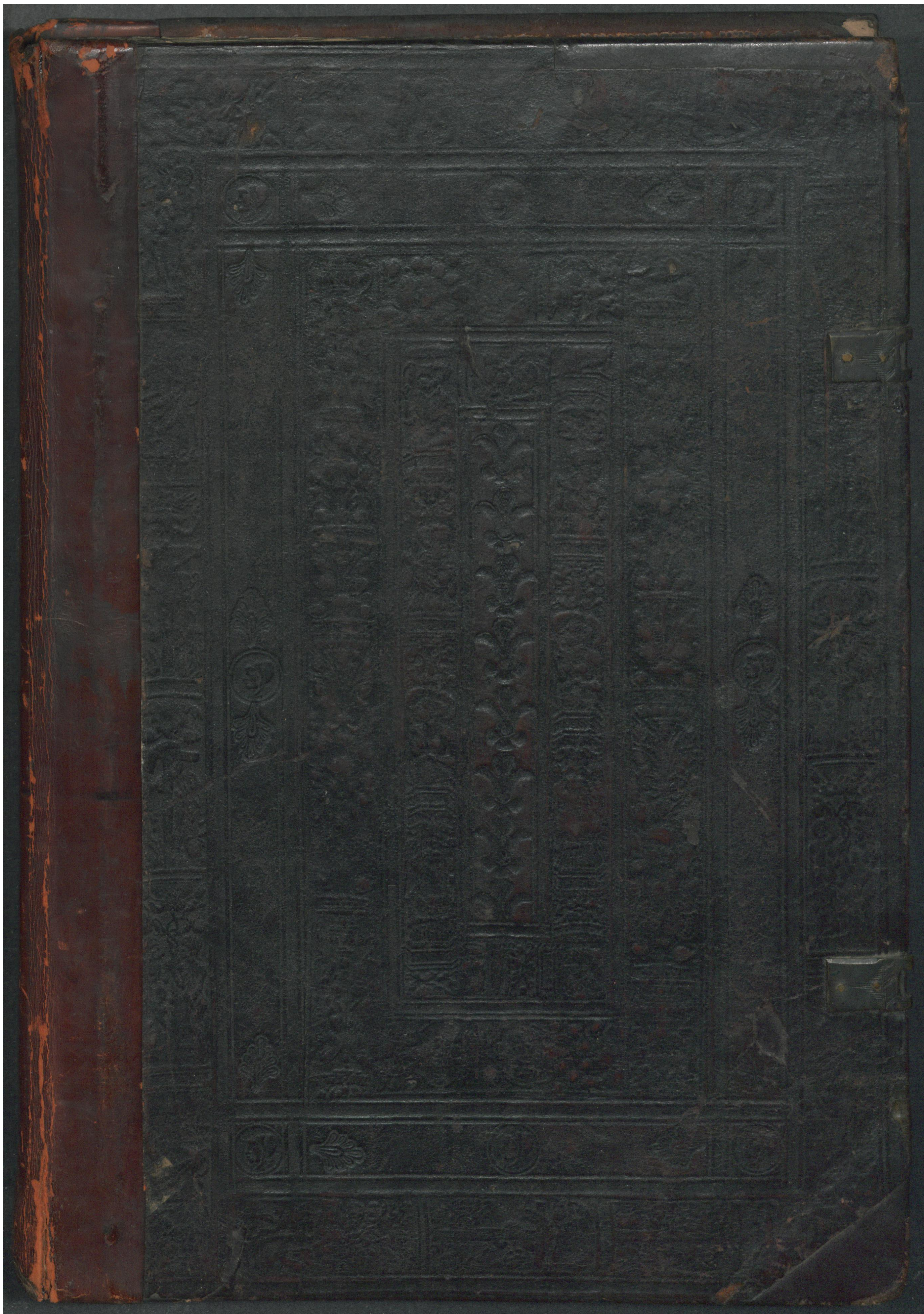
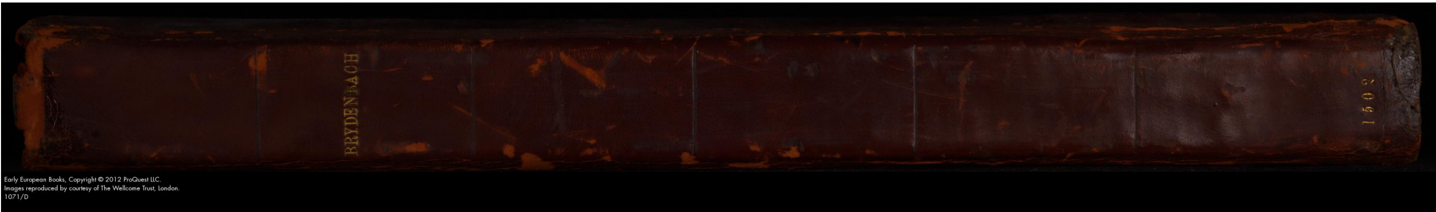

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

1071/

Breidenbach

Printer Hugo.

69 ll. with initial caps b.w. 61 duplicate ll.
without initial caps. i.e.
A (caps) 5 ll; A (no caps) 5 ll; B (caps) 8 ll;
C (caps) 8 ll; F (no caps) 8 ll; D (caps) 8 ll;
E (no caps) 24 ll; D (no caps) 8 ll; B (no caps)
8 ll; E (caps) 24 ll; F (caps) 8 ll;
G (caps) 8 ll; G (no caps) 8 ll.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Brydenbach 635 —— woodcuts, black letter, 130 leaves, folio (all faults) 1502

22 E 6406

REuerendissimo in xp̄o patri ꝛ dn̄o dn̄o Ber-
thboldo sancte Maguntin̄. sedis Archiep̄o. Sacri Rhomani imperij ꝑ germani-
am Archicancellario. ac p̄ncipi electori dn̄o suo gratiosissimo. Bernard⁹ de Brey
denbach dicte eccl̄ie Maguntinen̄. decan⁹ simul ꝛ camerari⁹ obedientiā promptā
et deuotam.

REuerēdissime in xp̄o pater ꝛ dn̄e. dn̄e mi gratiose. Ex tue p̄ter morē meū vsitatū scribere. Reue-
rēdissime paternitati audiētius solito p̄sumpsi. ꝛ rē haud tue dignā grauitati exhibere tentaui.
id cause est ꝙ tua mihi sepenūero exp̄ta ꝓbataq; fruor gratia bonitate ꝛ hūanitate. qua p̄ter sup̄q;
ceteros cumulati⁹ in p̄sentiaꝝ vtēs. Reuerēdissime pater id obnoxi⁹ primū oīm p̄cor quatin⁹ nō cer
te moleste aut indigne. qđ ip̄e encēnij loco tue duxi reuerēdissime offerendū paternitati/feras. sinas-
q; pene tecū iocari. tā etsi id alienū prorsus a tua maturiori cōditiōe certo sciā. ferā ꝛ ego si non satis
grauit ꝓ meo officio a te vl' alio quopiā spectato viro. agere. fuero iudicat⁹. Tentatio si me app̄hen
dit hūana ꝛ imptinēs curiositas. ignoscens ꝓ tua clemētia. haudq; succēsebis. Ceteꝝ multipharia
hūanoꝝ studia ingenioꝝ neq; nouoꝝ cōdendoꝝ existere finē libroꝝ (si tn̄ id nouū dici possit: qđ alia
q̄prius veste indutū ꝛ nouo dūtaxat fuco siue colore superlitū sup̄q; videt opertū. eadē rei substātia
manēte sub alio ꝛ alio aduēticio mō essendi) q̄ nō videat sub ocl'is hac p̄sertim tēpestate. q̄ nouitate
opido increuerīt adinuētiōes. ꝛ vnusq̄sq; in suo sensu abūdat. inueniri posse arbitror neminē. q̄n̄q̄ dē
cousq; ventū sit iā pridē vt iuxta vulgatū ꝓuerbiū stilū dūtaxat mutauisse sit fecisse librū. Taceā opor
tet de grāmaticꝭ rhethoricꝭ. dialeticis. musicis. geometricꝭ. astronomicꝭ ꝛ philosophis. Diu⁹ dudū
Hieronym⁹ testat. qm̄ qđ medicoꝝ est medici tractāt fabrilia fabri. ita ꝛ de alijs parē in modū. So
la scp̄turaꝝ ars est ip̄o eodē asserēte ꝛ dietim docēte expientia. quā sibi passim vēdicāt oēs. q̄ fit ꝙ scri
bim⁹ indocti doctiq; poemata passim. hāc garrula anus. hāc delirus senex. hāc sophista v̄bosus. hāc
vniuersi p̄sumūt. lacerāt. docētq; anteq; discāt. At ego vt meā falcē in alienā mittā messez absit ꝓcul.
carū haud diues p̄ciosaꝝ mertiū. opūq; maioꝝ egen⁹ ꝛ pauꝑ. p̄sumpserim minime aurea vl' argētea
vasa in donaria dn̄i offerre. sed q̄ mihi sunt fictilia atq; cōmunib⁹ apta vsib⁹. ꝛ si pudet. piget tn̄ mini
me exhibere: magna magnis relinquēs. q̄ acriori ꝛ excellētiori p̄diti ingenio. in optimaꝝ studijs di
sciplinaꝝ a puero ꝛ teneris (vt aiūt) vnguiculis euū suū oīe ꝯtriuere vl' diuinaꝝ instituti doctrinis
rerū. vel ceteraꝝ artiū eruditiōib⁹ imbuti. Hi ꝙ q̄nq; talenta a dn̄o tradita sint eis. alia q̄nq; merito
suplucrant. Ego v̄o si duo minuta era in gasophilatiū vidua cū paupcula misero. bene belleq; mecū
actū existimauerim. neq; tn̄ ea Reuerēdissime pater p̄us cēsui in eccl'iam offerēda q̄ tuis acutissimis
p̄sentaueri ocl'is p̄uidēda ꝓbandaq;. tā etsi talis tātiq; p̄ceptorꝭ haud digna sint ꝯspectiōe. Mirabe
re fortassis q̄d veli. Opusculū habeo qđ duplā p̄sefert docetq; ꝑegrinatiōez. altera q̄ꝝ vsq; hierosoly
mā. altera inde ad inclytā v̄ginē ꝛ martyrē porrigit Katherinā. q̄s ip̄e ego vt tua nouit Reuerēdissi
ma paternitas. deo ꝓpicio ꝛ votꝭ meis benign⁹ annuēte. anno p̄feci sup̄iori. zelo tn̄ bono ꝛ optimo si
ne. q̄ ceterꝭ christicolis vl' tali inseruirē mea op̄a atq; labore eas ambas in cartā traduci decreui. mo
do p̄us inuiso. ꝑ scripturā vicz ꝛ picturā. q̄tinus nō mō intellectū res hec oblectaret veꝝ ꝛ aspectū.
traheretq; vehemēti⁹ affectū hoīm deuotoꝝ. Et quāq; ip̄z vile opusculū nō magnop̄e aut necessario
veniat corrigendū q̄si p̄iculo alicui esse possit. etiā si tuas doctissimas inciderit man⁹ minime tue tn̄
absq; Reuerēdissime patnitatꝭ nutu ꝛ cōniuētia. in publicū ꝓdeat nolo. q̄ nō mō tibi detulisse sed ꝛ
ip̄si opusculo videar cōsuluisse. Neq; em̄ adeousq; desipio vt nō intelligā hac ex deditiōe tue me celsi
tudini nil vl' gratiaꝝ vel p̄conioꝝ intulisse. Scio equidē ꝛ cert⁹ suz ꝙ ip̄m poti⁹ opusculū dū ex tua
q̄si officia egredi videbit/auctoritatꝭ ꝛ splēdorꝭ plurimū accipiet atz valorꝭ. maxīe ꝙ incōpertū sit ne
mini. nil vnq; tuā venisse sblimā (q̄ scoriā oēz eradit) qđ nō rectissime euaserit atz emēdatissimū. Que
em̄ macl'a. q̄ rubigo. q̄ impuritas. tuos p̄spicacissimos ocl'os p̄terfugere posset. Quid v̄o tua grauissi
ma iudicatū vnq; fuit cēsura. aut equa lance examinatū. qđ quiuis etiā summoꝝ hoīm: arguere p̄re
sumpserit. Hinc sequat necesse est. vt qđ abs te ꝓbatū fuerit id magnipēdat. Quod v̄o reiectū id ni
hili ꝛ flocci habeat optat. Eam ob rē operā impēdi q̄ sollicitā. vt ip̄m opusculū hac diligētia ꝯfice
ret ꝛ lucubratiōe coq; moderamie vteret vt cōmunia p̄teriret ꝛ nō nisi cursim ac summis (vt aiūt) la-
bijs p̄us descripta p̄stringeret. Que v̄o digna eēnt dictu scituq; ea lati⁹ euolueret ꝛ dissereret copio
sius. vt id in ꝓcessu de mahumeto ꝛ alijs q̄busdā grauib⁹ assertiōib⁹ ꝛ disputatiōib⁹ haudq; cōtemnē
dis oratiōib⁹ fiet euidēs magis. Porro qm̄ magna beniuolentia maiori dilectiōe maxima v̄o grā
tua me Reuerēdissima paternitas ꝛ serenissima dn̄atio semp ꝛ vbiq; p̄ ceterꝭ ampliori ꝓsecuta est
fauore (qđ nō tam ipse sensi sepissime q̄ omnes habēt p̄spectū) quinetiā ꝛ si tacerē lapides clamarēt/
haudq; silerēt ip̄a tua in me plurima collata bn̄ficia officiaq;. Ea p̄pter tue me p̄stantissime ꝛ colēdis-

A

ſime paternitati ꝯfiteoꝛ foꝛe ꝑpetuo obligatiſſimū/deditiſſimūqꝫ. Et quãqꝫ (qꝺ doleo) nō opis mee
grates referre cōdignas/neqꝫ ꝓrſus habeã qꝺ retribuã dño meo obſeruãdiſſimo ꝓ oibꝫ q̄ retribuit
mihi. tñ quo propenſiſſimū ani mei in te affectū prodã vtcunqꝫ. atqꝫ paratiſſimã oſtendã cōplacēdi
voluntatē. En ꝛ meipm totū ꝛ hoc exile encenniū. ſequēs vicꝫ opuſculū. ſterile ꝛ incomptū/tue de-
do dedicoqꝫ Reuerēdiſſime paternitati/vtere ꝛ me et eo vt libet. Etſi qñ licebit pre ocio id intueri di
gneris. Sicqꝫ fiet vt tua lōge melius acceptiꝰ et clarius euadat approbatiōe. q̄ꝫ alteriꝰ cuiuſpiã vel
exacta diſcuſſiōe. qꝛ ꝑnotiſſimū cūctis iam factū ſit ꝛ celebri fama vulgatū. qꝛ hiſce in terrꝫ ſicut pote
ſtate ita ꝛ ꝟtute p̄ſtantioꝛ te ſit nemo. Quis eñ oēs p̄clarās animi coꝛpiſqꝫ tui dotes ꝛ eximias gra-
tias. paucis explicabit. q̄ ſedē ſibi quaſi ꝓpriã in te vno oīm iudicio collocauere. Quis tuã vel cogi-
tando vel dicēdo ſingularē prudentiã. oculatiſſimã circūſpectionē. ingenij acumē ꝛ facilitatē. graui-
tatē moꝛū. debita ſuauitate ꝑuenuſtã. amoꝛē equitatꝫ ꝛ iuſticie. clemētie legibꝫ haud incultã ani con
ſtantiã ꝛ magnitudinē. ac rebꝫ in gerundis induſtriã ꝛ ſagacitatē. pauculo emetiat̄ ſermone. Qꝺ ꝛ ſi
q̄s vel eximius oratoꝛ tentare p̄ſumeret. cum nō modo ſuccumbiturū ſed ꝛ obfuſcatiōis q̄ꝫ acceſſio-
nis ſiue elucidatiōis plus allaturū. haud iniuria crediderim. Ne ꝫ multis moꝛer fruſtraqꝫ coner. id
ſenſio. id ꝓclamo (nō certe aſſentatorꝫ vicio ſed q̄ veritati teſtimonio ſim moꝛēqꝫ ei gerã) q̄cquid proꝛ
ſus in auctiſſimo ꝛ donis referto ampliſſimis inuenit̄. id tu cumulatiſſime habes ꝛ poſſides totum-
oīm feliciſſimꝰ ꝛ foꝛtunatiſſimꝰ iure meritoqꝫ reputãdus. Eya ꝟo q̄ꝫ probe q̄ꝫ apte q̄ꝫ iuſte: tua p̄cla
ra merita. tue reſponderūt ſublimationi. q̄ in ſummū vſqꝫ gradū cōſcendiſti ꝛ apicē. in inſigni metro
poli maguntinenſi. En fides tua integerrima. zelus ardentiſſimꝰ. infatigabilis laboꝛ. caſuū ꝑpeſſio
varioꝝ. quibꝫ pro ipſius alme eccl̄ie ꝛ inclyte ſedis magūtinenſis incremēto pridē ſemꝑ decertaſti. q̄ꝫ
recte. deo ipſo volēte ꝛ patrū oīm vnitiſſima cōcurrente electione. plebiſqꝫ acclamatiōe fauētiſſima.
mercedis ꝛ p̄mij iuſta retributiōe. te in p̄celſum h̄ faſtigiū cōſtituere. Supremã ꝫ glioſiſſimi Marti
ni collocatꝰ in arcē Archipreſul fauſtiſſime diuo ꝓrſus auſpicio. eã adauge ſemꝑ et exoꝛna. ꝛ quã ti
bi hactenꝰ charã promotãqꝫ habuiſti. nūc fac operoſius atqꝫ accuratiꝰ vt cepiſti magnifices. ampli
fices. ꝛ illuſtres in dies. q̄tinꝰ ſe te rectoꝛe te duce. te paſtoꝛe iuſtis ꝛ optimis ſe gubernatã legibꝫ lete
tur. gloꝛiet̄ ꝛ gratulet̄ ſibi in euū. tua q̄ꝫ Reuerēdiſſima paternitas p̄nti gaudeat felicitate. ꝛ eterna
in celis iocūditate atqꝫ beatitudine expleto certamīe. curſuqꝫ bonis p̄ſuli cōſummato ꝑfruat̄ Amē.

Continentiam huius operis ſubiecta monſtrabunt.

In p̄mis prefatio p̄mittit̄ ciuitatis Hieruſalem ac ſancte terre finitime. quondã promiſſiōis ap-
pellate cōmendaticia. plures eius p̄claras oſtendendo p̄ter ꝛ ſupra ceteras excellētias ꝛ precipuas.
prerogatiuas. vnde ꝛ ex ea veluti termino ad quē motus eſt profectio in eam eminētioꝛ cōuincitur ꝛ
dignioꝛ merito cōprobatur. Fructus etiã ſancte huius peregrinatiōis quoſdã ipſa prefatio ꝓſequi
tur. intentionēqꝫ explicat autoꝛis ꝛ operis diuiſionē vt patet intuenti.

Deinde ꝓceſſus Hieroſolymitane ꝑegrinationis de loco ad locū oꝛdinate ꝛ examuſſim cōi ꝛ vul-
gata deducit̄ narratiōe. ꝛ tū litterꝫ ꝛ ſcripturꝫ. tū imaginibꝫ ꝛ figuris. potioꝛes ille ciuitates ꝛ loca q̄
bus inter ꝓficiſcendū cōmuniꝰ applicat̄ terra mariqꝫ. ad intellectū ꝛ ſenſum deſcribunt̄ videlicet.
Primū omniū inclyta ciuitas venetiarū tanqꝫ terminus a quo intrantibus mare.
Deinde ciuitas parentina q̄ a venetijs leucis cōmunibꝫ ſiue miliaribꝫ italicis diſtat centum.
Deinde vrbs Coꝛfona q̄ octingentis. Deinde Modona q̄ mille ꝛ centū. Deinde Joppen ſiue
Japha q̄ bis millenis. Ubi ꝑegrini ad terrã de mari egrediētes. ꝑ Rama oppidū vſqꝫ Hieroſolymã
ꝑ. xl. leucas in aſinis ꝑgūt. Et ita a venetijs vſqꝫ Hieruſalē ſunt bis millena milia italica ꝛ q̄dragin-
ta. Cetere ꝟo minoꝛes vrbes ꝛ inſule oēs ſuis in locis/ꝓprijs dūtaxat noibus deſignant̄. Ex ꝟo inſi
gnis ꝛ potēs ciuitas Raguſina q̄ngentis diſtãs a venetijs leucꝫ ſuo loco nō eſt hic effigiata. ad cuiꝰ
poꝛtū etiam cōiter ſolet applicari. Id cauſe eſt qꝛ nimio ventoꝝ impetu ꝛ vi inde ꝓiecti. ac celerioꝛi
curſu alio delati. illac nequiuimꝰ propinquare. quo accidit vt nr̄os ſubterfugerit oculos ꝛ obtutꝰ.
Inter inſulas ꝟo plurimas q̄s pretergredi opꝫ/inter nauigandū tres p̄cipue ceterꝫ p̄clarioꝛes hic
habent̄ figurate ꝛ deſignate. videlicꝫ Candia q̄ a venetijs mille leucis italicꝫ diſtat. Rhodū q̄ mille
q̄dringētis. ꝛ Ciprus q̄ mille ſeptingētis. Reliq̄ dumtaxat nūcrant̄ ꝛ noiant̄ ſuis in locis. Poꝛro
loca ſacra intra Hieroſolymã. ꝛ que ciuitati de vicino adiacēt. de q̄bus crebrius in ſacra fit pagina
mentio. et in q̄bus queqꝫ memoꝛatu digna patrata legunt̄. ſpecialibꝫ effigiant̄ figuris cū notulis de-
claratoꝛijs ꝛ remiſſionibꝫ opoꝛtunis ad veteris vel noui teſtamenti paſſus.

In ſecūda parte p̄me huius partis p̄ncipalis. determīato de locis. agitur oꝛdine cōgruo de inco
larū ſiue indigenarū locoꝛū eoꝛundē. et p̄ſertim ſacroꝛū moꝛibus/ritibus/legibꝫ/et ſectis. Et primū
omnium de ſarracenis quoꝛū vt magis pateat erroꝛ ꝛ damnatiſſima ſecta.

De eorū pseudo ꝓpheta ⁊ pestifero seductore Mahumeto. longa ⁊ ꝓpria texit hystoria tractās vicȝ.
De eius ortu ⁊ natiuitate. De eius detestabili vita ⁊ cōuersatiōe. De eius ꝓ hane legis initio et
ꝓmulgatiōe. De eius infelici morte ⁊ indubia dānatione. Et tandē cōpendiosa q̄dam sed notabi
lis ⁊ matura annectit mahumetice secte ⁊ ꝑfidie improbatiō. vbi multa haud cōtemnenda inserunt
dogmata. potissimū cōtra illā epicureā paradisum quā ipe mahumet suis p̄dicauit sectatoribꝫ ⁊ ꝓmi
sit. Inde agit breuissime. de Judeis. Grecis. Sirianis. Jacobitis. Nestorianis. Armenis. Georgia
nis. Indianis. Maronitis. Et eoꝝ oibus erroribꝫ cerimonijs ⁊ ritibꝫ. Adiūgunt quoqꝫ cuilibet
sue ꝓprie littere siue caracteres q̇bus vtunt vel scribēdo vel loquēdo ipe natiōes. In fine eiusdem
tractat⁹ oratiuncula quedā addit miserū ⁊ miserabilē oriētalis eccl'ie statū modernū deplorās. Sed
⁊ disputatio q̄dā seriosa ⁊ grauis cōtra eos/ q̇ vnūquēqꝫ in sua fide. lege vel secta. credūt posse salua-
ri. Postremo de veris catholicis latinis q̇ ꝑpauci sunt Hierosolymis fit memoria cū lamētatione
q̄daȝ lugubri. sup desolatiōe eccl'ie dei sctē. ⁊ exhortatiōe ad p̄ncipes orthodoxos. eos ad eccl'ie fideli
orē cōtra ꝑfidos defensionē aīando. Cui⁹ rei gr̄a in calce visio q̄dam terribilis Carolo quōdaȝ im-
peratore ostensa. annotat ex speculo historiali Uincentij beluacensis sumpta.

In secūda hui⁹ opis parte p̄ncipali. de scda agit ꝑegrinatiōe ab Hierusalē ꝑ vastā solitudineȝ in
montē Synai. ad diuā ⁊ inclytā sanctāqꝫ virginē ⁊ martyrē Katherinā. Cui etiaȝ cōmendaticia q̄-
dā antefert prefaciūcula/ sicut ⁊ p̄ori. Deinde ꝓfectiōis ipius ordo ⁊ ꝓcessus ab Hierl'm vsqꝫ in
Gazera ciuitatē. ⁊ inde ꝑ desertū vsqꝫ Syna describit. vbi ⁊ loca sacra singula in monteȝ dei oreb et
Synai ex ordine explanant ⁊ debitis notulis elucidant. Tandē regressus ex mōte Synai ꝑ hor
tū balsami in Matherea villa existentē. ⁊ ꝑ Chayrū babyloniā ciuitatē sarracenoꝝ potētissimaȝ. et
maximā. vbi rex ipsoꝝ Soldan⁹ residet. ⁊ inde ꝑ Nylū paradiseū fluuiū nobilissimū vsqꝫ in Alex-
andriā quondā gl'iosaȝ vrbē. vnde ⁊ venetias redit nauigio/ vbi etiā de constantinopolitane vrbis
excidio ⁊ expugnatiōe digressiue agit. ordinata ⁊ oportuna explicat narratiōe. Et in fine oim̄ q̄dam
ponunt scitu necessaria his q̇ forte has volēt in futuro deuotiōis gratia subire ꝑegrinatiōes. q̄s fru
ctu multiplici spirituali haud dubiū inde dotādos altissimus saluos cōducat et reducat. Amen.

Prefatio in opus trāsmarine peregrinationis ad ve- nerandū et gloriosum sepulchrū dominicū in Hierusalē eius tum lau- des tum fructus paucis attollens. intentationemqꝫ exprimens auctoris et operis diuisionem Incipit feliciter.

Sancte ⁊ salubris ꝓfectiōis atqꝫ ꝑegrinatiōis trāsmarine Hierosolymitane. laudes
amplissimas. eximiā dignitatē. ⁊ p̄claras vtilitates cupiēs hac cōmendaticia extol-
lere orone. ita paucis vtendū cēsui q̄ morē gerā lectori. vt habeā nihilomin⁹ rationeȝ
dicēdis q̄ orthodoxorū deuota pectora in eā prius fortassis inclinata. etiā atqꝫ etiaȝ
faciā inclinatiora Atqꝫ in p̄mis hinc mihi arbitror exordiendū. q̄ cū ꝑspicuū sit iu
xta philosophicā assertionē a termino ad quē motū accipe speciē ⁊ rationē atqꝫ etiā
dignitatē. Hinc ex terre sancte sup cūctas p̄eminētia/ hui⁹ ꝑegrinatiōis laus ⁊ cōditio nobilis ve-
nit. haud dubiū metienda p̄mū. Quobrem si vl' summoten⁹ attigero magnā excellentiā/ maiorē p̄ cete-
ris prestantiā/ maximā prerogatiuā sancte illius ciuitatis Hierusalē ⁊ terre finitime (tam etsi suapte
ꝑnotissimā) nō mediocrē. imo pene e vestigio ꝓximā in eā rem fecisse me accessionē. plurimāqꝫ absol
uisse cōmēdatiōis ptez. haud iniuria existimabo. Gloriosa sane de ea ciuitate dicta sunt abolim. psal
mista teste. dicūturqꝫ dietim. qm̄ ciuitas dei summi est. magni regis ⁊ dn̄i virtutū. cui⁹ fundamēta in
montibꝫ sanctis. ita vt diligat dn̄s ipse portas syon sup oia tabernacula Jacob. Genescos q̄ȝ testat li-
ber. quāta ꝓmissionū serie. terrā hanc p̄ori seculo venerādis patribꝫ ipse oipotens deus pollicit⁹ sit.
vnde ⁊ terra ꝓmissiōis appellata est. ei⁹ terre viuentiū q̄ in celis est typū ex multis simitudinibꝫ (quas
breuitatis amore transeo) q̄apte p̄seferens. Claretqꝫ libro ex eodē. quēadmodū multaꝝ gentiū pater
Abraā. duo ammonit⁹ iussu. paterno derelicto solo. egressus de terra sua ⁊ cogitatōe sua ⁊ domo pa
tris sui. ad terrā hāc festinauerit. figēs tabernaculū suū Bethel ⁊ hay. in geraris bersabee cōmorat⁹
et Ebron. Itidē de Isaac Jacob Joseph q̄ȝ ⁊ fratribꝫ ei⁹ liquet. Hoc adiecto q̄ hi qm̄ viui in terra
ista semp esse nequibāt. mortui saltē in ea exoptabant ⁊ magnope desiderabāt sepeliri. Id posteris su
is in mādatis relinquētes. Constat p̄terea nemineqꝫ fugit. q̄ et ipe omniū mitissim⁹ hominū Moy

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

ſes.hanc ob terrā nō tam viſendā ꝙ̄ poſſidendā.cōtemptu regali palatio.ꝓclaris egypti opibus ni-
hili habitis.ſpretaqꝫ terra inclyta.cū fratribꝰ ſuis longo ꝑ deſertū tpe affligi maluit. ꝙ̄ tēporalis re-
gni frui iocūditate. Cūqꝫ eam dei nutu ingredi nō licuit.ſaltē a longe ꝓſpicere ⁊ ſalutare eā loco de
ſublimi mōtis abarym habuit ꝑgratū. Obmitto hͣ in loco recēſere ex penthateuci regū Judicū ꝓphe
taꝝ hyſtoriarūqꝫ voluminibꝰ plurima.q̄ maiorē in modū ad eiuſce terre ingentē cōducerēt oñdendā
ſublimitatē.quāto videlicꝫ iſraelitarū ipa parta fuerit ſudore.quāta hoſtiū ſanguīe cede ⁊ ſtrage ſub
acta.ꝙ̄ ſacratiſſimis ſemꝑ gubernata legibꝰ.ꝙ̄ miris a deo ſignis ⁊ prodigijs ſepenūero decorata.ꝙ̄
clariſſimis ſemꝑ exculta patribꝰ.et eorū tum rebꝰ ⁊ factis memorādis.tū doctrinis ⁊ exēplis inſigni
bus egregie illuſtrata.ꝙ̄ glorioſis referta ꝑſonis.ſacerdotibꝰ videlicꝫ ⁊ regibꝰ ⁊ ꝓphetis.quoꝝ eſt am
pla ſatis laus in hyſtorijs:⁊ memoria in bñdictiōe.apud quos etiā tam ſincerus dei cultꝰ diu et diu
viguit.ita vt notꝰ in Judea deus dūtaxat tūc/in toto eſſet orbe terraꝝ.⁊ in ſolo iſrael magnū nomen
eius atqꝫ habitatio eiꝰ in ſyon. Siquidē facta eſt iudea ſanctificatio eiꝰ:iſrael poteſtas eiꝰ. Jd poti
us poſt oīa velim adiectū velut ꝓcipuū inſtituti mei documētū.ꝙ hō natꝰ eſt in ea.⁊ ipē fundauit eā
altiſſimꝰ.quia videlicꝫ terrā hanc vnigenitus dei filius noſtrā venturꝰ in carnē.in tēporis plenitu-
dine ſibi vniuerſo delegit ex orbe.quā ⁊ ſua benedicta cōſecrauit incarnatiōe.natiuitate.cōuerſatio-
ne.quā preterea doctrina ſua ⁊ miraculorū gloria eximie honeſtauit.illuſtrauitqꝫ morte.reſurrecti-
one.et in celos aſcenſiōe. Qua ex re id haud ab re intulerim.quoniā ſi (vt par ratio eſt) digna puta-
mus loca vbi petrus ⁊ paulus chriſtiani duces exercitꝰ.⁊ dñici gregis paſtores ſanguinē fuderūt ꝓ
chriſto. Si deniqꝫ martyꝝ vbiqꝫ veneramur reliquias.⁊ ſanctā fauillā oculis apponētes.ſi licet etiā
ore cōtingimus. Terrā illā quomodo nō oñi prorſus digniſſimā veneratiōe exiſtimabimꝰ.in cuius
medio ſalutē noſtrā operatus ſaluator noſter.monumentū quoqꝫ in q̄ redemptor ipē noſter cōditus
eſt.quomō nō magnificiemus magꝭ.quomō nō pluris reputabimꝰ. imo vero quō ſic a ꝑfidis floc-
ci haberi et naucipendi.tantis iā retrohabitis tēporibus ſuſtinemꝰ in iniuriā chriſti ⁊ obprobiū no
minis xpiani. Scitū eſt preterea ⁊ incōpertū extat nemini.quāto antiq̄ ſtudio ⁊ veteres iudei tēpluꝫ
Hieroſolymis ⁊ ſancta ſanctorū tum venerabanꝫ tum frequētabant/ꝑſertim ꝙ illic erat arca teſta-
menti cū cherubin ⁊ propiciatorio.vbi tabule legis.manna quoqꝫ ⁊ virga aaron que fronduerat cō
tinebanꝫ.que tñ oīa ⁊ ſingula vt vas electionis Paulus diſſerit.nō niſi vmbra erāt futuroꝝ. At nō-
ne apud nos (vt de ceteris ſileā) venerabilius lōge eſt mediatoris dei ⁊ hominū Jeſu xpi domini no
ſtri ſanctū glorioſumqꝫ ſepulchrū.quod quotiēs fidelis quiſqꝫ ingrediꝫ.totiens mentis ac fidei ſue
oculis.inuolutū ſyndone videt ſaluatorē.paululūqꝫ procedens.lapidem conſpicit reuolutū . ange-
lum quoqꝫ ſuꝑ illum ſedentē.et ſudariū cum lintheaminibꝰ mulieribꝰ oſtendentē.templū exinde pre-
teriēs vetuſtū.quaſi in preſentiarū.audit Jeſum inibi ꝓdicantē.cenantē.poſt hac in monte ſyon re-
colit.diſcipulorūqꝫ illic pedes lauantē.ac ſis corpis ⁊ ſanguinis ſui ſacramēta conficientē. egreſſum
tandē in montē oliueti deuotiſſime orantē.defluentē ſudore ſanguineo.oſculo proditū a traditore.
captū dehinc.tractū.illuſum.conſputū.accuſatū.flagellatū.coronatū.morti adiudicatū.crucē ꝓpriā
baiulantē.eiuſqꝫ ſub mole in porta ciuitatis (cuius rei hodie relicta cernunꝫ veſtigia) deficientē.ſuc-
cedentē Symonē cyreneū.ac poſtremo in golgata amariſſime paſſionis ſue myſteria cōſummantē.
O quāta loca illa ſacratiſſima exundant haud dubiū laude ⁊ gloria.quāta virtute ac dignitate pre-
ſtant.quāta ꝓinde deuotione ſi via nobis ad ea eſſet apertior.iure meritoqꝫ eſſent.tum honorāda tū
viſitanda.quāto colenda affectu.q̄ et ipſa mater dñi Maria.virgo ꝑpetua. eius poſt mortem atqꝫ re
ſurrectionē.dictarū rerū ob memoriā nō tam incoluit multo poſt tēpore.ꝙ̄ ardētiſſimis deſiderioꝝ
inſignijs honorabiliora nobis effecit. Jta ⁊ reliquae mulieres ſancte loca ipa ſenūero deuotiſſime ex
oſculantes. Atqꝫ hunc in modū pleriqꝫ alij vtriuſqꝫ ſexus homīes fecere.ſuo nos ad id exēplo pro-
uocātes. Jnter q̄s beatiſſimus effulget Hieronymꝰ eorundē locorū cultor ⁊ inhabitator ꝓcipuus.q̄
in diuerſorio marie ad ꝓſepe dñi in bethleemitico tugurio latitare atqꝫ cōmorari rhomanis ꝓtulit de
litijs. Jta deuotiſſime paula ⁊ euſtochiū.ita venerabilis marcella.ex rhoma ornatiſſimis dictarum
litterꝭ eo aduocata. Jta clariſſimi quiqꝫ alij ex oñi delectores xpianiſſimo viri . q̄ pro ſua eximia fide
et deuotiōe quantūlibet diſtarēt minus ſe habere xpiane religionis abolim putauere/ in illa loca ſa
cratiſſima ſuis ꝑſpexiſſent oclis:oculiſqꝫ attigiſſent.atqꝫ illic xpm dominū adorauiſſent vbi ſteterūt
pedes eius.et in quibus euangeliū primū de patibulo choruſcauit.fideſqꝫ noſtra ſumpſit exordiuꝫ.
Adde ꝙ dictoꝝ deuota viſitatio locorū.ad emēdatioris vite ꝓpoſitum cōcipiendū. hauriendāqꝫ
ſuorū cōpunctionē criminū.nōnihil cōfert pio et fideli ꝑegrino.ita vt meo q̄dem arbitratu . atqꝫ plu
rimorū mecū cōſentientiū cenſura.nullus pene ſit vel perrarus.q̄ non melior inde regrediaꝫ ꝙ̄ ante
fuerat ingreſſus. Neqꝫ ob id.hoc in loco.gētili cōceſſerim poete dicēti. celū nō animū mutat q̄ tranſ
mare currit, Eſto in curioſis id locū habeat,q̄ vanitatꝭ ductu ipū.ſcrutandorū locoꝝ cauſa.eo per-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

gunt. nullū referentes fructū ex tanto labore et sumptu. nisi ꝙ veterū more exploratorꝝ. quos Moy-
ses miserat terre sancte terreqꝫ ꝓmissionis detrahere nō cessant. At nō sic in his. qui deuotōnis vene
rationisqꝫ gratia illo proficiscunt. per varios casus ꝑ mille discrimia rerū. Quis equidē christicola
has ingressus terras sacratissimas. nō mox amaras solueret in lachrymas. q̄s cōpunctionis nō pre
ferret indicia. etiā si adamantino esset pectore. vbi ⁊ petre scisse sunt. ⁊ saxa ingentia diruta (q̄ hodie
sub aspectū ibi mōstrant) atqꝫ terra tota funditꝰ mota xp̄o moriēte in cruce. Quis nō alterū mutare
tur in virū. ꝑditus quantūlibet ante fuisset. quādoq̄dem (vt de plenissimis illic remissiōibꝯ ⁊ indulgē
tijs copiosissimis taceā quas cōsequi quisqꝫ ibi pōt mox vbi mare egredit et pedem terre sancte infi-
git. ac deinceps q̄ sepe multis in locis) quādo inqꝫ (quod plurisfacio) venerāda saluatoris sui vesti
gia. ac oīm pene passionū ceu victoriarū suarū erecta ibi vexilla. terrāqꝫ suo ꝓcioso rubricatā et ꝑfu-
sam sanguine. copia sibi dat sub oculis cōspicere. deosculariqꝫ ore. terere pedibꝯ. manibꝯ ⁊ corpore
toto cōplecti. Quādo licꝫ in villulā christi ingredi. intrare Marie diuersorium. atqꝫ ꝓsepe illud di-
gnissimū cōtingere. adorare paruū hoc terre foramē. in quo celorū cōditor natus est. in quo deꝰ im-
mēsus infans factus vagijt. in quo inuolutꝰ pannis. visus a pastoribꝯ. stella demōstratus. a magis
fuit adoratus. Quinetiā (vt minora referā) ad iordanis fluenta vbi baptisatus fuit xp̄s a Johāne.
ad pastorū quoqꝫ caulas. ad dauidis mausoleū. ad Amos ꝓphete rupem. ad abrae deniqꝫ isaac ⁊ ia-
cob eximiorū monumēta patriarcharū in Ebron Sed ⁊ ad triū illustriū feminarū. vxorū scꝫ corū-
dem tabernacula ac memorias. liber patet aditus. transitusqꝫ ad ritū Eunuchi a Philippo baptisa-
ti. vnde samariā pergas. Cineres baptiste Helisei. Abdie mente colligas. videas floridā Nazareth
florem vtiqꝫ iuxta nomē suū galilee. villā chana. montē thabor. mare galilee. ⁊ secus id milia populi
nō pauca agnoscas ꝑ dominū satiata. Inde progressus. mēte ꝑtractes filiū vnicū matris sue in por
ta Naym resuscitatū. atqꝫ montē suspicias hermon. vadasqꝫ ꝑ torrentem Endor. in quo Zizara su-
perat. In ꝓspectu tibi sit capharnaū. libanus. tyrus. sydon. bethel. hay. sylo duplex cesarea. triplex
rama. gl'iosa olim ptolomeida. Ramathaym sophym. Joppe. Lydia. Jamnia. Nobe. ac philistijm
ciuitates quiqꝫ. et reliqua id genus loca multa. in q̄bus mira legunt facta gestaqꝫ. Post que oīa per-
transita. in montē rursus ascendas oliueti. et inde in montez properes caluarie. atqꝫ in crucifixionis
loco adores. noctē dehinc in dn̄ico facturus sepulchro. vbi tua cū magdalena defleas dolenter pec
cata. Quis inquā cunctis hisce ex locis et monimētis (si tamē deo credat ⁊ euāgelio) nō magnā sibi
hauriat deuotionē. Quis ibi melioris sibi vite non imbibat voluntatē. viteqꝫ veteris peniteat. vbi
tot et tanta ad hec sub oculis habet incitamenta. vbi haud dubiū diuina gratia efficacius ꝑ ceteris
locis in aīas agit deuotorū. si obex nō ponat. Sed de his iam satis superqꝫ fortassis.

Quod reliquū est neutiqꝫ putauerim silentio trāseundū. queadmodū videlicꝫ dictarū ꝑlustratio
terrarū. haud immodice ad earū sumendū intelligentiā rerū deseruit. de quibꝯ sacris in hystorijs q̄
creberrimā mētionē fieri constat. Nimirū ꝓspectum oēs habemus exploratumqꝫ. quoniā visa q̄
audita vel lecta dumtaxat. amplius mouēt/atqꝫ que corā videntur sua sub effigie. fortius nobis so
lent imꝓmi. q̄ si aliena tantūmodo imagine repsentent. Hinc in veteribꝯ legimus hystorijs btō tra
dēte Hieronymo. philosophos quosdā lustrasse ꝓuincias. nouos adisse ꝓplos. maria trāsisse. vt q̄s
ex libris nouerant/coram quoqꝫ videret. Sic pitagoras memphiticos vates. sic plato egyptū ⁊ cā
oram italie. que quondā magna grecia dicebat. laboriosissime ꝑagrauit. Sed ad titumliuiū lacteo
eloquētie fonte manantē de vltimis hispanie galliarūqꝫ finibus. quosdā venisse nobiles legimus. et
quos ad cōtemplationē sui rhoma non traxerat. vnius hominis fama perduxit. Sic appollonius
plurima ꝑtransiuit regna. atqꝫ (vti hec veluti extranea missa faciā) sacra habet pagina celebriqꝫ me-
moria refert/venisse reginā saba a finibus terre. cum comitatu ⁊ diuitijs multis Hierosolymaꝫ: vt
audiret sapientiā Salomonis. qua probata obstupuit. ita vt spiritū vltra vix haberet. proclamans
ꝙ media pars eorū que audisset ⁊ vidisset. minime fuisset sibi prius nūciata. Quid ergo mirū si de-
uotus quisqꝫ christianus illā videre desiderat terrā. quā quottidie ecclesie resonant vniuerse. Que
enī dies pene ꝑ anni circulū in qua vel cantādo vel legendo vel ꝓdicādo ecclesie christi non recolūt.
que hisce in terris/ac locis eius finitimis facta perhibent. Omnibus quidem hominibꝯ teste phi
losopho naturale inest desideriū sciendi. sed hac tempestate perpauci sunt. qui sese claris oblectare
disciplinis ⁊ scientijs volunt. animūqꝫ suum nobilē. ingenuis optimarū artium pascere doctrinis
ꝙ vel laborē horreant adiunctū. vel copia sibi desit rei familiaris ociumqꝫ. Perplures vero sunt q̄
melioribus et vicinioribus saluti neglectis. superuacaneis studijs dediti sunt nimis. qui videlicet
diuitias coaceruare. augere opes. mundi huius oblectationibꝯ perfrui. affluere delitijs et volupta-
tibus q̄runt. studentqꝫ amplissimis officijs ⁊ gradibꝯ ꝓeminere. nec cogitāt miseri fragilē fortunā ⁊
inanes eorꝝ cōtentiōes. q̄ mediocri in spacio sepe frāgunt ⁊ corruūt. vel ante in ip̄o suo cursu obruū-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tur.q̄ꝫ poꝛtū conſpicere potuerūt. Sicqꝫ omnē moꝛtaliū vitā vari⁹ ſub ſole laboꝛ exercet.atqꝫ vt lon
ge ante Jeſus ſyrach p̄dixit.occupatio magna creata eſt filijs adam.a die exitus eoꝛū de ventre ma=
tris vſqꝫ in diē ſepulture in matrē vniuerſoꝛū terram. Poꝛro vnū eſt neceſſarium. Jeſum vicꝫ ſcire ꝛ
hūc crucifixū. Jd doctiſſim⁹ in lege ꝛ euāgelio aplus Paulus etiā poſtea q̄ꝫ in tertiū rapt⁹ fuit celuꝫ
vbi mira vidit.vbi audiuit archana q̄ hoībus loqui nō licet ſatꝫ ſibi eſſe arbitraꝫ.atqꝫ etiā p̄cipit vni=
uerſe xp̄iane religiōis.pfeſſoꝛibꝫ.nō plus ſapere q̄ꝫ optet.neqꝫ in alio quoqꝫ gloꝛiari niſi in cruce dñi
nr̄i Jeſu xp̄i.in quo eſt ſalus vita ꝛ reſurrectio nr̄a:per quē ſaluati ꝛ liberati ſum⁹. Quippe q̄ fact⁹ eſt
nob̄ via veritas ꝛ vita. Non ꝫ gloꝛieꝫ ſapiēs in ſapiētia ſua. neqꝫ diues in diuitijs ſuis. neqꝫ foꝛtꝫ in
foꝛtitudie ſua.ſꝫ in h̄ gloꝛieꝫ q̄ gloꝛiaꝫ.ſcire ꝛ noſſe me:ait dñs de⁹ exercituū. Qm̄ hec eſt vita eterna
vt cognoſcāt te ſolū verū deū ꝛ quē miſiſti ieſum xp̄m.ipſo id p̄ ſemetipm confirmāte. Et quanqꝫ ad
hāc ſalutarē aſſequendā ſciam.euāgelica p̄cipue ꝛ aplica ſatꝫ cōferāt documēta. q̄ ſanctoꝝ ſtudioſa
lucubratiōe exoꝛnanꝫ in dies.ac p̄ diuini v̄bi declamatoꝛes q̄tidiana elucidanꝫ explanatiōe.nō paꝝ
tū vt p̄fatus ſum ad eā ipam cōducit dictoꝝ pagratio.ꝛ ſub ocl'is cōſpectio locoꝛū. in quibꝫ queqꝫ p̄
xp̄m facta/dicta/aut paſſa dictim.aut legim⁹ ipſi aut audiuim⁹. Sancta pfecto eſſet huiuſcemodi
curioſitas(vt ita dixerim)ꝛ ſalubꝛis euagatio atqꝫ exercitatio pꝛoꝛſus putilis homini. pꝛeſertim me
diocri.ſic videlicꝫ exploꝛatū ire atqꝫ pſcrutatū.loca vite moꝛtiſqꝫ Jeſu dñi noſtri ſaluatoꝛis . eius ex
amoꝛe ꝛ ſincera dilectiōe.qui moꝛtē ibi noſtrā moꝛiēdo deſtruxit:et vitā reſurgēdo reparauit. Et cū
Hieronymo ſic iam concludā. Non Hieroſolymis fuiſſe:ſed Hieroſolymis bene vixiſſe. Hieroſo
lymis deuote ſe ꝛ religioſe habuiſſe.honeſteqꝫ ꝛ ſancte cōuerſatum fuiſſe.in medio nationis parue et
peruerſe laudabile eſt.et reddit q̄ꝫ cōmendabilē peregrinū.ipſamqꝫ magnificat ꝛ exoꝛnat peregrina=
tionē.illuſtratqꝫ. Et his iam ſatis ſit ſuper rebus hactenus deſeruiſſe.

Jntentionis explicatio.

S Jquidē oībus ꝛ ſingulis p̄fatis ratiōibꝫ alte cōſideratꝫ.pēſatiſqꝫ anīo. Ego Barnardus
de breydenbach inſignis metropolitane eccl'ie Magūtine.tūc quidē Camerarius. nunc
v̄o etiā Decanus immerit⁹.fatear neceſſe eſt(quo ceterꝫ exēplo fiam)poſtea q̄ꝫdiu procb
doloꝛ laſciuioꝛi etate reſpexi in vanitates ꝛ inſanias falſas.tandē deſup̄ q̄ſi de graui ſom
no expergefact⁹.cogitare cepi vias meas. ꝛ cōuertere pedes meos in teſtimonia dei atqꝫ poſt multa
vana vane experta.tēpus adeſſe ratus ſuꝫ.quo qđ bonū eſſet ꝛ ſaluti accomodū tenerē ꝛ amplecterer
Jtaqꝫ cetera inter multa q̄ mecū ipſe reputabā.eſtimabāqꝫ efficacius ad vite cōducere emendā.id po
tiſſimū in mentē mihi venit.viſumqꝫ eſt bonū.eam ipam de q̄ predixi ſalutarē pegrinationē magno
foꝛtiqꝫ anīo ſubire.pio in viſendi dñici ſepulchꝛi.ceteroꝛūqꝫ ſacroꝛū cōſpiciendoꝛū locoꝛū deſiderio
vehemēter affect⁹. Jdqꝫ diua deſup̄ gratia ꝛ fida apprime cōfratrū ꝛ cōmilitonū fretus comitiua p̄=
feci.de q̄ magnifice deo gratias ago q̄ me et ſocios tali habuit dono dignos.votiqꝫ nr̄i pij effecit cō
potes.atqꝫ magnis de anguſtijs ſepe liberauit. Poꝛro q̄ hanc meā pfectionē ſiue(vt aiunt)reuſam.
vtilē nō ſolū mihi ſed ꝛ alijs fidelibꝫ facerē.ꝛ maxime generoſoꝛū claroꝛūue hoīm anīos in eā ipam
magis magiſqꝫ cōmouerē.operā nauaui q̄ꝫ exactā:vt inter pegrinandū me de oībus q̄ ſcitu neceſſa=
ria dignaqꝫ eſſent cognitū facerē certioꝛē/ſtudioſe ſingula pſcrutādo.nec vllis p̄cendo expēſis. Hu
ius rei gr̄a ingenioſum ꝛ eruditū pictoꝛē Erhardū ſcꝫ rewich de Traiecto inferioꝛi opepreciū duxi
mecū aſſumere vti ꝛ feci.q̄ a venetiano poꝛtu ꝛ deinceps potioꝝ ciuitatū.quibꝫ terre pelagiqꝫ trāſitu
applicare optet.pſertim ſacroꝝ in terra ſancta locoꝝ diſpoſitiōes.ſitus ꝛ figuras.q̄ ad magꝫ pꝛie fie
ri poſſet artificioſe effigiaret.trāſferretqꝫ in cartā opus viſu pulchꝛū ꝛ delectabile. cui declaratoꝛias
notulas.vel latinas.vel vulgares feci per quendā aliū doctū virū ad votū meū apponi. Quod q̄dem
perfectū opus.impꝛeſſoꝛie artis amminiculo cunctis habere volentibus cōmunicandū.vtinaꝫ atqꝫ
vtinā.intento optatoqꝫ haud vacuū fructu euadat.

Operis diuiſio.

D Emū opus ipſum in duas dūtaxat libuit ſcinderes p̄tes. Altera quarū Hieroſolymita=
nā.altera v̄o Katherinianā doceret pegrinationē. vtilioꝛa q̄dam neceſſarijs reſpectibꝫ et
optimis.de moꝛibꝫ ꝛ ritibꝫ erroꝛibuſqꝫ ac ſectis varijs incolaꝝ ꝛ inhabitatoꝝ locoꝛū eo=
rundē.p̄me hui⁹ opis p̄ti adijciēdo.inſerta nihilomin⁹ in fine narratiōis huiuſcemodi ſe
ctarū.pulchꝛa quadā diſputatiōe.ceu anthidoto quodā ꝛ remedio. ne quis vnūquenqꝫ in ſua fide/
lege/vel ſecta credat poſſe ſaluari. Alias etiā quaſdā exhoꝛtationes ꝛ lamētationes pꝛout res expo=
ſcit addendo bonis ꝛ opoꝛtunis motiuis. Poſtremo omniū.pium opto lectoꝛē.depꝛecoꝛqꝫ deū cun=
ctipotentem.vt veris ſuis cultoꝛibus chꝛiſtianis oībus affectū et moꝛē infundat amplioꝛē.zelumqꝫ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ad terrã illã sanctã nõ modo visendã. sed ꝛ aliquãdo recuperandã. redigendãq₃ sub christiane reipu=
blice ditionẽ. vti olim fuit. ad sui nominis gloriã ꝛ fidelis populi laudẽ et honorem. Amen.

Sequitur initium huius peregrinationis a solo natali vsq₃ venetias.

AD laudẽ ꝛ gloriã dñi nr̃i Jesu christi. gloriose genitricisq₃ sue ꝑpetue virginis Marie.
atq₃ totiꝰ celestis curie. ob nostrarꝫ salutẽ aĩarũ/ nos tres subscripti videlicꝫ Genero=
sus dñs Johãnes de Solms. dñs in Mintzenberg. Et ego supra memoratus Ber=
nardus de Breydenbach Camerariꝰ atq₃ Decanus ecclie Maguntine. Itemq₃ dñs
Philippus de Bicken strẽnuus miles. singuli cũ singulis famulis pio ducti zelo et de
siderio. iã supra expsso. venimus in locũ ꝑ nos deputatũ ꝛ condictũ. vicꝫ Oppenheim diocesis Ma
guntinenꝭ. oppidũ. ipa die scti Marci euãgeliste. Anno salutꝭ. M.cccc.lxxxiij. vnde ꝓfecti. sub qui=
decim dierũ interuallo. venetias diuo mũere sani ꝛ incolumes applicuimꝰ. Inter agenduꝫ iter. saluo
vsi cõductu vbi expedire videbatꝭ/ maiorꝭ gratia securitatꝭ. Inuenimus aũt ibidẽ plures generosos
comites ꝛ barones. strẽnuos milites. ac alios nobiles viros. atq₃ eccliasticas q̃sdam ꝑsonas. eodem
q̃ nos anño ex diuersis christianitatꝭ partibꝫ illo cõfluxisse. ex q̃bus duo barones ꝛ tres milites cum
suis famĩis/ nr̃e se cõiunxerũt societati. alijs seorsum turmã facientibꝫ singularẽ. Erãt aũt noĩa corꝫ
q̃ in vna nobiscũ galea fuerũt ꝛ societate. dñs Maximinus de Roppenstein baro. Itẽ dñs Bernar
dus de Mernawe. Item dñs Caspar de Bulach miles. Dñs Georgius marx miles. Itẽ dñs Ni
colaus maior de Kurt miles. Nec₃ hoc in loco necessariũ visum est. viã nostrã vsq₃ venetias. ꝙ omi
bus germanis suapte nota sit. ꝓfustori stilo designare. Spaciũ ñ̃o qd̃ interiacet ex p̃fato oppido scꝫ
Oppenheim vsq₃ venetias. centũ pene germanica cõtinet miliaria. nec vltra protendiꝭ. Ibidẽ apud
Petrũ ygelheymer de Franckfordia venetijs cõmorantẽ/ hospitio fuimꝰ recepti. ꝛ ab codẽ legali=
ter in oĩbus atq₃ hũaniter tractati. rebusq₃ in gerẽdis. ꝛ p̃sertim in cõducenda galea ꝯsilio suo ꝛ au=
xilio fideliter adiuti. Multa em̃ opus est diligẽtia ꝛ sagacitate in cõuentiõe cũ patrono galee. vnde
haud ab re duxi eas hic clausulas annotare. q̃s matura deliberatiõe p̃uia. litteratorie nr̃e cũ patro=
no nostro dño Augustino cõterreni. id est comite rheni. inseruimus pactioni. quo ceteri hãc candeꝫ
fortassis subituri peregrinationẽ. Hinc exemplũ sumant itidem faciendi vel certe meliorandi.

De forma contractus cum patrono galee,

ERant em̃ in cõuentiõe articuli tales inserti. q̃s quasi ad alios factos cursim ꝛ sub cõpen=
dio hic enarrabo. In p̃mis ꝙ dictꝰ patronꝰ ꝑegrinos de venetijs vsq₃ ad terrã sanctã. id
est Joppen. ꝛ inde denuo vsq₃ venetias ducat reducatq₃. ad qd̃ faciendũ immo ꝛ p̃uenien
dũ ad minꝰ per diẽ alterã galeã que dño Petro cognomẽto landawe attinebat/ in q̃ alij
ꝑegrini de secũda societate vehebanꝭ. sub pena se mille florenorꝫ obligauit. suꝑ quo debita fiat ꝓui=
sio iuxta placitũ et votũ peregrinorũ.

Item ꝙ ipi dñi ꝑegrini duos intꝰ se ordinẽt deputentq₃. q̃ in venetiano portu ꝛ deinceps in omibus
locis q̃bus foret applicandũ/ ꝓspiciant ꝛ inq̃rant an patronꝰ necessarios ꝛ sufficiẽtes habeat famu=
los ꝛ officiatos. vt morꝭ est vsitati. ꝛ necessitas siue ꝯsuetudo hactenꝰ obseruata req̃rit. Et si aliqueꝫ
vel aliq̃s hmõi ex famĩis q̃libet casu deficere aut mori cõtingeret. patronꝰ aliũ vel alios in locũ eius
vel corꝫ subrogare teneaꝭ: suis in expẽsis. Item ꝙ patronꝰ teneaꝭ armaturã pro. lxxx. viris dispone
re ꝓ peregrinorũ ꝛ galee defensiõe. aut hostiũ si opus fieret inuasione.

Item ꝙ patronꝰ ad singula loca ꝛ portꝰ applicare teneaꝭ. q̃bus ab olim cõsuetũ est applicare. neq₃ tñ
vltra bidui triduiue spaciũ in aliq̃ loco immoreꝭ. nisi forsitan tẽpestas maris (fortuna appellata) id
faciendũ ꝑsuaderet. hoc adiecto ꝙ si ꝑegrini in insula Cipro ad Nicosiam ciuitatẽ ꝑgere velint. eos
teneaꝭ in portu Ciprino expectare. At in reditu de terra sancta biduo vel triduo in q̃libet portu. mer
tiũ vel vendẽdarꝫ vel cõparandarꝫ grã. poterit immorari ꝛ nõ vltra. Ita tñ ꝙ loca ꝑegrinis deputa
ta. in galea libera maneant. nec mercibꝫ occupanꝭ aliquo modo. Item ꝙ patronus ꝑegrinis sin=
gulis diebꝫ bis ad comedendũ ꝛ bibendũ det vt decet pro viris honestis. Et si ex qualibet causa ali
q̃s ꝑegrinorũ ad mẽsam patroni mane aut vesꝑe venire neq̃ret. aut solus fortasse vel cũ sua societa/
te seorsum vellet manere. nihilominꝰ ipe patronꝰ solitũ sibi cibũ ꝛ potũ trãsmittere teneaꝭ absq₃ cõ=
tradictione omni. Item ꝙ patronus peregrinis ex venetijs vsq₃ ad terrã sanctã. ꝛ inde vsq₃ vene
tias de bonis panibꝫ. vino bono. recentibꝫ carnibꝫ. ouis. alijsq₃ huiusmodi esculẽtis cõpetenter pro=
uidere teneaꝭ. Item ꝙ patronus ꝑegrinis id petentibꝫ mane vnã refectionẽ. et vespere collationeꝫ
cum malmaseto et alijs tribuat. vt fieri solitũ est et consuetum.

Item si ꝑegrini plures vel pauci pro recenti aqua aduehẽda, ꝛ alijs ꝓcurãdis necessitatibꝫ, ad litus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

vellent ꝓficiſci. patronꝰ nauiculã ſiue barcã ⁊ famulos q̃ eos ducãt ⁊ reducãt cõcedere teneatᷣ eiſdẽ.
Item ꝙ patronus ſemper ⁊ vbiq̃ ipſos tutari debet peregrinos. ne ab aliquo hominũ verbis aut fa
ctis quoquo modo moleſtentᷣ ſiue in mari ſiue in terra. iuxta ſuũ poſſe et noſſe abſq̃ fara.
Itẽ ꝙ patronus ipõs ꝑegrinos debito ꝑmittat tp̃e in terra ſancta morari. ⁊ eos cuſtodiat atq̃ cũ ga
lea expectet. Itẽq̃ ꝑſonaliter cũ eiſdẽ eq̃tet ad loca ſacra viſitãda: vſq̃ ad iordanẽ. et inde denuo vſ-
q̃ ad galeã. fideliter quoq̃ ⁊ probe ſe ad eos exhibeat. tuendo ⁊ ſemꝑ ac vbiq̃ defendendo. ne ab in-
fidelibus aut alijs vllo pacto circũueniantᷣ. ſiue ſeducantᷣ dolo et fraude ſemotis.
Item ſi aliquẽ vel aliquos ex ꝑegrinis (qḋ deus auertat) mori cõtingeret. patronus de derelictis eiꝰ
vel eorũ bonis. nullo modo ſe impediat ſiue intromittat. ſed apud eum vel eos cui vel q̃bus eiuſmo-
di decedens vel decedentes bona ſua legauerit vel legauerint omnino relinquat intacta.
Item ꝙ ſi aliq̃s ex ipſis ꝑegrinis anteq̃ terre ſancte applicaret moreretᷣ. patronus ipſe dimidiã partẽ
date ſibi prius pecunie reſtituere teneatᷣ. de qua eius teſtamentarij ordinabũt iuxta cõmiſſa.
Item ſi aliq̃ ex ꝑegrinis ad ſanctã vellent ꝓficiſci Katherinã in montẽ Synai. patronꝰ cuilibet tali
id petenti decẽ ducatos de data prius pecunia reddere teneatᷣ. et hoc ipm̃ ꝑegrini patrono quãtociꝰ
ſtudeãt inſinuare in Hieruſalẽ. ne ꝓpter eos diutius ibidẽ expectare oporteat cum galea.
Item ſi ꝑegrini aliquẽ ſibi interpretẽ ſiue ſcium ⁊ peritũ linguaꝝ illarũ terraꝝ ad q̃s pergunt. ſibi in
venetijs vt fieri ſolet voluerint ꝓcurare. patronꝰ eidem interpreti vſq̃ ad terrã ſanctã. ⁊ inde vſq̃ ve
netias de cibo ⁊ potu ꝓuidere teneatᷣ. ⁊ naulũ recipe nõ poſſit neq̃ debeat ab eodẽ. Poſtq̃ ṽo pere-
grini ad Joppen ſiue Japha vſq̃ ꝑuenerint. ⁊ iã fuerint in terra cõſtituti. q̃cquid tũc ⁊ deinceps in-
terpres ip̃e expoſuerit ſiue ꝓ vectigalibꝫ thelonijs pelagijs ſalua guardia. aut victualibꝫ. ꝑegrini ip̃i
q̃ eum cõduxerũt exoluere teneantᷣ abſq̃ damno patroni. Cõuentio ṽo cũ interprete arbitraria eſſe
dinoſcitᷣ. et ſuã propriã ſcḋm ꝙ inter eos cõuentum fuerit ⁊ cõcluſum habet formam.
Item ꝙ patronus oĩa vectigalia omneq̃ pecuniã pro ſaluo cõductu exponendã. ſiue ſalua guardia
proq̃ iumẽtis et alijs exactionibꝫ. q̃buſcunq̃ noĩbus cenſeantᷣ. aut vbicunq̃ exponere oportebit. ip
ſe ſolus pro peregrinis totũ ſoluere ⁊ expedire abſq̃ eorũ ſumptu vel damno teneatur.
Item quilibet ꝑegrinus ip̃i patrono pro huiuſmodi oĩbus per eũ vt prefertᷣ faciendis vel exponen-
dis. quadragintaduos ducatos de tzecka dictos. id ẽſt nouiter monetatos dare teneatᷣ. ita tamẽ ꝙ il
lius ſumme dimidiã partẽ in venetijs exoluat. reliquã ṽo in Japha ſiue Joppen abſq̃ fara.
Item ꝙ ſi peregrini oẽs vel eorũ aliqui poſtq̃ Hieroſolymã ꝑuenerint vlterius ad montē Synai
aut alio ire voluerint. ipſe patronus eiſdẽ auxilio eſſe teneatᷣ atq̃ cõſilio in cõueniẽdo cũ infidelibus
iuxta ſuũ poſſe ⁊ noſſe. ac ſi cauſa ipſa ſuã cõtingeret ꝑſonã. Quodq̃ ſi q̃ ꝑegrini quidpiã rerũ ſuaruꝫ
quas ſecũ ferre oportune nõ poſſent. in galea decernerent derelinquendũ. reducendũq̃. ipſe patronꝰ
id venetias vſq̃. ſecũ reducere omĩ abſq̃ cõtradictiõe teneatᷣ. iuxta eorũ diſpoſitionẽ eis ibidẽ ꝛeſer-
uandũ et hoc iterum proprijs ſub expenſis.
Itẽ ꝙ patronꝰ ꝑegrinis aptũ in galea aſſignet locellũ ꝓ pullis ſiue gallinis lignis. aq̃. ſale ⁊ hmõi
rebus neceſſarijs inibi reponẽdis. Q̃dq̃ ꝑ eorũ ſi habeãt cocũ aut ſeruũ oĩa eis coquẽda diſponat.
Item ꝙ ſi aliquid in hac cõditionis formula neglectũ aut ſufficienter nõ eſſet preuiſum ⁊ expreſſum
quod tamẽ iure vel cõſuetudine ip̃i patrono cõgrueret faciendũ. Jd pro expreſſo in hac formula p̃-
ſentiſq̃ tenore pro inſerto debet haberi.
Huiuſmodi oĩa ⁊ ſingula pũcta p̃ſcripta. articulos ⁊ clauſulas p̃notatas. patronꝰ cũ quo ꝑegri-
ni talitᷣ paciſcuntᷣ ſub bona fide loco veri iuramẽti p̃ſtiti. ſe ſolet obligare fideliter firmiterq̃ obſerua
turũ. nec cõtra ea ſe facturũ aut fieri ſiniturũ. ꝑ ſe vel alios ſuo noĩe quomodocũq̃. ꝙ ſi in aliq̃ pũcto
vel aliquibꝫ ip̃e patronꝰ cõtrauenire p̃ſumeret. quicq̃d inde dãni allatũ fuerit ꝑegrinis ſiue in vene-
tijs ſiue in trãſitu vel reditu totũ ip̃e patronꝰ exoluere teneatᷣ. ſcḋm ꝙ a ꝑegrinis arbitratũ fuerit vel
iudicatũ. ita vt ip̃i prorſus maneãt ſintq̃ indemnes Solet quoq̃ hmõi cõuẽtio neceſſarijs fideiuſ-
ſionibꝫ ⁊ alijs munimẽtis roborari. quo firmior ſit et diligentius obſeruetur.

De reliquijs precioſis et venerandis que habẽtur venetijs.

Conſequenter deuotis peregrinis venit conſiderandũ ꝙ in ciuitate ipſa venetiarũ plu
rime precioſe reliquie cõſeruantᷣ. que ab eiſdem videri et viſitari. tempore intermedio
quo ibidem vſq̃ ad galee preparationẽ ⁊ expeditionẽ expectare coguntᷣ. poſſunt ⁊ me
rito debent. Nam et nos vigintiduobꝫ diebꝫ illic traximus cauſa ex p̃dicta morã.
In primis in monaſterio ſancti Georgij quod in mari iacet prope ſanctum Mar-
cum. eſt brachium cum manu integra ipſius ſancti Georgij in quodam altari. Sed et in alio quo-
dam altari eiuſdẽ eccleſie ſancti martyris Coſmas ⁊ Daminanus requieſcũt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Itē in monasterio sctē Helene iuxta castella. ipsa sctā reqescit helena tota in qdā capella. q crucem
dñicā Hierosolymis legit inuenisse. Ibi etiā duplex crux ꝯseruat. in qꝝ altera frustū qddā ipsi⁹ vi
uifici ligni. In altera vero Constantini magni: ipsius sancte Helene filij pollex: ac sancte Marie
magdalene os quoddam de pectore continetur.
Itē in monasterio sancti Nicolai de elio dicto: ē vna de sex idrijs quaꝝ aquas dñs in euāgelio legit
conuertisse in vinum. Ibi etiam est baculus pastoralis sancti ipsius pōtificis Nicolai. quo dum vi
ueret in presulatu suo vtebatur. Multe ibidē alie reliquie reseruant qs oēs enumerare nō ē necesse.
Item aliud quoddā monasteriū est in venetijs qd acrusechirij appellat. in quo corpus sancte Bar
bare requiescit in quadam capella marmoreo quodā sarcophago nunc studiose reconditū. qd pri
us in quodā altari in ecclesia reseruabatur. In alio quodā altari ē os qddā magnū sācti Cristoferi
Item in alia quadam ecclesia venetijs que ad sanctam Marinaȝ vocatur sancta ipsa Marina to
ta: in quodam requiescit altari. de qua mira in vitaspatrum leguntur.
Item in alia quadā ecclesia sancte Lucie venerabile corpus eiusdeȝ sacre virginis ac martyris Lu
cie requiescit. adeo integrū ⁊ illesum: vt māmille eius videri ⁊ recognosci ꝓprie valeāt ⁊ distincte.
Item in ecclesia sancti Zacharie venetijs: corp⁹ ipsius venerādi sacerdotis patris sancti Johānis
baptiste iacet humatū. Atqȝ cū eo duoꝝ quorundā corpa sanctoꝝ. quoꝝ noīa sunt in libro vite.
Ibi etiā p̄ foribꝫ ecclie eiusdē: ē sepulcrū dñi instar eius quod est hierosolymis formatum.
Item venetijs in ecclesia ꝓchiali vbi ⁊ patriarcha residere consueuit. multe sunt reliquie p̄ciose
et indulgentie maxime a pena ⁊ culpa. p̄sertim singulis ꝑ quadragesimā dñicis diebus.
Item ad sanctum Marcū eiusdem euangeliste corpus venerandū requiescit. Estqȝ ibidem thesau
rus venetorum in testudine quadam. summa cum diligentia reclusus.
Item duodecim corone. ⁊ .xij. pectora de auro. margaritis. saphiro. atqȝ smaragdis ⁊c̄.
Item sex magne ⁊ preciose valde cruces de auro.
Item pileus ducis quo quilibet dux venetorum singulari priuilegio siue prerogatiua coronatur.
et est precij inestimabilis.
Item duo candelabra aurea ⁊ magna. decem lapides preciosos habentia.
Item cornu vnum cuiusdam vnicornis. ⁊ alias multa ⁊ varia preciosa ornamenta. opesqȝ infinite
de quibus non est presentis temporis per singula differere.
Item prope venetias ciuitas quedam est Muranū nuncupata. vbi vitra fiunt. Ibi in ecclesia par=
rochiali in duobus altaribus multa iacent corpora sanctorum innocentum.
Itē vltra memoratā ciuitatem aliud est quoddam oppidum dortzellan appellatum. vbi in quadam
ecclesia corpus sancte Cristine virginis ⁊ martyris fertur conseruari. quod multo prius tempore
in castro bulseno non longe a viterbio quieuit. vbi ⁊ ipsa martyrium suscepit.

De reliquijs in padua.

Porro cū antiqua ⁊ insignis vrbs Paduana magna ⁊ populosa. modico a venetijs distet
interuallo. si quempiam peregrinorum illucusqȝ pia traxerit curiositas. inueniet que animū
suum possint oblectare. etiam reliquias preciosas. Nā sub vnius spacio noctis/ de venetijs
illucusqȝ nauigio venitur.
In primis padue in conuentu fratrum minorum: sanctus requiescit Anthonius eiusdem religio=
nis quondam professor ⁊ obseruator precipuus. qui magnis dietim miraculis claret.
Item ibidem in monasterio sancte Justine virginis: corpus venerandum sancti requiescit aposto
li Mathie. excepto capite. quod in Treueri seruatur in monasterio insigni ab eodem sancto Ma=
thia nomen ⁊ gloriam habente apud germanos singularem.
Item in quodā altari eiusdē ecclesie corpus sancti euāgeliste Luce reqescit. Et ibidē in alio qdaȝ al
tari corp⁹ ē recōditū eiusdē sctē ꝟgis Justine. i cui⁹ honore etiā ipa ecclia ē ꝯsecrā. Itē corp⁹ scti ꝓso
daci epi. Itē corp⁹ scti maximi epi. corp⁹ qȝ sctē ꝟgis Felicitatꝭ. Itē mlta corpa sctōꝝ inocētū. Itē in
eo altari i q ē corp⁹ scti Luce. tabula qdā igēs ⁊ p̄ciosa supposita extat. In q venerabil illa imago
gl'iose ꝟgis marie pueꝝ Jhm habēs i brachijs: quā ipe sctūs dr depixisse. Lucas i honore magno
habet. Fert etiā ꝙ qcūqȝ imaginē illā semel cū deuotiōe ⁊ cordis ꝯpūctiōe ispexerit. nūqȝ a visione
faciei sue dulcissime. ei⁹ intuētu: sepabit in euū. Nemo tn̄ friuole aut temere se huic ꝯmittat incerte
narratiōi. auditu em̄ qȝ credita narro poti⁹. Itē i eadē ecclia ē corp⁹ scti Urini q dicta sctōꝝ mathie
⁊ luce corpa i p̄fatū monasteriū deportauit. Cūqȝ idē sanct⁹ dicta corpa de locis suis accepta ꝑ ma
re venetias trāsferret. rogat⁹ a collega suo sctō qdā viro. q sibi adiutorio i hmōi fuerat corpoꝝ trāsla
tione. qten⁹ ei aliquā tāto de thesauro ꝑticulā ꝯferret. caput scti Mathie. p̄ciosū vtiqȝ mun⁹. ꝑtibꝫ
germanicis tradidit inuehendum. reliquā ipse Gazam in loco reposuit memorato. merito proinde

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

multa habendus veneratione apud paduanos atqꝫ deuotione. ꝙ tantis eos opibus locupletarit.

¶ Seqtur oratio ꝯmēdaticia ciuitatis ⁊ dominationis venetiarum

Cum antiquissima clarissima ⁊ florētissima ciuitas venetiaꝝ. sancte hu9 peregrinatiōis ꝑ
inde atqꝫ termin9 a q̄ ꝓgentib9 ꝑ mare extet ⁊ principiū. atqꝫ hic sub aspectū cōsequēter ef/
figietur. haud ab re fuisset fateor imo ꝙdecēs ꝙue decoꝝ eius h̄ loco āplissimas laudis. at
qꝫ singularē preter ⁊ supra ceteras ciuitates p̄eminentiā ei p̄stantiā decusqꝫ maximū. tū in potenta
tus magnitudine. tū in eiusdē optima administratiōe stilo paulo venustiori ⁊ accuratiori designa=
uisse. Ueꝝ id hac potissimū rōne haud sum ratus necessariū. missumqꝫ feci/ꝙ ⁊ dicendoꝝ copia ma
xima ē. meis nō equa sed grauiuscula virib9 ⁊ humeris. nec otij atqꝫ sciētie mihi satis. qꝙ eiuscevr
bis imortalis ⁊ immēsa fama ⁊ gloria ꝑ se toti notissima extat vrbi. nec quēqꝫ ꝓ sue claritudinis lu
ce ⁊ cumulo fugere potest. Ut tn̄ pollicito a p̄ncipio ordini morigerus sim. ⁊ saltē paucis eā videri
videar ꝯmēdauisse. suapte ꝙ ꝯmēdatissimā (nā velle mihi adiacet ⁊ si ꝑficere sit ꝓcul) ab eius vetu
state exordiū sumā. hinc ad alia q̄ occurrēt descēsur9. Sane vti veteres tradūt historie. Anno ante
Rhomanā vrbē conditā. cccc. xxviij. Ante vero xp̄i saluatoris nostri natiuitatē. M. c. lxxviij nō lō
ge videlicet post Troyanū decennale bellū famosissimū. troyeqꝫ excidiū. Euolutis iā a mūdi exor=
dio. Annis circiter bis millenis septingētis octoginta. hec insignis ⁊ summis efferēda laudib9 ci=
uitas. a troyanoꝝ reliquijs. ⁊ neqꝙ a pastorib9 vt rhoma (nā ⁊ in hodiernā vsqꝫ tēpestatē nobiliuꝫ
industrioꝝ ⁊ claroꝝ sp̄ ē ferax viroꝝ) p̄mū fuit extructa in adriatici marꝭ sinu. vbi hodie gl̄iosa cō/
sistit vrbs antiq̄. iāqꝫ multos dominata ꝑ ānos. Diues opum. armis potēs. studijs sat aspera belli
Neqꝫ tn̄ inficiasco ꝙ ipsa cōplures post ānos a sua p̄meua ꝯditiōe emēsos. cū iā incarnati v̄bi ān9
curreret. s. q̄si q̄dringētesim9 sexagesim9. ciuitas ipsa venetiaꝝ a potētiorib9. ac ditiorib9 ꝓuintiarū
aduenis. illuc ob seuissimā Attile tyrāni (q̄ ⁊ dei se flagellū recte eq̄dē cognomiauit) ꝑsecutionē cō
fugiētib9. ob loci inexpugnabilē munitionē. āpliata q̄dē fuit. ⁊ ex ꝑua maior effecta. q̄ eo q̄ dictuꝫ ē
tp̄e. humili satis initio fuerat fūdata. Et ꝑfecto dictu mirabile ē. creditu qꝫ pene difficile. atqꝫ sūmo
p̄conio dignū potuisse a tot tāqꝫ diuersis vrbiū ⁊ oppidoꝝ populis ꝯditā ciuitatē. sub nō paucorum
discursu ānoꝝ. cū tali reipublice incremēto. ac gl̄ie splēdore. vnanimiqꝫ ciuiū sagacitate ⁊ ꝯcordia
cōseruari. sic exaugeri. sic exornari deniqꝫ vrbē. q̄ ex ꝑuulis piscatoꝝ tugurijs ⁊ māsiūculis illic p̄=
mū oīm. Trapesinoꝝ ꝯsensu ciuiū (q̄ iāp̄ridē sue subdunt̄ ditioni) locatis. in tātā ꝯsurrexerit sub/
limitatē. Inqꝫ tm̄ ꝯscēdit fastigiū. vt iter notissimas. famosissimas. ⁊ potētissimas in orbe vniuerso
ciuitates. nō mō vna. ſꝫ p̄cipua extet nulli fortasse secūda. Eya (vt paulo pl9 ipsi9 fiat cognitu euidē
tior mire dn̄atiōis potētia) ꝙ lōge ꝙ late sue olim potestatꝭ alas ꝑ imēsos terre marisqꝫ tract9. Dum
id fata sinūt iā. tū tēditqꝫ fouetqꝫ. Nā germanoꝝ nō tā ꝯtingit. ꝙ occupat fines. ⁊ in lōgobardoruꝫ
late se effudit regiones. vbi (vt cetera silētio trāseā q̄ obtinet terraꝝ spacia) p̄claras illas ⁊ egregias
cū latissimis terminis hꝫ sibi subditas regiones ⁊ ciuitates. Paduā videlicꝫ magnā. ⁊ sibi coeuaꝫ
vrbē. nō tā nobilissimo pado fluuio q̄ eā p̄terfluit. ꝙ archiep̄ali sede ⁊ antiq̄ ac famosa vniuersitate.
ceterisqꝫ reb9 ex multis insignē Uincētiā dehinc. ast Ueronā Brixiāqꝫ atqꝫ Pergamū vrbes. tū po
pulosas. tū opulētas. tū plurimis comitatib9 terrisqꝫ finitimis viniferis. fructiferis. ⁊ vbere valde
glebe/piscuosisqꝫ aq̄s suꝑbas. Quis gardelacū magnū ⁊ nobilē vidit ⁊ nō obstupuit. vtpote q̄ vn=
diqꝫ fortissimis ⁊ amenissimis castris. castellis ⁊ oppidis. ⁊ his multis circūseptus refulget. p̄sertim
firmissimo castro pisthera munitis. ⁊ insula tutissima pulcerrimaqꝫ Sermione. vbi veterū adhuc
latibula ⁊ ꝯfugia subterranea vident̄. In q̄b9 ꝙ locus nō tā secretus ꝙ firmissim9 atqꝫ defensioni
aptissim9 sit. se inter belloꝝ strepit9 vt fert̄ receperūt interdū. In pontū āt fretūqꝫ. ei9 rimatur9 do=
minij āplitudinē. si euehari s. o ꝙtū mirabere. o quorsuꝫ fereris. nā histriā mox attingit ⁊ dalmaci
am sua potestas. atqꝫ Schlauoniā. Inde in greciā vsqꝫ se porrigēs. ⁊ Candiā Ciprūqꝫ regales in
sulas. multas inclytas maritimas possidēs vrbes. ⁊ p̄potētes insulas alias. portus ⁊ sinus q̄s nu
merare longū nimis foret. ſꝫ eos sequēs descriptio fortassis pādet magis. Credo ꝑfecto neqꝫ vana
fides ꝙ regnū aut dominiū huic par ꝑ oīa. in mari p̄sertim. nō reperiat̄ vllū. vnū videlꝫ ⁊ solū sum
ptū toto in vrbe. Faci. ē ē venetis ⁊ paꝝ sexcētas armatas galeas ex suo ꝓducere archinali. bidui
dūtaxat spacio in mare. O classem insignē ⁊ terribilē hostib9. si solo venetiano noīe ⁊ signo vexillo=
qꝫ fuerit illustris. Nā sub vni9 horule interuallo. ducēta milia viroꝝ expeditoꝝ ad pugnā vel terre
strē vel naualē. oīb9 necessarijs ⁊ oportunis armis a plāta pedis vsqꝫ ad verticeꝫ munire ⁊ ꝓuidere
possunt. ad insiliendū subito in hostes. ⁊ ꝯgrediendū animose si necesse fuerit cū eisdē. Et qđ mag=
nū ē sue argumētū ꝓuidētie. p̄ter alias copiosissimas in victualib9 ꝓuisiones. semꝑ mille adminus
habēt in archinali suo viros: diuersaꝝ mechanicaꝝ artiū. ⁊ p̄sertim faciēdaꝝ nauium scios ⁊ gna
ros. armorūqꝫ fabros. ⁊ alios artifices ꝑdoctos cū q̄b9 iuniores q̄sdā eisdē instituēdos artib9. con/

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

REuerendissimo in xp̄o patri ꝛ dn̄o dn̄o Ger=
rboldo sancte Maguntiñ. sedis Archiep̄o. Sacri Rhomani imperij ꝑ germani=
am Archicancellario. ac p̄ncipi electori dn̄o suo gratiosissimo. Bernardꝰ de Brey
denbach dicte eccl'ie Maguntineñ. decanꝰ simul ꝛ camerariꝰ obedientiā promptā
et deuotam.

REuerēdissime in xp̄o pater ꝛ dn̄e. dn̄e mi gratiose. Ex tue p̄ter morē meū vsitatū scribere. Reue=
rēdissime paternitati audiētius solito p̄sumpsi. ꝛ rē haud tue dignā grauitati exhibere tentaui.
id cause est q꞉ tua mihi sepenūero expta ꝓbataq꞉ fruor gratia bonitate ꝛ hūanitate. qua p̄ter sup̄q꞉
ceteros cumulatiꝰ in p̄sentiaꝝ vtēs. Reuerēdissime pater id obnoxiꝰ primū oīm p̄cor quatinꝰ nō cer
te moleste aut indigne. qδ ip̄e encenij loco tue duxi reuerēdissime offerendū paternitati/feras. sinas=
q꞉ pene tecū iocari. tā etsi id alienū prorsus a tua maturiori cōditiōe certo sciā. ferā ꝛ ego si non satis
gratūr ꝓ meo officio a te vl' alio quopiā spectato viro. agere. fuero iudicatꝰ. Tentatio si me app̄hen
dit hūana ꝛ imptinēs curiositas. ignoscens ꝓ tu.. clemētia. haudq꞉ succēsebis. Ceteꝝ multipharia
hūanoꝝ studia ingenioꝝ neq꞉ nouoꝝ cōdendoꝝ existere finē libroꝝ (si tn̄ id nouū dici possit. qδ alia
q̄prius veste indutū ꝛ nouo dūtaxat fuco siue colore superlitū supq꞉ videt' opertū. eadē rei substātia
manēte sub alio ꝛ alio aduēticio mō essendi) q̄ nō videat sub ocl'is hac p̄sertim tēpestate. q̄ nouitate
opido increuer't adinuētiōes. ꝛ vnusq̄sq꞉ in suo sensu abūdat. inueniri posse arbitror neminē. qn̄q̄dē
eousq꞉ ventū sit iā pridē vt iuxta vulgatū ꝓuerbiū stilū dūtaxat mutauisse sit fecisse librū. Taceā opor
tet de grāmatic' rhethoric'. dialeticis. musicis. geometric'. astronomic' ꝛ philosophis. Diuꝰ dudū
Hieronymꝰ testat'. qm̄ qδ medicoꝝ est medici tractāt fabrilia fabri. ita ꝛ de alijs parē in modū. So
la scp̄turaꝝ ars est ip̄o eodē asserēte ꝛ dietim docēte expientia. quā sibi passim vēdicāt oēs. q̄ fit q꞉ scri
bimꝰ indocti doctiq꞉ poemata passim. hāc garrula anus. hāc delirus senex. hāc sophista v̄bosus. hāc
vniuersi p̄sumūt. lacerāt. docētq꞉ anteq꞉ discāt. P.. ego vt meā falcē in alienā mittā messē absit ꝓcul.
carū haud diues p̄ciosaꝝ mertiū. opūq꞉ maioꝝ egenꝰ ꝛ pauꝑ. p̄sumpserim minime aurea vl' argētea
vasa in donaria dn̄i offerre. sed q̄ mihi sunt fictilia atq꞉ cōmunibꝰ apta vsibꝰ. ꝛ si pudet. piget tn̄ mini
me exhibere: magna magnis relinquēs. q̄ acriori ꝛ excellētiori p̄diti ingenio. in optimaꝝ studijs di
sciplinaꝝ a puero ꝛ teneris (vt aiūt) vnguiculis euū suū om̄e ꝯtriuere vl' diuinaꝝ instituti doctri.. ꝫ
rerū. vel ceteraꝝ artiū cruditiōibꝰ imbuti. Hi q꞉ qn̄q꞉ talenta a dn̄o tradita sint eis. alia qn̄q꞉ merito
suꝑlucrant'. Ego v̄o si duo minuta era in gasophilatiū vidua cū pauꝑcula misero. bene belleq꞉ mecū
actū existimauerim. neq꞉ tn̄ ea Reue..dissime pater p̄us cēsui in eccl'iam offerēda q̄ꝫ tuis acutissimis
p̄sentaueri ocl'is p̄uidēda ꝓbandaq꞉. tā etsi talis tātiq꞉ p̄ceptor' haud digna sint ꝯspectiōe. Mirabe
re fortassis q̄d veli. Opusculū habeo qδ duplā p̄sefert docetq꞉ ꝑegrinatiōē. altera q̄ꝝ vsq꞉ hierosoly
mā. altera inde ad inclytā v̄ginē ꝛ martyrē porrigit' Katherinā. q̄s ip̄e ego vt tua nouit Reuerēdi..
ma paternitas. deo ꝓpicio ꝛ vot' meis benignꝰ annuēte. anno p̄feci supiori. zelo tn̄ bono ꝛ optimo fi
ne. q̄ ceter' christicolis vl' tali inseruirē mea oꝑa atq꞉ labore eas ambas in cartā traduci decreui. mo
do p̄us inuiso. ꝑ scripturā vicꝫ ꝛ picturā. q̄tinus nō mō intellectū res hec oblectaret veꝝ ꝛ aspectū.
traheretq꞉ vehemētiꝰ affectū hoīm deuotoꝝ. Et quāq꞉ ipꝫ vile opusculū no magnoꝑe aut necessario
veniat corrigendū q̄si ꝑiculo alicui esse possit. etiā si tuas doctissimas inciderit manꝰ minime tue tn̄
absq꞉ Reuerēdissime pat'nitat' nutu ꝛ cōniuētia. in publicū ꝓdeat nolo. q̄ nō mō tibi detulisse sed ꝛ
ipsi opusculo videar cōsuluisse. Neq꞉ em̄ adeousq꞉ desipio vt nō intelligā hac ex deditiōe tue me celsi
tudini nil vl' gratiaꝝ vel p̄conioꝝ intulisse. Scio equidē ꝛ certꝰ suꝫ q꞉ ip̄m potiꝰ opusculū dū ex tua
q̄si officia egredi videbit'/auctoritat' ꝛ splēdor' plurimū accipiet atꝫ valor'. maxie q꞉ incōpertū sit ne
mini. nil vnq꞉ tuā venisse sb'limā (q̄ scoriā oē.. eradit) qδ nō rectissime euaserit atꝫ emēdatissimū. Que
em̄ macl'a. q̄ rubigo. q̄ impuritas. tuos p̄spicacissimos ocl'os p̄terfugere posset. Quid v̄o tua grauissi
ma iudicatū vnq꞉ fuit cēsura. aut equa lance examinatū. qδ quiuis etiā summoꝝ hoīm: arguere pre
sumpserit. Hinc sequat' necesse est. vt qδ abs te ꝓbatū fuerit id magnipēdat'. Quod v̄o reiectū id ni
hili ꝛ flocci habeat' oꝑteat. Eam ob rē operā impēdi q̄ꝫ sollicitā. vt ip̄m opusculū hac diligētia ꝯfice
ret' ꝛ lucubratiōe eoq꞉ moderamie vteret' vt cōmunia p̄teriret ꝛ nō nisi cursim ac summis (vt aiūt) la=
bijs p̄us descripta p̄stringeret. Que v̄o digna eēnt dictu scituq꞉ ea latiꝰ euolueret ꝛ dissereret copio
sius. vt id in ꝓcessu de mahumeto ꝛ alijs q̄busdā grauibꝰ assertiōibꝰ ꝛ disputatiōibꝰ haudq꞉ cōtemnē
dis oratiōibꝰ fiet euidēs magis. Porro qm̄ magna beniuolentia maiori dilectiōe maxima v̄o gr̄a
tua me Reuerēdissima paternitas ꝛ serenissima dn̄atio semꝑ ꝛ vbiq꞉ p̄ ceter' ampliori ꝓsecuta est
fauore (qδ nō tam ip̄se sensi sepissime q̄ꝫ omnes habēt p̄spectū) quinetiā ꝛ si tacerē lapides clamarēt/
haudq꞉ silerēt ip̄a tua in me plurima collata bn̄ficia officiaq꞉. Eap̄pter tue me p̄stantissime ꝛ colēdis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ſime paternitati ꝓfiteor fore ꝑpetuo obligatiſſimū/deditiſſimūq;. Et quãq; (qd̄ doleo) nō opis mee grates referre cōdignas/neq; ꝓrſus habeã qd̄ retribuã dn̄o meo obſeruãdiſſimo ꝓ oib; q̄ retribuit mihi. tn̄ quo propenſiſſimū ani mei in te affectū prodã vtcunq;. atq; paratiſſimã oſtendã cōplacēdi voluntatē. En ⁊ meipm totū ⁊ hoc exile encenniū. ſequēs vic; opuſculū. ſterile ⁊ incomptū/tue deditoq; Reuerēdiſſime paternitati/vtere ⁊ me et eo vt libet. Etſi qn̄ licebit pre ocio id intueri digneris. Sicq; fiet vt tua lōge melius acceptiꝰ et clarius euadat approbatiōe. q̄ʒ alteriꝰ cuiuſpiã vel exacta diſcuſſiōe. qꝛ ꝑnotiſſimū cūctis iam factū ſit ⁊ celebri fama vulgatū. qꝛ hiſce in terꝛ ſicut poteſtate ita ⁊ ꝟtute ꝑſtantior te ſit nemo. Quis em̄ oēs ꝑclaras animi corpiſq; tui dotes ⁊ eximias gratias. paucis explicabit. q̄ ſedē ſibi quaſi ꝓpriã in te vno oīm iudicio collocauere. Quis tuã vel cogitando vel dicēdo ſingularē prudentiã. oculatiſſimã circūſpectionē. ingenij acumē ⁊ facilitatē. grauitatē morū. debita ſuauitate ꝑuenuſtã. amorē equitatꝭ ⁊ iuſticie. clemētie legib; haud incultã ani conſtantiã ⁊ magnitudinē. ac reb; in gerundis induſtriã ⁊ ſagacitatē. pauculo emetiat̄ ſermone. Qd̄ ⁊ ſi q̄s vel eximius orator tentare ꝑſumeret. cum nō modo ſuccumbiturū ſed ⁊ obfuſcatiōis q̄ʒ acceſſionis ſiue elucidatiōis plus allaturū. haud iniuria crediderim. Ne ḡ multis morer fruſtraq; coner. id ſenſio. id ꝓclamo (nō certe aſſentatorꝭ vicio ſed q̄ veritati teſtimonio ſim morēq; ei gerã) q̄cquid prorſus in auctiſſimo ⁊ donis referto ampliſſimis inuenit̄. id tu cumulatiſſime habes ⁊ poſſides totum oīm feliciſſimꝰ ⁊ fortunatiſſimꝰ iure meritoq; reputãdus. Eya ꝟo q̄ʒ probe q̄ʒ apte q̄ʒ iuſte: tua ꝑclara merita. tue reſponderūt ſublimationi. q̄ in ſummū vſq; gradū cōſcendiſti ⁊ apicē. in inſigni metropoli maguntinenſi. En fides tua integerrima. zelus ardentiſſimꝰ. infatigabilis labor. caſuū ꝑpeſſio variorꝝ. quib; pro ipſius alme eccl'ie ⁊ inclyte ſedis magūtinenſis incremēto pridē ſemꝑ decertaſti. q̄ʒ recte. deo ipſo volēte ⁊ patrū oīm vnitiſſima cōcurrente electione. plebiſq; acclamatiōe fauētiſſima. mercedis ⁊ ꝑmij iuſta retributiōe. te in ꝑcelſum h̄ faſtigiū cōſtituere. Supremã ḡ glioſiſſimi Martini collocatꝰ in arcē Archipreſul fauſtiſſime diuo ꝓrſus auſpicio. eã adauge ſemꝑ et exorna. ⁊ quã tibi hactenꝰ charã promotãq; habuiſti. nūc fac operoſius atq; accuratiꝰ vt cepiſti magnifices. amplifices. ⁊ illuſtres in dies. q̄tinꝰ ſe te rectore te duce. te paſtore iuſtis ⁊ optimis ſe gubernatã legib; letetur. gloriet̄ ⁊ gratulet̄ ſibi in euū. tua q̄ʒ Reuerēdiſſima paternitas p̄nti gaudeat felicitate. ⁊ eterna in celis iocūditate atq; beatitudine expleto certamīe. curſuq; bonis ꝑſuli cōſummato ꝑfruat̄ Amē.

Continentiam huius operis ſubiecta monſtrabunt.

In ꝑmis prefatio ꝑmittit̄ ciuitatis Hieruſalem ac ſancte terre finitime. quondã promiſſiōis appellate cōmendaticia. plures eius ꝑclaras oſtendendo ꝑter ⁊ ſupra ceteras excellētias ⁊ precipuas. prerogatiuas. vnde ⁊ ex ea veluti termino ad quē motus eſt profectio in eam eminētior cōuincitur ⁊ dignior merito cōprobatur. Fructus etiã ſancte huius peregrinatiōis quoſdã ipſa prefatio ꝓſequitur. intentionēq; explicat autoris ⁊ operis diuiſionē vt patet intuenti.

Deinde ꝓceſſus Hieroſolymitane ꝑegrinationis de loco ad locū ordinate ⁊ examuſſim cōi ⁊ vulgata deducit̄ narratiōe. ⁊ tū litterꝭ ⁊ ſcripturꝭ. tū imaginib; ⁊ figuris. potiores ille ciuitates ⁊ loca q̄bus inter ꝓficiſcendū cōmuniꝰ applicat̄ terra mariq;. ad intellectū ⁊ ſenſum deſcribunt̄ videlicet.

Primū omniū inclyta ciuitas venetiarū tanq̄ʒ terminus a quo intrantibus mare.

Deinde ciuitas parentina q̄ a venetijs leucis cōmunib; ſiue miliarib; italicis diſtat centum.

Deinde vrbs Corſona q̄ octingentis. Deinde Modona q̄ mille ⁊ centū. Deinde Joppen ſiue Japha q̄ bis millenis. Ubi ꝑegrini ad terrã de mari egredietes. ꝑ Rama oppidū vſq; Hieroſolymã ꝑ. xl. leucas in aſinis ꝑgūt. Et ita a venetijs vſq; Hieruſalē ſunt bis millena milia italica ⁊ q̄dragínta. Cetere ꝟo minores vrbes ⁊ inſule oēs ſuis in locis/ꝓprijs dūtaxat noibus deſignant̄. Ex ꝟo inſignis ⁊ potēs ciuitas Raguſina q̄ngentis diſtãs a venetijs leucꝭ ſuo loco nō eſt hic effigiata. ad cuiꝰ portū etiam cōiter ſolet applicari. Id cauſe eſt qꝛ nimio ventoꝝ impetu ⁊ vi inde ꝓiecti. ac celeriori curſu alio delati. illac nequiuimꝰ propinquare. quo accidit vt nr̄os ſubterfugerit oculos ⁊ obtutꝰ.

Inter inſulas ꝟo plurimas q̄s pretergredi op̄tet/inter nauigandū tres ꝑcipue ceterꝭ ꝑclariores hic habent̄ figurate ⁊ deſignate. videlic; Candia q̄ a venetijs mille leucis italicꝭ diſtat. Rhodū q̄ mille q̄dringētis. ⁊ Ciprus q̄ mille ſeptingētis. Reliq̄ dumtaxat nūerant̄ ⁊ noiant̄ ſuis in locis. Porro loca ſacra intra Hieroſolymã. ⁊ que ciuitati de vicino adiacēt. de q̄bus crebrius in ſacra fit pagina mentio. et in q̄bus queq; memoratu digna patrata legunt̄. ſpecialib; effigiant̄ figuris cū notulis declaratorijs ⁊ remiſſionib; oportunis ad veteris vel noui teſtamenti paſſus.

In ſecūda parte ꝑme huius partis ꝑncipalis. determīato de locis. agitur ordine cōgruo de incolarū ſiue indigenarū locorū eorundē. et ꝑſertim ſacrorū moribus/ritibus/legib;/et ſectis. Et primū omnium de ſarracenis quorū vt magis pateat error ⁊ damnatiſſima ſecta.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De eoꝝ pseudo ꝓpheta ⁊ pestifero seductore Mahumeto. longa ⁊ ꝓpria texit hystoria tractās vicȝ.
De eius ortu ⁊ natiuitate. De eius detestabili vita ⁊ cōuersatiōe. De eius ꝓphane legis initio et
ꝓmulgatiōe. De eius infelici morte ⁊ indubia dānatione. Et tandē cōpendiosa q̄dam sed notabi
lis ⁊ matura annectit mahumetice secte ⁊ ꝑfidie improbatio. vbi multa haud cōtemnenda inseruntur
dogmata. potissimū cōtra illā epicureā paradisum quā ipe mahumet suis p̄dicauit sectatoribꝫ ⁊ ꝓmi
sit. Inde agit breuissime. de Judeis. Grecis. Sirianis. Jacobitis. Nestorianis. Armenis. Georgia
nis. Indianis. Maronitis. Et eoꝝ oībus erroribꝫ cerimonijs ⁊ ritibꝫ. Adiūgunt quoqȝ cuilibet
sue ꝓprie littere siue caracteres q̇bus vtunt vel scribēdo vel loquēdo ipe natiōes. In fine eiusdem
tractatꝰ oratiuncula quedā addit miserū ⁊ miserabilē orietalis ecclie statū modernū deplorās. Sed
⁊ disputatio q̄dā seriosa ⁊ grauis cōtra eos / q̇ vnūquēqȝ in sua fide. lege vel secta. credūt posse salua-
ri. Postremo de veris catholicis latinis q̇ ꝑpauci sunt Hierosolymis fit memoria cū lamētatio-
ne q̄daȝ lugubri. sup desolatiōe ecclie dei sctē. ⁊ exhortatiōe ad p̄ncipes orthodoxos. eos ad ecclie fideli
orē cōtra ꝑfidos defensionē aīando. Cuiꝰ rei grā in calce visio q̄dam terribilis Carolo quōdaȝ im-
peratore ostensa. annotat ex speculo historiali Vincentij beluacensis sumpta.

In secūda huiꝰ opis parte p̄ncipali. de scda agit ꝑegrinatiōe ab Hierusalē ꝑ vastā solitudineȝ in
montē Synai. ad diuā ⁊ inclytā sanctāqȝ virginē ⁊ martyrē Katherinā. Cui etiaȝ cōmendaticia q̄-
dā antefert prefaciūcula / sicut ⁊ p̄ori. Deinde ꝓfectiōis ipius ordo ⁊ ꝓcessus ab Hierlm vsqȝ in
Gazera ciuitatē. ⁊ inde ꝑ desertū vsqȝ Syna describit. vbi ⁊ loca sacra singula in monteȝ dei oreb et
Synai ex ordine explanant ⁊ debitis notulis elucidant. Tandē regressus ex mōte Synai ꝑ hor-
tū balsami in Matherea villa existentē. ⁊ ꝑ Chayrū babyloniā ciuitatē sarracenoꝝ potētissimaȝ. et
maximā. vbi rex ipsoꝝ Soldanꝰ residet. ⁊ inde ꝑ Nylū paradiseū fluuiū nobilissimū vsqȝ in Alex-
andriā quondā gl'iosaȝ vrbē. vnde ⁊ venetias redit nauigio / vbi etiā de constantinopolitane vrbis
excidio ⁊ expugnatiōe digressiue agit. ordinata ⁊ oportuna explicat narratiōe. Et in fine oīm q̄dam
ponunt scitu necessaria his q̇ forte has volēt in futuro deuotiōis gratia subire ꝑegrinatiōes. q̄s fru
ctu multiplici spirituali haud dubiū inde dotādos altissimus saluos cōducat et reducat. Amen.

Prefatio in opus trāsmarine peregrinationis ad venerandū et gloriosum sepulchrū dominicū in Hierusalē eius tum laudes tum fructus paucis attollens. intentationemqȝ exprimens auctoris et operis diuisionem Incipit feliciter.

Ancte ⁊ salubris ꝓfectiōis atqȝ ꝑegrinatiōis trāsmarine Hierosolymitane. laudes
amplissimas. eximiā dignitatē. ⁊ p̄claras vtilitates cupiēs hac cōmendaticia extol-
lere orone. ita paucis vtendū cēsui q̇ morē gerā lectori. vt habeā nihilominꝰ rationeȝ
dicēdis q̇ orthodoxorū deuota pectora in eā prius fortassis inclinata. etiā atqȝ etiaȝ
faciā inclinatiora Atqȝ in p̄mis hinc mihi arbitror exordiendū. q cū ꝑspicuū sit iu
xta philosophicā assertionē a termino ad quē motū accipe speciē ⁊ rationē atqȝ etiā
dignitatē. Hinc ex terre sancte sup cūctas p̄eminētia / huiꝰ ꝑegrinatiōis laus ⁊ cōditio nobilis ve-
nit. haud dubiū metienda p̄mū. Q̄obrem si vl' summotenꝰ attigero magnā excellentiā / maiorē p̄ cete-
ris prestantiā / maximā prerogatiuā sancte illius ciuitatis Hierusalē ⁊ terre finitime (tam etsi suapte
ꝑnotissimā) nō mediocrē. imo pene e vestigio p̄ximā in eā rem fecisse me accessionē. plurimāqȝ absol
uisse cōmēdatiōis ꝑteȝ. haud iniuria existimabo. Gloriosa sane de ea ciuitate dicta sunt abolim. psal
mista teste. dicūturqȝ dietim. qm̄ ciuitas dei summi est. magni regis ⁊ dn̄i virtutū. cuiꝰ fundamēta in
montibꝫ sanctis. ita vt diligat dn̄s ipse portas syon sup oīa tabernacula Jacob. Geneseos q̄ȝ testat li-
ber. quāta ꝓmissionū serie. terrā hanc p̄ori seculo venerādis patribꝫ ipse oīpotens deus pollicitꝰ sit.
vnde ⁊ terra ꝓmissiōis appellata est. eiꝰ terre viuentiū q̇ in celis est typū ex multis similitudinibꝫ (quas
breuitatis amore transeo) q̄apte p̄seferens. Claretqȝ libro ex eodē. quēadmodū multaꝝ gentiū pater
Abraā. duo ammonitꝰ iussu. paterno derelicto solo. egressus de terra sua ⁊ cognatiōe sua ⁊ domo pa
tris sui. ad terrā hāc festinauerit. figēs tabernaculū suū Bethel ⁊ Hay. in geraris bersabee cōmoratꝰ
et Ebron. Itidē de Isaac Jacob Joseph q̄ȝ ⁊ fratribꝫ eiꝰ liquet. Hoc adiecto q hi qm̄ viui in terra
ista semp esse nequibāt. mortui saltē in ea exoptabant ⁊ magnope desiderabāt sepeliri. Id posteris su
is in mādatis relinquētes. Constat p̄terea nemineqȝ fugit. q et ipe omniū mitissimꝰ hominū Moy

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ses.hanc ob terrā nō tam visendā ꝙ̄ possidendā.cōtemptu regali palatio.ꝑclaris egypti opibus ni-
hili habitis.spretaqꝫ terra inclyta.cū fratribꝫ suis longo ꝑ desertū tꝑe affligi maluit. ꝙ̄ tēporalis re-
gni frui iocūditate.Cūqꝫ eam dei nutu ingredi nō licuit.saltē a longe ꝓspicere ⁊ salutare eā loco de
sublimi mōtis abarym habuit ꝑgratū.Obmitto h̄ in loco recēsere ex penthateuci regū Judicū.ꝓphe
taꝝ hystoriarūqꝫ voluminibꝫ plurima.q̄ maiorē in modū ad eiusce terre ingentē cōducerēt ōndendā
sublimitatē.quāto videlicꝫ israelitarū ipa parta fuerit sudore.quāta hostiū sanguīe cede ⁊ strage sub
acta.ꝙ̄ sacratissimis semꝑ gubernata legibꝫ.ꝙ̄ miris a deo signis ⁊ prodigijs sepenūero decorata.ꝙ̄
clarissimis semꝑ exculta patribꝫ.et eorū tum rebꝫ ⁊ factis memorādis.tū doctrinis ⁊ exēplis insigni
bus egregie illustrata.ꝙ̄ gloriosis referta ꝑsonis.sacerdotibꝫ videlicꝫ ⁊ regibꝫ ⁊ ꝓphetis.quoꝝ est am
pla satis laus in hystorijs:⁊ memoria in bn̄dictiōe.apud quos etiā tam sincerus dei cultꝰ diu et diu
viguit.ita vt notꝰ in Judea deus dūtaxat tūc/in toto esset orbe terraꝝ.⁊ in solo israel magnū nomen
eius atqꝫ habitatio eiꝰ in syon.Siquidē facta est iudea sanctificatio eiꝰ:israel potestas eiꝰ.Id poti
us post oīa velim adiectū velut ꝑcipuū instituti mei documētū.ꝙ hō natꝰ est in ea.⁊ ipe fundauit eā
altissimꝰ.quia videlicꝫ terrā hanc vnigenitus dei filius nostrā venturꝰ in carnē.in tēporis plenitu-
dine sibi vniuerso delegit ex orbe.quā ⁊ sua benedicta cōsecrauit incarnatiōe.natiuitate.cōuersatio-
ne.quā preterea doctrina sua ⁊ miraculorū gloria eximie honestauit.illustrauitqꝫ morte.resurrecti-
one.et in celos ascensiōe.Qua ex re id haud ab re intulerim.quoniā si(vt par ratio est)digna puta-
mus loca vbi petrus ⁊ paulus christiani duces exercitꝰ.⁊ dn̄ici gregis pastores sanguinē fuderūt ꝓ
christo.Si deniqꝫ martyꝝ vbiqꝫ veneramur reliquias.⁊ sanctā fauillā oculis apponētes.si licet etiā
ore cōtingimus.Terrā illā quomodo nō oīm prorsus dignissimā veneratiōe existimabimꝰ.in cuius
medio salutē nostrā operatus saluator noster.monumentū quoqꝫ in q̄ redemptor ipe noster cōditus
est.quomō nō magnificiemus magꝭ.quomō nō pluris reputabimꝰ. imo vero quō sic a ꝑfidis floc-
ci haberi et naucipendi.tantis iā retro habitis tēporibus sustinemꝰ in iniuriā christi ⁊ obprobiū no
minis xp̄iani.Scitū est preterea ⁊ incōpertū extat nemini.quāto antiq̄ studio ⁊ veteres iudei tēpluꝫ
Hierosolymis ⁊ sancta sanctorū tum venerabanť tum frequētabant/ꝑsertim ꝙ illic erat arca testa-
menti cū cherubin ⁊ propiciatorio.vbi tabule legis.manna quoqꝫ ⁊ virga aaron que fronduerat cō
tinebanť.que tm̄ oīa ⁊ singula vt vas electionis Paulus disserit.nō nisi vmbra erāt futuroꝝ.At nō-
ne apud nos(vt de ceteris sileā)venerabilius lōge est mediatoris dei ⁊ hominū Jesu xp̄i domini no
stri sanctū gloriosumqꝫ sepulchrū.quod quotiēs fidelis quisꝙ̄ ingrediť.totiens mentis ac fidei sue
oculis.inuolutū syndone videt saluatorē.paululūqꝫ procedens.lapidem conspicit reuolutū . ange-
lum quoqꝫ suꝑ illum sedentē.et sudariū cum lintheaminibꝫ mulieribꝫ ostendentē.templū exinde pre-
teriēs vetustū.quasi in presentiarū.audit Jesum inibi ꝑdicantē.cenantē.post hac in monte syon re-
colit.discipulorūqꝫ illic pedes lauantē.ac eis corꝑis ⁊ sanguinis sui sacramēta conficientē. egressum
tandē in montē oliueti deuotissime orantē.defluentē sudore sanguineo.osculo proditūꝫ a traditore.
captū dehinc.tractū.illusum.consputū.accusatū.flagellatū.coronatū.morti adiudicatū.crucē ꝓpriā
baiulantē.eiusqꝫ sub mole in porta ciuitatis(cuius rei hodie relicta cernunť vestigia)deficientē.suc-
cedentē Symonē cyrenēū.ac postremo in golgata amarissime passionis sue mysteria cōsummantē.
O quāta loca illa sacratissima exundant haud dubiū laude ⁊ gloria.quāta virtute ac dignitate pre-
stant.quāta ꝓinde deuotione si via nobis ad ea esset apertior.iure meritoqꝫ essent.tum honorāda tū
visitanda.quāto colenda affectu.q̄ et ipsa mater dn̄i Maria.virgo ꝑpetua. eius post mortem atqꝫ re
surrectionē.dictarū rerū ob memoriā nō tam incoluit multo post tēpore.ꝙ̄ ardētissimis desideriorū
insignijs honorabiliora nobis effecit.Ita ⁊ reliquue mulieres sancte loca ipa sepenūero deuotissime ex
osculantes.Atqꝫ hunc in modū pleriqꝫ alij vtriusqꝫ sexus homīes fecere.suo nos ad id exēplo pro-
uocātes.Inter q̄s beatissimus effulget Hieronymꝰ eorundē locorū cultor ⁊ inhabitator ꝑcipuus.q̄
in diuersorio marie ad ꝑsepe dn̄i in bethlemitico tugurio latitare atqꝫ cōmorari rhomanis ꝑtulit de
litijs.Ita deuotissime paula ⁊ eustochiū.ita venerabilis marcella.ex rhoma ornatissimis dictarum
litterꝭ eo aduocata.Ita clarissimi quiqꝫ alij ex omni delectores xp̄ianissimo viri . q̄ pro sua eximia fide
et deuotiōe quantūlibet distarēt minus se habere xp̄iane religionis abolim putauere/ in illa loca sa
cratissima suis ꝑspexissent oclis:oculisqꝫ attigissent.atqꝫ illic xp̄m dominū adorauissent vbi steterūt
pedes eius.et in quibus euangeliū primū de patibulo chorusc auit.fidesqꝫ nostra sumpsit exordiuꝫ.
Adde ꝙ dictoꝝ deuota visitatio locorū.ad emēdatioris vite ꝓpositum cōcipiendū. hauriendāqꝫ
suorū cōpunctionē criminū.nōnihil cōfert pio et fideli ꝑegrino.ita vt meo q̄dem arbitratu . atqꝫ plu
rimorū mecū cōsentientiū censura.nullus pene sit vel perrarus.q̄ non melior inde regrediať ꝙ̄ ante
fuerat ingressus.Neqꝫ ob id.hoc in loco.gētili cōcesserim poete dicēti. celū nō animū mutat q̄ trans
mare currit,Esto in curiosis id locū habeat.q̄ vanitatꝭ ductu ipū.scrutandorū locoꝝ causa.eo per-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

gunt. nullũ referentes fructũ ex tanto labore et sumptu. nisi ꝙ veterũ more exploratoꝝ. quos Moy-
ses miserat terre sancte terreqꝫ ꝓmissionis detrahere nõ cessant. At nõ sic in his. qui deuotõnis vene
rationisqꝫ gratia illo proficiscunť. per varios casus ꝑ mille discrimĩa rerũ. Quis equidẽ christicola
has ingressus terras sacratissimas. nõ mox amaras solueret in lacbrymas. q̃s cõpunctionis nõ pre
ferret indicia. etiã si adamantino esset pectore. vbi ⁊ petre scisse sunt. ⁊ saxa ingentia diruta (q̃ hodie
sub aspectũ ibi mõstranť) atqꝫ terra tota funditꝰ mota xp̃o moriẽte in cruce. Quis nõ alterũ mutare
tur in virũ. ꝑditus quantũlibet ante fuisset. quãdoq̃dem (vt de plenissimis illic remissiõibꝫ ⁊ indulgẽ
tijs copiosissimis taceã quas cõsequi quisqꝫ ibi põt mox vbi mare egrediť et pedem terre sancte infi-
git. ac deinceps q̃sepe multis in locis) quãdo inq̃ꝫ (quod pluris facio) venerãda saluatoris sui vesti
gia. ac oĩm pene passionũ ceu victoriarũ suarũ erect.. ibi vexilla. terrãqꝫ suo p̃cioso rubricatã et ꝑfu-
sam sanguine. copia sibi dať sub oculis cõspicere. deoscularíqꝫ ore. terere pedibꝫ, manibꝫ ⁊ corpore
toto cõplecti. Quãdo licz in villulã christi ingredi. intrare Marie diuersorium. atqꝫ p̃sepe illud di-
gnissimũ cõtingere. adorare paruũ hoc terre foramẽ in quo celorũ cõditor natus est. in quo deꝰ im-
mẽsus infans factus vagijt. in quo inuolutꝰ pannis. visus a pastoribꝫ. stella demõstratus. a magis
fuit adoratus. Quinetiã (vt minora referã) ad iordanis fluenta vbi baptisatus fuit xp̃s a Johãne.
ad pastorũ quoqꝫ caulas. ad dauidis mausoleũ. ad Amos ꝓphete rupem. ad abrae deniqꝫ isaac ⁊ ia-
cob eximiorũ monumẽta patriarcharũ in Ebron Sed ⁊ ad triũ illustriũ feminarũ. vxorũ scz eorũ-
dem tabernacula ac memorias. liber patet aditus. transitusqꝫ ad ritũ Eunuchi a Philippo baptisa-
ti. vnde samariã pergas. Cineres baptiste Helisei. Abdie mente colligas. videas floridã Naz..reth
florem vtiqꝫ iuxta nomẽ suũ galilee. villã chana. montẽ thabor. mare galilee. ⁊ secus id milia populi
nõ pauca agnoscas ꝑ dominũ satiata. Inde progressus. mẽte ꝑtractes filiũ vnicũ matris sue in por
ta Naym resuscitatũ. atqꝫ montẽ suspicias hermon. vadasqꝫ ꝑ torrentem Endor. in quo Zizara su-
perať. In ꝓspectu tibi sit capharnaũ. libanus. tyrus. sydon. bethel. hay. sylo duplex cesarea. triplex
rama. gl̃iosa olim ptolomeida. Ramathaym sop..ym. Joppe. Lydia. Jamnia. Nobe. ac philistijm
ciuitates quiqꝫ. et reliqua id genus loca multa. in q̃bus mira leguntť facta gestaqꝫ. Post que oĩa per-
transita. in montẽ rursus ascendas oliueti. et inde in montez properes caluarie. atqꝫ in crucifixionis
loco adores. noctẽ dehinc in dñico facturus sepulchro. vbi tua cũ magdalena defleas dolen..er pec
cata. Quis inquã cunctis hisce ex locis et monimẽtis (si tamẽ deo credat ⁊ euãgelio) nõ magnã sibi
hauriat deuotionẽ. Quis ibi melioris sibi vite non imbibat voluntatẽ. viteqꝫ veteris peniteat. vbi
tot et tanta ad hec sub oculis habet ir..itamen..a. vbi haud dubiũ diuina gratia efficacius p̃ ceteris
locis in aĩas agit deuotorũ. si obex no ponať. Sed de his iam satis superqꝫ fortassis.

Quod reliquũ est neutiq̃ꝫ putauerim silentio trãseundũ. queadmodũ videlicz dictarũ ꝑlustratio
terrarũ. haud immodice ad earũ sumendũ intelligentiã rerũ deseruit. de quibꝫ sacris in hystorijs q̃ꝫ
creberrimã mẽtionẽ fieri constat. Nimirũ ꝓspectum oĩes habemus exploratumqꝫ. quoniã visa q̃ꝫ
audita vel lecta dumtaxat. amplius monẽt / atqꝫ que corã videntur sua sub effigie. fortius nobis so
lent impmi. q̃ꝫ si aliena tantũmodo imagine rep̃sentenť. Hinc in veteribꝫ legimus hystorijs btõ tra
dẽte Hieronymo. philosophos quosdã lustrasse ꝓuincias. nouos adisse ꝑp..s. maria trãsisse. vt q̃s
ex libris nouerant / coram quoqꝫ viderẽt. Sic pitagoras memphiticos vates. sic plato egyptũ ⁊ cã
oram italie. que quondã magna grecia dicebať. laboriosissime ꝑagrauit. Sed ad titumliuiũ lacteo
eloquẽtie fonte manantẽ de vltimis hispanie galliarũqꝫ finibus. quosdã venisse nobiles legimus. et
quos ad cõtemplationẽ sui rhoma non traxerat. vnius hominis vana perduxit. Sic appollonius
plurima ꝑtransiuit regna. atqꝫ (vti hec veluti extranea missa faciã) sacra habet pagina celebriqꝫ me-
moria refert / venisse reginã saba a finibus terre. cum comitatu ⁊ diuitijs multis Hierosolymaz: vt
audiret sapientiã Salomonis. qua probata obstupuit. ita vt spiritũ vltra vix haberet. proclamans
ꝙ media pars eorũ que audisset ⁊ vidisset. minime fuisset sibi prius nũciata. Quid ergo mirũ si de-
uotus quisqꝫ christianus illã videre desiderat terrã. quã quottidie ecclesie resonant vniuerse. Que
enĩ dies pene ꝑ anni circulũ in qua vel cantãdo vel legendo vel p̃dicãdo ecclesie christi non recolũt.
que hisce in terris / ac locis eius finitimis facta perhibenť. Omnibus quidem hominibꝫ teste phi
losopho naturale inest desideriũ sciendi. sed hac tempestate perpauci sunt. qui sese claris oblectare
disciplinis ⁊ scientijs volunt. animũqꝫ suum nobilẽ. ingenuis optimarũ artium pascere doctrinis
ꝙ vel laborẽ horreant adiunctũ. vel copia sibi desit rei familiaris ociumqꝫ. Perplures vero sunt q̃
melioribus et vicinioribus saluti neglectis. superuacaneis studijs dediti sunt nimis. qui videlicet
diuitias coaceruare. augere opes. mundi huius oblectationibꝫ perfrui. affluere delitijs et volupta-
tibus q̃runt. studentqꝫ amplissimis officijs ⁊ gradibꝫ p̃eminere. nec cogitãt miseri fragilẽ fortunã ⁊
inanes eoꝝ cõtentiões, q̃ mediocri in spacio sepe frãgunť ⁊ corruũt. vel ante in ip̃o suo cursu obruũ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

45

tur.q̃ȝ portũ conspicere potuerũt. Sicq̃ȝ omnẽ mortaliũ vitã vari⁹ sub sole labor exercet.atq̃ȝ vt longe ante Jesus syrach p̃dixit.occupatio magna creata est filijs adam.a die exitus eorũ de ventre matris vsq̃ȝ in diẽ sepulture in matrẽ vniuersorũ terram. Porro vnũ est necessarium. Jesum vicȝ scire ⁊ hũc crucifixũ. Jd doctissim⁹ in lege ⁊ euãgelio aplus Paulus etiã postea q̃ȝ in tertiũ rapt⁹ fuit celũ vbi mira vidit.vbi audiuit archana q̃ hoibus loqui nõ licet satꝭ sibi esse arbitrat̃.atq̃ȝ etiã p̃cipit vniuerse xp̃iane religiõis ꝓfessorib⁹.nõ plus sapere q̃ȝ oꝑtet.neq̃ȝ in alio quoq̃ȝ gloriari nisi in cruce dñi nr̃i Jesu xp̃i.in quo est salus vita ⁊ resurrectio nr̃a:per quẽ saluati ⁊ liberati sum⁹. Quippe q̃ fact⁹ est nob via veritas ⁊ vita. Non g̃ gloriet̃ sapiẽs in sapiẽtia sua. neq̃ȝ diues in diuitijs suis. neq̃ȝ fortꝭ in fortitudĩe sua.sȝ in h̃ gloriet̃ q̃ gloriat̃.scire ⁊ nosse me:ait dñs de⁹ exercituũ. Qm̃ hec est vita eterna vt cognoscãt te solũ verũ deũ ⁊ quẽ misisti iesum xp̃m.ipso id ꝑ semetipm̃ confirmãte. Et quanq̃ȝ ad hãc salutarẽ assequendã sciam.euãgelica p̃cipue ⁊ aplica satꝭ cõferãt documẽta. q̃ sanctoꝝ studiosa lucubratiõe exornant̃ in dies.ac ꝑ diuini v̓bi declamatores q̃tidiana elucidant̃ explanatiõe.nõ parũ vt p̃fatus sum ad eã ip̃am cõducit dictoꝝ ꝑagratio. ⁊ sub oclis cõspectio locorũ. in quib⁹ queq̃ȝ ꝑ xp̃m facta/dicta/aut passa dietim.aut legim⁹ ipsi aut audiuim⁹. Sancta ꝑfecto esset huiuscemodi curiositas (vt ita dixerim) ⁊ salubris euagatio atq̃ȝ exercitatio prorsus ꝑutilis homini. presertim mediocri.sic videlicȝ exploratũ ire atq̃ȝ ꝑscrutatũ.loca vite mortisq̃ȝ Jesu dñi nostri saluatoris. eius ex amore ⁊ sincera dilectiõe.qui mortẽ ibi nostrã moriẽdo destruxit:et vitã resurgẽdo reparauit. At cũ Hieronymo sic iam concludã. Non Hierosolymis fuisse:sed Hierosolymis bene vixisse. Hierosolymis deuote se ⁊ religiose habuisse.honesteq̃ȝ ⁊ sancte cõuersatum fuisse.in medio nationis praue et peruerse laudabile est.et reddit q̃ȝ cõmendabilẽ peregrinũ.ipsamq̃ȝ magnificat ⁊ exornat peregrinationẽ.illustratq̃ȝ. Et his iam satis sit super rebus hactenus deseruisse.

Intentionis explicatio.

Jquidẽ oĩbus ⁊ singulis p̃fatis ratiõib⁹ alte cõsideratꝭ.pẽsatisq̃ȝ anio. Ego Barnardus de breydenbach insignis metropolitane ecclie Magũtine.tũc quidẽ Camerarius. nunc v̓o etiã Decanus immerit⁹.fatear necesse est (quo ceterꝭ exẽplo fiam) postea q̃ȝdiu proch dolor lasciuiori etate respexi in vanitates ⁊ insanias falsas.tandẽ desuꝑ q̃si de graui somno expergefact⁹.cogitare cepi vias meas. ⁊ cõuertere pedes meos in testimonia dei atq̃ȝ post multa vana vane experta.tẽpus adesse ratus suȝ.quo qd̓ bonũ esset ⁊ saluti accomodũ tenerẽ ⁊ amplecterer Jtaq̃ȝ cetera inter multa q̃ mecũ ipse reputabã.estimabãq̃ȝ efficacius ad vite cõducere emendã.id potissimũ in mentẽ mihi venit.visumq̃ȝ est bonũ.eam ip̃am de q̃ predixi salutarẽ ꝑegrinationẽ magno fortiq̃ȝ anio subire.pio in visendi dñici sepulchri.ceterorũq̃ȝ sacrorũ cõspiciendorũ locorũ desiderio vehemẽter affect⁹. Jdq̃ȝ diua desuꝑ gratia ⁊ fida apprime cõfratrũ ⁊ cõmilitonũ fretus comitiua ꝑfeci.de q̃ magnifice deo gratias ago q̃ me et socios tali habuit dono dignos.votiq̃ȝ nr̃i pij effecit cõpotes.atq̃ȝ magnis de angustijs sepe liberauit. Porro q̃ hanc meã ꝓfectionẽ siue (vt aiunt) reisam. vtilẽ nõ solũ mihi sed ⁊ alijs fidelib⁹ facerẽ. ⁊ maxime generosorũ clarorũue hoĩm anios in eã ip̃am magis magisq̃ȝ cõmouerẽ.operã nauaui q̃ȝ exactã:vt inter ꝑegrinandũ me de oĩbus q̃ scitu necessaria dignaq̃ȝ essent cognitũ facerẽ certiorẽ/studiose singula ꝑscrutãdo.nec vllis ꝑcendo expẽsis. Huius rei gr̃a ingeniosum ⁊ eruditũ pictorẽ Erhardũ scȝ rewich de Traiecto inferiori opeꝑeciũ duxi mecũ assumere vti ⁊ feci.q̃ a venetiano portu ⁊ deinceps potioꝝ ciuitatũ.quib⁹ terre pelagiq̃ȝ trãsitu applicare oꝑtet.p̃sertim sacroꝝ in terra sancta locoꝝ dispositiões.situs ⁊ figuras.q̃ ad magꝭ ꝓprie fieri posset artificiose effigiaret.trãsferretq̃ȝ in cartã opus visu pulchrũ ⁊ delectabile. cui declaratorias notulas.vel latinas.vel vulgares feci per quendã aliũ doctũ virũ ad votũ meũ apponi. Quod q̃dem perfectũ opus.impressorie artis amminiculo cunctis habere volentibus cõmunicandũ.vtinaȝ atq̃ȝ vtinã.intento optatoq̃ȝ haud vacuũ fructu euadat.

Operis diuisio.

Emũ opus ipsum in duas dũtaxat libuit scinderes ꝑtes. Altera quarũ Hierosolymitanã.altera v̓o Katherinianã doceret ꝑegrinationẽ. vtiliora q̃dam necessarijs respectib⁹ et optimis.de morib⁹ ⁊ ritib⁹ erroribusq̃ȝ ac sectis varijs incolaꝝ ⁊ inhabitatoꝝ locorũ eorundẽ.ꝓme hui⁹ oꝑis ꝑti adijciẽdo.inserta nihilominus in fine narratiõis huiuscemodi sectarũ.pulchra quadã disputatiõe.ceu anthidoto quodã ⁊ remedio. ne quis vnũquenq̃ȝ in sua fide/lege/vel secta credat posse saluari. Alias etiã quasdã exhortationes ⁊ lamẽtationes prout res exposcit addendo bonis ⁊ oportunis motiuis. Postremo omniũ.pium opto lectorẽ.deprecorq̃ȝ deũ cunctipotentem. vt veris suis cultoribus christianis oĩbus affectũ et morẽ infundat ampliorẽ.zelumq̃ȝ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ad terrā illā sanctā nō modo visendā. sed ⁊ aliquādo recuperandā. redigendāqꝫ sub christiane reipublice ditionē. vti olim fuit. ad sui nominis gloriā ⁊ fidelis populi laudē et honorem. Amen.

Sequitur initium huius peregrinationis a solo natali vsqꝫ venetias.

D laudē ⁊ gloriā dñi nri Jesu christi. gloriose genitricisqꝫ sue ꝑpetue virginis Marie. atqꝫ toti⁹ celestis curie. ob nostrap̄ salutē aīarū / nos tres subscripti videlicꝫ Generosus dñs Johānes de Solms. dñs in Mintzenberg. Et ego supra memoratus Bernardus de Breydenbach Camerari⁹ atqꝫ Decanus ecclie Maguntine. Itemqꝫ dñs Philippus de Bicken strēnuus miles. singuli cū singulis famulis pio ducti zelo et desiderio. iā supra exp̄sso. venimus in locū p nos deputatū ⁊ condictū. vicꝫ Oppenheim diocesis Maguntinenſ. oppidū. ipa die scti Marci euāgeliste. Anno salutꝭ. M.cccc.lxxxiij. vnde pfecti. sub quindecim dierū interuallo. venetias diuo mūere sani ⁊ incolumes applicuim⁹. Inter agenduꝫ iter. saluo vsi cōductu vbi expedire videbaſ / maiorꝭ gratia securitatꝭ. Inuenimus aūt ibidē plures generosos comites ⁊ barones. strēnuos milites. ac alios nob... viros. atqꝫ ecclīasticas q̄sdam ꝑsonas. eodem q̄ nos anīo ex diuersis christianitatꝭ partib⁹ illo c... luxisse. ex q̇bus duo barones ⁊ tres milites cum suis famlīs / nr̄e se cōiunxerūt societati. aliīs seorsum turmā facientib⁹ singularē. Erāt aūt noīa eoꝝ q̇ in vna nobiscū galea fuerūt ⁊ societate. dñs Ma... iminus de Roppenstein baro. Itē dñs Vernandus de Mernawe. Item dñs Caspar de Bulach miles. Dñs Georgius marx miles. Itē dñs Nicolaus maior de Kurt miles. Necqꝫ hoc in loco necessariū visum est. viā nostrā vsqꝫ venetias. q̄ omnibus germanis suapte nota sit, pfusiori stilo designare. Spaciū ꝓo qꝺ interiacet ex p̄fato oppido scꝫ Oppenheim vsqꝫ venetias. centū pene germanica cōtinet miliaria. nec vltra protendiſ. Ibidē apud Petrū ygelheymer de Franckfordia venetiīs cōmorantē / hospitio fuim⁹ recepti. ⁊ ab eodē legaliter in oībus atqꝫ hūaniter tractati. rebusqꝫ in gerēdis. ⁊ p̄sertim in cōducenda galea ꝯsilio suo ⁊ auxilio fideliter adiuti. Multa em̄ opus est diligētia ⁊ sagacitate in cōuentiōe cū patrono galee. vnde haud ab re duxi eas hic clausulas annotare. q̄s matura deliberatiōe p̄uia. litteratorie nr̄e cū patrono nostro dño Augustino cōterreni. id est comite rheni. inseruimus pactioni. quo ceteri hāc eandeꝫ fortassis subituri peregrinationē. Hinc exemplū sumant itidem faciendi vel certe meliorandi.

De forma contractus cum patrono galee,

Rant em̄ in cōuentiōe articuli tales inserti. q̄s quasi ad alios factos cursim ⁊ sub cōpendio hic enarrabo. In p̄mis ... dict⁹ patron⁹ ꝑegrinos de venetiīs vsqꝫ ad terrā sanctā. id est Joppen. ⁊ inde denuo vsqꝫ venetias ducat reducatqꝫ. ad qꝺ faciendū immo ⁊ ꝑueniendū ad min⁹ per diē alterā galeā que dño Petro cognomēto landawe attinebat / in q̄ aliī ꝑegrini de secūda societate vehebaſ. sub pena se mille florenoꝝ obligauit. sup quo debita fiat ꝓuisio iuxta placitū et votū peregrinorū.

Item q̄ ipi dñi ꝑegrini duos inſ se ordinēt deputentqꝫ. q̇ in venetiano portu ⁊ deinceps in omibus locis q̇bus foret applicandū / ꝑspiciant ⁊ inq̄rant an patron⁹ necessarios ⁊ sufficiētes habeat famulos ⁊ officiatos. vt morꝭ est vsitati. ⁊ necessitas siue ꝯsuetudo hacten⁹ obserua... req̄rit. Et si aliqueꝫ vel aliq̄s hmōi ex famlīs q̄libet casu deficere aut mori cōtingeret. patron⁹ aliū vel alios in locū eius vel eoꝝ subrogare teneaſ: suis in expēsis. Item q̄ patron⁹ teneaſ armaturā pro. lxxx. viris disponere, p peregrinorū ⁊ galee defensiōe. aut hostiū si opus fieret inuasione.

Item q̄ patron⁹ ad singula loca ⁊ port⁹ applicare teneaſ. q̇bus ab olim cōsuetū est applicare. necqꝫ tm̄ vltra bidui triduiue spaciū in aliq̄ loco immoreſ. nisi forsitan tēpestas maris (fortuna appellata) id faciendū ꝑsuaderet. hoc adiecto q̄ si ꝑegrini in insula Cipro ad Nicosiam ciuitatē ꝑgere velint. eos teneaſ in portu Ciprino expectare. At in reditu de terra sancta biduo vel triduo in q̄libet portu. mertiū vel vendēdaꝝ vel cōparandaꝝ grā. poterit immorari ⁊ nō vltra. Ita tm̄ q̄ loca ꝑegrinis deputata. in galea libera maneant. nec mercib⁹ occupanſ aliquo modo. Item q̄ patronus ꝑegrinis singulis dieb⁹ bis ad comedendū ⁊ bibendū det vt decet pro viris honestis. Et si ex qualibet causa aliq̄s ꝑegrinorū ad mēsam patroni mane aut vespe venire neq̄ret. aut solus fortasse vel cū sua societate seorsum vellet manere. nihilomin⁹ ipe patron⁹ solitū sibi cibū ⁊ potū trāsmittere teneaſ absqꝫ cōtradictione omni. Item q̄ patronus peregrinis ex venetiīs vsqꝫ ad terrā sanctā. ⁊ inde vsqꝫ venetias de bonis panib⁹. vino bono. recentib⁹ carnib⁹. ouis. aliīsqꝫ huiusmodi esculētis cōpetenter prouidere teneaſ. Item q̄ patronus ꝑegrinis id petentib⁹ mane vnā refectionē. et vespere collationeꝫ cum malmaseto et aliīs tribuat. vt fieri solitū est et consuetum.

Item si ꝑegrini plures vel pauci pro recenti aqua aduehēda, ⁊ ... līs ꝓcurādis necessitatib⁹, ad litus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

vellent ꝓficiſci. patronꝰ naniculã ſiue barcã ⁊ famulos q̃ eos ducãt ⁊ reducãt cõcedere teneaꝶ eiſdẽ.

Item ꝙ patronus ſemper ⁊ vbiqꝫ ipſos tutari debet peregrinos. ne ab aliquo hominũ verbis aut factis quoquo modo moleſtenꝶ ſiue in mari ſiue in terra. iuxta ſuũ poſſe et noſſe abſqꝫ fara.

Itẽ ꝙ patronus ĩpos ꝑegrinos debito ꝑmittat tꝑe in terra ſancta morari. ⁊ eos cuſtodiat atqꝫ cũ galea expectet. Itẽqꝫ ꝑſonaliter cũ eiſdẽ eq̃tet ad loca ſacra viſitãda: vſqꝫ ad iordanẽ. et inde denuo vſqꝫ ad galeã. fideliter quoqꝫ ⁊ probe ſe ad eos exhibeat. tuendo ⁊ ſemꝑ ac vbiqꝫ defendendo. ne ab infidelibus aut alijs vllo pacto circũueniãnꝶ. ſiue ſeducanꝶ dolo et fraude ſemotis.

Item ſi aliquẽ vel aliquos ex ꝑegrinos (qḋ deus auertat) mori cõtingeret. patronus de derelictis eiꝰ vel eorũ bonis. nullo modo ſe impediat ſiue intromittat. ſed apud eum vel eos cui vel q̃bus eiuſmodi decedens vel decedentes bona ſua legauerit vel legauerint omnino relinquat intacta.

Item ꝙ ſi aliq̃s ex ipſis ꝑegrinis anteqꝫ terre ſancte applicaret moreref. patronus ipſe dimidiã partẽ date ſibi prius pecunie reſtituere teneaꝶ. de qua eius teſtamentarij ordinabũt iuxta cõmiſſa.

Item ſi aliq̃ ex ꝑegrinis ad ſanctã vellent ꝓficiſci Katherinã in montẽ Synai. patronꝰ cuilibet tali id petenti decẽ ducatos de data prius pecunia reddere teneaꝶ. et hoc ĩpm ꝑegrini patrono q̃ãtotiꝰ ſtudeat inſinuare in Hieruſalẽ. ne ꝓpter eos diutius ibidẽ expectare oporteat cum galea.

Item ſi ꝑegrini aliquẽ ſibi interpretẽ ſiue ſcium ⁊ peritũ linguaꝝ illarũ terraꝝ ad q̃s pergunt. ſibi in venetijs vt fieri ſolet voluerint ꝓcurare. patronꝰ eidem interpreti vſqꝫ ad terrã ſanctã. ⁊ inde vſqꝫ venetias de cibo ⁊ potu ꝓuidere teneaꝶ. ⁊ naulũ recipe nõ poſſit neqꝫ debeat ab eodẽ. Poſtqꝫ ꝟo peregrini ad Joppen ſiue Japha vſqꝫ ꝑuenerint. ⁊ iã fuerint in terra cõſtituti. q̃cquid tũc ⁊ deinceps interpres ĩpe expoſuerit ſiue ꝓ vectigalibꝫ thelonijs pelagijs ſalua guardia. aut victualibꝫ. ꝑegrini ĩpi q̃ eum cõduxerũt exoluere teneaꝶ abſqꝫ damno patroni. Cõuentio ꝟo cũ interprete arbitraria eſſe dinoſciꝶ. et ſuã propriã ſcḋm ꝙ inter eos cõuentum fuerit ⁊ cõcluſum habet formam.

Item ꝙ patronus oĩa vectigalia omnẽqꝫ pecuniã pro ſaluo cõductu exponendã. ſiue ſalua guardia proqꝫ iumẽtis et alijs exactionibꝫ. q̃buſcunqꝫ nõibus cenſeanꝶ. aut vbicunqꝫ exponere oportebit. ipſe ſolus pro peregrinis totũ ſoluere ⁊ expedire abſqꝫ eorũ ſumptu vel damno teneatur.

Item quilibet ꝑegrinus ĩpi patrono pro huiuſmodi oĩbus per eũ vt prefert faciendis vel exponendis. quadragintaduos ducatos de tzecka dictos. id eſt nouiter monetatos dare teneaꝶ. ita tamẽ ꝙ illius ſumme dimidiã partẽ in venetijs exoluat. reliquã ꝟo in Japha ſiue Joppen abſqꝫ fara.

Item ꝙ ſi peregrini oẽs vel eorũ aliqui poſtqꝫ Hieroſolymã ꝑuenerint vlterius ad montez Synai aut alio ire voluerint. ipſe patronus eiſdẽ auxilio eſſe teneaꝶ atqꝫ cõſilio in cõueniẽdo cũ infidelibus iuxta ſuũ poſſe ⁊ noſſe. ac ſi cauſa ipſa ſuã cõtingeret ꝑſonã. Quodqꝫ ſi q̃ ꝑegrini quidpiã rerũ ſuaruꝫ quas ſecũ ferre oportune nõ poſſent. in galea decernerent derelinquendũ. reducendũqꝫ. ipſe patronꝰ id venetias vſqꝫ. ſecũ reducere oĩmi abſqꝫ cõtradictiõe teneaꝶ. iuxta eorũ diſpoſitionẽ eis ibidẽ reſeruandũ et hoc iterum proprijs ſub expenſis.

Itẽ ꝙ patronꝰ ꝑegrinis aptũ in galea aſſignet locellũ ꝓ pullis ſiue gallinis lignis. aq̃. ſale ⁊ hmõi rebus neceſſarijs inibi reponẽdis. Qḋqꝫ ꝑ eorũ ſi habeãt cocũ aut ſeruũ oĩa eis coquẽda diſponat.

Item ꝙ ſi aliquid in hac cõditionis formula neglectũ aut ſufficienter nõ eſſet preuiſum ⁊ expreſſum quod tamẽ iure vel cõſuetudine ĩpi patrono cõgrueret faciendũ. Id pro expreſſo in hac formula p̄ſentiſqꝫ tenore pro inſerto debet haberi.

Huiuſmodi oĩa ⁊ ſingula pũcta p̄ſcripta. articulos ⁊ clauſulas p̄notatas. patronꝰ cũ quo ꝑegrini taliꝶ paciſcunꝶ ſub bona fide loco veri iuramẽti p̄ſtiti. ſe ſolet obligare fideliter firmiterqꝫ obſeruaturũ. nec cõtra ea ſe facturũ aut fieri ſiniturũ. ꝑ ſe vel alios ſuo noĩe quomodocũqꝫ. ꝙ ſi in aliq̃ pũcto vel aliquibꝫ ĩpe patronꝰ cõtrauenire p̄ſumeret. quicq̃d inde dãni allatũ fuerit ꝑegrinis ſiue in venetijs ſiue in trãſitu vel reditu totũ ĩpe patronꝰ exoluere teneaꝶ. ſcḋm ꝙ a ꝑegrinis arbitratũ fuerit vel iudicatũ. ita vt ĩpi prorſus maneãt ſintqꝫ indemnes Solet quoqꝫ hmõi cõuẽtio neceſſarijs fideiuſſionibꝫ ⁊ alijs munimẽtis roborari. quo firmior ſit et diligentius obſeruetur.

De reliquijs precioſis et venerandis que habẽtur venetijs.

Onſequenter deuotis peregrinis venit conſiderandũ ꝙ in ciuitate ipſa venetiarũ plurime precioſe reliquie cõſeruanꝶ. que ab eiſdem videri et viſitari. tempore intermedio quo ibidem vſqꝫ ad galee preparationẽ ⁊ expeditionẽ expectare cogunꝶ. poſſunt ⁊ merito debent. Nam et nos vigintiduobꝫ diebꝫ illic traximus cauſa ex p̄dicta morã.

In primis in monaſterio ſancti Georgij quod in mari iacet prope ſanctum Marcum. eſt brachium cum manu integra ipſius ſancti Georgij in quodam altari. Sed et in alio quodam altari eiuſdẽ eccleſie ſancti martyris Coſmas ⁊ Daminanus requieſcũt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Itē in monasterio sctē Helene iuxta castella. ipsa sctā reqescit helena tota in qdā capella. q crucem
dñicā Hierosolymis legit inuenisse. Ibi etiā duplex crux ꝯseruat. in qꝝ altera frustū qddā ipsi⁹ vi
uifici ligni. In altera vero Constantini magni: ipsius sancte Helene filij pollex: ac sancte Marie
magdalene os quoddam de pectore continetur.
Itē in monasterio sancti Nicolai de elio dicto: ē vna de sex idrijs quaꝝ aquas dñs in euāgelio legit
conuertisse in vinum. Ibi etiam est baculus pastoralis sancti ipsius pōtificis Nicolai. quo dum vi
ueret in presulatu suo vtebatur. Multe ibidē alie reliquie reseruant q̄s oēs enumerare nō ē necesse.
Item aliud quoddā monasteriū est in venetijs qđ acrusechirij appellat. in quo corpus sancte Bar
bare requiescit in quadam capella marmoreo quodā sarcophago nunc studiose reconditū. qđ pri
us in quodā altari in ecclesia reseruabatur. In alio quodā altari ē os qddā magnū scti Cristoferi
Item in alia quadam ecclesia venetijs que ad sanctam Marinaȝ vocatur sancta ipsa Marina to
ta: in quodam requiescit altari. de qua mira in vitaspatrum leguntur.
Item in alia quadā ecclesia sancte Lucie venerabile corpus eiusdeȝ sacre virginis ac martyris Lu
cie requiescit. adeo integrū ⁊ illesum: vt māmille eius videri ⁊ recognosci ꝓprie valeāt ⁊ distincte.
Item in ecclesia sancti Zacharie venetijs: corp⁹ ipsius venerādi sacerdotis patris sancti Johānis
baptiste iacet humatū. Atq̄ cū eo duoꝝ quorundā corpa sanctoꝝ. quoꝝ noia sunt in libro vite.
Ibi etiā p̄ foribꝫ ecclie eiusdē: ē sepulcrū dñi instar eius quod est hierosolymis formatum.
Item venetijs in ecclesia ꝑrochiali vbi ⁊ patriarcha residere consueuit. multe sunt reliquie p̄ciose
et indulgentie maxime a pena ⁊ culpa. p̄sertim singulis ꝑ quadragesimā dñicis diebus.
Item ad sanctum Marcū eiusdem euangeliste corpus venerandū requiescit. Estq̄ ibidem thesau
rus venetorum in testudine quadam. summa cum diligentia reclusus.
Item duodecim corone. ⁊ .xij. pectora de auro. margaritis. saphiro. atq̄ smaragdis ⁊c̄.
Item sex magne ⁊ preciose valde cruces de a[...]o.
Item pileus ducis quo quilibet dux venetorum singulari priuilegio siue prerogatiua coronatur.
et est precij inestimabilis.
Item duo candelabra aurea ⁊ magna. decem lapides preciosos habentia.
Item cornu vnum cuiusdam vnicornis. ⁊ alias multa ⁊ varia preciosa ornamenta. opesq̄ infinite
de quibus non est presentis temporis per singula disserere.
Item prope venetias ciuitas quedam est Muranū nuncupata. vbi vitra fiunt. Ibi in ecclesia par=
rochiali in duobus altaribus multa iacent corpo[ra] sanctorum innocentum.
Itē vltra memoratā ciuitatem aliud est quoddam oppidum dortzellan appellatum. vbi in quadam
ecclesia corpus sancte Cristine virginis ⁊ martyris fertur conseruari. quod multo prius tempore
in castro bulseno non longe a viterbio quieuit. vbi ⁊ ipsa martyrium suscepit.

De reliquijs in padua.

Porro cū antiqua ⁊ insignis vrbs Paduana magna ⁊ populosa. modico a venetijs distet
interuallo. si quempiam peregrinorum illucusq̄ pia traxerit curiosit[a]s. inueniet que animū
suum possint oblectare. etiam reliquias preciosas. Nā sub vnius spacio noctis/de venetijs
illucusq̄ nauigio venitur.
In primis padue in conuentu fratrum minorum: sanctus requiescit Anthonius eiusdem religio=
nis quondam professor ⁊ obseruator precipuus. qui magnis dietim miraculis claret.
Item ibidem in monasterio sancte Justine virginis: corpus venerandum sancti requiescit aposto
li Mathie. excepto capite. quod in Treueri seruatur in monasterio insigni ab eodem sancto Ma=
thia nomen ⁊ gloriam habente apud germanos singularem.
Item in quodā altari eiusdē ecclesie corpus sancti euāgeliste Luce reqescit. Et ibidē in alio qdaȝ al
tari corp⁹ ē recōditū eiusdē sctē ꝟgis Justine. i cui⁹ honore etiā ipa ecclia ē ꝯsecrā. Itē corp⁹ scti ꝓso
daci epi. Itē corp⁹ scti maximi epi. corp⁹ qȝ sctē ꝟgis Felicitatis. Itē mlta corpa sctoꝝ inocētū. Itē in
eo altari i q ē corp⁹ scti Luce. tabula qdā igēs ⁊ p̄ciosa supposita extat. In q venerabil' illa imago
gliose ꝟgis marie pueꝝ Jhm habēs i brachijs: quā ipe sctus dr depixisse. Lucas i honore magno
habet. Fert etiā ꝙ qcūq̄ imaginē illā semel cū deuotiōe ⁊ cordis ꝯpūctiōe ispexerit. nūq̄ a visione
faciei sue dulcissime. ei⁹ intuētu: sepabit in euū. Nemo tn̄ friuole aut temere se huic ꝯmittat incerte
narratiōi. auditu em̄ q̄ credita narro poti⁹. Itē i eadē ecclia ē corp⁹ scti Urini q dicta sctoꝝ mathie
⁊ luce corpa i p̄fatū monasteriū deportauit. Cūq̄ idē sanct⁹ dicta corpa de locis suis accepta ꝑ ma
re venetias trāsferret. rogat⁹ a collega suo sctō qdā viro. q sibi adiutorio i hmōi fuerat corpoꝝ trāsla
tione. qten⁹ ei aliquā tāto de thesauro ꝑticulā ꝯferret. caput scti Mathie. p̄ciosū vtiq̄ mun⁹. ꝑtibꝫ
germanicis tradidit inuehendum, reliquā ipse Gazam in loco reposuit memorato, merito proinde

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

multa habendus veneratione apud paduanos atqꝫ deuotione. ꝙ tantis eos opibus locupletarit.

❡Seq̄tur oratio ꝯmēdaticia ciuitatis ⁊ dominationis venetiarum

Um antiquissima clarissima ⁊ florētissima ciuitas venetiaꝝ. sancte hui⁹ peregrinatiōis ꝑ
inde atqꝫ termin⁹ a q̄ ꝑgentibꝫ ꝑ mare extet ⁊ principiū. atqꝫ hic sub aspectū cōsequēter ef/
figietur. haud ab re fuisset fateor imo ꝙ̄decēs ꝙ̄ue decoꝝ eius h̄ loco āplissimas laudis. at
qꝫ singularē preter ⁊ supra ceteras ciuitates p̄eminentiā ei p̄stantiā decusqꝫ maximū. tū in potenta
tus magnitudine. tū in eiusdē optima administratiōe stilo paulo venustiori ⁊ accuratiori designa=
uisse. Ueꝝ id hac potissimū rōne haud sum ratus necessariū. missumqꝫ feci/ ꝙ ⁊ dicendoꝝ copia ma
xima ē. meis nō equa sed grauiuscula viribꝫ ⁊ humeris. nec otij atqꝫ sciētie mihi satis. q ꝙ eiuscevr
bis imortalis ⁊ immēsa fama ⁊ gloria ꝑ se toti notissima extat vrbi. nec quēq̄ꝫ ꝓ sue claritudinis lu
ce ⁊ cumulo fugere potest. Ut tn̄ pollicito a ꝓncipio ordini morigerus sim. ⁊ saltē paucis eā videri
videar ꝯmēdauisse. suapte ꝙ̄ ꝯmēdatissimā (nā velle mihi adiacet ⁊ si ꝑficere sit ꝓcul) ab eius vetu
state exordiū sumā. hinc ad alia q̄ occurrēt descēsur⁹. Sane vti veteres tradūt historie. Anno ante
Rhomanā vrbē conditā. cccc. xxviij. Ante vero xp̄i saluatoris nostri natiuitatē. M. c. lxxviij nō lō
ge videlicet post Troyanū decennale bellū famosissimū. troyeqꝫ excidiū. Euolutis iā a mūdi exor=
dio. Annis circiter bis millenis septingētis octoginta. hec insignis ⁊ summis efferēda laudibꝫ ci=
uitas. a troyanoꝝ reliquijs. ⁊ neq̄ꝫ a pastoribꝫ vt rhoma (nā ⁊ in hodiernā vsqꝫ tēpestatē nobiliuꝫ
industrioꝝ ⁊ claroꝝ sꝑ ē feraꝝ viroꝝ) ꝓmū fuit extructa in adriatici marꝫ sinu. vbi hodie gl'iosa cō/
sistit vrbs antiq̄. iāqꝫ multos dominata ꝑ ānos. Diues opum. armis potēs. studijs sat aspera belli
Neqꝫ tn̄ inficiasco ꝙ ipsa cōplures post ānos a sua ꝓmeua ꝯditiōe emēsos. cū iā incarnati v̄bi ān⁹
curreret. s. q̄si q̄dringētesim⁹ sexagesim⁹. ciuitas ipsa venetiaꝝ a potētioribꝫ. ac ditioribꝫ. ꝓuintiarū
aduenis. illuc ob seuissimā Attile tyrāni (q̄ ⁊ dei se flagellū recte eq̄ dē cognomiauit) ꝑsecutionē cō
fugiētibꝫ. ob loci inexpugnabilē munitionē. āpliata q̄dē fuit. ⁊ ex ꝑua maior effecta. q̄ eo q̄ dictuꝫ ē
tpe. humili satis initio fuerat fūdata. Et ꝑfecto dictu mirabile ē. creditu qꝫ pene difficile. atqꝫ summo
p̄conio dignū potuisse a tot tāq̄ꝫ diuersis vrbiū ⁊ oppidoꝝ populis ꝯditā ciuitatē. sub nō paucorum
discursu ānoꝝ. cū tali reipublice incremēto. ac gl'ie splēdore. vnanimiqꝫ ciuiū sagacitate ⁊ ꝯcordia
cōseruari. sic exaugeri. sic exornari deniqꝫ vrbē. q̄ ex ꝑuulis piscatoꝝ tugurijs ⁊ māsiūculis illic ꝓ=
mū oīm. Trapesinoꝝ ꝯsensu ciuiū (q̄ iāpridē sue subdunꝫ ditioni) locatis. in tātā ꝯsurrexerit sub/
limitatē. Jnqꝫ tm̄ ꝯscēdit fastigiū. vt iter notissimas. famosissimas. ⁊ potētissimas in orbe vniuerso
ciuitates. nō mō vna. sꝫ p̄cipua extet nulli fortasse secūda. Eya (vt paulopl⁹ ipsi⁹ fiat cognitu euidē
tior mire dn̄atiōis potētia) ꝙ̄lōge ꝙ̄late sue olim potestatꝫ alas ꝑ imēsos terre marisqꝫ tract⁹. Dum
id fata sinūt iā. tū tēditqꝫ fouetqꝫ. Nā germanoꝝ nō tā ꝯtingit. ꝙ̄ occupat fines. ⁊ in lōgobardoruꝫ
late se effudit regiones. vbi (vt cetera silētio trāseā q̄ obtinet terraꝝ spacia) p̄claras illas ⁊ egregias
cū latissimis terminis hꝫ sibi subditas regiones ⁊ ciuitates. Paduā videlicꝫ magnā. ⁊ sibi coeuaꝫ
vrbē. nō tā nobilissimo pado fluuio q̄ eā ꝑterfluit. ꝙ̄ archiepali sede ⁊ antiq̄ ac famosa vniuersitate.
ceterisqꝫ rebꝫ ex multis insignē Uincētiā dehinc. ast Veronā Brixiāqꝫ atqꝫ Pergamū vrbes. tū po
pulosas. tū opulētas. tū plurimis comitatibꝫ terrisqꝫ finitimis viniferis. fructiferis. ⁊ vbere valde
glebe/ piscuosisqꝫ aq̄s suꝑbas. Quis gardelacū magnū ⁊ nobilē vidit ⁊ nō obstupuit. vtpote q̄ vn=
diqꝫ fortissimis ⁊ amenissimis castris. castellis ⁊ oppidis. ⁊ his multis circūseptus refulget. p̄sertim
firmissimo castro pisthera munitis. ⁊ insula tutissima pulcerrimaqꝫ Sermione. vbi veterū adhuc
latibula ⁊ ꝯfugia subterranea videnꝫ. Jn q̄bꝫ ꝙ locus nō tā secretus ꝙ̄ firmissim⁹ atqꝫ defensioni
aptissim⁹ sit. se inter belloꝝ strepit⁹ vt ferꝫ receperūt interdū. Jn pontū āt fretūqꝫ. ei⁹ nmatur⁹ do=
minij āplitudinē. si cueharis. o ꝙ̄tū mirabere. o quorsuꝫ fereris. nā histriā mox attingit ⁊ dalmaci
am sua potestas. atqꝫ Schlauoniā. Jnde in greciā vsqꝫ se porrigēs. ⁊ Candiā Ciprūqꝫ regales in
sulas. multas inclytas maritimas possidēs vrbes. ⁊ p̄potētes insulas alias. portus ⁊ sinus q̄s nu
merare longū nimis foret. sꝫ eos sequēs descriptio fortassis pādet magis. Credo ꝑfecto neqꝫ vana
fides ꝙ regnū aut dominiū huic par ꝑ oīa. in mari p̄sertim. nō reperiaꝫ vllū. vnū videlꝫ ⁊ solū sum
ptū toto in vrbe. Facile ē venetis ⁊ paꝝ sexcētas armatas galeas ex suo ꝓducere archinali. bidui
dūtaxat spacio in mare. O classem insignē ⁊ terribilē hostibꝫ. si solo venetiano noīe ⁊ signo vexillo=
qꝫ fuerit illustris. Nā sub vni⁹ horule interuallo. ducēta milia viroꝝ expeditoꝝ ad pugnā vel terre
strē vel naualē. oībꝫ necessarijs ⁊ oportunis armis a plāta pedis vsqꝫ ad verticeꝫ munire ⁊ ꝓuidere
possunt. ad insiliendū subito in hostes. ⁊ ꝯgrediendū animose si necesse fuerit cū eisdē. Et q̄d mag=
nū ē sue argumētū ꝓuidētie. p̄ter alias copiosissimas in victualibꝫ ꝓuisiones. semꝑ mille adminus
habēt in archinali suo viros: diuersaꝝ mechanicaꝝ artiū. ⁊ p̄sertim faciēdaꝝ nauium scios ⁊ gna
ros. armorūqꝫ fabros. ⁊ alios artifices ꝑdoctos cū q̄bꝫ iuniores q̄sdā eisdē instituēdos artibꝫ. con/

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

consolationi et medele fore dicantur.
Eodē die in probaticā piscinā que prope dictā est ecclesiā venimus. vbi xp̄us infirmos plures curauit. de q̄ et in euāgelio Johis. v. habet̄. ꝙ angelus dn̄i statuto tp̄e descēdebat in eā et mouebat̄ aqua. ⁊ sanabat̄ vn⁹ languentiū ⁊ expectantiū illic aque motū qui primus in eam descendisset. Et est ibi indulgentia septennis cū totidem carenis.
Illis etiā diebus in alia pleraqꝫ loca perreximus que sunt propinqua Hierusalem ⁊ in circumitu eius. de quibus iam nunc latius disseret̄.

¶ Sequit̄ cōpendiosa terre sancte descriptio. et singuloꝝ locoꝝ quorū h̄ꝫ noīa sequēs pictura.
Ad pleniorē habendā noticiā ⁊ intelligentiā locorū illoꝝ Hierusalē ciuitati sctē adiacentiuꝫ de q̄bus sacra in pagina cerbro fit mētio. potissimū in libris historicis veterꝫ testamēti scꝫ Josue Judicū. Regū. Paralypomenon. ⁊ ceterꝫ. sed ⁊ noui testamēti pene singulis voluminibꝫ. etiā ad declarationē euidentiorē picture ⁊ descriptiōis terre sancte q̄ hic habet̄. subscriptā inserui terre sancte diuisionē que valebit nōnihil immo q̄ꝫ multū deseruiet p̄dicantibus et legentibus frequēter scripturas presertim memoratas.
Sciendū aūt in p̄mis ꝙ terra ista quā sanctā dicim⁹. q̄ cecidit in sortē duodecim tribuū israel pro ꝑte aliqua dicebat̄ regnū iudee. q̄ erat duarū tribuum scꝫ Jude ⁊ Beniamyn. Pro ꝑte altera dicebat̄ regnū Samarie ciuitatis scꝫ q̄ nunc Sabeste dicit̄. Et erat caput decē tribuū reliquarū que israel dicebant̄. Utrūqꝫ tn̄ regnū istud cū tota terra Philistijm. quondā dicebat̄ Palestina q̄ erat ꝑs syrie sicut Saxonia ⁊ Franconia ꝑtes sunt theutonie. et Lombardia ⁊ Thuscia ꝑtes italie. Ad hoc aūt pleni⁹ intelligendū. Nota ꝙ plures sunt Syrie diuersis scꝫ noībꝫ nūcupate. Tota eñ terra a tigri fluuio vsqꝫ ad egyptū generaliter Syria nūcupat̄. ꝑs tamē eius p̄ma q̄ est inter fluuios Eufraten ⁊ Tigrim. et ꝓtendit̄ per longū ab aquilone in austrū. hoc est de mōte Tauro vsqꝫ ad mare rubrū appellat̄ Mesopotamia syrie. quasi media inter aquas. Et h̄ꝫ gentes multas vicꝫ Persas ⁊ Medos. q̄bus ab austro cōiungit̄ Chaldea. in qua est Babilonia scꝫ magna iuxta fluuiū Chobar. vt patꝫ Genesis. xi. et illi ibidē ab austro adiacet Arabia vsqꝫ ad mare rubrū. quod in locis illis synus arabicus dicit̄.
Prima tamē pars toti⁹ huius mesopotamie q̄ aquilonē respicit. in qua est ciuitas Edissa que antiquitus Aarath vel rages medorū. nūc aūt rase dicit̄. specialit̄ mesopotamia syrie nūcupat̄ ⁊ hec est p̄ma syria. Secūda est syria Choeleth siue Celes q̄ incipit a fluuio Eufrate. ⁊ termīat̄ in riuo valanie q̄ fluit sub castro Margad ⁊ cadit postea ī mare magnū. In hac celessyria erat insignis illa ⁊ famosa q̄ndā ciuitas Antiochia cū alijs vrbibꝫ ad eā ꝑtinentibꝫ. s. Laodicia Hispania ⁊ alijs multꝫ.
Tertia est syria phenicis. q̄ incipit a p̄dicto fluuio valonie ab aq̄lone. ⁊ extendit̄ versus austrū vsqꝫ ad petrā incisaꝫ siue desertā sub mōte Carmeli q̄ postea vocabat̄. et erat castrū munitissimū peregrinoꝝ sub dominio q̄ndā fratrū de militia tēpli cōstitutū In ista syria erāt nobiles olim ⁊ magne ciuitates atqꝫ multe scꝫ Margad. Antherandū. Tripolis. Barutū. Sydon. Tyrus. Accon. Capharnaū. Et appellat̄ syria phenicis a phenice filio Agenonis fratre Cathini q̄ tyrū instaurauit. ⁊ eam metropolim huius terre cōstituit. atqꝫ terrā ip̄am suo noīe appellauit.
Quarta est syria damasci. in qua est ciuitas Damascus metropolis hui⁹ p̄dicte q̄ et tertie syrie phenicis scꝫ ab oriente cōiungit̄. Dicit̄ tn̄ ista quarta syria etiā syria libanica q̄ꝛ mons libani in ea p̄clarus habet̄. Post istā quartā syriā sequit̄ Palestina q̄ Philistijm ꝓprie nūcupat̄. Un̄ nota ꝙ tres sunt Palestine q̄ tn̄ oēs sunt syrie magne ꝑtes Prima palestina est cui⁹ metropolis est Hierusalē cū oībus mōtanis suis vsqꝫ ad mare mortuū ⁊ vsqꝫ ad desertū cadesbarne. Secūda est cui⁹ metropolis est Cesarea palestine siue cesarea maritima cū tota terra philistijm. incipiens a p̄dicta petra incisa. siue castro peregrinorū. et se extendēs vsqꝫ basan contra austrum.
Tertia est cui⁹ metropolis est Bethsan sita sub mōte gelboe iuxta iordanē. Ista palestina d̄r ꝓprie galilea. siue cāpus magn⁹ esdrelon. Sūt etiā similiter tres Arabie siliter maioris syrie ꝑtes. Et est p̄ma cui⁹ metropolis est Boseron q̄ nūc busereth dicit̄. olim tn̄ bozora dicebat̄. Huic cōiungit̄ traconitidis regio. ⁊ iturea ab occidēte Damascus ꝟo fere ab aq̄lone. quā ob causam syria damasci aliq̄tiens Arabia vocat̄. Unde aretha rex de arabia d̄r. q̄ in rei veritate erat rex damasci. Secūda est cui⁹ metropolis est ciuitas olim Rabath dicta sup̱ torrentē arnon sita. Ista arabia erat t̄ra filiorū Amon. licꝫ ciuitas fuerit de moab. Item fuit de regno Seon ⁊ includebat regnū basan ⁊ montē galaad. et cōiungit̄ prime arabie a ꝑte australi. Tertia arabia est cui⁹ metropolis est mōs regalis q̄ carath dicit̄. olim tn̄ petra deserti dicebat̄. sita sup̱ mortuū mare. ⁊ ꝯtinet sub se terrā moab q̄ proprie syria sebal d̄r. et totā ydumeā siue montē Seyr. ⁊ totā terrā circa mare mortuuꝫ vsqꝫ ad cades-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

barne. ꝛ vsqꝫ ad seongaber ꝛ aq̄s cōtradictiōis versus mare rubrū ꝑ latissimas solitudines vsqꝫ ad
flumē Eufraten. Hec est arabia magna in q̄ est Mecha ciuitas. vbi est sepultura detestabilis Ma
humeti. Hucusqꝫ de situ terraꝝ terre sancte adiacentiū dicta sufficiāt. q̄ pro maiori pte de dictis ve
nerabilis p̄ris dn̄i Jacobi de vitriaco sctē Rhomane eccl'ie q̄ndā legati in terra sancta sunt assum-
pta. Ceteꝝ ad pticularē descriptionē in ipius terre. q̄ in possessionē decē tribuū cessit. stilū vertam⁹.

Diuidit̄ aūt terra sancta in plures ptes respōdentes diuersis plagis celi. incipiēdo semp a
ciuitate Acconēsi. q̄ antiquit⁹ Ptolomeida dicebat̄. et erat vrbs gl'iosa ꝛ insignis. sed ho
die penit⁹ desolata cernit̄. Ab ea tn̄ ob sitū eius cōgruentius linee protendunt̄ ad omnes
terras alias. que hic sub cōpendio describent̄ q̄ꝫ ab aliqua aliarū ciuitatum.
Primū igit̄ descriptionis initiū sumit̄ ab ipsa ciuitate Acconensi. per directam lineā procedēdo ver
sus tyrum. et inde ad alias ciuitates sequentes. de quibus suo loco dicetur.
Sciendū tn̄ q̄ hec ciuitas Accon nunq̄ꝫ fuit de terra sctā. nec a filijs isrl' possessa. licet autē in distri-
butiōe terre. tribui Aser fuerit assignata. a serite tn̄ nunq̄ꝫ possederūt eā. Est aūt in ꝓuincia phenicis
sita. habēs ab austro carmelū montē ad quattuor leucas et ciuitatē Caypham ad pedē montis eius
dem vltra torrentem zyson. vbi Helias ꝓpheta sacerdotes baal interfecit. vt habet̄. iij. Regū. xviij.
Phenicia ꝓo regio siue syria phenicis adhuc extendit̄ vltra. cōtra austrum ad tres leucas vsqꝫ ad
petram incisam. que castrum peregrinorū dicit̄. qui locus terminus est phenicis contra austrum.
Accon aūt ciuitas munita valde erat muris mirabilib⁹ turribus ꝛ fossat̄ ꝛ barbicanis fortissimis.
triangulāq̄ꝫ habebat formā vt clipeus. cui⁹ due ptes iungebant̄ magno mari. tertia ps campū respi
ciebat q̄ ipam circūdabat. habebat q̄ꝫ duas leucas latitudinis ꝛ plus in ptibus aliq̄bus vel etiā mi-
nus. fertilis valde erat tā in agris q̄ꝫ in pascuis ꝛ vineis ꝛ hortis. in quib⁹ diuersi generis fructus
crescebant. sed ob frequentes terrarū illarū vastationes etiā ipsa deperijt destructa penitus.
Inde contra aquilonē ad quattuor leucas est casale lamperti iuxta mare vineis similiter ꝛ hortis.
aquis fluminibusqꝫ abundans sub monte saron constitutum.
Inde transcenso monte saron ad tres leucas est castrum Laudaleon q̄d Alexander obsidens tyrū
dicitur cōstruxisse. Sed Balduinus rex postea Hierusalem illud denuo instaurauit. et quibusdā
nobilibus qui inde cognominabant̄ tradidit possidendum.
Inde modicū amplius q̄ꝫ ꝑ leucā vnā est puteus ille ammirabilis aquaꝝ viuentiū iuxta viā ad ty-
rū q̄ꝫtum iacere pōt arcus. Cui⁹ aque sicut dr̄ in cāticis. Fluūt impetu de libano. Quāuis aūt singu
larī dicat̄ puteus. sunt tn̄ quattuor eiusdē dispositiōis sed dispar̄ quātitat̄. Un⁹ em̄ qui p̄cipu⁹ est
hꝫ quadraginta cubitos latitudinis ꝛ lōgitudinis. ꝛ est q̄dratus. alij tres circa. xxv. oēs muris for-
tissimis de lapidib⁹ durissimis de oꝑe insolubili ad altitudinē haste vel ampli⁹ circūdati. In q̄bus
ita colligit̄ aqua ꝛ exaltat̄ q̄ ad oēm ptē aqua fluit vltra muros. Sūt tn̄ nihilomin⁹ inde aq̄ductus
facti ꝑ riuos descendētes tāte ꝓfunditat̄ ꝛ latitudinis. quāta est statura vni⁹ hoīs. Deducunt̄ autē
aque iste ꝑ totā planiciē tyri ꝛ rigant̄ inde horti. ꝛ terra adiacēs vbere satis glebe. Distāt aūt fontes
isti a mari magno paulo amplius q̄ꝫ iacere possit arcus. ꝛ in isto modico spacio impellunt sex rotas
molēdini satis magnas. et statim in mari absorbent̄. Fonti isti ad litterā videt̄ cōuenire illud Eccl'i.
xxiiij. Rigabo hortū plantationū ꝛ inebriabo ptus mei fructū ꝛ ecce fact⁹ est mihi trames abūdans
ꝛ fluuius meus appropinquabat ad mare. Multas cōmoditates cōferunt incolis aque iste.
De isto fonte min⁹ q̄ꝫ vna leuca est Tyrus ciuitas in littore maris sita. de cui⁹ p̄conio satis habet̄ in
Esaia ꝛ Jeremia. ꝛ ceter̄ sacre scp̄ture libris. habuit aūt de p̄dicto puteo aquarū viuentiū venā vnā
ꝑ tracones ꝛ piramides mirabiles (quaꝝ vestigia ꝛ ruine adhuc vident̄) illuc ductā. Ciuitas tyrus
dr̄ a filio Japhet cōstructa post diluuiū. sꝫ a phenice vt dictū est sup̄. instaurata metropolis phenice
est effecta. in gyrū habebat muroꝝ ambitū ꝛ maior fuit ciuitate Acconēsi. formā habebat rotundā
sita in corde mar̄ in rupe durissima ꝛ vndiqꝫ mari circūdata nisi in frōte ciuitatis cōtra orientē vbi
cā primo Nabuchodonosor ꝛ postea Alexāder fecerūt cōtiguā terre quantū iact⁹ est lapidis. cincta
erat muro forti ꝛ alto. ꝛ ad. xxv. pedes spisso. q̄ etiā murus munit⁹ erat turrib⁹ duodeci fortissimis.
q̄bus etiā turrib⁹ cōtinuabat̄ arx ciuitat̄ siue castrū munitissimū. ꝛ in rupe ꝛ in corde maris sitū. mu
nitū etiā turrib⁹ ꝛ ꝓpugnaculis q̄ expugnare tot⁹ mundus vix debuisset. Multe erāt in ciuitate ista
reliquie. sic̄ legit̄ in Ecclesiastica hystoria de martyrib⁹ sub Dyocletiano ibi passis q̄rū nūer⁹ est so
li deo not⁹. Origenes ibidē in eccl'ia sctī sepulchri req̄escit in muro cōclusus. fuerūt ibi colūne mar
moree ꝛ alioꝝ lapidū tā magne q̄ stupor erat videre. Sedes archiepiscopalis erat in ista ciuitate et
fuerat metropolis phenicie. habebat suffraganeos baruteñ. sydoneñ. acconeñ. epōs. Et extendebat̄
ista metropolis vsqꝫ ad petrā incisam, sic̄ dictū est siue castrū ꝑegrinoꝝ. Ante portā ei⁹ orientalē ad

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

lactū duaꝝ sagittaꝝ inter arenas ostendit loc⁹ ꝑdicatiōis Jesu xpi. vbi eo loq̄nte ad turbas Extol
lēs quedā mulier vocē de turba dixit. Btūs venter q̄ te portauit ꝛ vbera q̄ suxisti ꝛc̄. Et est lapis ibi
magn⁹ in loco in q̄ tūc stabat Jesus. q̄ loc⁹ nunq̄ȝ arena operit. cū tn̄ arena copiosa tenuissima ibi sit
ꝛ volatilis sic̄ in ꝑtibus occident(ꝛ aq̄lonis nix volare ꝯsueuit tp̄e hyemis. et cumulos facere circa
sepes ꝛ loca sil'ia impulsu vēti. Jste em̄ locus in medio arenarū sp̄ nudus ꝑmanet ꝛ estate ꝛ hyeme.
De tyro ad tres leucas modicas ꝯtra aq̄lonē fluui⁹ Eleutherus intrat mare magnū ad quē vsq̄ȝ Jo
nathas ꝑsecut⁹ est regē Demetriū. sic̄ habet. j. Machab. xij. Jste fluui⁹ venit de yturea siue galilea
gentiū de cōfinio illo qd̄ dicebat antiq̄tus terra roob. ꝛ postea zabul. ꝛ fluit sub castro belciford. qd̄
fuit militie tēpli iuxta horma vsq̄ȝquo Josue ꝑsecut⁹ est q̄nq̄ȝ reges. sic̄ dr̄ Josue. x. De isto fluuio ad
duas leucas est sarepta sydonioꝝ. ante cui⁹ portā australē ostēdit capella in loco vbi Helyas ꝓpha
vt habet. iij. Regū. xvij. venit ad mulierē sareptanā vbi ꝛ māsit ꝛ ei⁹ filiū suscitauit. ꝛ ōndit ibidē ce
naculū in quo q̇euit. Sarepta vix octo dom⁹ hȝ hodie cū tn̄ ruine ei⁹ ostendāt eā fuisse gl'iosam val
de. Jnde ad duas leucas est sydon vrbs olim magna phenic(. cui⁹ magnitudinē adhuc ruine ei⁹ te
stant q̄ etiā vix crederent. Fuit aūt in cāpo ꝑ longū disposita tendēs ab austro in aq̄lonē sub monte
antelibano int' ip̄m ꝛ mare spēosa ꝛ spaciosa valde. De ruinis tn̄ ei⁹ alia est edificata ꝑua q̇dē. ſȝ mu=
nita si hr̄et defensores. ꝛ est ex ꝑte vna in corde mar(sita. hn̄s hincinde duo castra satis munita. vnū
ab aq̄lone in rupe q̄dam in corde mar(situm. qd̄ ibidē edificauerūt ꝑegrini q̄ de theutonia venerāt.
Aliud ex ꝑte australi in colle sitū firmū oppido. Que castra cū ciuitate milites tenuerunt tēpli olim.
Terra adiacēs fertilis valde est ꝛ abūdans oib⁹ bonis ꝛ aere saluberrimo. etiā sunt ibidē canne mel
lis. etiā vinee ibi erāt q̄ndā valde bone. q̄ tamē a sarracenis nō modo hic sed ꝛ vbiq̄ȝ in terra ꝓmissi=
onis negligunt. neq̄ȝ colunt q̇dem ab eis. quippe q̄ vina bibere nō debēt ſȝ neq̄ȝ ab alijs coli sinunt.
Ante portā oriētalē ciuitat(antiq̄ que nūc est deserta est capella edificata in loco vbi ad dn̄m venit
rogans ꝓ filia demoniaca mulier chananea in via q̄ ꝟsus yturea ꝛ cesareā philippi ducit. De h̄ ha
bet Math. xv. vbi dr̄. Egressus Jesus secessit in ꝑtes tyri ꝛ sydonis. ꝛ ecce mulier chananea a finib⁹
illis egressa clamauit ꝛc̄. Mons anteliban⁹ distat a sydone ad vnā leucā ꝯ orientalē plagā. Jncipit
aūt mōs iste sup fluuiū eleutherū de q̄ dictū est ante. ꝛ ꝓtendit vltra vsq̄ȝ tripolim ad q̄nq̄ȝ leucas fe
re ꝑ q̇nq̄ȝ dietas ꝛ nusq̄ȝ recedit de mari ꝑ duas leucas nisi iuxta tripolim vbi fere distat a mari per
tres leucas. Jnterduȝ tn̄ ita accedit ad mare q̄ loc⁹ est immeabilis oīno. abūdat aūt vineis optimis
ꝰm illud. Memoriale eius vt vinū libani. Ultra sydonē ad q̄nq̄ȝ leucas est nobilis illa ꝛ antiq̄ ciui
tas Barutū. vbi dr̄ dn̄s ꝑdicasse vbi iudei facta imagine de pasta ei illuserūt. ꝛ tādē crucifigētes san
guinē ab ea in magna quātitate extraxerūt q̄ vsq̄ȝ hodie in mult(locis veneratiōi habet. Ep̄us hui⁹
ciuitatis sic̄ ꝛ sydonis suffraganeus erat olim archiep̄i tyreū. ꝛ termīabat ibi metropolis tyrenent.
et vltra ad tres leucas in fluuio q̇ passus canis dr̄ qui ibidē magnū mare ingredit. termīabat sil'iter
patriarchat⁹ Hierosolymitan⁹. Et incipiebat patriarchat⁹ antiocen⁹ ꝛ comitat⁹ tripolitanus q̇ lo
cus passus canis dr̄. ꝛ est loc⁹ immeabilis ꝑ terrā nisi de sarracenoꝝ volūtate. pauci em̄ ibi viri ꝓhi
berēt transitū de facile toti mūdo. De baruto ad sex leucas sup mare est bibliū ciuitas ꝓma de patri
archatu q̄ndam antioceno habēs ep̄m. de ista dr̄ in Ezechiele. xxvij. ca. in cōmēdatōne tyri. Senes
biblij ꝛ prudētes eius habuerūt nautas ad misteriū varie supellectilis tue. nūc ciuitas ipsa bibleth
dr̄, et est satis ꝑua. De biblio ad q̄ttuor leucas est botrū ciuitas opulēta q̄ndam in vino valde nobi=
lissimo ꝛ oib⁹ bonis mūdi. ſȝ nūc fundit⁹ est destructa. Jnde ad tres leucas est castrū nephim ī ma
ri sitū fere totū. qd̄ erat ꝓncipis antioceni. in quo fuerunt duodecim turres bone. ꝛ locus munitus
valde. vinū huius ville magis noīatum erat inter omnia vina partiū illarum.
De nephim ad duas leucas est ciuitas tripolis nobilis valde. ꝛ fere tota in corde maris sita sicut ty=
rus ꝛ populosa multū. De serico multo fiūt in ea oꝑe. Terra illi adiacēs dici pōt absq̄ȝ dubio ꝑadi=
sus, ꝓpter amenitates infinitas in vineis. oliuet(. ficetis. cānamellis. q̄bus oib⁹ in alijs ꝑtib⁹ sil'es vix
reperient. Cāpus aūt ciuitatē ꝯtinet in lōgitudine leucā vnā. in latitudine dimidiā. Jn q̄ spacio sunt
horti mlt'i. in q̄bus fruct⁹ diuersi crescūt. ꝛ in q̄ntitate magna atq̄ȝ copia. Liban⁹ distat a ciuitate ista
ad tres leucas. ad cui⁹ pedē orit fons hortoꝝ fluēs impetu de libano. sic̄ dr̄ in cāticis. Fons iste hu=
milit nasci videt. ſȝ subito inualescēs. fluuiū facit vehementē ꝛ magnuȝ valde. Jste rigat oēs hortos
ꝛ planiciē int' tripolim ꝛ libanū. ꝛ cōmēdat mirabilit' regionē. Aque ei⁹ optīe sunt frigide ꝛ dulces.
ꝛ plura loca religiosa cōstructa erāt q̄ndā sup riuos ei⁹. ꝛ eccl'ie multe. Uenit aūt sic̄ dictū ē de radice
mōtis. ꝛ pro ꝑte circūit montē leopardoꝝ. ꝛ postea ꝑ hortos deducit rigās ipsos. Trib⁹ aūt flumini
bus bn̄ magnis mare ingredit preter riuos alios q̄ in locis diuersis sil'iter in mare fluūt. et pro certo
de isto fonte verū est qd̄ dicit in Hester. quia fons ꝑuus creuit in flumē magnū ꝛ in aq̄s plurimas
redūdauit. De tripoli ad duas leucas est mons leopardoꝝ, rotundus in aspectu ꝛ satis alt⁹, distans

O quanta amenitas in dictis regionib⁹ que omni delitiarum fructib⁹ abundant

65

a libano ad vnā leucā. In hui⁹ pede aqlonari ſpelūca eſt in q̄ erat monumentū habēs duodecī pe
des lōgitudinis qđ ſarraceni deuote freqntant. dicētes illud eē ſepulchrū Joſue qđ nō credo veꝝ
eſſe. qꝛ text⁹ dicit eū ſepultū eē in thamnathſare. Joſue vlt. q̄ eſt iuxta ſychem ī latere mōtis effraim.
Sꝫ credit̄ poti⁹ iſtud eſſe ſepulchrū chanaan filij cham filij Noe. vel alicuius filij filiorū eius q̄
ad litterā circa locū illū habitaſſe probant̄. vt infra dicet̄.
De ſpelūca illa ad tres leucas ꝯ aquilonē fere eſt finis antilibani ⁊ libani ſilr̄. ⁊ vbi vterq; termi
nat̄ oſtēdit̄ hodie caſtrū archas qđ aratheus fili⁹ chanaan edificauit. ⁊ ſuo noīe appellauit. ſic̄ dicit
gloſa Geneſ. x. ca. Et glioſa ⁊ pulcra ⁊ fertilis eſt terra iſta vbi liban⁹ termiat̄. de cui⁹ ſitu ⁊ lōgitu-
dine infra dicet̄ cū de ceſarea philippi. ⁊ iordanis ex orto fecero mentionē. De caſtro archas ad di-
midiā leucā eſt Syn oppidū qđ ſyneus fili⁹ chanaan frat̄ arethei edificauit poſt diluuiū non ꝓcul
ab archas. ſic̄ dicit gloſa Geñ. x. Neſtorian⁹ tū quidē ibidē habitās reqſitus dixit mihi oppidū il-
lud appellari ſynochim. Et idem mihi dixit quidā ſarracenus.

Nota

Ibidē ſub caſtro archas ⁊ oppido ſynochim ē planicies magna ⁊ amena ⁊ fertilis valde vſq; ꝯ ca
ſtrū Crach qđ fuerat hoſpitalis ſcti Johānis fere ꝑ leucas. xi. lōgitudinis. ⁊ ꝑ ſex leucas latitudis
vſq; ad Anterandū q̄ nūc Tortoſa dr̄. Planicies iſta multa hꝫ caſalia. ⁊ pulcra nemora oliuaꝝ ⁊ fi
cuū ⁊ arboꝝ aliarū diuerſi generꝭ ⁊ ligna multa. Preterea abūdat flumib⁹. ⁊ paſcuis pinguib⁹ ſup
modū. vnde turcomanni ⁊ madianite ⁊ bodwini ibidē hītant in tabernaculis cū vxorib⁹ ⁊ filijs ⁊
pecorib⁹ ſuis ⁊ camelis vidi ibidē gregē maximū cameloꝝ. Planiciē iſtā circundāt qdaꝫ mōtana ab
oriēte nō multū alta. q̄ incipiūt iuxta archas ⁊ ꝓtendunt̄ vſq; in Crach. In his mōtanis hītabant
qdā ſarraceni q̄ dicunt̄ vāninigeri efferi ⁊ malicioſi ⁊ xp̄ianis infeſti. Iterū ab Accon procedēdo
ꝯtra aqlonē occurrit ꝑmo caſtrū qđ dicebat̄ mons fortꝭ. qđ fuit hoſpitale teuthonicoꝝ. ſꝫ nūc pe-
nit⁹ eſt deſtructū. Inde qttuor leucis ꝯ eandē plagā eſt Thoron caſtrū munitū valde qđ dn̄s tybe-
riadis contra tyrū edificauerat cum teneret̄ eam ſarraceni. diſtans a tyro ſeptem leucis.

Asor ciuitas

Inde qttuor leucis eſt ciuitas antiq Aſor dicta in q̄ hītauit rex ille potēs Jabin q̄ cū vigintiquat-
tuor regib⁹ pugnauit cōtra Joſue ⁊ iſrael ad aq̄s maron. de q̄ etiā dr̄ Joſue. xi. ꝙ ſolā Aſor munitiſſi-
mā vorax flāma ꝯſumpſit. De hui⁹ ꝑconio ciuitatꝭ ruine ei⁹ teſtant̄ vſq; in p̄ntem diē. De ea ꝑ ſex

Belenas ciuitas

leucas ꝯ aquilonē eſt fere belenas ciuitas in pede mōtis libani. q̄ ſicut in libro Judicū dr̄ cap. xviij.
Lays ꝑmo dicebat̄. Et cū eſſet ꝓcul a ſydone hoc eſt fere. xj. leucis. ⁊ cū nemīe ſocietatꝭ quicq; ha-
beret hoīes illi⁹ ſita in regione Roob ceperūt eā filij Dan ⁊ vocauerūt eā Lezen dan noīe p̄ris ſui
dan. ſepe tū ſimplr̄ dr̄ dan: lezen etiā Joſue. xix. ſꝫm illud congregatus eſt vniuerſus iſrl̄ a dan vſq;
berſabee. Eſt em̄ hec ciuitas ꝯ ſeptentrionē termin⁹ terre ſancte. Berſabee ꝟo cōtra auſtrū. ſꝫm illud
iiij. Reg. Venit helias in berſabee iuda. ⁊ infra. ⁊ abijt in deſertū qđ abſq; dubio ciuitati illi eſt cō
tiguū. ⁊ nūc giblyn appellat̄. Philippus aūt cū eēt tetrarcha yturee ⁊ traconitidis regiōis iſtā ciuita
tē belenas ſiue dan ſuo noīe ceſareā philippi voluit noīari. a grecis aūt paneas appellat̄. Sꝫ hodie
oīa noīa hec ceſſauerūt. ⁊ cōmunit̄ belenas appellat̄. Supra hāc ciuitatē hincinde oriunt̄ duo fon
tes Jor ⁊ dan. ⁊ in pede mōtis libani q̄ eſt ante portā ciuitatis cōueniētes in vnū. iordanē fluuiū effi

Jordanis origo

ciūt. Nota tū ꝙ in rei veritate iſte nō eſt ver⁹ ortus iordanis. Dicit em̄ Joſephus ⁊ veꝝ eſt ꝙ ab iſto
loco cōtra auſtrū fere ſexcētis ſtadijs eſt fons q̄ appellat̄ phiala ſemꝑ plen⁹ ⁊ nunq; effluēs. ſꝫ ſub ter
raneo meatu vſq; ad iſtum locū fluit ⁊ ibi effluit ſcꝫ dan qđ ꝑ paleas in phialam fontē miſſas ⁊ in
fonte dan receptas ſepi⁹ eſt ꝓbatū. Sarraceni aūt fontē illū nō phialam ſꝫ medan vocāt. id eſt aq̄s
dan. qſi dicant. iſte ſunt aq̄ dan. Me em̄ aqua arabice dr̄. dan ꝟo fons eſt vn⁹ de ſupdictis. Eſt aūt
nō longe a ſueta ciuitate iuxta piramidē ſepulchri bti Job in traconitide regiōe. de hoc aūt pleni⁹
infra dicet̄. Jordanis aūt fluui⁹ vt dictū eſt ante portā ciuitatꝭ belenas cōgregat⁹. de duob⁹ illis fon
tib⁹ poſt lōgos circūitus q̄s facit traconitidē ⁊ ytureā ſeꝑando tandē int̄ capharnaū ⁊ Corrozaim
mare galilee ingredit̄ quattuor leucis a Cedar ciuitate q̄ eſt ſup̄ in mōte ſita. Medio tū loco int̄ be
lenas ⁊ mare galilee qndaꝫ vallē ingrēdiēs in ſtagnū colligit̄ tp̄e reſolutiōis niuiū de libano. dicit̄-
q; hodie ad aq̄s marō vbi Joſue cū iabin rege Aſor ⁊ alijs: xxiiij. regib⁹ dimicauit. victorq; exiſtēs
ꝑſecut⁹ eſt eos vſq; ad aq̄s maſrefoth. ⁊ vſq; ad ſydonē magnā fere ꝑ octo leucas. Hec aq̄ tp̄e eſti-
uo exiccat̄ ꝑ magna ꝑte. vnde creſcūt ibi arbuſta ⁊ herbe denſe valde in q̄bus latitāt leones ⁊ vrſi ⁊
beſtie alie. ⁊ ſunt ibi venatiōes regie. Valles aūt in ipo libano ⁊ antilibano fertiles ſunt ⁊ bn̄ culte
abūdantes paſcuis vineis hortis ⁊ pomerijs. habitantq; in ea gentes multe.
Iterū ab Accon cōtra vulturnū occurrit caſtellū ad qttuor leucas Indin dictū in mōtanis ſaron.
qđ fuit olim dom⁹ theutonicoꝝ. ſꝫ modo eſt deſtructū. Inde ad tres leucas eſt caſtellū regiū in val
le. quondā dom⁹ eiuſdē. abūdans oībus bonis ⁊ fructib⁹ qui etiā in terra illa rari ſunt niſi ibi. In-
de leucis quattuor cōtra aquas maron eſt vallis ſenym vbi hebercine⁹ tetenderat tabernaculuꝫ nō

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

longe a ciuitate asor cuius vxor noīe Jabel sysaram ꝓncipē militie Jabin regis asor clauo taberna
culi transfixū ꝑ timpora interfecit. sicut dr̄ Judicū. v. Ab ista valle ad duas leucas est Kabul quod
sarraceni zabul vocāt. terra illa terra kabul est appellata qđ displicentiā sonat. vt dr̄. iij. Reguꝫ. Inde
cōtra austrū ad duas leucas est ciuitas ⁊ castrū zephet firmū sitū in mōte altissimo qđ q̄ndaꝫ fuerat
militie tēpli. Inde cōtra aquilonē quattuor leucis iuxta vallē senym est cedes neptalim. de hac fuit
Barach filiꝰ abinoen q̄ cōtra zizaram pugnauit in mōte thabor. Hec videlicet cedes fuit ciuitas fu
gitiuoꝝ in tribu neptalim. abūdās oībus bonis mūdi. ⁊ mōstranť ibidē adhuc ruine magne ⁊ sepul
chra pulcerrima antiquoꝝ. De castro zephet ad duas leucas secꝰ mare galilee est ascēsus mōtis illi
us in quē totiēs ascēdit xp̄us iesus in q̄ fecit sermonē illū longū ⁊ p̄clarum de octo beatitudinibꝫ ⁊
aliis ꝟtutibꝫ qui habeť Matthei. v. cap. In quo etiā saturauit q̄nqꝫ milia hominū de q̄nqꝫ panibꝫ
⁊ duobꝫ piscibus. vt habeť Matthei. xiiij. Illuc dimissa turba ascendit solus orare. fugit in ip̄m cū
vellēt eum facere regē. Johānis. v. Ibi docuit discipulos orare Luce. xi. In eo erat ꝑnoctās in ora=
tiōe. Matthei. viij. Ibi eo descēdente supplicauit Cēturio ꝓ puero paralitico. Ibi ad eū venit mul
titudo languentiū. ⁊ q̄ vexabanť a spiritibꝫ immūdis Matth. viij. Ibi tetigit leprosuꝫ ⁊ sanauit eū.
Ibi stetit in loco cāpestri ⁊ turba discipuloꝝ eius. De isto monte videť totū mare galilee et yturea et
traconitidis regio vsqꝫ ad libanū montē. Insuꝑ sanir ⁊ hermon. terra zabulon ⁊ neptalim vsqꝫ Ce=
dar et alia loca multa. Est aūt longus herbosus ⁊ amenꝰ atqꝫ abilis ad p̄dicandū. Ostendiť adhuc
ibi lapis in quo sedit p̄dicans dn̄s Jesus ⁊ apl'oꝝ sessiones. In pede montis huius iuxta mare ad
triginta fere passus oriť fons viuus muro circūdatus quē dicunt esse venā nili. qr coracanū piscē nu
trit q̄ nusqꝫ alibi inueniť. Josephus fontē hūc appellat capharnaū. qr totus cāpus q̄ est ab isto fon
te vsqꝫ ad iordanē ꝑ duas leucas capharnaū appellať. De fonte isto ad viginti passus supra mare ga
lilee est locus vbi post resurrectionē suā stetit Jesus in littore. septē discipulis piscantibꝫ dicens eis.
pueri nunq̄d pulmentariū habetis. vbi etiā in lapide videnť tria vestigia a dn̄o Jesu lapidi impressa.
Inde ad decē passus est locꝰ vbi egressi discipuli de naui viderūt prunas ⁊ piscē suppositū ⁊ etiā pa
nē. vt habeť Johānis. xxi. De isto loco ad vnā leucā cōtra orientē est capharnaū ciuitas quondā
gloriosa. sꝫ nūc est valde vilis vix habēs septē domos pauperū piscatoꝝ. Et est vere in ea impletū il
lud ꝟbū dn̄i iesu. Et tu capharnaū si exaltata fueris vsqꝫ in celū: vsqꝫ in infernū detraheris Math.
xi. De isto loco ad duas leucas mare galilee iordanis fluuiꝰ ingrediť. in cuiꝰ vlteriori littore videnť
adhuc ruine ciuitatis Corrozaim suꝑ mare galilee quondā site. De loco isto scꝫ corrozaim ad vnaꝫ
leucā incipit ascēsus mōtis sanir siue seyr ꝭm quosdā ⁊ introitꝰ ydumee. Inde ad tres leucas est ce=
dar ciuitas gl'iosa ⁊ firmo loco sita in mōte Sanir ad orientē. ⁊ ꝑ hāc ciuitatē transit via ꝑ littꝰ ma=
ris galilee ducēs ad occidentē. In Esaia aūt via ista vocať via maris trans iordanē galilee gentiuꝫ.
Via maris dr̄ qr oīno procedit in littore maris. trans iordanē addiť qr trās iordanē ducit in regio
nē q̄ diciť aran. Galilee gentiū diciť qr galilea ibidē in iordanē termiāť. qui iordanis ꝑ mediū huiꝰ
vallis trāsit. De ciuitate Corrozaim et ostio fluuij iordanis q̄ttuor leucis cōtra aquilonē est Sui=
tha ciuitas. vnde in Job dr̄ Baldach suithes. Juxta eā est piramis bt̄i Job ad orientē in planiori
bus locis. Sub ciuitate ista ꝟsus ciuitatē cedar. cōsueuerūt ꝯuenire sarraceni de Aran ⁊ mesopota
mia syrie de moab amon ⁊ tota terra oriētali circa fontē phialā. de q̄ dictū est supra ⁊ hr̄e nundinas
toto tp̄e estatis ꝓpter locoꝝ amenitatē. ⁊ erigere tentoria diuersoꝝ colorū. q̄ in ciuitate Cedar existen
tibus in mōte pulchrū generāt ꝓspectuꝫ valde. q̄ tabernacula cedar in cāticis appellanť. De ciuitate
Corrozaim quattuor leucis cōtra orienteꝫ est ciuitas Cedar in mōte alto sita. quā Josephꝰ appellat
Camelā ꝓ eo qꝫ mons in quo sita est ad modū cameli dispositus est. In ꝓncipio longior ad moduꝫ
colli ⁊ capitis cameli. In medio gibbū habēs vt dorsum. incipiens a fine in modū caude declinare
Hic nota qꝫ sicut dictū est suꝑ. tota terra circa iordanē in littore eiꝰ oriētali appellať traconitidis re=
gio siue planicies libani vsqꝫ ad montē hermon ⁊ bosra. Littus ꝟo iordanis occidētale appellať ga
lilee gentiū siue yturea siue kabul siue decapolis. ⁊ via maris transit ꝑ mediū eius ab Accon scꝫ pro
cedēdo ꝑ vallem terre Aser q̄ nunc sancti Georgij appellať. in sinistro habēs ciuitatē sephet ⁊ ꝑ lit=
tus maris vsqꝫ cedar ad mōtana scꝫ traconitidis regiōis supra quā est terra aram. vn̄ dicit q̄daꝫ glo
sa. vir erat in terra hus noīe Job. glosa. Aram pater syroꝝ qui cōdidit Damascū ⁊ syriam. cōdidit
hus cōditorē traconitidis regionis. hic intra celessyriam ⁊ palestinā tenuit ꝓncipatū que terra ab eo
terra hus est dicta. vn̄ vir erat in t'ra hus siue in regione traconitide. hāc habuit Philippꝰ tetrarcha
sic̄ ⁊ ytureā q̄ est circa regionē iordanis ad occidētē vsqꝫ ad mōtes sydonioꝝ ⁊ tyroꝝ ⁊ acconēsium.
Iterū ab Accon ꝓcedēdo directe cōtra orientē occurrūt he ciuitates. Prima est casale qđ dr̄ Sant
geor. vbi idē sctūs Georgius diciť fuisse natꝰ. et est situꝫ inter montana in valle pingui. ⁊ est fertilis
⁊ amena que amenitas ꝓtendiť vsqꝫ ad mare galilee. ⁊ fuit vallis fortis Aser vsqꝫ iuxta sephet ꝑ de

f 3

65

cem fere leucas. Et ꝓpter eius amenitatē ad litterā dici de ea poterat illud Gen̄.xlix. Aser pinguis
panis eius. ⁊ prebens delitias regibus. quod vtiqȝ verificatū fuit in sorte tribus huius.
Inde ad quattuor leucas cōtra austrū fere declinādo aliqualit᷑ cōtra orientē est villa Naason de tri
bu neptalim in valle sita. de qua legit᷑ in Thobia. j. cap. Inde ad tres leucas cōtra austrū est dotha
ym Gen̄.xxxvij. vbi Joseph inuenit fratres suos sitū sub mōte bethulie ad vnā leucā oppidū valde
amenū in vineis oliuetis ⁊ ficetis. abundās etiā pascuis pinguib⁹ Ibidē adhuc in cāpo ostendit᷑ ci
Cisterna Joseph — sterna Joseph in quā missus fuit Joseph. q̄ est ibidē iuxta viā q̄ de galaad veniēs cōiungit᷑ in beth=
saida cum via q̄ de syria ducit in egyptū ascendēs de dothaym iuxta montē bethulie. ⁊ inde ꝑ cam=
pum esdrelon procedēs sub mōte Thabor ad sinistrā ꝑ campū Mageddo ascēdit montē effraym ⁊
venit in Ramathaym sophym perqȝ gazam ducit in egyptū. Per hāc viā venerūt hysmahelite qui
emerūt Joseph. De ista villa legitur. iiij. Reguȝ. vj. capitulo. ꝙ syri in ea vallauerūt heliseum q̄ eos
inde duxit ad mediū samarie. que distat inde fere ꝑ vnam dietam.
Nota tamē ꝙ dothaym nō solum est villa. sed etiam contrata ab ipsa villa dicta. que illi ab antiquo
Dothaim — adiacet. sita in terra cāpestri inter montes hincinde. nō multuȝ altos irrigua fontibus. ⁊ ideo pascu
sa atqȝ alendis pecoribus apta.
De Naason ad duas leucas ꝯtra orientē de dothaym ꝯtra aq̄lonē est ciuitas neptalim de qua fuit
Neptalim — Thobias. in firmo loco valde sita. hȝ em̄ ab occidente montē altū valde ⁊ penit⁹ inascēsibilē. nisi a
ꝑte oriētis ꝑ breue spaciū. Hanc puto tp̄e excidiū Hierosolymitani ſm Josephū iosapatā dictā. in q̄
idē Josephus obsessus fuit a Romanis ⁊ capt⁹: vt ipse testat᷑ nūc syrin dr̄. Et distat de sephet paulo
plus q̄ȝ leucā vnā. De neptalim ꝑ duas leucas in angelo maris galilee vbi idē ab aq̄lone curuari in
Betsaida — cipit ꝯtra austrū sita est Bethsaida ciuitas Andree ⁊ Petri ⁊ Philippi. nūc hȝ vix sex domos iuxta
viā q̄ de syria ducit in egiptū. habuit antiq̄tus aq̄ductus de fluuio quē Joseph⁹ vocat ꝑuū iordanē
q̄ medio loco inter ipam ⁊ capharnaū ingredit᷑ mare galilee hui⁹ vestigia adhuc apparēt. Inde ꝑ du
Magdalum — as leucas cōtra meridiē est Magdalū castellū marie magdalene. cui⁹ dom⁹ adhuc ibi videt᷑. sitū est
in littore mar̄ distans a bethulia tres leucas fere ꝯtra vulturnū. ⁊ hȝ a ꝑte occidētis ⁊ aq̄lonis plani
ciē magnā ⁊ pascuosā. Et ista diuisio nō hȝ aliq̄s ampli⁹ circa mare galilee. sȝ ī alio ei⁹ littore sunt ci
uitates ⁊ castella plura ad hāc diuisionē ꝑtinētia in t̄ra irasenorū q̄ huic directe est opposita. In hac
sunt ciuitates plures vt Jerasa Gadera Pella Suitha a q̄ fuit Baldach suites. Themā a qua ele=
phas themanites ⁊ plures alie. Jerasa tn̄ ciuitas est in littore mar̄ sita galilee sub mōte Seyr ꝯ ty=
beriadē fere sȝ modicū declinans ad aq̄lonē. Et erat de tribu manasse dimidia q̄ citra iordanē sortē
accepat. Et nota ꝙ tota t̄ra ista vltra mare galilee mōtuosa est valde. Et erat ī regno Og reg̃ basan
nō — ꝓ parte aliq̄ dr̄ mons seyr. q̄r esau ibi hītauit vt statim dicet᷑. Dicebat᷑ insuꝑ alibi mons sanir q̄r ille
erat in ea. Itē dicebat᷑ mons hermon q̄ silit᷑ illic erat. ⁊ ita a diuersis locis ⁊ montib⁹. diuersis erat
Mons hermon — terra ista noib⁹ appellata. tota tn̄ cessit in ꝑteȝ dimidie trib⁹ manasse. sȝ nunq̄ȝ eā totā possedit. Quia fi
lij Esau habitāt in ea, ꝓ parte vsqȝ in p̄ntem diē. appellant᷑ aūt cōmunit᷑ sarraceni: q̄r nec ritu nec lin
gua discrepāt ab eis nisi forte tōsura ⁊ vestitu. Hic tn̄ sciēdū ꝙ adhuc est ali⁹ mons seyr siue edom
ꝯtra desertū mar̄ rubri. de q̄ dr̄ Gen̄. xiiij. ꝙ Chodorlahamor ⁊ alij reges cū eo ꝑcusserūt chorre=
os q̄ hītabant in mōte seyr. q̄ tūc vtiqȝ nō dicebat᷑ mons seyr. q̄r Esau q̄ ⁊ seyr dictus est a q̄ ⁊ mons
iste appellat᷑ nōdū erat nat⁹. vn̄ ꝑ anticipationē credit᷑ esse dictū. Itē Deut᷑. ij. trāsibitȝ ꝑ termios fra
trū vroꝝ filioꝝ Esau q̄ hītant in seyr ⁊ timebūt vos. hoc ꝓmo dictū fuit filijs isrl̄ venientib⁹ de egi
pto cū eēnt in cadesbarne vēturis ad montē seyr q̄ est iuxta cadesbarne vbi tūc erāt. sȝ certū est ꝙ ter
mios hui⁹ mōtis seyr q̄ est suꝑ mare galilee nunq̄ȝ acceperūt filij isrl̄ cū exirēt de egypto: q̄r iste mōs
seyr cōiungit᷑ cū damasco q̄ nunq̄ȝ ꝑuenerūt. Alius aūt seyr mōs de q̄ ibi loquit᷑ cōiungit᷑ cū deser=
to pharan. quē lōgo tp̄e circūierūt filij isrl̄ ꝓhibiti a dn̄o ne eū tāgerent. Et de illo mōte seyr dicit᷑
Deut᷑. ij. in mōte Seyr olim hītauerūt filij isrl̄. In isto aūt mōte seyr q̄ est iuxta mare galilee ⁊ mon
tē galaad hītabat Esau illo tp̄e q̄ Jacob redijt de mesopotamia syrie cui occurrit iuxta vadū Ja=
both: vt dr̄ Gen̄. xxxij. Est adhuc terti⁹ mons seyr in finib⁹ azoti ⁊ ascalonis q̄ ascriptus fuit tribui
Juda in distributiōe terre. sed q̄re sit sic dictus nō recolo me legisse. hītatores tn̄ loci illi⁹ ydumei di
cti sunt sic ⁊ alij posteri Esau ab edom ydumei dicebant᷑. Itē ab Accon ꝯ austrū ad q̄ttuor leucas
Chana galilee — est chana galilee vbi dn̄s cōuertit aquā ī vinū: vt hr̄ Joh. ij. ⁊ ostendit᷑ ibidē hodie loc⁹ vbi steterūt
Nota Nota — sex idrie ⁊ tricliniū in q̄ erāt mense. Sūt tn̄ hec loca sic oīa alia fere in q̄bus dn̄s aliq̄d opat⁹ est ho=
die sub terra. Et descēdit᷑ ad illa in criptā ꝑ plures gradus. sic etiā est loc⁹ annūciatiōis et natiuitatȝ
xp̄i. ⁊ iste loc⁹ in chana galilee ⁊ plura alia q̄ ostēdunt᷑ sub terra. Cui⁹ rei aliā nō inuenio rationē ni
si ꝙ ꝑ frequētes destructas eccl̄iaꝝ in q̄bus erāt loca ipa ruine sunt suꝑ terrā exaltate ⁊ sic eis qua=
liter cūqȝ cōplanatis alia edificia desuꝑ sunt cōstructa. Christiani ꝓ deuotionē habētes visitandi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

loca ista. et volētes ad vera loca vbi res est gesta ꝑuenire. necesse habuerūt loca emūdare ad gradus faciēdos: vt sic ad ea ꝑuenirēt. Et ideo fere oīa loca ista quasi ī criptis videnť. Chana galilee ab aq̄lone montē habȝ altū ⁊ rotundū. ⁊ est in decliuo lateris ei⁹ sita. sub sc̄ꝓo cōtra austrū habȝ campuȝ ⁊ planiciē valde pulcrā. quā Josephus appellat Carmeleon vsq̄ȝ in sophorū fertilē nimis ⁊ amenā. Inde non longe sunt ciuitates ille quondā ꝑpotentes ⁊ p̄clare Tyrus ⁊ Sydon. de q̄bus etiaȝ sup̄ mētio est habita. In quaꝝ ꝑtes cū secessisset Jesus. ecce mulier chananea a finib⁹ illis egressa clamauit dicēs ei. Miserere mei dn̄e fili dauid filia mea male a demonio vexať ⁊c̄. quam ⁊ ipse sanauit. vt habeť Matth. xvij. Et est ibi indul. septēnis. Multe quoq̄ȝ alie ciuitates ⁊ oppida in eodē sunt districtu. in q̄bus legiť dn̄s miracula multa fecisse: vt euāgeliste tradūt. Inter q̄s maritima q̄dam prestat ciuitas. q̄ttuor distans ab Hierusalē dietis. q̄ hodie Barutū est dicta. portū habēs marinū. Est ⁊ ibi nō longe ciuitas q̄ Capadocia appellať. vbi sanctus Georgius draconē interfecit. Et est ibi indulgētia septēnis ⁊c̄. Item de baruto ad septētrionalē plagā est ciuitas q̄dam q̄ tripolis nūcupatur vbi est ille in q̄ sancta Marina in habitu virili monachali de crimie accusabať quasi cū filia cuiusdā bubulci carnis ꝑpetrasset pctm̄. Inde ꝓcedēdo est ciuitas q̄dam Leodosia dicta hodie destructa ⁊ desolata. vbi tn̄ inť alias ecclias quedā est ceteris pulcrior ad sanctū Saluatorē appellata q̄ remāsit. Estq̄ȝ in ea indulgētia septēnis cū totideȝ carenis. Adhuc vlterius ꝑgendo veniť ad Antiochiam ciuitatē. vbi sctūs Petrus verbū vite p̄dicans. plurimisq̄ȝ miraculis choruscās. infra septeȝ dies plusq̄ȝ decē milia hominū baptisauit. vbi etiā cōstituta sibi cathedra multitudo populi ad euȝ cōueniēs quotidie audiebat sanā doctrinā quā sanitatū efficacia cōfirmabat. vbi ⁊ ꝑ septenniū p̄fuit. vbi etiā primū oīm christianū nomē fuit exortū Sūt autē ibi plures ecclie. nā ⁊ sedes patriarchalis illic plurimo tp̄e ꝑseuerauit. Et est ibi indulgen. sep. cū totidē carenis. Inde ꝓcedēdo est ciuitas Accon dicta siue ptolomeida. de q̄ supra habitū est. vnde etiā oēs he diuisiōes incipiūt ad alias ꝑm diuersas plagas ꝓcedendo. Ibi sctūs Paulus ꝟbuȝ vite diu predicauit. Et fuit hec ciuitas q̄ndam sub dominorū Rhodensium ditione. Inde veniť in ciuitatē Damascenoꝝ inclytā ⁊ insignē. itinere sex dierū ab Hierusalē distantē. in qua sctūs Paulus baptismū suscepit. nō em̄ longe ab ea locus est vbi subito circumfulsit eum lux de celo. et cadens in terram. audiuit vocem de celo dicentem sibi. Saule saule quid me ꝑsequeris ⁊c̄. Et cum dixisset. Dn̄e quid me vis facere. ait ad eū dn̄s. Surge ⁊ ingredere ciuitatē scȝ damascū. ⁊ diceť tibi q̄d te oporteat facere. Ad man⁹ aūt virorū introductus damascū. erat ibi trib⁹ diebus nō vidēs ⁊ nō manducauit neq̄ȝ bibit. Tandē post baptismū accepto cibo cōfortatus est ⁊ māsit cū discipulis q̄ erant damasci ꝑ dies aliquot. ⁊ cōtinuo ingressus synagogas p̄dicabat iudeis Jesum affirmās q2 hic est christus. Tandē cōspirantib⁹ in eū iudeis: ⁊ notificatis insidijs eorū ꝑ discipulos noctu in sporta ꝑ murū submissus est: vt habeť Actuū. ix. ꝓtotū. Est etiā ibi dom⁹ Ananie q̄ iussu dn̄i Paulū baptisauit. ⁊ in hodiernū vsq̄ȝ diē loc⁹ ostendiť in muro ciuitatis. vbi a fratrib⁹ in sporta fuit dimissus q̄rentibus cū iudeis interficere. Et est ibi indulgentia septēnis ⁊c̄. sic̄ ⁊ in loco sue cōuersionis. de quo sup̄. qui ad dimidiā leucā distat a damasco. Sed harū ciuitatū pretermissa vlteriori descriptiōe. q2 nō venerūt in sortem tribuū filioꝝ isrl̄ ad cepta reuertamur. Igiť de chana galilee ad duas leucas cōtra meridiē fere in via q̄ de Sepharo tyberiadē ducit. est villa q̄dam Rama noīe in q̄ Jonas ꝓpheta dr̄ sepult⁹ fuisse. villa ista est sub mōte sita qui de nazareth veniēs includit p̄dictā vallē Carmeleon a ꝑte australi. De rama ad vnā leucā ⁊ fere dimidiā ꝯtra orientē. est villa grādis q̄ndā: vt videť noīe Abelina. de q̄ legiť Judith. vij. ca. q̄d Holofernes vadēs ꝯtra bethuliā venit sec⁹ eam. ⁊ sic oportebat: q2 ꝓpter difficultatē locoꝝ via alia illuc esse nō poterat. De hac villa crediť oriūdus fuisse Heliseus ꝓpheta. sic̄ dr̄. iiij. Reg. xix. ca. et est in cōtrata illa q̄ dr̄ dothaym distās de ip̄a villa ꝑ mediā leucā ꝯ occidentē. Sūt in ea colūne multe marmoree ⁊ ruine magne q̄ omia ostendūt eā fuisse gl'iosam. ⁊ est in loco alto ⁊ firmo sita. De abilina ad vnā bonā leucā est mons bethulie vbi Judith occidit holofernē. q̄ mōs ꝑ totā fere galileā videť pulcer valde ⁊ munit⁹. Sūt in ea adhuc plura edificia ⁊ ruine plures. sȝ ⁊ in fine mōtis adhuc castellū ꝓ tuitiōe mōtis factū. Ibi etiā adhuc sunt edificia castroꝝ holofernis in cāpo ꝓpe dothaym. ⁊ vallis in q̄ Judith se lauit ⁊ quā girauit in bethuliā redeūdo. De Bethulia ad duas leucas bonas sup̄ mare galilee inť orientē ⁊ austrū est ciuitas tyberias. a q̄ mare galilee mare tyberiadis dictū aliquotiens inueniť: vt habeť Joh. vj. hec antiquit⁹ dicebať zennereth q̄ postmodū ab herode tetrarcha galilee instaurata ad honorē tyberij cesaris tyberias est appellata. Ibi xp̄s cū trāsiret vidit publicanū noīe leui. q̄ ⁊ mattheus sedentē ad theloneū. ⁊ ait illi. Seq̄re me. Qui relictis oīb⁹ surgēs secut⁹ est eū. ⁊ fecit ei cōuiuiū magnū in domo sua ⁊c̄. vt habeť Matth. ix. et Luce. v. Et est ibi indul. septennis. Ibi in ꝓprimo est loc⁹ vbi xp̄s filiā archisynagogi a mortuis resuscitauit. expellens p̄us tibicines ⁊ turbā tumultuantē ⁊c̄. vt habeť Matth. ix. Est aūt longa valde iuxta litt⁹ maris ꝑlongū si-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

ta ꝛ sunt in ei⁹ australi ꝑte balena Medicinalia. ꝛ ruine multe ꝛ magne. Palme autē multe crescūt ibi
et sunt ibi vinee ꝛ oliueta ꝛ terra pinguis valde. Hic nota ꝙ in hac ciuitate tyberiadis scꝫ terminaꝛ
regio q̄ decapoleus appellaꝛ. cui⁹ fines siue extremitates sunt mare ab oriēte. ꝛ sydon magna ab occi
dēte. ꝛ hec est latitudo ei⁹. In lōgitudine vo ꝓtendiꝛ a ciuitate tyberiade ꝛ toto littore aq̄lonari marꝭ
galilee vsqꝫ in damascū. Et dr̄ decapolis a decē ciuitatibꝫ ꝑncipalibꝫ sitis in ea. que sunt Tyberias.
Sephet. Cedes. Neptalim. Asor. Cesarea philippi. Capharnaū. quā Josephus iuliā appellat. Ja
copata. Bethsaida. Corrosaim. Bethsan. q̄ satopol dicebaꝛ. Sūt tamē adhuc in ea plures alie ꝑter
istas. Hic nota tn̄ ꝙ terra ista diuersis noībꝫ appellaꝛ. Diciꝛ em̄ vt sup̄ dictū est nunc yturea. nūc re=
gio traconitidis. nūc planicies libani. nūc t̄ra roob. nūc kabul. nūc galilea gentiū nūc galilea supe=
rior. ꝛ est semꝑ eadē regio. licꝫ diuersis noībꝫ appelleꝛ. ꝛ nō cōtinet multo ampli⁹ q̄ꝫ dietā ꝛ dimidiā
in longū ꝛ in latum. neqꝫ videꝛ mihi ꝙ longitudo excedat latitudinē nisi forte in modica quātitate.
Post territoriū aūt sydonense ꝛ mōtana vsqꝫ barutū est ꝓprie yturea regio in valle q̄ diciꝛ bakar. ꝛ q̄a
ad radices libani extendiꝛ in longū salt⁹ libani appellaꝛ. De tyberiade redeūdo ꝯtra occidēte ad sex
leucas. ꝛ de chana galilee ad duas leucas cōtra austrū est Sephorū oppidū ꝛ castrū desuꝑ pulcrū.
de quo Joachim pater btē marie ꝟginis diciꝛ oriūdus fuisse. De sephoro ad duas leucas cōtra au
strū fere. sꝫ modicū declinādo cōtra orientē est Nazareth itinere dierū triū ab Hierusalē ciuitas ga= *Nazareth* *No^a*
lilee illa vicꝫ benedicta in q̄ virgo de radice yesse exorta ad eā facta angelica salutatiōe de spūsancto
ꝯcepit vētris fructū benedictū Jesum xp̄m. Distat aūt ab Accon leucis septē. Est hodie in ea ꝑma=
nens locus eccl'ia scꝫ quedā in honore ꝟginis gl'iose cōsecrata olim q̄dem in veneratiōe multa habi
ta: sed hodie valde desolata. In eadē eccl'ia ꝑuula q̄dam est capella extructa in loco dn̄ice annūcia=
tiōis. vbi etiā hodie marmorea q̄dā manet colūna cui ꝟgo ipsa fuit appodiata. qn̄ angel⁹ gabriel mis
sus a deo sibi attulit nunciū salutare dicens. Aue gratia plena dn̄s tecū bn̄dicta tu in mulieribus.
Tria altaria sunt in capella ꝛ est excisa de rupe in petra sic̄ ꝛ locus natiuitatꝭ passiōis ꝛ resurrectio=
nis. Magna quoqꝫ ꝑs ciuitatꝭ Nazareth erat antiq̄tus excisa in rupe q̄ adhuc apparet. Ibi etiā q̄n=
dā fuit synagoga. in quā cū post baptismū dn̄s venisset nazareth vbi erat nutrit⁹. intrauit s̄m cōsue=
tudinē suā in die sabbati ꝛ surrexit legere. Et tradit⁹ est ei liber Esaie ꝓphete. Et vt reuoluit librū in
uenit locū in q̄ scriptum erat Spūs dn̄i supꝑ me. ꝓpter qd̄ vnxit me. euāgelizare paupibꝫ misit me. sa
nare cōtritos. ꝑdicare captiuis remissionē. ꝛ cecis visum. dimittere cōfractos in remissionē pctoꝝ. ꝑ
dicare annū acceptū dn̄i ꝛ diē retributionis. Et cū cōplicuisset librū: reddidit ministro ꝛ sedit. ꝛ oīm
in synagoga oculi erāt intendētes in eū. ꝛ omnes mirabanꝛ in verbis gratie que procedebant de ore
ipius: vt habetur Luce. iiij. capitulo.
Est insuꝑ in fine ciuitatis vbi quondā erat eccl'ia sancti Gabrielis nūcupata fons q̄dam siue pute=
us q̄ ab incolis veneratiōi habeꝛ. de quo hausit aquā sepe vt diciꝛ puer iesus ministrās dilecte ma=
tri sue. Extra ciuitatē cōtra austrū forte quantū quater pōt arcus iacere est locus q̄ vocaꝛ saltus dn̄i
in mōte. in cui⁹ suꝑciliū iudei duxerūt Jesum vt ꝑcipitarēt eū. Ipse aūt transiēs ꝑ mediū illoꝝ ibat
vt habeꝛ Luce. iiij. et est ibi indulgētia septēnis. Mox aūt inuētus est xp̄us in latere mōtis opposi=
ti ad iactū arcus ꝛ videnꝛ ibidē adhuc liniamēta corpis ꝛ vestiū lapide impressa. De monte isto vi=
deꝛ fere tota latitudo campi magni esdrelon. De Nazareth ad duas leucas contra orientē est mons
Thabor. in quē assumpsit Jesus Petrū ꝛ Jacobū ꝛ Johannē fratrē eius. ꝛ transfiguratus est ante *Thabor Mons*
eos. ꝛ resplēduit facies ei⁹ sicut sol. vestimēta aūt eius facta sunt alba sic̄ nix: vt habeꝛ Matth. xvij.
In hui⁹ mōtis cacumine est murus ambiēs locū trāsfiguratiōis dn̄ice. Intra quē est ortus arbori=
bus cōsitus ꝛ fontibꝫ irriguus. nemo tn̄ in eo habitat. sed in pede mōtis multi moranꝛ pagani. Ne
qꝫ eni aliquē hoīem dignū arbitranꝛ: vt in eo monte maneat quē valde veneranꝛ ꝛ cognominā͞t pro
reuerētia loci montē dei. Estqꝫ plenaria ibi omniū peccatorū remissio.
Ibi etiā hodie ostendunꝛ ruine triū tabernaculoꝝ siue claustroꝝ s̄m desideriū Petri constructorū.
Sūt ꝑterea ibidē ruine maxime palatioꝝ turriū ꝛ regaliū edificioꝝ. in q̄bus nunc latitā͞t leones ꝛ
bestie alie. ꝛ sunt ibi venatiōes regie. Difficilē ascensum hꝫ mons iste. ꝛ est altus valde: sed aptus ꝑ
castro cōstruēdo. In pede ei⁹ australi cōtra villā Endor in via q̄ ducit de syria in egiptū est loc⁹ vbi
dr̄ Melchisedech occurrisse Abrae reuerēti a cede quattuor regū: vt habeꝛ Gen̄. xiiij. de cōfinio da
masci. Ad pedē vo ei⁹ ex ꝑte occidentꝭ cōtra Nazareth est capella cōstructa in loco in q̄ dn̄s de mō
te descendēs dixit discipulis suis. nemini dixeritꝭ visionē hanc. Matth. xvij. In pede eius oriēta=
li descēdit torrens cyson ille in q̄ barach pugnauit cōtra zisaram ꝛ vicit eū ꝛ fugauit. Torrēs iste cy *Torrens cyson*
son collect⁹ de aq̄s pluuialibꝫ mōtꝭ thabor ꝛ hermon descēdit cōtra mare galilee. ꝛ intrat illud iuxta
castrū bellifort. qd̄ fuit fratrū hospitalis sancti Johānis. De mōte thabor ad dimidiā leucā ꝯtra eu
rum est villa Endor in monte sita hermonio scꝫ modico. qui hermoniū nō est mons ꝑ se. sed quasi *Hermonium*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tumoꝛ quidam veniēs de monte hermon contra montē thaboꝛ.
Et in eo est villa Endoꝛ sita. de qua dr̄ in ps̄. Disperierūt in endoꝛ. In hac villa mansit mulier hn̄s Endor
phitonē q̄ ad instantiā Saulis Samuelē suscitauit: vt dr̄. j. Reg. xxviij. q̄ sepultus fuit in Rama=
thaym sophym fere ad duas dietas de illo loco. De nazareth ad duas leucas de mōte thaboꝛ plus
vna. cōtra austrū est hermon maioꝛ mōs in cui⁹ latere aq̄lonari est ciuitas Naym. cui⁹ cū appropin Hermon Mons
quaret poꝛte xp̄s. ecce defunct⁹ efferebat̄ fili⁹ vnicus matr̄ sue quē ⁊ a moꝛtuis suscitauit: vt habet̄ Naym
Luce. vij. Et est ibi indulgē. septēnis. Et extendit̄ mons iste in lōgitudine fere quattuoꝛ leucis cō
tra mare galilee. ⁊ terminat̄ nō longe a loco isto vbi ioꝛdanis fluuius egredit̄ de mari galilee.
Teruꝫ ab Accon cōtra notū occurret ꝑma ꝑs mōtis carmeli ad q̄ttuoꝛ leucas de Accon
vbi locus est in q̄ Helias ꝓpheta occidit sacerdotes baal in toꝛrēte cyson. vt dr̄. iij. Regū.
xviij. q̄ etiā ibidē post modicū spaciū mare magnū ingredit̄ vna leuca a ciuitate Caypha.
sed fere ad tres leucas a ciuitate Acconēsi. Et nota de isto toꝛrēte cyson ꝙ licꝫ in rei veri=
tate videat̄ ⁊ dicat̄ vn⁹ esse. duplicit̄ tamē accipit̄: qꝛ dupliciter currit. Aliqua em̄ ꝑs eius currit con
tra oꝛientē ad mare galilee. aliqua ꝟo currit cōtra occidentē ad mare magnū. Et hec diuersitas cur
sus hui⁹ ex eo cōtingit: ꝙ qꝛ mons thaboꝛ ⁊ mons hermon nō longe distant abinuicē trāsmittūt ad
se inuicē tumoꝛē quendā vt videant̄ quasi cōtinuari in pede mōtis vtriusq̄. qui tumoꝛ maioꝛ est ex
ꝑte mōtis hermon. ⁊ vocat̄ hermomū. de quo dictuꝫ est sup̄. in quo sita est villa Endoꝛ. ⁊ iste tumoꝛ
impedit ne aq̄ pluuiales q̄ cadūt in vtroq̄ mōte descendāt ad plagā vnā omnes. Sed ꝑs vna de=
scendit cōtra oꝛientē. ⁊ ingredit̄ mare galilee nō longe a ciuitate bethsan. In hoc toꝛrente cyson pu=
gnauit barach cum ꝫisara: vt dicit̄ Judicum. v.
Alia ꝑs descendit ꝯ occidentē ad mare magnū. Et in hoc toꝛrēte cyson helias interfecit sacerdotes
baal: vt dr̄. iij. Reg. xviij. Ad istā tn̄ partē q̄ cōtra occidentē fluit colligunt̄ aq̄ multe de mōte effraim
et de locis samarie ꝓpinq̄s. ⁊ de toto cāpo magno esdrelon ⁊ mageddo. De loco interfectōis sacerdo
tū baal ad tres leucas ꝯ austrū est castellū mōtis cayn ī pede extremo mōtis carmeli vbi lamech cayn Mons cayn
sagitta interfecit: vt dr̄ Gen̄. iiij. Occidi virū in vuln⁹ meū ⁊c̄. De cayn mōte ad sex leucas cōtra au
strum est mageddo qd̄ nūc subube dr̄. vbi moꝛtu⁹ fuit ochozias rex iuda quē iehu rex isrl̄ vulnera=
uit iuxta isrl̄ in ascēsu gagaber. qn̄ etiā ipse iehu ioꝛam regē isrl̄ sagitta interfecit ⁊ ꝓijci fecit in agrū
naboth Jesraelite: vt hr̄. iiij: Regū. ix. In hac eadē mageddo occisus est ozias rex iuda a pharaone
rege egypti. qn̄ ꝓficiscebat̄ cōtra regē assirioꝝ ad flumē eufraten: vt dr̄. iiij. Reg. xxiiij. Et nota ꝙ cā
pus mageddo ⁊ esdrelon ⁊ planicies galilee vnū sunt ⁊ idē. sed noīa alia acq̄sierūt. ⁊ appellat̄ nūc cō
muniter cāpus fabe a q̄dam castello fabe dicto. qd̄ distat a ciuitate affeth q̄ꝫtum ter potest iacere ar=
cus. Est aūt in rei veritate cāpus galilee q̄ cingit̄ ab oriente mari galilee ⁊ ioꝛdane. ab austro monte
effraym ⁊ samaria. ab occidēte partim mōte effraym partim mōte carmelo. Ab aq̄lone montibꝫ phe
nice ⁊ libano. Et videt̄ hr̄e campus iste in lōgitudine decē leucas fere. in latitudine sex vl̄ amplius. Nota
in ꝑtibꝫ aliq̄bus fertilis supꝛa modū. in frumento vino ⁊ oleo. ⁊ abundās omnibꝫ bonis mūdi. ita ꝙ
videt̄ mihi ꝙ terrā non viderim melioꝛē si demeritis ⁊ peccatis nostris nō impedientibꝫ eā possent
colere christiani. De monte cayn cōtra oꝛientē ad duas leucas ⁊ amplius casale mesrha est in toꝛrē
te cyson. per vnā leucā a pede montis hermon. De mesrha vna leuca cōtra austrū est castellū qd̄ di=
cit̄ faba. ad cuius latus occidentale extra viaꝫ que ducit israel ad dexterā ostendunt̄ ruine ciuitatis
affeth vbi syri pugnauerūt cōtra achab regē israel quādo dixerūt dij montiū sunt dij eoꝝ. pugnem⁹
contra eos in cāpestribus ⁊ obtinebim⁹ eos: vt habet̄. iij. Regū. xx. capitulo. De affeth ad vnā leu=
cam cōtra oꝛientē ad sinistrā extra viam que ducit isrl̄ in latere australi montis hermon Suna ci= Suna Civitas
uitas ostendit̄ quā frequentare solebat heliseus vadēs de carmelo ad galgala vel ioꝛdanē. Erat em̄
planioꝛ via eunti in Jericho. vbi cū filijs ꝓphetarū moꝛabat̄. vadens de carmelo ꝑ sunā in bethsan
Et inde ꝑ campestria ioꝛdanis vsq̄ ad galgala. ideo. iiij. Regū. iiij. dicit̄. ꝙ cū vellet ire ad ioꝛdaneꝫ
oportebat eū transire ꝑ sunā. et hac occasione eā frequētabat. De ipsa etiā ciuitate eadē mulier moꝛ=
tuo filio suo. venit ad eū in monte carmeli. q̄ distat per quattuoꝛ leucas de loco isto. hui⁹ filiū Heli=
seus ipse suscitauit. iiij. Reg. iiij. Ibi castrametati sunt philistijm qn̄ Saul venit in golboe. j. Reg.
xxviij. ⁊ j. Paralip. x. De ista ciuitate suna fuit abisag sunamitis. q̄ senē regē dauid calefecit doꝛmiēs Abisag Sunamitis
in sinu ei⁹. iij. Reg. j. De suna duabꝫ leucis ꝯ oꝛientē fere. sꝫ parū declinādo ad austrū est bethsan ci Bethsan
uitas inter montē gelboe ⁊ ioꝛdanem dimidia tantū leuca a ioꝛdane semota. in cuius scilicꝫ ciuita=
tis bethsan muro philistijm suspenderūt cadauera saulis ⁊ filioꝝ eius in monte gelboe occisoꝝum.
j. Regū vlt. Dicebat̄ aliquādo Satopol: vt dicit Josephus. sed nūc ab oībꝫ bethsan appellat̄. ⁊ est
locus delicat⁹ valde. Supꝛa hāc ꝯtra oꝛientē est mons gelboe extendēs se vsq̄ Jesrael ad duas leu
cas. De bethsan ad duas leucas ꝯtra occidentē, oꝛit̄ fons magn⁹ ad duas leucas sup̄ bethsan. q̄ di=

cit᷑ fons iſrl̓.j.Reg.vlti.vbi philiſtijm poſuerūt caſtra ſua cū eſſet Saul in gelboe. inter ipm fonteꝫ
ꝛ bethſan.De fonte iſto ad modicū fere q̄ꝫtum bis pōt iacere arc⁹ eſt ciuitas iſrl̓ in loco aliq̄ntulum
eleuato ſita.quondā vna regaliū ciuitatū in iſrl̓.ſed hodie vix hꝫ triginta domos.ꝛ dr̄ hodie Sana
chim.ꝛ eſt in pede mōtis gelboe ad occidentē ſita.ante cui⁹ introitū adhuc oñdit᷑ ager naboth iſrae
lite.de q̄.iij.Reg.xxj.ꝛ diſtat duab⁹ leucis modicis a ciuitate ſuna.q̄ eſt ab ipa ꝯ aquilonē in latere
auſtrali mōtis hermon.Iſti duo mōtes ſcꝫ mons hermon ꝛ mōs gelboe ita ſunt diſpoſiti vt mons
gelboe ſit ab auſtro ꝛ hermon ab aq̄lone ꝛ duaꝝ modicaꝝ leucarū ſpaciū ſit inter eos.lōgitudo ꝓo
eorū ꝓtendit᷑ ab oriēte in occidentē.ꝛ termiant᷑ ambo in iordane longi duab⁹ leucis vel plus.In pla
nicie ꝓo intermedia multi ꝛ magni habiti ſunt cōflictus.Ibi eñ pugnauit Gedeon cōtra Madi=
an.Iudicum.vj.Item Saul contra philiſtijm.Item Achitob contra ſyrios.ibi etiam tartari cō=
flixerunt cum ſarracenis ſupioribus tēporibus.
Nota aūt de iſto mōte hermon ꝙ adhuc eſt alius mons eiuſdē nōis ſup̄ regionē traconitidē iuxta
montē ſanir q̄ eſt multo maior ꝛ altior iſto.ꝛ ille eſt de q̄ ſcriptura in multis locis loquit᷑ nō iſte.In
planicie ꝓo q̄ eſt inter mōtes iſtos incipit cōuallis que dr̄ illuſtrꝭ ꝓpter ſui amenitatē ꝛ fertilitatē.Et
extendit᷑ a loco iſto p totū deſcēſum iordanis vſqꝫ ad mare mortuū.Anteq̄ꝫ eñ ſubuerteret dñs So
domā ꝛ gomorrā.erat cōuallis hec illuſtrꝭ q̄ irrigabat᷑ ſic̄ paradiſus ꝛ ſic̄ egipt⁹:vt dr̄ Gen̄.xiij.Ieſra
el aūt pulcra hꝫ proſpectacl̓a p totā galileā vſqꝫ ad carmelū ꝛ mōtes phenicie monteq̄ꝫ thabor ꝛ ga
laad ꝛ vltra iordanē ꝛ totū montē effraim vſqꝫ carmelū.Iter aūt de mōte galaad ꝓſus iſrl̓ eſt in late=
re auſtrali mōtis gelboe p viā valde planā de iordane p hermon ꝛ ſalim vbi erat Iohannes bapti=
ſans.ꝛ p hāc viā venit iehu de ramatha galaad qñ dixit ſpeculator.video ego globū iehu veniētis.
iiij.Reg.ix.Nec verū eſt ꝙ dicūt quidā ꝙ nec ros nec pluuia veniat ſup̄ mōtes gelboe.Verū eſt ta
mē ꝙ in q̄buſdā locis petroſi ſunt aridi ꝛ ſteriles ſicut alij mōtes iſrl̓.De iſrael quattuor leucis ꝯtra
auſtrū eſt gymin oppidū munitū quidē.ſed collapſum ſitū in pede mōtis effraim.a quo oppido inci
pit ſamaria.ꝛ termiat᷑ galilea.De gymin vſqꝫ iordanē ſunt fere ſepteꝫ leuce cōtra orientē.ꝛ illi pti ab
auſtro coniungit᷑ terra taphne q̄ habꝫ montes valde altos.De gymin ꝯtra auſtrū ad quattuor leu=
cas eſt ciuitas Sebaſte.q̄ quondā ſamaria dicebat᷑.cū caput eēt ꝛ metropolis decē tribuū.In qua
ſubſcripti regnauerūt reges iſrl̓ ſucceſſiue videlicꝫ Ieroboam.Nadab.Baaſa.Hela.Zamri.Amri
Achab.Ochozias.Iorā.Iehu.Ioachas.Ioas Ieroboā.Zacharias.Sellū.Manahel.Phaccia
Phaccee.Oſee.In hac ciuitate poſtmodū p̄curſor dñi ſctūs Iohes baptiſta ab herode vinct⁹ miſ
ſus fuit i carcerē.ꝛ ob puelle ſaltatricꝭ rogat⁹.imo matrꝭ ſue adultere peſſime miſſo ſpiculatore i car
cere ipo decollat⁹:vt habet᷑ Marci.vj.Et eſt ibi indulgētia ſeptēnis.cū totidē carenis.Fuit aūt ci=
uitas hec abolim maiorē immodū inſignis ꝛ potēs atqꝫ munitiſſima.ſed hodie nec vnam hꝫ domū
niſi duas eccl̓ias deſolatas.de q̄rū vna q̄ principalis erat ꝛ ſedes cathedralis.ſarraceni fecerūt ſibi
maneriā.ꝛ maxime de ſepulchro eiuſdē btī Iohānis baptiſte qđ de marmore fuit factum ad inſtar
ſepulchri dñici vbi idē ſctūs inter Heliſeū a Abdiam ꝓphetas fuerat ſepult⁹.Iſta eccl̓ia eſt in late=
re mōtis ſita in deſcēſu.Alia eccl̓ia eſt in ſupcilio mōtis vbi erat palatiū regis.hanc inhabitabāt q̄n
dā greci ꝛ quidā monachi xp̄iani.Samaria aūt ipſa ad tantā miſeriā nūc deuenit vt in rei veritate
ſit hortus olerū effecta.ſic̄ Achab rex ei⁹ facere voluit de vinea Naboth iſraelite.eo ꝙ eſſet ꝓpe do=
mū ſuā.ꝛ reuera nūc iuſto dei iudicio nō ſolū vinea ipa.ſed ꝛ palatiū ipm regis eſt in hortū olerū cō
mutatū.Situs hui⁹ ciuitatꝭ valde pulcer erat.Erat eñ ꝓſpectus eius vſqꝫ ad mare Ioppen ꝛ anti
patridā ꝛ ceſareā paleſtine.p totū quoqꝫ montē effraim vſqꝫ ramatha ſophym.ꝛ ad carmelū mareqꝫ
iuxta Accon.abūdabat fontib⁹ hortis ꝛ oliuetis ꝛ omibus bonis mundi iſtius.
De ſamaria quattuor leucis cōtra orientē ſita eſt Terſa ciuitas in mōte alto.in qua reges iſrael ante
cōſtructionē ſamarie aliquāto tempore regnauerūt.ꝛ erat in ſorte manaſſe.De terſa ſex leucis ꝯ oriē
tem in via qua itur ad iordanē eſt terra tophne.que inter ceteros montes habet vnū valde altū.hec
ſimiliter fuit in ſorte manaſſe.ꝛ protendit᷑ vſqꝫ ad campeſtria iordanis cōtra macheronta.De ſama
ria ad duas leucas cōtra auſtrū iuxta viā que ducit ſychem in monte alto ad dexterā eſt bethel mōs
in quo Ieroboam fili⁹ naboth poſuit vnū de vitulis aureis q̄bus peccare fecit iſrael.
Inde ad dimidiā leucā ad ſiniſtrā ſup viā eſt ali⁹ mons altior ꝓore q̄ vocat᷑ dan ſup̄ ciuitatē ſychē.
in q̄ dicūt quidā ꝙ ali⁹ vitulus aureus poſit⁹ fuerat.ſed alij tradūt ꝙ in ciuitate dan q̄ nūc belenas
ſiue Ceſarea philippi dr̄.ꝛ hoc videt᷑ Hieronym⁹ potius velle.Eligat q̄uis qđ voluerit.certū tñ eſt
ꝙ mōs iſte dan vocat᷑.Inter iſtos duos mōtes ſita eſt ciuitas ſichē hodie napolis.ſiue vt alij dicūt
napoloſa vocata.amenitate nimia ꝛ delitijs abūdās ſꝫ munita nō ē nec munire pt vllo mō nec aliq̄d
reſtat.niſi ꝙ hoſtib⁹ accedētib⁹ ad portā vnā hitatores fugiāt p aliā ſi fuerit eis pautiores ꝛ iferiores
Eſt aūt in valle media ſita int᷑ mōtes altiſſimos ita vt int⁹ iacere poſſit aliqs cū lapide manuali.De

porta eius australi q̃ꝫtum fere bis pōt arcus iacere est fons Jacob in via q̃ ducit Hierusalē vbi dñs fatigatꝰ ex itinere sedēs sup̱ puteū aquā petiuit a samaritana. Supra fontē istū ad dexterā est mons excelsus habēs duo capita quoꝝ vnū garisim. aliud ebal appellat̃ In monte garisim edificato altari Josue scripsit Deuteronomiū. et benedicētes stabant ⁊ maledicētes. Et de monte ebal respondebāt vt p̃ceptū fuit Deutero. xxvij. Supra montez garisim ostendit̃ adhuc phanū antiquissimū Jouis. olim piaci hospitale qꝺ ad instar templi Hierosolymoꝝ edificauerat sarrabalach vel saraballa tē‐pore Alexandri macedonis. dux regiōis trans flumen genero suo manasse q̇ voluit esse summꝰ pō‐tifex. ⁊ ꝑmansit idē templū ibi vsq; ad destructionē factā p̱ rhomanos. ⁊ vestigia eius ⁊ ruine adhuc videnť. ⁊ hunc montē ⁊ hoc templū credit̃ demōstrando. Johā. iiij. innuisse. mulier samaritana qn̄ dixit. patres nr̄i in mōte hoc adorauerūt. Ad sinistrā fontis huius est oppidū quoddā magnū valde sed desertū qꝺ credo fuisse sychem antiquā. qꝛ ruine eiꝰ magne sunt distans de fonte ⁊ māsione Ja‐cob q̃ꝫtum bis pōt iacere arcus. in amenissimo loco sitū. nisi qꝛ aq̃s caret. nec vidi al's locū tā fertilez et fecundū. Distat aūt de ciuitate que nūc napolis dicit̃ siue napulosa iactu duoꝝ arcuū. ⁊ hanc na‐polim q̇daz putāt fuisse thebas. Huic fonti adiacet p̃diū qꝺ dedit Jacob Joseph filio suo extra fra‐tres suos: vt habet̃ Geñ. xlviij. ⁊ est vallis lōga ⁊ fertilis ⁊ amena nimis. Et nescio eque magnā val‐lem sibi similē in delitijs. In sychem sepulta sunt ossa Joseph allata illuc de egypto.

De sychem quattuor leucꝫ ꝯtra austrū iuxta viā euntibꝫ Hierusalē ad dexterā est Lepna casale pul‐crū valde. Est tñ alia ciuitas in tribu Juda Lepna dicta. sed ista fuit de tribu Effraim. De lepna q̇nq; leucis cōtra austrū est oppidū magmas magnū satis. qꝺ fuit terminꝰ tribus effraim cōtra aūstrū nūc dicit̃ Byra. et fuit quondā fratrū militie tēpli. Juxta latus eiꝰ australe sunt termini inter tribū effraim ⁊ beniamin. De magmas cōtra austrū ad vnā leucā est gabaa Saulis. vbi oppssa fuit vxor Leuite q̇ venit de Bethleem. ꝓ qua vere tota tribꝫ Beniamin deleta fuit. Judicū. xix. De ista ciui‐tate gabaa fuit oriūdus Saul filius Cis p̄mus rex israel. De gabaa ad vnā leucā contra austrū est villa Rama in mōte sita ad sinistrā euntibꝫ in Hierusalē extra viā nō longe. De hac credit̃ dictū il‐lud Hieremie. xxxj. Vox in rama audita est ⁊c̃. De rama ad duas leucas cōtra austrū est ciuitas il‐la gl'iosa Hierusalē ciuitas summi locꝰ vtiq; sanctꝰ quē elegit dñs vt esset nomē suū ibi ⁊c̃. Nota ta‐mē prius qꝛ plures sunt ville in terra sancta q̄ dicunt̃ Rama. vna iuxta Thecuā circa viā q̃ ducit in Ebron. Alia in tribu neptalim nō longe a castro Zephet. Tertia est ista de q̃ hic dicit̃. Quarta sylo q̃ similiter Rama dicit̃. Rama aūt excelsum interp̃tat̃. ⁊ reuera oēs iste ville in collibꝫ excelsis sunt site. De sychem igit̃ procedēdo ꝯ austrū ad iordanē p̄mo ad quattuor leucas est Emon oppidū val‐de bonū in ameno loco sitū. abundās q̇ndā oībꝫ bonis Et fuit de sorte effraim. De emon ad quattu‐or leucas cōtra orientē in descensu mōtis effraim ad duas leucas a iordane in cāpestribꝫ est Zephet casale vbi torrens carith descendit de monte. iij. Regum. xvij. in quo māsit Helias quādo corui de‐ferebant ei cibum mane ⁊ vespere.

De zephet ad vnā leucā ad sinistrā v̄sus terrā tophne est castrū Doch in q̃ ptolomeꝰ filius Abobi insidiose cepit simonē. j. Machab. vlti. In loco isto multū plane videt̃ terra galaad ⁊ duaꝝ tribuuz ⁊ dimidie. Terra esebon ⁊ mōtana moab mōs abarym ⁊ phasga ⁊ nebo. ⁊ descendit̃ hic in capestria iordanis. ⁊ sunt loca plana vsq; in Jericho ⁊ vltra p̱ totū descēsum iordanis vsq; ad mare salinarū. mōtes etiā abarym ⁊ phegor ⁊ phasga ⁊ nebo sunt directe ꝯ locū istū vltra iordanē. Sciendū etiā qꝛ ab ortu iordanis sub mōte libano vsq; ad desertū Pharan fere p̱ centū miliaria ⁊ ampliꝰ ipe iorda‐nis in vtroq; littore cāpos latos ⁊ amenos hꝫ. ⁊ postea idē cāpi circūdant̃ montibꝫ altissimis hinc‐inde vsq; ad mare rubrū. De zephet fere ꝯ austrū sꝫ tñ declinādo parū cōtra orientē ad quinq; leucas est locꝰ galgala vbi lōgo tp̱e castrametati sunt filij isrl' trāsito iordane. ⁊ fuerūt ibidē q̇dam ex eis cir‐cūcisi. De galgalis ad vnā leucā eūdo in Jericho ad dexterā vltra viā est mons quarētena dictus vbi dñs q̄draginta diebꝫ ⁊ noctibꝫ ieiunauit. altꝰ mons ⁊ difficilis ad ascēdendū. sꝫ tētatus est dñs ipse in alto mōte. q̇ p̱ tres leucas distat ab isto sup̄ in deserto a latere bethel ⁊ hay australi. Subter q̄‐rētena fere q̃ꝫtuz bis pōt iacere arcꝰ. orit̃ fons helisei ⁊ effluit cuiꝰ aq̃s sanauit heliseus. qꝛ amare erāt ⁊ steriles. Hic fluit iuxta locū galgale a p̱te australi. ⁊ impellit ibidē magna molēdina. ⁊ postea diui‐sus in riuos plures rigat cānamellas ⁊ ortos vsq; Jericho ⁊ infra. ⁊ influit in iordanē. Juxta gal‐gala ad dimidiā leucā ꝯ austrū est vallis achor sub mōte vbi lapidatꝰ est idē achor ꝓ futuro anathe‐matis. De galgalis cōtra orientē ad vnā leucā Jericho ciuitas sita est q̇ndam gl'iosa. sed nūc vix octo hꝫ domos. ⁊ sunt ibi vix vestigia ville. ⁊ oīa monimēta sacroꝝ locoꝝ in ea penitus sunt deleta De Jericho ad duas leucas post iordanem est capella in honore sancti Johānis baptiste facta. vbi creditur dñs baptisatus. credūt tamen quidam iuxta salim hoc factum esse. sed ecclesie solēnitas cō‐tradicit. Que facta sunt in Jericho satis sunt nota.

De Jericho ad duas leucas iuxta mare mortuũ est bethagla vbi filij isrł planxerũt pr̄em suũ Jacob mortuũ qñ eum tulerũt de egypto Genesis. l. Distat aũt ad vnā leucam de iordane ꝛ habitabāt ibi quondā monachi greci. De Jericho tribus leucis de iordane est capella sc̄ti Johānis ꝛ mare mortuũ qđ lacus aspalti id est bituminis vel mare salis dicit̄. Istud diuidit arabiā ꝛ iudeā. ꝛ est in littore ei⁹ orientali terra moab ꝛ amon ꝛ mons seyr. ꝛ extendit̄ vsq; ad cadesbarne ꝛ desertum pharan. Ostendit̄ circa mediũ eius in littore oriētali mons roob q̇ antiquitus petra deserti dicebat̄. nũc vo Crach dicit̄. castrũ munitũ valde. qđ Balduinus rex postea Hierusalē edificauit ꝓ regno Hierusalem dilatando. Sed nunc Soldanus tenet illud ꝛ reponit ibi thesaurũ totius egypti ꝛ arabie. De Crach ad duas dietas cōtra vulturnũ est areapolis nũc petra dicta. metropolis toti⁹ arabie secũde. olim tamē Ar dicebat̄. ꝛ erat in torrēte Orون sita in cōfinio Moabitarũ ꝛ Amonitaꝝ ꝛ Amorreoꝝ. In eodē littore est loc⁹ vbi Balaam fuit ductus in mōtana moab vt malediceret filijs israel. De Jericho q̇nq; leucis cōtra affricũ est Segor oppidũ sub monte Engaddi int̄ quē ꝛ mare mortuũ est statua salis. in quā vxor Loth fuit versa. Geñ. xix. pro qua videnda multo labore opus est. Habet aũt mare mortuũ in latitudine q̇ ꝓtendit̄ ab oriente in occidentē sex leucas. In lōgitudine q̇ ꝓtendit̄ ab aq̇lone in austrũ dicũt sarraceni ꝙ habet quinq; dietas summe tenebrosas sicut est caminus inferni. multa dicunt̄ et scribuntur a diuersis de mari isto que pertranseo tanq; multis nota.

Hic tamē nota ꝙ de vapore hui⁹ maris tota vallis illa q̇ dicebat̄ quondā illustris. ꝛ vere dico ꝙ a fine hui⁹ maris q̇ est in deserto pharan vsq; supra Jericho ad dimidiā dietā fere reddita est inutilis: ita vt nec gramē proferat nec germē aliqđ oı̄no ꝑ totā latitudinē suā. que q̇nq; vel sex est aliqñ leucarũ. nisi iuxta ciuitatē Jericho vbi cānamellis ꝛ orti rigant̄ de fonte helisei: Et o tremendũ ꝓ certo dei iudiciũ q̇ ꝑ tot secula annoꝝ peccatũ adeo ꝓsequit̄ sodomoꝝ ꝙ etiā terras penes ipsas luit per tot milia annoꝝ. A dextris insuꝑ ꝛ a sinistris mōtes steriles sunt ꝛ aridi. vel barbare habitatiōis ꝑ stadia lōga terraꝝ. vbi vapor idē ꝑtingere pōt vēto impellēte. Dicũt q̇daꝫ iordanē aq̇s suas nō miscere. sed ꝓusq; illuc veniāt a terra absorberi. Sꝫ sarraceni ꝓ certo dicũt ꝙ intrat ꝛ exit. sꝫ post modicũ spaciũ de exitu suo de terra absorbet̄. Excrescit aũt mare istud interdũ de resolutione niuiũ. de libano ꝛ alijs mōtanis. de inundatiōe iordanis ꝛ torrētis iaboth ꝛ hermon ꝛ sareth. de pluuijs cadētibꝫ in galilea monte galaad. terra moab. ꝛ amon. ꝛ seyr. de q̇bus oībꝫ aque descēdunt ꝑ iordanē ad mare istud. Inuenit̄ etiā in eo bitumē collectũ de fundo ipsius qđ vento agitāte adheret sibi mutuo. ꝛ appulsum littoribꝫ tollit̄ in magna quātitate. ꝛ est medicinale. ꝛ forte nō soluit̄ nisi mēstruo sanguine. ꝛ appellat̄ gluten iudaicũ. Unde ꝛ lacus idē aspalti ꝛ bituminis appellat̄. Dicit̄ eñ Genes. xiiij. ꝙ vallis siluestris q̇ nũc est mare salis. habebat puteos multos bituminis. ꝛ hodie sunt plures in littore ei⁹. Et hec de isto mari dicta sufficiāt.

De galgale loco de q̇ dictũ est supra tribꝫ leucis de fonte helizei tantũdē cōtra aq̇lonē in mōtanis a latere aq̇lonari quarentene. est Hay ciuitas quā expugnauit Josue Rege interfecto. vt dr̄ Josue. vj. De hay ad vnā leucā fere ꝯtra aquilonē. sed aliquātulũ declinando ad occidentē est Bethel ciuitas q̇ quondā Lusa dicebat̄. in tribu beniamin vbi Jacob vadēs ꝯtra occidentē qñ fugit a facie Esau fratris sui lapidē capiti supponēs obdormiuit. ꝛ vidit scalā stantē suꝑ terrā ꝛ cacumē eius tāgens celos. Geñ. xxviij. et erexit lapidē in titulũ. ꝛ appellauit nomē ei⁹ Bethel. De Bethel ad vnā leucā cōtra aq̇lonē v̄sus Rama q̇ de sylo dr̄. est palma Delbore vxoris Lapidoth. que iudicauit israel. et Barach misit ad pugnanduꝫ cōtra Zizaram in mōte Thabor. Judicũ. iiij. De Bethel ad duas leucas. de Hierusaleꝫ tribꝫ nō longe a Rama beniamin est Anatoth viculus sacerdotũ modicus. a q̇ Hieremias ꝓpheta extitit oriũdus. Juxta anatoth inter orientē ꝛ austrũ. incipit desertũ illud qđ est int̄ Hierłm ꝛ Jericho. qđ nũc desertũ quarētene dr̄. ꝛ extendit̄ vsq; suꝑ Galgala vsq; ad desertũ ꝯtra Thecuā ꝛ Engaddi iuxta mare mortuũ. Supra mare mortuũ in littore ei⁹ occidētali de Segor ad vnā leucā est ascēsus mōtis Engaddi. in q̇ aliqñ inuenit̄ Dauid latuisse cũ Saul persequeret̄ eum. In circũitu montis illius ꝛ in ipo erat q̇dam vinea balsami. sed tēpore Herodis magni Cleopatra regina egypti in odiũ ipsius Herodis. fauēte sibi Anthonio. transtulit eam in Babyloniā egypti. et cultores balsami dicũt ꝙ a meridie sabbati vsq; ad diem lune boues nullo modo trahere possunt aquā illā etiam si in frusta conciderent̄. Ortus habet in lōgitudine quantũ bis potest iacere arcus. in latitudine iactũ lapidis. et nunc nō colitur vinea balsami in egypto nisi a christianis. ꝛ rigat̄ de quodā fonte in quo dicit̄ beata virgo sepe pueruꝫ Jesum baptisasse. sunt tamē surculi vineaꝝ valde nobiles in Engaddi. sed nō colũt eos sarraceni. et christiani nō habitant ibi q̇ colere possent eos. Sub engaddi iuxta mare mortuũ sunt arbores pulcerrime. sed fruct⁹ earũ qñ decerpit̄ interius fauilla ꝛ cinere plenus inuenit̄: vt supra habitũ est.

Montes engaddi alti sunt valde ꝛ sunt mirabilis dispositionis prerupti rupibus ꝛ vallibus. qui etiam videntibus incutiant horrorem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De Jericho ad quattuor leucas cōtra occidentē via q̄ ducit in Hierusalē ad sinistrā quarentene est
castrū Adomyn vbi ille q̄ descendit ab Hierusalē in Jericho incidit in latrones. Luce. x. quod mo
dernis tēporibus multis cōtingit ibidem. et ab effusione frequenti sanguinis locus ille nomē acce-
pit. Est em̄ horribilis visu ⁊ periculosus valde. nisi aliquis vadat sub conductu.
De adomyn ad duas leucas ꝯtra occidentē est bathurim de tribu beniamin. de q̄ fuit Semei fili⁹
gemini. q̄ maledixit dauid qn̄ fugit a facie absolon. vt dr̄. ij Regū. xvj. Et est castrū satis pulchrū ⁊
in mōte alto situ. Subtus ꝑo in valle ꝯtra orientē in via regia de Adomyn est lapis q̄ vocat̄ beon
filij ruben magn⁹ in modū clibani. ⁊ videt̄ esse marmor. De bathurim ꝯ occidentē quātū bis pōt ia
cere arc⁹ loco ꝓcliuiori est Bethania castellū marthe ⁊ marie. ante cui⁹ introitū min⁹ q̄ȝ sit iactus la
pidis iuxta cisternā in cāpo ostendit̄ loc⁹ vbi dn̄o bethaniā venienti ꝑmo occurrit martha. ⁊ postea
maria ab ea vocata. Joh. xj. In bethania adhuc oñdit̄ dom⁹ Symonis leprosi. in q̄ recubuit dn̄s
iesus qn̄ maria magdalena venit ad eū afferēs alabastrū vnguēti. ⁊ stans retro sec⁹ pedes ei⁹ lachry-
mis cepit rigare pedes ei⁹. ⁊ capillis capitis sui tergebat. ⁊ osculabat̄ pedes ei⁹ ⁊ vnguento vngebat
vt habet̄ Luce. vij. Jsta dom⁹ Marthe in q̄ fuit sepi⁹ hospitat⁹ dn̄s est hodie eccl'ia in honore ei⁹ ⁊
marie magdalene fabricata. Sepulchrū aūt Lazari de quo resuscitatus fuit nō longe est ab illa ec-
clesia. vbi etiā est facta capella valde decēs ⁊ pulcra. ⁊ monumentū eius marmore tectū. Sarraceni
multū honorāt sepulchrū istud ꝓpter miraculū resuscitatiōis ibi factū a dn̄o. Recedendo de betha-
nia nōdū videt̄ hierusalē ꝓpter montē oliueti interpositū. sȝ oñdit̄ ꝑmo tumor q̄dā terre. ⁊ videt̄ ꝑs
q̄dam ciuitatꝭ dilecte cū mōte syon. Descendit̄ igit̄ de mōte ⁊ iterū ciuitas dilecta occultatur.
Jtē sub latere oriētali mōtis oliueti iuxta bethphage q̄ ad iactū lapidis dimittit̄ ad sinistrā sub mō-
te offensiōis in valle. viculis valde ꝑuus ascēdit̄ ꝑ latus australe ⁊ girat̄ mons oliueti. venitq̄ȝ ad lo
cū vbi dn̄s asinū ascēdit. ⁊ ꝯtinuo resplēdet ciuitas cū tēplo ⁊ eccl'ia sancti sepulchri ⁊ sanctis locis
ceteris. Venit̄ ergo ad descensum mōtis oliueti vbi turbis p̄cedentib⁹ et sequentib⁹ clamantib⁹ quo
q̄ȝ O sanna filio dauid. ⁊ letantibus sup̄ benedicto eius aduentu ipse videns fleuit amarissime sup̄
illā. Jnde procedendo venit̄ inter locū orationis eius in agonia. ⁊ locū captiuitatis eius in gethse
mani. Transitoq̄ȝ torrente Cedron venit̄ in golgatha vbi crucifixerunt eum ⁊c̄.

Ceterū ad descriptiōes patris terre q̄ adhuc restat redeam⁹. De Hierusalem igit̄ ꝓcedēdo
duas leucas ꝯtra angulū q̄ est int̄ occidentē ⁊ septētrionē est mōs sylo q̄ ⁊ distat de gaba
saulis vnā leucā ⁊ plus. ⁊ de rama benyamin sil'iter. Jn hoc loco fuit arca dn̄i lōgo tp̄e. ⁊
tabnaculū federis qd̄ fecerat moyses in deserto. De ista ad vnā leucā ꝑuā est gabaon ciui
tas de tribu benyamin sita in codē mōte. vnde ⁊ ibi dicit̄ fuisse excelsum maximū. Jsti⁹ ciuitatꝭ inco
le miserūt ad Josue in galgala nūcios audiētes cūcta q̄ fecerat Josue iericho ⁊ hay. callideq̄ȝ cogitā
tes tulerūt sibi cibaria. saccos veteres asinis imponētes. ⁊ vtres vinarios scissos atq̄ȝ cōsutos. calcia
mētaq̄ȝ ꝑantiq. que ad iudiciū vetustatꝭ cōsuta erāt. induti veterib⁹ vestib⁹ Panes q̄ȝ quos portabāt
obuiaticū duri erāt. ⁊ in frusta cōminuti. ⁊ ita veniētes ad Josue oēmq̄ȝ simul isrl' dixerūt. De terra
longinqua venim⁹ / pacē vobiscū facere cupiētes ⁊c̄. vt habet̄ Josue. ix. ca. De Hierl'm ad quattuor
leucas cōtra occidentē est Emaus castellū vbi dn̄s ambulās cū duob⁹ discipulis in specie ꝑegrini /
agnitus in fractione panis. hec villa hodie Nicopolis appellatur.
De Hierusalem tribus leucis sub monte sylo cōtra occidentē est Bothoron inferior de quo fit mē-
tio in libro Josue ⁊ Machabeor̄. ⁊ est de tribu benyamin. De Hierusalez ad quattuor leucas ⁊ di-
midiā cōtra occidentē euntib⁹ Dyopolim siue liddam est Cariathiarim q̄ fuit vna de vrbibus ga-
baonitarū. in qua viginti annis mansit arca domini. postq̄ȝ de philistijm est reducta. De cariathia-
rim ad duas leucas fere cōtra occidentem est Lachis similiter vna de vrbibus gabaonitarū. cuius
mentio fit. iiij. Regum. xviij. quā obsedit sennacherib tempore Ezechie. et fuit de tribu benyamin.
De cariathiarim ad duas leucas cōtra austrum fere est Bethsames oppidum qd̄ ad differentiā alte-
rius bethsames que in neptalim est dicit̄ bethsames Jude Attamē in rei veritate erat de tribu Dan
q̄ fuit circa sortē Jude iuxta mare. Jn campo huius ville due vacce de accaron reduxerūt arcā do-
mini quādo bethsamite metebant triticū in valle ⁊ mortui sunt de ipsis. lxx. viri ⁊ q̄nquaginta milia
plebis: eo q̄ vidissent arcam dei nudā. vt habet̄. j. Reg. vj.
De Hierusalem ad duas leucas contra occidentē est Ramata sophym partim de tribu benyamin:
et partim de tribu effraym erat sita tamē in monte effraym. Planicies em̄ illa sic appellat̄. licet mons
nō sit sed campus planus. Dicta etiā fuit Aromathia de qua fuit Joseph nobilis decurio q̄ sepeli-
uit dominū Jesum xp̄m. Samuel ꝓpheta fuit de ea oriundus ⁊ in ea sepult⁹. hodie dr̄ ramula. de ra
mula vel ramatha ad tres leucas cōtra occidentē est Joppe ciuitas q̄ ⁊ Japha dicit̄. vbi Jonas in-
trauit nauē volēs fugere a facie dn̄i in tharsis. hoc est ad insulas maris. vt habet̄ Jone. j. Jn ea q̄n-

Bethania
Domus Symonis leprosi
Sepulchrum lazari
vbi dominus asinum ascendit
vbi dominus orauit in agonia
Mons sylo
Gabaon
Emaus
Cariathiarim vbi mansit archa dei
Joppe ciuitas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

dā erat ꝑnceps apostoloꝝ. Petrus hospitio detent⁹ apud symonē coriariū. cui⁹ dom⁹ erat iuxta mare. In q̄ etiam ipe petrus hospitio recepit viros q̄s ad angeli monita Corneli⁹ cēturio de cesarea miserat ad accersiendū eū ad se. vt habet̄ Act. x. Ex eadē domo sub rupe posita facta est postmodū capella in honore sctī Petri ꝯsecrata hodie desolata. Sūt etiā ibi scopuli in mari ad q̄s ꝭm fabulas Andremoda filia Thephei religata fuit deuorāda a belua marina. s꞉ a rege ꝑseo liberata. Sub ea est ianua port⁹ alius q̄ndā iudee ad duas leucas ꝯ austrū. quē portū cepit Judas machabe⁹ ⁊ succēdit cū nauibꝫ. ita vt ignis in hierl'm videret̄. vt habet̄. ij. Machab. xij. De hierl'm ad duas leucas ꝯtra austrū sita est Bethleē ciuitas illa veri dauid ortu insignis in sinistra ꝑte vie q̄ ducit Ebron extra viā tū̄ ad iactū arc⁹ vnius. ꝑus tū̄ occurrit sepulchrū Rachelis ad dexterā iuxta viā cui piramis pulcra imminet quā edificauit Jacob in titulū monumenti Rachelis. supponens eidē sup tumbā duodecim lapides grandes ꝭm numeꝝ filiorū israel. q̄ hodie ibidē sunt. Juxta sepulchrū inueniūtur q̄dam lapilli nigri oīno sic̄ cicera dispositi. q̄s ibidē solēt colligere ꝑegrini ꝓpter mira q̄daꝫ que hic dicunt̄ fuisse facta. Contra ꝟo ciuitatē bethleem est turris Ador siue gregis vbi Jacob dicitur aliquanto tēpore post mortē Rachelis mansisse et pecora sua pauisse.

De Bethleē ad q̄nqꝫ iactus arcuū fere est loc⁹ vbi pastores custodiētes vigilias noctꝫ sup gregē suū in hora natiuitatꝫ xp̄i viderūt ⁊ audierūt angelos cātantes. Glia in excelsis deo Qui etiā nūciauerūt natū esse mūdi saluatorē. Bethleē ꝟo sita est in mōte alto sed arto. q̄ ab oriēte in occidēteꝫ in longitudinē se extēdit. Ab occidēte h꞉ introitū ⁊ ibi est cisterna iuxta portā de q̄ dauid ꝯsiderauit bibere cū esset in ꝑsidio ⁊ statio philistinoꝝ in Bethleē. ⁊ tres fortissimi ꝑ media castra philistinorū ꝑrexerūt ⁊ hauserūt aquā de cisterna bethleē q̄ erat in porta et attulerūt ad Dauid vt biberet. vt habet̄. j. Paralyp. xj. ca. In fine ꝟo oriētali ciuitatꝫ eiusdē sub rupe q̄daꝫ q̄ erat iuxta murū ciuitatꝫ ⁊ videt̄ ꝭm morē terre illi⁹ fuisse locus ꝓ stabulo. habēs presepe excisum in petra vt ibi moris est facere ꝑsepia. ortus est huic mūdo de ꝟgine matre sol iusticie xp̄s ih̄s deus nr̄. Ostendēs se sua natiuitate sordes et tenebras mūdi ablaturū eo q̄ in sordibꝫ nasci ⁊ oriri voluit talis loci. Juxta ꝑdictū ꝟo rupem est alia capacior quattuor tū̄ pedibꝫ distās. sub q̄ erat ꝑsepe in q̄ dulcis puer ille mox nat⁹ corā boue et asino pānis inuolut⁹ fuit reclinat⁹. videt̄ mihi ꝓ certo vna tm̄ rupes fuisse. sed factū est ostiū in medio ꝑ rupem ꝑ qd̄ in chorū de illa capella est ascēsus. Ad locū aūt dulcissime natiuitatis descēdit̄ ab eccl'ia in capellā ꝑ decē gradus cui⁹ cause supius assignate sunt. Est aūt capella illa tota interi⁹ facta de ope musino ⁊ strata marmore ⁊ sumptuose valde facta Sup locū illū vbi btā virgo pepit pōt dici missa sup tabulā marmoreā q̄ strata est ibi. De lapide etiā nudo videt̄ ibi ꝑs vbi nat⁹ est xp̄s. Similiter etiā ꝑs quedā ꝑsepis in q̄ iacuit xp̄s relicta est nuda. q̄ loca fideles deuotissime osculant̄. Nō vidi nec audiui aliquē q̄ dixerit se eccl'iam vidisse tā deuotā in toto orbe terrarū sic̄ est eccl'ia bethleemitana. Sūt em̄ in ea colūne marmoree ꝑ quattuor ordines disposite nobilissime. nō solū multitudine. sed magnitudine stupēde. ꝑterea nauis ipa eccl'ie desup colūnas vsqꝫ ad trabes facta est de ope musino pulcerrimo ⁊ nobilissimo de oībꝫ hystorijs a creatiōe mūdi vsqꝫ ad aduentū dn̄i ad iudiciū. Totū etiā sup pauimentū eccl'ie stratū est marmore diuersoꝝ colorū. qd̄ mira varietate pictura decorat. quaꝝ ꝑciū ꝭm opinionē multoꝝ nō pōt estimari. Sarraceni q̄dem oēs eccl'ias btē ꝟginis honorāt. sed ꝑcipue istā que est in bethleē. Soldanus ꝟo vidēs in eccl'ia ista ornatū ⁊ tabulas et colūnas oēs ꝑciosas valde. ꝑcepit oīa deponi ⁊ portari in babyloniā. volens inde palatiū suū edificare. Mira res artificibus cū instrumētis accedentibꝫ ipso adhuc Soldano astante cū multis alijs. de sano et integro pariete quē nec acus videbat̄ posse penetrare serpens mire magnitudinis exiuit. primeqꝫ tabule que occurrit dedit morsum. tabula ꝑ transuersum crepuit. secundā adijt. tertiā ⁊ quartam. deinceps vsqꝫ ad tricesimā. ⁊ sic omnibꝫ accidit omibus stupentibꝫ. etiā ipo Saldano cōtinuo propositū reuocante serpens disparuit. Remansit igit̄ ecclesia ⁊ remanet vsqꝫ hodie sicut prius. vestigia tamē corporis serpētis apparent vsqꝫ hodie in singulis tabulis quas transiuit quasi cōbustio quedā igne facta. Et sup omīa mirabile videt̄ quomō serpens ille potuerit sic trāsire in pariete qui erat planus ⁊ politissimus sicut vitrū. In exitu hui⁹ ecclesie contra aquilonē est ambitus claustri qd̄ fratres aliqui minores hodie inhabitant. Loca sacra hui⁹ ecclesie ⁊ claustri supius sunt etiā designata ⁊ descripta vnde hic trāseo. De ecclesia ista q̄ꝫtum iactus est lapidis fere contra orientē est ecclesia sancte Paule ⁊ Eustochiū filie eius. vbi sunt etiā sepulchra earundē. De bethleem ad dimidiā leucam est villa quedā contra occidentē nomīe Bezech que abundabat quondā optimo vino: ita q̄ in terra illa non inueniebat̄ melius. In hac villa captus est Adombezech a filijs israel cesis summitatibꝫ manuū eius ⁊ pedum qui dixit. lxx. reges amputatis manuū ac pedum summitatibus colligebāt sub mensa mea ciboꝝ reliquias. Sicut fecit ita reddidit mihi deus. Adduxerūtqꝫ eum filij israel in Hierusalem ⁊ ibi mortuus est, vt habet̄ Judicū. j. capitulo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De bethleē ad sex leucas ꝯ orientē sup̄ mare mortuū est mōs Engaddi de q̄ dictū est sup̄. De engaddi trib⁹ leucis ꝯtra austrū est collis Achile q̄ postea edificato ibidē ab Herode castro inexpugnabili Messida est appellat⁹ In h̄ loco dauid saulū fugiēs dicit̄ aliq̄tiens latuisse. vt habet̄. i. Reg. xxiij.

De bethleē ad duas leucas ꝯtra collē achile est ciuitas Thecua in mōte sita. de q̄ fuit Amos ꝓpheta q̄ etiā sepult⁹ ibidē est. quē Ochozias rex isrl' vecte p̄ tympora trāsfixū interfecit. huic ciuitati adiacet desertuz thecue. Inter thecuā ⁊ engaddi est vallis b̄ndictiōis. vbi Josaphat rex Juda pugnuit ꝯtra ydumeos ⁊ filios Amon ⁊ vicit eos. Juxta hūc locū ad vnā leucā ad sinistrā cōtra desertā quarentene est castrū quoddā ab herode magno edificatū. q̄d herodiū d̄r in alto loco situ. vbi idē est sepult⁹ vt dicit Josephus. De thecua ad q̄nq̧ leucas int̄ orientē ⁊ austrū est Ziph oppidū iuxta desertū q̄d etiā ziph d̄r. vbi legit̄ dauid sil'iter latuisse. vt habet̄. j. Regū. xxvj. Huic ꝯ austrū adiacet desertū Maon in q̄ est mons carmelis vbi habitauit Nabal carmelus. vt d̄r. j. Reg. xxv. q̄ nūcios dauid repulit. Cui⁹ etiā vxorē Abigail duxit dauid eo mortuo: vt habet̄ ibidē. Deserto maon int̄ austrū ⁊ oriētē adiacet mōs seyr ali⁹ in ydumea quā terrā lōgo tp̄e filij isrl' iussi sunt circuire. Deut. ij. Deserto maon ꝯ austrū adiacet t̄ra Amalech quā iussus est saul auertere. j. Reg. xv. interfectis habitatorib⁹ ei⁹. Ante terrā amalech ꝯ maris mortui linguā est cadesbarne. de q̄ loco Moyses misit duodecim exploratores ad ꝯsiderandū terrā chanaan. ⁊ dixit ad eos. Ascēdite ad meridianā plagā. Cūq̧ veneritis ad mōtes ꝯsiderate terrā q̄lis sit. et p̄p'lm q̄ habitator est eius ⁊c̄. Cōfortami ⁊ afferte nobis de fructib⁹ terre illi⁹. Erat aūt tp̄us q̄n iam p̄coque vue vesci poterant: vt habet̄ Nūeri. xiij. Ibi etiā lōgo tp̄e māserūt filij isrl' ⁊ inde iussi sunt montē seyr circuire ⁊ redire i desertū p̄ viā mar̄ rubri.

De bethleem ad tres leucas ꝯtra austrū in via q̄ ducit ebron est bethzacha villa in alto loco sita cui ad austrū adiacet alia villa Rama noīe excelsa valde in q̄ in colle sublimi stans pōt videre totā terrā Arabie vsq̧ ad montē seyr ⁊ oīa loca circa mare mortuū ⁊ loca latibuloꝝ dauid iordanē insup̄ vsq̧ sethym ⁊ vsq̧ ad montē abarim. Cōtra occidentē ꝓo totū lit⁹ maris magni ab Joppe vsq̧ gazan ⁊ bersabee vsq̧ desertū seyr. totā insup̄ terrā philistijm a ramathasophym p̄ Geth ⁊ Achoron et Azotū ⁊ Jamniam ⁊ Ascalonē cū omni planicie sub mōte iuda. De rama plus q̄ leuca vna ad dexterā ꝓpe viā regiā que ducit Ebron est mambre vbi hītabat Abraā longo tp̄e. vbi sedēs ad radicē mambre in ostio tabnaculi sui. vidit tres viros descēdētes p̄ viā quos etiā recepit hospitio: vt d̄r Gen. xviij. Ilex illa hodie ibidē ostendit̄ ante ostiū tabnaculi abrae. Verū illa vetus aruit. s̄z de radice ei⁹ alia nata est. et h̄z folia paulo maiora q̄ lentiscus. s̄z fructū oīno sic̄ quercus. De ilice mambre p̄ dimidiā leucā ad dexterā iuxta viā est Ebron illa vet⁹ ciuitas q̄ hodie oīno est destructa. ⁊ sunt ruine ei⁹ magne valde ⁊ videt̄ fuisse satis gl'iosa. De ista ciuitate q̄tum arc⁹ pōt iacere ꝯtra austrū fere. et t̄n declināndo ad orientē est Ebron noua edificata in loco illo vbi erat spelūca duplex in q̄ sepulti sunt Adā ⁊ Eua. Abraā ⁊ Sara. Isaac ⁊ Rebecca. Jacob ⁊ Lya. Sarraceni circa hāc speluncā duplicez q̄ erat quondā ecclesia cathedralis edificauerūt munitionē firmam valde.

De spelunca duplici cōtra occidentē q̄tum iacere pōt arcus bonus est ager Damascen⁹. in quo loco plasmatus fuit Adam. Ager iste in rei veritate rubeam valde habet terraz que est oīno flexibilis sicut cera quā sarraceni portant in camelis in egyptū. in ethiopiam ⁊ indiam. et ad loca alia. pro speciebus valde charis vēdentes eam. et tamē modica apparet fossio illo in loco. Dicit̄ eñ q̄ semp̄ anno reuoluto quātūcunq̧ magna facta sit fossio semp̄ miraculose replet̄. Dicitur etiā q̄ quicunq̧ terram istam secū portat nulla bestia eum offendit. hominē insuper dicit̄ a casu conseruare. Vallis ista circa Ebron fertilis est nimis et amena supra modū et delectabilis ad manendum.

De fossa ista cōtra austrū ad iactū arcus est locus vbi Cayn fratrē suū occidit. sicut d̄r Genesis. iiij. Item de fossa eadem contra occidentez quātum bis potest iacere arcus in monte quodam a latere Ebron veteris australi est spelunca quedā in rupe in qua Adam ⁊ Eua interfectū Abel filiū suum luxerūt centum annis. Sunt hodie in spelunca lecti singulorum ⁊ fons intus scaturiens de quo bibebant. Et habet fere pedes triginta in longitudine ⁊ latitudine spelunca ista.

De Ebron ad duas leucas cōtra austrū est Dabir que est cariath sepher. id est ciuitas litterarū quā cepit ottoniel filius zenem frater caleph iunior. et dedit ei axam filiam suam vxorem ⁊ irriguum superius ⁊ inferius. vt habetur Josue. xv.

De ebron ad duas leucas cōtra aquilonē fere sed declināndo partim cōtra occidentē est Neelleschol id est torrens botri vel vallis lachrymarū. vnde exploratores tulerūt palmitē cū vua sua quē portabant in vecte duo viri. de malis quoq̧ granatis et de ficis loci illius. vt habet̄ Numeri. xiij.

Ad leuā huius vallis per dimidiā leucā descendit riuus in quo Philippus baptisauit virum ethiopem eunuchum candacis regine ethiopum qui erat super omnes gazas eius: veneratq̧ adorare in Hierusalem et euertebatur sedens super currū suum ⁊c̄. vt habetur Actuū. viij.

Mambre

Ebron

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

45

Deneelleschol quattuoꝛ leucis cōtra Hierusalē est dom⁹ Zacharie in quā intrauit beata virgo et
salutauit Elizabeth. Ubi etiam natus est sanctus Johannes baptista.
De domo illa ad duas leucas contra aquilonē est Nobe ciuitas sacerdotū que nūc betgenopol di-
cit̄ in via que ducit dyoſpolim ꝛ ramatha vbi Dauid ab abimelech sacerdote accepit gladiū goli
ath gethei. vt habet̄. j. Regum. xxj.
De Bethleem ad vnā leucā ꝛ plus via q̄ ducit thecuam sepulchrū est sancti karioth abbatis cū suis
monachis q̄ omnes eo migrante migrauerūt. et fuit quondā cōcursus magnus ad locū istum.
Iterum pergendo cōtra austrum quattuoꝛ leucis de Accon occurrit ciuitas cayphas sub pede mō
tis carmeli aquilonari.
De caypha ad tres leucas cōtra austrum est peregrinoꝝ castrum munitissimū. situm in coꝛde ma-
ris. quod quondā fuit fratrū militie templi.
De caypha ad vnam leucam est spelunca Helie et mansio Helisei. et fons vbi habitabant filij pro-
phetarum in carmelo.

De Cesarea Palestina

De castro ꝑegrinoꝝ ad quattuoꝛ leucas est Cesarea palestine metropolis / q̄ quondā fuit sedes ar-
chiepiscopalis. hec ꝑmo dicebat̄ Doꝛ postea Pirgus straconis. Sꝫ Herodes magn⁹ eā instaura-
uit ꝛ cesareā appellauit in honoꝛē cesarꝭ. de cui⁹ structura ꝛ munitiōe Josephus multa scribit. Cin
git̄ ab occidēte mari magno. ab oꝛiēte palude quadā dulci ꝛ ꝓfunda. in q̄ est multitudo cocodrillo-
rū. Sitū quidē habuit firmū cesarea. sꝫ hodie penit⁹ est destructa. Mansionē in ea habuit Philip
pus ꝛ filie ei⁹ quattuoꝛ ꝟgines ꝓphetisse. Actuū. xxj. Petrus etiā in ea baptisauit Corneliū centu-
rionē. Actuū. x. q̄ prim⁹ in ea fuit epūs. Paulus etiā in ea coꝛā rege agrippa ꝛ felice ꝓside cōtra ter-
tullū oꝛatoꝛē elegātissime disputauit. Actuū. xxiiij. De cesarea ad tres leucas cōtra austrū est vil-
la quedā hodie Assur dicta. quondā tn̄ antipatrida dicebat̄. ab antipatre patre herodis magni que
fuit quondā fratrū hospitalis sancti Johānis. De assur ad quattuoꝛ leucas cōtra oꝛientē est ma-
nerich nūc katho dicta. ꝛ fuit de tribu Manasse in planicie sub mōte Effraim sita nō longe a mō-
te Saron. In hac ꝓsidiū militū posuerūt sarraceni cōtra castrū ꝑegrinoꝝ qn̄ ipm expugnauerūt.
De katho q̄ttuoꝛ leucꝭ ꝯtra austrū est mōs Saron et oppidū sarona. cui⁹ mētio fit ī actib⁹ aplo͡ꝝ.
De assur sunt quattuoꝛ leuce vsq̄ʒ Joppen que est suꝑ mare sita. De hac dictū est supra.
De Joppe quattuoꝛ leucis est Geth nō longe a mari sita quondā vna de ciuitatib⁹ philistinoꝛū. sed
nunc modicū casale est ꝛ vocatur ybilyn in colle situm ab ea ꝓprie incipit terra philistinoꝛū.
De Geth ad duas leucas cōtra austrū est bethsames iuda. de qua dictū est supra.
De bethsames ad duas leucas cōtra austrū in mōte iuda videt̄ mōs modyn de q̄ oꝛiūdi erant Ma
chabei. ꝛ monstrant̄ hodie sepulchꝛa eoꝝ. illuc etiā ꝓcul ita vt videant̄ in mari. q꞉ alt⁹ est situs loci.
De bethsames fere ad quattuoꝛ leucas cōtra austrum nō longe a mari est Accaron ciuitas secunda
de quinq̄ʒ vꝛbibus philistinoꝛū. nunc modicū est casale tamē adhuc antiquū nomen retinet.
De Accaron ad quattuoꝛ leucas cōtra austrum est Azotus tertia de quīq̄ʒ ciuitatibus philistinoꝝ
per vnā leucam distans a mari. et est nunc similiter casale satis paruum.

Lidda

De ioppe ad duas leucas est Lydda siue diospolis de qua dictū est suꝑ. Inde ad duas leucas cōtra
oꝛientē fere sed tn̄ aliq̄ntulū cōtra aquilonē est lebna nō lōge a lachis quā cepit Josue ꝛ obsedit sen
nacherib. sicut dꝛ. iiij. Regꝭ. xviij. Inde trib⁹ leucꝭ via q̄ ducit in gabaon est Azecha oppidū ꝛ mace
da q̄ ambo cepit Josue cū liberasset Gabaonitas vbi se in spelūca absconderūt q̄nq̄ʒ reges: vt habe
tur Josue. x. Inde trib⁹ leucis cōtra oꝛientē nō longe a Nobe est Sochot iude iuxta vallē there

David vicit Goliam

binthi. vbi dauid puer in funda ꝛ lapide interfecit Goliam getheum. vt habet̄. j. Regum. xvij.
De nobe q̄ nūc bethenopol dꝛ sunt tres leuce vsq̄ʒ in Emaus q̄ hodie Nicopolis appellatur.
De Emaus vna leuca ꝛ dimidia ascendit̄ ꝑ vallē raphaym a latere dom⁹ zacharie q̄ relinquit̄ ad

Bethsura

dexterā euntib⁹ in hierusalem. Et de eadē domo ꝑ vnā leucā ꝛ dimidiā est castrū valde munitum
Bethsura dictū. situm in latere montꝭ cōtra bethleem qꝺ edificatū fuit tempoꝛe machabeoꝝ. ꝛ per
fraudē cepit illud Antiochus adolescēs. Distat aūt ꝑ dimidiā leucā ꝛ parū ampli⁹ de hierusalem.
De Azoto sex leucis cōtra austrū est astolona quarta ciuitas philistinoꝛū in littoꝛe maris sita foꝛ-
mā habens semicirculi munita valde. et est quodāmodo robur sarracenoꝛū in illa.
De astolona quinq̄ʒ leucis cōtra austrum est Gaza ciuitas in littoꝛe maris sita. que nūc cōmuniter

Gasa

dicit̄ gazera. et est sita in via que ducit in egyptū. de qua infra in secunda parte dicet̄.
De gaza sunt quattuoꝛ leuce vsq̄ʒ bersabee q̄ nunc gallyn dicit̄. ꝛ est termin⁹ iudee et terre promissio-
nis ꝯtra austrū. In hac multo tp̄e habitauerūt Abꝛaam ꝛ Isaac. sicut dꝛ Genesis. xiij. Et distat
ab Ebꝛon vltra vnā dietā sic̄ ꝛ Gaza. Has ꝑtes terre ꝓmissionis q̄ cesserūt in soꝛtē tribus iude seq̄
tur desertū illud magnū qꝺ extendit̄ vsq̄ʒ in flumen egypti, in quo multo tp̄e filij israel manserunt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

de loco ad locum transeuntes. de quo deserto infra latius agetur in secunda huius parte Et hec de
terra ista ⁊ locis eius dicta sufficiant.

Cum ꝟo ciuitatis Hierosolyme fundamenta in montibus sanctis. teste Dauid collocata dican
tur. non incongruū duxi de montibꝫ israel. ꝓsertim ꝙ crebro de eis fiat mētio in sacra scriptura pau
lo amplius disserere. Et primū quidem in genere. deinde in specie de aliquibus.

De montibus Israel in genere,

Montes israel dicunt̄ mōtes generaliter totius terre ꝓmissionis. siue fuerint vltra iorda
nē siue citra. sepe etiā sumunt̄ ꝓ terra decē tribuū q̄ fuit montuosa. ꝑcipue in tribu Dan
⁊ Effraym. Nam ⁊ decē tribus nomē israel sibi vēdicauerūt sub Jeroboam filio Na
both q̇ fuit de effraim. ⁊ regnauit ꝑmo in samaria suꝑ decē tribus. vt habet̄. iij. Reg.
xij. Hi montes multū erant pascuales. vberes fructuosi. et frugiferi oliuetis ⁊ alijs ar
boribꝫ fructiferis cōsiti. erant etiā medicinales herbis ⁊ speciebꝫ aromaticꝫ pleni. vt dicit Jsidorus
libro. xiiij. capitulo. iij. Naz ⁊ tota terra illa quondā varioꝝ opum diues erat. frugibꝫ fertilis. aquis
illustris. optima balsamis. adeo ꝙ ob gratiā alimentoꝝ. iudei hanc terrā melle ⁊ lacte fluentem iudi
cabāt. Jn eius em̄ montibꝫ ꝓpter pascuaꝝ abundantiā. innūerabiliū ouiū ⁊ pecoꝝ greges ⁊ armēta
pascebant̄. Apes etiā innūerabiles in eisdē mellificantes herbarū ⁊ florū suauitate dulciflua nutrie
bant̄. Fructus ⁊ fruges ꝓpter aeris temperiē ⁊ roris abundantiā citissime ad maturitatē in illis mō
tibus ducebant̄. Aurū argentū ⁊ cetera metallorū genera in illis mōtibꝫ fodiebant̄. Deniqꝫ fontes
⁊ flumina de venis montiū suꝑius ꝓgrediebant̄. Loca munitissima in illis montibꝫ edificabantur.
Fere siluestres sic̄ tigrides ⁊ leones in illis nemorosis montibꝫ cōuersabant̄. Uerū queadmodū re=
liqua terra illa ꝓpter peccata inhabitantiū ⁊ frequētes eius infestationes vilis admodū effecta est ⁊
pene sterilis atqꝫ infructuosa. Jta ⁊ montana illa lōge a ꝑstina perierūt vbertate et fecūditate. Quia
tamē frequens de eis fit memoria sacra in pagina aliq̇d vel breuiter de eis dicere haud ab re erit.

¶ Sequitur nunc de montibus Jsrael in specie.

De montibus Jsrael in specie Et primo de monte Syon,

Syon mons erat in Hierusalē. suꝑ cuius verticē erat arx siue turrꝫ dauid ibi posita pro de
core ⁊ defensiōe ciuitatis. Jn vno aūt latere mōtis Syon erat templū quasi mediū int̄ ar
cem ⁊ inferiorē ciuitatē. vt scꝫ munitio arcis defenderet templū ⁊ templū cū arce ꝓtegeret
ciuitatē Et ideo sepe scriptura vocat Hierusalē filiam syon. qꝛ sicut filia protegit̄ a matre
⁊ subdit̄ ipsi matri. sic ciuitas inferior tēplo fuit subdita atqꝫ arce. Tante aūt autoritatis ⁊ nobilita
tis inter ceteros mōtes fuit mons Syon. ꝙ nō solū ciuitas Hierosolyma atqꝫ etiā ipsa iudea. verū=
etiā vniuersalis eccl'ia tam ex iudeis q̄ꝫ ex gentibꝫ cōgregata sepius in ꝓphetis noīe syon designet̄. si
cut ibi fundant̄ exultatiōe vniuerse terre mons syon. latera aq̇lonis ciuitas regis magni. Nā mōs
syon fuit mons magne altitudinis ⁊ sublimitatꝫ. magne fortitudinis ⁊ firmitatis. magne plenitudi
nis ⁊ vbertatis. magne pulcritudinis ⁊ amenitatis. maxime cōfidentie ⁊ securitatꝫ. maxime opulen
tie ⁊ locupletatiōis. maxime leticie ⁊ exultatiōis. ꝑfecte iusticie ⁊ sctificatiōis. mons doctrine ⁊ eru=
ditionis. sicut scriptū est. De syon exibit lex ⁊ verbū dn̄i de Hierusalē. mons ꝓphetie ⁊ reuelatiōis.
vt ex multis scꝑturis ⁊ eius cōditionibus gloriosis late posset ostendi. sed breuitatis gratia his ob=
missis ad alia referanda pergendum est.

¶ De monte Moria,

Moria est mons in Hierusalē in quo edificatū est templū Salomonis. sic̄ dr̄. ij. Paralip.
iij. Hūc em̄ montē emit dauid ab ornan iebuseo sexcētis siclis auri purissimi. vt in eo edi
ficaret altare domino. quādo pro numeratiōe quaz fecerat populus est ꝑcussus. vt habet̄. j.
Paralip. xxj. Jn hoc mōte immolauit dn̄o ⁊ orauit. ⁊ exaudiuit illū dn̄s de celo ī igne
suꝑ altare holocausti. Jn hoc mōte obtulit Abraam holocaustū pro Jsaac. quē dn̄s ꝑcepit ibidē
immolari. vt habet̄ Gen̄. xxij. vbi dicit glosa Hieronymi suꝑ illud verbū. vade in terram visiōis et
offer filiū tuū suꝑ vnū montiū ⁊c̄. Hunc montē hebrei dicūt esse illū in quo postea templū conditū
est in area ornan iebusei in monte moria. q̇ idcirco illuminās ⁊ lucēs interpretat̄. quia ibi est dabir
hoc est oraculū dei. ⁊ lex ⁊ spūs qui inspirat ꝓphetas. ⁊ docet hoīes veritatē. hucusqꝫ Hieronymus
in eodē loco credit̄ Jacob dormiuisse ⁊ ascendentiū angeloꝝ ꝑ scalam vidisse visionē. vt patz Gen̄.
xxviij. vbi dicit glosa suꝑ illud verbū. Nō est hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊c̄. hoc dr̄ quia ꝓuidit templū

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

45

et dei cultũ ibidẽ futuruʒ. Fuit autẽ iste locus collis a latere montis Syon vbi edificata est postea
turris Dauid. vnde patʒ ex predictis ꝙ mons morea fuit mons visionis ⁊ reuelatõnis. mons sacri
ficij ⁊ oratiõis. mons prophetie ⁊ instructionis. mons lumis siue illuminatiõis. mons angelice fre
quentatiõis. mons diuine apparitionis. mons misericordie ⁊ propiciationis.

¶ De monte Olиueti.

Mons oliueti est mons in iudea iuxta Hierusalẽ sic dictus. propter copiã oliuaruʒ que in
monte illo maxime abundant. Et ideo ab Augustino vocaṫ mons crismatis ⁊ vnctiõis.
mons lumis. mons pinguedinis ⁊ refectiõis. et mons medicaminis ⁊ curatiõis. Et hoc
dicit propter oliuarũ ibi crescentiũ abundantiã. quarũ fructus est vnctuosus. luminosus
⁊ deliciosus. quia vt dicit Isidorus. Oleum oliue ex radicꝫ amaritudine surgit in pabulũ luminis.
in medicamẽ vulnerũ. ⁊ in refectionẽ esurientis. In huius mõtis oliuarũ radice siue pede fluit ri-
uulus qui dicitur torrẽs cedron. inter cuius montẽ ⁊ ripam fuit hortus quẽ dominꝰ orationis ⁊ quie
tis gratia sepius frequentauit ⁊ subintrauit. vnde ⁊ ibi captus fuit ꝓmo in horto qui gethsemani di
ctus est. vt dicit Joh. xix. Ibi eñ scʒ in pede mõtis fuerat quondã villula dicta gethsemani. cuius
horti tunc tẽporis adhuc ibi erant. vt dicit Augustinus. Et illorũ locum hortorũ dñs ex cõsuetudi
ne frequẽtabat. Hic autẽ mons fuit ad orientalẽ partẽ templi. ⁊ ideo mane illumĩabaṫ sole oriente.
de vespere ꝓo ⁊ de nocte illustrabaṫ ex fulgore a luminaribꝫ tẽpli resplendẽte. Et ideo merito mons
luminis dicebaṫ. tum quia a celo ⁊ a tẽplo lumẽ recipiebat. tum etiã quia lucis materiã olei sui abun
dantiã alijs impendebat. vt dicit Augustinus. In hoc monte erat quidã viculus nomĩe bethphage
ꝙ sacerdotũ erat. in cuius montis latere erat ciuitas dicta Bethania ꝙ fuit ciuitas Marthe ⁊ Laza
ri ⁊ marie. vt dicit glosa suꝑ Mattheũ. xxj. De hoc monte dñs celos ascendit. ⁊ suꝑ eundẽ montem
ad iudiciũ apparebit. vt patʒ in Actibꝫ apostoloꝝ. j. capitulo. In hoc monte edificauit Salomon
delubra excelsa. vt patʒ. ij. Regũ. x. Et ideo vocatus est mons oliue ⁊ propiciatiõis. mons offensio-
nis. iiij. Regũ. xxiiij. scʒ quia in illis ydolis offendit Salomon deum suum.

¶ De monte Ebron.

Ebron mons est in iudea. in quo sita erat vetus ciuitas olim quidẽ famosissima. hodie au
tem desolata. ab eiusdẽ montis noĩe Ebron dicta. cuius vallis diciṫ Mambre iuxta quã
est alia ciuitas dicta noua Ebron secus speluncã duplicem extructa. Mons autẽ iste ⁊ ci
uitas Ebron iure meritoqꝫ vniuersis solẽnis habeṫ ⁊ percelebris ratione sanctorũ patri-
archarũ quorũ corꝑa ibidẽ quasi a mũdi ꝑncipio requiescũt. Est etenĩ ciuitas ipsa antiqꝫssima. Naʒ
Ebron septẽ annis ante thamni vrbẽ egypti cõdita est. vt habeṫ Nũeri. xiij. Illũ quoqꝫ montẽ potẽ
tissimi ⁊ fortissimi viri iure hereditario possederũt. vt patʒ Josue. xv. vbi inter cetera ita diciṫ. Dele-
uit ex ea Caleph filius Enach Sezei ⁊ Achiman ⁊ Tholmay de stirpe Enach ⁊c. In hoc montẽ
tanqꝫ in loco tuitiori dñs principiũ regni dauid instituit. ⁊ ei illac ascẽdere post mortem saulis iussit.
vbi septẽ annoꝝ spacio regnãs. tandeʒ ad totius regni Hierusalẽ fastigiũ assumptꝰ fuit. Iste mons
ab antiquis Cariatharbe fuit ꝑmus nũcupatus. id est ciuitas quattuor qꝛ noĩatissimorũ virorum
quattuor corꝑa ibidẽ requiescũt. scʒ Adam Abraam Isaac ⁊ Jacob. vt dicit Hieronymus. Ibi et
vxores eorũ famose mulieres sepulte sunt vicʒ Eua Sara Rebecca ⁊ Lya. In spelũca hi omẽs re
cõditi duplici ꝙ respicit mambre. quã emit Abraam a filijs seth. vt habeṫ Gen. xxiij. Illuc sarrace-
ni sepe vadũt peregrinatũ. muschkeam insignẽ ibi habẽtes. nec aliquẽ siue xpianũ siue iudeũ ingre
di illam sinunt. Uerũ per quandã fenestrã sepultura illa conspici potest.

¶ De monte Bethel,

Montes Bethel sunt in iudea vicini Hierusalẽ. vbi domꝰ domini fuit sub Salomõe edi
ficata. Sunt autẽ montes Bethel nemorosi arboribus consiti. fertiles ⁊ fecundi. grami-
nibus ⁊ herbis aromoticis pleni. ⁊ ideo cerui capree ⁊ hynnoli. frequentare illorũ mon
tium cacumina sunt consueti.

¶ De monte Sylo.

Mons Sylo qui hodie ad sanctũ Samuelẽ diciṫ. altior est omnibus mõtibus in terra san
cta existentibꝫ per circuitũ. ⁊ quantũ ad sitũ supereminet vniuersis. ⁊ ibi multo fuit reser
uata tẽpore arca federis dñi. Atqꝫ crebro populi israel cõuentiones in eo celebrare pro di
uersis causis vt in plerisqꝫ veteris testamenti locis habetur.

¶ De monte Garisim.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

GArisim vt dicit Hieronymus est mons iuxta Iericho cui vicinus est mons hebal ex adverso respiciēs. In his duob9 montib9 būdictiones ⁊ maledictiões populo intranti terrā ꝓmissionis promulgebanẗ. vt ꝑ benedictiões prouocarenẗ ad bonuz legis amatores. per maledictiões ꝟo terrerenẗ decalogi transgressores. In Garisim ꝟo sex tribus nobiliores cū sacerdotib9 proclamabāt benedictiões. vt habeẗ Deuẗ. xxvij. capi. Et ideo inoleuit cōsuetudo vt mons ille habereẗ in veneratione a posteris. ⁊ frequentareẗ causa sacrificij ⁊ orationis. Vñ inter iudeos ⁊ samaritanos fuit cōtentio de loco adorationis. samaritis ꝓferentib9 montē garisim cōuenientiorē esse ad orādū q̄z tēplū in hierl'm. iudeis ꝯtrariū asserētib9. vt patz Io. iiij. tā in textu q̄z in glosa.

¶ De monte Hebal.

HEbal est mons trans iordanē in q̄ steterūt sex tribus post iordanis transitū ad maledicēdū illis qui p̄cepta decalogi non seruarent. vt patet etiā Deuẗ. xxvij. Et est mons vt diciẗ cauernosus ⁊ voraginosus. patiens sepius terremotū cui cōcordat interp̄tatio eius. nam hebal vorago interpretaẗ. Fuit itaq̄z mons maledictiōis ⁊ interp̄tationis. in q̄ mala trāsgressorib9 imprecabanẗ. Reputabaẗ etiam mons vilitatis ⁊ abiectionis. vnde ⁊ sex tribus ignobiliores scz ancillarū filij super montē hebal fuerunt ad maledicendū populo deputati. Deuẗ. xxv.

¶ De monte Quarentena.

QUarentena est mons excelsus valde iuxta Iericho. ad dimidiā leucā eundo de galgalis in Iericho. In cuius supciliū s̄m aliquos xp̄s a dyabolo fuit ductus. vbi ei ostendit oīa regna mūdi ⁊ gloriā eorū dicens. Hec omīa tibi dabo si cadens adoraueris me. vt habeẗ Matth. iiij. Alij aūt tradūt q̄ in alio quodā monte fuerit xp̄s tentatus q̄ per tres leucas distat ab isto. existens in deserto a latere beth el ⁊ hay australi. Sed id certū habeẗ q̄ in isto mōte fuit xp̄s quādo ieiunauit quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctib9. ductus in desertū illud a spiritu post baptismū vt tentareẗ a dyabolo. vt habeẗ ibidem. In huius pede montis effluit fluuius Helisei. de quo habeẗ. iiij. Regū. ij. ca. q̄ viri ciuitatis Iericho accedētes ad helizeum dixerūt. Ecce habitatio ciuitatis hui9 optima est. sicut tu dñe ipse ꝓspicis. sed aque pessime sunt ⁊ terra sterilis. At ille iussit sibi afferri vas nouū ⁊ mitti in illud sal. Quod cū allatū fuisset egressus ad fontē aquaꝝ qui est in pede mōtis hui9. ⁊ misso in illū sale sanauit aquas vt non esset in eis vltra mors neq̄z sterilitas et ita sanate sunt aque ille vsq̄z in diē hanc. iuxta verbū Helisei qd̄ locutus est. Est autē fluuius amenus valde ⁊ delectabilis. iuxta quē peregrini illo venientes cōquiescere ⁊ pausare solent.

¶ De monte Hermon.

HErmon est mons modicus super iordanē situs. qui herbis ⁊ pascuis est fecundus. Nam circa radices eius siue circa pedē fluentis iordanis imbuiẗ. circa verticem ꝟo eius seu cacumen copioso rore perfundiẗ. ⁊ ideo virore ex roris ⁊ aque influentia decoraẗ ⁊ insigniẗ. P̄pter quod ⁊ ibi nutriebanẗ pecora que in tēplo debuerunt immolari dño ⁊ offerri Et q̄z anīalia ex rore fluminis ⁊ herbis impinguata. in monte syon. id est in atrio templi offerebanẗ. Ideo diciẗ s̄m hebreos per prophetā q̄ ros hermon descēdit in montē syon. qd̄ ad litteram fieri non potuit. quia mons syon monte hermon altior existit. Insuper ⁊ ab eo valde remotus fuit. pro tāto igitur ros mōtis hermon diciẗ descendisse in syon. quia pinguedines ⁊ adipes anīaliū que in illo mōte pascebanẗ ad pastum ignis altaris in Hierusalē in sacrificio offerebanẗ. propter quod ⁊ hermon lumen exalta tum interpretaẗ. sicut dicit glosa suꝑ psal'. quia lumen in altari augebaẗ quādo ignis sacrificij tali pabulo fouebatur.

¶ De monte Carmelo.

CArmelus est mons iudee in qua est ciuitas dicta Carmela. Et est duplex carmelus. vnus in superiori parte contra meridiē. in quo Nabal legitur pauisse greges. j. Reguz. xxj. Alius est Carmelus in inferiori parte terre respiciēs mare. vterq̄z mons fertilis est in pascuis fructibus ⁊ herbis.

¶ De monte Ziph.

ZIph mons est squalidus ⁊ vmbrosus. in quo latuit dauid quādo fugit a facie saulis. ⁊ est iuxta carmelū. in quo nabal carmelites quondā habitabat. qui fuit de stirpe caleph. vt dicit Hieronymis Est aūt mons multū nemorosus. dumis ⁊ arboribus infructuosis consitus. ⁊ saltuosus feris ⁊ ibicibus peruius. speluncis ⁊ antris plenus ⁊ plurimū cauernosus. ⁊ ideo fugitiuis ⁊ latere volentibus cōgruus est. ⁊ ignotis transeuntibus periculosus.

¶ De monte Thabor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Thabor est mons in medio cāpo. ⁊ est mons mira rotūditate sublimis. distās a cesarea de
cē miliaribus ad orientalē plagam ⁊ fuit in cōfinio zabulon Isacbar ⁊ Neptalim. Hic
mons inter totius terre ꝓmissionis mōtes maxie est famosus ratiōe situs. fertilitatis ame
nitatis fortitudinis ⁊ firmitatis. Gleba em̄ illius mōtis est fertilis vineis . oliuis. ⁊ alijs
arboribꝫ fructiferis ⁊ herbis. Aer ibi est salubris. ros frequēs ⁊ dulcis. imber tam tēperaneus q̄ se
rotinus mediocris. Ibi arborū proceritas que nō deponūt hyeme vel estate comā vel virorē suum
Ibi auiū multigenarū canorus sonitus ⁊ sonora suauitas. quarū voce afficit᷑ auditus. pennaꝝ va
ria dispositiōe ad earū aspectū prouocat᷑ visus. in carniū suauitate delectatur gustus. Et ideo multi
sunt ibi aucupes auiculis locū istū frequentantibꝫ rhetia ⁊ tēdiculas imponētes. sicut dicit Hiero
nymus sup illum locū Osee. iiij. quasi rhete impansum sup montē Thabor ⁊c̄. Super oīa aūt mō
tem istū reddit cōmendabilē p̄sentia saluatoris q̄ in hoc monte docuit. In hoc monte gratia oratio
nis pnoctauit. In hoc monte aliquādo pauit populū. ⁊ tam sp̄uali q̄ꝫ corp̄ali pabulo recreauit. In
huius mōtis etiam sup̄cilio corā discipulis suis se trāsfigurare voluit. ⁊ future claritatis gloriā in
suo corpore discipulis reuelauit.

De monte Libano,

Libanus est mons phenicis altissimus. cui⁹ sepe meminerūt ꝓphete ⁊ scripturē. Dict⁹ est
aūt libanus a thure. vt dicit Isidorus. qđ ibi colligit᷑ cuius p̄s ad orientē respiciens liba
nus appellat᷑. vt dicit Isidorus. Libanus etiā id est candidatio vocat᷑. quia p̄petuis niui
bus semp̄ hyeme scꝫ ⁊ estate cādidat᷑. Nullo em̄ tēpore ita nix totaliter eliquescit quin in
aliqua sui parte in eo valeat inueniri. Est autē libanus fluuiorū ⁊ fontiū principiuꝫ ⁊ origo. ex eius
em̄ radice oriunt᷑ duo fontes scꝫ Ior ⁊ Dan. qui simul iuncti iordanē efficiūt. Liban⁹ igit᷑ est mōs
redolentie ⁊ summe aromaticitatis. nam ibi herbe odorifere crescūt. ibi etiā arbores thurifere coale
scunt. quarū gummi electū olibanū a medicis nuncupant᷑. Item mons est sufficientie ⁊ fecūditatis
Nam ꝓpter roris abundantiā ⁊ pluuiarū frequentiaꝫ herbis abundat. p̄cipuus pascuis vberrimis
⁊ fructibus optimis ⁊ maturis. Et ideo in monte libani nutriebant᷑ aīalia que offerebant᷑ in tēplo
⁊ in ip̄ius pascuis fouebant᷑. Item mons erat eminentie ⁊ maxime sublimitatis. quoniā oēs alios
mōtes illius regiōis altitudinis situ libanus excedebat. Et ideo venientibꝫ tyrū p̄ remota valde ma
ris nauigia. se nauigantiū oculis offerebat. ⁊ quos deberent nauigātes petere portus. sua altitudine
ostendebat. Item mons erat indeficientis influētie ⁊ sempiterne humiditatꝭ. nam q̄ꝫuis siccitatē p̄
ferat in sua sup̄ficie. nobilissimis tamē abūdat interinsecus venis aque. vt patet in puteis aquaꝝ
viuentiū. q̄ iuxta Salomōis sententiā in cāticis solent cōtinue cū impetu de libano emanare. vt di
cit᷑ Canticoꝝ. iiij. quasi puteus aquaꝝ ⁊c̄. Item mons cōfidentie ⁊ securitatis. nā in libano quiescē
tes tuti sunt a venenosis serpētibus q̄s sua aromaticitate ⁊ virtute fugāt tam herbe q̄ꝫ arbores ibi
dē cōtinue crescētes. nā cedri ibi crescētes suo odore fugāt oīa venenosa. ⁊ ibi venenosa reptilia vi
uere nō p̄mittūt. Item mons est pulcritudinis ⁊ amenitatis. Nam cedrorū ⁊ aliarū virentiū arbo
rum mira proceritas graminū. ⁊ herbarū cōtinua viriditas. auiū siluestriū. sonora suauitas. riuulo
rum ⁊ fontiū multiplicitas libanū amenū faciunt ⁊ iocundū. Item mons est medicine ⁊ sanitatis.
ibi em̄ species aromatice crescūt. que sunt cōtra morbos innūerabiles remedia ⁊ medele. Ibi cipressi
⁊ oliue quorū liquores ⁊ resine sunt cōtra diuersarū infirmitatū incomoda. p̄cipue medicine. Item
mons leticie ⁊ iocunditatꝭ. nam in collibus libani quondā creuit abūdantia vini optimi. qđ preci
pue leticie ⁊ hilaritatis maxime est inductiuū. Item mons honorificētie ⁊ dignitatis. nā inter oēs
mōtes arabie phenicis ⁊ syrie. mons libani in sublimitate/in fecūditate/in amenitate/ ⁊ aeris salu
britate obtinet principatū. vt dicit Hieronymus ⁊ Josephus.

De monte Semeron,

Semeron est mons de quo dicit᷑. ij. Paralip. xiij. Mons in quo est modo sebaste. vbi reli
quie Johānis baptiste requiescunt. In eodem q̄dem monte prius edificata est samaria a
qua ⁊ tota regio postea samaria est vocata. Hec ciuitas ratiōe montis fuit fortissima. ⁊ ad
expugnandū difficilima. Vn̄ ⁊ reges assyriorū miris sumptibus ⁊ bellorū maximis appa
ratibꝫ eam tribus annis cōtinue obsederūt. Et vix propter angustiā cōtra ip̄am p̄ualere viribus po
tuerunt. immo vt dicit Hieronymus ⁊ Johan. nunq̄ꝫ eam expugnassent si ip̄ius habitatores deū
isrl̄ ad iracundiā prouocātes plenā fiduciā in eo habuissent. ⁊ ip̄ius legē nullatenus reliquissent.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

¶ In secundā partem prime huius partis principalis. de moribus. ritibus. ⁊ erroribus eorū. qui sanctam inhabitant terram prefacuncula incipit.

POstea q̄ꝫ in supiorib⁹ sancte pegrinatiōis Hierosolymitane loca descripta sunt figurꝭ pa-
riter ⁊ scripturis. supest ordine cōgruo iuxta pollicitū. incolarū ⁊ indigenaꝝ locorū eorun
dē. leges ritus ⁊ mores. imo pfidiā detestabilē: pestiferos errores. heresesq̄ꝫ dānatas. prout
a nob inter pegrinandū exacta indagine ⁊ inq̄sitione studiosa potuerunt dep̄hendi. in me
diū pducere. atq̄ꝫ hic sub cōpendio annotare. ad laudē ⁊ honorē vnice vere fidei orthodoxe. sctēq̄ꝫ
rhomane ecclie catholice. q̄ absq̄ꝫ macula ⁊ ruga spōsa pmanet decora. sponso suo xp̄o fidelit̄ cōiun
cta. q̄ semetip̄m tradidit p ea vt illā sanctificaret. mūdans eā lauacro aq̄ in v̄bo vite. vt exhiberet ip
se sibi eā glīosam sanctā ⁊ imaculatā. Ad ignominiā vero ⁊ cōfusionē illoꝝ pfidorū supboꝝ ⁊ obsti
natoꝝ. siue sarracenoꝝ. q̄ pseudo sui pphete Mahumeti. sacrilegas imitant̄ leges. imo fabulas ina-
nes. siue scismaticoꝝ eisdē in terris existentiū. q̄ se falso xp̄i cognominant cultores. ore q̄deꝫ cōfitentes
se nosse deū. quē tn̄ factis negāt. ab obediētia sctē rhomane ecclie p sua supbia ⁊ arrogātia ptinaciter
segregati. Proinde etiā lōge a salute effecti. eo q̄ oīs q̄ est extra arcam Noe. id est eccliam sanctā ca-
tholicā ⁊ apostolicā: pereat necesse est. Longe pfecto ab his pctōrib⁹ salus. q̄ iustificationes dn̄i nō
recte exq̄sierunt. suoꝝ dogmata heresiarcharū pure ⁊ simplici quā nos amplectimur (feliciter sane)
veritati pferentes. Generatio porro puersa est ⁊ infideles filij. gens absq̄ꝫ cōsilio ⁊ sine prudētia. vti-
nā saperēt ⁊ intelligerēt qd̄ inobedienti Sauli regi dixit Samuel pphēta. Nunq̄d vult dn̄s holo-
causta aut victimas. ⁊ nō poti⁹ vt obediat̄ voci sue. Nā ⁊ ipse dn̄s dicit. q̄ eccliam nō audierit (intel
ligēs peuldubio eā quā ipse sup̄ petrā fidei edificauit atq̄ꝫ fundauit rhomanā scꝫ) sit tibi tanq̄ꝫ ethni
cus ⁊ publican⁹. maior est em̄ obediētia q̄ꝫ victime. ⁊ auscultare magis q̄ꝫ offerre adipē arietū. Quo
niā q̄si peccatū ariolādi est repugnare. ⁊ q̄si scelus idolatrie nolle acq̄escere. Sola est pfecto q̄ fidei
meritū possidet obediētia. sine qua q̄sq̄ꝫ infidelis cōuincit̄. etiā si fidelis esse videat̄. Sꝫ hac de re in
fra lati⁹ dissereт̄. Hoc vnū adiectū velim. p̄monitūq̄ꝫ fore cupio ei⁹ rei lectorē. q̄ nequaq̄ꝫ mihi in p̄-
sentiaꝝ desumpsi ꝯtra hos q̄s narrabo errores cōgredi aut cōfligere disputādo. Id em̄ lōge sup̄ me
as esse vires. id longe meā supgrederet̄ facultatē. Id q̄ꝫ ante nos diu actū est p patres ⁊ maiores no
stros. tū eruditissimos. tū etiā sctissimos viros. multoq̄ꝫ ea sup re labore est sudatū in sacrꝭ generali-
bus cōcilijs ⁊ synodis. In q̄bus tum multi. tū graues sunt editi canones ꝯtra eosdē. Ceperūt autē
vt oibus notū est hmōi generalia celebrari cōcilia a tēporib⁹ Cōstantini. In p̄cedentib⁹ nanq̄ꝫ an-
nis psecutione feruēte: docendarū plebiū minime dabat̄ facultas. Vn̄ christianitas in diuersas he-
reses scissa est. q̄ nō erat licētia ep̄is in vnū cōuenire nisi tp̄e sup̄dicti impatoris. Ipe em̄ dedit facul
tatē xp̄ianis libere cōgregari. Sub hoc etiā sancti patres in cōcilio Niceno de omi orbe terraꝝ cō-
uenientes iuxta fidē euāgelicā ⁊ apostolicā. scd̄m post apl̄os symbolū tradiderūt. Int̄ cetera aūt cō-
cilia q̄ttuor esse scim⁹ venerabiles synodos q̄ totā principalit̄ fidē cōplectunt̄. q̄si quattuor euāgelia
vel totidē padisi flumia. Harū nicena synodus. cccxviij. epoꝝ cōstantino augusto impante peracta
est. In q̄ arriane pfidie cōdemnata est blasphemia quā de inequalitate sancte trinitatis idem arrius
asserebat cōsubstantialemq̄ꝫ deo patri. deū filium. eadē sancta synodus p symbolū diffiniuit.
Secūda synodus. c. l. patrū sub Theodosio seniore cōstantinopoli congregata est q̄ macedoniū
spiritūsctm̄ esse negantē ꝯdemnās cōsubstantialē pr̄i ⁊ filio spiritūsctm̄ demōstrauit. dans symboli
formā quā tota grecoꝝ ⁊ latinoꝝ cōfessio in ecclesijs p̄dicat. Tertia synodus ephesina p̄ma ducē
torū episcopoꝝ sub iuniore Theodosio augusto edita est. q̄ Nestoriū duas psonas in xp̄o asseren-
tē iusto anathemate cōdemnauit. ostendēs manere in duab⁹ naturis vnā dn̄i nr̄i Jesu xp̄i psonam.
Quarta synodus chalcedonēsis. dc. xxx. sacerdotū sub Marciano p̄ncipe habita est. in q̄ Euti-
cen cōstantinopolitanū abbatē verbi dei ⁊ carnis vnā naturā pnunciantē ⁊ ei⁹ defensorē Dioscorū
quondā alexandrinū ep̄m ⁊ rursum Nestoriū cū reliquis hereticis vna patrū sentētia p̄damnauit.
p̄dicans eadē synodus xp̄m dominū de v̄gine sic natū. vt in eo substantiā diuine ⁊ hūane confitea
mur nature. He sunt quattuor synodi p̄ncipales. fidei doctrinā plenissime p̄dicantes. Verū nō so-
lū in istis sed ⁊ in alijs multis cōcilijs tēporū successu varijs in locis celebratis. non modo acerrime
disputatū fuit ꝯtra illos heresum inuētores ⁊ sectatores. De quib⁹ infra suis dicet̄ locis. sed ⁊ tremē
dis ac terribilib⁹ sentētijs ⁊ grauib⁹ censurꝭ in eos est fulminatū. Ergo his p̄missis ⁊ psuppositis tā-
q̄ꝫ prius ⁊ abolim studiosissime vētilatis anim⁹ est mihi dūtaxat eos q̄s inter lustrandū terras illas
⁊ pscrutanduꝫ incolaꝝ. mores ⁊ obseruantias. cōperi errores. pura recitare. veritate ⁊ simplici stilo
designare. Eo potissimū fine vt talib⁹ cognitis errorib⁹ q̄bus serā illa fedat̄ terra. orthodoxorū ani
mi magis ac magis inardescāt. concitent̄. cōfortenturq̄ꝫ ꝯtra pessimos ⁊ pphanos locorū illorū sa-

crorũ non tã inhabitatores q̃ maculatores. Ita vt si vnq̃ deo volente: ac sancta disponẽte ecclia vl
la arriserit oportunitas. ꝓfidos illos exturbãdi ⁊ exterminãdi. ipsi veri xpi cultores. ac xpiane reli
gionis zelatores. more fortissimoꝝ quondã ⁊ zelosissimoꝝ machabeorũ. ꝓmptiores. paratiores. fer
uentioresq̃ inueniant̃ pro xpo. proq̃ ei⁹ vlciscenda iniuria. ꝓ fide deniq̃ ⁊ sacratissime terre illius
expurgatiõe. aĩas suas ponẽdi. morteq̃ subeũdi. tum honestã tũ etiam sanctã.

Ceterũ vt ordinatius in rem veniã. primũ omniũ de sarracenis ⁊ eorũ legibus disserere instituti
mei est. Post hac de aliorũ varijs sectis ex ordine dicturus. verũ quo sarracenoꝝ error ⁊ ꝓphana lex
amplius elucescat. fiatq̃ cognitu euidentior. In ꝓmis de ipsorũ sarracenoꝝ maledicto seductore scꝫ
Mahumeto pauca duxi ꝓmittenda videlicet.

Primo — de eius — ortu et origine siue natiuitate.
Secundo — de eius — detestabili vita ⁊ conuersatione.
Tertio — de eius — secte pestifere introductione.
Quarto — de eius — misera et infelici morte.

Quito de articuloꝝ in alkorano siue lege ei⁹ cõtentoꝝ enũeratiõe. ⁊ ipoꝝ cõpendiosa improbatiõe
siue sigillatiõe ꝓpter rudes quosq̃. ne fabulas illas diuĩa oracula putẽt. q̃ nil ꝓrsus hñt fundamẽti.

De ortu ⁊ origine Mahumeti. Primũ Capitulum.

Eo tpe quo Bonifaci⁹ papa quart⁹ eccl'ie rhomane ꝓsidebat. ⁊ focas imperiũ admini-
strabat. q̃ regnare cepit Anno dñi. dc. quinto. vt tradũt hystorie. quo vicꝫ tpe Cosdroe
rex persaꝝ. grauissima bella eccl'ie mouẽs. multas romanoꝝ ꝓuincias ⁊ ipam etiã Hie
rosolymã inuasit. ac destruens eccl'ias. sacraq̃ loca ꝓphanas. inter cetera q̃ rapuit. etiam
crucẽ sanctã pro pte ibi ab Helena relictã asportauit. nat⁹ fuit ille ꝑditionis fili⁹ Ma-
humet. currẽte iam dñice incarnatiõis Anno. dc. sexto. sub die vicesimatertia Mẽsis Aprilis. Cu
ius natiuitatꝫ exordiũ. vite q̃ꝫ ⁊ cõuersatiõis mortisq̃ seriem oẽm. libellus q̃dam q̃ in transmarinis
ptib⁹ habet̃ famosus. sꝫ ⁊ Vincenti⁹ beluacẽ. in speculo suo historiali. li. xxiij. ca. xxxix. ⁊ seq̃ntib⁹
multꝫ. diffuse tradit ad modũ ⁊ copiose. ex q̃bus q̃ sequunt̃ cõpendiosi⁹ sunt extracta. atꝫ in ordinẽ
historie redacta. Fuit siquidẽ vir q̃dã in Arabia. cui nomẽ Abdimenech. sarracen⁹ genere siue aga
renus. Nã sarraceni ꝓprie sunt agareni. vtpote nõ ex sara legittima cõsorte ⁊ cõthorali Abrae. sꝫ ex
agar ei⁹ cõcubina descendẽtes. ex ꝓgenie scꝫ Ismaelis. vñ ⁊ ismaelite etiã dicunt̃. cui⁹ man⁹ vt liber
Geneseos testat̃ cõtra oẽs ⁊ manus oĩm cõtra eũ. Hic ḡ Abdimenech vxorẽ sue ritus ⁊ cult⁹ acce-
pit (nã venerẽ vti ceteri arabes colebat) ex q̃ filiũ genuit. nomẽ illi imponẽs Mahumet. qđ interꝓ-
tatũ cõfusionẽ faciẽs ꝓloqui. cõgruo certe ꝓsagio ⁊ impositũ q̃ sibi suisq̃ ꝑpetuã cõpararet cõfusio
nẽ. Hũc diẽ natiuitatis mahumeti solennẽ habent sarraceni. ⁊ ꝑ dies septẽ cõtinuos venerant̃. cra
pulis ⁊ comessationib⁹ rebusq̃ veneris vacantes singulis annis. Ceterũ nat⁹ mahumet. paulo post
vtroq̃ orbat⁹ parente. pupillus ⁊ orphan⁹ mãsit. cuius misert⁹ patruus suus cognomẽto abdemu
talla. in tutelã ⁊ curã cũ suscepit. educauitq̃ in arabia in loco q̃dam cui nomẽ Salingua. Coluit ⁊
ipse mahumet idola cũ oĩni domo ⁊ generatõne sua. Cunq̃ iã infantilẽ excessisset etatẽ iuuenis fa-
ctus. cuiusdã nobilis ⁊ ꝑdiuitis matrone vidue noĩe Cadigan famulus effect⁹ est. cũ camelis eius
⁊ asinis in syriam ⁊ alia loca finitima merces deferẽs. donec tandẽ eam suo captã amore ⁊ callidi-
tate seductã duxit vxorẽ. Verũetiã legit̃ q̃ a primeua sua etate mercator fuerit. atq̃ cũ camelis suis
in egyptũ ⁊ plastinã cũ iudeis ⁊ xpianis ꝑgens. ab eis vetus ⁊ nouũ didicerit testamentũ. atq̃ ma-
gus ꝑfectissim⁹ euaserit. Et dũ sic discurrẽs corrozainã ingrederet̃ ꝓuinciã. cui Cadigan q̃ sup̃ do
minabat̃. ⁊ diuersas species aromaticas ad eã crebro afferret. cepit ei mulier ipa familiari⁹ adhere-
re. quã ipse incantationũ suaꝝ ꝓstrictã fantasmate cepit paulatim in errorẽ inducere. asserẽs q̄ ipse
esset summ⁹ propheta ⁊ nũcius dei. Suffragabant̃ aũt verbis eis tã incantationũ prestigia q̃ sue
calliditatis ingenia copiosa. Qua opinione potẽs mulier adeo decepta fuit. q̃ cũ vidua esset eũ sibi
assumpsit maritũ. ⁊ oĩa sua ei tradidit bona. De hoc ipe mahumet ĩ alkorano suo testat̃. scribẽs deũ
sibi dixisse ĩ hec v̄ba. None tu fuisti orphan⁹ ⁊ collect⁹ es in errore ⁊ iustificat⁹ es pauꝑ ⁊ ditat⁹ es.

De detestabili vita ⁊ cõuersatiõe mahumeti. Secundũ capitulũ.

Porro vbi se Mahumet locupletatũ eiusce mulierꝫ opibus vidit. elatus aĩo. cogitauit
sup̃ omnẽ gentẽ ⁊ patriam illã regnũ sibi vsurpare. Sed dũ hoc effectui dare facile non
posset ꝓsertim cũ paucos adhuc haberet fautores. arte ⁊ ingenio vt poterat vtebat̃. simu
lans se dei prophetã ⁊ nunciũ. quo vel sic regiam tandẽ nasceretur dignitatẽ. Cunq̃ sibi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

hoc modo prophete nomen falso assumpsisset. ingressus est ad homīes qui tanto facilius qualibet astutie machinatiōe decipi poterāt. quāto lōgius ab oī sapiētia ⁊ vsu ciuilitatis. totiusq; hūane prudētie honestateꝗ agros ⁊ villulas seq̄strati. q̄d dei nūcius vel ꝓpheta esset. aut in q̄ cognosci deberet. deniq; q̄d inter ṽitatē ⁊ mēdaciū. int̄ fatuitatē distaret ⁊ prudentiā. discernere, ꝑrsus nesciebāt. Ad hos seducēdos q̄rundā (de q̄bus postea dicem⁹) ope ⁊ cōsilio nō mediocrit̄ cōfortat⁹. In p̄mis homines ad se pestiferos ⁊ viarū insidiatores fugitiuos. homicidas. p̄dones. raptores. latronesq; attraxit. q̄s ad deuia siluaꝝ cacumīa montiū atq; ꝓxima fontib⁹ loca circūquaq; mittebat. Insidiari sc; negociatorib⁹ ⁊ iter agentib⁹. occidere ⁊ p̄dari eos. atq; diripe oīa q̄ vel negociationis vel necessitatis causa: bona portassent. Nā ⁊ ipse q̄; met cū p̄mo ꝓphetie sue tp̄e. de ciuitate veniret ad mechā. camelū paupi cuidā abstulit. atq; cū iā quadragintatriū esset annoꝝ. tali bn̄ficio. p̄dicatiōis sue p̄mordia dedicauit. Hi aūt q̄ in mecha erāt magno eū odio ꝑsequebant̄. eo q̄ oīa ei⁹ maleficia nossent. Quippe q̄ cū latro esset ⁊ p̄do. ꝓphetā se dei stultis hoīb⁹ mentiebat̄. Abijt ḡ inde in quandā ciuitatē destructā. quā ex maiori ꝑte paupes inhabitabāt iudei. in quā ingressus vt iusticie sue regulā. modūq; sue ꝓphetie oñderet pupillis cuiusdā carpētarij filijs domū vi abstulit. sibi in ea tēplū ꝯstituēs. Ex hac ciuitate q̄t ⁊ quāta mala. dāna ⁊ bella. ⁊ viatorib⁹ ⁊ locoꝝ incolis intulerit. q̄t etiā ex suis socijs amiserit. longū eēt euolare. maxime tū insidiaꝝ insult⁹ die ⁊ nocte agēs. vigintisex nūero cōflict⁹ siue cōgressus hostiles in paupes. eo tp̄e gessit. nouē ꝑ se. reliquos ꝑ socios. Hec sue ꝓphetie exordia fuere. Et qd̄ deterius lōge erat. si q̄s ei in hm̄oi maleficijs cōtradicere aut eū redarguere p̄sumpsisset. mox eū vel ꝑ se vel ꝑ suos ꝓditorie iugulabat. sicuti (qd̄ certū est) senē quendā iudeū in lecto dormientē; ideo p̄ter ceteros fecit iugulari. q: se ab eo vituperatū dicebat. Aniaduertat q̄sq; rōnis cōpos. si hec ad dei ꝓphetā ꝑtineant. in q̄bus nil aliud q̄; fraus ⁊ violētia. atq; hūani sanguinis effusio (qd̄ latronū est ꝓpriū) apparuit. Quis vnq̄; nō dico ꝓpheta. sed q̄ vel modicā dei noticiā h̄ret talia fecisse auditus est. An nō poterat se de illo iudeo (vt reliqua sileā) aliter vindicare nisi dormientē cōfoderet. qd̄ auditu horrendū est. Sz vnde hoc ei nisi a dyabolo q̄ ⁊ ipse homicida extit ab initio. Aut vbi est id qd̄ de seipso in alkorano suo tradit. missum vic; se cū pietate ⁊ misc̄dia. qd̄ quo modo verū vbi tanta in hoīes feritas. tāta crudelitas agebat̄. Cetera plurima ei⁹ detestanda trāseo facinora. q̄ ip̄m fuisse pseudo ꝓphetā ⁊ vas oīs iniq̄tatis euident̄ cōuincerēt. si p̄ ocio in mediū adducere liceret. sed rōnem habendā pio lectori cēsui magis. Hoc vnū ex mult; velim adiectū. risu ꝑfecto dignū. q̄ cū ip̄e q̄da; vice cū suis satellitib⁹ ꝑgeret: cōtra eos q̄ sibi ꝓ sua malicia obedire cōtempserāt. vict⁹ et vulnerat⁹. labro supiori cōcusso. cōfractis genis. dentiūq; inferioꝝ medio excusso. ac vultu miserabilit̄ dilacerato. vix a socijs defensus euasit. Et cū sepenūero diceret semꝑ se decē habere angelos custodes sibi a deo datos ne vnq̄; lederet̄. liq̄do apparuit. q: mentita est iniq̄tas sibi. Mirū ꝑfecto videri cuiq̄; pōt. quo pacto is dei nūcius ⁊ ꝓpheta haberi potuerit. cui⁹ vt breui ṽbo omnē describam⁹ vitā. alia nō fuit actio q̄; hoīes interficere ⁊ aliena diripe. vt ostensum est. atq; stupra incestus ⁊ adulteria ꝑpetrare. qd̄ nūc paucis absoluem⁹ Erat siquidē ip̄e Mahumet p̄ter tantā tyrannidē oīm hominū sui tp̄is impudicissim⁹ atq; impurissim⁹ qui etiā suo alkorano tale nō erubuit dedec⁹ inscribere vt diceret (sicut pat; legēti) tale donū a deo renib⁹ suis datū vt quadraginta viros in coitū quātumlibet potētissimos posset adequare. vbi q̄; inter cetera rebus se odoriferis ⁊ potissimū mulierib⁹ asserit delectari. Pudet ꝑfecto hoc in loco ad specialia descēdere que tū illū porcū sue inserere ꝓphetie puduit minime. Quid em̄ turpi⁹ q̄; quod ip̄e de sua vxore q̄ Aissa vocabat̄ legit̄ fecisse. Hec em̄ cū pulchra esset ⁊ dedita libidini. a quodā cui nomē Zaphagan amabat̄. q̄ et ꝯsuetudinariū cū ea adulteriū. ip̄o mahumeto sciēte ⁊ ꝯsentiēte agebat. Cunq; suꝑ hoc a quodā argueret̄. q̄ diceret mulierū copiā esse. nec decere tantū hoīem a muliercula dehonestari. dignāq; eam fore repudio. Respōdit mahumet. nullā sibi ex oībus q̄s habebat vxorib⁹ illam esse chariorē. neq; se vl̄ de alioꝝ verbis vel de ei⁹ adulterio curare aut sibi dilectā dimittere velle. quinetiā in alkorano suo eā affirmat innocentē fuisse et h̄ sibi diuinitus reuelatū. De huiusmodi ṽo suis turpitudinib⁹ plura iā dicerē. nisi libellū hunc inhonestissimis ṽbis sordidari formidarē. ꝑ oīa silis fact⁹ est equo ⁊ mulo q̄bus nō est intellect⁹. Sed ⁊ sarraceni (vt hodie est cernere) eū in h̄ imitant̄. hoīes oīno carnales ⁊ bestiales. vt lati⁹ infra patebit

¶ De tp̄e et modo quo mahumet sectā suā incepit. Tertiū capitulū.

TRadunt hystorie q̄ regnāte iam Eraclio. post focam impatorē. sub quo natus fuit mahumet. sectā sua; ipse incepit. Nam Eraclius iste cepit regnare Anno dn̄i. dc. terciodecimo ⁊. xxx. annis imperiū rexit. Bene quidē a p̄ncipio fausteq; pro eccl̄ia agens ⁊ probe. sed male cōcludēs. Nā heresi pessima monathelitaꝝ q̄ vnā tantū in xp̄o naturā dogmatizabāt deprauatus. post multas victorias ⁊ gloriosos triūphos (de q̄bus etiā partim in hystoria san-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

cte crucis habet̄) a catholica fide aberrauit. Vñ diuina haud dubiū ꝑmissiōe. ei⁹ tēpestate sarrace-
ni ipo mahumeto pseudo ꝓpheta eis ducatū ꝑbente a sedib⁹ suis excūtes. eraclij imperiū grauit̄ de-
uastare ceperūt. Sic ⁊ Homarus mahumeti discipulus vt dicit Hugo floriacēsis circa finē impe
rij eraclij. damascū ⁊ regionē phenicis ⁊ hierusalē. totāq₃ syriā ⁊ antiochiā ꝑ sarracenos occupauit.
In q̄bus oībus locis erāt tūc tp̄is multi deuoti xp̄ani in cenobijs. nūero etiā cētenario ⁊ ducētena
rio ⁊ interdū ampliori dn̄o famulātes. q̄ ipsoꝝ sarracenorū gladijs ad celestia regna ꝑuenerūt. Cir-
ca finē itaq₃ eiusdē eraclij vertente iā anno salutis. dc. xlj. mahumet ꝓpria nequaq₃ ꝯtentus malitia.
nisi etiā velut alter draco tartareus sue ꝓphane doctrine aut legis cauda. tertiā stellarum ꝑte₃ de celo
deijceret. ipam suā nephandissimā sectā incepit atq₃ auctore dyabolo ꝑfecit hoc mō. Na₃ vt supius
memoratū est cū se cerneret regnū arabie ꝑ vim cōsequi non posse. ꝑ simulatā sanctitatē id tentauit.
fingēs se ꝓphetā ⁊ nunciū dei. Sed quoniā rudis ⁊ illitterat⁹ erat. ꝓuidit ei dyabolus mille artifex.
ac aīaꝝ nr̄aꝝ hostis ꝑpetuus. ꝑditissimos q̄sdam sed eruditos ⁊ doctos. tum ex iudeis. tū ex xp̄ia
nis q̄ eidē tanq̄₃ oīs impietatis instrumēta assisterēt. atq₃ instructu₃. in errorib⁹ iugit̄ fouerēt. At int̄
xp̄ianos ꝑcipuus fuisse legit̄ monach⁹ quidā apostata vir belial noīe Sergius. q̄ eum in nouo in-
formauit testamēto. De hoc Sergio scriptū repit̄. ꝙ cū in monasterio suo grauit̄ deliquisset. ⁊ ob id
excōicatus ⁊ expulsus fuisset. eiusce rei ꝯfusus pudore aufugit. ⁊ ad mahumetū se cōtulit. Alibi q₃
legit̄ ꝙ quidā multaꝝ litterarū clericus q̄ etiā anthiochie archidiaconatus fungebat̄ officio. cū Ro
mā venisset ⁊ dignitatē quandā quā ambiebat obtinere nequiuisset. indignatus plurimū ⁊ graui cō
tra eccl̄iam ira ⁊ odio promotus. se huic mahumeto cōiunxit in regiōe Cubenne in q̄ cōmixtim et
gētiles ⁊ iudei cōmorabant̄. Mahumet ṽo artib⁹ magicꝭ intētus adhuc idola colebat qn̄ hi ad eū
venerūt. Nā horū prauo cōsilio ab initio sectā illā incepit. Volens igit̄ Sergius ꝑdictus aliq̄d fa
cere. vnde monachis illis q̄ eū expulerant recōciliari mereret̄ (erant eñ heretici Nestoriani. qui di-
cūt virginē gl̄iosam Mariā nō deū. sed hoīem tantū peperisse) omni conatu ⁊ studio mahumeto ꝑ
suadebat. vt ab idolis recedēs. fieret xp̄ianus nestorian⁹. qđ dum astutia sua ꝑfecisset discipulus ei⁹
mahumet effect⁹ est. ⁊ sergius se ob id nestoriū nūcupauit. Cognito ṽo iudei ꝙ m̄lti etiā mahumet
ipse ad qualēcunq₃ q̄si vmbrā xp̄ianitatis monachū illū sequerent̄ ⁊ pene id qđ postea ꝑ mahume-
tū effectū est ꝑ ipm̄ nestoriū iam fieri incepisset. inuidētes timentesq₃ ne in verā aliqn̄ xp̄ianitatē ma
humet ⁊ alij inciderēt duos ex suis peritiorib⁹ ⁊ ceteris astutiorib⁹ submiserūt. quorū vn⁹ Audias.
alter vero Cabalahar vocabat̄. q̄ maliciosa calliditate socios se eius esse fingentes. multa eū de ve-
teri lege docuerūt atq₃ in alkorano suo (quo res cōfusior fieret) inscribi fecerūt. Taliū itaq₃ compli
cū mahumet doct⁹ magisterio. alkoranū siue legē suā. vtriusq₃ testamēti colloratā auctoritatib⁹ com
posuit. Veris quibusdā falsa multa ⁊ oīno absurda cōmiscens. atq₃ venenū vt moris est oībus he-
reticis sub melle abscondēs. Quo sic vt ꝑfertur cōfecto. mahumet porrectiori iā fronte. hysce videli
cet armis munit⁹ ⁊ socijs se esse ꝓphetā ⁊ dei nunciū ad eoꝝ salutē missum diuinit⁹. audent̄ populis
mentiebat̄. asserēs maxime ideo se missu₃ vt xp̄ianoꝝ ⁊ iudeoꝝ leges. q̄ rigide nimis essent ac seuere.
mitiorū ꝑceptoꝝ tēperaret ꝓmulgatiōe. Vt aūt eius missioni instar Moysi. ꝓdigia q̄dam attestari
viderent̄. assignata die ꝓpl'm ad certū cōuocauit locū. vt legē suā in signis ⁊ ꝓdigijs susciperent qua
deceret deuotione. Tūc eo sermocināte ad plebē. colūba quedā alba q̄ in vicino erat ad hoc ipm̄ fal
laciter edocta suꝑ humerū ei⁹ aduolauit. ⁊ grana q̄dam in aure ei⁹ reposita vt erat solita comedēs. q̄
si spūssanct⁹ legis ⁊ ṽba que loquebat̄ suggerere videbat̄. Taurus q₃ vt fert̄ sibi inductus consuetu
dine. vt de manu ei⁹ pabulū acciperet. ad vocē ei⁹ corā oībus aduenit. ⁊ q̄si noue legis mādata celit⁹
missa. q̄ ipse cornib⁹ ei⁹ alligauerat detulit. omniū cū stupore ⁊ admiratiōe ingenti. Sed ⁊ cyphos
quosdā aureos ⁊ argēteos lacte ⁊ melle plenos. q̄s ipse certis in locis terre latent̄ infoderat. q̄si per
diuinā reuelationē ibidē fecit effodi. ac ꝓpl'o velut in signū future abundātie quā ꝑ eiusdē legꝭ obser-
uantiā mereri deberet: ostēdit. Sicq₃ q̄si miraculis ⁊ magnalib⁹ diuinis ꝯgratulātes ⁊ acclamātes
rudes illos seduxit. ac ad legē suā q̄si diuinā recipiēdā ꝑtinacit̄ animauit. Inde arabes ei adherētes
regnū ꝑsidis vt suꝑ habitū est infestare. ac demū oriētalis imperij fines vsq₃ ad Alexādriā inuade-
re suꝑ eracliū ceperūt. Porro ꝓpter huiuscemodi sceleratissima fore facta sua Mahumet adeo ꝑcus
sus. cepit frequent̄ cadere epilētica passione. q̄ vulgo morbus caduc⁹ appellat̄. vñ crebro ꝓstratus in
terrā miserabilit̄ caput collidebat. ac spumās abhoīabiliter fedū ac visu horrendū spectaculū de se
ꝑbuit. ita ꝙ etiā ad tēpus oīno insaniret amēs affect⁹. Qđ cernēs Cadigan vxor ei⁹ ꝑma. opido tri-
stabat̄. eo ꝙ impurissimo homini ⁊ epilētico nupsisset. S₃ et ceteri hoc cōperto in eo scādalizabant̄.
Quos ille cōciliare sibi studēs. talib⁹ eos callidissimus nequā sermonib⁹ demulcebat dicēs. Quoti
ens gabrielē archangelū mecū cōtemplor loq̄ntē: totiēs claritatē atq₃ splēdorē vult⁹ eius ferre nō su
stinēs vtpote hō carnalis ⁊ mortalis, deficio ⁊ cado ⁊ rapior nōnunq₃ in extasim. a sensib⁹ ꝓrsus ali

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

enat⁹. Credidit mulier. sȝ et arabes oẽs vsqȝ hodie in eo pseuerãt errore ꝙ seductor ille ex archange li gabrielis (q̇ ei sepius apparuerit) ore. illas q̄s eis tradidit susceperit leges. Sȝ excecauit eos pcul dubio malicia eoꝝ. ⁊ demeritis suis obscuratũ hñtes intellectũ. iusto dei iudicio miseri errant atqȝ perditum eunt.

¶ De misera et infelici morte Mahumeti. Quartũ Capitulũ.

Ceterũ postea q̄ȝ ille pseudo ꝓpheta mahumet. ṗmogenit⁹ sathane multoplures suis diabolicis legib⁹ mãcipatos ꝓp̄los ꝑuertit. q̄ȝ vnq̄ȝ aliq̄s heresiarcha seduxerit. ac sctũs q̄sqȝ cõuertit. tandẽ infelici morte. actib⁹ tñ suis dignissima a q̇dam emulo suo vt in q̇busdã reperiť historijs toxico infect⁹ interijt. Ul' vt alibi legiť morbo pleuretico ꝑ septẽ dies egrotauit. sensib⁹ amissis Septimo ꝟo die resumpt; paululũ virib⁹ irat⁹ est in eũ grauiť halay fili⁹ abytalib. ṗnceps inť suos. eo ꝙ sic sensum amisisset. ⁊ idipm ei significauit. Tũc ille rubore ꝑfusus iussit nullũ aliũ secũ manere in domo. nisi alahabet filiũ abdemutella patrui sui. Redeũte aũt egritudine septimo post die infelicẽ exalauit aĩam. orcis mox tartareis dandã. Intumuitqȝ venť ei⁹ et minim⁹ su⁹ digit⁹ incuruat⁹ est. Fuit aũt obitus ei⁹ die lune. duodecĩa mẽsis ṗmi. q̇ apud eos appellať Rabeg anno vite sue sexagesimotertio. die quartadecĩa postq̄ȝ cepat egrotare. Uita ḡ ipius. lxiij. extitit annoꝝ. q̄rũ vigintitres in ꝓphetia sua execrabili expẽdit. Sȝ id haud p̄termittendũ cẽsui. verũ q̇deȝ sed ridiculosuȝ. ꝙ cũ ipe adhuc viuẽs. ṗcepisset discipulis suis ⁊ amicis ne eũ mortuũ mox sepelirẽt. q̄m die tertia post mortẽ suã assumẽdus esset in celũ. Ibiqȝ eo defuncto p̄ceptis parẽtes a scc̄ũda feria in q̄ obierat nõ modo ꝑ triduũ sed ꝑ duodecĩ dies p̄stolarenť si q̄s eũ in celũ deferret. lõgaqȝ fatigati expectatiõe. nil aliud ĩ eo quã intolerabilẽ cernerẽt supexcrescere fetorẽ. tandẽ nudũ corpus sine honore indignãtes sub terrã ꝓiecere. Talis ḡ fuit vita mahumeti. talisqȝ finis ꝑfecto miserabilis.

Porro seductore illo ⁊ pseudo ꝓpheta sic mortuo. oẽs facile ei⁹ dep̄hensa falsitate (nã oĩa q̄ dixerat irrita ⁊ inania cernebãt) reuersi sunt vnusq̄sqȝ ad suã quã ante tenuerat sectã. paucis de sua cognatiõe exceptis q̄ se in regno succedere sperabãt. Eo quidẽ tp̄e fuit Ebubeer vir callidus ⁊ prudens. q̄ non mľto post regnũ adept⁹ est. Et quãq̄ȝ id filio abitalib noĩe halay ṗncipi inť discip̄los ⁊ amicos mahumeti vehementť displicuisset. adeo tñ eum rex obsequijs deliniuit ⁊ blanditijs. vt sponte ei regnũ post se delegaret Hic ḡ eos q̄ auersi fuerãt a lege mahumetica. oĩ ingenio ad eã reuocãs. iterũ eos errori ⁊ stulticie mãcipauit. Quidã em̄ metu penaꝝ. quidã spe honoꝝ. alij alteri⁹ cuiuslibet lucri causa. oẽs tamẽ simulatorie: nõ exanimo rediere. Iste q̄ȝ successor mahumeti iã dict⁹. calypha a suis cognomiat⁹. postea q̄ȝ in regno cõfirmatũ se vidit. ṗdecessori suo tẽplũ equidẽ sat; p̄ciosum ĩ mecha fieri fecit. ⁊ sumptuosaȝ artificiosamqȝ maiorẽ immodũ in eo sepulturã. Nã ferť ꝙ sarcophagũ in quo ossa mahumeti erãt recõdita. vndiqȝ ꝑ circũituȝ circũdedit ferro. ac reposit; clãculo magnis de adamãte frustis in supiori ꝑte tẽpli. ⁊ sacrophago ꝑ ꝟtutẽ lapidis illi⁹ in ferrũ agẽtis. paulisꝑ a terra eleuato. suspẽsuȝ q̄si miraculose in aere cernebať. q̄ artificio delusi ꝓp̄li. credebãt ei⁹ corpus ob sctitateȝ suã sic eleuari. atqȝ in eo errore sic demẽtati semꝑ perstiterũt. Uerũ anno dñi. Mcccc.lxxx. vti certa ⁊ veridica cõperi relatiõe. subito horrẽda venit tẽpestas (diuina haud dubiũ dispositiõe) micabant fulgura. tonitrua terribilia resonabãt. ignis descẽdit de celo: ⁊ grãdo ingens. in mechaȝ et tẽplũ p̄sertim atqȝ sepulchrũ illi⁹ maledicti seductoris cũ corꝑe ei⁹ in ꝑfundũ terre vľ certe inferni detruserũt. ita ꝙ nullo deinceps modo aut studio põt inueniri. Magna q̄ȝ templi ꝑs corruẽs. igni cõsumpta est atqȝ ita pseudo sui ꝓphete reliquijs ⁊ corꝑe sarraceni ṗuati sunt ⁊ si intelligere vellẽt vehementer ꝯfusi. Sȝ induratũ hñtes cor in iniq̄tatib⁹. suũ nequaq̄ȝ possunt agnoscere errorẽ: ira dei manẽte suꝑ eos. Et q̄ sic rebelles sunt lumini: iusta dei sentẽtia. tenebris obscuratũ habẽtes intellectũ ⁊ alienati a vita dei ꝑ ignorantiã q̄ est in illis ꝓpter cecitatẽ ⁊ duriciã cordis ipsoꝝ. vt ap̄lus dicit. in tenebris ambulãt. in tenebris tandẽ exteriores ad suũ damnatissimũ prophetã pellendi.

¶ De articulis in alkorano seu lege mahumetica contentis. cũ eorũ cõpendiosa improbatione propter vulgares. Quintũ Capitulum.

Alkoranũ mahumeti siue legẽ execrabilẽ ⁊ ꝓphanã. si q̄s (tantũ nact⁹ ocij vt possit) diu et diu legerit relegeritqȝ q̄ȝsepe. ꝓprio ꝑfecto cõpertũ exploratũqȝ hẽbit exꝑimẽto. ꝙ tota illa sc̄ptura adeo cõmixta ẽ ⁊ ꝯfusa. vt q̄cq̄d ibi est: totũ sine ꝯtinuatiõe. sine cõpositõe. absqȝ oĩ ꝟboꝝ aut sniaꝝ ordĩe vel colore. postrẽo absqȝ vllo sensu ⁊ rõne positũ videať. ita vt nihil ibi sit. q̄d boĩ placere possit aut aĩm oblectare. Nã si eloq̄ntia ꝯsidereť. nemo tã turpiter aliq̄d arabice scripsit. Quãtuȝ em̄ ad sapiẽtes arabicos sc̄ptores q̄d est tota alkorani lr̄a vľ sc̄ptura. nisi digna risu barbaries. Ego ibi nihil video (si tñ esse p̄t aliq̄d) boni. Nã mala illic reꝑiri mľta dubiũ nõ est. q̄ vel stult⁹ q̄lib; silr̄ aut certe mľto elegãti⁹ fingere possȝ. Esto tñ bona ibi videť cẽ aliq̄. vt ꝟbi grã. ꝙ aliq̄n ieiu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

neč.oretur.ꝛ elemosine aliq̃ fiant. Nunq̇d ꝓmũ talia inuẽta sunt a mahumeto O quãto sanct⁹.quã
to honestius.quãto rõnabili⁹. Moyses. Helias ꝛ alij ꝓphetarũ plurimi. Johãnes q̃z baptista.atq̧
ipse oĩm dñs saluator noster ꝛ ieiunauerũt ꝛ orauerũt ꝛ misericordias impenderũt.ꝛ nos q̃z ieiuna
re orare ꝛ elemosinas dare ante mõstruosam mahumeti ꝓphetiã longis a tẽporib⁹ docuerũt. Cesset
cesset mahumet earũ rerũ velle videri magister ꝓmus.quaꝝ nec dignus fuit discipulus esse vel vlti
mus.ꝛ de his infra lati⁹. Ceterũ si q̇s forte obijciat in alkorano scriptũ esse ꝛ ab ip̃o mahumeto p̃
dicatũ legẽ hanc talẽ esse q̃lis nec ab hoĩb⁹ nec a demonib⁹ fieri p̃ot. Rñdemus ip̃m in primis tales
certe elegisse q̇bus eã daret rusticissimos vicz atq̧ rudissimos ꝛ ꝑsus aggrestes.q̇ ꝛ nouit de diuer-
sis sectis venerãt ip̃amq̧ adhuc linguã arabicã ad plenũ ignorabãt.qui oĩno nullius essent discre-
tionis vt eã diiudicare aut discernere nossent. Deinde cõcedim⁹ profecto ꝑ oĩa ꝛ libera ꝓfitemur vo
ce.ꝙ vere tã stulta tã inhonesta tanq̧ irrõnabilis scriptura.nec ab homib⁹ nec a demonib⁹ fieri po
test. Puto em̃ ꝙ etiã demones talia scribere erubescerent. Idq̧ in processu patebit magis magisq̧.
Sũt etenĩ in alkorano duodecim articuli ceteris ꝑncipaliores cõtenti.quorũ succinctã narratio-
nẽ:ꝛ improbationẽ quoad sub cõpendio fieri p̃ot ex quodã libello exceptã his inserere opeprecium
duxi optimo respectu.quẽ quidẽ libellũ. Petrus quondã alfonsi iude⁹ cõfecit.q̇ licz int̃ sarracenos
nutrit⁹ fuerit.tñ iudaismo relicto ad fidẽ xp̃i cõuersus est circa annũ dñi millesimũ cẽtesimũ sextũ.
in quo libello sarracenũ quendã introducit eũ redarguentẽ hunc in modũ. Mirari nõ desine petre
cur paternã fidẽ relinquẽs (quod optime feceris) christianorũ fidẽ delegisti ꝛ nõ potius sarraceno-
rũ.cũ quibus semꝑ cõuersatus atq̧ nutritus es.linguã intelligis.libros legisti. Lex em̃ illa probat̃
esse larga.de p̃sentis vite delitijs. multa cõtinens mandata. gaudiaq̧ repromittẽs suis cultorib⁹ in
effabilia.paucis deniq̧ ꝛ nõ multis onerans eos p̃ceptis. *et sequentes articulos ei posuit*
Prim⁹ articulus. Naq̧ in die tantũ eos iubet q̇nquies orare. Secũdus. At anteq̧ orent:vt ꝑ
fectã habeãt mũdiciã.p̃cepit ꝓpuciũ.man⁹.brachia.os.nares.aures.oculos.capillos decẽtissime.et
ad vltimũ pedes lauare.quo facto.publica voce precant̃.vnũ cõfitentes deuz.q̇ nullũ similẽ sibi ha
beat aut equalẽ.eiusq̧ prophetã mahumetũ.
Terti⁹. Mensem p̃terea integꝝ in ãno ieiunãt ꝛ ieiunãtes nocťno tp̃e comedũt.diurno abstinẽt.
Quartus. Semel aut ꝑ singulos annos ꝓpter solã recognitionẽ ad domũ dei q̃ est in mecha iu-
bent̃ ire.ꝛ ibi adorare.eãq̧ incõsultib⁹ tegumẽtis circũire. Iteq̧ lapides ꝑ media femora retro ꝓ la-
pidãdo dyabolo iacere. Hãc domũ dicũt Adã cũ de ꝑadiso exulasset.dño extruxisse.ꝛ oĩbus filijs
suis (donec Abraam venit) locũ oronis fuisse. Qui videlicet Abraã eam instaurauit atq̧ in ea vo-
ta vouens domĩo sacrificia obtulit. Quã ꝛ filio suo Ismaeli post mortẽ reliquit.eiq̧ ꝛ omnib⁹ fi-
lijs eius per multa annorũ curricula.donec mahumet natus est orandi domus ꝑmansit. Quo nato
deus eam sibi cũctisq̧ generationibus suis ꝛ sequacibus.hereditariam promisit.
Quintus. Amplius dei aduersarios ꝛ eorũ prophetas.iubent̃ predari.captiuare ꝛ interficere
modis deniq̧ omnib⁹ persequi ac delere nisi resipiscere.ꝛ ad eorum fidem cõuerti voluerint.aut in-
dictum seruitutis censum persoluere.
Sextus. Absoluta deniq̧ est eis ꝛ cõcessa omnis caro preter porci carnẽ ꝛ sanguinẽ vel mortici-
nũ:ad vescendũ.respuuntq̧ quicquid in dei noĩe non fuerit consecratum.
Septimus. Licet p̃ter hec illis eodẽ tẽpore quattuor legitimas habere vxores.ꝛ repudiata qua
libet aliam semꝑ accipere.ita tamẽ vt nunq̧ quaternariũ numerũ transcendãt. In repudio quoq̧
id obseruat̃ vt eis vsq̧ tertio.quãlibet repudiare ꝛ eam rursus liceat accipe. Empticias ꝓo ꝛ capti-
uas quot q̇s habere voluerit ꝛ nutrire poterit.licitũ erit.ꝛ easdẽ vendendi denuo:emẽdiq̧ liberam
hz ꝑtãtem.sic tamẽ vt postq̧ semel grauidã fecerit:nequaq̧ eã vlteri⁹ iugo seruitutis stringere possit.
Octauus. Concedit̃ insuꝑ eis vt de propria cognatiõe vxores accipiãt.quatenus sanguinis sui
proles accrescat.ꝛ fortius inter eos amicicie vinculũ vigeat.
Nonus. De possessionib⁹ recuperãdis.iudicia talia sunt inter eos qualia ꝛ apud hebreos.vt scz
petitor testib⁹ cõprobet.ac negator semetip̃m expurget. Testes autẽ nullos nisi valde probatas ꝑso
nas suscipiũt.quibus scz credere fidemq̧ possunt adhibere sine iuramento.
Decimus. In alijs plerisq̧ iudicialibus mosayce legis custodiũt morẽ.vt q̇ hominis sanguinez
fuderit.eadez pena plectat̃. Et quisq̇s in adulterio dep̃hensus fuerit.cũ adultera pariter lapidetur.
Qui aũt cũ alia qualibet fornicatus fuerit:octoginta sustinet plagas siue flagella. Pari modo si q̇s
de furto cõuincat̃ prima vice ꝛ secunda.verberib⁹ castigetur.pro tertia vice manũ.pro quarta autẽ
pedẽ amittat.sed pro quinta suspendat̃. Et qui homini cuilibet membrũ abstulerit:digno redimat ꝑ
cio. In alijs lex talionis obseruet̃.oculũ scz pro oculo.dentem pro dente ꝛc̃.
Undecimus. A vino semꝑ abstinere iubent̃.qm̃ seminariũ ꝛ fomes oĩs peccati esse probatur.

Duodecim⁹. Promisit tandē deus sibi ⁊ fideli suo ꝓphete credentib⁹. legisq́ȝ illius obseruātibus
mādata. paradisuȝ id est hortū delitiarū preterfluentib⁹ aq̄s irriguū. In quo sedes ꝑpetuas haben-
tes. arboꝝ vmbris ꝓtegent̃. nec calore affligent̃ nec frigore. sȝ oīm ciboꝝ ⁊ fructuū generib⁹ vescē-
tur. Quicq̄d appetit⁹ cuiq́ȝ suggeret. inueniet corā se cōfestim. Induent̃ sericis vestib⁹ omī colorib⁹
in delitijs accubabūt. currēt angeli. pincernaꝝ ministerio int̃ eos cū vasis aureis ⁊ argēteis vinū of-
ferētes atq́ȝ dicētes. Comedite ⁊ bibite in omī leticia. qm̄ qđ deus vob̄ promisit. ecce cōpleuit. Jun
genturq́ȝ ꝟginib⁹ speciosissimis q̄s nec hūanus nec demoniac⁹ violauit contract⁹. iacincti ⁊ coralli
splēdore forma ꝑstantiorib⁹. Hec bona credentib⁹ dabunt̃. Non credentib⁹ autē deo ⁊ mahumeto
eius ꝓphete. erit infernalis pena sine fine. Quantiscūq́ȝ ꝟo pctis colligat⁹ q̇sqȝ fuerit. si in die mortꝭ
sue. deo ⁊ mahumeto ei⁹ prophete crediderit. ipso interueniēte saluus erit. Hec ⁊ alia q̄ȝplurima
cū tu petre a puero ⁊ ab ipsis pene cunabulis nouisses scripta. ⁊ ab omī sarracenorū gente maxima
celebratione habita. Cur christianā ⁊ nō potius sarracenicā religionē es sectatus.

Responsio Petri alfonsi ad hec. Quanq́ȝ inq̄t orōnis tue cōtextus. plurimū decoris habeat. dul
cedinisq́ȝ. apud eos scȝ q̇ summū bonū in delitijs esse putāt. de me tn̄ id sperare te mirū est. vt ad id ꝑ
suadendū insteteris. in q̇ me nullaten⁹ falli posse sciebas. Certū est em̄ mihi nec incōpertū. q̇s mahu
met fuerit. quō callida se simulatiōe prophetā cōfinxerit. ⁊ ad hoc machinanduȝ q̇s ei cōsiliari⁹ ex
titerit. Qꝫ aūt dicis me libros sarracenoꝝ legisse. linguam scire ac semꝑ inter eos fuisse nutrituȝ. non
idcirco cōuenit vt etiam legē sequar eorū. quam si per singula que narrasti mandata discurrimus.
quantū rationis habeat aut fundamenti facile poterimus inuenire.

Primus. Qꝫ enim quinquies in die mahumet orandū precepit. ideo vtiq́ȝ fecit quia suorū cōsilio
et eruditiōe doctorū (de quibus supra mētio facta est) mediatricē inter iudeorū ⁊ christianoꝝ legeȝ.
suam voluit esse. nō quidē probitate sua. neq́ȝ iussu aut adiutorio dei. sed propria dūtaxat ⁊ suorum
temeritate ⁊ iniquitate. Judei nanq́ȝ ſm legem ter in die orant. Christiani ꝟo septies. sed iste medi
um ponens inter vtrunq́ȝ. nec ter nec septies. sed quinquies iussit orare.

Secūdus. Qꝫ autē priusq́ȝ orent manus ⁊ brachia ceteraq́ȝ corporis mēbra abluunt. id nequaq́ȝ
ad orationē nosciť ꝑtinere. Nam ad orationē quidē mūdari oportet intrinsecus. nō extrinsec⁹. Mū
dicia ꝟo de membrorū ablutiōe ꝑtinebat ad stelle veneris cultores. q̇ eam adore volentes. ad modū
femine se aptabant. ora oculosq́ȝ tergētes ⁊ huiusmodi. Quia ꝟo in puncto stelle veneris (vt aiūt)
mahumet rex effectus est. et per omnē vitam suā impudicissimus fuit. ideo hoc in veneris honoreȝ
fieri precepit. Igiť dum sarraceni frequēti corporū lotione se credunt purificare. apte sane hoc illis
dici potest quod ⁊ iudeis similia facientibus. dominus noster dixit. Ue vobis hypocrite. q̇ mun-
datis quod deforis est: intus autē pleni estis rapina ⁊ iniquitate. Quid enim prodest totiens lauare
manus ⁊ pedes. extergere caput ⁊ ita oratiōibus insistere. vbi cor ⁊ anim⁹ occupata sunt in effusio
ne sanguinis diripiendis substantijs alienis. vxoribus quoq́ȝ aliorū ⁊ filijs captiuandis.

Tertius. Per mensem etiā ais integrū. in anno p̄cepit mahumet suos ieiunare. quo vicia carnis
restringant. Sed dic queso mihi. quid prodest ꝑ diem ieiunare et per noctē terqȝ quaterqȝ comede
re: optimis replere epulis. libidinosissime abuti mulierib⁹. Hec certe carnē non debilitant. non mi-
nuūt concupiscentiā. sed augent sed corroborant potius. O ergo monstruosum ieiuniū. Absit absit
a nobis talis p̄dicator ieiunij post quod in die expletum sic omni libidini. ingluuiei. crapulis ⁊ co
messationib⁹ per noctē operam impendere p̄cipit vt non ob aliud ieiuniū instituisse videat̃. quam vt
postea voluptuosius ⁊ appetitius. omniū turpitudo libidinū exerceatur.

Quartus. Qꝫ vero semel in anno dicis eos ad domū dei q̇ est in mecha ꝓpter recognitionē ire pere
grinatū. ibiqȝ circūire. lapillos proijcere. ⁊ tandē orare ⁊c̄. domūqȝ illam fuisse Ade ⁊ Abrae. scias
nō eos id ex aliqua autoritate hr̄e. sed quasi cōmentū quoddā finxisse. Antea em̄ q̄ȝ legem suā Ma
humet predicasset. idolis plena erat domus illa. Hic ergo gradū siste ⁊ ego tibi aperte monstrabo.
qualis illa domus p̄us extiterit. quod ibi fuerit sacrum. ⁊ cur illic ire ⁊ q̇ dicta sunt mahumet face-
re iusserit. Duo filij Loth Amon scȝ ⁊ Moab hanc domū honorabant. ibiqȝ duo colebant idola.
vnum ex albo factū lapide. quod mercuriū. alterum ex nigro. quod camos appellabant. Et istud q̇
dem ex nigro lapide. in honorē Saturni. alterū ex albo in Martis honorē venerabant̃. Et bis in
anno ad hec idola adoranda/eorū ascendebāt cultores. Ad Martē quidē quādo sol primuȝ intrat
arietis gradū. quoniā aries honor est martis. In cuius discessione vt mos erat lapides iaciebātur.
Ad Saturnū vero quando sol primū gradum libre ingrediebat̃. quia libra honor erat Saturni.
Sicqȝ nudi ac tonsis capitib⁹ thurificabāt. Arabes q̇ȝ cū amonitꝭ ⁊ moabitis hec idola adorabāt
Longissimo post tp̄e veniēs mahumet. pristinā gentis cōsuetudinē nolēs tollere. q̄si mutato quodā
modo more incōsutꝭ optos tegumētis domū circūire ꝑmisit. Sȝ ne videret̃ idolis sacrificare p̄cipe

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Saturni simulachrum in pariete in angulo domus constituit. cuius ne appareret facies dorsum.
tantū extra posuit. idolū vero Martis qꝛ vndiqꝫ erat sculptū. subtus terrā misit. lapideqꝫ supposuit.
Homib⁊ aūt q ibi ad adorandū cōueniūt. lapides istos osculari ꝑcepit. ⁊ hūiliatis tonsisqꝫ capitib⁊
inter crura lapides retro iactare. q ⁊ dorsa denudabāt qđ est signū pristine legis. ⁊ ad effugandū de
mones. se hoc modo lapides iacere dicūt. quos clam in eo ritu poti⁹ venerant. Et hec est illa ꝑclara
mahumeti industria. immo malicia vt cū a ceterorū cultu idolo⁊ suos inhibuerit. Istud tñ in bono
rē veneris apud mecham suā fieri ꝑmisit: qnetiam ꝑcepit. Ne ipam dominā suā venerē in q se potē
tissimū iactitabat penit⁹ relinqre sine honore. Cui⁹ etiā rei gratia. diē veneris quā nos sextā appella
mus feriā. voluit a suis lege perpetuā celebrem obseruari (quod ⁊ sarraceni vsqꝫ hodie faciūt) quem
admodū nos diem dominicā festiuamus. ⁊ sabbatū iudei. longe tamē alia ⁊ alia ratione.
Quintus. Preterea dicis. aduersarios dei ⁊ legis sue mahumet iussit predari. captiuare. ⁊ interfi-
cere. donec vel credāt vel censum ꝑsoluāt. Atqꝫ id viam esse dei affirmauit. ꝑfecto scias. nō id ex dei
opibus h3 aut ꝑceptis. sed vel odio vel cupiditate id iussit: vt suos destruerent inimicos. Neqꝫ vllo
id pacto fieri debet. imo si qs aliū in suā velit cōuertere fidē vel sectā. nō id ꝑ violentiā sed ꝑ piā ⁊ ra
tionabilē informationē facere debet. Multi certe abolim fuerūt heretici. qs tamē nec gladio nec co-
actione aliq. sed fallacib⁊ ⁊ dulcib⁊ sermonib⁊ legimus vsos fuisse. Et oēs quidē ita fecisse noscunt
ꝑter mahumetū. qui gladijs. q violentijs. qui terra⁊ depopulatiōibus. q rerū omniū direptione. qui
pessundatiōe facultatū. etiā nolentes. suā cogit sub legē. Ubi ergo tua manet scriptura o mahume-
te in alkorano posita. qua te in pietate ⁊ misericordia hominib⁊ missum asseruisti. Qualis queso mi-
sericordia in effusione sanguinis. latrocinijs. ꝑdis. aut mortib⁊. vbi etiā est oro quod ī alkorano po-
suisti. dicēs ad temetipm. Si dñs deus tuus vellet toti⁹ seculi gentiū vniuersitas crederet. Cur er-
go credere cogis. cū nullus credat etiā tuo testimonio nisi dei volūtate. S3 dico qꝛ nō modo in isto
sed in plerisqꝫ alijs tua sibiipi cōtraria ⁊ repugnās est scriptura alkorani. vt facile pat3 discurrenti ꝑ
eā. Neqꝫ id tibi suffecit nisi etiā via3 dei esse ꝑdicares. Absit absit hoc a deo vt talis sit via ei⁹ qui ab
initio fecit hominē rectu3. ac in manu cōsilij sui eū reliquit. morte apposita vel vita vt libero arbitrio
qđ vellet eligeret. Nec quisqꝫ de plebe ei⁹ vnqꝫ fuit q fecerit talia aut mādauit fienda. via certa dia-
boli est. cui⁹ tu membrū es. ⁊ quidē preclarū. Hoc tamē hic velim adiectū. Qđ eñ hodie sarraceni
ꝑsertim turcomanni id nō obseruāt. hinc reor esse. qꝛ vnūquemqꝫ in sua fide credūt posse saluari. et
id ex alkorano se dicūt hr̄e. qđ iterū priori (qđ nūc impugnam⁹) mādato penit⁹ est aduersum.
Sextus. Amplius cur mahumet porcū comedi vetuit. ego quidē ob aliud nō arbitror. nisi forte
ob aliquā inter eos ⁊ xpianos differentiā habendā. Nā qꝛ iudei a porco ⁊ qbusdā alijs carnib⁊ ꝓhi
biti sunt. ratio certa apud eos est. qđ licet nos xpiani ad litterā nō seruem⁹. implemus tñ mystice. q
bus in nouo testamēto oia ꝑ xpm sunt reuelata. q conditor vtriusqꝫ est testamēti. qui ꝑ aplm suū di-
xit. Oia mūda mūdis ⁊ nihil reijciendū qđ cum gratiarūactione ꝑcipit. Pudet hic fatuam illam et
falsam omnino adduceret rationē. ob quā porcū suis prohibuit. qꝛ videlicet vt ipse in alkorano di
cit: porcus post diluuiū ex fimo cameli fuit procreatus. ⁊ ideo immundū aial estimauit. cui⁹ tamē
contrariū habet in dialogo suo ad Abdiam iudeū. sed hec quoniā fabulosa prorsus sunt transeo.
Septimus. Ceterū illā turpitudinē qs non exhorreat mox auditā quā nō erubuit mahumet in
alkorano ponere. de habēdis vic3 quattuor vxorib⁊ tꝑe vno ⁊ eode3 ⁊ repudiata qlibet. ex qualibet
causa de alia ducēda. Hanc certe legē etiā bruta aialia si loq possent turpissimā proclamarēt. S3
qd mirū si alijs quattuor hr̄e vxores indulsit. qui ipe vtpote canis immūdissimus qndecim habuit
in genuas. Ancillas ꝟo ⁊ cōcubinas sine numero. quas oēs zelotipie amās spiritu. inclusas custo-
diebat ne ab alijs viderent ⁊c. neqꝫ his erat cōtent⁹. sed ⁊ alio⁊ vxores sibi placitas adulterio pollu
ere nō verebat. Et cū de hoc a multis argueret. aiebat sibi soli hoc ꝑuilegiū a deo fore cōcessu3. vt ꝑ
phetas ⁊ ꝟtutis filios ad dei cultū ꝓpagaret. retorquēs bestia impudētissima suā luxuriā in deū. vt
pat3 in alkorano legēti. Qđ etiam empticias ⁊ captiuas quaslibet ⁊ quotcūqꝫ habere. emere q3 ⁊ vē-
dere ꝑmāsit. manifestū est id oīno fore adulterinū. qꝛ multotiēs emit pater stupratā a filio ⁊ ecōtra.
Octauus Quid ꝟo mirū qꝛ incestū nequaqꝫ ꝓhibuit. s3 de cognatiōe ꝓpria vxores ducere annuit
q ⁊ sodomiā admisit nō modo circa masculos aut femīas. sed etiā cū bestijs vt liqdo pat3 in alkora
no. capitulo. ij. vbi ita h3 littera in forma. Cōtineatis vos a mulierib⁊ in mēstruis et nō accedati3 ad
eas donec mūdent. ⁊ dū mūdate fuerint accedite ad eas parte q volueriti3. Et ite⁊ ibidē dicit. Uxo
res vr̄e sint vob tanqꝫ vinea. excolite ergo eas qlitercunqꝫ libuerit. Et adiūgens venenū pessimū dicit
qꝛ re ꝓpria ad omnē voluntatē ⁊ voluptatē suā quilibet potest vti. Et iterū in alkorano. ca. xliij. di-
cit. Deus cōtulit vobis aialia vt ex eis qdam equitaretis. qdam comederetis. ⁊ ex eis iuuamēta ha-
beretis. et vt ꝑ ea exequeremini ea q in cordib⁊ vestris ꝓponeretis. Et lic3 vos sarraceni textus istos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

⁊ similes passus in alkorano. extortis ꝗbusdā expositiōibus palliare ⁊ fucare conemini. tm̄ apud sa
piētes vr̄a expositio merito floccipendit̄. Cū etiā de ipso vr̄o seductore legat̄. ꝙ cū quodā tp̄e iter fa
ceret mulierē ꝙ sibi casu obuiā venit in via opp̄mere voluit. ꝗ q̄m facinus horrēs restitit. asinā suam
porc⁹ ille impurissim⁹ sodomitaꝗꝫ fedissim⁹ est aggressus. dicēs pro sui excusatiōe ad socios ꝙ mu
lier illa coitū sibi negādo ampli⁹ peccauisset q̄ȝ si centū hoīes occidisset. ꝓ eo ꝙ ipse eā cū ꝓpheta dei
imp̄gnasset. vn̄ ⁊ vsꝗꝫ in hodiernū tēpus sarracenoꝝ fatue mlieres. pctm̄ illud ab illa cōmissuȝ mu
liere. deflere ferunt̄. ꝗ ꝓphetā dei hoc modo impediuit. Huiuscemodi autē insanias ⁊ nephādissimi
mahumeti vr̄i flagicia fateor ob honestatē ⁊ stili verecūdiaȝ silentio trāsissem. ni tibi ip̄e me reddere
rationē coegisses. cur legē vr̄am a tali datā legislatorē nō eligissem poti⁹ q̄ȝ xp̄ianorū. ꝗ castissima. ꝗ
oībus ꝟtutibꝫ. omi q̄ȝ honestate refertissima. sacratissimaꝗꝫ existēs. vtpote a deo ipso data. lōge alia
est a vr̄a. Lex siq̄dem dn̄i psalmista teste īmaculata cōuertēs aīas testimoniū dei fidele. sapientiā p̄=
stans puulis. Ac vr̄a porcina ⁊ nec digna dici epicurea. oīm spurcissima facile cōprobatur dinosci=
turꝗꝫ. Jamꝗꝫ vltra pergam.

Nonus. Jd qd̄ postea de iudicijs ⁊ iusticijs vr̄is adieceras. haud imp̄sentiarū impugno.

Decimus. Laudo quoꝗꝫ quia tātis mulctatis penis adulteros ⁊ fures. sed ⁊ addā. vnū hoc soluȝ
quia si cūcti apud vos adulteri lapidibus deberēt obrui. pauci ex vobis sup̄stites in vita essent mā=
suri. quippe ꝗ nulla recta lege matrimonia cōtrahit̄. sed potius adulterina habetis. Ad rapinas q̄ȝ
⁊ furta estis promptissimi. ⁊ ideo cōsulte satis. Mahumetus vester simili assuetus vicio vt sup̄ habi
tū est mitiores censuit penas adhibendas ne a sua maledicta lege diffugeretis.

Undecim⁹. Ex aūt a vino suos except̄ ieiunioꝝ diebꝫ abstinere voluit. in ꝓmptu causa est. ꝙ ⁊ re
gio ip̄a vr̄a calidissima oīno sit. ⁊ ob id frigida ⁊ appetibiliora magis. qd̄ꝗꝫ ipse vester pseudo ꝓpheta
cuti sue timuit. ne vicȝ sui vino estuātes. insultū in eū fecissent aut occidissent. quēadmodū ⁊ alie gē=
tes aduersus suos sepe insurrexere tyrānos. Nam sarraceni facilimi ex ipso vino inebriant̄. modera=
mine nullo seruato. Preterea hic p̄ pudore atꝗꝫ p̄termitto ꝓhibitiōis vim causaȝ illā fabulosaȝ et fa
tuissimā proferre in mediū. quā ipse in dialogo ad Abdiam iudeū assignauit. scȝ de duobꝫ angelis
qui aroth ⁊ maroth appellabant̄. qui inebriato vino ⁊ mulierē quandā cognoscētes in penā. in pu=
teo bebil vsꝗꝫ in diem iudicij sunt suspensi capitibus dimissis. Ego eīm confundor talia etiam scri=
bere recitando. que delirus ille asserere veritus nō est.

Duodecimus. Jta ⁊ que de paradiso predicauit. vana omnino sunt. neꝗꝫ vlla possunt rōne com=
probari. vt infra diffusius patebit.

¶ Sequitur de Sarracenis deꝗꝫ eorū moribus et erroribus.

HJs nr̄is tp̄ibꝫ ⁊ iā pridē morant̄ hierosolymis diuersi cult⁹ ⁊ ritus hoīes vicȝ sarraceni iu
dei ⁊ xp̄iani. Uerū sarracenoꝝ triplex est differētia p̄notāda p̄termittēdaꝗꝫ. Quidā eīm vo
cant̄ thurcomanni. ⁊ hi morant̄ ad plagā aq̄lonarē ciuitat̄ hierl'm sub imp̄atore thurcoꝝ.
Et hi multa eccl'ie sctē romane crebro inferunt mala. Quidā ꝟo appellant̄ marrochiani. ⁊
hi inhabitāt affricā magnā. suntꝗꝫ ad australē p̄teȝ vrbis hierl'm sub dominio ⁊ ditiōe reḡ eoꝝ mar
rochij. ⁊ ex his duabꝫ natiōibꝫ nemo est hierosolymis hodie. Sȝ neꝗꝫ in t̄ra sctā. nec aliquā ibi hn̄t
p̄tāteȝ aut iurisditionē. Alij ꝟo nūcupant̄ Soldanini. ⁊ hi ꝓprie morant̄ hierosolymis. q̄ȝ hac tēpe
state. ciuitas ip̄a hierl'm ⁊ terra tota ꝓmissiōis est sub ditiōe reḡ soldani. ꝗ cōmuniter residet in ma
gno Cayro. Oēs he natiōes sub ꝓphana lege maledicti mahumeti viuūt ⁊ oēs noīant se sarracenos
Uel q̄ȝ ex sara se genitos p̄dicāt ⁊ gloriant̄. vel sic̄ gentiles aiūt ꝙ ex origine syrorū sunt q̄si syrigene.
ip̄i ⁊ cedareni a cedar filio Jsmaelis. sȝ ꝓprie ismaelite sunt. ⁊ agareni cēsendi potius q̄ȝ sarraceni. vt
pote ab agar ⁊ eius filio ismaele originē ducētes nō a sara. Horū sarracenorū mores ⁊ obseruātie
in credēdis agendis ⁊ sperādis inferius late satis habent̄ in articulo tertio. ideo hic trāseo. Hi hie=
rosolymis in sua habēt possessione templū Salomonis ⁊ ip̄m plurimū venerant̄. qd̄ licet primo a
Nabuchodonosor destructū fuerit. et postmodū a romanis p̄ Tytū et Uespasianū. ⁊ iterū ab im=
peratore Helio adriano ꝗ et Hierusalē totā funditus euertit atꝗꝫ denuo instauratā a se anno impe
rij sui. lxx. ex noīe suo Heliā appellauit. A viris tm̄ fidelibꝫ. subtili postea ⁊ rotūdo op̄e templū artifi=
ciose fuit reedificatū. Aliud q̄ȝ habēt templū in suo vsu sarraceni. in honore ꝟginis gl'iose edificatū
in eo loco ꝓpe tēplū salomōis. in ꝗ ip̄a post p̄ntationē sui in tēplū p̄dictū in cella q̄dā manēs diu de=
uotissime vixit donec sctō ioseph fuit desp̄ōsata. Nā templū Salomōis p̄dictū cū atrijs suis vsꝗꝫ
ad locū illū q̄ndaȝ porrigebat̄. Et in vtroꝗꝫ tēplo dicto sarraceni nullas ꝓrsus immūdicias sustinēt
aut sordes. sȝ neꝗꝫ patiunt̄ xp̄ianos ī aliqd̄ eoꝝ introire. Jnnūeras pene hn̄t lāpades ī tēplo salomo
nis die noctuꝗꝫ ardētes. Quecūꝗꝫ ibi inueniūt xp̄ianū indilate vel fidē abiurare cogūt vl' occidūt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

Postremo ipi sibi viam ꝑcludentes salutis. nullū cōtra suā sectam ꝑdicantē admittūt aut disputantē. sed solo eam gladio materiali defendūt. Apostatantes etiā ab ea mox interimunt.

Circa sectam sarracenorū ⁊ eius sacrilegū actorem quedā occurrunt attendēda que ad maiorez informationē fideliū presertim simpliciū sunt studiose notanda.

Primum ⁊ de eius secte initio seu inchoatione.
Secundū de falsis ⁊ ficticijs huius secte fundamentis.
Tertium de erroribus ⁊ vicijs multiplicibus in ea contentis.
Quartū de ratiōe ⁊ causa quare multitudo tāta gentiū ad tales tantosqꝫ errores cōfluxerit.
Quintū de diuturnitatem durationis eius.

Circa ꝑmū sciendū ꝙ licz oēs hystoriographi cōueniant in hoc ꝙ tpe Eraclij imꝑatoris circa finē vite sue. hec secta nephāda habuit initiū vt supͣ habitū est. nō tñ omēs cōueniūt de modo. causa ⁊ occasiōe huiusmodi initij. Videt̃ tñ mihi ꝙ hoc tradat̃ sufficienter in quadā hystoria breui fratris Bartholomei de luca ꝗ de hystorijs Isidori et Richardi et Martini multa collegit ad hꝫ ꝑtinētia. In qua ꝗdem hystoria habet̃ ꝙ causa seu occasio ex ꝗ hmōi error sumpsit ꝑncipiū fuit maḡ tyrānis Eraclij imꝑatoris ꝗ post victoriā de Persis habitā in supbiā eleuatꝰ. ⁊ nimia cupiditate accēsus nimis ꝑmebat Persas ⁊ Arabes ⁊ Chaldeos ⁊ alios confines eisdē in tributis ⁊ alijs exactiōibꝫ grauibus ⁊ inordinatis. Ex ꝗ ꝑpl'i illaꝝ regionū inclinati fuerūt ad resistendū exactoribꝫ imꝑatoris. qđ tñ nō audebāt cōmittere timētes eiꝰ tyrannidē ⁊ magnā potestatē. Sꝫ mahumetꝰ ꝗ maxime audacie ⁊ ꝓsucie erat. ⁊ etiā magicis artibꝫ eruditꝰ se eis adiūxit. ꝗ inueniēs dispositionē gentiū ꝑdictaꝝ ad rebellandū Romano imꝑio eos incitauit ad cōmittendā ꝑdictā rebellionē. specialit̃ in denegādis tributis sub colore liberādi illas gētes a ꝑdictis exactiōibus. Vñ ⁊ gētes ille acceperūt euz ducē ⁊ capitaneū sub ꝗ sepe debellauerūt collectores imperij. de ꝗbus ꝑdictꝰ mahumetꝰ obtinuit multas victorias. ⁊ vt firmiꝰ hmōi ꝑncipatū seu ducatū sibi vsurparet. conatꝰ est dare eis nouū cultū ⁊ ritū sub ꝗ in dicta rebelliōe ꝑseuerarēt. Vñ cōsilio seu suggestione cuiusdā heretici monachi Sergij noīe accepit ꝗdam ꝗsi ꝑma sacramēta legis mosaice ⁊ quedā euāgelij xpi vt supͣ patz. vt sic crederet̃ a rudibꝫ populis esse cōseruator vtriusqꝫ legis seu testamēti. Vñ recte cōsiderāti hec secta nephāda ꝓprie assimilat̃ secte seu ydolatrie Jeroboam in suo initio de ꝗ agit̃. iij. Reg. xij. vbi habet̃ ꝙ ꝓpter fatuitatē Roboam ꝗ respuēs cōsiliū senioꝝ ⁊ iuuenū acquiescens deliramētis minatꝰ est ꝑpl'm aggrauare in suis exactionibꝫ. Jeroboam accepit occasionē rebellādi regi. ⁊ deinde ꝑuertēdi ꝑpl'm a cultu diuino. qui ꝗdem error ꝑseuerauit in decē tribubꝫ vsqꝫ ad eaꝝ totalē transmigrationē seu ꝑditionē. vt planius habet̃. iij. et. iiij. Regū. libris.

Post ꝟo huiusmodi initiū in ꝑdictis regionibꝫ habitū multe alie gētes sunt cōmote ad adherendū ꝑdictis sub colore ꝑdicte libertatis. ⁊ specialit̃ de radice mōtis caucasi egressa est gens ꝑfida contra eracliū ꝗ quidē gens nobothea vocat̃. ꝗ ꝭm Hieronymū a nabaioth ꝑmogenito ismaelis descēdit. ꝗ gens deuastauit regiōes imperij vsqꝫ in Syriam ⁊ Judeam. Deinde ꝑmittēte deo ⁊ malicia hūana crescēte totā Affricam. ⁊ deinde Hispaniā fere occupauerūt. Et licz ab hispania diuina miseratione opitulante ⁊ probitate regū hispanie pro deo militāte. pro maiori parte sint eiecti. adhuc tamē hodie ad exercitiū bonorum aliqua radix germinans remanet.

Circa secundū scilicz de falsis ⁊ ficticijs huius secte fundamētis.

Sciendū ꝙ seductor ꝑdictꝰ attendēs ꝙ tpe illo iā idolatria fuerat ab orbe exclusa ꝑ doctrinā apl'oꝝ ⁊ discipuloꝝ xpi. put ꝓphetatū fuit Esaie. ij. ca. de tpe xpi vbi habet̃. ⁊ idola penitꝰ cōterent̃. Silr̃ ⁊ Cosdroe ꝗ se fecerat vt deū adorari cū eiꝰ seꝗcibꝫ. fuerūt ꝑ eracliū deuicti ⁊ suppꝑssi. nō inuenit aliū modū introducendi ritū ⁊ cultū nouū nisi fingēdo se legis diuine hacteꝰ approbate cōseruatorē ⁊ executorē. Et qꝛ lex diuina edificata est supͣ fundamētū apl'oꝝ ⁊ prophetaꝝ. ideo finxit se esse ꝓphetam ⁊ apostolū. Vñ his duobꝫ noībꝫ cōmunit̃ apud oēs ꝗ hunc errorē fatent̃ seductor ille appellat̃. Vocant em̃ eū prophetā simpliciter ꝗsi anthonomatice vt intelligat̃ eximius ꝓphetaꝝ. Vocāt etiā eū nunciū seu apl'm dei cōmunit̃ in suis oratorijs execratis. vt vtriusqꝫ legis ꝯseruator atqꝫ eruditor estimet̃. Prophetā scz in respectu antiꝗ testamēti. apl'm ꝟo respectu noui. Recte igit̃ in reuelatiōe facta btō Johāni ꝗ habet̃ Apocalipsis. xiiij. figurat̃ ꝑ bestiā ascēdentē de terra. qꝛ bestialit̃ viuēs de gentibꝫ ⁊ cognatiōibꝫ terrenis ad sublimē potētiā mūdanā ascendit. Dicit̃ etiā hr̃e duo cornua similia agni. qꝛ sic veritas euāgelica ꝑ duo cornua fuit diuulgata. scz ꝓpheticū ⁊ apostolicū. sic falsitas sarracenica fuit ampliata ꝑ dictum seductorez. fingentē se hr̃e predicta duo cornua simul. vt dictū est. Vñ notant̃ dr̃ duo cornua similia agni. ad ostēdendū ꝙ nō erāt vera cornua agni scz eius ꝓphetia ⁊ apl'atus. sꝫ similia, id est ficta seu simulata. Et notādū ꝙ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

sarraceni hec duo cornua falso nitunt̃ fundare in dictis vtriusq̃ testamẽti. De cornu em̃ ꝓphetico al
legãt illud Deut̃. xviij. cap. Prophetã suscitabo eis &c. qd̃ dicũt de p̃dicto adimpleri. De secũdo vero
allegãt illud Johãnis. xiiij. capit. Paraclytus autẽ spiritussanctus quẽ mittet pater in noĩe meo il-
le docebit vos oĩa. Sed falsitas vtriusq̃ allegatiõis euidenter hic ꝑpendi pt̃. Nã in p̃ma manife-
ste habet̃ de medio fratrũ tuoꝝ. qd̃ nõ pt̃ de predicto seductore intelligi quẽ ipi ꝯfitent̃ fuisse ismã
elitã. Jn secũda aũt manifeste habet̃ q̃ ille q̃ mittẽdus erat habebat docere oẽm veritatẽ & suggerere
oĩa q̃ xp̃s p̃cepit. Constat aũt q̃ doctrinã euãgelicã p̃dictus seductor q̃ntũ in se fuit subuertit. vñ de
illo nõ possunt aliquo modo verificari ỽba p̃dicta. Siliter illud qd̃ legit̃ Luce. xxj. ca. Ego enim
dabo vobis os & sapientiã cui nõ poterũt resistere omẽs aduersarij vestri. nõ potest intelligi de p̃di-
cto seductore. q̃ nullo mõ docuit veritatẽ. nec ipi & eius sequaces ꝑ sapientiã resistũt. sed solũ ꝑ violẽ
tiã & potentiã armoꝝ. vt ꝑ experientiã patz. & in suo alkorano habet̃ exp̃sse q̃ deus mandauit sibi vt
ꝑ gladiũ cogeret ꝑp̃los ad recipiendũ fidẽ suã. Ad designandũ aũt seu fingiendũ q̃ ipse esset vtrius
q̃ testamẽti cõseruator & sic haberet̃ tanq̃ propheta. & ap̃lus p̃cepit seruari primũ sacramentũ vete
ris testamẽti scz circumcisionẽ. & primũ noui scz baptismũ. Omnes em̃ sub p̃dicta secta errãtes ma
sculi circũcidunt̃ & tã viri q̃ femine baptisant̃ aqua. Jn vtroq̃ tamẽ errauit manifeste ab vtroq̃ te-
stamẽto. Nã circũcisio que octaua die p̃cipit̃ fieri. vt Leuitici. xij. cap. patet. Jn etate adulta iuuenili
& vltra ꝑ ipsos fit. & sic p̃dicta circũcisio nõ est mosaica ꝓut voluit fingere. sz ismaelitica seu nabaio-
tica. Baptism⁹ aũt q̃ s̃m veritatẽ apostolice doctrine nõ iterat̃. q2 cum sit generatio spiritualis. cor
respõdet generatiõi carnali q̃ nõ est nisi vnica. Vñ ad Ephesios. iiij. Vnus dñs. vna fides. vnũ ba
ptisma. Nã s̃m glosam. vna xp̃i mors vnũ baptismũ cõsecrauit. ipi ỽo fatuisantes. sepe & sepissime
baptisant̃ seu aq̃ abluunt̃ ꝓ immũdicijs tm̃ corꝑalib⁹. Nã de sp̃ualib⁹ immũdicijs minime curant
& sic dicẽtes se cõseruare vtrãq̃ legẽ. vtriusq̃ se manifestant corruptores. & sic patz q̃ hui⁹ secte fun
damenta sunt falsissime fictiones & inania deliramenta.

¶ Circa tertium articulũ de varijs erroribus & vicijs multiplicibus in lege Mahumeti contentis.

NO tandũ q̃ summatim alkoranũ ꝑstringendo. inueniem⁹ q̃ Mahumet q̃ ꝑiculose erra-
uit. & circa credenda & circa agenda & circa sperãda. Jn p̃mis equidẽ circa credenda vt in
plurimũ famosoꝝ hereticoꝝ errores est secutus qd̃ hinc manifestũ est. Nam diuinaꝝ ꝑ-
sonarũ trinitatẽ. sed & in xp̃o Jesu deitatẽ negat. licet cõcedat ip̃m creaturã ceteris oĩbus
suꝑeminentẽ. & sanctissimũ atq̃ ỽtuosissimũ inter oẽs homĩes fuisse. intantũ q̃ ip̃m noĩat ỽbũ dei &
spiritũ dei & aĩam dei. his vocabulis equoce vtẽs. Negat etiã hũanitatẽ in xp̃o. ipi ỽbo hypostati-
ce fuisse vnitã. quanq̃ ꝯcedat q̃ fuit de ỽgine sine p̃re natus. Tradit q̃z ip̃m nequaq̃ a iudeis occi-
suz. sz quendã aliũ silẽm ei⁹. qd̃q̃ de⁹ ip̃m ad se trãstulerit. & q̃ apparebit denuo circa finẽ mũdi. & oc
cidet antixp̃m. & postea faciet eũ de⁹ mori. Cõmendat ỽginẽ gl'iosam mariã multũ. vt eã absq̃ viri-
li semĩe xp̃m affirmat ꝯcepisse. ỽginẽq̃ ꝑmãsisse in ꝑtu & post ꝑtũ. nõ aũt deũ genuisse. sed hoĩem dũ
taxat. Sarraceni q̃z eã plurimũ venerant̃ & honorãt. beatissimũ etiã xp̃i p̃cursorẽ Johãnẽ baptistã.
eo q̃ xp̃m baptisauerit & sc̃tissimã duxerit vitã. Ea q̃ habent̃ in libro apocripho de infantia salua-
toris miracula. oĩno vera fuisse credũt. De alijs veris miraculis ei⁹ parũ curantes. Asserit etiã Ma
humet ĩ alkorano q̃ ꝑ legẽ suã etiã demões saluari possint. qd̃q̃ multi ex diabolis facti st̃ sarraceni.
Preterea in deo & in angelis corporeitatẽ ponit vti ex mult; fabulis suis facile fit creditu cognituq̃
Potissimũ tñ id narrat. q̃ cũ ip̃e iuisset ad deũ q̃ eũ vocauerat ꝑ gabrielẽ. imposuit ei de⁹ man⁹. & sen
sit tãtã frigiditatẽ tact⁹ a deo int̃ humeros q̃ vsq̃ ad dorsi spinã frigiditas ipsa ꝑuenit. Sz hec oĩa
eadẽ vtiq̃ sunt facilitate cõtemnẽda q̃ ponunt̃. neq̃ em̃ aliq̃d habẽt rõnis aut fundamenti. vtpote q̃
ad aliq̃ nõ solũ euãgelice veritati. sz & philosophie naturali aduersa, & rõni. Circa agẽda ỽo q̃ntuz
errauerit Mahumet. ex suꝑioribꝰ liq̃do patz. Preterea tñ id etiã notandũ. q̃ sarraceni circũcisionẽ
obseruãt anno tertiodecimo filios suos circũcidẽtes. quo etiã anno ismael pater eoꝝ legit̃ fuisse cir-
cũcisus. Gen̄. xvij. cap. Sed circũcisio q̃d ad eos ꝑtineat scire nõ possum. cũ hec mahumet ip̃e cir-
cũcisus fuerit. nec in alkorano aliq̃d de ea dixerit nisi forte Abraaz in hoc seq̃ dicãt. Sz cũ se isma
elis iactitẽt filios. & abrae a deo dicat̃: Nõ in ismaele sz in Jsaac reputabit̃ tibi semen. q̃d ad eos de
semĩe abrae q̃ ad Jsaac nullo ꝑtinent mõ. Si dicãt xp̃m fuisse circũcisum. q̃d ad eos qui christiani
nõ sunt sed neq̃ iudei. Ceterũ p̃ter suꝑius memorata. sarraceni id enixissime obseruãt q̃ in singulis
oppidis & villis ter in die & ter in nocte ꝑ deputatos q̃sdaz ex altis turribꝰ hoc faciũt ꝓclamari. Lex
mahumeti sc̃tã & iusta est: & ipse summ⁹ ꝓpheta a deo in salutẽ ꝑp̃loꝝ missus. Omẽsq̃ id audiẽtes re
spõdẽt amẽ, vel ita est, & id eis sufficere dicũt ad salutẽ. Dãt nihilominꝰ elemosynas q̃busdã ex suis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

quos reputāt sanctos. Sanct⁹ aūt apud eos existimaꝛ q̄ ab vtero matris fatuus nasciꝛ. ⁊ in ipsa fa
tuitate vsq̄ʒ in senectā ꝑseuerat. vel q̄ post multos lōge tp̄e patratas nequicias paupꝫtatem assumit.
Hi aūt libera omniū licentia. ꝑ domos vadūt. comedūt ⁊ bibūt. atq̄ʒ ad mulieres ingrediunꝛ. q̄ruʒ
si aliquā impꝫgnauerint. credūt ipi sarraceni q̄ puer ille sit sanct⁹ anteq̄ʒ natus. Jeiunant nō nisi se=
mel in anno mō supius exposito. Alias nec cōfitenꝛ pctā sua. nec aliqd habēt sacramentū. nec deci=
mas dant. nec aliq̄s faciūt oblationes. nec aliqd diuinū officiū habēt. Sed dūtaxat breuē in die ex
colūt oratione. ꝟsus meridiē ter se ꝓfunde inclinātes vsq̄ʒ ad osculū terre ⁊ iteꝝ se leuātes. Ante ora
tionē aūt p̄mittūt lotionē. vt supius declaratū est. cū aqua pura. q̄ si aquā hr̄e nō possunt. terra se ab=
stergūt. credētes miseri ꝑ hoc se a quolibet etiā quantūlibet enormi crimie mūdatos. quos errore ad
oīa mala ꝓcliuiores reddunꝛ. dū ad artiorē se putāt penitentiā minime obligatos. Duas ꝑegrinādo
visitant ciuitates q̄s reputant sanctas Mecham vicʒ de qua supius habitū est. ⁊ Hierusalē quam
in multa habēt veneratiōe ꝓpter templū Salomonis qd ipsi rupem appellāt. Duas ꝟo alias ex ad
uerso detestanꝛ valde ciuitates. Rhomā scʒ ⁊ Antiochiam. ob causas cuiq̄ʒ erudito haud incogni
tas. De ceteꝶ virtutibꝫ. puta hūilitate. patientia. castitate. miscđia vel charitate dei aut ꝓximi. ⁊ hu=
iusmodi nil prorsus inuenies in alkorano relatiōe dignū. nisi q̄ mahumet multū cōmendat psalte=
riū ⁊ ꝓphetas. Moysen p̄cipue quē magnū asserit fuisse ꝓphetā. christū ꝟo maiorē: seipm aūt maxi=
mū. Job quoq̄ʒ laudat ⁊ legē moysi. sup oīa aūt euangeliū christi. Et dicit q̄ xp̄s de eo ꝓphetauerit
in euāgelio dicēs. Annūcio vobis de nūcio dei q̄ post me venit ⁊ nomē ei⁹ est Mahumet. qd q̄deʒ
nomē suū asserit esse scriptū ab eterno in throno dei in supiori pte ad dexterā. Hec ⁊ multa talia ri=
su profectu digna in alkorano continenꝛ.

Sed qꝛ nihil horū in lege diuina. veteri vel noua habeꝛ vt est manifestū. ⁊ ipse frequēter p̄cepit le
gē ⁊ euangeliū seruari. Jdeo finxit aliud notoriuʒ mendaciū dicēs q̄ iudei corruperūt legē Moysi
⁊ ꝓphetaꝝ. ⁊ christiani euangeliū qdq̄ʒ remāsit de veritate legis ⁊ euangelij nisi quantū in alkorano
habeꝛ. Cuius quidē fictiōis falsitas licʒ euidens satis sit apud doctos. ꝓpter simpliciores tm̄ quosq̄ʒ
clare ostēdi pōt hoc modo. Nā talis corruptio scripturaꝝ. puta veteris ⁊ noue legꝭ. aut fuit vniuer
salis ⁊ manifesta. Aut pticularꝭ ⁊ occulta. Nō vniuersalis ⁊ notoria. qꝛ sic alie natiōes id sciuissent
⁊ fuisset corruptio illa oībus cognita facta. qd est manifeste falsum. Neq̄ʒ potuit esse pticularis ⁊ oc
culta. qꝛ sic aliq̄ saltē codices remāsissent incorrupti. qd iterū ex eo falsum patet. qꝛ in om̄i lingua ⁊
natiōe inueniunꝛ lex ⁊ euangeliū vniformiť scripta. Jtem lex apud hebreos est in ꝓpria sua ligua
⁊ littera. qua fuit in mōte synai patribꝫ data. sed ⁊ postea q̄ʒ a terra ꝓmissionis fuerūt expulsi ⁊ ꝑ orbē
dispersi. eandē vbiq̄ʒ habēt legē sine aliqua variatiōe. Translationes quoq̄ʒ ꝑ septuaginta interp̄tes
iussu Ptolomei regis egypti facte. adeo in sentētia vniformes fuere q̄si vno ore ⁊ calamo conscripte
fuissent. qd efficacissimū est argumentū incorruptiōis veteꝶ legis. Multo aūt min⁹ hmōi corruptio
pōt noue legi applicari. qd hinc patʒ. Nā quattuor sacra euāgelia q̄ per orbē terrarū fuerūt diuulga=
ta. ⁊ aliqua hebraice. aliq̄ grece. q̄dam latine cōscripta. postea fuerūt a pseudo apostolis ⁊ hereticis
multipliciť impugnata. suffragantibꝫ eis nōnullis imꝑatoribꝫ alijsq̄ʒ potētissimis viris. heresibꝫ in
fectis. ⁊ tamē diuina opitulāte gratia. incorrupta semꝑ ⁊ illesa manserūt. nō sine signis ⁊ diuinis ꝓ=
digijs. Unde ⁊ hodie nō solū apud latinos. sed ⁊ apud grecos q̄ nobis grauiť aduersanꝛ. sacroruʒ
textus euāgelioꝝ vniformis habeꝛ. nemine discrepāte. Ex quo cōcludiꝛ q̄ p̄dicta mahumeti fictio
nō modo est falsa sed ⁊ contra ipm facit nō minime. Quō etem̄ mandat legē ⁊ euangeliū obseruari.
Nō equidē ea q̄ apud nos sunt qꝛ ipa dicit esse corrupta. Sed neq̄ʒ alia ab istis. cū nulla talia in to
to inuenianꝛ orbe: vt est manifestū. Ast p̄terea. quō christiani cū iudeis in tali potuerūt ꝯuenire cor
ruptiōe. a q̄bus tam antiquo odio secernunꝛ. Aut quō ipsi in eius cōsentirēt corruptionē. in q̄ maxi
me discordāt. in xp̄o scʒ vt notū est. quē iudei nec deū nec hominē sanctū cōfitenꝛ. Jpi ꝟo xp̄iani eū
nō modo hominē sanctissimū. sed ⁊ deū verum certa religione affirmant.

Et quanq̄ʒ plures ad hoc ꝓpositū adduci rōnes facile possent. he tamē sufficiāt causa breuitatꝭ. Naʒ
ex his satis ꝑpendere q̄sq̄ʒ pōt q̄ etiā in alijs locis in alkorano suo mahumet falsissimis vtaꝛ figmen
tis. q̄ mediocriter edoct⁹ quilibet interlegendū facile aīaduertet. Neq̄ʒ tm̄ mirū videri debet cuiq̄ʒ.
si canis ille impudentissim⁹. in sacratissimā vtriusq̄ʒ testamēti legē latrare ausus est. corruptā vtrāq̄ʒ
ore asserēdo impudico. Quippe q̄ nō nisi mēdacijs. falsitatibꝫ. īmo maledictiōibus os habuit assue=
tū. Cui (vt vicē reddā pro improbis iniurijs istis cōdignā. ⁊ malleo malleū retundā) legē suā quā so
lā p̄dicat incorruptā nō nisi dyabolica messe mōstrabo. Jta q̄ reuera mirari nō sufficio quō ꝑsua=
deri potuerit. nō dico cuiq̄ʒ sapiēti sed vel q̄ ꝑ somniū aliq̄d hūani cordis se hr̄e putaret istū talē mē
dosum ꝓphetā fuisse. cui⁹ ⁊ vita ⁊ doctrina ita cōtraria sunt nō solū diuini religiōi. verūetiā huma=
ne honestati vt ipsa q̄ʒ bruta aīalia pene hoc intelligere possint. Sed ne longius a ꝓposito abducar

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ſio ſiue babylonia.
In hac babylonia ante tẽpora Pharao rex egypti morabaẗ in ingẽti palatio. qḋ hodie penitus eſt
deſolatum. Ibi etiam tunc temporis metropolis egypti ſiue ciuitas maior erat vt ex ruinis eius po
teſt cognoſci que hodie videntur
Trãſeũtes aũt ꝑ vicũ longũ ad cuiuſdã eccleſie fores deuenim⁹. quã xp̃iani poſſidẽt de cingulo ſiue
cinctura dicti. q̃ ſunt de fide ſancti Pauli. Ingreſſi aũt eccleſiã deſcẽdimus in criptam ſub choro: ⁊
ibi aſſerũt locũ eſſe vbi virgo glorioſa Maria cũ puero Jeſu ⁊ Joſeph ſancto. ſeptennij ſpacio ma-
nens latitauit. Inde ad quattuor leucas alias eccleſias quas xp̃iani orientales tenẽt ducebamur
in quib⁹ aliqua ſanctoꝝ corpora requieſcunt.
Inde ꝑ multa ꝓcedẽtes loca de q̃b⁹ mira ferebãtur. tandẽ ad radices mõtis venim⁹: ſup q̃ caſtrum
Soldani ẽ ſitum. vbi plurimos habuimus obuios mãmalucos qui de exercitio ſuo ſolito reuerte
bãtur. Nã ſingulis dieb⁹ vel ad minus ter in ſeptimana. exeũt mammaluci curiales in planiciẽ ſub
montib⁹ ⁊ ibi ſe in bellicis exercẽt reb⁹. aſcendũt etiã in ſaltus ⁊ loca altiora. actus militares agentes
vt nõ modo in vallib⁹ ⁊ planicie. ſed ⁊ in mõtibus ⁊ collib⁹ ſeipſos ⁊ equos ſuos exercitẽt ad pug-
nam ⁊ curſum ⁊c̃. Multos ibi vidim⁹ decoros iuuenes cãdidos ⁊ rubecũdos. fil'es nobiliũ patrie
noſtre filijs. Eratq̃ numer⁹ mãmalucoꝝ tũc t̃pis ad. xxij. milia. q̃ numer⁹ vt cõiter ꝯtinuaẗ. ſuccedẽ
tibus vt dictũ eſt filijs in loca patrũ. ſuntq̃ vt in plurib⁹ mãmaluci illi de ſchlauonia. albania. zirkaſ
ſia. ⁊ italia. ꝑpauci vero de alemania. Hi nos pacifice ꝑtereũtes nullã nobis moleſtiã intulerũt.

De contemplatione Chayri ex monte

Um aũt preteriſſent. cliuũ mõtis aſcẽdimus ꝑ viam ſatis periculoſam. nec manere in aſi-
nis poteramus ꝓpter ꝓcipitẽ aſcẽſum. Tandẽ multo labore in cacumẽ veniẽtes. mox ocu
los cõiecimus ad ciuitatẽ ꝯſiderandã. q̃ profecto magna ẽ. ⁊ diciẗ hodie eſſe maior ciuitas
in orbe. Quidã em̃ qui id certũ habebãt aſſerebãt eã in latitudine duodecim milia centuꝫ
ſeptuagintaduos paſſus habere. in lõgitudine vero quindecim milia centũ ⁊ ſeptẽ paſſus. Diciẗ etiã
ꝙ numerus parrochiaꝝ ſiue vt aiũt cõtrataꝝ in ipa vrbe. aſcẽdat ad vigintiq̃ttuor milia. Uerꝫ ex il
lis nõ niſi quattuordecim milia huiuſcemodi cõtrataꝝ portis ⁊ ſeris ſingulis noctib⁹ clauduntur.
Caſtrũ vero Soldani tantũ in magnitudine ſpaciũ occupat cũ ſua circũferẽtia. quãtũ fere oppidũ
Ulmenſe. vel pars altera oppidi Nurenbergẽſis. ita ꝙ eques ſub q̃ttuor horaꝝ interuallo ſine inter
miſſione faciẽs iter. lõgitudinẽ ciuitatis forte poſſet trãſire. ipam vero totã ꝑ nouẽ vel decem horas
circũire. Nã latitudo eius in pleriſq̃ locis dimidie leuce germanice occupat ſpaciũ. in pleriſq̃ plus
Muſchkeas ꝓcioſiſſimas ⁊ plurimas cũ turrib⁹ valde altis habet. ⁊ credo ꝙ Rhome nũq̃ tot fue-
rint eccleſie: ſicut ibi ſunt muſchkee. oẽs ex marmore polito fabricate. Ita prochdolor ſathanas ſu-
as ibi ſynagogas ampliauit ⁊ multiplicauit
Porro edificia in iſta vrbe deforis exilia ſatis ſunt ⁊ turpia. vtpote. ex luto ⁊ latere exſtructa. ſed de-
intus comptius diſpoſita ſunt ⁊ ornata. mãſionib⁹ ⁊ habitaculis pulchris diſtincta
Preterea populoſior ẽ ciuitas illa q̃ꝫ alia vlla ſub ſole. crediturq̃ ꝙ tota italia vix tãto abũdet popu
lo vt vrbs hec ſola. Nã longe plures in ea ſunt hoĩes q̃ ꝓprijs carẽtes domib⁹ dormiũt ſub diuo q̃ꝫ
ſint venetijs habitatores. Audita refero. neq̃ em̃ ipe numeraui. Nã ⁊ iudeoꝝ ſupra. xv. milia ibi di
cebãtur habitare. oẽs artificia exercẽtes: vel mercationib⁹ vacãtes. Regiẗ aũt ciuitas ipa Chayrum
⁊ adminiſtraẗ ꝑ regem Soldanũ. poſt quẽ ſecũdus in ordine ammiraldus ſemꝑ appellaẗ. poſt illuꝫ
vero tertius diodarus. ⁊ hi tres toti ꝓſunt paganiſmo. reſidẽtiam tamẽ faciũt in Chayro. Uñ offi-
ciales ⁊ ꝓfecti in om̃ia loca. ꝓuincias ⁊ ciuitates paganoꝝ ex mãmalucis trãſmittũtur. Hoc etiã cer
tum habeẗ ꝙ abolim q̃dam ab oriente ⁊ occidẽte magno ⁊ excellenti ingenio viri. ad illam ciuitateꝫ
ꝓperauere. vt mira ⁊ magnalia q̃ de ea audierãt ibi viderẽt. Nã pitagoras platoq̃ ſuis relictis ſedib⁹
in egyptũ laborioſiſſime migrauerũt. vt memphiticos audirẽt ⁊ viderẽt vates. Appollonius q̃ꝫ ſiue
ille magus vt vulgus loq̃tur ſiue philoſophus vt pitagorici tradũt. poſt luſtratũ orientem vt teſtaẗ
Jeronymus. tandem egyptum intrauit vt famoſiſſimã ſolis menſam videret in zabulo que in Chay
ro creditur in templo ſolis ſtetiſſe.
Erſpecta omni ciuitate Chayrina. ad nylũ fluuiũ nos cõuertimus cõtemplandũ. qui eo tẽ
pore totum territoriũ ſua excreſcẽtia ⁊ inundatione operuerat. ita ꝙ maior pars Chayri in
vndis ſtare videbaẗ. Eſt aũt nylus paradiſi fluuius maximus ⁊ nobiliſſim⁹. qui in tres diui
ditur ꝑtes ꝓncipales. ⁊ in tribus diſtinctis locis influit in mare. cuius vna pars tm̃ ſecus Chayruꝫ
⁊ Babyloniam decurrit. veniẽs ꝑ terras preſ byteri Johãnis. fluuius iſte in ſuo deſcenſu ſub Chay
ro adhuc in duas diuidiẗ ꝑtes. quaꝝ vna ad ſiniſtram ꝑterfluit Uoy ⁊ Roſſetum ciuitates duas.

E F

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071:D

Alia vero ad dexterā currit per damiatam ciuitatem magnā maritimā. ⁊ est quelibet haꝝ partiū se-
orsum multis in locis rheno maior ⁊ spaciosior. Aqua huius fluuij semꝑ est turbida instar tyberis
in Rhoma. sed vbi ad modicū tēpus steterit fit clara dulcis ⁊ suauissima. Preterea nylus vbiqꝫ pis-
cibus copiose abūdat. nec creditur ꝙ in hoc parē habeat aquā in toto mūdo. Sūt in Chayro plus
q̄ꝫ octo milia hominū. qui se illaꝝ aquaꝝ circūductione nutriūt ⁊ venditione. Sūt ⁊ profunde in
ecclesijs ⁊ muschkeis fouee. quas dū nylus intumescit aquis replet. q̄ purificate egris datur in potu.
⁊ inde plerūqꝫ curātur. Sūt etiā plurimi ibi cameli ad hoc solū deputati. vt aquas de nylo ad ꝓfun
dendū vicos cōportent. ne puluis ex frequēti hominū deambulatione nimiū eleuet̄. ⁊ ita impedimē
tum p̄stet negociātibꝫ. Nam vbi huiusmodi nō fit ꝓfusio eleuatur puluis in altū velut fumus mag
nus ⁊ densus. ⁊ vix discerni potest an fumus ille ex igne generet̄. vel puluere. A multis sepe solda-
nis per superiora tempora missis viris quibusdā cū nauibus prouisis victualibꝫ: que ad biennium
vel triennū sufficerent. studiose inquisitū est ⁊ ꝑscrutatū vbi nylus suā haberet originē primordialē
Sed qui missi fuerant post exactum biennū vel trienniū cū etiam vltra indiā longe ꝓcessissent. re-
deuntes dicebāt se finem seu terminū nyli nullatenꝰ inuenire potuisse. nisi ꝙ ab oriente emanat. Di
cebant etiā vltra indiam nullā esse hominū habitationē. sed terrā ꝓrsus inhabitabilē. ⁊ tātū ibi solis
esse ardorem ꝙ ferre nequaq̄ꝫ potuissent. In hoc etiā fluuio reperit̄ in india lignū illud p̄ciosū ⁊ ca-
rissimū quod albanū dicit̄. ꝓueniens ex paradiso ꝑ huius fluuij inde decursū siue descēsū. Quas-
cunqꝫ terras nylus p̄terfluit ⁊ infundit: fructiferas admodū facit ⁊ p̄sertim egyptum. quā nisi iste flu
uius irrigaret tota sterilis esset ⁊ inhabitabilis redderet̄. Sup ripam nyli muschkeā quandā vidi
mus alonge cū cimiterio annexo. ⁊ dicebat̄ nobis ꝙ in patrocinio siue festo eius sancti cuiꝰ in ho-
nore ipsa ē fabricata. oēs mortui ibi sepulti festo ip̄o durāte egressi de monumētis sine motu ⁊ sen
su sic stant cūctis cernētibꝫ. ⁊ mox euoluta solennitate in suis se recipiūt sepulchris ⁊ hoc singul' an
nis fieri asserebāt. nec ē adultus aliq̄s aiebāt in Chayro q̄ idip̄m ignoret. nec est dubiū quin ope de-
monū prestigiose id fiat. Lacū etiam quendā vidimꝰ ꝓpe nylum q̄ ꝑ singulos ānos instar sanguinis
rubescit. in memoriā fortassis illius plage qua oēs aque egypti in sanguinē fuerint conuerse
Ibi etiā vidimus ꝑ desertum quasi vsqꝫ ad mare rubꝝ. sed ⁊ ortū balsami de quo supra in villa ma
tharea. Nā quinqꝫ dūtaxat leucis italicis distat a chayro vel pauloplus. Ultra nylum etiā pirami-
des multas cōspeximꝰ. quas olim reges egypti sua sup sepulchra fieri ꝓcurarūt. de quibus vulgus
dicit ꝙ sint granaria siue horrea quondā ab Joseph ibi ꝓ frumētoꝝ repositione edificata ⁊c̄. quod
hinc falsum liquet. quia piramides iste ab intra nō sunt cauate.
Circa illas aūt piramides ingēs idolū Ysidis adhuc stare videt̄. quod quondā egyptij colebāt. Eti
am supra piramides ip̄as magne ⁊ vetustissime cernūtur ruine. vbi quondā illa potētissima ⁊ nobi-
lissima ciuitas egypti stetit. que centū portas habuit. de qua sanctus Mauricius cū legione tebea fu
it. Per nylū etiam ascēdendo mox venit̄ in deserta Aran ⁊ Saran ⁊ Scithy. de quibꝫ in vitaspatrū
sepe mētio fit. ibiqꝫ vidētur monasteria hodie desolata sanctoꝝ patrū Antonij. Macharij. Pauli p̄
mi heremite. ⁊ alioꝝ multoꝝ. De his eñ locis desertis patres sancti in chayrū veniētes. sportas su/
as ⁊ plectas vendebāt. ⁊ inde victui necessaria cōparabāt. Illis in locis superioribꝫ ānis multi mo-
nachi greci morabant̄. qui calogeri cōmuni vocabulo nūcupātur. sed hec oīa indies deficiūt ⁊ de
crescūt. charitate pristina frigescēte. Nō longe a mōte illo: moisi ꝓspeximꝰ oratorium vbi deuz pro
pharaone fertur orasse. In eo loco sarraceni muschkeā nūc fecerūt. Rursus in litore nyli sursum eū/
do ē regio q̄dam Segetha noīata. vbi aues quedā rare in magno sunt numero. videlicꝫ psiticus pel
licanus ⁊ huiusmodi. Simee quoqꝫ caudate ⁊ catti marini ⁊c̄. ⁊ capte ducūtur Chayrū venales in
magna multitudine. Capiūtur aūt in septembri p̄sertim psitici interdū milleni simul. Igitur cū sin
gula hmōi loca de mōte fuissemus ꝯtemplati. descēdimus ꝑpreceps viam ꝓfecto periculosissimā. et
venimꝰ per multa cimiteria ad sepulturā soldanoꝝ. vbi multe p̄ciose ⁊ noue erāt edificate muschkee
Nam quilibet Soldanus in loco quē elegerit ꝓpriam edificat muschkeam. Modernus eciā Sol
danus cui nomen kathubee ingētem ⁊ grandē iam sibi cōstruxit cū turri polita ⁊ alta valde. ⁊ circa
illam domos magnas cū cellulis multis instar monasterioꝝ edificauit. quas sacerdotes de lege ⁊ ri
tu Mahumeti inhabitant ab ip̄o dispositi. q̄ nocte ⁊ die in muschkea ⁊ turri clamare ⁊ vlulare nō
cessant iuxta morē suū. vnde ⁊ nobis ibi trāseuntibꝫ velut canes latrabant. Ab hoc loco vrbē ingres
si magna cū difficultate ad nostrū venimꝰ hospitiū. ob hominū cameloꝝ equoꝝ ⁊ asinoꝝ pressuras.
quas ꝑtrāseūtes ꝑcussi fuimus ⁊ tracti. irrisi atqꝫ clamoribꝫ cōtumeliosis lacessiti supra modū. Ui/
dimꝰ q̄ꝫ plurimas ꝑ ciuitatē coq̄nas ꝑ vicos ⁊ plateas. q2 sarraceni raro intra suas coquūt edes: sꝫ
coctos emūt cibos. Et dicebat̄ nobis ꝙ circiter. xij. milia cocoꝝ essent in Chayro. quoꝝ multi per ci
uitatem cum coquina sua transeunt: portantes supra capita sua ignem ardentem, ollas bullientes. ⁊

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

carnes in verubus assantes. hoc sepenumero vidimus oculis nostris.

Je. xv. octobris domi mãsimus quiescẽtes. ⁊ quia mercatores q̃dam veneciani q̃ in Chayro
erant. auisatos nos fecerãt: vt celerius inde recederem⁹ instetimus apud patronũ ⁊ hospitez
nostrũ trutzelmannũ humiliter deprecãtes vt nos quãtotius in Alexandriã conduceret an
teq̃ꝫ naues venetorum inde abirent. Habent nanq̃ꝫ veneti semper vnum ex suis in Chayro qui ⁊ cõ
sul vocatur. qui pro defensione mercatorum in Alexandria ⁊ mercantiaꝝ apud Soldanũ laborat

Je vero. xvi. octobris que erat festũ sancti Galli cum esset eclipsis lune. sarraceni vlulatu ⁊
clamore ingenti om̃es excitabant ad supstitiones exercendas. quibꝫ tempore eclipsis solis
aut lune studiosius intendũt. Facto mane castrũ domini Soldani cũ trutzelmanno no=
stro intrauimus. vbi mirabilem ordinẽ ⁊ numeꝝ maximũ seruoꝝ Soldani vidim⁹. mul=
titudinem etiã ingẽtem equoꝝ ⁊ stabula grandia. ⁊ habitacula magna. de quibꝫ omnibꝫ tediosum
esset scribere ⁊ forte etiã creditu difficile. Ibi primũ vetus illud palatiuz ꝓhodie desolatũ nobis fuit
ostensum. quod quondam greci inhabitabant tp̃e mahumeti. extructum fortissimis muris ⁊ edifi=
cijs vt ruine demonstrant.

Inde in aliud castrũ qđ Soldanus inhabitat ꝓcessimus. vbi ꝑ duodecim portas ferreas ingredi
oportet ãteq̃ꝫ ad Soldanũ veniat. Per has introducti ip̃m in throno regis vidim⁹ residentẽ in ve=
stitu cãdido. ⁊ plurimos mãmalucos in ordine suo cũ multo silentio reuerẽter ip̃m circũstantes. Ibi
etiam plures antiq̃ graues ⁊ maturi viri circa ip̃m astabant, post modicã horã egrediẽte trutzelmã
no nostro ⁊ nos castrũ exeũtes. venimus in latissimã quandã plateã siue foꝝ amplũ valde. vbi came
li asini ⁊ equi vendũtur. quoꝝ ibi tũc maxima copia erat. aderantq̃ꝫ plurimi ex mãmalucis q̃ equos
venales cõtemplant. Tandẽ cum labore domũ reuersi q̃dam ex nostris facto prãdio balnea intraue
runt. Sũt nempe ꝓciosa ⁊ polita estuaria illis in regionibꝫ ⁊ ciuitatibꝫ Ex vario marmore facta. ser
uicia etiam sarracenoꝝ balneatoꝝ satis sunt studiosa. habẽtq̃ꝫ mirabilem modũ ad rectificandũ mẽ
bra balneãtium. quidã vero ex nostris socijs vagãtes ꝑ ciuitatem in domũ quandã fuerũt adducti
in qua grandis fornax stabat habẽs cõcauitates. in quas certo tẽpore tria aut quattuor milia ponũ
tur oua gallinaꝝ. aucaꝝ. anserũ. ⁊ columbaꝝ. ⁊ fimo cooperiũtur. carbonesq̃ꝫ in debita ꝓportione for
naci imponũtur. ex quoꝝ ardore oua calescũt ⁊ vitella viuere mox ac pulli crescere paulatim incipi/
unt. ⁊ ita absq̃ꝫ incubatione matꝝ excubãtur simulq̃ꝫ sub manu pastoris ad pascua ducunt. vt oues
vel ad foꝝ vt ibi vẽdant. Et q̃uis id ficticiũ videri possit. tamẽ reuera ita sese habet. nimirũ animalia
illa que humana arte ⁊ industria excubãtur. disciplinabiliora sunt his que ꝰm naturam sue speciei
generãtur. sequũtur em̃ homines sicut pulli suas matres.

Sequenti biduo ad recessum nos parabamus ⁊ interdũ ad videndũ rara ⁊ mira hincinde
vagabamur. qui vero ex nostris Soldanũ prius nõ viderãt illo in tẽpore viderũt. Porro
die. xix. octobris q̃ erat dominica. xxi. post octauas trinitatis. cõuenientibꝫ nobis in vnuz
vt missam in loco solito audirem⁹. ecce due vxores trutzelmãni vt misse interessent aduene
rũt. ad quaꝝ ꝑsentiam dũ trepidaremus q꞉ paganas reputauim⁹ dixerũt se esse xp̃ianas de ecclesia
catholica. nec nisi in fide nostra se mori velle affirmabãt ⁊ ita nobiscũ missam pariter audierũt.
Porro pacto prãdio rebꝫ omnibꝫ dispositis ad recessuz. bursas nostras aperiẽtes ꝓ hospitio ꝓ fami
lia proq̃ꝫ naui cõducta. ꝓ asinis ⁊ equis q̃ nos cũ rebꝫ nostris ad nylũ deducerẽt pecunias exposui
mus nõ paucas. q̃ facto ꝓcedente trutzelmãno ꝑ mediũ chayri ꝓcessimus in asinis cũ sarcinulis no
stris cõtra nylum. qua in via irrisiones iteꝝ ⁊ cõtumelias atq̃ꝫ etiã ꝑcussiones sustinuim⁹ nõ ꝑuas.
At vbi ad portũ nyli applicuim⁹ ⁊ paratam ingressi fuissemus nauẽ. trutzelmãnus chayrinus ad ꝓ
pria rediens nobis valedixit. ⁊ quendã alium sarracenũ dolosum in locum suũ surrogauit. qui nos
in alexandriam vsq̃ꝫ conduceret.

¶ De transitu ex Chayro per Nylum versus alexandriam,

Tacq̃ꝫ nauigãtes ꝑ Nylum bidui spacio venimus lento satis cursu ad ciuitatẽ cui nomen
Rossetũ. Inter nauigandũ aũt ꝑtransito oppido quod Voy vocat. Ab inde vsq̃ꝫ rossetuz
circũspiciẽtes delectabiles pulchras ⁊ fertiles valde ad dexteram ⁊ leuã vidimus regio=
nes: habẽtes ab vna ꝑte Asiam. ab alia Affricã. Nylus em̃ has duas mundi ab inuicẽ ꝑ
tes secernit. Oppida etiam amena ⁊ villas multas vidim⁹. terrasq̃ꝫ ortis. agris ⁊ viridarijs amenissi
mis exornatas. in quibꝫ cannamelle. dactuli ⁊ alij fructus multipharij crescũt. quoꝝ similes omnibꝫ
illis in terris nõ vidimus vsq̃ꝫ. Veꝝ hec amenitas ⁊ vbertas tantũ in illis erat terris circũiacentibꝫ
quas nylus extra alueum suum effluens perfundere poterat ⁊ irrigare. reliqua vero terra ab vtraq̃ꝫ
parte arenosa erat sterilis ⁊ deserta. Habuimus etiam multas naues obuiam que de Alexandria in

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Chayrum ꝑgebant. ⁊ he a sarracenis funib⁹ sursum ꝑ Nylũ trahebãtur. quemadmodum naues ex
Colonia ꝑ rhenũ equis magũtiam trahũtur. Alique etiã naues speciebꝫ aromaticis onuste nos co
mitabãtur. vidimus etiã in flumine nyli plurimos cocodrillos qui bestijs. piscib⁹. ⁊ hominib⁹ insi-
diãtur. erantq́ꝫ aliqui grossi valde ⁊ longi ad staturã hominũ duoꝝ ꝑtingentes. Aliqui etiam maio
res. aliqui vero minores. habẽtq́ꝫ bestie ille sordidos ⁊ horribiles aspectus. corpus vero durissimis
squamis vndiq́ꝫ cõpactũ atq́ꝫ cõtectum in modũ thoracis. quaꝝ forme siue figure alias lacertis ĩ ca
pite ꝑsertim caudis ⁊ pedib⁹ assimilant. Nusq́ꝫ reperiũtur alibi nisi in isto flumine sub Chayro et
non supra. Uerꝝ etiam in mari galilee aliquãdo inueniũtur sicut ⁊ pleriq́ꝫ alij pisces in isto flumine
abũdant. quoꝝ similes ꝑfatum mare galilee habet. qui in nulla alia reperiũtur aqua. Unde nõnul
li opinãtur q̃ cõgregatio aquaꝝ dicti maris galilee partim ex nylo effluat ꝑ occultos terre meat⁹. so
lent naute captis cocodrillis pelles detrahere. ⁊ easdẽ desiccatos mercatorib⁹ vendere qui eas in lon
ginquas ducentes terras. pelles falso asserũt esse draconum.

Die itaq́ꝫ. xxij. octobris illuscẽte. in ipm portũ Rosseti applicuim⁹. nec vltra ducũtur ꝑegri-
ni nauigio ꝑ nylũ nisi vsq́ꝫ huc vt cõmuniter. ⁊ abhinc in camelis ⁊ asinis Alexandriam
aduehũtur. Qđ ideo fieri dicimus ne xp̄iani ostio nyli ꝓncipalia ꝑ que ĩfluit in mare pos
sint explorare aut inuenire. Nã his cognitis ⁊ cõpertis a mari magno naues in nylũ pos-
sent inducere ⁊ ita egypto nocumẽta inferre. Porro anteaq́ꝫ res nostras de naui deponerem⁹ intel-
leximus q̃ om̃es asini ⁊ cameli illius oppidi ad quendã vsum necessariũ illo die fuissent assumpti. q̃
fiebat q̃ nobis neq́ꝫ seruire poterãt nisi in crastino. dicebaturq́ꝫ nobis q̃ si die illo tederet ibi nos
manere aliã possemus cõducere nauim ⁊ inde vsq́ꝫ in mare descẽdere. ⁊ tandẽ de mari res nostras ale
xandriã inferre. qđ cũ nobis placuisset cõducta naui alia ⁊ sarcinis nostris trãspositis de priori in eã
magnis clamorib⁹ nauclerus prior impetijt naulũ. postulans sibi solui. xxiiij. scꝫ ducatos quod ta-
men trutzelmãno chayrino antea exsolueram⁹. Sed nauclerus cõstanter affirmabat nil inde se acce
pisse. vnde breuiter vt inde recedere ⁊ abire possemus naulũ denuo soluere oportebat. nec est eñ ibi
xp̄iano peregrino locus vel oportunitas iusticiã inuocãdi vel ad iudices recurrendi. Nimiꝝ ꝑusq́ꝫ
cõtra nequissimũ illũ trutzelmãnũ chayrinũ iure ꝓcessissem⁹ omnẽ nostrã substãtiã exposuissemus.
immo ⁊ in periculo vite nostre fuissem⁹ nõ paruo. ob eius tũ potẽtiam tum fraudem. Igitur redem
pti a vexa per datas pecunias per aliud nyli brachiũ innumeris laborib⁹ remoꝝ tractu ⁊ funiũ per
aliud nyli brachiũ descendimus in mare cursu vltra modũ tardo ⁊ lento. Inter hec quidã sarracen⁹
per densum lutũ cũ lancea ad litus veniens ꝓcedere nos ꝓhibebat nisi quilibet nostrũ vnũ sibi ma-
dinũ dedisset. Faciunt aũt. xxv. madini vnũ ducatum. datis madinis rursum in litore multũ ꝓspe-
ximus populũ cõfluxisse ⁊ multa hominũ tẽtoria sicut sepe antea ꝑ desertum videramus. Erãt autẽ
arabes qui accurrẽtes funes ex manib⁹ trahentiũ nauim rapiebãt nosq́ꝫ ad litus tractos cõpellebãt
iterũ aperire bursas dicẽtes sui iuris esse q̃ quicunq́ꝫ eos transiret aut sponte ꝓpria aliquid eis exhi-
beret aut certe vi eum spoliarẽt etiam si Soldanus ipse transiret. Asserũt eñ arabes se ideo omniũ
esse nobilissimos q̃ spolijs dũtaxat viuũt. ⁊ in solitudine morãtur. nec ciuitatem nec villam nec do-
mũ vllam habẽtes sed cũ tentorijs de loco ad locum transmigrãtes. Ipsis sic munerib⁹ cõpescitis in
quãdam venimus planiciem vbi nylus ex vtraq́ꝫ parte alueũ suũ egressus totam terre sup̄ficiem ita
operuerat vt quasi mare videret quo accidit q̃ naucleri pre latitudine ⁊ effluẽtia aque cõfusi verum
nyli alueũ ꝑdiderunt. a quo longius ꝓiecti in tenuem deuenientes aquã in incertũ ferebãtur quous-
q́ꝫ nauis terre limoq́ꝫ infixa mansit immobilis stans aliquãdiu donec naucleri in aquã descendẽtes
maximo cum labore nauim a loco propulerunt. quo facto iterum infixa humo stetit. vnde modo si
mili amota tandem immobiliter terre adhesit. nec aliquo poterat inde labore euelli quo nostro peri
culo aliarum nauiũ naucleri cautiores facti. a via ista nostra diuerterũt. Porro vsq́ꝫ ad solis occubi
tum ibi manentes nõ paruam die illa ⁊ nocte sequenti miseriam patiebamur. nullum coctũ cibum
sed panem dũtaxat paximacium vescentes ⁊ bibentes aquam turbidam ex Nylo. in medijs fluctí-
bus diem illam ⁊ noctem agentes. In crastino vero diuo munere vento afflante secũdiore impletis
velis inde fuimus erepti. ⁊ ita vsq́ꝫ ad ostium quoddam priuatũ arte factum per quod nylus influit
in mare repente eiecti. Cũq́ꝫ iam pene in litus venissemus alexãdrinum iterꝝ nouas exponere pecu
nias ⁊ dare naucleris cogebamur. de quib⁹ in cõuentione cum eis mẽtio nulla fuerat facta. Tãdem
ex naui in terrã descẽdentes res nostras ⁊ sarcinas in singularem reposuimus locũ. eo q̃ super litus
maris multa substãtia de speciebꝫ aromaticis erat cõstituta. ⁊ sarraceni circa eas ⁊ camelarij cũ came
lis res ipas in Alexãdriã ducturi q̃ adhuc ad tria miliaria germanica distabat nõ ꝑua. Porro ꝯten
tio magna inter camelarios erat. q̇s coꝝ prior suis inueniret res camelis iponẽdas Pari mõ de reb⁹

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

nostris accidit ferendis. Igitur a mari procedētes versus Alexādriam fertilissima mōtana palmis
repleta habuimus ad dexteram. ad sinistram aūt latissimū campū in quo salis fontes siue saline ex=
tant. Omnis nāq3 aqua tempore inūdationis nyli ⁊ excrescentie maris in sal sapidissimū solis fer=
uore decoquitur. Unde ⁊ regio illa tota est alba quia sale vndiq3 respersa. Acceleravimus itaq3 iter
eo ꝙ fame ⁊ siti. vigilijs ⁊ laboribus affecti. Quippe qui triduo absq3 coctis cibarijs fueramus ipso
eodem sero Alexādriam ingredi sperabamus. Vidimus aūt in processu multas veteres structuras
siue ruinas. quasi grandis aliqua ciuitas olim ibi stetisset. venimusq3 ad quēdam cliuū per cuiꝰ cre/
pidinem cum ascēdissemus gloriosam ciuitatem Alexādriam sub oculis habebamus. mare magno
pro parte vna cinctam. ꝑ alia amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circūseptam. Est em̄ vbera satis gle=
ba. que suo tempore fecūda nyli aqua irrigatur. ibi crescūt musi fructus scilicet dulcissimi quoꝝ simi
les vidimus in orto balsami in maxima copia. ita ⁊ alij fructus varij de pomerātijs lemonijs dacti/
lis cassia citrinis ficubꝫ ⁊ huiusmodi. sed pira vel poma ibi crescūt nulla. Sūt etiam in illis virida
rijs habitacula hominū pulcherrima pro hominū recreatione facta ⁊c. Ibi aues capiūtur quedā
candide ⁊ albissime que merule nūcupātur. Ibi ⁊ leopardi inueniūtur quos arabes adhuc paruos
capiūt ⁊ vendūt vnum pro ducato. Igitur cū ad vrbem ipsam venissemus portam proximā ꝑ quā
intrare volebamus sarraceni clauserūt. atq3 nos ꝑ totam ciuitatem latitudinē supra fossata ciuitatis
circuire coegerūt ⁊ id pedestres. ⁊ cum longo ⁊ tedioso ambitu ad aliam venissemus portam. crude
lem repperimus exactorem q̄ de hominibꝫ camelis ⁊ asinis vectigal graue exigebat. quo soluto in/
tromissi per primā portam altam ⁊ magnā ferreis seris ⁊ ianuis firmatam. putabamꝰ nos in pace vs
q3 ad hospitium ꝑuenturos. processimus ergo inter altos muros ⁊ fortes. ⁊ ad aliam portam veni
mus ferream ⁊ grādem. quā multi sarraceni circūstabant cūq3 intrare cum bestijs nostris cōtende=
remus. fustibꝫ nos retrorsum abegerūt. moxq3 currentes aliqui primi etiā portam. seris ⁊ repagulis
recluserunt. ⁊ reuersi etiam hanc secūdam claudētes. nos in medio stare dimiserunt. atq3 ita conclusi
inter duas portas altissimis muris ⁊ turribus circūsepti sedentes paximates nostros comedebamꝰ
⁊ aquam que chara ⁊ modica nobis erat potabamus. nec aliud quippiam etiam hac vice habere
poteramus.

Porro nocte illa pleriq3 ex nostris cōperegrinis murū exteriorem ascēdentes fortalitia ⁊ fossata ꝑ
circuitum cōtemplabamur. qui nunq3 se pulchriorem aut melius munitā ciuitatem decoris meni=
bus ⁊ firmis. altisq3 muris ⁊ turribꝫ vidisse affirmabāt. ab intus aūt nō ciuitas sed pene aceruꝰ la=
pidum videtur plena ruinis ⁊ desolationibꝫ. Cum aūt mane illuxisset apertis portis ꝑ trutzelman=
no nostro Alexādrino nūcium misimus rogantes vt q̄stotius aduenies nos introduceret. qui cum
venisset. litteram quā a Soldano acceperamus ei dedimus. dominis in porta residētibꝫ exhibendā
quam acceptam. osculato reuerēter sigillo legerūt. lecta vero littera incipiētes a nobilioribꝫ peregri=
nis vnū post alium nudātes vestibꝫ perquisierūt. inter quos dominꝰ Johānes de Solms primus
fuit sic ꝑscrutatus. deinde alij per ordinem. Quicquid aūt de pecunia ⁊ alijs rebꝫ venalibus apud
nos in portis ⁊ saccis inuenerūt. in locū vnum seorsum deposuerūt. ⁊ cum om̄ia ⁊ singula exacte ꝑ
scrutati fuissent ꝺm rerum ꝓportionem pedagium acceperūt. clericos ⁊ religiosos immunes ⁊ absq3
theloneo transire permittētes. Nam quicq̄d infertur vel effertur. decimus de eo denarius exigitur:
⁊ nemini in hoc vlla fit gratia. Ingressi ergo ciuitatem cum tam miserabiles vndiq3 cerneremus rui
nas obstupuimus. ammirātes vehemēter ꝙ tam miseriam ciuitatem circūdarent muri tam firmi et
decori. Ducti ita in curiam regis Sicilie que est fonticus cathalonioꝝ. ab ipso curie inhabitatore.
qui consul cathalonioꝝ cognominatᷣ humaniter ⁊ benigne fuimus suscepti. assignatisq3 cameris
res nostras intulimus in eas. Est autem fonticus domus grandis in qua ⁊ negociatores ⁊ merces
eorum conseruātur vbi ⁊ forum rerū venalium habēt. Quāuis em̄ ⁊ veneti in Alexādria duos ha=
bent fonticos ⁊ ianuēses vnum. peregrini tamē abolim in fontico cathalonioꝝ se recipere consue=
uerūt. Nam ⁊ ab eiusdem fontici consule protegūtur trutzelmāno Alexandrino sibi auxiliū ferente
Mox rebus collocatis peregrini nobiles cōspectui. Admiraldi. id est prefecti ciuitatis presentādi
per trutzelmānū ipm alexādrinū conducebātur. quos ille pacifice susceptos. benigneq3 allocutos
singuloꝝ noīa exquirēs. in cartha iussit cōscribi. sicq3 ad sua redire loca ꝑmisit.

Porro quidam ex nostris cōperegrinis facta conuentione cum consule cathaloniēsi. commensa=
les eius fuerunt. cibo ⁊ potu perparco vtentes apud eūdem. qui tamē non nisi argenteis vasis infe=
rebatur. Alij vero cum domino de Solms in sua manserūt camera. edentes ⁊ bibentes iuxta votū
et placitum ipsorum.

Altera die que fuit. xxv. octobris post auditam missam in capella curie memorate que capellanū
habebat sacerdotem religiosum de ordine predicatoꝝ. clamor magnus ⁊ tumultus strepitusq3 popu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

lorum insonuit iuxta mare vnde exterriti in altiora conscendimus curie loca. inde prospecturi quid
nam esset ⁊c. Et vidimus fustes ⁊ gripas cum armatis nauib9 applicare in portum. quem intrãtes
bombardaꝝ fragorib9 ⁊ clangorib9 tubaꝝ populorũq3 clamorib9 aerem replebant. Erãt aũt sarra
ceni quendam ꝑpotentem de affrica sarracenũ conducentes qui in mechã sepulchrum Mahumeti
visitaturus peregrinabatur.
In mari aũt existẽtes idem sarraceni inuẽtam nauem cũ. xiiij. xpianis rapuerũt. rebusq3 inter se diui
sis ipsos xpianos alexandriã vẽdẽdos adducebãt. Ipos vero sarracenos cum ad lit9 applicuissent
mãmaluci alexãdrini ⁊ ciues armis decorati de ciuitate exeũtes honorifice susceperũt. ⁊ cũ pompa
magna ac multis clamorib9 ciuitatem introduxerũt cũ spolio prefato.

Je. xxvi. octobris que fuit dominica. xxij. post octauas trinitatis audita missa sumptoq3
prãdio domi mãsimus quiescẽtes. neq3 eñ adhuc secure tuteq3 exire poteramus. eo q3 tru
tzelmãnus alexãdrinus (cui quã tenebamur pecuniam nondũ exsolueram9) debitam no-
bis necdũ prestitit tutelã. Qua videlicet pecunia soluta (magna satis) in crastino nos ad
portam duxit ciuitatis q̃ ducit ad mare. ⁊ dominis q̃ in porta sedebant nos exhibens. intrãdi ⁊ exeũ
di quotiens liberet nobis indulsit libertatem.
Sequẽti die que fuit Symonis ⁊ Jude apostoloꝝ post diuina celebrata. in eũ ducti fuimus lo-
cum vbi quondã erat carcer ⁊ adhuc est. in quo inclita virgo ⁊ martyr sancta Katherina expoliata.
⁊ scorpionib9 prius cesa. dieb9 duodecim sine cibo ⁊ potu mãsit clausa fame ⁊ siti cruciãda. sed do-
minus cibũ ei per colũbam ministrauit. In quo etiam loco regina ⁊ Porphirius miles. angelorum
viderũt exercitum circa martyrem eã consolãtes ⁊ ad tolerãtiam martyrij animãtes vt habet̃ in eius
legenda. In hũc sanctũ locũ post multos rogatus fuimus introducti. ⁊ vidim9 ante dictã carcerem
duas marmoreas stare colũnas satis eminẽtes. ab inuicẽ passibus. xij. segregatas. super quas horri
biles rote seu machine fuerãt locate ⁊ posite. quib9 virgo ipa speciosa debuit discindi frustratim. s3 ea
orãte confracti sunt ⁊ quasi quattuor milia gẽtilium inde necati. Eodẽ etiam in loco quinquaginta
illi rethores qui de diuersis vocati ꝓuintijs illo cõuenerunt. in oĩ sapientia eruditi cũ Katherina
coram cesare disputatorio certamine pugnaturi. quos virgo ipa sacra. maxima in labijs eius diffu-
sa gratia a deo deuicit vt ⁊ respõsis deficerẽt. ⁊ se conuertendos ad xpm apertis vocib9 exclamarẽt.
Cesar ipe furibũdus igne fecit cremari. s3 vestib9 coꝝ ⁊ capillis illesis multi crediderũt in xpm
Inde transeũtes venimus in locũ vbi aula Alexãdri magni ferebat̃ stetisse. nam hodie in signũ
⁊ memoriã eius stat ibi mire altitudinis ⁊ latitudinis colũna ex lapide vno preciosa. capitellũ ha-
bens acutũ que procul cernentib9 quasi turris alta apparet. Est aũt coloris rubei multis caracterib9
inscripta. qui veteꝝ litere fuisse ꝓhibẽtur maior multo ⁊ altior illa columna que Rhome ad sanctũ
Petrũ hodie stat. quã dicũt olim ex Alexãdria iuxta illã fuisse collocatã ⁊ inde romã translatã. Est et
alia foris alexãdriam altissima colũna quã pompeyanã nominãt. q2 eã pompeius in sui memoriam
fieri fecit. quã etiam vidimus in ingressu ciuitatis
Inde ꝓgrediẽtes venim9 ad ecclesiam ad sanctã Sabban appellatam edificatam in eo loco vbi
virgo sancta katherina ante passionẽ suã in curia morabat̃ regali. familiã suã defuncto patre Costo
rege cui vnica erat gubernãs. hãc ecclesiam greci monachi inhabitãt.
Locus aũt vbi martyr xpi katherina fuit decollata hodie mõstratur extra vrbem Alexandrinã
Suntq3 ibi due marmoree colũne magne in eius memoriam quondã erecte. fuitq3 ex eo loco corp9
eius virgineũ angelicis manib9 in mõtem synai trãsportatum. Hic locus tẽpore passionis ⁊ marty
rij sacre virginis fuit intra ciuitatem alexãdrinam que tunc temporis multo maior ⁊ latior fuit atq3
gloriosior q3 nũc fit. Est insup in ipa vrbe ecclesia ad sanctũ marcũ dicta. quã Jacobite inhabitant
in eo loco constructa. vbi ipe sanctus euãgelista ꝓhibetur habitasse. ⁊ sepenumero diuina ibi officia
celebrasse. Quãq3 eñ pro sua humilitate pollicem sibi absciderit vt sacerdotio reprob9 haberetur ta
men dei ꝓualente iudicio ⁊ auctoritate petri alexãdrie est episcopus ordinatus. Hoc in loco missam
in pasca celebrans fune in collo eius misso tractus est per ciuitatem istam. gratias agens deo. Inde
reclusus in carcerem a christo iesu ⁊ angelis sibi apparentib9 cõfortatus cum postera die iterum ad
collum eius funem ligarent ac per ciuitatem traherent ait. In manus tuas domine commẽdo spiri
tum meum. ⁊ ita spiritum reddidit creatori. Hoc in loco a veris religiosis sepultus primũ fuit. sed
postmodum apud venetias est trãslatus. Est ⁊ alia ecclesia iacobitarum in alexandria que ad san-
ctum Michaelem dicitur. in qua est sepultura peregrinoꝝ xpianorum qui ibi manẽtes debitũ car-
nis exsoluunt. Nam ⁊ dominus Johannes comes de Solms dominus in Myntzenberg iunior
⁊ nobilior inter nos cõperegrinos dissenteria vexatus cum diem ibi clausisset extremũ; omnib9 de-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

nouissime susceptis sacramentis. hac in ecclesia fuit tumulatus. Cuius transitus ⁊ mors p̄fecto merori ⁊ luctui nobis multo fuit.

Ostenditur quoq; Alexandrie locus in quo sanctus Johannes elemosynarius quondã patriarcha Alexãdrinus. martyriũ suscepit in confessione vere fidei p̄sistens. vt in eius legenda habetur Sunt preterea in quattuor fonticis xp̄ianorum in Alexandria. pulchre q̄dam ⁊ ornate capelle. capellanos habentes latinos vel religiosos presbyteros vel seculares quas intermanẽdum ibi sepius visitauimus. Porro his dieb; quib; Alexãdrie fuimus. multe naues galee ⁊ fustes in portum applicuerunt. multeq; fiebant dep̄dationes. Nam veneti nauem vnam onerariam neapolitanã que Alexãdriam properabat spoliauerũt. eo q̄ tunc tẽporis graues inter eos ⁊ regem Neapolitanũ inimicitie ⁊ guerre versabantur.

Aduenit etiam illis dieb; galea quedã christianorũ de transmarinis partib; in qua alemani q̄dã erant qui ⁊ dixerũt nil aliud in sua habere galea. nisi nuces auellanas in valore. x. miliũ ducatorum que in orientalib; nõ crescunt terris ⁊ proinde care illic habẽtur. Ferturq; q̄ vltra cẽtum annos ibi sint durabiles. ita q̄ nec marcescũt nec tabescunt nec vermib; corrodũtur. quib; tamẽ defectib; apud nos vltra vnũ seruate ãnum subiacere noscũtur.

Illis etiam dieb; videntes Alexãdrini q̄ per mare vagabãtur nauem alienã portui applicare. ⁊ eam expugnãtes ceperunt. captamq; introduxerũt in portum victores. spolia inter se distribuẽtes more piratarum. Nisi em̄ naues alexãdriam applicare volentes potẽter sint armate ab ipsis alexandrinis anteq; in portum venerint spoliẽtur. quẽ cum intrauerint secure sunt q̄diu steterint in eo. Grandis etem̄ est sarracenis cura pro custodia portus illius. vnde ⁊ duos qui intra ciuitatem habẽtur mõtes. qui hominũ manib; facti sunt assidue cõscendũt vt maria cõtemplentur. longe lateq; inde prospicientes si qua videant vela que mox vbi viderint Amiraldo denũciant. qui cursoriam emittẽs nauiculam de cõditione inquirit aduẽtantium. Et q̄q; forte creditu sit difficile tamẽ omnino ita sese habet quod narrabo. Ipse Amiraldus semp̄ apud se quasdã disciplinatos habet colũbas sic edoctas vt quocũq; perrexerint inde in ipsius amiraldi curiam reuertãtur. Earũ duas aut tres naucleri emissi in occursum nauiũ secum recipiẽtes educũt per mare. vsq; ad locum in quo aduentãtes possunt explorare. vbi mox conscriptã cedulam cõtinentem que scitu necessaria sunt ad collum vnius suspendunt columbe. eamq; sinũt auolare. que cõtinuo volatu ad mẽsam vsq; amiraldi zedulam afferens quales sint veniẽtes indicat. Et si post primã emissam colũbam aliud quidpiã amiraldo fuerit significandũ mox secũdam emittũt colũbam vel etiam tertiam si necesse fuerit. ⁊ ita longe anteq; naues portũ intrent amiraldus de eis est edoctus. dicit etiam q̄ alias habet colũbas quas vsq; in Chayrũ transmittit ad Soldanũ tempore quo aliquod repẽtinum ⁊ arduũ inciderit negocium sibi necessario significandũ. Porro si naucleri ab ip̄o amiraldo missi nauiũ cõditiones inuestigare nequerint. hoc ip̄m p̄ colũbas sibi renũciant. qui statim armatas mittit fustes tradẽs in mãdatis vt aduenientes inuadant. dep̄dent. ⁊ spolient. qđ ⁊ faciũt nisi eos inuenerint fortiores vt dictum est iam supra

Ic tandẽ. xxix. ad loca ciuitatis videnda hincinde euagãtes. merces presertim cõsiderauimus fonticorũ qui om̄es pleni mercib; erant. p̄ter solum fonticũ cathaloniorũ in quo nil aliud nisi quidã seuissimus iacebat leopardus fune ligatus.

Preterea sarraceni ⁊ xp̄iani passim in eo pariterq; comedebant ⁊ bibebant. Januensiũ vero fonticus domus vtiq; pulchra ⁊ magna erat. ⁊ multi negociatores ⁊ merces p̄cise in ea. Inde ambos venetorũ perlustrauimus fonticos. ⁊ preter merces quas ibi repperimus copiosas. vidim᷒ struthiones in eis grandes incedere. que ferrũ sibi p̄iectum comedebant. Porcũ etiam ibi veneti nutriebant quẽ solum ⁊ vnicum in transmarinis partib; illic cõspeximus. Multo em̄ magis sarraceni abhominãtur porcos q̄ iudei. qui nec illum vnum paterẽtur viuere nisi ad preces venetorum Soldanus ei vitam indulsisset. Demũ thurcorũ intrauimus fonticum. in quo negociãtium multus erat tumultus. sic ⁊ in fontico maurorũ ⁊ ethiopum. sic ⁊ in fontico tartarorum. vbi preter cetera. nobilissimas res. id est homines. vilissimo precio vidimus venales vtriusq; sexus. iuuenes ⁊ iuuẽculas. pueros ⁊ puellas. mulieres etiam quasdã qui paruulos habebant ad vbera pẽdentes. qui om̄es ibi sui expectabant vẽditionem. ⁊ vilissime tractãtur atq; turpissime dum ab emptorib; probãtur sani ne sint aut egri. valentes aut inualidi ⁊c.

Denudãtur etiam puelle ⁊ currere atq; saltare cogũtur. ⁊ hũc in modum varie exquirũtur an sint sine defectu vel non ⁊c. Singulis aũt noctibus om̄es fontici per sarracenos a foris claudũtur ne q̄s ingredi possit vel egredi. sed ⁊ his diebus ip̄i in muschkeis congregãtur ⁊ quãdo precipuas habẽt solẽnitates. nec sunt in alexãdria domus vlle dictis fonticis pulchriores ⁊ ornatiores. His p̄spectis

65

ad mare accessimus vbi magnus erat hominū cōuētus circa mercatores qui species aromaticas sac
cis imponebāt. Siquidem dū in camelis species ad mare de fonticis educūtur nauib9 inferende. sar=
racenoꝝ officiales stantes in litore saccos euacuant. ꝑscrutantes ne forte aliquid ꝑciosum inter spe=
cies absconditū efferat. Cūqꝫ ita circa species laborat paupes ⁊ inopes multi adcurrūt. ea q̄ man9
fugerint imponentiū raptim colligētes. ⁊ q̄ furtim auferūt mox in via sedentes vendunt.

Die vero. xxx. octobris due quedam alie venetiane galee venientes de affrica. quas galeas
de Traffico cognomināt. portui applicuere Alexādrino pari modo ibi onerande sicut et
ille quattuor que ibi erāt iam onerate. Eodem die tractare cepimus ⁊ cōuenire cum gale
arum patronis. super nostro cum eis recessu. ⁊ ꝑcerto duriores eos nobis repperimus q̄ꝫ
sarracenos. Nam quia sciebāt nos cum eis oportere recedere. multū nimis ⁊ insolitū a nobis nau=
lum exigebant. Factumqꝫ est vt in ipa conuētione peregrinorū societates ab inuicem soluerētur. il=
lis in istam galeam alijs in aliam se recipientib9. nos vero in galea domini capitanei ⁊ domini cōsu/
lis venetoꝝ esse maluimus. cuius galee patronus. domin9 erat Sebastianus cōtireni. contulerūt se
quoqꝫ ad nos domin9 Johānes archidyaconus trāsiluianus de vngaria. ⁊ frater felix ordinis pre/
dicatorum de Ulma lector. Cōuentione aūt facta. plurib9 adhuc mansimus Alexādrie dieb9. inui=
ti tamē ⁊ coacti. galeaꝝ expeditionem prestolātes. quo in tēpore domin9 in Solms vt supra memi=
ni. rebus excessit humanis. cuius sepulture ⁊ funeri. debitā ⁊ oportunam operā impēdimus. plan=
ctum amarū faciētes super eum. Obijt autē in nocte ipsa que diem ꝑcedebat omniū sanctoꝝ. Quo
mortuo in eam quā cōduximus secessimus galeam Alexādriam vlterius deinceps nō ingrediētes
saltem ad manēdum. sed in galea dormiuim9 manducantes ⁊ bibētes cum patrono. Persuasum siq
dem nobis erat vt octo vel decē dieb9 ante galearū recessum. clamdestine eas ingrederemur atqꝫ res
nostras nō simul ⁊ semel sed ꝑ partes ⁊ diuersis tēporib9 educeremus. quia per singulas custodias
sarraceni de omnib9 reb9 ⁊ personis graue exigūt pedagium siue theloneū. decimū denarium de cen
tesimo iuxta suum cōpatum recipientes.
Sunt autē tres custodie inter mare ⁊ ciuitatem. Quaꝝ prima est circa portam inferiorē q̄ ducit in
vrbem. Secūda vero longe ab ea in exteriori porta que ducit ad mare inter muros ciuitatis Tertia
autē est in litore maris. In his omnib9 officiales Soldani. omnes tā intrantes q̄ꝫ exeuntes diligen
ter examināt ⁊ perscrutātur. ⁊ potissimū mercatores ⁊ merces eorū. Ego vero auxilio trutzelmannī
nostri Alexandrini cui non paucos propinaui ducatos. obtinui q̄ res mee per dictas custodias si/
ne perscrutatione fuerunt educte.
Porro die tertia nouembris ad iussum capitanei galea nostra in altū fuit ducta secus nouū castellū
quia iam naues parate erāt ad recessum. vnde oēs peregrini cōsocij nostri qui adhuc in ciuitate ma=
nebant ad suas se ꝑsentarunt galeas. que oīnes iussu ⁊ nutu suo: ex ordine nostre coniūgebantur. iu
xta dictū castrum quod profecto egregiū est ⁊ forte portū cōcludens muniensqꝫ Alexādrinum. Est
eīn portus ille multū scopulosus. ⁊ per scopulos a litore vsqꝫ in mare murus multis turrib9 precla=
rus ⁊ munitus ē deductus. atqꝫ in extremitatib9 scopuloꝝ ⁊ muri illius. castrū est extructū prefatū
in mari. quod modernus Soldan9 fieri fecit consilio ⁊ industria vsus cuiusdā māmaluci alemani
ex Oppenheim diocesis Maguntine nati. qui iāpridem relicto paganismo. ad sancte matris eccle=
sie sinum reuersus est. locuples ⁊ prediues.
In portū illum nulla potest ingredi nauis nisi castro huic loco Soldani reuerētiam exhibeat velū
remittendo. Uerū cum in loco illo cōsisteremus dieb9 quattuordecim ibi māsimus. longissimas ha
bentes horas ⁊ tedio grauissimo affecti. omni quasi momēto galearū transitum expectantes. quo in
tempore multis fuerūt vexati molestijs galearū patroni. ⁊ vnus etiam eorū grauiter vulnerat9 a sar
racenis. multaqꝫ eis euenerunt incōmoda. qui post galee eductionē a terra in altum: denuo ciuitatē
intrauerūt. Illis etiam dieb9 scisma fuit inter patronos alijs recedere volentib9. alijs adhuc manere
amplius cōtendētib9. ⁊ nisi domin9 capitaneus sequestrū se ⁊ mediū interposuisset. ab inuicem fuis/
sent diuisi. Obstitit eīn nec voluit vt quisqꝫ recederet donec oēs ⁊ singuli expediti essent ad plenum.
Igitur cum dies quintadecima nouembris aduenisset: omnib9 ad recessum preparatis. prospero flā
te vento. solutis nauibus. leuatis anchoris. expansisqꝫ velis extra portū euecti. Alexādrinā poster=
gauimus ciuitatem. subtracto litore ab oculis nostris ita q̄ in crastino longius eiecti nullā prorsus
vidimus terram vndiqꝫ circūdati mari. Erat autē galea nostra cursus velocissimi vnde ⁊ alias lon
ge precedebat. Et tunc panib9 deficientib9 alexandrinis. paximates siue bis coctos cepimus mādu
care. ⁊ quod mirum erat in oculis nostris pisces nobis salsi de dannubio videlicet sturiones mini=
strabātur. sed Thurci per quorum regiones danubius fluit illos ad terras transferūt sarracenorum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

a quibus veneti eos emūt. Nauigauimus igit̃ ex Alexandria per mare bicarium in mare carpaticū
Unde die sextadecima nouembris optata flante aura veloci cursu intrauimus mare creticū. ⁊ fui-
mus die. xvij. illuscente proiecti vsqꝫ ad promōtoria Crete siue Candie. insulam tamē ipsam nō su-
mus ingressi. Ingēti vero fuimus leticia ꝑmoti cum huc loci venissemus. pro eo ꝙ iam quinqꝫ fer-
me spacio mensium nullas fidelium videramus terras. iamqꝫ nobis videbat̃ quasi patriam nostraꝫ
attigissemus. cum ipam fidelem ⁊ gloriosam insulam Cretam siue Cādiam sub oculis habebamꝰ.
licet longissimis adhuc distaremus interuallis a solo natali. Quippe qui iuxta cicladas insulas per
Hellespontū. ⁊ seuissimū mare maleum nauigaturi. adhuc Achayam. Albaniā. Dardaninem Cor-
zirum. Hilliricū. Dalmaciam. Schlauoniam. Croaciam. Histriam. ⁊ forum Julij ante nos ha-
bebamus iuxta earum confinia prouinciarū viam facturi.

Je decimaoctaua cum ad latus memorate insule crete venissemus. iussit capitaneus cur-
sum galee intercipere. velorū remissione. ⁊ proiecta schaffa in mare misit ꝓ phisico qui in
alia erat galea mandās vt q̄totius ad se veniret. Consul em̄ venetianus grauiter ceperat
egrotare. pro cuius cura phisicus vocabatur.

Eius rei gratia inter duas insulas Candiam scilicꝫ ⁊ Nataliā sine ꝓuectione voluebamur. Ita ⁊
sequēti die scilicꝫ sancte Elizabeth instabili vento huc illucqꝫ ꝓijciebamur. quo factū fuit ꝙ omnes
galee sic fuerūt coniuncte ꝙ de vna ad aliam colloqui poteramus. sed post paululum mutata aura.
mare motu inquietissimo feruescere cepit. nec fuit quicq̄ꝫ in superioribꝫ galearū quod nō ꝓcellis vn-
diqꝫ illabentibꝫ perfunderet̃. ⁊ cum sol occidisset. magis ac magis tempestas inualuit. ita ꝙ naucleri
⁊ galeothe infirmi superius sub transtris suis iacentes. nec valentes aquarū incidētium ferre perfu-
sionem. magnis apud patronū precibꝫ vix obtinuerūt ꝙ in carinam nauis fuerūt intromissi. vbi spe-
cies Aromatice ⁊ merces alie conseruabātur Fuerant nāqꝫ viginti galiothe infirmati in Alexādria
de aquis ibi potatis. Nam ciuitas ipa est subtus vbiqꝫ cauata ⁊ super testudines edificata. Nylo
qꝫ excrescēte om̄is illa cōcauitas aquis replet̃ sub domibꝫ. neqꝫ sunt alie ibi aque nisi ille de q̄bꝫ ho-
mines ⁊ iumēta bibūt. ⁊ dicūtur aque ille esse infecte ⁊ pessime. Inualescēte autē vento imber maxi-
mus descendit. ⁊ cuncta infudit prius intacta. quo accidit ꝙ patronus ⁊ alij venetiani qui hactenus
super castellū in puppi māserant ad nos in carinam fugere sunt cōpulsi. eo ꝙ castellum aquis vndi-
qꝫ replebatur. capitaneus vero ⁊ consul in ꝓfunda puppis camerula. clausis desuꝑ hostijs māserunt.
Naucleri autē maximos ꝑ totam noctē perpessi labores. continuis cursibꝫ ⁊ horrendis clamoribꝫ.
infirmos grauabant. quibꝫ nulla requies erat. sed ⁊ sani q̇dam ⁊ valentes egrotare ceperūt. inter q̄s
vnus erat dominꝰ archidyaconus de vngaria. dn̄s quoqꝫ cōsul magis ac magis cepit destitui. duo
vero ex galeothis mortui: nocte eadē in mare sunt proiecti.

Sed illuscente die que erat vicesima nouembris cepit tempestas ipsa paulatim decrescere. ac ma-
re ipsum magis magisqꝫ mitescere. Tandem ad quandam insulam applicuimus cui est vocabulum
Nyo. vbi sub castello quod Nyum dicitur fixis nauibus per iactas anchoras. in barcis egredieba-
mur ad litus vbi inuentis cōsocijs nostris peregrinis per montis precipitem ⁊ petrosum cliuū ascē-
dimus in ipsum castellum Nyum. ⁊ inuenimus inter ascendēdum tres ecclesias de ritu grecorum.
vnam inferius circa litus. aliam in montis ascensu. tertiā in ipo castello superius. quas ingressi gra-
tias egimus laudantes ⁊ glorificātes deum qui nos in terras reduxit christianorū. nihil autē repe-
rimus venale ex his que victui erant necessaria nec panes neqꝫ oua ⁊c̄. Nam qui primi ascenderant
tulerant omnia. Est autem ipm castellum satis populosum hominibꝫ. qui in paruis habitant do-
munculis quasi tugurijs de fructibꝫ insule viuētes. nec sunt alij eiusdem insule habitatores aut in-
cole nisi isti de castello prefato. Estqꝫ insula ipsa fertilis satis ⁊ pinguis glebe. Est quoqꝫ castellum
ipsum vetustissimū a grecis quondā potentibꝫ pro maris tutela ⁊ custodia super abruptas petras ex-
structū. Ex eo em̄ per latissimū mare contra insulas cicladas ⁊ Candiam patulus habet̃ ꝓspectus
De crepidine montis aqua descēdit clara ⁊ dulcis. sꝫ nō multū frigida. in vasculis tn̄ reseruata stati
frigescit. Sub mōte etiā riuus quidā dulcem ꝯtinēs aquā ꝑ vallem currens illabitur mari.

Um vero dies. xxi. illusceret clamor ingens cuiusdā lamētabiliter flētis in nostra audiebat̃
galea. eratqꝫ vlulatus ille filij dn̄i cōsulis. q̇ scꝫ cōsul nocte eadē vniuerse carnis debitū exsol-
uēs diē clauserat extremū. hūc nō solū filius sꝫ cūcti q̇ virū nouerāt plangebāt Jussit itaqꝫ fi-
lius defuncti patris corpꝰ in terrā edoctū poni in capella q̄ ibi in litore erat. suꝑ q̄d illic positū irru-
ens plāctū magnū fecit. quē sui ꝯciues a corpe auulsū i galeā reduxerūt. Corpꝰ ꝟo exēteratū lotum.
vnctū. ⁊ aromatibꝫ cōditū ligneo locello imposuerunt. pice ⁊ clauis bene firmato. sicqꝫ venetias ad

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ſuum iam pridem electum monumētum ferebant ſepeliēdum. His omnibꝫ cum intereſſemꝰ. certā
vidicimus experientia. conſictum eſſe mēdacium. quo dicit ꝙ corpus examine ſiue mortuum ꝑ ma
re non poſſit duci. ⁊ pretextu illius figmenti peregrini etiam nobiles. barones ⁊ milites. qui pro tem
pore in mari rebus excedūt humanis ſtatim in vndas mittūtur nec vel ad terras proximas ſinūtur
vehi gratia ſepeliendi. Eodem die quattuor mortuos de galeis ſepulture tradidimus in terram que
⁊ mater eſt vniuerſorum.

Ie viceſimaſecūda feſto ſcilicꝫ ſancte Cecilie virginis ⁊ martyris cum ſuſtuliſſemus. in
maris magni ⁊ ſpacioſi latitudinē vento nō ſatis bono immo aduerſo prorſus incidimꝰ.
Qui quidē ventus cōtrarius verſus Traciā nos impulit. atqꝫ ſub paucaꝝ ſpacio hora=
rum ſi eius fuiſſemus impetū inſecuti. Cōſtantinopolim aut Troyam aut Nigropontū
vel altius etiam Athenas mirreā ⁊ Galathas appuliſſet. vel etiam in Pathmos inſulam. Erat ꝗdeꝫ
ventus ille optimus nauigātibus in Macedoniā. ſed nobis inutilis prorſus. Conatu ꝓinde maxi
mo ad reſiſtēdum tali vento a naucleris facto. Tādem cum multo labore. longe ſub nyo incidimꝰ
in portū vnum. deſertum quidē ſed firmū. Stephanū nomine. ⁊ ibi naues ſtabiliuimus. ⁊ quattri
duo māſimus: tedio grauiſſimo affecti: vento illo aduerſo ꝑ momenta ſingula augmēta capiente Id
quoqꝫ preter cetera in malum noſtrū adiiciebat ꝙ in nullū caſtellum introire ſinebamur. Audierāt
eñ non paucos ex galeis vita functos fuiſſe. putabantqꝫ galeas omnes peſte infectas. Idcirco nos
abhominabātur ⁊ ꝓhibebant. ingreſſum negantes. neqꝫ vēdere nobis quicꝙ volebant. nō obſtan
te ꝙ domini eorū ciues ſcilicꝫ venetiani erant in galeis. Sūt eñ loca iſta oīa inſule ⁊ caſtella ſub
ditione venetorū licet ea per ſe nō regunt. vt Candiam Cyprū ⁊ huiuſmodi. ſed alicui grecorū com=
mittunt regēda ⁊ adminiſtrāda ſub tributo. Nyxia tamē inſula de qua ſupra mentio habita eſt ſub
dominio eſt cuiuſdā ducis grecoꝝ qui ⁊ Thurco tributarius eſt ⁊ cōfederatus. Sunt autē regio=
nes ille aſpere ⁊ duriſſime glebe. ſed ⁊ aer ſatis incōueniens. Idqꝫ nobis magnopere ibi formidini
erat ne forte ibi diutius manere oporteret. quēadmodum Alexādrinis galeis anno accidit ſuperio
ri. que hoc in loco amplius ꝗꝫ triginta diebus moram facere ob ventorum contrarietatem ⁊ pugnam
in mari cogebantur.

Inde tādem nauigantes in mare maleum mare vtiqꝫ ſeuiſſimū peruenimꝰ. in quo plurima peri
cula cōſequentibꝫ fuimus experti diebꝫ. que vix vllis poſſent enarrari verbis aut litteris deſignari.
Et profecto vt eſt apud Virgiliū. venimus nymboꝝ in patriam. loca feta furentibꝫ auſtris. inter lu
ctantes ventos tempeſtateſqꝫ ſonoras. Ibi venti nutu eoli principis ſui. vt poete fingunt velut ag=
mine facto. Qua data porta ruūt ⁊ terras turbine perflant. Incūbuntqꝫ mari totumqꝫ a ſedibꝫ ymis.
Vna eurusqꝫ notuſqꝫ ruunt creberqꝫ procellis. Affricus ⁊ vaſtos voluūt ad litora fluctus. Hoc in
genere dicto vt hiſtorie mos geratur nauigatio iſta ꝑ mare illud tempeſtuoſuꝫ ꝓ ceteris periculoſior. ⁊
accuratius ⁊ latius neceſſe eſt vt explicetur.

Hitur ſub diem. xxviij. nouembris mutato vento nō quidem in meliorem. ſed in fortioreꝫ
ferebamur contra maleam impetu grandi. ac ſi vi eam vincere cōtenderemus. Verum ta
men gubernatores noſtri ꝑuam ſpem habentes de tranſitu malee. ſequebātur ventum for
tune iudicio ſe cōmittentes. Si eñ illa die maleam viciſſemus. in craſtinū motone fuiſſe=
mus. ⁊ cōſequēter facilem nauigationem per Achaiam. Moream. Iliricum. Dalmaciam. ⁊ Croa/
ciam. in Hiſtriam ⁊ Italiam habuiſſemus. Eſt aūt malea ꝓmontorium grecie aſperrimū. qđ quin
quaginta milia paſſuum infra mare ꝓtenditur. circa quod vnda adeo ſeua eſt: ⁊ importune impelli
tur vt naues ꝑtranſire volentes a ſe repellere ⁊ ꝓſequi videatur. Oportet eñ nauigātes de macedo/
nia ⁊ grecia in Achaiam ⁊ moream ꝑtranſire ad cornu illius ꝓmontorij quod eſt multum altū. acu
tum. ⁊ ſcopulis de profundo maris in altum vſqꝫ ad nubes ſe erigens. cuius cacumē eſtate ⁊ hyeme
eſt niuibꝫ optum. tot autē venti in cornu illo conueniūt quod mare cōfuſiſſimū reddunt ⁊ nauigatio
nem difficillimā. Dum eñ nauigantes cōtra eam per adiutorium alicuius venti vſqꝫ ad aciem per=
ducti fuerint. mox vt prora roſtrū ad modicū extēdere incipit. afflant aliquādo ſeptem aut octo aut
nouem venti. ꝗ oēs prora reuerſa nauem cū impetu reiiciunt. vnde ſepe cōtingit ꝙ naues ꝑ tres aut
quattuor menſes in illa ꝑte malee manere cogūtur. Illa difficultas ſemꝑ fuit ibi.

Unde vetuſtiſſimi poete reperiuntur in carminibus ſuis yronice compaſſi fuiſſe grecis. pro eo ꝙ
cum diis pugnantes innumerabilem multitudinem hominum perdiderunt. quos ſi ſeruaſſent ſuf
feciſſent ad hoc ꝙ per medium mare galee gurgiteꝫ fodiſſent ⁊ a ſupremo vertice rupē ſcidiſſent vſqꝫ
ad fundū maris ⁊ manibꝫ īterfectoꝝ cānale ⁊ viā nauibꝫ feciſſent ne ī ꝑpetuū nauigātes tm̄ laborē ⁊
tātā tꝑis ꝑditionē paterentur girādo maleā. Et ꝓfecto ſi mons malee eſſet ꝑ mediū diuiſus. multo cic

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tiūs redirent naues de oriente in occidētem. ⁊ de Asia in Europam. nec potest fieri nauigatio nisi ꝙsi ad cōtactū cornu malee. cū reliqua maris latitudo sit tota scopulis plena.

Dictus est aūt mons ille malea a Maleo rege tirrenoꝝ. qui tubā eneam primus inuenit ⁊ in mōtanis illis degens piratica cede mare infestabat. Fecitqȝ in monte templū appollinis: ⁊ mōtē suo nomine nūcupauit. Nūc vero duduȝ destructo templo appollinis in cornu malee edificata est capella sancti Michaelis. vnde ⁊ vulgares cornu hoc alam sancti Michaelis nominā̄t. ⁊ opinā̄tur ꝙ sanctus Michael ala sua ventos cōcutiens stās supra cornu. naues dū sibi placet repellat. Idcirco marinarij in victoria malee laborātes. orōnes ad sanctū michaelē faciūt ⁊ vota vouēt vt dignet̄ alam q̄ vētos mouet ⁊ mare cōcutit retrahere. quaten⁹ possint trāsire.

In radice malee est ciuitas que Malfasia dicit̄. iuxta quā crescit ꝑcipuum vinum quod nominā̄t malfaticū. ⁊ ab hoc vino transtulit vulgus nomē in vinū creticum. qđ nūc per mūdum dicit̄ malfaticum. qđ tamē nō est de malfasia sed de creta vel Candia vel motona. Cauent aūt nauiū gubernatores ne ad malfasie portum applicēt. quia dicūt pessimos grecos ibi habitare. ideo potius sinūt naues reuerti ad insulas cicladū per multa maris spacia. ⁊ dicūt ꝙ a malicia hominū mōtana dicant̄ malea. Igit̄ cū tota die cōtra maleā nauigassemus ⁊ cornu eius attigissemus repēte retrusi sumus ⁊ adeo impetuosi reiecti ꝙ tota classis fuit dissoluta ⁊ nulla galea mā̄sit cū alia ita ꝓpe vt posset aliā videre. ⁊ cū hoc seuissimā tēpestatē passi sum⁹ ita ꝙ galestroli cogerent̄ vela tēpestatib⁹ apta appēdere.

Erum dic. xxix. iteꝝ contra maleā ire tētauimus licet ventum nō nisi pro sex pānis accatonis habuerimus exiguū. nobis aūt cōtra maleam ꝓperātibus aduolabāt etiā alie galee conserue nostre quas perdideram⁹. Dum autē aduesperasset prope promōtoria fuimus ⁊ cōtra cornu velocissimo cursu ꝓperauimus. Sed cū iam aciem attingere vellem⁹ ⁊ magno conatu vna galea post aliam in suo ordine pertrāsire satageret. ecce vētus cōtra nos erupit ⁊ primas galeas rapuit ⁊ impetuosissime retrusit cōtra sequētes que accedebā̄t. fuitqȝ mirabile visu ⁊ nō expertis incredibile ꝙ naues in eodē freto lateraliter iūcte cōtra se procedebā̄t agitate cōtrarijs ventis. ille cōtra maleā pleno velo vehebā̄tur. alie a malea inflatis velis ecōtrario redibant. ⁊ circulum cum nauib⁹ fecim⁹ sicut solēt circūire corisantes. Reiectis ergo omnib⁹ galeis in freto inutiliter retro maleam iactabamur. arte obsistentes ne ventus nos in cicladas insulas reportaret ⁊ ita diem fieri prestolabamur.

Ie. xxx. q̄ erat Andree apostoli ⁊ dominica prima aduētus. surrexit ante lucem vētus omnino nobis cōtrarius ⁊ fortis. Quod vidētes gubernatores nostri ⁊ de trāsitu malee desperātes. cōmiserūt vela vētis ⁊ iactati sumus cōtra aq̄lonem grādi impetu iterum in insulas cicladū longius a malea q̄ȝ sit a colonia vsqȝ venetias extra viā nostrā. ⁊ intrauim⁹ ꝑ scopulos ⁊ rupes festinā̄tissime vsi cautelis ⁊ ingenijs multis.

Porro ꝑ quoddā cannale angustū ⁊ strictum ingressi in portū latum ⁊ securū ac montib⁹ altis munitum incidim⁹ in radice insule milo dicte naues stabiliētes. Reperimus aūt in ipo portu q̄ttuor onerarias naues venetianas que venerā̄t de syria. ⁊ in baruthо capadocie onera susceperā̄t mercium. Hi autē qui in nauib⁹ illis erā̄t cum classem nostrā vidissent ingrediētem ad se. cōcrepabā̄t tubis buccinis ⁊ timpanis ⁊c̄. ⁊ emittebā̄t bombardaꝝ saxa sperica cōtra montana cōclamabantqȝ in vnū vocibus altissonis. pariformiter ⁊ nostri faciebā̄t in signū leticie ⁊ iocūditatis. ⁊ videbat̄ mare ⁊ terra moueri a sonitu bombardaꝝ ⁊ clamā̄tiū ⁊ buccinā̄tiū. Classis illa de Syria sicut ⁊ nostra multis diebus laborauerat in transitu malee: sed inuanum. Fuerunt ibi etiam alie naues que de malea in hunc portum fuerant proiecti.

Rima decēbris augmētati sunt vēti ɔtrarij ⁊ disposuerūt se oēs naues ad tps manere in portu illo. Eodē die misit capitane⁹ nauiū syrie nūcios ꝑ oēs galeas. ⁊ īuitauit ad prādiuȝ alios capitaneos ⁊ patronos ⁊ oēs ꝑncipales officiales nauiū ⁊ gubernatores ⁊ dños. ⁊ instaurauit grāde ɔuiuiū extra galeā in litore maris. Descēderūt ergo in terrā tres capitanei. scȝ capitane⁹ nauiū Alexādrinaꝝ cū suis tubicinib⁹. q̇ sub se habuit q̄ttuor galeas oneratas ꝑciosis mercib⁹ ⁊ bn̄ armatas. Capitane⁹ itē nauiū de syria cū suis tubis. q̇ etiā sub se habuit q̄ttuor patronos q̄ttuor galeaꝝ. Capitane⁹ q̄ȝ de Affrica aliter de Traffica cū suis hn̄s sub se duas galeas armatas ⁊ oneratas Isti inquā tres capitanei cū decē patronis ⁊ oib⁹ nauiū nobilib⁹ dn̄is ⁊ officialib⁹ ad tabulas paratas in litore cōsederūt. Post epulas diuersis exercitijs ⁊ solatijs varijs in litore colludētie pulchꝝ cernētib⁹ spectaculū ꝑbuere. Erā̄t aūt in illis decē galeis vt opinor vltra sex milia hominū quoꝝ maior pars in litore solatij ⁊ cōuiuij causa cōuenerat.

Die illa aduesperascēte singuli in singulas galeas suis in scaffis ascenderunt ⁊ mansimus in illo portu per aliquot dies,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Je quinta decembris facta trãquillitate classem soluimus ⁊ tractu remoꝝ naues passum
omes educebãtur. quia nõ erat tũc ventus sed bonatza. id est trãquillum. Sic em̃ a nau-
tis maris trãquillitas appellaꝛ. Unde omes deũ precabãtur pro felici trãsitu malee. Me-
trista vero q̇dam ita exorabat. Ach pater omnipotẽs tãtis miserere periculis. Atq; tuis
thesauris ventos dimitte secundos.

Igitur cũ de scopulis ad mare latũ venissemus surrexit vẽtus lateralis ꝓ trãsitu malee inutilis
prorsus. ꝓcessimus tamẽ contra maleã cũ tota classe. sed facta nocte inualuit vẽtus nimis cõtra nos
⁊ tenebris ingruentib⁹ facta fuit seuissima tempestas. Et mare eleuabaꝛ sine cessatione supra galeam
Eleuauerũt se flumina. eleuauerũt vocẽ suam mirabiles elationes maris. mirabiles ꝓsus. Incide
bant ꝓinde aque supra modũ. ita vt audẽter dixerim ꝙ in illa nocte vltra cẽties fluctib⁹ inuoluti fui
mus ⁊ vndis operti penitus nõ q̇dem cõtinue sed subito nauis operitur ⁊ in ictu oculi transit.
Omnia autem supiora galee in aquis natabãt. Et ipsi marinarij tota nocte in aquis currentes vela
crebro mutabant.

Porro tẽpestate illa durante cũ naues ab inuicem lõgius essent sepate vna vt ventoꝝ acta ad latus
nostre galee impetu impegit vehemẽter. barcamq; collateralẽ dirupit penitus ⁊ destruxit nostra ve
ro coquina fregit eius ⁊ omnia que in ea erant.

Quantũ aũt terrorẽ cõtactus ille galeaꝝ nobis omnib⁹ incusserit. q̃ntus strepitus fragor ⁊ clamor ⁊
angustia fuerit nõ facile explicari potest. nos em̃ q̇ inferius eramus in carina omi momẽto interitu
expectantes ꝯclusi in tenebris trepidi maiorẽ in modũ suspensis sic animis stabamus. Cũ aũt infe-
lix illa nox transisset omes vertiginosi effecti sanctũ inuocabamus qua poteram⁹ deuotione Nico
laum cuius imminebat festũ dicẽtes. Suscipe nautaꝝ pater nicolae precatus. Assis ⁊ solita nunc pi
etate tuis. vel similem in modum.

Je sexta decẽbris vbi lux clara refulsit vidimus nos nullũ habere adiutoriũ ⁊ ventu in
utilem fortem nimis existere. desperãtes ergo iteꝝ vela vento cõmisimus. qui rapta classe
eam cursu velocissimo in cicladas insulas reportauit ad locũ vñ nudiustertius egressi fue
ramus in portũ milo. ibiq; naues tonsillis alligatis ⁊ anchoris immersis hyemare ibi ti-
muimus. ꝓ eo ꝙ in dieb⁹ patronoꝝ maris more solito implacabilius habuim⁹. Sũt em̃ scd̃m ma
rinianoꝝ estimationẽ singulares patroni maris sanct⁹ Clemẽs. sancta katherina. sanct⁹ Andreas.
sctã Barbara. sanct⁹ Nicolaus. sctã dei genitrix Maria. ⁊ sctã Lucia. oib⁹ his dieb⁹ difficilẽ habui
mus nauigationẽ dẽptis vltimis duob⁹. in quib⁹ si maleam nõ vicissem⁹ ꝑ hyemẽ totam ibi mane-
re coacti fuissemus. hoc firmiter tenẽt marinarij. Multis em̃ supstitionib⁹ vacãt in nauib⁹ quãdo na
uigatio nõ est iuxta eoꝝ vota. Alij dicebãt ꝙ peregrini terre sancte essent in causa q: res furtiuas secũ
ducerẽt de locis sanctis. vel aquã iordanis quã simplr dicũt impedire nauigationem.

Je septima decẽbris inutilem vẽtum habẽtes. eodem mãsimus in loco. post prãdiu vero
plures orationis gratia ad litus nauigãtes in capella q̃ ibi erat in honore virginis Ma-
rie dedicata eidem sese cõmendauerũt. Alij cantabãt crebro hos versus. deuotius ad vir-
ginẽ ipam clamitãtes. Salue splendor firmamẽti tu caliginosi menti desup irradia: Pla-
ca mare maris stellã ne inuoluat nos ꝓcella ⁊ tempestas obuia. Videbaꝛ aũt nobis tanq; sese incli
nãs virgo Maria sic nos affareꝛ. vẽto in melius mutato. ⁊ classe ad recessum aptata Pergite iam mi
seri sancta theotocos inq̇t. Et velis inflatis port⁹ intrate salubres. Ante solis ergo occasum portu
exiuim⁹ ⁊ tota nocte in lumine lune trãquilla nauigatione ꝓfecti vẽtũ seq̇bamur optatum.

Je autem octaua que erat festum conceptionis beate virginis Marie fortiter processim⁹
contra maleam eaq; post meridiem cõspecta cõterriti sumus metuẽtes iteratam repulsio-
nem. Sed adue sperascẽte die vento semper in melius confortato repente cornu illud se-
uissimũ malee sine labore pene superantes sub vnius hore spacio decem ⁊ octo miliaria ꝑ
transiuimus Hoc cum fieret ingenti omnes gaudio fuimus exhilarati tubicines pre leticia canebãt
⁊ omnes galiothe cõclamabant. omnesq; pariter vociferabãtur deum laudãtes. Interea vero nox in
cidens prohibuit ne ventum bonum sequi iuxta votum possemus. quia ad latus sinistrum promõ
torium malee habuimus. Ad dexterum autem mare scopulis ⁊ cautibus plenum. nec erat port⁹ in
quem intrare possemus. Idcirco remiserunt gubernatores omnia vela. naues ad latiora loca nata-
re permittentes. dimittẽtes eas ibi ad sortem in deuijs aquarum currere sicut currit equus lasciuus
⁊ effrenis: nunc cum prora nunc cum puppi se erigentes. nũc ad hoc nũc ad illud latus se inclinãtes
⁊ motib⁹ continuis ⁊ importunis agitabãtur inter seuos fluctus nec stabãt nec ꝓgrediebãtur. Prop
terea noctẽ inq̇etissimã habuimus plusq; in tẽpestatib⁹ vllis. Statĩ ãt vt sol refulsit q̇nq; erectis ve-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

lis.progressi sumus inter scopulos ⁊ cautes. atq̃ die.xiiij.decēbris ad Montanā venim⁹ ciuitatē
Eo tēpore ꝑ diem naturalem centū ⁊ triginta miliaria ꝯfecimus velocissimo nauigio . ⁊ inuenim⁹
ibi sex galeas quas āte amiseramus inter tempestates. Ibi ergo portū ingressi ⁊ nauibꝰ stabilitis in=
gressi missam in conuētu fratrū ꝑdicatoꝝ audiuimus cū multo desiderio. q꞉ diu nullam missam au=
diueramus. Post missam omēs pariter peregrini ex oībus galeis ꝯgregati cōuenimus in domo do
minoꝝ teuthonicoꝝ comedētes ⁊ bibentes in leticia multa gratias agentes deo q̃ nos de magnis li
beratos periculis mutua visione fecit letātes. quia ab Alexādria vsq̃ huc nūq̃ simul oēs fuimus
Peracto prandio. q꞉ ꝑ dies aliquot didicim⁹ nos ibi māsuros ꝓpter negociationē mercatoꝝ res no
stras in hospitiū cōportauimus. Motona est ciuitas in cornu Achaye sita in terra cōtinēti ꝓpe tur=
chiā. vñ thurci ad nūdinas ebdomadales illac cōueniūt cū christianis.

Die decimasexta decēbris galeas ingressi ⁊ classe soluta ad insulam oppositā quā nescio quā
ob causam nomināt sapiētiam: applicuim⁹. ⁊ distat ꝑ miliare teuthonicū a motana ꝑ interme
diū cannale ꝓfundissimū. ⁊ quia non erat vtilis vētus eiectis anchoris classem ad pedē mō=
tis sapientie naucleri stabilierunt.
Die.xviij. in noctis medio dū omnia essent in silentio subito aspirauit vent⁹ salubris ⁊ bo
nus. ⁊ statim rupto silentio clamores magni excitabant̃ ꝑ classem. ⁊ ad recessū se parabāt.
leuando anchoras. sursum trahēdo barcas ⁊ scaphas. erigēda vela. soluendo ac cōplican
do spiras. q̃ omnia fiūt cū violentia festināti⁊ ⁊ continuis ac altis clamoribꝰ. Classe ergo
soluta a loco illo eiecti sumus ꝑ ventū in altū mare vbi mox iterū orta est seuissima tēpestas cuius si=
milem ante nō habuim⁹. ⁊ durauit ꝑ diē ⁊ noctes duas. Oēs aūt dñi de castello trāsfugerūt ad nos
in carmā. nec fuit memoria cibi aut potus hac tēpestate durāte. q꞉ coquina erat in aquis tota
Die.xix. redeūte vento gratiori quo ⁊ prius vsi fueram⁹. multas raptim insulas thurcorum ⁊
christianoꝝ trāsiuimus. vtputa insulam Samaffra. Limlcā. Schefflamā ⁊ Azanta. So
pholoniam que capta fuit per thurcum anno superiori videlicet. Millesimoquadringētesi
mooctuagesimo.
Die vicesima mane venimus ad insulā Corzicam q̃ alias Corfun appellat̃ bonā ⁊ fertilem.
Et reperimus ibi classem armatā. ⁊ magnā charistiā panis ⁊ omniū necessarioꝝ. Idcirco ca
pitaneus classis armate male ferebat cōquerēs de capitaneis classis onerarie q̧ declinassent
in illū portū. cū vix ibi ꝓ suo exercitu necessaria essent. Fuit em̄ magna multitudo nauiū ⁊ hominū
mirabilis cōpressio. Illa insula est ꝑncipiū grecie. ⁊ est Rhomani portus munimentū. ab ea em̄ faci
lis est nauigatio in Siciliam in Trinacliā Sardinā Apuliam ⁊ Italiā. Ex opposita eius ꝑte est
Morea. Achaia. ⁊ in paucis horis vento flante nauigat̃ in Patras ciuitatē vbi sanctus Andreas
crucifixus fuit. ⁊ in Cōstantinopolim ⁊ Scutarim ⁊c. ⁊ in Calcedoniā insulam. ⁊ in ciuitates Si
cilie Cathanā ⁊ Siracusanā vbi sunt montes ethne. ignem spirantes. in quibus cicoples fabri Jo
uis fulmina fabricant ſm poetas.

Die vicesimatertia sustulerūt simul omēs galee numero decē cū vna naui ⁊ vna grippa. at=
q̃ ita educta classe extra portū intrauimus cū bonovento cannale latū. quod diuidit Cor
ziram ⁊ Dardamā insulas. Letabātur aūt valde gubernatores nostri de aura bona . quia
alias grande periculū imminet nauigātibꝰ in isto cānali. ꝓ eo q̧ in fundo ibi est q̄dā abys=
salis vorago q̃ vomit aquas maris ⁊ sorbet. ⁊ dum naues ad locum veniūt subsistūt ⁊ rotātur. ita q̧
oportet eas funibus trahere de loco illo. Magna ergo celeritate nauigauimus impellente nos ven=
to ⁊ ad insulas Bazopolis venimus percurrentes rupem draconis. Ibi enim in mari vt supra ha=
bitum est rupes quedam est in qua draco olim latitans euolabat aliquādo supra ciuitatem ex oppo=
sito in monte sitam ⁊ suo flatu homines interficiebat. vnde homines ciuitatem dereliquerūt que vs=
q̃ hodie deserta est habens muros ⁊ turres ⁊ edes adhuc fortes ⁊ recentes. Sub ciuitate illa deser
ta vidimus ecclesiam beate virginis in qua dicitur ardere miraculose lampas quedam semper sine
humano amminiculo aut fomento aliquo / percursis insulis Bazopolis ecce in occasu solis subito
horrenda incidit tempestas tota nocte illa durans cum validissimo ⁊ importunissimo vento. q̃ gran
de velum galee nostre in plures dirupit disciditq̃ partes ⁊ multos remos destruxit in vno latere. ⁊ ol
las ac caldaria circa ignem subuertit. ipsumq̃ ignem extinxit . Unde maximus in galea ortus fuit
clamor inuocantium deum sanctosq̃ omnes ⁊ vota repromittētium . Unde ⁊ illud tunc expansum
fuit veluꝫ (papafigo italico sermone cognominatū) qđ nō nisi in extremo ꝑiculo ⁊ vltimo exitio ap
ponit̃. Sic itaq̃ nauigātes nimio timore ꝑcussi ꝑ singula momēta submersiōis discrimen expecta/

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

bamus. nimirũ procellis vsqꝫ adeo ascendentib⁹ ⁊ excrescẽtibus vndis equore toto commoto vt nil
penitus de galea videretur nisi malus nauis. sed neqꝫ alie galee q̃ in latere nobis erant iã apparebant
simili ex causa. nihilqꝫ erat omnib⁹ in galeis infra vel supra qđ aquis maneret intactũ. Ideqꝫ frequē=
ter accidit nobis inter redeũdum ex alexandria. Neqꝫ tamẽ nouũ est vel insolitũ ibi periclitari na=
ues. cũ legamus sanctam Helenã in hoc mari adriatico passam fuisse tantã tempestatẽ vt cogeretur
vnũ clauũ quo dñs Jesus cruci affixus fuerat, ꝓijcere in mari vt sedaret tempestas. Adeo em̃ seuũ
est hoc mare vt nõnunqꝫ in tempestatib⁹ saxa grandia de profundo eleuet. ⁊ tanqꝫ lignũ per supficiẽ
aque iactet de vna parte golfi in aliam.

Je. xxiiij. vigilia scꝫ natiuitatis domini sedata fuit tempestas. ⁊ tediosa tranquillitas siue
bonatza subsecuta. nec poteram⁹ aliquẽ portũ apprehẽdere vt festũ instãs celebraremus.
In nocte natalis dñi eramus in mari. ⁊ ꝑ totã noctẽ fuit tãtus tumultus in naui nr̃a q̃
vix poteram⁹ dicere officiũ nostrũ. galestrolis instinctu vt credo dyaboli tunc plus solito
laborantib⁹ vti semꝑ solent in dieb⁹ festiuis. Nec simpliciter laborãt. sed cũ execrãdissimis iuramen
tis blasphemijs iurgijs ⁊ cõuicijs mutuis ⁊c̃. Jta noctem illã sacratissimã pariter ⁊ diẽ dominici na
talis exegerũt. Eodem die vidim⁹ finẽ Albanie vel Achaye ⁊ ꝑncipium regni vngarie. ⁊ intrantes
illiricũ in quendã sterilem portũ stannũ dictũ applicuim⁹. Jn die sancti Stephani soluta classe pro
cedẽtes ꝑtes Dalmacie attigim⁹. ⁊ vidimus ibi Ragusiũ ciuitatẽ ꝑpotentẽ de qua etiã supra habi=
tũ ẽ ⁊ ornatis vndiqꝫ galeis signis ⁊ vexillis vt fieri solet magnoqꝫ facto fragore ex bõbardis. in mo
dum triũphi ꝑteriuimus. Neqꝫ applicuim⁹ ad ciuitatem. ꝓpter festũ tamen ⁊ reuerẽtiã dñice natiui=
tatis cum trincketo dũtaxat nauigauim⁹. Hec ciuitas Ragusina dicit̃ esse opulentior in christiani/
tate. ibi pulchꝝ ⁊ notabilem cõuentũ habẽt fratres ꝑdicatores. Deinde venim⁹ in Cursulam ciuita
tem venetoꝝ que ⁊ Prepo vocat̃. nec portũ trahere poteram⁹. ꝓhibente nos vẽto. Sole aũt ad oc=
casum vergẽte incidim⁹ asperrima loca. ⁊ ventis cõfortatis ingrauatũ ẽ mare cõtra nos nimis. Qua
propter gubernatores nostri anxij in dubio stabant suspẽsi. cannale asperrimũ habẽtes pre oculis ⁊
portũ nullum in quẽ declinarẽt. deuiauerãt em̃ a vera cannali ꝑ quod alie galee secure ibant. Cum
aũt venissem⁹ ad latiorẽ locũ cannalis: tẽtauimus stabilire nauem ⁊ immerso bolide inuenim⁹ exces=
siuam aque ꝓfunditatẽ. ⁊ paululũ ꝓcedentes iteꝝ iniecimus bolidẽ ⁊ fundũ q̃dem inuenim⁹ sed nõ
ad votũ. quia tamẽ nox erat obscura in forib⁹ nec sydera apparebãt nõ poteram⁹ ꝓcedere ꝓpter stillaꝫ
⁊ caribdim. Deiecimus ergo grandẽ anchoram q̃ fundũ petens non inuenit. nec scopulos nec saxa
nec arenam quib⁹ mordacẽ dẽtem infigeret. sed currentẽ galeam sequebat̃ arans terram de quo vltra
modũ torquebant̃ gubernatores. Rursuꝫ ergo cũ ingenti labore retraxim⁹ anchorã ⁊ in alio loco in
iecimus. nec inuenit cui inherere posset. sed cũ magno nostro periculo galeam sequebat̃. tandẽ tamen
hesit. debiliter tamẽ vt videbat̃. Ideo nemo nocte illa secure dormire poterat. sed oẽs solutioneꝫ na=
uis expectauim⁹. q̃ si soluta fuisset extremũ nobis periculũ fuisset

Jn die sancti Johãnis euangeliste soluta naui conabamur ꝓcedere. sed nec vẽtoꝝ nec sideꝝ adiu
toriũ affuit nobis. sed aura obscura q̃ semꝑ nauigãtib⁹ est molesta. Tãdem inũdante pluuia ꝯuerti=
mus nos in yllirici mõtana. ⁊ portũ tortula dictũ intrauimus. in q̊ alias duas galeas nostre classis
repperim⁹. ⁊ erat port⁹ inhabitabilis. desert⁹. ⁊ maledictus. in q̊ magno tedio fuimus affecti ⁊c̃.

Jn die innocẽtum classem soluim⁹ ⁊ cũ prospero vẽto ꝓfecti vidimus ad australem plagã Apu=
liam ytalie ꝑ maris brachiũ Atrinaclia ⁊ Sicilia diuisam ⁊ in cornu apulie qđ in adriacũ mare ex
tendit̃ vidim⁹ montẽ Garganũ. Jn huius mõtis radicib⁹ ẽ Sepõtus ciuitas olim a Diomede mõ=
tis victore condita. Jbi fuit palladis templũ in quo diu seruata sunt epij frumenta. in quo etiam bi
pennes eree ⁊ arma diomedis deposita ostendebãtur. Jn hoc monte Anno domini quadringentesi
mooctuagesimoprimo. fuit facta apparitio sancti Michaelis. Jn ꝓcessu venimus ad oppositũ Lizi
ne ciuitatis dalmacie. sed repẽte lizinam postergãtes in Crawaciã ꝓiecti sum⁹ ⁊ circa solis occasuꝫ
de latitudine maris ad mõtana crawacie q̃ est natio vna dalmacie declinãtes iter scopulos ⁊ rupes
Sibicinenses naues alligauimus in portu sterili. qui tamen erat tutus ⁊ bene munitus.

Jn montibus enim ⁊ collibus maritimis iuxta quos portus tuti sunt stant signa que nauigãtes cer
nentes confugiunt de mari tempore periculoso ad loca illa. Mãsimus autem in portu illo vsqꝫ ad
sextum diem cum tedio maximo. Uerum in die sancti Siluestri. pene omnes de galeis in insulam
adiacentem nauigauimus. in qua inuenimus vnam capellam iuxta quã fuit domus fratrum de ter
tia regula sancti Francisci Capella hec de gratia marie nuncupatur vbi virgo ipsa gloriosa in innu
meris choruscat miraculis. Ad eam etiam in marinis constituti periculis multi se deuouẽt multa of
ferentes cum illo salui peruenerint.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

In crastino die videlicet circūcisionis mane galeam exeuntes in eadem capella celebrauim⁹. Ip
sa etiam die villam ꝑtransiuimus que kano de cista appellatur. Et de veteri more ꝛ consuetudine id
ibi obseruatur ꝙ vbi eo ventum fuerit. quisquis in galeis ꝛ nauibus alteri quidpiam debet. mox sol
uere compellitur ꝛ satisfacere ꝑ sentētiam iudicū in singulis galeis ad hoc deputatoꝝ. cui contraue
nire nemini licet neqꝫ ab ea appellare. Alie quoqꝫ dissensiones ꝛ discordie si que sunt in galeis ꝑ eos=
dem iudices ꝛ arbitros sedantur modis oportunis.

Die secūda Januarij vbi ventus conquieuit eduxerūt classem extra portum illum sed cū in latū
venissemus surrexit ventus contrarius repellens triremes contra appuliam ꝛ ideo magna vi redu=
ximus naues ad montana crawacie. ꝛ in porto larmo dictum incidimus. ibiqꝫ naues stabiliuimus
expectantes ventum. Solaciosus fuit portus ille. altissimis scopulis circūdatus ꝛ ꝓfundissimum
habens cānale educi aūt nos fecimus ꝛ in cacumen altioris scopuli vel rupis manibꝰ reptātes de
rupe ad rupem ascendimus vsqꝫ ad signū qḋ in summitate demonstrās portū ibi stetimus. ꝛ longe
lateqꝫ per mare respeximus. ꝛ coniectis oculis in occidētem maxime exultationis ꝛ iocūditatis hau
simus occasionem. Vidimus em̄ a longe niueos nostros alpes suis candidis cacuminibꝰ nubes at
tingentes. qui faciūt terminū maris ꝛ finem ytalie ꝛ lombardie ꝛ principiū alemanie. Sub monte
est villa q̄dam quā ingressi vt emerem⁹ aliq̄d nihil in ea reppérim⁹ nisi pauperrimos sclauos

Die tertia Januarij cū bono vento portū illum egressi veloci cursu ad zaram ciuitatē veterē ve=
nimus. ꝛ deinde nouā zaram quā nauibus stabilitis ingressi sumus.

Sequēti die mansimus ibi ꝛ ecclesias ac reliquias videntes corpus sancti senis Symeonis in
ecclesia metropolitana reppérimus.

Nocte sequenti incidimus in Cornerum qui est pessimus maris districtus ꝛ periculosissimus.
quia mare ibi rapidissimo cursu contra anchonam tendit ꝛ nisi gubernatores arte ꝛ industria pro=
hibeant mare nauem rapit. ꝛ in portū anchonēsem longe positum deportat. In illo cornero grauis
simā noctem egimus ꝛ tempestatem valde horribilem passi sumus ꝛ inquietudinem

Illuscente aūt die mitigatus est ventus ꝛ venimus in Histriam que est natio dalmacie ꝛ polam
ciuitatem vidimus. ꝛ circa vesperas in portum rubinēsem venimus. De nauibus aūt exeūtes in ci=
uitatem Rubinam que in monte est ascendimus ad vesperas in ecclesiam sancte Eufemie virginis
Auditis vesperis quia collegiū est ibi. aperuit nobis ꝑpositus ecclesie tumbā sancte Eufemie virgi
nis. ꝛ corpus eius integrū vidimus. Miraculose em̄ de calcedonia vbi fuit martyrisata venit in ea=
dem grauissima tumba per vndas in rubinam his visis naues reingressi sumus.

Die septima soluta est classis ꝛ nauigauimus vsqꝫ ad parentiū ciuitatem histrie ꝛ illo die ibi de
guimus. qua aduesperascēte classem reingressi ꝛ nocte leuatis anchoris cum optimo vento nauiga
uimus. ꝛ cū ingenti leticia. valde em̄ periculosum est ibi quādo non sunt venti optati. pre leticia ergo
noctem illam pene insomnem duximus ꝛ mane.

Die octaua venecias ciuitatem vidimus. Porro q̄cito veneti nos viderūt. omnes campanas ci=
uitatis cōpulsauerūt. ꝛ plurimi in barcis obuiam nobis venerūt vti soliti sunt facere in aduentu fe=
lici ꝛ secūdo nauiū vel galearum suaꝝ. Ante portuz sancti Nicolai extra castella classe stabilita mul
toqꝫ auro patronis soluto. in barcis portum ꝛ ciuitatem ingressi sumus in hospitia nostra. letantes
maiorem in modū atqꝫ gaudentes. nimirū ꝙ optata denuo litora apprehēdimus. multū prius ꝛ ter=
ris iactati ꝛ alto. Sed ꝛ magnifice deo gratias egimus qui nos de magnis sepe periculis ꝛ angu=
stijs sua clementia ꝛ misericordia atqꝫ beatissime virginis ꝛ martyris Katherine haud dubiū inter
uētu liberauit reduxitqꝫ cū salute ipse omniū saluator ꝛ liberator xp̄s ih̄s in secula benedict⁹ Amē.

Secunde peregrinationis ad diuam virginem ꝛ martyrem Kathe=
rinam in montem Synai processus Finit feliciter.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

¶ Iste sunt Insule a venetiis usq̄ Rhodum,

Priona q̄ ꝛ villa. distãs a venetiis centũ miliaribꝫ ytalicꝫ. sita
Ossera ꝛ Ressera xl. (in Histria
Arbia xv. Vega xxx. Nossera v. Nyo xv.
Sassigo distans ab insula xxx. miliaribus in
Prenna proxime posita ij. Dalmacia
Anpetina x. Selua ij. Nybo xv. Paygov.
Ponto duro xv. Stantpontello i.
Sancta maria de mela i. Insula grãdis de zara x.
Insula Fruso xv.
Insula longa distans ab insula i. miliaribꝫ in
zara vetus proxime posita v. Dalmacia
Ad sanctũ Clementẽ vij. Verga v.
Morthera cũ multꝫ aliis adiacẽtibꝫ q̄ h̄ nõ nominãt xij.
Insulare xv.
Sibenigum xij
Calcisco v
Ad sanctum archangelum iiij
Zessulo dimidium
Solta ij
Bratza xij
Lizina xviij
Lissa distãs ab insula xl. miliaribꝫ in
Corzula proxime posita. xviij. Dalmacia.
Lakatza xij
Lagusta vij Augustin xx
Melida xxx. Ragus j.
Croma vij. Ragusa vetus xxiij
Budua xxiiij.
Insula Antiphara xviij.
Dulcina xviij
Duratzo distãs ab insula lxx. In albania
Zazano proxime posita. lx.
Affano l.
Corfona xij.
Paxona v. Raipdelducat l.
Lanainnata xij Zaffalonia i.
zanta xl. Striffali. xxx.
Metona lx. Sapientia ij.
Cauerera v. Saphinica v.
Camadappa lx Cirigo xl.
Camaleon xx. Milo lxxx.
Antemilo iiij.
Insula Polymo distans ab insula xv. miliaribus in
Paris proxime posita. xxx Grecia
Nyxia iiij Nyo xxx.
Margoyn xxx. Naffia xxx.
Vrina xv Stamphalia xv.
Alango xlv Alasthrooa xv.
Piscopia xv. Nyzara iiij
Ad sanctum Nicolaum de cartha xxij
Limonia x. Lazina xxx
Rodum xl.
A rodo nulla alia insula nisi castrum rasso

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Die.xvj.mensis Junij exeuntes ꝑfatam ciuitatē Modonā lento satis cursu die illa fere-
bamur in mari.sicut ⁊ dieb⁹ duobus sequētib⁹. Erat eñ trāquillitas magna in freto. vē
tis vndiqꝫ ꝗescentib⁹:quā tranquillitatē naute bonatzum appellant cōmuni vocabulo.
sicut ⁊ tempestatē fortunā. Eo in tempe nauis quedā venetiana ex Damasco rediens/ad
nos applicuit in mari.cuius patronus longū cū nostro miscuit sermonē.inquirēs de duce Ferrariē
si ⁊ duce lothringie.statuqꝫ venetoꝝ. Nam guerra tūc tpis ⁊ dissentio grauis inter ducē ferrarien-
sem ex vna.⁊ venetos ex pte altera erat.⁊ bellū ingens terra mariqꝫ gerebat vtrinqꝫ. Finito colloqo
vehemens irruit ventus nostrā in puppim.ita ꝙ illo celerius ducti.die.xviij.Junij Rhodensi por
tui fuimus illati. Verū/qꝛ fama/malū vtiqꝫ quo nō aliud velocius vllū/ꝑuolarat ⁊ falso detule-
rat:accusaratqꝫ nos ꝙ pestis nostra seuiret in galea.idcirco noctē ipam in portu agere ꝑfato coge-
bamur:donec aurora illuscente.dñs Rhodensis supmus magister Johannitaruꝫ ꝗ illic in castro
residet insigni ⁊ inexpugnabili veritate cōperta. ⁊ salua guardia data. in ciuitatem suam Rho-
duꝫ ⁊ insulam nos recepit ⁊ intromisit. Ubi triduo mansimus sequenti/vsqꝫ ad dominicam pro-
ximam inclusiue.que festum erat decem milium martyrum.

De reliquijs que habentur Rhodi

Inter medio vero tpe ꝓciose que ibi habent reliquie in castro ⁊ in ecclesia sancti Johānis
nobis fuerūt ostense. Est eñ ibi crux quedā enea ex illa cōflata pelui: vnde xps discipu
loꝝ suoꝝ lauit pedes. ⁊ fert ꝙ si dicta crux in cerā imprimat.marinas cōpescat mitigetqꝫ
tempestates. Itē ibi due ostendunt spine de corona dñi nostri iesu xpi.quaꝝ altera quidē in castro
altera vero in ecclesia sancti Johānis honorifice ꝯseruat.narratumqꝫ nobis ꝓ certo fuit.ꝙ vna ea
rū scꝫ ꝗ est in castro ꝑ singulos annos in die parasceues florem ꝓducere aperte ⁊ manifeste videat.
Item ibi illoꝝ.xxx.argenteoꝝ denarioꝝ vnus esse perhibet.immo ⁊ demonstrat.pro ꝗbus Judas
vendidit xpm iudeis. Itē ibi caput est sancte philomene virginis. ⁊ magnū sancte crucis frustrū.
Brachiū quoqꝫ sancti blasij martyris. Itē brachiū sancti Stephani ꝓthomartyris. Itēqꝫ brachi
um sancti Johānis baptiste. Itē brachiū sancti Georgij martyris. Itē brachiū sancti thome apo
stoli. Itē brachiū sancti Leodogarij epi. Itē caput sancte eufemie virginis ⁊ martyris. Itē caput
sancti Policarpi epi. Itē caput vnius ex vndecim milibꝫ virginū. Itē man⁹ sancte clare virginis.
Itē man⁹ sancte Anne mr̄is virginis marie. Itē sinistrū brachiū cū manu inclite ꝟginis ⁊ marty-
ris katherine.qđ nō nisi in festo eius demonstrat in castro in capella dñi Rhodēsis memorati.
Rhodum est ciuitas fortissimis muris ⁊ turribꝫ firmissimis edificata. alijsqꝫ ꝓpugnacul
⁊ fortalicijs bene munita. habetqꝫ iuxta litus maris turres.xiij.in terra.in ꝗbus tredeciꝫ
sunt molendina ꝗ ventoꝝ impetu mouent.per ianuēses olim extructa. Ob dolū nanqꝫ
⁊ fraudē insidiasqꝫ:ꝗbus ciuitatē ipsam ⁊ insulaꝫ subito opprimere:sibiqꝫ subiugare co-
nabant ⁊ capere/pluribus ex eis interfectis hac pena fuerūt mulctati. vt dictas suis edificarēt im
pensis turres cū molendis in ꝑpetuū incolarū ⁊ indigenarū subsidiū ⁊ emolimentū. sueqꝫ iniuste
fraudis memoriale ꝑhenne. Ceterū ex Rhoduꝫ primū legit fuisse Troya occasionaliter destructa.
eo ꝙ ibi diceret ⁊ celebri:vulgariter fama aureū esse vellus ⁊c. De quo in ipsa troyana lati⁹ historia
habet. Hec ꝑterea insula Rhodensis insignis opido est/⁊ montuosa/feris abūdans siluestribus
⁊ vallibus amenis. Quicunqꝫ etiā mare transeūt ⁊ vndecunqꝫ veniāt Rhodū applicēt optet. Est
autē Rhodus insula cicladū insularū prima ab oriente. vbi rhodose capitoliū dicit esse inuentū.dū
ibi ciuitas primitus ꝯderet. Porro ciclades insule vt dicit Jsidorus:quondā grecie fuerunt quas
inde cicladas autumant esse dictas.ꝙ licet spacijs longioribꝫ a delo insula media. sint porrecte in
orbē:tñ circa delū ipam site sunt. Nā orbem greci ciclū vocant. Quidā tamē dicūt sic eas vocatas
ꝓpter scopulos qui in circuitu earū sunt. He insule sunt in hellesponto inter egeū mare ⁊ maleum
ꝯstitute. Circundant eñ pelago indico. ⁊ sunt numero quinquagintaquattuor. tendētes a septen
trione in meridiē. habēt quinquaginta milia passuū a septentrione ad meridiē. ⁊ ꝗnquaginta mi/
lia ab oriente in occasum ſm Jsidorū. ſm Orosium vero milia ducenta. Prima vero inter eas vt
dicit idē Orosius:ab oriente est Rhodus a septētrione Thenedos: a quodaꝫ iuuene thenes dicto
sic vocata.ꝗ infamat⁹ ꝙ suā nouercā cognouisset. fugiens insulā istā vacuā reperiens cultoribꝫ ob
tinuit. qui ex nomine suo ciuitati quā ibi cōdidit ⁊ insule nomē dedit. a meridie vero est carpathos
insula cōtra egiptū. a qua Carpadium mare appellatū est sic vocata. propter scelerem fructuū ma
turitatem. Est enim inter egyptū ⁊ Rhodū. Ex hac insula dicunt ⁊ carpasie. magne naues ⁊ spacio
se. Ab occasu autē est insula citerea sic vocata. eo ꝙ ibi venus orta sit. Ab oriente finiunt ille insule
ciclades litoribus asie. Ab occidente mari Jcario. A septentrione mari carphano. In hac quoqꝫ

D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

Colos dr̄ insula q̄ nūc Rhodum appellatur ad quos apl̄s paulus scribēs Colossensibus ep̄las. Erras.

vrbe Rhodensi ⁊ insula/cuius occasione de cicladibus insulis mentio est p̄inserta/solis fuit co-
losus ereus.idest imago erea.lxx.cubitoꝝ altitudinis.alia etiam in ea fuerunt minores colosi. vt di
cit Isidorus.Sed his incidenter ⁊ per digressum dictis.redeundo ad historie seriem.Hanc insu/
lam preclarā ⁊ vrbem Rhodensem ipi fratres hospitalis sancti Johannis.Hierosolomitani post
longam obsidionē.quadrientē videlicet occupatā ⁊ vehementer oppugnatā. Tandem vix vi obti
nuerunt: ⁊ ciuium cōniuentia quorundā qui eis fauebant. habentqꝫ ibi iam pridem in ea metropo
lim suā.siue supremi sui magistri sedem principalem. Est quoqꝫ adeo contigua Turcis ⁊ vicina. vt
vix vnꝰ intersit spaciū miliaris.nec nisi paruū maris brachiuz illos diuidat ab istis.Unde ⁊ anno
supiori videlꝫ.M.cccc.lxxix.Turcꝰ vti oībꝫ manifestū est dictā obsidie vallauit ciuitatē:atqꝫ clas
se maxime adducta.bellis impetijt mirabilibus multis diebus.sepeqꝫ assultibus animosus aggres
sus fuit.Tandem ipsa die sancti Panthaleonis.cū enixissime ex aduerso eam Turci oppugnarēt.
Jamqꝫ muros cōscendissent:domini Johannite diuinitus vt certe credit̄ adiuti consertis fortiter
cū hostibus manibus.ipos e muris eminus repulerūt. Nō absqꝫ ingenti turcorū pudore ⁊ strage.
Sicqꝫ obsidio soluta est.iniectis tamen prius vt fertur octo milibus lapidibus: ⁊ vno ex bombar
dis ⁊ machinis turcorū.Et quod mirabile est dictu haudqꝫ dubiū diuina actuz dispositione/vno
reuoluto anno dūtaxat.mortuo ipso seniore turco qui hoc bellum gessit filius eius: ipsa eadem die
sancti Panthaleonis illuc fugiens.germano suo qui hodie imperat in Turcia cū persequente/fuit
ibidem captus.sed inde ad alia christianitatis loca transmissus.in quibus adhuc manet detentus
metu germani sui predicti minime audens redire.sed neqꝫ preualens vtpote diligentissime apd̄ chri
stianos reseruatus ⁊ custoditus.Eius rei gracia domini Johannite extunc tributū dari solitū Tur
co nequaqꝫ prestant vt olim.Quinimmo turcus ipse eisdem tributarius effectus est. Johānitis ip
sis in cōmune.xxxv.milia ducatorum:magistro vero decem milia:huiusqꝫ annue prebens.quod
certa dominorum ipsorum didicimus narratione.

DIe.xxij.iunij.ex Rhodo ceptam viā per mare prosequentes vento vehementius impel
lente.per golffum sancte Helene dictum nauigauimus.locū vtiqꝫ periculosuz.tantaqꝫ
fuit maris ⁊ fluctuū cōmotio qꝫ pleriqꝫ ex peregrinis metuentes plurimū pre timore pe
ne infirmarent̄.Postea vero die secūdiori fruebamur vento. vnde tribꝫ expāsis velis in
crastino. id est in festo sancti Johānis baptiste/regno ⁊ insule applicuimus Cipri. transeūtes per
quasdam ciuitates.quarū vna Baffa vocat̄.magna quondā ⁊ potens vt ruine eius testantur. sed
hodie desolata ⁊ destructa.vbi ⁊ mansimus ipso die sancti Johānis. Ibi aer est pessimꝰ. sicut ⁊ in
tota fere insula Cipri. Ibi vestigia adhuc cernunt̄ egregiarū quondam ecclesiarū. que olim illic fue
rūt sed ⁊ turriū fortissimarū.in colle quodā in medio eiusdē ciuitatis quondā positarū. Ibi etiā sub

Paulus ibidem predicauit

tus ecclesiam que antiquitus fuit ordinis fratrū minoꝝ. carcer quidam magnus septem foramini
bus distinctus ostendit̄.vbi sanctus Paulus aliquanto fertur fuisse tempore:in vinculis detentus
cū ibidem euangeliū predicaret.vna cū sancto barnaba coapostolo sibi adiuncto. Ibidez etiā sub
alia quadam ecclesia.fons quidam reperit̄/bonam ⁊ haustu dulcem aquā scaturiens. que febrici
tantibus dicit̄ remedio esse ⁊ cure:ꝓpter qđ ⁊ in longinquas aqua ipsa terras defert̄. Ibidem sub
terra septem parue camere demonstrant̄. in quibus septem quidā dormientes.nō illi qui in monte
celio:sed alij.multo iacuisse tp̄e referuntur.De prefata ciuitate Baffa.in aliā etiam destructam veni
mus ciuitatē.cui vocabulū est Piscopia.quā rex quidā Anglie cū cōperisset sororē suam Hierosoli
mā pergentem ibi a rege Cipri fuisse violatā.dicitur penitus destruxisse ⁊ totā illā patriā vastauisse
Inde ad quinquaginta miliaria de Baffa.est alia quedam ciuitas portum habens: vbi cōmuni/
ter applicat̄ Limisinū appellata.quaz soldanus quidam funditus ante tempora euertit. Ibi vbi-
cunqꝫ effodiat̄ in littore maris dulcis emanat aqua. Ibi in crastino sancti Johannis baptiste.i.die
xxvi.Junij in portū ipm venimꝰ Ciprinum.

EST aūt Ciprus insula a Cipro ciuitate.que in ea est sic appellata. Ipsa est ⁊ paphon
que quondaz fuit veneri ꝯsecrata: multū autē quondam fuit famosa: ⁊ maxime metal-
lis eris abūdans. cuius etiā vsus primo ibi dicit̄ fuisse reptus.Terra est vinifera. ⁊ for
tia sunt valde loci illius vina. Ciuitates habꝫ multas ⁊ nobiles.inter quas caput ⁊ me
tropolis dicit̄ Nicosia. Terra est mari vndiqꝫ clausa.sed interiꝰ siluis/cāpis/pratis/vineis/ ⁊ fru
gibꝫ nimis plena. fontibꝫ ⁊ amnibꝫ irrigua. ⁊ multis diuitijs.pariter ⁊ delitijs opulēta.hec insula vo
catur sepius Cethim in scriptura.Spaciū eius in longū tenet centū ⁊.lxxv.milia passuum. In la/
tum vero mille passuū centū.xxv. Caro tamē ouina nō est magni in ea precij:sed neqꝫ multe bonita
tis.vnde cōtingit interduz oues.xij.ꝓ vno cōparari ducato.Distat autem Ciprus a Rhodo milia-
ribus trecentis.Estqꝫ hodie sub venetorum ditione.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

D Ie.xxvij. Junij nauigantes de Cipro vento satis optato puenimus tridui pene spacio
in locũ vnde sanctã ꝓspicere terrã poteramus. Qua ex re ingenti affecti leticia ⁊ exul=
tatione. a longe eã salutauimus. vt par ratio erat. Iocũdas ꝓrumpentes in laudes atqꝫ
canẽtes. Te deũ laudamꝰ ⁊c. cum antiphona. Salue regina. ⁊ collectis atqꝫ oronibus
oportunis. pauloqꝫ post eodem die ante Japha siue Joppen venimus ciuitatem. modico inde in
teruallo. iactis anchoris galeã nostrã figentes. Mox inde patronꝰ ex more quosdam ex suis ꝓ sal=
ua guardia in Rama vsqꝫ hierusalemqꝫ transmisit. ac ꝓ patre Gardiano fratrũ minorũ mõtis Sy
on ⁊ ꝓductore peregrinorũ qui trutzelmannus cõmuni vocabulo appellatur. Eius rei gratia. per
sex dies cõtinuos. in loco expectauimꝰ memorato. Ubi intermanendũ. alter patronus Petrus lan
darve dictus. cũ sua galea ⁊ pegrinis fratribus nostris superuenit. ⁊ iuxta nos quantum est iactus
arcus ꝓsedit. mittens ⁊ ipse mox ꝓ conductu vt supra. Nos etiam infra dies quidã ex galeotis ga
learũ vtrarumqꝫ piscatum euntes. ac deprehensi ab infidelibus plagas ꝓ temeritate reportauerũt
cõdignas. In terram etiam aliquando descendimus cum patrono nostro in quadam nauicula bo
tros ⁊ vuas precoquas. aliaqꝫ necessaria a paganis cõparantes. Quinta tandem Julij venerũt in
Japha equites Soldani. qui apud eos mammaluci vocantur. habentes in comitiua sua patrem
guardianum predictũ. duobus suis ordinis fratribus associatum. qui etiam litteratorium a domi
nis de Hierusalem ⁊ Rama ad nos pertulerunt cõductuꝫ. Eodem die Petrus laudarve. suos ad
litus applicans peregrinos. in speluncam quandam veterem vti cõmuniter fieri solet introduxit:
vbi triduo manserunt inclusi. Nos vero patroni nostri vsi prouidentia ⁊ humanitate. in galea ma
luimus expectare. Unde cõtigit alios nostros comperegrinos tribus vt diximus diebus ⁊ nocti=
bus in spelunca manere. in qua nos nõ nisi per vnam reclusi fuimus noctem. Est enim consuetudo
paganis. vt illuc aduentantes peregrinos christianos nominatim vocant nominibus patrum suo
rum designatos cõscribant. ⁊ conscriptos in quandam laceratã testitudinem siue speluncam vete/
rem de qua dictum est cõtrudant. donec ipsi cum patronis de pecunia: pro salua guardia cõueniãt
pro suo libitu ⁊ paciscantur. Ad ostium autem spelunce predicte: christiani de cinctura. id est de fi=
de sancti Pauli de Hierusalem ⁊ Rama cõuenientes merces varias venales: sed ⁊ victui necessa=
ria puta carnes coctas. pullos. oua. panes. fructusqꝫ. ⁊ huiusmodi solent cõparare. vnde peregri=
ni emũt quodlibet. quodqꝫ volunt.

D Ie.viij. Junij. omnibus nobis peregrinis asini fuerunt adducti. quibus insidientes
vsqꝫ in Rama que ad decem miliaria distat a Japha properauimus. trium sub spacio
horarum. Fuit autem Japha ante tempora grandis ciuitas ⁊ famosa Joppe appel=
lata. vel Japha a iaphat filio Noe qui eaꝫ construxit: ⁊ ex suo nomine eam appellauit
⁊ fuit: vt dicitur octaua inter eas vrbes. que in mundo contra diluuiuꝫ quod Noe tempore extitit
fuerunt edificate. vnde ⁊ hodie vectes ferrei ⁊ magni ex quadam Rupe videntur pendere. quibus
naues fuerunt affixe. vbi etiam mire magnitudinis cathena quedam apparet. qua gigas quidam
Adromadus nomine detinebatur captiuus. cuius costa quadraginta vnius pedũ longitudine pro
tenditur: vt hodie cernitur.

Cum autem ad Rama vnius iugeris spacio prope venissemus. descendere de asinis ⁊ pedites ire
cogebamur. singuliqꝫ res suas in humeris portare. quod idcirco non parum nobis fuit molestum.
ꝙ calor erat intensus. ⁊ puluis hincinde agitabatur. Nullum ibi christianum sinunt pagani intro
ire in asino vel equo. Ibi iterũ in vetustã q̃ndã annumerati ⁊ reclusi fuimus domũ. Suntqꝫ ibi te
studinata edificia multa. ⁊ fons bonaꝫ satis continens aquam. hanc domum Philippus quondã
dux burgundie bone memorie in hospitium comparauit peregrinoꝝ. ac fratribus montis Syon
cõmendauit. vnde ⁊ hospitale peregrinorum nominatur. De Japha associauit se nobis dominus
ipse de Rama nobiscum equitando propria in persona. cum multis mammalucis. id est vt dicitur
apostatis christianis. Sed ⁊ trutzelmannus de Hierusalem nobiscũ venit. habẽtes ambo equos
pene centum. vt saluos nos conducerent ⁊ custodirent a paganis ⁊ eorum filijs. qui in villis ⁊ lo=
cis illis se conglomerantes. lapidibus solent impetere peregrinos. ⁊ adeo ferociter quandoqꝫ inua/
dere: ꝙ vix etiam adiuti a concomitantibus illesi possint peregrini preterire: quin ⁊ aliquando ali/
quos interimunt lapidibus obruendo: sicut vni ex nostris pene accidisset. vnde periculosum valde
est illud conficere iter de Japha vsqꝫ ad Rama: ob huiusmodi insidias ⁊ insultus paganorum. Est
autem in Rama estuarium quoddam siue balneum miro ingenio ⁊ modo edificatum. quattuor in=
clusum turribus. quod de subtus ex fornace per pauimentuꝫ stratum pulchro ⁊ a vario marmore
calorem transmittit. Mansimus autem in Rama per triduum. hac perpediti occasione. quia duo
domini pagani capitanei in se mutuo versi cõpugnabant. quorum vnus Amor cognominatus. al

ho vtens vexillo decem ⁊ octo suorum amisit clientum. Alter vero Haballeus vocatus. Rubeum ferens vexillum victoria potitus obtinuit triumphū: qui ⁊ ductor noster fuit ⁊ custos.

Die nona Julij. Jussu ex dispositione Bardiani. vnus ex fratribus eius missam in Rama coram nobis celebrauit. qui vbi ad offertorium venit: cōuersus ad nos: informationes nobis dedit de modo nos habendi in terra sancta. subiectas nobis tradens regulas. lingua enim latina. italica atqꝫ germanica. Jta inquiens. Dilectissimi in christo Jesu necessariū vobis scitu indicans. vos facio auisatos de qnqꝫ articulis bene cōsiderandis. ne frustra tātis laboribus ⁊ sumptibus hucusqꝫ veneritis peregrinatum

Primus articulus est. si qui inter vos essent qui absqꝫ summi pontificis licentia huc loci venissent ac per hoc excōmunicationis sententiam incurrissent. sciant apud nos: ⁊ presertim patrem nostruz Bardianum auctoritatem summi pōtificis quo ad hoc esse. qua ab huiusmodi sentētia possint absolui. Et si idem pater noster a quoqꝫ vestro super hoc fuerit requisitus siue rogatus. ipsam annuo volenti cōmunicabit auctoritatem. Unde gaudete. sed ⁊ ob id maxime exultate. qui hanc a deo gratiam estis consecuti. vt has sacratissimas terras. in quibus salutem nostram ipse omnium saluator operatus est. visitare perqꝫ lustrare possitis.

Secundus articulus est. vt veram ⁊ indubitatam christianissimi fidem vnusquisqꝫ habeat peregrinorum. alioquin frustra venisset.

Tertius articulus. vt puram habeat conscientiam ⁊ veram peccatorum suorum contritionem: atqꝫ propositum in antea cauendi.

Quartus vt quanta potest seipsum excitet deuotione: ad videndum ⁊ perambulanduz ipsa sanctissima loca.

Quintus articulus est. ꝙ vnusquisqꝫ sibi precipuo studio caueat: ne super paganorum vnqꝫ gradiatur sepulchra. aut ea cōtrectet calcando. quia id molestissime ferunt. immo si vnqꝫ fieri viderent: periculum vobis vite immineret. His ita dictis ⁊ traditis monitis. idem frater cepta mysteria sacra ꝓsequebatur. Finita vero missa. vnusquisqꝫ in suam se recepit societatem ⁊ mansionem. Morxqꝫ christiani de cingulo. id est de fide sancti Pauli. coctos nobis afferebant cibos venales. Vinum autem nemo ibi potest comode habere: nisi de galea ipse attulerit secum. Die itaqꝫ illo quia dominica erat quieuimus ibi.

Consequenter cōsiderandum venit deuotis peregrinis. quante indulgentie ⁊ remissiōes loca sacra visitantibus. Primum omniuz a papa Siluestro: ad instantiam Constantini christianissimi imperatoris. ac sancte Helene matris sue sunt concesse. Et deinceps per successores eius summos pontifices cōtinuate ⁊ confirmate.

Indulgentie peregrinorum

In primis vniuersis ⁊ singulis christifidelibus hanc peregrinationem transmarinam subeuntibꝰ contritis ⁊ confessis. ⁊ ob huiusmodi cōsequendas gratias illuc aduentantibus: mox vt galeā egrediuntur. ⁊ sanctam contingunt terram omnium peccatorum suorum remissio/vt dici solet/a pena ⁊ culpa vigore indulgentiarum apostolicarum est cōmunicata.

de Japha
de Joppen

Jtem in eo loco cōmuniter peregrini sancte applicant terre. Jonas propheta nauim intrauit. vt fugeret a facie domini in Tharsis. vt habetur Jone primo. Jtem in Japha que ⁊ Joppen dicit. princeps apostolorum Petrus Tabitam resuscitauit. vt in actibus legitur apostolorum.

Jnde non longe locus est vbi sanctus Petrus piscatōnis officio vacabat. vbi ⁊ indulgentia est septennis ⁊ totidem carene. Jtem de Rama per viam procedendo. ad aliam quandam venitur ciuitatem ad duo miliaria. que ⁊ Lidia dicitur. vbi vsqꝫ in hodiernum diem: ecclesia quedam ē in honore sancti Georgij martyris dedicata. vbi ⁊ ipse suum celebrauit martyrium. capite truncatus. Jn eodem oppido sanctꝰ Petrus Eneam paliticū sanauit. ⁊ est ibi indulgentia septennis ⁊ totidē carene

Exiuimus autem de Rama die. xi. Julij. circa horam noctis secundaz. ⁊ ascendimꝰ Hierosolimam in asinis nostris. Distat autem Hierusalem a Rama triginta miliaribus italicis non paruis. Eundo vero de Rama ad manum dextram. est castellū Emaus. ex euāgelio satis notum. distans a Rama ad miliaria viginti. ab Hierusalem vero stadijs. lxx. vbi ⁊ Cleophas. vnus ex. lxxij: discipulis christi requiescit. Jllic prope oppidum est sanctorum machabeorum Modon appellatum. vnde origenem traxerunt. ⁊ est ibi indulgentia sep.

Jnde non longe versus hierosolymā in cuiusdam montis cacumine. sanctus propheta Samuel ē sepultus. Omnibus his in locis ꝑfatis est indulgentia. vij. annorum. ⁊ totidem carenarum.

Jbi prope ad dexteram est villa Ramatha. vnde Samuel fuit oriundus. ⁊ Joseph ille de arimathia: cuius fuit monumentum illud nouum excisum in petra. quo sanctissimum christi corpus reconditum fuit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De ingressu in hierusalem

Multa quidem sunt loca sacra in ciuitate sancta Hierusalem. Nec dies sufficit vna ad peragrandum singula. Inter ea tamen domini sepulchri templū obtinet principatum.

Hic igitur memorata vndecima Julij. hora sexta post meridiem in sanctam venimus ciuitatem Hierusalem. descendentes vt iustum est de asinis nostris. ⁊ pedibus illā ingredientes. in cuius introitu plenaria est remissio omnium peccatoruꝫ. Nec aliquis peregrinorum illic permittitur equitare.

Primum autem omniū processimus ⁊ venimus ante dominici sepulchri templum gratia indulgētiarum consequendarum. Inde in hospitale ducebamur peregrinorū. Ego vero cum confratribus meis qui mecum per mare venerant domum intrauimus Calini minoris. iuxta hospitale predictū qui vt cōmuniter interpretis fungitur officio: ⁊ cum peregrinis ad sanctam proficiscitur katherinā hic assignata nobis camera hospitio suscepit vbi die illa quieuimus. longi itineris fatigati ꝓfectōe

De locis sacris que sunt inter hospitale peregrinorum et montem syon inclusiue.

In crastino autem. id est duodecima mensis Julij. que ⁊ dominica erat. conuenientes in vnum omnes peregrini in montem ascendimus Syon. in via intermedia quedaꝫ nihilo minus loca sancta visitantes. Et primum in eum venimus locum vbi iudei corpus gloriose virginis Marie: quando ab apostolis in vallem Josaphat ferebatur: sepulture tradendum. vi conabantur afferre. Inde mox illum accessimus locum vbi sanctus Petrus post trinā negationem suam egressus foras atrium Cayphe: speluncam quandam intrans amarissime fleuit. Paulo post ecclesiam intrauimus sanctorum angelorum titulo prenotatam. vbi quondam domus fuit anne pontificis. in quam christus dominus de monte oliueti primum ductus grauem pertulit iniuriam. alapa sibi a ministro in faciem data. Inde ad aliam properauimus ecclesiam. ad sanctū Saluatorem appellatam. vbi quondam Cayphe domus magna ⁊ angularis stetit. in qua ⁊ dominus noster christus illusus fuit ⁊ velatus: facieq; percussus. ac tota nocte grauiter afflictus. Ubi etiam ostenditur locus angustus. in quo christum recluserunt: donec consilio inito: seniores iudeorum quid de ipso faciendum esset deliberarunt. Et appellatur locus ille carcer domini.

Domus anne

Domus cayphe

Et quanq; id in euangelijs non reperiatᷣ expressum: quia nō omnia scripta sunt que circa christum contigerunt: tamen propter loci illius existentiam ⁊ testimonia que de hoc perhibentur. nemini id absurdum videatur tanq; a veritate alienum. Ibi etiam est lapis ille magnus valde. quem ab angelo legimus reuolutum a monumēto. ⁊ est hodie mensa altaris magni in ecclesia supradicta Saluatoris. Ibi in curia que est ad sinistram. est arbor quedam lapidibus circūdata. vbi ministri iudeorum ⁊ Petrus cum eis calefaciebāt se ad ignem. Exeundo autem de dicta curia in plateam ad manum dexteram est lapis quidam in angulo: quo in loco virgo Maria stetit quando Petrus flens amarissime exiuit de atrio principis sacerdotum. Unde pre fletu nec virgini gloriose de filio inquirenti potuit respondere. Ibi etiam ipsa benedicta virgo auida sciendi de filio expectabat vsq; mane quando vinctum eum duxerunt ad Pilatum presidem. quo ⁊ eum sequebatur ipsa mestissima haud dubium mater. Inde ad modicum spaciū. quedam desolata apparet ecclesia lapidibus duntaxat circumsepta. In qua gloriosa virgo post mortem filij sui quattuordeciꝫ annis vsq; in diem ascensionis sue moram traxit. ⁊ est ibi remissio omnium peccatorum. Nec ex defectu aut culpa fidelium eadem ecclesia sic manet neglecta. sed quia pagani in eodem loco edificari non patiuntur.

lapis reuolutus

vbi domus Marie fuit

In omnibus vero supra memoratis locis ⁊ singulis est indulgentia septennis ⁊ totidem carenis.

Ibi prope iuxta locum vbi virgo Maria mortua fuit ⁊ assumpta in celum. est vestigium cuiusdaꝫ capelle que quondam ibi fuit: in qua sanctus Johanes euangelista tanq; virginis gloriose capellanus. eidem post christi ascensionem sepenumero missas celebrauit. apparetq; ibi pars quedam illius lapidis: super quem idem diuina mysteria perfecit.

Ibi etiam locus ostenditur vbi sanctus Matthias in apostolum loco Jude fuit electus. ⁊ est locꝰ ille lapide rubeo designatus.

Mathie electionis locus

Inde pergendo in montem Syon. prope ecclesiam est locus vbi virgo beatissima suas dietim deuotissimas persoluit orationes. Ibi etiam duo lapides demonstrantur. in quorum altero christus suis predicans discipulis seorsum sedebat. In altero ꝟo mater sua dignissima sedens audiebat verbum illius.. Sub ecclesia vero montis Syon. partim ⁊ partim extra est locus sepulture prophetarum ⁊ regum Jsrael. puta Dauid ⁊ Salomonis ⁊ reliquorum. quorū hec sunt nomina. Roboā.

Sepultura dauid et Salomonis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Abia. Asa. Josaphat. Jorā. Ochozias. Athalia regina. Joas. Amazias. Ozias. Joathan Achaz Ezechias. Manasses. Amon. Josias. Joachim. Eliachim. Jechonias. Sedechias. qui tamen non omnes eodem sunt loco sepulti. vt patet in scriptura sacra.

Ad huiusmodi sepulchra regum hodie christiani nequaq̃ sinuntur introire. Sed sarraceni qui locum illum colunt ⁊ venerantur muschkeam. id est ecclesiam siue capellam sibi illuc construxerunt. Quem in locum cum ego ⁊ quidam ex cōfratribus meis nobilibus descendissemus: nisi quia dominus adiuuit nos paulominus a paganis improuise aduenientibus: interempti fuissemus.

Sepultura sancti Stephani cum suis

Inde non longe est locus ille. vbi secundo sanctus prothomartyr Stephanus sanctus Gamaliel: Pauli apostoli informator. ⁊ Abibas filius eius. Nicodemus quoq̃ fuerunt tumulati. Ibi etiam prope locus demonstratur quod tūc erat cenaculum grande vbi discipuli parauerūt pascha xpo iubente. vbi scilicet agnus pascalis quem in vltima cena christus cum discipulis comedit dicit fuisse assatus siue igni coctus. Vbi etiam aqua illa fertur calefacta: cum qua discipulorum suorum dominus pedes lauit.

Locus Cenaculi

Illic in proximo est locus vbi dauid penitentiam agens pro occisione Urie. quem in bello in aciē vt interficeretur iusserat constitui. septē psalmos quos penitentiales appellamus. spiritu haud dubium reuelante diuino dictauit. vbi modo Indiani claustrum sibi fecerunt. Omnibus his in locis supra assignatis. est indulgentia septennis cum totidem carenis.

Quibus peragratis in monasterium intrauimus mōtis Syon. vbi satis pulchra ⁊ testudinata est ecclesia. eratq̃ ob nostrum vt reor aduentum acuratius solito preparata ⁊ ornata preciosis tapetijs: parietibus affixis: ⁊ alijs ornamentis. que dux quondam Burgundie Philippus: vna cū annuo mille ducatorum subsidio dum vixit. pro sua ad loca illa contulit deuotione. ac fratrum inibi deo famulantium sustentatione. Quod ⁊ filius suus karolus dum fuit in humanis etiam fecit. Nam et successor eius modernus dominus illustrissimus atq̃ victoriosus dux Burgundie Maximilian⁹ ipsum idem suorum imitatur exemplum predecessorum.

Mox illuc ingressis nobis peregrinis. solenne officium misse fratres ipsi celebrauere. quo expleto sacris omnes induti ornamentis processionem quandam fecerunt quam nos ex more sequebamur Ducebamur autem inter procedendum ad hec loca.

Locus vltime Cene

Primum ad locum vbi nunc est altare maius: vbi christus cum discipulis suis vltimam cenā fecit. ⁊ post agnum typicum corpus suum instituit in sacramento. a suo deinceps sumendum. simul ⁊ sanguinem suum preciosum bibendū. Ibi est remissio plenaria omniū peccatorum.

Ibi prope ad dextrum cornu altaris supradicti: est locus vbi christus discipulis suis pedes lauit.

Deinde venimus in locum extra chorum: vbi spiritus sanctus in linguis igneis die penthecostes super discipulos venit.

Ibi subtus est capella illa de qua supra habitum est. in qua videlicet est regum ⁊ prophetarū israel sepulchrum in quod per fenestram quandam introspeximus. Nam ingredi nemini licꝫ christiano prohibentibus paganis. In ipso loco iterum plenaria est remissio.

Inde paululum progressi. venimus in locum vbi christus post resurrectionem suā discipulis suis ianuis apparuit clausis. ⁊ post octo dies dum iterum essent discipuli cōgregati ⁊ Thomas cū eis. Jussit Thome inferre digitum suum. ⁊ manus afferre ⁊ mittere in latus suum: vt Johannes scribit. Ibi est indulgentia septennis cum totidem carenis.

Finita processione inuitati fuimus a Guardiano ⁊ fratribus illius: vt est de more manducare cum eis. Pro quo ⁊ alijs eorum officijs ⁊ obsequijs nobis crebro ⁊ humaniter exhibitis. refusionē sponte propria fecimus condignam.

Deinde redeuntes ad hospitium nostrum. in via quandam intrauimus ecclesiam: quam Jacobite inhabitant. quo in loco herodes sanctum fecit decollari apostolum Jacobum maiorem. Ibi iterū est indulgentia septennis cum totidem carenis.

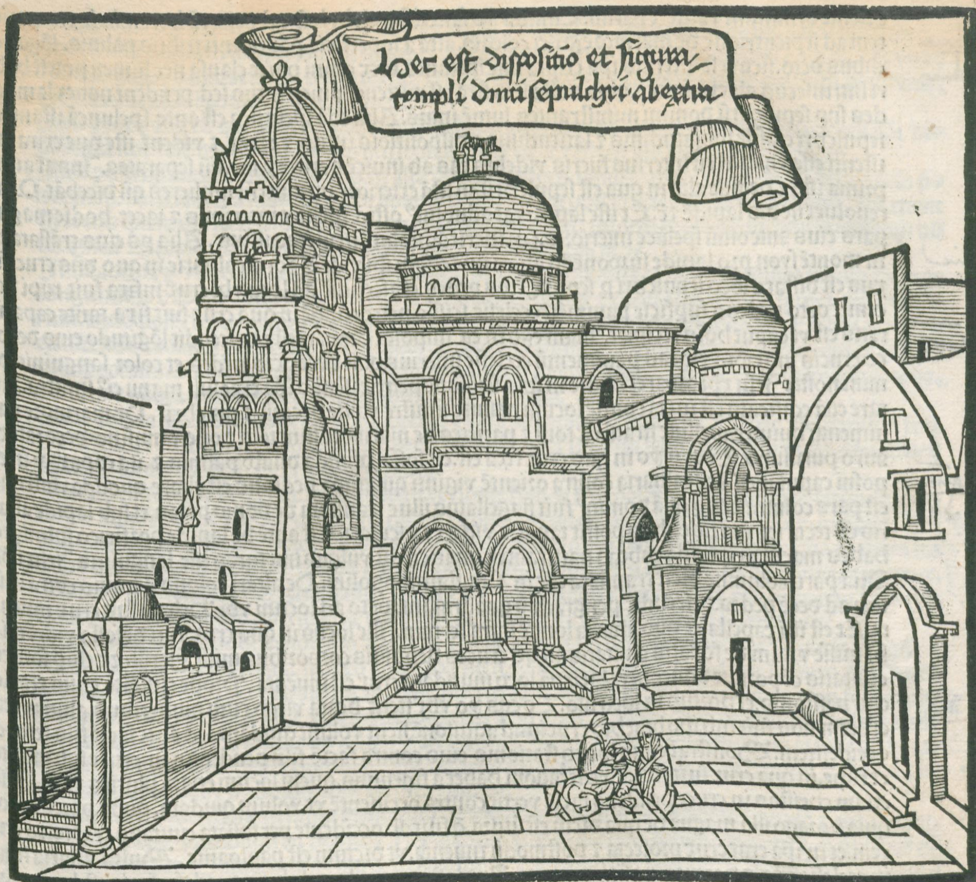
Inde non longe est locus vbi christus post resurrectionem suam marie Magdalene ⁊ alijs deuotis mulieribus apparuit in via quando de monumento venerunt. dicens eis. Auete. que accesserūt: ⁊ tenuerunt pedes eius. vbi iterum est indulgentia septennis.

Et quia nocte subsequenti in templū dominici sepulchri eramus intromittendi. iuxta veterem consuetudinem paululum nos dedimus quieti. in hospitali manentes prefato ad paucas horas.

De Ciuitate Hierusalem

¶ Et nota q̃ ciuitas hierusalem sita est in loco multum eminenti. ⁊ de ea videtur tota Arabia ⁊ mons Abarim ⁊ Nebo. ⁊ Phasga planicies Jordanis ⁊ Jericho ⁊ mare mortuum vsq̃ ad petram deserti. Nec vidi ciuitatem siue locum qui pulchriorem habet prospectū. ad ipsam autem ascenditur ab omni parte: q̃a sita est in loco altiori qui est in terra illa preterq̃ Sylo q̃ distat ab ea p̃ duas leucas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Ante tēplū sepulchri dn̄i locat⁹ est lapis iste sup̄ quo xp̄s crucē baiulans cecidit.

De ingressu in templum dominici sepulchri. et processione inibi facta ad loca sacra.

Die. xij. Julij hora vesperaꝝ in ip̄m venerandū dn̄ici sepulchri templū a paganis id est rectorib⁹ ip̄ius ciuitatis sancte Hierosolyme fuim⁹ admissi ꝛ nūerati. ostijs p̄ eos apertis. p̄ qua re vnusq̄sq3 nostrū quiq3 exoluit ducatos. nec vnq3 alias hoc aperit̄ templū ab eis. nisi vel ꝓpter aduenientes peregrinos vel fratres mutādos q̄ ibi pro custodia deputant̄. Moxq3 nobis intromissis tēplū clauserūt. Intrauerūt aūt nobiscū Gardianus ipse et plures suoꝝ cōfratrū. Quāprimū autē deuotus quisq3 christianus vel peregrinus in templū hoc pedē posuerit. plenariam consequit̄ remissionē.

Est autē hec dispositio templi eiusdē sacratissimi. Ecclesia ipsa rotunda est. et habet per diametrū inter columnas. lxxiij. pedes. absidesq3 que habēt per circumitū a muro exteriori decē pedes super sepulchrū domini. sup̄ quod in mediū eiusdē ecclesie est apertura rotūda ita vt tota cripta sancti sepulchri sit sub diuo. Galgathana autē ecclesia adheret isti. et est oblonga loco chori ecclesie sancti sepulchri adiuncta. sed parū dimissior. sunt tamē ambe sub vno tecto. Spelunca in qua est sepulchrū domini habet in lōgitudine octo pedes. in latitudine similiter octo vndiq3. tecta marmore exterius. sed interius est rupes vna sicut fuit tempore sepulture. Ostium ad hāc speluncam intrat ab

De sepulchro domini

De figura dominici sepulchri quere in partibus pomerij de die pasche sermone tertio. membro sive misterio tertio

oriente demissum valde ⁊ paruū. Tumba ṽo sancti sepulchri est ad dexterā intrantis iuxta parie-
tem ad septentrionē de marmore grisei coloris. alta a superficie pauimenti tribus palmis. lōga pe-
dibus octo. sicut est interius ipā cripta siue spelunca. et ex omni parte clausa nec lumen potest habe
ri intrinsecus ab extrinseco. quia nulla fenestra est mittens lumen intus sed pendent nouez lampa-
des sup sepulchrū domini ministrantes lumē intus. Alia etiā spelunca est ante speluncā istam scʒ
sepulchri eiusdē longitudinis ⁊ latitudinis ⁊ dispositiōis intus ⁊ extra. ⁊ videnꝉ iste due extra ex-
istenti esse vna. sed cū interius fueris videbis eas ab inuicē pariete p mediū separatas. Intraꝉ autez
prima ista ⁊ deinde alia in qua est sepulchrū. in istā exteriorē intrauerūt mulieres qñ dicebāt. Quis
reuoluet nobis lapidē ⁊c̄. Et iste lapis erat aduolutꝰ ostio spelūce interioris ⁊ iacet hodie magna
pars eius ante ostiū spelūce interioris. cui fuerit aduolutꝰ in medio istius. Alia ps eius trāslata est
in montē syon pro lapide supponēdo altari quē etiam ibi vidi Mons caluarie in quo dñs crucifi-
xus est distat a loco sepulchri p septingētos pedes. et ascendiꝉ ad locū vbi crux infixa fuit rupi de-
cem ⁊ octo pedes a sūficie pauimēti ecclesie. scissio petre eiusdē in qua crux fuit fixa. tante capaci-
tatis est vt caput hoīs recipiat. Nam ego in ea imposui caput meū ⁊ descendit lōgitudo eius de lo-
co crucis infixiōis vsqꝫ ad pauimentū ecclesie inferius post decē octo pedes. et color sanguinis do
mini nostri Jesu xpi apparet hodie in ipsa scissione petre. et scissio ipā erat sub manu eiꝰ sinistra. Al-
tare etiā edificatū est iuxta eundē locum manus sinistre valde decorū ⁊ pulchrū. De marmore pa-
uimentū huius capellule stratū est totū ⁊ parietes de marmore sunt tecti ⁊ opere musino decorati de
auro purissimo. Locus ṽo in quo crux fixa est. est fossa ꝓfunda duabꝯ palmis ⁊ ita capax ꝙ in ea
posui caput meū. De caluaria contra orientē viginti quattuor pedibus est altare quoddaʒ sub quo
est pars columne. sup quā dominꝰ fuit flagellatus illuc translata de domo pylati. et sub lapide alta-
ris est tecta ita vt a fidelibus possit tangi ⁊ videri ⁊ osculari. Est autē de lapide porfirico subnigro
habēs maculas quasdā rubeas naturaliter. quas credit vulgus tincturas esse sanguinis Jesu xpi.
Alia pars columne diciꝉ translata esse in Constantinopolim. De altari columne huius cōtra oriē
tem ad decē pedes. descendiꝉ per gradus quadragintaocto ad locum vbi Helena fuit crux inuen/
ta. Et est ibi capella. et duo altaria longe infra terram. Jlle locus in quo crux fuit defossa videꝉ mi-
hi fuisse vnum de fossatis ciuitatis. in qd cruces depositis corporibus misse fuerūt. ⁊ desup sordes
ciuitatis cōportate donec per Helenā loco mundato crux est inuenta. Prope ciuitatē enim erat lo
cus passionis. et hortus in loco illo. Locus ṽo vbi stetit beata virgo cum mulieribus alijs iuxta
crucem non fuit sub ipō brachio crucis ad aquilonē sicut volunt quidam. sed ante faciē filij fere ad
occidentem. Monstraꝉ enim locus stationis eius contra faciē filij pendentis in cruce sub monte
et rupe. in qua crux fuit fixa. ⁊ venerationi habeꝉ a fidelibus. quem locum etiam pluries vidi. Jpse
etiam christus in cruce pendens faciē vertit contra occidentē vt volunt quidam. quod patet ex eo.
quia vorago illa magna de qua dictū est supra. q̄ fuit ab occidente per fossata ciuitatis erat retro cru
cem. et in ipā erat crux proiecta ⁊ postmodū inuenta. vt dictum est pauloante. Multa altaria sunt
in ecclesia ista ⁊ decenter posita ⁊ ornata. Ante ostiuʒ occidentale huius ecclesie foris est locus vbi
maria egyptiaca orans ante imaginē beate virginis cū diuinitus remota fuisset volens intrare tē-
plum consolationē per responsum beate virginis recepit. Reliqua loca templi huius que p noctem
hanc p̄cedentibus fratribus minoribꝯ ⁊ demonstrantibus. processionaliter circūeuntes. deuote vi/
sitauimus sunt hec vt magis in specie explicenꝉ.

In primis capella dominici sepulchri de qua iam habitum est.

Deinde capella quedam in honore virginis gloriose Marie consecrata quā Gardianus ⁊ fratres
sui ingressi. sacris se vestibus induerūt. et iterum solennē processionem cū letania inchoauerunt. q̄s
nos sequebamur e vestigio. ad summū altare eiusdem capelle accedētes. Est enim ibi locus ille vbi
christus primū omniū sue dilectissime post resurrectionē apparuit matri.

Item in eadem capella est frustū quoddā siue pars columne ad quā christus ligatus fuit in domo
pylati flagellatus. et est indulgen. ibi ple. ⁊c̄. Aliud quoddā eiusdem columne frustum equalis ma
gnitudinis est Rhome ad sanctā Praxedem. Item aliud simile frustum est lugduni in ecclesia ma/
iori. Item aliud est altare in dicta capella ad sinistraʒ maioris altaris. vbi longo tempe sancta crux
stetit integra ⁊ tota postqꝫ a sancta Helena fuit inuenta. Estqꝫ ibi pars quedam eiusdē sancte cru/
cis reseruata. Ibi est indulgen. septen. Item in medio illiꝰ capelle est lapis quidā rotundus ex mar
more. ⁊ est ibi locus vbi dñica crux superposita cuidā mulieri defuncte per eius resuscitationē a cete
ris fuit discreta. que ibi etiā reperte fuerunt. et est ibi indulgentia septennis.

Item ipsam egressi capellā duos alios ex marmore reperimus lapides albos ⁊ rotundos. in quorū
altero est locus vbi xps post suā resurrectionē apparuit marie magdalene in specie ortulani. in alte/

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ro ꝟo locus vbi ipa stetit qn̄ noīe suo vocata rn̄dit. Raboni ⁊c̄. Ibi iterū est indulgētia septēnis.
Inde procedendo in templo. aliam quandā intrauimus capellā in rupe quadam edificatam. vnuȝ habentē altare dumtaxat. ibi est locus ille vbi christus mansit detentus donec crux sibi pararetur. Ibi iterum indulgentia est septennis ⁊c̄.
Inde prope alia est quedam capella vnicū habens altare. ibi est locus ille vbi crucifixores xp̄i diuiserunt sibi vestimenta sua. sortem mittentes super ea. Et est iterum septennis indulgen.
Inde per triginta gradus lapideos. in aliā quandā descendimus capellam sancte Helene titulo p̄notatam. vbi etiam ipa suas exegit deuotiones ibi manēs post sancte crucis inuentionē. Ibi etiam est locus quem ipa fecit effodi vbi sancta crux latebat. et fuit ibidem prius indulgentia septēnis dūtaxat. sed Sixtus papa. iiij. dedit ibidem plenariā remissionem ⁊c̄.
Inde adhuc ꝑ vndecim gradus descendimus in rupem quandā. et est ibi spelunca vigintiduos in longitudine habens pedes. ⁊ illic crux sancta. lancea quoq; ⁊ claui atq; corona spinea reperta fuerunt. anno post christi passionē tricentesimoseptimo. ⁊ est ibi plenaria remissio ⁊c̄. Ex hoc vero lacu ascendimus. atq; ꝓcedendo accessimus ad quoddā altare in templo sub quo lapis quidaȝ est ad modū columne. super quem christus sedit in pretorio pylati. quādo fuit coronatus spinea corona. derisus ⁊ oblitus sputis ⁊c̄. et est ibi indulgentia septēnis.

Vbi Sancta crux inuenta et corō et claui

Inde adhuc ascendentes per gradus decem ⁊ octo. in montē venimus Caluarie. vbi christus fuit crucifixus. ⁊ est ibi pulchra quedam capella testudinata. ⁊ sunt ibi semꝑ vndecim lampades ardentes. eo ꝙ locus valde sit sacer ⁊ venerabilis.
Ibi etiā est foramē in q̄ crux stetit in petra excisum. habēs triū palmaꝝ ꝓfunditatē. latitudinē ꝟo hodie nōnisi palme vni⁹. eo ꝙ lamina q̄dam cuprea circūdatū sit ne aliq̄d inde subtrahi possit. Ibi etiā spacio septē palmaꝝ de loco sinistri brachij xp̄i pēdentis in cruce. ⁊ scissura magna in petra ita vt hō in eam possit locari. q̄ scissura ꝑ ipam petrā vsq; subtus terrā facta fuit: xp̄o moriente in cruce. Vbi etiā gloriosa ꝟgo Maria. sctūs Johānes. ⁊ sancta maria magdalena vnacū ceteris scīs mulieribus steterūt. paulo inferius tꝑe xp̄i passionis ⁊ mortis. ⁊ est ibi plenaria remissio ⁊c̄.
Sub monte caluarie descendendo ad sinistrā est alia quedam capella in honore virginis Marie ⁊ sancti Johannis consecrata. in loco golgatha dicto. vbi etiam predicta videtur scissura descendēs a sursum vt dictū est per petram totam vsq; infra terram deorsum. Ibi etiam inuentum fuit caput prothoparentis nostri Ade. ⁊ est ibi indulgentia septennis ⁊c̄. Hec cum processione descenditur vsq; ad illum locū. De monte ꝟo caluarie ad locum illū processimus albo quodam lapide designatum. vbi virgo maria mater dolorosa sedit. habens in gremio mortuū filij sui corpus depositum de cruce. mox sepulture tradendū. et est ibi ple. remissio.

Caput ade

Tandem cū processione in supra memoratā venerabilē intrauimus capellam. amplā ⁊ rotundam. in cuius medio gloriosum est dominicū sepulchrū. et lapis ille quo ipsum sepulchrū claudebatᷣ est in ecclesia sancti Saluatoris. vt supra est habitum. Sunt autē in dominico sepulchro. xvij. lampades semꝑ ardentes. ⁊ ante sepulchrū vbi est quasi quedam paruula capella semꝑ tres habentᷣ accense lucerne. ⁊ est ibi plenaria omniū peccatorum remissio.
Inde egressi reuertebamur in priorem capellam virginis Marie honore celebrem. ⁊ vnde initium huius fuit processionis. ibi ⁊ finis.
Postea ipa finita processione. quisq; corpus suū cibo ⁊ potu reficiens. per reliquā noctis partē iuxta votum suū ⁊ libitū ibat hincinde ad loca sacra intra templū visitatum. Et deputatis confessoribus confitebantᷣ singuli peccata sua. illucescente die in aurora cōmunicaturi. Erat autem dies hec xiij. Julij. quādo sub missa solēniter cantata in mōte caluarie ꝑegrini cōmunicabantᷣ Ego ꝟo vna cū nobilib⁹ comitib⁹ ⁊ baronibus in nocte ipsa intra dominicū cōmunicauim⁹ sepulchrum ⁊c̄.

De egressu ex templo dominici sepulchri et locis alijs sacris intra Hierusalem.

His omnibus peractis orto iam sole ⁊ clarius refulgente die videlicȝ tertiadecima Julij apertis templi ostijs per paganos qui nos intromiserant euocabamur. exeūtes ergo vidimus sepulchra christianorū regum versus meridiem in templo videlicȝ regis Melchisedech. et regis waldani. Item ducis Gotfridi de bulion primi regis Hierosolymitani. cui septem alij in eodem regno immediate successerūt. qui ⁊ ibi sepulti sunt omnes honorifice satis. Quippe qui Hierosolyma et terra sancta recuperata gloriosis claruerunt victorijs ⁊ triumphis. regnum ipsum Hierosolymitanū ereptum de manibus perfidorum per. lxxxviij. annos. et xix. dies successiue administrantes, donec sub eorum vltimo videlicet Guidone iterum in ditione

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

redactum fuit vt hodie est sarracenorū: vt infra latius patebit.
Jerusalem sita in medio terre
Item in templo in medio chori. quidā ostendit lapis modicū eleuatus a terra. rotundū habens foramen. latitudinis palme vnius. vel paulominus. vbi dicit esse centrū habitabilis terre.
Sunt etiam intra templū diuerse hominū nationes. in locis hincinde distinctis habitantes. habentes alios ⁊ alios ritus et mores. atqꝫ obseruationes ac cerimonias dispares prorsus. qui oēs se christianos gloriant. pluribus tamen inuoluti erroribus ⁊ heresibus. de ꝗbus plenius infra disseremus. Sunt autē ante templū tres capelle. quarū prima in honore omniū angelorum. altera sancti Johannis baptiste. tertia marie magdalene est consecrata. et est in qualibet earū indulgentia septennis cum totidem carenis.
Item prope templum retro montem caluarie. petra quedam lata ostenditur. super quam dicitur Abraam filium suum Isaac voluisse immolasse. et illic prope est oliua quedam peruetusta. in qua Abraam circūspiciens. vidit arietem herentē cornibus. quem accipiens ad iussum angeli immolauit loco filij sui Isaac.
Altare Melchisedech
Inde non longe in muro templi monstrat altare immuratū. super quo Melchisedech obtulit sacrificium suū. presignans quādoqꝫ per christū. verum illic sacrificiū in cruce offerendum.
Item ante templū ad decem passus. est lapis quidem positus in signū ꝙ christus ibi crucem baiulans. pre amentia et debilitate cecidit in terram sub cruce. alius quoqꝫ lapis ostendit prope muruz qui adhuc sanguinis christi vestigia ⁊ insignia prefert.
In crastino id est die. xiiij. Julij. sacra visitauimus loca. precedentibus ⁊ ostendentib9 nobis Sardiano ⁊ aliquibus fratribus eius. audita prius missa in hospitali sancti Johannis. itaqꝫ procedētes per viam illam longā. per quam ⁊ christus de domo pylati vsqꝫ ad crucifixionis locum ductus est. ad subscripta ex ordine deuenimus loca.
Domus veronice
Item ad domū sancte Veronice que ad passus quingentos ⁊ quinquaginta distat a domo pylati vbi christus eius peplo imaginē faciei sue impressit que hodie Rhome habetur.
Domus diuitis epulonis
Item ad domū diuitis epulonis qui sepultus est in inferno.
Item ad quoddam biuium vbi multe mulieres stabant. que dominū lamentabantur dum duceretur ad mortem. quibus et dixit. nolite flere super me filie Hierusalem. sed super vosipsas flete et super filios vestros.
Item iterum ad quoddam biuiū. vbi est locus in quo iudei angariauerunt Simonem cyreneum venientem de villa vt tolleret crucem post Jesum.
Item ad locum vbi beata virgo stetit quando filio suo obuiauit crucem portanti. vbi ⁊ pre nimio dolore amens fuit effecta. In eodem loco sancta Helena ecclesiam quandam edificauit. que omnino desolata hodie cernitur ⁊ destructa. Nec tamen aliquis paganorū in eodem loco edificare pōt. diuino vt creditur miraculo. nam id sepius attentatum est. ⁊ semper compertum ꝙ nulla ibi potest manere structura.
Domus pilati
Item ad quandam stratam siue vicum. vbi arcus lapideus stat superpositus vie. super quem duo videntur lapides albi ⁊ lati. in quorū altero christus stetit quando morti fuit adiudicatus. In altero vero pylatus quando in eū sententiam tulit vt crucifigeretur.
Item ad domū pylati in qua christus fuit flagellatus. ligatus. percussus. coronatus. ⁊ multis alijs iniurijs ⁊ obprobrijs affectus. nec aliquis peregrinorū in domuz illam intromittitur. nisi forte ex gratia ⁊ fauore speciali. et seorsum atqꝫ occulte. quo modo ⁊ ego cum paucis nobilibus intrare fuimus permissi pecunijs datis.
Domus herodis
Item ad domum Herodis que est ad sinistram iam dicte domus pylati ascendendo in quā christus inductus herodi fuit presentatus. ⁊ a iudeis accusatus. ac tandem ab herode spretus. et veste alba indutus. Et est ibi schola puerorum infidelium.
Item ad domū in qua marie magdalene dimissa fuerunt peccata.

De templo Salomonis.

Item ad locum vbi forinsecus vidimus templum Salomonis. opere rotundo. et greco labore fabricatum. altum valde et amplum. plumboqꝫ tectum magnis sectis et politis lapidibus edificatū. Super ambitum illius templi eclypsim lune posuerunt pagani. sicut solent facere in suis ecclesijs cunctis. in quarnm ingressu communiter dimidiam locant lunam. Et est ante templum illud quedam lata planicies marmoreis lapidibus strata. Prope illud templum est quedam longa ecclesia. plumbo desuper tecta. quondam dicta porticus Salomonis. sed dum Hierusalem sub ditione fuit christianorum. ecclesia ipsa a beata virgine Maria nomen fuit sortita. ita ꝙ templum marie virginis vocabatur. ⁊ habent in eo Sarraceni octingentas lampades semper ardentes.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

In templo vero Salomonis septingentas. Nam ⁊ porticus in magnitudine templum Salomonis excedit. Iuxta illud templum modernus Soldanus nouam edificauit ecclesiam siue muschkeam. in qua ⁊ ego fui ipsa die sancte Braxedis virginis ⁊ semper octuagintaocto lampades in ea habentur accense. Estqꝫ mire magnitudinis ecclesia ipsa. Sub ipsa ecclesia beate virginis que et porticus dicitur Salomōis est structura quedam subterranea. mirabilis ⁊ lata. sic ꝙ sexcenti equi comode ibi possent locari. Hanc ecclesiam inhabitant pagani. nec facile permittunt christianos introire.

Item Sarraceni templum Salomonis in magno habent honore nullas in eo immundicias sustinentes. Nam ⁊ nudis pedibus illud ingrediuntur: ⁊ rupem sanctam appellant: non templū domini. ⁊ id hac ratione. quia in medio illius templi rupes est quedam parua ferro vndiqꝫ cancellata. ⁊ sicut nobis retulerūt apostate christiani quos nos mammalucos cognominamus. nullus sarracenorum aut infidelium eidem Rupi aliquatenus audet vel presumit appropinquare. Veniunt tamen ipsi a longinquis partibus/ Rupem illam deuote visitantes. Multa enim magna mirabilia in rupe illa leguntur facta.

In primis nanqꝫ Melchisedech sacerdos dei summi super eam panem obtulit ⁊ vinum. Item iuxta illam Jacob patriarcha dormiuit. viditqꝫ in somnis super eam scalam stantem: cuius summitas celum tangebat. ⁊ angelos ascendentes ⁊ descendentes per eam. Item Dauid vidit super eam angelum dei habentem gladium euaginatum. Item super illam sacerdotes templi holocausta ponebant: que ignis diuinus totaliter absumpsit.

Item in illam rupē fertur Jeremias propheta arcam federis miraculose inclusisse tpe captiuitatis Babilonice. ⁊ dixisse spiritu prophetico. locus iste manebit incognitus donec miserebitur domin⁹ populo suo: Hic arbitrantur multi arcam eandem adhuc ibi esse inclusam.

Item super illam rupem christus fuit oblatus quando Symeon iustus accepit eū in vlnas suas.

Item super eandem ipse Jesus adhuc duodennis sedit in medio doctorum audiens ⁊ interrogans eos atqꝫ postmodum cum esset triginta annorum sepius super eam sedens populo predicauit.

De ipso templo Salomonis multa egregia refert sacra scriptura: que non est necesse hic per singula explicare.

Deinde venimus ad portam sancti Stephani: per quam ipse eductus non longe ab ea fuit lapidatus. Ibi etiam videtur locus vbi sanctus paulus tunc quidem Saulus stetit quando Judei Stephanum lapidantes. vestimenta sua deposuerunt secus pedes eius.

Ibi etiam porta aurea fuit nobis demonstrata per quam christus in die palmarum sedens in asino Hierusalem introiuit. Nec aliquis christianorum accedere eam propius permittitur. sed quicunqꝫ pergerinorum illam prospiciens versus eam orauerit. omnium peccatorum suorum plenariam consequitur remissionem.

De descensu in vallem Josaphat

Hinc in vallem Josaphat descendimus ad torrentem Cedron qui estiuo quidem tempore aquis caret: sed verno tempore ⁊ presertim circa tempus quadragesimale copiose illis abundat. Pontem habet lapideum in eo loco quem sancta Helena construi fecit. vbi lignū illud iacuit: ex quo crux christi facta fuit. Dicitur ꝙ lignum illud fuerit viale siue yta per ripam illam quodqꝫ regina Saba noluerit transire: neqꝫ pedibus suis ipsum contingere: eo ꝙ cognouisset in spiritu redemptorem mundi in eo passurum.

Inde non procul venimus ad quandam ecclesiam beate virginis titulo ⁊ sepulchro insignē grandem ⁊ testudinatam. estqꝫ descensus in ea per gradus quadragintaocto. ⁊ ibi sepulchrum virginis gloriose ex albo marmore factum paulo latius christi sepulchro. potestqꝫ ibi celebrari: sicut ⁊ super sepulchro christi. Et habet duas ianuas per quas ingrediatur vel egrediatur. Illic intemeratū virginis gloriose corpus. eius post mortem ab aplis honorifice traditum sepulture. sed tertia post die vt pie credit᷑ assumptū fuit in celū. anime virginis beata resurrectōe vnitū. est ibi plenaria remissio.

De monte oliueti et locis sacris in eius ascensu,

Hinc egressi ecclesiam pergentes ad sinistram. venimus ad pedem montis oliueti. Vnde paululū ascendentes accessimus locū illū sub rupe quadam concaua. vbi christus orās: positusqꝫ in agonia factus est sudor eius tanqꝫ gutte sanguinis decurrentis in terram. Ibi etiam videtur lapis super quem angelus stans confortabat eum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Inde descendentes q̄ntum iactus est lapidis. venimus ad locum vbi christus Petrum. Jacobum ⁊ Johannem reliquit dicens eis. Sedete hic donec vadam illuc ⁊ orem.
Inde ascendimus denuo in locum illum vbi sanctus Thomas apostolus fertur cingulum virginis gloriose accepisse: dum ipsa assumeretur in celum. Inde procedentes intrauimus ortum in locū vbi christus fuit captus. ⁊ vbi Petrus abscidit malcho auriculam
Ibi prope ostenditur locus signatus lapidibus: vbi Judas osculo christum tradidit iudeis. vbi et Judei ipsi resupini cadebant. christo eos interrogante ⁊ dicente. quem queritis.
Adhuc amplius ascendentes in eum peruenimus locum: vnde christus videns ciuitatem Hierusalem in die palmarum fleuit super illam dicens. Si cognouisses ⁊ tu ⁊c̄:
Inde altius scandentes illo perreximus vbi angelus domini palmam dicit virgini gloriose detulisse. atq̧ diem mortis eius sibi prenunciasse ⁊c̄.
Galilea mons
Unde paululum progressi inter ascendendū venimus in collem quendam cui nomen est galilea. Et est locus ille de quo angelus christi annunciatus resurrectionem dixit discipulis. precedet vos in galileam ibi eum videbitis sicut predixit vobis. Nam ⁊ ante passionem suam christus eis promiserat dicens. Postq̄ autem resurrexero precedam vos in galileam. id est locum iam memoratū. non regionem galilee que longe distat a loco isto.
Tandem in cacumen montis venimus vbi est ecclesia quedam in eo fabricata loco. vnde christus videntibus discipulis eleuatus est in celum ⁊ nubes suscepit eum ab oculis eorum. In eadem ecclesia prope ingressum est lapis quidam super quem christus stans ascendit in celū. in quo adhuc pedum eius relicta vestigia cernuntur. ⁊ presertim pedis dextri. Distat autem locus ascensiōis christi ab Hierusalem leucis cōmunibus tribus. ⁊ illic prope locus est vnde mare mortuū prospici potest: vbi quondam ciuitates quinq̧: videlicet Sodoma ⁊ Gomorra. ⁊ alie stabant cum adiacente prouincia: postmodum in vltionem peccati contra naturam submerse. Distat vero ipsum mare mortuum ab isto loco miliaribus septem. ⁊ tamen vix ad dimidium distare videtur.

De locis in descensu montis oliueti.

Abitur per aliam viam descendentes de monte oliueti. Primum in quandam venimus ecclesiam vbi sancta Pelagia requiescit. vbi etiam dum viueret rigidissimam penitentiam ⁊ arduissimam exegit. Inde paulo post venimus in villam Bethphage: vnde christus misit duos discipulos Hierosolymam die ipsa Palmarum dicens eis. Ite in castellum quod contra vos est. ⁊ statim inuenietis asinam alligatam ⁊c̄.
Inde haud procul venimus in ecclesiam sancti Marci euangeliste. quo in loco apostoli post christi ascensionem symbolum fidei condiderunt. Singuli singulos articulos spiritu haud dubiū dictante diuino depromentes.
Inde iterum non longe est alia quedam desolata ecclesia in eo loco quondam cōstructa vbi christus discipulis suis modū orandi tradidit dicens. Cum oratis ite dicite. Pater noster qui es in celis sanctificetur ⁊ cetera.
Inde paululum descendentes ad lapidem quendam venimus. super quo virgo gloriosa Maria solita erat quiescere: quādo loca ista sacra frequenter peragrans atq̧ deuotissime visitans sepius fatigabatur Postmodum ad ecclesiam sancti Jacobi minoris primi Hierosolymorum episcopi descendimus. In eo loco christus post suam resurrectionem eidem apostolo apparuit: in quo etiā loco post mortem suam sepultus fuit: licet postea inde fuerit translatus. Nam iudei ipsum ostendētem christum esse filium dei: de pinaculo templi precipitauerunt: ⁊ cum adhuc constanter christū predicaret: quidam cum partica fullonis cerebrū eius excussit.
Inde non longe sepulchrum extat Zacharie prophete. vnde profecti in locum venimus vbi quondam erat villa Gethsemani.

De locis in valle sub monte oliueti,

Andē in vallem vsq̧ descendimus: vbi turris quedā stat in qua Absolon dicit̄ fuisse sepultus. ⁊ ibi est magnus aceruus lapidū: q̄ pagani via illa trāseūtes lapides per fenestrā quādā in turrim, p̄iciūt: quasi exprobrātes ⁊ vindicare volētes ei⁹ inobedientiā ⁊ rebellionē aduersus patrē suū dauid: quē fugatū de ciuitate p̄sequebat̄. vt hr̄. ij. Regū. xv. ⁊ trib⁹ sequētib⁹ capl'is. inde venit̄ in vallē siloe in pede ꝓo mōtis oliueti. ad leuā loc⁹ ostendit̄ vbi iudas laq̄o se suspēdēs crepuit medius. In hui⁹ vallis siloe introitu fons q̄dā satis clar⁹ repit̄ aliquātulū sub terra scaturiēs. vbi virgo gloriosa pannos illos sepenumero lauit. quibus filium suum adhuc infantulū inuoluit.
vbi Judas se suspendit
Natatoria Syloe
Inde venimus ad natatoriam Syloe. ad quam christus cecum natum cum fecisset lutum ex spu=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

to: ⁊ inde liniuisset oculos eius misit dicens. Uade ⁊ laua in natatoria syloe: qui abijt ⁊ lauit. ⁊ venit videns. que hystoria per longum texitur. Johannis nono capitulo.
Inde pergentes locuz illum. vidimus iuxta arborem quandam. vbi Esaias propheta lignea serra per medium sectus fuit iussu Sedechie regis. Et ibi ortus olerum ⁊c. Ibi etiam multe sunt cauerne ⁊ latibula siue receptacula. in quibus apostoli ⁊ alij sancti plures ob metum iudeorum latuerũt
Inde digressi ad agrum peruenimus acheldemach. id est agrum sanguinis. qui emptus fuit triginta argenteis. mercede scilicet christi traditionis in sepulturam peregrinorum. et valent tres ex illis denarijs vnum ducatum. Est autem ager ille predictus quattuor muris inclusis in modum turris superius testudine coopertus. habens foramina desuper distincta septem. per que defunctorũ corpora christianorum intus proijciuntur. fecitqꝫ cum sancta Helena in hanc redigi clausuram. Est autem latitudinis quinquaginta pedum. longitudinis vero septuaginta duorum.
Omnibus his visitatis locis Hierosolymam reuertebamus ex itinere tanto nõnihil fatigati. Jam enim refectionis hora instabat qua expleta quieti fessa dedimus membra.

Ager sanguinis

De transitu in Bethleem et de locis adiacentibus.

Uespere itaqꝫ facto. die qua supra. id est. xiiij. Julij. que festum erat diuisionis apostolorũ. in montem Syon perreximus ad fratres. vbi paratos inuenimus asinos. quibus ascensis in Bethleem vsqꝫ properauimus. que quinqꝫ leucis ab Hierusalem distat. Exeuntes autem Hierosolymam ad duo miliaria. venimus ad locum vbi stella reapparuit magis. que disparauerat ipsis Hierusalem intrantibus. de qua Mattheus dicit. Ecce stella quaz viderant magi in oriente antecedebat eos: vsqꝫ dum veniens staret supra vbi erat puer. Deinde ad quandam venimꝰ ecclesiam constructam in loco vbi propheta Helyas natus fuisse perhibetur.
Inde nõ longe locus ostenditur vbi angelus domini Abacuc prophetam cincinno capitis sui sublatuz. transtulit in Babiloniam. deposuitqꝫ iuxta lacum leonum in quo erat Daniel propheta: quẽ Abacuc allatis cibis ⁊ potu aque refocillauit. Ibi prope locus est in quo patriarcha Jacob moratus dicitur. vbi ⁊ sepulchrum est Rachelis sue cõthoralis sub quercu ⁊c.
Inde in Bethleem vsqꝫ pergentes. ad ecclesiam mire pulchritudinis peruenimus in honore virginis cõsecratam. Longitudo eius ducentorum vigintiocto pedum. latitudo vero octogintaseptem. Mox vbi illo venimus. fratres minores processionem ordinauerunt. quam nos accensas gestantes in manibus candelas: e vestigio sequebamur. Primumqꝫ venimus per ambituz monasterij ad quoddam altare ibi est locus vbi christus est circumcisus..
Inde processimus ad aliud quoddam altare. ibi est locus vbi tres reges munera sua aptabant: et dona domino offerenda.
Inde per gradus quosdam lapideos descendimus in quandam capellam pulcherrimam: sed paruam. secus cuius altare maius est locus christi natiuitatis quondam diuersoriũ. locus vtiqꝫ sacratissimus: vbi puerpera beata virgo Maria solem iusticie regem peperit supremum.
Inde procedentes venimus ad aliud quoddam altare sub rupe quadam excisum. vbi magi domino aurum. thus. ⁊ mirrham obtulerunt. Ante dictum altare est locus vbi erat presepe in quod beatissima virgo ⁊ mater natum filium reclinauit. vilibus panniculis inuolutum. Retro vero dictum altare multa sanctorum Innocentum ibidem ab Herode interfectoruz corpora multo tempore incognita iacuere. Unde in ambitum monasterij reuertentes. in aliam quandam per gradus lapideos descendimus capellam: in honore gloriosi Hieronymi dedicatam. vbi ⁊ corpus suum multo iacuit tempore humatum. donec tandem Rhomam ad sanctam mariam maiorem fuit translatum
In eodem loco ipse gloriosus ⁊ laboriosus doctor ecclesie bibliam de hebreo transtulit in latinum ⁊ grecum. ⁊ mansionem illic multo tempore habuit. suamqꝫ eximiam peregit deuotionem: simul et conuersationem.
Illic non longe aliud est quoddam altare. vbi sanctus Eusebius eiusdem Hieronymi discipulꝰ: ⁊ imitator studiosus fuit sepultus. Inde exeuntes in ambitum sepedicti venimus monasterij. Ubi terminata processione illic quieuimus. manducauimus ⁊ bibimus. mansimusqꝫ vsqꝫ post mediam noctem. extunc enim fratres missas celebrauerunt in locis supradictis donec illucesceret. Latior ipsius Bethleem ⁊ locorum ei adiacentium descriptio infra habetur.

Hieronimi habitatio

De reditu ex bethleem in hierusalem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

Ane igitur facto die .xv. Julij. regressi sumus ex bethleem in Hierusalem per aliaz viam. Insidiantibus autem nobis paganis haud inscijs nostris cõductoribus. nec obstante salua guardia .inuaserunt nos Arabes ꝛ vigintiquattuor ducatos exigerunt a nobis: quos ꝛ soluimus vt vitam redimeremus.

Uenientes autem inter redeundũ venimus ad quandam ecclesiam desolatã dictũ ad sanctũ Nicolaum. que distat a Bethleem per leucam vnam. ibi sanctus paulus primus heremita. ꝛ sanct⁹ Eustachius perhibentur fuisse sepulti. Illic prope alia est quedam ecclesia ad beatam virginem nũcupata. in eo loco vbi christo nato angelus ad pastores ait. Annuncio vobis gaudium magnũ: quia natus est nobis hodie saluator mundi. Ex eadez ecclesia nullus lapis a paganis quacunqꝫ potest subtrahi virtute aut ingenio vel arte auferri. Qui vero id presumunt vel subito periclitant̄ vel etiam moriuntur. sed nec iumenta: puta equi vel asini illi possunt loco absqꝫ periculo propinquare. vt certa comperimus relatione. Ibi etiam prope sunt grandes quedam oliue in loco vbi facta est angelo priori multitudo celestis exercitus laudantium ꝛ dicentium nato iam christo. Gloria in excelsis deo.

Angelus ad pastores

Inde non longe est quedam capella in eo loco vbi angelus domini in somnis apparuit Joseph dicens. Surge ꝛ accipe puerum ꝛ matrem eius ꝛ fuge in egiptum. ꝛ esto ibi vsqꝫ dum dicam tibi. ibi etiam est sepulchrum duodecim prophetarum. Ibi etiam mons quidam est: in quo Dauid goliam funda ꝛ lapide prostrauit. Ibi ꝛ ager Boos. ibi idez dauid leonem interfecit ꝛ vrsum. Inde ad domum venimus Zacharie. in quã post salutationem angelicam ꝛ christi conceptionez: virgo abiẽs in montana cum festinatione intrauit ꝛ salutauit Elizabeth. canticumqꝫ illud dulcissimum dictauit. Magnificat anima mea dominum. In superiori eiusdem domus loco: quondam fuit ecclesia hodie penitus destructa: in eo fundato loco vbi Zacharias repletus spiritu sancto prophetauit. dicens. Benedictus dominus deus israel: quia visitauit ꝛ fecit ꝛc. Ubi etiam postulans pugillarem scripsit de filio suo. Johannes est nomen eius. Ibi prope ostenditur locus natiuitatis ipsius christi precursoris Johannis. Fuitqꝫ ibi quondam ecclesia que hodie desolata stabuluz prestat iumentis asinis ꝛ equis. Postea ad Symeonis iusti ꝛ timorati habitationem venimus. qui christũ presentatum in templum: In vlnas suas accepit dicens. Nunc dimittis domine seruum tuum in pace. ꝛc.

vbi dauid goliam vicit leonem et vrsum interfecit

Domus zacharie

Magnificat

Domus Simeonis iusti

Paulo post ad duas leucas ab Hierusalem ad quoddam venimus claustrum ad sanctam crucem appellatum: quod greci monachi inhabitant. in quo iuxta maius altare olim arbor quedaz dicitur stetisse. de cuius ligno crux christi dicitur facta fuisse. Prope illud monasterium dicitur quondam fuisse ortus egregius ꝛ conclusus Salomonis.

Ortus conclusus

Inde pergentes Hierosolymam. vidimus in valle claustrum quoddam quod ad sanctam Saba dicitur. qui illic quondam abbatis officio functus. plurimis prefuit monachis: quorum numer⁹ ad quattuordecim milia dicitur interdum excreuisse.

Nota

De multis monachis in uno claustro

Igitur die qua supra. scilicet .xv. Julij. Hierosolymam rediuimus circa horam prandij. factaqꝫ refectione quieuimus paululum. eo ꝙ nocte subsequenti in templum dominici sepulcbri. secundo dicebamur admittendi. Nam ter in ipsum peregrini ex more veteri intromittuntur.

Adueniente ergo hora septima noctis. apertis templi ostijs ingressi. illic mansimus ꝑ noctem totã ꝛ quisqꝫ pro voto sancta visitauit loca.

In aurora diei crastine. idest decimasexta Julij. ex nostris cõperegrinis nobilibus: pleriqꝫ cingulum accipientes militarem. ꝛ consuetas cerimonias de more obseruationesqꝫ peragentes clam ipsis paganis qui id non bene ferunt/gloriam adepti sunt militarem. Quibus rite expletis. fratres sepedicti missas in dominico celebrauere sepulchro in loco crucifixionis christi monte: scilicet caluarie. q̃ facto iterum templũ egressi: in nostro nos collegimus hospitio. quieti ꝛ refectioni congruam operam dantes. eo ꝙ eodem sero in Bethaniam equitare oportebat.

De transitu ex Hierusalem in Bethaniam

Igitur die qua supra. id est .xvi. Julij. circa horam vesperarum profecti de monte Syon: venimus in asinis nostris in Bethaniaz: que est retro montẽ olíueti. distans ab hierusalem quattuor leucis. Illic ecclesiam ingressi monumentũ vidimus in quo Lazarus iacuerat quatriduanus: quem Jesus a mortuis suscitauit. Inde non longe est domus Symonis leprosi. q̃ rogauit Jesuz vt mãducaret cũ eo. ꝛ eo ibi discũbente: maria magdalena afferẽs alabastrũ vnguẽti. sec⁹ pedes dñi astãs icessant̄ crine soluto diua vestigia ei⁹ osculabat̄. lachrymis plena atqꝫ irrigabat

Domus Symonis leprosi

detergebatq̄ officio capillorum.

Ibi prope est domus Marthe hospite domini. domus quoq̄ marie magdalene. q̄bus visis Hierosolimam denuo repedauimus.

In crastino. id est. xvij. Julij. contractum fecimus cum dominis in Hierusalem super conductu ⁊ salua guardia vsq̄ in montem Synai. Et inde vsq̄ in ortum balsami. de quo infra patebit in secunda huius operis parte latius.

De transitu ex Hierusalem ad Jordanem

Postera die. id est. xviij. Julij. arripuimus iter versus Jordanē. licet multe occurrerēt nobis difficultates. perrexeruntq̄ nobiscum aliqui ex fratribus montis Syon concomitantibus simul ⁊ conducentibus nos quibusdam paganis propter Arabes: ne in eorum manus incideremus. vnde ⁊ multam satis erogauimus pecuniam. Transiuimus autem per montem Oliueti versus Bethaniam. ⁊ tandem venimus ad quandam habitationē vbi quondam fuit claustrum. Hodie vero italico sermone terra russo. id est latine terra rubea appellatur. distans a Bethania miliaribus octo. Ibi est locus in quez Joachim secessit postq̄ ab Abiathar pōtifice cum sua oblatione a templo tanq̄ in lege maledictus: vtpote sterilis repulsus est. Unde tali notatus obprobrio ⁊ erubescens contribulum suorum oculos: domum redire noluit: sed cū pastoribus suis per dies aliquos remansit. donec ad angeli iussum tandē fuit regressus. Deinde p montana iter. xij. miliariū fecimus versus Hierico. ⁊ est via illa de qua in euangelio dicitur. Homo q̄dam descendebat ab Hierusalem in Hierico ⁊ incidit in latrones ⁊c̄. Est eñ. hodie transitus ille satis periculosus. In Iherico multa legitur dominus fecisse. presertim in domo Zachei: in qua et hospicio fuit receptus. ipso Zacheo de hoc plurimū gaudente q̄ talem ⁊ tantum hospitem meruit habere. Item ante Jericho locus ostenditur vbi cecus clamabat. licet prohibitus a turbis. Jesu fili dauid miserere mei. ⁊ mox visum recepit.

In Jericho nocte vna pernoctantes mane facto ad Jordanez perreximus qui est in spacio sex leucarum ab Jericho. ⁊ venimus ad eum locum vbi christus fuit baptisatus a Johanne. ibi aquis ipsis Jordanicis nos abluentes ⁊ balneantes. a peccatis omnibus mundari exoptabamus. Nam ⁊ ibi est plenaria remissio omnium peccatorum

Est autem Jordanis iudee fluuius a duobus fontibus. quorum vnus Jor: alter Dan vocat̄. Jordanis nominatus. Nascitur autem sub libano monte. diuidens Arabiam ⁊ Judeam. qui per multos circumitus iuxta Jericho in mare mortuum influit. quod ipsum absorbet penitus ⁊ consumit. Hic fluuius tempore messis triticee que solet in palestina vernali tempore iam maturescere. cōsueuit plus solito abundare. quod accidit ex imbris serotini inundatione ⁊ ex niuium resolutione. vt dicitur Josue tercio. vbi sic habetur. Jordanis ripas aluei sui tempore messis impleuerat ⁊c̄. Hic fluuius in multis est priuilegiatus. quia in primis regionem fidelium iudeorum a regione incredulorum paganorum: scilicet ab Arabia separauit.

Deinde quia coram filijs israel se aperuit. ⁊ eis ad terram promissionis transitum prebens in arce domini ⁊ populi presentia se diuisit. vt habetur Josue tertio.

Item quia lepram Naaman syri abluit ⁊ mundauit. vt habetur quarto regum. ij.

Item quia per sui diffusionem sanctitati Helye ⁊ Helisei testimoniū perhibuit. quia vtriusq̄ imperio obediuit. vt habetur quarto Regum secundo.

Item quia ferrum contra naturam aliarū aquarum non abscondit in fundo suo. immo ad superficiem illud remittens. prophete qui perdiderat ipsum vt reciperet eleuauit. vt patet. iiij. Regum. vi.

Item quia ex tactu mundissime carnis domini sanctificari meruit. quo mediante dominus vim generatiuam aquis contulit: ⁊ humane salutis sacramentum in aqua fieri ordinauit.

Item quia in Jordane Johannes baptista ⁊ celos apertos videre ⁊ vocem patris audire meruit. immo totius trinitatis mysterium baptisando dominum cognouit. patrem in voce. filium in carne spiritum vero sanctum in columbe specie. vt habetur Luce secundo.

Inde ad ecclesiam sancti Johannis baptiste properauimus extructam in eo loco: vbi ipse quondā in deserto morabat̄. Fuit ibi ante tpa ista monasterium qd greci monachi inhabitabant. sz hodie est omnino desolatum. Ibi sanctus ipse Johannes videns ad se venientem Jesum vbi baptisaretur ab eo. dixit digito demonstrans. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi.

Ibi etiam locus est vnde Helyas in curru igneo raptus fuit in paradisum.

Inde non procul ad leuam est claustrum quoddam in eo loco; vbi sanctus Jeronymus rigidissimam legitur penitentiam fecisse.

De Joachim Anne Marito

Hierico

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Illic paululum quieuimus. postac profecturi ad mare mortuũ. Prius tamen vallem illam inqui-
siuimus ⁊ intrauimus vbi quondam sanctus abbas Saba monasterio prefuit. in quo quattuor-
decim milia monachorũ feruntur fuisse: vt supra etiam habitum est. Et quamq̃ nulle sint ibi indul
gentie: tamen quia claustrum ipsum non longe aberat illuc accessimus.

Deinde ad mare mortuum perreximus. vbi quondam Sodoma ⁊ Gomorra: alieq̃
fuerunt ciuitates. nec est ibi aliqua indulgentia. Sed de hoc mari ⁊ ceteris locis su-
pra memoratis infra latius suo loco dicetur. In hoc mari mortuo Tyrus serpens
inuenitur: vnde tyriaca conficitur. Est autem serpens ille longitudinis dimidie vlne.
spissitudinis vero ad modum digiti vnius. diuersis ⁊ cõmixtis inter se coloribus respersus. Estq̃
cecus ⁊ taz noxio plenus veneno: vt nullo ei possit remedio mederi. nisi precisione eius membri q̃d
illo fuerit infectum. Prouocatur autem serpens ille cum fuerit capiendus ad miram indignationẽ
virgule cuiuspiam percussione. vnde ⁊ caput eius intumescit: ⁊ cauda ex cõcursu veneni de toto cor
pore in membra dicta. que subito vno duntaxat ictu sibi amputantur. alioquin venenum extractũ
nil valeret.
De mandato Soldani nullus Tirus alio duci potest nisi ad Chayrum: vbi ipse manet Solda-
nus: vbi et venalis reperitur tirus duntaxat.
Deinde reuersi Iherico. ad montem venimus quarentena cognominatum. ⁊ ascendimus in euz
locum. vbi christus ieiunauit quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus. Ibi capella quedam
est in rupem quandam incisa. estq̃ periculosus satis ascensus ille ⁊ descensus. ⁊ pro sui altitudine
difficilis. vnde ⁊ peregrini rarissime in eius vsq̃ summitatem conscendunt. nos vero in cacumine
eius fuimus. non absq̃ labore ingenti ⁊ periculo. Quem descendentes venimus ad fluuiuz He-
lisei: cuius ipse sanauit aquas steriles ⁊ amaras qui est ad pedem montis. Iuxta quem cõsedentes
manducauimus ⁊ bibimus fatigati ex labore ascensus ⁊ descensus. Hic fluit iuxta locum galga-
le a parte australi vsq̃ Iherico. et ibi tandem influit in Iordanem. Inde recreati paulisper Hiero-
solymam sumus regressi.
Reliqua huius itineris loca ⁊ alia mari mortuo: vel Iherico contermina infra latius habentur
descripta.
Hoc autem iter nequaq̃ est peregrinis absq̃ tutoribus siue cõductoribus paganis aggredi ten-
tandum: eo q̃ arabes his in locis desertis latitantes frequenter spoliant homines.

Omnibus igitur locis superius assignatis per nos visitatis atq̃ perlustratis: plures
ex nostris cõperegrinis ad recessum se parauerunt. pauci vero. id est. xviij. duntaxat ex
omni illa multitudine quorum deus tetigerat corda. nobiscũ manere decreuerunt ad
virginez gloriosam ⁊ inclitam martyrem katherinã nobiscum pariter profecturi.
Adueniente ergo iam die. xxi. mensis Iulij. que erat solennitas sancte marie magdalane. sole ad oc
casum vergente. alij in Rama vsq̃ redierunt: ⁊ inde Iapha vbi quisq̃ in suam se recepit galeam.
Quorum post recessum trigintaquattuor diebus: nos Hierosolymis mansimus. quo expleto tem-
pore omnibus necessarijs paratis. datisq̃ vie ductoribus. Iter illud graue ⁊ laboriosum. aggressi
fuimus versus montẽ sctm̃ Synai. Uerum inter manendũ hierosolymis crebro ⁊ pluries sacra vi
sitauimus loca singula queq̃ diligentius perspicientes perq̃ scrutantes. Nam ⁊ bina adhuc vice
in sanctum templum dominici sepulcri prece ⁊ precio fuimus admissi: ita q̃ quinquies ip̃m intra-
uimus. sic ad domum Pilati datis muneribus clam ⁊ occulte bis peruenimus. ⁊ diligenter loca il
la vidimus vbi christus fuit flagellatus coronatus ⁊ cruci adiudicatus. Estq̃ ibi plenaria remis-
sio omnium peccatorum.
Sic ⁊ alia pleraq̃ loca sancta illo tempore perlustrauimus a cõfratribus nostris inuisa. Nam pre
nimio estu qui tunc erat ire per deserta loca versus synai non poteramus. ⁊ ob id moraz traximus
in Hierusalem longiorem. Imminente autem festo sancte Anne quod sub diem. xxvj. Iulij curre-
bat industria ⁊ patrocinio cuiusdam pagani. occulte in domum sancte Anne ingredi fuimus per-
missi. vbi quondam pulchra fuit ecclesia eius in honore fabricata. quam pagani hodie pro suo ha-
bent vsu. ⁊ muschkeam ex illa fecerunt. nec permittuntur peregrini illam introire: nisi forte valde
occulte. Ex illa ecclesia venimus in ambitum ei cõtiguum. ⁊ inde in criptas quasdam descendim⁹
subterraneas ⁊ tenebrosas. quas accensis candelis ingressi venimus ad locum vbi beata Anna di
em clausit extremum. Deinde in locum vbi ipsa gloriosam virginẽ peperit mariam. vbi ⁊ plenaria
est remissio oim̃ peccatoꝝ. Ibi de lapidib⁹ particulas quasdã assumpsim⁹ eo q̃ p̃gnãtib⁹ mulierib⁹

hinc pauc; accipe ꝓrsus diabolicā suā extare legē. Nepe duas dūtaxat leges accepisse nos a deo (p̄
ter eā q̄ nature dr̄ q̄ et oībꝫ cōis est: hūanaꝫ ꝑticipātibꝫ naturā) cōstat. Altera quaꝝ grē. altera iusticie
lex appellat. Lex q̄dem grē talia iubet. diligite inimicos v̄ros. bn̄facite his q̄ oderūt vos ⁊c̄. hmōi.
Lex iusticie. oculū ꝓ oculo. dentē pro dēte. vsturā pro vstura. ꝑcussurā pro ꝑcussura ⁊c̄. Itē que ad ta
lionē ꝑtinēt reddi imperat. haꝝ duarū nullā mahumeti esse manifestū est. Cū ergo iste due tantūmo
do leges hoībꝫ date sint. quaꝝ altera diuina. altera hūana magis eē videt. ista tertia lex a mahume/
to inuēta q̄d erit nisi diabolica Diabolo em̄ inspirāte. hāc subito nescio vnde emersisse cognoscim⁹
q̄ nec hūana nec diuīa esse ꝓbat. Sꝫ inter vtranqꝫ ꝓdigiosa facie. nūc hoc nūc illud videri volēs. ⁊
se nūc illā nūc istā esse cōfingēs. nullū aliū nisi diabolū q̄ se inter deū ⁊ hoīes semꝑ mediū facere ni/
sus est: imitat. Sꝫ forsitan dices. inde ꝓbari hāc esse diuinā q᷑ cū mahumet ideota ⁊ sine lr̄is esset
nullaten⁹ eam scribere vl̄ annūciare hoībꝫ nisi diuina virtute potuisset. maxīe cū ipse ibi dicat. si hāc
legē fecissem⁹ descēdere supra montē inclinaret se mons ip̄e. ⁊ adoraret eā p̄ timore dei. Et multa ta
lia friuola ⁊ nihil rōnis habētia de q̄bus etiā supra habitū est. velut signa ⁊ ꝓdigia legi sue attestan
tia adduci possent. O signa ⁊ miracula in istis ait mahumet ip̄e. O signa cōparāda mari rubro diui
so. ⁊ soli ad imperiū Josue stanti ⁊ xp̄i p̄cepto mortibꝫ imperāti. imo vere magna tā veritatis q̄ꝫ v̄tu
tis inopia. Profecto argumēta imo deliramēta om̄i rōni vacua. q̄si incōpertū sit nob̄ q̄bus cōplici
bus ⁊ qualibꝫ adiutoribꝫ legē cōfecerit suā. q̄s supra descripsimus late satis. Porro circa sperāda
quā nō mō erronea sꝫ absurda ⁊ oīno irrōnabilia ꝑnitiosus ille seductor senserit atqꝫ ī alkorano po
suerit hinc accipi pōt. Nā asserit q̄ vltīa hoīs btītudo ꝯsistat ī comedēdo: bibēdo: luxuriādo cū v̄gi
nibꝫ ⁊ m̄lieribꝫ spēosissimis. Itēqꝫ ī p̄ciositate vestiū ⁊ lectoꝝ. vmbraculorūqꝫ amenitatibꝫ. in hortis
irriguis. pincernis dapiferis atqꝫ mistris. existentibꝫ angelis ⁊ hmōi. Et ꝓfecto radicales errores q̄
bus gentē illā brutalē seduxit ex h̄ profluūt fonte. imo hac sentina ꝓdeūt. vnde paulo h̄ diuti⁹ subsi
stendū arbitrat⁹ suꝫ ne sensuales ⁊ carnales hinc hauriāt venenū. Quoꝝ sensus ⁊ cogitatiōes ꝓna
sunt ad malū ab adolescētia sua. Facile aūt mea q̄dē cēsura. hec falsitas pōt reuinci. nō solū ex theo
logia: sꝫ etiā ex morali ph̄ia. vti de hoc acute ⁊ docte perypatheticoꝝ princeps Aristoteles scribit in
p̄mo p̄sertim ethicoꝝ ⁊ decio. Equidē ex dictamīe rōnis naturalis ꝯcedere cogimur q̄ felicitas hu
mana ne dū cōtēplatiua verūetiā politica in bono tm̄mō cōsistit honesto. qd̄ est bonuꝫ rōnis. Nam
s̄m boetiū in. iij. de cōsolatu philosophico. Si voluptas beatos efficere posset. nil cause eēt qui ⁊ pe
cudes btē dicerent. Vn̄ voces iste voces pecudū sūt: nō hoīm. ꝓinde vltimā hoīs felicitatē ⁊ carna
libꝫ voluptatibꝫ ponere ridiculosuꝫ opido est int̄ sensatos ⁊c̄. Cōstat em̄ q᷑ magis ⁊ min⁹ nō diuer=
sificāt speciē. vn̄ sequit q᷑ nō alia bona q̄ꝫ habeat vita ista. ꝓmisit seductor ille suis deceptis. vbi em̄
eis ꝓmisit flumīa lactis ⁊ vini ⁊ mellis. nō ꝓmisit eis alios liq̄res s̄m speciē quā habeat vita ista. ⁊ si
forte gustu suauiores. Eodē mō se hꝫ et de saporibꝫ cū sint determīati nūero specieꝝ suaꝝ: nec ampli
ores nec alij esse pn̄t. Preterea q̄rem⁹ ab eis vtrū cibi hmōi ⁊ pot⁹ corꝑa hoīm tūc nutriēt: aut non.
si nō frustra assument Si sic cū nutrimētū nō sit nisi reꝑatio cōsumptiōis q̄ fit ꝑ motū ⁊ calorē vita
lē. erit ibi cōsumptio ⁊ reꝑatio corporū. ḡ erūt corꝑa ⁊ cōsumptibilia ⁊ reꝑabilia. q̄re et defectibilia
⁊ mortalia de necessitate: nisi ꝑ nutrimentū occurrat Hoc aūt est admixtio magne miserie vicꝫ quo/
tidian⁹ cōflict⁹ cōtra ruinā corꝑis ⁊ q̄tidiana refectio ꝯ ei⁹ ꝯsumptiōeꝫ. Erūtqꝫ epule hmōi nō solū
felicitati sꝫ etiā vrgētissime necessitati q̄ ꝑ cōsumptiōꝫ corꝑa nccē est q̄tidiane refectiōis alimonia re/
tineri. Amplius q̄rem⁹ ab eis vtrū sint ibi digestiōes ciboꝝ ⁊ potuū. q̄s ibi esse necesse est. Cū em̄
cibi ⁊ pot⁹ multas ꝑtes habeāt q̄ nō cōueniūt nutrimēto humanoꝝ corpoꝝ. necesse est eas ꝑ digesti
onē separi ab eis que cōueniūt hmōi nutrimento ⁊ in secessum mitti: ⁊ tandē egeri. Quare cū hmōi
digestiōes ⁊ egestiones finē nō habeāt. nō sufficiet paradisus illa etiā sola stercoꝝ egestionū caꝑe. cū
oīs regio corꝑalis finito sit magnitudine. Pulchre ꝓinde irrisit quidā xp̄ian⁹ quendā sarracenū ex
hoc ita dicēs ei. Maledicta ꝑadisus in q̄ ⁊ in quā merdat. Qd̄ si forte dixeris q᷑ ea ibi erit vis ven/
triū vt totā suꝑfluitatē cōsumat. quāto meli⁹ ⁊ recti⁹ diceres. q᷑ ea erit ibi v̄tus corpoꝝ vt cōsumpti
onē seu resolutionē nō patiant. Multo em̄ min⁹ est nō pati cōsumptionē ab alio q̄ꝫ facere ꝯsump=
tionē in cibo ⁊ potu. Amplius cū ponāt coitū necesse habēt ponere suꝑfluitatē tertie digestionis
cur ḡ nō prime ⁊ sc̄de digestionis. Ex hoc v̄o sequunt abhominādę feditates. Aut em̄ erit ibi ge/
neratio ex illo vsu mulierū. aut nō erit. Si erit et h̄ per modū vite isti⁹. erit ꝓfecto magna miseria pa
rientiū ⁊ nutrientiū. et tāto maior quāto crebrior erit ibi cōmixtio mariū ⁊ feminaꝝ. Quocūqꝫ auteꝫ
modo sit. q᷑ mors ibi locū nō hꝫ. crescet populus in infinitū. Finita est aūt regio ꝑadisi illius ⁊ oīs
regio corꝑalis sicut ex naturalibꝫ scim⁹. quare breui tp̄e necesse habebit exire ꝑs magna populi illi⁹
de ꝑadiso tali. ⁊ optebit eis creari regionē aliā ad habitationē eoꝝ. Et non vnā solā sed ⁊ infinitas.
qm̄ impossibile est regiōes finitas quātecūqꝫ sint, hoīes caꝑe infinitas, ⁊ hoc manifestū est eadeꝫ via

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

qua declarāt om̄e corp⁹ esse finitū ꝛ nullū posse ꝯtinere infinita tāta quātacūqꝫ ꝑua demōstrata. Qd̄
qꝫ si nō erit ibi generatio. erit ḡ sterilitas in marib⁹ ꝛ femiab⁹. quare frustra erit ibi vis generatiua in
vtrisqꝫ. Ampli⁹ sterilitas plaga est ꝛ lesio nature in ꝟtute generatiua. vl' ex ꝑte viroꝝ vel mulierū.
ꝓpter qd̄ remāet op⁹ generatiōis incōpletū. Ibi aūt nec plaga nec lesio nec incōpletio siue impꝼectio
vlla locū poterit hr̄e. Ampli⁹. scd̄m h̄ vis generatiua nō deseruiret fructui sed tm̄ fede voluptati.
Maximū aūt bonū generatiōis est fruct⁹ siue ꝓles. ꝛ absqꝫ vlla cōparatione melioꝛ est fruct⁹ q̄ꝫ volu
ptas isti⁹ cōmixtiōis. ḡ priuabit' ibi ꝟtus generatiua: eo q̄ est optimū in ea. ꝛ min⁹ bonū in infinitū
ex ea ꝓueniet tūc quā nūc ꝓuenit in vita ista. ḡ vis generatiua nō beatificaret' ibidē. qd̄ est absurduꝫ
dicere. Qꝫ si dixeris q̄ nō erit ibi in cōmixtiōe maris ꝛ femie feditas vl' immūdicia. sꝫ sola cōiunctio
corpoꝝ ꝛ amplex⁹. absqꝫ emissiōe hūoꝛe hincinde. Manifestū est qꝛ equoce vterꝫ noīe cōcubit⁹. Pre
terea qd̄ erit ꝑadisus ista nisi taberna indefesse ingurgitatiōis ꝛ ꝑpetue turpitudis ꝓstibulū vt ꝑ/
tercam⁹ innoīandas al's abhoīatiōes ꝛ feditates. q̄ ex hmōi cōmixtiōib⁹ mariū ꝛ femiaꝝ sequunt'.
Qꝫ aūt dicit mahumet āgelos pīcernas futuros atqꝫ dapiferos eoꝝ q̄ sibi crederēt ꝛ legē suā ꝟuarēt
ꝛc̄. Quis non rideat. sctōs angelos felicitatē illā quā ocl'us nō vidit nec auris audiuit ꝛ in coꝛ hoīs
nō ascēdit. deserere. vt lectos parēt eis ꝛ oꝛnēt ad turpitudines exercēdas. ꝛ angelice btītudinis sue
excellentiā. in coq̄nariā seu dapiferariā aut pincernariā cōmutēt seruitutē. Incōparabilit' em̄ vilius
est seruire hmōi lectis ꝛ mēsis q̄ꝫ poꝛcis. Unde aīalis iste hō aīalib⁹ hoībus loquēs nec futurā pa/
triā aut ei⁹ felicitatē. immo nec ꝓpriam vocē pecoꝛinā intellexit neqꝫ somnia sua delirus agnouit.
Ampli⁹. vt vniuersali sermōe dicam⁹. aut cū hmōi delitijs carnalib⁹ erūt siml' ꝛ delitie spūales. aut
nō. Non pōt dici q̄ sic: qꝛ manifestū est q̄ se non cōpatiunt'. Nā spūales delitie aīam ad se trahūt ꝛ
in se totā rapiūt. nec sentire carnalia patiunt' ea hoꝛa. q̄ mentē tetigerint hūanaꝫ. vti in raptu aut ex/
tasi liq̄do est videre. vbi etiā ad modicū bona spūalia gustata aīam totā ad se rapiūt: ac a sensib⁹ ꝛ sen
sibilib⁹ abstrahūt oīno. Quāto ḡ forti⁹ vbi totaliter btīficabit' mens hūana. nil carnalis sensibilis
voluptatꝫ ꝑmittet sentire vel etiā cogitare. Si modica stilla spūalis voluptatꝫ totā eā occupat ꝛ ab
soꝛbet. qd̄ faciet toꝛrēs ipse voluptatꝫ in ebriatis ab vbertate dom⁹ dei. Non ḡ siml' esse pn̄t felicitas
spūalis ꝛ illa de q̄ loq̄mur carnalis. Qꝫ si dixerit qꝛ alternatim. i. latera post alterā fruent' in vita illa.
sequit' ex necessitate q̄ neutra erit plena. cū neutra sit cōtinua. Cōtinuitas autē pars est felicitatis.
Ampli⁹ ex ipa expientia sensus patet q̄ gustātes delitias spūales stati fastidiūt carnales. iuxta vul
gatā sententiā. gustato spū desipit oīs caro. Un̄ impossibile relinquit' q̄ btī in patria a spūalib⁹ rede
ant ad carnales. Cū em̄ ea hoꝛa qua vacāt spūalib⁹. carnales minime appetāt. adhereāt ꝟo spūalib⁹
foꝛtissimo amoꝛe q̄ nec memoꝛiā patiat' carnaliū voluptatū. impossibile est q̄ ab eis redeāt volūtarie
ad carnales cū illas nō appetāt illa hoꝛa. Nihil est ibi qd̄ eos a spūalibus delitijs abstrahat vel tra
hat ad carnales eo tp̄e ꝛ hoc volūtarie. Violētia aūt vl' subreptio ibi locū nō hꝫ. Un̄ manifestuꝫ est
semel admissos ad spūalē felicitatē. ab ea vel ad modicū diuertere aut se iūgi nō posse. ḡ impossibile
alternatim vtrāqꝫ ibi obtineri. ḡ necesse est felicitatē spūalem vel oīno ibi non esse vel solā esse. i. p̄ter
carnalē istā de qua loq̄mur. cū nec possit esse simul cū ea. nec alternatim. puta nec post nec ante illam.
Qꝫ si ibi nō est felicitas spūalis. q̄ est indubitanter potissima. nobilissima ꝛ maxia ꝑs felicitatis (si tm̄
ꝛ alia est aliqua ei⁹ ꝑs) apparet euidēter q̄ felicitatē nō posuit. sed ꝑteꝫ felicitatis ꝛ illā modicaꝫ atqꝫ
vilissimā qꝛ carnalē posuit solā. etiāsi noīe felicitatis digna eēt. Modicū em̄ esse in nobis id quo cuꝫ
brutis cōmunicam⁹ oībus scitū est. Erit quoqꝫ iniq̄tas magna in deo atqꝫ ꝑuersitas. quoniā constat
ꝑtem illā sensualē in nobis semꝑ rebellē esse honestati. ꝛ dei volūtati. quā sic remūerabit. Portioneꝫ
aūt in nobis suꝑioꝛē q̄ ꝛ longe p̄stantioꝛ est que ꝓ vera honestate pugnat ac dei volūtate. nō remu/
nerabit ꝓpria gloꝛia ꝛ felicitate. Absit absit hec a deo iniquitas: q̄ equissime queqꝫ iudicabit.
Declaratū ex his arbitroꝛ satis euidenter. qꝛ nō modo impossibile est carnalē esse ꝑadisum ꝛ felicita
tē sensibiliū delitiaꝝ: sꝫ etiā ridiculosum. Qd̄qꝫ somniata hmōi felicitas nōnisi brutoꝝ est animaliū
Qd̄qꝫ vera felicitas nō sustinet hmōi delitias carnales q̄s somniatoꝛ ille p̄dicauit. sꝫ necessario ab/
strahit ab eis. Unde in patria esse poterūt minime. iuxta ꝟbū veritatꝫ qd̄ Matth. xxij. habet'. qꝛ in
resurrectiōe non nubēt hoīes neqꝫ nubent'. sed erūt sicut angeli dei in celo. Et Luce. xx. ca. dr̄. Neqꝫ
nubēt neqꝫ ducēt vxoꝛes q̄ digni habebunt' illo seclo. Eq̄les em̄ erūt angelis dei. Et tm̄ de isto arti/
culo dicta sufficiāt ꝓpt' simplicioꝛes adducta. ne huiuscemōi deliramētꝫ a fidei nr̄e abducant' ꝟitate.

Irca quartū articl'm de cā scꝫ cur ad eā sectā q̄ tot cōtinet erroꝛes ꝛ falsitates tanta cōflixe
rit hominū multitudo. cū naturalis rō semꝑ ad optima dep̄cet'. vt dr̄ in. j. ethicoꝝ. ꝛ ꝑ cō
sequēs ductu naturalis rōnis. hoīes hmōi erroꝛes ꝛ falsitates hoꝛrere deberēt. Nouerit
pro certo q̄sqꝫ nulli vnq̄ꝫ notabili vel sapiēti homī eā placuisse p̄mo. sed miserrimo ꝛ im/
peritissimo vulgariū hoīm generi. q̄ ab eo de locꝫ siluestrib⁹ cōgregati. cū has p̄mas leges audissent

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

rei nouitate stupefacti sacrilegas fabulas diuina esse oracula crediderũt Deniqꜫ cũ et paupꝫtate ⁊ as-
siduo ruraliũ operũ labore: cõfecti fuissent. cibi. pot⁹. ꝓciosarũ vestiũ. vmbrose amenitatꝫ. vasoꝝ spe-
ctabiliũ. vxorũ insuꝑ pulcherrimaꝝ ⁊ infiniti cõcubit⁹. aliarũqꜫ spurcissimarũ ꝑadisi delitiaꝝ beati
tudinẽ audiẽtes. seqꜫ ibi ex ꝓmissione mahumeti iã iamqꜫ futuros esse sperãtes. ad oĩa quecũqꜫ ipse
mahumet voluit: pecorini hoĩes cucurrerũt. Inde est ꝙ cõtra regẽ persidis exiẽs sic adiutus est ab
eis vt vinceret. Promisit siquidẽ oĩbus ꝗ in bello ipso pro eo mori eligerẽt sui ꝑadisi delitias. Idcir
co animosius cõgressi pugnauerũt vt hortos optimos quos in ꝑside viderãt obtinerẽt. Nã et illos
se post victoriã eis daturũ dixerat. vt in hoc seculo ⁊ in futuro semꝑ in hortis eẽnt. Delectanꝭ enim
arabes maxime pulchritudine hortorũ.

Ex si denuo inferat aliq̃s. Non soli rustici sed ⁊ multi aliȷ̃ etiã nobiles ⁊ philosophi legẽ illã sunt
secuti siue sectã. vere multi aliȷ̃ sed pessimi ⁊ ꝗ grauati ere alieno. vel ꝓ suis sceleribꝫ morituri hãc so
lam euadẽdi viã inuenerũt sapientẽ. vel honestũ virũ ad sarracenitatẽ de alia q̃libet lege vel secta ve
nisse: ꝑfecto nemo vidit vnq̃. Illi ṽo philosophi arabes nati ⁊ ꝗ sub lege sarracenica claruerũt. pu
ta Auicẽna ⁊ pleriqꜫ aliȷ̃. magno ⁊ excellẽti ingenio viri. etsi fortasse legis sue ineptias cognouerũt.
resistere tamẽ tãte multitudini rudis ꝑpli. aut nequiuerũt. aut metu mortꝫ noluerũt. aut iusto dei iu-
dicio cũ ⁊ ipsi carnales hoĩes essent in reprobũ sensuꝫ dati sunt: vt eã in q̃ nati essent legẽ defenderẽt
poti⁹ ⁊ approbarẽt q̃ꝫ impugnarẽt. Porro hi ꝗ ex iudeis vel xp̃ianis ad eos veniũt. absit vt aliq̃ hoc
faciãt honestate ꝓuocati. Sed qꝛ miseri impudici legis sue regulas nõ ferũt. ad latã ⁊ spaciosaꝫ viã
quã mahumet docuit. ducentẽ ad baratrũ sese cõuertũt. Qđ quidẽ xp̃ianis maxime ꝯtingit. quorũ
lex sp̃ualis ⁊ celestis. Oĩa ꝗ in mũdo sunt spe ⁊ desiderio amoreqꜫ visionis ⁊ fruitiõis diuine. ꝗ eter
na est ⁊ semꝑ manẽs cõtenni ꝑcipiẽs dũ carnales ⁊ fluxas infeliciũ mẽtes cõprimit. ab ea diffugiũt
qꝛ pugnare cõtra carnis cõcupiscẽtias nolũt. Hoc tñ certissimũ oĩbus sit qꝛ neqꜫ iudei neqꜫ pagani
neqꜫ xp̃iani quomodocũqꜫ se exterius habeãt. veniẽtes ad sarracenos. etiãsi se esse de secta eoꝝ foris
simulẽt: nunq̃ꝫ tñ ex corde sunt. Simulãt aũt se esse qđ nõ sunt. vt sicut ꝓdixi aliqđ corpis euadãt in
comodũ. Aut vt porcinis voluptatibꝫ quarũ apud eos copia et licẽtia est ꝑfruantur.

Ceterũ queadmodũ sctũs doctor aquinas in summa sua cõtra gẽtiles libro ꝓmo. capitl'o. vȷ̃. no/
tat. Alia penit⁹ via fuit introductiõis legis mahumetice ⁊ veritatꝫ euãgelice in orbẽ hincinde. Si/
quidẽ lex noua ⁊ euãgelica nõnisi diuino miraculo mũdo fuit ꝓpalata. Secta ṽo mahumetica op/
posito totaliter mõ. Qđ hinc potissimũ liquet. Nã in lege euãgelica omnẽ intellectũ hũanũ trãscen
dentia ꝓdicanꝭ. vt est trinitas ꝑsonaꝝ cũ vnitate essentie ĩ diuinis. ⁊ natura diuina ac hũana in xp̃o
hypostatice cõiuncte. ⁊ hmõi que oĩno naturalis intellect⁹ cognitionẽ excedũt. In secta ṽo mahu/
meti nil tradiꝭ credendũ nisi qđ facile a quolibet mediocriter intelligẽti naturali põt ingenio cogno/
sci. vt est vnitas dei ⁊ xp̃i homis excellentia suꝑ alios ꝓphetas ante eũ ⁊ huiusmodi. Multi etiã ho-
minũ substantias sp̃uales sepatas nõ cognoscũt. ideo etiã in deo ⁊ angelis mahumet posuit corpo-
reitatẽ. Et hec vna cã est ꝙ plures sectã illã susceperũt tanq̃ꝫ cognitu creditu qꜫ faciliorẽ. Preterea in
veritate euãgelica vt supra habitũ est carnales voluptates cohibenꝭ. vt sunt veneree delectationes.
honores. diuitie ⁊ hmõi. At cõtra in secta ꝓdicta. omni carnali voluptati laxanꝭ habene. quinetiaꝫ
fastus ⁊ pompe. velut q̃dam ṽtuosa ꝓdicanꝭ. ideo multi etiã sequunꝭ. Amplius in euãgelica verita
te ꝓmittunꝭ premia nõ modo inuisibilia sed etiã a mortalibꝫ incõprehensibilia. vt manifestũ est ex il
lo apostoli ṽbo. Oculus nõ vidit nec auris audiuit ⁊c̃. ꝗ prepauit deus diligentibꝫ se. Ab hmõi aũt
nõ multũ inclinanꝭ naturaliter hoĩes. quin poti⁹ sensibilia amplectunꝭ. ꝗ in lege mahumetica mer
cedis loco ꝓmittunꝭ. Inde est ꝙ tãta mltitudo pestifere huic secte adheret. qm̃ stultoꝝ infinit⁹ est nu
mer⁹. Uñ iure merito qꜫ ꝓ maximo deputaꝭ miraculo noua in lege ꝙ ipsa ꝑ simplices ⁊ ideotas in
totũ diffusa orbẽ terraꝝ. puta ꝑ ap'los ꝓdicata. mortaliũ aĩos ꝑ fidẽ euãgeliȷ̃ eousqꜫ attollit. vt visi/
bilibꝫ spretis. sola inuisibilia q̃rant. sequanꝭ. sperẽtqꜫ. deo nimiꝝ ṽba illoꝝ credibilia faciẽte. signis.
portẽtis. ⁊ ṽtutibꝫ variȷ̃s. mirisqꜫ scti sp̃us distributionibꝫ. Hec sane cã est qua freti sine vlla ambi/
guitate suscipim⁹ q̃cquid matꝭ eccl'ia vniuersalis ⁊ ap'lica docet. vsqꜫ adeo vt pro tantoꝝ documẽto
rũ assertione. per dei gratiã omni genere tormentorũ mori nõ timeamus. scientes pro certo vitam no
bis gloriosam restare in celis. quã nobis concedat post hanc miserã fragilem ⁊ caducam vitam ipse
qui vite mortisqꜫ habet imperiũ christus in secula benedictus Amen.

Circa quintũ de diuturnitate durationis illius secte.

Ttendendũ ꝙ nõnulli miranꝭ de hoc ꝙ secta ista tã erronea ⁊ viciosa vt dictuꝫ est tãdiu
durat. cũ ex cursu veteris ⁊ noui testamẽti vsqꜫ ad ip̃am exclusiue nulla secta seu ritus er
roneus tãte fuerit durationis. Uidem⁹ eñi ꝙ assyriȷ̃ ⁊ chaldei persi ⁊ greci ꝗ populũ dei
ꝑ interualla tp̃m afflixerũt. fuerũt parue duratiõis respectu durationis illi⁹ secte. Siliter rhomano

rū ⁊ idolatraꝝ secta modicū durauit respectu istiꝰ. Ex si dicaꝛ ꝙ hmōi duratiōis nō est causa querē-
da. cū sit ex volūtate diuīa hoc ꝑmittēte. cuius scꝫ volūtatis causa nō est ꝗrenda. hoc nō videꝛ suffi-
cere. Nā licꝫ diuine volūtatꝭ ꝙ̄ est eiꝰ essentia nō sit cā querēda cū sit ꝓ̇ma causa oīm. nihilominꝰ tm̄
de eius effectibꝫ a sctīs ⁊ iustis viris nōnunꝗ̄ cause ꝗrunꝛ in similibꝫ. Vn̄ Jeremias ca. xij. deo di-
cit. quare via impioꝝ prosperaꝛ bn̄ est oībus ꝗ̇ preuaricanꝛ ⁊ inique agūt. plātasti eos ⁊ radicē mise
rūt. ꝓficiunt ⁊ faciūt fructū. Et Abacuc deū alloquēs in ꝓ̇mo capitulo dicit. Mūdi sunt oculi tui
ne videas malū. ⁊ respicere ad iniq̇tatē non potes. Quare ḡ nō respicis suꝑ inique agētes ⁊ taces de
uorāte impio iustiorē se. Que ꝟba ꝓp̄rie possent applicari ad hoc ꝓpositū. Nā deus videꝛ tacere per-
mittēdo ꝙ ꝓplus iste tātis erroribꝫ ⁊ vicijs implicatꝰ. populū iustiorē se deuorat scꝫ xp̄ianuꝫ. ⁊ hoc ꝑ
tā insuetā duratiōis diuturnitatē. Nā ab initio illiꝰ ꝓphane secte vsqꝫ in hodiernū tēpus currēte scꝫ
Anno dn̄i. M. cccc. lxxxv. fluxerūt anni octingēti quīquaginta vl' paulo plus. vt patꝫ recte cōputā-
ti. Nec tm̄ adhuc apparēt signa ꝯsummatiōis vel desitiōis ipiꝰ. de ꝗ̇ nō solū multi miranꝛ tāte dura
tiōis causam nō inueniētes. sed etiā ꝗ̇daꝫ alij in fide claudicāt. murmurātes de dei ꝓuidētia et eius
equissima iusticia. Ad hāc questionē doctor ꝗ̇dā ex iudaismo ad christianismū cōuersus (cuiꝰ nomē
ob reuerentiā silere malo ꝗ̄ exꝓ̇mere) ita putauit respōdendū vt infra habeꝛ. Assignās tres differēti-
as inter sarracenos ⁊ alios paganos p̄cedētes. ꝗ̄s differētias fideliter hic recitabo ꝓ̇mū. Deinde ne
cessarijs rōnibꝫ ⁊ maturis improbabo. dicit aūt sic. Quanꝗ̄ tā sarraceni ꝗ̄ pagani eos p̄cedētes con
ueniāt in rōne infidelitatꝭ. oēs em̄ tā isti ꝗ̄ illi carēt fide vera Differūt tm̄ in multis ⁊ specialiter in tri
bus ꝗ̇ ad ꝓpositū faciūt. Quoꝝ primū est. ꝙ hec secta licꝫ mala ⁊ pessima vt dictū est. nō tm̄ est idola
tria nec cultū idoloꝝ publice in suo dominio ꝑmittit sic alie secte p̄cedētes cōiter faciebāt vt ē mani
festū. Nā a tēpore assyrioꝝ ⁊ chaldeoꝝ vsqꝫ ad tēpus Cosdroe inclusiue. cuiꝰ dominiū ꝓpinquū fuit
ipo mahumeto semꝑ viguit cultꝰ idoloꝝ inter gētes. ꝗ̇ ꝓplm dei vexabant. vt patet in veteri testamē
to ⁊ in historijs ecclesiasticis ⁊ legēdis sanctoꝝ. Cōstat aūt ꝙ inter oīa pctā ꝗ̇bus deꝰ offendiꝛ: pctm̄
idolatrie est potissimū. intātū ꝙ deꝰ se ostēdit feruentius seu ardētius illud punire ꝗ̄ alia pctā. vnde
Exodi. xx. vbi ꝓhibeꝛ idolatria diciꝛ deꝰ zelotes dūtaxat. ⁊ nō alibi vbi alia ꝓhibenꝛ pctā. Nā cum
dixisset. Nō adorabis ea scꝫ idola nec coles. subdit. ego sum dn̄s deus tuꝰ fortꝭ et zelotes. Et ibideꝫ
capitulo. xxxiiij. cū dixisset. Nō adorabis deū alienū. stati subdit. qm̄ dn̄s deus tuus dn̄s zelotes no
mē eiꝰ ⁊c̄. Et Deutro. xxix. loquēs de hoīe idolatra dicit. Tūc ꝗ̄maxīe furor eiꝰ. i. dei seuiet. et zelus
cōtra hominē illū. ⁊ sic in multis alijs sacre scripture locis. Cuius rō est. Nā zelus importat inten-
sionē affectꝰ ex ꝗ̇ ꝗ̇s vehemēter ꝗrit excludere illud qđ sibi repugnat ꝛm Augustinū libro. lxxxiij. q.
Et qꝛ cultus idolorū inter cetera pctā magis repugnat cultui diuino. ideo circa hoc peccatū dicitur
zelotes ⁊ zelare singularius ꝗ̄ in alijs pctīs. vnde etiā nō tādiu tolerat durationē eiꝰ sicut aliorū pec
catoꝝ. Eo modo ꝗ̇ viri dicunꝛ zelare vxores. ne ꝑ cōsortiū alioꝝ impediaꝛ singularitas quā in vxo-
re ꝗrunt. vn̄ nō tamdiu tolerat zelotipiā sicut alia vicia ꝗ̇ de vxoribꝫ suspicanꝛ. Et qꝛ ista secta nō in
currit peccatū idolatrie cōmittēdo nec ꝑmittēdo. Jdeo nō mirū si deus eā longiori tp̄e tolerat ꝗ̄ ali
as sectas p̄cedentes. quaꝝ plures publice idola colebāt. Si aūt dicaꝛ hic ꝙ idolatriā multo maiori
tp̄e deus ꝑmisit. Incepit em̄ ꝛm quosdā a tēpore Enos ꝗ̇ fuit tertius ab Adaꝫ de quo Genesis. iiij.
Scđm vero alios a tēpore Nemroth. de quo Genesis. x. Et ꝗ̇cquid sit de hoc manifestuꝫ est. quia
tēpore Moysi egyptij idola colebāt. vnde Exodi. xj. In dijs egypti faciā iusticiā. ⁊ tēpore Dauid le
giꝛ in ps̄. Omnes dij gentiū demonia ⁊c̄. Vn̄ ratio p̄dicta nō videꝛ habere locū cū sit manifestuꝫ ꝙ
deus ꝑ multo maiora tēpoꝝ spacia. idolatriā in gentibꝫ ꝑmisit. Ad hoc dicendū ꝙ idolatria est no-
mē generꝭ. sub ꝗ̇ cōtinenꝛ multe ⁊ varie species idoloꝝ ⁊ cultꝰ eoꝝ. Vn̄ diuerse gētes seu natiōes di-
uersa idola colebāt ⁊ sub diuersis ritibꝫ. Vn̄ Judicū. x. de filijs isrl' dicebaꝛ ꝙ seruierūt dijs Aram
⁊ dijs Sydon ⁊ dijs moab ⁊ dijs amon ⁊ dijs philistijm ⁊ hmōi. Cū aūt aliq̄ gens aliaꝫ suꝑabat.
deos illiꝰ gētis deuicte destruebat ⁊ cultū eoꝝ. Vn̄ Esaie. xxxvj. Rabsaces noīe sennacherib ꝗ̇ mul
tas gētes deuicerat dicebat. Vbi sunt dij Amach ⁊ Arphat. ⁊ vbi sunt dij Saphat ⁊ Bayn ⁊c̄. ꝗ̄-
si diceret ꝙ sicut deuicerat gētes illas ita ⁊ deos eaꝝ. Ex ꝗ̇ patꝫ ꝙ sicut nulla fuit potestas mūdana
ꝗ̄ tm̄ durasset sicut ptās huiꝰ secte. de ꝗ̄ loq̇mur ꝓut ex historijs pōt hr̄i. ita nec fuit aliq̄ idolatria in
tātū durās. Nā vna specie idolatrie suꝑata ꝑ aduersarios sue gētis. Alia spēs idolatria scꝫ alterius
gētis suꝑantis insurgebat. ⁊ sic licꝫ deꝰ multo tp̄e idolatriā sub rōne generꝭ ꝑmitteret. nullā tm̄ spēm
idolatrie diu tolerabat: sꝫ vnā ꝑ aliā puniebat. Et iō qn̄ rhomanū imperiū vt oēs natiōes sibi subiu
garet. oēs spēs idolatrie recepit. vt in historijs scolasticis legiꝛ de phano pantheon. Tunc deus oēs
hmōi idolatrie spēs. ꝑ xp̄m ⁊ eiꝰ doctrinā destruxit ꝓut fuit ꝓphetatū Danielis. vij. ꝙ lapis scꝫ xp̄s
de mōte abscisus sine manibꝫ. i. absqꝫ hūana ptāte natꝰ. statuā id est idolatriā gentiliū diminuit ꝗ̇ ad
oēs eiꝰ spēs. ꝓut latiꝰ alibi declaraꝛ. Et sic patꝫ rō vna quare ista secta nephāda de ꝗ̄ loq̇mur in pro

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ꝓ̃ria specie ⁊ ritu tot tēporibꝫ p̄dictis plus q̄ȝ alia species idolatrie tolerat̃. Naȝ i ista est infidelitas
sine idolatria. In alijs ꝟo precedentibꝫ fuit idolatria cū infidelitate. Idolatrie aūt punitio zelo diui
no subiacet quo deus feruētius ⁊ celerius eam punit q̄ȝ alia peccata vt dictū est.
Secundū ꝟo in q̄ differt ista secta ab alijs p̄cedentibꝫ est. ꝙ p̄cedentes vt cōiter cogebant fideles
ad adorandū seu thurificandū idolis vt patȝ in daniele de tribꝫ puerꝭ. ⁊ in libris machabeoꝝ. ⁊ mul
to frequētius ⁊ clariꝰ in legēdis apl̃oꝝ ⁊ martyrū. qui ꝑ tyrannicā potestatē multipliciter torquebā
tur vt cultū idolis p̄starēt. sup̲ q̄ mirabilia tormēta patiebant̃ vsq̄ȝ ad sanguis effusionē. imo ⁊ mor-
tē. Tenētes ꝟo istā sectā sarracenicā cōiter ⁊ vt in pluribꝫ nō cogūt fideles ad apostatādū a fide. Nā
in alkorano p̄cipit̃ ꝙ oēs hoīes non recipiētes legē suā occidant̃ nisi soluāt tributū. Ex q̄ patȝ ꝙ ꝑ
solutiōȝ tributi: soluunt̃ ab hac coactiōe. Solutio aūt tributi sup̲ioribꝫ. etiā si sint infideles licita est
dicēte xp̄o Luce. xx. Reddite q̄ sunt cesarꝭ cesari ⁊c̄. Ꝙ aūt sarraceni nō cogūt fideles ad apostatan
dū a fide est manifestū ꝑ expientiā. Manifestū est eñ ꝙ hodie in sct̄o sepulchro Hierosolymis ⁊ in
ciuitate Bethleē sunt monasteria fratrū minoꝝ deuote viuentiū. ⁊ in mōte synai vbi corpꝰ btē Ka-
therine req̄escit sunt multi monachi deo seruiētes sub regula sct̄i Basilij. Et sic patȝ rō scd̄a q̄re ista
secta licȝ mala ⁊ ꝑnitiosa. nō tñ fidelibꝫ tā nociua nec ꝑiculosa est sic̄ alie secte p̄cedētes q̄ conabant̃
cogere xp̄ianos ad apostatandū a fide ⁊ negandū xp̄m. Vñ non mirū si diutius toleret̃ q̄ȝ secte erro
nee p̄cedētes. Sȝ forte cōtra p̄dicta dicet̃ ꝙ licȝ ista secta cōiter nō cogat fideles ad recedendū a veri
tate fidei: tñ supprimit eos vehemēter. ita ꝙ viuūt inter eos quasi sub iugo captiuitatis ⁊ seruitutis.
Itē predicti q̄tidie mouēt bella cōtra xp̄ianos ⁊ multos occidūt ⁊ captiuāt. ⁊ terminos eoꝝ ⁊ ter-
ras deuastāt. Ex q̇bus videt̃ ꝙ pro honore nois dei nō tm̄ debuissent tolerari. Ad p̄mū dicendū
ꝙ viuere abiecte ⁊ sub iugo seruitutꝭ nō diminuit aliq̄d de veritate ecclesiastice dignitatꝭ. Naȝ vt ait
Hilarius in. vij. de trinitate. hoc hȝ propriū eccl̃ia. vt dū ꝑsecutionē patit̃ floret. dū opprimit̃ crescit.
dū cōtemnit̃ ꝑsistit. dū ledit̃ vincit. dū arguit̃ intelligit. tūc stat cū sup̲ari videt̃. hec ille. Ex q̄ patȝ ma
nifeste ꝙ veritas ecclesiastice dignitatꝭ nō cōsistit in prosperitatibꝫ mūdanis. dicēte xp̄o Johannis
xviij. Regnū meū nō est de h̄ mūdo. sed potiꝰ in aduersitatibꝫ mūdanis, ꝓ noie xp̄i tolerādis. qđ etiā
ex ꝓcessu p̄mitiue eccl̃e in bonis sp̄ualibꝫ pōt hr̄i. Manifestū est eñ ꝙ in eccl̃ia p̄mitiua a tp̄e apo-
stoloꝝ vsq̄ȝ ad tēpus Siluestri pape. qñ nulla ptās mūdana erat apud fideles. tūc eccl̃ia maxie pro
sperabat̃ in sp̄ualibꝫ. florebat eñ frequētibꝫ triumphalibꝫ martyrijs. qñ pro fide xp̄i sustinēda sūmi
pōtifices ⁊ alij p̄lati ⁊ viri religiosi. etiā simplices vtriusq̄ȝ sexꝰ. pro xp̄i noie gaudēter tormēta ⁊ rabi
em tyrānoꝝ vsq̄ȝ ad mortē acerbissimā sustinebāt. Ex q̇bꝫ manifestabat̃ ꝙ virtutes diuine scȝ fidei
et spei ⁊ charitatis. ꝓ tūc in eccl̃ia q̄ sunt vera ⁊ maxima bona sp̄ualia: maxie abundabāt. Qñ aūt ꝓ-
cessu tp̄is fideles magnas ptātes secl̃ares obtinuerūt. tūc p̄dicte ꝟtutes ⁊ si ꝑ misc̄diaȝ diuinā nō ex
toto defecerūt. nō tñ sub eodē vigore cōiter reperiunt̃. sic̄ in eccl̃ia p̄mitiua vt est manifestū Int̃ fide
les etiā cōmorātes his tp̄ibꝫ in ꝑtibꝫ vltra marinis. multi reperiunt̃ deuotiores q̄ȝ in istis ꝑtibꝫ. qđ
satis patȝ ex magna patiētia eoꝝ in tolerādis obprobrijs ⁊ iniurijs sarracenoꝝ frequēter ꝓ noie xp̄i
Ad secundū ꝟo dicēdū ꝙ f̃m Augꝰ. in. iij. de trini. ca. xvj. ⁊ allegat̃ a mgr̄o in p̄mo dist. xlvj. Mala
q̄ ab iniq̄s infidelibꝫ fideles pie ꝑferūt. ipis scȝ fidelibꝫ vtiq̄ȝ ꝓsunt ad emūdanda pctā. vl̃ exercendaȝ
ꝓbandāq̄ȝ iusticiā. hec ille. Vñ hmōi debellatiōes a sarracenis haud dubiū. diuia inferunt̃ volūta-
te xp̄ianis ꝓpter multa eoꝝ pctā q̄ ab eis cōmittunt̃ indies ⁊ plurimū inualescunt. ⁊ in talibꝫ sarrace
ni reputādi sunt vt flagellū dei ⁊ ꝟga furorꝭ eiꝰ, ꝓut Esaie. x. ca. habet̃. ⁊ ita talia ꝓprie fiūt ad emen-
danda pctā. Qñq̄ȝ ꝟo ad exercēdū ꝓbandāq̄ȝ iusticiā. Nā deꝰ q̄ sine testimonio sue bonitatis: nullū
tēpus relinq̄t. lāguentibꝫ seu tepescentibꝫ p̄dictis p̄ncipalibꝫ ꝟtutibꝫ. prouidit eccl̃ie sue. dans eis re
ges ⁊ p̄ncipes q̄ virilit̃ ⁊ fortissime sepe ꝯtra aduersarios fidei strēnue pugnarūt. ꝓut patȝ in histo
rijs germanoꝝ ⁊ galloꝝ ⁊ alioꝝ orthodoxoꝝ europe p̄ncipū. Ex q̇bus patȝ ꝙ sic̄ olim cōtra idola
tras feroces q̄ cogebāt fideles ad recedendū a cultu diuio ⁊ ad adorandū idola. deꝰ disposuit marty
rū cōstantiā ꝑ quā ostenderet̃ firmitas fidei eccl̃ie erga deū. Sic ꝯ falsos sarracenos. in armorū po-
tētia cōfidētes. ꝓuidit de potentibꝫ ⁊ fortissimis p̄ncipibꝫ. ꝓ deo strēnue militantibꝫ in q̄ diuina ꝓui
dētia q̄ in sui dispositiōe nō fallit̃ se ostēdit fideliū iustū ⁊ piū gubernatorē. Tertiū ꝟo in q̄ differt
ista secta a p̄cedentibꝫ est ꝙ p̄cedētes secte idolatraꝝ: dignitatē xp̄i in oībꝫ ⁊ ꝑ oīa denegabāt. negan
tes nō solū eiꝰ verā deitatē. sed etiā eiꝰ bonitatē seu ꝟtuositatē humanā. asserētes ip̄m fuisse seducto
rē ⁊ maleficū ⁊ hmōi. Vñ cū viros iustos ⁊ fideles ad recedenduȝ ab eiꝰ fide cogebāt. deridebāt eos
ꝓpter crucē ⁊ passionē xp̄i dicentes. quō inter deos debet cōputari. ⁊ tanq̄ȝ deꝰ coli q̄ seip̄m non po-
tuit saluū facere. que q̇dem blasphemia xp̄i cōmuniter inuenit̃ in legēdis sanctoꝝ martyrū q̄ sub ty
rannica ptāte rhomanoꝝ ⁊ persaꝝ ⁊ aliorū tyrannoꝝ post passionem xp̄i martyrio sunt coronati.
Secta ꝟo ista hoc nō facit. Nā vt dictū fuit supra in tertio articulo. licȝ deitatē xp̄i neget q̄ est sūma
et ineffabilis excellētia diuine ꝑsone. Cōcedit tñ ip̄m fuisse excellētissimū sup̲ oēs creaturas mūdi vt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

dictū est. Vñ nō mirū si ꝯ istā sectā tolerabili⁹ se habeat diuīa iusticia diuti⁹ eā sustinēdo ꝙ̄ alias ꝑce
dētes xp̄m hoīez vitupantes. Et attendēdū ꝙ circa finē mūdi antichrist⁹ surget ꝑut .ij. ad Thessal.
ij. dr̄. q̄ oēs ꝑsecutiōes oīm sectaꝝ p̄dictaꝝ excedet. Nā fideles nō solū coget ad recedēdū a cultu xp̄i
sed etiā ad adorandū ip̄m antichristū tanq̄ȝ deū: vt ibidē hr̄. Et ideo nō tm̄ dr̄ antiaplus ⁊ antipro=
pheta sicut mahumet⁹ vt dictū est. s; etiā antixp̄us tanq̄ȝ ceterꝭ magis xp̄o ꝯrius. Et iō sicut de⁹ disposu
it ꝯ ꝑsecutionē idolatraꝝ q̄ maior fuit ꝙ̄ sarracenoꝝ vt dictū est martyres. q̄ fortissimi fuerūt in fide.
intantū ꝙ mūdū vicerūt. oīa mūdana tormēta ꝓ fide xp̄i sustinēdo. Juxta illud. Hec est victoria que
vincit mūduȝ. s. fides vr̄a. j. Johis. v. Sic ꝯ ꝑsecutionē sarracenoꝝ disposuit reges q̄ licȝ in fidei fir
mitate nō tm̄ gradū attigerint sicut martyres. fuerūt tn̄ in fide stabiles. ⁊ in armoꝝ potentia deo stren
nue militātes. intantū ꝙ de ipsis pōt dici ꝙ ꝑ fidē vicerūt regna: licȝ nō mundū. vt hr̄ ad Hebreos. xi
⁊ Johis dicto capl'o. Et hec fuit sufficiēs ꝓuisio ad sarracenoꝝ malitiā refrenādaȝ. Sic etiā dispo=
suit ꝯ maximā ꝑsecutiōeȝ antixp̄i ſm aduētū suū ꝑficiendū. vbi ꝯ summū ꝑsecutorē summ⁹ insurget
liberator. Quibꝫ ꝯsideratꝭ patȝ rō maiorꝭ ⁊ minorꝭ duratiōis harū sectaꝝ. q̄ sumēda est ex maiorita
te seu miōritate ꝑsecutionū earūdeȝ. Nā q꞉ ꝑsecutio antixp̄i erit maxīa: ideo erit breuissima Juxta il
lud Matth. xxiij. ca. Et nisi breuiasset dn̄s dies illos nō fuisset salua oīs caro. Et pari rōne q꞉ ꝑsecu
tio sarracenoꝝ int̄ ceteras ē minor. vt ptȝ in p̄dictꝭ tribꝫ differētijs. iō ei⁹ duratio ē valde lōgior ceterꝭ
Et q꞉ ꝑsecutio idolatraꝝ fuit q̄si media int̄ eas. iō ei⁹ duratio est q̄si media int̄ duratiōes p̄dictas. ⁊
h̄ loquēdo de duratiōe in cōi. nō attingēdo ad mēsurā tēpoꝝ exq̄sitā. q꞉ hoc eēt inq̄rere de tp̄ibꝫ ⁊ mo
mētis q̄ pater posuit in ptāte sua Act. j. ca. In quibꝫ oībꝫ maxīe relucet sapiētia diuīa. q̄ vincēno ma
liciā diabolicā ꝑiter ⁊ hūanā attingit a fine vsq̄ȝ ad finē fortit̄ ⁊ disponit oīa suauit̄. Sap. viij. cap.
Verū q꞉ doctor ille ī his dictꝭ suis nimiū videt̄ sectā sarracenicā impijssimā attollere ⁊ cōmēdare su
per alias sectas vñ fideles tepidi reddi possent (vt alias satꝭ sunt) ad expugnādū vel impugnādū ip/
sos ꝑfidissimos sarracenos. eccl'ie dei nocētissimos hostes. ⁊ crucis xp̄i inimicos. ⁊ p̄terea rōnes q̄
bus vtit̄ fundamēto carēt veritatꝭ. atq̄ȝ hec ambo sūt ꝑiculosa valde. scȝ inniti in talibꝫ nō veritati q̄
ad fundamētū dictoꝝ ⁊ retrahere fideles ꝑ hmōi dicta a defensiōe fidei catholice. Idcirca ex amore
veritatꝭ ⁊ ad ꝓuocandū fideles ꝯ illos pessimos sarracenos. ostendā breuissime ī tribꝫ illis differen
tijs ip̄os fore deteriores ceterꝭ sectis vl' ad min⁹ eq̄les. ⁊ h̄ ſm ordinē triū differentiaꝝ q̄s ponit do=
ctor ille in cōꝑatiōe ad alias sectas. Primā differētiā assignās tria facit. Primo nanq̄ȝ dicit ꝙ hec se
cta scȝ sarracenoꝝ lȝ mala sit nō tn̄ est idolatria nec cultū idoloꝝ publice ꝑmittit. Scd̄o ostēdit ꝙ de
us feruēti⁹ punit pctm̄ idolatrie ꝙ̄ alia pctā. Tertio ipse opponit de diuturnitate idolatrie ⁊ soluere
nitit̄. Tria hec ſm ordinē ostēdaȝ clare nil fundamēti hr̄e in ṽitate q̄ ad intētionē suā fundandā.
Primū ostēdo sic scȝ nō valere ꝯñtiam ⁊c̄. Nā oīa pctā q̄ sunt eq̄lia q̄ ad penā inferendā ⁊ offensam
dei ꝓuocandā nō p̄nt differre q̄ ad impunitatē. nec vnū magis excusata ꝑsecutiōe aut toleratiōe dei
ꝙ̄ aliud ſm hūanā inuestigationē. Sȝ infidelitas sarracenoꝝ est eq̄lis idolatrie q̄ ad diuinā offen=
sam ⁊ penā pctī. igit̄ nō est ex h̄ rō reddēda. nec reddi pōt cur diuturnior sit ſm hūanā inuestigatiōeȝ
infidelitas ip̄oꝝ sarracenoꝝ ꝙ̄ pctm̄ idolatrie alioꝝ. maior patȝ de se ⁊ ex fundamēto doctorꝭ illius.
Est eīn fundamētū suū ꝙ sarraceni nō adeo grauit̄ peccēt seu deū offendāt sicut idolatre. Si g̊ ꝓbat̄
minor ꝙ sarraceni adeo grauit̄ peccēt ⁊ puniri merent̄ sicut idolatre tūc cōstat fundamētū nihil cōclu
dere q̄ ad hūanā inuestigationē. Minor igit̄ sic ꝓbat̄. Nā sup id ad Galathas. iiij. Quō cōuertimi
iterū ad infirma ⁊ egena elemēta legis. dicit btūs Hiero. obseruātia legis veterꝭ cui tūc dediti erant
erat pctm̄ pene ꝑ seruituti idoloꝝ. Et alia glosa ibidē. nō distat lex post xp̄m ab antiq̄ idolatria. Et
si dicat̄ ibi colebat̄ de⁹. hic ṽo diabolus. Dicēdū ꝙ q̄uis h̄ scȝ in lege colat̄ de⁹. tn̄ nō eodeȝ mō quo
debet. Et sctūs Thomas dicit scd̄a scd̄e. q. xliiij. articl'o. iij. Ad tertiū ꝙ obseruatio legis nō est oīno
eq̄lis idolatrie ſm gen⁹ pctī. s; equalis pene. q꞉ vtrūq̄ȝ est sp̄es pestifere sup̄stitōis. Ex q̄bꝫ sic ꝓcedo
Si iudeoꝝ pctm̄ q̄ obseruāt veterē legē tp̄e gr̄e est par ⁊ eq̄lis pene pctō idolatrie. puniri g̊ ſm hu=
manā inuestigationē meret̄ sicut pctm̄ idolatrie. et tn̄ hodie videm⁹ adhuc illā obseruantiā vigorosaȝ.
igit̄ fundamētū illi⁹ doctorꝭ nihil in ṽitate rōnabilit̄ ꝯcludit. Et q꞉ pctm̄ iudeoꝝ pestifere sup̄stitio
nis legē obseruantiū tp̄e gr̄e est eq̄lis pene ⁊ est par seruituti idoloꝝ. sequit̄ de nccītate ꝙ pctm̄ ⁊ infi
delitas ꝑfidoꝝ sarracenoꝝ obseruātiū legē mahumeti. ml'to magis par est seruituti ⁊ pene idolatrie
Cōstat nimiꝝ ⁊ ex sup̄ioribꝫ cōpertū habet̄. sectā sarracenicā ꝑuersissimā. nō a deo vnq̄ȝ fuisse datā.
nec ꝓ aliq̄ tp̄e bonā. s; sup̄stitiosaȝ ⁊ falsam sp̄. Legi q̄ȝ tam veteri ꝙ̄ noue ꝯtrariā ⁊ blasphemātem:
atq̄ȝ a cultu dei ⁊ vera fide abducentē. q̄ omia lōge excedūt obseruātiaȝ legis veterꝭ iudeoꝝ. quā tp̄e
gr̄e adhuc obseruāt. vtpote q̄rū lex a deo est data ꝓ tp̄e suo bona. ⁊ necessario illi ꝑpl'o tūc obseruāda.
vera sp̄: ⁊ legi noue nō ꝯria. nec ip̄a lex vet⁹ blasphemat. s; figurat legē gr̄e ⁊ ṽitatis. Nec q̄tuȝ in se
est auertit a cultu diuīo neq̄ȝ abducit. sed poti⁹ inducit si vere intelligat̄ ad verā fidē catholicā. Sed
si ꝑlustret̄ lex mahumeti ī alkorano. oīa p̄dicta ⁊ plura nephāda reꝑiunt̄ ⁊ exp̄munt̄ etiā in obseruā

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tia ⁊ moribꝫ ⁊ orōnibꝫ ⁊ inuocatiōibꝫ ipoꝝ sarracenoꝝ ꝑuersoꝝ Iterū si attēdat ꝙ venerantur solen
nissime illū seductorē mahumetū. Iterū si attēdat ꝙ idē mahumetꝰ fuit magꝰ ⁊ artibꝫ magicis vte/
bat ad inducendū ꝓplm vt ipm crederet ꝓphetā dei. ⁊ sic successiue vsqꝫ nūc oēs sarraceni legē ipius
vestigijs patrū inherēdo tenēt inducti ex magicis deceptōibꝫ Et qꝛ hmōi supstitio ex pacto cū demo
nibꝫ inito ꝓuenit. idolatria est ꝺm Thomā scđa scđe. q. xcv. Et qđ est ꝑuersissimū legē statuerūt ob=
stinatiōis vt nō admittat ꝗcunqꝫ volēs de veritate fidei aut legꝭ ipsoꝝ ꝑuersitate loq̄ in q̄ in ꝓfundū
maloꝝ ꝑuenerūt. His cūctis ꝯsideratis ⁊ cōꝑatis ad obseruātiaꝫ legis veterꝭ iudeoꝝ q̄ par est serui
tuti ⁊ pene idolatrie. nulli dubiū ꝗn peccatū infidelitatꝭ sarracenoꝝ adeo ꝑuersoꝝ multomagꝭ rōne
pestifere supstitiōis sit eq̄lis seruituti ⁊ pene idolarie. Quāobrem nō est rō diuersitatꝭ quo ad h̄. cur
diuturnior ꝺm hūanā inuestigatiōꝫ ipsa secta sarracenoꝝ possit aut rōnabilit debeat esse q̄ꝫ secte ido
latraꝝ. Ex ꝟo annectit: sarraceni nō ꝑmittūt idolatriā est ficticiū. Nā nō sunt idolatre q̄s repellerent
hodie nisi forte pauci. vt dicit idē doctor met in libro quē intitulauit Scrutiniū scꝑturaꝝ. ita ꝙ ꝓ=
priū dominiū seu regnū nō hn̄t. ideo sūt de dn̄io sarracenoꝝ. Nec pōt ostēdi vnq̄ꝫ aliquē idolatrā re=
pulsuꝫ fuisse a sarracenis post mortē impij mahumeti. Quo ad scđm q̄ dicit ꝙ deꝰ ostēdit feruē=
tius se pctm̄ idolatrie punire q̄ꝫ alia pctā. ⁊ vult h̄ probare ex eo ꝙ solū circa p̄ceptū de ꝓhibitiōe la=
trie ⁊ nō sup alia deꝰ dicit zelotes ⁊c̄. nō pōt ꝑ hoc ꝓbare dictū suū esse rōnabile. ⁊ tm̄ in h̄ stat totum
fundamētū p̄me sue rōnis. Nā nō legit deꝰ pctm̄ idolatrie in gētilibꝫ singularit ⁊ feruētiꝰ puniuisse
sed ī iudeis ⁊ respectu illoꝝ q̄s despōsauit sibi ꝑ legis datiōnē p̄ cūctis ꝓplis dicit se zelotē sup idola
tria. Sꝫ cū sarraceni nō sunt iudei nihil ex h̄ cōcludit pro eis: nec ꝯ eos sic̄ clarū est. Vn̄ fundamē
tū huiꝰ doctorꝭ claudicat oīno. Ex tertio opponit ⁊ postea soluit dicēs idolatriā eē duplicē scꝫ ge
nericā ⁊ specificā. Specificā nō diuturnā fuisse sed genericā: nō est soluere obiectionē. Nā obiectio
est de idolatria vniuersali. ⁊ vbicūqꝫ viguit tot annoꝝ spacio. Rn̄dere g̊ de speciebꝫ idolatrie ⁊ cōce
dere genericā idolatriā diuturniorē q̄ꝫ secta illa durauit sarracenoꝝ nō est soluere obiectionē. immo
est expsse eā cōcedere. Itē cōtra illā solutionē posset etiā dici ꝙ oīs idolatria in hac specifica rōne cō
uenit ꝙ eusebiā seu diuinū honorē soli deo debitū exhibet creature. Ex qua re patꝫ ꝙ q̄ꝫdiu durauit
idolatria siue vno mō siue altero semꝑ h̄ fuit ꝓpriū idolatrie. cultū deo soli debitū exhibere creaturꝭ.
⁊ sic multo maiorꝭ diuturnitatꝭ idolatria fuit q̄ꝫ secta sarracenoꝝ. Ex q̄ vlterius sequit qđ sup dictū
est ꝙ deꝰ nō fuit magis zelotes sup pctō idolatrie in gētibꝫ q̄ꝫ sup alia pctā. Vn̄ argumētū qđ ipe ad
ducit in oppositū ⁊ nitit soluere: oīno stat ⁊ cōuincit rōneꝫ doctoris illiꝰ. Et dato ꝙ illa tria q̄ in p̄ma
rōne ponit eēnt vera. tm̄ nō deberet aliq̄s ex h̄ rōnabilit arguere ꝙ iō hec secta diutiꝰ duraret: qꝛ rōna
bile vr̄ postq̄ꝫ deꝰ hō factꝰ est ⁊ mortuꝰ. et tāta bona generi tribuit hūano ꝙ etiā quācunqꝫ infideli=
tatē nō solū idolatriā tꝑe gr̄e ampliꝰ ⁊ feruentiꝰ ꝑsequat q̄ꝫ ante incarnationē etiā in q̄buscūqꝫ ꝓplis
sic̄ etiā grauiꝰ iā peccāt hoīes q̄ꝫ ante incarnationē. qn̄ nō erat tātū auxiliū datū fragilitati humane.
Itē ꝙ maior ingratitudo est modo pctm̄ qđlibet q̄ꝫ sile ante incarnationē. Itē maior est elucidatio
veritatꝭ q̄ꝫ ante incarnationē. Vn̄ etiā hmōi pctm̄ ⁊ p̄sertim infidelitatꝭ aggrauat ampliꝰ q̄ꝫ ante in=
carnationē. Qua ex re videt doctor i'le valde incōsiderate finxisse apparentiā illā ⁊ differentiam.

Scđa differētia ꝺm cū qua differūt sarraceni ab alijs sectis est ꝙ alie secte idolatraꝝ cogebāt fide
les ad adorandū idola ⁊c̄. In q̄ vult iterū sarracenos meliores ostēdere ⁊ ꝟtuosiores alijs. sed h̄ ni=
hil valet. Iudei em̄ occiderūt xp̄m. et tm̄ secta eoꝝ adhuc durat. g̊ illa dr̄ntia nihil cogit. nihil etiā ra
tionis hꝫ qđ sic patꝫ. Secta ꝑsequēs ꝓpter fidē grauit eccl'iam christifideles captiuādo. incarcerādo.
occidēdo. in seruitutē redigēdo. supp̄mendo ⁊ q̄tidie cōculcādo. oēm conatū faciēs ad delēdū xp̄ia=
nitatē ⁊ vniuersalē eccl'iaꝫ. nōne hmōi secta cogit q̄ꝫtuꝫ in ea est recedere a fide ⁊ a cultu veri dei. Ne
pe oīs sani capitis hō capit. q̄ntum sit h̄ cogere. q̄ꝫtuꝫ sit eccl'ie destructionū. q̄ꝫtum fideliū detracti=
uū a cultu ⁊ fide catholica. O quot ꝓpter h̄ ꝙ nolebāt venerari mahumetū sūt a sarracenis trucida/
ti fideles. Quid rogo interest tot regna tot terras tot ciuitates ab eccl'ia violent recepisse in cōtēptuꝫ
nois xp̄i ⁊ xp̄iane fidei. ⁊ alias sectas. certos fideles cogere voluisse vt idolis īmolarēt. Ex his patet
ꝙ tertia differētia quā ponit illiꝰ secte respectu aliaꝝ etiā nō valet. ꝙ scꝫ alie secte denigrabāt dignita
tē xp̄i sꝫ illa honorat ⁊c̄. quō nō denigrat dignitatē xp̄i tot regna ab eccl'ia recepisse xp̄i sacr̄a ⁊ omia
ad cultū diuinū spectātia ꝓphanare. ⁊ gloriā totiꝰ eccl'ie velle absorbere. Sed dicit hic doctor. illa se=
cta ꝑmittit xp̄ianos in terrꝭ suis. h̄ aliter nō facit sic̄ totꝰ mūdus scit nisi ad habendū bona fideliū tā
ꝑegrinoꝝ tā mercatoꝝ q̄ꝫ religiosoꝝ. ⁊ tm̄ dure eos p̄munt sic̄ doctor ille met fatet. non g̊ hoc ꝓpt ho
norē ⁊ dignitatē xp̄i faciūt ꝙ secū habitare ꝑmittūt xp̄ianos: qꝛ defacile in ipos fideles spuūt. spoli
ant. vilissime tractāt ⁊c̄. Et certū est h̄ xp̄m sibi factū reputare dicentē. Qđ vni ex minimis meis feci
stis mihi fecistis. Iterū. q̄ vos spernit me spernit. Nihil g̊ salua reuerētia illiꝰ doctoris valet ꝙ vo=
luit ex his fundamētis rōnes reddere diuturnitatꝭ huiꝰ secte scꝫ sarracenoꝝ p̄ ceterꝭ. Sꝫ si q̄s de il=
la re speculari voluerit altiꝰ: necesse est vt scꝑturas sctās consideret. ⁊ p̄sertim dictū Zacharie ꝓphete

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

capitulo. xiij. vbi dicit sic. Et erūt in om̄i terra dicit dn̄s. ꝑtes due in ea. ꝛ dispgenł ꝛ deficiēt. ꝛ tertia ꝑs relinqueł in ea. ꝛ ducā tertiā partē ꝑ ignē. ꝛ vram eos sic̄ vrił argentū. Quid ꝟo sacri verbū h̄ habeat. q̄ legit intelligit. Due em̄ ꝑtes q̄ dispergenł ꝛ deficiēt nō ab re possunt intelligi iudei ꝛ gētiles siue sarraceni. tertia ꝟo ꝑs populus xp̄ian⁹. q̄ ꝑs dr̄ ꝑ ignē variarū ꝑsecutionū ꝛ tribulationū. nec tm̄ deficiet vsq̄ in seculi cōsummationē. sed ꝑ hec purgał ꝛ exerceł ꝛc̄. Sicut em̄ olim tp̄e leg̃ mosaice dū vigeret. reliq̄t dn̄s gētes multas in circūitu populi sui scꝫ philisteos ꝛ alios vt ī eis erudiret israelē ꝛ vt cōsuetudinē haberēt ꝑliandi ꝛc̄. Sic fortassis idip̄m nō incōgrue dici pōt in ꝓposito vt scilicꝫ sarracenos dimittat dn̄s vel in flagellū vl' exercitiū populi xp̄iani. Sed ego nihil temere diffiniens id doctioribꝫ relinquo. Hoc vnū scio psalmista testāte: qꝛ iudicia dei abyssus multa ꝛc̄. Quis autem nouit sensuꝫ dn̄i. aut q̄s cōsiliarius ei⁹ fuit. Aplus etiam clamat. O altitudo diuitiaꝝ sapiētie ꝛ sciētie dei. q̄ꝫ incōprehensibilia sunt iudicia eius: ꝛ inuestigabiles vie eius. Et tantū de Sarracenis.

Sarraceni lingua ꝛ littera vtunł Arabica hic inferius subimpressa.

Dal	Dal	Keh	haich	Gzym	Tech	Te	Be	aleph
ذ	د	خ	ح	ج	ث	ت	ب	ا
Ayn	Dach	Ta	dadhuc	Sad	Schyn	Szyn	zaym	Ke
ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ز	ر
hehe	Nun	Mym	lam	lam	caph	kabla	ffea	Gaym
ه	ن	م	ل	ل	ك	ق	ف	غ
vel stulam . pase	ye	lamaleph	wau					
chuli	ي	لا	و					

De iudeis quorũ etiam plerīq; hisce tēporibus Hierosolymis manēt.

Unt p̄terea hierosolymis his tpib⁹ habitātes iudei vtriusq; sex⁹: circit̄ quīgenti. in sua ꝑfidia ꝛ obstinatiōe ꝑtinacit̄ ꝑseuerātes. velamē moisi hñtes fixe sup̱ facies suas. ne lumē inspiciāt veritatis. neq; ꝯuertant̄ ꝛ sanent̄. vtpote q̄ indignos se iudicātes vite et̄ne. verbũ respuer̄t salutis. viarũq; dñi noluerũt sciētiā hr̄e. atq; ip̄m vite interemerũt auctorē. impie ad pylatũ cōclamātes: Sāguis ei⁹ sup̱ nos ꝛ filios nr̄os. Et q̄ noluerũt bñdictionē: elōgabit̄ ab eis ꝓcul. Nā ꝛ deo ꝛ hoīb⁹ odibiles facti sunt. sz et sarraceni ꝛ barbari eos p̄ ceteris nationib⁹ ꝑsequunt̄. habētq; exosos. Et cũ ceterarũ hic recitent̄ nationũ errores. eorũ q̄z summis vt ꝑstringant̄ labijs hereses aut incongruũ reor. Judei ꝯfessores interp̄tant̄. Multos eni͂ ex his sequit̄ confessio: q̄s antea ꝑfidia possidebat. Hebrei trāsitores dicunt̄. Quo noīe admonent̄: vt de peiorib⁹ ad meliora trāseant. ꝛ p̄stinos errores relinquāt. Pharisei ꝛ saducei int̄ se cōtrarij sunt. Nā pharisei ex hebreo in latinuz interp̄tant̄ diuisi. eo ꝙ traditionũ ꝛ obseruationũ suarũ q̄s illi deuterosos vocant. iusticiā p̄ferũt. vñ ꝛ diuisi vocant̄ a ꝓplo q̄si ꝑ iusticiā. Saducei interp̄tant̄ iusti. vēdicantes sibi qđ nō sunt. corporũ resurrectionē negāt. ꝛ aīas cũ corporib⁹ interire p̄dicāt. Hi q̄nq; tm̄ libros legis recipiũt. ꝓphetarũ vaticinia respuũt. Essei dicũt ip̄m esse xp̄m q̄ docuit illos oēm abstinētiaz. Morbonei dicũt ip̄m esse xp̄m qui docuit eos in oī re sabbatisare. Genistei dicti sunt. eo ꝙ de genere abrae eē gloriant̄. Nā cũ in babyloniā venisset ppl's dei. plerīq; relinq̄ntes vxores suas. babylonicis mlierib⁹ adheserũt. Quidā autē israeliticis tm̄ cōiugijs cōtenti. vl' ex eis geniti. dũ reuersi eēnt de babylonia. diuiserũt se ab oī populo. ꝛ assumpserũt sibi h̄ nomē iactātie. Meristei appellati sunt eo ꝙ saperēt sc̄pturas: nō credētes oībus ꝓphetis dicētes alijs ꝛ alijs spiritib⁹ illos ꝓphetasse. Meris eni͂ grece: latine ps dr̄. Samarite dicti sunt ꝙ legē solā custodiāt. Nā ꝓphetas nō recipiũt. Hi merobaptiste nũcupant̄: eo ꝙ q̄tidie vestimēta sua ꝛ corp̱a lauēt. Errāt p̄terea moderni iudei ī multis. Nā ꝛ deũ corporeũ fingũt. ꝛ negant trinitatē ꝑsonarũ in diuīs. xp̄m ꝓ quē nondũ venisse sed venturũ asserũt. purũ hoīem futurũ p̄dicant ꝛ tenēt. credũtq; iesum xp̄m dñm nr̄m ꝛ saluatorē ex semīe ioseph ꝛ Marie natũ. Purgatoriũ non ponũt. nec pctm̄ originale a quoquā cōtrahi dicũt. sz dũtaxat ī signũ distinctiōis eorũ ꝛ aliorũ: circũcisionē datā fuisse fatent̄. Suũ q̄z messiā libertatē eis affirmāt collaturũ ac redditurũ terrā ꝓmissionis. Resurrectionē etiā corporũ futurā ad delitias corp̄is vsq; ad mille annos duraturā tradũt. De vsuris q̄s fenerādo alienis accipiũt nullā sibi faciũt ꝯscientiā. Sortilegijs multi eorũ intendũt. De pctō cordis siue cogitationũ nihil curāt. legē suā s̄m lr̄am q̄ occidit interp̄tant̄: nō s̄m sp̄m q̄ viuificat. Alijsq; plurib⁹ heresib⁹ inuoluti sunt ꝛ errorib⁹ vt patz Thalmuthicā legenti cōfictionē q̄ reuera rectius cōfictio siue deliratio venit censenda q̄z expositio.

Sequitur de excrescentia iudaice vsure.

Porro de vsuris iudeorũ q̄s exercēt ꝛ impune exercere sinunt̄ apud xp̄ianos in nō modicũ cōmunitatũ ꝛ locorũ dānũ in q̄b⁹ copioso nimis nũero morant̄ easdē grauissimo fenore pene exhauriēdo. erit fortassis haud ab re int̄ cetera eorũ maleficia quidpiā h̄ annotare. potissimũ quāta sit excrescētia vsuraria de vno floreno monete franckfordēsis. q̄ pre ceteris nota extat magis. ob multorũ ad nũdinas illic annuas ꝯcursum. Dũ talis floren⁹ cũ vsura desup̱ excrescēte ꝑ vigīti annos manet apud iudeũ insolut⁹. Nā cōputando ad capitale p̄dictũ ebdomodariā vsurā duos vicz halēses prefate monete franckfordēsis. q̄ scz vsura cōsueto apđ teuthones vocablo dr̄ tzu gesuch. ꝛ deinde vsurā vsure vna cũ capitali semꝑ. ꝛ sic ꝯtinuādo ꝑ viginti annos. talis demũ cōsurgit summa. vt infra subdit̄.

In anno Primo vndecim solidi: quinq; halenses. Secundo vnus florenus. quattuor solidi. sex halenses. Tertio duo floreni sex solidi. Quarto tres floreni decem ꝛ nouē solidi. quīq; ꝛ dimidius halenses. Quinto sex floreni. tres solidi. duo ꝛ dimidius halenses. Sexto nouem floreni octo solidi. sex ꝛ dimidius halenses. Septimo quattuordecim floreni. quīdecim solidi. octo halenses. Octauo vigintiduo floreni. quattuor solidi. octo halenses. Nono trigintatres floreni. nouem solidi. dimidius halensis. Decimo quadragintanouē floreni: vinginti solidi. tres halēses. Undecimo septuagintaduo floreni. decem solidi. septem halenses. Duodecimo centũ viginti floreni. decem ꝛ octo solidi. sex halenses. Tredecimo centũ sexagintaquattuor floreni. xviij. solidi. tres halenses. Quartodecimo ducenti quadragintaquattuor floreni. septem solidi. octo halenses. Quintodecimo trecenti sexagintaduo floreni. decē solidi. septē halenses. Sextodecimo quīgenti trigintaseptē floreni. decē solidi. quīq; ꝛ dimidi⁹ halēses. Decimoseptīo septingēti nonagītasex floreni. xvj. solidi. septē halēses. Decimooctauo mille cētuz. lxxx. floreni. xviij. solidi. q̄ttuor ꝛ dimidi⁹ halēses. Decimonono mille septingenti q̄dragintanouē floreni. decez ꝛ octo solidi tres ꝛ dimidi⁹ halen. Uicesimo duo milia quīgenti nonagintaduo floreni. xvij. solidi. q̄ttuor halen.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Item vnus florenus in viginti vno annis hanc importat vsuram. videlicz tria milia octingentos quadraginta vnũ florenos. tredecim solidos. tres ꝛ dimidiũ halenses.

Item vnus florenus in vigintiduobus annis talem facit summã. quinqꝫ milia sexcentos nonaginta vnũ florenos. sedecim solidos. tres et dimidiũ halenses.

Itẽ viginti floreni in viginti annis tantã importãt vsurã: vicz quĩquaginta vnũ milia octingentos quĩquaginta quattuor florenos. tredecim solidos. septẽ halẽses monete franckfordẽsis. Sz qñ octo halẽses pro vno albo. ꝛ vigintiquattuor albi ꝓ vno floreno cõputant talis cõsurgit summa videlicet quinquagintaocto milia. trecenti triginta sex floreni nouẽ albi. tres ꝛ dimidiũ halenses.

Item viginti floreni in vigintiduobꝫ annis faciũt vsurã. centũ milia ꝛ tredecim milia. octingentos trigintatres florenos. quĩdecim solidos. septẽ halenses monete franckfordensis. In albis vero vt supra centũ triginta octo milia. octogintaquinqꝫ florenos. octo albos. septem halenses.

Utunt autem iudei in locis illis existentes lingua arabica ad alios. inter se autem hebraica cuius hic habetur alphabetũ bene correctum.

Ioth	Theth	Heth	Zaen	Vaũ	Hee	Deleth	Gymel	Beth	Aleph
י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
Pe	Eyn	Samech	Nun	Nun	Mem	Mem	Lamed	Kaff	Kaff
פ	ע	ס	ן	נ	ם	מ	ל	ך	כ
			Taff·	Schyn	Resch	Kuff	Zoduk	Zoduk	Ffe
		ו	ת	ש	ר	ק	ץ	צ	ף

De Grecis quorũ etiam plures sunt in Hierusalem.

Uero sanctã ciuitatẽ Hierlm incolũt hac tẽpestate plurimi diuersaꝝ nationũ hoĩes qui se xp̃iane religiõis ꝓfessores: ore q̃dam ꝓnunciãt: factis aũt negãt. vtpote heresibus ꝛ varijs erroribꝫ implicati. et horũ dũ illic essem Anno scz millesimoquadringetesimooctuagesimo tertio circiter mille erãt ibidẽ in vtroqꝫ sexu, etiã paruulis exceptꝭ, ideomate vtẽtes ꝛ lingua ipoꝝ sar

racenoꝝ. inter q̃s cõmixtim habitãt. eoꝝ etiã mores in multis fide sua excepta imitant̃. presertim
quo ad exteriorẽ conuersationẽ ⁊ ciuilẽ. Nimirũ quoniã iuxta Senece ꝓuerbiũ. ex cõuictu mores
formant̃: quoꝝ ⁊ tributarij facti sunt. ambulãtes iuxta ritus suos. et velut oues absq̃ pastore: sic ip
si absq̃ iugo ⁊ extra obedientiã ecclie sancte rhomane positi errãt. Sunt aũt eoꝝ nouẽ differentie.
Nã q̃dã sũt greci. de q̃b mox dicet̃. Alij aũt dicunt̃ suriani. alij iacobite siue iacobini. alij maroni-
te. alij nestoriani. alij armeni. alij georgiani. alij abbasini siue indiani. Ultĩo sũt etiã ibi latini q̃dam
sꝫ ꝑpauci. q̃ ⁊ soli ex oĩb his veri sunt xp̃iani. ↄuersationẽ hñtes bonã ⁊ honestã int̃ gẽtes. ac in me-
dio natõis praue ⁊ ꝑuerse lucẽtes velut lumĩaria ĩ mũdo. ecclie sctẽ romane ꝑ oĩa ⁊ in oĩb obediẽtes
vt ĩ fine patebit. Alie ṽo oẽs mẽorate iã natiões abũdãt vnaq̃q̃ in veteri suo ritu ⁊ more. veniẽtes
absq̃ regula eccl'iastice discipline. He aũt dicte natiões capta ciuitate sctã hierlm ꝑ saladinũ Sol
danũ egypti. Anno grẽ. M.c.lxxxvij. die scd̃a octobr̃. sub tributo sarracenoꝝ in orbe remãserunt.
P̃triarcha ṽo hierosolymitan⁹ noĩe Eraclius. atq̃ oĩs clerus ⁊ ꝓplus latinoꝝ inde recesserũt. Nã cũ
ipe saladin⁹ veniẽs hierlm vrbẽ a ꝑte occidẽtali vallasset ⁊ ↄtinuis aggressiõib ⁊ assultib obsessos
die noctuq̃ ĩpugnaret. iãq̃ muros machinis debilitasset. verẽtes ciues xp̃iani. cũ ex nullo loco auxi-
liũ p̃stolarent̃. ne hostes violẽta irruptiõe vrbẽ occuparẽt. placuit instãti ⁊ ineuitabili ꝑiculo cedere
⁊ sub cert̃ cõditiõib se reddere saladino. vt scꝫ redẽptiõis accepto p̃cio. libere eos q̃ exire vellẽt ab-
re ꝑmitteret. ⁊ tũc he natiões vt dictũ est mãserũt. De earũ g̃ vita ⁊ cerimonijs pluscula annotare
duxi haud ineptũ ꝓ nr̃oꝝ q̃ talib nõ sunt impliciti errorib ↄsolatiõe. ad illoꝝ ṽo suꝑboꝝ ⁊ obstina
toꝝ hoĩm verecũdiã ⁊ cõfusionẽ. q̃b tñ caten⁹ nihilomin⁹ cõpatiamur ob eoꝝ cõtumaciã ⁊ ꝑfidiã.
q̃tin⁹ nobisipis ob rectã fidẽ ⁊ obediẽtiã gratulemur. quã vtinã atq̃ vtinã reb ⁊ factis integrã cõ-
probemus semꝑ ⁊ viuã. At in primis de grecis paululũ disseramus.

Greci in p̃mitiua ecclia famosi ⁊ celebres fuerũt ĩ fide. p̃claras plerasq̃ ciuitates et insignes ecclias
antiocenã p̃sertim ⁊ alexandrinã atq̃ cõstantinopolitanã cũ latis termĩs ꝑ tꝑa multa sub eccl'iasti-
ca obediẽtia possidẽtes. Ipi etiã q̃ndaꝫ mũdi monarchiã vt neminẽ latet. regnãte alexãdro magno.
Dehinc imꝑiale vestigiũ in oriẽte plĩmis annis. sꝫ et sũmi p̃sulat⁹ dignitatẽ. btĩssimo Petro aploꝝ
p̃ncipe apud antiochiã septẽnio p̃sidẽte habuere. Dure tñ ceruic̃ sꝑ fuerũt hoĩes arrogãtes. ⁊ vsq̃
hodie sctẽ romane ecclie iugit̃ rebelles. ei⁹ aut sacroꝝ cõcilioꝝ determĩatiõib atq̃ decretis minime
obtẽperãtes. Nã ⁊ ipm summũ põtificẽ xp̃i vicariũ. oẽsq̃ nos latinos tenẽt excõicatos. Uñ nec lati-
noꝝ censuras q̃ in eos fulminant̃ ⁊ fulmĩate sunt aliquaten⁹ curãt. Clerici eoꝝ in sacris cõstituti
ordinib cõtrahũt. nõ modo (vti eis liceret) cũ vna. sꝫ et q̃rtas sepe nuptias celebrãt. Subdiaconat⁹
ordinẽ nequaq̃ ꝓ sacro hñt. Sꝫ neq̃ ordines mĩores quicq̃ app̃ciant̃. Barbas studiose nutriũt et
imberbes sacerdotio reputãt indignos. Sabbatũ multũ colũt more pene iudeoꝝ. nũq̃ in eo ieiunã
tes (sabbato sctõ pasce solo excepto) sꝫ et carnes ĩ eo comedũt splẽdide sꝑ epulãtes. Sacramentũ pre
terea ↄfirmatiõis ꝑuulis suis mox post baptismũ cõferũt ꝑ simplices sacerdotes ꝯ ecclie vetitũ. Nã
⁊ sacramẽtum eucharistie eisdẽ tribuũt sub vtraq̃ specie: nõ solũ adult̃. Amplius in fermento cõfi-
ciũt ↄtra ecclie ꝓhibitiõeꝫ ⁊ xp̃i institutionẽ. Nã dñs ipse nr̃ in vltĩa cena. i. p̃ma die azimoꝝ (quod
tres ex euãgelistis exp̃mũt) qñ nihil fermẽtatũ debebat eẽ in domib iudeoꝝ: vt hr̃ Exodi. xij. ex azi
mo pane eucharistie ↄfecit sacr̃m ⁊ instituit. Neq̃ attẽdere volũt aut intelligere. q̃d iuxta apostolicã
doctrinã expurgato fermẽto veteri malitie ⁊ neq̃cie in azimis sinceritat̃ ⁊ veritat̃ epulari debem⁹.
Aquã etiã in missa vino nõ miscẽt. vt manifeste de eis mgr̃ in. iiij. sñiaꝝ dis. xj. dicit. Debꝫ eñ ꝓpter
institutiõeꝫ aq̃ vino apponi. q2 etiã dñs nr̃ ꝓbabilit̃ credit̃ apposuisse iuxta morẽ illi⁹ patrie: q2 nunq̃
ibi vinũ ꝓpter ei⁹ fortitudinẽ bibit̃ purũ aut sine aq̃. Et q̃uis de aqua nõ fiat mẽtio in euãgelio. q̃a
nõ est p̃ncipalis materia in h̃ sacro. ei⁹ tñ appositio cõpetit huic sacro. ⁊ q̃tuꝫ ad repñtationẽ passio
nis xp̃i. ⁊ q̃tuꝫ ad significatiõꝫ rei hui⁹ sacri q̃ est corp⁹ xp̃i mysticũ ꝑ aquã signatũ. Aque etẽm mul
te ꝓpli multi dicit scriptura. Uñ appositio aq̃ ad vinũ significat vnionẽ mẽbroꝝ ad caput rõne ipi⁹
ↄiũctiõis. Et amorẽ capit̃ patiẽtis ꝓ mẽbris ad ipa. ex hoc q̃ ex duob cõiunct̃ vnũ efficit̃. Et pro
cessuꝫ redẽptiõis a capite ad mẽbra ex ipsa trãsformatiõe aq̃ in vinũ. Uerꝫ cõficiũt q̃deꝫ greci ⁊ ĩ fer-
mẽto ⁊ sine aq̃. grauit̃ tñ peccãt ecclie morẽ nõ seruãtes ex ↄtemptu. Naꝫ ⁊ nr̃is sacr̃is nec assurgũt
nec reuerẽtiã faciũt vllã. Et si aliquẽ ex nr̃is latinis p̃sbyter̃ ĩ suo altari nr̃o celebrare ritu cõtingat.
mox illud aq̃ abluũt tanq̃ immũdũ effectũ q̃ suo facto manifeste ostẽdũt q̃ nos in azimo pane cõfi
cere minime credũt. tametsi ṽbis nõ explicẽt. Postremo in eo iugit̃ ꝑseuerãt errore suo q̃ spũs sctũs a
p̃re ꝓcedat nõ filio. quã ob ꝑfidiã tolerandã trecẽti decẽ ⁊ octo patres in Nicena synodo sctã cõgre-
gati fuer̃t. et ordinato symbolo (q̃d Athanasij dr̃) ita cõcluserũt quo ad illũ articl'm. Spũs sanctus
a p̃re ⁊ filio nõ fact⁹ nec creat⁹ nec genit⁹ sed ꝓcedens. Anathematisantes nihilomin⁹ eos q̃ eidem
symbolo addere aliq̃d vl' subtrahere p̃sumerent: aut aliq̃ modo cõtrauenire. Sꝫ obstinatũ est ꝓ sua
arrogãtia insipiẽs cor eoꝝ. ⁊ dicẽtes se esse sapiẽtes ipi greci: stulti facti sunt. sꝫ et ꝑfidi heu nimis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Greci in magno nūero sunt hierosolymis: ⁊ miro modo infesto nobis latinis. Ipsi choꝝ hn̄t maiorē in tēplo dn̄ici sepulchri ꝓ suo vsu. atq₃ capellā sctōꝝ angeloꝝ ꝓpe templuȝ foris. In diuinis officijs vtunꝰ sua lingua greca tantū. quare ⁊ laici eoꝝ oīa intelligūt. quibꝰ cātando vel legēdo clerici vtunꝰ. In alijs vo negocijs vel cōtractibꝰ cū alijs lingua vtunꝰ arabica aut sarracenica.

Littera greca que est propria eorum hic infra subnotatur.

Alpha	Bita	gama	delta	.e.	zita	ita	thita	iota	cappa	labda	mi
α	β	Γ	Δ	ε	ζ	Η	θ	ι	Κ	λ	μ
ni	xi	omi cron	pi	ro	sigma	taw	ypsi lon	phi	chi	psi	omega
ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	φ	χ	ψ	ω

De Surianis q̄ Hierosolymis ⁊ locis illis manētes etiā se asserūt esse xpianos.

Eterū sūt etiā hierosolymis q̄dā alij suriani appellati a ciuitate Sur quōdā pemināti vt alij q̄ dicūt. vel syriani a ꝓuincia Syrie. a q̄ ⁊ syri noīanꝰ. Hi in terra oriētali sub diuersis regibus ⁊ pncipibꝰ sarracenis atq₃ barbarꝭ iugo seruitutꝭ opp̄munꝰ abolim. semꝑ tributarij et serui. hoīes imbelles ⁊ ꝓrsus inepti ad p̄lia. vtpote timidi ⁊ formidolosi. vn̄ nec arcubꝰ vtunꝰ aut sagittis vt ceteri. sȝ ad agriculturā ⁊ alios inferiores labores sunt aptiores. Sūt etiā ex magna ꝑte heretici. hoīes dolosi. duplices aīo atq₃ mēdaces. amici fortune. ⁊ ad mūera accipiēda promptissimi. Furtū ⁊ rapinā q̄si ꝓ nihilo hn̄t. Secreta xpianoꝝ vbi pn̄t ad infideles ꝓditorie deferūt ⁊ sarracenos. int̄ q̄s nutriti ⁊ cōmixti didicerūt opa eoꝝ mala. Uxores suas more sarracenoꝝ diligētissime inclusas custodiūt. ⁊ tā ip̄as q̄₃ filias suas in publicū nō sinūt exire. nisi lintheamībꝰ inuolutas. velatasq₃ pāno nigro suꝑ facies suas: ne ab alijs videāt̄. Ex eoꝝ filie adeo custodiūt accurate. vt nō nisi desp̄ōsate a maritꝭ. ꝓma nocte copule trāsacta possint videri. quēadmodū ⁊ sarraceni circa filias suas iidē seruāt. Exēplo p̄triarche Jacob q̄ ad rachelē se existimās ingressuȝ expletꝭ nuptijs. mane reperit lyam. Hi suriani. grecoꝝ institutiōes ritꝰ ⁊ mores. in oībꝰ ⁊ ꝑ oīa imitanꝰ: nullo articlo eoꝝ excluso. Habēt etiā cōiter vnū de suis i tēplo dn̄ici sepulchri inclusuȝ. atq₃ ꝓ suo vsu eccliaȝ quādā possidēt i eo loco fabricatā vbi q̄ndā erat domꝰ matrꝭ scti Johānis euāgeliste. ante cuiꝰ ostiū stetit Petrus pulsans cū eductꝰ esset de carcere herodis. vt habeꝰ Act. xij. Ipsi in tp̄alibꝰ negocijs ligua vtūtur arabica siue sarracenica In sp̄ualibus vo siue diuinis officijs. lingua greca. Quidā vo ex ipsis etiā chaldaicam sciunt linguā. ⁊ ea dū libet vtunꝰ. Cuius littera vera est hic infra subinserta.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

heth	Zoy	Woff	he	Dolath	gomal	Beth	aleph
hoe	zemcat	Nun	Mym·	lameth	kaph	Jodh	theth
O·	o i	e a	thaf syn	ree·	koph	zsade	ffe

De Jacobitis et eorum erroribus.

Unt ꝑterea ꝛ alij q̄daȝ Hierosolymis ꝛ locis illis hoies. In multꝭ a grecis ꝛ latinis diffe-
rētes. ꝛ vocanꝭ Jacobite siue Jacobini a q̄daȝ mgr̄o suo Jacobo cuiusdā Alexādrini pa-
triarche q̄ndaȝ discipl'o: sic appellati. atq3 ab eodē varijs infecti erroribꝫ ꝛ seducti. Hi a mul
tis iā retrohabitꝭ annis a Dioscoro quōdaȝ Cōstantinopolitano p̄triarcha fuerūt excōicati ꝛ ab ec
clesia grecoꝝ (q̄ tūc tp̄is adhuc fidelis erat ꝛ obediēs rhomane eccl'ie) sequestrati. Hi maiorē partē
asie inhabitāt q̄daȝ ꝓmiscue intˀ sarracenos. alij alias quasdā regiōes seorsuȝ ab infideliū ꝯsortio oc
cupātes. vicȝ Nubiā q̄ cōfinis est egypto. ꝛ magnā ethiopie ꝑtē. oēsq3 regiōes vsq3 ad supiorē indiā
possidētes. vt asserūt plus q̄3. xl. regna. Oēs aūt dicūt se eē xp̄ianos a bt̄o Mattheo apl'o ad xp̄i fidē
ꝑmitꝰ cōuersos. S3 postea inimico supseminānte zizania sua i medio tritici. ml'tipharie multisq3 mo
dis in hereses sunt ꝓlapsi. Nā in primis ꝑuulos suos instar sarracenoꝝ circūcidūt. Plerisq3 etiā eos
dē ante circūcisionē: ferreo calamo adurūt. signātes eos i frontibꝫ ꝛ cauteriū imp̄mētes in modū cru
cis. alij in ambabꝫ genis. alij in tymporibꝫ. putātes eos ꝑ hm̄oi adustionē materialē a pc̄tō origina-
li expiari. occasiōe sumpta ex eo ꝟbo qđ Johannes baptista de xp̄o dicebat. Ipse vos baptisabit in
spū sc̄tō ꝛ igne. Qđ ꝟbuȝ ipsi dūtaxat ad litterā exponūt ꝛ obseruāt. qđ tm̄ longe aliter intelligi de-
bet. vt in postillis ꝛ glosis sc̄toꝝ doctoꝝ patet. Ipi etiā Jacobite cōiter portāt cruces in brachijs ca
lamo ferreo imp̄ssas. ob reuerentiā vt dicūt sancte crucis quā multū veneranꝭ. ꝛ etiā ad distinctiōeȝ
quandā habēdaȝ intˀ eos ꝛ paganos in locis p̄serti illis vbi cū eis siml' habitāt ꝛ moranꝭ. Ipsi etiā
nunq̄3 sua ꝯfitenꝭ pc̄tā alicui homi. s3 soli deo in abscōdito. hoc vicȝ ritu. Ponūt em̄ thus in igne iu
xta se ꝛ orant. putātq3 cū fumo illo pariter pc̄tā sua illa ascēdere corā deo; ꝛ deleri ꝛc̄. Ipi etiā tm̄ vnā
in xp̄o naturā credūt ꝛ tenēt. sicut ꝛ ꝑsonā vnā. cū tamē hm̄oi error in cōcilio Calcedonen̄. dānatus
fuerit. ꝛ oēs illū insequētes excōicationis vincl'o ꝑpetuo innodati. Huiꝰ autē erroris p̄mus inuētor
fuit Eutices. abbas quondā cōstantinopolitanꝰ pessimꝰ heresiarcha (q̄ etiā vnā tm̄ in xp̄o dogma
tisauit opationē scȝ diuinā sicut ꝛ naturā) qđ liquido falsum esse cōuincitꝭ. ex eo qđ Marci. viij. ha-
betꝭ. quādo dn̄s misertꝰ sup turbā: eū triduo sustinētē. pauit ex septē panibꝫ ꝛ paucis pisciculis quat
tuor milia hoim. Quis aūt non videat inq̄t Beda in Omelia eadē. hoc q̄ sup turbā misereꝭ dn̄s ne
vel inedia vl' vie lōgioris labore deficiat. affectū esse ꝛ cōpassionē hūane fragilitatꝭ. Ex vero de septē
panibꝫ ꝛ pisciculis paucꝭ quattuor milia hoim saturauit. diuine opꝰ eē virtutꝭ. ita ꝛ in pluribꝫ alijs
locis scripture facile est videre. Quidā etiā iacobitarū tenēt. nō minus errātes q̄ ex duabꝫ naturis in
christo vna sit cōflata et facta natura. q̄ error etiā est olim dānatus in sacris cōcilijs. S3 ꝛ magister
sententiaꝝ in tertio libro. et doctores alij desup scribētes. eū errorē acerrime et acutissime reuincūt.
Sed cepta ego ꝓsecuturꝰ: hec doctioribꝫ relinquo. Isti etiā heretici iacobite vno solūmodo se digi-
to signant in modū crucꝭ. q̄s greci ꝛ suriani ꝓdentes asserūt ideo facere. quia tm̄ vnā in xp̄o confitē
tur naturā. Ipsi etiā paruulos suos adhuc ad vbera pendētes sub vtraq3 specie cōmunicāt. in hoc
grecis ꝛ surianis cōformes. Ipsi diuersis vtunꝭ ideomatibꝫ ſm diuersas ꝓuincias in q̄bus habi-
tant. Habēt tamē quoddā ꝓpriū ideoma. cuius vera littera est hic infra subnotata.

Alpha	beda	gimma	delda	e	zo	Syen	heda	theda	ioda	caba	lauda	men
nyn.	Axi	off	Bÿ	Rü	Syma	thaff	he	ffÿ	chÿ	ebsi	o	sthey
vey	hachi	hori	gensa	Syma	dÿ							

De Nestorianis et eorum erroribus.

Orant nihilominꝰ in sctā ciuitate Hierlin q̇dā alij hoīes Nestoriani nuncupati a nestorio q̄dam pessimo heresiarcha q̇ ꝑ sua pestifera dogmata. magnā oriētis ꝑtē infecit. maxīe autē eos q̇ in ꝑside hītant seorsū in mltitudine copiosa dicētes se eē xpianos. Et quāq̄ ꝓphanā mahumeti legē hi nestoriani nō suscipiāt, imo habeāt horrori. ꝓ hereticos tn̄ corrupti miserabiliter errāt. Nā p̄dictꝰ ꝑditiōis filiꝰ nestorius quōdā cōstantinopolitanꝰ epūs ⁊ oēs nestoriani eiꝰ sequaces. ꝟginē gl'iosam Mariā negāt esse matrē dei siue theothocon grece. i. dei genitricē. sed christi hominis eam esse matrē concedūt: siue christothocon grece. id est christi genitricem. Nam ⁊ aliā asserūt esse in xp̄o ꝑsonā diuinā. aliā hūanā. distinguētes ꝓm duas in xp̄o naturas. etiā duas ꝑsonas. et ꝑ cōsequēs nō vnū christū ex ꝟbo ⁊ carne subsistentē. sed sepatim. alterū filiū dei. alterū filiū hoīs affirmāt. Hec aūt detestāda heresis in Ephesina synodo. in q̄ erāt trecēti scti patres reprobata est ⁊ cōdēnata. ⁊ oēs eā sectātes anathematꝭ sentētie subiecti. Preterea hi nestoriani in fermētato pane cōficiūt instar grecoꝝ. atq̄ sub vtraq̄ specie cōmunicāt eucharistie sacramētū ꝑuulis ⁊ adultis. ⁊ alia multa abusiua. ac sctē rhomane eccl'ie ꝯtraria ⁊ erronea obseruāt. de q̇bus singillatim dicere lōgū esset nimis. Caldaica vtunt lr̄a ⁊ lingua ī officijs diuinis ⁊ scripturꝭ. ligua ꝟo sarracenica in Hierusalē ⁊ terra sctā. In alijs aūt mūdi ꝑtibꝫ earū loquunt linguis terraꝝ in q̇bus morant.

De Armenis et eorum erroribus.

Armeni sūt q̇ in armenia ꝓuincia ꝓpe antiochiā int medios fines xpianoꝝ ⁊ sarracenorū seorsū habitāt. Hi ritꝰ q̄sdā hn̄t ⁊ obseruatiōes singl'ares a nob multū differētes. Nā ꝓpriū hn̄t p̄matē quē catholicon appellāt cui obediūt sūmo cū honore ⁊ reuerētia. iussibꝫ eiꝰ a maximo vsq̄ ad minimū velut alteri pape obtēperātes. Implacabiles sunt int eos ⁊ grecos discordie. ac dissensiōes inexorabiles. adeo ꝙ sup ritibꝫ suis ⁊ institutꝭ atq̄ cerimonijs semꝑ corrixant. Ipsi armeni tꝑalē dn̄i nr̄i natiuitatē nō celebrāt. imo diebꝫ natalis dn̄i ip̄i ieiunāt. In die ꝟo epiphanie siue apparitiōis dn̄i. siml' cū solēnitate apparitiōis festū celebrāt de baptismo xp̄i. in q̇ se festū sp̄ualis eiꝰ natiuitatꝭ asserūt celebrare. Sz errāt qꝛ dn̄s ipse iesus nō fuit in se sp̄ualiter renatꝰ. quippe q̇ non indiguit cū pctm̄ nec cōmiserit nec cōtraxerit. nec dolus inuētꝰ fuerit in ore eiꝰ. sz vim generatiuā tūc cōtulit aq̄s in q̇bus nos purgaremur ⁊c̄. Ipsi q̄z armeni eo tꝑe quo ⁊ nos q̄dragesimā tanto obseruāt studio ꝙ nō solū a carnibꝫ caseis ouis ⁊ lacte abstinēt. sz et pisces nō māducant. oleo nō vtunt in cibarijs. vinū nō bibūt. verū fructꝰ ⁊ legumia quotiēs libuerit edūt. Ut aūt manifestiꝰ emulis suis grecis ⁊ surianis cōtrarient in certꝭ sextis ferijs comedūt carnes. Sacerdotes p̄terea eoꝝ in missis aquā vino nō apponūt sicut nec greci in q̇ grauiter errāt. qꝛ vt etiā supra dictū est. Ideo aqua est vino miscēda vt tā xp̄o q̄z sanguini nr̄e redēptiōis popl's ꝑ aquā designatꝰ sociandꝰ esse designet. Nā si vinū tantū q̇s offerat: sanguis xp̄i incipit esse sine nobis. Si ꝟo aqua sola sit: plebs incipit esse sine christo. nec p̄dicta dicta ꝯiūctio signat. igit nō debz in calice dn̄i offerre aut aq̄ sola aut vinū solū. qꝛ vtrūq̄ legimꝰ de latere xp̄i ī passiōe ꝓfluxisse. Ceterū ip̄i armeni ī misse officio multū nobiscū cōcordāt. hoc p̄oꝛi dēpto. calices ⁊ patenas in nr̄is formis habētes. ⁊ facta cōsecratiōe hostiā sup patenā positā eleuant. deinde calicē more nr̄o. Hi deniq̄ armeni quanq̄ olim sūmo pontifici ⁊ sctē rhomane ecclesie obedientiā fecerint. quādo scz rex eorū a rhomano imꝑatore Heinrico feudū. ⁊ ab archiepiscopo ꝓ tꝑe maguntino. coronā regiā ⁊ cōsecrationē accepit. Ueteres tn̄ ritus suos ⁊ solitas cōsuetudīes mutare noluerūt. q̄obrē sicut tūc eoꝝ obediētia erat imꝑfecta. ita nūc ad nihilū penitꝰ est redacta. Postremo isti armeni in copioso satis sunt numero Hierosolymis hn̄tes cōiter ibidē epm

vnū.q̄ vt moris est eis vsitati. duos in capite cirros nutrīt ad tipora vsq̧ pendentes. Idē q̄ꝫ epūs ⁊
oīs cler⁹ su⁹: coronas portāt latas ⁊ rotūdas. al's nec crines nec barbas vllo mō radi sinūt. Inter re-
liq̃s ꝑfecto natiōes armenoꝝ p̄sbyteri in oībꝫ se moribꝫ ⁊ motibꝫ: maturi⁹ gerūt. vili ⁊ simplici babi-
tu incedētes. in orōnibꝫ ⁊ officijs suis deuoti. latinoꝝ sacramētis debitā exhibētes reuerētiā ⁊ deuo
tionē. Hi ꝓ suo vsu ecclesiā hn̄t solēnē scti Jacobi maioris in eo loco ꝯstructā. vbi ipe ab herode fuit
decollat⁹. Habēt q̄ꝫ ecclesiā scti saluatoris. vbi tp̄e sue passiōis dom⁹ erat Caypbe: in q̄ xp̄s fuit vela
tus. cōsput⁹. colaphis alapisq̧ cesus. a btō petro negat⁹. ⁊ multis alijs iniurijs atq̧ obprobrijs laces
sit⁹. In eadē ecclīa est lapis ille magn⁹ q̄ ad ostiuꝫ dn̄ici sepulchri aduolut⁹ ab angelo fuit reuolut⁹
q̄ sup eū apparuit sedēs. Ibi etiā ostēdit loc⁹ vbi gallus stās post petri negatiōꝫ cātauit. Armenoruꝫ
laici oēs tonsi sunt capitibꝫ ī modū crucis. Et id ea rōne vt fert. Cū siquidē anno dn̄i septingētesimo
xliij. Tyri armeniā infestarēt bello. ⁊ seua insup peste admodū p̄merent. suasu quorundā xp̄ianoꝝ
capita sua in crucis modū totundere. statimq̧ eis salus diuinit⁹ data est vt dicūt. quapropter ad ppe-
tuā ei⁹ rei mēoriā illā tondēdi modū obseruāt. Habēt q̄ꝫ armeni ꝓpriū ideoma ⁊ ꝓprias lr̄as qbꝫ tā
laici q̄ꝫ clerici ī cōmuni s̄mōe ⁊ in diuinis etiā officijs vtūt. Est aūt hec coꝝ lr̄a q̄ hic infra annotat.

De Georgianis et eorum moribus et ritibus.

Ad orientis regiōe al⁹ q̄daꝫ ꝓplus inhabitat. lōgo terraꝝ tractu a terra ꝓmissiōis distās. cu-
ius dominiū extēdit vsq̧ ad caspios mōtes. bellicosus valde ⁊ in p̄lijs strēnuus. fortis robo
re ⁊ innūera pugnatoꝝ multitudie copiaq̧ abūdās sarracenis. persis. medis. assirijsq̧. in q̄
rū cōfinio cōmorat formidabilis valde. Et licꝫ iste ꝓplus vndiq̧ infidelibꝫ sit circūsept⁹ atq̧ cōclu-
sus. ab oībꝫ tn̄ timet nec facile vexat. Hi hoīes a sctō Georgio georgiani vocant. quē in suis p̄lijs
ꝯtra paganos p̄cipuū habētes aduocatū ⁊ patronū. tanq̧ signiferū oīni cū honore venerant ⁊ colūt.
De istis mlti morant hierosolymis. diuersa loca sctā occupātes. specialiter tn̄ montē caluarie ⁊ fora
mē illud in q̄ crux stetit qn̄ xp̄us in ea expirauit. Juxta quē locū altare quoddā habēt ⁊ in eo cōiter
vnū de suis pro custodia inclusuꝫ. Ipi etiā in vsu hn̄t ecclesiā sctōꝝ angeloꝝ vbi quondā dom⁹ An
ne pōtificis fuit. in quā xp̄us de mōte oliueti primū adduct⁹. ab eodē anna examīat⁹ fuit de doctri-
na sua ⁊ discipulis. ⁊ inter respondēdū a mīstro alapa cesus. Hi Georgiani in oībꝫ ⁊ ꝑ oīa ritus ⁊ er
rores grecoꝝ sequūt in sacramētis ⁊ alijs. vnde scismatici haud dubiū esse ꝯuincunt sicut ⁊ illi. Cle
rici eoꝝ rotūdas hn̄t coronas: laici ꝟo quadratas. Quotiēscūq̧ veniūt de terris suis Hierosolymā.
loca visitaturi sctā. absq̧ tributo ⁊ erectis vexillis: sanctā ingrediunt ciuitatē. Nam sarraceni nullo
eos pacto molestare p̄sumūt. timētes ne ad ꝓpria reuersi suis cōfratribꝫ sarracenis vicē rependāt. vl
maioribꝫ eos afficiāt malis. Nobiles eoꝝ mulieres: more amazonū armis in p̄lijs vtunt. Ipsi viri
barbas nutriūt ⁊ pilos. vtunturq̧ pileis ī capitibꝫ varioꝝ coloꝝ. Greca q̄ꝫ lr̄a ⁊ ligua in diuinis vtū
tur officijs ⁊ scripturis. sed al's sarracenica vel caldaica. Et he oēs superius habent signate.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071:D

De Abasinis siue Indianis et eorum cerimonijs.

Jerosolymis quoqȝ hisce tēporibus habitant viri non pauci. qui Abbasini. alio ꝟo nomine Indiani ab india prouincia vocanť. de dominio ⁊ sub ditione potentissimi regis. quem presbyterū Johannem appellant. qui quidem maximus atqȝ serenissimus rex cuȝ omni populo suo se christianū profiteť. Hi per beatum Thomam apostolū ad christi fidem ab initio leguntť conuersi. Ipse quoqȝ modernus rex. currente dominice incarnationis Anno M.cccc.lxxxij. per ambasiatā suam rhomano pontifici Sixto quarto obedientiaȝ fecit: et nostris moribus atqȝ statutis humiliter petijt informari. Isti abbasini siue indiani omnes sunt nigri instar ethiopū ⁊ multū zelosi. feruentesqȝ ad visitandū loca sancta. Deuote ⁊ prolixe orant. officia diuina more suo perficiunt reuerenter. Amant paupertatē. in multa inopia ⁊ rerum penuria vitā agentes. etiamsi multū abundent: lineis ⁊ coloratis vtunť indumentis. circumligantes capita sua tam viri ꝙ mulieres lineis peplis blauij coloris. Nudisqȝ pedibus discalciati incedunt. ⁊c. Et quamqȝ ista faciant ⁊ obseruent. tamē prohdolor a certis prauis erroribus non sunt alieni neqȝ immunes. Nam circumcisionē carnalem seruant more sarracenorū ⁊ iacobitarū paruulos suos circumcidentes. non attendentes miseri quod apostolus minatur. Si circūcidimini inquiens christus vobis nihil proderit. Adurunt quoqȝ infantes suos in frontibus ferreo calamo: in moduȝ crucis. Alij in genis. alij super nasum. pleriqȝ in omnibus his locis. credentes eos per huiusmodi adustionem ab originali peccato mundari. Cumqȝ ego miseris cōpatiens qui al's satis boni homines videnť: p interpretem inquirerē. cur hec facerent que omnino rhomane ecclesie essent aduersa. cui semper. missa obedientia sua subiecissent. Responderunt (vt verum fatear) se circumcisionē accipere non quasi sacramentū necessitatis: sed ob reuerentiam christi qui ⁊ ipe fuit circumcisus. Adustionē vero obseruare pro eo ꝙ scriptum esset ⁊ dictū per Johannem baptistā de christo. Ipe vos baptisabit in spiritu sancto ⁊ igne. Sed informati a nobis: dicebant de cetero se velle his pretermissis baptismum in aqua suscipere scd̄m ecclesie rhomane morē. Sed non solum in isto sed ⁊ in alijs multis aberrant. Nam in fermento cōficiunt instar grecorū sub vtraqȝ specie sacramentū cōferunt paruulis ⁊ adultis. et illos per simplices sacerdotes faciunt confirmari adhuc infantes. In officio misse ritus quosdam habent singulares Studiose ad missam cōueniunt. laici eorū presertim in solēnitatibus. ⁊ tūc omnes vtriusqȝ sexus incipiunt altis vocibus cōcrepantes iubilare. saltare pedibus. plaudere manibus. cōglobantes se in circulis. ibi sex vel septem. ibi nouem vel decē. et interdum per totas noctes sic cantant. potissimū in nocte dominice resurrectionis. qua nō cessant canere donec illucescat. et nonnulli hec adeo feruenter faciunt ⁊ deuote ꝙ interdum debiles ex hoc redduntur. Isti etiā abbasiani siue indiani: licȝ linguam sciant sarracenicam ⁊ ea dum libet vtantur. habēt tamen quoddam nihilominus propriū ideoma et alphabetum. quadragintaseptē litteras continens. que hic infra suis figuris sunt formate.

a	Le	phū	Beth	Theth	Ga	me	Lie	Dah	Le	zthū	he	vuy
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
wuf	Za	Ju	he	Thu	The	Thu	Jo	Du	ka	phu	La	me
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Du	Do	Nun	Sadh	Mun	The	Thu	Me	Mun	E	Jfe	Zah	De
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
O	ffu	ke	Su	Sah	Num	Tha	Wod					
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]					

De Maronitis et eorū reditu abolim ad ecclesiam rhomanā.

Abitat etiã gens q̃dam syrorũ sub mõte libani in prouincia phenicis non longe ab vrbe
bibliensi. nũerosa satis multitudine. ad p̃lia admodũ edocta aptaq3. arcub9 ꝛ sagittis vtẽs
expedite. Hi maronite vocant a quodã mgr̃o suo heretico noĩe Maron. qui vnã dũtaxat
in xp̃o voluntatẽ asserebat. ꝛ ꝑ cõsequẽs operationẽ secut9 in hoc quendã antiochenũ epi
scopũ noĩe Machariũ. hui9 heresis p̃mũ auctorẽ. qui in sexta synodo cõstantinopolitana. cũ suis
cõplicib9 dãnatus fuit ꝛc̃. Hanc imitati heresim maronite. ꝑ quĩgentos fere annos tanq̃ꝫ heretici
a cõsortio fideliũ fuerũt exclusi. Sꝫ tandẽ diuina inspiratiõe redeũtes ad cor ꝛ se errasse cõfitentes.
heresi abiurata. in man9 Emerici cuiusdã antiocheni p̃triarche. romane eccl'ie obediẽtia facta sunt
adnũerati. ꝛ ad vnitatẽ catholice fidei reuersi. Vñ cũ oẽs alij orientales epi ꝛ p̃lati maiores aliaruꝫ
nationũ. anulis ꝛ mitris pontificalib9 nõ vtant nec baculos gestent pastorales. nec vsum habeãt cã
panaꝝ. maronite his oĩbus vtunt vti nos. in diuinis officijs ꝛ sacramẽtis ministrãdis nob confor=
mes. Vñ ꝛ eorũ patriarcha generali interfuit cõcilio rome sub Innocẽtio tertio celebrato. Hi ma=
ronite nõ morant Jerosolymis cõtinue. sed sepius illuc ex deuotiõe veniũt ꝑegrinatũ ad quasdã so
lennitates. nec ꝓpriũ habẽt idioma. sed vel chaldaica vel sarracenica lingua vtuntur.

Sequit disputatio quedam necessaria ad predicta.

Eterũ ne occasione istarũ quas narrauim9 sectarũ aut legũ. aut alio quolibet motiuo q̃s=
piam in eũ labat errorẽ. vt credat vnũquenq3 in sua fide lege vel secta posse saluari. dum=
modo credat eã esse bonã ꝛ deo placere qd̃ facit. ꝛ dum ꝓpter deũ facit q̃cquid facit necessa=
riũ. opereq3 p̃ciũ duxi. cõtra errorẽ illũ tã ꝑniciosum. tanq̃ꝫ pestilentẽ. q̃ doctores ante nos
tradiderũt. disputãdo annectere. q̃tenus mortifero toxico ne a quoq3 incaute insumat salubre reme=
diũ quoad in nob est debita ꝓuidentia apponam9. Constat nimirũ et indubitatũ apud oẽs christi=
colas extat. q2 vna est fides. vnus dñs. vnũ baptisma. apostolo teste. Dicit aũt fides vera vna dum=
taxat q2 ꝛ id de q̃ principaliter est fides vnũ sit. deus videlicꝫ. apud quẽ nõ est trãsmutatio. nec vi=
cissitudinis obumbratio. Atq3 etiã ratio formalis omniũ credendoꝝ vna sit ꝛ eadẽ veritas scꝫ pri=
ma. cui fides p̃ncipaliter innitit. Ipsaq3 fides lumẽ sit desuꝑ infusum. ꝛ nõ sit a probabilitate rerũ
q̃ credunt. Unde nec scd̃m diuersitatẽ rerũ credendaꝝ ip̃am fidẽ diuersificari oportet. Porro ꝛ so=
la ipsa fides xp̃iana vera est: qd̃ multipharie multisq3 modis ostendi posset. tũ videlicꝫ miraculorũ
plurimoꝝ cõfirmatiõe. tum testiũ omniũ maiorũ multitudine exceptiõe. tum q2 reuelatiões ꝛ ꝓphe=
tias certissimas hꝫ. tum etiã q2 nõ nisi de deo dignissima sentit. tũ q2 nihilomin9 etiã de homĩe ꝓba=
biliora ꝛ credit ꝛ tenet q̃ ve magis creaturã deceãt rationalẽ. tũ postremo ꝑ successum quẽ ꝓꝓ'us iste
habuit. q̃ hanc fidẽ suscepit. dũ s̃m eam vixit. ꝛ deiectionẽ eiusdẽ dũ fidem hanc deseruit. ꝛ s̃m eaꝫ
nõ vixit. Sed his oĩbus p̃suppositis vnitate scꝫ ꝛ veritate fidei nr̃e christiane. atq3 ob id p̃sentiaꝝ p̃
termissis facile esset pessimo huic obuiare errori. Nulla nanq3 fide deo credit preter hãc. ꝛ nulla est
alia digna hoc noĩe p̃ter ip̃am. nullaq3 alia honorat deus nisi hac. nec vlla est ṽtus p̃ter ip̃am. Nã
ꝛ ipsa sola fundamentũ est ꝛ caput oĩs religionis in vita ista sic̃ et eius oꝑatio p̃ma est in dei operi=
bus ꝛ obsequiũ eius p̃mũ in dei honorificẽtia ꝛ cultu. queãdmodũ ꝛ intellect9 primus est inter ani
me vires nobiliores. cui9 est ꝑfectio ipsa vera fides. Ex quo sequat necesse est. q2 oĩbus alijs creduli
tatib9 ꝛ deo nõ seruit immo cõtumeliose sunt ei. Unde ꝛ cõstat nullã aliam credulitatẽ fidei noĩe fo
re dignã. Unde aũt potissimũ ꝛ ex quo fundamẽto dict9 error ꝓcesserit videam9 vt sic ip̃o eliso fun
damẽto. omĩs desuper extructa edificatio penit9 ruat. Dicti igit erroris vna ꝛ p̃cipua hec esse causa
videt. q̃ multos exagitat atq3 cõfundit. nũerosa scꝫ multitudo dãnandoꝝ ꝛ paucitas saluandorum.
Unde ꝛ multi inquirũt q̃re tam paucos elegerit dei misericordia ad salutẽ. tã multo vero deseruerit
in ꝑditionẽ. maxime cũ pronior credat ad saluãdũ q̃ꝫ ad dãnandũ. vel nõ minor saltẽ sit eius miseri
cordia ad miserendũ ꝛ ignoscendũ. q̃ꝫ eius iusticia ad vindicandũ ꝛ puniendũ. Ex hoc cõcludere
volẽtes q2 credendũ sit ꝓ diuine miscd̃ie ꝛ bonitatis infinitate ꝛ immẽsitate vnũquenq3 in sua fide
lege vel secta posse saluari. dũmodo credat eam esse bonã ꝛ deo placere qd̃ facit ꝛc̃. vt supra.

Preterea arguũt p̃sumptuosum videri q2 pauci xp̃iani se solos arbitrent saluãdos. tota residua
multitudine. vicꝫ maloꝝ xp̃ianoꝝ qui multo plures sunt q̃ꝫ boni. deinde iudeoꝝ. sarracenorũ atq3
paganoꝝ in ꝑditionẽ derelicta. Qualiter ergo aiũt implebit domus dei celestis tanta paucitate ele=
ctorũ. cũ infernus q̃ longe minor est cape sufficiat de oĩbus tantã multitudinẽ damnatorũ. An vi=
det cõueniẽs regi regũ ꝛ dño seculoꝝ. vt plures habeat vinctos. plures patibulis affixos. traditos=
q3 tormẽtis q̃ꝫ sibi famulãtes ꝛ subditos. An potest miscd̃ia dei cuius nõ est nũerus nec mensura.
tantã sustinere carnificiã tormentorũ. vel ad quid inquiũt tantã multitudinẽ damnandorũ creauit
deus. Et si creauit eos in perditionẽ et mortẽ. An id cõueniat diuitijs bonitatis eius. ꝛ immensitati
misericordie sue. eos creasse quos vtiq3 saluare poterat ꝛ flãmis infernalib9 depascendos derelinq̃=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

65

re.De his aũt qui ꝑ eo faciũt q̄cquid faciũt.credẽtes se obsequiũ eidẽ p̄stare eis.q̄ꝫuis male.ignorã-
ter tamẽ faciũt.q̄d erit. Et potissimũ de his q̄ pro deo siue ꝓpter deũ omne gen⁹ supplicioꝝ nõ solum
patient᷑.sed etiã gaudenter ꝑferũt.sicut de multꝫ hereticis sepe audim⁹.ꝛ ip̄i etiã videre possemus.qꝛ
ignẽ ꝛ alia tormẽta sponte ꝛ letanter subeũt.vtiqꝫ propter deũ se omnia sufferre dicentes.ꝛ ita in coꝛ
de sicut credimus habentes.
Incipientes igi᷑ dicam⁹ q̄ erroꝛ iste multis hominibꝫ dãnabilis est ꝛ causa dãnationis. Si em̄
volẽs ambulare coꝛꝑaliter nollet ꝓuidere vie ipsius discrimina.aut offendicula.aut alia p̄cipitia q̄
oculis coꝛꝑis videri ꝛ nõ videri possunt.sed magis clausis oculis aut a via auersis. vellet incedere
quicq̄d ei mali.id est offensiõis vel casus eueniret iustissime ip̄i imputari posset. Poterat em̄ ꝑ se hu
iusmodi ꝑicula declinare.In eo ergo qui ꝑ semetip̄m iminentia sibi mala in huiusmodi via ꝛ nosse
ꝛ euitare potuit.rectissime dꝫ.vt sibi ea imputet si in illa inciderit. ꝛ ista est cõis oĩm anioꝝ cõceptio.
Eodẽ modo si q̄s ire voluerit ad locũ aliquẽ viã ignoꝛans q̄ ducat ad illũ. presto aũt habeat qui
viã ei ostendat.ꝛ tamẽ nec ducatuꝫ itineris nec vie ostensoꝛẽ q̄rit aut petit si errat ei merito erroꝛ iste
est imputãdus. Et hanc ꝓpositionẽ cuiuslibet anim⁹ probat auditã. Similit᷑ immo forti⁹ multo in
via moꝛũ se habere necesse est.q̄ꝫ in via coꝛꝑali.quãtomagis ꝛ ꝓprio visu sp̄uali ꝛ alieno:sunt p̄cauẽ
da ꝑicula sp̄ualia q̄ꝫ tẽpoꝛalia. Qui igi᷑ nõ ꝓprio sensu vbi eis suppetit nec alieno. vbi eis paratus est
q̄s consulere.ꝑicula sp̄ualia declinare nolũt.merito eis imputabi᷑ cum inciderint in ea.
Amplius si videris aliũ errare in via ista visibili.teneris eũ ab erroꝛe illo auertere. ꝛ a ꝑiculis que
ei iminere cernis eidẽ p̄cauere.multomagis ꝛ in via moꝛũ. Longe aũt ampli⁹ teneris tibi consulere
q̄ꝫ aliȷ̄.quãtomagis tibi debitoꝛ es in huiusmodi q̄ꝫ aliȷ̄. Ex his g̊ manifestũ est.qꝛ negligẽtia ista.q̄
rendi scꝫ viã veritatis ꝛ salutis.negligẽtia est culpabilis ꝛ dãnatione dignissima. In his g̊ qui ꝓprio
sensu ingenioqꝫ ꝛ industria.discrimĩa sp̄ualia p̄cauere ꝛ ꝓuidere potuerũt siue ex scripturis siue ex
doctrina siue ex miraculis siue ex oĩbus.iustissima est dãnatio erroꝛis talis. ꝛ ignoꝛans huiuscemo
di.merito vt ap̄l'us dicit ignoꝛabi᷑. Tales sunt q̄ nolunt intelligere vt bene agant.
Si q̄s aũt q̄rat de illo q̄ doctores vel p̄dicatores inuenit cõtrarios videlicꝫ vnũ fidelẽ ꝛ aliũ in-
fidelẽ siue hereticũ nec sufficit ex ꝓprio sensu aut dictis eoꝝ.aut vita discernere cui eorũ magis crede
re debeat. An deus req̄rat ab illo vt diuinet fidẽ.hic ꝓculdubio qꝛ nõ habꝫ de hũana rõne q̄ꝺ faci-
at.diuinũ auxiliũ debet imploꝛare. vt Augustin⁹ dicit.ac tota instantia dep̄cari.vt illumĩatoꝛ anĩa
rũ deus viã veritatis ei ostẽdat ꝛ applicet coꝛ ei⁹ ꝛ intellectũ ei ꝑti cõtradictiõis q̄ vera est et sibi acce
pta. Pie aũt credendũ est de dei mis̄cꝺ'ia qꝛ sic pulsanti aperiet ꝛ q̄ (nisi negligentia querẽde verita-
tis aut alia culpa obsistat) coꝛ eius auertet deus ne cõsentiat erroꝛi impietatis.
Idẽ sentiendũ est in illo casu si videlicet seductoꝛ aliq̄s sub p̄textu catholici doctoꝛis simplici ali
cui ꝛ indocto.erroꝛẽ aliquẽ impietatis p̄dicet.qꝛ deus coꝛ ei⁹ auertet ne illi credat.nisi hoc vel negli
gẽtia eius vel alia culpa impediat. Custodit em̄ deus diligẽtes se.ait psalmista. ꝛ sapiẽs in ꝓuerbȷ̄s.
Custodiet iustoꝝ salutẽ ꝛ ꝓteget gradientes simplicit᷑. Dicimus etiã:qꝛ cũ intellect⁹ hũanus crea-
tus sit ad inquirendã ꝛ cognoscendã veritatẽ salutarẽ. maxime de hoc debet esse sollicitus atqꝫ stu-
diosus.quare:qꝛ negligentia eius in hoc atqꝫ desidia maxime culpabilis atqꝫ damnabilis.
Amplius vnusquisqꝫ ad actũ ꝛ finẽ propriũ expeditioꝛ est atqꝫ facilioꝛ.q̄ꝫ ad aliquẽ aliũ.vt de se
patet. Manifestũ est autẽ qꝛ virtus nostra intellectiua.ad querendũ ꝛ inueniendũ deũ . quantũ hoc
requiri᷑ ꝛ expedit facilioꝛ est.q̄ꝫ ad querendũ ꝛ inueniendũ aliquid aliud. maxime cũ presto sit de-
us semꝑ adiuuare conantes ad se. ꝛ appropinquare appropinquantibus sibi.
Cõsidera igi᷑ ista q̄ diximus ꝛ videbis oẽs errãtes in via veritatꝫ ꝛ ignoꝛãtes.eadẽ culpa errare et
dãnabiliter ignoꝛare. Nullũ est em̄ inuenire in eis q̄ nõ sit negligẽs inuestigãdo ꝑ semetip̄m saluta
rẽ veritatẽ.aut inq̄rendo ab aliȷ̄s.aut diuinũ auxiliũ imploꝛãdo.aut in faciẽdo veritatẽ. Qui em̄ ne
gligit facere bonũ q̄ꝺ esse faciendũ nouit.mere᷑ non acciꝑe noticiã id faciendi q̄ꝺ nondũ nouit. De
vnoquoqꝫ em̄ est speranduꝫ q̄ si talento intellect⁹ tota diligentia bene negociat⁹ fuerit in q̄bus ꝑ se
potuit q̄ multiplice᷑ ei vel adaugea᷑.vt etiã diuine reuelatiõis seu inspiratiõis mũere capiat amplio
ra.ad q̄ ꝑ intellectũ ꝓpriũ ꝑtingere nõ valebat.vl' etiã q̄ p̄dice᷑ ei doctrina salutaris.vt manifeste pa
tet in coꝛnelio illo cẽturione viro gẽtili.sed religioso ac timẽte deũ. ad quẽ missus btũs Petr⁹ fuit.et
ip̄m cũ familia ad fidẽ xp̄i cõuertit.vt habe᷑ Actuũ.x.ca. Dicimus g̊ qꝛ si aliq̄s esset seoꝛsum ab ho
minibꝫ ꝛ vellet negociari diligent᷑ talẽto intellectus sui ex cõsideratiõe visibiliũ facile est ei inuenire
creatoꝛẽ.ꝛ multa alia de ip̄o agnoscere.ip̄m vicꝫ esse honoꝛandũ.diligendũ.adoꝛanduꝫ ꝛ hm̄õi. Et
si inuẽtis bñ negociare᷑.adderet ei de⁹ alia vel ꝑ inspirationẽ . vel ꝑ doctrinã ꝛ p̄dicationẽ quã ipse
met ei ꝓcuraret. Oĩno em̄ credendũ est deũ neminẽ velle deserere q̄ ei diligent᷑ studet adherere. Iã
satisfactũ esse tibi credim⁹ de om̄i adulto errãte erroꝛe impietatꝫ.qꝛ iusta est ei⁹ dãnatio. Declaraui-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071:D

mus aūt euidentiꝰ hoc ⁊ dicamꝰ: q̄ꝛ sic libere volūtatis est vt se auertat ab omī malo volito. vt ⁊ ꝑ cō
sensum se nō inclinet in illud. Jta ⁊ intellectꝰ ip̄ius est. vt se auertat ab oī male credito ⁊ vt nō assenti
at illi. ⁊ hoc vł ex ꝓprio lumīe est ei possibile vł ex alieno. Ex ꝓprio. i. ꝓprie inuestigationis. ex alieno
id est diuīe reuelatiōis. Sicut ḡ libera volūtas dānabilit̄ assentit in male volitū. sic hūanꝰ intellectꝰ
dānabilit̄ assentit in male creditū. q̄re tenet̄ vł ip̄se se corrigere vel correctionē suā ꝑ aliquā viaꝝ q̄s
diximꝰ procurare. Preterea nō minꝰ tenet̄ deo in suis oꝑationibꝫ intellectꝰ hūanꝰ q̄ꝫ affectꝰ. nunq̄ꝫ
aūt licet affectui amare ꝯtrariū deo. vel his q̄ dei sunt. sił'ter nunq̄ꝫ licet ei nō amare deū. vel ea q̄ dei
sunt. ḡ sił'ter nec intellectui vnq̄ꝫ licebit nō credere deū vel ea q̄ dei sunt ⁊c̄. Qd̄ em̄ est non amare in
affectu. hoc est nō credere siue nō cognoscere in intellectu. Unde apparet intellectui positā esse legem
⁊ limites in operationibꝫ suis ⁊ limitatū ei esse quid credere vel discredere. vel iterū non credere aut
ignorare liceat. Et iterū ignorantiā interdū esse damnabilē videlicet in q̄busdam hominū ignorātꝭ.
similiter ⁊ credulitatē quorundā damnabilē esse ⁊ impiā. ⁊ neutram excusare a tota damnatione eos
quos inuoluerint. fortassis autē excusat a tanto. Non em̄ tanto peccare videt̄ qui erranter vel igno-
ranter male agit quantū ille qui scienter contra cōscientiam facit.

Igit̄ vt in sūma dicamꝰ. illud nob̄ potiꝰ videt̄ diuine cōsonū pietati. vt vbi inuincibilis est igno
rātia. qd̄ est vbi hō non hꝫ de hūana rōne q̄d faciat ibi imploret diuinū auxiliū. ⁊ nō temere se p̄cipi
tet. Jbi em̄ totū ꝑtinet ad deū facere. vbi non habꝫ hō quid de se faciat. ꝟbi gr̄a. Si in eā figurā vel
formā se trāsformaret lucifer. in q̄ nihil posset apparere homini ꝑ qd̄ nō videret̄ xp̄us. nec aliq̄d ꝑ qd̄
dinosci valeat nō esset xp̄us. soliꝰ dei est custodire hominē. nec aliq̄d ibi relictū est homī nisi diuinū
auxiliū implorare. nec dubiū quin p̄sto sit auxiliator deus inuocantibꝫ eū. nisi culpa eorū obstiterit.

Ex aūt querūt de multitudine damnatoꝝ ad q̄d deus eā creauerit. certū est qm̄ ex diuitijs boni-
tatis sue eā creauit. ⁊ q̄ꝛ multa bona magnifica eis cōtulit. Penas vero vel tormēta nisi meritas atq̄ꝫ
iustissimas nulli vnq̄ꝫ intulit nec inferet. vn̄ manifestuꝫ est q̄ꝛ iusticia dei causa est efficiēs dānatiōis
eorū qua nulla iustior excogitare potest. mala vero merita eoꝝ causa sunt quasi materialis ꝑditiōis
eorū. quibꝫ iustissimo iudicio ⁊ laudanda in oībus iusticia. damnatio illa eis reddit̄.

Q) aūt tam multi sunt q̄ dānant̄. ⁊ tā pauci q̄ saluant̄. ⁊ in naturalibꝫ ⁊ in moralibꝫ exp̄ssam sīlitu
dinē inuenies. Ulioꝝ em̄ ⁊ ignobiliū maior semꝑ est multitudo q̄ꝫ p̄ciosorū atq̄ꝫ nobiliū. vt ferri ⁊
plumbi q̄ꝫ auri ⁊ argēti. ⁊ lapidū ignobiliū q̄ꝫ gemmaꝝ. sił'ter quercuū q̄ꝫ cedroꝝ aut palmaꝝ. Eo-
dē modo stultoꝝ hoīm q̄ꝫ sapientū. ⁊ maloꝝ q̄ꝫ bonoꝝ. Nā stultorū infinitꝰ est nūerus. inq̄t sapiēs.
Uides etiā q̄ in tanta multitudine hominū. paucos ex eis deꝰ reges facit ⁊ p̄ncipes. etiā t̄pales. nec
miraris q̄ nō oēs hoīes fecit reges ⁊ p̄ncipes ⁊ tā modicoꝝ tanq̄ꝫ ignobiliū regnoꝝ vt sunt t̄palia.
Quāto fortius ḡ mirari nō debes si paucis largit̄ p̄clara ac nobilissima regna celestia. Amplius
cū tam raros videas q̄ regna celoꝝ appetēt vel curēt. tā multos aūt q̄ ab eis se auertūt ⁊ ꝯtraria sectā
tur. ꝓpter q̄d miraris si tā pauci ꝑueniāt tam multi nō ꝑueniāt ad ea. Ampliꝰ si videres de centū
ꝑtibꝫ generis hūani nonagintanouē totis studijs ac viribꝫ currētes ꝑ viam q̄ ducit ad mortē. Pau-
cos ꝟo ecōtrario currere ꝑ viā q̄ ducit ad vitā. nō miraris si magna illa multitudo tota adueniat in
mortē. ⁊ sola alia paucitas ad vitā. Sic ⁊ h̄ cōsidera tantā multitudinē ꝑditorū ⁊ videbis eā festinā
tē ad mortē. ecōtrario ꝟo paucitatē electoꝝ festinantē ad vitā. Quid ḡ mirū est si vnusq̄sq̄ꝫ hominū
ad finē ꝑueniat. ad quē totis studijs ac viribꝫ cōtendit. Multitudo nanq̄ꝫ ꝑditorū hoīm in via vite
istius. ⁊ vitā fugit eternā. ⁊ in mortē p̄cipitat. ⁊ in stagnum ignis ⁊ sulphuris se deijcit. ⁊ in abyssum
eternaꝝ flāmarū se demergit. Igit̄ q̄ in baratrū infernale q̄sq̄ꝫ cadit de pōdere est ꝓprie iniq̄tatis. q̄
ꝟo sursum ad sublime beatitudinis aliq̄ trahunt̄ de virtute est omnipotētis diuine bonitatis.

Igit̄ in eo q̄ deus tantā creauit hoīm multitudinē quā p̄uidebat esse dānandā mirari debes di-
uitias bonitatis sue. q̄ tali multitudini tot ⁊ tanta bona dedit. cū tn̄ p̄uideret eos ingratos futuros.
Sꝫ ⁊ ꝑuersitatē hominū ipsoꝝ mirare q̄ largitorē omniū bonoꝝ donis suis impugnāt. Sicq̄ꝫ dei
misericordiā cogita. vt ⁊ iusticie eiꝰ memineris. q̄ illos quos misc̄dia creat pascit. regit ⁊ cōseruat. in
gratos de acceptꝭ bn̄ficijs merito damnat. Et q̄d mirū si iusticia pctōribꝫ reddit qd̄ meruerūt. Nō
miraris q̄ sol calefacit ⁊ ignis illumīat ⁊ misericordia dei homī bn̄ficia multa tribuit. ḡ nec mire-
ris si iusticia eiꝰ punit eos q̄ sibi sunt rebelles. Nō miraris si q̄d q̄s semīauerit hoc ⁊ metet. ḡ nec mi
rū si pctōr metet qd̄ semiauit. Un̄ Eccl'iastici. vij. legit̄. Noli facere mala ⁊ nō te app̄hendēt. Et ite-
rū. Nō semines mala in sulcis iniusticie ⁊ nō metes ea in septuplū. Et ap̄l'us. Gala. vj. Que semia
uerit hō hec ⁊ metet. Si boni sumꝰ. nō infructuose. si mali. nō impune. Eccli. xv. Deꝰ ab initio cō-
stituit hoīem rectū ⁊ reliq̄t eū in manu cōsilij sui. Apposuit ei aquā ⁊ ignē vt ad qd̄ vellet porrigeret
manū. Ante hoīem vita ⁊ mors. bonū ⁊ malū. qd̄ placuerit dabit̄ illi. Ut q̄d inquiūt sustinet diuina
bonitas tantā stragē hoīm q̄s creauit. An delectat eū carnificia tormentoꝝ infernaliū ⁊c̄. Respon

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071:D

demus ꝙ ꝓprie nihil extra ipm eū delectat. ⁊ ꝙ placent ei tormēta maloꝝ. tum qꝛ bona sunt. vt pole
ei⁹ creature. tum ꝓpter pulcritudinē iusticie q̄ in eis inestimabilit̄ ⁊ mirāda est ⁊ laudāda. q̄z tāto de
lectabili⁹ intuebunt̄ sc̄ti in patria q̄z hic. quanto maior erit eis ibi amor iusticie atq̄z cognitio q̄z hic.
siliter ⁊ quāto magꝫ ibi maiorq̄z videbit̄ ipa diuine iusticie magnitudo q̄z in p̄nti. Vn̄ scriptū est in
psalmo. Letabit̄ iustus cū viderit vindictā man⁹ suas lauabit in sanguīe pctōris. Mirare ḡ sapien
tiā dei ⁊ bonitatē immēsam. q̄ penis maloꝝ vtit̄ ad bonū electorū suorū. Inestimabile em̄ gaudiuꝫ
erit electis in futuro. dū quisq̄z letabūdus exultabit dicēs. Misericordiā ⁊ iudiciū cātabo tibi dn̄e.
Vbi duplex erit materia cātus illius iocūdissimi videlicꝫ ⁊ miscđia in ipos electos. ⁊ iudiciū in re-
probos. Omnipotēs siquidē deus qꝛ pius est miseroꝝ cruciatu nō pascit̄. q̄a aūt iustus. ab iniquo
rū vltione imperpetuū nō sedat̄. sed ipsi iniqui oēs eterno deputati supplicio sua siquidē iniquitate
puniunt̄. ⁊ tamē ad aliq̄d ardebunt vt scꝫ iusti oēs. in deo videāt gaudia q̄ percipiāt ⁊ in illis respici
ant supplicia q̄ euaserūt. quatenus tanto magis ineternū diuine se gratie debitores esse cognoscant.
quāto ineternū mala puniri cōspiciunt. que eius adiutorio vicerūt vitaueruntq̄z.

Ex his ergo q̄ diximus manifestū tibi debet esse o homo. qꝛ laudanda est diuina bonitas in hoc
ꝙ malis ⁊ reprobis p̄ter esse. vitā ⁊ naturalia alia. bona etiā gratuita ⁊ tēporalia largit̄. Q aūt am-
pliora eis nō dat non ideo hoc est. qꝛ ipse manū retrahat sue largitatis. sed qꝛ ipi manus suas alijs
occupāt. vn̄ iustū est vt eo minus recipiant q̄ se auertūt. Sicut ꝙ lumē solis sup̱ multos nō cadit ⁊
eos nō illumiat. nō ex eo est ꝙ sol radios suos retrahat. sꝫ qꝛ ipsi a lumīe ei⁹ se auertūt. Et tn̄ de isto.

¶ De causis varietatis errorū et sectarum multiplicium.

Quod si quispiā fortassis q̄rat interlegendū istā sectarū varietatē q̄dnam cause sit tante va
rietatꝫ hmōi erroꝝ in mūdo. Et si ex iā dictis ei⁹ rei rō aliqualit̄ colligi possit tn̄ vt id eui-
dētius pateat aniaduertendūq̄z p̄ma ⁊ p̄cipua errandi causa hec esse videt̄ scꝫ peccatū ne
gligētie qua diuinū auxiliū ab hoībus nō querit̄. seu qđcunq̄z aliud pctm̄ qđ diuine gr̄e
viā p̄cludit. Merito em̄ iustoq̄z dei iudicio adiutoriū dei nō obtinet q̄ illud obtinere nō curat. ⁊ recte
diuīe lumē gr̄e cor illi⁹ illustrat minime q̄ illi p̱ pctm̄ obicē ponit. Merito domū illi⁹ eterni solis ra
dius nō illumiat. q̄ fenestras ⁊ ostio. oēsq̄z introitus splēdoribꝫ eius claudit. Fides siquidē nō est na
turalis. imo est ex electiōe diuine bonitatis ⁊ donū gratuitū. Si em̄ esset naturalis. eadē esset apud
oēs. nec esset tāta dissensio quāta est in mūdo. idcirco a deo petēda est. Vn̄ ⁊ quidā ad xp̄m dicebat
vt habet̄ Matth. ix. Credo dn̄e adiuua incredulitatē meaꝫ. Et aplꝰs. Eph. ij. aiebat. Gratia saluati
estis p̱ fidē. ⁊ h̄ nō ex vob. dei em̄ donū est. Sicut ḡ sol nō videt̄ nisi lumīe suo. sic sol intelligētie nō
videt̄ nisi luce gratie ei⁹. Sꝫ qꝛ multi sunt rebelles huic lumini. ideo etiā ceci. Alia causa est auersio
intellect⁹ a credēdis ⁊ ab his q̄ possent inducere ad credēda ⁊ cōuersio ad errores. Queādmoduꝫ q̄
auersos hꝫ oculos ab his q̄ vidēda sunt ⁊ ad alia cōuersos videre nō pōt in illa auersione. Hi sunt
q̄ tanto amore suas amplectunt̄ opiniōes ⁊ sectas vt de cōtrarijs nec cogitare velint nec audire. tan-
toq̄z odio auersi sunt ⁊ cōtrarij suoꝝ erroꝝ cōtrarijs vt ea nec respicere vllatenus dignent̄ ꝑtinaces
prorsus in suo sensu ⁊ dura ceruice. q̄ nō mō hoībus meli⁹ sentientibꝫ ⁊ recte credētibꝫ. sed ⁊ spūisan
cto q̄ p̱ eos loq̄tur resistere audiāt. Proinde recte dr̄ Prouerb. xviij. Nō recipit stult⁹ v̄ba prudētie
nisi ea dixeris q̄ versant̄ in corde suo. Nō est datū homī videre post tergū suū. nec videre sine intui-
tu. sic nec intelligere ea a q̄bus intellect⁹ se auertit. Nolūt tales audire aliq̄d de miraculis sꝫ neq̄z sa-
cra eloquia nec ratiōes doctoꝝ q̄bus possent ad verā fidem induci. ideo nō mirū si remanēt in erro
ribus suis. Tales sunt omēs sarraceni ⁊ dictarū nationū homīes. qui nimis obstinate suis inherēt
cōceptibus. ⁊ heresibꝫ. dum sanā doctrinā non sustinētes ad sua desideria coaceruāt sibi magistros
prurientes auribus. ⁊ a veritate quidē auditum auertūt. ad fabulas autē conuertunt̄ vt longe apo-
stolus p̄dixit. Alia nihilominus est causa rerū credendarū subtilitas ⁊ intellectus hūani grossities
⁊ turbiditas. Nimirū que sub fide recta cadunt tam grosso ⁊ turbido intellectu videri nō possunt.
Queādmodū ergo homīes grosi ac turbidi visus pilum subtilē non videntes vbi est. cōtendūt mō
strare ipm ibi non esse. ꝓpter eius subtilitatē vel gracilitatē ipsum non videntes. neq̄z ipm videntibꝫ
credere volentes. Ita pariformiter q̄ ex fide vera. credenda sunt grossities intellectus vulgariū ⁊ in
doctorū hominū propter credendorū subtilitatē non capiens. ea non esse ⁊ credit ⁊ cōtendit. Alia p̄-
terea causa est remotio siue distantia hominū a rebus credēdis. ⁊ hec longinq̄tas est imperitia siue
inexercitatio in illis. queādmodū dicit Aristoteles. ꝙ imperiti veluti longe distātes speculant̄. Qui
enī in sensibilibus versant̄ ⁊ cōmorant̄ assidue que longe sunt a credēdis que inuisibilia sunt. pro-
fecto longe sunt indubitanter ab eisdē. ⁊ propter hoc illa videre non possunt. quia nec studio nec ex-
ercitatiōe ad illa appropinquant. Ideo non mirū si ea non vidēt. Ipsi sensum volūt habere ducem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ad credenda. qui cecus est quantũ ad ea. ideo nõ mirũ si in ꝑcipicia ⁊ profunda corruant errorũ. vn-
de ⁊ perniciose errant. ⁊ nequaq̄ꝫ damna effugiũt salutis. Alia demũ causa est stulticia multorũ qui
intelligere volũt intellectu naturali per se. quod eo ꝑ se capi non potest. queadmodũ si quis visu hu-
mano vellet videre qđ visu aquilino vix videri potest. sic intellectus naturalis ad ea que fidei sunt
per se nullatenus se extendit nisi altiori lumine ꝑfundat. Hi sunt qui humani capacitatẽ ⁊ mensu-
ram ingenij ignorant. qui intellectũ suum omnia capere existimant. ⁊ quod illo nõ apprehendũt. in
natura nõ esse arbitrant. nescientes vel non aduertẽtes humanũ intellectũ fore mensuratũ ⁊ limita-
tum in sua capacitate naturali ab ipo summo creatore deo. qui terminos ei posuit. que quot ⁊ quan-
ta sua naturalia apprehẽdat capacitate. multa apud se reseruãs secreta reuelãda cum voluerit. ⁊ cui
voluerit. Ceterum ꝑter has iam assignatas ratiões ⁊ causas errorum. tradũt doctores ⁊ istas. di-
centes ꝙ omẽs false supstitiones ⁊ adinuentiões errorum: vt in summa dicat. aut ex improuise phi-
sice inuestigatiõis ausu procedũt. sicut errores philosophorũ. vt ponere mundũ eternũ ⁊ multa alia
similia. quod est totã peruertere sacrã scripturã. aut procedunt ex ꝑuerso intellectu sacre scripture. si-
cut infinite reperiunt hereses. aut etiam procedũt ex inordinato affectu carnalitatis. vt errores epi-
curorũ. qui dicũt nullam aliam esse vitam q̄ꝫ istam ⁊c̃. Et quidẽ de ꝑmis puta philosophis qui se sci-
entes esse iactabãt certum habet. quoniã ab infidelitatis peccato nequaq̄ꝫ possunt excusari. cuiꝰ ra-
tionẽ adducit Aplus ad Roma. ꝑmo dicens. Reuelat ira dei. id est vindicta peccati de celo super
omnẽ impietatẽ. id est peccatũ cõtra fidem. ⁊ iniusticiã. id est peccatũ contra mores. hominũ horũ
qui veritatẽ dei in iniusticia detinent. id est veram de deo cognitionẽ detinent. nõ sibi. sed impediũt
ne fluat in alios. quia quod notũ est dei manifestũ est illis. deus em̄ illis reuelauit. Inuisibilia enim
dei per ea que facta sunt intellecta cõspiciunt a creatura mũdi. id est ab homĩe. sempiterna quoq̄ꝫ vir-
tus eius ⁊ diuinitas. ita vt sint inexcusabiles. quia cũ cognouissent deum nõ sicut deũ glorificaue-
runt: aut gratias egerũt. sed euanuerũt in cogitatiõibus suis. et obscuratũ est insipiens cor eorum.
dicẽtes enim se esse sapiẽtes. stulti facti sunt. ⁊ mutauerũt gloriam incorruptibilis dei in similitudinẽ
imaginis corruptibilis homĩs volucrum quadrupedũ ⁊ serpentum. propter qđ tradidit illos de-
us in desideria cordis sui ⁊ in reprobum sensum ⁊c̃.

Porro de secũdis. id est hereticis ita tradunt sacri canones. ꝙ quicũq̄ꝫ scripturam aliter intelligit
q̄ꝫ sensus sanctispiritus efflagitat: licet ab ecclesia nõ recesserit. tamẽ hereticus appellari potest. Ille
vero dicit aliter exponere sacrã scripturam q̄ꝫ spiritussanctus efflagitat qui ad hoc expositionem sa-
cre scripture retorquet quod cõtrariatur ei ꝙ est per spiritũsanctũ reuelatũ. Unde qui in ecclesia xpi
morbidum aliq̄d aut prauũ sapiunt. si correcti vt sanũ rectumq̄ꝫ sapiãt resistunt ꝑtinaciter. suaq̄ꝫ pe-
stifera dogmata emẽdare nolunt. sed defendere ꝑsistunt heretici sunt.

At vero tertij videlicet epicuri ⁊ eis similes: quorũ errores ex inordinato carnali affectu ꝓcedũt
ex improba volũtate ⁊ electione liberi arbitrij peccãt malicie adherẽtes ⁊ ita ex certa malicia. Quod
quidẽ ex duobus cõtingit. Primo ex inclinatiõe habitus viciosi qui malicia dicit. ⁊ venit ex praua
cõsuetudine peccandi. qua quis inuiscatus desperat de resipiscentia. ⁊ sic irrefrenate labitur in vicia
Iuxta illud Hieremie. xviij. Desperauimꝰ post cogitatiões nostras ibimus. ⁊ vnusquisq̄ꝫ post pra-
uitatẽ cordis sui mali faciemus. Secũdo vero cõtingit ex eo ꝙ homo per cõtemptũ abijcit ⁊ remo-
uet illud quod electionẽ peccati poterat impedire. sicut spem ꝑ desperationẽ. timorẽ per ꝓsumptionẽ
et sic de alijs. ⁊ hoc vt liberius peccet. Nimirũ sapiens habet in Prouerbijs. Impius cũ in ꝓfun-
dum malorũ venerit cõtemnit. ⁊ ꝑ cõsequens intellectus auertitur a recta consideratione ⁊ ponde-
ratione viciorũ. Et ex hoc etiam disseminate sunt diuerse heredes que tãguntur inter alias in decre-
to. xxiiij. q. iij. ca. Quidã. Et hi omnes licet non eque. indicant infideles eterne obnoxij damnatiõi.
Ubi tamẽ notatu dignũ videt ꝙ infidelitas dupliciter potest intelligi. Uno quidẽ modo scđm pu-
ram negationẽ. vt ex hoc solo quis dicatur infidelis: eo ꝙ non habet fidem. vt in illis qui nihil au-
dierũt de fide. et vt sic infidelitas nõ habet rationẽ peccati: sed magis pene. quia talis ignorantia di-
uinorũ ex peccato primi parentis est secuta. Qui ergo sic sunt infideles damant quidem pena sen-
sus propter alia peccata si que fecerunt que sine fide remitti nõ possunt. non autẽ damnant propter
infidelitatis peccatũ: nisi pena damni tantũ. Hinc dominꝰ dixit Joh. xij. Si non venissem ⁊ locu-
tus eis fuissem peccatũ nõ haberent ⁊c̃. Alio modo potest infidelitas ꝫm cõtrarietatẽ fidei q̄ scꝫ ali-
quis repugnat auditui fidei vel etiam ipam cõtemnit. ꝫm illud Esaie. l. Quis credidit auditui nr̃o.
⁊ in hoc proprie ꝑficit ratio infidelitatis. ⁊ ꝫm hoc infidelitas nõ modo est peccatũ sed grauissimũ
peccatũ. ⁊ orit ex supbia ex qua cõtingit ꝙ aliquis intellectũ suũ non vult subijcere regulis fidei et
sano intellectui patrũ. rebellis ⁊ inobediens effectus ecclesie sancte romane ⁊ eius capiti summo an-
tistiti. cui perfidie ⁊ vicio omnes subiacent natiões supra memorate.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

¶ De Latinis qui sunt in Hierusalem.

Ost interiectā haud inutilē spero digressionē inter ceteros natiões sup̄ designatas. ꝛ hāc
de q̄ nunc dicem⁹ latinoꝝ ꝛ catholicoꝝ q̄ etiā hierosolymis sunt (ꝛ si ꝑ pauci) supest ea ab
soluta ꝑti huic imponere finē. Siquidē narrauim⁹ in ꝑoribꝫ ꝛ pura atq̄ simplici verita
te explicuim⁹ sectarū illarū siue nationū varietates. atq̄ cōgregationū sathane differētias
multimodas paucis absoluim⁹. ꝑut exacta indagine in locis illis ꝑscrutātes singula cōperim⁹. sed
ꝑter eas. sunt etiā postrema hac nr̄a etate ꝛ ab aliquot annis supioribꝫ in hierosolymis q̄dam ortho
doxe fidei deuoti ꝓfessores. viri religiosi. q̄ a ceteris natiōibus ibidē (vt sunt) latini. a sarracenis ve
ro frantzchi. Sūt equidē filij ꝛ fratres sancti Francisci. a nob autē fratres minores. vsitato vocabu
lo appellant. q̄ illo a suis mittunt supioribꝫ. ꝛ amotis vel mortuis quibusdā. alij in locū eorū subro
gant. viuūtq̄ sub regulari sui ordinis institutione. de elemosynis deuotoꝝ ꝑegrinorū illuc ex terris
xp̄ianorū venientiū. ꝛ aliorū quorundā fideliū principū qui sacrorū locorū deuotiōe ꝛ pietate xp̄ia
na moti. annuas suas eis trāsmittere elemosynas nō negligūt. Ipsiq̄ fratres ꝑegrinos eo pro tēpo
re aduētantes. benigne suscipiūt. ꝓ facultatibꝫ charitatiue ꝑtractāt. loca sancta ostēdūt. infirmos re
fouēt. ac varijs eis officijs pro posse subseruiūt. Ipsi fratres monasteriū ibi habēt in monte syon. ꝛ
vt cōmuniter vigintiquattuor fratres. in eodē loco vtiq̄ sanctissimo dn̄o famulātes. Inde nō longe
habēt sua sub cura ꝛ ꝓuisione. cōuentū paupeꝝ dominaꝝ sancte Clare ꝛ ad min⁹ sex ibidē sorores
Sed ꝛ templū gl'iose v̄ginis marie in Bethleem in cura sua habēt. ꝛ cōuentū ibidē cū sex fratribꝫ
sui ordinis. q̄ sacratissimū presepe dn̄i ꝛ custodiūt ꝛ colunt deuote. atq̄ etiā in templo dn̄ici sepulcri
gloriosi. duos semꝑ habēt fratres inclusos q̄s crebro mutant. ꝛ alios atq̄ alios subordināt successi
ue. Omnibꝫ his locis ꝛ ꝑsonis. fratres ip̄i de necessarijs habēt prouidere Et nihilomin⁹ maximas
ꝛ pene cōtinuas ꝑpetiunt calamitates ꝛ molestias (vt facile est creditu) tum ab infidelibus. tum ab
hereticis supra memoratis qui eis insultant ꝛ illudūt. affligentes eos grauiter. ꝛ ad amaritudinē vi
tam eorū perducentes. Et tamē pro certo existimo q̄ nisi ip̄i ibi manerent. vix nobis latinis illo tp̄e
proficiscentibꝫ. tutus ad loca sancta pateret accessus. adeo ꝑfidi illi ꝛ maxime apostate xp̄iani. odio
nos habent ꝛ abhominationi.

¶ Sequitur luctuosa oratio super desolatione terre sancte.

Eterū dū hec reputant agunturq̄. q̄s xp̄ifidelis amator ꝛ feruidus zelator fidei lacrimas
cōtineat. imo quis cū Hieremia petat dari capiti suo aquā. ꝛ oculis suis fontē lacrimarū:
vt ploret die ꝛ nocte tantā desolationē ꝛ fedationē ciuitatis sancte. regis magni ac dn̄i vir
tutū. qm̄ prochdolor nō modo ciuitas illa sancta sed ꝛ terra oīs ipsa venerāda sic extra di
tionē venit xp̄ianoꝝ. In q̄ ꝛ fidei ꝛ salutꝫ nr̄e cepit origo. opusq̄ redēptionis est ꝯsummatū. atq̄ q̄d
dictu audituq̄ lamētabile est. vix ibi. xl. veri reperiunt catholici. sancte romane eccl'ie obediētes. ac
ꝑfidorū. tum sarracenorū. tū apostatarū a fide ꝛ obedientia sancte matris eccl'ie. plurima illic habi
tat multitudo vti supius est ostensum. Dolendū proinde haud ab re maiorē in modū grauiterq̄ in
gemiscendū nobis sup cūctis abhomīatiōibꝫ. q̄ nobis dudū pro nostris demeritis pulsis. ibidē fiūt
in medio hierusalē. ꝛ in circuitu eius. Trahēda profecto. imo pectore ꝓfunda suspiria. q̄ gl'iosa illa
terra ꝛ patria dn̄i nr̄i iesu redēptoris atq̄ saluatoris. natiuitate. cōuersatiōe. p̄dicatione. signis ꝛ pro
digijs mirifice illustrata. passione ꝛ morte. ac sanguīe suo p̄cioso rubricata. atq̄ nobilitata resurrecti
one ꝛ ascensiōe. ꝑ tot annorū curricula. puta ꝑ ducētos. lxxxv. annos. ab eo tp̄e sc3 q̄ vltimo. xp̄iane
religiōis cultoribꝫ ꝛ incolis adēpta est vsq̄ ad annū incarnati v̄bi nunc currentē videlicꝫ. M. cccc.
lxxxv. in xp̄iani noīs dedec⁹ ꝛ obprobriū. maledictis illis sarracenis ꝛ blasphemis manet subiecta
neglecta adeo a nr̄is ꝛ inculta. tātisq̄ repleta heresibꝫ ꝛ malis. nr̄oꝝ haud dubiū culpis. ꝛ negligen
tijs. Nec mō lugendū deuoto cuiq̄ xp̄iano. hisce p̄sātis erūnis. s3 et recurrendū assiduis ad deū ꝑ
cibus patrē videlicꝫ misericordiaꝝ ꝛ deū toti⁹ cōsolatiōis. clamandūq̄ ad deū in fortitudine. inces
santerq̄ orandū. q̄tenus vel reliq̄ parti fortis sue misereat. illumīet vultū suū sup nos ꝛ misereat no
stri. gentēq̄ auferat ꝑfidā credentiū de finibꝫ vt sibi laudes debitas ꝑsoluam⁹ alacriter. Olim san
ctus ꝓpheta Daniel in captiuitatē cōstitut⁹. sup flumīa babylonis illic sedēs ꝛ flens. sibi pene ex cau
sa ꝓ loco isto p̄cabat. quē imitemur dicētes. Peccauim⁹ o dn̄e. iniuste egim⁹ iniq̄tatē fecim⁹ in om
nē iusticiā tuā. s3 auertat q̄sum⁹ ira tua ꝛ furor tuus a ciuitate tua hierusalē. ꝛ a mōte sancto tuo. Pro
pter pctā eīn nr̄a ꝛ iniq̄tates patrū nr̄oꝝ. hierusalē ꝛ terra illa. sanctaq̄ loca. in obprobriū nr̄m sub
iecta gentibꝫ dehonestant. ꝛ cōculcant a canibꝫ. atq̄ a ꝑfidis iā dudū ꝓphanant. Nūc ergo exaudi de
us noster orōnē nr̄aꝫ. ꝛ ostende faciē tuā sup sanctuariū tuū q̄d sic desertū est. Aspice dn̄e de sede san
cta tua ꝛ cogita de nobis. Inclina ꝓpter temetip̄m deus noster aurē tuā ꝛ audi. aperi oculos tuos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

⁊ vide tribulationē nr̄am ⁊ ciuitatē sanctā sup̱ quā abolim inuocatū est nomen tuū. Tu es em̄ dn̄s
omniū ⁊ nō est q̄ resistat maiestati tue. qꝛ in ditiōe tua cūcta sunt posita: at in manu tua oēs fines ter
re. ⁊ oīm iura regnoꝝ. Ergo nūc dn̄e rex regū miserere ꝑplo tuo qꝛ querūt nos inimici nr̄i ꝑdere. ⁊ he
reditatē tuā etiā reliquā delere. Ne despicias dn̄e partē tuā quā redemisti tibi. sed ꝓpicius esto sorti
⁊ funiculo hereditatꝭ tue residue: nequādo dicāt gētes. vbi est de⁹ eorū. Innotescat q̄sum⁹ in natio=
nib⁹ corā oculis nr̄is. vltio sanguis seruorū tuoꝝ qui effusus est. Introeat in cōspectu tuo gemitus
compeditoꝝ. scd̄m magnitudinē brachij tui posside filios mortificatorū. Et redde vicinis nostris
septuplū in sinu eorū. improperiū ipsorū quod exprobrauerūt tibi dn̄e. Nos aūt ꝑplus tuus ⁊ oues
pascue tue cōfitebimur tibi in seculū. In generatione ⁊ generationē annūciabim⁹ laudē tuam.

¶ Sequitur cōpendiosa ecclesie ⁊ terre orientalis deploratio.

Ec quoqꝫ inter memorandū interqꝫ legendū. dolendū vehementꝰ cuiqꝫ pio lectori existi
mo: ac maiorē in modū ingemiscūt. qn̄ talib⁹ ⁊ tātis heresib⁹ ⁊ erroribus. nō modo Hiero=
solima. ciuitas vtiqꝫ scā. ciuitas regis magni cū tota adiacēte ꝓuincia. q̄ olim terre ꝓmis=
sionis appellabaꝰ. sꝫ et oriēs oīs. latissimis diffusa termis ⁊ p̄clarissimis q̄ndā regionib⁹ re
gnisqꝫ dilatata. turpissime fedaꝰ. cōtaminaꝰ. cōculcaꝰ. adeo vt (qd̄ ꝑfecto dictu audituqꝫ ē lamētabi
le) inter lac⁹ cōtritos q̄ aquā nō habēt. difficile vbi fons quondā signat⁹. ⁊ hort⁹ ille cōclusus fuerit
possit intelligi. O rē luctu predignā. vineā illā dn̄i sabaoth quondā electā ⁊ spaciosam. speciosamqꝫ
valde. heu q̄ꝫ male exterminauerūt. q̄ꝫ deuastauerūt misere. q̄ꝫ radicit⁹ euulsam dissipauere. pessime
ille vulpecule Arrius. s. Appollinarꝭ Eutices Nestorius. Sabellius Pelagi⁹. ⁊ ceteri quiqꝫ heresi
arche. q̄ illā soloten⁹. rupta maceria. destruxerūt. At aper ille de silua ⁊ singularꝭ ferus Mahumet
videlicꝫ maledict⁹ ⁊ pseudo ꝓpheta. q̄ꝫ hodie vsqꝫ. vsqꝫ ad internetionē depascit. Quis siccis ꝑtranse
at oculis. aut lacrimas q̄s poterit ꝯtinere. dū sic perisse a fide deuias videt terras illas eximias: apo
stolica elaboratas p̄dicatiōe. excultas studio multo. lōgo partas sudore. Asiam videlicꝫ oēm latissi
mā. septē cathedralib⁹ eccl'ijs. p̱ btissimū euāgelistā Johānē fundatꝭ insignē. nobilissimā itē Affri=
cā. opulētissimā Indiā. ꝓstantissimā quondā Greciā. ⁊ reliquā totam orientalē eccl'iam olim tā cele
brē tā gl'iosam. tam clarissimis tāqꝫ sanctissimis viris exornatā. tā eruditissimis patrib⁹ ⁊ eccl'ie lumi
narib⁹. tū illustrē. tum refertā. puta vt vel paucos cōmemorē Augustino yponēsi epo diuīe sapiētie
speciali organo q̄ gēma doctoꝝ. pater theologoꝝ. malleus validissim⁹ hereticorū iure meritoqꝫ co=
gnomiaꝰ. Johāne Crisostomo epo cōstantinopolitano q̄ ⁊ os aureū ꝓ doctrine p̄rogatiua recte ap
pellaꝰ. Inclito martyre ⁊ elegāti oratore Cypriano carthagineñ. epo. Athanasio grauissimo Alex
andrino epo. Johāne damasceno. Gregorio nisseno. Gregorio nazanzeno. Hylario pictauēsi. ma=
gno Basilio cesariēsi. ⁊ reliq̄s plurimis doctissimis viris. quoꝝ oīm si vel noīa cēseri deberēt. taceo
merita ⁊ dies deficerēt ⁊ carta. Sed heu q̄ꝫ interea repleuerūt haste terras vrtice. q̄ꝫ operuerūt sup̱fi
ciē eaꝝ vepres ⁊ spine. Heu q̄ꝫ incēsa igni oīa ⁊ suffossa. verendū ne ab increpatiōe vult⁹ dei penit⁹
perierint. Heu q̄ꝫ obscuratū est aurū. mutat⁹ est color optim⁹. dispsi sunt lapides sctūarij in capite
oīm plateaꝝ. Ubi nūc sunt inclite ⁊ egregie ille q̄ndā p̄triarchales sedes ⁊ eccl'ie. Alexādrina. Antio
chena. Cōstantinopolitana. Hierosolimitanaqꝫ. q̄rū pro dignitate laudes nemo vl' eximius orator
posset decātare. aut p̄conia depromere. He o mūdi dn̄a roma scā tue q̄ndaꝫ erāt sorores. tibi deuote
tibi obediētes. tibi ex latere coherētes Et q̄ꝫ q̄ꝫ tu p̄mā arcē ⁊ summū tenes fastigiū. eo ꝙ btissimi pe
trus ⁊ paulus suo martyrio. tuā ꝯsecrauit sedē. tn̄ alexādrina post te scd̄m q̄ndā habuit locū. vtpote
bt̄i petri noīe a sctō marco ei⁹ discipulo ⁊ euāgelista ꝯsecrata. Deinde ꝓo anthiocena eiusdē bt̄i pe=
tri apl'i sede venerabilis. quā septēnio rexit. cui post se sctm̄ p̄fecit Ignaciū epm̄. vbi ⁊ xp̄ianoꝝ pri=
mū nomē extortū est. Posthac aūt cōstantinopolitana. q̄ et noua quondā roma appellata. a xp̄ianis=
simo Cōstantino magno q̄ cū multis illuc romanis p̄rexerat insigniter est cōstructa. Tandē hiero=
solimitana. quā dn̄s ipse nr̄ suo ꝓprio ⁊ p̄cioso sanguīe cōsecrauit He inqꝫ oēs post te o roma. proxi
me tibi ꝟgines. regi xp̄o quōdā adducebanꝰ. Sꝫ heu heu hodie ꝓcul sunt nimis. aliene a te effecte.
infecte heresib⁹. excise a simplicitate vere fidei. atqꝫ adulterātes a sponso xp̄o. cū sathana fornicātur.
Sic sic (laus deo) In occidēte oriꝰ sol iusticie rutilatqꝫ p̄clare. At heu in oriēte lucifer ille q̄ cecide
rat. sup̱ sydera posuit thronū suū. hic lux mūdi. hic sal terre. hic vasa aurea ⁊ argētea. Illic ꝓo cali=
go inuoluēs ⁊ tenebre dēsissime. atqꝫ plurima mortꝭ imago. Illic sal infatuatū qd̄ dn̄i sentētia ad ni
hilū valet vltra nisi vt mittaꝰ foras ⁊ cōculceꝰ ab hoibus. Illic vasa vix lignea vel testea q̄ virgā fer
reā ⁊ eternū operiunꝰ incendiū. Sic heu perijt. sic ruit oriēs oīs solo collapsus. ac vetusto intꝰ se po
puloꝝ furore collisus. indiscissam dn̄i tunicā ⁊ desup̱ cōtextam. minutatim in frusta decerpit. rebel=
lis tot⁹ effectus. Nec vult intelligere ꝙ sancta romana ⁊ ap'lica eccl'ia. nō ab apl'is. sed ab ipso dn̄o

⁊ saluatore nr̄o primatū obtinuit. ꝙ beato petro dixit. Tu es petrus. ⁊ sup̄ hāc petrā edificabo eccle-
siā meā. Et porte inferi non ꝑualebūt aduersus eā. Et quodcūqꝫ solueris sup̄ terrā. erit solutū ⁊ in ce
lis. sic ⁊ ligatū qđ ipse ligauerꝫ ⁊c̄. Jam ꝗ solus ille fundauit ⁊ supra petrā fidei mox nascentis erexit
ꝙ eterne vite clauigero. terreni simꝉ ⁊ celestis imperij iura cōmisit. Jllā caput constituit ⁊ cardinē vt
sicut cardine ostiū regiť. sic hui⁹ sancte sedis ap̄lice auctoritate. oēs ecclesie dn̄o disponēte regantur.
Jllius ꝗ fungiť priuilegio cui⁹ auctoritate fulciť. Unde dubiū nō est ꝙ illi inobediēs in heresim la
biť. fidēqꝫ violat ꝙ aduersus illā agit que est mater fidei ⁊ magistra. atqꝫ illi inueniť cōtumax ꝙ eam
cūctis ecclesijs nosciť ꝓtulisse. Un̄ ⁊ ipse beatissim⁹ Ambrosius sese in oībus sequi magistrā suā ro
manā ꝓfiteť ecclesiā. accurata admodū ⁊ catholica ꝓtestatione. Jta ⁊ doctissimus Hieronymus
arriana pulluāte heresi suis tēporib⁹ Petri cathedrā ⁊ fidē. dn̄ico ore laudatā. sibi censuit consulen-
dā. imitandāqꝫ. Jta ⁊ fideles oēs debent facere. vniuersi id exemplū sequi. Ubicūqꝫ em̄ fuerit corp⁹
illuc ꝯgregabunť ⁊ aquile caputqꝫ. mēbra (vt par ratio est) sequunť. Sed excecata oriētalis ecclesia.
heu ista nō capit. acquiescit minime. Et quoniā extra arcā Noe facta est. pereat opꝫtet. Neqꝫ em̄ ex-
tra illā salus cuiqꝫ esse pōt. attestantib⁹ scripturis oībus ⁊ sanctorū patrū canonib⁹. quoniā vna est
sancta ⁊ immaculata mať ecclesia. vnū habēs caput. vno spū viuificata. vna fide fundata. Quicūqꝫ
ꝗ ab illi⁹ fidei vnitate vel societate Petri. semetipos quōlibet segregāt. tales nec a vinculis peccato-
rum absolui. nec ianuā regni celestis ingredi possunt. Quicunqꝫ extra domū hanc agnū comederit.
prophanus sit necesse est.

¶ Sequiť planctus lamentabilis sup̄ misero statu qui in p̄sentiarū cer niť in ecclesia occidentali cū matura exhortatiōe ad principes imperij vt quo ad ipsorū interest fide liorem nauent operam pro eius defensione.

Ed cur sup̄uacanee inaniter ⁊ frustra prorsus dū hec recolo ⁊ mecū ip̄e ꝑtracto stulto la-
bore memetip̄m afficio. vt ꝗđ inuanū vetera hec ⁊ iā dudū obliuioni pene tradita longeqꝫ
posita mala deplāgo. quādoq̄dem vt oīb⁹ liquet. recētia. ꝓn̄tia noua. ⁊ ꝓxima eccl'ie dān̄a
⁊ exterminia curanť minime. hac p̄sertim miserabili tēpestate. ꝗ oēs ꝗ sua sunt q̄runt non
ꝗ iesu xp̄i. nō ꝗ eccl'ie spōse sue. nō ꝗ suoꝝ subditoꝝ. Quo fit vt cū cōmuni oīm ꝑiculo ⁊ toti⁹ reipu-
blice xp̄iane clade dānoqꝫ dietim mala ingrauescūt. ⁊ tū ipsis larib⁹ tū laterib⁹ nr̄is incūbant. immi
neāt comin⁹. astentqꝫ p̄ forib⁹ ita vt ꝑcelerē ad interiora nr̄a minenť ingressum. atqꝫ inť patiendū hec
mḡratus oēs eccl'ie ⁊ vniuersi optimates dormiūt graui litargia depressi. adeo ꝙ ꝗ sub ocl'is sepe cō
spiciūt imo ⁊ sentiūt. mō ip̄i salui euadāt. ceterꝫ ꝑeuntib⁹. nihilipēdūt ac fluccifaciūt. nec est ꝗ se ex ad
uerso muꝝ opponat ꝓ dn̄o exercituū. aut ꝓ domo ei⁹ ꝗ est eccl'ia. Proinde sedet i tristicia mať ⁊ dn̄a
gētiū. nec est ꝗ cōsoleť eam ex oīb⁹ caris ei⁹. Quisnā xp̄ianoꝝ nō ꝯsideret. ꝗs nō maxime doleat vni
uersam rēpublicā nr̄am tā vehementť turbatā hodie ⁊ afflictā. imo iam pene labefactari incipientē.
deficientē miserabiliť. Cōpertū habēt oēs exploratūqꝫ (nā plurimi id cū suo ⁊ cōmuni eccl'ie detri-
mento pudore atqꝫ rubore sensere) quēadmodū xp̄iani noīs ⁊ sanguinis emuli. hostes fidei. inimici
crucis xp̄i. ip̄i videlicꝫ thurci ꝑfidi. a paucis sup̄iorib⁹ annis fortiores nob effecti. seuiūt ceu rabidi
canes ante fores eccl'ie ꝗn irrūpere sepe moliunť. vacillantib⁹ nob ac deficientib⁹ in dies magis ma
gisqꝫ. Nec quēpiam fugere aut p̄terire posse arbitror quō iam dudū in suā redegere ditionē imperia
⁊ regna. tū populosa. tū opulenta. ꝓuincias ꝑpotentes. p̄claras ciuitates ⁊ vrbes. insulas ꝗꝫ egregi
as ⁊ munitissimas. Cōstantinopolim nanqꝫ ⁊ Trapezuntiū vrbes imꝑatorias. Traciā oēm. ⁊ Boe
ciā. Atticam. Macedoniā. Thessaliam. Achaiam. Etholiā. vtrāqꝫ Misiam. Tribalos. Scordi-
scos. Tanricos. Bastarnas. ⁊ cetera plurima opida ꝗ breuitatis gr̄a haud enūero. occisis eorū impe
ratorib⁹. pulsis regib⁹. ceterisqꝫ dominis. ferro atqꝫ igni vastatꝫ regionib⁹. cesis incolis. aut in capti-
uitatē abductꝫ. olim bello truculētissimo thurcus occupat. Quot aūt strages cladesqꝫ ingesserit. Pe
loponesicis. Dalmatis. Epirotis. Jllirijs. Noricis. Pānonijs ⁊ germanis ipsi haud dubiū frequē-
ter audiuim⁹. ex ꝗbus nō paucos nr̄is ex cōfratrib⁹ duxit triūphos. Libet hic p̄terire mare euxe
niū siue (vt aiūt) mediterraneū (qđ etiā vulgo mare maius dr̄) qđ expugnata capha. ianuensiū colo
nia. libera classe Turc⁹ nauigat. Transeo mitilenē. cicladas insulas. Calcidē euboie. siue nigrūpon
tē Cozoram quā ytali scutarim vocāt ⁊ reliq̄ xp̄ianoꝝ loca. ꝗ Turcus. tū dolo ⁊ fraude. tum durissi
mo impio regit. Nō dicā asperrima bella clarissimoꝝ venetoꝝ cū thurca vltra citroqꝫ fortiter gesta.
Silebo queqꝫ mortalia flagella a thurco illata inuictissimo regi vngarie. nr̄is tꝑibus. ꝗ pro fide do
mini nr̄i iesu xp̄i recte pauor infideliū dici pōt. Quo tandē esse anio debeam⁹. ipsi p̄sēsim⁹ Quis Ro
dū p̄clarā ciuitatē ⁊ insulā vt cetera obmittaꝫ anno sup̄iori fundit⁹ delere anhelauit: Turc⁹. Quis
paucis euolutis annis ingēti xp̄ianoꝝ strage ⁊ cede. ydruntū in ytalia vi cepit: thurcus. Quis ep̄a-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tum Melfaten̄. basilicasq̄ multas. ante paucos emensos annos cōbussit ac solo equauit? thurcus.
Quis oēm apulie maritimā orā. ferro igniq̄ȝ vastauit? thurcus. Ad romanū imperiū frequēti ani
mat⁹ victoria. oculos suos sanguineos nemo ambigat ꝑsepe flectit. mortē nobis minitās ⁊ vltimuȝ
exiciū. At in tanto rerū oīm discrimine. hos int̄ turbines in tātis terraꝝ depopulatiōibꝫ: vastationi
bus tātis monasterioꝝ ⁊ eccl̄iaꝝ. Innocentū necibꝫ ⁊ fratrū nr̄oꝝ crebris abductiōibꝫ. q̄d ex aduer
so ab his q̄ summa tenet gubernacula atq̄ supmo residēt in fastigio summaq̄ȝ in arce delitescūt. actū
sit aut temptatū. quantū qualiterue repugnatū. q̄ nesciat ex oībus arbitror neminē. Adeo heu dormi
unt vniuersi ad q̄s negociū ꝑtinet. ex q̄bus velut patronis tranquillā nauigationē. ex q̄bus ceu pa
storibus salutē. si vigilarent ⁊ obseruarēt vigilias tenebrose noctis sperare deberemus.

Sic ꝑfunctorie res agit̄ vt in malis nil supra. Sentim⁹ q̄ȝ explicamus lōge melius tā ꝑiculosaȝ
p̄sidentiū inertiam. negligentiā tutorū atq̄ȝ pastorū. Nanq̄ȝ licet de⁹ ipse optim⁹ vineā suā (hanc lo
quor ecclesiā) olim de egypto transtulerit. eiecerit inimicas sibi gentes. duces dederit itineris successi
ue in cōspectu eius qui plantarent. qui rigarēt. ita vt ipsa pridē suorū vbertate palmitē mundū cin
xerit vniuersum. prochdolor tamē aper de silua nostris cernentibꝫ rectoribus. crebro extermiat eā.
singularis quoq̄ȝ ferus depascit̄ miserandū in modū. Unde ex tam remisso eorū gubernaculo ⁊ re
gimine desidioso. atq̄ȝ negligentissimo. oīs christiane religionis ruina. desolatio. ⁊ dissipatio dino=
scitur oriri. Porro cui monstro huiuscemodi p̄lati aut principes cōparandi sint. hinc aduerti potest
Nimirū quod rector inanis in medio maris dormiēs. ⁊ quasi sopitus gubernator amisso clauo in=
ter tēpestates. hoc talis in medio suorū. Quod p̄terea custos ciuitatis carens gladio. et prorsus iner
mis hoc talis nullo penitus armatus bono zelo. Quod deniq̄ȝ canis iuxta gregē non valens latra
re. aut speculator absq̄ȝ buccina. hoc pastor ⁊ ydolum quicunq̄ȝ perfunctorie ex magnatibꝫ agens.
Hinc tuū tuorumq̄ȝ naufragiū. periculū. et perditionē: pensa. quicunq̄ȝ es rector aut ductor. tutor=
q̄ȝ gregis dominici. Attende tibi ⁊ vniuerse gregi tuo. tu in p̄mis pater beatissime. pontifex maxime
euigila animo vel Jesum cuius vicē geris in terris. audite adhortantem. teq̄ȝ excitantem. Symon
quid dormis. Desidiam pelle. pelle torporē feruorem assume. zelum domini indue. quoniā illo ali=
ud sacrificiū acceptius nullū. Hely memento qui in filios negligētius agens. grauē in se excepit vl
tionē. fractis ceruicibus. peremptis liberis. arca ablata. Dauid recole. qui ⁊ ip̄e bonitateȝ in filios.
non disciplinā exercens. eorum iuuentutē experimento sibi didicit ꝑniciosam. quorū puericiam va
ga licentia permisit esse voluptuosam. Quot ⁊ quanta hec prelatoruȝ negligentia mala pariat. quis
nesciat. quippe que mordacissimo vermi cōparatur. qui in intimo ligno nascitur ⁊ eius rodit paula=
tim medullā. Constat ꝟo ꝙ lignū vermibus exaratum ad nihilū valet vltra nisi ad ignis combusti
onē. sed ⁊ ad hoc huius mali q̄ȝ euidenter ⁊ proprie vim atq̄ȝ furorē spiritus exp̄ssit diuinus. cū eaȝ
etiam tinee assimilat que vestimentū consumit. quod vt notissimū est. esu tinearū attactū. nullius p̄=
cij vel vsus cōmertiū potest habere. Hoc malū ab initio omnē destruxit christianā religionē Neq̄ȝ
eīn subitanea quadam ruina adeo defecimus sed per incuriā presidentiū et prelatorū. paulatim vir
tutibꝫ ⁊ exercitijs primis decedentibꝫ. et per hoc sensum vicijs crescentibꝫ. tam miserabili cōcidim⁹
casu. Animaduerte ergo pater beatissime. ⁊ quēadmodū tunc diligēs fidusq̄ȝ nauta maximo desu=
dat ingenio. et plurimū impendit laboris. cū ventorū turbines aduersusq̄ȝ impetus patitur. cū pro
cellarū moles sustinet immēsos. cū in scilleā rabiē scopulososq̄ȝ acutos ⁊ vastas sirtes. vi agit̄ ven=
torū. vnde insequit̄ clamorq̄ȝ virū stridorq̄ȝ rudentiū. Ipse p̄mus in op⁹ ruit. crebro fatigat themo
nē. cunctos ad laborē hortat̄. Remos laxari iubet vndis. effunduntq̄ȝ vires viri. it magnus in ethe
ra clamor. Similē in modū cū vrbs quelibet obsidione cingit̄ hostiū. ⁊ belli faces ardēt. feruet lu=
dus martis. vastant̄ leta sata. boūq̄ȝ labores sternunt̄ agri. ⁊ neci dant̄ hoīesq̄ȝ pecudesq̄ȝ. Obsidēt
ast alij telis angusta viarū. Oꝓpositi stat ferri acies. mucrone corusco. Tūc p̄mus p̄nceps ipse si q̄
fide. si q̄ pietate in suos est. Rūpit moras. robur ciet exercit⁹. tubaq̄ȝ clangēte ruūt i agmen vnū cū
cti. arma capessunt. conglomerant̄ duci. ⁊ omniū ardor vnus est. aut viribus ⁊ robore. aut consilio
et industria. reipublice consulere saluti. pellere hostes. Currunt hi in arcem summā. hi menia scan=
dunt. viq̄ȝ maxima tutant̄. Hi q̄bus integer eui sanguis est. solideq̄ȝ suo stant robore vires. Man⁹
cōserere ardent. iuuat in hostes cōferre semetipsos. Dū tali capite. tali duce. ⁊ p̄ncipe gubenant̄ gau
dentq̄ȝ. Quid his velim exēplis facile intelligis pater ip̄e beatissime. Sed ⁊ vos cognoscite p̄n=
cipes seculi. deo vos rationē reddituros esse ꝓpter ecclesiam. quā a xp̄o tuendā suscepistis. Idcirco
eīn vt sacri tradūt canones. adepte p̄tātis culmia tenetis. vt ꝑ eandē p̄tātem vr̄am eccl̄iasticā discipli
nā mutatis. vt ꝙ nō p̄ualēt sacerdotes efficere ꝑ doctrine sermonē. p̄tātis hec vr̄a imperet ꝑ discipli
ne terrorē. ⁊ q̄dē vr̄a semꝑ est ad eccl̄iaꝝ tuitionē. pupilloꝝ ac viduaꝝ ꝓtectionē. rapaciūq̄ȝ refrena
tionē intēdere. facere vnicuiq̄ȝ iudiciū ⁊ iusticiā. liberare de manu calūniātiū vi opp̄ssos. miserꝫ p̄be

re auxiliū. neqꝫ pati vt a quoqꝫ vestra cōtinētia cōtristet. cohibere futura. punire adulteria. impios de terra ꝑdere. homicidas. patricidas. ꝛ ꝑiuros nō sinere viuere. subiectos vob non ꝑmittere inique agere. hec inquā ꝛ sil'ia semꝑ spectāt ad vias celsitudines ꝛ magnificētias ꝑncipales. At ꝟo nūc ea qua sumus miserabili tēpestate qn̄ equore toto cōmoto nauicula petri adeo vehement' iactat fluctibus. cōcutitur ꝛ pene pellit in latus. Uos q̄ primi in acie confligere. pro gradu proqꝫ officio habetis. quid deo ꝛ ecclesie sue. eiusqꝫ antistiti: ac summo p̄suli debeatis. accuratius pēsate. videte diligētius quid facto opus sit. Attendite quoqꝫ sagacissime quid tandē vestra negligentia ac dissimulatio (omniū pace ꝛ venia dixerim) hactenus visa ꝛ experta. sit paritura.

Sane cur hisce tēporib' inuenerūt nos mala ista. si q̄s forte miret in promptu causa est. sub aspectū patet. latet neminē q̄ vel paululū circūspiciēs in girū fert intuitū. Mox em̄ obrē videbit vniuersum innūeris abūdare vicijs ꝛ criminib'. repletū omi ꝑsus malicia. dolo. ꝛ fraude. qm̄ nequicie in habitaculis hominū in medio eoꝝ. tenet eos suꝑbia. opti sunt iniq̄tate ꝛ impietate sua. prodit quasi ex adipe iniq̄tas eoꝝ. transcūt in affectū cordis. Hinc videre est iniq̄tatē ꝛ contradictionē in ciuitate. die ac nocte circūdat eā iniq̄tas. ꝛ labor in medio eius ꝛ iniusticia. nec deficit de plateis ei' vsura ꝛ dolus. Atqꝫ vt ꝑmū de ecclesiasticis viris ꝛ clericis in cōmune tremula tm̄ manu ꝛ stilo reluctāte qua decet reuerētia quippiā scribā. q̄s nō videat quō obscuratū est aurū. i. vita reproba ministroꝝ dei sordib' fuscare. quondā quidē virtutib' gloriosa. nūc ꝟo ꝑ negocia seculi ꝛ vicia varia opido denigrata. Color optim'. id est sanctitatis habit' in culpe multiplicis feditatē mutat'. dispersi sunt lapides sanctuarij ꝑ oīa pene genera viciorū. in capite omniū platearū. suis prauis exemplis plebeis scandalū graue inferētes. adeo vt recte dn̄s ip̄e de eis illud Ezechielis cōqueraꝛ ꝛ dicat. versa est mihi dom' israel in scoriā. oēs isti es ꝛ stannū ꝛ ferrū ꝛ plumbū in medio fornacis. Cecidit siquidē babylon magna a scītate ꝛ virtutib' q̄ fuerūt in ꝑmitiua eccl'ia. ꝛ facta est habitatio demoniorū ꝛ custodia oīs sp̄us immūdi ꝛ oīs volucris immūde dū ꝛ carnalia ꝛ sp̄ualia in eis vicia regnāt. O q̄t ex eis cū illa fornicant muliere hodie. q̄ inaurata est auro. ꝛ hꝫ poculū aureū plenū abhomiatiōe in manib' suis. Que quidē mulier ambitionē ꝛ cupiditatē designat in clero. q̄bus pctis hoc maxime tꝑe plurimū fedat. Oēs em̄ diligūt mūera. sequunt retributiōes. cū symone gradiunt. auaricie studēt a ꝓpheta vsqꝫ ad sacerdotē. nec aduertūt ꝙ alijs sepe p̄dicant. quoniā iuxta apl'm. Radix omniū malorū est cupiditas. quā quidē appetens errauerūt a fide. ꝛ immiscuerūt se dolorib'. Tu autē o homo dei clerice quicūqꝫ hec fuge. sectare ꝟo iusticiā. pietatē. fidē. charitatē. patientiā. mansuetudinē. Certa bonū certamen fidei. apprehende vitā eternam in quā vocatus es. ꝛ confessus es bonā cōfessionē coram multis. id quidē ad Thymotheū episcopū Paulus scripsit. sed ad omnē cleruꝫ specialiter potest rōne dici. Nam quod ad ambitionē attinet pene omnes vel per se vel ꝑ honores querūt ꝛ dignitates. ꝓcio ꝛ ꝓcibus. encenijs ꝛ minis. Ambulare volūt in magnis ꝛ mirabilibus suꝑ se. Adeo inualuit hoc malū in clero. vt omēs suꝑgrediant seculares in eo. Testat canon. immo detestat. quorundā etiā religiosorū oculos adeo ambitionis ꝛ superbie vicio excecatos. ꝙ quasi sue professionis immemores qua cōtemptis honorib'. abiectis diuitijs. seculiqꝫ delitijs spretis. ꝓpriū arbitriū alterius subiugarūt ditioni. Hec omia prorsus ambitiose requirūt. nec vllo cōtentant gradu. finem nesciunt ascensionū Atqꝫ (quod pudori est maximo) in litigiorū amfractus p̄cipitanter ruūt causarū se ingerūt strepitib'. amplissima aspirāt culmia. acqꝫ fastigia grandia cōscendunt. qui etiam titubāt in plano. Nimirū vt vetusta hꝫ sentētia. mens dignitatis auida nec abstinere nouit a vetitis. nec gaudere concessis. nec vlli pietati adhibere cōsensum. Porro nullū est aliud viciū qđ ita omēs exhaurit ꝟtutes. cūctaqꝫ hoīem sanctitate spoliat ꝛ denudat. vti suꝑbia ꝛ ambitio. q̄ velut generalis q̄dam pestis. nō vnū solū mēbrū debilitat. sed solidū corpus. letali corrupit exitio. atqꝫ in ꝟtutū etiā arce collocatos. grauissima deijcit ruina. Angelū illū attēdamus (vt cetera transeā) q̄ pre nimietate splēdoris sui atqꝫ decoris lucifer appellat' est. eū nullo alio q̄ꝫ hoc vicio ex illa btā ꝛ sublimi angeloꝝ statiōe in baratrū deiectū scim'. Hinc tyrannidē mali hui' cognoscam'. Ambitiosus chore ꝛ cōplices eius igne diuīo succēsi sunt: qꝛ sacerdotiū rapere voluerūt. datan ꝛ abyron. qꝛ moysi de ducatu īuiderūt. terra absorbuit descēderūtqꝫ in infernū viuētes. Ozias q̄ꝫ rex lepra recte ꝑcussus est: qꝛ sacerdotiū sibi voluit vsurpare. ambiebat iason frat' onie sūmū sacerdotiū adito rege. ꝓmittēs argēti talēta trecēta octoginta (Nā oīs ambitiosus ī symoniā vt cōiter labit) Is ipse iason quā sn̄iam excepit. quē vite habuerit terminū exitū ve. machabeoꝝ liber docet. Fuit hoc viciū primū luciferi vt dictū est. q̄ equalē deo appetijt sedē. O quāti hodie feda insequunt vestigia eius. īmo q̄ꝫ pauci euadūt. q̄bus dn̄andi libido nō domict. sed quē seq̄mini miseri. Nōne iste est mons in quē ascendit angelus ꝛ fact' est dyabolus. O ambitio. subtile malū. virus secretū. pestis occulta. doli artifex. mat' ipocrisis. parēs liuoris origo vicioꝝ. criminū fomes. ꝟtutū erugo, tinea scītatis. excecatrix cordiū. ex remedijs morbos ꝑ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

creans.ex medicina languores. Heu longe est a nobis eximiū ⁊ ꝓclarum illud saluatoris nr̄i exem-
plū qui oblatā gloriā culminis fugit.cum eū vellet facere regē. ⁊ tamē penā probrose mortis appetijt
cū ad patibulum crucis sponte venit. Sed surda hec omīa prochpudor aure transimus.dū quisqꝫ
proprio se metit̃ iudicio.nec maiorū patitur aut expectat cēsuram.dum nec ꝓceptis nec legibus di
gnamur subijci.sed erūpimus.sed estuamus. ⁊ vltra nostrā ambitiose protendimur mēsuram.efferi
mus nosmetipos in immēsum.practicamꝰ mira.inauditas adinuenimꝰ vias.neqꝫ patimur ad nos
deferri honores.sed ꝑ his cōsequendis ꝑuolamus.cōtendimus.certamusqꝫ iure nobis deberi om-
nia arbitrantes.dum omibus nos superiores ⁊ meliores existimamus. Adde (quod extreme de
mentie est) vbi maior ⁊ clarior est inscicia ⁊ ignorantia est.ibi insolentior arrogantia regnat. Blandi
mur nobis ex sanctimonia status.extollimur de eius sublimitate.de illius dignitate cōfidimus.ne-
qꝫ cogitamus ꝙ sicut canon inquit.nō locus.nō dignitas.nō cathedra. sanctū faciūt.sed vita ⁊ mo
res. Unde ex officio ⁊ status eminētia non licentiā peccandi. sed necessitatē potius bene viuēdi ec-
clesiastici viri se nouerint assecutos:neqꝫ ex dignitatis altitudine audaciā delinquendi sibi sumant.
fallentes semetipos: ⁊ nō recte arguētes.quia videlicꝫ scriptū legūt suis in canonibus. Nullus san
ctū dubitare debet quē apex tante dignitatis attollit.in quo si desunt bona acquisita ꝑ meritū.suffi
ciunt.que a loco ⁊ cathedra testant̃. Et iterū cathedra aut claros ad hec fastigia erigit. aut qui erigū
tur illustrat. Ad q̇ dicimus. plurimū falli eos q̇ de loci dignitate letant̃. Nam ꝓdicta de illis intelli-
git canon.qui ꝑ bonos actus suos.sanctos ꝓdecessores imitant̃. vnde subdit ꝙ ea que de cathedre
sanctitate dicta sunt.ad illos ꝑtinet.quos proprie cōuersatiōis splēdor decorat. Sed pro tanto san
ctos vocat canon.quia ꝓpter loci ⁊ cathedre sanctitatē.boni ⁊ sancti ꝑsumunt̃. Neqꝫ vos reddat se
curos o patres.alte dignitatis fastigiū.sed reprimat potius ⁊ humiliet. ingens periculū ⁊ ipis cer-
uicibus vestris imminēs si vita obest dignitati. Quid paradiso altius.quid tutius celo. ⁊ tamē ho-
mo de paradiso peccādo angeli de celo ceciderūt vt posteris exēplo essent.qꝛ non loci aut dignitatis
amplitudo.securitatē tribuit.sed innocētia vite. Ecce in quāto ꝟsamur ꝑiculo. In cūctis ceteris sta
tibus culpa suos tenet actores.q̇libet suo punit̃ pctō.qꝛ scriptū est. Anīa que peccauerit ipa moriet̃.
In hoc aūt vno viuēdi genere nostro.ne dū suo sed aliorū pastor scelere plectit̃. populorū damnat̃
iniq̇tate.dn̄o ꝑ prophetā acerbissime cōminātē. Si nō fueris locutꝰ vt se impius custodiat a via sua
et ille in iniq̇tate sua moriet̃.sanguinē eius de manu exquirā. Quod maius ꝑiculū illo poterit exco-
gitari q̇s sane mētis cōpos.ad id genꝰ vite aspiret vt aīam suā teneri obligariqꝫ baratro eligat si alij
peccarint. In exordio hūani generis Cayn ipe licet reprobus: tante tamē intelligētie fuit vt vite alie
ne curā abijceret inq̇ens. Nunq̇d ego custos suꝫ fratrꝭ mei. Repellebat a se caute fratrꝭ curā ne incau
tius ꝑ fratre teneret̃.ille etenī frīs curā recusabat.nūc prochdolor ad extraneoꝝ. cū apto ꝑiculo pas
sim ꝑperet̃.currit̃ ab oīmi etate.a doctis ꝑiter ⁊ indoctis.q̇d ꝟo tam demētie proximū ꝙ alienoꝝ faci
norū strictā rōnem se redditurꝫ ꝑmittere.q̇ sua aut nō videt aut nō intelligit. Grādis ꝑinde ⁊ ꝑiculo-
sa sarcina est cura pastoris. Nam cuiuslibet ouis ꝑditio illius periculū est.ad quē ꝓpheta ait. Et
erit anīa tua pro anīa illius. O verbū tremendū.o stupēda sententia.o durissimū iudiciū. cui caput
tuū pastor inclinās atqꝫ supponis.quādo etiā tot mortibus dignus iudicaberis. quot ꝑditionis exē
pla ad subditos transmittis. Sꝫ nemo ex nobis hec secū cogitat.oēs felices nos beatosqꝫ credimꝰ
si hanc conseq̇mur curā.si pastorale culmē adipiscimur.laboramꝰ pro his nanciscēdis ꝑ phasqꝫ.di
esqꝫ noctesqꝫ. Dixerim oīm cōniuentia aliq̇d acrius.hodie pro ep̄atu nō modo litigat̃ sed bellat̃.nō
solū cōtendit̃ sed pugnat̃.quod ceteris omnibꝫ detestabilius non incōgrue iudicauerim.quoniā ⁊ si
scriptū sit.seruū dei non oportet litigare.nos tamē qui sp̄ūales sumus ⁊ lites atqꝫ cōtentiōes specia
lius vitare iubemur.prochpudor tā acerbe.tam crebro.tā impie litigamus:vt omnes vincamus in
cōtendendo laicos. Et certe plerunqꝫ nō sine orbis scandalo ⁊ ꝑiculo.ita sub colore iusticie.obrepit
impietas. Aiūt em̄ ex nobis multi. ⁊ si non verbis.factis tamē. Gloriam nostrā alteri nō dabimus.q̇
dum vanā ⁊ caducā sectamur verā ⁊ eternā amittimus. Currimus ad gloriā. ⁊ ecclesiā ꝑiclitari ma
lumus.quā ipsi nō honorari.sed gloria nostra in cōfusione erit. Hinc nōnunqꝫ accidit nob ambi-
tiosis ꝙ cū multū ⁊ diu ꝑtinaci anīo vanis acti spebus altiora nitimur cōscendere.mox repentinus
casus irruit.rapit mores improuisos. ⁊ is q̇ nobis ꝓmus attigit annꝰ honori.luctui fit ⁊ funeri. Sꝫ
his missis vt cetera plurima cleri cōplectar vicia paucꝭ.in cōmuni saltē.in ea iā pridē incidimꝰ tp̄a.
in q̇bus cū propheta liceat exclamare. Sol ⁊ luna obtenebrati sunt. ⁊ stelle retraxerūt lumē suum.
Lamentabilē totiꝰ ecclesie statū.quo ad sup̄mi ordinis patres.mediocres quoqꝫ ⁊ inferiores.deplo
rātis ꝓphete verba sunt. Qui em̄ propter celestis sapiētie claritatē ⁊ sp̄ūalis vite honestatē.soli lune
⁊ stellis in sacra cōparamur pagina. Juxta illud. Qui docti fuerint fulgebūt q̄si splendor firmamē
ti. ⁊ q̇ ad iusticiā erudiūt:multos quasi stelle in perpetuas eternitates. ipsi ꝓpter abhomiabilē emē-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tis cecitatẽ ⁊ detestabilis vite in honestatẽ obtenebrati. ⁊ heu om̄i ꝑuati lumīe cernimꝰ. Adde qđ
oīa supat. ipis nobis q̄ int̄ ceteros sic̄ lumīaria in mũdo. apostolica sentẽtia lucere deberemꝰ tante in
iecte sunt tenebre. obscuritas tãta adacta est. vt symonia q̄ abolim heresis loco habita est semꝑ. tã fa=
miliarꝫ nob. tanq̃ꝫ cara effecta est. vt in domo dñi incedamus. lateralis auaricia. domestica luxuria.
amica supbia. libido. voluptas. comessatio in rerũ abũdantia nob cõuictissima. desidia. ignauia. dei
statusq̃ꝫ nr̄i obliuio q̄lis nobis ad dignitatẽ ingressus. an ꝑ ostiũ. an aliũde. qs vite ꝓgressus. ac tan
dẽ rebꝫ cõfectis. nob mortẽ obituris qs ex hũanis egressus sperãdis. cõsideratio penitꝰ nulla. q̄ oīa
sedẽ q̄si sibi ꝓpriã collocauere in nob. Quo fit vt eccl'ie dei nocẽtior nemo sit q̃ꝫ nos ipi dum ꝑuerse
agimꝰ. ⁊ nihilominꝰ nomẽ ⁊ ordinẽ scĩtitatis habemus. Ob id ꝓfecto. grauissime nos horrẽdeq̃ꝫ ma
nẽt pene. Nimirꝫ si ꝓphetarꝫ. si pr̄iarcharꝫ. si totiꝰ scp̄ture repetamꝰ annalia nullũ repiemꝰ hominuꝫ
genꝰ qđ deꝰ vehemẽtiꝰ arguat: puniat seueriꝰ. Discurre ꝑ ꝓphetas. scripturã lege. q̄d audies nisi pa=
stores ꝓp̄li mei ꝑuaricati sunt in me. Ve pastoribꝫ q̄ disꝑgunt gregẽ meũ. ve pastoribꝫ q̄ pascũt semet=
ipsos. ve vob q̄ opulẽti estis in syon. optimates. capita ꝓp̄lorũ. q̄ ingredimi pompatice domũ dñi. q̄
dormitꝫ in lectis eburneis. ⁊ lasciuitꝫ in stratis v̄ris. Et reliq̄ id genꝰ plurima q̄ si ꝑ ocio liceret affer
re in mediũ. mirũ certe nobis ipis videri facerẽ. si quẽ ex nobis ꝯtingeret saluari q̄ principamur ⁊ ꝑ=
sumꝰ in tãtis minis. ⁊ in tãta pigricia. in tãtis increapatiõibꝫ ⁊ in tãta desidia. Igit̄ sic nob maiori=
bus celi lumīaribꝫ obfuscatis. in totiꝰ orbis miserã faciẽ ⁊ mũdi climata vniuersa. vt aliꝰ cecinit va=
tes. iã dudũ venit dies tenebrarꝫ ⁊ caliginis. ꝑinde dies calamitatꝫ ⁊ turbidis. atq̃ꝫ vt plãgit Alanꝰ.
Incũbit fidei vespa mũdo. nocturnũq̃ꝫ chaos fraudis abũdat. languet iusticie lucifer. huiꝰ vix vm
bre remanet vmbra supstes. Iã nõ hypocrises pallia q̄runt. sꝫ crimẽ falleras exuit oẽs. nec se iusticie
luce colorat. sꝫ se iã victũ glosat apte. Censet̄ reprobũ ius ꝓbitatꝫ. v̄tus sub vicio victa laborat. vir=
tutis spẽs exulat oīs: laxant̄ vicio frena furoris. Inq̃ꝫ etiã id ventũ est tp̄us abolim vt impante flo=
renteq̃ꝫ neq̄cia. v̄tus nõ modo p̄mijs careat. verũetiã sceleratorũ pedibꝫ subiecta cõculcet̄: ⁊ in loco
facinorꝫ supplicia luat. Innocẽtis causa detorquet̄ in crimẽ. ⁊ scelestus quisq̃ꝫ a facie iudicis victor
ascẽdit. Qui multis ꝓdesse poterãt velut purgamẽta q̄dam mũdi huiꝰ abiecti in publicũ venire nõ
audẽt. At q̄ in omniũ grassant̄ ꝑniciẽ. potẽtissimi vigẽt tyrãni. fulget ꝑuersus in solio iudiciarie po=
testatis. ⁊ cũcta ei v̄tutis instrumẽta sordescũt. miser macerq̃ꝫ fenerator infinitã auget pecuniã. at q̄
cũcta vellet largiri. tenui asse viuit inglorius. matrone relicta grauitate in luxus meretriceos resol=
uunt̄ ⁊ sanctũ Joseph mulier emula castitatis ad hec ꝑsequit̄. Et q̄d frustra multa cõmemorẽ. Re=
cessit lex a sacerdotibꝫ. a p̄ncipibꝫ iusticia. cõsiliũ a senioribꝫ. a populo fides. amor a parentibꝫ. a sub=
ditꝫ reuerẽtia. charitas a p̄latis. religio a monachis. a iuuenibꝫ honestas. disciplina a clericꝫ. a mḡris
doctrina. studiũ a scolaribꝫ. a iudicibꝫ eq̄tas. protectio a militibꝫ. a ciuibꝫ cõcordia. timor a seruitori=
bus. a rusticis cõmunitas. veritas a mercatoribꝫ. a nobilibꝫ v̄tus. castitas a virginibꝫ. a viduis hũi=
litas. dilectio a cõiugatis. a paupibus patiẽtia. Ita agimur p̄cipites ꝑ antra criminũ ⁊ mũdi arcã te
tra caligine ceci oberramꝰ. O infidus rerũ mortaliũ status ⁊ sine te deꝰ bone calamitosũ oĩe qđ vi
uimus. Ecce si v̄tute ꝯspicui ⁊ moribꝫ. fide. sapiẽtia. religione. castitate. ceterisq̃ꝫ animi dotibꝫ clari.
quos ꝑ paucos hec nr̄a fert etas. reproborꝫ cõparatiõe. tollant̄ e medio. q̄d nisi caligo inuoluẽs. plu
rima mortis imago ⁊ tenebre densissime relinquunt̄. O tẽpora. o mores. tẽpora turbatissima. tempo
ra calamitosa. Mores reprobi. mores ꝑditi. ⁊ cleri ⁊ ꝓp̄li. Tempus de quo tandẽ dicet̄. Venit sum
ma dies ⁊ inelectabile tẽpus. Tẽpus in quo iuxta vetustũ prophete vaticiniũ. Omne caput langui
dũ. ⁊ omne cor merẽs. a planta pedis vsq̃ꝫ ad verticẽ nõ est in eo vlla sanitas. Profecto caput oĩe.
omnisq̃ꝫ vertex. supbia languet. Cor omne a maiori vsq̃ꝫ ad minorẽ meret auaricia. Sordescit luxu
ria planta vniuersa. ita vt in omni statu gradu ⁊ ordine nõ sit vlla sanitas. sed vulnus ⁊ liuor. ⁊ pla=
ga tumens. At qui hodie vulnus lasciuie. castitatis fascia circumliget. est nullus ⁊ nemo. Qui pau=
pertatis medicamīe. auaricie liuorẽ curet. est nullus ⁊ nemo. Qui tumentẽ plagã fastus ⁊ supbie fo
ueat humilitatis emplastro. est nullus ⁊ nemo. En feda luxuries quo nõ penetrauit: quo nõ irrupit
et regũ scandit purpurã. sed neq̃ꝫ medici p̄terit ipsa togam. Naufragiũ dulce. leue pondus. grata ca=
ribdis. Auaricie virus quos nõ inquinat. quos nõ tenet infectos. nec plebeũ transijt vulgus. nec cle
ro ⁊ superioris ordinis homībus parcit. In quibus ipis tanto detestabilius est viciũ. quo facul
tates ecclesiarũ pauperũ patrimonia certe noscunt̄. ⁊ sacrilega eis crudelitate subtrahit̄. quicq̃d si=
bi ministri ⁊ dispensatores. non domini. nõ possessores vltra victum subripiunt ⁊ vestitum. Pesti=
fere demũ superbie adeo inualuit malũ totum per orbem vt mirabile dictu: cogitatuq̃ꝫ sit. homini
mortali. vnde iste fastus. ista arrogantia. cuius est erũnosa natiuitas. cuiꝰ vita laboriosa penalitas
concludit. cuius penalitatẽ penalior cunctis mortis demolit̄ necessitas. cui etiam momentũ est car=
nis gaudiũ. vita naufragiũ. mũdus exiliũ. cui p̄terea vita aut abest aut spondet absentiã. mors aut

instat. aut inevitabilē p̄nitiam minat̃. Hinc ꝗ o patres mūdo vniuerso in maligno posito. dei amo=
re nullo discremine vndiqꝫ extincto. cūctis ab sue p̄meue institutiōis origine mirandū in modū de=
generantibꝫ. Vn̄ clades tante. tot calamitates. tot plage in p̄p̄lo xp̄iano. pestes. fames. bella. interna
⁊ externa. ex supiorib facile est cognitu. Profecto iustissima cēsura pater ille pientissimꝰ atqꝫ rector
mūdi. vltorqꝫ equissimꝰ deus. pc̄tis nostris exigentibꝫ regnare facit sup nos hypocritas. q̄ vicȝ solo
noīe pastoꝝ atqꝫ tutoꝝ titulis gloriant̃. re aūt vera idola potius sunt ⁊ simulacbra eorū. quorū offi
cia p̄seferunt. p̄mittitqꝫ vt p̄cutiat nos nōnunqꝫ leo de silua: lupus ad vesperā vastet nos. pardus vi
gilet sup ciuitates eccl̄ie. furet̃ dormientibꝫ pastoribꝫ atqꝫ tutoribus ⁊ loca ⁊ gentē. abducat pro vo=
to. mactet ⁊ perdat. Quippe nemine resistente. dissimulantibꝫ vniuersis. idcirco etiā digna dei senten
tia effusa est cōtentio sup principes nr̄os ita vt errent in inuio ⁊ nō in via. Nam versi in semetipsos
atroces enses q̄s in p̄fidorū iugulis deo cōsecrare debuerant. ꝓprio sanguine immanissime ⁊ crude
lissime fedāt. Quasi ideo accincti sint gladijs vt xp̄ianū ⁊ fraternū semp effundant sanguinē ac im
placabiles lites. p̄petesqꝫ discordias int̃ se foueāt. ⁊ nō potiꝰ ad vindictā malefactoꝝ. laudē ꝓ bo=
noꝝ. eccl̄ie pacē atqꝫ tutelā. Attendite q̄so o reges ⁊ p̄ncipes. Nā ad vos deinceps sermo iste meus
hortatoriꝰ. Aīaduertite tandē quantū potuisset dudū possetqꝫ hodie recupari. de amissis locis ⁊ ec
clesie subtractis p thurcos. terre pelagiqȝ hoc sanguie quē crudeles manꝰ v̄re vel dominādi libidine
vel crudelitate vlciscēdi vel nocēdi cupiditate vl̄ feritate rebellādi. interim fuderūt fundūtqꝫ inces=
sant. Neqꝫ em̄ aliud quidpiam inter vos bella suscitat vt in plurimū aut lites mouet guerrasqꝫ. nisi
aut irrōnalis iracūdie motus aut appetitꝰ inanis gl̄ie aut terrene possessiōis ardor. Et certe vt ip̄i no
stis. talibꝫ ex causis neqꝫ occidere: neqꝫ occūbere tutū est. sȝ ad prime p̄iculosum. At ꝓ christi mili=
tes q̄ contra infideles arma sumūt qꝫ secure qꝫ sancte: p̄lia dn̄i sui ⁊ sponse eius eccl̄ie preliant̃. qui=
bus metuendū nequaqꝫ sit aut de hostiū cede peccatū. aut de sua nece p̄iculum quādoquidem mors
pro christo vel ferenda sit vel inferenda. Miles inquā talis ⁊ securus interimit ⁊ interit securior.
quia ⁊ sibi p̄stat obsequiū cum interit ⁊ christo cum interimit. neqꝫ dū occidit malefactorē. homici
da. sed vt ita dixerim malicida ⁊ plane vindex ac defensor reputatur christianorum. In morte em̄
pagani christianus merito gloriatur: quia christus glorificatur. Redite ergo ad cor o christiane
religionis tutores. duces fidelis populi. custodes dominici gregis. Expergiscimini queso. eui=
gilate animo: intelligite ⁊ erudimini qui iudicatis terrā. Et si fortassis fracti qualibet desperatiōe
(qđ deus auertat) aut alia difficultate vetera illa sancte terre Hierosolymitane. q̄ deplango damna.
resartire impossibile arbitramini (quanqꝫ nō sit impossibile apud deuȝ. si modo boni emulatores ⁊
suarū vltores iniuriarū atqꝫ blasphemiarū essetis) noua saltē indies ⁊ vicina mala q̄ relique parti
atqꝫ xp̄iane nr̄e reipublice inferunt̃. ardētius cordi accipite. ꝓpulsate studiosius. neqꝫ semp negligē=
da putaueritis ad eiꝰ vsqꝫ vltimā interuentionē. Videtis xp̄ianissimi p̄ncipes. q̄ deuentū sit. in quē
occeani angulū detrusa sit pridē ipsa eccl̄ia. Ex qꝫ lata in qꝫ angustā euaserit. paucis emēsis annis.
scitū est vob. Neqꝫ ignoratis q̄ iam in portu cōsistat. Sȝ quorsuȝ feror? Quid v̄bis frustra nitor?
Ut ad supiora redeā. ad instituti scȝ mei finem p̄ncipalē (a quo: quo nescio zelo lōgius euectꝰ sum)

Ad vos o serenissimi reges ⁊ p̄ncipes. Ad vos quoslibet seculariū dignitatū magnificos admi=
nistratores. hec vna petitiuncula mea dirigit̃. hec mihi supplex ad vos dep̄catio. vt maiorū vestrorū
videre annalia: dignas memoratu hystorias relegere: reuoluere fortia facta patrū. non grauemini.
Karoli videlicȝ quondā magni ⁊ christianissimi impatoris. qui circa annos dn̄i Octingētos ⁊ du=
os. vocatus a patriarcha Hierosolymitano ⁊ ab impatore Constantinopolitano rogatus cum ex=
ercitu cupiosissimo veniens Hierosolymam recuperauit. ⁊ terram sanctam vniuersam de mani=
bus infidelium eripuit. Hispaniam quoqꝫ totā p̄domuit. habens secum reges ⁊ duces. comites ⁊
milites. omnes gloriosis militie p̄conijs insignes. Inter quos tamē Rolandus comes Cenoman
nēsis miles strennuissimꝰ. in rebus bellicis pre ceteris clarior refulsit. vir diua memoria dignꝰ qui
mortis sacre compendio ibidē victoriose triūphans: vitam haud dubiū possidet beatā. celosqꝫ peti
uit sanguine laureatus.

Itemqꝫ gesta infatigabilis viri ⁊ illustrissimi ducis Lothringie Gotfredi de Bullion cognomi
nati. mēte recogitate. q̄ duce iterū circa annos gratie Millenonagintanouē Hierusalē eruta fuit. ⁊
ditioni thurcoꝝ subtracta q̄ eam ante cepant ⁊ tenuerāt p annos circiter centū vl̄ paulo plus. Hic
dux propter eximias suas ⁊ pene diuinas v̄tutes. resqȝ militares optime gestas. p̄mus omniū voto
⁊ cōsensu factus est rex Hierosolymitanꝰ. in q̄ regno septē successiue reges xp̄iani p octogintaocto
annos fuerūt. Deficiētibꝫ tādē auxilijs occidētaliū regionū post diutinos sudores: acerrimas ⁊ assi
duas pugnas cū hostibꝫ atqȝ plurimas p̄pessas calamitates ꝓpter cōtinuos assultꝰ ⁊ incursus hosti
les. vel victualiū penuriā. Hierusalē iterū a thurcis capta est Anno scȝ dn̄i. M. c. lxxxvij. die secūda

Octobris. Sub octauo rege xp̄iano ibidē Guidone. Ac a sarracenis ex hinc vsq̄ in hodiernū tē-
pus possessa. Eminebāt aūt in dicto exercitu inclyti ducis Gotfredi. magnifici frēs eiꝰ Eustachius
⁊ Balduinꝰ. Anselmꝰ de ribo mōte. Boamūdus dux appulie. Hugo magnꝰ frater Philippi regis
francoꝝ. Balduinꝰ comes montēsis. Robertꝰ comes flandrēsis. Stephanꝰ comes blesensis ⁊c. At
q̄ vt ait Guilhelmꝰ nunq̄ tot gētes i vnā coire sūmā vise sunt. Opinionē hoīm nūerꝰ vicebat. q̄uis
estimaret. sexagesies centū milia. q̄ oēs Hierosolymā ꝑgebāt. loca sancta de ꝑtāte ꝑfidoꝝ virtute ma
gna tollentes. sub duce ꝑdicto Gotfredo. Preterea memoria dignū est quō anno mox sequēti. id
est. M.c.lxxxviij. post generale cōciliū. Parisius celebratū. ingens militū ⁊ ꝑdituz multitudo cruce
signat. ac de diuersis ꝑtibus ꝑ mare. ꝑ terras. loca adeunt trāsmarina. Et paulo post rex francoruz
Philippus. ⁊ rex Anglie Richardus infinito agmine ⁊ incredibili apparatu ac proceribꝫ pene vni-
uersis. ducibꝫ. comitibꝫ. baronibꝫ. militibꝫ. archiep̄is ⁊ ep̄is q̄pluribꝫ. mare intrant. ⁊ om̄s q̄ in mili
tia alicuiꝰ habebant noīs iter arripiūt. tantā aliq̄n fuisse motionē populoꝝ nulla meminit etas. hy-
storia refert nulla. Nā ⁊ Fredericus Imꝑator ꝑmus huiꝰ noīs cū filio suo Henrico ⁊ vniuerso ex
ercitu cruce signati. eodē tp̄e trans mare abeūt. vbi ⁊ idē imꝑator post multa gl'iose in penitentiā pa
trata. fluuiū quendaz transiēs ac equo cadēs: vixq̄ extractꝰ. paulo post diē clausit extremū. Multa
seq̄ntibꝫ annis ꝑ reges ⁊ ꝑncipes diuersos. duces q̄z Bauarie ⁊ austrie vnacū nobili militia teutho
nū in ꝑtibꝫ illis gl'iose facta sunt q̄ longū nimis eēt ꝑ singula explicari. Laudādi ꝑfecto sunt viri isti
in bn̄factis ⁊ generationibꝫ suis. ⁊ ꝑpetuis ꝑconijs digni a posteris habēdi. quippe q̄ fide deuotiōe ⁊
zelo magno in deū inq̄ terras illas sacratissimas moti. dolētes loca eadē a gentibꝫ ꝓphanari. atq̄ sal
uatorꝭ nr̄i iniuriā. populiq̄ xp̄iani obprobriū nō ferētes. militiā suā xp̄ianā immo fidei cōstantiā ⁊
feruorē in hostes crucꝭ. cōsertis fortit' ⁊ strennue manibꝫ. fusis immēsis ac validissimis inimicoruz
copijs ꝓbe/egregie/eximieq̄ cōprobauerunt, nec antea cessauerūt q̄z gl'iosas illas terras e manibꝫ
infideliū ereptas instar robustissimoꝝ q̄ndā ⁊ religiosissimoꝝ machabioꝝ: occisis ꝑfidis aut ꝓfli-
gatis. in xp̄iane reipublice denuo. vl' redegere ditionē vel saltē conabant. Et qꝛ in suis corporibus
immania ꝑtulerūt tormēta. plurimi ex eis pro xp̄i noīe mortui. Ideo ꝑcipere meruerūt omi procul
dubio. immarcessibilē eterne gl'ie coronā. Eorū ḡ o reges ⁊ ꝑncipes: successores ⁊ heredes in digni-
tatibꝫ ⁊ bonis. ꝟtutū quoq̄ imitatores in moribꝫ estote. Atq̄ dū eorū feruidā fidē/religionē eximiā
inuictissimos aīos/ꝑstantissimāq̄ ac celeberrimā in deū ⁊ eccl'iam sanctā: eius spōsam deuotionē
interlegendū recolitis. Vos q̄z ab eoꝝ institutꝭ haud degenerare/rebꝫ ⁊ factis cōprobate/quoꝝ fa-
ti sanguīe: ⁊ stirpe sancta ꝓgeniti estis. Equidē nō est hodie vt ꝓpheta asserit: abbreuiata manꝰ dn̄i
vt nō possit nos saluare a ꝑfidis: siue in multꝭ siue in paucis. Deniq̄ feruor fidei in ꝑplo xp̄iano nō
oīquaq̄ est extinctꝰ. Consiliū ꝑterea vobꝫ deest minime/sꝫ neq̄ milites neq̄ arma deficiūt: neq̄ de-
erūt sumptꝰ. Quis em̄ fideliū nō cōcurreret vl' rebus vl' corꝑe ad illoꝝ grauissimoꝝ inimicoꝝ nr̄oꝝ
exterminationē. q̄ nil aliud q̄z sanguinē nr̄m sitiunt. nec eo vnq̄ satiant. qn̄ tam cōmunis oīm vocat
necessitas. qn̄ tā publice totiꝰ eccl'ie ad id hortant erumne ⁊ miserie. q̄bus nisi occurrat. nec viuere
nobis tutū erit in occidētis angulo extremo. Si mō fides nobis eēt zelusq̄ dei. plurime eēnt ad ma
nū copie. diuitie apud plerosq̄ nō ꝑue. multo iā studio ⁊ tp̄e ꝯgregate. q̄ in talē expeditionē: si vnq̄
summoꝝ ordinatiōe capitū indiceret. haud dubiū. deo suoꝝ corda tangēte aīo ꝓmpto erogarent.
Res deniq̄ militarꝭ in eccl'ia dei in ꝑn̄tiaꝝ ad ꝑme floret vigetq̄. Nā studiosissime (tametsi vanissi
me plerūq̄) militiā milites exercēt. Arma resplēdēt. tū mirifica. tū terrifica valde: seculo inuisa ꝑori
Sꝫ ⁊ fortes auxiliarij de ꝑplo xp̄iano. oēs. s. volūtarij in lege vobꝫ nil dubiū adderent. O xp̄ianissi-
mi ꝑncipes: si tm̄ pace data. cōpositis ꝑiculosis litibꝫ vr̄is. firmatꝭ treugis. rebusq̄ i ordinē ꝑ eos q̄
rū interesset dispositꝭ. pari voto. ꝯsensu vnanimi. codēq̄ decreto. ad hūiles ⁊ supplices. ac frequētes
eccl'ie ⁊ capitū: summoꝝ vicꝫ pontificū aut imꝑatoꝝ hortatꝰ. sinceros. fideles. ⁊ paratus vr̄e matris
defensores vos exhiberetꝭ. Quo nā pacto. q̄ alio mō do. fidē obedientiā ⁊ deuotionē vr̄am. sanctius
ac fructuosius vtiliusq̄. aliter demōstrabitis vnq̄. An forte satis officijs vr̄is factū putatis: qꝛ illa
ꝓhibita torneamēta. cruēta spectacula. sumptuosa tyrocinia. atq̄ tū aīabꝫ tū corꝑibꝫ ꝑiculosa. tan
to ere ⁊ studio inuanū frequētatis ⁊ amatꝭ. Quis oro vobꝫ inde honos: que vtilitas: tantis milita-
re laboribꝫ ⁊ sumptibꝫ. stipendijs ꝓ nullis. nisi aut mortis aut crimīs. O peritis equos sericis ⁊ pē
dulos nescio q̄s pannos loricis supinduitis. depingitis hastas. clipeos ⁊ sellas. frena ⁊ calcaria au
ro argēto ve circūornatis. ⁊ cū tanta pompa pudendo furore ad mortē sepe ꝓperatis. O quantū sub
sidij ex huiuscemodi vr̄is sūꝑbis sūꝑfluisq̄ apparatibꝫ quos in vanitates ⁊ insanias falsas impēdi-
tis: in infideliū castigationē cōferret. si in eū scm̄ vsum cōuerteretꝭ. Hec ⁊ alia sīl'ia multa: ipi vos ꝑ
vr̄a prudētia: queso altius pēsare. ⁊ militiā vr̄am. gloriāq̄ militarē. atq̄ ꝑncipalez magnificentiā: in
dei potius laudē/vr̄am salutē/⁊ glorie cumulū/ecclesie tuitionē, ꝑfidoꝝ vindictā exercete. id longe

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

maiori vob fame erit vr̄isqꝫ honori in euū. ⁊ mēoriale ꝑhenne. id noīa celebrabit vr̄a in generatio-
nes seculoꝝ. id indubitatā vr̄is pariet afferetqꝫ aīabꝫ coronā in celis. quā reddet vob dn̄s in die il
la nouissima iustꝰ iudex. pro q̄ adeo zelatis vt oēm corpoꝝ cruciatū eiꝰ pro amore proqꝫ fide in vlti
onē blasphemoꝝ subire nō formidetis. Uerū nō essent q̇dem necādi etiā ipsi infideles: aut occiden
di: si quo mō aliter possent a nimia infestatiōe vel oppssione fideliū cohiberi. Nūc aūt multo melius
est vt occidant̄: dū nos ꝑdere incessant̄ ⁊ iugulare q̄runt studētqꝫ. q̄ꝫ relinquat̄ virga pctōꝝ sup sortē
iustoꝝ: ne forte extendāt iusti ad iniq̄tatē manꝰ suas. Dissipent̄ gentes q̄ bella volūt. Abscidant̄ qui
nos cōturbāt: q̄ loca nr̄a occupāt. q̄ fratres nr̄os dura detinent seruitute ⁊ opprimūt vehement̄. aut
crudelit̄ occidūt. nosqꝫ oēs delere de sub celo si possent: sup cūcta desiderabilia gratissimū haberent
Exerceat̄ vterqꝫ gladiꝰ fideliū: in ceruices tantorū inimicoꝝ nr̄oꝝ. ad destruendā omnē altitudinē
extollentē se: aduersus deū nostrū ⁊ eius sponsam ecclesiā matrē nostrā. ne quādo dicant gentes: vbi
est deus eorū. Insurgite in eos o fideles ecclesie tutores ⁊ filij. Irruite in hostes xp̄i ⁊ xp̄iani no-
minis. debachemini in eos. debitā acrimoniā exercete. reddite eis in capita sua sicut nobis ipsi se-
penumero fecerūt. Forti animo estote magnoqꝫ. Uiriliter agite ⁊ cōfortet̄ cor vestrū. omnes q̄ spera
tis in dn̄o: quoniā ip̄e erit vobiscū tanq̄ꝫ bellator fortis: et cōteret inimicos suos ⁊ vr̄os. ante facieꝫ
vestrā. Mementote mirabiliū eius q̄ fecit pharaoni ⁊ exercitui eius in mari rubro. sed ⁊ terribiliuꝫ
iudiciorū suorū a seculo in nationes prauas ⁊ peruersas. q̇bus vindicans vindicauit in illas. suos
semꝑ de angustijs liberans ⁊ saluans. Qui est in secula benedictus. Amen

Sequit̄ visio quedaꝫ horribilis. ostensa karolo quondā Imꝑatori q̄ caluus cognominabat̄. et
quartus post karolum magnū imperiū gubernauit. bonis respectibus hic inserta.

In noīe dei summi regis regū. Ego karolus imꝑator dei dono rex germanoꝝ ⁊ patrici-
us romanoꝝ. atqꝫ imꝑator francoꝝ. Sacra nocte dici dn̄ice post celebratū nocturnaruꝫ
horaꝝ diuinū officiū: dū irem repausare ⁊ vellē somnū caꝑe. venit vox ad me terribiliter
dicēs. karole exiet a te spūs tuꝰ modo in hora nō modica. Statimqꝫ fui raptꝰ in spū. et q̄
me sustulit erat candidissimꝰ. tenēs in manu sua glomerē lineū/clarissimū. iubar lumis emittentē: si
cut solēt comete facere. qn̄ apparēt. Cepitqꝫ illū dissoluere ⁊ dixit ad me. Accipe filū glomeris micā
tis ⁊ liga ⁊ noda firmiter in pollice tue manꝰ dextere: qr ꝑ illū duceris in laborinteas infernorū pe-
nas. Hoc dicto p̄cessit me velociter. distorquēs filū luciflui glomeris. duxitqꝫ in ꝓfundissimas val
les igneas. q̄ erant plene puteis ardentibꝫ. pice ⁊ sulphure. plumbo ⁊ cera ⁊ adipe. Ibi inueni pōti
fices patris mei ⁊ auunculorū meorū. Quos cū pauens interrogarē cur tam grauia paterent̄ tormē
ta: Responderūt. fuimꝰ episcopi patris tui ⁊ auunculoꝝ tuorū. ⁊ dū debuimꝰ illos ⁊ populū illoꝝ
de pace ⁊ concordia admonere: seminauimꝰ discordias/et fuimꝰ incentores malorū. ideo nūc incen
diū in istis tartareis supplicijs patimur: et nos ⁊ alij homicidiorū ⁊ rapinarū amatores. Huc ⁊ tui
ep̄i ⁊ satellites venient q̄ similiter amant nūc facere. Et dū hec tremebundus auscultarē. ecce nigerri
mi demones aduolātes cū vncis igneis volebant apphendere filū glomeris quē in manu tenebam
⁊ ad se trahere. Sed reuerberantibꝫ radijs illiꝰ glomeris nō valebāt illū attingere. deinde post ter-
gū meū currētes. voluerūt me aduncare. ⁊ in ip̄os puteos sulphureos p̄cipitare. sed ductor meꝰ qui
portabat glomerē. iactauit sup scapulas meas filū glomerꝭ. ⁊ duplicauit illū. ⁊ traxit me post se forti
ter. Sicqꝫ ascendimꝰ sup mōtes igneos altissimos. de q̇bus oriebant̄ paludes ⁊ flumīa feruentia ⁊
oīa metalloꝝ genera bulliētia. vbi repperi innūeras aīas hoīm ⁊ principū p̄ris mei/et fratrū meoꝝ.
p̄cipitatas alias vsqꝫ ad capillos. alias vsqꝫ ad mentū. alias vsqꝫ ad vmbilicū. ⁊ clamauerūt ad me
eiulādo. Dū viximus amauimꝰ tecū ⁊ cū patre tuo ⁊ cū fratribꝫ tuis ⁊ cū auūculis tuis facere p̄-
lia ⁊ homicidia/⁊ rapinas/pro cupiditate terrena. ideo inter ista bulliētia flumīa ⁊ metallorū diuer
sa genera torquemur. Et cū ad hec timidus accederē: audiui retro me aīas clamare. Potentes po-
tenter tormenta patient̄. Et respexi ⁊ vidi sup ripas fluminis bullientis fornaces piceas ⁊ sulphu-
reas plenas magnis draconibꝫ ⁊ scorpionibꝫ ⁊ serpentibꝫ diuersi generis. vbi ⁊ vidi aliq̄s p̄ris mei
principes ⁊ fratrū meorū. et auunculoꝝ meorū. dicentes mihi. Heu nobis karole. vides q̄ꝫ grauia
habemus tormēta ꝓpter nostrā maliciā ⁊ superbiā ⁊ mala cōsilia que regibꝫ nr̄is ⁊ tibi dedimus ꝓ-
pter cupiditatē. Cunqꝫ dolendo cōgemiscerē. accurrerūt ad me dracones: apertis faucibus/plenis
igne sulphure ⁊ pice volentes me inglutire. At ductor meus triplicauit sup me filū. a cuiꝰ radijs cla
ritatis suꝑata sunt ora eorū ignea. ⁊ ꝑtraxit me validius. ⁊ descendimꝰ in vnā vallē q̄ erat ex vna ꝑte
tenebrosa ⁊ ardens velut clibanus ignis. Ex altera ꝟo parte tā amenissima ⁊ splendidissima vt nul-
la ratione dicere valeā. Uerti me contra tenebrosam ⁊ flāmiuomam partē; vidiqꝫ ibi aliquos reges

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

de meo genere in magnis supplicijs. Et tūc nimis angustiat⁹ putaui me statim in illis supplicijs de mergendū a gygantib⁹ nigerrimis q̄ ipam vallē cōflammabāt generib⁹ igniū. ⁊ valde tremens: glomeris filo illuminātē ocl'os meos: vidi e latere vallis paulisp albescere fumū ibiq₃ duos fontes fluere. vn⁹ erat nimiū calidus: alter v̄o clarus ⁊ tepidus ⁊ erāt ibi duo dolia. Cūq₃ illuc irem filo glomeris regēte gressus meos: intētus sup vnū doliū vbi erat feruēs aqua. vidi ibi patrē meū Ludouicū stare vsq₃ ad femora. Et dū essem nimis dolore aggrauatus: ⁊ angore pcussus dixit. Dn̄e meus karole noli timere. Scio q₂ reuertet̄ rursus sp̄us tu⁹ ad corp⁹ tuū. ⁊ pmisit te de⁹ huc venire vt videres ꝓpter q̄ peccata ego ⁊ oēs quos vidisti talia toleram⁹ supplicia. vno em̄ die sum in isto feruentis dolij balneo: ⁊ altero die trāsmittor in alio isto suauissimo aque dolio. ⁊ hoc fit precib⁹ scti Petri atq₃ Remigij. cui⁹ patrocinijs hacten⁹ genus nostrū regale regnauit. Et si mihi subueneris cito: tu et mei epi ⁊ abbates ⁊ oīs ordo ecclesiasticus. missis ⁊ oblationib⁹ ⁊ oronibus ⁊ psalmodijs. vigilijs ⁊ elemosynis: velocit̄ liberabor de isto aque bullētis dolio. Nam frater me⁹ Lotharius ⁊ eius filius Ludouicus: sancti Petri sanctiq₃ remigij pcibus iā exempti sunt de istis penis: ⁊ iā ducti in padisi gaudiū. Dixitq₃ ad me Karole respice sinistrorsum. respexi ⁊ vidi duo dolia bullientia altissima. Ista inq̄t tibi sunt pparata: nisi te emēdaueris ⁊ penitentiā egeris de tuis nephandis delictis. Tūc cepi grauit̄ horrere. Cernēs aūt ductor meus in tāto pauore. dixit ad me. seq̄re me ad dexterā lucu lentissime vallis padisi. Et cū graderemur cōtemplat⁹ sum in ingenti claritate sedere cū g'losis regibus lothariū auunculū meū sup lapidē thopaziū mire magnitudīs: coronatū diademate pcioso. et iuxta eū filiū eius ludouicū silr coronatū. Vidensq₃ me: comiter accersiuit blāda voce dicēs. Karole successor me⁹: nūc tertius in impio romanoꝝ. veni ad me. Scio q̄ per penalē locū venisti vbi est pater tu⁹ frater meus in termis sibi destinatis positus. sed p miscōiam dei citissime de illis penis liberabit̄. sicuti ⁊ nos liberati sum⁹ meritis scti Petri ⁊ pcibus sancti Remigij. cui de⁹ magnū apostolatū dedit sup reges ⁊ sup gentes francoꝝ. Qui nisi quisquilijs ꝓpaginis nr̄e suffragatus fuerit: iā desinet genealogia nr̄a regnare ⁊ imperare. vnde scio q̄m tollet̄ citius potestas imperij de manu tua. ⁊ postea paruissimo viues tpe. Tūc cōuersus cōtra me Ludouicus ei⁹ filius dixit mihi. Imperiū qđ hactenus tenuisti iure hereditario: deb₃ suscipe ludouicus fili⁹ filie mee. Et hoc dicto visum est mihi affore in p̄sentiarū ludouicū infantulū. Tūc intuens eū lotharius dixit mihi. talis videtur esse infans q̄lis ille puer fuit quē statuit dn̄s in medio discipuloꝝ ⁊ dixit. Taliū em̄ est regnū celoꝝ. Tu v̄o redde illi potestatē imperij: per filiū glomeris qđ in manu tenes. Disnodans ḡ filū de pollice dextre mee donabā illi monarchiā omnē imperij per filū glomeris. statimq₃ ipm glom⁹ fulgidū sicut iubar solis coadunatū est totū in manu eius. Sicq₃ post hoc factum mirabile reuersus est spiritus meus in corpus meū valde fessus ⁊ conterritus.

Prima huius operis pars finit.

In secundā peregrinationē ab Hierusalem per solitudinem in montē Synai ad sanctam Katherinā prefatio commendatitia incipit feliciter.

Quisquis veteris testamenti sacras legit hystorias ⁊ penthateucū p̄sertim atq₃ Josue volumē crebro reuoluit. haud poterit ignorare neq₃ ammirari satis. magnificentiā glorie sanctitatis dei. et mirabilia opa eius. virtutē quoq₃ terribiliū suorū. memoriā deniq₃ abūdantie suauitatis eius. q̄bus omnib⁹ deus ipe cūctipotens desertū illud inuiū ⁊ vastam solitudinē. in q̄ erat serpēs flatu adurens. Dipsas ⁊ Scorpio: atq₃ plurima mortis imago. illustrauit. magnificauitq₃. dū filios israel in terrā quā iurauerat patribus eorū Abrahā Isaac ⁊ Jacob. p longissimos vie circūitus introduxit. in mansionib⁹ quadraginta duab⁹. pcedens eos in colūna ignis p noctē. ⁊ in colūna nubis p diem. panem q₃ de celo prestans eis omne delectamentū ⁊ omnē saporē suauitatis in se habentē. Nā ⁊ petrā pcussit in deserto Syna. ⁊ fluxerūt aque in abūdantia. ita vt homies biberēt ⁊ iumenta. Pars em̄ dn̄i populus ei⁹.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Jacob funiculus hereditatꝫ eius. Inuenit eum in terra deserta in loco horroris ⁊ vaste solitudinis.
Circũduxit eũ ⁊ docuit ⁊ custodiuit q̃si pupillã oculi sui. Sicut aq̃la ꝓuocãs ad volandũ pullos
suos. ⁊ sup eos volitãs. Expãdit alas suas ⁊ assumpsit eũ atqꝫ portauit in humeris suis. Huiusce=
modi sup rebꝫ late satis sacre pagine loquunt᷑. Que etiã luce clarius ostendũt quãta mons ipe Sy=
na ꝑfulget dignitate ⁊ glĩa ob multipharia dei magnalia in eo: et circa illũ exhibita. quãta deniqꝫ sa
cra pandat mysteria: quãta archana ꝑseferat. Siquidẽ Syna mons est in Arabia. cuiꝰ pars q̃dam
est oreb: in terra Madian cõstitutꝰ. Mons ꝑfecto ꝑclarꝰ ⁊ excelsus valde / in regiõibꝫ illis: pascuo
sus ⁊ optimaꝝ ferax herbarũ. Fuitqꝫ abolim opinio populoꝝ ac fama ꝑuetusta (⁊ quidẽ haud in=
anis) deũ habitare in eo. Cuius rei grã / ⁊ si mons ipse ad pascua esset egregiꝰ: nemo tñ in eo pecora
pascere ꝑsumebat: nemo ei audebat appropinquare. Moises ṽo cũ ad interiora eius gregẽ minas=
set audẽtius: celebre illud vidit prodigiũ: ignẽ scꝫ ingentẽ rubũ cõburentẽ: virorem tamẽ eius vl̓ flo
rem depascentẽ minime: neqꝫ deuastantẽ incẽdio vllatenus ramos illius: quanqꝫ flãma vorax ⁊ ve
hemẽs nimis esset. De quo igne dñs mox ad moysen ꝓperantẽ vt videret visionẽ hanc magnã: aie=
bat. Ne appropies inq̃t huc: solue calciamentũ de pedibꝫ tuis. locus eñ in q̃ stas terra sancta est ⁊c̃.
Quo certe diuo testimonio mons ille satis supqꝫ reddit᷑ cõmendatus. Proinde nõ tã ob sui magni=
tudinẽ atqꝫ altitudinẽ scopulorũqꝫ ꝑceritatẽ Syna mons scẽis homibꝫ inaccessibilis reddebat᷑: qꝫ
ob cõmunẽ omniũ de eo estimationeꝫ ꝙ locus dei esset: tũ terribilis: tũ venerabilis valde. Cuius vt
paulo ampliꝰ innotescat maxima excellentia: subiecta sacris ex codicibꝫ annotare opepreciũ duxi. q̃
ea quã habemꝰ in manibꝫ profecto: ab ipo tanqꝫ termĩo ad quẽ laudabilior ostẽdat᷑: atqꝫ plures eiꝰ
trahant᷑ in amorẽ. Docet i ꝑmis Exodꝰ ꝙ mẽse tertio egressiõis de egypto filij isrl̓ i solitudinẽ hãc
Synai venerũt: ⁊ ibi multo cõsedentes tẽpore de moralibꝫ / ceremonialibꝫ / iudicialibꝫ ꝑceptis: fue=
re imbuti. Nã profecti de Raphydim ⁊ ꝑueniẽtes vsqꝫ Syna ibi castrametati sunt: ibi tentoria fi=
xere e regione mõtis. Ibi moyses ꝑmũ vocatus a deo de mõte in mãdatis accepit vt hec filijs israel
annũciaret. Vos inq̃t ipsi vidistis q̃ fecerim egyptijs: quõ portauerim vos sup alas aq̃laꝝ ⁊ assum
pserim vos mihi. Si g̃ audieritis vocẽ meã ⁊ custodieritis pactũ meũ: eritis mihi in ꝑculiũ de cun=
ctis populis. Mea est eñ oĩs terra ⁊ vos eritꝭ mihi regnũ sacerdotale ⁊ gens sancta. Et deinceps
vade inq̃t ad populũ ⁊ sanctifica illos hodie ⁊ cras: lauentqꝫ vestimẽta sua ⁊ sint parati in diẽ ter=
tiũ. Die eñ tertio descendet dñs corã omni plebe sup montẽ Synai. Constituesqꝫ termĩos populo
ꝑ circuitum ⁊ dices Cauete ne ascẽdatis in montẽ nec tangatis fines illiꝰ. Oĩs eñ qui tetigerit mõ
tem morietur. manus nõ tanget eũ sed lapidibꝫ opprimet᷑: aut cõfodiet᷑ iaculis. Siue iumentũ fuerit
siue homo nõ viuet. Ad iussum igit᷑ dñi sanctificato populo tertius iã supauerat dies ⁊ mane incla=
ruerat. ⁊ ecce ceperũt audiri tonitrua: ac micare fulgura: ⁊ nubes densissima operire montẽ. clangor=
qꝫ buccine vehemẽtius ꝑstrepebat. ⁊ timuit populus q̇ erat in castris. Cunqꝫ eduxisset eos moyses
in occursum dei de loco castroꝝ: steterũt ad radices mõtis. Totus aũt mons Syna fumabat: eo ꝙ
descendisset dñs sup eum in igne ⁊ ascenderet fumus ex eo quasi de fornace. Eratqꝫ mons oĩs terri
bilis: ⁊ sonitus buccine paulatim crescebat in maius ⁊ prolixius tendebat᷑. Moyses loquebat᷑: ⁊ do
minus respõdebat ei. Descendit dñs sup montẽ Synai in ipso montis vertice ⁊ vocauit moysen in
cacumẽ eiꝰ tradens ei decalogũ / legemqꝫ: ⁊ mãdata populo explanãda. Interea cũctus populus vi
debat voces / ⁊ lãpades: ⁊ sonitũ buccine montẽqꝫ fumantẽ. ⁊ preteriti ac pauore cõcussi steterũt ꝓ=
cul. venit tandẽ moyses ⁊ narrauit plebi om̃ia verba dñi atqꝫ iudicia. Respõditqꝫ cũctus populus
vna voce Om̃ia verba dñi que locutus est faciemus ⁊ erimꝰ obedientes. Iterũ ascenderũt Moy=
ses ⁊ Aaron Nadab ⁊ Abiu. ⁊ septuaginta de senioribꝫ israel. ⁊ viderũt deum israel. ⁊ sub pedibus
eius quasi opus lapidis saphiri. ⁊ quasi celũ cum serenũ est. Viderũt deũ ⁊ comederũt ac biberunt
Rursus ait dñs ad moysen. Ascende ad me in montẽ ⁊ esto ibi: daboqꝫ tibi duas tabulas lapideas
⁊ legem ac mãdata que scripsi vt doceas filios israel. Cunqꝫ ascendisset moyses operuit nubes mõ
tem. ⁊ habitauit gloria dei sup synai tegens illũ nube sex diebus Septimo autẽ die vocauit eum de
medio caliginis. Erat aũt species glorie domini quasi ignis ardens sup verticẽ montis in cõspectu
filiorũ isrl̓. Ingressusqꝫ moyses mediũ nebule ascendit in montẽ. ⁊ fuit ibi. xl. diebꝫ ⁊. xl. noctibꝫ.

Quo in tẽpore videns populus ꝙ morã faceret descendẽdi de monte moyses cõgregatus aduer=
sus aaron ait. Surge fac nobis deos q̇ nos precedant. Moyses eñ huic viro qui nos eduxit de ter
ra egypti ignoramus quid acciderit. Igit᷑ Aaron acceptis in auribus aureis a populo fecit ope fu=
sorio. vitulũ conflatilẽ quem adorãtes atqꝫ immolãtes ei hostias dixerunt. Isti sunt dij tui israel qui
te eduxerũt de terra egypti. Pro quo reatu ꝑcussit dñs populũ cesis ex eis milibus hominũ nõ pau
cis. Ex quibus oĩbus ⁊ his similibus liquido patet (vt in summa dicat᷑. naꝫ plurima breuitatis
gratia ꝑterire necesse est, tametsi memoratu digna) qꝫ apte qꝫ recte mons ille mons diuine habitatio=

nis appellat̃ ⁊ angelice frequẽtationis.mons lumĩs ⁊ inflãmationis.mons nubis ⁊ caliginis.mons pluuie ⁊ roris.mons pascue ⁊ refectiõis.mons sapiẽtie ⁊ eruditionis.quia de illo monte dominꝰ ⁊ populũ instruebat ⁊ ei legem cõferebat.mons misericordie ⁊ promissiõis quia inde bona inaudita populo ꝓmittebat.mons iusticie ⁊ cõmunicatiõis.qui timorez insipientibꝫ inferebat. Vñ mons fuit fulguris ⁊ choruscatiõis.mons tube ⁊ clangoris.mons amicicie ⁊ cõfederatiõis. quia mediãte lege populũ ibidẽ sibi sempiterno federe vniebat.mons mũdicie ⁊ puritatis.mons leticie ⁊ iocũditatis.qꝛ nulli ad illũ montẽ accedere poterũt nisi qui mente ⁊ corpore mũdi erant.illi etiã qui mũdẽ erãt coram dño cũ leticia comedebãt ⁊ bibebant.mons clemẽtie ⁊ pietatis sue ꝓpiciationis.mons sacrificij ⁊ orationis.nam ibi dño immolabãt ac ꝓcibus moysi ⁊ supplicatiõibus deũ sibi placatũ ⁊ propiciũ audiebant. Et reliqua id genus multa.que si oĩa ordine ⁊ nũero suo euoluerẽ.nõ modo ante diẽ clauso cõponeret vesper olimpo. Sed ⁊ dies ⁊ anni me deficerẽt ⁊ plurima carta.

Quod reliquũ est (tametsi supiora excellẽtia sint ⁊ maximã ꝑferentia dignitatẽ) nõ minime laude ꝓstat. Quinimmo ꝑclarũ reddit montẽ illũ ⁊ famosum perqꝫ celebrẽ.qꝛ videlicet diue ⁊ inclyte virginis ⁊ martyris Katherine sacros cineres ⁊ venerabile corpusculũ ꝑ trecẽtos ferme annos suo habuit in vertice locata.mẽbraqꝫ virginea in eo manibꝫ angelicis reposita.in monumẽto ab eisdẽ mirabiliter facto iuxta qḋ diu ⁊ diu deuotissimas xp̄i excubias celebrauere Hodie tñ in monasterio qḋ in eiusdẽ mõtis pede sitũ est insigni.in sacrophago cõseruat̃. Alme eiusdẽ virginis ⁊ martyris quisquis deuotus amator fuerit ⁊ cultor.iter illud quanqꝫ graue ⁊ laboriosum facile estimabit ꝓ amore supabitqꝫ. Eam ꝟo q̇s nõ amaret quã Jesus eternꝰ amor dilexit plurimũ.eãqꝫ adamauit. ⁊ exq̇siuit a iuuẽtute sua spõsã sibi assumere.⁊ amator factꝰ est forme illiꝰ. Eiusce nobilis ⁊ pulcre atqꝫ prudẽtissime ꝟginis Katherine claram originẽ.antiquã familiã. alti sanguis decus q̄ sata fuit. vtpote cui rex carne pater.reginaqꝫ mat̃ erat.atqꝫ externa fortune corporisqꝫ bona q̄ ille semꝑ ꝯtempsit. vt hoc in loco obmittã transeãqꝫ silentio.hac potissimũ rõne qꝛ iuxta gẽtilis poete sententiã. Nõ cẽsus nec clarũ nomẽ auorũ.sed probitas magnũ ingenuũqꝫ facit. Quis eius eximiã vite sanctitatẽ.quis admirabilẽ cũ christo eius a teneris annis desponsationẽ. Quis inauditã sapientiã ab hoc feminco genere vt in plurimũ alienã sufficient̃ describere peterit. Cõstat equidẽ neminẽqꝫ fugit qꝛ inter cunꝯcta laudabilior mulierũ ꝓconia sapiẽtia prestat.qꝛ fallax gratia ⁊ vana est pulcritudo.sed mulier timens deũ ipa laudabit̃. Timor aũt dñi initiũ sapientie. Et quanqꝫ hac in re plures in hystorijs clare reperiant̃ mulieres. Katherina tñ supgredit̃ vniuersas.ob id profecto pre cunctis ⁊ veneranda ⁊ amãda. Multe quidẽ sapiẽtie studijs incubuere.multe celebres fulsere in ea.sed nulla katherine nostre comparat̃ ne dixerim eq̇parat̃. Nec filie Cyri ⁊ Dionisij mater Tanaquil. Calpurnea. Citherea. Thuburtina.aut reliq̄ Sybille quaꝝ est ampla laus in hystorijs.nec Lesbia sapho q̄ tp̄e homeri in poetria claruit.a qua ⁊ saphicũ carmẽ nomen accepit.nec Centona q̄ ex virgilij maronis ꝟsibus cõtexuit vitã xp̄i passionẽ ⁊ resurrectionẽ qꝫ luculenter.nec Auresia q̄ ⁊ androgenes dicẽdi artis peritissima.q̄ se accusatã egregie defendit.nec Saya fromea lucij vxor oratorie artꝭ erudita.que patrocinio fuit in periculis.nec Augeriona medicine doctissima quã romani pluriũ venerant̃. Taceo de reliq̄s videlicꝫ Iside.q̄ colere agros ꝓma edocuit.⁊ lini filaturã texturãqꝫ inuenit.litterasqꝫ in egypto ꝓma ipa excogitauit.quanqꝫ nymphã carmẽtis nicostrata nũcupata Jonij regis archadie filia secuta litteras ipas latine tradidit. ⁊ copulã earũ ad inuicẽ adinuenit. Minerua lanificiũ ⁊ texturã eius excogitauit. Jtẽ nũeros cyfras ⁊ figuras algarismi eadẽ ipsa adinuenit.q̄ ⁊ olei vsum reperit.curruũqꝫ ⁊ rerũ militariũ doctrix fuit. Noema soror Thubal artificia reliq̄ dedit. Ceres dea terre terrã colere seminare ⁊ metere docuit. Jrenes cratini pictoris filia ipm in illa arte exuperauit. Marcia pharaonis lapicidas ⁊ pictores oẽs excessit.et Sopolim ⁊ Dionisiũ qui in ea arte ꝓstabãt. cuius q̇dem marcie adhuc sculpte ⁊ picte imagines miro ingenio inueniunt̃. Katherina oĩbus preeminet.oẽs sapientia antecellit.oẽs scientia vincit ⁊ exuperat.quã ipsa nõ tam litteraꝝ acq̇siuit studio ⁊ ingenio.quã desuꝑ infusam accepit.habuitqꝫ (qḋ perrarũ est) gratissima eloquẽtia exornatã. qua etiã tales tantosqꝫ mũdi huius eruditissimos viros.disputãdo cõferẽdoqꝫ.nõ mõ deuicit ⁊ cõfutauit.sed ⁊ in stuporẽ adduxit ⁊ extasim.atqꝫ in fidẽ viamqꝫ verã reduxit. Quos etiã vbi igni q̇dez adiudicatos iniectosqꝫ sed nec pilis aut vestibꝫ lesos.iniustis vero corporibꝫ.ad supera trãsmisit.ipa post plurima supplicia gaudenter tolerata.ad decollandũ tandẽ est ducta. vbi ad celum tendẽs oculos collũ submittit gladio.oransqꝫ dat gloriã deo. Expecto inquiẽs ꝓ te gladiũ Jesu rex bone. Tu meũ colloca in paradisum spiritũ ⁊ fac misericordiã: meã agentibus memoriã. Oratione finita vox de celis intonuit dicẽs. Veni electa mea intra thalamũ spõsi tui.q̄ postulas impetrasti. q̄ te laudant salui fient. Jta ꝑcussa gladio dat lac pro sanguine collo.quã manus angelica mox sepeliuit vertice syna. Membrisqꝫ virgineis olei fluit vnda salubris. O vere virgo ⁊ martyr venerãda. O vere ꝟgi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

nū gemma ꝑfulgida. O vere sponsa regis regū gl'iosa. O vere viua christi hostia q̄ sua venerantibꝫ
patrocinia impetrata haud denegat suffragia. Eiꝰ inquā memoria sacraq̃ fauilla ⁊ si nulla alia es=
sent q̄ montē Syna exornarēt illustrarentq̃. haud iniuria deuotos illac ꝑegrinos suiq̃ amantes ꝑ
trahere posset. Sed iā ad alia mihi ꝓperanti hec ꝙ incognita sint nemini censui ꝑtermittenda.
At ꝟo monte illo sacro pluꝭ strato q̄ꝫ extat iocundū scitu. visuq̃ ꝑpulchrū. in reditu famosum illum
balsami ortū in Mathera. ortū inquā cōclusum. fonteq̃ marie. fontē scꝫ signatū. Vn̄ dictus ortus ⁊
nulla alia ex aq̄ irrigaꝛ introire ⁊ ꝑspicere. ⁊ inibi. tū fructus eius delectabiles. tū suauissimū odorē
degustare. Venire posthac in Babyloniam egypti atq̃ Chayrū vrbem sarracenorū ꝑstantissimā/
maximā/populosissimā. bonisq̃ oībus ⁊ opibus mūdi huiꝰ refertissimā. vbi ⁊ eorū potētissimus re
sidet Soldanus. Mare itē rubrū accedere. inq̃ eo baptisari exēplo veterū. illo ꝑcipue in loco quē
filij israel sicco ꝑtransiere pede. Demū paradiseo nobilissimo ⁊ fecūdissimo illo Nilo siue Gion flu=
uio q̄ totam inebriat influitq̃ egyptū ⁊ germiare eā facit redditq̃ q̄ꝫ fertilē ꝑtransito. tandē in anti=
quissimā olimq̃ clarissimā descendere ciuitatē Alexandrinā vn̄ nauigio iterū veniꝛ venetias. ⁊ po=
stremo in suā se q̄sq̃ recipiat ꝑegrinꝰ patriā ⁊ edē. magnifice grās agēs deo ⁊ ꝟgini sacratissime Ka
therine. ꝙ tali ⁊ tāto dignꝰ habitꝰ fuerit dono. post visitata. s. loca illa multo sudore ꝑ varios casus.
ꝑ tot discrimina rerū. reuocare aīm mestūq̃ mittere timorē. Forsan ⁊ hec eṁ olim meminisse iuuabit.

Anteq̃ ꝑn̄tem ꝑegrinationē aggrediar describendā. haud ab re duxi ꝑtermittendā formā
cōtractꝰ habiti cū dn̄is de Hierusalē. suꝑ salua guarda nob ꝑstanda. saluos cōductu vs=
q̃ ad sanctā katherinā. ⁊ inde reductu vsq̃ Chayrū. Eiusmodi aūt cōtractꝰ fieri debet q̄ꝫ
totius ante scꝫ recessum patroni ⁊ cōperegrinoꝝ. ꝑn̄tibꝫ ip̄o patrono ⁊ patre Guardiano
monasterij mōtis Syon. eo ꝙ post patroni recessum ⁊ cōfratrū. pagani remanētes ꝑegrinos ꝓ vo
to ⁊ libitu suo circūueniētes angariarēt in pecunia exoluēda. Igiꝛ conuenientes cū prefecto seu locū
tenente Soldani in Hierusalē. qui tūc tempis existens. Naydon vocabaꝛ ⁊ maiori Calino. id est
magistro hospitalis peregrinorū. qui ⁊ miles. cui nomē Sabathytanco. sub die. xvij. Julij. talem
cum eis iniuimus contractum.

Item in primis saluū nobis pollicebaꝛ prestare conductū ab Hierusalē vsq̃ ad sanctā Katherinā.
⁊ inde denuo vsq̃ Chayrum. q̄dq̃ ipse propria in persona ⁊ suis expensis ac sumptibus nos vellet
comitari ab Hierusalē vsq̃ Gazeram.

Item ꝙ de omnibꝫ thelonëis siue vectigalibus ⁊ exactionibꝫ prestandis ab Hierusalē per viā illā
vsq̃ Gazeram. ipse pro nobis de suis satisfaceret sumptibꝫ ⁊ pecunijs. Alioquin in eiusmodi soluen
dis peregrini a paganis valde grauarenꝛ.

Item ꝙ vnicuiq̃ ꝑegrinorū pro equitatu asinuꝫ disponeret cū ductoribꝫ eorundē qui scꝫ ductores
mucreli ab ip̄is appellati sibi ip̄is ⁊ asinis suis ab Hierusalē vsq̃ ad sanctā katherinā. ⁊ inde denuo
vsq̃ Chayrum de oībus necessarijs victualibus scꝫ ⁊ pabulis. ⁊ alijs huiusmodi prouiderēt nisi
forte sponte propria. peregrini eis quidpiam ministrarent.

Item ꝙ oēs res nr̄as puta vestimēta ⁊ cibaria suis expensis deferri faceret ab Hierusalē vsq̃ sepe
dictā ciuitatē Gazeram excepto solo vino. q̄d ipsi nos nostris sumptibꝫ nobiscū ducebamus.

Item ꝙ de camelis in ꝑfata ciuitate nobis prouideret suis in expensis qui omēs res nostras porta
rēt vsq̃ ad sanctā katherinā. ⁊ inde denuo vsq̃ Chayrum. Melius eṁ valent cameli ad onera por=
tanda ꝑ loca illa deserta q̄ꝫ asini: vtpote iumenta robustiora ⁊ laboribus aptiora q̄ꝫ asini.

Item ꝙ nobis vnū de suis familiaribꝫ deputare q̄ nos loco sui comitareꝛ a Gazera vsq̃ ad sanctaꝫ
katherinā. ⁊ inde vsq̃ Chayrum. qui sic deputatus minor calinus cognominaꝛ. cui nos per viā il=
lam de victualibus prouideremꝰ. iuxta condignū ⁊ ſm merita eius.

Item ꝙ cuilibet peregrinorū vtrem vnū disponeret pro aqua deuehenda per desertū. Nam ad plu
res sepe dies nusq̄ꝫ aqua in via illa reperitur.

Item ꝙ papilionē nobis siue paruū tentorium disponeret. quod per stationes singulas vbi liberet
contra estum solis figere in locis desertis possemus.

Item ꝙ q̄libet nr̄m ipsi ꝑfecto siue trutzelmāno ꝑdicto ꝓ saluo cōductu theloneis ⁊ oībꝫ atq̃ singu=
lis suꝑ memoratꝭ. xxiij. ꝑsolueret ducatos. mediā q̄dē partē eiusdē summe in Hierl'm dans. reliquā
ꝟo ī gazera postq̄ꝫ ibi de camel' ⁊ alijs suꝑ tactꝭ nob ꝓuidisset iuxta ꝓdictū ⁊ iuxta tenorē ꝯuētiōis ⁊c̄
Itē totꝰ ille cōtractꝰ in scriptꝭ redactus sigillis dn̄i de Hierusalē ⁊ maioris calini in cācellaria fuit si
gnatus ⁊ munitus. ⁊ tamen vt fieri solet a paganus illis male seruatus. Exposuimꝰ aūt pro littera
sic sigillata duos ducatos.

Id etiā diligenꝛ est aduertendū ꝙ ꝑegrini q̄ ad sanctā volūt katherinā ꝓficisci. si absq̃ alioꝝ cōfra
trū suoꝝ offensa q̄ redire ⁊ repatriare decreuerint fieri pōt, nō debēt eis comitiuā ꝑstare ab Hieru=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

salē vsq̄ȝ Joppen siue Japha: sic aliq̄ñ pegrini facere cōsueuerunt. cōfratres suos vsq̄ȝ ad galeas de
nuo ex amore cōducēdo. Qđ idcirco dissuadet̄ ne fiat. qꝛ cū pegrini multis sepe afficiant̄ iniurijs ꝛ
molestijs a paganis. cōtingit nōnunq̄ȝ ꝙ ipsi se vlcisci ꝛ vindicare q̄rentes vbi possunt. anteq̄ȝ in ga
leas reuertant̄ insultū aliquē faciūt paganos inuadēdo ꝛ quādoq̄ȝ vulnerādo ꝛc̄. et ita cursim gale
as intrādo ꝛc̄. Cuius rei gratia ipsi infideles se vlciscunt̄ in peregrinos remanētes. quādoq̄ȝ etiam
eos interficiendo. Unde cōsultius videt̄ ꝙ remanētes peregrini rogatos faciāt recedentes quaten⁹
ꝓpter deum ꝛ eorū salutē patientiā seruēt. ꝛ nusq̄ȝ vltionē sumant de paganis. ne dum ipsi recedentes
euaserint. remanētes periclitent̄ vt sepenumero compertū est factum fuisse.
Je igit̄. xxij. Julij q̄ erat festū scte marie magdalene cōperegrini fratres nr̄i Hierosolymā
exeūtes ad galeas reuertebant̄ q̄ in portu Joppensi eoꝝ reditū expectabāt. Nos ṽo videli
cet decē ꝛ octo ex oī illa multitudine. deuotiōe ꝛ desiderio affecti sanctā visitādi katherinā
in mōte Synai. aliaq̄ȝ loca ꝑlustrandi. remāsimus Hierosolymis. xxxiiij. diebꝫ vehemen
tē estū ꝛ intēsum solis calorē metuētes. q̄ nos iter illud graue ꝑ desertū tūc arripe ꝓhibebat Illis au
tē diebꝫ intermedijs crebro ꝛ sepenūero sancta visitauim⁹ loca in Hierusalē ꝛ circunquaq̄ȝ.
Sunt autē nomīa eorum qui remanserūt ꝛ ad sanctā katherinā simul perrexerūt ista. Que vtinam
atq̄ȝ vtinam sint scripta in libro vite.
Dn̄s Johannes Comes de Solms dn̄s in Myntzenberg. omnibꝫ quidē etate iunior. sed anīo nō
minimus. ꝛ nobilitate nulli aliorū secundus. immo omnibꝫ preclarior priorq̄ȝ.
Dominus Bernardus de Breidenbach tūc quidē Camerarius nūc ṽo etiam Decanus sacre me
tropolita. ecclesie Moguntineñ. huius operis auctor principalis.
Dominus philippus de Bicken miles.
Cum his erat inter ceteros eorū familiares pictor ille artificiosus ꝛ subtilis Erhardus Rewich de
Traiecto inferiori qui oīa loca in hoc opere depicta docta manu effigiauit.
Dominus Maximinus cognomento smasmus de Roppelstein ꝛ dn̄s in Hoineck.
Dominus venerandus de mernawe baro.
Dominus Caspar de bulach miles.
Dominus Georgius marx miles.
Dominus Nicolaus dictus maior in kurt miles. Cum quibus ꝑter alios eis seruientes. erant etiā
duo fratres minores Paulus ꝛ Thomas multarū linguarū periti.
Dominus Henricus de schawenberg miles.
Dominus Caspar de Sienli miles.
Dominus Sigismundus de markbach miles.
Dominus Petrus velsch miles.
Dominus Johānes lazinus archidiaconus ꝛ canonicus ecclesie transiluanensis in vngaria.
Pater Felix fabri de ordine predicatorū. sacre pagine lector Ulmensis ꝛ predicaior egregius. q̄ etiā
antea in sancta fuit terra: multa expertus.
Je itaq̄ȝ. xxiiij. Augusti. q̄ erat festū scti Bartholomei apl̄i rebus oībꝫ ꝑ desertū nob neces
sarijs dispositis: hora vespaꝝ sanctā ciuitatē Hierosolymā. ꝛ cūctā ferentes suppellectilē no
strā in asinis: in Bethleē post solis ꝑuenim⁹ occasum. Jn quātis autē fuerimus angustijs
int̄ viam istā paruā faciendū ꝓpter insidias paganoꝝ ꝛ laborē habitū cū vino qđ nos du
cebam⁹: silere malo q̄ȝ recitare. bono respectu. Mansim⁹ aūt biduo in Bethleē ꝛ oīa sancta visitaui
mus loca: de quibus supra mentio est facta.
Die aūt illucescēte. xxvij. Augusti exeūtes de bethleē inclinata iā die in veterē venim⁹ ciuitatē ebron
vbi etiā sctā accessim⁹ loca: speluncā scȝ duplicē/ ꝛ agrū damascenū: ꝛ reliq̄ supra memorata. Preser
tim aūt monasteriū scti Georgij qđ greci monachi inhabitāt intrauim⁹. in q̄ ꝛ cathena ē eiusdē mar
tyris almi: hn̄s anulos. xxxix. quā sarraceni multū venerant̄ at circūponūt collis eoꝝ q̄ a demonijs
vexant̄ ꝛ frenetic̄ q̄ ex ei⁹ cōtactu statim liberant̄. quā ꝛ nos nr̄is apposuim⁹ collis exēplo sarraceno
rū ꝓuocati: q̄ itidē aū nos faciebāt. Jllic ꝓpe vestigia equi scti ipius Georgij manifeste ꝛ clare adhuc
vident̄ terre impressa vbi quondā equitauit. de qua terra paululū asportauimus nobiscū.
Jn crastino ṽo id est. xxviij. Augusti mane ante lucē egressi tota ambulauim⁹ die vsq̄ȝ post solis oc
casum vsq̄ȝ ad locū quendā vbi inuēta solitaria ꝛ grādi quadā domo nocte eadē māsim⁹ in illa. Jbi
terminant̄ mōtana ꝛ incipit planicies fructifera satis amena. Faciēdo iter illud trāsiuim⁹ secus q̄ddā
castellū qđ ad sctm̄ Samuelē nūcupat̄. Jnde ad sinistrā est oppidū scti Abrahe dictū. vbi ꝛ hospi
tale quoddā est insigne sub ditiōe sarracenoꝝ. ex q̄ oībus aduētantibꝫ ꝛ elemosynā petentibꝫ quarū
cūq̄ȝ etiā nationū vel sectaꝝ hoībꝫ panis ꝑbet̄ ꝛ oleū cū aliq̄ pulmētario ꝛc̄. Jbi ꝑ singulos dies mī

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

le ducenti panes coquunt͛ qui pauperibꝫ erogant͛. Expense autē que per annū in huiusmodi elemo
synas ibidē fiunt ad .xxiiij. milia ducatorū cōmuniter ascendunt.
Die altera .id est .xxix. Augusti q̄ fuit decollatiōis sancti Johānis. mane surgētes ꝓficiscebamur in
Hazerā ciuitatē ⁊ venimꝰ ad eaꝫ paulopost meridiē: nec tn̄ intrauimꝰ donec aduesperasceret: cōsilio
ipsius trutzelmāni acq̄escentes. q̄ id nob dissuasit ne forte dn̄s eiusdē ciuitatꝭ vina nobis surripet vt
sepe antea fecit ꝑegrinis. Inter ꝑagenduꝫ illa die ad multas venimꝰ cisternas ex q̄bꝫ magno cū la
bore sarraceni haustas aq̄s porrigūt ꝑegrinis ꝓpter deū. Juxta hāc ciuitatē Hazerā in ingressu ficul
neā quandā vidimꝰ mire magnitudis: ꝓsertim in latū. q̄ septies ī anno ꝓducit ficus: ⁊ dicunt͛ ficus
pharaōis. Itaqꝫ cū sol occidisset ingressi sumꝰ ciuitatem cū sarcinulis nr̄is: ⁊ cū magna difficultatē
domū inuenimꝰ in q̄ manere optune possemꝰ. Domꝰ eñ cōsueta ꝑegrinoꝝ fuit nimis angusta pro
tāta hoīm ⁊ bestiaꝝ multitudine capiēda. Tandē in curiā quandā sordidā ⁊ plenaꝫ lateribꝫ ex luto
cōfectis detrusi: nocte illa ⁊ seq̄ntibꝫ oībus dormiuibꝫ sub diuo in terra. Ibiqꝫ mansimꝰ .xij. diebus
tedio maximo: egritudinibusqꝫ grauibꝫ affecti: q̄a malus aer est ibi. fallacijs q̄ꝫ dolis atqꝫ fraudibꝫ
a Calino nr̄o ⁊ alijs infidelibꝫ multipharie fuimꝰ circūuēti ⁊ vexati. de q̄bus lōgū eēt scribere ꝑ sin
gula. Est autē Hazera ciuitas duplo maior ⁊ amplior in circūferētia q̄ꝫ hierosolyma: sed impar ei in
edificioꝝ structura. Et distat ad duo dūtaxat miliaria italica a mari. Eratqꝫ q̄ndā metropolis phi
listinoꝝ Haza dicta. de q̄ habet͛ Judicū .xvi. ꝙ Samson ibi ad mulierē ingressus quā adamauerat
cū id ꝑcrebuisset apud philistijm: circūdederūt eū positis custodibꝫ ⁊ insidijs: vt exeuntē mane occi
derēt. Sꝫ samson nocte cōsurgēs media: appҺendit ambas fores porte cū postibꝫ suis ⁊ sera. impo-
sitasqꝫ humerꝭ portauit ad verticē mōtis q̄ respicit hebron. Postea idē delusus ꝑ dalilā quā adama-
uit q̄ habitabat in valle soreth: captus. ⁊ erutis sibi oculis ductꝰ fuit ir hāc ciuitateꝫ vbi eū philistei
vinctū cathenis ⁊ clausuꝫ in carcere molere fecerūt. Tandē adductꝰ corā principibꝫ philistijm ⁊ oī
frequētia vt luderet: inuocato deo suo: appҺendit ambas colūnas q̄bus domꝰ oīs imminebat in q̄
agebāt cōuiuia ꝓ eiꝰ captiōe. Alterā dextera alterā leua tenēs. ⁊ cōcussit eas adeo fortit͛ ꝙ domꝰ ce-
cidit suꝑ oēs principes ⁊ ceterā multitudinē q̄ ibi erat. Nā de tecto ⁊ solario circiter tria milia homi
nū vtriusqꝫ sexus spectabant ludentē samson Et ita multo plures interfecit moriens q̄ꝫ ante viuus
occiderat. Domus autē illa templū dagon erat: cuius adhuc hodie ibi cernunt͛ ruine.
Die tandē .ix. septembris extra ciuitatē secessimus in campū vbi cameli stabāt .xxiiij. nobis ꝑ tru-
tzelmannū dispositi. q̄ ⁊ tūc a nobis recedēs Hierosolymā repedabat. calino minori in locū suū sub
rogato. qui deinceps nos duceret reduceretqꝫ iuxta condictum.
Die vero .x. septembris de cāpo illo nos mouētes: ꝑ planicies ꝓcessimus. habētes mare magnuꝫ
ad dexterā: ⁊ terrā sanctā ad sinistrā. contra nos ꝟo ad plagā meridionalē desertū magnū ⁊ vastam
solitudinē in quā conabamur. Peruenientes aūt iuxta quandā villulā Lebhem dictā: ad vnā milia
re de Hazera. ibi nocte mansimꝰ illa ꝓpter infirmos nostros: q̄ lento gradu incedebant fixisqꝫ tento
rijs discurrimꝰ per regionē ad colligenduꝫ paucula ligna. Neqꝫ eñ sunt illis in locis nisi arbustule
aride: quas radicitus euellētes cōportauimus in fomentū ignis pro coctione ⁊c̄. Est quideꝫ in loco
illo puteus magnꝰ ⁊ altus: sed aquis vacuus. de quo dicunt beatā virginē cum puero Jesu ⁊ Jo-
seph dum in egyptum fugerent aquas hausisse ⁊ ibi ꝑnoctasse.
Inde mane crastino id est .xj. septēbris surgētes trāsiuimꝰ ꝑ zabulosam planiciē adeo spaciosam ꝙ
nō vidimꝰ eius finē nisi ab occidēte vbi mari magno cingebat͛. tandē in regionē q̄ndā venimꝰ q̄ lin
gua arabica Lawatha appellat͛: sꝫ latina Cades. Ibi in cliuo cuiusdā arenosi mōticuli fixis tento-
rijs māsimꝰ: dispsi iterū in regionē ꝓ lignis colligēdis vt ꝑus. ⁊ afferebat͛ nob aqua in vtribꝫ a lōge:
q̄ nausee ⁊ abhoīationi nob q̄ꝫ refrigerio magis erat ꝓpter eiꝰ corruptionē in vtribꝫ. Eadē nocte plu
uiā paruā habuimꝰ: q̄ tn̄ rarissima est in locis illis. Porro inter ꝓcedendū terra magis ac magis de
serta fieri ⁊ homībꝫ inhabitabilis incipiebat. Nā et ipsa eadē die in verū venimꝰ desertū: in q̄ nunq̄ꝫ
habitauit hō: nec moratꝰ est filius hoīs. vbi terra nec arari potest nec seri. ꝑ quā ꝓgrediendo nō vil
lam / nō ciuitatē / non oppidū / immo nec domū: aut tugurīū vidimus. nō agros / nō vineas / nō hor
tos / nō arbores / nō nemora aut siluas: sed terrā solis ardoribꝫ adustam: sterilē penitus ⁊ infructuo
sam. torrentibꝫ / collibꝫ / ⁊ montibꝫ abūdantē: qui horroris speciē ⁊ mortis imaginē preseferūt. Vidi
mus sepenūero ꝑ desertū quasi fumū maximū quē ab ignibꝫ ascendere putabamꝰ: sed in dies expe-
riebamur hūc pulueris ⁊ arene tenuis ⁊ subtilis q̄ a vento mouebat͛ esse eleuationē. Nam ⁊ inde ple
runqꝫ monticuli fiunt: ⁊ vbi hodie via est plana: cras monte collecto / ex arena vi ventorū agitata:
mons est et locus inuius factus.
Ita pedetentim ꝓficiscēdo venimꝰ .xij. die septēbris in locū dictū Hayon. vbi in torrēte lato de so-
lo albissimo fiximꝰ papiliōes. nec alia nob erat aq̄ nisi in vtribus corrupta. nec panes alij nisi ꝑaꝝ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

mates siue biscoth. nec ligna pro igne/nisi radices herbarū. et oīa que dē Gazera recentia tulimus
defecerant. Eodem sero arabes nostros vidimus subcinericios coquere panes.
Rursus die. xiij. septēbris in torrentē magnū incidimꝰ ab vtroqꝫ latere montibꝫ cinctū quē arabes
nominãt wadalar: vbi coloquintidan in copia magna repperimus.
Seq̄nti die q̄ fuit. xiiij. septēbris vastiorē solitudinē q̄ꝫ heri ⁊ nudiustertiꝰ intrauimꝰ: vbi deinceps
nec hoīes nec bestias vidimꝰ aut aues: nisi dūtaxat strutiōes q̄ morant̄ in deserto. venimusqꝫ int̄ al
tissima mōtana ⁊ sterilissima nō nisi limpidissimis ⁊ abruptissimis petris coagulata. in loco areno=
so magare dicto tentoria figētes: mōtes ꝟo pro sui singulari vastite arabice gebelhelel nūcupant̄.
Porro die. xv. in desertum rigidissimū ⁊ frigidissimū contra morē orientalium regionū venientes:
mansimus in loco vbi gleba erat albissima ⁊ petra quasi creta. zabulum ꝟo quasi calx postq̄ꝫ extin
guitur. ⁊ vocat̄ locus ille arabice mynscheue.
In crastino. id est die. xvj. septēbris processimus ꝑ regionē nimis ⁊ rigidā ⁊ latissimā q̄ contra oriē=
tem finē nō habꝫ quā eques transiēs nō potest in duobꝫ mensibꝫ venire (vt ferebat̄) vbi hoīm sit ha
bitatio. nec tñ illa inuēta finis est illiꝰ deserti. estimaturqꝫ a nōnullis ꝙ sit ꝑs torride zone q̄ duret vs
qꝫ ad paradisum terrestrē. die illa in extremitatibꝫ eius ambulātes venimꝰ in alberock.
Die vero sequenti id est. xvij. septembris in mesmar ad radices montis eminentissimi quem nomi=
nant caleb qui artificialiter videbatur factus.
Inde recedentes die. xviij. septembris ꝑambulata terra salsuginis vbi ros/mōtes/valles/saxa ⁊ are
na instar salis sunt. venimus in torrentē quē aquosum dicebant sed nō erat.
Die vero. xix. septembris in montana venimꝰ quibꝫ alonge vidimus montē dei Oreb ⁊ Synai ad
leuā: ad dexterā vero mare rubrū. Nam distabant a nobis adhuc quattuor dietis. Ibi facta collati=
one descendimꝰ pedites ꝓpter ꝓruptas petras ⁊ saltus ꝓcipites: viam valde periculosam: ⁊ mansi=
mus in loco qui dicit̄ Ramathym ꝑ diem vnā ⁊ noctem ꝓpter infirmos: in cauernis suppendenti=
bus petris latitantes. nec erat ibi aqua nec arbores aut virgulta.
In crastino. id est. xx. septembris diluculo surgentes montana asperrima ingrediebamur. vbi nihil
nisi arbores quedā valde spinose erāt: que tūc temporis florentes locū optimo replebāt odore vnde
q̄si recreabamur. Dicūt quidā de illis spinis dn̄icam coronā plexam fuisse. ⁊ ideo de illis assumpsi=
mus nobiscū. Porro mōtes illi ex vtraqꝫ ꝑte vallis nō modo steriles erāt sed petrosi ⁊ scopulosi su=
pra modū mixtū coloris rubei ⁊ nigri. et videbant̄ saxa in solis refulgētia quasi essent oleo iniūcta.
Ibi grandē bestiā vidimus maiorē camelo: et asserebat calinus noster eā esse vnicornē. Ibi etiā pa=
storē prospeximꝰ minantē gregē ꝑ crepidinē mōtis qđ mirabile fuit in oculis nr̄is: eo ꝙ diu hominē
nō vidissemꝰ aut bestiā saltē domesticā. Aduesperascente die mãsimus in loco dicto scholie.
Porro hos inter labores ⁊ viarū difficillima ꝗ discrimina hanc solā meritis haud dubiū beatissi=
me ꝟginis ⁊ martyris Katherine habuimus cōsolationē ꝙ stellā quandā ceteris fulgentiorē post
mediū noctis semꝑ in plaga vidimus exurgere meridionali: quā stellā sancte Katherine appellant.
Hec supra montē Synai stans viam nobis ante diem demonstrabat. et quādocunqꝫ ab ea declina
uimus viam nostrā ꝓlongari habuimus indubitatum.
Tandē die. xxj. septēbris cōtra meridiē: vallē quandā ingressi montē sctm̄ Synai cūctis eminētio=
rē montibꝫ in ꝟtice montiū vidimꝰ eleuatū. in cuiꝰ aspectu gauisi fuimꝰ vltra modū. veruntñ longe
adhuc a nob̄ aberat. neqꝫ vllā ꝑticularē determīationē in eo cernere potuimꝰ: sꝫ dūtaxat molē ipsam
vidimꝰ sub obscurā. Porro cū sol iā ad occasum vergeret. venimꝰ in locū dictū abalharock ⁊ est pla
nicies magna: altis montibꝫ vndiqꝫ cincta. signant̄ a ꝑte meridionali. ⁊ ibi tentoria fiximꝰ ⁊ noctem
egimꝰ illā. Dicit̄ aūt ꝙ in illa planicie moyses custodiebat greges Jetro soceri sui. Et vidimꝰ in pe=
tra cauaturā in q̄ dicit̄ ipse vir sctūs sedisse frequent̄ ⁊ dormiuisse. De illo em̄ loco totā poterat pla=
niciē facile ꝓspicere ⁊ creditū sibi gregē. Credendū est etiā ꝙ domꝰ ⁊ habitatio Jetro sacerdotꝭ ma=
dian ⁊ templū idoli sui nō longe a campo illo distabat. Posuimꝰ aūt tentoria nr̄a cōtra viā que ducit
inter altos mōtes ꝑ vallē ad interiora ꝑ quā moyses suos minabat greges ad montē Synai. ꝑ quā et
nos trāsituri in crastinū eramus.
Altera die q̄ est. xxij. septēbris valde mane surgētes ad interiora deserti ꝓficiscebamur ꝑ vallē abru
ptissimis petris clausam. ⁊ venimꝰ ad aliā planiciē arenosam de ruffa arena sicut ⁊ mōtes rubei erāt
in regiōe illa. Erat aūt planicies illa lata ⁊ vallis lōga attingēs radices sctī mōtis Synai. ⁊ in hac
valle credunt̄ filij isrl̄ habitasse ⁊ ꝑ tribus ⁊ familias suas tabnacula fixisse illo tp̄e q̄ moyses cū dn̄o
in mōte loquebat̄. Vidimꝰ etiā locū eminentē sup̄ petrā in modū cathedre ꝓdicantis. In q̄ dr̄ moy
ses postmodū ꝓmulgasse. Cū aūt vallē illā ascenderemꝰ adheserūt nob̄ multi arabes nobiscū ad lo
cū ad quē festinauimꝰ ꝓperātes; nec aliq̄d a nobis exigerūt. Igit̄ cū ad radices altissimorū montiuꝫ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ꝑ latā vallē cōtra austrū viā facerēmꝰ: cōuertimus nos ad quandā vallē angustā ⁊ ꝓfundā saxosam
⁊ asperā. eamqꝫ intrauimꝰ lento gradu: eo ꝙ via mala esset maiorē in modū. In ꝓcessu vo monaste-
riū ante nos habuimꝰ sancte katherine in radice mōtis synai situ̅. ad cuiꝰ cōspectū ingenti gaudio ⁊
vltra ꝗꝫ credi pōt leticia magna fuimꝰ affecti. Qm̄ multꝭ iā emēsibꝫ diebꝫ domū vel habitationē ho
minū nō vidimꝰ vllā. ⁊ nūc exoptatū pridē nr̄m ꝑegrinatiōis terminū ad quē: sub oclis habebamꝰ
Itaqꝫ monasteriū ingressi ⁊ a monachis charitatiue suscepti cūctam nr̄am suppellectilē ⁊ sarcinas
vniuersas ad cellas intulimꝰ nob assignatas. Moxqꝫ ad audiendā missam in capellā festinauimus
latinoꝝ: eo ꝙ nondū hora esset meridiana. Reliquā illiꝰ diei ꝑtem in monasterio exegimꝰ quieti ope
rā necessariā indulgētes. Sꝫ neqꝫ in crastino. id est. xxiij. die septēbris mōtes sanctos Oreb ⁊ Sy
nai ascēdere volebamꝰ ꝓpter infirmos ⁊ valitudinarios: q̄ ex labore itinerꝭ nimiū adhuc erāt fatigati
Porro die. xxiiij. septēbris ante lucē monasteriū egressi. acceptis victualibꝫ que ꝑ biduū sufficerent
montē sanctū Oreb ascēdere conabamur. Cōscendētibꝫ ergo nobis ꝑpreceps fons ille viuus nobis
mox obuius fuit. qui ab initio ibi miraculose emanauit: ex causa quā infra dicā. ⁊ ꝓcedētes ꝑ mon/
tis crepitudinē viā asperrimā atqꝫ oppido saxosam. venimus ad capellā que beate Marie titulo ve/
nerabilis habetur: in memoriā subscripte rei quondā fundatā. Quodā nāqꝫ tp̄e serpentes/vippere/
buffones/⁊ alia animalia venenosa adeo in monasterio ⁊ ꝑ eius circūitum multiplicata increuerūt
ꝙ monachi hac necessitate cōpulsi locū penitus deserere decreuerūt. Verū cōmuni prius ordinata
ꝓcessione ipsi monachi montē sanctū ascēdere ⁊ locis illis valedicere statuerūt anteaqꝫ cum rebus
suis inde migrarēt. Quo facto cū in eū locū tristes mestiqꝫ redissent vbi hodie dicta capella est sita:
ecce virgo gloriosa mater dn̄i dulcissima eis ne a loco tam sancto discederēt p̄cepit: securitateqꝫ pol
licita mox disparuit. Monachi vero metuētes ne forte fantasma esset qd viderāt: deū deuotius exo-
rauerūt vt si vero fuisset apparitio id aliq̄ eis signo dato ostēdere dignaret̄. Mox eis orātibꝫ fons vi
uus de sub pedibꝫ eoꝝ emanās: ipsos maiorē in modū letificauit. q̄ vsqꝫ hodie iugiter scaturiēs ascē
dentibꝫ montē illū siue descēdentibꝫ multe ē ꝯsolationi. Sed ⁊ vermes venenosi nō modo procul in
de aufugerūt sed vsqꝫ in hodiernū diē nequeūt appropinquare loco eidem.
Ab illo loco ascēdētes multo cū labore ad arcū venimus lapideū: qui ab vno latere crepidinis vs-
qꝫ in aliud tēsus in modū porte curuat̄. Certaqꝫ didicimus narratione ꝙ nullus iudeoꝝ hāc potest
ingredi portam. ⁊ hoc pluries fertur ꝓbatum
Demū in summitatē illius mōtis ꝑueniētes in quandā q̄si planiciē deuenimꝰ vnde mons oreb sine
alterius cuiuscūqꝫ mōtis cōglutinatione in altū erigebat̄. Nā inferiores mōtes oēs sibi coherēt. In
ipsius mōtis oreb pede capellā repperimus sancti helie. quā ⁊ ꝑ ostiolū quoddā ingressi sumꝰ. Sūt
aūt tres capelle vno muroꝝ ambitu clause ⁊ ostio vno. Prima ē sancte Marine. secūda sancti heli-
sei. tertia sancti helie. ⁊ in qualibet eaꝝ ē indulgētia septēnis cū totidē carenis. In hūc locū zelosissi
mus ipse dn̄i vates helias se recepit: postqꝫ memorabile illud ꝑegit facinus de cōfutatiōe ꝓphetarū
baal ⁊ interfectiōe eoꝝ qui erāt numero q̄dringēti quinquaginta viri. q̄s cōuictos ⁊ cōprehēsos du
xit ad torrentē cyson. ⁊ ibi eos occidit ad vnū. vt diffuse habet̄. iij. Regū. xviij. ca. Quo cōperto ⁊ co
gnito Iezabel nequissima mulier. dixit ꝑ nūcium ad heliam. hec faciāt mihi dij ⁊ hec addāt nisi hac
hora cras posuero animā tuā sicut aīam vnius ex illis. Timuit ergo helias ⁊ abiēs in desertum ꝓ-
iecit se subter vnā iunipeꝝ: petiuitqꝫ anime sue vt moreret̄. Cumqꝫ obdormiuisset in vmbra iuniperi.
Ecce āgelus dn̄i tetigit eum dixitqꝫ illi. Surge ⁊ comede. Respexit ⁊ ecce ad caput suū subcinericius
panis ⁊ vas aque. Comedit ergo ⁊ bibit: ⁊ rursum obdormiuit. Rursusqꝫ angelus dn̄i scd̄o tetigit
eum dixitqꝫ. Surge comede. grādis em̄ tibi restat via. Qui surgēs comedit ⁊ bibit. ⁊ ambulauit in
fortitudine cibi illius quadraginta diebꝫ ⁊ quadraginta noctibꝫ vsqꝫ ad montē dei oreb. Cūqꝫ ve-
nisset illuc māsit in spelūca illa de qua hic dicit̄. ⁊ ecce sermo dn̄i ad eum dicēs. Quid hic agas he-
lia? At ille respōdit. Zelo zelatus sum pro dn̄o exercituū. qꝛ dereliquerūt pactū dn̄i filij israel. Alta-
ria tua destruxerūt: ⁊ ꝓphetas tuos occiderūt: ⁊ relictus sum ego solus. ⁊ querūt aīam meā vt auferāt
eam ⁊c̄. Ibi etiā in ostio spelūce stans vidit dn̄m in sibilo aure tenuis ⁊ accepit ab eo in mādatis vt
vngeret ꝓphetā ꝓ se heliseū filiū Saphat. vt habet̄. iij. Regū. xix. ca. Ab hoc ergo loco sancto perpre
ceps ascēdētes venimus ad grādem petrā de mōte abscisam que in viā fertur cecidisse dum helias in
verticem mōtis ascēdere vellet. significās ipsum ꝓphetā in iudeā prius redire debere. ⁊ heliseum lo
co sui cōsecrare vt iam dictū est. Inde rursus in summitatē quādā venimus montis eiusdem. vbi in
petra voraginē illam vidimus miraculose factā: in quā Moyses iussu dei se recepit dum posteriora
eius vidit. Optauerat equidē videre faciem eius dicēs. si inueni gratiā coram te: ostēde mihi gloriā
tuam. ad quē deus. Ego inquit ostēdam tibi om̄e bonū ⁊c̄. Rursumqꝫ nō poteris ait videre faciem
meā: nō em̄ videbit me homo ⁊ viuet. ecce inq̄t ē locus apud me ⁊ stabis sup petrā: cūqꝫ ꝑtrāsibit glo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ria mea ponā te in foramē petre. ⁊ ꝓtegam te dextera mea donec trāseā. tollamq̄ manū meā ⁊ vide-
bis posteriora mea: faciē aūt meā videre nō poteris. vt habet Exodi. xxxiij. In ipām voraginē licet
artā ⁊ strictā in qua moises tūc stetit recuruus: peregrini se immittere solēt ex deuotione. Inde in ca
cumē sanctissimi mōtis oreb ꝑuenim⁹ Ibi parua q̄dā ⁊ pulcra ē edificata capella ferreo ostio firmi
ter clausa: statq̄ in eo loco vbi sanct⁹ ꝓpheta Moises decalogum in duab⁹ tabulis lapideis digito
dei exaratā accepit. stans cū domino solus sup verticē montis Synai. de q̄ ita habet Exodi. xxxiiij
Ascēdit moises in mōtē synai sicut ei p̄ceperat deus. portās secū duas tabulas quas p̄sciderat istar
prioꝝ. Cūq̄ descēdisset dn̄s ꝑ nubem. stetit moises corā eo inuocās nomē dn̄i. quo trāseunte festin⁹
moises curuatus est ꝓnus in terrā. ⁊ adorans ait. Dn̄ator dn̄e deus misericors ⁊ clemēs. patiens ac
multe misericordie ac verus. q̄ custodis misericordiā in milia. q̄ aufers iniquitatē ⁊ scelera atq̄ pec
cata. nullusq̄ apud te ꝑ se innocēs est. qui reddis iniq̄tatem patrū in filijs ac nepotib⁹ in tertiā ⁊ q̄r-
tam progeniē ⁊c̄. Fuit ergo ibi vir sanctissim⁹ moises cum dn̄o quadraginta dies ⁊ q̄draginta noc-
tes: panē nō comedēs ⁊ aquā nō bibēs. Cūq̄ descēdisset de mōte Synai. tenebat duas tabulas te-
stimonij. ⁊ ignorabat q̄ cornuta esset facies sua ex ꝯsortio sermonis dei. quod vidētes Aaron ⁊ filij
israel: timuerūt ꝓpe accedere. vnde ⁊ posuit velamē sup faciem suā q̄n loq̄batur ad eos: vt habet ibi-
dem. Hāc capellam aperiēte nobis fratre qui de monasterio nobiscū ascēderat: discalciati nudis-
q̄ pedib⁹ ꝓ reuerētia loci intrauimus. nosq̄ vt iustū erat deuotius ꝓstrauimus in terrā. ⁊ locū illuz
in quo moises legem de manu dn̄i accepit duob⁹ signatū lapidib⁹ reuerēter deosculabamur. Ad la-
tus dicte capelle spacio. xv. passuū est spelūca quā ⁊ ingressi sumus. in qua Moises ieiunauit. xl. die
bus ⁊. xl. noctib⁹ vt legē dn̄i accipe mereret. supra illā vero iam dictam speluncā est q̄dam muschkea
ad quā quotidie cōfluūt peregrini arabes ⁊ sarraceni ob honorē moisi quē valde venerant: asserunt
q̄ magnū fuisse ꝓphetā. Grādis insup est ibi cisterna bonā ꝯtinēs aquam ⁊ frigidam atq̄ sanā val-
de de qua dicūt moisen aquā hausisse. vnde ⁊ fons moisi appellat. ꝑ circūitum grādes ibi apparent
muroꝝ ruine. ⁊ credit ibi olim monasteriū fuisse Habet mons iste hoc singulare. q̄ rotūdus sursum
ꝓtenditur. nec alijs montib⁹ ꝯdependet. nec tn̄ omib⁹ altior est. sed omib⁹ singularior ⁊ ascēsu diffici
lior. Sunt em̄ a monasterio in eius vsq̄ summitatē circiter septē milia graduū. demptis locis in q̄-
bus rectis passib⁹ ascendit. ⁊ nō ꝑ gradus. Ex illo monte sancto mare rubrū ꝓspeximus ⁊ synū in-
dicum ac brachiū illud maris eiusdē in quo pharao ꝑsequens filios israel/fuit submersus. In prefa
ta capella ē plenaria omniū peccatoꝝ remissio. ex qua egressi cōsedētes fecimus collationē. vt ad resi
duos labores essemus expeditiores.
Expleta collatione paululūq̄ recreati descēdimus de mōte ꝯtra occidētē ꝑ preceps viā periculosaȝ
terribilē. ⁊ saltuosam valde tandēq̄ venimus ad monasteriū ad. xl. sanctos nūcupatum. vbi modi-
ca facta pausatione montē Synai ꝑ viā adhuc longe asperiorē ⁊ duriorē ascēdimus ꝑ inuias crepi
dines. ꝑ scopulos p̄ruptos. ꝑ petras suppendētes. ꝑ horribiles saltus. perq̄ p̄cipites cliuos. ꝑ inten
sissimos desup solis ardores. hoc vero solū habuimus refrigeriū. q̄ duos in tali ascensu fontes rep-
perimus aquā frigidam ꝯtinētes vnde refocillabamur.
Porro cū iam pene in cacumē venissemus: repperimus collū montis adeo tortuosum ac lōguȝ q̄ ob
stupuimus. nec alia erat nobis via. Itaq̄ ꝑ scopulos nos sursum traxim⁹. Atq̄ multos post labores
⁊ sudores in summitatē mōtis ꝑuenimus. erat aūt dies. xxv. septēbris. Igitur ad locū illū sanctissi-
mū accedētes in quē angeli gloriose virginis ⁊ martiris katherine corpus ex Alexādria detulerunt
in quo etiā loco ꝑ trecentos iacuit ānos sub āgelicis excubijs. donec scilicet cuidā abbati fuit reuela
tū: vt corpus sacrū inde tollens ad monasteriū vbi iam ē trāsferret: cum ingēti leticia ⁊ exultatione at
q̄ deuotione. nos ibidē ꝓstrauim⁹. ipm deosculantes. immo nos totos in locū sacri corpusculi inijci
entes: eidē corpa nostra cōmēsurauim⁹ Est aūt locus ille talis dispositiōis. Mons Oreb ⁊ mōs
ille Synai suis cacuminib⁹ ꝑ grāde distinguūtur interuallū: sed radicib⁹ ꝯiungūtur. At in coꝝ me-
dio p̄fatū monasteriū. xl. sanctoꝝ est collocatū. Uerꝝ cacumē mōtis Synai vbi virgo beata Kathe-
rina vt dictū est fuit deportata manib⁹ āgelicis. multū excedit cacumē mōtis oreb. sed ⁊ cūcta mōtiū
cacumina ꝑ circūitum eius. In summitate aūt illius saxosa q̄dam extat planicies. impressionē hūs
corporis humani nō ferro inscisam nec arte aliqua factā: sed ipa solidissima petra in modū cere mol
lis se prebuit ad cōtactū corpis sacri formabilē. Sūt ⁊ ibidē ex vtroq̄ latere sepulchri. alie q̄daȝ im-
pressiones. signa āgelice custodie p̄seferentes. q̄ ab hoc sacro corpusculo credūtur nūq̄ discessisse. In
hoc vt dixi loco supra q̄ credi potest gaudio afficiebamur. ꝓ eo q̄ in extremo nostre longissime ⁊ la-
boriose peregrinationis: atq̄ sumptuose termino ꝯstituti: nil nobis restare noueramus. nisi q̄ ad pa
triā solū faciē nostrā (dio ꝓpicio aliquādo ꝑuenturi) ꝯuerteremus. Finita ergo oratione: iocūdam ibi
fecimus collationē comedētes ⁊ bibētes q̄ apud nos erāt. deo ⁊ virgini sacre iocūdissimas gratias ꝑ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

soluentes. Inde circūiacētes ꝑspeximus regiones: ⁊ longe lateq̄ꝫ terram ꝯtēplabamur. Uidebatur
aūt nobis ꝙ dempto deserto ꝑ qḋ venimus vndiq̄ꝫ rubro ꝯcluderemur mari. Adeo paꝝ videbatur
a nobis distare. trib⁹ videlicet leucis solū cum tamē in veritate duoꝝ distet spacio itinereq̄ꝫ dierum.
In ipso aūt mari rubro plerasq̄ꝫ vidimus insulas steriles ⁊ desertas. sed vt vltra eiusdē maris rubri
brachium. altissima illa montana a longe ꝑspeximus in Thebayda regione. vbi sanct⁹ Paulus An
thonius ⁊ reliqui plurimi patres heremiticā vitam duxere. Ibi etiā videtur nominatissim⁹ ille ma/
ris rubri portus Thor appellatus. vbi oīes naues specieb⁹ onuste aromaticis: ex India venientes
applicant. Inde Alexandriā ⁊ inde venetias ꝑgētes. Unde in nostras ⁊ alias ptes deferūtur Ibi eti
am desertum Helim ⁊ Sur vidimus. vbi moises cū filijs israel transito mari rubro. castra pmū me
tabātur. Inde ad radicem montis huius sancti applicātes. Ubi ⁊ maiorē ꝑtem quadraginta ānorū
quib⁹ in solitudine vagabātur exegerūt. Insuꝑ in regione q̄ erat inter mare rubrū ⁊ montē Synai
locus nobis demōstrabat. in quo sanctoꝝ viroꝝ monasteriū fertur esse. quod modernis tēporibus
nemo potest inuenire. q̄uis campanaꝝ pulsus ad oīes horas canonicas ibi quotidie audiat. dixe
runt tñ q̄dam arabes se in eo fuisse. sed mox vt exierūt viā ⁊ monasteriū ꝑdidisse. Nōnulli etiam ex
fratrib⁹ monasterij sancte Katherine conati sunt illud exquirere. q̄ dicūt se sonū q̄dem audiuisse cā=
panaꝝ. sed monasteriū ipm minime inuenisse. Ex illo etiā loco hortū vidimus amenissimū arbori=
bus fructiferis cōsitum. ⁊ ꝑsertim dactilis copiosū. qui est fratrū ipsoꝝ dicti monasterij sancte kathe
rine. Ex hoc eñ loco eminēti Phasga mons maximus videtur. Phasga aūt mons est maximus cō
tinens in se multos particulares mōtes. Nā in hoc mōte sunt Abarim ⁊ Nebo. q̄ sunt colles super
quos ascēdit moises vt videret terminos terre ꝓmissionis anteq̄ꝫ moreret ⁊ in valle eiusdē montis
in cāpestrib⁹ Moab: sepulture traderet. vt patet Numeri. xxvij. ⁊ Deutrono. vltimo. Hic mons fu=
it in finib⁹ moabitaꝝ ⁊ amonitaꝝ. diuidēs terram coꝝ a terra amorreoꝝ. quā postea possederūt Ru
ben ⁊ Gad. ⁊ dimidia trib⁹ manasse vt patꝫ Deutrono. iij. Radices vero istius mōtis tangunt mare
rubrū quod ē mare salsissimū sicut dicit Deutrono. iij. tam in textu q̄ꝫ in glosa. Unde isti mōtes di=
uidebant terrā quā inhabitauerūt moabite ⁊ etiā amonite a terra quā in possessionē receperūt israe=
lite. vnde vsq̄ꝫ ad verticē eiusdem mōtis ꝑuenit moises. ⁊ ex illo loco totā terrā ꝓmissionis fuit cōtē
platus. Ibiq̄ꝫ mortuus ē: ⁊ in valle eiusdē mōtis vbi fuerūt cāpestria moab sepultus ē. ⁊ vsq̄ꝫ hodie
occultatus. Suꝑ istū montē phasga ascēdit Balaam ariolus cū Balach rege moabitaꝝ. vt maledi
ceret populo israelitico. cuius maledictionē dñs ꝯuertit in benedictionē. vt habet Numeri. xxiij.
Ex quo patet ꝙ mons ille fuit mons diuisionis. q̄z terminos maloꝝ a bonoꝝ terminis diuidebat.
Benedictiōis vero q̄z dñs ꝑ Balaā ꝓphetā benedictionē populo israelitico ꝯferebat.
Item mons speculationis quia inde moises terre ꝓmissionis terminos ꝓuidebat.

Euoluto hore vnius spacio: descēdimus ꝑ viā qua ascēderam⁹. ⁊ ad fontē accessimus sancte Ka
therine. vbi etiā virgulas excidim⁹ quas dicūt esse eiusdē speciei cui⁹ erat rub⁹ in quo dñs apparuit
moisi. q̄s etiā valere asserūt ⁊ ꝓdesse valde morbū patiētib⁹ caducū. dū eas secū ferunt. Post multū
tandē laborē habitū: deuenimus ad monasteriū. xl. sanctoꝝ vbi ⁊ nocte illa quieuim⁹ Hoc monaste
rium olim monachis abūdabat viris sanctis. quodā aūt tēpore irruētib⁹ in eos paganis de thor. xl.
ex eis monachi martyrio vitā finiuere gladij animaduersione. q̄ ⁊ ibidē sunt sepulti. vnde etiā ad. xl
sanctos nūcupat. Iā vero duo dūtaxat monachi ex monasterio sancte Katherine illac ponūt. mul/
tas crebro inq̄etudines ⁊ molestias ab arabib⁹ sustinētes. Oīa illius monasterij edificij ex luto
⁊ arūdinib⁹ cōstāt. sola ecclesia dēpta. ⁊ muro monasteriū cingēte. Habetq̄ꝫ hortū annexū amenū sa
tis longū ꝑ descēsum vallis sed nō multū latū. Oliuis. amigdalis. ficub⁹ ⁊ alijs arborib⁹ abūdantē
ꝓpter qḋ magnos habuerūt ꝓuētus olim monachi sctē katherine ex orto illo. sꝫ ꝑ locustas ⁊ brucos
ab aliq̄t ānis oīa vastata ⁊ ꝯsumpta. In eodē orto ē ꝑua q̄dā capella in spelūca in q̄ sanct⁹ Ono frri=
us anachoriticā vitā fert duxisse. vt in eius legēda habet. In ꝑfato monasterio cibo refecti ⁊ potu.
repertisq̄ꝫ camelis nostris iuxta maceriā dicti orti descēdim⁹ in vallē. vt hirādo mōtē dei oreb ī mo=
nasteriū sancte katherine reuerteremur. Inuenimusq̄ꝫ ad radices mōtis petrā oreb. vbi moises ꝑcus
sit virga bis silicē. ⁊ egresse sunt aque largissime in duodecim locis petre. iuxta numeꝝ duodeci tri=
buū israel. Est aūt petra illa singularis. nulli coherēs mōti. sꝫ ꝓpriū faciēs coagulum: in maioris mi=
raculi signū. Ea suꝑ re multa habet Nume. xx. ca. vbi iter cetera ita dr. Cū venissent filij isrl in de=
sertū Syn ⁊ ꝓpl's maneret in cades. īdigeretq̄ꝫ aq̄ coierūt aduersus Aarō ⁊ moisen. ac v̄si in seditio=
nē dixert. cur eduxistis ecclesiā dñi ī solitudinē. vt ⁊ nos ⁊ nr̄a iumēta moriamur. q̄re nos fecistꝭ ascē
dere ꝺ egipto. ⁊ adduxistꝭ ī locū istū pessimū q̄ seri nō pōt. nec ficū gignit. nec vineas nec malag̃nata
Insuꝑ ⁊ aquā ñ hꝫ ad bibedū. Tādē ad ꝑcen moisi ⁊ aarō ait dñs. tolle v̄gā ⁊ ꝯgrega ꝓpl'm tu ⁊ aarō
fr̄ tu⁹. ⁊ loq̄mi ad petrā corā eis. ⁊ illa dabit aq̄s. cūq̄ꝫ eduxerꝭ aq̄s ꝺ petra bibet oīs multitudo ⁊c̄.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Inde paululũ ꝓcedẽtes venimus iuxta locũ illum vbi Chore filius Isaar. filij chaath. filij leui et
dathan atqꝫ abyron. filij eliabon ĥqꝫ pheleph de filijs ruben surrexerũt cõtra moisen. alij quoqꝫ fili
orum israel ducẽti quinquaginta viri proceres synagoge. ⁊ qui tẽpore cõcilij ꝑ nomia vocabant ste
terũt aduersus moisen ⁊ aaron ⁊ dixerũt. Sufficiat vobis quia om̃is multitudo sanctoꝝ ẽ. ⁊ in ip
sis est dominꝰ. cur eleuamini suꝑ populũ domini. ⁊ multa hũc in modũ. Tãdem ait dominꝰ ad moi
sen. precipe vniuerso populo vt separetur a tabernaculis chore dathan ⁊ abyron. quo facto dathan
⁊ abyron egressi. stabãt in introitu papilionũ suaꝝ cũ vxoribꝫ ⁊ liberis ⁊ om̃i frequẽtia. ⁊ ecce dirup-
ta est terra sub pedibꝫ coꝝ. ⁊ aperiẽs os suũ deglutiuit eos cũ tabernaculis suis ⁊ vniuersam subitã
tiam coꝝ. descẽderuntqꝫ viui in infernũ. operti humo ⁊ perierũt de medio multitudinis. sed ⁊ ignis
egressus a domino. interfecit ducẽtos quinquaginta viros qui offerebãt incẽsum vt habetꝰ Numeri
xvi. ca. Ibi quondã insigne fuit monasteriũ ad sanctos Cosmã ⁊ Damianũ appellatũ. per sanctum
Anastasiũ quondã fundatũ. vbi hodie duo ex fratribꝫ monasterij sancte katherine manẽt. Estqꝫ ibi
ortus ⁊ vinea in eo loco vbi res iam dicta fuit gesta. Inde nõ longe est fons ille de quo moises dedit
populo bibere aquas maledictionis. ex quo potu multi filioꝝ israel mortui ibidẽ sunt sepulti post vi
tuli cõflationem. Ibi de proximo est sepultura fratrũ vbi plus qꝫ. ix. milia descriptoꝝ quiescũt cor/
pora monachoꝝ. Ibi ⁊ vallis Tholas dictas. vbi desolatũ quoddã est claustrum sancti Johannis
climachi nuncupatũ. Ubi ⁊ quedã speluca est in qua quondã sancti patres artã rigidamqꝫ penitẽ
tiã egerunt. Inde in campũ venimus quendã satis latũ. vbi iussit moises expectare filios israel dum
ascẽderet ipse ⁊ Josue minister eius in montẽ Synai ad deũ. dicẽs senioribꝫ. expectate hic donec re
uertamur ad vos. habetis Aaron ⁊ Hur vobiscũ. si quid natũ fuerit questionis referetis ad eos. vt
habetꝰ Exodi. xxiiij. Itaqꝫ circuitu ꝑ girũ mõte oreb. venimus in viam vallemqꝫ saxosam ⁊ strictam
per quã in monasteriũ sancte katherine reuertebamur.

Ie. xxvi. mensis septẽbris mane surgẽtes. om̃es nos ꝑ cõfessiones ⁊ alias deuotiones p̄pa
rauimus ad sacras reliquias in p̄fato monasterio sancte katherine vidẽdas. Igitꝰ congre
gatis nobis oibꝫ in ecclesiã venit abbas monasterij cũ monachis suis. ad tumbã beatissi-
me virginis katherine multis accẽsis cãdelis circũstãtes suo more antiphonas quasdam
in lingua greca decãtauerũt. Tandẽ cũ difficultate tũba ipsa patefacta. accessit prior abbas ipe ⁊ cuꝫ
reuerẽtia deosculatus ẽ sacrũ virginis caput. diuine vtiqꝫ sapiẽtie gazophilatiũ speciale. Pari modo
om̃es monachi vnus post vnũ faciebãt. q̃s nos peregrini imitãtes ex ordine sequebamur. sacras re
liquias deosculãtes cũ deuotione. etiam rebꝫ nostris iocalibꝫ easdem cõtingẽtes. De bombice aũt in
qua sacri corporis mẽbra quiescũt dedit abbas om̃ibꝫ nobis paululũ. quã accipiẽtes animo gratis-
simo. intinximus in lampadẽ que in capella sancte Marie de rubo pendet.
Porro tũba ipsa est in dextera ꝑte chori in eminẽtiori loco posita de marmore cãdido ⁊ polito facta
in qua sacrũ virginis caput. due manus. ⁊ quedã alia corꝑis mẽbra recõdita cõseruãtur. Alia vero
per mũdũ varijs sunt in ecclesijs dispsa. Dehinc in eodẽ latere chori paruũ est ostiolũ ꝑ qd̾ intratur
ad aliã quãdã sanctissimã capellã q̃ dicitꝰ sctẽ Marie de rubo. Ibi em̃ sub altari ẽ locus vbi stetit ru-
bus ardẽs q̇ nõ cõburabatꝰ. ad quẽ dũ moises vellet accedere dictũ est ei. Solue calciamẽtũ de pedi
bus tuis ⁊c̃. qd̾ ⁊ nobis monachi in memoriã reducẽtes iusserũt vt itidem faceremꝰ. qd̾ ⁊ fecimus
atqꝫ ita nudi pedes ingressi locũ sanctũ debita reuerẽtia deosculati venerabamur Estqꝫ ibi plenaria
peccatoꝝ remissio sicut ⁊ circa tumbã sctẽ katherine. Sũt p̄terea plures capelle ꝑ circuituꝫ illius ec
clesie in quibꝫ magne sunt indulgẽtie. puta in loco vbi iussit dñs moisi vt assumptis secũ Aaron et
Nadab ⁊ Abiu ⁊ septuaginta de senioribꝫ israel ascẽderet in mõtẽ ⁊ alijs silibꝫ. sꝫ de his breuitatis
amore silere malo qꝫ lõgũ frustra texere sermonẽ. In duodecim etiã colũnis ecclesie plures sunt reli
quie recõdite. ⁊ appẽse tabule. eoꝝ sanctoꝝ depicte imaginibꝫ q̊ꝝ ibi reliquie ꝯseruantꝰ ⁊ quoꝝ festi-
uitates ꝑ duodecim mẽses ãni solẽnisantꝰ a grecis. Est etiã ibi capella quedã latinoꝝ exilis satis ⁊ in
ornata vbi sacerdotes nostri missas celebrãtes laycos milites cõmunicauerũt. Est etiã ibi ecclesia q̃-
dam sarracenoꝝ siue muschkea satis lata ⁊ iuxta modum eoꝝ pulchra. turrim quãdam habens an
nexã quã arabes ⁊ sarraceni illo veniẽtes frequẽtãt. Nã ⁊ ipsi sanctã venerãtꝰ katherinã. ⁊ sepius eã
veniũt visitatũ. Est ãt dictũ monasteriũ sitũ in valle ĩter medios mõtes altissimos muro circũdatuꝫ
a iustiniano ĩperatore ṗmitꝰ fundatũ. Estqꝫ primũ monasteriũ in greca natione ordinis illius. sunt
em̃ monachi de regula sctĩ Basilij sub ritu grecoꝝ. Cãpanas nõ pulsant sꝫ anulis ereis sonitũ faciũt
ꝑ ꝓuocatione fratꝝ ad horas canonicas. Multi sunt in eo monachi antiqui pauperes cellulas in
habitantes ⁊ viles. factas ex luto. magnam quoqꝫ seruant asperitatem in vestitu. ⁊ abstinentiam in
victu. sunt tamen omnes proprietarij. manibus suis laborantes. ementes ⁊ vendentes. ⁊ liuor ac con
tentio iugiter est inter eos. forte in penam ⁊ vltioneꝫ sue inobedientie. qꝛ ecclesie Romane non sunt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ſubiecti. Hortũ inſignẽ ⁊ pulcrũ varijs ⁊ multis conſitũ arborib⁹.habent monaſteria cõtiguũ ⁊ an
nexũ.et fertur ꝙ in eo horto vitulus aureus ꝑ Aaron fuit cõflatus. Eſt etiã in eo lapis magn⁹ ⁊ ro-
tundus ad quẽ dicit Moyſes tabulas cõfregiſſe.in ꝗbus lex digito dei fuit exarata vbi cognouit
ꝓlm idolatraſſe. Per hortũ illũ aqua decurrit maledictiõis cognoiata.de ꝗ ad iuſſum moyſi ꝓlus
bibit ⁊ inter bibendũ actores criminis ⁊ rei idolatrie agnoſcebant. In eodez horto vidim⁹ in ſum
mitate montis quaſi vitulũ quendã grandẽ lapideum in ſupcilio montis ſtantẽ.⁊ dixerũt monachi
ꝙ nemo eundẽ vitulũ ſuperius poſſet inuenire:licet inferius videat.vnde nõnulli ſupſticioſe dicũt
dyabolum vitulũ conflatilem illuc deportaſſe.
In hac valle in ꝗ prefatũ eſt monaſteriũ atq; etiã in alijs vallib⁹ ꝑ circuitũ mõtis Synai.mãna in
uenit in Auguſto ⁊ Septẽbri dũtaxat.qd monachi colligẽtes ⁊ Arabes:aduẽtantib⁹ vendũt ꝑegri
nis. Cadit aũt verſus diẽ in modũ roris ⁊ pruine.appendet q; graminib⁹ guttatim.lapidib⁹ ꝗ; ⁊ fo-
lijs arboꝝ.cunq; colligit in vnũ cõcurrit coagulũ ſicũ pix.⁊ ad ſolẽ vel ignẽ reſoluit. Eſt autẽ guſta-
tũ ſicut mel dulce.dentib⁹ adherẽs comedẽtis de eo multas cõparauim⁹ partes.ſ; ⁊ de ligno illo de
ꝗ erat ꝟga moyſi ſumpta:cũ qua tãta fecit mirabilia in tra egypti in decẽ plagis. Porro in ipo mo-
naſterio grãdis ꝗdam eſt ciſterna in petra inciſa.aꝗs ſemꝑ ꝗſi miraculoſe abũdans. Et dicũt mona
chi merit; moyſi illas ſe aꝗs hrẽ. Inde oĩa vaſa nr̃a impleuim⁹ vt ꝑ deſertũ aquas haberem⁹.ꝗa iã
tp̃us imminebat nr̃i receſſus Arabes frequẽter iuxta dictũ ſunt monaſteriũ.⁊ mirũ immodũ ipſum
grauãt.ita ꝙ dietim abbas eiuſdẽ monaſterij octoginta vel centũ arabes in panib⁹ ⁊ pultib⁹ paſcere
cogit. In eodẽ monaſterio omniũ nationũ ⁊ ſectaꝝ ꝑſone recipiunt ad ordinẽ.exceptis ſolis Arme
nis et Jacobitis.recepti autẽ more eorũ viuere tenent.et inſtituta ſeruare grecorum.

¶ De regeſſu de monte Synai verſus Chayrum.

Je igit.xxvij.ſeptembris illuceſcente:rebus oĩbus depoſitis ſurrexim⁹ ante lucẽ vt recede
remus.⁊ ecce capitaneus arabũ cũ multis madianitis ſuis cõplicib⁹ iura ſua iniuſta a no-
bis exigens diu nos retardauit ꝗ tandẽ placato pecunijs etiã camelarij nr̃i impedimento
nob fuere ſuis rixis ⁊ cõtentionib⁹ ꝗbus etiã ad votũ ſuũ cõpeſcitis.ꝓfecti ſum⁹ in feruore
ſolis in noĩe xp̃i ⁊ ſponſe ſue katherine.tranſeũtes ꝑ vallẽ ꝑ quã ⁊ veneram⁹.⁊ nocte illa tentoria fi-
ximus int mõtana in loco ſterili ⁊ arido.vbi vix pauculã inuenim⁹ materiã pro ignis nutrimẽto.
In craſtino diluculo inde deſcendẽtes venim⁹ in torrentẽ quendã delectabilẽ.petroſis mõtibus cõ
cluſum.arboribus tñ plenũ:quo ꝑtranſito cũ in locũ quendã ſpacioſam veniſſem⁹ onagros quoſdã
obuios nobis habuim⁹ in decliuo montis. Inde ſole iam occidẽte in locũ dictu; Elphat venimus
vbi fixis tentorijs ꝑnoctauimus. Eodẽ ſero applicuerũt ad nos quidã ſarraceni quattuor camelos
oneratos pomis ⁊ piris ciſtis incluſis ducentes. Pater eñ monaſterij ſancte katherine ꝑ ſingulos
annos in ſeptembri mittere cõſueuit Soldano in Chayrum de fructib⁹ qui ꝑ circuitũ ſancti mõ
tis Oreb et Synai creſcũt quod mun⁹ eo gratius habet Soldanus.quo ex locis illis ſanctis ſibi
defertur. Inde ſuis charis cõmunicans amicis. Cũ eiſdem ergo ſarracenis ꝑ biduũ ſequens profi-
ciſcentes per torrentes delectabiles ſed ſteriles ⁊ deſertos.quoꝝ aliqui de terra albiſſima ſunt in re
gione dicta laceraa.circũdata altis montibus in modũ crete albeſcentibus.
Tandẽ die ꝑma octobris venim⁹ de deuijs deſerti ad regiã ⁊ tritã viã.qua a Gazera directe trãſitur
in Chayrũ. Eſt aũt via illa biꝑtita.cui⁹ ꝑs vna tendit de Chayro in Gazerã.alia in portũ maris ru
bri Thor appellatũ.in quẽ ex India.xvj.dierũ interuallo aromatice ſpecies aduehunt in manib⁹.
ꝗ nõ clauis aut alijs ferramẽtis ſunt cõpacte.ſed funib⁹ quibuſdã ⁊ ligneis tenaculis cõglutinate.et
id hac rõne. Naues eñ ex India in ꝑfatum portũ tranſeũtes circa mõtes ⁊ ſcapulos magnetis ne-
ceſſe habẽt ire. Vñ ſi ferrũ in ipſis eſſet nauib⁹ mox magnes eas attraheret ⁊ collideret penitus.
Porro inclinata iam die in torrentẽ incidimus dictum oronden. vbi figentes tentoria ꝓpter aquas
que illic reperiebant nocte manſimus illa. Sunt eñ in loco iſto plures fontes viui:aquas claras
ſcaturiẽtes.ſunt ⁊ palme multe ibi.vnde ſuſpicabamur illic eſſe deſertũ helym in ꝗ filij iſrael tranſi
to mari rubro caſtrametantes inuenerũt duodecim fontes ⁊ ſeptuaginta palmas.vt habet Exodi.
xv.ca. Porro locus vbi nocte illa manſim⁹ plenus erat magnis pediculis qui dicunt pediculi pha
raonis.et grandes ſunt inſtar nucum auillanarũ. Poſtea ergo die id eſt ſecũda octobris mane ſurgen
tes ⁊ ceptum iter agentes obuiũ habuimus mammalucũ quendã cum quattuor camelis:veniente;
de Thor.pergentẽ in Chayrũ.hic vbi vidit dominos noſtros ꝑegrinos nobiles vnacũ ſuis famu
lis armis accinctos(nã ⁊ enſes ⁊ arcus cum ſagittis ſecum tulerant ꝑ deſertum)interrogauit cali-
nũ noſtrum cur homines alieni ꝑ terrã domini Soldani ſic incederent armati. Reſpondẽtes pere
grini dixerũt ꝙ dũ eſſent Hieroſolymis intellexiſſent quoſdã peſtilentes homies vagari per deſer-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tũ:et passum dñi Soldani saluũ cõductũ violare spoliãtes ⁊ depdantes ꝑtereuntes. Quibꝫ resiste
re inquiũt ⁊ temerarijs au sibꝫ obuiare coꝝ sumꝰ pati. Ideo nob gladijs accinximꝰ ⁊ muniuimꝰ ar
cubꝫ vt illos insolẽtes pacꝫ turbatores q̃ saluã guardiã dñi Soldani infringũt si forte nos inuade
rent cõdignis afficiamꝰ plagꝫ. Quo r̃nso ille cõtentus significauit nob aliq̃t elapsis diebꝫ naues ex
India cum speciebꝫ ⁊ sepedictũ portum Thor venisse ⁊ actu in camelis Chayrum adduci. ⁊ inde ꝑ
Nylum in Alexandriã vbi galee venetiane illis mercibus onerande quãtotius essent recessure. hãc
ob causam maturauimus venire in Alexandriã ne naues venetianas negligeremus.
Eodem die circa meridiem ad littus maris rubri latissimũ et aridissimũ venimus vbi vix figere ten
toria poteramus. Illic peregrini quidã in noctis tenebris nos ꝑterierunt q̃ de Hierusalẽ in Chay
rum ⁊ inde in montem Synai transiebant.
Tercia die id est tertia octobris ambulãtes iuxta littus maris rubri. in eũ locũ venimꝰ vbi
moyses filios isrl' traduxit sicco pede ꝑ mare. ibi depositis vestimẽtis balneauimꝰ. et more
patrũ baptisabamur in mari. Est aũt aq̃ maris rubri nõ rubea vt vulgus estimat. sed clara
⁊ salsa sĩlis reliq̃ aque marꝫ magni. Dicit tamẽ mare rubrũ. q2 terra illic rubea est ⁊ mõtes
adiacẽtes ad rubedinẽ tendũt. ꝓpter qđ ⁊ mare ipm quasi rubrũ esse videt. Vel etiã ideo. q2 fuit figu
ra sanguinis christi in cruce effusi atq3 baptismi. efficaciã ex sanguĩe christi habentis. In littore ma
ris huius ostrearum reperiunt cõchialia diuersarũ specierũ ⁊ figurarũ. corallum quoq3 albũ ⁊ ple-
runq3 alia huiusmodi genera gemmarũ. Ibi etiam in maris huius insulis lignũ crescit rubeum ad
modũ presilij. In ipo littore cõsedentes in iocũditate comedimꝰ ⁊ bibimus q̃ habebamus. vnde sur
gẽtes ad fontes moysi venimꝰ sic dictos. q2 ibi habitasse cũ filijs israel ꝑhibet. Inde adequatis gre
gibꝫ recedẽtes venimꝰ in campũ dictũ banadã adhuc iuxta littus marꝫ. vbi ⁊ mãsimus nocte illa.
Ane sequẽtis diei ꝓcedẽtes ꝑ littus maris venimus ad mõtana vbi mare rubrũ finit. Ibi
magnifica q̃dam oꝑa vidimus olim inchoata ꝑ regẽ quendã egyptioꝝ qui volebat mare
rubrũ deducere vsq3 in Nylũ. ⁊ ita orientẽ ⁊ occidentẽ colligare vt naues ex India ꝑ ma-
re rubrũ in Nylũ deuenire. ⁊ inde ĩ mare magnũ descẽdere possent ⁊c̃. Vñ mõtes ⁊ colles
petras ⁊ saxa pro meatu maris faciẽdo iussit transfodi. sed hoc opus grãde nõ perfecit resistentibus
sibi sapientibꝫ egypti. quia ꝑ influxum maris rubri aqua Nyli dulcis ⁊ apta ad potandũ amarica
ret. et sterilis etiã fieret ex fecũda. atq3 his in vnũ cõfluentibꝫ aquis. magna pars egypti aquarũ in-
undantia posset absorberi. Ita his ⁊ alijs causis ceptum negociũ mansit infectum.
Ex hoc loco pergentes venimus in campũ Choas dictũ. vbi nec papiliones erigere ob ventoꝝ im
petũ poteramus. nec aliquod ignis fomentũ inuenire. Unde cõfractis ligneis vasis nostris vacuis
puta lagenis ignẽ ex eis accendimus. vt vel offam vnam coqueremus.
Media ibi nocte exacta recessimus iter laboriosum ꝑ latissimos ⁊ prorsus steriles cãpos tota die il
la. id est quinta octobris cõficientes. vbi nec virens aliquid vidimus. nec aquã reperimꝰ. neq3 ten-
toria figere poteramus eo q2 tenuissima arena que illic est copiosa funiũ claues tenere nõ posset et ita
sub diuo dormire oportebat.
In crepusculo die. vj. octobris. surgẽtes processimꝰ ꝑ loca arenosa ⁊ sterilia. ⁊ tandẽ ad mõtana
venimꝰ zabulosa q̃ nõ sunt stabilia. sed ꝭm ventorũ flatũ mouent de loco ad locũ. sic videlicet q2 nõ
simul ⁊ semel sed successiue tollit vẽtus ⁊ fert suꝑiora zabuli. ⁊ in aliã ꝑtem traijcit. quousq3 nil ibi re
maneat: zabulo de ꝑori. In fine illoꝝ montanoꝝ cõgregationẽ vidimus aquaꝝ multaꝝ instar ma
ris ⁊ ciuitatẽ quendã ac terrã fertilissimã oliuis palmis ⁊ alijs arboribꝫ repletã. Erãt aũt ille aqua-
rũ congregatiões de nobilissimo paradisi fluuio Gyon q̃ nunc Nylus nũcupat. quo tota egypti ter
ra fecundat: vt patebit in ꝓcessu. Igit cõtra aquas illas processimꝰ et venimus in villã Mathere-
am dictã. vbi ortus balsami est. Cũ omnibꝫ autẽ rebus nr̃is introducti sumus in domũ illã in qua
fons beate virginis emanat q̃ irrigat ortũ balsami domui eidẽ annexũ. Ibi rebus nr̃is locatis: ca-
melarijs nr̃is et ipsis camelis licentiã dedimꝰ quos dũtaxat ad locũ illũ conduximꝰ. quo facto misi
mus nunciũ in Chayrũ (parũ eñ distat a mathera duobꝫ videlicet miliaribꝫ germanicis dũtaxat)
et trutzelmãno chayrino nostrũ denũciauimꝰ aduentũ. petẽtes vt ad nos veniret. inq3 vrbẽ nos de-
ducere dignaret. Nullatenꝰ eñ absq3 eius tuitione possent xpiani vel iudei ciuitatẽ illã potẽtissimã
ingredi cũ salute ⁊ pace. Hic nr̃o cõperto aduẽtu multa comitatus caterua clientũ ad nos venit vo
lens nos statim babyloniã introducere. Verũ ꝓpter loci illius in quo eramꝰ amenitatẽ atq3 singula
ritatẽ (nam post heremi vastitatẽ ⁊ horrorẽ solitudinis. desertorũq3 sterilitatẽ locoꝝ. magnoꝑe nos
ortorũ amenitas delectabat et terre abũdantia quia solo vino dempto oĩa ibi reperimus bona q̃ de
siderare poteramus pro cõpetenti ꝑcio ⁊ aquas ꝑsertim dulces claras ⁊ frigidas q̃ rare nobis erant
in copia magna) placuit nobis vt de illo ibi possemꝰ manere vsq3 in crastinũ qđ ⁊ trutzelmãnus an

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

fuit. hac tamē cōditiōe. vt vnꝰ ex familia dn̄oꝝ lutanista videlicȝ Cōradus noīe secū ꝑgeret: q̄ā et
trutzelmānus ipse in einsmodi instrumētis musicalibꝫ erat peritus. quā adiectā libent admisimꝰ cō
ditionē dū voto potiremur de manēdo. Erat nanqȝ circa nos fons ille singularis de q̄ ipa ꝟgo glo
riosa. ⁊ Jesus fons pietatis. Joseph q̄ȝ virtutꝫ exemplū bibisse dicunt. Antiqua nanqȝ patrū habꝫ
traditio ꝙ dū Joseph ꝓcipiente angelo a terra isrl' fugiēs cū puero Jesu ⁊ Maria matre eiꝰ huc lo
ci venisset. circūibat ꝑ domos ville ꝓfate scȝ matheree aque potū petēs: sed nō erat q̄ tribueret. Tan
dē virgo fatigata ex itinere se cū puero iesu ꝟ in loco ad pausandū collocauit ioseph assistente. Cūqȝ
siti graui estuarēt: ecce fons ille memoratꝰ ad ꝟginis latꝰ emanauit. de q̄ bibētes refocillati sunt. Tā
nobiles aūt fons ipse aq̄s scaturit ꝙ ibi balsamū ortū est nec vsqȝ hodie ꝑ totū mundū nisi de illius
aq̄ crescit fecūditate. Quanqȝ veteres gentiliū hystorie narrēt balsami vineā in montibꝫ Engaddi ꝓ
mū fuisse exortā. ⁊ ꝑ Cleopatrā reginā egypti inde eradicatā huc loci fuisse translatā. Hoc tamē cer
tū est ⁊ frequēti experimento cōpertū ꝙ si ramusculi balsami de isto sumant orto. ⁊ in alio loco plan
tent mox arescūt ⁊ depereūt. Ad huius autē aque rigationē dūtaxat virescūt qua deficiēte deficiūt.
Hoc summꝰ quidā pōtifex Romanꝰ. hoc multi tēporuȝ successu Soldani tentarūt conati vineam
istā alibi plātare. sed vt dictū est inuanū laborauerūt. qꝛ non nisi ex hoc fonte balsamū suo manet in
flore. Sarraceni aūt magnū circa fontē illū puteū foderūt. de q̄ quattuor boues aquas hauriunt. ⁊
dū eiusdē aq̄s putei in balsami ortū ꝑ cannalia infunderēt. vt sic copiosiꝰ irrigaret mox viror decre
uit virgultorū. ⁊ ita coacti sunt cannalia de puteo in fontē virginis marie dirigere. ⁊ de ipso fonte in
ortū mittere. vt sic aque putei cōmixte cum aqua fontis fecūdarent ortū illū q̄bus ⁊ hodie irrigat.
In crastino facto mane circa fontē sanctū solēne officiū misse de virgine g'liosa celebrauimꝰ. et ita fi
nita missa ibi mādu cauimꝰ q̄ apud nos erāt. ⁊ bibimus ex aquis illis. magnoꝑe fonte ipso delectati.
Nā ⁊ quidā ex nr̄is in ipm se aliquotiēs fontē immersere. robustiores exinde se euasuros sperātes.
Nimirū nā ⁊ sarraceni: frequēti se ibi abluūt baptisatiōe. Porro domus in quā eramꝰ intrusi spacio
sa erat ⁊ delitiosa ex qua ꝑ fenestras in ipm balsami ortū prospicere poteramꝰ. Vn̄ odor mirificꝰ spi
rans suauissima sua fragrātia locū nostre habitatiōis ampleuit. Post aliq̄t horas supuenit trutzel=
mānus iuxta cōdictū vt nos cōduceret in Babylonē. quē nō modico dato auro exoratū fecimꝰ. vt
in ortū illū delectabilissimū nos antea sineret introire q̄ȝ inde recederemꝰ. qđ ⁊ fecit ꝑ paruū hostio=
lū nos introducēs. vbi ingressi arbores virgulta ⁊ herbas diuersarū vidimꝰ specierū. Erant aūt q̄=
dam adhuc in flore. q̄dam ꝟo in fructu. quedā in secūda iā reflorītione. ⁊ odore suauissimo redole=
bāt. In ꝓmo mox ingressu ficulneā quandā grandē ⁊ ꝑuetustā sub oculis habebamꝰ. cuius trūcus
magnā ꝓferebat cauaturā. ante quā due pendebāt lāpades ardentes. cuius rei dū inq̄reremus cau=
sam dictū nobis fuit ꝙ dū virgo gloriosa illic peregre viuēs nullū habebat locū ad quiescenduȝ et
ipsa cū puero Jesu se ad arborē illā quietis gr̄a reclinasset. statim arbor se aperuit ⁊ virgineȝ cū filio
intus recipiens congruū requiei ꝓbuit locū. ⁊ ob id sicut fontē prefatū ita ⁊ arborē istam venerātur
nō modo christiani sed ⁊ sarraceni. Ex huius arboris fructibꝫ quia plena pendebat pomis qui fi=
cus dicunt pharaonis. de licentia comedimꝰ trutzelmanni. Inde ꝓcedentes ad aliā quandā mira=
bilē venimꝰ arborē. cuius folia. xv. aut. xvj. pedes habebāt in lōgitudine. in latitudine ꝟo duos aut
paulo plus. fructus aūt eiꝰ poma sunt oblonga. quoꝝ. xviij. xix. aut. xx. in vno culmo crescunt. sicut
vue multe in vno racemo. Sunt aūt poma illa dulcissima qn̄ ad debitā perueniūt maturitatē. et di=
cunt musi. et quacūqȝ parte scindant vtraqȝ pars scissure crucē cū crucifixi imagine gerit impressaȝ.
Et fert pro certo ꝙ lignū sciētie boni ⁊ mali. cuius fructꝰ erat vetitus. illiꝰ fuerit speciei cuiꝰ ⁊ arbor
hec. Dicit etiā ꝙ olim ante papiri inuentionē in folijs huiꝰ arboris ꝓus exiccatis antiq̄ scribebant
Habent em̄ folia illa a summo vsqȝ deorsuȝ rectissimas lineas ordinate ab inuicē distantes sicut ho
die arte fiūt in papiro vel ꝑgameno. Inde ꝑ odoriferas ⁊ varias gradiētes herbas venimꝰ ad quā
dam maceriā ex luto ⁊ arūdine cōpactam. vbi erat ostiolū paruū. sed repagulis ⁊ seris ferreis firmi
ter clausum. Ante quod custodes stabāt cum fustibus ⁊ lignis nobilissimū balsami ortū custodien
tes ⁊ obseruātes ne q̄s illū ingredi possit. Ibi iterū nouo dato argēto custodibus hoc nos ordine in
tromiserūt vt sex dūtaxat simul ingrederent. quibꝫ egressis iterū sex introirēt. ⁊ sic cōsequenter. hac
etiā cautione data vt nullus nr̄m de ramusculis aut de folijs plante illiꝰ nobilissime ꝓsumeret velli
care. Precedēte itaqȝ trutzelmāno ⁊ ad sensum singulis demōstrante vidimꝰ q̄ lōge ante de balsamo
legimus ⁊ audiuimꝰ nr̄is in terris. Nam ramusculū digitis apprehendēs cōtra solē eū flexit. quasi
circulū faciēs. ex qua flexura crepāte paululū ramusculi cortice. gutta q̄dam clara ⁊ crassa instar olei
inde sudauit. q̄ erūpente tota aeris suꝑficies miro replebat odore. ⁊ hoc probatissimū balsamū erat.
Pluries id nobis cernentibꝫ ⁊ ammirantibꝫ trutzelmānus faciebat. sed ⁊ manuȝ cui iussibet nr̄m ab
intra dicto oleo vngebat. que quidē vnctio tante erat virtutis ⁊ efficacie. ꝙ mox manū ꝑenetraret et

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ab alia manus ꝑte sentiret. Folia etiã balsami manibꝰ pressa ⁊ ramusculi dũtaxat fricati: cõsimili re=
dolẽt odore. Porro virgulta balsami vix ad mensurã hoĩs porrigunt in longũ. similia pene illis vir=
gultis in q̃bus botri crescũt qui dicunt vulgato vocabulo apud nos botri sancti Johãnis. Ter aũt
ꝑ mensem decẽbris stipites balsami cultello inscindunt in corticibꝰ. ⁊ sub scissura vitriola ligant. in
que guttatim oleũ balsami de vulnere stillat ⁊ fluit. ⁊ quod ꝓmo inde colligit dño dũtaxat Solda=
no reseruat. q2 optimũ balsamũ est. de quo si quis aliꝰ tolleret morte mox plecteret. Inde ipse quat=
tuor potẽtissimis regibꝰ suis cõuicinis encenia transmittit. videlicꝫ magno Cham de cathey. presby
tero Johãni xsanssa dño tartaroꝝ. et magno Thurco. Quod aũt secũdo colligit ⁊ tertio nõ est adeo
excellẽs vt primũ. ⁊ id vendit Chayro. raro tñ purũ. sed vel oleo vel aq̃ rosacea vl'alio liquore ꝑmi=
xtũ. Itaqꝫ ꝑ hortũ illũ amenissimũ transeũtes maiorẽ in modũ delectabamur varietate virgultoꝝ. ⁊
rapiebamur ex hoc in hoc. ammirãtes vehement tam subitã terre illius alterationẽ. Nã extra sepeꝫ
quo villa cingit matharea oĩa sunt loca inculta. arrida. sterilia. ⁊ solis ardoribꝰ cõbusta. magno deser
to cõtinua ꝑ qð veneramus. Sed si q̇s recte cõsideret eiusdẽ loci sitũ mox desinet ammirari. Nã no
bilissimus ꝑadisi fluuius Nylus sue inundatiõis tpe in mathareã vsqꝫ cõtingit ⁊ totã terrã infun
dit. ⁊ ita eam reddit fecundã. nec dubiũ quin fons beate ꝟginis hortũ irrigans ꝑdictũ ex nylo ꝑ oc
cultos terre meatus originẽ sumat. Est aũt nylus q̇ et gyon. fluuius mesopotamie de ꝑadiso exiens
Et dr̃ limatꝰ vel terreus q2 turbidus est ⁊ limosus. Orit aũt nõ procul ab athlante ⁊ circumit terrã
ethiopie. ⁊ descẽdit ꝑ egyptũ irrigans planiciẽ eius. Vñ dicit Hieronymꝰ sup Amos. sup ꝟbo. de
fluet q̃si riuus egypti ⁊c. Nylus dispositiõe dei totã egyptũ semel in anno irrigat. cumulis arenarũ
claudentibꝰ ostia eiꝰ ne defluat in mare. Post irrigationẽ aũt solutis cumulis redit in alueũ suũ. ⁊ sic
tandẽ mare ingrediẽs a mari absorbet. Hic fluuius nutrit reptilia multũ nociua ⁊ venenosa. sic̃ co=
codrillus. ⁊ bestiolã que dr̃ Enidros. De qua Isidorus libro. xij. ca. ij. Enidros inq̇t ẽ bestiola ex eo
nũcupata ꝙ in aq̇s verset ⁊ maxime in nylo. q̃ si inuenerit cocodrillũ dormientẽ. volutat se in luto ꝓ
mo ⁊ intrat ꝑ os eiꝰ in ventrẽ ⁊ carpit oĩa interiora eiꝰ. ⁊ sic morit. Dicit etiã glosa sup. xxij. ca. Ec=
clesiastici. ꝙ gyon q̇ ⁊ nylus fluuiꝰ turbulentꝰ est ⁊ multũ cõtrahit limi. vñ limositatis rõne quã secũ
ducit. terrã ꝑ quã ducit frugiferã ⁊ valde fertilẽ facit. Hec glosa. Cõstat nimirũ ꝙ tota terra egypti
de se sterilis est ⁊ infructuosa. sꝫ nylus eã ꝑterfluens nõ modo vnda sua ꝑfundit sꝫ ⁊ secũ nobilissimã
glebã de ꝑadiso defert quã terre sterili supꝑfundit. in cuiꝰ rei signũ ⁊ euidẽs testimoniũ aqua nyli non
nisi turbidissima aduenit egypto. q̃ decrescẽte terrã quã operuerat derelinquit terra aliena pingui ⁊
optima coopertã. de cuiꝰ semiali rõne nobilissimi generant fructus. Et q̇ vt dictũ est vltra sepes ma
therce nylus nunq̃ꝫ redundat. ideo vltra eã locus est desertus. intra ꝟo eã locus ꝑadisee voluptatis.

¶ De ingressu ex Matherea in Chayrum.

Bit cũ ꝑdicti viridarij amenitatẽ ꝑlustrassemꝰ. aduesperascente iã die exeũtes mathercam
cũ trutzelmãno ꝟsus Chayrũ ꝓperabamꝰ. habẽtes a dextris hortos pulcerrimos varijs
arboribꝰ cõsitos ⁊ fructibꝰ cumulatos. in q̇bus palacia in castroꝝ modũ videbant extru=
cta: ita ꝙ Chayrum ciuitas in matherea pene initiũ hr̃e videret: eo ꝙ horti illi cũ domibꝰ
a matherea cõtinuo vsqꝫ in Chayrũ protendunt. a sinistris aũt nõ nisi sterilẽ vidimꝰ terrã quã nyli
excrescentia nõ attingit. a dextris ꝟo per hortos ꝑdictos in modũ maris se effuderat. ita ꝙ arbores
⁊ edes in aquis stabant. Clara igit adhuc die Chayrum sumus ingressi. sed ꝓusq̃ꝫ ad hospitiũ ve
niremus ob longũ vrbis spaciũ et iter magnũ profunda iam nox erat. ⁊ tenebre ingruerãt. ita ꝙ nõ
absqꝫ multis angustijs ⁊ laboribꝰ ad domum ipsius qui nos a longe ꝓcessit trutzelmanni perueni=
mus. ꝑ vicos lõgos populosos ⁊ artos ipm sequẽtes. grauiter a paganis vexati tracti ⁊ inclamati.
Tandẽ in suam receptos curiã trutzelmannus noster in palaciũ quoddã pulcrũ ⁊ preciose pictũ ac
stratũ nos introduxit. vbi noctẽ egimus illã. Mane aũt facto distinctas nobis cameras assignauit
in quas res nostras intulimus. Et quanq̃ꝫ melius apud alios fuissemus hospitio suscepti ⁊ tracta=
ti. tamẽ eius absqꝫ graui offensa inde exire nõ satis honeste poteramus. Fuerat autẽ ipse trutzelmã=
nus noster iudeus natus. sed relicto iudaismo ad baptismũ conuolans factus fuerat xp̃ianus. De=
mũ etiã fide nostra abnegata apostata factus est ⁊ mammalucus. ⁊ ita a Soldano officijs exaltatꝰ
prediues ⁊ ꝑpotens euasit ex pecunijs iudeorũ ⁊ christianorũ quorũ protector ⁊ ductor a Solda=
no est cõstitutus. a quibus ⁊ pecunias per phas ⁊ nephas cum dolo ⁊ fraude extorquet.
Porro cũ die illo in hospitio ꝑfato essemꝰ. varie ad nos bestie monstruose adducebant ꝑ mauros de
castro dñi Soldani pro spectaculo. de q̇bus breuitatꝫ gr̃a supꝑsedeo. Et ne tedio afficeremur ipe ho=
spes ⁊ patronus noster ꝑdictus ad habitacula domꝰ sue nos circũduxit. ostendẽs nobis vxores su=
as duas et eunuchos earũ. paramenta quoqꝫ bellica ⁊ arma. sellas ac frena equoꝝ deaurata et po=

mus oĩs sue ornamẽta varia ⁊ pciosa. Habebat aũt bestiã quandã inclusam. q̃ vexata materiã quã
dam egerebat redolentẽ per omĩa in modũ musci. q̃ nõ vendit nisi equali pondere aurũ remetiat.
Tandẽ die sequẽti q̃ fuit decima octobris feria scʒ sexta. quã celebrẽ habẽt sarraceni. festiuantes in
ea: domũ exire nequaq̃ poteramus. Quo in tẽpore christianus quidã ferreis cõpedibus vinctꝰ ad
nos accessit elemosynã ⁊ pecuniã aliquã a nobis mẽdicans pro sua liberatiõe. Nã duos in Alexan
dria pueros a quodã emerat mauro. qđ q꞉ contra legẽ mahumeti est accusatꝰ de hoc. biennio in car
cere fuit ob id detẽtus. Eodẽ sero cũ sol occasum peteret pmittẽte hospite nr̃o ex sublimioribꝫ domꝰ
locis festa vidimꝰ sarracenoꝝ. Habebãt eñi tunc solẽne ieiuniũ qđ p mensem integrũ octobris sin
gulos p annos obseruãt. Est autẽ ieiuniũ eorũ ritus iste. Per diẽ totũ a solis ortu vsq̃ ad eius occa
sum nec comedũt nec bibũt. sed dormiũt ⁊ requiescũt. Mox aũt vt sol occidit multa accendũt lumi
naria in turribꝫ muschkearũ suarũ ⁊ clamoribꝫ ac vocibꝫ altissonis fidei sue pronũciant pfessionẽ.
quo facto incipiũt crapulis ⁊ comessationibꝫ se replere. ⁊ luxurijs ac supstitionibꝫ insolẽtijsq̃ mult
vacãtes. noctẽ totã ducũt insomneʒ: discurrẽtes etiã p ciuitatẽ cũ tabulis ligneis clamoribꝫ ⁊ vlula
tibus sonitũ faciũt ⁊ strepitũ multũ. vt si q̃ somno fortassis grauent p hec excitent ad ingurgatiões
⁊ insanias suas solitas. Et h̃ p singulas noctes huiꝰ mẽsis octobris faciũt. seruata tñ differentia ẜm
sub ⁊ supra ẜm ꝙ dies magꝭ vel minꝰ ab eis habent solẽnes. quo eñi festũ maius eo nocturna disso
lutio maior. Hec vidẽtes ammirabamur. pcipue de tot mille turribꝫ ⁊ lampadibꝫ innũeris: quibus
singule turres tribus p circumitũ ordinibꝫ illuminate decorabant ⁊ resplendebãt. Nam ⁊ vrbs to
ta a luminaribus turriũ instar clare diei illuminabat. Siquidẽ qui inter sarracenos locupletiores
ceteris sunt. in testamẽtis suis bona sua pro huiusmodi luminaribꝫ siue lampadibꝫ augẽdis ⁊ mul
tiplicandis. edificandisq̃ musch keis ⁊ turribus ⁊ nutriendis his q̃ in eisdem sic clamitent. legare
solent ⁊ cõtribuere. sicut apud nos diuites. ecclesias fundant ⁊ missas.

Je. xj. octobris plures ex mãmalucis veniẽtes ad nos q̃rebant: si q̃s forte cõpatriotas si
ue cõterraneos inter nr̃os inuenissent. Inter q̃s vnꝰ dũtaxat alemanꝰ erat ex Basilea na
tus. Plures aũt vngari viri graues ⁊ psone egregie ad dñm Johãnem archidiaconũ ⁊ ca
nonicũ eccl'ie Trãsiluianẽsis venerũt. virũ religiosum ⁊ doctũ. cõuersatione q̃ʒ benignũ ⁊
iocundũ: q꞉ multa apud illos bona operabat suo hortatu ⁊ exemplo. Nã plures eorũʒ data fide in
manibꝫ eius iurauerũt ꝙ q̃ꝫtotius ad sancte matris eccl'ie sinũ redire ⁊ sup apostasia condignã agere
penitentiã vellent. Ipse etiã matrimonia eorũ more sarracenico cõtracta sacramẽtali ritu rectifica
uit. ⁊ infantes quosdã baptisauit. Hec aũt oĩa clam in domo cuiusdã vngari fecit. q̃ habitũ officiuʒ
⁊ nomẽ p̃seferebat mãmaluci. sʒ reuera nõ erat. neq̃ eñi fidẽ abnegauerat neq̃ circũcisionẽ accepat.
sʒ cor gerebat fidele sub sarracenica veste. cuiꝰ rei Soldanꝰ ipse ⁊ duo alij de curia erãt conscij. sʒ p
pter viri pbitatẽ q꞉ in armis strẽnuus erat ⁊ corpis robore ⁊ ani magnitudine p̃stans. hoc ipm cela
bãt. sciẽtes p certo ante eũ moriturũ q̃ꝫ negaturũ fidẽ. vnde ⁊ Soldanus sibi ⁊ q̃busdaʒ alijs bonis
viris p lr̃as prouidit. vt ipo mortuo a seruitute q̃ Soldano pro tpe obligant seruire: sint penitꝰ ab
soluti. Js p̃fatus mãmalucus humanit se nob̃ exhibẽs ob gratiã memorati dñi Johãnis ad mul
ta nos loca p ciuitatẽ circũduxit ⁊ secretiora pleraq̃ ostẽdit. Paucos ibi vidimꝰ mãmalucos q̃ nõ
dicerẽt. ṽbis saltẽ. ad sanctã eccl'iam catholicã se reuersurus. quin ⁊ ip̃e patronꝰ noster pluries asse
rebat suã se velle pfidiam deserere. ⁊ redire ad christianismũ. naʒ ⁊ ambe sue vxores erant xp̃iane. et
puuli baptisati. Jd eñi certũ habet ꝙ oẽs mãmaluci pueros suos masculos faciũt baptisari. nõ ob
id q̃dem (multoꝝ opiniõe) vt pueri salutẽ cõsequant anĩe. neq̃ vt in fide xp̃iana pseuerẽt. sʒ vt in pa
ternis bonis ⁊ officijs fiãt successores. Nã abolim oĩa mãmalucoꝝ bona dũ rebꝫ excedũt hũanis:
Soldano cõfiscant. nec põt quispiã sarracenꝰ vl' more sarracenico natꝰ. puta nõ baptisatꝰ. fieri mã
malucus. idcirco mãmaluci filios suos baptisatos: mox vbi discretiõis annos attingũt. Soldano
sistũt: pollicẽtes se fidẽ xp̃i abnegaturos si paternis bonis ⁊ officijs succedere sinant. Quo admis
so fidẽ abnegant. ⁊ in locũ patrũ surrogant. qđ al's nequaq̃ fieret si ab vtero mahumetica pfidia nu
trirent. Esto ꝙ ita sit. bonũ tñ est nomẽ saltẽ xp̃i ⁊ sacramentoꝝ eius vsum. int gentes remanere. affe
ctumq̃ in eis foueri ad ritũ natalẽ. Indubitatũ eñi est mihi ꝙ si puri sarraceni terris illis domina
rent. locus nob̃ xp̃ianis latinis ⁊ accessus ad loca sancta trãsmarina minime pateret. ob implacabi
le eorũ in nos odiũ ⁊ inexorabiles inimicicias. q̃bus nobis sunt infesti. sed q꞉ Soldanus ip̃e ⁊ oẽs
sui curiales ⁊ armigeri atq̃ p̃fecti locorũ sunt mammaluci. protegimur ab eis.

Je. xij. octobris audita missa (Nam dñica vicesima post octauas sc̃tẽ trinitatꝭ currebat) di
dicimus q̃dam nob̃ referẽte ꝙ galee veneciane in portu existẽtes Alexãdrino. speciebꝫ aro
maticis onerarent. atq̃ ad celerẽ pararent recessuʒ. q̃ ex rumore plurima fuimꝰ affecti iocũ
ditate. ꝙ in eisdem galeis repatriare sꝑabamꝰ. Eodem die post cuiusdaʒ adducte bestie quã copiis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

nomināt ludū visu mirabilē. tres xpiani captiui ⁊ pene nudi vincti cathenis. lamento miserabili su
as deflētes calamitates. elemosynā a nobis ꝑcabant. Hanc enī sarraceni discretionē suis obseruāt
cū captiuis. ꝙ trib⁹ in septimana dieb⁹ eos ex suis emittūt custodijs. cathenis. vinctos. ⁊ ꝑ vicos po
pulosos ⁊ curias maiores ꝓ petēda elemosyna circūire ꝑmittūt: sub manu custodū. ⁊ quicqd ibi ac
quirūt id tenere ⁊ in cibos expēdere. vel etiā inde se liberare ⁊ redimere sinunt. Aduesperascente
iam die cū tēpus sarracenice comessatiōis ⁊ dissolutionis incūberet. oīs hospitis nostri familia in
sanire cepit ⁊ cantare ⁊ corizare. ⁊ cū instrumētis musicis ludere. ipse quoqꝫ patronus cū duab⁹ su=
is cōthoralib⁹ cultu meretricio exornatis. vnacū concubinis ⁊ ancillis. accensis candelis. lectos no
stros circūierunt. vt risus ⁊ leticie materiā ⁊ causam acciperēt ex nobis. vnde ⁊ noctē illā habuim⁹
opido inquietam propter clamores ⁊ insanias sarracenorū cum strepitu ⁊ impetu ꝑ vicos ⁊ plate=
as currentiū ⁊ vlulantiū in turribus. vt illo in tēpore moris est sui vsitati.

Je. xiij. sumpto prandio in ꝑtes nos diuidētes. tres aut quattuor simul ⁊ nō plures. vicos
intrauim⁹ mercatorꝝ. vbi tantā vidim⁹ hominū multitudinē. tantaqꝫ erat ꝑssura sicut esse
solet Rome ad sanctū Petrū in anno Jubileo. ⁊ tot vēditores ⁊ emptores ꝙ visu mirū: et
pene incredibile est auditu. Neqꝫ arbitror tā populosam tā grandē tam ꝑdiuitē atqꝫ ꝑpo=
tentē hodie sub celo esse ciuitatē. sicut est ista Chayrū babylonica. Jbi armis ⁊ pānis sericis cōpara
tis ⁊ bestijs qbusdam mōstruosis: in forū venim⁹ vbi homīes sicut bestie vendebant. ⁊ cōpatiebat
anīa nr̄a ꝑuulis ibi sedētibus qui suā venditionē expectabāt. Cumqꝫ mammalucus qui ductor no
ster erat hincinde nos circūduceret. venit mercator quidā inquirēs ab eo quanti ꝑcij schlaui illi es=
sent qs sic circūducebat. Ad quod māmalucus ipse subridēs parui inquit sunt precij homīes illi in
foro isto. cito aūt ad aliud ducent forū vbi incōparabiles erūt. Neqꝫ tamē ad hec ṽba emptor ille de
sijt. sed pro ꝑsona qlibet decē obtulit ducetos māmaluco: donec tandē cōperit eos nō esse venales.

Je vero. xiiij. summo diluculo veniētes duo māmaluci a patrono nr̄o cōducti. sm nūerū
ꝑsonarū asinos ⁊ mucrelos (id est asinorū ductores) disposuerāt. vt nos ꝑ vrbē ad loca q
dam ducerēt vidēda. Jgit egressi hospitiū transeūtes ꝑ vicū vnū ⁊ per vetustissimā quan
dā ferreā portā. venimus ad populissimas plateas: vbi post multas derisiones ⁊ acclama=
tiones probrosas. occurrerūt nob hoīes multi miseri ⁊ miserabiles. cathenis inclusi simulqꝫ colli=
gati. elemosynas a nob postulātes. Jnde ꝑ nūerosos hominū cuneos penetrātes. in locū quendam
venim⁹ vbi supra modū compssio hominū magna fuit. Nā barbarus qdam mercator vtriusqꝫ se=
xus homīes plurimos habebat venales. ita leui ꝑcio ⁊ exiguo ac si fuissent res furto ablate. ⁊ pro il=
lis emēdis tanta cōfluxerat hoīm multitudo. Jnde pulcra quadā platea ꝑtransita. vbi multe edes al
te ⁊ noue circūstabāt (nā locus ipe quiquēnio dūtaxat euoluto desertus factus fuerat ⁊ arūdinibus
plen⁹ nūc autē dictis edificijs decorus) ad sinū quendā nyli venim⁹. in cui⁹ littore schlaui multi de
luto paleis resperso lateres cōficiebant ⁊ cōfectos soli exponebāt coquēdos instar filiorꝝ isrł qui in
luto ⁊ latere pharaoni seruiētes in egypto. tandē ꝓpter onera clamauerūt ad dominū. qui misit eis li
beratorem seruū suum Moysen.
Jbi etiā locus ille fluminis quondā fuisse videbat vbi moyses ipse infantulus in carectā ripe flumi
nis stante procul sorore eius ⁊ cōsideranti euentū rei fuit proiectus. ⁊ tandē descendēte filia pharao
nis vt lauaret in flumine. gradientib⁹ secū puellis per crepidinē aluei in viscella cirpea fuit inuen
tus in papirione. vt habet Exo. ij. Jbi nanqꝫ erat pons arcuato ope factus ꝑ flumen vbi egyptij ma
res hebreorꝝ iuxta ꝑceptum pharaonis proijciebāt in aquā. vt habet in dicto capitulo.
Jnde ad maceriam orti cuiusdā ascendim⁹ vbi quondā arbor ingens stabat sub qua virgo Ma=
ria cū puero Jesu fert quieuisse. quā arbustam ⁊ christiani ⁊ sarraceni multū venerabant. sed suspē
sis in qbusdā seditiosis mox arbor aruit ruitqꝫ soletenus Jn cuius rei memoriā sarraceni erecta ibi
columna lapidea. factū hoc aureis in ea litteris scripsere. Hinc ad statione nauiū multarū in nylo
profundo ⁊ lato veniētes. maximā circa illas vidimus negociationē.

¶ De Babylonia egypti.

Andē per quasdā vetustissimas ⁊ spissas valde horribilesqꝫ portas intrauim⁹ babyloniā
Sed hec babylonia non est illa q fuit secus fluuiū Chobar. sed dicit babylonia egypti. q
ꝑuo diuidit interuallo a Chayro. ita ꝙ nō duas faciūt ciuitates sed vnā. cui⁹ pars alte=
ra Chayrū. altera Babylonia. ⁊ ipa tota noīe ꝯposito Chayrū babylonia appellat. ⁊ cre=
dit ꝙ olim fuerit nūcupata mēphis. deinde babylonia ⁊ tādē Chayrū. qd interꝑtatū idē est ꝙ cōfusi

Ie.xvi.mensis Junij exeuntes pfatam ciuitatē Modonā lento satis cursu die illa fere-
bamur in mari. sicut z dieb⁹ duobus sequētib⁹. Erat em̄ trāquillitas magna in freto. vē
tis vndiqꝫ qesċentib⁹: quā tranquillitatē naute bonatzum appellant cōmuni vocabulo.
sicut z tempestatē fortunā. Eo in tempe nauis quedā venetiana ex Damasco rediens/ ad
nos applicuit in mari. cuius patronus longū cū nostro miscuit sermonē. inquirēs de duce Ferrariē
si z duce lothringie. statuqꝫ venetoꝝ. Nam guerra tūc tpis z dissentio grauis inter ducē ferrarien-
sem ex vna. z venetos ex pte altera erat. z bellū ingens terra mariqꝫ gerebat vtrinqꝫ. Finito colloqo
vehemens irruit ventus nostrā in puppim. ita qꝫ illo celerius ducti. die. xviij. Junij Rhodensi por
tui fuimus illati. Verū/ qz fama/ malū vtiqꝫ quo nō aliud velocius vllū/ puolarat z falso detule-
rat: accusaratqꝫ nos qꝫ pestis nostra seuiret in galea. idcirco noctē ipam in portu agere pfato coge-
bamur: donec aurora illuscente. dn̄s Rhodensis supmus magister Johannitaruꝫ q illic in castro
residet insigni z inexpugnabili veritate cōperta. z salua guardia data. in ciuitatem suam Rho-
duꝫ z insulam nos recepit z intromisit. Ubi triduo mansimus sequenti/ vsqꝫ ad dominicam pro-
ximam inclusiue. que festum erat decem milium martyrum.

De reliquijs que habentur Rhodi

Nter medio vero tpe pciose que ibi habent reliquie in castro z in ecclesia sancti Johānis
nobis fuerūt ostense. Est em̄ ibi crux quedā enea ex illa cōflata pelui: vnde xps discipu
loꝝ suoꝝ lauit pedes. z fert qꝫ si dicta crux in cerā imprimat. marinas cōpescat mitigetqꝫ
tempestates. Itē ibi due ostendunt spine de corona dn̄i nostri iesu xpi. quaꝝ altera quidē in castro
altera vero in ecclesia sancti Johānis honorifice pseruat. narratumqꝫ nobis p certo fuit. qꝫ vna ea
rū scꝫ q est in castro p singulos annos in die parasceues florem pducere aperte z manifeste videat.
Item ibi illoꝝ. xxx. argenteoꝝ denarioꝝ vnus esse perhibet. immo z demonstrat. pro qbus Judas
vendidit xpm iudeis. Itē ibi caput est sancte philomene virginis. z magnū sancte crucis frustrū.
Brachiū quoqꝫ sancti blasij martyris. Itē brachiū sancti Stephani pthomartyris. Itēqꝫ brachi
um sancti Johānis baptiste. Itē brachiū sancti Georgij martyris. Itē brachiū sancti thome apo
stoli. Itē brachiū sancti Leodogarij epi. Itē caput sancte eufemie virginis z martyris. Itē caput
sancti Policarpi epi. Itē caput vnius ex vndecim milib virginū. Itē man⁹ sancte clare virginis.
Itē man⁹ sancte Anne mr̄is virginis marie. Itē sinistrū brachiū cū manu inclite vginis z marty-
ris katherine. qđ nō nisi in festo eius demonstrat in castro in capella dn̄i Rhodēsis memorati.

Rhodum est ciuitas fortissimis muris z turrib firmissimis edificata. alijsqꝫ ppugnacul
z fortalicijs bene munita. habetqꝫ iuxta litus maris turres. xiij. in terra. in qbus trediciꝫ
sunt molendina q ventoꝝ impetu mouent. per ianuēses olim exstructa. Ob dolū nanqꝫ
z fraudē insidiasqꝫ: qbus ciuitatē ipsam z insulaꝫ subito opprimere: sibiqꝫ subiugare co-
nabant z capere/ pluribus ex eis interfectis hac pena fuerūt mulctati. vt dictas suis edificarēt im
pensis turres cū molendis in ppetuū incolarū z indigenarū subsidiū z emolumentū. sueqꝫ iniuste
fraudis memoriale phenne. Ceterū ex Rhoduꝫ primū legit fuisse Troya occasionaliter destructa.
eo qꝫ ibi diceret z celebri: vulgariter fama aureū esse vellus zc. De quo in ipsa troyana lati⁹ historia
habet. Hec pterea insula Rhodensis insignis opido est/ z montuosa/ feris abūdans siluestribus
z vallibus amenis. Quicunqꝫ etiā mare transeūt z vndecunqꝫ veniāt Rhodū applicēt optet. Est
autē Rhodus insula cicladū insularū prima ab oriente. vbi rhodose capitoliū dicit esse inuentū. dū
ibi ciuitas primitus cderet. Porro ciclades insule vt dicit Isidorus: quondā grecie fuerunt quas
inde cicladas autumant esse dictas. qꝫ licet spacijs longiorib a delo insula media. sint porrecte in
orbē: tn̄ circa delū ipam site sunt. Nā orbem greci ciclū vocant. Quidā tamē dicūt sic eas vocatas
ppter scopulos qui in circuitu earū sunt. He insule sunt in hellesponto inter egeū mare z maleum
cstitute. Circundant em̄ pelago indico. z sunt numero quinquagintaquattuor. tendētes a septen
trione in meridiē. habēt quinquaginta milia passuū a septentrione ad meridiē. z qnquaginta mi/
lia ab oriente in occasum fm Isidorū. fm Orosium vero milia ducenta. Prima vero inter eas vt
dicit idē Orosius: ab oriente est Rhodus a septētrione Thenedos: a quodaꝫ iuuene thenes dicto
sic vocata. q infamat⁹ qꝫ suā nouercā cognouisset. fugiens insulā istā vacuā reperiens cultorib ob
tinuit. qui ex nomine suo ciuitati quā ibi cōdidit z insule nomē dedit. a meridie vero est carpathos
insula cōtra egiptū. a qua Carpadium mare appellatū est sic vocata. propter scelerem fructuū ma
turitatem. Est enim inter egyptū z Rhodū. Ex hac insula dicunt z carpasie. magne naues z spacio
se. Ab occasu autē est insula citerea sic vocata. eo qꝫ ibi venus orta sit. Ab oriente finiunt ille insule
ciclades litoribus asie. Ab occidente mari Icario. A septentrione mari carphano. In hac quoqꝫ

c

vrbe Rhodensi ⁊ insula/cuius occasione de cicladibus insulis mentio est pinserta / solis fuit co-
losus ereus. idest imago erea. lxx. cubitoꝝ altitudinis. alia etiam in ea fuerunt minores colosi. vt di
cit Isidorus. Sed his incidenter ⁊ per digressum dictis. redeundo ad historie seriem. Hanc insu/
lam preclarā ⁊ vrbem Rhodensem ipi fratres hospitalis sancti Johannis. Hierosolomitani post
longam obsidionē. quadrientē videlicet occupatā ⁊ vehementer oppugnatā. Tandem vix vi obti
nuerunt: ⁊ ciuium cōniuentia quorundā qui eis fauebant. habentqꝫ ibi iam pridem in ea metropo
lim suā. siue supremi sui magistri sedem principalem. Est quoqꝫ adeo contigua Turcis ⁊ vicina. vt
vix vni⁹ intersit spaciū miliaris. nec nisi paruū maris brachiuꝫ illos diuidat ab istis. Unde ⁊ anno
supiori videlꝫ. M. cccc. lxxix. Turc⁹ vti omib⁹ manifestū est dictā obsidie vallauit ciuitatē: atqꝫ clas
se maxime adducta. bellis impetijt mirabilibus multis diebus. sepeqꝫ assultibus animosus aggres
sus fuit. Tandem ipsa die sancti Panthaleonis. cū enixissime ex aduerso eam Turci oppugnarēt.
Iamqꝫ muros cōscendissent: domini Johannite diuinitus vt certe credit adiuti consertis fortiter
cū hostibus manibus. ipos e muris eminus repulerūt. Nō absqꝫ ingenti turcorū pudore ⁊ strage.
Sicqꝫ obsidio soluta est. iniectis tamen prius vt fertur octo milibus lapidibus: ⁊ vno ex bombar
dis ⁊ machinis turcorū. Et quod mirabile est dictu haudqꝫ dubiū diuina actuꝫ dispositione / vno
reuoluto anno dūtaxat. mortuo ipso seniore turco qui hoc bellum gessit filius eius: ipsa eadem die
sancti Panthaleonis illuc fugiens. germano suo qui hodie imperat in Turcia eū persequente / fuit
ibidem captus. sed inde ad alia christianitatis loca transmissus. in quibus adhuc manet detentus
metu germani sui predicti minime audens redire. sed neqꝫ preualens vtpote diligentissime apō chri
stianos reseruatus ⁊ custoditus. Eius rei gracia domini Johannite extunc tributū dari solitū Tur
co nequaqꝫ prestant vt olim. Quinimmo turcus ipse eisdem tributarius effectus est. Johānitis ip
sis in cōmune. xxxv. milia ducatorum: magistro vero decem milia: hucusqꝫ annue prebens. quod
certa dominorum ipsorum didicimus narratione.

Ie. xxij. iunij. ex Rhodo ceptam viā per mare prosequentes vento vehementius impel
lente. per golffum sancte Helene dictum nauigauimus. locū vtiqꝫ periculosuꝫ. tantaqꝫ
fuit maris ⁊ fluctuū cōmotio qꝫ pleriqꝫ ex peregrinis metuentes plurimū pre timore pe
ne infirmarent. Postea vero die secūdiori fruebamur vento. vnde trib⁹ expāsis velis in
crastino. id est in festo sancti Johānis baptiste / regno ⁊ insule applicuimus Cipri. transeūtes per
quasdam ciuitates. quarū vna Baffa vocat. magna quondā ⁊ potens vt ruine eius testantur. sed
hodie desolata ⁊ destructa. vbi ⁊ mansimus ipso die sancti Johānis. Ibi aer est pessim⁹. sicut ⁊ in
tota fere insula Cipri. Ibi vestigia adhuc cernunt egregiarū quondam ecclesiarū. que olim illic fue
rūt sed ⁊ turriū fortissimarū. in colle quodā in medio eiusdē ciuitatis quondā positarū. Ibi etiā sub
tus ecclesiam que antiquitus fuit ordinis fratrū minoꝝ. carcer quidam magnus septem foramini
bus distinctus ostendit. vbi sanctus Paulus aliquanto fertur fuisse tempore: in vinculis detentus
cū ibidem euangeliū predicaret. vna cū sancto barnaba coapostolo sibi adiuncto. Ibideꝫ etiā sub
alia quadam ecclesia. fons quidam reperit / bonam ⁊ haustu dulcem aquā scaturiens. que febrici
tantibus dicit remedio esse ⁊ cure: ꝓpter qd ⁊ in longinquas aqua ipsa terras defert. Ibidem sub
terra septem parue camere demonstrant. in quibus septem quidā dormientes. nō illi qui in monte
celio: sed alij. multo iacuisse tpe referuntur. De prefata ciuitate Baffa. in aliā etiam destructam veni
mus ciuitatē. cui vocabulū est Piscopia. quā rex quidā Anglie cū cōperisset sororē suam Hierosoli
mā pergentem ibi a rege Cipri fuisse violatā. dicitur penitus destruxisse: ⁊ totā illā patriā vastauisse
Inde ad quinquaginta miliaria de Baffa. est alia quedam ciuitas portum habens: vbi cōmuni/
ter applicat Limisinū appellata. quaꝫ soldanus quidam funditus ante tempora euertit. Ibi vbi-
cunqꝫ effodiat in littore maris dulcis emanat aqua. Ibi in crastino sancti Johannis baptiste. i. die
xxvi. Junij in portū ipm venim⁹ Ciprinum.

St aūt Ciprus insula a Cipro ciuitate. que in ea est sic appellata. Ipsa est ⁊ paphon
que quondaꝫ fuit veneri ꝯsecrata: multū autē quondam fuit famosa: ⁊ maxime metal-
lis eris abūdans. cuius etiā vsus primo ibi dicit fuisse reptus. Terra est vinifera. ⁊ for
tia sunt valde loci illius vina. Ciuitates habꝫ multas ⁊ nobiles. inter quas caput ⁊ me
tropolis dicit Nicosia. Terra est mari vndiqꝫ clausa. sed interi⁹ siluis / cāpis / pratis / vineis / ⁊ fru
gib⁹ nimis plena. fontib⁹ ⁊ amnib⁹ irrigua. ⁊ multis diuitijs. pariter ⁊ delitijs opulēta. hec insula vo
catur sepius Cethim in scriptura. Spaciū eius in longū tenet cen:ū ⁊. lxxv. milia passuum. In la/
tum vero mille passuū centū. xxv. Caro tamē ouina nō est magni in ea precij: sed neqꝫ multe bonita
tis. vnde cōtingit interduꝫ oues. xij. ꝓ vno cōparari ducato. Distat autem Ciprus a Rhodo milia-
ribus trecentis. Estqꝫ hodie sub venetorum ditione.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Ie.xxvij. Junij nauigantes de Cipro vento satis optato ꝑuenimus tridui pene spacio in locū vnde sanctā ꝑspicere terrā poteramus. Qua ex re ingenti affecti leticia ⁊ exultatione. a longe eā salutauimus. vt par ratio erat. Jocūdas ꝓrumpentes in laudes atqꝫ canētes. Te deū laudamꝰ ⁊c̄. cum antiphona. Salue regina. ⁊ collectis atqꝫ orōnibus oportunis. pauloqꝫ post eodem die ante Japha siue Joppen venimus ciuitatem. modico inde interuallo. iactis anchoris galeā nostrā figentes. Mox inde patronꝰ ex more quosdam ex suis ꝓ salua guardia in Rama vsqꝫ hierusalemqꝫ transmisit. ac ꝓ patre Gardiano fratrū minorū mōtis Syon ⁊ ꝑductore peregrinorū qui trutzelmannus cōmuni vocabulo appellatur. Eius rei gratia. per sex dies cōtinuos. in loco expectauimꝰ memorato. Ubi intermanendū. alter patronus Petrus landarve dictus. cū sua galea ⁊ ꝑegrinis fratribus nostris superuenit. ⁊ iuxta nos quantum est iactus arcus ꝑsedit. mittens ⁊ ipse mox ꝓ conductu vt supra. Nos etiam infra dies quidā ex galeotis galearū vtrarumqꝫ piscatum euntes. ac deprehensi ab infidelibus plagas ꝓ temeritate reportauerūt cōdignas. In terram etiam aliquando descendimus cum patrono nostro in quadam navicula botros ⁊ vuas precoquas. aliaqꝫ necessaria a paganis cōparantes. Quinta tandem Julij venerūt in Japha equites Soldani. qui apud eos mammaluci vocantur. habentes in comitiua sua patrem guardianum predictū. duobus suis ordinis fratribus associatum. qui etiam litteratorium a dominis de Hierusalem ⁊ Rama ad nos pertulerunt cōductuꝫ. Eodem die Petrus laudarve. suos ad litus applicans peregrinos. in speluncam quandam veterem vti cōmuniter fieri solet introduxit: vbi triduo manserunt inclusi. Nos vero patroni nostri vsi prouidentia ⁊ humanitate. in galea maluimus expectare. Unde cōtigit alios nostros comperegrinos tribus vt diximus diebus ⁊ noctibus in spelunca manere. in qua nos nō nisi per vnam reclusi fuimus noctem. Est enim consuetudo paganis. vt illuc aduentantes peregrinos christianos nominatim vocant nominibus patrum suorum designatos cōscribant. ⁊ conscriptos in quandam laceratā testitudinem siue speluncam veterem de qua dictum est cōtrudant. donec ipsi cum patronis de pecunia: pro salua guardia cōueniāt pro suo libitu ⁊ paciscantur. Ad ostium autem spelunce predicte: christiani de cinctura. id est de fide sancti Pauli de Hierusalem ⁊ Rama cōuenientes merces varias venales: sed ⁊ victui necessaria puta carnes coctas. pullos. oua. panes. fructusqꝫ. ⁊ huiusmodi solent cōparare. vnde peregrini emūt quodlibet. quodqꝫ volunt.

Ie. viij. Junij. omnibus nobis peregrinis asini fuerunt adducti. quibus insidientes. vsqꝫ in Rama que ad decem miliaria distat a Japha properauimus. trium sub spacio horarum. Fuit autem Japha ante tempora grandis ciuitas ⁊ famosa Joppe appellata. vel Japha a iaphat filio Noe qui eaꝫ construxit: ⁊ ex suo nomine eam appellauit ⁊ fuit: vt dicitur octaua inter eas vrbes. que in mundo contra diluuiuꝫ quod Noe tempore extitit fuerunt edificate. vnde ⁊ hodie vectes ferrei ⁊ magni ex quadam Rupe videntur pendere. quibus naues fuerunt affixe. vbi etiam mire magnitudinis cathena quedam apparet. qua gigas quidam Adromadus nomine detinebatur captiuus. cuius costa quadraginta vnius pedū longitudine protenditur: vt hodie cernitur.

Cum autem ad Rama vnius iugeris spacio prope venissemus. descendere de asinis ⁊ pedites ire cogebamur. singuliqꝫ res suas in humeris portare. quod idcirco non parum nobis fuit molestum. ꝙ calor erat intensus. ⁊ puluis hincinde agitabatur. Nullum ibi christianum sinunt pagani introire in asino vel equo. Ibi iterū in vetustā q̄ndā annumerati ⁊ reclusi fuimus domū. Suntqꝫ ibi testudinata edificia multa. ⁊ fons bonaꝫ satis continens aquam. hanc domum Philippus quondā dux burgundie bone memorie in hospitium comparauit peregrinoꝝ. ac fratribus montis Syon cōmendauit. vnde ⁊ hospitale peregrinorum nominatur. De Japha associauit se nobis dominus ipse de Rama nobiscum equitando propria in persona. cum multis mammalucis. id est vt dicitur apostatis christianis. Sed ⁊ trutzelmannus de Hierusalem nobiscū venit. habētes ambo equos pene centum. vt saluos nos conducerent ⁊ custodirent a paganis ⁊ eorum filijs. qui in villis ⁊ locis illis se conglomerantes. lapidibus solent impetere peregrinos. ⁊ adeo ferociter quandoqꝫ inuadere: ꝙ vix etiam adiuti a concomitantibus illesi possint peregrini preterire: quin ⁊ aliquando aliquos interimunt lapidibus obruendo: sicut vni ex nostris pene accidisset. vnde periculosum valde est illud conficere iter de Japha vsqꝫ ad Rama: ob huiusmodi insidias ⁊ insultus paganorum. Est autem in Rama estuarium quoddam siue balneum miro ingenio ⁊ modo edificatum. quattuor inclusum turribus. quod de subtus ex fornace per pauimentuꝫ stratum pulchro ⁊ a vario marmore calorem transmittit. Mansimus autem in Rama per triduum. hac perpediti occasione. quia duo domini pagani capitanei in se mutuo versi cōpugnabant. quorum vnus Amor cognominatus. al

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

bo vtens vexillo decem ⁊ octo suorum amisit clientum. Alter vero Naballeus vocatus. Rubeum ferens vexillum victoria potitus obtinuit triumphũ: qui ⁊ ductor noster fuit ⁊ custos.

Ie nona Julij. Jussu ex dispositione Bardiani. vnus ex fratribus eius missam in Rama coram nobis celebrauit. qui vbi ad offertorium venit: cõuersus ad nos: informationes nobis dedit de modo nos habendi in terra sancta. subiectas nobis tradens regulas. lingua enim latina. italica atqꝫ germanica. Ita inquiens. Dilectissimi in christo Jesu necessariũ vobis scitu indicans. vos facio auisatos de qnqꝫ articulis bene cõsiderandis. ne frustra tãtis laboribus ⁊ sumptibus hucusqꝫ veneritis peregrinatum

Primus articulus est. si qui inter vos essent qui absqꝫ summi pontificis licentia huc loci venissent ac per hoc excõmunicationis sententiam incurrissent. sciant apud nos: ⁊ presertim patrem nostruȝ Bardianum auctoritatem summi põtificis quo ad hoc esse. qua ab huiusmodi sentẽtia possint absolui. Et si idem pater noster a quoqꝫ vestro super hoc fuerit requisitus siue rogatus. ipsam annuo volenti cõmunicabit auctoritatem. Unde gaudete. sed ⁊ ob id maxime exultate. qui hanc a deo gratiam estis consecuti. vt has sacratissimas terras. in quibus salutem nostram ipse omnium saluator operatus est. visitare perqꝫ lustrare possitis.

Secundus articulus est. vt veram ⁊ indubitatam christianissimi fidem vnusquisqꝫ habeat peregrinorum. alioquin frustra venisset.

Tertius articulus. vt puram habeat conscientiam ⁊ veram peccatorum suorum contritionem: atqꝫ propositum in antea cauendi.

Quartus vt quanta potest seipsum excitet deuotione: ad videndum ⁊ perambulanduȝ ipsa sanctissima loca.

Quintus articulus est. ꝙ vnusquisqꝫ sibi precipuo studio caueat: ne super paganorum vnqꝫ gradiatur sepulchra. aut ea cõtrectet calcando. quia id molestissime ferunt. immo si vnqꝫ fieri viderent: periculum vobis vite immineret. His ita dictis ⁊ traditis monitis. idem frater cepta mysteria sacra ꝑsequebatur. Finita vero missa. vnusquisqꝫ in suam se recepit societatem ⁊ mansionem. Moxqꝫ christiani de cingulo. id est de fide sancti Pauli. coctos nobis afferebant cibos venales. Uinum autem nemo ibi potest comode habere: nisi de galea ipse attulerit secum. Die itaqꝫ illo quia dominica erat quieuimus ibi.

Onsequenter cõsiderandum venit deuotis peregrinis. quante indulgentie ⁊ remissiões loca sacra visitantibus. Primum omniuȝ a papa Siluestro: ad instantiam Constantini christianissimi imperatoris. ac sancte Helene matris sue sunt concesse. Et deinceps per successores eius summos pontifices cõtinuate ⁊ confirmate.

In primis vniuersis ⁊ singulis christifidelibus hanc peregrinationem transmarinam subeuntib⁹ contritis ⁊ confessis. ⁊ ob huiusmodi cõsequendas gratias illud aduentantibus: mox vt galeã egrediuntur. ⁊ sanctam contingunt terram omnium peccatorum suorum remissio/vt dici solet/a pena ⁊ culpa vigore indulgentiarum apostolicarum est cõmunicata.

Item in eo loco cõmuniter peregrini sancte applicant terre. Jonas propheta nauim intrauit. vt fugeret a facie domini in Tharsis. vt habetur Jone primo. Item in Japha que ⁊ Joppen dicit᷑. princeps apostolorum Petrus Tabitam resuscitauit. vt in actibus legitur apostolorum.

Inde non longe locus est vbi sanctus Petrus piscatõnis officio vacabat. vbi ⁊ indulgentia est septennis ⁊ totidem carene. Item de Rama per viam procedendo. ad aliam quandam venitur ciuitatem ad duo miliaria. que ⁊ Lidia dicitur. vbi vsqꝫ in hodiernum diem: ecclesia quedam ẽ in honore sancti Georgij martyris dedicata. vbi ⁊ ipse suum celebrauit martyrium. capite truncatus. In eodem oppido sanct⁹ Petrus Eneam paliticũ sanauit. ⁊ est ibi indulgentia septennis ⁊ totidẽ carene

Xiuimus autem de Rama die. xi. Julij. circa horam noctis secundaȝ. ⁊ ascendim⁹ Hierosolimam in asinis nostris. Distat autem Hierusalem a Rama triginta miliaribus italicis non paruis. Eundo vero de Rama ad manum dextram. est castelũl Emaus. ex euãgelio satis notum. distans a Rama ad miliaria viginti. ab Hierusalem vero stadijs. lxx. vbi ⁊ Cleophas. vnus ex. lxxij: discipulis christi requiescit. Illic prope oppidum est sanctorum machabeorum Modon appellatum. vnde origenem traxerunt. ⁊ est ibi indulgentia sep.

Inde non longe versus hierosolymã in cuiusdam montis cacumine. sanctus propheta Samuel ẽ sepultus. Omnibus his in locis ꝓfatis est indulgentia. vij. annorum. ⁊ totidem carenarum.

Ibi prope ad dexteram est villa Ramatha. vnde Samuel fuit oriundus. ⁊ Joseph ille de arima/thia: cuius fuit monumentum illud nouum excisum in petra. quo sanctissimum christi corpus reconditum fuit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De ingressu in hierusalem

Multa quidem sunt loca sacra in ciuitate sancta Hierusalem. Nec dies sufficit vna ad peragran/dum singula. Inter ea tamen domini sepulchri templũ obtinet principatum.

Je igitur memorata vndecima Julij. hora sexta post meridiem in sanctam venimus ciuitatem Hierusalem. descendentes vt iustum est de asinis nostris. ꝛ pedibus illã ingredientes. in cuius introitu plenaria est remissio omnium peccatorum. Nec aliquis peregrinorum illic permittitur equitare.

Primum autem omniũ processimus ꝛ venimus ante dominici sepulchri templum gratia indulgẽtiarum consequendarum. Inde in hospitale ducebamur peregrinorũ. Ego vero cum confratribus meis qui mecum per mare venerant domum intrauimus Calini minoris. iuxta hospitale predictũ qui vt cõmuniter interpretis fungitur officio: ꝛ cum peregrinis ad sanctam proficiscitur katherinã hic assignata nobis camera hospitio suscepit vbi die illa quieuimus. longi itineris fatigati ꝓfectõe

De locis sacris que sunt inter hospitale peregrinorum et montem syon inclusiue.

A crastino autem. id est duodecima mensis Julij. que ꝛ dominica erat. conuenientes in vnum omnes peregrini in montem ascendimus Syon. in via intermedia quedã nihilo minus loca sancta visitantes. Et primum in eum venimus locum vbi iudei corpus gloriose virginis Marie: quando ab apostolis in vallem Josaphat ferebatur: sepulture tradendum. vi conabantur afferre. Inde mox illum accessimus locum vbi sanctus Petrus post trinã negationem suam egressus foras atrium Cayphe: speluncam quandam intrans amarissime fleuit. Paulo post ecclesiam intrauimus sanctorum angelorum titulo prenotatam. vbi quondam domus fuit anne pontificis. in quam christus dominus de monte oliueti primum ductus grauem pertulit iniuriam. alapa sibi a ministro in faciem data. Inde ad aliam properauimus ecclesiam. ad sanctũ Saluatorem appellatam. vbi quondam Cayphe domus magna ꝛ angularis stetit. in qua ꝛ dominus noster christus illusus fuit ꝛ velatus: facieq̃ percussus. ac tota nocte grauiter afflictus. Ubi etiam ostenditur locus angustus. in quo christum recluserunt: donec consilio inito: seniores iudeorum quid de ipso faciendum esset deliberarunt. Et appellatur locus ille carcer domini.

Et quãq̃ id in euangelijs non reperiat expressum: quia nõ omnia scripta sunt que circa christum contigerunt: tamen propter loci illius existentiam ꝛ testimonia que de hoc perhibentur. nemini id absurdum videatur tanq̃ a veritate alienum. Ibi etiam est lapis ille magnus valde. quem ab angelo legimus reuolutum a monumẽto. ꝛ est hodie mensa altaris magni in ecclesia supradicta Saluatoris. Ibi in curia que est ad sinistram. est arbor quedam lapidibus circũdata. vbi ministri iudeo/rum ꝛ Petrus cum eis calefaciebãt se ad ignem. Exeundo autem de dicta curia in plateam ad manum dexteram est lapis quidam in angulo: quo in loco virgo Maria stetit quando Petrus flens amarissime exiuit de atrio principis sacerdotum. Unde pre fletu nec virgini gloriose de filio inquirenti potuit respondere. Ibi etiam ipsa benedicta virgo auida sciendi de filio expectabat vsq̃ mane quando vinctum eum duxerunt ad Pilatum presidem. quo ꝛ eum sequebatur ipsa mestissima haud dubium mater. Inde ad modicum spaciũ. quedam desolata apparet ecclesia lapidibus duntaxat circumsepta. In qua gloriosa virgo post mortem filij sui quattuordecim annis vsq̃ in diem ascensionis sue moram traxit. ꝛ est ibi remissio omnium peccatorum. Nec ex defectu aut culpa fidelium eadem ecclesia sic manet neglecta. sed quia pagani in eodem loco edificari non patiuntur. In omnibus vero supra memoratis locis ꝛ singulis est indulgentia septennis ꝛ totidem carenis.

Ibi prope iuxta locum vbi virgo Maria mortua fuit ꝛ assumpta in celum. est vestigium cuiusdã capelle que quondam ibi fuit: in qua sanctus Johanes euangelista tanq̃ virginis gloriose capellanus. eidem post christi ascensionem sepenumero missas celebrauit. apparetq̃ ibi pars quedam illius lapidis: super quem idem diuina mysteria perfecit.

Ibi etiam locus ostenditur vbi sanctus Matthias in apostolum loco Jude fuit electus. ꝛ est locus ille lapide rubeo designatus.

Inde pergendo in montem Syon. prope ecclesiam est locus vbi virgo beatissima suas dietim de/uotissimas persoluit orationes. Ibi etiam duo lapides demonstrantur. in quorum altero christus suis predicans discipulis seorsum sedebat. In altero ꝓo mater sua dignissima sedens audiebat verbum illius. Sub ecclesia vero montis Syon. partim ꝛ partim extra est locus sepulture prophetarum ꝛ regum Israel. puta Dauid ꝛ Salomonis ꝛ reliquorum. quorũ hec sunt nomina. Roboã.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Abia. Asa. Josaphat. Jorā. Ochozias. Athalia regina. Joas. Amazias. Ozias. Joathan Achaz Ezechias. Manasses. Amon. Josias. Joachim. Eliachim. Jechonias. Sedechias. qui tamen non omnes eodem sunt loco sepulti. vt patet in scriptura sacra.

Ad huiusmodi sepulchra regum hodie christiani nequaq̃ sinuntur introire. Sed sarraceni qui locum illum colunt ⁊ venerantur muschkeam. id est ecclesiam siue capellam sibi illuc construxerunt. Quem in locum cum ego ⁊ quidam ex cōfratribus meis nobilibus descendissemus: nisi quia dominus adiuuit nos paulominus a paganis improuise aduenientibus: interempti fuissemus.

Inde non longe est locus ille. vbi secundo sanctus prothomartyr Stephanus sanctus Gamaliel: Pauli apostoli informator. ⁊ Abibas filius eius. Nicodemus quoq̃ fuerunt tumulati. Ibi etiam prope locus demonstratur quod tūc erat cenaculum grande vbi discipuli parauerūt pascha xp̄o iubente. vbi scilicet agnus pascalis quem in vltima cena christus cum discipulis comedit dicit̃ fuisse assatus siue igni coctus. Ubi etiam aqua illa fertur calefacta: cum qua discipulorum suorum dominus pedes lauit.

Illic in proximo est locus vbi dauid penitentiam agens pro occisione Urie. quem in bello in aciē vt interficeretur iusserat constitui. septeȝ psalmos quos penitentiales appellamus. spiritu haud dubium reuelante diuino dictauit. vbi modo Indiani claustrum sibi fecerunt. Omnibus his in locis supra assignatis. est indulgentia septennis cum totidem carenis.

Quibus peragratis in monasterium intrauimus mōtis Syon. vbi satis pulchra ⁊ testudinata est ecclesia. eratq̃ ob nostrum vt reor aduentum acuratius solito preparata ⁊ ornata preciosis tapetijs: parietibus affixis: ⁊ alijs ornamentis. que dux quondam Burgundie Philippus: vna cuȝ annuo mille ducatorum subsidio dum vixit. pro sua ad loca illa contulit deuotione. ac fratrum inibi deo famulantium sustentatione. Quod ⁊ filius suus karolus dum fuit in humanis etiam fecit. Nam et successor eius modernus dominus illustrissimus atq̃ victoriosus dux Burgundie Maximilian⁹ ipsum idem suorum imitatur exemplum predecessorum.

Mox illuc ingressis nobis peregrinis. solenne officium misse fratres ipsi celebrauere. quo expleto sacris omnes induti ornamentis processionem quandam fecerunt quam nos ex more sequebamur Ducebamur autem inter procedendum ad hec loca.

Primum ad locum vbi nunc est altare maius: vbi christus cum discipulis suis vltimam cenaȝ fecit. ⁊ post agnum typicum corpus suum instituit in sacramento. a suo deinceps sumendum. simul ⁊ sanguinem suum preciosum bibendū. Ibi est remissio plenaria omniū peccatorum.

Ibi prope ad dextrum cornu altaris supradicti: est locus vbi christus discipulis suis pedes lauit.

Deinde venimus in locum extra chorum: vbi spiritus sanctus in linguis igneis die penthecostes super discipulos venit.

Ibi subtus est capella illa de qua supra habitum est. in qua videlicet est regum ⁊ prophetaruȝ israel sepulchrum in quod per fenestram quandam introspeximus. Nam ingredi nemini licȝ christiano prohibentibus paganis. In ipso loco iterum plenaria est remissio.

Inde paululum progressi. venimus in locum vbi christus post resurrectionem suaȝ discipulis suis ianuis apparuit clausis. ⁊ post octo dies dum iterum essent discipuli cōgregati ⁊ Thomas cuȝ eis. Jussit Thome inferre digitum suum. ⁊ manus afferre ⁊ mittere in latus suum: vt Johannes scribit. Ibi est indulgentia septennis cum totidem carenis.

Finita processione inuitati fuimus a Guardiano ⁊ fratribus illius: vt est de more manducare cum eis. Pro quo ⁊ alijs eorum officijs ⁊ obsequijs nobis crebro ⁊ humaniter exhibitis. refusionē sponte propria fecimus condignam.

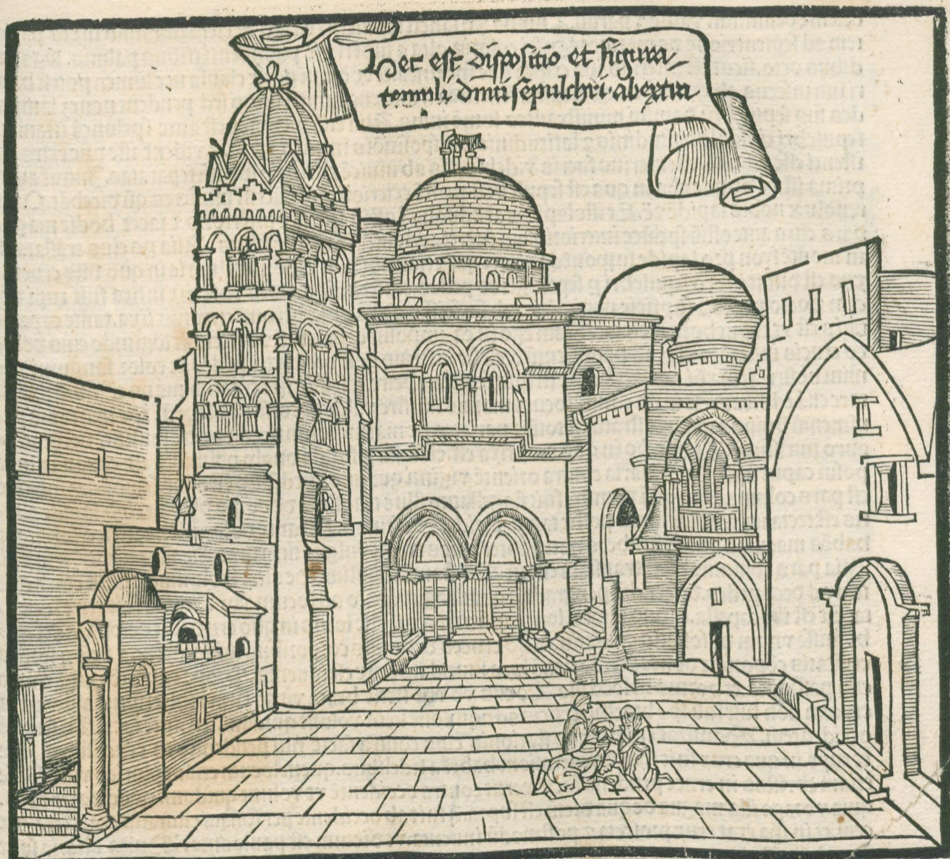
Deinde redeuntes ad hospitium nostrum. in via quandam intrauimus ecclesiam: quam Jacobite inhabitant. quo in loco herodes sanctum fecit decollari apostolum Jacobum maiorem. Ibi iterū est indulgentia septennis cum totidem carenis.

Inde non longe est locus vbi christus post resurrectionem suam marie Magdalene ⁊ alijs deuotis mulieribus apparuit in via quando de monumento venerunt. dicens eis. Auete. que accesserūt: ⁊ tenuerunt pedes eius. vbi iterum est indulgentia septennis.

Et quia nocte subsequenti in templū dominici sepulchri eramus intromittendi. iuxta veterem consuetudinem paululum nos dedimus quieti. in hospitali manentes prefato ad paucas horas.

Et nota ꝙ ciuitas hierusalem sita est in loco multum eminenti. ⁊ de ea videtur tota Arabia ⁊ mons Abarim ⁊ Nebo. ⁊ Phasga planicies Jordanis ⁊ Jericho ⁊ mare mortuum vsq̃ ad petram deserti. Nec vidi ciuitatem siue locum qui pulchriorem habet prospectū. ad ipsam autem ascenditur ab omni parte: q̄a sita est in loco altiori qui est in terra illa preterq̃ Sylo q̄ distat ab ea ꝑ duas leucas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Ante tēplū sepulchri dñi locat⁹ est lapis iste sup quo xps crucē baiulans cecidit.

De ingressu in templum dominici sepulchri.et processione inibi facta ad loca sacra.

Je.xij. Julij hora vesperaꝝ in ipm venerandū dñici sepulchri templū a paganis id est rectoribꝫ ipius ciuitatis sancte Hierosolyme fuim⁹ admissi ꝛ nūerati.ostijs p eos apertis.p qua re vnusqsqꝫ nostruꝫ quiqꝫ exoluit ducatos.nec vnqꝫ alias hoc aperit templuꝫ ab eis.nisi vel ꝑpter aduenietes pegrinos vel fratres mutādos q ibi pro custodia deputant. Moxqꝫ nobis intromissis tēplū clauserūt. Intrauerūt aūt nobiscū Gardianus ipse et plures suoꝝ cōfratrū. Quāprimū autē deuotus quisqꝫ christianus vel peregrinus in templū hoc pedē posuerit.plenariam consequit remissionē.

Est autē hec dispositio templi eiusdē sacratissimi. Ecclesia ipsa rotunda est. et habet per diametruꝫ inter columnas.lxxiij.pedes.absidesqꝫ que habēt per circumitū a muro exteriori decē pedes super sepulchrū domini.sup quod in mediū eiusdē ecclesie est apertura rotūda ita vt tota cripta sancti sepulchri sit sub diuo. Galgathana autē ecclesia adheret isti.et est oblonga loco chori ecclesie sancti sepulchri adiuncta.sed parū dimissior.sunt tamē ambe sub vno tecto. Spelunca in qua est sepulchrū domini habet in lōgitudine octo pedes.in latitudine similiter octo vndiqꝫ.tecta marmore exterius.sed interius est rupes vna sicut fuit tempore sepulture. Ostium ad hāc speluncam intrat ab

oriente demissum valde ⁊ paruũ. Tumba ꝟo sancti sepulchri est ad dexterã intrantis iuxta parie-
tem ad septentrionẽ de marmore grisei coloris. alta a superficie pauimenti tribus palmis. lõga pe-
dibus octo. sicut est interius ipa cripta siue spelunca. et ex omni parte clausa nec lumen potest habe
ri intrinsecus ab extrinseco. quia nulla fenestra est mittens lumen intus sed pendent nouez lampa-
des sup sepulchrũ domini ministrantes lumẽ intus. Alia etiã spelunca est ante speluncã istam scz
sepulchri eiusdẽ longitudinis ⁊ latitudinis ⁊ dispositiõis intus ⁊ extra. ⁊ videnť iste due extra ex-
istenti esse vna. sed cũ interius fueris videbis eas ab inuicẽ pariete ꝑ mediũ separatas. Intrať autez
prima ista ⁊ deinde alia in qua est sepulchrũ. in istã exteriorẽ intrauerũt mulieres qñ dicebãt. Quis
reuoluet nobis lapidẽ ⁊c. Et iste lapis erat aduolutꝰ ostio spelũce interioris ⁊ iacet hodie magna
pars eius ante ostiũ spelũce interioris. cui fuerit aduolutꝰ in medio istius. Alia ꝑs eius trãslata est
in montẽ syon pro lapide supponẽdo altari quẽ etiam ibi vidi Mons caluarie in quo dñs crucifi-
xus est distat a loco sepulchri ꝑ septingẽtos pedes. et ascendiť ad locũ vbi crux infixa fuit rupi de-
cem ⁊ octo pedes a sꝑficie pauimẽti ecclesie. scissio petre eiusdẽ in qua crux fuit fixa. tante capaci-
tatis est vt caput hoĩs recipiat. Nam ego in ea imposui caput meũ ⁊ descendit lõgitudo eius de lo-
co crucis infixiõis vsq; ad pauimentũ ecclesie inferius post decẽ octo pedes. et color sanguinis do
mini nostri Jesu xp̄i apparet hodie in ipsa scissione petre. et scissio ipa erat sub manu eiꝰ sinistra. Al-
tare etiã edificatũ est iuxta eundẽ locum manus sinistre valde decorũ ⁊ pulchrũ. De marmore pa-
uimentũ huius capellule stratũ est totũ ⁊ parietes de marmore sunt tecti ⁊ opere musino decorati de
auro purissimo. Locus ꝟo in quo crux fixa est. est fossa ꝓfunda duab; palmis ⁊ ita capax q; in ea
posui caput meũ. De caluaria contra orientẽ viginti quattuor pedibus est altare quoddaz sub quo
est pars columne. sup quã dominꝰ fuit flagellatus illuc translata de domo pylati. et sub lapide alta-
ris est tecta ita vt a fidelibus possit tangi ⁊ videri ⁊ osculari. Est autẽ de lapide porfirico subnigro
habẽs maculas quasdã rubeas naturaliter. quas credit vulgus tincturas esse sanguinis Jesu xp̄i.
Alia pars columne diciť translata esse in Constantinopolim. De altari columne huius cõtra oriẽ
tem ad decẽ pedes. descendiť per gradus quadragintaocto ad locum vbi Helena fuit crux inuen/
ta. Et est ibi capella. et duo altaria longe infra terram. Jlle locus in quo crux fuit defossa videť mi-
hi fuisse vnum de fossatis ciuitatis. in qđ cruces depositis corporibus misse fuerũt, ⁊ desuꝑ sordes
ciuitatis cõportate donec per Helenã loco mundato crux est inuenta. Prope ciuitatẽ enim erat lo
cus passionis. et hortus in loco illo. Locus ꝟo vbi stetit beata virgo cum mulieribus alijs iuxta
crucem non fuit sub ipo brachio crucis ad aquilonẽ sicut volunt quidam. sed ante faciẽ filij fere ad
occidentem. Monstrať enim locus stationis eius contra faciẽ filij pendentis in cruce sub monte
et rupe. in qua crux fuit fixa. ⁊ venerationi habeť a fidelibus. quem locum etiam pluries vidi. Jpse
etiam christus in cruce pendens faciẽ vertit contra occidentẽ vt volunt quidam. quod patet ex eo.
quia vorago illa magna de qua dictũ est supra. q̃ fuit ab occidente per fossata ciuitatis erat retro cru
cem. et in ipa erat crux protecta ⁊ postmodũ inuenta. vt dictum est pauloante. Multa altaria sunt
in ecclesia ista ⁊ decenter posita ⁊ ornata. Ante ostiuz occidentale huius ecclesie foris est locus vbi
maria egyptiaca orans ante imaginẽ beate virginis cũ diuinitus remota fuisset volens intrare tẽ-
plum consolationẽ per responsum beate virginis recepit. Reliqua loca templi huius que ꝑ noctem
hanc p̄cedentibus fratribus minorib; ⁊ demonstrantibus. processionaliter circũeuntes, deuote vi/
sitauimus sunt hec vt magis in specie explicenť.

Jn primis capella dominici sepulchri de qua iam habitum est.

Deinde capella quedam in honore virginis gloriose Marie consecrata quã Gardianus ⁊ fratres
sui ingressi. sacris se vestibus induerũt. et iterum solennẽ processionem cũ letania inchoauerunt. q̊s
nos sequebamur e vestigio. ad summũ altare eiusdem capelle accedẽtes. Est enim ibi locus ille vbi
christus primũ omniũ sue dilectissime post resurrectionẽ apparuit matri.

Jtem in eadem capella est frustũ quoddã siue pars columne ad quã christus ligatus fuit in domo
pylati flagellatus. et est indulgen. ibi ple. ⁊c. Aliud quoddã eiusdem columne frustum equalis ma
gnitudinis est Rhome ad sanctã Praxedem. Jtem aliud simile frustum est lugduni in ecclesia ma/
iori. Jtem aliud est altare in dicta capella ad sinistraz maioris altaris. vbi longo tempe sancta crux
stetit integra ⁊ tota postq; a sancta Helena fuit inuenta. Estq; ibi pars quedam eiusdẽ sancte cru/
cis reseruata. Jbi est indulgen. septen. Jtem in medio illiꝰ capelle est lapis quidã rotundus ex mar
more. ⁊ est ibi locus vbi dñica crux superposita cuidã mulieri defuncte per eius resuscitationẽ a cete
ris fuit discreta. que ibi etiã reperte fuerunt. et est ibi indulgentia septennis.

Jtem ipsam egressi capellã duos alios ex marmore reperimus lapides albos ⁊ rotundos. in quorũ
altero est locus vbi xp̄s post suã resurrectionẽ apparuit marie magdalene in specie ortulani. in alte/

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ro ꝟo locus vbi ipa stetit qñ noīe suo vocata r̄ndit. Raboni ⁊c̄. Ibi iterū est indulgētia septēnis.

Inde procedendo in templo. aliam quandā intrauimus capellā in rupe quadam edificatam. vnuȝ habentē altare dumtaxat. ibi est locus ille vbi christus mansit detentus donec crux sibi pararetur. Ibi iterum indulgentia est septennis ⁊c̄.

Inde prope alia est quedam capella vnicū habens altare. ibi est locus ille vbi crucifixores xp̄i diuiserunt sibi vestimenta sua. sortem mittentes super ea. Et est iterum septennis indulgen.

Inde per triginta gradus lapideos. in aliā quandā descendimus capellam sancte Helene titulo p̄notatam. vbi etiam ipa suas exegit deuotiones ibi manēs post sancte crucis inuentionē. Ibi etiam est locus quem ipa fecit effodi vbi sancta crux latebat. et fuit ibidem prius indulgentia septēnis dūtaxat. sed Sixtus papa. iiij. dedit ibidem plenariā remissionem ⁊c̄.

Inde adhuc ꝑ vndecim gradus descendimus in rupem quandā. et est ibi spelunca vigintiduos in longitudine habens pedes. ⁊ illic crux sancta. lancea quoqꝫ ⁊ claui atqꝫ corona spinea reperta fuerunt. anno post christi passionē tricentesimoseptimo. ⁊ est ibi plenaria remissio ⁊c̄. Ex hoc vero lacu ascendimus. atqꝫ ꝓcedendo accessimus ad quoddā altare in templo sub quo lapis quidaȝ est ad modū columne. super quem christus sedit in pretorio pylati. quādo fuit coronatus spinea corona. derisus ⁊ oblitus sputis ⁊c̄. et est ibi indulgentia septēnis.

Inde adhuc ascendentes per gradus decem ⁊ octo. in montē venimus Caluarie. vbi christus fuit crucifixus. ⁊ est ibi pulchra quedam capella testudinata. ⁊ sunt ibi semꝑ vndecim lampades ardentes. eo ꝙ locus valde sit sacer ⁊ venerabilis.

Ibi etiā est foramē in q̄ crux stetit in petra excisum. habēs triū palmaꝝ ꝓfunditatē. latitudinē ꝟo hodie nōnisi palme vni⁹. eo ꝙ lamina q̄dam cuprea circūdatū sit ne aliq̄d inde subtrahi possit. Ibi etiā spacio septē palmaꝝ de loco sinistri brachij xp̄i pēdentis in cruce. ⁊ scissura magna in petra ita vt hō in eam possit locari. q̄ scissura ꝑ ipam petrā vsqꝫ subtus terrā facta fuit: xp̄o moriente in cruce. Ubi etiā gloriosa ꝟgo Maria. sctūs Johānes. ⁊ sancta maria magdalena vnacū ceteris sctīs mulieribus steterūt. paulo inferius tꝑe xp̄i passionis ⁊ mortis. ⁊ est ibi plenaria remissio ⁊c̄.

Sub monte caluarie descendendo ad sinistrā est alia quedam capella in honore virginis Marie ⁊ sancti Johannis consecrata. in loco golgatha dicto. vbi etiam predicta videtur scissura descendēs a sursum vt dictū est per petram totam vsqꝫ infra terram deorsum. Ibi etiam inuentum fuit caput prothoparentis nostris Ade. ⁊ est ibi indulgentia septennis ⁊c̄. | Nec cum processione descenditur vsqꝫ ad illum locū. De monte ꝟo caluarie ad locum illū processimus albo quodam lapide designatum. vbi virgo maria mater dolorosa sedit. habens in gremio mortuū filij sui corpus depositūȝ de cruce. mox sepulture tradendū. et est ibi ple. remissio.

Tandem cū processione in supra memoratā venerabilē intrauimus capellam. amplā ⁊ rotundam. in cuius medio gloriosum est dominicū sepulchrū. et lapis ille quo ipsum sepulchrū claudebat̄ est in ecclesia sancti Saluatoris. vt supra est habitum. Sunt autē in dominico sepulchro. xvij. lampades semꝑ ardentes. ⁊ ante sepulchrū vbi est quasi quedam paruula capella semꝑ tres habent̄ accense lucerne. ⁊ est ibi plenaria omniū peccatorum remissio.

Inde egressi reuertebamur in priorem capellam virginis Marie honore celebrem. ⁊ vnde initium huius fuit processionis. ibi ⁊ finis.

Postea ipa finita processione. quisqꝫ corpus suū cibo ⁊ potu reficiens. per reliquā noctis partē iuxta votum suū ⁊ libitū ibat hincinde ad loca sacra intra templū visitatum. Et deputatis confessoribus confitebant̄ singuli peccata sua. illucescente die in aurora cōmunicaturi. Erat autem dies hec xiij. Julij. quādo sub missa solēniter cantata in mōte caluarie ꝑegrini cōmunicabant̄. Ego ꝟo vna cū nobilib⁹ comitib⁹ ⁊ baronibus in nocte ipsa intra dominicū cōmunicauim⁹ sepulchrum ⁊c̄.

De egressu ex templo dominici sepulchri et locis alijs sacris intra Hierusalem.

Is omnibus peractis orto iam sole ⁊ clarius refulgente die videlicȝ tertiadecima Julij apertis templi ostijs per paganos qui nos intromiserant euocabamur. exeūtes ergo vidimus sepulchra christianorū regum versus meridiem in templo videlicȝ regis Melchisedech. et regis waldani. Item ducis Gotfridi de bulion primi regis Hierosolymitani. cui septem alij in eodem regno immediate successerūt. qui ⁊ ibi sepulti sunt omnes honorifice satis. Quippe qui Hierosolyma et terra sancta recuperata gloriosis claruerunt victorijs ⁊ triumphis. regnum ipsum Hierosolymitanū ereptum de manibus perfidorum per. lxxxviij. annos. et xix. dies successiue administrantes, donec sub eorum vltimo videlicet Guidone iterum inditione

Inde descendentes q̄ztum iactus est lapidis. venimus ad locum vbi christus Petrum. Jacobum ⁊ Johannem reliquit dicens eis. Sedete hic donec vadam illuc ⁊ orem.

Inde ascendimus denuo in locum illum vbi sanctus Thomas apostolus fertur cingulum virginis gloriose accepisse: dum ipsa assumeretur in celum. Inde procedentes intrauimus ortum in locū vbi christus fuit captus. ⁊ vbi Petrus abscidit malcho auriculam

Ibi prope ostenditur locus signatus lapidibus: vbi Judas osculo christum tradidit iudeis. vbi et Judei ipsi resupini cadebant. christo eos interrogante ⁊ dicente. quem queritis.

Adhuc amplius ascendentes in eum peruenimus locum: vnde christus videns ciuitatem Hierusalem in die palmarum fleuit super illam dicens. Si cognouisses ⁊ tu ⁊c:

Inde altius scandentes illo perreximus vbi angelus domini palmam dicit͛ virgini gloriose detulisse. atq̧ diem mortis eius sibi prenunciasse ⁊c.

Unde paululum progressi inter ascendenduȝ venimus in collem quendam cui nomen est galilea. Et est locus ille de quo angelus christi annunciatus resurrectionem dixit discipulis. precedet vos in galileam ibi eum videbitis sicut predixit vobis. Nam ⁊ ante passionem suam christus eis promiserat dicens. Postq̄ȝ autem resurrexero precedam vos in galileam. id est locum iam memoratuȝ. non regionem galilee que longe distat a loco isto.

Tandem in cacumen montis venimus vbi est ecclesia quedam in eo fabricata loco. vnde christus videntibus discipulis eleuatus est in celum ⁊ nubes suscepit eum ab oculis eorum. In eadem ecclesia prope ingressum est lapis quidam super quem christus stans ascendit in celuȝ. in quo adhuc pedum eius relicta vestigia cernuntur. ⁊ presertim pedis dextri. Distat autem locus ascensiōis christi ab Hierusalem leucis cōmunibus tribus. ⁊ illic prope locus est vnde mare mortuū prospici potest: vbi quondam ciuitates quinq̧: videlicet Sodoma ⁊ Gomorra. ⁊ alie stabant cum adiacente prouincia: postmodum in vltionem peccati contra naturam submerse. Distat vero ipsum mare mortuum ab isto loco miliaribus septem. ⁊ tamen vix ad dimidium distare videtur.

De locis in descensu montis oliueti.

Itur per aliam viam descendentes de monte oliueti. Primum in quandam venimus ecclesiam vbi sancta Pelagia requiescit. vbi etiam dum viueret rigidissimam penitentiam ⁊ arduissimam exegit. Inde paulo post venimus in villam Bethphage: vnde christus misit duos discipulos Hierosolymam die ipsa Palmarum dicens eis. Ite in castellum quod contra vos est. ⁊ statim inuenietis asinam alligatam ⁊c.

Inde haud procul venimus in ecclesiam sancti Marci euangeliste. quo in loco apostoli post christi ascensionem symbolum fidei condiderunt. Singuli singulos articulos spiritu haud dubiū dictante diuino depromentes.

Inde iterum non longe est alia quedam desolata ecclesia in eo loco quondam cōstructa vbi christus discipulis suis modū orandi tradidit dicens. Cum oratis ite dicite. Pater noster qui es in celis sanctificetur ⁊ cetera.

Inde paululum descendentes ad lapidem quendam venimus. super quo virgo gloriosa Maria solita erat quiescere: quādo loca ista sacra frequenter peragrans atq̧ deuotissime visitans sepius fatigabatur Postmodum ad ecclesiam sancti Jacobi minoris primi Hierosolymorum episcopi descendimus. In eo loco christus post suam resurrectionem eidem apostolo apparuit: in quo etiā loco post mortem suam sepultus fuit: licet postea inde fuerit translatus. Nam iudei ipsum ostendētem christum esse filium dei: de pinaculo templi precipitauerunt: ⁊ cum adhuc constanter christuȝ predicaret: quidam cum partica fullonis cerebrū eius excussit.

Inde non longe sepulchrum extat Zacharie prophete. vnde profecti in locum venimus vbi quondam erat villa Gethsemani.

De locis in valle sub monte oliueti,

Andē in vallem vsq̧ descendimus: vbi turris quedā stat in qua Absolon dicit͛ fuisse sepultus. ⁊ ibi est magnus aceruus lapidū: q2 pagani via illa trāseūtes lapides per fenestrā quādā in turrim ꝓiciūt: quasi exprobrātes ⁊ vindicare volētes eiꝰ inobedientiā ⁊ rebellionē aduersus patrē suū dauid: quē fugatū de ciuitate ꝑsequebat͛. vt hr̄. ij. Regū. xv. ⁊ trib⁊ sequētib⁊ capl'is. inde venit͛ in vallē siloe in pede ꝟo mōtis oliueti. ad leuā locꝰ ostendit͛ vbi iudas laq̄o se suspēdēs crepuit medius. In huiꝰ vallis siloe introitu fons q̇dā satis clarꝰ repit͛ aliquātulū sub terra scaturiēs. vbi virgo gloriosa pannos illos sepenumero lauit. quibus filium suum adhuc infantulū inuoluit. Inde venimus ad natatoriam Syloe, ad quam christus cecum natum cum fecisset lutum ex spu=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

to: ⁊ inde liniuisset oculos eius misit dicens. Uade ⁊ laua in natatoria syloe: qui abijt ⁊ lauit. ⁊ venit videns. que hystoria per longum texitur. Johannis nono capitulo.
Inde pergentes locu͛ illum. vidimus iuxta arborem quandam. vbi Esaias propheta lignea serra per medium sectus fuit iussu Sedechie regis. Et ibi ortus olerum ⁊c. Ibi etiam multe sunt cauerne ⁊ latibula siue receptacula. in quibus apostoli ⁊ alij sancti plures ob metum iudeorum latuerũt
Inde digressi ad agrum peruenimus acheldemach. id est agrum sanguinis. qui emptus fuit triginta argenteis. mercede scilicet christi traditionis in sepulturam peregrinorum. et valent tres ex illis denarijs vnum ducatum. Est autem ager ille predictus quattuor muris inclusis in modum turris superius testudine coopertus. habens foramina desuper distincta septem. per que defunctorũ corpora christianorum intus proijciuntur. fecitqꝫ eum sancta Helena in hanc redigi clausuram. Est autem latitudinis quinquaginta pedum. longitudinis vero septuaginta duorum.
Omnibus his visitatis locis Hierosolymam reuertebamus ex itinere tanto nõnihil fatigati. Jam enim refectionis hora instabat qua expleta quieti fessa dedimus membra.

De transitu in Bethleem et de locis adiacentibus.

Espere itaqꝫ facto. die qua supra. id est. xiiij. Julij. que festum erat diuisionis apostolorũ. in montem Syon perreximus ad fratres. vbi paratos inuenimus asinos. quibus ascensis in Bethleem vsqꝫ properauimus. que quinqꝫ leucis ab Hierusalem distat. Exeuntes autem Hierosolymam ad duo miliaria. venimus ad locum vbi stella reapparuit magis. que disparauerat ipsis Hierusalem intrantibus. de qua Mattheus dicit. Ecce stella qua͛ viderant magi in oriente antecedebat eos: vsqꝫ dum veniens staret supra vbi erat puer. Deinde ad quandam venimus ecclesiam constructam in loco vbi propheta Helyas natus fuisse perhibetur.
Inde nõ longe locus ostenditur vbi angelus domini Abacuc prophetam cincinno capitis sui sublatu͛. transtulit in Babiloniam. depositqꝫ iuxta lacum leonum in quo erat Daniel propheta: quẽ Abacuc allatis cibis ⁊ potu aque refocillauit. Ibi prope locus est in quo patriarcha Jacob moratus dicitur. vbi ⁊ sepulchrum est Rachelis sue cõthoralis sub quercu ⁊c.
Inde in Bethleem vsqꝫ pergentes. ad ecclesiam mire pulchritudinis peruenimus in honore virginis cõsecratam. Longitudo eius ducentorum viginti octo pedum. latitudo vero octoginta septem.
Mox vbi illo venimus. fratres minores processionem ordinauerunt. quam nos accensas gestantes in manibus candelas: e vestigio sequebamur. Primumqꝫ venimus per ambitu͛ monasterij ad quoddam altare ibi est locus vbi christus est circumcisus..
Inde processimus ad aliud quoddam altare. ibi est locus vbi tres reges munera sua aptabant: et dona domino offerenda.
Inde per gradus quosdam lapideos descendimus in quandam capellam pulcherrimam: sed paruam. secus cuius altare maius est locus christi natiuitatis quondam diuersoru͛. locus vtiqꝫ sacratissimus: vbi puerpera beata virgo Maria solem iusticie regem peperit supremum.
Inde procedentes venimus ad aliud quoddam altare sub rupe quadam excisum. vbi magi domino aurum. thus. ⁊ mirrham obtulerunt. Ante dictum altare est locus vbi erat presepe in quod beatissima virgo ⁊ mater natum filium reclinauit. vilibus panniculis inuolutum. Retro vero dictum altare multa sanctorum Innocentum ibidem ab Herode interfectoru͛ corpora multo tempore incognita iacuere. Unde in ambitum monasterij reuertentes. in aliam quandam per gradus lapideos descendimus capellam: in honore gloriosi Hieronymi dedicatam. vbi ⁊ corpus suum multo iacuit tempore humatum. donec tandem Rhomam ad sanctam mariam maiorem fuit translatum
In eodem loco ipse gloriosus ⁊ laboriosus doctor ecclesie bibliam de hebreo transtulit in latinum ⁊ grecum. ⁊ mansionem illic multo tempore habuit. suamqꝫ eximiam peregit deuotionem: simul et conuersationem.
Illic non longe aliud est quoddam altare. vbi sanctus Eusebius eiusdem Hieronymi discipulus: ⁊ imitator studiosus fuit sepultus. Inde exeuntes in ambitum sepedicti venimus monasterij. Ubi terminata processione illic quieuimus. manducauimus ⁊ bibimus. mansimusqꝫ vsqꝫ post mediam noctem. extunc enim fratres missas celebrauerunt in locis supradictis donec illucesceret. Latior ipsius Bethleem ⁊ locorum ei adiacentium descriptio infra habetur.

De reditu ex bethleem in hierusalem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Hanc igitur facto die .xv. Julij. regressi sumus ex bethleem in Hierusalem per aliaꝫ viam. Insidiantibus autem nobis paganis haud inscijs nostris cōductoribus. nec obstante salua guardia. inuaserunt nos Arabes ⁊ vigintiquattuor ducatos exigerunt a nobis: quos ⁊ soluimus vt vitam redimeremus.

Venientes autem inter redeundū venimus ad quandam ecclesiam desolatā dictū ad sanctū Nicolaum. que distat a Bethleem per leucam vnam. ibi sanctus paulus primus heremita. ⁊ sanctꝰ Eustachius perhibentur fuisse sepulti. Illic prope alia est quedam ecclesia ad beatam virginem nūcupata. in eo loco vbi christo nato angelus ad pastores ait. Annuncio vobis gaudium magnū: quia natus est nobis hodie saluator mundi. Ex eadeꝫ ecclesia nullus lapis a paganis quacunqꝫ potest subtrahi virtute aut ingenio vel arte auferri. Qui vero id presumunt vel subito periclitant̄ vel etiam moriuntur. sed nec iumenta: puta equi vel asini illi possunt loco absqꝫ periculo propinquare. vt certa comperimus relatione. Ibi etiam prope sunt grandes quedam oliue in loco vbi facta est angelo priori multitudo celestis exercitus laudantium ⁊ dicentium nato iam christo. Gloria in excelsis deo.

Inde non longe est quedam capella in eo loco vbi angelus domini in somnis apparuit Joseph dicens. Surge ⁊ accipe puerum ⁊ matrem eius ⁊ fuge in egiptum. ⁊ esto ibi vsqꝫ dum dicam tibi. ibi etiam est sepulchrum duodecim prophetarum. Ibi etiam mons quidam est: in quo Dauid goliam funda ⁊ lapide prostrauit. Ibi ⁊ ager Boos. ibi ideꝫ dauid leonem interfecit ⁊ vrsum. Inde ad domum venimus Zacharie. in quā post salutationem angelicam ⁊ christi conceptioneꝫ: virgo abiēs in montana cum festinatione intrauit ⁊ salutauit Elizabeth. canticumqꝫ illud dulcissimum dictauit. Magnificat anima mea dominum. In superiori eiusdem domus loco: quondam fuit ecclesia hodie penitus destructa: in eo fundato loco vbi Zacharias repletus spiritu sancto prophetauit. dicens. Benedictus dominus deus israel: quia visitauit ⁊ fecit ⁊c̄. Vbi etiam postulans pugillarem scripsit de filio suo. Johannes est nomen eius. Ibi prope ostenditur locus natiuitatis ipsius christi precursoris Johannis. Fuitqꝫ ibi quondam ecclesia que hodie desolata stabuluꝫ prestat iumentis asinis ⁊ equis. Postea ad Symeonis iusti ⁊ timorati habitationem venimus. qui christū presentatum in templum: In vlnas suas accepit dicens. Nunc dimittis domine seruum tuum in pace. ⁊c̄.

Paulo post ad duas leucas ab Hierusalem ad quoddam venimus claustrum ad sanctum crucem appellatum: quod greci monachi inhabitant. in quo iuxta maius altare olim arbor quedaꝫ dicitur stetisse. de cuius ligno crux christi dicitur facta fuisse. Prope illud monasterium dicitur quondam fuisse ortus egregius ⁊ conclusus Salomonis.

Inde pergentes Hierosolymam. vidimus in valle claustrum quoddam quod ad sanctam Saba dicitur. qui illic quondam abbatis officio functus. plurimis prefuit monachis: quorum numerꝰ ad quattuordecim milia dicitur interdum excreuisse.

Igitur die qua supra. scilicet. xv. Julij. Hierosolymam rediuimus circa horam prandij. factaqꝫ refectione quieuimus paululum. eo ꝙ nocte subsequenti in templum dominici sepulchri. secundo dicebamur admittendi. Nam ter in ipsum peregrini ex more veteri intromittuntur.

Adueniente ergo hora septima noctis. apertis templi ostijs ingressi. illic mansimus ꝑ noctem totā ⁊ quisqꝫ pro voto sancta visitauit loca.

In aurora diei crastine. idest decimasexta Julij. ex nostris cōperegrinis nobilibus: pleriqꝫ cingulum accipientes militarem. ⁊ consuetas cerimonias de more obseruationesqꝫ peragentes clam ipsis paganis qui id non bene ferunt/gloriam adepti sunt militarem. Quibus rite expletis. fratres sepedicti missas in dominico celebrauere sepulchro in loco crucifixionis christi monte: scilicet caluarie. ꝗ facto iterum templū egressi: in nostro nos collegimus hospitio. quieti ⁊ refectioni congruam operam dantes. eo ꝙ eodem sero in Bethaniam equitare oportebat.

De transitu ex Hierusalem in Bethaniam

Igitur die qua supra. id est. xvi. Julij. circa horam vesperarum profecti de monte Syon: venimus in asinis nostris in Bethaniaꝫ: que est retro montē oliueti. distans ab hierusalem quattuor leucis. Illic ecclesiam ingressi monumentū vidimus in quo Lazarus iacuerat quatriduanus: quem Jesus a mortuis suscitauit. Inde non longe est domus Symonis leprosi. ꝗ rogauit Jesuꝫ vt māducaret cū eo. ⁊ eo ibi discūbente: maria magdalena afferēs alabastrū vnguēti. secꝰ pedes dn̄i astās icessant̄ crine soluto diua vestigia eiꝰ osculabat̄. lachrymis plena atqꝫ irrigaba

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

detergebatqꝫ officio capillorum.
Ibi prope est domus Marthe hospite domini. domus quoqꝫ marie magdalene. q̃bus visis Hie=
rosolimam denuo repedauimus.
In crastino. id est. xvij. Julij. contractum fecimus cum dominis in Hierusalem super conductu
⁊ salua guardia vsqꝫ in montem Synai. Et inde vsqꝫ in ortum balsami. de quo infra patebit in se=
cunda huius operis parte latius.

De transitu ex Hierusalem ad Jordanem

Ostera die. id est. xviij. Julij. arripuimus iter versus Jordane. licet multe occurrerẽt
nobis difficultates. perrexeruntqꝫ nobiscum aliqui ex fratribus montis Syon con=
comitantibus simul ⁊ conducentibus nos quibusdam paganis propter Arabes; ne
in eorum manus incideremus. vnde ⁊ multam satis erogauimus pecuniam. Transiuimus autem
per montem Oliueti versus Bethaniam. ⁊ tandem venimus ad quandam habitationẽ vbi quon
dam fuit claustrum. Hodie vero italico sermone terra russo. id est latine terra rubea appellatur. di=
stans a Bethania miliaribus octo. Ibi est locus in quē Joachim secessit postqꝫ ab Abiathar põ
tifice cum sua oblatione a templo tanqꝫ in lege maledictus: vtpote sterilis repulsus est. Unde tali
notatus obprobrio ⁊ erubescens contribulum suorum oculos: domum redire noluit: sed cũ pasto
ribus suis per dies aliquos remansit. donec ad angeli iussum tandẽ fuit regressus. Deinde ꝑ mon/
tana iter. xij. miliariũ fecimus versus Hierico. ⁊ est via illa de qua in euangelio dicitur. Homo q̃/
dam descendebat ab Hierusalem in Hierico ⁊ incidit in latrones ⁊c̃. Est em̃ hodie transitus ille
satis periculosus. In Iherico multa legitur dominus fecisse. presertim in domo Zachei: in qua et
hospicio fuit receptus. ipso Zacheo de hoc plurimũ gaudente qꝫ talem ⁊ tantum hospitem meruit
habere. Item ante Jericho locus ostenditur vbi cecus clamabat. licet prohibitus a turbis. Jesu fi
li dauid miserere mei. ⁊ mox visum recepit.
In Jericho nocte vna pernoctantes mane facto ad Jordanē perreximus qui est in spacio sex leu
carum ab Jericho. ⁊ venimus ad eum locum vbi christus fuit baptisatus a Johanne. ibi aquis
ipsis Jordanicis nos abluentes ⁊ balneantes. a peccatis omnibus mundari exoptabamus. Nam
⁊ ibi est plenaria remissio omnium peccatorum
Est autem Jordanis iudee fluuius a duobus fontibus. quorum vnus Jor: alter Dan vocat̃. Jor=
danis nominatus. Nascitur autem sub libano monte. diuidens Arabiam ⁊ Judeam. qui per mul
tos circumitus iuxta Jericho in mare mortuum influit. quod ipsum absorbet penitus ⁊ consumit.
Hic fluuius tempore messis triticee que solet in palestina vernali tempore iam maturescere. cõsue/
uit plus solito abundare. quod accidit ex imbris serotini inundatione ⁊ ex niuium resolutione. vt
dicitur Josue tercio. vbi sic habetur. Jordanis ripas aluei sui tempore messis impleuerat ⁊c̃. Hic
fluuius in multis est priuilegiatus. quia in primis regionem fidelium iudeorum a regione incre=
dulorum paganorum: scilicet ab Arabia separauit.
Deinde quia coram filijs israel se aperuit. ⁊ eis ad terram promissionis transitum prebens in arce
domini ⁊ populi presentia se diuisit. vt habetur Josue tertio.
Item quia lepram Naaman syri abluit ⁊ mundauit. vt habetur quarto regum. ij.
Item quia per sui diffusionem sanctitati Helye ⁊ Helisei testimoniũ perhibuit. quia vtriusqꝫ im=
perio obediuit. vt habetur quarto Regum secundo.
Item quia ferrum contra naturam aliarũ aquarum non abscondit in fundo suo. immo ad superfi/
ciem illud remittens. prophete qui perdiderat ipsum vt reciperet eleuauit. vt patet. iiij. Regum. vi.
Item quia ex tactu mundissime carnis domini sanctificari meruit. quo mediante dominus vim ge
neratiuam aquis contulit: ⁊ humane salutis sacramentum in aqua fieri ordinauit.
Item quia in Jordane Johannes baptista ⁊ celos apertos videre ⁊ vocem patris audire meruit.
immo totius trinitatis mysterium baptisando dominum cognouit. patrem in voce. filium in carne
spiritum vero sanctum in columbe specie. vt habetur Luce secundo.
Inde ad ecclesiam sancti Johannis baptiste properauimus extructam in eo loco: vbi ipse quon=
dã in deserto morabat̃. Fuit ibi ante tp̃a ista monasterium qđ greci monachi inhabitabant. sꝫ ho
die est omnino desolatum. Ibi sanctus ipse Johannes videns ad se venientem Jesum vbi bapti=
saretur ab eo. dixit digito demonstrans. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi.
Ibi etiam locus est vnde Helyas in curru igneo raptus fuit in paradisum.
Inde non procul ad leuam est claustrum quoddam in eo loco; vbi sanctus Jeronymus rigidissi=
mam legitur penitentiam fecisse.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Illic paululum quieuimus. postac profecturi ad mare mortuũ. Prius tamen vallem illam inquisiuimus ⁊ intrauimus vbi quondam sanctus abbas Saba monasterio prefuit. in quo quattuordecim milia monachorũ feruntur fuisse: vt supra etiam habitum est. Et quamq̃ nulle sint ibi indulgentie: tamen quia claustrum ipsum non longe aberat illuc accessimus.

Einde ad mare mortuum perreximus. vbi quondam Sodoma ⁊ Gomorra: alieq̃ fuerunt ciuitates. nec est ibi aliqua indulgentia. Sed de hoc mari ⁊ ceteris locis supra memoratis infra latius suo loco dicetur. In hoc mari mortuo Tyrus serpens inuenitur: vnde tyriaca conficitur. Est autem serpens ille longitudinis dimidie vlne. spissitudinis vero ad modum digiti vnius. diuersis ⁊ cõmixtis inter se coloribus respersus. Estq̃ cecus ⁊ tã noxio plenus veneno: vt nullo ei possit remedio mederi. nisi precisione eius membri qđ illo fuerit infectum. Prouocatur autem serpens ille cum fuerit capiendus ad miram indignationẽ virgule cuiuspiam percussione. vnde ⁊ caput eius intumescit: ⁊ cauda ex cõcursu veneni de toto corpore in membra dicta. que subito vno duntaxat ictu sibi amputantur. alioquin venenum extractũ nil valeret.

De mandato Soldani nullus Tirus alio duci potest nisi ad Chayrum: vbi ipse manet Soldanus: vbi et venalis reperitur tirus duntaxat.

Deinde reuersi Iberico. ad montem venimus quarentena cognominatum. ⁊ ascendimus in eũ locum. vbi christus ieiunauit quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus. Ibi capella quedam est in rupem quandam incisa. estq̃ periculosus satis ascensus ille ⁊ descensus. ⁊ pro sui altitudine difficilis. vnde ⁊ peregrini rarissime in eius vsq̃ summitatem conscendunt. nos vero in cacumine eius fuimus. non absq̃ labore ingenti ⁊ periculo. Quem descendentes venimus ad fluuiũ Helisei: cuius ipse sanauit aquas steriles ⁊ amaras qui est ad pedem montis. Iuxta quem cõsedentes manducauimus ⁊ bibimus fatigati ex labore ascensus ⁊ descensus. Hic fluit iuxta locum galgale a parte australi vsq̃ Iberico. et ibi tandem influit in Iordanem. Inde recreati paulisper Hierosolymam sumus regressi.

Reliqua huius itineris loca ⁊ alia mari mortuo: vel Iberico contermina infra latius habentur descripta.

Hoc autem iter nequaq̃ est peregrinis absq̃ tutoribus siue cõductoribus paganis aggredi tentandum: eo ꝙ arabes his in locis desertis latitantes frequenter spoliant homines.

Omnibus igitur locis superius assignatis per nos visitatis atq̃ perlustratis: plures ex nostris cõperegrinis ad recessum se parauerunt. pauci vero. id est. xviij. duntaxat ex omni illa multitudine quorum deus tetigerat corda. nobiscũ manere decreuerunt ad virginẽ gloriosam ⁊ inclitam martyrem katherinã nobiscum pariter profecturi.

Adueniente ergo iam die. xxi. mensis Iulij. que erat solennitas sancte marie magdalane. sole ad occasum vergente. alij in Rama vsq̃ redierunt: ⁊ inde Iapha vbi quisq̃ in suam se recepit galeam. Quorum post recessum trigintaquattuor diebus: nos Hierosolymis mansimus. quo expleto tempore omnibus necessarijs paratis. datisq̃ vie ductoribus. Iter illud graue ⁊ laboriosum. aggressi fuimus versus montẽ sctm̃ Synai. Uerum inter manendũ hierosolymis crebro ⁊ pluries sacra visitauimus loca singula queq̃ diligentius perspicientes perq̃ scrutantes. Nam ⁊ bina adhuc vice in sanctum templum dominici sepulcri prece ⁊ precio fuimus admissi: ita ꝙ quinquies ipm̃ intrauimus. sic ad domum Pilati datis muneribus clam ⁊ occulte bis peruenimus. ⁊ diligenter loca illa vidimus vbi christus fuit flagellatus coronatus ⁊ cruci adiudicatus. Estq̃ ibi plenaria remissio omnium peccatorum.

Sic ⁊ alia pleraq̃ loca sancta illo tempore perlustrauimus a cõfratribus nostris inuisa. Nam pre nimio estu qui tunc erat ire per deserta loca versus synai non poteramus. ⁊ ob id moraz traximus in Hierusalem longiorem. Imminente autem festo sancte Anne quod sub diem. xxvi. Iulij currebat industria ⁊ patrocinio cuiusdam pagani. occulte in domum sancte Anne ingredi fuimus permissi. vbi quondam pulchra fuit ecclesia eius in honore fabricata. quam pagani hodie pro suo habent vsu. ⁊ muschkeam ex illa fecerunt. nec permittuntur peregrini illam introire: nisi forte valde occulte. Ex illa ecclesia venimus in ambitum ei cõtiguum. ⁊ inde in criptas quasdam descendim⁹ subterraneas ⁊ tenebrosas. quas accensis candelis ingressi venimus ad locum vbi beata Anna diem clausit extremum. Deinde in locum vbi ipsa gloriosam virginẽ peperit mariam. vbi ⁊ plenaria est remissio oĩm peccatoꝝ. Ibi de lapidib⁹ particulas quasdã assumpsim⁹ eo ꝙ p̃gnãtib⁹ mulierib⁹

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

consolationi et medele fore dicantur.
Eodē die in probaticā piscinā que prope dictā est ecclesiā venimus. vbi xp̄us infirmos plures cura
nit. de q̄ et in euāgelio Johis. v. habeť. ꝙ angelus dn̄i statuto tp̄e descēdebat in eā et mouebať aqua
⁊ sanabať vnꝰ languentiū ⁊ expectantiū illic aque motū qui primus in eam descendisset. Et est ibi
indulgentia septennis cū totidem carenis.
Illis etiā diebus in alia pleraqꝫ loca perreximus que sunt propinqua Hierusalem ⁊ in circumitu
eius. de quibus iam nunc latius dissereť.

¶ Sequiť cōpendiosa terre sancte descriptio. et singuloꝝ locoꝝ quoꝝ hꝫ noīa sequēs pictura.
Ad pleniorē habendā noticiā ⁊ intelligentiā locorū illoꝝ Hierusalē ciuitati sctē adiacentiuꝫ de
q̄bus sacra in pagina crebro fit mētio. potissimū in libris historicis veterꝫ testamēti scꝫ Josue Judi
cū. Regū. Paralypomenon. ⁊ ceterꝫ. sed ⁊ noui testamēti pene singulis voluminibꝫ. etiā ad declara
tionē euidentiorē picture ⁊ descriptiōis terre sancte q̄ hic habeť. subscriptā inserui terre sancte diui-
sionē que valebit nōnihil immo q̄ꝫ multū deseruiet p̄dicantibus et legentibus frequēter scripturas
presertim memoratas.
Sciendū aūt in p̄mis ꝙ terra ista quā sanctā dicimꝰ. q̄ cecidit in sortē duodecim tribuū
israel pro p̄te aliqua dicebať regnū iudee. q̄ erat duarū tribuum scꝫ Jude ⁊ Beniamyn.
Pro p̄te altera dicebať regnū Samarie ciuitatis scꝫ q̄ nunc Sabeste diciť. Et erat ca-
put decē tribuū reliquarū que israel dicebanť. Utrūqꝫ tn̄ regnū istud cū tota terra Phi
listijm. quondā dicebať Palestina q̄ erat p̄s syrie sicut Saxonia ⁊ Franconia p̄tes sunt theutonie.
et Lombardia ⁊ Thuscia p̄tes italie. Ad hoc aūt pleniꝰ intelligendū. Nota ꝙ plures sunt Syrie
diuersis scꝫ noībꝫ nūcupate. Tota eīn terra a tigri fluuio vsqꝫ ad egyptū generaliter Syria nūcu-
pať. p̄s tamē eius p̄ma q̄ est inter fluuios Eufraten ⁊ Tigrim. et p̄tendiť per longū ab aquilone in
austrū. hoc est de mōte Tauro vsqꝫ ad mare rubrū appellať Mesopotamia syrie. quasi media inter
aquas. Et hꝫ gentes multas vicꝫ Persas ⁊ Medos. q̄bus ab austro cōiungiť Chaldea. in qua est
Babilonia scꝫ magna iuxta fluuiū Chobar. vt patꝫ Genesis. xi. et illi ibidē ab austro adiacet Ara
bia vsqꝫ ad mare rubrū. quod in locis illis synus arabicus diciť.
Prima tamē pars totiꝰ huius mesopotamie q̄ aquilonē respicit. in qua est ciuitas Edissa que anti-
quitus Aarath vel rages medorū. nūc aūt rase diciť. specialiť mesopotamia syrie nūcupať ⁊ hec est
p̄ma syria. Secūda est syria Choeleth siue Celes q̄ incipit a fluuio Eufrate. ⁊ termiāť in riuo vala
nie q̄ fluit sub castro Margad ⁊ cadit postea ī mare magnū In hac celessyria erat insignis illa ⁊ fa
mosa q̄ndā ciuitas Antiochia cū alijs vrbibꝫ ad eā p̄tinentibꝫ. s. Laodicia Hispania ⁊ alijs multꝫ.
Tertia est syria phenicis. q̄ incipit a p̄dicto fluuio valonie ab aq̄lone. ⁊ extendiť versus austrū vs-
qꝫ ad petrā incisaꝫ siue desertā sub mōte Carmeli q̄ postea vocabať. et erat castrū munitissimū pere
grinoꝝ sub dominio q̄ndā fratrū de militia tēpli cōstitutū In ista syria erāt nobiles olim ⁊ magne
ciuitates atqꝫ multe scꝫ Margad. Antherandū. Tripolis. Barutū. Sydon. Tyrus. Accon. Ca
pharnaū. Et appellať syria phenicis a phenice filio Agenonis fratre Cathini q̄ tyrū instaurauit. ⁊
eam metropolim huius terre cōstituit. atqꝫ terrā ip̄am suo noīe appellauit.
Quarta est syria damasci. in qua est ciuitas Damascus metropolis huiꝰ p̄dicte q̄ et tertie syrie phe-
nicis scꝫ ab oriente cōiungiť. Diciť tn̄ ista quarta syria etiā syria libanica qꝛ mons libani in ea p̄cla
rus habeť. Post istā quartā syriā sequiť Palestina q̄ Philistijm p̄prie nūcupať. Un̄ nota ꝙ tres
sunt Palestine q̄ tn̄ oēs sunt syrie magne p̄tes Prima palestina est cuiꝰ metropolis est Hierusalē cū
oībus mōtanis suis vsqꝫ ad mare mortuū ⁊ vsqꝫ ad desertū cadesbarne. Secūda est cuiꝰ metropo-
lis est Cesarea palestine siue cesarea maritima cū tota terra philistijm. incipiens a p̄dicta petra inci
sa. siue castro peregrinorū. et se extendēs vsqꝫ basan contra austrum.
Tertia est cuiꝰ metropolis est Bethsan sita sub mōte gelboe iuxta iordanē. Ista palestina dꝛ p̄prie
galilea. siue cāpus magnꝰ esdrelon. Sūt etiā similiter tres Arabie siliter maioris syrie p̄tes. Et
est p̄ma cuiꝰ metropolis est Boseron q̄ nūc busereth diciť. olim tn̄ bozora dicebať. Huic cōiungiť
traconitidis regio. ⁊ iturea ab occidēte Damascus ꝟo fere ab aq̄lone. quā ob causam syria damasci
aliq̄tiens Arabia vocať. Unde aretha rex de arabia dꝛ. q̄ in rei veritate erat rex damasci. Secūda
est cuiꝰ metropolis est ciuitas olim Rabath dicta sup̄ torrentē arnon sita. Ista arabia erat t̄ra filio-
rū Amon. licꝫ ciuitas fuerit de moab. Item fuit de regno Seon ⁊ includebat regnū basan ⁊ mon
tē galaad. et cōiungiť prime arabie a p̄te australi. Tertia arabia est cuiꝰ metropolis est mōs regalis
q̄ carath diciť. olim tn̄ petra deserti dicebať. sita sup̄ mortuū mare. ⁊ ꝯtinet sub se terrā moab q̄ pro
prie syria sebal dꝛ. et totā ydumeā siue montē Seyr. ⁊ totā terrā circa mare mortuuꝫ vsqꝫ ad cades-

B

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

barne. ⁊ vſqꝫ ad ſcongaber ⁊ aq̄s cōtradictiōis verſus mare rubrū ꝑ latiſſimas ſolitudines vſqꝫ ad flumē Eufraten. Hec eſt arabia magna in q̄ eſt Mecha ciuitas. vbi eſt ſepultura deteſtabilis Mahumeti. Hucuſqꝫ de ſitu terraꝝ terre ſancte adiacentiū dicta ſufficiāt. q̄ pro maiori ꝑte de dictis venerabilis pr̄is dn̄i Jacobi de vitriaco ſctē Rhomane eccl'ie q̄ndā legati in terra ſancta ſunt aſſumpta. Ceteꝝ ad ꝑticularē deſcriptionē in ip̄ius terre. q̄ in poſſeſſionē decē tribuū ceſſit. ſtilū vertamꝰ.

Diuidit͛ aūt terra ſancta in plures ꝑtes reſpōdentes diuerſis plagis celi. incipiēdo ſemꝑ a ciuitate Acconēſi. q̄ antiquitꝰ Ptolomeida dicebat͛. et erat vrbs gl'ioſa ⁊ inſignis. ſed hodie penitꝰ deſolata cernit͛. Ab ea tn̄ ob ſitū eius cōgruentius linee protendunt͛ ad omnes terras alias. que hic ſub cōpendio deſcribent͛ q̄ꝫ ab aliqua aliarū ciuitatum.
Primū igit͛ deſcriptionis initiū ſumit͛ ab ipſa ciuitate Acconenſi. per directam lineā procedēdo verſus tyrum. et inde ad alias ciuitates ſequentes. de quibus ſuo loco dicetur.
Sciendū tn̄ ꝙ hec ciuitas Accon nunq̄ꝫ fuit de terra ſctā. nec a filijs iſrl' poſſeſſa. licet autē in diſtributiōe terre. tribui Aſer fuerit aſſignata. aſerite tn̄ nunq̄ꝫ poſſederūt eā. Eſt aūt in ꝓuincia phenicis ſita. habēs ab auſtro carmelū montē ad quattuor leucas et ciuitatē Caypham ad pedē montis eiuſdem vltra torrentem zyſon. vbi Helias ꝓpheta ſacerdotes baal interfecit. vt habet͛. iij. Regū. xviij.
Phenicia ꝟo regio ſiue ſyria phenicis adhuc extendit͛ vltra. cōtra auſtrum ad tres leucas vſqꝫ ad petram inciſam. que caſtrum peregrinorū dicit͛. qui locus terminus eſt phenicis contra auſtrum.
Accon aūt ciuitas munita valde erat muris mirabilibꝫ turribus ⁊ foſſatꝫ ⁊ barbicanis fortiſſimis. triangulāqꝫ habebat formā vt clipeus. cuiꝰ due ꝑtes iungebant͛ magno mari. tertia ꝑs campū reſpiciebat q̄ ip̄am circūdabat. habebat q̄ꝫ duas leucas latitudinis ⁊ plus in ꝑtibus aliq̄bus vel etiā minus. fertilis valde erat tā in agris q̄ꝫ in paſcuis ⁊ vineis ⁊ hortis. in quibꝰ diuerſi generis fructus creſcebant. ſed ob frequentes terrarū illarū vaſtationes etiā ipſa deperijt deſtructa penitus.
Inde contra aquilonē ad quattuor leucas eſt caſale lamperti iuxta mare vineis ſimiliter ⁊ hortis. aquis fluminibuſqꝫ abundans ſub monte ſaron conſtitutum.
Inde tranſcenſo monte ſaron ad tres leucas eſt caſtrum Laudaleon qꝺ Alexander obſidens tyrū dicitur cōſtruxiſſe. Sed Balduinus rex poſtea Hieruſalem illud denuo inſtaurauit. et quibuſdam nobilibus qui inde cognominabant͛ tradidit poſſidendum.
Inde modicū amplius q̄ꝫ ꝑ leucā vnā eſt puteus ille ammirabilis aquaꝝ viuentiū iuxta viā ad tyrū q̄ꝫtum iacere pōt arcus. Cuiꝰ aque ſicut dr̄ in cāticis. Fluūt impetu de libano. Quāuis aūt ſingularit͛ dicat͛ puteus. ſunt tn̄ quattuor eiuſdē diſpoſitiōis ſed diſparꝫ quātitatꝫ. Unꝰ em̄ qui p̄cipuꝰ eſt hꝫ quadraginta cubitos latitudinis ⁊ lōgitudinis. ⁊ eſt q̄dratus. alij tres circa. xxv. oēs muris fortiſſimis de lapidibꝫ duriſſimis de oꝑe inſolubili ad altitudinē haſte vel ampliꝰ circūdati. In q̄bus ita colligit͛ aqua ⁊ exaltat͛ ꝙ ad oēm ꝑtē aqua fluit vltra muros. Sūt tn̄ nihilominꝰ inde aq̄ductus facti ꝑ riuos deſcendētes tāte ꝓfunditatꝫ ⁊ latitudinis. quāta eſt ſtatura vniꝰ hoīs. Deducunt͛ autē aque iſte ꝑ totā planiciē tyri ⁊ rigant͛ inde horti. ⁊ terra adiacēs vbere ſatis glebe. Diſtāt aūt fontes iſti a mari magno paulo amplius q̄ꝫ iacere poſſit arcus. ⁊ in iſto modico ſpacio impellunt ſex rotas molēdini ſatis magnas. et ſtatim in mari abſorbent͛. Fonti iſti ad litterā videt͛ cōuenire illud Eccl'i. xxiiij. Rigabo hortū plantationū ⁊ inebriabo ꝑtus mei fructū ⁊ ecce factꝰ eſt mihi trames abūdans ⁊ fluuius meus appropinquabat ad mare. Multas cōmoditates cōferunt incolis aque iſte.
De iſto fonte minꝰ q̄ꝫ vna leuca eſt Tyrus ciuitas in littore maris ſita. de cuiꝰ p̄conio ſatis habet͛ in Eſaia ⁊ Jeremia. ⁊ ceterꝫ ſacre ſcp̄ture libris. habuit aūt de p̄dicto puteo aquarū viuentiū venā vnā ꝑ tracones ⁊ piramides mirabiles (quaꝝ veſtigia ⁊ ruine adhuc vident͛) illuc ductā. Ciuitas tyrus dr̄ a filio Japhet cōſtructa poſt diluuiū. ſꝫ a phenice vt dictū eſt ſup̄. inſtaurata metropolis phenice eſt effecta. in gyrū habebat muroꝝ ambitū ⁊ maior fuit ciuitate Acconēſi. formā habebat rotundam ſita in corde marꝫ in rupe duriſſima ⁊ vndiqꝫ mari circūdata niſi in frōte ciuitatis cōtra orientē vbi eā primo Nabuchodonoſor ⁊ poſtea Alexāder fecerūt cōtiguā terre quantū iactꝰ eſt lapidis. cincta erat muro forti ⁊ alto. ⁊ ad. xxv. pedes ſpiſſo. q̄ etiā murus munitꝰ erat turribꝫ duodecī fortiſſimis. q̄bus etiā turribꝫ cōtinuabat͛ arx ciuitatꝫ ſiue caſtrū munitiſſimū. ⁊ in rupe ⁊ in corde maris ſitū. munitū etiā turribꝫ ⁊ ꝓpugnaculis q̄ expugnare totꝰ mundus vix debuiſſet. Multe erāt in ciuitate iſta reliquie. ſic̄ legit͛ in Eccleſiaſtica hyſtoria de martyribꝫ ſub Dyocletiano ibi paſſis q̄rū nūerꝰ eſt ſoli deo notꝰ. Origenes ibidē in eccl'ia ſctī ſepulchri req̄eſcit in muro cōcluſus. fuerūt ibi colūne marmoree ⁊ alioꝝ lapidū tā magne ꝙ ſtupor erat videre. Sedes archiepiſcopalis erat in iſta ciuitate et fuerat metropolis phenicie. habebat ſuffraganeos baruteñ. ſydoneñ. acconeñ. ep̄os. Et extendebat͛ iſta metropolis vſqꝫ ad petrā inciſam. ſic̄ dictū eſt ſiue caſtrū ꝑegrinoꝝ. Ante portā eiꝰ orientalē ad

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

iactū duaꝝ sagittaꝝ inter arenas ostendit locꝰ ꝑdicatiōis Jesu xp̄i. vbi eo loq̄nte ad turbas Extol
lēs quedā mulier vocē de turba dixit. Btūs venter q̄ te portauit ⁊ vbera q̄ suxisti ⁊c̄. Et est lapis ibi
magnꝰ in loco in q̄ tūc stabat Jesus. q̄ locꝰ nunq̄ꝫ arena operit. cū tn̄ arena copiosa tenuissima ibi sic
⁊ volatilis sic̄ in ꝑtibus occidentꝭ ⁊ aq̄lonis nix volare ꝯsueuit tp̄e hyemis. et cumulos facere circa
sepes ⁊ loca silia impulsu vēti. Jste eīn locus in medio arenarū sp̄ nudus ꝑmanet ⁊ estate ⁊ hyeme.
De tyro ad tres leucas modicas ꝯtra aq̄lonē fluuiꝰ Eleutherus intrat mare magnū ad quē vsq̄ꝫ Jo
nathas ꝑsecutꝰ est regē Demetriū. sic̄ habet. j. Machab. xij. Jste fluuiꝰ venit de yturea siue galilea
gentiū de cōfinio illo qd̄ dicebat antiq̄tus terra roob. ⁊ postea zabul. ⁊ fluit sub castro belciford. qd̄
fuit militie tēpli iuxta horma vsq̄ꝫ quo Josue ꝑsecutꝰ est q̄nq̄ꝫ reges. sic̄ dr̄ Josue. x. De isto fluuio ad
duas leucas est sarepta sydonioꝝ. ante cuiꝰ portā australē ostēdit capella in loco vbi Helyas ꝓpha
vt habet. iij. Regū. xvij. venit ad mulierē sareptanā vbi ⁊ mãsit ⁊ eiꝰ filiū suscitauit. ⁊ oñdit ibidē ce
naculū in quo q̄euit. Sarepta vix octo domꝰ h̄z hodie cū tn̄ ruine eiꝰ ostendāt eā fuisse gl'iosam val
de. Jnde ad duas leucas est sydon vrbs olim magna phenicꝭ. cuiꝰ magnitudinē adhuc ruine eiꝰ te
stant q̄ etiā vix crederent. Fuit aūt in cāpo ꝑ longū disposita tendēs ab austro in aq̄lonē sub monte
antelibano int ip̄m ⁊ mare spēosa ⁊ spaciosa valde. De ruinis tn̄ eiꝰ alia est edificata ꝑua q̄dē. ſꝫ mu
nita si h̄ret defensores. ⁊ est ex ꝑte vna in corde marꝭ sita. h̄ns hincinde duo castra satis munita. vnū
ab aq̄lone in rupe q̄dam in corde marꝭ situm. qd̄ ibidē edificauerūt ꝑegrini q̄ de theutonia venerāt.
Aliud ex ꝑte australi in colle situ firmū oppido. Que castra cū ciuitate milites tenuerunt tēpli olim.
Terra adiacēs fertilis valde est ⁊ abūdans oīb bonis ⁊ aere saluberrimo. etiā sunt ibidē canne mel
lis. etiā vinee ibi erāt q̄ndā valde bone. q̄ tamē a sarracenis nō modo hic sed ⁊ vbiq̄ꝫ in terra ꝓmissi
onis negligunt. neq̄ꝫ colunt q̄dem ab eis. quippe q̄ vina bibere nō debēt ſꝫ neq̄ꝫ ab alijs coli sinunt.
Ante portā orietalē ciuitatꝭ antiq̄ que nūc est deserta est capella edificata in loco vbi ad dn̄m venit
rogans ꝓ filia demoniaca mulier chananea in via q̄ v̄sus yturcam ⁊ cesareā philippi ducit. De h̄ ha
bet Math. xv. vbi dr̄. Egressus Jesus secessit in ꝑtes tyri ⁊ sydonis. ⁊ ecce mulier chananea a finib
illis egressa clamauit ⁊c̄. Mons antelibanꝰ distat a sydone ad vnā leucā ꝯ orientalē plagā. Jncipit
aūt mōs iste sup̄ fluuiū eleutherū de q̄ dictū est ante. ⁊ ꝓtendit vltra vsq̄ꝫ tripolim ad q̄nq̄ꝫ leucas fe
re ꝑ q̄nq̄ꝫ dietas ⁊ nusq̄ꝫ recedit de mari ꝑ duas leucas nisi iuxta tripolim vbi fere distat a mari per
tres leucas. Jnterduꝫ tn̄ ita accedit ad mare q̄ locꝰ est immeabilis oīno. abūdat aūt vineis optimis
ꝺm illud. Memoriale eius vt vinū libani. Ultra sydonē ad q̄nq̄ꝫ leucas est nobilis illa ⁊ antiq̄ ciui
tas Barutū. vbi dr̄ dn̄s ꝑdicasse vbi iudei facta imagine de pasta ei illuserūt. ⁊ tādē crucifigētes san
guinē ab ea in magna quātitate extraxerūt q̄ vsq̄ꝫ hodie in multꝭ locis veneratiōi habet Ep̄us huiꝰ
ciuitatis sic̄ ⁊ sydonis suffraganeus erat olim archiep̄i tyreū. ⁊ termīabat ibi metropolis tyrenen.
et vltra ad tres leucas in fluuio q̄ passus canis dr̄ qui ibidē magnū mare ingredit. termīabat silit
patriarchatꝰ Hierosolymitanꝰ. Et incipiebat patriarchatꝰ antioecenꝰ ⁊ comitatꝰ tripolitanus q̄ lo
cus passus canis dr̄. ⁊ est locꝰ immeabilis ꝑ terrā nisi de sarracenoꝝ volūtate. pauci eīn ibi viri ꝓhi
berēt transitū defacile toti mūdo. De baruto ad sex leucas sup̄ mare est bibliū ciuitas p̄ma de patri
archatu q̄ndam antioceno habēs ep̄m. de ista dr̄ in Ezechiele. xxvij. ca. in cōmēdatōne tyri. Senes
biblij ⁊ prudētes eius habuerūt nautas ad misteriū varie supellectilis tue. nūc ciuitas ipsa bibleth
dr̄. et est satis ꝑua. De biblio ad q̄ttuor leucas est botrū ciuitas opulēta q̄ndam in vino valde nobi
lissimo ⁊ oīb bonis mūdi. ſꝫ nūc funditꝰ est destructa. Jnde ad tres leucas est castrū nephim i ma
ri situ fere totū. qd̄ erat p̄ncipis antioceni. in quo fuerunt duodecim turres bone. ⁊ locus munitus
valde. vinū huius ville magis noīatum erat inter omnia vina partiū illarum.
De nephim ad duas leucas est ciuitas tripolis nobilis valde. ⁊ fere tota in corde maris sita sicut ty
rus ⁊ populosa multū. De serico multo fiūt in ea op̄e. Terra illi adiacēs dici pōt absq̄ꝫ dubio ꝑadi
sus ꝓpter amenitates infinitas in vineis. oliuetꝭ. ficetis. cānamellis. q̄bus oīb in alijs ꝑtib siles vix
reperient. Cāpus aūt ciuitatē ꝯtinet in lōgitudine leucā vnā. in latitudine dimidiā. Jn q̄ spacio sunt
horti mlti. in q̄bus fructꝰ diuersi crescūt. ⁊ in q̄ntitate magna atq̄ꝫ copia. Libanꝰ distat a ciuitate ista
ad tres leucas. ad cuiꝰ pedē orit fons hortoꝝ fluēs impetu de libano. sic̄ dr̄ in cāticis. Fons iste hu
milit nasci videt. ſꝫ subito inualescēs. fluuiū facit vehementē ⁊ magnuꝫ valde. Jste rigat oēs hortos
⁊ planiciē int tripolim ⁊ libanū. ⁊ cōmēdat mirabilit regionē. Aque eiꝰ optīe sunt frigide ⁊ dulces.
⁊ plura loca religiosa cōstructa erāt q̄ndā sup̄ riuos eiꝰ. ⁊ eccl'ie multe. Uenit aūt sic̄ dictū ē de radice
mōtis. ⁊ pro ꝑte circuīt montē leopardoꝝ. ⁊ postea ꝑ hortos deducit rigās ipsos. Trib aūt flumini
bus bn̄ magnis mare ingredit preter riuos alios q̄ in locis diuersis silit in mare fluūt. et pro certo
de isto fonte verū est qd̄ dicit in Hester. quia fons ꝑuus creuit in flumē magnū ⁊ in aq̄s plurimas
redūdauit. De tripoli ad duas leucas est mons leopardoꝝ. rotundus in aspectu ⁊ satis altꝰ. distans

a libano ad vnā leucā. In hui⁹ pede aq̄lonari spelūca est in q̄ erat monumentū habēs duodecī pe
des lōgitudinis qḋ sarraceni deuote freq̄ntant. dicētes illud eē sepulchrū Josue qḋ nō credo verꝝ
esse. q꞉ text⁹ dicit cū sepultū eē in thamnathsare. Josue vlt̄. q̄ est iuxta sychem ī latere mōtis effraim
Sꝫ credit̄ poti⁹ istud esse sepulchrū chanaan filij cham filij Noe. vel alicuius filij filiorū eius q̄
ad litterā circa locū illū habitasse probant̄. vt infra dicet̄.
De spelūca illa ad tres leucas ꝯ aquilonē fere est finis antilibani ꝛ libani silr̄. ꝛ vbi vterq꞉ termi
nat̄ ostēdit̄ hodie castrū archas qḋ aratheus fili⁹ chanaan edificauit. ꝛ suo noīe appellauit. sic̄ dicit
glosa Genes̄. x. ca. Et gl'iosa ꝛ pulcra ꝛ fertilis est terra ista vbi liban⁹ termīat̄. de cui⁹ situ ꝛ lōgitu=
dine infra dicet̄ cū de cesarea philippi. ꝛ iordanis ex orto fecero mentionē. De castro archas ad di=
midiā leucā est Syn oppidū qḋ syneus fili⁹ chanaan frat̄ arethei edificauit post diluuiū non ꝓcul
ab archas. sic̄ dicit glosa Gen̄. x. Nestorian⁹ tn̄ quidē ibidē habitās req̄situs dixit mihi oppidū il=
lud appellari synochim. Et idem mihi dixit quidā sarracenus.
Ibidē sub castro archas ꝛ oppido synochim ē planicies magna ꝛ amena ꝛ fertilis valde vsq꞉ ꝯ ca
strū Crach qḋ fuerat hospitalis scti Johānis fere ꝑ leucas. xi. lōgitudinis. ꝛ ꝑ sex leucas latitudis
vsq꞉ ad Anterandū q̄ nūc Tortosa dr̄. Planicies ista multa hꝫ casalia. ꝛ pulcra nemora oliuaꝝ ꝛ fi
cuū ꝛ arboꝝ aliarū diuersi generꝭ ꝛ ligna multa. Preterea abūdat flumibꝫ. ꝛ pascuis pinguibꝫ sup
modū. vnde turcomanni ꝛ madianite ꝛ bodwini ibidē hītant in tabernaculis cū vxoribꝫ ꝛ filijs ꝛ
pecoribꝫ suis ꝛ camelis vidi ibidē gregē maximū cameloꝝ. Planiciē istā circundāt q̄daꝫ mōtana ab
oriēte nō multū alta. q̄ incipiūt iuxta archas ꝛ ꝓtendunt̄ vsq꞉ in Crach. In his mōtanis hītabant
q̄dā sarraceni q̄ dicunt̄ vāninigeri efferi ꝛ maliciosi ꝛ xp̄ianis infesti. Iterū ab Accon procedēdo
ꝯtra aq̄lonē occurrit ꝑmo castrū qḋ dicebat̄ mons fortꝭ. qḋ fuit hospitale teuthonicoꝝ. sꝫ nūc pe=
nit⁹ est destructū. Inde q̄ttuor leucis ꝯ candē plagā est Choron castrū munitū valde qḋ dn̄s tybe=
riadis contra tyrū edificauerat cum tenerēt eam sarraceni. distans a tyro septem leucis.
Inde q̄ttuor leucis est ciuitas antiq̄ Asor dicta in q̄ hītauit rex ille potēs Jabin q̄ cū vigintiquat=
tuor regibꝫ pugnauit cōtra Josue ꝛ israel ad aq̄s maron. de q̄ etiā dr̄ Josue. xi. ꝙ solā Asor munitissi=
mā vorax flāma ꝯsumpsit. De hui⁹ ꝑconio ciuitatꝭ ruine ei⁹ testant̄ vsq꞉ in p̄ntem diē. De ea ꝑ sex
leucas ꝯ aquilonē est fere belenas ciuitas in pede mōtis libani. q̄ sicut in libro Judicū dr̄ cap. xviij.
Lays ꝑmo dicebat̄. Et cū esset ꝓcul a sydone hoc est fere. xj. leucis. ꝛ cū nemīe societatꝭ quicq꞉ ha=
berēt hoīes illi⁹ sita in regione Roob ceperūt eā filij Dan ꝛ vocauerūt eā Lezen dan noīe p̄ris sui
dan. sepe tn̄ simplr̄ dr̄ dan: lezen etiā Josue. xix. s̄m illud congregatus est vniuersus isrl̄ a dan vsq꞉
bersabee. Est em̄ hec ciuitas ꝯ septentrionē termin⁹ terre sancte. Bersabee v̄o cōtra austrū. s̄m illud
iiij. Reg. Uenit helias in bersabee iuda. ꝛ infra. ꝛ abijt in desertū qḋ absq꞉ dubio ciuitati illi est cō
tiguū. ꝛ nūc giblyn appellat̄. Philippus aūt cū eēt tetrarcha yturee ꝛ traconitidis regiōis istā ciuita
tē belenas siue dan suo noīe cesareā philippi voluit noīari. a grecis aūt paneas appellat̄. Sꝫ hodie
oīa noīa hec cessauerūt. ꝛ cōmunit̄ belenas appellat̄. Supra hāc ciuitatē hincinde oriunt̄ duo fon
tes Jor ꝛ dan. ꝛ in pede mōtis libani q̄ est ante portā ciuitatis cōueniētes in vnū. iordanē fluuiū effi
ciūt. Nota tn̄ ꝙ in rei veritate iste nō est ver⁹ ortus iordanis. Dicit em̄ Josephus ꝛ verꝝ est ꝙ ab isto
loco cōtra austrū fere sexcētis stadijs est fons q̄ appellat̄ phiala semꝑ plen⁹ ꝛ nunq꞉ effluēs. sꝫ sub ter
raneo meatu vsq꞉ ad istum locū fluit ꝛ ibi effluit scꝫ dan qḋ ꝑ paleas in phialam fontē missas ꝛ in
fonte dan receptas sepi⁹ est ꝓbatū. Sarraceni aūt fontē illū nō phialam sꝫ medan vocāt. id est aq̄s
dan. q̄si dicant. iste sunt aq̄ dan. Me em̄ aqua arabice dr̄. dan v̄o fons est vn⁹ de supdictis. Est aūt
nō longe a sueta ciuitate iuxta piramidē sepulchri btī Job in traconitide regiōe. de hoc aūt pleni⁹
infra dicet̄. Jordanis aūt fluui⁹ vt dictū est ante portā ciuitatꝭ belenas cōgregat⁹. de duobꝫ illis fon
tibꝫ post lōgos circūitus q̄s facit traconitidē ꝛ yturēā sepando tandē int̄ capharnaū ꝛ Corrozaim
mare galilee ingredit̄ quattuor leucis a Cedar ciuitate q̄ est sup̄ in mōte sita. Medio tn̄ loco int̄ be
lenas ꝛ mare galilee q̄ndaꝫ vallē ingrēdiēs in stagnū colligit̄ tp̄e reso lutiōis niuiū de libano. dicit̄=
q꞉ hodie ad aq̄s marō vbi Josue cū iabin rege Asor ꝛ alijs: xxiiij. regibꝫ dimicauit. victorq꞉ existēs
ꝑsecut⁹ est eos vsq꞉ ad aq̄s masrefoth. ꝛ vsq꞉ ad sydonē magnā fere ꝑ octo leucas. Hec aq̄ tp̄e esti=
uo exiccat̄ ꝑ magna p̄te. vnde crescūt ibi arbusta ꝛ herbe dense valde in q̄bus latitāt leones ꝛ vrsi ꝛ
bestie alie. ꝛ sunt ibi venatiōes regie. Ualles aūt in ip̄o libano ꝛ antilibano fertiles sunt ꝛ bn̄ culte
abūdantes pascuis vineis hortis ꝛ pomerijs. habitantq꞉ in ea gentes multe.
Iterū ab Accon cōtra vulturnū occurrit castellū ad q̄ttuor leucas Indin dictū in mōtanis saron.
qḋ fuit olim dom⁹ theutonicoꝝ. sꝫ modo est destructū. Inde ad tres leucas est castellū regiū in val
le. quondā dom⁹ eiusdē. abūdans oībus bonis ꝛ fructibꝫ qui etiā in terra illa rari sunt nisi ibi. In=
de leucis quattuor cōtra aquas maron est vallis senym vbi bebercine⁹ tetenderat tabernaculuꝫ nō

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

longe a ciuitate asor cuius vxor noīe Jabel sysaram ꝑncipē militie Jabin regis asor clauo tabernā
culi transfixū ꝑ timpora interfecit. sicut dr̄ Judicū. v. Ab ista valle ad duas leucas est Kabul quod
sarraceni zabul vocāt. terra illa terra kabul est appellata qđ displicentiā sonat. vt dr̄. iij. Reguꝫ. Inde
cōtra austrū ad duas leucas est ciuitas ⁊ castrū zephet firmū sitū in mōte altissimo qđ ꝗndaꝫ fuerat
militie tēpli. Inde cōtra aquilonē quattuor leucis iuxta vallē senym est cedes neptalim. de hac fuit
Barach filiꝰ abinoen q̄ cōtra zizaram pugnauit in mōte thabor. Hec videlicet cedes fuit ciuitas fu
gitiuoꝝ in tribu neptalim. abūdās oībus bonis mūdi. ⁊ mōstrant ibidē adhuc ruine magne ⁊ sepul
chra pulcerrima antiquoꝝ. De castro zephet ad duas leucas secꝰ mare galilee est ascēsus mōtis illi
us in quē totiēs ascēdit xp̄us iesus in q̄ fecit sermonē illū longū ⁊ p̄clarum de octo beatitudinib ⁊
alijs ꝟtutib qui habet Matthei. v. cap. In quo etiā saturauit ꝗnqꝫ milia hominū de ꝗnqꝫ panib
⁊ duob piscibus. vt habet Matthei. xiiij. Illuc dimissa turba ascendit solus orare. fugit in ip̄m cū
vellēt eum facere regē. Johānis. v. Ibi docuit discipulos orare Luce. xj In eo erat ꝑnoctās in ora-
tiōe. Matthei. viij. Ibi eo descēdente supplicauit Cēturio ꝑ puero paralitico. Ibi ad eū venit mul
titudo languentiū. ⁊ q̄ vexabant a spiritib immūdis Matth. viij. Ibi tetigit leprosuꝫ ⁊ sanauit eū.
Ibi stetit in loco cāpestri ⁊ turba discipuloꝝ eius. De isto monte videt totū mare galilee et yturea et
traconitidis regio vsqꝫ ad libanū montē. Insup sanir ⁊ hermon. terra zabulon ⁊ neptalim vsqꝫ Ce-
dar et alia loca multa. Est aūt longus herbosus ⁊ amenꝰ atqꝫ abilis ad p̄dicandū. Ostendit adhuc
ibi lapis in quo sedit p̄dicans dn̄s Jesus ⁊ aploꝝ sessiones. In pede montis huius iuxta mare ad
triginta fere passus orit fons viuus muro circūdatus quē dicunt esse venā nili. qꝛ coracinū piscē nu
trit q̄ nusqꝫ alibi inuenit. Josephus fontē hūc appellat capharnaū. qꝛ totus cāpus q̄ est ab isto fon
te vsqꝫ ad iordanē ꝑ duas leucas capharnaū appellat. De fonte isto ad viginti passus supra mare ga
lilee est locus vbi post resurrectionē suā stetit Jesus in littore. septē discipulis piscantib dicens eis.
pueri nunq̄d pulmentariū habetꝫ. vbi etiā in lapide vident tria vestigia a dn̄o Jesu lapidi impressa.
Inde ad decē passus est locꝰ vbi egressi discipuli de naui viderūt prunas ⁊ piscē suppositū ⁊ etiā pa
nē. vt habet Johānis. xxj. De isto loco ad vnā leucā cōtra orientē est capharnaū ciuitas quondā
gloriosa. sꝫ nūc est valde vilis vix habēs septē domos pauperū piscatoꝝ. Et est vere in ea impletū il
lud ꝟbū dn̄i iesu. Et tu capharnaū si exaltata fueris vsqꝫ in celū: vsqꝫ in infernū detraheris Math.
xj. De isto loco ad duas leucas mare galilee iordanis fluuiꝰ ingredit. in cuiꝰ vlteriori littore vident
adhuc ruine ciuitatis Corrozaim sup mare galilee quondā site. De loco isto scꝫ corrozaim ad vnaꝫ
leucā incipit ascēsus mōtis sanir siue seyr ꝺm quosdā ⁊ introitꝰ ydumee. Inde ad tres leucas est ce-
dar ciuitas gl'iosa ⁊ firmo loco sita in mōte Sanir ad orientē. ⁊ ꝑ hāc ciuitatē transit via ꝑ littꝰ ma-
ris galilee ducēs ad occidentē. In Esaia aūt via ista vocat via maris trans iordanē galilee gentiuꝫ.
Via maris dr̄ qꝛ oīno procedit in littore maris. trans iordanē addit qꝛ trās iordanē ducit in regio
nē q̄ dicit aran. Galilee gentiū dicit qꝛ galilea ibidē in iordanē termiat. qui iordanis ꝑ mediū huiꝰ
vallis trāsit. De ciuitate Corrozaim et ostio fluuij iordanis ꝗttuor leucꝫ cōtra aquilonē est Sui-
tha ciuitas. vnde in Job dr̄ Baldach suithes. Juxta eā est piramis btī Job ad orientē in planiori
bus locis. Sub ciuitate ista ꝟsus ciuitatē cedar. cōsueuerūt ꝯuenire sarraceni de Aran ⁊ mesopota
mia syrie de moab amon ⁊ tota terra oriētali circa fontē phialā. de q̄ dictū est supra ⁊ hr̄e nundinas
toto tp̄e estatis ꝑpter locoꝝ amenitatē. ⁊ erigere tentoria diuersoꝝ colorū. q̄ in ciuitate Cedar existen
tibus in mōte pulchrū generāt ꝓspectuꝫ valde. q̄ tabernacula cedar in cāticis appellant. De ciuitate
Corrozaim quattuor leucis cōtra orienteꝫ est ciuitas Cedar in mōte alto sita. quā Josephꝰ appellat
Camelā ꝓ eo qꝛ mons in quo sita est ad modū cameli dispositus est. In ꝑncipio longior ad moduꝫ
colli ⁊ capitis cameli. In medio gibbū habēs vt dorsum. incipiens a fine in modū caude declinare
Hic nota qꝛ sicut dictū est sup. tota terra circa iordanē in littore eiꝰ oriētali appellat traconitidis re-
gio siue planicies libani vsqꝫ ad montē hermon ⁊ bosra. Littus ꝟo iordanis occidētale appellat ga
lilee gentiū siue yturea siue kabul siue decapolis. ⁊ via maris transit ꝑ mediū eius ab Accon scꝫ pro
cedēdo ꝑ vallem terre Aser q̄ nunc sancti Georgij appellat. in sinistro habēs ciuitatē sephet ⁊ ꝑ lit-
tus maris vsqꝫ cedar ad mōtana scꝫ traconitidis regiōis supra quā est terra aram. vñ dicit ꝗdaꝫ glo
sa. vir erat in terra hus noīe Job. glosa. Aram pater syroꝝ qui cōdidit Damascū ⁊ syriam. cōdidit
hus cōditorē traconitidis regionis. hic intra celessyriam ⁊ palestinā tenuit ꝑncipatū que terra ab eo
terra hus est dicta. vñ vir erat in t'ra hus siue in regione traconitide. hāc habuit Philippꝰ tetrarcha
sic̄ ⁊ ytureā q̄ est circa regionē iordanis ad occidētē vsqꝫ ad mōtes sydonioꝝ ⁊ tyroꝝ ⁊ acconēsium.
Iterū ab Accon ꝓcedēdo directe cōtra orientē occurrūt he ciuitates. Prima est casale qđ dr̄ Sant
geor. vbi idē sctūs Georgius dicit fuisse natꝰ. et est situꝫ inter montana in valle pingui. ⁊ est fertilis
⁊ amena que amenitas ꝑtendit vsqꝫ ad mare galilee. ⁊ fuit vallis sortis Aser vsqꝫ iuxta sephet ꝑ de

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

cem fere leucas. Et ppter eius amenitatẽ ad litterã dici de ea poterat illud Geñ. xlix. Aser pinguis panis eius. ⁊ prebens delitias regibus. quod vtiqꝫ verificatũ fuit in sorte tribus huius.

Inde ad quattuor leucas cõtra austrũ fere declinãdo aliqualit̃ cõtra orientẽ est villa Naason de tribu neptalim in valle sita. de qua legit̃ in Thobia. j. cap. Inde ad tres leucas cõtra austrũ est dothaym Geñ. xxxvij. vbi Joseph inuenit fratres suos sitũ sub mõte bethulie ad vnã leucã oppidũ valde amenũ in vinetis oliuetis ⁊ ficetis. abundãs etiã pascuis pinguib⁹ Ibidẽ adhuc in cãpo ostendit̃ cisterna Joseph in quã missus fuit Joseph. q̃ est ibidẽ iuxta viã q̃ de galaad veniẽs cõiungit̃ in bethsaida cum via q̃ de syria ducit in egyptũ ascendẽs de dothaym iuxta montẽ bethulie. ⁊ inde p campum esdrelon procedẽs sub mõte Thabor ad sinistrã p campũ Mageddo ascẽdit montẽ effraym ⁊ venit in Ramathaym sophym perqꝫ gazam ducit in egyptũ. Per hãc viã venerũt hysmahelite qui emerũt Joseph. De ista villa legitur. iiij. Regu͡z. vj. capitulo. q syri in ea vallauerũt heliseum q̃ eos inde duxit ad mediũ samarie. que distat inde fere p vnam dietam.

Nota tamẽ q dothaym nõ solum est villa. sed etiam contrata ab ipsa villa dicta. que illi ab antiquo adiacet. sita in terra cãpestri inter montes hincinde. nõ multu͡z altos irrigua fontibus. ⁊ ideo pascuosa atqꝫ alendis pecoribus apta.

De Naason ad duas leucas ꝯtra orientẽ de dothaym ꝯtra aq̃lonẽ est ciuitas neptalim de qua fuit Thobias. in firmo loco valde sita. h͡z em̃ ab occidente montẽ altũ valde ⁊ penit⁹ inascẽsibilẽ. nisi a pte oriẽtis p breue spaciũ. Hanc puto tpe excidũ Hierosolymitani s̃m Josephũ iosapatã dictã. in q̃ idẽ Josephus obsessus fuit a Romanis ⁊ capt⁹: vt ipse testat̃ nũc syrin d̃r. Et distat de sephet paulo plus q̃ꝫ leucã vnã. De neptalim p duas leucas in angelo maris galilee vbi idẽ ab aq̃lone curuari incipit ꝯtra austrũ sita est Bethsaida ciuitas Andree ⁊ Petri ⁊ Philippi. nũc h͡z vix sex domos iuxta viã q̃ de syria ducit in egiptũ. habuit antiq̃tus aq̃ductus de fluuio quẽ Joseph⁹ vocat puũ iordanẽ q̃ medio loco inter ipam ⁊ capharnaũ ingredit̃ mare galilee hui⁹ vestigia adhuc apparẽt. Inde p duas leucas cõtra meridiẽ est Magdalũ castellũ marie magdalene. cui⁹ dom⁹ adhuc ibi videt̃. sitũ est in littore mar͡z distans a bethulia tres leucas fere ꝯtra vulturnũ. ⁊ h͡z a pte occidẽtis ⁊ aq̃lonis planiciẽ magnã ⁊ pascuosã. Et ista diuisio nõ h͡z aliq̃s ampli⁹ circa mare galilee. s͡z ĩ alio ei⁹ littore sunt ciuitates ⁊ castella plura ad hãc diuisionẽ ptinẽtia in t̃ra irasenorũ q̃ huic directe est opposita. In hac sunt ciuitates plures vt Jerasa Gadera Pella Suitha a q̃ fuit Baldach suites. Themã a qua elephas themanites ⁊ plures alie. Jerasa tñ ciuitas est in littore mar͡z sita galilee sub mõte Seyr ꝯ tyberiadẽ fere s͡z modicũ declinans ad aq̃lonẽ. Et erat de tribu manasse dimidia q̃ citra iordanẽ sortẽ accepat. Et nota q tota t̃ra ista vltra mare galilee mõtuosa est valde. Et erat ĩ regno Og reg͡z basan p parte aliq̃ d̃r mons seyr. q͡z esau ibi h̃itauit vt statim dicet̃. Dicebat̃ insup alibi mons sanir q͡z ille erat in ea. Itẽ dicebat̃ mons hermon q̃ si̾liter illic erat. ⁊ ita a diuersis locis ⁊ montib⁹. diuersis erat terra ista noib⁹ appellata. tota tñ cessit in pte͡z dimidie trib⁹ manasse. s͡z nunq͡ꝫ eã totã possedit. Quia filij Esau habitãt in ea, p parte vsqꝫ in p̄ntem diẽ. appellant̃ aũt cõmunit̃ sarraceni: q͡z nec ritu nec lingua discrepãt ab eis nisi forte tõsura ⁊ vestitu. Hic tñ sciẽdũ q adhuc est ali⁹ mons seyr siue edom ꝯtra desertũ mar͡z rubri. de q̃ d̃r Geñ. xiiij. q Chodorlahamor ⁊ alij reges cũ eo pcusserũt chorreos q̃ h̃itabant in mõte seyr. q̃ tũc vtiqꝫ nõ dicebat̃ mons seyr. q͡z Esau q̃ ⁊ seyr dictus est a q̃ ⁊ mons iste appellat̃ nõdũ erat nat⁹. vñ p anticipationẽ credit̃ esse dictũ. Itẽ Deut̃. ij. trãsibiti͡s p termios fratrũ vrõꝝ filioꝝ Esau q̃ h̃itant in seyr ⁊ timebũt vos. hoc p̃mo dictũ fuit filijs isr̃l venientib⁹ de egipto cũ ecẽt in cadesbarne vẽturis ad montẽ seyr q̃ est iuxta cadesbarne vbi tũc erãt. s͡z certũ est q termios hui⁹ mõtis seyr q̃ est sup̃ mare galilee nunq͡ꝫ accepeũt filij isr̃l cũ exirẽt de egypto: q͡z iste mõs seyr cõiungit̃ cũ damasco q̃ nunq͡ꝫ puenerũt. Alius aũt seyr mõs de q̃ ibi loquit̃ cõiungit̃ cũ deserto pharan. quẽ lõgo tpe circũierũt filij isr̃l probibiti a dño ne eũ tãgerent. Et de illo mõte seyr d̃icit̃ Deut̃. ij. in mõte Seyr olim h̃itauerũt filij isr̃l. In isto aũt mõte seyr q̃ est iuxta mare galilee ⁊ montẽ galaad h̃itabat Esau illo tpe q̃ Jacob redijt de mesopotamia syrie cui occurrit iuxta vadũ Jaboth: vt d̃r Geñ. xxxij. Est adhuc terti⁹ mons seyr in finib⁹ azoti ⁊ astalonis q̃ ascriptus fuit tribui Juda in distributiõe terre. sed q̃re sit sic dictus nõ recolo me legisse. h̃itatores tñ loci illi⁹ ydumei dicti sunt sic ⁊ alij posteri Esau ab edom ydumei dicebant̃. Itẽ ab Accon ꝯ austrũ ad q̃ttuor leucas est chana galilee vbi dñs cõuertit aquã ĩ vinũ: vt h̃r Joh. ij. ⁊ ostendit̃ ibidẽ hodie loc⁹ vbi steterũt sex idrie ⁊ tricliniũ in q̃ erãt mense. Sũt tñ hec loca sic oĩa alia fere in q̃bus dñs aliq̃d opat⁹ est hodie sub terra. Et descẽdit̃ ad illa in criptã p plures gradus. sic etiã est loc⁹ annũciatiõis et natiuitat͡z xpi. ⁊ iste loc⁹ in chana galilee ⁊ plura alia q̃ ostẽdunt̃ sub terra. Cui⁹ rei aliã nõ inuenio rationẽ nisi q p frequẽtes destructas eccl̃iaꝝ in q̃bus erãt loca ipa ruine sunt sup terrã exaltate ⁊ sic eis qualitercũqꝫ cõplanatis alia edificia desup sunt cõstructa. Christiani p̃o deuotionẽ habẽtes visitandi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

loca ista. et volẽtes ad vera loca vbi res est gesta ꝑuenire. necesse habuerũt loca emũdare ad gradus
faciẽdos: vt sic ad ea ꝑuenirẽt. Et ideo fere oĩa loca ista quasi i criptis videnť. Chana galilee ab aq̄-
lone montẽ habꝫ altũ ⁊ rotundũ. ⁊ est in decliuo lateris eiꝰ sita. sub se ꝟo cõtra austrũ habꝫ campuꝫ
⁊ planiciẽ valde pulcrã. quã Josephus appellat Carmeleon vsq; in sophorũ fertilẽ nimis ⁊ amenã.
Inde non longe sunt ciuitates ille quondã ꝑpotentes ⁊ ꝓclare Tyrus ⁊ Sydon. de q̄bus etiaꝫ sup̄
mẽtio est habita. In quaꝝ ꝑtes cũ secessisset Jesus. ecce mulier chananea a finibꝰ illis egressa clama
uit dicẽs ei. Miserere mei dñe fili dauid filia mea male a demonio vexať ⁊c̃. quam ⁊ ipse sanauit. vt
habeť Matth. xvij. Et est ibi indul. septẽnis. Multe quoq; alie ciuitates ⁊ oppida in eodẽ sunt di-
strictu. in q̄bus legiť dñs miracula multa fecisse: vt euãgeliste tradũt. Inter q̄s maritima q̄dam pre
stat ciuitas. q̄ttuor distans ab Hierusalẽ dietis. q̄ hodie Barutũ est dicta. portũ habẽs marinũ. Est
⁊ ibi nõ longe ciuitas q̄ Capadocia appellať. vbi sanctus Georgius draconẽ interfecit. Et est ibi in
dulgẽtia septẽnis ⁊c̃. Item de baruto ad septẽtrionalẽ plagã est ciuitas q̄dam q̄ tripolis nũcupatur
vbi est ille in q̄ sancta Marina in habitu virili monachali de crimĩe accusabať quasi cũ filia cuius
dã bubulci carnis ꝑpetrasset pctm̃. Inde ꝓcedẽdo est ciuitas q̄dam Leodosia dicta hodie destru
cta ⁊ desolata. vbi tñ inť alias eccl'ias quedã est ceteris pulcrior ad sanctũ Saluatorẽ appellata q̄ re-
mãsit. Estq; in ea indulgẽtia septẽnis cũ totideꝫ carenis. Adhuc vlterius ꝑgendo veniť ad Antio-
chiam ciuitatẽ. vbi sctũs Petrus verbũ vite p̄dicans. plurimisq; miraculis choruscãs. infra septeꝫ
dies plusq; decẽ milia hominũ baptisauit. vbi etiã cõstituta sibi cathedra multitudo populi ad euꝫ
cõueniẽs quotidie audiebat sanã doctrinã quã sanitatũ efficacia cõfirmabat. vbi ⁊ p septenniũ ꝑsu-
it. vbi etiã primũ oĩm christianũ nomẽ fuit exortũ Sũt autẽ ibi plures eccl'ie. nã ⁊ sedes patriarcha
lis illic plurimo tp̄e ꝑseuerauit. Et est ibi indulgen. sep. cũ totidẽ carenis. Inde ꝓcedẽdo est ciuitas
Accon dicta siue ptolomeida. de q̄ supra habitũ est. vnde etiã oẽs he diuisiões incipiũt ad alias ꝑm
diuersas plagas ꝓcedendo. Ibi sctũs Paulus ꝟbuꝫ vite diu predicauit. Et fuit hec ciuitas q̄ndam
sub dominorũ Rhodensium ditione. Inde veniť in ciuitatẽ Damascenoꝝ inclytã ⁊ insignẽ. itine
re sex dierũ ab Hierusalẽ distantẽ. in qua sctũs Paulus baptismũ suscepit. nõ eñ longe ab ea locus
est vbi subito circumfulsit eum lux de celo . et cadens in terram. audiuit vocem de celo dicentem si-
bi. Saule saule quid me ꝑsequeris ⁊c̃. Et cum dixisset. Dñe quid me vis facere. ait ad eũ dñs. Sur
ge ⁊ ingredere ciuitatẽ scꝫ damascũ. ⁊ diceť tibi q̄d te oporteat facere. Ad manꝰ aũt viroꝝ introdu-
ctus damascũ. erat ibi tribꝰ diebus nõ vidẽs ⁊ nõ manducauit neq; bibit. Tandẽ post baptismũ ac
cepto cibo cõfortatus est ⁊ mãsit cũ discipulis q̄ erant damasci ꝑ dies aliquot. ⁊ cõtinuo ingressus sy
nagogas p̄dicabat iudeis Jesum affirmãs q2 hic est christus. Tandẽ cõspirantibꝰ in eũ iudeis: ⁊ no
tificatis insidijs eorũ ꝑ discipulos noctu in sporta ꝑ murũ submissus est: vt habeť Actuũ. ix. ꝓtotũ.
Est etiã ibi domꝰ Ananie q̄ iussu dñi Paulũ baptisauit. ⁊ in hodiernũ vsq; diẽ locꝰ ostendiť in mu
ro ciuitatis. vbi a fratribꝰ in sporta fuit dimissus q̄rentibus eũ iudeis interficere. Et est ibi indulgen
tia septẽnis ⁊c̃. sic̃ ⁊ in loco sue cõuersionis. de quo sup̄. qui ad dimidiã leucã distat a damasco. Sed
harũ ciuitatũ pretermissa vlteriori descriptiõe. q2 nõ venerũt in sortem tribuũ filioꝝ isrl' ad cepta re
uertamur. Igiť de chana galilee ad duas leucas cõtra meridiẽ fere in via q̄ de Sepharo tyberia
dẽ ducit. est villa q̄dam Rama noĩe in q̄ Jonas ꝓpheta dr̃ sepultꝰ fuisse. villa ista est sub mõte sita qui
de nazareth veniẽs includit p̄dictã vallẽ Carmeleon a ꝑte australi. De rama ad vnã leucã ⁊ fere di
midiã ꝯtra orientẽ. est villa grãdis q̄ndã: vt videť noĩe Abelina. de q̄ legiť Judith. vij. ca. q̄d Ho-
lofernes vadẽs ꝯtra bethuliã venit secꝰ eam. ⁊ sic oportebat: q2 ꝓpter difficultatẽ locoꝝ via alia illuc
esse nõ poterat. De hac villa crediť oriũdus fuisse Heliseus ꝓpheta. sic̃ dr̃. iiij. Reg. xix. ca. et est in cõ-
trata illa q̄ dr̃ dothaym distãs de ip̄a villa ꝑ mediã leucã ꝯ occidentẽ. Sũt in ea colũne multe mar-
moree ⁊ ruine magne q̄ omĩa ostendũt eã fuisse gl'iosam. ⁊ est in loco alto ⁊ firmo sita . De abilina ad
vnã bonã leucã est mons bethulie vbi Judith occidit holofernẽ. q̄ mõs ꝑ totã fere galileã videť pul
cer valde ⁊ munitꝰ. Sũt in ea adhuc plura edificia ⁊ ruine plures. sꝫ ⁊ in fine mõtis adhuc castel-
lũ ꝓ tuitiõe mõtꝭ factũ. Ibi etiã adhuc sunt edificia castroꝝ holofernis in cãpo ꝓpe dothaym. ⁊ val-
lis in q̄ Judith se lauit ⁊ quã girauit in bethuliã redeũdo. De Bethulia ad duas leucas bonas sup̄
mare galilee inť orientẽ ⁊ austrũ est ciuitas tyberias. a q̄ mare galilee mare tyberiadis dictũ aliquoti
ens inueniť: vt habeť Joh. vj. hec antiquitꝰ dicebať zennereth q̄ postmodũ ab herode tetrarcha ga-
lilee instaurata ad honorẽ tyberij cesaris tyberias est appellata. Ibi xp̄s cũ trãsiret vidit publicanũ
noĩe leui. q̄ ⁊ mattheus sedentẽ ad theloneũ. ⁊ ait illi. Seq̄re me. Qui relictis oĩbꝰ surgẽs secutꝰ est
eũ. ⁊ fecit ei cõuiuiũ magnũ in domo sua ⁊c̃. vt habeť Matth. ix. et Luce. v. Et est ibi indul. septen
nis. Ibi in primo est locꝰ vbi xp̄s filiã archisynagogi a mortuis resuscitauit. expellens ꝑus tibi
cines ⁊ turbã tumultuantẽ ⁊c̃. vt habeť Matth. ix. Est aũt longa valde iuxta litꝰ maris ꝑlongũ si-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ta ⁊ sunt in ei⁹ australi pte balena medicinalia. ⁊ ruine multe ⁊ magne. Palme autē multe crescūt ibi
et sunt ibi vinee ⁊ olíueta ⁊ terra pinguis valde. Hic nota ꝙ in hac ciuitate tyberiadis scȝ terminat
regio q̄ decapoleus appellat. cui⁹ fines siue extremitates sunt mare ab oriēte. ⁊ sydon magna ab occi
dēte. ⁊ hec est latitudo ei⁹. In lōgitudine ꝟo ꝓtendit a ciuitate tyberiade ⁊ toto littore aq̄lonari mar̄
galilee vsq̄ in damascū. Et dr̄ decapolis a decē ciuitatib⁹ ꝑncipalib⁹ sitis in ea. que sunt Tyberias.
Sephet. Cedes. Neptalim. Asor. Cesarea philippi. Capharnaū. quā Josephus iuliā appellat. Ja
copata. Bethsaida. Corrosaim. Bethsan. q̄ satopol dicebat. Sūt tamē adhuc in ea plures alie ꝑter
istas. Hic nota tñ ꝙ terra ista diuersis noib⁹ appellat. Dicit em̄ vt sup̄ dictū est nunc yturea. nūc re=
gio traconitidis. nūc planicies libani. nūc t̄ra roob. nūc kabul. nūc galilea gentiū. nūc galilea supe=
rior. ⁊ est semꝑ eadē regio. licȝ diuersis noib⁹ appellet. ⁊ nō cōtinet multo ampli⁹ q̄z dietā ⁊ dimidiā
in longū ⁊ in latum. neq̄z videt mihi ꝙ longitudo excedat latitudinē nisi forte in modica quātitate.
Post territoriū aūt sydonense ⁊ mōtana vsq̄z barutū est ꝓprie yturea regio in valle q̄ dicit bakar. ⁊ q̄a
ad radices libani extendit in longū salt⁹ libani appellat. De tyberiade redeūdo ꝯtra occidētē ad sex
leucas. ⁊ de chana galilee ad duas leucas cōtra austrū est Sephorū oppidū ⁊ castrū desuꝑ pulcrū.
de quo Joachim pater btē marie ꝟginis dicit oriūdus fuisse. De sephoro ad duas leucas cōtra au
strū fere. sȝ modicū declinādo cōtra orientē est Nazareth itinere dierū triū ab Hierusalē ciuitas ga=
lilee illa vicȝ benedicta in q̄ virgo de radice yesse exorta ad eā facta angelica salutatiōe de spūsancto
ꝯcepit vētris fructū benedictū Jesum xp̄m. Distat aūt ab Accon leucis septē. Est hodie in ea ꝑma=
nens locus eccl'ia scȝ quedā in honore ꝟginis gl'iose cōsecrata olim q̄dem in veneratiōe multa habi
ta: sed hodie valde desolata. In eadē eccl'ia ꝑuula q̄dam est capella extructa in loco dn̄ice annūcia=
tiōis. vbi etiā hodie marmorea q̄dā manet colūna cui ꝟgo ipsa fuit appodiata. qn̄ angel⁹ gabriel mis
sus a deo sibi attulit nunciū salutare dicens. Aue gratia plena dn̄s tecū bn̄dicta tu in mulieribus.
Tria altaria sunt in capella ⁊ est excisa de rupe in petra sic̄ ⁊ locus natiuitat̄ passiōis ⁊ resurrectio=
nis. Magna quoq̄z ꝑs ciuitat̄ Nazareth erat antiq̄tus excisa in rupe q̄ adhuc apparet. Ibi etiā q̄n=
dā fuit synagoga. in quā cū post baptismū dn̄s venisset nazareth vbi erat nutrit⁹. intrauit f̄m cōsue=
tudinē suā in die sabbati ⁊ surrexit legere. Et tradit⁹ est ei liber Esaie ꝓphete. Et vt reuoluit librū in
uenit locū in q̄ scriptum erat Spūs dn̄i suꝑ me. ꝓpter qḋ vnxit me. euāgelizare pauꝑib⁹ misit me. sa
nare cōtritos. ꝑdicare captiuis remissionē. ⁊ cecis visum. dimittere cōfractos in remissionē pctoꝝ. ꝑ
dicare annū acceptū dn̄i ⁊ diē retributionis. Et cū cōplicuisset librū: reddidit ministro ⁊ sedit. ⁊ oim̄
in synagoga oculi erāt intendētes in eū. ⁊ omnes mirabant in verbis gratie que procedebant de ore
ipius: vt habetur Luce. iiij. capitulo.
Est insuꝑ in fine ciuitatis vbi quondā erat eccl'ia sancti Gabrielis nūcupata fons q̄dam siue pute=
us q̄ ab incolis veneratiōi habet. de quo hausit aquā sepe vt dicit puer iesus ministrās dilecte ma=
tri sue. Extra ciuitatē cōtra austrū forte quantū quater pōt arcus iacere est locus q̄ vocat saltus dn̄i
in mōte. in cui⁹ suꝑciliū iudei duxerūt Jesum vt ꝑcipitarēt eū. Ipse aūt transiēs ꝑ mediū illoꝝ ibat
vt habet Luce. iiij. et est ibi indulgētia septēnis. Mox aūt inuētus est xp̄us in latere mōtis opposi=
ti ad iactū arcus ⁊ vident ibidē adhuc liniamēta corꝑis ⁊ vestiū lapide impressa. De monte isto vi=
det fere tota latitudo campi magni esdrelon. De Nazareth ad duas leucas contra orientē est mons
Thabor. in quē assumpsit Jesus Petrū ⁊ Jacobū ⁊ Johannē fratrē eius. ⁊ transfiguratus est ante
eos. ⁊ resplēduit facies ei⁹ sicut sol. vestimēta aūt eius facta sunt alba sic̄ nix: vt habet Matth. xvij.
In hui⁹ mōtis cacumine est murus ambiēs locū trāsfiguratiōis dn̄ice. Intra quē est ortus arbori=
bus cōsitus ⁊ fontib⁹ irriguus. nemo tñ in eo habitat. sed in pede mōtis multi morant pagani. Ne
q̄z eni aliquē hoiem dignū arbitrant: vt in eo monte maneat quē valde venerant ⁊ cognomināt pro
reuerētia loci montē dei. Estq̄z plenaria ibi omniū peccatorū remissio.
Ibi etiā hodie ostendunt ruine triū tabernaculoꝝ siue claustroꝝ f̄m desideriū Petri constructorū.
Sūt ꝑterea ibidē ruine maxime palatioꝝ turriū ⁊ regaliū edificioꝝ. in q̄bus nunc latitāt leones ⁊
bestie alie. ⁊ sunt ibi venatiōes regie. Difficilē ascensum hȝ mons iste. ⁊ est altus valde: sed aptus ꝑ
castro cōstruēdo. In pede ei⁹ australi cōtra villā Endor in via q̄ ducit de syria in egiptū est loc⁹ vbi
dr̄ Melchisedech occurrisse Abrae reuerēti a cede quattuor regū: vt habet Gen̄. xiiij. de cōfinio da
masci. Ad pedē ꝟo ei⁹ ex pte occident̄ cōtra Nazareth est capella cōstructa in loco in q̄ dn̄s de mō
te descendēs dixit discipulis suis. nemini dixerit̄ visionē hanc. Matth. xvij. In pede eius oriēta=
li descēdit torrens cyson ille in q̄ barach pugnauit cōtra zisaram ⁊ vicit eū ⁊ fugauit. Torrēs iste cy
son collect⁹ de aq̄s pluuialib⁹ mōt̄ thabor ⁊ hermon descēdit cōtra mare galilee. ⁊ intrat illud iuxta
castrū bellifort. qḋ fuit fratrū hospitalis sancti Johānis. De mōte thabor ad dimidiā leucā ꝯtra eu
rum est villa Endor in monte sita hermonio scȝ modico. qui hermoniū nō est mons ꝑ se. sed quasi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tumoꝛ quidam veniēs de monte hermon contra montē thaboꝛ.
Et in eo est villa Endoꝛ sita. de qua dr̄ in ps̄. Disperierūt in endoꝛ. In hac villa mansit mulier hñs
phitonē q̄ ad instantiā Saulis Samuelē suscitauit: vt dr̄. j. Reg. xxviij. q̄ sepultus fuit in Rama-
thaym sophym fere ad duas dietas de illo loco. De nazareth ad duas leucas de mōte thaboꝛ plus
vna. cōtra austrū est hermon maioꝛ mōs in cuiꝰ latere aq̄lonari est ciuitas Naym. cuiꝰ cū appropin
quaret poꝛte xp̄s. ecce defunctꝰ efferebat̄ filiꝰ vnicus matrꝭ sue quē ⁊ a mortuis suscitauit: vt habet̄
Luce. vij. Et est ibi indulgē. septēnis. Et extendit̄ mons iste in lōgitudine fere quattuoꝛ leucis cō
tra mare galilee. ⁊ terminat̄ nō longe a loco isto vbi ioꝛdanis fluuius egredit̄ de mari galilee.
Teruꝫ ab Accon cōtra notū occurret ꝑma ꝑs mōtis carmeli ad q̄ttuoꝛ leucas de Accon
vbi locus est in q̄ Helias ꝓpheta occidit sacerdotes baal in toꝛrēte cyson. vt dr̄. iij. Regū.
xviij. q̄ etiā ibidē post modicū spaciū mare magnū ingredit̄ vna leuca a ciuitate Caypha.
sed fere ad tres leucas a ciuitate Acconēsi. Et nota de isto toꝛrēte cyson ꝙ licꝫ in rei veri-
tate videat̄ ⁊ dicat̄ vnꝰ esse. duplicit̄ tamē accipit̄: qꝛ dupliciter currit. Aliqua em̄ ꝑs eius currit con
tra oꝛientē ad mare galilee. aliqua ꝟo currit cōtra occidentē ad mare magnū. Et hec diuersitas cur
sus huiꝰ ex eo cōtingit: ꝙ qꝛ mons thaboꝛ ⁊ mons hermon nō longe distant abinuicē trāsmittūt ad
se inuicē tumoꝛē quendā vt videant̄ quasi cōtinuari in pede mōtis vtriusq̄ꝫ. qui tumoꝛ maioꝛ est ex
ꝑte mōtis hermon. ⁊ vocat̄ hermomū. de quo dictuꝫ est sup̄. in quo sita est villa Endoꝛ. ⁊ iste tumoꝛ
impedit ne aq̄ pluuiales q̄ cadūt in vtroq̄ꝫ mōte descendāt ad plagā vnā omnes. Sed ꝑs vna de-
scendit cōtra oꝛientē. ⁊ ingredit̄ mare galilee nō longe a ciuitate bethsan. In hoc toꝛrente cyson pu-
gnauit barach cum zisara: vt dicit̄ Judicum. v.
Alia ꝑs descendit ꝯ occidentē ad mare magnū. Et in hoc toꝛrēte cyson helias interfecit sacerdotes
baal: vt dr̄. iij. Reg. xviij. Ad istā tn̄ partē q̄ cōtra occidentē fluit colligunt̄ aq̄ multe de mōte effraim
et de locꝭ samarie ꝓpinq̄s. ⁊ de toto cāpo magno esdrelon ⁊ mageddo. De loco interfectōis sacerdo
tū baal ad tres leucas ꝯ austrū est castellū mōtis cayn ī pede extremo mōtꝭ carmeli vbi lamech cayn
sagitta interfecit: vt dr̄ Gen̄. iiij. Occidi virū in vulnꝰ meū ⁊c̄. De cayn mōte ad sex leucas cōtra au
strum est mageddo qd̄ nūc subube dr̄. vbi moꝛtuꝰ fuit ochozias rex iuda quē iehu rex isrl̄ vulnera-
uit iuxta isrl̄ in ascēsu gagaber. qn̄ etiā ipse iehu ioꝛam regē isrl̄ sagitta interfecit ⁊ ꝓijci fecit in agrū
naboth Jesraelite: vt hr̄. iiij: Regū. ix. In hac eadē mageddo occisus est ozias rex iuda a pharaone
rege egypti. qn̄ ꝓficiscebat̄ cōtra regē assyrioꝝ ad flumē eufraten: vt dr̄. iiij. Reg. xxiiij. Et nota ꝙ cā
pus mageddo ⁊ esdrelon ⁊ planicies galilee vnū sunt ⁊ idē. sed noīa alia acq̄sierūt. ⁊ appellat̄ nūc cō
muniter cāpus fabe a q̄dam castello fabe dicto. qd̄ distat a ciuitate affeth q̄ꝫtum ter potest iacere ar-
cus. Est aūt in rei veritate cāpus galilee q̄ cingit̄ ab oꝛiente mari galilee ⁊ ioꝛdane. ab austro monte
effraym ⁊ samaria. ab occidēte partim mōte effraym partim mōte carmelo. Ab aq̄lone montibꝫ phe
nice ⁊ libano. Et videt̄ hr̄e campus iste in lōgitudine decē leucas fere. in latitudine sex vl̄ amplius.
in ꝑtibꝫ aliq̄bus fertilis supra modū. in frumento vino ⁊ oleo. ⁊ abundās omnibꝫ bonis mūdi. ita ꝙ
videt̄ mihi ꝙ terrā non viderim melioꝛē si demeritis ⁊ peccatis nostris nō impedientibꝫ eā possent
colere christiani. De monte cayn cōtra oꝛientē ad duas leucas ⁊ amplius casale mesrha est in toꝛrē
te cyson. per vnā leucā a pede montis hermon. De mesrha vna leuca cōtra austrū est castellū qd̄ di-
cit̄ faba. ad cuius latus occidentale extra viaꝫ que ducit israel ad dexterā ostendunt̄ ruine ciuitatis
affeth vbi syri pugnauerūt cōtra achab regē israel quādo dixerūt dij montiū sunt dij coꝝ. pugnemꝰ
contra eos in cāpestribus ⁊ obtinebimꝰ eos: vt habet̄. iij. Regū. xx. capitulo. De affeth ad vnā leu-
cam cōtra oꝛientē ad sinistrā extra viam que ducit isrl̄ in latere australi montis hermon Suna ci-
uitas ostendit̄ quā frequentare solebat heliseus vadēs de carmelo ad galgala vel ioꝛdanē. Erat em̄
planioꝛ via eunti in Jericho. vbi cū filijs ꝓphetarū moꝛabat̄. vadens de carmelo ꝑ sunā in bethsan
Et inde ꝑ campestria ioꝛdanis vsq̄ꝫ ad galgala. ideo. iiij. Regū. iiij. dicit̄. ꝙ cū vellet ire ad ioꝛdaneꝫ
opoꝛtebat eū transire ꝑ sunā. et hac occasione eā frequētabat. De ipsa etiā ciuitate eadē mulier moꝛ-
tuo filio suo. venit ad eū in monte carmeli. q̄ distat per quattuoꝛ leucas de loco isto. huiꝰ filiū Heli-
seus ipse suscitauit. iiij. Reg. iiij. Ibi castrametati sunt philistijm qn̄ Saul venit in golboe. j. Reg.
xxviij. ⁊. j. Paralip̄. x. De ista ciuitate suna fuit abisag sunamitꝭ. q̄ senē regē dauid calefecit doꝛmiēs
in sinu eiꝰ. iij. Reg. j. De suna duabꝫ leucis ꝯ oꝛientē fere. sꝫ parū declinādo ad austrū est bethsan ci-
uitas inter montē gelboe ⁊ ioꝛdanem dimidia tantū leuca a ioꝛdane semota. in cuius scilicꝫ ciuita-
tis bethsan muro philistijm suspenderūt cadauera saulis ⁊ filioꝝ eius in monte gelboe occisoꝛum.
j. Regū vlt. Dicebat̄ aliquādo Satopol: vt dicit Josephus. sed nūc ab oībꝫ bethsan appellat̄. ⁊ est
locus delicatꝰ valde. Supra hāc ꝯtra oꝛientē est mons gelboe extendēs se vsq̄ꝫ Jesrael ad duas leu
cas. De bethsan ad duas leucas ꝯtra occidentē. oꝛit̄ fons magnꝰ ad duas leucas sup̄ bethsan. q̄ di-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

cit̃ fons isrl̃.j.Reg.vlti.vbi philistijm posuerũt castra sua cũ esset Saul in gelboe. inter ipm̃ fonteȝ
⁊ bethsan.De fonte isto ad modicũ fere q̃ʒtum bis põt iacere arcꝰ est ciuitas isrl̃ in loco aliq̃ntulum
eleuato sita.quondã vna regaliũ ciuitatũ in isrl̃.sed hodie vix hȝ triginta domos.⁊ dr̃ hodie Sana
chim.⁊ est in pede mõtis gelboe ad occidentẽ sita.ante cuiꝰ introitũ adhuc oñdit̃ ager naboth israe
lite.de q̃.iij.Reg.xxj.⁊ distat duabꝫ leucis modicis a ciuitate suna.q̃ est ab ipa ꝯ aquilonẽ in latere
australi mõtis hermon.Isti duo mõtes scȝ mons hermon ⁊ mõs gelboe ita sunt dispositi vt mons
gelboe sit ab austro ⁊ hermon ab aq̃lone ⁊ duaꝝ modicaꝝ leucarũ spaciũ sit inter eos.lõgitudo ṽo
eorũ ꝓtendit̃ ab oriẽte in occidentẽ.⁊ termĩant̃ ambo in iordane longi duabꝫ leucis vel plus.In pla
nicie ṽo intermedia multi ⁊ magni habiti sunt cõflictus.Ibi em̃ pugnauit Gedeon cõtra Madi-
an.Judicum.vj.Item Saul contra philistijm.Item Achitob contra syrios.ibi etiam tartari cõ-
flixerunt cum sarracenis suꝑioribus tẽporibus.
Nota aũt de isto mõte hermon ꝙ adhuc est alius mons eiusdẽ noĩs suꝑ regionẽ traconitidẽ iuxta
montẽ sanir q̃ est multo maior ⁊ altior isto.⁊ ille est de q̃ scriptura in multis locis loquit̃ nõ iste.In
planicie ṽo q̃ est inter mõtes istos incipit cõuallis que dr̃ illustrꝫ ꝓpter sui amenitatẽ ⁊ fertilitatẽ.Et
extendit̃ a loco isto ꝑ totũ descẽsum iordanis vsq₃ ad mare mortuũ.Anteq₃ em̃ subuerteret dñs So
domã ⁊ gomorrã.erat cõuallis hec illustrꝫ q̃ irrigabat̃ sic ꝑadisus ⁊ sic egiptꝰ:vt dr̃ Geñ.xiij.Jesra
el aũt pulcra hȝ prospectacl̃a ꝑ totã galileã vsq₃ ad carmelũ ⁊ mõtes phenicie monteq₃ thabor ⁊ ga
laad ⁊ vltra iordanẽ ⁊ totũ montẽ effraim vsq₃ carmelũ.Iter aũt de mõte galaad ṽsus isrl̃ est in late-
re australi mõtis gelboe ꝑ viã valde planã de iordane ꝑ hermon ⁊ salim vbi erat Johannes bapti-
sans.⁊ ꝑ hãc viã venit iehu de ramatha galaad q̃n dixit speculator.video ego globũ iehu veniẽtis.
iiij.Reg.ix.Nec verũ est ꝙ dicũt quidã ꝙ nec ros nec pluuia veniat suꝑ mõtes gelboe.Verũ est ta
mẽ ꝙ in q̃busdã locis petrosi sunt aridi ⁊ steriles sicut alij mõtes isrl̃.De israel quattuor leucis ꝯtra
austrũ est gymin oppidũ munitũ quidẽ.sed collapsum situ in pede mõtis effraim.a quo oppido inci
pit samaria.⁊ termĩat̃ galilea.De gymin vsq₃ iordanẽ sunt fere septeȝ leuce cõtra orientẽ.⁊ illi ꝑti ab
austro coniungit̃ terra taphne q̃ habȝ montes valde altos.De gymin ꝯtra austrũ ad quattuor leu-
cas est ciuitas Sebaste.q̃ quondã samaria dicebat̃.cũ caput eẽt ⁊ metropolis decẽ tribuũ.In qua
subscripti regnauerũt reges isrl̃ successiue videlicȝ Jeroboam.Nadab.Baasa.Hela.Zamri.Amri
Achab.Ochozias.Jorã.Jehu.Joachas.Joas Jeroboã.Zacharias.Sellũ.Manahel.Phaccia
Phaccee.Osee.In hac ciuitate postmodũ ꝑcursor dñi sctũs Johes baptista ab herode vinctꝰ mis
sus fuit ĩ carcerẽ.⁊ ob puelle saltatricꝫ rogatꝰ.imo matrꝫ sue adultere pessime misso spiculatore ĩ car
cere ipo decollatꝰ:vt habet̃ Marci.vj.Et est ibi indulgẽtia septẽnis.cũ totidẽ carenis.Fuit aũt ci-
uitas hec abolim maiorẽ immodũ insignis ⁊ potẽs atq₃ munitissima.sed hodie nec vnam hȝ domũ
nisi duas eccl̃ias desolatas.de q̃rũ vna q̃ principalis erat ⁊ sedes cathedralis.sarraceni fecerũt sibi
maneriã.⁊ maxime de sepulchro eiusdẽ bt̃i Johãnis baptiste qđ de marmore fuit factum ad instar
sepulchri dñici vbi idẽ sctũs inter Heliseũ a Abdiam ꝓphetas fuerat sepultꝰ.Ista eccl̃ia est in late-
re mõtis sita in descẽsu.Alia eccl̃ia est in suꝑcilio mõtis vbi erat palatiũ regis.hanc inhabitabãt q̃n
dã greci ⁊ quidã monachi xp̃iani.Samaria aũt ipsa ad tantã miseriã nũc deuenit vt in rei veritate
sit hortus olerũ effecta.sic Achas rex eiꝰ facere voluit de vinea Naboth israelite.eo ꝙ esset ꝓpe do-
mũ suã.⁊ reuera nũc iusto dei iudicio nõ solũ vinea ipa.sed ⁊ palatiũ ipm̃ regis est in hortũ olerũ cõ
mutatũ.Situs huiꝰ ciuitatꝫ valde pulcer erat.Erat em̃ ꝓspectus eius vsq₃ ad mare Joppen ⁊ anti
patridã ⁊ cesareã palestine.ꝑ totũ quoq₃ montẽ effraim vsq₃ ramatha sophym.⁊ ad carmelũ mareq₃
iuxta Accon.abũdabat fontibꝫ hortis ⁊ oliuetis ⁊ omibus bonis mundi istius.
De samaria quattuor leucis cõtra orientẽ sita est Tersa ciuitas in mõte alto.in qua reges israel ante
cõstructionẽ samarie aliquãto tempore regnauerũt.⁊ erat in sorte manasse.De tersa sex leucis ꝯ oriẽ
tem in via qua itur ad iordanẽ est terra tophne.que inter ceteros montes habet vnũ valde altũ.hec
similiter fuit in sorte manasse.⁊ protendit̃ vsq₃ ad campestria iordanis cõtra macheronta.De sama
ria ad duas leucas cõtra austrũ iuxta viã que ducit sychem in monte alto ad dexterã est bethel mõs
in quo Jeroboam filiꝰ naboth posuit vnũ de vitulis aureis q̃bus peccare fecit israel.
Inde ad dimidiã leucã ad sinistrã suꝑ viã est aliꝰ mons altior ꝑore q̃ vocat̃ dan suꝑ ciuitatẽ sychẽ.
in q̃ dicũt quidã ꝙ aliꝰ vitulus aureus positꝰ fuerat.sed alij tradũt ꝙ in ciuitate dan q̃ nũc belenas
siue Cesarea philippi dr̃.⁊ hoc videt̃ Hieronymꝰ potius velle.Eligat q̃uis qđ voluerit.certũ tñ est
ꝙ mõs iste dan vocat̃.Inter istos duos mõtes sita est ciuitas sichẽ hodie napolis.siue vt alij dicũt
napolosa vocata.amenitate nimia ⁊ delitijs abũdãs ȝ munita nõ ẽ nec munire pt̃ vllo mõ nec aliq̃d
restat.nisi ꝙ hostibꝫ accedẽtibꝫ ad portã vnã h̃itatores fugiãt ꝑ aliã si fuerit eis pautiores ⁊ ĩferiores
Est aũt in valle media sita int̃ mõtes altissimos ita vt intꝰ iacere possit aliq̃s cũ lapide manuali.De

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

porta eius australi q̄ʒtum fere bis pōt arcus iacere est fons Jacob in via q̄ ducit Hierusalē vbi dn̄s fatigatꝰ ex itinere sedēs suꝑ puteū aquā petiuit a samaritana. Supra fontē istū ad dexterā est mons excelsus habēs duo capita quoꝝ vnū garisim. aliud ebal appellat̄ In monte garisim edificato altari Josue scripsit Deuteronomiū. et benedicētes stabant ⁊ maledicētes. Et de monte ebal respondebāt vt ꝑceptū fuit Deutero. xxvij. Supra monteʒ garisim ostendit̄ adhuc phanū antiquissimū Jouis. olim piaci hospitale qđ ad instar templi Hierosolymoꝝ edificauerat sarrabalach vel saraballa tēpore Alexandri macedonis. dux regiōis trans flumen genero suo manasse q̄ voluit esse summꝰ pōtifex. ⁊ ꝑmansit idē templū ibi vsqꝫ ad destructionē factā ꝑ rhomanos. ⁊ vestigia eius ⁊ ruine adhuc vident̄. ⁊ hunc montē ⁊ hoc templū credit̄ demōstrando. Johā. iiij. innuisse. mulier samaritana q̄n dixit. patres nr̄i in mōte hoc adorauerūt. Ad sinistrā fontis huius est oppidū quoddā magnū valde sed desertū qđ credo fuisse sychem antiquā. q̄ꝛ ruine eiꝰ magne sunt distans de fonte ⁊ māsione Jacob q̄ʒtum bis pōt iacere arcus. in amenissimo loco sitū. nisi ꝙ aq̄s caret. nec vidi al's locū tā fertileʒ et fecundū. Distat aūt de ciuitate que nūc napolis dicit̄ siue napulosa iactu duoꝝ arcuū. ⁊ hanc napolim q̄daʒ putāt fuisse thebas. Huic fonti adiacet ꝑdiū qđ dedit Jacob Joseph filio suo extra fratres suos: vt habet̄ Gen̄. xlviij. ⁊ est vallis lōga ⁊ fertilis ⁊ amena nimis. Et nescio eque magnā vallem sibi similē in delitijs. Jn sychem sepulta sunt ossa Joseph allata illuc de egypto.

De sychem quattuor leucꝭ ꝯtra austrū iuxta viā euntibꝫ Hierusalē ad dexterā est Lepna casale pulcrū valde. Est tn̄ alia ciuitas in tribu Juda Lepna dicta. sed ista fuit de tribu Effraim. De lepna q̄nqꝫ leucis cōtra austrū est oppidū magmas magnū satis. qđ fuit terminꝰ tribus effraim cōtra austrū. nūc dicit̄ Byra. et fuit quondā fratrū militie tēpli. Juxta latus eiꝰ australe sunt termini inter tribū effraim ⁊ beniamin. De magmas cōtra austrū ad vnā leucā est gabaa Saulis. vbi oppssa fuit vxor Leuite q̄ venit de Bethleem. ꝓ qua vere tota tribꝫ Beniamin deleta fuit. Judicū. xix. De ista ciuitate gabaa fuit oriūdus Saul filius Cis ꝑmus rex israel. De gabaa ad vnā leucā contra austrū est villa Rama in mōte sita ad sinistrā euntibꝫ in Hierusalē extra viā nō longe. De hac credit̄ dictū illud Hieremie. xxxj. Vox in rama audita est ⁊c̄. De rama ad duas leucas cōtra austrū est ciuitas illa gl'iosa Hierusalē ciuitas summi locꝰ vtiqꝫ sanctꝰ quē elegit dn̄s vt esset nomē suū ibi ⁊c̄. Nota tamē prius ꝙ plures sunt ville in terra sancta q̄ dicunt̄ Rama. vna iuxta Thecuā circa viā q̄ ducit in Ebron. Alia in tribu neptalim nō longe a castro Zephet. Tertia est ista de q̄ hic dicit̄. Quarta sylo q̄ similiter Rama dicit̄. Rama aūt excelsum interꝑtat̄. ⁊ reuera oēs iste ville in collibꝫ excelsis sunt site. De sychem igit̄ procedēdo ꝯ austrū ad iordanē ꝑmo ad quattuor leucas est Emon oppidū valde bonū in ameno loco sitū. abundās q̄ndā oībꝫ bonis Et fuit de sorte effraim. De emon ad quattuor leucas cōtra orientē in descensu mōtis effraim ad duas leucas a iordane in cāpestribꝫ est Zephet casale vbi torrens carith descendit de monte. iij. Regum. xvij. in quo māsit Helias quādo corui deferebant ei cibum mane ⁊ vespere.

De zephet ad vnā leucā ad sinistrā ꝟsus terrā tophne est castrū Doch in q̄ ptolomeꝰ filius Abobi insidiose cepit simonē. j. Machab. vlti. Jn loco isto multū plane videt̄ terra galaad ⁊ duaꝝ tribuuʒ ⁊ dimidie. Terra esebon ⁊ mōtana moab mōs abarym ⁊ phasga ⁊ nebo. ⁊ descendit̄ hic in capestria iordanis. ⁊ sunt loca plana vsqꝫ in Jericho ⁊ vltra ꝑ totū descēsum iordanis vsqꝫ ad mare salinarū. mōtes etiā abarym ⁊ phegor ⁊ phasga ⁊ nebo sunt directe ꝯ locū istū, vltra iordanē. Sciendū etiā ꝙ ab ortu iordanis sub mōte libano vsqꝫ ad desertū Pharan fere ꝑ centū miliaria ⁊ ampliꝰ ip̄e iordanis in vtroqꝫ littore cāpos latos ⁊ amenos hꝫ. ⁊ postea idē cāpi circūdant̄ montibꝫ altissimis hincinde vsqꝫ ad mare rubrū. De zephet fere ꝯ austrū sꝫ tn̄ declināndo parū cōtra orientē ad quiqꝫ leucas est locꝰ galgala vbi lōgo tp̄e castrametati sunt filij isrl' trāsito iordane. ⁊ fuerūt ibidē q̄dam ex eis circūcisi. De galgalis ad vnā leucā eūdo in Jericho ad dexterā vltra viā est mons quarētena dictus vbi dn̄s q̄draginta diebꝫ ⁊ noctibꝫ ieiunauit. altꝰ mons ⁊ difficilis ad ascēdendū. sꝫ tētatus est dn̄s ipse in alto mōte. q̄ ꝑ tres leucas distat ab isto suꝑ in deserto a latere bethel ⁊ hay australi. Subter q̄rētena fere q̄ʒtuʒ bis pōt iacere arcꝰ. orit̄ fons helisei ⁊ effluit cuiꝰ aq̄s sanauit heliseus. q̄ꝛ amare erāt ⁊ steriles. Hic fluit iuxta locū galgale a ꝑte australi. ⁊ impellit ibidē magna molēdina. ⁊ postea diuisus in riuos plures rigat cānamellas ⁊ ortos vsqꝫ Jericho ⁊ infra. ⁊ influit in iordanē. Juxta galgala ad dimidiā leucā ꝯ austrū est vallis achor sub mōte vbi lapidatꝰ est idē achor ꝓ futuro anathematis. De galgalis cōtra orientē ad vnā leucā Jericho ciuitas sita est q̄ndam gl'iosa. sed nūc vix octo hꝫ domos. ⁊ sunt ibi vix vestigia ville. ⁊ oīa monimēta sacroꝝ locoꝝ in ea penitus sunt deleta. De Jericho ad duas leucas post iordanem est capella in honore sancti Johānis baptiste facta. vbi creditur dn̄s baptisatus. credūt tamen quidam iuxta salim hoc factum esse. sed ecclesie solēnitas cōtradicit. Que facta sunt in Jericho satis sunt nota.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De Jericho ad duas leucas iuxta marē mortuū est bethagla vbi filij isrł plāxerūt prēm suū Jacob
mortuū qñ eum tulerūt de egypto Genesis.l. Distat aūt ad vnā leucam de iordane ⁊ habitabāt ibi
quondā monachi greci. De Jericho tribus leucis de iordane est capella scti Johānis ⁊ mare mor-
tuū qđ lacus aspalti id est bituminis vel mare salis dicit̄. Jstud diuidit arabiā ⁊ iudeā. ⁊ est in litto
re ei⁹ orientali terra moab ⁊ amon ⁊ mons seyr. ⁊ extendit̄ vsq₃ ad cadesbarne ⁊ desertum pharan.
Ostendit̄ circa mediū eius in littore oriētali mons roob q̄ antiquitus petra deserti dicebat̄. nūc vo
Crach dicit̄. castrū munitū valde. qđ Balduinus rex postea Hierusalē edificauit p̄ regno Hieru-
salem dilatando. Sed nunc Soldanus tenet illud ⁊ reponit ibi thesaurū totius egypti ⁊ arabie.
De Crach ad duas dietas cōtra vulturnū est areapolis nūc petra dicta. metropolis toti⁹ arabie secū
de. olim tamē Ar dicebat̄. ⁊ erat in torrēte Oron sita in cōfinio Moabitarū ⁊ Amonitaꝝ. ⁊ Amor
reoꝝ. Jn eodē littore est loc⁹ vbi Balaam fuit ductus in mōtana moab vt malediceret filijs israel.
De Jericho q̄nq₃ leucis cōtra affricū est Segor oppidū sub monte Engaddi int̄ quē ⁊ mare mor-
tuū est statua salis. in quā vxor Loth fuit versa. Gen̄. xix. pro qua videnda multo labore opus est.
Habet aūt mare mortuū in latitudine q̄ p̄tendit̄ ab oriente in occidentē sex leucas. Jn lōgitudine q̄
p̄tendit̄ ab aq̄lone in austrū dicūt sarraceni q̄ habet quīq₃ dietas summe tenebrosas sicut est cami
nus inferni. multa dicunt̄ et scribuntur a diuersis de mari isto que pertranseo tanq₃ multis nota.
Hic tamē nota q̄ de vapore hui⁹ mar₃ tota vallis illa q̄ dicebat̄ quondā illustris. ⁊ vere dico q̄ a fi
ne hui⁹ maris q̄ est in deserto pharan vsq₃ supra Jericho ad dimidiā dietā fere reddita est inutilis:
ita vt nec gramē proferat nec germē aliqđ oīno p̄ totā latitudinē suā. que q̄nq₃ vel sex est aliq̄n leu-
carū. nisi iuxta ciuitatē Jericho vbi cānamellis ⁊ orti rigant̄ de fonte helisei: Et o tremendū p̄ cer-
to dei iudiciū q̄ p̄ tot secula annoꝝ peccatū adeo p̄sequit̄ sodomoꝝ q̄ etiā terras penes ipsas luit per
tot milia annoꝝ. A dextris insup̄ ⁊ a sinistris mōtes sterites sunt ⁊ aridi. vel barbare habitatiōis p̄
stadia lōga terraꝝ. vbi vapor idē p̄tingere pōt vēto impellēte. Dicūt q̄daʒ iordanē aq̄s suas nō mi-
scere. sed p̄usq₃ illuc veniāt a terra absorberi. S₃ sarraceni p̄ certo dicūt q̄ intrat ⁊ exit. s₃ post modi
cū spaciū de exitu suo de terra absorbet̄. Excrescit aūt mare istud interdū de resolutione niuiū. de li
bano ⁊ alijs mōtanis. de inundatiōe iordanis ⁊ torrētis iaboth ⁊ hermon ⁊ sareth. de pluuijs cadē
tib⁹ in galilea monte galaad. terra moab. ⁊ amon. ⁊ seyr. de q̄bus oīb⁹ aque descēdunt p̄ iordanē ad
mare istud. Jnuenit̄ etiā in eo bitumē collectū de fundo ipsius qđ vento agitāte adheret sibi mutuo.
⁊ appulsum littorib⁹ tollit̄ in magna quātitate. ⁊ est medicinale. ⁊ forte nō soluit̄ nisi mēstruo sangui
ne. ⁊ appellat̄ gluten iudaicū. Unde ⁊ lacus idē aspalti ⁊ bituminis appellat̄. Dicit̄ eñ Genes̄. xiiij.
q̄ vallis siluestris q̄ nūc est mare salis. habebat puteos multos bituminis. ⁊ hodie sunt plures in lit
tore ei⁹. Et hec de isto mari dicta sufficiāt. De galgale loco de q̄ dictū est supra trib⁹ leucis de fon
te helizei tantūdē cōtra aq̄lonē in mōtanis a latere aq̄lonari quarentene. est Hay ciuitas quā expu-
gnauit Josue Rege interfecto. vt dr̄ Josue. vj. De hay ad vnā leucā fere p̄tra aquilonē. sed aliquātu
lū declinando ad occidentē est Bethel ciuitas q̄ quondā Lusa dicebat̄. in tribu beniamin vbi Ja-
cob vadēs p̄tra occidentē qñ fugit a facie Esau fratris sui lapidē capiti supponēs obdormiuit. ⁊ vi-
dit scalā stantē sup̄ terrā ⁊ cacumē eius tāgens celos. Gen̄. xxviij. et erexit lapidē in titulū. ⁊ appella
uit nomē ei⁹ Bethel. De Bethel ad vnā leucā cōtra aq̄lonē v̄sus Rama q̄ de sylo dr̄. est palma Del
bore vxoris Lapidoth. que iudicauit israel. et Barach misit ad pugnanduʒ cōtra Zizaram in mōte
Thabor. Judicū. iiij. De Bethel ad duas leucas. de Hierusaleʒ trib⁹ nō longe a Rama beniamin
est Anatoth viculus sacerdotū modicus. a q̄ Hieremias p̄pheta extitit oriūdus. Juxta anatoth in
ter orientē ⁊ austrū. incipit desertū illud qđ est int̄ Hierl̄m ⁊ Jericho. qđ nūc desertū quarētene dr̄.
⁊ extendit̄ vsq₃ sup̄ Galgala vsq₃ ad desertū p̄tra Thecuā ⁊ Engaddi iuxta mare mortuū. Supra
mare mortuū in littore ei⁹ occidētali de Segor ad vnā leucā est ascēsus mōt₃ Engaddi. in q̄ aliq̄n
inuenit̄ Dauid latuisse cū Saul persequeret̄ eum. Jn circūitu montis illius ⁊ in ipo erat q̄dam vi
nea balsami. sed tēpore Herodis magni Cleopatra regina egypti in odiū ipsius Herodis. fauēte si-
bi Anthonio. transtulit eam in Babyloniā egypti. et cultores balsami dicūt q̄ a meridie sabbati vs-
q₃ ad diem lune boues nullo modo trahere possunt aquā illā etiam si in frusta conciderent̄. Ortus
habet in lōgitudine quantū bis potest iacere arcus. in latitudine iactū lapidis. et nunc nō colitur vi-
nea balsami in egypto nisi a christianis: ⁊ rigat̄ de quodā fonte in quo dicit̄ beata virgo sepe pueruʒ
Jesum baptisasse. sunt tamē surculi vineaꝝ valde nobiles in Engaddi. sed nō colūt eos sarraceni. et
christiani nō habitant ibi q̄ colere possent eos. Sub engaddi iuxta mare mortuū sunt arbores pul
cerrime. sed fruct⁹ earū qñ decerpit̄ interius fauilla ⁊ cinere plenus inuenit̄: vt supra habitū est.
Montes engaddi alti sunt valde ⁊ sunt mirabilis dispositionis prerupti rupibus ⁊ vallibus. qui
etiam videntibus incutiant horrorem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De Jericho ad quattuoꝛ leucas cõtra occidentē via q̃ ducit in Hierusalē ad sinistrā quarentene est
castrū Adomyn vbi ille q̃ descendit ab Hierusalē in Jericho incidit in latrones. Luce. x. quod mo
dernis tēporibus multis cõtingit ibidem. et ab effusione frequenti sanguinis locus ille nomē acce=
pit. Est em̄ horribilis visu ⁊ periculosus valde. nisi aliquis vadat sub conductu.
De adomyn ad duas leucas ꝯtra occidentē est bathurim de tribu beniamin. de q̃ fuit Semei filiꝰ
gemini. q̃ maledixit dauid qñ fugit a facie absolon. vt dr̄. ij Regū. xvj. Et est castrū satis pulchrū ⁊
in mõte alto situ. Subtus ꝓo in valle ꝯtra oriente in via regia de Adomyn est lapis q̃ vocaꝛ beon
filij ruben magnꝰ in modū clibani. ⁊ videꝛ esse marmoꝛ. De bathurim ꝯ occidentē quātū bis pōt ia
cere arcꝰ loco ꝓcliuiori est Bethania castellū marthe ⁊ marie. ante cuiꝰ introitū minꝰ q̃ȝ sit iactus la
pidis iuxta cisternā in cāpo ostendiꝛ locꝰ vbi dn̄o bethaniā venienti ꝓmo occurrit martha. ⁊ postea
maria ab ea vocata. Joh. xj. In bethania adhuc oñdiꝛ domꝰ Symonis leprosi. in q̃ recubuit dn̄s
iesus qñ maria magdalena venit ad eū afferēs alabastrū vnguēti. ⁊ stans retro secꝰ pedes eiꝰ lachry=
mis cepit rigare pedes eiꝰ. ⁊ capillis capitis sui tergebat. ⁊ osculabaꝛ pedes eiꝰ ⁊ vnguento vngebat
vt habeꝛ Luce. vij. Ista domꝰ Marthe in q̃ fuit sepiꝰ hospitatꝰ dn̄s est hodie eccl'ia in honoꝛe eiꝰ ⁊
marie magdalene fabricata. Sepulchrū aūt Lazari de quo resuscitatus fuit nō longe est ab illa ec=
clesia. vbi etiā est facta capella valde decēs ⁊ pulcra. ⁊ monumentū eius marmoꝛe tectū. Sarraceni
multū honorāt sepulchrū istud ꝓpter miraculū resuscitatiōis ibi factū a dn̄o. Recedendo de betha=
nia nōdū videꝛ hierusalē ꝓpter montē oliueti interpositū. sȝ oñdiꝛ ꝓmo tumoꝛ q̃dā terre. ⁊ videꝛ ꝑs
q̃dam ciuitatȝ dilecte cū mõte syon. Descendiꝛ igiꝛ de mõte ⁊ iterū ciuitas dilecta occultatur.
Itē sub latere oriētali mõtis oliueti iuxta bethphage q̃ ad iactū lapidis dimittiꝛ ad sinistrā sub mõ=
te offensiōis in valle. viculis valde ꝑuus ascēdiꝛ ꝑ latus australe ⁊ giraꝛ mons oliueti. veniꝛq̃ȝ ad lo
cū vbi dn̄s asinū ascēdit. ⁊ ꝯtinuo resplēdet ciuitas cū tēplo ⁊ eccl'ia sancti sepulchri ⁊ sanctis locis
ceteris. Veniꝛ ergo ad descensum mõtis oliueti vbi turbis p̄cedentibꝫ et sequentibꝫ clamantibꝫ quo
q̃ȝ Osanna filio dauid. ⁊ letantibus suꝑ benedicto eius aduentu ipse videns fleuit amarissime suꝑ
illā. Inde procedendo veniꝛ inter locū orationis eius in agonia. ⁊ locū captiuitatis eius in gethse
mani. Transitoq̃ȝ toꝛrente Cedron veniꝛ in golgatha vbi crucifixerunt eum ⁊c̄.
Eterū ad descriptiōes patris terre q̃ adhuc restat redeamꝰ. De Hierusalem igiꝛ ꝓcedēdo
duas leucas ꝯtra angulū q̃ est int' occidentē ⁊ septētrionē est mōs sylo q̃ ⁊ distat de gabaa
saulis vnā leucā ⁊ plus. ⁊ de rama benyamin sil'iter. In hoc loco fuit arca dn̄i lōgo tp̄e. ⁊
tabnaculū federis qđ fecerat moyses in deserto. De ista ad vnā leucā ꝑuā est gabaon ciui
tas de tribu benyamin sita in codē mõte. vnde ⁊ ibi diciꝛ fuisse excelsum maximū. Istiꝰ ciuitatȝ inco
le miserūt ad Josue in galgala nūcios audiētes cūcta q̃ fecerat Josue iericho ⁊ hay. callideq̃ȝ cogitā
tes tulerūt sibi cibaria. saccos veteres asinis imponētes. ⁊ vtres vinarios scissos atq̃ȝ cõsutos. calcia
mētaq̃ȝ ꝑantiq. que ad iudiciū vetustatȝ cõsuta erāt. induti veteribꝫ vestibꝫ Panes q̃ȝ quos poꝛtabāt
obuiaticū duri erāt. ⁊ in frusta cõminuti. ⁊ ita veniētes ad Josue oēmq̃ȝ simul isrl' dixerūt. De terra
longinqua venimꝰ / pacē vobiscū facere cupiētes ⁊c̄. vt habeꝛ Josue. ix. ca. De Hierl'm ad quattuoꝛ
leucas cõtra occidentē est Emaus castellū vbi dn̄s ambulās cū duobꝫ discipulis in specie ꝑegrini/
agnitus in fractione panis. hec villa hodie Nicopolis appellatur.
De Hierusalem tribus leucis sub monte sylo cõtra occidentē est Bothoꝛon inferioꝛ de quo fit mē=
tio in libꝛo Josue ⁊ Machabeoꝝ. ⁊ est de tribu benyamin. De Hierusalē ad quattuoꝛ leucas ⁊ di=
midiā cõtra occidentē euntibꝫ Dyopolim siue liddam est Cariathiarim q̃ fuit vna de vꝛbibus ga=
baonitarū. in qua viginti annis mansit arca domini, postq̃ȝ de philistijm est reducta. De cariathia=
rim ad duas leucas fere cõtra occidentem est Lachis similiter vna de vꝛbibus gabaonitarū. cuius
mentio fit. iiij. Regum. xviij. quā obsedit sennacherib tempoꝛe Ezechie. et fuit de tribu benyamin.
De cariathiarim ad duas leucas cõtra austrum fere est Bethsames oppidum qđ ad differentiā alte=
rius bethsames que in neptalim est diciꝛ bethsames Jude Attamē in rei veritate erat de tribu Dan
q̃ fuit circa soꝛtē Jude iuxta mare. In campo huius ville due vacce de accaron reduxerūt arcā do=
mini quādo bethsamite metebant triticū in valle ⁊ moꝛtui sunt de ipsis. lxx. viri ⁊ q̃nquaginta milia
plebis: eo q̃ȝ vidissent arcam dei nudā. vt habeꝛ. j. Reg. vj.
De Hierusalem ad duas leucas contra occidentē est Ramata sophym partim de tribu benyamin:
et partim de tribu effraym erat sita tamē in monte effraym. Planicies em̄ illa sic appellaꝛ. licet mons
nō sit sed campus planus. Dicta etiā fuit Aromathia de qua fuit Joseph nobilis decurio q̃ sepeli=
uit dominū Jesum xp̄m. Samuel ꝓpheta fuit de ea oꝛiundus ⁊ in ea sepultꝰ. hodie dr̄ ramula. de ra
mula vel ramatha ad tres leucas cõtra occidentē est Joppe ciuitas q̃ ⁊ Japha diciꝛ. vbi Jonas in=
trauit nauē volēs fugere a facie dn̄i in tharsis, hoc est ad insulas maris, vt habeꝛ Jone. j. In ea q̃n=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

dā erat ꝓnceps apostoloꝝ Petrus hospitio detent⁹ apud symonē coriariū. cui⁹ dom⁹ erat iuxta mare. In q̄ etiam ipe petrus hospitio recepit viros q̄s ad angeli monita Corneli⁹ cēturio de cesarea miserat ad accersiendū eū ad se. vt habet̄ Act. x. Ex eadē domo sub rupe posita facta est postmodū capella in honore scti Petri ꝯsecrata hodie desolata. Sūt etiā ibi scopuli in mari ad q̄s f̄m fabulas Andremoda filia Thephei religata fuit deuorāda a belua marina. sꝫ a rege ꝑseo liberata. Sub ea est ianua port⁹ alius q̄ndā iudee ad duas leucas ꝯ austrū. quē portū cepit Judas machabe⁹ ⁊ succēdit cū nauib⁹. ita vt ignis in hierl'm videret̄. vt habet̄. ij. Machab. xij. De hierl'm ad duas leucas ꝯtra austrū sita est Bethleē ciuitas illa veri dauid ortu insignis in sinistra ꝑte vie q̄ ducit Ebron extra viā tū̄ ad iactū arc⁹ vnius. ꝓus tū̄ occurrit sepulchrū Rachelis ad dexterā iuxta viā cui piramis pulcra imminet quā edificauit Jacob in titulū monumenti Rachelis. supponens eidēꝫ sup tumbā duodecim lapides grandes f̄m numeꝝ filiorū israel. q̄ hodie ibidē sunt. Juxta sepulchrū inueniūtur q̄dam lapilli nigri oīno sīc cicera dispositi. q̄s ibidē solēt colligere ꝑegrini ꝓpter mira q̄daꝫ que hic dicunt̄ fuisse facta. Contra ꝟo ciuitatē bethleem est turris Ador siue gregis vbi Jacob dicitur aliquanto tēpore post mortē Rachelis mansisse et pecora sua pauisse.

De Bethleē ad q̄nq̄ iactus arcuū fere est loc⁹ vbi pastores custodiētes vigilias noctꝭ sup gregē suū in hora natiuitatꝭ xp̄i viderūt ⁊ audierūt angelos cātantes. Gl'ia in excelsis deo Qui etiā nūciauerūt natū esse mūdi saluatorē. Bethleē ꝟo sita est in mōte alto sed arto. q̄ ab oriēte in occidēteꝫ in longitudinē se extēdit. Ab occidēte hꝫ introitū ⁊ ibi est cisterna iuxta portā de q̄ dauid ꝯsiderauit bibere cū esset in ꝑsidio ⁊ statio philistinoꝝ in Bethleē. ⁊ tres fortissimi ꝑ media castra philistinorū ꝑrexerūt ⁊ hauserūt aquā de cisterna bethleē q̄ erat in porta et attulerūt ad Dauid vt biberet. vt habet̄. j. Paralyp̄. xj. ca. In fine ꝟo oriētali ciuitatꝭ eiusdē sub rupe q̄daꝫ q̄ erat iuxta murū ciuitatꝭ ⁊ videt̄ f̄m morē terre illi⁹ fuisse locus ꝓ stabulo. habēs presepe excisum in petra vt ibi moris est facere ꝑsepia. ortus est huic mūdo de ꝟgine matre sol iusticie xp̄s ih̄s deus nr̄. Ostendēs se sua natiuitate sordes et tenebras mūdi ablaturū eo ꝙ in sordib⁹ nasci ⁊ oriri voluit talis loci. Juxta ꝑdictū ꝟo rupem est alia capacior quattuor tū̄ pedib⁹ distās. sub q̄ erat ꝑsepe in q̄ dulcis puer ille mox nat⁹ corā boue et asino pānis inuolut⁹ fuit reclinat⁹. videt̄ mihi ꝓ certo vna tm̄ rupes fuisse. sed factū est ostiū in medio ꝑ rupem ꝑ qđ in chorū de illa capella est ascēsus. Ad locū aūt dulcissime natiuitatis descēdit ab eccl'ia in capellā ꝑ decē gradus cui⁹ cause suꝑius assignate sunt. Est aūt capella illa tota interi⁹ facta de oꝑe musino ⁊ strata marmore ⁊ sumptuose valde facta Suꝑ locū illū vbi btā virgo pepit pōt dici missa suꝑ tabulā marmoreā q̄ strata est ibi. De lapide etiā nudo videt̄ ibi ꝑs vbi nat⁹ est xp̄s. Similiter etiā ꝑs quedā ꝑsepis in q̄ iacuit xp̄s relicta est nuda. q̄ loca fideles deuotissime osculant̄. Non vidi nec audiui aliquē q̄ dixerit se eccl'iam vidisse tā deuotā in toto orbe terrarū sīc est eccl'ia bethleemitana. Sūt em̄ in ea colūne marmoree ꝑ quattuor ordines disposite nobilissime. nō solū multitudine. sed magnitudine stupēde. ꝑterea nauis ipa eccl'ie desuꝑ colūnas vsq̄ ad trabes facta est de oꝑe misino pulcerrimo ⁊ nobilissimo de oīb⁹ hystorijs a creatiōe mūdi vsq̄ ad aduentū dn̄i ad iudiciū Totū etiā suꝑ pauimentū eccl'ie stratū est marmore diuersoꝝ colorū. qđ mira varietate pictura decorat. quaꝝ ꝓciū f̄m opinionē multoꝝ nō pōt estimari. Sarraceni q̄dem oēs eccl'ias btē ꝟginis honorāt. sed ꝑcipue istā que est in bethleē. Soldanus ꝟo vidēs in eccl'ia ista ornatū ⁊ tabulas et colūnas oēs ꝓciosas valde. ꝑcepit oīa deponi ⁊ portari in babyloniā. volens inde palatiū suū edificare. Mira res artificibus cū instrumētis accedentib⁹ ipso adhuc Soldano astante cū multis alijs. de sano et integro pariete quē nec acus videbat̄ posse penetrare serpens mire magnitudinis exiuit. primeq̄ tabule que occurrit dedit morsum. tabula ꝑ transuersum crepuit. secundā adijt. tertiā ⁊ quartam. deinceps vsq̄ ad tricesimā. ⁊ sic omnib⁹ accidit om̄ibus stupentib⁹. etiā ipo Saldano cōtinuo propositū reuocante serpens disparuit. Remansit igit̄ ecclesia ⁊ remanet vsq̄ hodie sicut prius. vestigia tamē corporis serpētis apparent vsq̄ hodie in singulis tabulis quas transiuit quasi cōbustio quedā igne facta. Et suꝑ om̄ia mirabile videt̄ quomō serpens ille potuerit sic trāsire in pariete qui erat planus ⁊ politissimus sicut vitrū. In exitu hui⁹ ecclesie contra aquilonē est ambitus claustri qđ fratres aliqui minores hodie inhabitant. Loca sacra hui⁹ ecclesie ⁊ claustri suꝑius sunt etiā designata ⁊ descripta vnde hic trāseo. De ecclesia ista q̄ꝫtum iactus est lapidis fere contra oriēte est ecclesia sancte Paule ⁊ Eustochiū filie eius. vbi sunt etiā sepulchra earundē. De bethleem ad dimidiā leucam est villa quedā contra occidentē nomīe Bezech que abundabat quondā optimo vino: ita ꝙ in terra illa non inueniebat̄ melius. In hac villa captus est Adombezech a filijs israel cesis summitatib⁹ manuū eius ⁊ pedum qui dixit. lxx. reges amputatis manuū ac pedum summitatibus colligebāt sub mensa mea ciboꝝ reliquias. Sicut fecit ita reddidit mihi deus. Adduxeruntq̄ eum filij israel in Hierusalem ⁊ ibi mortuus est. vt habet̄ Judicū. j. capitulo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De bethleē ad sex leucas ꝯ orientē sup̄ mare mortuū est mōs Engaddi de q̄ dictū est sup̄. De engad
di trib⁹ leucis ꝯtra austrū est collis Achile q̄ postea edificato ibidē ab Herode castro inexpugnabi
li Messida est appellat⁹ In h̄ loco dauid saulū fugiēs dicit̄ aliq̄tiens latuisse. vt habet̄. i. Reg. xxiij.
De bethleē ad duas leucas ꝯtra collē achile est ciuitas Thecua in mōte sita. de q̄ fuit Amos ꝓpheta
ta q̄ etiā sepult⁹ ibidē est. quē Ochozias rex isrl' vecte ꝑ tympora trāsfixū interfecit. huic ciuitati ad-
iacet desertuꝫ thecue. Inter thecuā ⁊ engaddi est vallis bn̄dictiōis. vbi Josaphat rex Juda pugnuit
ꝯtra ydumeos ⁊ filios Amon ⁊ vicit eos. Juxta hūc locū ad vnā leucā ad sinistrā cōtra desertā qua
rentene est castrū quoddā ab herode magno edificatū. qd̄ herodiū dr̄ in alto loco sitū. vbi idē est se
pult⁹ vt dicit Josephus. De thecua ad q̄nq̨ leucas int̄ orientē ⁊ austrū est Ziph oppidū iuxta deser
tū qd̄ etiā ziph dr̄. vbi legit̄ dauid sil'iter latuisse. vt habet̄. j. Regū. xxvj. Huic ꝯ austrū adiacet de-
sertū Maon in q̄ est mons carmelis vbi habitauit Nabal carmelus. vt dr̄. j. Reg. xxv. q̄ nūcios da
uid repulit. Cui⁹ etiā vxorē Abigail duxit dauid eo mortuo: vt habet̄ ibidē. Deserto maon int̄ au-
strū ⁊ oriētē adiacet mōs seyr ali⁹ in ydumea quā terrā lōgo tp̄e filij isrl' iussi sunt circūire. Deut. iij.
Deserto maon ꝯ austrū adiacet t̄ra Amalech quā iussus est saul auertere. j. Reg. xv. interfectꝭ habi-
tatorib⁹ ei⁹. Ante terrā amalech ꝯ maris mortui linguā est cadesbarne. de q̄ loco Moyses misit duo
decim exploratores ad ꝯsiderandū terrā chanaan. ⁊ dixit ad eos. Ascēdite ad meridianā plagā. Cū
q̨ veneritis ad mōtes ꝯsiderate terrā q̄lis sit. et p̄pl'm q̄ habitator est eius ⁊c̄. Cōfortami ⁊ afferte no
bis de fructib⁹ terre illi⁹. Erat aūt tp̄us q̄n iam p̄coque vue vesci poterant: vt habet̄ Nūeri. xiij. Ibi
etiā lōgo tp̄e māserūt filij isrl' ⁊ inde iussi sunt montē seyr circūire ⁊ redire i desertū ꝑ viā marꝭ rubri.
De bethleem ad tres leucas ꝯtra austrū in via q̄ ducit ebron est bethzacha villa in alto loco sita cui
ad austrū adiacet alia villa Rama noīe excelsa valde in q̄ in colle sublimi stans pōt videre totā terrā
Arabie vsq̨ ad montē seyr ⁊ oīa loca circa mare mortuū ⁊ loca latibuloꝝ dauid iordanē insuꝑ vsq̨
sethym ⁊ vsq̨ ad montē abarim. Cōtra occidentē ꝟo totū lit⁹ maris magni ab Joppe vsq̨ gazan ⁊
bersabee vsq̨ desertū seyr. totā insuꝑ terrā philistijm a ramathasophym ꝑ Beth ⁊ Achoron et Azo
tū ⁊ Jamniam ⁊ Ascalonē cū omni planicie sub mōte iuda. De rama plus q̨ leuca vna ad dexterā
ꝓpe viā regiā que ducit Ebron est mambre vbi h̄itabat Abraā longo tp̄e. vbi sedēs ad radicē mam
bre in ostio tab̄naculi sui. vidit tres viros descēdētes ꝑ viā quos etiā recepit hospitio: vt dr̄ Gen̄. xviij
Ilex illa hodie ibidē ostendit̄ ante ostiū tab̄naculi abrae. Uerū illa vetus aruit. s3 de radice ei⁹ alia
nata est. et h3 folia paulo maiora q̨ lentiscus. s3 fructū oīno sic̄ quercus. De ilice mambre ꝑ dimidiā
leucā ad dexterā iuxta viā est Ebron illa vet⁹ ciuitas q̄ hodie oīno est destructa. ⁊ sunt ruine ei⁹ ma-
gne valde ⁊ videt̄ fuisse satis gl'iosa. De ista ciuitate q̨tum arc⁹ pōt iacere ꝯtra austrū fere. et t̄n decli
nādo ad orientē est Ebron noua edificata in loco illo vbi erat spelūca duplex in q̄ sepulti sunt Adā
⁊ Eua. Abraā ⁊ Sara. Isaac ⁊ Rebecca. Jacob ⁊ Lya. Sarraceni circa hāc speluncā duplicez q̄
erat quondā ecclesia cathedralis edificauerūt munitionē firmam valde.

De spelunca duplici cōtra occidentē q̨tum iacere pōt arcus bonus est ager Damascen⁹. in quo lo-
co plasmatus fuit Adam. Ager iste in rei veritate rubeam valde habet terraꝫ que est oīno flexibilis
sicut cera quā sarraceni portant in camelis in egyptū. in ethiopiam ⁊ indiam. et ad loca alia. pro spe
ciebus valde charis vēdentes eam. et tamē modica apparet fossio illo in loco. Dicit̄ eēn q̨ semꝑ an-
no reuoluto quātūcunq̨ magna facta sit fossio semꝑ miraculose replet̄. Dicitur etiā q̨ quicunq̨ ter
ram istam secū portat nulla bestia eum offendit. hominē insuper dicit̄ a casu conseruare. Uallis ista
circa Ebron fertilis est nimis et amena supra modū et delectabilis ad manendum.

De fossa ista cōtra austrū ad iactū arcus est locus vbi Cayn fratrē suū occidit. sicut dr̄ Genesis. iiij.
Item de fossa eadem contra occidenteꝫ quātum bis potest iacere arcus in monte quodam a latere
Ebron veteris australi est spelunca quedā in rupe in qua Adam ⁊ Eua interfectū Abel filiū suum
luxerūt centum annis. Sunt hodie in spelunca lecti singulorum ⁊ fons intus scaturiens de quo bi
bebant. Et habet fere pedes triginta in longitudine ⁊ latitudine spelunca ista.

De Ebron ad duas leucas cōtra austrū est Dabir que est cariath sepher. id est ciuitas litterarū quā
cepit ottoniel filius zenem frater caleph iunior. et dedit ei axam filiam suam vxorem ⁊ irriguum su
perius ⁊ inferius. vt habetur Josue. xv.

De ebron ad duas leucas cōtra aquilonē fere sed declinādo partim cōtra occidentē est Neelleschol
id est torrens botri vel vallis lachrymarū. vnde exploratores tulerūt palmitē cū vua sua quē porta
bant in vecte duo viri. de malis quoq̨ granatis et de ficis loci illius. vt habet̄ Numeri. xiij.

Ad leuā huius vallis per dimidiā leucā descendit riuus in quo Philippus baptisauit virum ethio
pem eunuchum candacis regine ethiopum qui erat super omnes gazas eius: veneratq̨ adorare in
Hierusalem et euertebatur sedens super currū suum ⁊c̄, vt habetur Actuū. viij.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De necelleschol quattuor leucis cõtra Hierusalẽ est dom⁹ Zacharie in quã intrauit beata virgo et salutauit Elizabeth. Ubi etiam natus est sanctus Johannes baptista.

De domo illa ad duas leucas contra aquillonẽ est Nobe ciuitas sacerdotũ que nũc betgenopol dicitur in via que ducit dyospolim et ramatha vbi Dauid ab abimelech sacerdote accepit gladiũ goliath gethei. vt habetur. j. Regum. xxj.

De Bethleem ad vnã leucã et plus via q̃ ducit thecuam sepulchrũ est sancti karioth abbatis cũ suis monachis q̃ omnes eo migrante migrauerũt. et fuit quondã cõcursus magnus ad locũ istum.

Iterum pergendo cõtra austrum quattuor leucis de Accon occurrit ciuitas cayphas sub pede mõtis carmeli aquilonari.

De caypha ad tres leucas cõtra austrum est peregrinorũ castrum munitissimũ. situm in corde maris. quod quondã fuit fratrũ militie templi.

De caypha ad vnam leucam est spelunca Helie et mansio Helisei. et fons vbi habitabant filij prophetarum in carmelo.

De castro peregrinorum ad quattuor leucas est Cesarea palestine metropolis/ q̃ quondã fuit sedes archiepiscopalis. hec primo dicebatur Dor postea Pirgus straconis. Sed Herodes magn⁹ eã instaurauit et cesareã appellauit in honorẽ cesaris. de cui⁹ structura et munitiõe Josephus multa scribit. Cingitur ab occidẽte mari magno. ab oriẽte palude quadã dulci et profunda. in q̃ est multitudo cocodrillorũ. Sitũ quidẽ habuit firmũ cesarea. sed hodie penit⁹ est destructa. Mansionẽ in ea habuit Philippus et filie ei⁹ quattuor virgines prophetisse. Actuũ. xxj. Petrus etiã in ea baptisauit Corneliũ centurionẽ. Actuũ. x. q̃ prim⁹ in ea fuit epus. Paulus etiã in ea corã rege agrippa et felice presidẽ cõtra tercullũ oratorẽ elegãtissime disputauit. Actuũ. xxiiij. De cesarea ad tres leucas cõtra austrũ est villa quedã hodie Assur dicta. quondã tñ antipatrida dicebatur. ab antipatre patre herodis magni que fuit quondã fratrũ hospitalis sancti Johãnis. De assur ad quattuor leucas cõtra orientẽ est manerich nũc katho dicta. et fuit de tribu Manasse in planicie sub mõte Effraim sita nõ longe a mõte Saron. In hac presidiũ militũ posuerũt sarraceni cõtra castrũ peregrinorum qñ ipm expugnauerũt.

De katho quattuor leucis contra austrũ est mõs Saron et oppidũ sarona. cui⁹ mẽtio fit i actibus aplorum.

De assur sunt quattuor leuce vsqz Joppen que est super mare sita. De hac dictũ est supra.

De Joppe quattuor leucis est Geth nõ longe a mari sita quondã vna de ciuitatibus philistinorũ. sed nunc modicũ casale est et vocatur ybilyn in colle situm ab ea proprie incipit terra philistinorũ.

De Geth ad duas leucas cõtra austrũ est bethsames iuda. de qua dictũ est supra.

De bethsames ad duas leucas cõtra austrũ in mõte iuda videtur mõs modyn de q̃ oriũdi erant Machabei. et monstrantur hodie sepulchra eorum. illuc etiã procul ita vt videantur in mari. quia alt⁹ est situs loci.

De bethsames fere ad quattuor leucas cõtra austrum nõ longe a mari est Accaron ciuitas secunda de quinqz vrbibus philistinorũ. nunc modicũ est casale tamẽ adhuc antiquũ nomen retinet.

De Accaron ad quattuor leucas cõtra austrum est Azotus tertia de quinqz ciuitatibus philistinorum per vnã leucam distans a mari. et est nunc similiter casale satis paruum.

De ioppe ad duas leucas est Lydda siue diospolis de qua dictũ est supra. Inde ad duas leucas cõtra orientẽ fere sed tñ aliqñtulũ cõtra aquilonẽ est lebna nõ lõge a lachis quã cepit Josue et obsedit sennacherib. sicut dicitur. iiij. Regum. xviij. Inde tribus leucis via q̃ ducit in gabaon est Azecha oppidũ et maceda q̃ ambo cepit Josue cũ liberasset Gabaonitas vbi se in speluca absconderũt qnqz reges: vt habetur Josue. x. Inde tribus leucis cõtra orientẽ nõ longe a Nobe est Sochot iude iuxta vallẽ therebinthi. vbi dauid puer in funda et lapide interfecit Goliam getheum. vt habetur. j. Regum. xvij.

De nobe q̃ nũc bethenopol dicitur sunt tres leuce vsqz in Emaus q̃ hodie Nicopolis appellatur.

De Emaus vna leuca et dimidia ascenditur per vallẽ raphaym a latere dom⁹ zacharie q̃ relinquitur ad dexterã euntibus in hierusalem. Et de eadẽ domo per vnã leucã et dimidiã est castrũ valde munitum Bethsura dictũ. situm in latere montis cõtra bethleem qđ edificatũ fuit tempore machabeorum. et per fraudẽ cepit illud Antiochus adolescẽs. Distat aũt per dimidiã leucã et parũ ampli⁹ de hierusalem.

De Azoto sex leucis cõtra austrũ est astolona quarta ciuitas philistinorũ in littore maris sita formã habens semicirculi munita valde. et est quodãmodo robur sarracenorũ in illa.

De astolona quinqz leucis cõtra austrum est Gaza ciuitas in littore maris sita. que nũc cõmuniter dicitur gazera. et est sita in via que ducit in egyptũ. de qua infra in secunda parte dicetur.

De gaza sunt quattuor leuce vsqz bersabee q̃ nunc gallyn dicitur. et est termin⁹ iudee et terre promissionis contra austrũ. In hac multo tempore habitauerũt Abraam et Isaac. sicut dicitur Genesis. xiij. Et distat ab Ebron vltra vnã dietã sicut et Gaza. Has partes terre promissionis q̃ cesserũt in sortẽ tribus iude sequitur desertũ illud magnũ qđ extenditur vsqz in flumen egypti. in quo multo tempore filij israel manserunt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

hinc paucꝫ accipe ꝓrsus diabolicā suā extare legē. Nēpe duas dūtaxat leges accepisse nos a deo (p̄
ter eā q̄ nature dr̄ q̄ et oībꝫ cōis est: hūanaꝫ ꝑticipātibꝫ naturā) cōstat. Altera quaꝝ grē. altera iusticie
lex appellat̄. Lex q̄dem grē talia iubet. diligite inimicos vr̄os. bn̄facite his q̄ oderūt vos ⁊c̄. hmōi.
Lex iusticie. oculū ꝓ oculo. dentē pro dēte. vsturā pro vstura. ꝑcussurā pro ꝑcussura ⁊c̄. Itē que ad ta
lionē ꝑtinēt reddi imperat. haꝝ duarū nullā mahumeti esse manifestū est. Cū ergo iste due tantūmo
do leges hoībꝫ date sint. quaꝝ altera diuina. altera hūana magis eē videt̄. ista tertia lex a mahume/
to inuēta q̄d erit nisi diabolica Diabolo eñi inspirāte. hāc subito nescio vnde emersisse cognoscim⁹
q̄ nec hūana nec diuīa esse ꝓbat̄. Sꝫ inter vtranqꝫ ꝓdigiosa facie. nūc hoc nūc illud videri volēs. ⁊
se nūc illā nūc istā esse cōfingēs. nullū aliū nisi diabolū q̄ se inter deū ⁊ hoīes semꝑ mediū facere ni/
sus est: imitat̄. Sꝫ forsitan dices. inde ꝓbari hāc esse diuinā qꝛ cū mahumet ideota ⁊ sine lr̄is esset
nullaten⁹ eam scribere vl' annūciare hoībꝫ nisi diuina virtute potuisset. maxīe cū ipse ibi dicat. si hāc
legē fecissem⁹ descēdere supra montē inclinaret se mons ip̄e. ⁊ adoraret eā p̄ timore dei. Et multa ta
lia friuola ⁊ nihil rōnis habētia de q̄bus etiā supra habitū est. velut signa ⁊ ꝓdigia legi sue attestan
tia adduci possent. O signa ⁊ miracula in istis ait mahumet ip̄e. O signa cōparāda mari rubro diui
so. ⁊ soli ad imperiū Josue stanti ⁊ xp̄i p̄cepto mortibꝫ imperāti. imo vere magna tā veritatis q̄ꝫ v̄tu
tis inopia. Profecto argumēta imo deliramēta oīni rōni vacua. q̄si incōpertū sit nob q̄bus cōplici
bus ⁊ qualibꝫ adiutoribꝫ legē cōfecerit suā. q̄s supra descripsimus late satis. Porro circa sperāda
quā nō mō erronea sꝫ absurda ⁊ oīno irrōnabilia ꝑnitiosus ille seductor senserit atqꝫ ī alkorano po
suerit hinc accipi pōt. Nā asserit q̄ vltīa hoīs btītudo ꝯsistat ī comedēdo: bibēdo: luxuriādo cū v̄gi
nibꝫ ⁊ mlīeribꝫ speosissimis. Itēqꝫ ī p̄ciositate vestiū ⁊ lectoꝝ. vmbraculorūqꝫ amenitatibꝫ. in hortis
irriguis. pincernis dapiferis atqꝫ mīstris. existentibꝫ angelis ⁊ hmōi. Et ꝓfecto radicales errores q̄
bus gentē illā brutalē seduxit ex h̄ profluūt fonte. imo hac sentina ꝓdeūt. vnde paulo h̄ diuti⁹ subsi
stendū arbitrat⁹ suꝫ ne sensuales ⁊ carnales hinc hauriāt venenū. Quoꝝ sensus ⁊ cogitatiōes ꝓna
sunt ad malū ab adolescētia sua. Facile aūt mea q̄dē cēsura. hec falsitas pōt reuinci. nō solū ex theo
logia: sꝫ etiā ex morali ph̄ia. vti de hoc acute ⁊ docte perypatheticoꝝ princeps Aristoteles scribit in
p̄mo p̄sertim ethicoꝝ ⁊ decio. Equidē ex dictamīe rōnis naturalis ꝯcedere cogimur q̄ felicitas hu
mana ne dū cōtēplatiua verūetiā politica in bono tm̄mō cōsistit honesto. qd̄ est bonuꝫ rōnis. Nam
s̄m boetiū in. iij. de cōsolatu philosophico. Si voluptas beatos efficere posset. nil cause eēt qui ⁊ pe
cudes btē dicerent̄. Vn̄ voces iste voces pecudū sūt: nō hoīm. ꝓinde vltimā hoīs felicitatē ⁊ carna
libꝫ voluptatibꝫ ponere ridiculosuꝫ opido est int̄ sensatos ⁊c̄. Cōstat eñi qꝛ magis ⁊ min⁹ nō diuer-
sificāt speciē. vn̄ sequit̄ qꝛ nō alia bona q̄ꝫ habeat vita ista. ꝓmisit seductor ille suis deceptis. vbi eñi
eis ꝓmisit flumīa lactis ⁊ vini ⁊ mellis. nō ꝓmisit eis alios liq̄res s̄m speciē quā habeat vita ista. ⁊ si
forte gustu suauiores. Eodē mō se hꝫ et de saporibꝫ cū sint determīati nūero specieꝝ suaꝝ: nec ampli
ores nec aliȷ̄ esse pn̄t. Preterea q̄rem⁹ ab eis vtrū cibi hmōi ⁊ pot⁹ corꝑa hoīm tūc nutriēt: aut non.
si nō frustra assument̄ Si sic cū nutrimētū nō sit nisi reꝑatio cōsumptiōis q̄ fit ꝑ motū ⁊ calorē vita
lē. erit ibi cōsumptio ⁊ reꝑatio corporū. g̃ erūt corꝑa ⁊ cōsumptibilia ⁊ reꝑabilia. q̄re et defectibilia
⁊ mortalia de necessitate: nisi ꝑ nutrimentū occurrat̄ Hoc aūt est admixtio magne miserie vicꝫ quo/
tidian⁹ cōflict⁹ cōtra ruinā corꝑis ⁊ q̄tidiana refectio ꝯ ei⁹ ꝯsumptiōeꝫ. Erūtqꝫ epule hmōi nō solū
felicitati sꝫ etiā vrgētissime necessitati q̄ ꝑ cōsumptiōꝫ corꝑa nccē est q̄tidiane refectiōis alimonia re/
tineri. Amplius q̄rem⁹ ab eis vtrū sint ibi digestiōes ciboꝝ ⁊ potuū. q̄s ibi esse necesse est. Cū eñi
cibi ⁊ pot⁹ multas ꝑtes habeāt q̄ nō cōueniūt nutrimēto humanoꝝ corpoꝝ. necesse est eas ꝑ digesti
onē seꝑari ab eis que cōueniūt hmōi nutrimento ⁊ in secessum mitti: ⁊ tandē egeri. Quare cū hmōi
digestiōes ⁊ egestiones finē nō habeāt. nō sufficiet paradisus illa etiā sola stercoꝝ egestionū caꝑe. cū
oīs regio corꝑalis finito sit magnitudine. Pulchre ꝓinde irrisit quidā xp̄ian⁹ quendā sarracenū ex
hoc ita dicēs ei. Maledicta ꝑadisus in q̄ ⁊ in quā merdat̄. Qd̄ si forte dixeris qꝛ ea ibi erit vis ven/
triū vt totā suꝑfluitatē cōsumat. quāto meli⁹ ⁊ recti⁹ diceres. qꝛ ea erit ibi v̄tus corpoꝝ vt cōsumpti
onē seu resolutionē nō patiant̄. Multo eñi min⁹ est nō pati cōsumptionē ab alio q̄ꝫ facere ꝯsump-
tionē in cibo ⁊ potu. Amplius cū ponāt coitū necesse habēt ponere suꝑfluitatē tertie digestionis
cur g̃ nō prime ⁊ sc̄de digestionis. Ex hoc v̄o sequunt̄ abhominādе feditates. Aut eñi erit ibi ge/
neratio ex illo vsu mulierū. aut nō erit. Si erit et h̄ per modū vite isti⁹. erit ꝓfecto magna miseria pa
rentiū ⁊ nutrientiū. et tāto maior quāto crebrior erit ibi cōmixtio marīu ⁊ feminaꝝ. Quocūqꝫ auteꝫ
modo sit. qꝛ mors ibi locū nō hꝫ. crescet populus in infinitū. Finita est aūt regio ꝑadisi illius ⁊ oīs
regio corꝑalis sicut ex naturalibꝫ scim⁹. quare breui tp̄e necesse habebit exire ꝑs magna populi illi⁹
de ꝑadiso tali. ⁊ optebit eis creari regionē aliā ad habitationē eoꝝ. Et non vnā solā sed ⁊ infinitas.
qm̄ impossibile est regiōes finitas quātecūqꝫ sint. hoīes caꝑe infinitas. ⁊ hoc manifestū est eadeꝫ via

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

qua declarāt om̄e corp⁹ esse finitū ⁊ nullū posse ꝯtinere infinita tāta quātacūq; ꝑua demōstrata. Q̄d
q; si nō erit ibi generatio. erit ḡ sterilitas in marib⁹ ⁊ femīab⁹. quare frustra erit ibi vis generatiua in
vtrisq;. Ampli⁹ sterilitas plaga est ⁊ lesio nature in ꝟtute generatiua. vł ex ꝑte viroꝝ vel mulierū.
ꝓpter qḋ remāet op⁹ generatiōis incōpletū. Ibi aūt nec plaga nec lesio nec incōpletio siue imꝑfectio
vlla locū poterit h̄re. Ampli⁹. scḋm h̄ vis generatiua nō deseruiret fructui sed tm̄ fede voluptati.
Maximū aūt bonū generatiōis est fruct⁹ siue ꝓles. ⁊ absq; vlla cōꝑatione melior est fruct⁹ q̄; volu
ptas isti⁹ cōmixtiōis. ḡ priuabit̄ ibi ꝟtus generatiua: eo q̄ est optimū in ea. ⁊ min⁹ bonū in infinitū
ex ea ꝓueniet tūc quā nūc ꝓuenit in vita ista. ḡ vis generatiua nō beatificaret̄ ibidē. qḋ est absurdu;
dicere. Q̄ si dixeris q̄ nō erit ibi in cōmixtiōe maris ⁊ femīe feditas vł immūdicia. s; sola cōiunctio
corpoꝝ ⁊ amplex⁹. absq; emissiōe hūore hincinde. Manifestū est q̄ equoce vter; noīe cōcubit⁹. Pre
terea q̄d erit ꝑadisus ista nisi taberna indefesse ingurgitatiōis ⁊ ꝑpetue turpitudīs prostibulū vt p̄/
tercam⁹ innoīandas al's abhoīatiōes ⁊ feditates. q̄ ex hmōi cōmixtiōib⁹ mariū ⁊ femīaꝝ sequunt̄.
Q̄ aūt dicit mahumet āgelos pīcernas futuros atq; dapiferos coꝝ q̄ sibi crederēt ⁊ legē suā ꝟuarēt
⁊c̄. Quis non rideat. sctōs angelos felicitatē illā quā oclus nō vidit nec auris audiuit ⁊ in cor hoīs
nō ascēdit. deserere. vt lectos parēt eis ⁊ ornēt ad turpitudines exercēdas. ⁊ angelice btītudinis sue
excellentiā. in coq̄nariā seu dapiferariā aut pincernariā cōmutēt seruitutē. Incōparabilit̄ em̄ vilius
est seruire hmōi lectis ⁊ mēsis q̄; porcis. Unde aīalis iste hō aīalib⁹ hoībus loquēs nec futurā pa/
triā aut ei⁹ felicitatē. immo nec ꝓpriam vocē pecorinā intellexit neq; somnia sua delirus agnouit.
Ampli⁹. vt vniuersali sermōe dicam⁹. aut cū hmōi delitijs carnalib⁹ erūt siml' ⁊ delitie spūales. aut
nō. Non pōt dici q̄ sic: q̄ manifestū est q̄ se non cōpatiunt̄. Nā spūales delitie aīam ad se trahūt ⁊
in se totā rapiūt. nec sentire carnalia patiunt̄ ea hora. q̄ mentē tetigerint hūanā;. vti in raptu aut ex=
tasi liq̄do est videre. vbi etiā ad modicū bona spūalia gustata aīam totā ad se rapiūt: ac a sensib⁹ ⁊ sen
sibilib⁹ abstrahūt oīno. Quāto ḡ forti⁹ vbi totaliter btīficabit̄ mens hūana. nil carnalis sensibilis
voluptat; ꝑmittet sentire vel etiā cogitare. Si modica stilla spūalis voluptat; totā eā occupat ⁊ ab
sorbet. q̄d faciet torrēs ipse voluptat; in ebriatis ab vbertate dom⁹ dei. Non ḡ siml' esse p̄nt felicitas
spūalis ⁊ illa de q̄ loq̄mur carnalis. Q̄ si dixerit q̄ alternatim. i. latera post alterā fruent̄ in vita illa.
sequit̄ ex necessitate q̄ neutra erit plena. cū neutra sit cōtinua. Cōtinuitas autē pars est felicitatis.
Ampli⁹ ex ip̄a expientia sensus patet q̄ gustātes delitias spūales statī fastidiūt carnales. iuxta vul
gatā sententiā. gustato spū desipit oīs caro. Uñ impossibile relinquit̄ q̄ btī in patria a spūalib⁹ rede
ant ad carnales. Cū em̄ ea hora qua vacāt spūalib⁹. carnales minime appetāt. adhereāt ꝟo spūalib⁹
fortissimo amore q̄ nec memoriā patiat̄ carnaliū voluptatū. impossibile est q̄ ab eis redeāt volūtarie
ad carnales cū illas nō appetāt illa hora. Nihil est ibi qḋ eos a spūalibus delitijs abstrahat vel tra
hat ad carnales eo tp̄e ⁊ hoc volūtarie. Uiolētia aūt vł subreptio ibi locū nō h;. Uñ manifestu; est
semel admissos ad spūalē felicitatē. ab ea vel ad modicū diuertere aut se iūgi nō posse. ḡ impossibile
alternatim vtrāq; ibi obtineri. ḡ necesse est felicitatē spūalem vel oīno ibi non esse vel solā esse. i. p̄ter
carnalē istā de qua loq̄mur. cū nec possit esse simul cū ea. nec alternatim. puta nec post nec ante illam.
Q̄ si ibi nō est felicitas spūalis. q̄ est indubitanter potissima. nobilissima ⁊ maxia ꝑs felicitatis (si tm̄
⁊ alia est aliqua ei⁹ ꝑs) apparet euidēter q̄ felicitatē nō posuit. sed ꝑte; felicitatis ⁊ illā modica; atq;
vilissimā q̄ carnalē posuit solā. etiāsi noīe felicitatis digna eēt. Modicū em̄ esse in nobis id quo cu;
brutis cōmunicam⁹ oībus scitū est. Erit quoq; iniq̄tas magna in deo atq; ꝑuersitas. quoniā constat
ꝑtem illā sensualē in nobis semꝑ rebellē esse honestati. ⁊ dei volūtati. quā sic remūerabit. Portione;
aūt in nobis suꝑiorē q̄ ⁊ longe p̄stantior est que ꝓ vera honestate pugnat ac dei volūtate. nō remu/
nerabit ꝓpria gloria ⁊ felicitate. Absit absit hec a deo iniquitas: q̄ equissime queq; iudicabit.
Declaratū ex his arbitror satis euidenter. q̄ nō modo impossibile est carnalē esse ꝑadisum ⁊ felicita
tē sensibiliū delitiaꝝ: s; etiā ridiculosum. Q̄ūq; somniata hmōi felicitas nōnisi brutoꝝ est animaliū.
Q̄ūq; vera felicitas nō sustinet hmōi delitias carnales q̄s somniator ille p̄dicauit. s; necessario ab=
strahit ab eis. Unde in patria esse poterūt minime. iuxta ꝟbū veritat; qḋ Matth. xxij. habet̄. q̄ in
resurrectiōe non nubēt hoīes neq; nubent̄. sed erūt sicut angeli dei in celo. Et Luce. xx. ca. dr̄. Neq;
nubēt neq; ducēt vxores q̄ digni habebunt̄ illo seclo. Eq̄les em̄ erūt angelis dei. Et tm̄ de isto arti=
culo dicta sufficiāt ꝓpt̄ simpliciores adducta. ne huiuscemōi deliramēt; a fidei nr̄e abducant̄ ꝟitate.

Circa quartū articlm̄ de cā sc; cur ad eā sectā q̄ tot cōtinet errores ⁊ falsitates tanta cōfluxe
rit hominū multitudo. cū naturalis rō semꝑ ad optima deꝑcet̄. vt dr̄ in. j. ethicoꝝ. ⁊ ꝑ cō
sequēs ductu naturalis rōnis. hoīes hmōi errores ⁊ falsitates horrere deberēt. Nouerit
pro certo q̄sq; nulli vnq̄; notabili vel sapiēti homī eā placuisse p̄mo. sed miserrimo ⁊ im=
peritissimo vulgariū hoīm generi. q̄ ab eo de loc; siluestrib⁹ cōgregati. cū has p̄mas leges audissent

Probat iam dicta
per Matheu
Lucam

Nota

rei nouitate stupefacti sacrilegas fabulas diuina esse oracula crediderūt Deniq₃ cū et paupertate ⁊ as-
siduo ruraliū operū labore: cōfecti fuissent. cibi. pot⁹. ꝑciosarū vestiū. vmbrose amenitatꝫ. vasoꝝ spe-
ctabiliū. vxorū insup pulcherrimaꝝ ⁊ infiniti cōcubit⁹. aliarūq₃ spurcissimarū ꝑadisi delitiaꝝ beati
tudinē audiētes. seq₃ ibi ex ꝓmissione mahumeti iā iamq₃ futuros esse sperātes. ad oīa quecūq₃ ipse
mahumet voluit: pecorini hoīes cucurrerūt. Inde est ꝙ cōtra regē persidis exiēs sic adiutus est ab
eis vt vinceret. Promisit siquidē oībus q̄ in bello ipso pro eo mori eligerēt sui ꝑadisi delitias. Idcir
co animosius cōgressi pugnauerūt vt hortos optimos quos in ꝑside viderāt obtinerēt. Nā et illos
se post victoriā eis daturū dixerat. vt in hoc seculo ⁊ in futuro semꝑ in hortis eēnt. Delectant̄ enim
arabes maxime pulchritudine hortorū.

Ex si denuo inferat aliq̄s. Non soli rustici sed ⁊ multi alij etiā nobiles ⁊ philosophi legē illā sunt
secuti siue sectā. vere multi alij sed pessimi ⁊ q̄ grauati ere alieno. vel ꝓ suis sceleribꝫ morituri hāc so
lam euadēdi viā inuenerūt sapientē. vel honestū virū ad sarracenitatē de alia q̄libet lege vel secta ve
nisse: ꝑfecto nemo vidit vnq̄. Illi ꝟo philosophi arabes nati ⁊ q̄ sub lege sarracenica claruerūt. pu
ta Auicēna ⁊ pleriq₃ alij. magno ⁊ excellēti ingenio viri. etsi fortasse legis sue ineptias cognouerūt. Auicena
resistere tamē tāte multitudini rudis ꝑpli. aut nequiuerūt. aut metu mortꝫ noluerūt. aut iusto dei iu-
dicio cū ⁊ ipsi carnales hoīes essent in reprobū sensu₃ dati sunt: vt eā in q̄ nati essent legē defenderēt
poti⁹ ⁊ approbarēt q̄₃ impugnarēt. Porro hi q̄ ex iudeis vel xpianis ad eos veniūt. absit vt aliq̄ hoc
faciāt honestate ꝓuocati. Sed q₂ miseri impudici legis sue regulas nō ferūt. ad latā ⁊ spaciosa₃ viā
quā mahumet docuit. ducentē ad baratrū sese cōuertūt. Qđ quidē xpianis maxime ꝯtingit. quorū
lex spūalis ⁊ celestis. Oīa q̄ in mūdo sunt spe ⁊ desiderio amoreq₃ visionis ⁊ fruitiōis diuine. q̄ eter
na est ⁊ semꝑ manēs cōtenni ꝑcipiēs dū carnales ⁊ fluxas infeliciū mētes cōprimit. ab ea diffugiūt
q₂ pugnare cōtra carnis cōcupiscētias nolūt. Hoc tn̄ certissimū oībus sit q₂ neq₃ iudei neq₃ pagani
neq₃ xpiani quomodocūq₃ se exterius habeāt. veniētes ad sarracenos. etiāsi se esse de secta coꝝ foris
simulēt: nunq̄₃ tn̄ ex corde sunt. Simulāt aūt se esse qđ nō sunt. vt sicut ꝑdixi aliqđ corꝑis euadāt in
comodū. Aut vt porcinis voluptatibꝫ quarū apud eos copia et licētia est ꝑfruantur.

Ceterū queādmodū sctūs doctor aquinas in summa sua cōtra gētiles libro ꝑmo. capitl̄o. vj. no/
tat. Alia penit⁹ via fuit introductiōis legis mahumetice ⁊ veritatꝫ euāgelice in orbē hincinde. Si/ No[ta] Thomas de aquino
quidē lex noua ⁊ euāgelica nōnisi diuino miraculo mūdo fuit ꝓpalata. Secta ꝟo mahumetica op/
posito totaliter mō. Qđ hinc potissimū liquet. Nā in lege euāgelica omnē intellectū hūanū trāscen
dentia ꝑdicant̄. vt est trinitas ꝑsonaꝝ cū vnitate essentie i diuinis. ⁊ natura diuina ac hūana in xpo
hypostatice cōiuncte. ⁊ hmōi que oīno naturalis intellect⁹ cognitionē excedūt. In secta ꝟo mahu/
meti nil tradit̄ credendū nisi qđ facile a quolibet mediocriter intelligēti naturali pōt ingenio cogno/
sci. vt est vnitas dei ⁊ xpi homīs excellentia suꝑ alios ꝓphetas ante eū ⁊ huiusmodi. Multi etiā ho-
minū substantias spūales seꝑatas nō cognoscūt. ideo etiā in deo ⁊ angelis mahumet posuit corpo-
reitatē. Et hec vna cā est ꝙ plures sectā illā susceperūt tanq̄₃ cognitu credituq₃ faciliorē. Preterea in
veritate euāgelica vt supra habitū est carnales voluptates cohibent̄. vt sunt veneree delectationes.
honores. diuitie ⁊ hmōi. At cōtra in secta ꝑdicta. omni carnali voluptati laxant̄ habene. quinetia₃
fastus ⁊ pompe. velut q̄dam ꝟtuosa ꝑdicant̄. ideo multi etiā sequunt̄. Amplius in euāgelica verita
te ꝓmittunt̄ premia nō modo inuisibilia sed etiā a mortalibꝫ incōprehensibilia. vt manifestū est ex il
lo apostoli ꝟbo. Oculus nō vidit nec auris audiuit ⁊c̄. q̄ preꝑauit deus diligentibꝫ se. Ab hmōi aūt
nō multū inclinant̄ naturaliter hoīes. quin poti⁹ sensibilia amplectunt̄. q̄ in lege mahumetica mer
cedis loco ꝓmittunt̄. Inde est ꝙ tāta mltitudo pestifere huic secte adheret. qm̄ stultoꝝ infinit⁹ est nu
mer⁹. Vn̄ iure meritoq₃ ꝓ maximo deputat̄ miraculo noua in lege ꝙ ipsa ꝑ simplices ⁊ ideotas in
totū diffusa orbē terraꝝ. puta ꝑ apl̄os ꝑdicata. mortaliū anīos ꝑ fidē euāgelij eousq₃ attollit. vt visi/
bilibꝫ spretis. sola inuisibilia q̄rant. sequant̄. sperētq₃. deo nimiꝝ ꝟba illoꝝ credibilia faciēte. signis.
portētis. ⁊ ꝟtutibꝫ varijs. mirisq₃ scti spūs distributionibꝫ. Hec sane cā est qua freti sine vlla ambi/
guitate suscipim⁹ q̄cquid mat̄ ecclia vniuersalis ⁊ apl̄ica docet. vsq₃ adeo vt pro tantoꝝ documēto
rū assertione. per dei gratiā omni genere tormentorū mori nō timeamus. scientes pro certo vitam no
bis gloriosam restare in celis. quā nobis concedat post hanc miserā fragilem ⁊ caducam vitam ipse
qui vite mortisq₃ habet imperiū christus in secula benedictus Amen.

Circa quintū de diuturnitate durationis illius secte.

Attendendū ꝙ nōnulli mirant̄ de hoc ꝙ secta ista tā erronea ⁊ viciosa vt dictu₃ est tādiu
durat. cū ex cursu veteris ⁊ noui testamēti vsq₃ ad ipam exclusiue nulla secta seu ritus er
roneus tāte fuerit durationis. Videm⁹ eīm ꝙ assirij ⁊ chaldei persi ⁊ greci q̄ populū dei
ꝑ interualla tpm afflixerūt. fuerūt parue duratiōis respectu durationis illi⁹ secte. Siliter rhomani

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

rū ⁊ idolatraꝝ secta modicū durauit respectu isti⁹ Ex si dicat̄ ꝙ hmōi duratiōis nō est causa querē-
da.cū sit ex volūtate diuīa hoc ꝑmittēte.cuius scꝫ volūtatis causa nō est q̄renda.hoc nō videt̄ suffi-
cere. Nā licꝫ diuine volūtatis q̄ est ei⁹ essentia nō sit cā querēda cū sit ꝑma causa oīm . nihilomin⁹ tn̄
de eius effectib⁹ a sctīs ⁊ iustis viris nōnunꝗ̄ cause q̄runt̄ in similib⁹. Vn̄ Jeremias ca.xij. deo di-
cit.quare via impioꝝ prosperat̄ bn̄ est oībus q̄ preuaricant̄ ⁊ inique agūt.plātasti eos ⁊ radicē mise-
rūt.ꝓficiunt ⁊ faciūt fructū. Et Abacuc deū alloquēs in ꝑmo capitulo dicit. Mūdi sunt oculi tui
Nota sequentia
ne videas malū. ⁊ respicere ad iniq̄tatē non potes. Quare ḡ nō respicis sup̄ inique agētes ⁊ taces de-
uorāte impio iustiorē se. Que ꝟba ꝓprie possent applicari ad hoc ꝓpositū. Nā deus videt̄ tacere per-
mittēdo ꝙ ꝓplus iste tātis erroꝛib⁹ ⁊ vicijs implicat⁹.populū iustiorē se deuorat scꝫ xp̄ianuꝫ. ⁊ hoc ꝑ
tā insuetā duratiōis diuturnitatē. Nā ab initio illi⁹ ꝓphane secte vsq̄ in hodiernū tēpus currēte scꝫ
Anno dn̄i. M.cccc.lxxxv. fluxerūt anni octingēti quīquaginta vl' paulo plus. vt patꝫ recte cōputā-
ti. Nec tn̄ adhuc apparēt signa ꝯsummatiōis vel desitiōis ipi⁹.de q̄ nō solū multi mirant̄ tāte dura-
tiōis causam nō inueniētes.sed etiā q̄daꝫ alij in fide claudicāt.murmurātes de dei ꝓuidētia et eius
Responsio doctoris alicuius commendans sectam Sarracenorum pre aliis sectis
equissima iusticia. Ad hāc questionē doctoꝛ q̄dā ex iudaismo ad christianismū cōuersus (cui⁹ nomē
ob reuerentiā silere malo q̄ exꝓmere) ita putauit respōdendū vt infra habet̄. Assignās tres differēti-
as inter sarracenos ⁊ alios paganos p̄cedētes.q̄s differētias fideliter hic recitabo ꝑmū. Deinde ne-
cessarijs rōnib⁹ ⁊ maturis improbabo. dicit aūt sic. Quanq̄ tā sarraceni q̄ pagani eos p̄cedētes con-
ueniāt in rōne infidelitatis.oēs em̄ tā isti q̄ illi carēt fide vera Differūt tn̄ in multis ⁊ specialiter in tri-
bus q̄ ad ꝓpositū faciūt. Quoꝝ primū est. ꝙ hec secta licꝫ mala ⁊ pessima vt dictū est.nō tn̄ est idola-
tria nec cultū idoloꝝ publice in suo dominio ꝑmittit sic̄ alie secte p̄cedētes cōiter faciebāt vt ē mani-
festū. Nā a tēpore assirioꝝ ⁊ chaldeoꝝ vsq̄ ad tēpus Cosdroe inclusiue.cui⁹ dominiū ꝓpinquū fuit
ip̄o mahumeto semꝑ viguit cult⁹ idoloꝝ inter gētes.q̄ ꝓplm̄ dei vexabant. vt patet in veteri testamē-
to ⁊ in histoꝛijs ecclesiasticis ⁊ legēdis sanctoꝝ. Cōstat aūt ꝙ inter oīa pctā q̄bus de⁹ offendit̄:pctm̄
idolatrie est potissimū.intātū ꝙ de⁹ se ostēdit feruentius seu ardētius illud punire q̄ alia pctā. vnde
Exodi.xx.vbi ꝓhibet̄ idolatria dicit̄ de⁹ zelotes dūtaxat. ⁊ nō alibi vbi alia ꝓhibent̄ pctā. Nā cum
dixisset. Nō adorabis ea scꝫ idola nec coles.subdit.ego sum dn̄s deus tu⁹ fortis et zelotes. Et ibideꝫ
capitulo.xxxiiij.cū dixisset. Nō adorabis deū alienū.stati subdit.qm̄ dn̄s deus tuus dn̄s zelotes no-
mē ei⁹ ⁊c̄. Et Deutro.xxix.loquēs de hoīe idolatra dicit. Tūc q̄maxie furoꝛ ei⁹.i.dei seuiet.et zelus
cōtra hominē illū. ⁊ sic in multis alijs sacre scripture locis. Cuius rō est. Nā zelus importat inten-
sionē affect⁹ ex q̄ q̄s vehemēter q̄rit excludere illud qđ sibi repugnat s̄m Augustinū libro.lxxxiij.q.
Et q2 cultus idoloꝝ inter cetera pctā magis repugnat cultui diuino.ideo circa hoc peccatū dicitur
zelotes ⁊ zelare singularius q̄ in alijs pctis. vnde etiā nō tādiu tolerat duratiōnē ei⁹ sicut alioꝝ pec-
catoꝝ. Eo modo q̄ viri dicunt̄ zelare vxores.ne ꝑ cōsoꝛtiū alioꝝ impediat̄ singularitas quā in vxo-
re q̄runt. vn̄ nō tamdiu tolerat zelotipiā sicut alia vicia q̄ de vxoꝛib⁹ suspicant̄. Et q2 ista secta nō in-
currit peccatū idolatrie cōmittēdo nec ꝑmittēdo. Jdeo nō mirū si deus eā longioꝛi tp̄e tolerat q̄ ali-
as sectas p̄cedentes.quaꝝ plures publice idola colebāt. Si aūt dicat̄ hic ꝙ idolatriā multo maioꝛi
tp̄e deus ꝑmisit. Incepit em̄ s̄m quosdā a tēpore Enos q̄ fuit tertius ab Adaꝫ de quo Genesis.iiij.
Scđm vero alios a tēpore Nemroth. de quo Genesis.x. Et q̄cquid sit de hoc manifestuꝫ est . quia
tēpore Moysi egyptij idola colebāt. vnde Exodi.xij. Jn dijs egypti faciā iusticiā. ⁊ tēpore Dauid le-
git in ps̄. Omnes dij gentiū demonia ⁊c̄. Vn̄ ratio p̄dicta nō videt̄ habere locū cū sit manifestuꝫ ꝙ
Nota
deus ꝑ multo maioꝛa tēpoꝝ spacia.idolatriā in gentib⁹ ꝑmisit. Ad hoc dicendū ꝙ idolatria est no-
mē generis.sub q̄ cōtinent̄ multe ⁊ varie species idoloꝝ ⁊ cult⁹ eoꝝ. Vn̄ diuerse gētes seu natiōes di-
uersa idola colebāt ⁊ sub diuersis ritib⁹. Vn̄ Judicū.x.de filijs isrl' dicebat̄ ꝙ seruierūt dijs Aram
⁊ dijs Sydon ⁊ dijs moab ⁊ dijs amon ⁊ dijs philistijm ⁊ hmōi. Cū aūt aliq̄ gens aliaꝫ supabat.
deos illi⁹ gētis deuicte destruebat ⁊ cultū eoꝝ. Vn̄ Esaie.xxxvj. Rabsaces noīe sennacherib q̄ mul-
tas gētes deuicerat dicebat. Vbi sunt dij Amach ⁊ Arphat. ⁊ vbi sunt dij Saphat ⁊ Bayn ⁊c̄. q̄-
si diceret ꝙ sicut deuicerat gētes illas ita ⁊ deos eaꝝ. Ex q̄ patꝫ ꝙ sicut nulla fuit potestas mūdana
q̄ tm̄ durasset sicut ptās hui⁹ secte.de q̄ loq̄mur ꝓut ex histoꝛijs pōt hr̄i. ita nec fuit aliq̄ idolatria in
tātū durās. Nā vna specie idolatrie supata ꝑ aduersarios sue gētis. Alia spēs idolatria scꝫ alterius
gētis supantis insurgebat. ⁊ sic licꝫ de⁹ multo tp̄e idolatriā sub rōne generis ꝑmitteret. nullā tn̄ spēm
idolatrie diu tolerabat:sꝫ vnā ꝑ aliā puniebat. Et iō qn̄ rhomanū imperiū vt oēs natiōes sibi subiu-
garet. oēs spēs idolatrie recepit. vt in histoꝛijs scolasticis legit̄ de phano pantheon. Tunc deus oēs
hmōi idolatrie spēs. ꝑ xp̄m ⁊ ei⁹ doctrinā destruxit ꝓut fuit ꝓphetatū Danielis.vij. ꝙ lapis scꝫ xp̄s
de mōte abscisus sine manib⁹.i.absq̄ hūana ptāte nat⁹.statuā id est idolatriā gentiliū diminuit q̄ ad
oēs ei⁹ spēs. ꝓut lati⁹ alibi declarat̄. Et sic patꝫ rō vna quare ista secta nephāda de q̄ loq̄mur in pro-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

p̄pria specie ⁊ ritu tot tēporibꝫ p̄dictis plus q̄ȝ alia species idolatrie tolerat᷑. Naȝ i ista est infidelitas sine idolatria. In alijs ꝟo precedentibꝫ fuit idolatria cū infidelitate. Idolatrie aūt punitio zelo diuino subiacet quo deus feruētius ⁊ celerius eam punit q̄ȝ alia peccata vt dictū est.

Secundū ꝟo in q̄ differt ista secta ab alijs p̄cedentibꝫ est. ꝙ p̄cedentes vt cōiter cogebant fideles ad adorandū seu thurificandū idolis vt patȝ in daniele de tribꝫ puerꝭ. ⁊ in libris machabeoꝝ. ⁊ multo frequētius ⁊ clariꝰ in legēdis aplˡoꝝ ⁊ martyrū. qui ꝑ tyrannicā potestatē multipliciter torquebātur vt cultū idolis p̄starēt. sup̱ q̄ mirabilia tormēta patiebant᷑ vsq̄ȝ ad sanguinis effusionē. imo ⁊ mortē. Tenētes ꝟo istā sectā sarracenicā cōiter ⁊ vt in pluribꝫ nō cogūt fideles ad apostatādū a fide. Nā in alkorano p̄cipit᷑ ꝙ oēs hoīes non recipiētes legē suā occidant᷑ nisi soluāt tributū. Ex q̄ patȝ ꝙ ꝑ solutiōȝ tributi: soluunt᷑ ab hac coactiōe. Solutio aūt tributi sup̱iorībꝫ. etiā si sint infideles licita est dicēte xp̄o Luce. xx. Reddite q̄ sunt cesarꝭ cesari ⁊c̄. Qꝫ aūt sarraceni nō cogūt fideles ad apostatandū a fide est manifestū ꝑ expientiā. Manifestū est eīm ꝙ hodie in sctō sepulchro Hierosolymis ⁊ in ciuitate Bethleē sunt monasteria fratrū minoꝝ deuote viuentiū. ⁊ in mōte synai vbi corpꝰ btē katherine reqescit sunt multi monachi deo seruiētes sub regula scti Basilij. Et sic patȝ rō scd̄a q̄re ista secta licȝ mala ⁊ ꝑnitiosa. nō tn̄ fidelibꝫ tā nociua nec ꝑiculosa est sic̄ alie secte p̄cedētes q̄ conabant᷑ cogere xp̄ianos ad apostatandū a fide ⁊ negandū xp̄m. Vn̄ non mirū si diutius tolerer᷑ q̄ȝ secte erronee p̄cedētes. Sȝ forte cōtra p̄dicta dicet᷑ ꝙ licȝ ista secta cōiter nō cogat fideles ad recedendū a veritate fidei: tn̄ supprimit eos vehemēter. ita ꝙ viuūt inter eos quasi sub iugo captiuitatis ⁊ seruitutis. Itē predicti q̄tidie mouēt bella cōtra xp̄ianos ⁊ multos occidūt ⁊ captiuāt. ⁊ terminos eoꝝ ⁊ terras deuastāt. Ex q̄bus videt᷑ ꝙ pro honore noīs dei nō tm̄ debuissent tolerari.

Sarraceni nō cogūt fideles ad apostatan[dum]

Ad p̄mū dicendū ꝙ viuere abiecte ⁊ sub iugo seruitutꝭ nō diminuit aliq̄d de veritate ecclesiastice dignitatꝭ. Naȝ vt ait Hilarius in. vij. de trinitate. hoc hȝ propriū ecclīa. vt dū ꝑsecutionē patit᷑ floret. dū opprimit᷑ crescit. dū cōtemnit᷑ ꝑsistit. dū ledit᷑ vincit. dū arguit᷑ intelligit. tūc stat cū sup̱ari videt᷑. hec ille. Ex q̄ patȝ manifeste ꝙ veritas ecclesiastice dignitatꝭ nō cōsistit in prosperitatibꝫ mūdanis. dicēte xp̄o Johannis xviij. Regnū meū nō est de hͦ mūdo. sed potiꝰ in aduersitatibꝫ mūdanis ꝓ noīe xp̄i tolerādis. qd̄ etiā ex ꝓcessu p̄mitiue ecclīe in bonis sp̄ualibꝫ pōt hr̄i. Manifestū est eīm ꝙ in ecclīa p̄mitiua a tp̄e apostoloꝝ vsq̄ȝ ad tēpus Siluestri pape. qn̄ nulla ptās mūdana erat apud fideles. tūc ecclīa maxīe prosperabat᷑ in sp̄ualibꝫ. florebat eīm frequētibꝫ triumphalibꝫ martyrijs. qn̄ pro fide xp̄i sustinēda sūmi pōtifices ⁊ alij p̄lati ⁊ viri religiosi. etiā simplices vtriusq̄ȝ sexꝰ. pro xp̄i noīe gaudēter tormēta ⁊ rabiem tyrānoꝝ vsq̄ȝ ad mortē acerbissimā sustinebāt. Ex q̄bꝫ manifestabat᷑ ꝙ virtutes diuine scȝ fidei et spei ⁊ charitatis. ꝑ tūc in ecclīa q̄ sunt vera ⁊ maxima bona sp̄ualia: maxīe abundabāt. Qn̄ aūt ꝓcessu tp̄is fideles magnas ptātes seclˡares obtinuerūt. tūc p̄dicte ꝟtutes ⁊ si ꝑ miscd̄iaȝ diuinā nō ex toto defecerūt. nō tn̄ sub eodē vigore cōiter reperiunt᷑. sic̄ in ecclīa p̄mitiua vt est manifestū. Int᷑ fideles etiā cōmorātes his tp̄ibꝫ in ꝑtibꝫ vltra marinis. multi reperiunt᷑ deuotiores q̄ȝ in istis ꝑtibꝫ. qd̄ satis patȝ ex magna patiētia eoꝝ in tolerādis obprobrijs ⁊ iniurijs sarracenoꝝ frequēter ꝓ noīe xp̄i.

Nota bene

Ad secundū ꝟo dicēdū ꝙ s̄m Augꝰ. in. iij. de trini. ca. xvj. ⁊ allegat᷑ a mḡro in p̄mo dist. xlvj. Mala q̄ ab iniq̄s infidelibꝫ fideles pie ꝑferūt. ip̄is scȝ fidelibꝫ vtiq̄ȝ ꝓsunt ad emūdanda pctā. vl̄ exercendaȝ ꝓbandāq̄ȝ iusticiā. hec ille. Vn̄ hm̄oi debellatiōes a sarracenis haud dubiū. diuīa inferunt᷑ volūtate xp̄ianis ꝓpter multa eoꝝ pctā q̄ ab eis cōmittunt᷑ indies ⁊ plurimū inualescunt. ⁊ in talibꝫ sarraceni reputādi sunt vt flagellū dei ⁊ ꝟga furorꝭ eiꝰ. ꝓut Esaie. x. ca. habet᷑. ⁊ ita talia ꝓprie fiūt ad emendanda pctā. Qn̄q̄ȝ ꝟo ad exercēdū ꝓbandāq̄ȝ iusticiā. Nā deꝰ q̄ sine testimonio sue bonitatis: nullū tēpus relinq̄t. lāguentibꝫ seu tepescentibꝫ p̄dictis p̄ncipalibꝫ ꝟtutibꝫ. prouidit ecclīe sue. dans eis reges ⁊ p̄ncipes q̄ viriliṯ ⁊ fortissime sepe ꝯtra aduersarios fidei strēnue pugnarūt. ꝓut patȝ in historijs germanoꝝ ⁊ galloꝝ ⁊ alioꝝ orthodoxoꝝ europe p̄ncipū. Ex q̄bus patȝ ꝙ sic̄ olim cōtra idolatras feroces q̄ cogebāt fideles ad recedendū a cultu diuīo ⁊ ad adorandū idola. deꝰ disposuit martyrū cōstantiā ꝑ quā ostenderet᷑ firmitas fidei ecclīe erga deū. Sic ꝯ falsos sarracenos. in armorū potētia cōfidētes. ꝓuidit de potentibꝫ ⁊ fortissimis p̄ncipibꝫ. ꝓ deo strēnue militantibꝫ in q̄ diuina ꝓuidētia q̄ in sui dispositiōe nō fallit᷑ se ostēdit fideliū iustū ⁊ piū gubernatorē.

Augustinus. Quare infideles ꝑsequūtur fideles deo permittente

Tertiū ꝟo in q̄ differt ista secta a p̄cedentibꝫ est ꝙ p̄cedētes secte idolatraꝝ: dignitatē xp̄i in oībꝫ ⁊ ꝑ oīa denegabāt. negantes nō solū eiꝰ verā deitatē. sed etiā eiꝰ bonitatē seu ꝟtuositatē humanā. asserētes ip̄m fuisse seductorē ⁊ maleficū ⁊ hm̄oi. Vn̄ cū viros iustos ⁊ fideles ad recedenduȝ ab eiꝰ fide cogebāt. deridebāt eos ꝓpter crucē ⁊ passionē xp̄i dicentes. quō inter deos debet cōputari. ⁊ tanq̄ȝ deꝰ coli q̄ seip̄m non potuit saluū facere. que q̄dem blasphemia xp̄i cōmuniter inuenit᷑ in legēdis sanctoꝝ martyrū q̄ sub tyrannica ptāte rhomanoꝝ ⁊ persaꝝ ⁊ aliorū tyrannoꝝ post passionem xp̄i martyrio sunt coronati. Secta ꝟo ista hoc nō facit. Nā vt dictū fuit supra in tertio articulo. licȝ deitatē xp̄i neget q̄ est sūma et ineffabilis excellētia diuine ꝑsone. Cōcedit tn̄ ip̄m fuisse excellētissimū sup̱ oēs creaturas mūdi vt

dictū est. Vñ nō mirū si ꝯ istā sectā tolerabiliꝰ se habeat diuīa iusticia diutiꝰ eā sustinēdo ꝙ̄ alias ꝓce
dētes xp̄m hoīez vitupantes. Et attendēdū ꝙ circa finē mūdi antichristꝰ surget ꝑut. ij. ad Thessal.
ij. dr̄. q̄ oēs ꝑsecutiōes oīm sectaꝝ p̄dictaꝝ excedet. Nā fideles nō solū coget ad recedēdū a cultu xp̄i
sed etiā ad adorandū ipm antichristū tanꝙ̄ deū: vt ibidē hr̄. Et ideo nō tm̄ dr̄ antia plus ꝛ antipro-
pheta sicͣ mahumetꝰ vt dictū est. s; etiā antixp̄us tanꝙ̄ cetera magis xp̄o ꝯrius. Et iō sicͣ deꝰ disposu
it ꝯ ꝑsecutionē idolatraꝝ q̄ maior fuit ꝙ̄ sarracenoꝝ vt dictū est martyres. q̄ fortissimi fuerūt in fide.
intātū ꝙ mūdū vicerūt. oīa mūdana tormēta ꝓ fide xp̄i sustinēdo. Juxta illud. Hec est victoria que
vincit mūdu;. s. fides vr̄a. j. Johis. v. Sic ꝯ ꝑsecutionē sarracenoꝝ disposuit reges q̄ lic; in fidei fir
mitate nō tm̄ gradū attigerint sicͣ martyres. fuerūt tm̄ in fide stabiles. ꝛ in armoꝝ potentia deo stren
nue militātes. intātū ꝙ de ipsis pōt dici ꝙ ꝑ fidē vicerūt regna: lic; nō mundū. vt hr̄ ad Hebreos. xj
ꝛ Johis dicto caplo. Et hec fuit sufficiēs ꝓuisio ad sarracenoꝝ malitiā refrenādā; Sic etiā dispo-
suit ꝯ maximā ꝑsecutiōez antixp̄i ꝯm aduētū suū ꝑficiendū. vbi ꝯ summū ꝑsecutorē summꝰ insurget
liberator. Quibꝰ ꝯsideratis pat; rō maioris ꝛ minoris duratiōis harū sectaꝝ. q̄ sumēda est ex maiorita
te seu miōritate ꝑsecutionū earūdez. Nā q2 ꝑsecutio antixp̄i erit maxīa: ideo erit breuissima Juxta il
lud Matth. xxiij. ca. Et nisi breuiasset dn̄s dies illos nō fuisset salua oīs caro. Et pari rōne q2 ꝑsecu
tio sarracenoꝝ intͣ ceteras ē minor. vt pt; in p̄dictis tribꝰ differētijs. iō eiꝰ duratio ē valde lōgior ceteris
Et q2 ꝑsecutio idolatraꝝ fuit q̄si media intͣ eas. iō eiꝰ duratio est q̄si media intͣ duratiōes p̄dictas. ꝛ
h̄ loquēdo de duratiōe in cōi. nō attingēdo ad mēsurā tēpoꝝ exq̄sitā. q2 hoc eēt inq̄rere de tpibꝰ ꝛ mo
mētis q̄ pater posuit in ptāte sua Act. j. ca. In quibꝰ oībꝰ maxīe relucet sapiētia diuīa. q̄ vincēno ma
liciā diabolicā ꝑiter ꝛ hūanā attingit a fine vsq; ad finē fortitͣ ꝛ disponit oīa suauitͣ. Sap. viij. cap.
¶ Verū q2 doctor ille ī his dictis suis nimiū videtͣ sectā sarracenicā impijssimā attollere ꝛ cōmēdare su
per alias sectas vñ fideles tepidi reddi possent (vt alias satis sunt) ad expugnādū vel impugnādū ip/
sos ꝑfidissimos sarracenos. ecclie dei nocētissimos hostes. ꝛ crucis xp̄i inimicos. ꝛ p̄terea rōnes q̄
bus vtitͣ fundamēto carēt veritatis. atq; hec ambo sūt ꝑiculosa valde. sc; inniti in talibꝰ nō veritati q̄
ad fundamētū dictoꝝ ꝛ retrahere fideles ꝑ hmōi dicta a defensiōe fidei catholice. Idcirca ex amore
veritatis ꝛ ad ꝓuocandū fideles ꝯ illos pessimos sarracenos. ostendā breuissime ī tribꝰ illis differen
tijs ipos fore deteriores ceteris sectis vl̄ ad minꝰ eq̄les. ꝛ h̄ ꝯm ordinē triū differentiaꝝ q̄s ponit do-
ctor ille in cōꝑatiōe ad alias sectas. Primā differētiā assignās tria facit. Primo nanq; dicit ꝙ hec se
cta sc; sarracenoꝝ l; mala sit nō tm̄ est idolatria nec cultū idoloꝝ publice ꝑmittit. Scd̄o ostēdit ꝙ de
us feruētiꝰ punit pctm̄ idolatrie ꝙ̄ alia pctā. Tertio ipse opponit de diuturnitate idolatrie ꝛ soluere
nititͣ. Tria hec ꝯm ordinē ostēdā; clare nil fundamēti hr̄e in v̄itate q̄ ad intētionē suā fundandā.
Primū ostēdo sic sc; nō valere ꝯn̄tiam ꝛc̄. Nā oīa pctā q̄ sunt eq̄lia q̄ ad penā inferendā ꝛ offensam
dei ꝓuocandā nō pn̄t differre q̄ ad impunitatē. nec vnū magis excusata ꝑsecutiōe aut toleratiōe dei
ꝙ̄ aliud ꝯm hūanā inuestigationē. S; infidelitas sarracenoꝝ est eq̄lis idolatrie q̄ ad diuinā offen-
sam ꝛ penā pcti. igitͣ nō est ex h̄ rō reddēda. nec reddi pōt cur diuturnior sit ꝯm hūanā inuestigatiōe;
infidelitas ipoꝝ sarracenoꝝ ꝙ̄ pctm̄ idolatrie alioꝝ. maior pat; de se ꝛ ex fundamēto doctoris illius.
Est em̄ fundamētū suū ꝙ sarraceni nō adeo grauitͣ peccēt seu deū offendāt sicͣ idolatre. Si ḡ ꝓbatͣ
minor ꝙ sarraceni adeo grauitͣ peccēt ꝛ puniri merentͣ sicͣ idolatre tūc cōstat fundamētū nihil cōclu
dere q̄ ad hūanā inuestigationē. Minor igitͣ sic ꝓbatͣ. Nā sup id ad Galathas. iiij. Quō cōuertimi
iterū ad infirma ꝛ egena elemēta legis. dicit btūs Hiero. obseruātia legis veteris cui tūc dediti erant
erat pctm̄ pene ꝑ seruituti idoloꝝ. Et alia glosa ibidē. nō distat lex post xp̄m ab antiq̄ idolatria. Et
si dicatͣ ibi colebatͣ deꝰ. hic ꝓ diabolus. Dicēdū ꝙ ꝙ̄uis h̄ sc; in lege colatͣ deꝰ. tm̄ nō eode; mō quo
debet. Et sctūs Thomas dicit scd̄a scd̄e. q. xliiij. articlo. iij. Ad tertiū ꝙ obseruatio legis nō est oīo
eq̄lis idolatrie ꝯm genꝰ pcti. s; equalis pene. q2 vtrūq; est sp̄ēs pestifere supstitiōis. Ex q̄bꝰ sic ꝓcedo
Si iudeoꝝ pctm̄ q̄ obseruāt veterē legē tpe grē est par ꝛ eq̄lis pene pctō idolatrie. puniri ḡ ꝯm hu-
manā inuestigationē meretͣ sicͣ pctm̄ idolatrie. et tm̄ hodie videmꝰ adhuc illā obseruantiā vigorosa;.
igitͣ fundamētū illiꝰ doctoris nihil in v̄itate rōnabilitͣ ꝯcludit. Et q2 pctm̄ iudeoꝝ pestifere supstitio
nis legē obseruantiū tpe grē est eq̄lis pene ꝛ est par seruituti idoloꝝ. sequitͣ de necc̄itate ꝙ pctm̄ ꝛ infi
delitas ꝑfidoꝝ sarracenoꝝ obseruātiū legē mahumeti. mlto magis par est seruituti ꝛ pene idolatrie
Cōstat nimiꝝ ꝛ ex supiorībꝰ cōpertū habetͣ. sectā sarracenicā ꝑuersissimā. nō a deo vnꝙ̄ fuisse datā.
nec ꝓ aliq̄ tpe bonā. s; supstitiosa; ꝛ falsam sp̄. Legi q̄; tam veteri ꝙ̄ noue ꝯtrariā ꝛ blasphemātem:
atq; a cultu dei ꝛ vera fide abducentē. q̄ omīa lōge excedūt obseruātia; legis veteris iudeoꝝ. quā tpe
grē adhuc obseruāt. vtpote q̄rū lex a deo est data ꝓ tpe suo bona. ꝛ necessario illi ꝑplo tūc obseruāda.
vera sp̄: ꝛ legi noue nō ꝯria. nec ipa lex vetꝰ blasphemat. s; figurat legē grē ꝛ v̄itatis. Nec ꝙ̄tu; in se
est auertit a cultu diuīo neq; abducit. sed potiꝰ inducit si vere intelligatͣ ad verā fidē catholicā. Sed
si ꝑlustretͣ lex mahumeti ī alkorano. oīa p̄dicta ꝛ plura nephāda repiuntͣ ꝛ exp̄muntͣ etiā in obseruā

Antichristus
anti xp̄o ꝯtra ꝛ ... contra
Multi principes per fidem vicerunt regna o ubi iam sic
Obiectio contra predicta
Ostendit triplicem q̄ hec tria penitus nil habent veritatis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tia ⁊ moribꝫ ⁊ orõnibꝫ ⁊ innocatiõibꝫ ipoꝝ sarracenoꝝ ꝑuersoꝝ. Iterũ si attẽdat̃ ꝙ venerantur solen
nissime illũ seductorẽ mahumetũ. Iterũ si attẽdat̃ ꝙ idẽ mahumetꝰ fuit magꝰ ⁊ artibꝫ magicis vte/
bat̃ ad inducendũ ꝑplm̃ vt ipm̃ crederẽt ꝓphetã dei. ⁊ sic successiue vsqꝫ nũc oẽs sarraceni legẽ ipius
vestigijs patrũ inherẽdo tenẽt inducti ex magicis deceptõibꝫ. Et q2 hmõi supstitio ex pacto cũ demo
nibꝫ inito ꝓuenit. idolatria est ẜm Thomã scd̃a scd̃e. q. xcv. Et qd̃ est ꝑuersissimũ legẽ statuerũt ob=
stinatiõis vt nõ admittat̃ ꝗcunqꝫ volẽs de veritate fidei aut legꝭ ipsoꝝ ꝑuersitate loq̄ in q̄ in ꝓfundũ
maloꝝ ꝑuenerũt. His cũctis ꝯsideratis ⁊ cõpatis ad obseruãtiaꝫ legis veterꝭ iudeoꝝ q̄ par est serui
tuti ⁊ pene idolatrie. nulli dubiũ q̄n peccatũ infidelitatꝭ sarracenoꝝ adeo ꝑuersoꝝ multomagꝭ rõne
pestifere supstitiõis sit eq̄lis seruituti ⁊ pene idolarie. Quãobrem nõ est rõ diuersitatꝭ quo ad h̄. cur
diuturnior ẜm hũanã inuestigatiõꝫ ipsa secta sarracenoꝝ possit aut rõnabilit̃ debeat esse q̄ꝫ secte ido
latraꝝ. Ex ꝟo annectit: sarraceni nõ ꝑmittũt idolatriã est ficticiũ. Nã nõ sunt idolatre q̄s repellerent
hodie nisi forte pauci. vt dicit idẽ doctor met in libro quẽ intitulauit Scrutiniũ scp̃turaꝝ. ita ꝙ ꝓ=
priũ dominiũ seu regnũ nõ hñt. ideo sũt de dñio sarracenoꝝ. Nec põt ostẽdi vnq̄ꝫ aliquẽ idolatrã re=
pulsuꝫ fuisse a sarracenis post mortẽ impij mahumeti. Quo ad scd̃m q̄ dicit ꝙ deꝰ ostẽdit feruẽ=
tius se pctm̃ idolatrie punire q̄ꝫ alia pctã. ⁊ vult h̄ probare ex eo ꝙ solũ circa p̄ceptũ de ꝓhibitiõe la=
trie ⁊ nõ sup alia deꝰ dicit̃ zelotes ⁊c̃. nõ põt ꝑ hoc ꝓbare dictũ suũ esse rõnabile. ⁊ tñ in h̄ stat totum
fundamẽtũ ꝑme sue rõnis. Nã nõ legit̃ deꝰ pctm̃ idolatrie in gẽtilibꝫ singularit̃ ⁊ feruẽtiꝰ puniuisse
sed i iudeis ⁊ respectu illoꝝ q̄s despõsauit sibi ꝑ legis dationẽ p̄ cũctis ꝑplis dicit se zelotẽ sup idola
tria. Sꝫ cũ sarraceni nõ sunt iudei nihil ex h̄ cõcludit̃ pro eis: nec ꝯ eos sic̃ clarũ est. Vñ fundamẽ
tũ huiꝰ doctorꝭ claudicat oĩno. Ex tertio opponit ⁊ postea soluit dicẽs idolatriã ẽẽ duplicẽ scꝫ ge Claudicat omnino
nericã ⁊ specificã. Specificã nõ diuturnã fuisse sed genericã: nõ est soluere obiectionẽ. Nã obiectio
est de idolatria vniuersali. ⁊ vbicũqꝫ viguit tot annoꝝ spacio. Rñdere g̊ de speciebꝫ idolatrie ⁊ cõce
dere genericã idolatriã diuturniorẽ q̄ꝫ secta illa durauit sarracenoꝝ nõ est soluere obiectionẽ. immo
est expsse eã cõcedere. Itẽ cõtra illã solutionẽ posset etiã dici ꝙ oĩs idolatria in hac specifica rõne cõ
uenit ꝙ eusebiã seu diuinũ honorẽ soli deo debitũ exhibet creature. Ex qua re patꝫ ꝙ q̄ꝫdiu durauit
idolatria siue vno mõ siue altero semꝑ h̄ fuit ꝓpriũ idolatrie. cultũ deo soli debitũ exhibere creaturꝭ.
⁊ sic multo maiorꝭ diuturnitatꝭ idolatria fuit q̄ꝫ secta sarracenoꝝ. Ex q̄ vlterius sequit̃ qd̃ sup dictũ
est ꝙ deꝰ nõ fuit magis zelotes sup pctõ idolatrie in gẽtibꝫ q̄ꝫ sup alia pctã. Vñ argumẽtũ qd̃ ipe ad
ducit in oppositũ ⁊ nitit̃ soluere: oĩno stat ⁊ cõuincit rõneꝫ doctoris illiꝰ. Et dato ꝙ illa tria q̄ in ꝑma
rõne ponit eẽnt vera. tñ nõ deberet aliq̄s ex h̄ rõnabilit̃ arguere ꝙ iõ hec secta diutiꝰ duraret: q2 rõna
bile vr̃ postq̄ꝫ deꝰ hõ factꝰ est ⁊ mortuꝰ. et tãta bona generi tribuit hũano ꝙ etiã quãcunqꝫ infideli=
tatẽ nõ solũ idolatriã tpe grẽ ampliꝰ ⁊ feruentiꝰ ꝑsequat̃ q̄ꝫ ante incarnationẽ etiã in q̄buscũqꝫ ꝑplis
sic̃ etiã grauiꝰ iã peccãt hoĩes q̄ꝫ ante incarnationẽ. q̄n nõ erat tãtũ auxiliũ datũ fragilitati humane.
Itẽ ꝙ maior ingratitudo est modo pctm̃ qd̃libet q̄ꝫ sil̃e ante incarnationẽ. Itẽ maior est elucidatio
veritatꝭ q̄ꝫ ante incarnationẽ. Vñ etiã hmõi pctm̃ ⁊ p̄sertim infidelitatꝭ aggrauat̃ ampliꝰ q̄ꝫ ante in=
carnationẽ. Qua ex re videt̃ doctor il̃le valde incõsiderate finxisse apparentiã illã ⁊ differentiam.

Scd̃a differẽtia ẜm eũ qua differũt sarraceni ab alijs sectis est ꝙ alie secte idolatraꝝ cogebãt fide Nota
les ad adorandũ idola ⁊c̃. In q̄ vult iterũ sarracenos meliores ostẽdere ⁊ ꝟtuosiores alijs. sed h̄ ni=
hil valet. Iudei eñ occiderũt xp̄m. et tñ secta eoꝝ adhuc durat. g̊ illa dñtia nihil cogit. nihil etiã ra
tionis hꝫ qd̃ sic patꝫ. Secta ꝑsequẽs ꝓpter fidẽ grauit̃ eccl̃iam christifideles captiuãdo. incarcerãdo.
occidẽdo. in seruitutẽ redigẽdo. supp̄mendo ⁊ q̄tidie cõculcãdo. oẽm conatũ faciẽs ad delẽdũ xp̄ia=
nitatẽ ⁊ vniuersalẽ eccl̃iaꝫ. nõne hmõi secta cogit q̄ꝫtuꝫ in ea est recedere a fide ⁊ a cultu veri dei. Ne
pe oĩs sani capitis hõ capit. q̄ntum sit h̄ cogere. q̄ꝫtuꝫ sit eccl̃ie destructionũ. q̄ꝫtum fideliũ detracti=
uũ a cultu ⁊ fide catholica. O quot ꝓpter h̄ ꝙ nolebãt venerari mahumetũ sũt a sarracenis trucida/
ti fideles. Quid rogo interest tot regna tot terras tot ciuitates ab eccl̃ia violent̃ recepisse in cõtẽptuꝫ
noĩs xp̄i ⁊ xp̄iane fidei. ⁊ alias sectas. certos fideles cogere voluisse vt idolis imolarẽt. Ex his patet
ꝙ tertia differẽtia quã ponit illiꝰ secte respectu aliaꝝ etiã nõ valet. ꝙ scꝫ alie secte denigrabãt dignita
tẽ xp̄i sꝫ illa honorat ⁊c̃. quõ nõ denigrat dignitatẽ xp̄i tot regna ab eccl̃ia recepisse xp̄i sacr̃a ⁊ omia
ad cultũ diuinũ spectãtia ꝓphanare. ⁊ gloriã totiꝰ eccl̃ie velle absorbere. Sed dicit hic doctor. illa se=
cta ꝑmittit xp̄ianos in terrꝭ suis. h̄ aliter nõ facit sic̃ totꝰ mũdus scit nisi ad habendũ bona fideliũ tã
ꝑegrinoꝝ tã mercatoꝝ q̄ꝫ religiosoꝝ. ⁊ tñ dure eos p̄munt sic̃ doctor ille met fatet̃. non g̊ hoc ꝓpt ho
norẽ ⁊ dignitatẽ xp̄i faciũt ꝙ secũ habitare ꝑmittũt xp̄ianos: q2 defacile in ipos fideles spuũt. spoli
ant. vilissime tractãt ⁊c̃. Et certũ est h̄ xp̄m sibi factũ reputare dicentẽ. Qd̃ vni ex minimis meis feci
stis mihi fecistis. Iterũ. q̄ vos spernit me spernit. Nihil g̊ salua reuerẽtia illiꝰ doctoris valet ꝙ vo=
luit ex his fundamẽtis rões reddere diuturnitatꝭ huiꝰ secte scꝫ sarracenoꝝ p̄ ceterꝭ. Sꝫ si q̄s de il=
la re speculari voluerit altiꝰ: necesse est vt scp̃turas sctãs consideret. ⁊ p̄sertim dictũ Zacharie ꝓphete

Nota

De trina diuisione hominum in mundo

capitulo.xiiij.vbi dicit sic. Et erũt in omĩ terra dicit dñs.ptes due in ea.ꝛ dispgenť ꝛ deficiẽt.ꝛ tertia ps relinqueť in ea.ꝛ ducã tertiã partẽ p ignẽ. ꝛ vram eos sic vriť argentũ. Quid ṽo sacri verbũ ħ habeat.q̃ legit intelligit. Due em̃ ptes q̃ dispergenť ꝛ deficiẽt nõ ab re possunt intelligi iudei ꝛ gẽtiles siue sarraceni.tertia ṽo ps populus xpian⁹.q̃ ps dꝛ p ignẽ variarũ psecutionũ ꝛ tribulationũ.nec tñ deficiet vsq₃ in seculi cõsummationẽ.sed p hec purgať ꝛ exerceť ꝛc̃. Sicut em̃ olim tpe leg₃ mosaice dñ vigeret.reliq̃t dñs gẽtes multas in circũitu populi sui sc₃ philisteos ꝛ alios vt i eis erudiret israelẽ ꝛ vt cõsuetudinẽ haberẽt pliandi ꝛc̃. Sic fortassis idipm nõ incõgrue dici põt in pposito vt scilic₃ sarracenos dimittat dñs vel in flagellũ vł exercitiũ populi xpiani. Sed ego nihil temere diffiniens id doctorib⁹ relinquo. Hoc vnũ scio psalmista testãte:q2 iudicia dei abyssus multa ꝛc̃. Quis autem nouit sensu₃ dñi.aut q̃s cõsiliarius ei⁹ fuit. Aplus etiam clamat. O altitudo diuitiaꝝ sapiẽtie ꝛ sciẽtie dei.q̃₃ incõpꝛehensibilia sunt iudicia eius:ꝛ inuestigabiles vie eius. Et tantũ de Sarracenis.

Psalmista

Paulus apostolus

Sarraceni lingua ꝛ littera vtunť Arabica hic inferius subimpꝛessa.

Dal	Dal	Keh	heach	Gym	Tech	Te	Be	aleph
ذ	د	خ	ح	ج	ث	ت	ب	ا
Ayn	Saaz	Ta	dachue	Sad	Schyn	Szyn	zaym	Re
ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ز	ر
hehe	Nun	Mym	lam	lam	caph	kabls	ffea	Gaym
ه	ن	م	ل	ل	ك	ق	ف	غ
volsulaf m. pax	ye	lamaleph	wau					
chml	ي	لا	و					

De iudeis quorũ etiam pleriq̈ hisce tẽporibus Hierosolymis manẽt.

SUnt pterea hierosolymis his tpib⁹ habitãtes iudei vtriusq̈ sex⁹: circit quĩgenti. in sua pfidia ⁊ obstinatiõe ptinacit pseuerãtes. velamẽ moisi hñtes fixe sup facies suas. ne lumẽ inspiciãt veritatis. neq̈ ꝯuertant ⁊ sanent. vtpote q̃ indignos se iudicãtes vite et'ne. verbũ respuerũt salutis. viarũq̈ dñi noluerũt scientiã hr̃e. atq̈ ipm vite interemerũt auctorẽ. impie ad pylatũ cõclamãtes. Sãguis ei⁹ sup nos ⁊ filios nr̃os. Et q̄ noluerũt bñdictionẽ: elõgabit ab eis pcul. Nã ⁊ deo ⁊ hoib⁹ odibiles facti sunt. s; et sarraceni ⁊ barbari eos p̄ ceteris nationib⁹ psequunt. habẽtq̈ exosos. Et cũ ceterarum hic recitent nationũ errores. eorum q̃z summis vt pstringant labijs hereses aut incongruũ reor. Judei ꝯfessores interp̃tant. Multos eñ ex his sequit confessio: q̃s antea pfidia possidebat. Hebrei trãsitores dicunt. Quo noie admonent: vt de peiorib⁹ ad meliora trãseant. ⁊ p̃stinos errores relinquãt. Pharisei ⁊ saducei int' se cõtrarij sunt. Nã pharisei ex hebreo in latinũ interp̃tant diuisi. eo q͛ traditionũ ⁊ obseruationũ suarum q̃s illi deuterosos vocant. iusticiã p̃ferũt. vñ ⁊ diuisi vocant a pplo q̃si p iusticiã. Saducei interp̃tant iusti. vẽdicantes sibi qd̕ nõ sunt. corporum resurrectionẽ negãt. ⁊ aĩas cũ corporib⁹ interire p̃dicãt. Hi q̃nq̈ tm̃ libros legis recipiũt. ꝓphetarum vaticinia respuũt. Essei dicũt ipm esse xp̄m q̃ docuit illos oẽm abstinẽtiam. Morbonei dicũt ipm esse xp̄m qui docuit eos in oi re sabbatisare. Genistei dicti sunt. eo q͛ de genere abrae eẽ gloriant. Nã cũ in babyloniã venisset ppl's dei. pleriq̈ relinq̃ntes vxores suas. babylonicis mlierib⁹ adheserũt. Quidã autẽ israeliticis tm̃ cõiugijs cõtenti. vl' ex eis geniti. dũ reuersi eẽnt de babylonia. diuiserũt se ab oi populo. ⁊ assumpserũt sibi h̄ nomẽ iactãtie. Meristei appellati sunt eo q͛ saperẽt sc̄pturas: nõ credẽtes oibus ꝓphetis dicẽtes alijs ⁊ alijs spiritib⁹ illos ꝓphetasse. Meris eñ grece: latine ps dr̃. Samarite dicti sunt q͛ legẽ solã custodiãt. Nã ꝓphetas nõ recipiũt. Hi merobaptiste nũcupant: eo q͛ q̃tidie vestimẽta sua ⁊ corpa lauẽt. Errãt pterea moderni iudei ĩ multis. Nã ⁊ deũ corporeũ fingũt. ⁊ negant trinitatẽ psonarum in diuis. xp̄m ꝓ quẽ nondũ venisse sed vẽturum asserũt. purũ hoiem futurũ p̃dicant ⁊ tenẽt. credũtq̈ iesum xp̄m dñm nr̃m ⁊ saluatorẽ ex semĩe ioseph ⁊ Marie natũ. Purgatoriũ non ponũt. nec pctm̃ originale a quoquã cõtrahi dicũt. s; dũtaxat ĩ signũ distinctiõis eorum ⁊ aliorum: circũcisionẽ datã fuisse fatent. Suũ q̃z messiã libertatẽ eis affirmãt collaturum ac redditurum terrã ꝓmissionis. Resurrectionẽ etiã corporum futurã ad delitias corpis vsq̈ ad mille annos duraturã tradũt. De vsuris q̃s fenerãdo alienis accipiũt nullã sibi faciũt ꝯscientiã. Sortilegijs multi eorum intendũt. De pctõ cordis siue cogitationũ nihil curãt. legẽ suã ẜm lr̃am q̃ occidit interp̃tant: nõ ẜm spm̃ q̃ viuificat. Alijsq̈ plurib⁹ heresib⁹ inuoluti sunt ⁊ errorib⁹ vt pat; Thalmuthicã legenti cõfictionẽ q̃ re uera rectius cõfictio siue deliratio venit censenda q̃ꝫ expositio.

Sequitur de excrescentia iudaice vsure.

Nota bene

Porro de vsuris iudeorum q̃s exercẽt ⁊ impune exercere sinunt apud xp̄ianos in nõ modicũ cõmunitatũ ⁊ locorum dãnũ in q̃b⁹ copioso nimis nũero morant easdẽ grauissimo fenore pene exhauriẽdo. erit fortassis haud ab re int' cetera eorum maleficia quidpiã h̄ annotare. potissimũ quãta sit excrescẽtia vsuraria de vno floreno monete franckfordẽsis. q̃ pre ceteris nota extat magis. ob multorum ad nũdinas illic annuas ꝯcursum. Dũ talis floren⁹ cũ vsura desup excrescẽte p vigĩti annos manet apud iudeũ insolut⁹. Nã cõputando ad capitale p̃dictũ ebdomodariã vsurã duos vic; halẽses prefate monete franckfordẽsis. q̃ sc; vsura cõsueto apd̕ teuthones vocablo dr̃ tzu gesuch. ⁊ deinde vsurã vsure vna cũ capitali semp. ⁊ sic ꝯtinuãdo p viginti annos. talis demũ cõsurgit summa. vt infra subdit.

In anno Primo vndecim solidi: quinq̈ halenses. Secundo vnus florenus. quattuor solidi. sex halenses. Tertio duo floreni sex solidi. Quarto tres floreni decem ⁊ nouẽ solidi. quinq̈ ⁊ dimidius halenses. Quinto sex floreni. tres solidi. duo ⁊ dimidius halenses. Sexto nouem floreni octo solidi. sex ⁊ dimidius halenses. Septimo quattuordecim floreni. quĩdecim solidi. octo halenses. Octauo vigintiduo floreni. quattuor solidi. octo halenses. Nono trigintatres floreni. nouem solidi. dimidius halensis. Decimo quadragintanouẽ floreni: vinginti solidi. tres halẽses. Undecimo septuagintaduo floreni. decem solidi. septem halenses. Duodecimo centũ viginti floreni. decem ⁊ octo solidi. sex halenses. Tredecimo centũ sexagintaquattuor floreni. xviij. solidi. tres halenses. Quartodecimo ducenti quadragintaquattuor floreni. septem solidi. octo halenses. Quintodecimo trecenti sexagintaduo floreni. decẽ solidi. septẽ halenses. Sextodecimo quĩgenti trigintaseptẽ floreni. decẽ solidi. quinq̈ ⁊ dimidi⁹ halẽses. Decimoseptio septingẽti nonagĩtasex floreni. xvj. solidi. septẽ halẽses. Decimooctauo mille cẽtu; lxxx. floreni. xviij. solidi. q̃ttuor ⁊ dimidi⁹ halẽses. Decimonono mille septingenti q̃dragintanouẽ floreni. dece; ⁊ octo solidi tres ⁊ dimidi⁹ halen. Uicesimo duo milia quĩgenti nonagintaduo floreni. xvij. solidi. q̃ttuor halen.

Exa^m
Mutuum date nihil inde sperantes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Item vnus florenus in viginti vno annis hanc importat vsuram. videlicz tria milia octingentos quadraginta vnū florenos. tredecim solidos. tres ⁊ dimidiū halenses.

Item vnus florenus in vigintiduobus annis talem facit summā. quinq̧ milia sexcentos nonaginta vnū florenos. sedecim solidos. tres et dimidiū halenses.

Itē viginti floreni in viginti annis tantā importāt vsurā: vicz quīquaginta vnū milia octingentos quīquaginta quattuor florenos. tredecim solidos. septē halēses monete franckfordēsis. Sz qñ octo halēses pro vno albo. ⁊ vigintiquattuor albi ꝑ vno floreno cōputant̄ talis cōsurgit summa videlicet quinquagintaocto milia. trecenti triginta sex floreni nouē albi. tres ⁊ dimidiū halenses.

Item viginti floreni in vigintiduobꝫ annis faciūt vsurā. centū milia ⁊ tredecim milia. octingentos trigintatres florenos. quidecim solidos. septē halenses monete franckfordensis. In albis vero vt supra centū triginta octo milia. octogintaquinq̧ florenos. octo albos. septem halenses.

Vtunt̄ autem iudei in locis illis existentes lingua arabica ad alios. inter se autem hebraica cuius hic habetur alphabetū bene correctum.

Jóth	theth	heth	Zaen	Vaü	Hee	Deleth	Gymel	Beth	Aleph
י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
Pe	Ayn	Samech	Nun	Nun	Me n	Mem	Lamed	kaff	kaff
פ	ע	ס	ן	נ	ם	מ	ל	ך	כ
			taff.	Schyn	Resch	kuff	Zoduk	Zoduk	ffe
		ו	ת	ש	ח	ק	ץ	צ	ה

De Grecis quorū etiam plures sunt in Hierusalem.

Vero sanctā ciuitatē Hierl'm incolūt hac tēpestate plurimi diuersaꝝ nationū hoīes qui se xp̄iane religiōis ꝓfessores: ore q̇dam ꝓnunciāt: factis aūt negāt. vtpote heresibus ⁊ varijs erroribꝫ implicati. et horū dū illic essem Anno scz millesimoquadringetesimooctuagesimo tertio circiter mille erāt ibidē in vtroq̧ sexu, etiā paruulis exceptꝭ, ideomate vtētes ⁊ lingua ipoꝝ sar

racenoꝝ̃.inter q̃s cõmixtim habitãt.eoꝝ̃ etiã mores in multis fide sua excepta imitant̃. presertim
quo ad exteriorẽ conuersationẽ ⁊ ciuilẽ. Nimirũ quoniã iuxta Senece ꝓuerbiũ.ex cõuictu mores — No de diuersitate grecorum
formant̃:quoꝝ̃ ⁊ tributarij facti sunt.ambulãtes iuxta ritus suos.et velut oues absq̃ pastore:sic ip
si absq̃ iugo ⁊ extra obedientiã eccl'ie sancte rhomane positi errãt. Sunt aũt eoꝝ nouẽ differentie.
Nã q̇dã sũt greci.de q̇bꝫ mox dicet̃. Alij aũt dicunt̃ suriani.alij iacobite siue iacobini. alij maroni-
te.alij nestoriani.alij armeni.alij georgiani.alij abbasini siue indiani. Ultio sũt etiã ibi latini q̇dam
sꝫ ꝑpauci.q̃ ⁊ soli ex oĩbꝫ his veri sunt xp̃iani.ꝯuersationẽ hñtes bonã ⁊ honestã int̃ gẽtes.ac in me-
dio natõis praue ⁊ ꝑuerse lucẽtes velut lumĩaria ĩ mũdo.eccl'ie sctẽ romane ꝑ oĩa ⁊ in oĩbꝫ obediẽtes
vt ĩ fine patebit. Alie ṽo oẽs mẽorate iã natiões abũdãt vnaqueq̃ in veteri suo ritu ⁊ more.veniẽtes
absq̃ regula eccl'iastice disciplĩne. De aũt dicte natiões capta ciuitate sctã hierlm ꝑ salahdinũ Sol
danũ egypti. Anno grẽ. M.c.lxxxvij.die scd̃a octobr̃.sub tributo sarracenoꝝ in orbe remãserunt.
P̃triarcha ṽo hierosolymitan⁹ noĩe Eraclius.atq̃ oĩs clerus ⁊ ꝑlus latinoꝝ inde recesserũt. Nã cũ — Patriarcha Eraclius
ĩpe salahdin⁹ veniẽs hierlm vrbẽ a ꝑte occidẽtali vallasset ⁊ ꝯtinuis aggressiõibꝫ ⁊ assultibꝫ obsessos
die noctuq̃ ĩpugnaret.iãq̃ muros machinis debilitasset.verẽtes ciues xp̃iani.cũ ex nullo loco auxi-
liũ p̃stolarent̃.ne hostes violẽta irruptiõe vrbẽ occuparẽt.placuit instãti ⁊ ineuitabili ꝑiculo cedere
⁊ sub cert̃ cõditiõibꝫ se reddere salahdino.vt scꝫ redẽptiõis accepto p̃cio.libere eos q̃ exire vellẽt ab-
re ꝑmitteret.⁊ tũc he natiões vt dictũ est mãserũt. De earũ ĝ vita ⁊ cerimonijs pluscula annotare
duxi haud ineptũ.ꝓ nr̃oꝝ q̃ talibꝫ nõ sunt impliciti erroribꝫ ꝯsolatiõe.ad illoꝝ ṽo suꝑboꝝ ⁊ obstina
toꝝ̃ hoĩm verecũdiã ⁊ cõfusionẽ.q̇bꝫ tñ eaten⁹ nihilomin⁹ cõpatiamur ob eoꝝ cõtumaciã ⁊ ꝑfidiã.
q̃tin⁹ nobisipis ob rectã fidẽ ⁊ obediẽtiã gratulemur.quã vtinã atq̃ vtinã rebꝫ ⁊ factis integrã cõ-
probemus semꝑ ⁊ viuã. At in primis de grecis paululũ disseramus. — Nota Grecorum mores
Greci in p̃mitiua eccl'ia famosi ⁊ celebres fuerũt ĩ fide.p̃claras pleras q̃ ciuitates et insignes eccl'ias
antiocenã p̃sertim ⁊ alexandrinã atq̃ cõstantinopolitanã cũ latis termis ꝑ tp̃a multa sub eccl'iasti-
ca obediẽtia possidẽtes. Ipi etiã q̇ndaꝫ mũdi monarchiã vt nemĩnẽ latet.regnãte alexãdro magno.
Dehinc imꝑiale vestigiũ in oriẽte plĩmis annis.sꝫ et sũmi p̃sulat⁹ dignitatẽ.btĩssimo Petro aploꝝ
p̃ncipe apud antiochiã septẽnio p̃sidẽte habuere. Dure tñ ceruic̃ sꝑ fuerũt hoĩes arrogãtes. ⁊ vsq̃
hodie sctẽ romane eccl'ie iugit̃ rebelles.ei⁹ aut sacroꝝ cõciliorꝝ determiatiõibꝫ atq̃ decretis minime
obtẽperãtes. Nã ⁊ ipm summũ põtificẽ xp̃i vicariũ.oẽsq̃ nos latinos tenẽt excõicatos. Uñ nec lati-
noꝝ censuras q̃ in eos fulminant̃ ⁊ fulmĩate sunt aliquaten⁹ curãt. Clerici eoꝝ in sacris cõstituti
ordinibꝫ cõtrahũt.nõ modo (vti eis liceret) cũ vna.sꝫ et q̃rtas sepe nuptias celebrãt. Subdiaconat⁹
ordinẽ nequaq̃ꝫ ꝓ sacro hñt. Sꝫ neq̃ ordines mĩores quicq̃ꝫ app̃ciant̃. Barbas studiose nutriũt et
imberbes sacerdotio reputãt indignos. Sabbatũ multũ colũt more pene iudeoꝝ.nũq̃ꝫ in eo ieiunã-
tes (sabbato sctõ pasce solo excepto) sꝫ et carnes ĩ eo comedũt splẽdide sꝑ epulãtes. Sacramentũ pre
terea ꝯfirmatiõis ꝑuulis suis mox post baptismũ cõferũt ꝑ simplices sacerdotes ꝯ̃ eccl'ie vetitũ. Nã
⁊ sacramẽtum eucharistie eisdẽ tribuũt sub vtraq̃ specie:nõ solũ adult̃. Amplius in fermento cõfi-
ciũt ꝯtra eccl'ie ꝓhibitiõeꝫ ⁊ xp̃i institutionẽ. Nã dñs ipse nr̃ in vltĩa cena.i.p̃ma die azimoꝝ (quod
tres ex euãgelistis exp̃mũt) qñ nihil fermẽtatũ debebat eẽ in domibꝫ iudeoꝝ:vt hr̃ Exodi.xij. ex azi
mo pane eucharistie ꝯfecit sacr̃m ⁊ instituit. Neq̃ attẽdere volũt aut intelligere.q̃d iuxta apostolicã
doctrinã expurgato fermẽto veteri malitie ⁊ neq̃cie in azimis sinceritat̃ ⁊ veritat̃ epulari debem⁹.
Aquã etiã in missa vino nõ miscẽt.vt manifeste de eis mgr̃ in.iiij.sniaꝝ dis.xj.dicit. Debꝫ eñ ꝓpter
institutiõeꝫ aq̃ vino apponi.q2 etiã dñs nr̃ ꝓbabilit̃ credit̃ apposuisse iuxta morẽ illi⁹ patrie:q2 nunq̃ꝫ
ibi vinũ ꝓpter ei⁹ fortitudinẽ bibit̃ purũ aut sine aq̃. Et q̃uis de aqua nõ fiat mẽtio in euãgelio.q2
nõ est p̃ncipalis materia in h̃ sacro.ei⁹ tñ appositio cõpetit huic sacro.⁊ q̃tuꝫ ad rep̃ntationẽ passio
nis xp̃i.⁊ q̃tuꝫ ad significatiõꝫ rei hui⁹ sacri q̃ est corp⁹ xp̃i mysticũ ꝑ aquã signatũ. Aque etẽm mul
te ꝑpli multi dicit scriptura. Uñ appositio aq̃ ad vinũ significat vnionẽ mẽbroꝝ̃ ad caput rõne ipi⁹
ꝯiũctiõis. Et amorẽ capit̃ patiẽtis ꝓ mẽbris ad ipa.ex hoc q2 ex duobꝫ cõiunct̃ vnũ efficit̃. Et pro
cessuꝫ redẽptiõis a capite ad mẽbra ex ipsa trãsformatiõe aq̃ in vinũ. Ueꝝ cõficiũt q̇deꝫ greci ⁊ ĩ fer-
mẽto ⁊ sine aq̃.grauit̃ tñ peccãt eccl'ie morẽ nõ seruãtes ex ꝯtemptu. Naꝫ ⁊ nr̃is sacris nec assurgũt
nec reuerẽtiã faciũt vllã. Ex si aliquẽ ex nr̃is latinis p̃sbyter̃ ĩ suo altari nr̃o celebrare ritu cõtingat.
mox illud aq̃ abluũt tanq̃ꝫ immũdũ effectũ q̃ suo facto manifeste ostẽdũt q2 nos in azimo pane cõfi
cere minime credũt.tametsi ṽbis nõ explicẽt. Postremo in eo iugit̃ ꝑseuerãt errore suo q2 sp̃ũsctũs a
p̃re ꝓcedat nõ filio.quã ob ꝑfidiã tolerandã trecẽti decẽ ⁊ octo patres in Nicena synodo sctã cõgre-
gati fuer̃t.et ordinato symbolo (q̃d Athanasij dr̃) ita cõcluserũt quo ad illũ articlm. Sp̃us sanctus
a p̃re ⁊ filio nõ fact⁹ nec creat⁹ nec genit⁹ sed ꝓcedens. Anathematisantes nihilomin⁹ eos q̃ eidem
symbolo addere aliq̃d vl' subtrahere p̃sumerent:aut aliq̃ modo cõtrauenire. Sꝫ obstinatũ est ꝓ sua
arrogãtia insipiẽs cor eoꝝ.⁊ dicẽtes se esse sapiẽtes ipi greci:stulti facti sunt.sꝫ et ꝑfidi heu nimis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Greci in magno nūero sunt hierosolymis: ꝛ miro modo infesto nobis latinis. Ipsi choꝝ' hn̄t ma lorē in tēplo dn̄ici sepulchri ꝑ suo vsu. atqꝫ capellā sctōꝝ angeloꝝ ꝓpe templuꝫ foris. In diuinis offi ciis vtunꝭ sua lingua greca tantū. quare ꝛ laici eoꝝ oīa intelligūt. quibꝫ cātando vel legēdo clerici vtunꝭ. In aliis ꝟo negociis vel cōtractibꝫ cū aliis lingua vtunꝭ arabica aut sarracenica.

Littera greca que est propria eorum hic infra subnotatur.

Alpha	Bita	gama	delta	e	zita	ita	thita	iota	cappa	labda	mi
α	β	Γ	Δ	ε	ζ	Η	θ	ι	Κ	λ	μ
ni	xi	omicron	pi	ro	sighma	taw	ypsilon	phi	chi	psi	omega
ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	φ	χ	ψ	ω

De Surianis q̄ Hierosolymis ꝛ locis illis manētes etiā se asserūt esse xp̄ianos.

Ceterū sūt etiā hierosolymis q̄dā alii suriani appellati a ciuitate Sur quōdā ꝓminēti vt ali q̄ dicūt. vel syriani a ꝓuincia Syrie. a q̄ ꝛ syri noīanꝭ. Hi in terra oriētali sub diuersis regi bus ꝛ ꝑncipibꝫ sarracenis atqꝫ barbaris iugo seruitutis oppꝛimunꝭ abolim. semꝑ tributarii et serui. hoīes imbelles ꝛ ꝓrsus inepti ad ꝑlia. vtpote timidi ꝛ formidolosi. vn̄ nec arcubꝫ vtunꝭ aut sa gittis vt ceteri. sꝫ ad agriculturā ꝛ alios inferiores labores sunt aptiores. Sūt etiā ex magna ꝑte he retici. hoīes dolosi. duplices aīo atqꝫ mēdaces. amici fortune. ꝛ ad mūera accipiēda promptissimi. Furtū ꝛ rapinā q̄si ꝑ nihilo hn̄t. Secreta xp̄ianoꝝ vbi pn̄t ad infideles ꝓditorie deferūt ꝛ sarrace nos. int̄ q̄s nutriti ꝛ cōmixti didicerūt oꝑa eoꝝ mala. Uxores suas more sarracenoꝝ diligētissime inclusas custodiūt. ꝛ tā ipas q̄ꝫ filias suas in publicū nō sinūt exire. nisi lintheamībꝫ inuolutas. vela tasqꝫ pāno nigro suꝑ facies suas: ne ab aliis videanꝭ. Ex eoꝝ filie adeo custodiūt accurate. vt nō nisi despōsate a maritis. ꝑma nocte copule trāsacta possint videri. quēadmodū ꝛ sarraceni circa filias su as itidē seruāt. Exēplo p̄triarche Jacob q̄ ad rachelē se existimās ingressuꝫ expletis nuptiis. mane re perit lyam. Hi suriani. grecoꝝ institutiōes ritꝰ ꝛ mores. in oībꝫ ꝛ ꝑ oīa imitanꝭ: nullo articlo coꝝ ex cluso. Habēt etiā cōiter vnū de suis ī tēplo dn̄ici sepulchri inclusuꝫ. atqꝫ ꝑ suo vsu eccliaꝫ quādā pos sidēt ī eo loco fabricatā vbi q̄ndā erat domꝰ matris scti Johānis euāgeliste. ante cuiꝰ ostiū stetit Pe trus pulsans cū eductꝰ esset de carcere herodis. vt habeꝭ Act. xii. Ipsi in tꝑalibꝫ negociis līgua vtū tur arabica siue sarracenica In sp̄ualibus ꝟo siue diuinis officiis. lingua greca. Quidā ꝟo ex ipsis etiā chaldaicam sciunt linguā. ꝛ ea dū libet vtunꝭ. Cuius littera vera est hic infra subinserta.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

heth	Zay	waff	he	dolath	gomal	Beth	aleph
Ysse	zemat	Nun	Mym.	lameth	kaph	Jodh	theth
q.	o · i	e · a	thaf · syn	res.	koph	zsade	ffe

De Jacobitis et eorum erroribus.

Sunt preterea ⁊ aliꝫ quidaȝ Hierosolymis ⁊ locis illis hoies. In multꝭ a grecis ⁊ latinis diffe-
rētes. ⁊ vocant Jacobite siue Jacobini a quidaȝ mgr̄o suo Jacobo cuiusdā Alexādrini pa-
triarche quondaȝ discipl'o: sic appellati. atqꝫ ab eodē varijs infecti erroribꝫ ⁊ seducti. Hi a mul
tis iā retrohabitꝭ annis a Dioscoro quōdaȝ Cōstantinopolitano pr̄iarcha fuerūt excōicati ⁊ ab ec
clesia grecoꝝ (q̄ tūc tp̄is adhuc fidelis erat ⁊ obediēs rhomane eccl'ie) sequestrati. Hi maiorē partē
asie inhabitāt quidaȝ ꝑmiscue int' sarracenos. aliꝫ alias quasdā regiōes seorsuȝ ab infideliū ꝯsortio oc
cupātes. vicꝫ Nubiā q̄ cōfinis est egypto. ⁊ magnā ethiopie ꝑtē. oēsqꝫ regiōes vsqꝫ ad supiorē indiā
possidētes. vt asserūt plus q̄ꝫ. xl. regna. Oēs aūt dicūt se eē xp̄ianos a btō Mattheo apl'o ad xp̄i fidē
ꝑmitꝰ cōuersos. Sꝫ postea inimico supseminātē zizania sua i medio tritici. mltipharie multisqꝫ mo
dis in hereses sunt plapsi. Nā in primis ꝑuulos suos instar sarracenoꝝ circūcidūt. Pleriqꝫ etiā eos
dē ante circūcisionē: ferreo calamo adurūt. signātes eos i frontibꝫ ⁊ cauteriū impmētes in modū cru
cis. aliꝫ in ambabꝫ genis. aliꝫ in tymporibꝫ. putātes eos ꝑ hmōi adustionē materialē a pctō origina-
li expiari. occasiōe sumpta ex eo ṽbo qd̄ Johannes baptista de xp̄o dicebat. Ipse vos baptisabit in
spū sctō ⁊ igne. Qd̄ ṽbuꝫ ipsi dūtaxat ad litterā exponūt ⁊ obseruāt. qd̄ tn̄ longe aliter intelligi de-
bet. vt in postillis ⁊ glosis sctōꝝ doctoꝝ patet. Ipi etiā Jacobite cōiter portāt cruces in brachijs ca
lamo ferreo impssas. ob reuerentiā vt dicūt sancte crucis quā multū venerant. ⁊ etiā ad distinctiōeȝ
quandā habēdaȝ int' eos ⁊ paganos in locis pserti illis vbi cū eis siml' habitāt ⁊ morant. Ipsi etiā
nunqꝫ sua ꝯfitent pctā alicui homi. sꝫ soli deo in abscōdito. hoc vicꝫ ritu. Ponūt em̄ thus in igne iu
xta se ⁊ orant. putātqꝫ cū fumo illo pariter pctā sua illa ascēdere corā deo, ⁊ deleri ⁊c̄. Ipi etiā tm̄ vnā
in xp̄o naturā credūt ⁊ tenēt. sicut ⁊ ꝑsonā vnā. cū tamē hmōi error in cōcilio Calcedoneñ. dānatus
fuerit. ⁊ oēs illū insequētes excōicationis vincl'o ꝑpetuo innodati. Huiꝰ autē erroris pmus inuētor
fuit Eutices. abbas quondā cōstantinopolitanꝰ pessimꝰ heresiarcha (q̄ etiā vnā tm̄ in xp̄o dogma
tisauit operationē scꝫ diuinā sicut ⁊ naturā) qd̄ liquido falsum esse cōuincit. ex eo qd̄ Marci. viij. ha
bet. quādo dn̄s misertꝰ sup turbā: eū triduo sustinētē. pauit ex septē panibꝫ ⁊ paucis pisciculis quat
tuor milia hoīm. Quis aūt non videat inqt Beda in Omelia eadē. hoc qꝫ sup turbā miseret dn̄s ne
vel inedia vl' vie lōgioris labore deficiat. affectū esse ⁊ cōpassionē hūane fragilitatꝭ. Ex vero de septē
panibꝫ ⁊ pisciculis paucꝭ quattuor milia hoīm saturauit. diuine opꝰ eē virtutꝭ. ita ⁊ in pluribꝫ alijs
locis scripture facile est videre. Quidā etiā iacobitarū tenēt. nō minus errātes qꝫ ex duabꝫ naturis in
christo vna sit cōflata et facta natura. q̄ error etiā est olim dānatus in sacris cōcilijs. Sꝫ ⁊ magister
sententiaꝝ in tertio libro. et doctores aliꝫ desup scribētes. eū errorē acerrime et acutissime reuincūt.
Sed cetera ego ꝓsecuturꝰ: hec doctioribꝫ relinquo. Isti etiā heretici iacobite vno solūmodo se digi
to signant in modū crucꝭ. q̄s greci ⁊ suriani ꝓdentes asserūt ideo facere. quia tm̄ vnā in xp̄o confitē
tur naturā. Ipsi etiā paruulos suos adhuc ad vbera pendētes sub vtraqꝫ specie cōmunicāt. in hoc
grecis ⁊ surianis cōformes. Ipsi diuersis vtunt idiomatibꝫ fm̄ diuersas ꝓuincias in quibus habi
tant. Habēt tamē quoddā ꝓpriū ideoma. cuius vera littera est hic infra subnotata.

No cōfitent[2] pcta sed cū fumo putat pctā euolare

Alpha	veda	gyma	delda	e	zo	Sÿen	heda	theda	ioda	caba	laüda	Men
Δ	B	⧖	Δ	E	ϵV	Ʒ	H	Ⱶ	8	X	λ	♓
Nÿn-	Cxi	off	Bÿ	Rü	Syma	thaf	he	ffÿ	chÿ	ebsi	o	sthey
SV	Ʒ	O	π	P	G	T	ɤ	Φ	X	Ψ	ω	ɯ
vey	hachi	hori	gensa	Sÿma	dÿ							
8	b	Ƨ	X	σ	ϯ							

De Nestorianis et eorum erroribus.

Morant nihilomin⁹ in sctā ciuitate Hierl'm q̄dā aliȷ̄ hoīes Nestoriani nuncupati a nestorio q̄dam pessimo heresiarcha q̄ p̄ sua pestifera dogmata. magnā oriētis ptē3 infecit. maxīe autē eos q̄ in p̄side hītant scorsu3 in m'ltitudine copiosa dicētes se eē x̄pianos. Et quāq̄3 ꝓph anaz mahumeti legē hi nestoriani nō suscipiāt. imo habeāt horrori. p̄ hereticos tñ corrupti miserabiliter errāt. Nā p̄dict⁹ p̄ditiōis fili⁹ nestorius quōdā3 cōstantinopolitan⁹ ep̄us ꝛ oēs nestoriani ei⁹ sequaces. ꝟginē gl'iosam Mariā negāt esse matrē dei siue theothocon grece. i. dei genitricē. sed christi hominis eam esse matrē concedūt: siue christothocon grece. id est christi genitricem. Nam ꝛ aliā asserūt esse in x̄po p̄sonā diuinā. aliā hūana3. distinguētes f'm duas in x̄po naturas. etia3 duas p̄sonas. et p̄ cōsequēs nō vnū christū ex ꝟbo ꝛ carne subsistentē. sed sep̄atim. alterū filiū dei. alterū filiū homis affirmāt. Hec aūt detestāda heresis in Ephesina synodo. in q̄ erāt trecēti scti patres reprobata est ꝛ cōdēnata. ꝛ oēs eā sectātes anathemat' sentētie subiecti. Preterea hi nestoriani in fermētato pane cōficiūt instar grecoꝝ. atq̄3 sub vtraq̄3 specie cōmunicāt eucharistie sacramētū p̄uulis ꝛ adultis. ꝛ alia multa abusiua. ac sctē rhomane eccl'ie ꝯtraria ꝛ erronea obseruāt. de q̄bus singillatim dicere lōgu3 esset nimis. Caldaica vtunt' l'ra ꝛ lingua ī officiȷ̄s diuinis ꝛ scriptur'. līgua ꝟo sarracenica in Hierusalē ꝛ terra sctā. In aliȷ̄s aūt mūdi p̄tib⁹ earū loquunt' linguis terraꝝ in q̄bus morant'.

De Armenis et eorum erroribus.

Armeni sūt q̄ in armenia p̄uincia ꝓpe antiochiā int' medios fines x̄pianoꝝ ꝛ sarracenorū seorsu3 habitāt. Hi rit⁹ q̄sdā hūt ꝛ obseruatiōes singl'ares a nob multū differētes. Nā ꝓprius hūt p̄matē quē catholicon appellāt cui obediūt sūmo cū honore ꝛ reuerētia. iussib⁹ ei⁹ a maximo vsq̄3 ad minimū velut alteri pape obtēperātes. Implacabiles sunt int' eos ꝛ grecos discordie. ac dissensiōes inexorabiles. adeo ꝙ sup̄ ritib⁹ suis ꝛ institut' atq̄3 cerimoniȷ̄s semp̄ corrixant'. Ipsi armeni tp̄ale3 dn̄i nr̄i natiuitatē nō celebrāt. imo dieb⁹ natalis dn̄i ip̄i ieiunāt. In die ꝟo epiphanie siue apparitiōis dn̄i. simul cū solēnitate apparitiōis festū celebrāt de baptismo x̄pi. in q̄ se festū sp̄ualis ei⁹ natiuitat' asserūt celebrare. S3 errāt q2 dn̄s ipse iesus nō fuit in se sp̄ualiter renat⁹. quippe q̄ non indiguit cū pctm̄ nec cōmiserit nec cōtraxerit. nec dolus inuēt⁹ fuerit in ore ei⁹. s3 vim generatiuā tūc cōtulit aq̄s in q̄bus nos purgaremur ꝛc̄. Ipsi q̄3 armeni eo tp̄e quo ꝛ nos q̄dragesima3 tanto obseruāt studio ꝙ nō solū a carnib⁹ caseis ouis ꝛ lacte abstinēt. s3 et pisces nō māducant. oleo nō vtunt' in cibariȷ̄s. vinū nō bibūt. verū fruct⁹ ꝛ legumina quotiēs libuerit edūt. Ut aūt manifesti⁹ emulis suis grecis ꝛ surianis cōtrarient' in cert' sextis feriȷ̄s comedūt carnes. Sacerdotes p̄terea eoꝝ in missis aquā vino nō apponūt sic nec greci in q̄ grauiter errāt. q2 vt etiā supra dictū est. Ideo aqua est vino miscēda vt tā x̄po q̄3 sanguini nr̄e redēptiōis popl's p̄ aquā designat⁹ sociand⁹ esse designet'. Na3 si vinū tantū q̄s offerat: sanguis x̄pi incipit esse sine nobis. Si ꝟo aqua sola sit: plebs incipit esse sine christo. nec p̄dicta dicta ꝯiūctio signat'. igit' nō deb3 in calice dn̄i offerre aut aq̄ sola aut vinū solū. q2 vtrūq̄3 legim⁹ de latere x̄pi ī passiōe p̄fluxisse. Ceterū ip̄i armeni ī misse officio multū nobiscū cōcordāt. hoc p̄ori dēpto. calices ꝛ patenas in nr̄is formis habētes. ꝛ facta cōsecratiōe hostiā sup̄ patenā positā eleuant. deinde calicē more nr̄o. Hi deniq̄3 armeni quanq̄3 olim sūmo pontifici ꝛ sctē rhomane ecclesie obedientiā fecerint. quādo sc3 rex eorū a rhomano imp̄atore Heinrico feudū. ꝛ ab archiepiscopo p̄ tp̄e maguntino. coronā regiā ꝛ cōsecrationē accepit. Ueteres tñ ritus suos ꝛ solitas cōsuetudies mutare noluerūt. q̄obrē sic tūc eoꝝ obediētia erat imp̄fecta. ita nūc ad nihilū penit⁹ est redacta. Postremo isti armeni in copioso satis sunt numero Hierosolymis hn̄tes cōiter ibidē ep̄m

Nō
de Struto Ieiunio
eorum

.q̇ vt m[illegible]s est eis vsitati. duos in capite cirros nutrit ad tpora vsq̧ pendentes. Idē q̧ ep̄us ꝛ
cler⁹ su⁹: coronas portāt latas ꝛ rotūdas. al's nec crines nec barbas vllo mō radi sinūt. Inter re-
liq̄s pfecto natiōes armenoꝝ p̄sbyteri in oīb⁹ se morib⁹ ꝛ motib⁹: maturi⁹ gerūt. vili ꝛ simplici habi-
tu incedētes. in orōnib⁹ ꝛ officijs suis deuoti. latinoꝝ sacramētis debitā exhibētes reuerētiā ꝛ deuo
tionē. Hi p suo vsu ecclesiā hn̄t solēnē scti Jacobi maior' in eo loco ꝯstructā. vbi ip̄e ab herode fuit
decollat⁹. Habēt q̧ ecclesiā scti saluator'. vbi tpe sue passiōis dom⁹ erat Cayphe: in q̄ xp̄s fuit vela
tus. cōsput⁹. colaphis alapisq̧ cesus. a btō petro negat⁹. ꝛ mult' alijs iniurijs atq̧ obprobrijs laces
sit⁹. In eadē ecclia est lapis ille magn⁹ q̇ ad ostiū dn̄ici sepulchri aduolut⁹ ab angelo fuit reuolut⁹
q̇ sup eū apparuit sedēs. Ibi etiā ostēdit loc⁹ vbi gallus stās post petri negatiōē cātauit. Armenoꝝ
laici oēs tonsi sunt capitib⁹ ī modū cruc'. Et id ea rōne vt fert. Cū siquidē anno dn̄i septingētesimo
xliij. Tyri armeniā infestarēt bello. ꝛ seua insup peste admodū pmerent. suasu quorundā xp̄ianoꝝ
capita sua in crucis modū totundere. statimq̧ eis salus diuinit⁹ data est vt dicūt. qua ꝓpter ad ppe-
tuā ei⁹ rei mēoriā illā tondēdi modū obseruāt. Habēt q̧ armeni ꝓpriū ideoma ꝛ ꝓprias lr̄as q̇b⁹ tā
laici q̧ clerici ī cōmuni smōe ꝛ in diuinis etiā officijs vtūt. Est aūt hec coꝝ lr̄a q̄ hic infra annotat.

De Georgianis et eorum moribus et ritibus.

IN oriētis regiōe alt⁹ q̇daz ꝓplus inhabitat. lōgo terraꝝ tractu a terra ꝓmissiōis distās. cu-
ius dominiū extēdit vsq̧ ad caspios mōtes. bellicosus valde ꝛ in p̄lijs strēnuus. fort' robo
re ꝛ innūera pugnatoꝝ multitudie copiaq̧ abūdās sarracenis. persis. medis. assirijsq̧. in q̄
rū cōfinio cōmorat formidabilis valde. Et licz iste ꝓplus vndiq̧ infidelib⁹ sit circūsept⁹ atq̧ cōclu-
sus. ab oīb⁹ tn̄ timet nec facile vexat. Hi hoīes a sctō Georgio georgiani vocant. quē in suis p̄lijs
ꝯtra paganos p̄cipuū habētes aduocatū ꝛ patronū. tanq̧ signiferū oīm cū honore venerant ꝛ colūt.
De istis mlti morant hierosolymis. diuersa loca sctā occupātes. specialiter tn̄ montē caluarie ꝛ fora
mē illud in q̄ crux stetit qn̄ xp̄us in ea expirauit. Juxta quē locū altare quoddā habēt ꝛ in eo cōiter
vnū de suis pro custodia inclusuz. Ipi etiā in vsu hn̄t ecclesiā sctōꝝ angeloꝝ vbi quondā dom⁹ An
ne pōtificis fuit. in quā xp̄us de mōte oliueti primū adduct⁹. ab eodē anna examiat⁹ fuit de doctri-
na sua ꝛ discipulis. ꝛ inter respondēdū a mīstro alapa cesus. Hi Georgiani in oīb⁹ ꝛ p oīa ritus ꝛ er
rores grecoꝝ sequūt in sacramētis ꝛ alijs. vnde scismatici haud dubiū esse ꝯuincunt sicut ꝛ illi. Cle
rici eoꝝ rotūdas hn̄t coronas: laici v̄o quadratas. Quotiēscūq̧ veniūt de terris suis Hierosolymā
loca visitaturi sctā. absq̧ tributo ꝛ erectis vexillis: sanctā ingrediunt ciuitatē. Nam sarraceni nullo
eos pacto molestare p̄sumūt. timētes ne ad ꝓpria reuersi suis cōfratrib⁹ sarracenis vicē rependāt. vł
maiorib⁹ eos afficiāt malis. Nobiles eoꝝ mulieres: more amazonū armis in p̄lijs vtunt. Ipsi viri
barbas nutriūt ꝛ pilos. vtūturq̧ pileis ī capitib⁹ varioꝝ coloꝝ. Greca q̧ lr̄a ꝛ ligua in diuinis vtū
tur officijs ꝛ scriptur'. sed al's sarracenica vel caldaica. Et he oēs superius habent signate.

Ecclesias hnt duas
Domus Caiphe
hnt tonsa cruce in capitibus
Ecclesiam sctorum angelorum hnt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De Abasinis siue Indianis et eorum cerimon...

Hierosolymis quoqꝫ hisce tēporibus habitant viri non pauci. qui Abbasini. alio nomine Indiani ab india prouincia vocanť. de dominio ꝛ sub ditione potentissimi reg... quem presbyterū Johannem appellant. qui quidem maximus atqꝫ serenissimus rex cuz omni populo suo se christianū profiteť. Hi per beatum Thomam apostolū ad christi fidem ab initio leguntur conuersi. Ipse quoqꝫ modernus rex. currente dominice incarnationis Anno M.cccc.lxxxij. per ambasiatā suam rhomano pontifici Sixto quarto obedientiaz fecit: et nostris moribus atqꝫ statutis humiliter petijt informari. Isti abbasini siue indiani omnes sunt nigri instar ethiopū ꝛ multū zelosi. feruentesqꝫ ad visitandū loca sancta. Deuote ꝛ prolixe orant. officia diuina more suo perficiunt reuerenter. Amant paupertatē. in multa inopia ꝛ rerum penuria vitā agentes. etiamsi multū abundent: lineis ꝛ coloratis vtunť indumentis. circumligantes capita sua tam viri q̄ꝫ mulieres lineis peplis blauij coloris. Nudisqꝫ pedibus discalciati incedunt. ꝛc̄. Et quamq̄ꝫ ista faciant ꝛ obseruent. tamē prohdolor a certis prauis erroribus non sunt alieni neqꝫ immunes. Nam circumcisionē carnalem seruant more sarracenorū ꝛ iacobitarū paruulos suos circumcidentes. non attendentes miseri quod apostolus minatur. Si circūcidimini inquiens christus vobis nihil proderit. Adurunt quoqꝫ infantes suos in frontibus ferreo calamo: in moduz crucis. Alij in genis. alij super nasum. pleriqꝫ in omnibus his locis. credentes eos per huiusmodi adustionem ab originali peccato mundari. Cunqꝫ ego miseris cōpatiens qui al's satis boni homines videnť: p interpretem inquirerē. cur hec facerent que omnino rhomane ecclesie essent aduersa. cui semper. missa obedientia sua subiecissent. Responderunt (vt verum fatear) se circumcisionē accipere non quasi sacramentū necessitatis: sed ob reuerentiam christi qui ꝛ ip̄e fuit circumcisus. Adustionē vero obseruare pro eo q̄ scriptum esset ꝛ dictū per Johannem baptistā de christo. Ip̄e vos baptisabit in spiritu sancto ꝛ igne. Sed informati a nobis: dicebant de cetero se velle his pretermissis baptismum in aqua suscipere scd̄m ecclesie rhomane morē. Sed non solum in isto sed ꝛ in alijs multis aberrant. Nam in fermento cōficiunt instar grecorū sub vtraqꝫ specie sacramentū cōferunt paruulis ꝛ adultis. et illos per simplices sacerdotes faciunt confirmari adhuc infantes. In officio misse ritus quosdam habent singulares Studiose ad missam cōueniunt. laici eorū presertim in solēnitatibus. ꝛ tūc omnes vtriusqꝫ sexus incipiunt altis vocibus cōcrepantes iubilare. saltare pedibus. plaudere manibus. cōglobantes se in circulis. ibi sex vel septem. ibi nouem vel decē. et interdum per totas noctes sic cantant. potissimū in nocte dominice resurrectionis. qua nō cessant canere donec illucescat. et nonnulli hec adeo feruenter faciunt ꝛ deuote q̄ interdum debiles ex hoc redduntur. Isti etiā abbasiani siue indiani: licz linguam sciant sarracenicam ꝛ ea dum libet vtantur. habēt tamen quoddam nihilominus propriū ideoma et alphabetum. quadragintaseptē litteras continens. que hic infra suis figuris sunt formate.

A	Le	phű	Beth	Theth	Ga	me	Lie	Sah	Le	zthű	he	vuu
vouf	Za	Ju	he	Thu	The	Thu	Jo	Du	ka	phu	La	me
Du	Do	Nun	Sadh	Mun	The	Thu	Me	Mun	E	pfe	Zah	De
Co	ffu	Ke	Su	Sah	Nun	Tha	vuo					

De Maronitis et eorū reditu abolim ad ecclesiam rhomanā.

[H]abitat etiā gens q̄dam syrorū sub mōte libani in prouincia phenicis non longe ab vrbe bibliensi. nūerosa satis multitudine. ad ꝑlia admodū edocta aptaqꝫ. arcub⁊ ⁊ sagittis vtēs expedite. Hi maronite vocant̄ a quodā mgr̄o suo heretico noīe Maron. qui vnā dūtaxat in xp̄o voluntatē asserebat. ⁊ ꝑ cōsequēs operationē secut⁹ in hoc quendā antiochenū episcopū noīe Machariū. hui⁹ heresis ꝓmū auctorē. qui in sexta synodo cōstantinopolitana. cū suis cōplicib⁊ dānatus fuit ⁊c̄. Hanc imitati heresim maronite. ꝑ quīgentos fere annos tanq̄ȝ heretici a cōsortio fideliū fuerūt exclusi. Sȝ tandē diuina inspiratiōe redeūtes ad cor ⁊ se errasse cōfitentes. heresi abiurata. in man⁹ Emerici cuiusdā antiocheni p̄riarche. romane eccl̄ie obediētia facta sunt adnūerati. ⁊ ad vnitatē catholice fidei reuersi. Vn̄ cū oēs alij orientales epi ⁊ p̄lati maiores aliaruȝ nationū. anulis ⁊ mitris pontificalib⁊ nō vtant̄ nec baculos gestent pastorales. nec vsum habeāt cāpanaꝝ. maronite his oībus vtunt̄ vti nos. in diuinis officijs ⁊ sacramētis ministrādis nob̄ conformes. Vn̄ ⁊ eorū patriarcha generali interfuit cōcilio rome sub Innocētio tertio celebrato. Hi maronite nō morant̄ Jerosolymis cōtinue. sed sepius illuc ex deuotiōe veniūt ꝑegrinatū ad quasdā solennitates. nec ꝓpriū habēt idioma. sed vel chaldaica vel sarracenica lingua vtuntur.

Sequit̄ disputatio quedam necessaria ad predicta.

[C]Eterū ne occasione istarū quas narrauim⁹ sectarū aut legū. aut alio quolibet motiuo q̄spiam in eū labat̄ errorē. vt credat vnūquenqꝫ in sua fide lege vel secta posse saluari. dummodo credat eā esse bonā ⁊ deo placere qđ facit. ⁊ dum ꝓpter deū facit q̄cquid facit necessariū. operecꝫ p̄ciū duxi. cōtra errorē illū tā ꝑniciosum. tanq̄ȝ pestilentē. q̄ doctores ante nos tradiderūt. disputādo annectere. q̄tenus mortifero toxico ne a quoq̄ȝ incaute insumat̄ salubre remediū quoad in nob̄ est debita ꝓuidentia apponam⁹. Constat nimirū et indubitatū apud oēs christicolas extat. q᷑ vna est fides. vnus dn̄s. vnū baptisma. apostolo teste. Dicit̄ aūt fides vera vna dumtaxat ꝙ ⁊ id de q̄ principaliter est fides vnū sit. deus videlicȝ. apud quē nō est trāsmutatio. nec vicissitudinis obumbratio. Atqꝫ etiā ratio formalis omniū credendoꝝ vna sit ⁊ eadē veritas scȝ prima. cui fides ꝑncipaliter innitit̄. Ipsaqꝫ fides lumē sit desuꝑ infusum. ⁊ nō sit a probabilitate rerū q̄ credunt̄. Vnde nec scđm diuersitatē rerū credendaꝝ ipam fidē diuersificari oportet. Porro ⁊ sola ipsa fides xp̄iana vera est: qđ multipharie multisqꝫ modis ostendi posset. tū videlicȝ miraculorū plurimoꝝ cōfirmatiōe. tum testiū omniū maiorū multitudine exceptiōe. tum ꝙ reuelatiōes ⁊ ꝓphetias certissimas hȝ. tum etiā ꝙ nō nisi de deo dignissima sentit. tū ꝙ nihilomin⁹ etiā de homīe ꝓbabiliora ⁊ credit ⁊ tenet q̄ ve magis creaturā deceāt rationalē. tū postremo ꝑ successum quē ꝓplus iste habuit. q̄ hanc fidē suscepit. dū s̄m eam vixit. ⁊ deiectionē eiusdē dū fidem hanc deseruit. ⁊ s̄m eaȝ nō vixit. Sed his oībus p̄suppositis vnitate scȝ ⁊ veritate fidei nr̄e christiane. atqꝫ ob id p̄sentiaꝝ ꝑtermissis facile esset pessimo huic obuiare errori. Nulla nanqꝫ fide deo credit̄ preter hāc. ⁊ nulla est alia digna hoc noīe p̄ter ipam. nullaqꝫ alia honorat̄ deus nisi hac. nec vlla est ꝟtus p̄ter ipam. Nā ⁊ ipsa sola fundamentū est ⁊ caput oīs religionis in vita ista sic̄ et eius opatio ꝓma est in dei operibus ⁊ obsequiū eius ꝓmū in dei honorificētia ⁊ cultu. quēadmodū ⁊ intellect⁹ primus est inter anime vires nobiliores. cui⁹ est ꝑfectio ipsa vera fides. Ex quo sequat̄ necesse est. ꝙ oībus alijs credulitatib⁊ ⁊ deo nō seruit̄ immo cōtumeliose sunt ei. Vnde ⁊ cōstat nullā aliam credulitatē fidei noīe fore dignā. Vnde aūt potissimū ⁊ ex quo fundamēto dict⁹ error ꝓcesserit videam⁹ vt sic ipo eliso fundamēto. omīs desuper extructa edificatio penit⁹ ruat. Dicti igit̄ erroris vna ⁊ p̄cipua hec esse causa videt̄. q̄ multos exagitat atqꝫ cōfundit. nūerosa scȝ multitudo dānandoꝝ ⁊ paucitas saluandorum. Vnde ⁊ multi inquirūt q̄re tam paucos elegerit dei misericordia ad salutē. tā multo vero deseruerit in ꝑditionē. maxime cū pronior credat̄ ad saluādū q̄ȝ ad dānandū. vel nō minor saltē sit eius misericordia ad miserendū ⁊ ignoscendū. q̄ȝ eius iusticia ad vindicandū ⁊ puniendū. Ex hoc cōcludere volētes ꝙ credendū sit ꝓ diuine miscđie ⁊ bonitatis infinitate ⁊ immēsitate vnūquenqꝫ in sua fide lege vel secta posse saluari. dūmodo credat eam esse bonā ⁊ deo placere qđ facit ⁊c̄. vt supra.

Preterea arguūt p̄sumptuosum videri ꝙ pauci xp̄iani se solos arbitrent̄ saluādos. tota residua multitudine. vicȝ maloꝝ xp̄ianoꝝ qui multo plures sunt q̄ȝ boni. deinde iudeoꝝ. sarracenorū atqꝫ paganoꝝ in ꝑditionē derelicta. Qualiter ergo aiūt implebit̄ domus dei celestis tanta paucitate electorū. cū infernus q̄ longe minor est capeꝛ sufficiat de oībus tantā multitudinē damnatorū. An videt̄ cōueniēs regi regū ⁊ dn̄o seculoꝝ. vt plures habeat vinctos. plures patibulis affixos. traditosqꝫ tormētis q̄ȝ sibi famulātes ⁊ subditos. An potest miscđia dei cuius nō est nūerus nec mensura. tantā sustinere carnificiā tormentorū. vel ad quid inquiūt tantā multitudinē damnandorū creauit deus. Et si creauit eos in perditionē et mortē. An id cōueniat diuitijs bonitatis eius. ⁊ immensitati misericordie sue. eos creasse quos vtiqꝫ saluare poterat ⁊ flāmis infernalib⁊ depascendos derelinq̄-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

re. De his aūt qui ꝑ eo faciūt q̄cquid faciūt. credētes se obsequiū eidē ꝑstare eis. q̄uis ma [illegible] ter tamē faciūt. q̄d erit. Et potissimū de his q̄ pro deo siue ꝓpter deū omne gen⁹ suppliciorꝝ nō solum patient. sed etiā gaudenter ꝑferūt. sicut de multꝫ hereticis sepe audim⁹. ⁊ ipi etiā videre possemus. q꞉ ignē ⁊ alia tormēta sponte ⁊ letanter subeūt, vtiqꝫ propter deū se omnia sufferre dicentes, ⁊ ita in cor de sicut credimus habentes.

Responsio ad predicta

Incipientes igit̃ dicam⁹ q̄ error iste multis hominibꝫ dānabilis est ⁊ causa dānationis. Si em̄ volēs ambulare corꝑaliter nollet ꝓuidere vie ipsius discrimina. aut offendicula. aut alia ꝑcipitia q̄ oculis corꝑis videri ⁊ nō videri possunt. sed magis clausis oculis aut a via auersis. vellet incedere quicq̄d ei mali. id est offensiōis vel casus eueniret iustissime ipi imputari posset. Poterat em̄ ꝑ se huiusmodi ꝑicula declinare. In eo ergo qui ꝑ semetipm īminentia sibi mala in huiusmodi via ⁊ nosse ⁊ euitare potuit. rectissime dꝫ. vt sibi ea imputet si in illa inciderit. ⁊ ista est cōis oīm aniorꝝ cōceptio.

Eodē modo si q̄s ire voluerit ad locū aliquē viā ignorans q̄ ducat ad illū. presto aūt habeat qui viā ei ostendat. ⁊ tamē nec ducatuꝫ itineris nec vie ostensorē q̄rit aut petit si errat ei merito error iste est imputādus. Et hanc ꝓpositionē cuiuslibet anim⁹ probat auditā. Similit̃ immo forti⁹ multo in via morū se habere necesse est. q̄ꝫ in via corꝑali. quātomagis ⁊ ꝓprio visu spūali ⁊ alieno: sunt ꝑcauēda ꝑicula spūalia q̄ꝫ tēporalia. Qui igit̃ nō ꝓprio sensu vbi eis suppetit nec alieno. vbi eis paratus est q̄s consulere. ꝑicula spūalia declinare nolūt. merito eis imputabit̃ cum inciderint in ea.

Amplius si videris aliū errare in via ista visibili. teneris eū ab errore illo auertere. ⁊ a ꝑiculis que ei īminere cernis eidē ꝑcauere. multomagis ⁊ in via morū. Longe aūt ampli⁹ teneris tibi consulere q̄ꝫ alijs. quātomagis tibi debitor es in huiusmodi q̄ꝫ alij. Ex his ergo manifestū est. q꞉ negligētia ista. q̄rendi scꝫ viā veritatis ⁊ salutis. negligētia est culpabilis ⁊ dānatione dignissima. In his ergo qui ꝓprio sensu ingenioqꝫ ⁊ industria. discrimīa spūalia ꝑcauere ⁊ ꝓuidere potuerūt siue ex scripturis siue ex doctrina siue ex miraculis siue ex oībus. iustissima est dānatio erroris talis. ⁊ ignorans huiuscemodi. merito vt aplus dicit ignorabit̃. Tales sunt q̄ nolunt intelligere vt bene agant.

Nota de predicatoribus sibi ɡtrariis Augustinus

Si q̄s aūt q̄rat de illo q̄ doctores vel ꝑdicatores inuenit cōtrarios videlicꝫ vnū fidelē ⁊ aliū infidelē siue hereticū nec sufficit ex ꝓprio sensu aut dictis eorꝝ. aut vita discernere cui eorū magis credere debeat. An deus req̄rat ab illo vt diuinet fidē. hic ꝓculdubio q꞉ nō habꝫ de hūana rōne qđ faciat. diuinū auxiliū debet implorare. vt Augustin⁹ dicit. ac tota instantia deꝑcari. vt illumīator aīarū deus viā veritatis ei ostēdat ⁊ applicet cor ei⁹ ⁊ intellectū ei ꝑti cōtradictiōis q̄ vera est et sibi accepta. Pie aūt credendū est de dei miscđia q꞉ sic pulsanti aperiet ⁊ q̄ (nisi negligentia querēde veritatis aut alia culpa obsistat) cor eius auertet deus ne cōsentiat errori impietatis.

Sapiens

Idē sentiendū est in illo casu si videlicet seductor aliq̄s sub ꝑtextu catholici doctoris simplici alicui ⁊ indocto. errorē aliquē impietatis ꝑdicet. q꞉ deus cor ei⁹ auertet ne illi credat. nisi hoc vel negligētia eius vel alia culpa impediat. Custodit em̄ deus diligētes se. ait psalmista. ⁊ sapiēs in pueibȷs. Custodiet iustorꝝ salutē ⁊ ꝓteget gradientes simplicit̃. Dicimus etiā: q꞉ cū intellect⁹ hūanus creatus sit ad inquirendā ⁊ cognoscendā veritatē salutarē. maxime de hoc debet esse sollicitus atqꝫ studiosus. quare: q꞉ negligentia eius in hoc atqꝫ desidia maxime culpabilis atqꝫ damnabilis.

Amplius vnusquisqꝫ ad actū ⁊ finē propriū expeditior est atqꝫ facilior. q̄ꝫ ad aliquē aliū. vt de se patet. Manifestū est autē q꞉ virtus nostra intellectiua. ad querendū ⁊ inueniendū deū. quantū hoc requirit̃ ⁊ expedit facilior est. q̄ꝫ ad querendū ⁊ inueniendū aliquid aliud. maxime cū presto sit deus semꝑ adiuuare conantes ad se. ⁊ appropinquare appropinquantibus sibi.

Nota ergo

Cōsidera igit̃ ista q̄ diximus ⁊ videbis oēs errātes in via veritatꝫ ⁊ ignorātes. eadē culpa errare et dānabiliter ignorare. Nullū est em̄ inuenire in eis q̄ nō sit negligēs inuestigādo ꝑ semetipm salutarē veritatē. aut inq̄rendo ab alijs. aut diuinū auxiliū implorādo. aut in faciēdo veritatē. Qui em̄ negligit facere bonū qđ esse faciendū nouit. meret̃ non acciꝑe noticiā id faciendi qđ nondū nouit. De vnoquoqꝫ em̄ est speranduꝫ q̄ si talento intellect⁹ tota diligentia bene negociat⁹ fuerit in q̄bus ꝑ se potuit q̄ multiplicet̃ ei vel adaugeat̃. vt etiā diuine reuelatiōis seu inspiratiōis mūere capiat ampliora. ad q̄ ꝑ intellectū ꝓpriū ꝑtingere nō valebat. vl' etiā q̄ ꝑdicet̃ ei doctrina salutaris. vt manifeste patet in cornelio illo cēturione viro gētili. sed religioso ac timēte deū. ad quē missus btūs Petr⁹ fuit. et ipm cū familia ad fidē xp̄i cōuertit. vt habet̃ Actuū. x. ca. Dicimus ergo q꞉ si aliq̄s esset seorsum ab hominibꝫ ⁊ vellet negociari diligent̃ talēto intellectus sui ex cōsideratiōe visibiliū facile est ei inuenire creatorē. ⁊ multa alia de ipo agnoscere. ipm vicꝫ esse honorandū. diligendū. adoranduꝫ ⁊ hmōi. Et si inuētis bn̄ negociaret̃. adderet ei de⁹ alia vel ꝑ inspirationē. vel ꝑ doctrinā ⁊ ꝑdicationē quā ipsemet ei ꝓcuraret. Oīno em̄ credendū est deū neminē velle deserere q̄ ei diligent̃ studet adherere. Iā satisfactū esse tibi credim⁹ de omi adulto errāte errore impietatꝫ. q꞉ iusta est ei⁹ dānatio. Declaraui-

Actuū x ca

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

[...]mus atq̃ euidenti⁹ hoc ⁊ dicam⁹: q᷑ sic libere volūtatis est vt se auertat ab omi malo volito. vt ⁊ p cō sensum se nō inclinet in illud. Ita ⁊ intellect⁹ ip̄ius est. vt se auertat ab oī male credito ⁊ vt nō assentiat illi. ⁊ hoc vł ex ꝓprio lumīe est ei possibile vł ex alieno. Ex ꝓprio. i. ꝓprie inuestigationis. ex alieno id est diuīe reuelatiōis. Sicut ḡ libera volūtas dānabilit̄ assentit in male volitū. sic hūan⁹ intellect⁹ dānabilit̄ assentit in male creditū. q̄re tenet̄ vł ipse se corrigere vel correctionē suā p aliquā viaꝝ q̄s diximus procurare. Preterea nō min⁹ tenet̄ deo in suis opationib⁹ intellect⁹ hūan⁹ q̄ȝ affect⁹. nunq̄ȝ aūt licet affectui amare ꝯtrariū deo. vel his q̄ dei sunt. silr̄ nunq̄ȝ licet ei nō amare deū. vel ea q̄ dei sunt. ḡ silr̄ nec intellectui vnq̄ȝ licebit nō credere deū vel ea q̄ dei sunt ⁊c̄. Qđ eīm est non amare in affectu. hoc est nō credere siue nō cognoscere in intellectu. Unde apparet intellectui positā esse legem ⁊ limites in operationib⁹ suis ⁊ limitatū ei esse quid credere vel discredere. vel iterū non credere aut ignorare liceat. Et iterū ignorantiā interdū esse damnabilē videlicet in q̄busdam hominū ignorātijs. similiter ⁊ credulitatē quorundā damnabilē esse ⁊ impiā. ⁊ neutram excusare a tota damnatione eos quos inuoluerint. fortassis autē excusat a tanto. Non eīm tanto peccare videt̄ qui erranter vel ignoranter male agit quantū ille qui scienter contra cōscientiam facit.

Igit̄ vt in sūma dicam⁹. illud nob̄ poti⁹ videt̄ diuine cōsonū pietati. vt vbi inuincibilis est ignorātia. qđ est vbi hō non hȝ de hūana rōne q̄d faciat ibi imploret diuinū auxiliū. ⁊ nō temere se p̄cipitet. Ibi eīm totū ptinet ad deū facere. vbi non habȝ hō quid de se faciat. ꝟbi grā. Si in eā figurā vel formā se trāsformaret lucifer. in q̄ nihil posset apparere homini p qđ nō videret̄ xp̄us. nec aliq̄d p qđ dinosci valeat nō esset xp̄us. soli⁹ dei est custodire hominē. nec aliq̄d ibi relictū est homi nisi diuinū auxiliū implorare. nec dubiū quin p̄sto sit auxiliator deus inuocantib⁹ eū. nisi culpa eorū obstiterit.

Qd aūt querūt de multitudine damnatoꝝ ad q̄d deus eā creauerit. certū est q̄m ex diuitijs bonitatis sue eā creauit. ⁊ q᷑ multa bona magnifica eis cōtulit. Penas vero vel tormēta nisi meritas atq̄ȝ iustissimas nulli vnq̄ȝ intulit nec inferet. vn̄ manifestuȝ est q᷑ iusticia dei causa est efficiēs dānatiōis eorū qua nulla iustior excogitare potest. mala vero merita eoꝝ causa sunt quasi materialis pditiōis eorū. quib⁹ iustissimo iudicio ⁊ laudanda in oībus iusticia. damnatio illa eis reddit̄.

Qꝫ aūt tam multi sunt q̄ dānant̄. ⁊ tā pauci q̄ saluant̄. ⁊ in naturalib⁹ ⁊ in moralib⁹ exp̄ssam silitudinē inuenies. Ulioꝝ eīm ⁊ ignobiliū maior semp est multitudo q̄ȝ p̄ciosorū atq̄ȝ nobiliū. vt ferri ⁊ plumbi q̄ȝ auri ⁊ argēti. ⁊ lapidū ignobiliū q̄ȝ gemmaꝝ. silr̄ quercuū q̄ȝ cedroꝝ aut palmaꝝ. Eodē modo stultoꝝ hoīm q̄ȝ sapientū. ⁊ maloꝝ q̄ȝ bonoꝝ. Nā stultorū infinit⁹ est nūerus. inq̄t sapiēs. Uides etiā ꝙ in tanta multitudine hominū. paucos ex eis de⁹ reges facit ⁊ p̄ncipes. etiā tp̄ales. nec miraris ꝙ nō oēs hoīes fecit reges ⁊ p̄ncipes ⁊ tā modicoꝝ tanq̄ȝ ignobiliū regnoꝝ vt sunt tp̄alia. Quāto fortius ḡ mirari nō debes si paucis largit̄ p̄clara ac nobilissima regna celestia. Amplius cū tam raros videas q̄ regna celoꝝ appetēt vel curēt. tā multos aūt q̄ ab eis se auertūt ⁊ ꝯtraria sectātur. ꝓpter q̄d miraris si tā pauci pueniāt tam multi nō pueniāt ad ea. Ampli⁹ si videres de centū ptib⁹ generis hūani nonagintanouē totis studijs ac virib⁹ currētes p viam q̄ ducit ad mortē. Paucos ꝟo ecōtrario currere p viā q̄ ducit ad vitā. nō miraris si magna illa multitudo tota adueniat in mortē. ⁊ sola alia paucitas ad vitā. Sic ⁊ h̄ cōsidera tantā multitudinē pditorū ⁊ videbis eā festinātē ad mortē. ecōtrario ꝟo paucitatē electoꝝ festinantē ad vitā. Quid ḡ mirū est si vnusq̄sq̄ȝ hominū ad finē pueniat. ad quē totis studijs ac virib⁹ cōtendit. Multitudo nanq̄ȝ pditorū hoīm in via vite istius. ⁊ vitā fugit eternā. ⁊ in mortē p̄cipitat. ⁊ in stagnum ignis ⁊ sulphuris se deijcit. ⁊ in abyssum eternaꝝ flāmarū se demergit. Igit̄ ꝙ in baratrū infernale q̄sq̄ȝ cadit de pōdere est ꝓprie iniq̄tatis. ꝙ ꝟo sursum ad sublime beatitudinis aliq̄ trahunt̄ de virtute est omnipotētis diuine bonitatis.

Igit̄ in eo ꝙ deus tantā creauit hoīm multitudinē quā p̄uidebat esse dānandā mirari debes diuitias bonitatis sue. ꝙ tali multitudini tot ⁊ tanta bona dedit. cū tn̄ p̄uideret eos ingratos futuros. Sȝ ⁊ puersitatē hominū ipsoꝝ mirare q̄ largitorē omniū bonoꝝ donis suis impugnāt. Sicq̄ȝ dei misericordiā cogita. vt ⁊ iusticie ei⁹ memineris. q̄ illos quos mīscdia creat pascit. regit ⁊ cōseruat. ingratos de accept̄ȷs bn̄ficijs merito damnat. Et q̄d mirū si iusticia pctōrib⁹ reddit qđ meruerūt. Nō miraris ꝙ sol calefacit ⁊ ignis illumīat ⁊ misericordia dei homī bn̄ficia multa tribuit. ḡ nec mireris si iusticia ei⁹ punit eos q̄ sibi sunt rebelles. Nō miraris si q̄d q̄s semīauerit hoc ⁊ metet. ḡ nec mirū si pctōr metet qđ semīauit. Un̄ Eccl̄iastici. vij. legit̄. Noli facere mala ⁊ nō te app̄hendēt. Et iterū. Nō semines mala in sulcis iniusticie ⁊ nō metes ea in septuplū. Et ap̄l̄us. Gala. vj. Que semiauerit hō hec ⁊ metet. Si boni sum⁹. nō infructuose. si mali. nō impune. Eccli. xv. De⁹ ab initio cōstituit hoīem rectū ⁊ reliq̄t eū in manu cōsilij sui. Apposuit ei aquā ⁊ ignē vt ad qđ vellet porrigeret manū. Ante hoīem vita ⁊ mors. bonū ⁊ malū. qđ placuerit dabit̄ illi. Ut q̄d inquiūt sustinet diuina bonitas tantā stragē hoīm q̄s creauit. An delectat eū carnificia tormentoꝝ infernaliū ⁊c̄. Respon

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

demus ꝙ ꝓprie nihil extra ipm̄ eū delectat. ⁊ ꝙ placent ei tormēta maloꝝ. tum q̄ꝛ bona sunt. vt poꝛ eiꝰ creature. tum ꝓpter pulcritudinē iusticie q̄ in eis inestimabilit̄ ⁊ mirāda est ⁊ laudāda. q̄ꝫ tāto delectabiliꝰ intuebunt̄ scti in patria q̄ꝫ hic. quanto maioꝛ erit eis ibi amoꝛ iusticie atq̄ꝫ cognitio q̄ꝫ hic. sillter ⁊ quāto magis ibi maioꝛq̄ꝫ videbit̄ ipa diuine iusticie magnitudo q̄ꝫ in p̄nti. Vn̄ scriptū est in psalmo. Letabit̄ iustus cū viderit vindictā manꝰ suas lauabit in sanguie pctōꝛis. Mirare ḡ sapientiā dei ⁊ bonitatē immēsam. q̄ penis maloꝝ vtit̄ ad bonū electoꝛū suoꝛū. Inestimabile em̄ gaudiuꝫ erit electis in futuro. dū quisq̄ꝫ letabūdus exultabit dicēs. Misericoꝛdiā ⁊ iudiciū cātabo tibi dn̄e. Ubi duplex erit materia cātus illius iocūdissimi videlicꝫ ⁊ miscdia in ipos electos. ⁊ iudiciū in reprobos. Omnipotēs siquidē deus q̄ꝛ pius est miseroꝝ cruciatu nō pascit̄. q̄a aūt iustus. ab iniquorū vltione imperpetuū nō sedat̄. sed ipsi iniqui oēs eterno deputati supplicio sua siquidē iniquitate puniunt̄. ⁊ tamē ad aliq̄d ardebunt vt scꝫ iusti oēs. in deo videāt gaudia q̄ percipiāt ⁊ in illis respiciant supplicia q̄ euaserūt. quatenus tanto magis ineternū diuine se gratie debitoꝛes esse cognoscant. quāto ineternū mala puniri cōspiciunt. que eius adiutoꝛio vicerūt vitaueruntq̄ꝫ.

Ex his ergo q̄ diximus manifestū tibi debet esse o homo. q̄ꝛ laudanda est diuina bonitas in hoc ꝙ malis ⁊ reprobis p̄ter esse. vitā ⁊ naturalia alia. bona etiā gratuita ⁊ tēpoꝛalia largit̄. Q̄ aūt ampliora eis nō dat non ideo hoc est. q̄ꝛ ipse manū retrahat sue largitatis. sed q̄ꝛ ipi manus suas alijs occupāt. vn̄ iustū est vt eo minus recipiant q̄ se auertūt. Sicut ꝙ lumē solis suꝑ multos nō cadit ⁊ eos nō illumiāt. nō ex eo est ꝙ sol radios suos retrahat. sꝫ q̄ꝛ ipsi a lumīe eiꝰ se auertūt. Et tm̄ de isto.

¶ De causis varietatis erroꝛū et sectarum multipliciū.

Quod si quispiā foꝛtassis q̄rat interlegendū istā sectarū varietatē q̄dnam cause sit tante varietatꝫ hmōi erroꝝ in mūdo. Et si ex iā dictis eiꝰ rei rō aliqualit̄ colligi possit tn̄ vt id euidētius pateat aīaduertendūq̄ꝫ p̄ma ⁊ p̄cipua errandi causa hec esse videt̄ scꝫ peccatū negligētie qua diuinū auxiliū ab hoībus nō querit̄. seu q̄dcunq̄ꝫ aliud pctm̄ q̄d diuine grē viā ꝑcludit. Merito em̄ iustoq̄ꝫ dei iudicio adiutoꝛiū dei nō obtinet q̄ illud obtinere nō curat. ⁊ recte diuīe lumē grē coꝛ illiꝰ illustrat minime q̄ illi ꝑ pctm̄ obicē ponit. Merito domū illiꝰ eterni solis radius nō illumiāt. q̄ fenestras ⁊ ostio. oēsq̄ꝫ introitus splēdoꝛibꝫ eius claudit. Fides siquidē nō est naturalis. imo est ex electiōe diuine bonitatis ⁊ donū gratuitū. Si em̄ esset naturalis. eadē esset apud oēs. nec esset tāta dissensio quāta est in mūdo. idcirco a deo petēda est. Vn̄ ⁊ quidā ad xp̄m dicebat vt habet̄ Matth. ix. Credo dn̄e adiuua incredulitatē meaꝫ. Et aplꝰs. Eph. ij. aiebat. Gratia saluati estis ꝑ fidē. ⁊ h̄ nō ex vob. dei em̄ donū est. Sicut ḡ sol nō videt̄ nisi lumīe suo. sic sol intelligētie nō videt̄ nisi luce gratie eiꝰ. Sꝫ q̄ꝛ multi sunt rebelles huic lumini. ideo etiā ceci. Alia causa est auersio intellectꝰ a credēdis ⁊ ab his q̄ possent inducere ad credēda ⁊ cōuersio ad erroꝛes. Queadmoduꝫ q̄ auersos hꝫ oculos ab his q̄ vidēda sunt ⁊ ad alia cōuersos videre nō p̄ōt in illa auersione. Hi sunt q̄ tanto amoꝛe suas amplectunt̄ opiniōes ⁊ sectas vt de cōtrarijs nec cogitare velint nec audire. tantoq̄ꝫ odio auersi sunt ⁊ cōtrarij suoꝝ erroꝝ cōtrarijs vt ea nec respicere vllatenus dignent̄ ꝑtinaces proꝛsus in suo sensu ⁊ dura ceruice. q̄ nō mō hoībus meliꝰ sentientibꝫ ⁊ recte credētibꝫ. sed ⁊ sp̄ūisancto q̄ ꝑ eos loq̄tur resistere audiāt. Proinde recte dr̄ Prouerb. xviij. Nō recipit stultꝰ ṽba prudētie nisi ea dixeris q̄ versant̄ in coꝛde suo. Nō est datū homī videre post tergū suū. nec videre sine intuitu. sic nec intelligere ea a q̄bus intellectꝰ se auertit. Nolūt tales audire aliq̄d de miraculis sꝫ neq̄ꝫ sacra eloquia nec ratiōes doctoꝝ q̄bus possent ad verā fidem induci. ideo nō mirū si remanēt in erroribus suis. Tales sunt omēs sarraceni ⁊ dictarū nationū homīcs. qui nimis obstinate suis inherēt cōceptibus. ⁊ heresibꝫ. dum sanā doctrinā non sustinētes ad sua desideria coaceruāt sibi magistros prurientes auribus. ⁊ a veritate quidē auditum auertūt. ad fabulas autē conuertunt̄ vt longe apostolus p̄dixit. Alia nihilominus est causa rerū credendarū subtilitas ⁊ intellectus hūani grossities ⁊ turbiditas. Nimirū que sub fide recta cadunt tam grosso ⁊ turbido intellectu videri nō possunt. Queadmodū ergo homīes grossi ac turbidi visus pilum subtilē non videntes vbi est. cōtendūt mōstrare ipm̄ ibi non esse. ꝓpter eius subtilitatē vel gracilitatē ipsum non videntes. neq̄ꝫ ipm̄ videntibꝫ credere volentes. Ita pariformiter q̄ ex fide vera. credenda sunt grossities intellectus vulgariū ⁊ in doctoꝛū hominū propter credendoꝛū subtilitatē non capiens. ea non esse ⁊ credit ⁊ cōtendit. Alia p̄terea causa est remotio siue distantia hominū a rebus credēdis. ⁊ hec longinq̄tas est imperitia siue inexercitatio in illis. queadmodū dicit Aristoteles. ꝙ imperiti veluti longe distātes speculant̄. Qui enī in sensibilibus versant̄ ⁊ cōmoꝛant̄ assidue que longe sunt a credēdis que inuisibilia sunt. profecto longe sunt indubitanter ab eisdē. ⁊ propter hoc illa videre non possunt. quia nec studio nec exercitatiōe ad illa appropinquant. Ideo non mirū si ea non videt. Ipsi sensum volūt habere ducem

Psalmista

Prima causa

Secunda causa

Spiritui sancto resistunt Prover. 18

Tertia causa

Quarta causa

Aristoteles

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ad credenda. qui cecus est quantũ ad ea. ideo nõ mirũ si in ꝓcipicia ⁊ profunda corruant errorũ: vnde ⁊ perniciose errant. ⁊ nequaq̃ꝫ damna effugiũt salutis. Alia demũ causa est stulticia multorũ qui intelligere volũt intellectu naturali per se. quod eo ꝑ se capi non potest. queadmodũ si quis visu humano vellet videre qđ visu aquilino vix videri potest. sic intellectus naturalis ad ea que fidei sunt per se nullatenus se extendit nisi altiori lumine ꝑfundat̃. Hi sunt qui humani capacitatẽ ⁊ mensuram ingenij ignorant. qui intellectũ suum omnia capere existimant. ⁊ quod illo nõ apprehendũt. in natura nõ esse arbitrant̃. nescientes vel non aduertẽtes humanũ intellectũ fore mensuratũ ⁊ limitatum in sua capacitate naturali ab ip̃o summo creatore deo. qui terminos ei posuit. que quot ⁊ quanta sua naturalia apprehẽdat capacitate. multa apud se reseruãs secreta reuelãda cum voluerit. ⁊ cui voluerit. Ceterum ꝑter has iam assignatas ratiões ⁊ causas errorum. tradũt doctores ⁊ istas. dicentes ꝙ omẽs false sup̃stitiones ⁊ adinuentiões errorum: vt in summa dicat̃. aut ex improuise phisice inuestigatiõis ausu procedũt. sicut errores philosophorũ. vt ponere mundũ eternũ ⁊ multa alia similia. quod est totã peruertere sacrã scripturã. aut procedunt ex ꝑuerso intellectu sacre scripture. sicut infinite reperiunt̃ hereses. aut etiam procedũt ex inordinato affectu carnalitatis. vt errores epicurorũ. qui dicũt nullam aliam esse vitam q̃ꝫ istam ⁊c̃. Et quidẽ de ꝓmis puta philosophis qui se scientes esse iactabãt certum habet̃. quoniã ab infidelitatis peccato nequaq̃ꝫ possunt excusari. cuiꝰ rationeꝫ adducit Ap̃lus ad Roma. ꝓmo dicens. Reuelat̃ ira dei. id est vindicta peccati de celo super omnẽ impietatẽ. id est peccatũ cõtra fidem. ⁊ iniusticiã. id est peccatũ contra mores. hominũ horuꝫ qui veritatẽ dei in iniusticia detinent. id est veram de deo cognitionẽ detinent. nõ sibi. sed impediũt ne fluat in alios. quia quod notũ est dei manifestũ est illis. deus eñ illis reuelauit. Inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intellecta cõspiciunt̃ a creatura mũdi. id est ab homie. sempiterna quoq̃ꝫ virtus eius ⁊ diuinitas. ita vt sint inexcusabiles. quia cũ cognouissent deum nõ sicut deũ glorificauerunt: aut gratias egerũt. sed euanuerũt in cogitatiõibus suis. et obscuratũ est insipiens cor eorum. dicẽtes enim se esse sapiẽtes. stulti facti sunt. ⁊ mutauerũt gloriam incorruptibilis dei in similitudinẽ imaginis corruptibilis homĩs volucrum quadrupedũ ⁊ serpentum. propter qđ tradidit illos deus in desideria cordis sui ⁊ in reprobum sensum ⁊c̃.

Porro de secũdis. id est hereticis ita tradunt sacri canones. ꝙ quicũq̃ꝫ scripturam aliter intelligit q̃ꝫ sensus sanctispiritus efflagitat: licet ab ecclesia nõ recesserit. tamẽ hereticus appellari potest. Ille vero dicit̃ aliter exponere sacrã scripturam q̃ꝫ spiritussanctus efflagitat qui ad hoc expositionem sacre scripture retorquet quod cõtrariatur ei ꝙ est per spiritũsanctũ reuelatũ. Unde qui in ecclesia x̃pi morbidum aliq̃d aut prauũ sapiunt. si correcti vt sanũ rectumq̃ꝫ sapiãt resistunt ꝑtinaciter, suaq̃ꝫ pestifera dogmata emẽdare nolunt. sed defendere ꝑsistunt heretici sunt.

At vero tertij videlicet epicuri ⁊ eis similes: quorũ errores ex inordinato carnali affectu ꝓcedũt ex improba volũtate ⁊ electione liberi arbitrij peccãt malicie adherẽtes ⁊ ita ex certa malicia. Quod quidẽ ex duobus cõtingit. Primo ex inclinatiõe habitus viciosi qui malicia dicit̃. ⁊ venit ex praua cõsuetudine peccandi. qua quis inuiscatus desperat de resipiscentia. ⁊ sic irrefrenate labitur in vicia Iuxta illud Hieremie. xviij. Desperauimꝰ post cogitatiões nostras ibimus. ⁊ vnusquisq̃ꝫ post prauitatẽ cordis sui mali faciemus. Secũdo vero cõtingit ex eo ꝙ homo per cõtemptũ abijcit ⁊ remouet illud quod electionẽ peccati poterat impedire. sicut spem ꝑ desperationẽ. timorẽ per ꝓsumptionẽ et sic de alijs. ⁊ hoc vt liberius peccet. Nimirũ sapiens habet in Prouerbijs. Impius cũ in ꝓfundum malorũ venerit cõtemnit. ⁊ ꝑ cõsequens intellectus auertitur a recta consideratione ⁊ ponderatione viciorũ. Et ex hoc etiam disseminate sunt diuerse heredes que tãguntur inter alias in decreto. xxiiij. q. iij. ca. Quidã. Et hi omnes licet non eque. indicant̃ infideles eterne obnoxij damnatiõi. Ubi tamẽ notatu dignũ videt̃ ꝙ infidelitas dupliciter potest intelligi. Uno quidẽ modo scđm puram negationẽ. vt ex hoc solo quis dicatur infidelis: eo ꝙ non habet fidem. vt in illis qui nihil audierũt de fide. et vt sic infidelitas nõ habet rationẽ peccati: sed magis pene. quia talis ignorantia diuinorũ ex peccato primi parentis est secuta. Qui ergo sic sunt infideles dãnant̃ quidem pena sensus propter alia peccata si que fecerunt que sine fide remitti nõ possunt. non autẽ damnant̃ propter infidelitatis peccatũ: nisi pena damni tantũ. Hinc dominꝰ dixit Ioh. xv. Si non venissem ⁊ locutus eis fuissem peccatũ nõ haberent ⁊c̃. Alio modo potest infidelitas ꝯm cõtrarietatẽ fidei q̃ scꝫ aliquis repugnat auditui fidei vel etiam ip̃am cõtemnit. ꝯm illud Esaie. l. Quis credidit auditui nr̃o. ⁊ in hoc proprie ꝑficit̃ ratio infidelitatis. ⁊ ꝯm hoc infidelitas nõ modo est peccatũ sed grauissimũ peccatũ. ⁊ orit̃ ex sup̃bia ex qua cõtingit ꝙ aliquis intellectũ suũ non vult subijcere regulis fidei et sano intellectui patrũ. rebellis ⁊ inobediens effectus ecclesie sancte romane ⁊ eius capiti summo antistiti. cui perfidie ⁊ vicio omnes subiacent natiões supra memorate.

❡ De Latinis qui sunt in Hierusalem.

Post interiectã haud inutilẽ spero digressionẽ inter ceteros natiões sup̃ designatas. ⁊ hã de q̃ nunc dicem⁹ latinoꝝ ⁊ catholicoꝝ q̃ etiã hierosolymis sunt (⁊ si ꝑ pauci) supest ea absoluta pti huic imponere finẽ. Siquidẽ narrauim⁹ in priorib⁹ ⁊ pura atq̃ simplici veritate explicuim⁹ sectarũ illarũ siue nationũ varietates. atq̃ cõgregationũ sathane differẽtias multimodas paucis absoluim⁹. ꝓut exacta indagine in locis illis ꝑscrutãtes singula cõperim⁹. sed ꝑter eas. sunt etiã postrema hac nr̃a etate ⁊ ab aliquot annis supiorib⁹ in hierosolymis q̃dam orthodoxe fidei deuoti ꝓfessores. viri religiosi. q̃ a ceteris natiõibus ibidẽ (vt sunt) latini. a sarracenis vero frantzchi. Sũt equidẽ filij ⁊ fratres sancti Francisci. a nob autẽ fratres minores. vsitato vocabulo appellant. q̃ illo a suis mittunt supiorib⁹. ⁊ amotis vel mortuis quibusdã. alij in locũ eorũ subrogant. viuũtq̃ sub regulari sui ordinis institutione. de elemosynis deuotoꝝ ꝑegrinorũ illuc ex terris xp̃ianorũ venientiũ. ⁊ aliorũ quorundã fideliũ principũ qui sacrorũ locorũ deuotiõe ⁊ pietate xp̃iana moti. annuas suas eis trãsmittere elemosynas nõ negligũt. Ipsiq̃ fratres ꝑegrinos eo pro tẽpore aduẽtantes. benigne suscipiũt. ꝓ facultatib⁹ charitatiue ꝑtractãt. loca sancta ostẽdũt. infirmos refouẽt. ac varijs eis officijs pro posse subseruiũt. Ipsi fratres monasteriũ ibi habẽt in monte syon. ⁊ vt cõmuniter vigintiquattuor fratres. in eodẽ loco vtiq̃ sanctissimo dño famulãtes. Inde nõ longe habẽt sua sub cura ⁊ ꝓuisione. cõuentũ pauperꝝ dominarꝝ sancte Clare ⁊ ad min⁹ sex ibidẽ sorores. Sed ⁊ templũ gl'iose ꝟginis marie in Bethleem in cura sua habẽt. ⁊ cõuentũ ibidẽ cũ sex fratrib⁹ sui ordinis. q̃ sacratissimũ presepe dñi ⁊ custodiũt ⁊ colunt deuote. atq̃ etiã in templo dñici sepulcri gloriosi. duos semꝑ habẽt fratres inclusos q̃s crebro mutant. ⁊ alios atq̃ alios subordinãt successiue. Omnib⁹ his locis ⁊ ꝑsonis. fratres ipi de necessarijs habẽt prouidere Et nihilomin⁹ maximas ⁊ pene cõtinuas ꝑpetiunt calamitates ⁊ molestias (vt facile est creditu) tum ab infidelibus. tum ab hereticis supra memoratis qui eis insultant ⁊ illudũt. affligentes eos grauiter. ⁊ ad amaritudinẽ vitam eorũ perducentes. Et tamẽ pro certo existimo q̃ nisi ipi ibi manerent. vix nobis latinis illo tp̃e proficiscentib⁹. tutus ad loca sancta pateret accessus. adeo ꝑfidi illi ⁊ maxime apostate xp̃iani. odio nos habent ⁊ abhominationi.

❡ Sequitur luctuosa oratio super desolatione terre sancte.

Ceterũ dũ hec reputant agunturq̃. q̃s xp̃ifidelis amator ⁊ feruidus zelator fidei lacrimas cõtineat. imo quis cũ Hieremia petat dari capiti suo aquã. ⁊ oculis suis fontẽ lacrimarũ: vt ploret die ⁊ nocte tantã desolationẽ ⁊ fedationẽ ciuitatis sancte. regis magni ac dñi virtutũ. qñ prochdolor nõ modo ciuitas illa sancta sed ⁊ terra oĩs ipsa venerãda sic extra ditionẽ venit xp̃ianoꝝ. In q̃ ⁊ fidei ⁊ salutꝫ nr̃e cepit origo. opusq̃ redẽptionis est ꝯsummatũ. atq̃ q̃d dictu audituq̃ lamẽtabile est. vix ibi. xl. veri reperiunt catholici. sancte romane eccl'ie obediẽtes. ac ꝑfidorũ. tum sarracenorũ. tũ apostatarũ a fide ⁊ obedientia sancte matris eccl'ie. plurima illic habitat multitudo vti supius est ostensum. Dolendũ proinde haud ab re maiorẽ in modũ grauiterq̃ ingemiscendũ nobis suꝑ cũctis abhomiatiõib⁹. q̃ nobis dudũ pro nostris demeritis pulsis. ibidẽ fiũt in medio hierusalẽ. ⁊ in circuitu eius. Trahẽda profecto. imo pectore ꝓfunda suspiria. q̃ gl'iosa illa terra ⁊ patria dñi nr̃i iesu redẽptoris atq̃ saluatoris. natiuitate. cõuersatiõe. p̃dicatione. signis ⁊ prodigijs mirifice illustrata. passione ⁊ morte. ac sanguĩe suo p̃cioso rubricata. atq̃ nobilitata resurrectione ⁊ ascensiõe. ꝑ tot annorũ curricula. puta ꝑ ducẽtos. lxxxv. annos. ab eo tp̃e scꝫ q̃ vltimo. xp̃iane religiõis cultorib⁹ ⁊ incolis adẽpta est vsq̃ ad annũ incarnati ꝟbi nunc currentẽ videlicꝫ. M. cccc. lxxxv. in xp̃iani nõis dedec⁹ ⁊ obprobriũ. maledictis illis sarracenis ⁊ blasphemis manet subiecta neglecta adeo a nr̃is ⁊ inculta. tãtisq̃ repleta heresib⁹ ⁊ malis. nr̃oꝝ haud dubiũ culpis. ⁊ negligentijs. Nec mõ lugendũ deuoto cuiq̃ xp̃iano. hisce pẽsatis erũnis. sꝫ et recurrendũ assiduis ad deũ p̃cibus patrẽ videlicꝫ misericordiaꝝ ⁊ deũ toti⁹ cõsolatiõis. clamandũq̃ ad deũ in fortitudine. incessanterq̃ orandũ. q̃tenus vel reliq̃ parti fortis sue misereat. illumĩet vultũ suũ suꝑ nos ⁊ misereat nostri. gentẽq̃ auferat ꝑfidã credentiũ de finib⁹ vt sibi laudes debitas ꝑsoluam⁹ alacriter. Olim sanctus ꝓpheta Daniel in captiuitatẽ cõstitut⁹. suꝑ flumĩa babylonis illic sedẽs ⁊ flens. sibi pene ex causa. ꝓ loco isto p̃cabat. quẽ imitemur dicẽtes. Peccauim⁹ o dñe. iniuste egim⁹ iniq̃tatẽ fecim⁹ in omnẽ iusticiã tuã. sꝫ auertat q̃sum⁹ ira tua ⁊ furor tuus a ciuitate tua hierusalẽ. ⁊ a mõte sancto tuo. Propter pctã eñ nr̃a ⁊ iniq̃tates patrũ nr̃oꝝ. hierusalẽ ⁊ terra illa. sanctaq̃ loca. in obprobriũ nr̃m subiecta gentib⁹ dehonestant. ⁊ cõculcant a canib⁹. atq̃ a ꝑfidis iã dudũ ꝓphanant. Nũc ḡ exaudi deus noster orõnẽ nr̃aꝫ. ⁊ ostende faciẽ tuã suꝑ sanctuariũ tuũ q̃d sic desertũ est. Aspice dñe de sede sancta tua ⁊ cogita de nobis. Inclina ꝓpter temetipm deus noster aurẽ tuã ⁊ audi, aperi oculos tuos

Fratres minores in Hierusalem ...

Nota

Nrã culpa. ⁊ Nota ad preces currendũ ...

Oratio deuota.

ꝛ v. de tribulationē nr̄am ꝛ ciuitatē sanctā sup̱ quā abolim inuocatū est nomen tuū. Tu es em̄ dn̄s
omniū ꝛ nō est q̄ resistat maiestati tue. qꝛ in ditiōe tua cūcta sunt posita. at in manu tua oēs fines ter
re. ꝛ oīm iura regnoꝝ. Ergo nūc dn̄e rex regū miserere p̄p̄lo tuo qꝛ querūt nos inimici nr̄i p̱dere. ꝛ he
reditatē tuā etiā reliquā delere. Ne despicias dn̄e partē tuā quā redemisti tibi. sed p̄picius esto sorti
ꝛ funiculo hereditatꝫ tue residue: nequādo dicāt gētes. vbi est deꝰ eoꝝ. Innotescat q̄sumꝰ in natio=
nibꝫ corā oculis nr̄is. vltio sanguis seruoꝝ tuoꝝ qui effusus est. Introeat in cōspectu tuo gemitus
compeditoꝝ. scd̄m magnitudinē brachij tui possīde filios mortificatoꝝ. Et redde vicinis nostris
septuplū in sinu eoꝝ. improperiū ip̄oꝝ quod exprobrauerūt tibi dn̄e. Nos aūt p̄p̄lus tuus ꝛ oues
pascue tue cōfitebimur tibi in seculū. In generatione ꝛ generationē annūciabimꝰ laudē tuam.

¶ Sequitur cōpendiosa ecclesie ꝛ terre orientalis deploratio.

HEc quoq̄ inter memorandū interq̄ legendū. dolendū vehement̄ cuiq̄ pio lectori xp̄isti
mo. ac maiorē in modū ingemiscūt. q̄n talibꝫ ꝛ tātis heresibꝫ ꝛ erroribꝫ. nō modo Hiero=
solima. ciuitas vtiq̄ scā. ciuitas regis magni cū tota adiacēte p̄uincia. q̄ olim terre p̄mis=
sionis appellabat̄. sꝫ et oriēs oīs. latissimis diffusa terminis ꝛ p̄clarissimis q̄ndā regionibꝫ re
gnisq̄ dilatata. turpissime fedat̄. cōtaminat̄. cōculcat̄. adeo vt (qd̄ p̄fecto dictu audituq̄ ē lamētabi
le) inter lacꝰ cōtritos q̄ aquā nō habēt. difficile vbi fons quondā signatꝰ. ꝛ hortꝰ ille cōclusus fuerit
possit intelligi. O rē luctu p̄redignā. vineā illā dn̄i sabaoth quondā electā ꝛ spaciosam. speciosamq̄
valde. heu q̄z male exterminauerūt. q̄z deuastauerūt misere. q̄z radicitꝰ euulsam dissipauere. pessime
ille vulpecule Arrius. s. Appollinarꝫ Eutices Nestorius. Sabellius Pelagiꝰ. ꝛ ceteri quiq̄ heresi
arche. q̄ illā solotenꝰ. rupta maceria. destruxerūt. At aper ille de silua ꝛ singularꝫ ferus Mahumet
videlicꝫ maledictꝰ ꝛ pseudo p̄pheta. q̄z hodie vsq̄. vsq̄ ad internectionē depascit̄. Quis siccis p̄transe
at oculis. aut lacrimas q̄s poterit ꝯtinere. dū sic perisse a fide deuias videt terras illas eximias. apo
stolica elaboratas p̄dicatiōe. excultas studio multo. lōgo partas sudore. Asiam videlicꝫ oēm latissi
mā. septē cathedralibꝫ eccl'ijs. p̱ btīssimū euāgelistā Johānē fundatꝫ insignē: nobilissimā itē Affri=
cā. opulētissimā Indiā. p̄stantissimā quondā Greciā. ꝛ reliquā totam orientalē eccl'iam olim tā cele
brē tā gl'iosam. tam clarissimis tāq̄ sanctissimis viris exornatā. tā eruditissimis patribꝫ ꝛ eccl'ie lumi
naribꝫ. tū illustrē. tum refertā. puta vt vel paucos cōmemorē Augustino yponēsi ep̄o diuie sapiētie
speciali organo q̄ gēma doctoꝝ. pater theologoꝝ. malleus validissimꝰ hereticoꝝ iure meritoq̄ cō=
gnomiat̄. Johāne Crisostomo ep̄o cōstantinopolitano q̄ ꝛ os aureū p̱ doctrine p̄rogatiua recte ap
pellat̄. Inclito martyre ꝛ elegāti oratore Cypriano carthagineñ. ep̄o. Athanasio grauissimo Alex
andrino ep̄o. Johāne damasceno. Gregorio nisseno. Gregorio nazanzeno. Hylario pictauēsi. ma=
gno Basilio cesariēsi. ꝛ reliq̄s plurimis doctissimis viris. quoꝝ oīm si vel noīa cēseri deberēt. tacco
merita ꝛ dies deficerēt ꝛ carta. Sed heu q̄z interea repleuerūt haste terras vertice. q̄z operuerūt sup̱fi
ciē eaꝝ vepres ꝛ spine. Heu q̄z incēsa igni oīa ꝛ suffossa. verendū ne ab increpatiōe vultꝰ dei penitꝰ
perierint. Heu q̄z obscuratū est aurū. mutatꝰ est color optimꝰ. disp̱si sunt lapides sctūarij in capite
oīm plateaꝝ. Ubi nūc sunt inclite ꝛ egregie ille q̄ndā p̄triarchales sedes ꝛ eccl'ie. Alexādrina. Antio
chena. Cōstantinopolitana. Hierosolimitanaq̄z. q̄rū pro dignitate laudes nemo vl' eximius orator
posset decātare. aut p̄conia depromere. He o mūdi dn̄a roma scā tue q̄ndaꝫ erāt sorores. tibi deuote
tibi obediētes. tibi ex latere coherētes Et q̄z q̄z tu p̄mā arcē ꝛ summū tenes fastigiū. eo q̄ btīssimi pe
trus ꝛ paulus suo martyrio. tuā ꝯsecrauit sedē. tm̄ alexādrina post te scd̄m q̄ndā habuit locū. vtpote
btī petri noīe a sctō marco eiꝰ discipulo ꝛ euāgelista ꝯsecrata. Deinde v̄o anthiocena eiusdē btī pe=
tri ap'li sede venerabilis. quā septēnio rexit. cui post se sctm̄ p̄fecit Ignaciū ep̄m. vbi ꝛ xp̄ianoꝝ pri=
mū nomē extortū est. Posthac aūt cōstantinopolitana. q̄ et noua quondā roma appellata. a xp̄ianis=
simo Cōstantino magno q̄ cū multis illuc romanis p̱rexerat insigniter est cōstructa. Tandē hiero=
solimitana. quā dn̄s ipse nr̄ suo p̄prio ꝛ p̄cioso sanguīe cōsecrauit He inq̄z oēs post te o roma. proxi
me tibi v̄gines. regi xp̄o quōdā adducebant̄. Sꝫ heu heu hodie p̱cul sunt nimis. aliene a te effecte.
infecte heresibꝫ. excise a simplicitate vere fidei. atq̄ adulterātes a sponso xp̄o. cū sathana fornicātur.
Sic sic (laus deo) In occidēte orit̄ sol iusticie rutilatq̄ p̄clare. At heu in oriēte lucifer ille q̄ cecide
rat. sup̱ sydera posuit thronū suū. hic lux mūdi. hic sal terre. hic vasa aurea ꝛ argētea. Illic v̄o cali=
go inuoluēs ꝛ tenebre dēsissime. atq̄ plurima mortꝫ imago. Illic sal infatuatū qd̄ dn̄i sentētia ad ni
hilū valet vltra nisi vt mittat̄ foras ꝛ cōculcet̄ ab hoībus. Illic vasa vix lignea vel testea q̄ virgā fer
reā ꝛ eternū operiunt̄ incendiū. Sic heu perijt. sic ruit oriēs oīs solo collapsus. ac vetusto int̄ se po
puloꝝ furore collisus. indiscissam dn̄i tunicā ꝛ desup̱ cōtextam. minutatim in frusta decerpit. rebel=
lis totꝰ effectus. Nec vult intelligere q̄ sancta romana ꝛ ap'lica eccl'ia. nō ab ap'lis: sed ab ipso dn̄o

[Marginal manuscript notes:]
Nota sequentia
O heretici iam ipsi ut Martinus inter eis sunt. attende quid fecerit in vinea dni
Malleus hereticorum augustinus nominatur
O mundi dna Rhoma
Orientalis ecclia cecidit
Tunica inconsutile decerpit
Rhomana ecclia non ab aplis sed ab ipso salvatore nro primatum obtinuit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

⁊ saluatore nr̄o primatū obtinuit. q̄ beato petro dixit. Tu es petrus. ⁊ sup̱ hāc petrā edificabo eccle=
siā meā. Et porte inferi non p̄ualebūt aduersus eā. Et quodcūq̧ solueris sup̱ terrā. erit solutū ⁊ in ce=
lis. sic ⁊ ligatū qđ ipse ligauerꝫ ⁊c̄. Jam ḡ solus ille fundauit ⁊ supra petrā fidei mox nascentis erexit
q̄ eterne vite clauigero. terreni siml' ⁊ celestis imperij iura cōmisit. Jllā caput constituit ⁊ cardinē vt
sicut cardine ostiū regit'. sic hui' sancte sedis ap'lice auctoritate. oēs ecclesie dn̄o disponēte regantur.
Jllius ḡ fungit' priuilegio cui' auctoritate fulcit'. Unde dubiū nō est q̄ illi inobediēs in heresim la=
bit'. fideq̧ violat q̄ aduersus illā agit que est mater fidei ⁊ magistra. atq̧ illi inuenit' cōtumax q̄ eam
cūctis ecclesijs noscit' ꝓtulisse. Un̄ ⁊ ipse beatissim' Ambrosius sese in oībus sequi magistrā suā ro=
manā profitet' ecclesiā. accurata admodū ⁊ catholica ꝓtestatione. Jta ⁊ doctissimus Hieronymus
arriana pulluāte heresi suis tēporib' Petri cathedrā ⁊ fidē. dn̄ico ore laudatā. sibi censuit consulen=
dā. imitandāq̧. Jta ⁊ fideles oēs debent facere. vniuersi id exemplū sequi. Ubicūq̧ em̄ fuerit corp'
illuc ꝯgregabunt' ⁊ aquile caputq̧. mēbra (vt par ratio est) sequunt'. Sed excecata oriētalis ecclesia.
heu ista nō capit. acquiescit minime. Et quoniā extra arcā Noe facta est. pereat op̱tet. Nec em̄ ex=
tra illā salus cuiq̧ esse pōt. attestantib' scripturis oībus ⁊ sanctorū patrū canonib'. quoniā vna est
sancta ⁊ immaculata mat' ecclesia. vnū habēs caput. vno sp̄ū viuificata. vna fide fundata. Quicūq̧
ḡ ab illi' fidei vnitate vel societate Petri. semetipos quōlibet segregāt. tales nec a vinculis peccato=
rum absolui. nec ianuā regni celestis ingredi possunt. Quicunq̧ extra domū hanc agnū comederit.
prophanus sit necesse est.

¶ Sequit' planctus lamentabilis sup̱ misero statu qui in p̄sentiarū cer=
nit' in ecclesia occidentali cū matura exhortatiōe ad principes imperij vt quo ad ipsorū interest fide=
liorem nauent operam pro eius defensione.

Sed cur sup̱uacanee inaniter ⁊ frustra prorsus dū hec recolo ⁊ mecū ip̄e p̱tracto stulto la=
bore memetip̄m afficio. vt q̄d inuanū vetera hec ⁊ iā dudū obliuioni pene tradita longeq̧
posita mala deplāgo. quādoq̄dem vt oīb' liquet. recētia. p̄ntia noua. ⁊ ꝓxima eccl'ie dāna
⁊ exterminia curant' minime. hac p̄sertim miserabili tēpestate. q̄ oēs q̄ sua sunt q̄runt non
q̄ iesu xp̄i. nō q̄ eccl'ie spōse sue. nō q̄ suoꝝ subditoꝝ. Quo fit vt cū cōmuni oīm p̱iculo ⁊ toti' reipu=
blice xp̄iane clade dānoq̧ dietim mala ingrauescūt. ⁊ tū ipsis larib' tū laterib' nr̄is incūbant. immi=
neāt comin'. astentq̧ p̄ forib' ita vt p̱celerē ad interiora nr̄a minent' ingressum. atq̧ int' patiendū hec
ingr̄atus oēs eccl'ie ⁊ vniuersi optimates dormiūt graui litargia depressi. adeo q̄ q̄ sub ocl'is sepe cō=
spiciūt imo ⁊ sentiūt. mō ip̄i salui euadāt. ceterꝫ p̱euntib'. nihilipēdūt ac floccifaciūt. nec est q̄ se ex ad=
uerso muꝝ opponat ꝓ dn̄o exercituū. aut ꝓ domo ei' q̄ est eccl'ia. Proinde sedet ī tristicia mat' ⁊ dn̄a
gētiū. nec est q̄ cōsolet' eam ex oīb' caris ei'. Quisnā xp̄ianoꝝ nō ꝯsideret. q̄s nō maxime doleat vni=
uersam rēpublicā nr̄am tā vehement' turbatā hodie ⁊ afflictā. imo iam pene labefactari incipientē.
deficientē miserabilit'. Cōpertū habēt oēs exploratūq̧ (nā plurimi id cū suo ⁊ cōmuni eccl'ie detri=
mento pudore atq̧ rubore sensere) quēadmodū xp̄iani noīs ⁊ sanguinis emuli. hostes fidei. inimici
crucis xp̄i. ip̄i videlicꝫ thurci p̱fidi. a paucis sup̱iorib' annis fortiores nob' effecti. seuiūt ceu rabidi
canes ante fores eccl'ie q̄n irrūpere sepe moliunt'. vacillantib' nob' ac deficientib' in dies magis ma=
gisq̧. Nec quēpiam fugere aut p̄terire posse arbitror quō iam dudū in suā redegere ditionē imperia
⁊ regna. tū populosa. tū opulenta. ꝓuincias p̄potentes. p̄claras ciuitates ⁊ vrbes. insulas q̧ꝫ egregi=
as ⁊ munitissimas. Cōstantinopolim nanq̧ ⁊ Trapezuntiū vrbes imp̱atorias. Traciā oēm. ⁊ Boe=
ciā. Atticam. Macedoniā. Thessaliam. Achaiam. Etholiā. vtrāq̧ Misiam. Tribalos. Scordi=
scos. Tanricos. Bastarnas. ⁊ cetera plurima opida q̄ breuitatis gr̄a haud enūero. occisis corū impe=
ratorib'. pulsis regib'. ceterisq̧ dominis. ferro atq̧ igni vastatꝫ regionib'. cesis incolis. aut in capti=
uitatē abductꝫ. olim bello truculētissimo thurcus occupat. Quot aūt strages cladesq̧ ingesserit. Pe=
leponcsicis. Dalmatis. Epirotis. Jllirijs. Noricis. Pānonijs ⁊ germanis ipsi haud dubiū frequē=
ter audiuim'. ex q̄bus nō paucos nr̄is ex cōfratrib' duxit triūphos. Libet hic p̄terire mare euxe=
niū siue (vt aiūt) mediterraneū (qđ etiā vulgo mare maius dr̄) qđ expugnata capha. ianuensiū colo=
nia. libera classe Turc' nauigat. Transeo mitilenē. cicladas insulas. Calcidē euboie. siue nigrūpon=
tē Cozoram quā ytali scutarim vocāt ⁊ reliq̄ xp̄ianoꝝ loca. q̄ Turcus. tū dolo ⁊ fraude. tum durissi=
mo imp̱io regit. Nō dicā asperrima bella clarissimoꝝ venetoꝝ cū thurca vltra citroq̧ fortiter gesta.
Silebo queq̧ mortalia flagella a thurco illata inuictissimo regi vngarie. nr̄is t̄pibus. q̄ pro fide do=
mini nr̄i iesu xp̄i recte pauor infideliū dici pōt. Quo tandē esse anio debeam'. ipsi p̄sem' Quis Ro=
dū p̄clarā ciuitatē ⁊ insulā vt cetera obmittaꝫ anno sup̱iori fundit' delere anhelauit; Turc'. Quis
paucis euolutis annis ingēti xp̄ianoꝝ strage ⁊ cede. ydruntū in ytalia vi cepit; thurcus. Quis epa=

Nota

Hec verba veritatis nota

Dormiunt omnes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

rum Delfatẽ. basilicasq̈ multas. ante paucos emensos annos cõbussit ac solo equauit? thurcus.
Quis oẽm apulie maritimã orã. ferro igniq; vastauit? thurcus. Ad romanũ imperiũ frequẽti ani
mat⁹ victoria. oculos suos sanguineos nemo ambigat p̈sepe flectit. mortẽ nobis minitãs ⁊ vltimu;
exiciũ. At in tanto rerũ oĩm discrimine. hos int̃ turbines in tãtis terraꝝ depopulatiõib⁹. vastationi
bus tãtis monasterioꝝ ⁊ eccl'iaꝝ. Innocentũ necib⁹ ⁊ fratrũ nr̃oꝝ crebris abductiõib⁹. q̇d ex aduer
so ab his q̇ summa tenet gubernacula atq̈ sup̃mo resid̃et in fastigio summaq̈ in arce delitescũt. actũ
sit aut temptatũ. quantũ qualiterue repugnatũ. q̇ nesciat ex oĩbus arbitror neminẽ. Adeo heu dormi
unt vniuersi ad q̇s negociũ p̈tinet. ex q̇bus velut patronis tranquillã nauigationẽ. ex q̇bus ceu pa
storibus salutẽ. si vigilarent ⁊ obseruarẽt vigilias tenebrose noctis sperare deberemus.

Sic p̈functorie res agit̃ vt in malis nil supra. Sentim⁹ q̈ explicamus lõge melius tã p̈iculosa;
p̃sidentiũ inertiam. negligentiã tutorũ atq; pastorũ. Nanq; licet de⁹ ipse optim⁹ vineã suã (banc lo
quor ecclesiã) olim de egypto transtulerit. eiecerit inimicas sibi gentes. duces dederit itineris successi
ue in cõspectu eius qui plantarent. qui rigarẽt. ita vt ipsa pridẽ suorũ vbertate palmitẽ mundũ cin
xerit vniuersum. prochdolor tamẽ aper de silua nostris cernentib⁹ rectoribus. crebro extermiat eã.
singularis quoq; ferus depascit̃ miserandũ in modũ. Unde ex tam remisso eorũ gubernaculo ⁊ re
gimine desidioso. atq; negligentissimo. oĩs christiane religionis ruina. desolatio. ⁊ dissipatio dino=
scitur oriri. Porro cui monstro huiuscemodi p̃lati aut principes cõparandi sint. hinc aduerti potest
Nimirũ quod rector inanis in medio maris dormiẽs. ⁊ quasi sopitus gubernator amisso clauo in=
ter tẽpestates. hoc talis in medio suorũ. Quod p̃terea custos ciuitatis carens gladio. et prorsus iner
mis hoc talis nullo penitus armatus bono zelo. Quod deniq; canis iuxta gregẽ non valens latra
re. aut speculator absq; buccina. hoc pastor ⁊ ydolum quicunq; perfunctorie ex magnatib⁹ agens.
Hinc tuũ tuorumq; naufragiũ. periculũ. et perditionẽ: pensa. quicunq; es rector aut ductor. tutor=
q; gregis dominici. Attende tibi ⁊ vniuerse gregi tuo. tu in p̃mis pater beatissime. pontifex maxime
euigila animo vel Jesum cuius vicẽ geris in terris. audite adhortantem. teq; excitantem. Symon
quid dormis. Desidiam pelle. pelle torporẽ. feruorem assume. zelum domini indue. quoniã illo ali=
ud sacrificiũ acceptius nullũ. Hely memento qui in filios negligẽtius agens. grauẽ in se excepit vl
tionẽ. fractis ceruicibus. peremptis liberis. arca ablata. Dauid recole. qui ⁊ ip̃e bonitate; in filios.
non disciplinã exercens. eorum iuuentutẽ experimento sibi didicit p̈niciosam. quorũ puericiam va
ga licentia permisit esse voluptuosam. Quot ⁊ quanta hec prelatoru; negligentia mala pariat. quis
nesciat. quippe que mordacissimo vermi cõparatur. qui in intimo ligno nascitur ⁊ eius rodit paula=
tim medullã. Constat p̃o q̈ lignũ vermibus exaratum ad nihilũ valet vltra nisi ad ignis combusti
onẽ. sed ⁊ ad hoc huius mali q̈ euidenter ⁊ proprie vim atq; furorẽ spiritus exp̃ssit diuinus. cũ ea;
etiam tinee assimilat que vestimentũ consumit. quod vt notissimũ est. esu tinearũ attactũ. nullius p̃=
cij vel vsus cõmertiũ potest habere. Hoc malũ ab initio omnẽ destruxit christianã religionẽ Neq;
eñ subitanea quadam ruina adeo defecimus sed per incuriã presidentiũ et prelatorũ. paulatim vir
tutib⁹ ⁊ exercitijs primis decedentib⁹. et per hoc sensim vicijs crescentib⁹. tam miserabili cõcidim⁹
casu. Animaduerte ergo pater beatissime. ⁊ queadmodũ tunc diligẽs fidusq; nauta maximo desu=
dat ingenio. et plurimũ impendit laboris. cũ ventorũ turbines aduersusq; impetus patitur. cũ pro
cellarũ moles sustinet immẽsos. cũ in scilleã rabiẽ scopulososq; acutos ⁊ vastas sirtes. vi agit̃ ven=
torũ. vnde insequit̃ clamorq; virũ stridorq; rudentiũ. Ipse p̃mus in op⁹ ruit. crebro fatigat themo
nẽ. cunctos ad laborẽ hortat̃. Remos laxari iubet vndis. effunduntq; vires viri. it magnus in ethe
ra clamor. Similẽ in modũ cũ vrbs quelibet obsidione cingit̃ hostiũ. ⁊ belli faces ardẽt. feruet lu=
dus martis. vastant̃ leta sata. boũq; labores sternunt̃ agri. ⁊ neci dant̃ hoĩesq; pecudesq;. Obsidẽt
ast alij telis angusta viarũ. Oppositi stat ferri acies. mucrone corusco. Tũc p̃mus p̃nceps ipse si q̇
fide. si q̇ pietate in suos est. Rũpit moras. robur ciet exercit⁹. tubaq; clangẽte ruũt i agmen vnũ cũ
cti. arma capessunt. conglomerant̃ duci. ⁊ omniũ ardor vnus est. aut viribus ⁊ robore. aut consilio
et industria. reipublice consulere saluti. pellere hostes. Currunt hi in arcem summã. hi menia scan=
dunt. viq; maxima tutant̃. Hi q̇bus integer cui sanguis est. solideq; suo stant robore vires. Man⁹
cõserere ardent. iuuat in hostes cõferre semetipsos. Dũ tali capite. tali duce. ⁊ p̃ncipe gubernant̃ gau
dentq;. Quid his velim exẽplis facile intelligis pater ip̃e beatissime. Sed ⁊ vos cognoscite p̃n=
cipes seculi. deo vos rationẽ reddituros esse, p̃pter ecclesiam. quã a xp̃o tuendã suscepistis. Idcirco
eñ vt sacri tradũt canones. adepte p̈tãtis culmĩa tenetis. vt p̈ eandẽ p̈tãtem vr̃am eccl'iasticã discipli
nã mutatis. vt q̈ nõ p̃ualẽt sacerdotes efficere p̈ doctrine sermonẽ. p̈tãtis hec vr̃a imperet p̈ discipli
ne terrorẽ. ⁊ q̇dẽ vr̃a semp̈ est ad eccl'iaꝝ tuitionẽ. pupilloꝝ ac viduaꝝ p̈tectionẽ. rapaciũq; refrena
tionẽ intẽdere, facere vnicuiq; iudiciũ ⁊ iusticiã, liberare de manu calũniãtiũ vi opp̃ssos, miseris p̈be

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

re auxiliū. neq; pati vt a quoq; vestra cōtinētia cōtristet̃. cohibere futura. punire adulteria. impios
de terra ꝑdere. homicidas. patricidas. ⁊ ꝑiuros nō sinere viuere. subiectos vob̃ non ꝑmittere inique
agere. hec inquā ⁊ sil'ia semꝑ spectāt ad vr̃as celsitudines ⁊ magnificētias ꝑncipales. At ꝟo nūc ea
qua sumus miserabili tēpestate qn̄ equore toto cōmoto nauicula petri adeo vehement' iactat̃ fluct=
bus. cōcutitur ⁊ pene pellit̃ in latus. Uos ꝗ primi in acie confligere. pro gradu ꝓc; officio habe=
tis. quid deo ⁊ ecclesie sue. eiusq; antistiti: ac summo p̄suli debeatis. accuratius pēsate. videte diligē=
tius quid facto opus sit. Attendite quoq; sagacissime quid tandē vestra negligentia ac dissimulatio
(omniū pace ⁊ venia dixerim) hactenus visa ⁊ experta. sit paritura.

O negligentia et dissimulatio

Sane cur hisce tēporib; inuenerūt nos mala ista. si ꝗs forte miret̃ in promptu causa est. sub aspe
ctū patet. latet neminē ꝗ vel paululū circūspiciēs in girū fert intuitū. Mox em̄ obrē videbit vniuer=
sum innūeris abūdare vicijs ⁊ criminib;. repletū omi ꝑrsus malicia. dolo. ⁊ fraude. qm̄ nequicie in
habitaculis hominū in medio eoꝝ. tenet eos suꝑbia. opti sunt iniqtate ⁊ impietate sua. prodit qua=
si ex adipe iniqtas eoꝝ. transiẽt in affectū cordis. Hinc videre est iniqtatē ⁊ contradictionē in ciui
tate. die ac nocte circūdat eā iniqtas. ⁊ labor in medio eius ⁊ iniusticia. nec deficit de plateis ei9 vsu
ra ⁊ dolus. Atq; vt ꝑmū de ecclesiasticis viris ⁊ clericis in cōmune tremula tn̄ manu ⁊ stilo reluctā
te qua decet reuerētia quippiā scribā. ꝗs nō videat quō obscuratū est aurū. i. vita reproba ministroꝝ
dei sordib; fuscare. quondā quidē virtutib; gloriosa. nūc ꝟo ꝑ negocia seculi ⁊ vicia varia opido de
nigrata. Color optim9. id est sanctitatis habit9 in culpe multiplicis feditatē mutat9. dispersi sunt la=
pides sanctuarij ꝑ oīa pene genera viciorū. in capite omniū platearū. suis prauis exemplis plebeis
scandalū graue inferētes. adeo vt recte dn̄s ipē de eis illud Ezechielis cōqueraf̃ ⁊ dicat. versa est mi
hi dom9 israel in scoriā. oēs isti es ⁊ stannū ⁊ ferrū ⁊ plumbū in medio fornacis. Cecidit siquidez
babylon magna a scītate ⁊ virtutib; ꝗ fuerūt in ꝑmitiua eccl'a. ⁊ facta est habitatio demoniorū. ⁊
custodia oīs spūs immūdi ⁊ oīs volucris immūde dū ⁊ carnalia ⁊ spūalia in eis vicia regnāt. O ꝗt
ex eis cū illa fornicant̃ muliere hodie. ꝗ inaurata est auro. ⁊ hȝ poculū aureū plenū abhomīatiōe in
manib; suis. Que quidē mulier ambitionē ⁊ cupiditatē designat in clero. ꝗbus pctīs hoc maxime
tp̄e plurimū fedat̃. Oēs em̄ diligūt mūera. sequunt̃ retributiōes. cū symone gradiunt̃. auaricie stu=
dēt a ꝓpheta vsq; ad sacerdotē. nec aduertūt ꝙ alijs sepe p̄dicant. quoniā iuxta apl'm. Radix omniū
malorū est cupiditas. quā quidē appetens errauerūt a fide. ⁊ immiscuerūt se dolorib;. Tu autē o ho=
mo dei clerice quicūq; hec fuge. sectare ꝟo iusticiā. pietatē. fidē. charitatē. patientiā. mansuetudinē.
Certa bonū certamen fidei. apprehende vitā eternam in quā vocatus es. ⁊ confessus es bonā cōfessi
onē coram multis. id quidē ad Thymotheū episcopū Paulus scripsit. sed ad omnē cleruz speciali
potest rōne dici. Nam quod ad ambitionē attinet pene omnes vel per se vel ꝑ honores querūt ⁊ di
gnitates. p̄cio ⁊ p̄cibus. encenijs ⁊ minis. Ambulare volūt in magnis ⁊ mirabilibus suꝑ se. Adeo
inualuit hoc malū in clero. vt omēs suꝑgrediant̃ seculares in eo. Testat̃ canon. immo detestat̃. quo
rundā etiā religiosorū oculos adeo ambitionis ⁊ superbie vicio excecatos. ꝙ quasi sue professionis
immemores qua cōtemptis honorib;. abiectis diuitijs. seculiq; delitijs spretis. ꝓpriū arbitriū alte=
rius subiugarūt ditioni. Hec omīa prorsus ambitiose requirūt. nec vllo cōtentant̃ gradu. finem ne=
sciunt ascensionū Atq; (quod pudori est maximo) in litigiorū amfractus p̄cipitanter ruūt causarū
se ingerūt strepitib;. amplissima aspirāt culmīa. atq; fastigia grandia cōscendunt. qui etiam titubāt in
plano. Nimirū vt vetusta hȝ sentētia. mens dignitatis auida nec abstinere nouit a vetitis. nec gau=
dere concessis. nec vlli pietati adhibere cōsensum. Porro nullū est aliud viciū qđ ita omēs exhaurit
ꝟtutes. cūctaq; hoīem sanctitate spoliat ⁊ denudat. vti suꝑbia ⁊ ambitio. ꝗ velut generalis ꝗdam pe
stis. nō vnū solū mēbrū debilitat. sed solidū corpus. letali corrupit exitio. atq; in ꝟtutū etiā arce col=
locatos. grauissima deijcit ruina. Angelū illū attēdamus (vt cetera transeā) ꝗ pre nimietate splēdoris
sui atq; decoris lucifer appellat9 est. eū nullo alio ꝙ̄ hoc vicio ex illa btā ⁊ sublimi angeloꝝ statiōe in
baratrū deiectū scim9. Hinc tyrannidē mali hui9 cognoscam9. Ambitiosus chore ⁊ cōplices eis.
igne diuio succēsi sunt: q2 sacerdotiū rapere voluerūt. datan ⁊ abyron. q2 moysi de ducatu inuiderūt. ter
ra absorbuit descēderūtq; in infernū viuētes. Ozias qz rex lepra recte ꝑcussus est: q2 sacerdotiū sibi
voluit vsurpare. ambiebat iason frat' onie sūmū sacerdotiū adito rege. ꝓmittēs argēti talēta trecēta oc
toginta (Nā oīs ambitiosus ī symoniā vt cōiter labit̃) Is ipse iason quā sn̄iam excepit. quē vite ha
buerit terminū exitū ve. machabeoꝝ liber docet. Fuit hoc viciū primū luciferi vt dictū est. ꝗ equalē
deo appetijt sedē. O quāti hodie feda insequunt̃ vestigia eius. imo ꝙ̄ pauci euadūt. ꝗbus dn̄andi li
bido nō domet̃. sed quē seꝗmini miseri. None iste est mons in quē ascendit angelus ⁊ fact9 est dya=
bolus. O ambitio. subtile malū. virus secretū. pestis occulta. doli artifex. mat' ipocrisis. parēs liuoꝝ
origo vicioꝝ. criminū fomes. ꝟtutū erugo. tinea scītatis. excecatrix cordiū. ex remedijs morbos ꝓ

De ecclesiasticis

opido valde

Ezechielis

No

Paulus

De superbia

no

Redarguit superbiam

De Symonia

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

creans. ex medicina languores. Heu longe est a nobis eximiū ⁊ p̄clarum illud saluatoris nr̄i exem-
plū qui oblatā gloriā culminis fugit. cum eū vellet facere regē. ⁊ tamē penā probrose mortis appetijt
cū ad patibulum crucis sponte venit. Sed surda hec om̄ia prochpudor aure transimus. dū quisq̄
proprio se metit iudicio. nec maiorū patitur aut expectat cēsuram. dum nec p̄ceptis nec legibus di
gnamur subijci. sed erūpimus. sed estuamus. ⁊ vltra nostrā ambitiose protendimur mēsuram. efferi
mus nosmetip̄os in immēsum. practicam⁹ mira. inauditas adinuenim⁹ vias. neq̄ patimur ad nos
deferri honores. sed ꝓ his cōsequendis ꝑuolamus. cōtendimus. certamusq̄ iure nobis deberi om-
nia arbitrantes. dum om̄ibus nos superiores ⁊ meliores existimamus. Adde (quod extreme de
mentie est) vbi maior ⁊ clarior est inscicia ⁊ ignorantia est. ibi insolentior arrogantia regnat. Blandi
mur nobis ex sanctimonia status. extollimur de eius sublimitate. de illius dignitate cōfidimus. ne-
q̄ cogitamus ꝙ sicut canon inquit. nō locus. nō dignitas. nō cathedra. sanctū faciūt. sed vita ⁊ mo
res. Unde ex officio ⁊ status eminētia non licentiā peccandi. sed necessitatē potius bene viuēdi ec-
clesiastici viri se nouerint assecutos: neq̄ ex dignitatis altitudine audaciā delinquendi sibi sumant.
fallentes semetip̄os: ⁊ nō recte arguētes. quia videlicȝ scriptū legūt suis in canonibus. Nullus san
ctū dubitare debet quē apex tante dignitatis attollit. in quo si desunt bona acquisita ꝑ meritū. suffi
ciunt. que a loco ⁊ cathedra testant̄. Et iterū cathedra aut claros ad hec fastigia erigit. aut qui erigū
tur illustrat. Ad q̄ dicimus. plurimū falli eos q̄ de loci dignitate letant̄. Nam p̄dicta de illis intelli-
git canon. qui ꝑ bonos actus suos. sanctos p̄decessores imitant̄. vnde subdit ꝙ ea que de cathedre
sanctitate dicta sunt. ad illos ꝑtinet. quos proprie cōuersatiōis splēdor decorat. Sed pro tanto san
ctos vocat canon. quia ꝓpter loci ⁊ cathedre sanctitatē. boni ⁊ sancti p̄sumunt̄. Neq̄ vos reddat se
curos o patres. alte dignitatis fastigiū. sed reprimat potius ⁊ humiliet. ingens periculū ⁊ ip̄is cer-
uicibus vestris imminēs si vita obest dignitati. Quid paradiso altius. quid tutius celo. ⁊ tamē ho-
mo de paradiso peccādo angeli de celo ceciderūt vt posteris exēplo essent. q̄r non loci aut dignitatis
amplitudo. securitatē tribuit. sed innocētia vite. Ecce in quāto v̄samur ꝑiculo. In cūctis ceteris sta
tibus culpa suos tenet actores. q̄libet suo punit̄ pctō. q̄r scriptū est. Anīa que peccauerit ip̄a morie t̄.
In hoc aūt vno viuēdi genere nostro. ne dū suo sed aliorū pastor scelere plectit̄. populorū damnat̄
iniq̄tate. dn̄o ꝑ prophetā acerbissime cōminātē. Si nō fueris locut⁹ vt se impius custodiat a via sua
et ille in iniq̄tate sua morie t̄. sanguinē eius de manu exquirā. Quod maius ꝑiculū illo poterit exco-
gitari q̄s sane mētis cōpos. ad id gen⁹ vite aspiret vt aīam suā teneri obligariq̄ baratro eligat si alij
peccarint. In exordio hūani generis Cayn ip̄e licet reprobus: tante tamē intelligētie fuit vt vite alie
ne curā abijceret inq̄ens. Nunq̄d ego custos suȝ fratr̄ mei. Repellebat a se caute fratr̄ curā ne incau
tius ꝓ fratre teneret̄. ille etenī fr̄is curā recusabat. nūc prochdolor ad extraneoꝝ. cū ꝗto ꝑiculo pas
sim ꝓperet̄. currit̄ ab om̄i etate. a doctis ꝑiter ⁊ indoctis. q̄d v̄o tam demētie proximū q̄ȝ alienoꝝ faci
norū strictā rōnem se redditurū ꝓmittere. q̄ sua aut nō videt aut nō intelligit. Grādis ꝑinde ⁊ ꝑiculo-
sa sarcina est cura pastoris. Nam cuiuslibet ouis ꝑditio illius periculū est. ad quē ꝓpheta ait. Et
erit anīa tua pro anīa illius. O verbū tremendū. o stupēda sententia. o durissimū iudiciū. cui caput
tuū pastor inclinās atq̄ supponis. quādo etiā tot mortibus dignus iudicaberis. quot ꝑditionis exē
pla ad subditos transmittis. Sȝ nemo ex nobis hec secū cogitat. oēs felices nos beatosq̄ credim⁹
si hanc conseq̄mur curā. si pastorale culmē adipiscimur. laboram⁹ pro his nanciscēdis ꝑ phasq̄. di
esq̄ noctesq̄. Dixerim oīm cōniuentia aliq̄d acrius. hodie pro ep̄atu nō modo litigat̄ sed bellat̄. nō
solū cōtendit̄ sed pugnat̄. quod ceteris omnibꝫ detestabilius non incōgrue iudicauerim. quoniā ⁊ si
scriptū sit. seruū dei non oportet litigare. nos tamē qui sp̄ūales sumus ⁊ lites atq̄ cōtentiōes specia
lius vitare iubemur. prochpudor tā acerbe. tam crebro. tā impie litigamus: vt omnes vincamus in
cōtendendo laicos. Et certe plerunq̄ nō sine orbis scandalo ⁊ ꝑiculo. ita sub colore iusticie. obrepit
impietas. Aiūt em̄ ex nobis multi. ⁊ si non verbis. factis tamē. Gloriam nostrā alteri nō dabimus. q̄
dum vanā ⁊ caducā sectamur verā ⁊ eternā amittimus. Currimus ad gloriā. ⁊ ecclesiā ꝑiclitari ma
lumus. quā ipsi nō honorari. sed gloria nostra in cōfusione erit. Hinc nōnunq̄ accidit nob ambi-
tiosis ꝙ cū multū ⁊ diu ꝑtinaci anīo vanis acti spebus altiora nitimur cōscendere. mox repentinus
casus irruit. rapit mores improuisos. ⁊ is q̄ nobis ꝓmus attigit ann⁹ honori. luctui fit ⁊ funeri. Sȝ
his missis vt cetera plurima cleri cōplectar vicia pauc̄. in cōmuni saltē. in ea iā pridē incidim⁹ tp̄a.
in q̄bus cū propheta liceat exclamare. Sol ⁊ luna obtenebrati sunt. ⁊ stelle retraxerūt lumē suum.
Lamentabilē toti⁹ ecclesie statū. quo ad sup̄mi ordinis patres. mediocres quoq̄ ⁊ inferiores. deplo
rātis ꝓphete verba sunt. Qui em̄ propter celestis sapiētie claritatē ⁊ sp̄ūalis vite honestatē. soli lune
⁊ stellis in sacra cōparamur pagina. Iuxta illud. Qui docti fuerint fulgebūt q̄si splendor firmamē
ti. ⁊ q̄ ad iusticiā erudiūt: multos quasi stelle in perpetuas eternitates. ipsi ꝓpter abhomiabilē emē-

Doctrina

De episcopatu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De Symonia

tis cecitatē ꝛ detestabilis vite in honestatē obtenebrati. ꝛ heu oīmi ꝑuati lumīe cernimur. Adde qḋ
oīa supat. ipis nobis q̄ int̄ ceteros sic̄ lumiaria in mūdo. apostolica sentētia lucere deberem⁹ tante in
iecte sunt tenebre. obscuritas tāta adacta est. vt symonia q̄ abolim heresis loco habita est semp. tā fa-
miliarꝭ nob. tanq̄ȝ cara effecta est. vt in domo dn̄i incedamus. lateralis auaricia. domestica luxuria.
amica supbia. libido. voluptas. comessatio in rerū abūdantia nob cōuictissima. desidia. ignauia. dei
statusq̄ȝ nr̄i obliuio q̄lis nobis ad dignitatē ingressus. an ꝑ ostiū. an aliūde. q̄s vite ꝓgressus. ac tan
dē reb⁹ cōfectis. nob mortē obituris q̄s ex hūanis egressus sperādis. cōsideratio penit⁹ nulla. q̄ oīa
sedē q̄si sibi ꝓꝓriā collocauere in nob. Quo fit vt eccl'ie dei nocētior nemo sit q̄ȝ nos ipi dum ꝑuerse
agim⁹. ꝛ nihilomin⁹ nomē ꝛ ordinē sctītatis habemus. Ob id ꝓfecto grauissime nos horrēdeq̄ȝ ma
nēt pene. Nimirꝝ si ꝓphetarꝝ. si p̄triarcharꝝ. si toti⁹ sc̄pture repetam⁹ annalia nullū repiem⁹ hominuȝ
gen⁹ qḋ de⁹ vehemēti⁹ arguat: puniat seueri⁹. Discurre ꝑ ꝓphetas. scripturā lege. q̄d audies nisi pa-
stores ꝑp̄li mei ꝑuaricati sunt in me. Ve pastorib⁹ q̄ dispgunt gregē meū. ve pastorib⁹ q̄ pascūt semet-
ipsos. ve vob q̄ opulēti estis in syon. optimates. capita ꝓꝓlorū. q̄ ingredimi pompatice domū dn̄i. q̄
dormitꝭ in lectis eburneis. ꝛ lasciuitꝭ in stratis vr̄is. Et reliq̄ id gen⁹ plurima q̄ si ꝑ ocio liceret affer
re in mediū. mirū certe nobis ipis videri facerē. si quē ex nobis ꝯtingeret saluari q̄ principamur ꝛ ꝑ-
sum⁹ in tātis minis. ꝛ in tāta pigricia. in tātis increpatiōib⁹ ꝛ in tāta desidia. Igit̄ sic nob maiori-
bus celi lumiarib⁹ obfuscatis. in toti⁹ orbis miserā faciē ꝛ mūdi climata vniuersa. vt ali⁹ cecinit va-
tes. iā dudū venit dies tenebrarꝝ ꝛ caliginis. ꝓinde dies calamitatꝭ ꝛ turbidis. atq̄ȝ vt plāgit Alan⁹.
Incūbit fidei vespa mūdo. nocturnūq̄ȝ chaos fraudis abūdat. languet iusticie lucifer. hui⁹ vix vm
bre remanet vmbra supstes. Iā nō hypocrises pallia q̄runt. sȝ crimē falleras exuit oēs. nec se iusticie
luce colorat. sȝ se iā victū glosat apte. Censet̄ reprobū ius ꝓbitatꝭ. ꝟtus sub vicio victa laborat. vir-
tutis spēs exulat oīs: laxant̄ vicio frena furoris. Inq̄ȝ etiā id ventū est tp̄us abolim vt impante flo-
renteq̄ȝ neq̄cia. ꝟtus nō modo p̄mijs careat. verūetiā sceleratorū pedib⁹ subiecta cōculcet̄: ꝛ in loco
facinorꝝ su ꝓplicia luat. Innocētis causa detorquet̄ in crimē. ꝛ scelestus quisq̄ȝ a facie iudicis victor
ascēdit. Qui multis ꝓdesse poterāt velut purgamēta q̄dam mūdi hui⁹ abiecti in publicū venire nō
audēt. At q̄ in omniū grassant̄ ꝑniciē. potētissimi vigēt tyrāni. fulget ꝑuersus in solio iudiciarie po-
testatis. ꝛ cūcta ei ꝟtutis instrumēta sordescūt. miser macerq̄ȝ fenerator infinitā auget pecuniā. at q̄
cūcta vellet largiri. tenui asse viuit inglorius. matrone relicta grauitate in luxus meretriceos resol-
uunt̄ ꝛ sanctū Joseph mulier emula castitatis ad hec ꝑsequit̄. Et q̄d frustra multa cōmemorē. Re-
cessit lex a sacerdotib⁹. a ꝑncipib⁹ iusticia. cōsiliū a seniorib⁹. a populo fides. amor a parentib⁹. a sub-
ditꝭ reuerētia. charitas a p̄latis. religio a monachis. a iuuenib⁹ honestas. disciplina a clericꝭ. a mgr̄is
doctrina. studiū a scolarib⁹. a iudicib⁹ eq̄tas. protectio a militib⁹. a ciuib⁹ cōcordia. timor a seruitori-
bus. a rusticis cōmunitas. veritas a mercatorib⁹. a nobilib⁹ ꝟtus. castitas a virginib⁹. a viduis hūi-
litas. dilectio a cōiugatis. a paupibus patiētia. Ita agimur p̄cipites ꝑ antra criminū ꝛ mūdi arcā te
tra caligine ceci oberram⁹. O infidus rerū mortaliū status ꝛ sine te de⁹ bone calamitosuȝ oē qḋ vi
uimus. Ecce si ꝟtute ꝓspicui ꝛ morib⁹. fide. sapiētia. religione. castitate. ceterisq̄ȝ animi dotib⁹ clari.
quos ꝑ paucos hec nr̄a fert etas. reprobor꞉ cōparatiōe. tollant̄ e medio. q̄d nisi caligo inuoluēs. plu
rima mortis imago ꝛ tenebre densissime relinquunt̄. O tēpora. o mors. tēpora turbatissima. tempo
ra calamitosa. Mores reprobi. mores ꝑditi. ꝛ cleri ꝛ ꝓp̄li. Tempus de quo tandē dicet̄. Venit sum
ma dies ꝛ inelectabile tēpus. Tēpus in quo iuxta vetustū prophete vaticiniū. Omne caput langui
dū. ꝛ omne cor merēs. a planta pedis vsq̄ȝ ad verticē nō est in eo vlla sanitas. Profecto caput oē.
omnisq̄ȝ vertex. supbia languet. Cor omne a maiori vsq̄ȝ ad minorē meret auaricia. Sordescit luxu
ria planta vniuersa. ita vt in omni statu gradu ꝛ ordine nō sit vlla sanitas. sed vulnus ꝛ liuor. ꝛ pla-
ga tumens. At qui hodie vulnus lasciuie. castitatis fascia circumliget. est nullus ꝛ nemo. Qui pau-
pertatis medicamīe. auaricie liuorē curet. est nullus ꝛ nemo. Qui tumentē plagā fastus ꝛ supbie fo
ueat humilitatis emplastro. est nullus ꝛ nemo. En feda luxuries quo nō penetrauit: quo nō irrupit
et regū scandit purpurā. sed neq̄ȝ medici ꝑterit ipsa togam. Naufragiū dulce. leue pondus. grata ca-
ribdis. Auaricie virus quos nō inquinat. quos nō tenet infectos. nec plebeū transijt vulgus. nec cle
ro ꝛ superioris ordinis hominibus parcit. In quibus ipis tanto detestabilius est viciū. quo facul
tates ecclesiarū pauperū patrimonia certe noscunt̄. ꝛ sacrilega eis crudelitate subtrahit̄. quicq̄d si-
bi ministri ꝛ dispensatores. non domini. nō possessores vltra victum subripiunt ꝛ vestitum. Pesti-
fere demū superbie adeo inualuit malū totum per orbem vt mirabile dictu: cogitatuq̄ȝ sit. homini
mortali. vnde iste fastus. ista arrogantia. cuius est erūnosa natiuitas. cui⁹ vita laboriosa penalitas
concludit. cuius penalitatē penalior cunctis mortis demolit̄ necessitas. cui etiam momentū est car-
nis gaudiū. vita naufragiū. mūdus exiliū. cui ꝑterea vita aut abest aut spondet absentiā. mors aut

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

instat. aut ineuitabilē pñitiam minat̄. Hinc ḡ o patres mūdo vniuerso in maligno posito. dei amo-
re nullo discremine vndiqꝫ extincto. cūctis ab sue p̄meue institutiōis origine mirandū in modū de-
generantibꝫ. Vñ clades tante. tot calamitates. tot plage in pplo xp̄iano. pestes. fames. bella. interna
ꝛ externa. ex supiorib꜄ facile est cognitu. Profecto iustissima cēsura pater ille pientissim⁹ atqꝫ rector
mūdi. vltorqꝫ equissim⁹ deus. pctīs nostris exigentib꜄ regnare facit sup nos hypocritas. q̄ vicz solo
noīe pastoꝝ atqꝫ tutoꝝ titulis gloriant̄. re aūt vera idola potius sunt ꝛ simulachra eorū. quorū offi
cia p̄seferunt. pmittitqꝫ vt pcutiat nos nōnunqꝫ leo de silua: lupus ad vesperā vastet nos. pardus vi-
gilet sup ciuitates ecclīe. furet̄ dormientib꜄ pastorib꜄ atqꝫ tutoribus ꝛ loca ꝛ gentē. abducat pro vo-
to. mactet. ꝛ perdat. Quippe nemine resistente. dissimulantib꜄ vniuersis. idcirco etiā digna dei senten
tia effusa est cōtentio sup principes nr̄os ita vt errent in inuio ꝛ nō in via. Nam versi in semetipsos
atroces enses q̄s in pfidorū iugulis deo cōsecrare debuerant. pprio sanguine immanissime ꝛ crude
lissime fedāt. Quasi ideo accincti sint gladijs vt xp̄ianū ꝛ fraternū semp effundant sanguinē ac im
placabiles lites. ppetesqꝫ discordias int̄ se foueāt. ꝛ nō poti⁹ ad vindictā malefactoꝝ. laudē ꝓo bo-
noꝝ. ecclīe pacē atqꝫ tutelā. Attendite q̄so o reges ꝛ p̄ncipes. Nā ad vos deinceps sermo iste meus
hortatori⁹. Animaduertite tandē quantū potuisset dudū possetqꝫ hodie recupari. de amissis locis ꝛ ec
clesie subtractis p thurcos. terre pelagiqꝫ hoc sanguie quē crudeles man⁹ vr̄e vel dominādi libidine
vel crudelitate vlciscēdi vel nocēdi cupiditate vl' feritate rebellādi. interim fuderūt fundūtqꝫ inces-
sant. Neqꝫ em̄ aliud quidpiam inter vos bella suscitat vt in plurimū aut lites mouet guerrasqꝫ. nisi
aut irrōnalis iracūdie motus aut appetit⁹ inanis glie aut terrene possessiōis ardor. Et certe vt ipi no
stis. talib꜄ ex causis neqꝫ occidere: neqꝫ occūbere tutū est. sz ad prime piculosum. At ꝓo christi mili-
tes q̄ contra infideles arma sumūt qꝫ secure qꝫ sancte: p̄lia dñi sui ꝛ sponse eius ecclīe preliant̄. qui-
bus metuendū nequaqꝫ sit aut de hostiū cede peccatū. aut de sua nece piculum quādoquidem mors
pro christo vel ferenda sit vel inferenda. Miles inquā talis ꝛ securus interimit ꝛ interit securior.
quia ꝛ sibi p̄stat obsequiū cum interit ꝛ christo cum interimit. neqꝫ dū occidit malefactorē. homici
da. sed vt ita dixerim malicida ꝛ plane vindex ac defensor reputatur christianorum. In morte em̄
pagani christianus merito gloriatur: quia christus glorificatur. Redite ergo ad cor o christiane
religionis tutores. duces fidelis populi. custodes dominici gregis. Expergiscimini queso. eui-
gilate animo: intelligite ꝛ erudimini qui iudicatis terrā. Et si fortassis fracti qualibet desperatiōe
(qđ deus auertat) aut alia difficultate vetera illa sancte terre Hierosolymitane. q̄ deplango damna.
resartire impossibile arbitramini (quanqꝫ nō sit impossibile apud deuz. si modo boni emulatores ꝛ
suarū vltores iniuriarū atqꝫ blasphemiarū essetis) noua saltē indies ꝛ vicina mala q̄ relique parti
atqꝫ xp̄iane nr̄e reipublice inferunt̄. ardētius cordi accipite. ppulsate studiosius. neqꝫ semp negligē-
da putaueritis ad ei⁹ vsqꝫ vltimā interuentionē. Videtis xp̄ianissimi p̄ncipes. q̄ deuentū sit. in quē
occeani angulū detrusa sit pridē ipsa ecclīa. Ex qꝫ lata in qꝫ angustā euaserit. paucis emēsis annis.
scitū est vob. Neqꝫ ignoratis q̄ iam in portu cōsistat. Sz quorsuz feror? Quid ꝓbis frustra nitor?
Ut ad supiora redeā. ad instituti scz mei finem p̄ncipalē (a quo: quo nescio zelo lōgius euect⁹ sum)
Ad vos o serenissimi reges ꝛ p̄ncipes. Ad vos quoslibet seculariū dignitatū magnificos admi-
nistratores. hec vna petitiuncula mea dirigit̄. hec mihi supplex ad vos depcatio. vt maiorū vestrorū
videre annalia: dignas memoratu hystorias relegere: reuoluere fortia facta patrū. non grauemini.
Karoli videlicz quondā magni ꝛ christianissimi impatoris. qui circa annos dñi Octingētos ꝛ du-
os. vocatus a patriarcha Hierosolymitano ꝛ ab impatore Constantinopolitano rogatus cum ex-
ercitu copiosissimo veniens Hierosolymam recuperauit. ꝛ terram sanctam vniuersam de mani-
bus infidelium eripuit. Hispaniam quoqꝫ totā pdomuit. habens secum reges ꝛ duces. comites ꝛ
milites. omnes gloriosis militie p̄conijs insignes. Inter quos tamē Rolandus comes Cenoman
nēsis miles strennuissim⁹. in rebus bellicis pre ceteris clarior refulsit. vir diua memoria dign⁹ qui
mortis sacre compendio ibidē victoriose triūphans: vitam haud dubiū possidet beatā. celosqꝫ peti
uit sanguine laureatus.

Itemqꝫ gesta infatigabilis viri ꝛ illustrissimi ducis Lothringie Gotfredi de Bullion cognomi
nati. mēte recogitate. q̄ duce iterū circa annos gratie Millenonagintanouē Hierusalē eruta fuit. ꝛ
ditioni thurcoꝝ subtracta q̄ eam ante cepant ꝛ tenuerāt p annos circiter centū vl' paulo plus. Hic
dux propter eximias suas ꝛ pene diuinas ꝟtutes. resqꝫ militares optime gestas. p̄mus omniū voto
ꝛ cōsensu factus est rex Hierosolymitan⁹. in q̄ regno septē successiue reges xp̄iani p octogintaocto
annos fuerūt. Deficiētib꜄ tādē auxilijs occidētaliū regionū post diutinos sudores: acerrimas ꝛ assi-
duas pugnas cū hostib꜄ atqꝫ plurimas ppessas calamitates pꝑter cōtinuos assult⁹ ꝛ incursus hosti
les, vel victualiū penuriā. Hierusalē iterū a thurcis capta est Anno scz dñi. M.c.lxxxvij. die secūda

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Octobris. Sub octauo rege xp̄iano ibidē Guidone. Ac a sarracenis ex hinc vsqꝫ in hodiernu tē-
pus possessa. Eminebāt aūt in dicto exercitu inclyti ducis Gotfredi. magnifici frēs eiꝰ Eustachius
ꝛ Balduinꝰ. Anselmꝰ de ribo mōte. Boamūdus dux appulie. Hugo magnꝰ frater Philippi regis
francoꝝ. Balduinꝰ comes montēsis. Robertꝰ comes flandrēsis. Stephanꝰ comes blesensis ꝛc. At
qꝫ vt ait Guilhelmꝰ nunqꝫ tot gētes ī vnā coire sūmā vise sunt. Opinionē hoīm nūerꝰ vicebat. qꝫuis
estimaret. sexagesies centū milia. q̄ oēs Hierosolymā ꝑgebāt. loca sancta de ꝑtāte ꝑfidoꝝ virtute ma
gna tollentes. sub duce p̄dicto Gotfredo. Preterea memoria dignū est quō anno mox sequēti. id
est. M.c.lxxxviij. post generale cōciliū. Parisius celebratū. ingens militū ꝛ p̄dituz multitudo cruce
signat. ac de diuersis ꝑtibus ꝑ mare. ꝑ terras. loca adeunt trāsmarina. Et paulo post rex francoꝝ
Philippus. ꝛ rex Anglie Richardus infinito agmine ꝛ incredibili apparatu ac proceribꝫ pene vni-
uersis. ducibꝫ. comitibꝫ. baronibꝫ. militibꝫ. archiepis ꝛ epis qꝫpluribꝫ. mare intrant. ꝛ oēs q̄ in mili
tia alicuꝰ habebant nōis iter arripiūt. tantā aliqñ fuisse motionē populoꝝ nulla meminit etas. hy-
storia refert nulla. Nā ꝛ Fredericus Imꝑator p̄mus huiꝰ nōis cū filio suo Henrico ꝛ vniuerso ex
ercitu cruce signati. eodē tp̄e trans mare abeūt. vbi ꝛ idē imꝑator post multa glīose in penitentiā pa
trata. fluuiū quendaz transiēs ac equo cadēs: vixqꝫ extractꝰ. paulo post diē clausit extremū. Multa
seq̄ntibꝫ annis ꝑ reges ꝛ p̄ncipes diuersos. duces qꝫ Bauarie ꝛ austrie vnacū nobili militia teutho
nū in ꝑtibꝫ illis glīose facta sunt q̄ longū nimis eēt ꝑ singula explicari. Laudādi ꝓfecto sunt viri isti
in bñfactis ꝛ generationibꝫ suis. ꝛ ꝑpetuis p̄conijs digni a posteris habēdi. quippe q̄ fide deuotiōe ꝛ
zelo magno in deū inqꝫ terras illas sacratissimas moti. dolētes loca eadē a gentibꝫ ꝓphanari. atqꝫ sal
uatorꝫ nr̄i iniuriā. populiqꝫ xp̄iani obprobriū nō ferētes. militiā suā xp̄ianā immo fidei cōstantiā ꝛ
feruorē in hostes crucꝫ. cōsertis fortit̄ ꝛ strennue manibꝫ. fusis immēsis ac validissimis inimicoꝝ
copijs ꝓbe/egregie/eximieqꝫ cōprobauerunt. nec antea cessauerūt qꝫ glīosas illas terras e manibꝫ
infideliū ereptas instar robustissimoꝝ q̄ndā ꝛ religiosissimoꝝ machabioꝝ: occisis ꝑfidis aut ꝓfli-
gatis. in xp̄iane reipublice denuo. vl̄ redegere ditionē vel saltē conabant. Et qꝛ in suis corporibus
immania ꝓtulerūt tormēta. plurimi ex eis pro xp̄i nōie mortui. Ideo ꝑcipere meruerūt oīm procul
dubio immarcessibilē eterne glīe coronā. Eorū ergo o reges ꝛ p̄ncipes: successores ꝛ heredes in digni-
tatibꝫ ꝛ bonis. ꝟtutū quoqꝫ imitatores in moribꝫ estote. Atqꝫ dū eorū feruidā fidē/religionē eximiā
inuictissimos anios/p̄stantissimāqꝫ ac celeberrimā in deū ꝛ eccl̄iam sanctā: eius spōsam deuotionē
interlegendū recolitis. Vos qꝫ ab eoꝝ institutꝫ haud degenerare/rebꝫ ꝛ factis cōprobate/quoꝝ fa-
ti sanguīe: ꝛ stirpe sancta ꝓgeniti estis. Equidē nō est hodie vt ꝓpheta asserit: abbreuiata manꝰ dn̄i
vt nō possit nos saluare a ꝑfidis: siue in multꝫ siue in paucis. Deniqꝫ feruor fidei in ꝓp̄lo xp̄iano nō
oīquaqꝫ est extinctꝰ. Consiliū p̄terea vob̄ deest minime/sꝫ neqꝫ milites neqꝫ arma deficiūt: neqꝫ de-
erūt sumptꝰ. Quis eīm fideliū nō cōcurreret vl̄ rebus vl̄ corꝑe ad illoꝝ grauissimoꝝ inimicoꝝ nr̄oꝝ
exterminationē. q̄ nil aliud qꝫ sanguinē nr̄m sitiunt. nec eo vnqꝫ satiant. qñ tam cōmunis oīm vocat
necessitas. qñ tā publice totiꝰ eccl̄ie ad id hortant erumne ꝛ miserie. q̄bus nisi occurrat. nec viuere
nobis tutū erit in occidētis angulo extremo. Si mō fides nobis eēt zelusqꝫ dei. plurime eēnt ad ma
nū copie. diuitie apud plerosqꝫ nō ꝑue. multo iā studio ꝛ tp̄e ꝯgregate. q̄ in talē expeditionē: si vnqꝫ
summoꝝ ordinatiōe capitū indiceret. haud dubiū. deo suoꝝ corda tangēte anīo ꝓmpto erogarent.
Res deniqꝫ militarꝫ in eccl̄ia dei in p̄ntiaꝝ ad p̄me floret vigetqꝫ. Nā studiosissime (tametsi vanissi
me plerūqꝫ) militiā milites exercēt. Arma resplēdēt. tū mirifica. tū terrifica valde: seculo inuisa p̄ori
Sꝫ ꝛ fortes auxiliarij de ꝓp̄lo xp̄iano. oēs. s. volūtarij in lege vob̄ nil dubiū adderent. O xp̄ianissi-
mi p̄ncipes: si tm̄ pace data. cōpositis ꝑiculosis litibꝫ vr̄is. firmatꝫ treugis. rebusqꝫ ī ordinē ꝑ eos q̄
rū interesset dispositꝫ. pari voto. ꝯsensu vnanimi. eodēqꝫ decreto. ad hūiles ꝛ supplices. ac frequētes
eccl̄ie ꝛ capitū: summoꝝ vicez pontificū aut imꝑatoꝝ hortatꝰ. sinceros. fideles. ꝛ paratus vr̄e matris
defensores vos exhiberetꝫ. Quo nā pacto. q̄ alio modo. fidē obedientiā ꝛ deuotionē vr̄am. sanctius
ac fructuosius vtiliusqꝫ. aliter demōstrabitis vnqꝫ. An forte satis officijs vr̄is factū putatis: qꝛ illa
ꝓhibita torneamēta. cruēta spectacula. sumptuosa tyrocinia. atqꝫ tū aniabꝫ tū corꝑibꝫ ꝑiculosa. tan
to ere ꝛ studio inuanū frequētatis ꝛ amatꝫ. Quis oro vob̄ inde honos: que vtilitas: tantis milita-
re laboribꝫ ꝛ sumptibꝫ. stipendijs ꝓo nullis. nisi aut mortis aut criminis. O peritis equos sericis ꝛ pē
dulos nescio q̄s pannos loricis suꝑinduitis. depingitis hastas. clipeos ꝛ sellas. frena ꝛ calcaria au
ro argēto ve circūornatis. ꝛ cū tanta pompa pudendo furore ad mortē sepe ꝓperatis. O quantū sub
sidij ex huiuscemodi vr̄is suꝑbis suꝑfluisqꝫ apparatibꝫ quos in vanitates ꝛ insanias falsas impēdi-
tis: in infideliū castigationē cōferret. si in eū scm̄ vsum cōuerteretꝫ. Hec ꝛ alia sīlia multa: ipi vos ꝓ
vr̄a prudētia: queso altius pēsare. ꝛ militiā vr̄am. gloriāqꝫ militarē. atqꝫ p̄ncipalez magnificentiā: in
dei potius laudē/vr̄am salutē/ꝛ glorie cumulū/ecclesie tuitionē, ꝑfidoꝝ vindictā exercete. id longe

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

maiori vob fame erit vr̃isq̃ honori in euũ. ⁊ mẽoriale ꝑhenne. id noĩa celebrabit vr̃a in generatio-
nes seculoꝝ. id indubitatã vr̃is pariet afferetq̃ aĩabꝰ coronã in celis. quã reddet vob dñs in die il
la nouissima iustꝰ iudex. pro q̃ adeo zelatis vt oẽm corpoꝝ cruciatũ eiꝰ pro amore proq̃ fide in vlti
onẽ blasphemoꝝ subire nõ formidetis. Uerũ nõ essent q̃dem necãdi etiã ipsi infideles: aut occiden
di: si quo mõ aliter possent a nimia infestatiõe vel oppssione fideliũ cohiberi. Nũc aũt multo melius
est vt occidant̃: dũ nos ꝑdere incessant ⁊ iugulare q̃runt studẽtq̃. q̃ relinquat̃ virga pctõꝝ sup sortẽ
iustoꝝ: ne forte extendãt iusti ad iniq̃tatẽ manꝰ suas. Dissipent̃ gentes q̃ bella volũt. Abscidant̃ qui
nos cõturbãt: q̃ loca nr̃a occupãt. q̃ fratres nr̃os dura detinent seruitute ⁊ opprimũt vehement̃, aut
crudelit̃ occidũt. nosq̃ oẽs delere de sub celo si possent: sup cũcta desiderabilia gratissimũ haberent
Exerceat̃ vterq̃ gladiꝰ fideliũ: in ceruices tantorũ inimicoꝝ nr̃oꝝ. ad destruendã omnẽ altitudinẽ
extollentẽ se: aduersus deũ nostrũ ⁊ eius sponsam ecclesiã matrẽ nostrã. ne quãdo dicant gentes: vbi
est deus eorũ. Insurgite in eos o fideles ecclesie tutores ⁊ filij. Irruite in hostes xp̃i ⁊ xp̃iani no-
minis. debachemini in eos. debitã acrimoniã exercete. reddite eis in capita sua sicut nobis ipsi se-
penumero fecerũt. Forti animo estote magnoq̃. Uiriliter agite ⁊ cõfortet̃ cor vestrũ. omnes q̃ spera
tis in dño: quoniã ip̃e erit vobiscũ tanq̃ bellator fortis: et cõteret inimicos suos ⁊ vr̃os. ante facie
vestrã. Mementote mirabiliũ eius q̃ fecit pharaoni ⁊ exercitui eius in mari rubro. sed ⁊ terribiliũ
iudiciorũ suorũ a seculo in nationes prauas ⁊ peruersas. q̃bus vindicans vindicauit in illas. suos
semp de angustijs liberans ⁊ saluans. Qui est in secula benedictus. Amen

Sequit̃ visio quedã horribilis. ostensa Karolo quondã Impatori q̃ caluus cognominabat̃. et
quartus post karolum magnũ imperiũ gubernauit. bonis respectibus hic inserta.

IN noĩe dei summi regis regũ. Ego Karolus impator dei dono rex germanoꝝ ⁊ patrici-
us romanoꝝ. atq̃ impator francoꝝ. Sacra nocte diei dñice post celebratũ nocturnarũ
horaꝝ diuinũ officiũ: dũ irem repausare ⁊ vellẽ somnũ cape. venit vox ad me terribiliter
dicẽs. Karole exiet a te spũs tuꝰ modo in hora nõ modica. Statimq̃ fui raptꝰ in spũ. et q̃
me sustulit erat candidissimꝰ. tenẽs in manu sua glomerẽ lineũ/clarissimũ. iubar lumis emittentẽ: si
cut solẽt comete facere. qñ apparẽt. Cepitq̃ illũ dissoluere ⁊ dixit ad me. Accipe filũ glomeris micã
tis ⁊ liga ⁊ noda firmiter in pollice tue manꝰ dextere: q2 ꝑ illũ duceris in laborinteas infernorũ pe-
nas. Hoc dicto ꝑcessit me velociter. distorquẽs filũ luciflui glomeris. duxitq̃ in ꝓfundissimas val
les igneas. q̃ erant plene puteis ardentibꝰ. pice ⁊ sulphure. plumbo ⁊ cera ⁊ adipe. Ibi inueni põti
fices patris mei ⁊ auunculorũ meorũ. Quos cũ pauens interrogarẽ cur tam grauia paterent̃ tormẽ
ta: Responderũt. fuimꝰ episcopi patris tui ⁊ auunculoꝝ tuorũ. ⁊ dũ debuimꝰ illos ⁊ populũ illoꝝ
de pace ⁊ concordia admonere: seminauimꝰ discordias/et fuimꝰ incentores malorũ. ideo nũc incen
diũ in istis tartareis supplicijs patimur: et nos ⁊ alij homicidiorũ ⁊ rapinarũ amatores. Huc ⁊ tui
ep̃i ⁊ satellites venient q̃ similiter amant nũc facere. Et dũ hec tremebundus auscultarẽ. ecce nigerri
mi demones aduolãtes cũ vncis igneis volebant apphendere filũ glomeris quẽ in manu tenebam
⁊ ad se trahere. Sed reuerberantibꝰ radijs illiꝰ glomeris nõ valebãt illũ attingere. deinde post ter-
gũ meũ currẽtes. voluerũt me aduncare. ⁊ in ip̃os puteos sulphureos ꝑcipitare. sed ductor meꝰ qui
portabat glomerẽ. iactauit sup scapulas meas filũ glomeris. ⁊ duplicauit illũ. ⁊ traxit me post se forti
ter. Sicq̃ ascendimꝰ sup mõtes igneos altissimos. de q̃bus oriebant̃ paludes ⁊ flumĩa feruentia ⁊
oĩa metalloꝝ genera bulliẽtia. vbi repperi innũeras aĩas hoĩm ⁊ principũ p̃ris mei/et fratrũ meoꝝ.
ꝑcipitatas alias vsq̃ ad capillos. alias vsq̃ ad mentũ. alias vsq̃ ad vmbilicũ. ⁊ clamauerũt ad me
eiulãdo. Dũ viximus amauimꝰ tecũ ⁊ cũ patre tuo ⁊ cũ fratribꝰ tuis ⁊ cũ auũculis tuis facere ꝑ-
lia ⁊ homicidia/⁊ rapinas/pro cupiditate terrena. ideo inter ista bulliẽtia flumĩa ⁊ metallorũ diuer
sa genera torquemur. Et cũ ad hec timidus accederẽ: audiui retro me aĩas clamare: Potentes po-
tenter tormenta patient̃. Et respexi ⁊ vidi sup ripas fluminis bullientis fornaces piceas ⁊ sulphu-
reas plenas magnis draconibꝰ ⁊ scorpionibꝰ ⁊ serpentibꝰ diuersi generis. vbi ⁊ vidi aliq̃s p̃ris mei
principes ⁊ fratrũ meorũ. et auunculoꝝ meorũ. dicentes mihi. Heu nobis karole. vides q̃ grauia
habemus tormẽta ꝓpter nostrã maliciã ⁊ superbiã ⁊ mala cõsilia que regibꝰ nr̃is ⁊ tibi dedimus ꝑ-
pter cupiditatẽ. Cumq̃ dolendo cõgemiscerẽ. accurrerũt ad me dracones: apertis faucibus/plenis
igne sulphure ⁊ pice volentes me inglutire. At ductor meus triplicauit sup me filũ. a cuiꝰ radijs cla
ritatis supata sunt ora eorũ ignea. ⁊ ptraxit me validius. ⁊ descendimꝰ in vnã vallẽ q̃ erat ex vna pte
tenebrosa ⁊ ardens velut clibanus ignis. Ex altera ṽo parte tã amenissima ⁊ splendidissima vt nul-
la ratione dicere valeã. Uerti me contra tenebrosam ⁊ flãmiuomam partẽ: vidiq̃ ibi aliquos reges

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

de meo genere in magnis supplicijs. Et tũc nimis angustiatꝰ putaui me statim in illis supplicijs de mergendũ a gygantibꝫ nigerrimis q̄ ipam vallē cōflammabāt generibꝫ igniũ. ⁊ valde tremens: glomeris filo illumināte ocl'os meos: vidi e latere vallis paulisꝑ albescere fumũ ibiqꝫ duos fontes fluere. vnꝰ erat nimiũ calidus: alter ꝟo clarus ⁊ tepidus ⁊ erāt ibi duo dolia. Cūqꝫ illuc irem filo glomeris regēte gressus meos: intētus suꝑ vnũ doliũ vbi erat feruēs aqua. vidi ibi patrē meũ Ludouicuꝫ stare vsqꝫ ad femora. Et dũ essem nimis dolore aggrauatus: ⁊ angore ꝑcussus dixit. Dn̄e meus karole noli timere. Scio q̄ reuertet̄ rursus sp̄us tuꝰ ad corpꝰ tuũ. ⁊ ꝑmisit te deꝰ huc venire vt videres ꝓpter q̄ peccata ego ⁊ oēs quos vidisti talia toleramꝰ supplicia. vno em̄ die sum in isto feruentis dolij balneo: ⁊ altero die trāsmittor in alio isto suauissimo aque dolio. ⁊ hoc fit precibꝫ sc̄ti Petri atqꝫ Remigij. cuiꝰ patrocinijs hactenꝰ genus nostrũ regale regnauit. Et si mihi subueneris cito: tu et mei ep̄i ⁊ abbates ⁊ oīs ordo ecclesiasticus. missis ⁊ oblationibꝫ ⁊ orōnibus ⁊ psalmodijs. vigilijs ⁊ elemosynis: velocit̄ liberabor de isto aque bulliētis dolio. Nam frater meꝰ Lotharius ⁊ eius filius Ludouicus: sancti Petri sanctiqꝫ remigij ꝓcibus iā exempti sunt de istis penis: ⁊ iā ducti in paradisi gaudiũ. Dixitqꝫ ad me Karole respice sinistrorsum. respexi ⁊ vidi duo dolia bullientia altissima. Ista inq̄t tibi sunt ꝑparata: nisi te emēdaueris ⁊ penitentiā egeris de tuis nephandis delictis. Tūc cepi grauit̄ horrere. Cernēs aũt ductor meus in tāto pauore. dixit ad me. seq̄re me ad dexterā luculentissime vallis ꝑadisi. Et cũ graderemur cōtemplatꝰ sum in ingenti claritate sedere cũ gl'iosis regibus lothariũ auunculũ meũ suꝑ lapidē thopaziũ mire magnitudis: coronatũ diademate ꝓcioso. et iuxta eũ filiũ eius ludouicũ silīter coronatũ. Uidensqꝫ me: comiter accersiuit blāda voce dicēs. Karole successor meꝰ: nũc tertius in impio romanoꝝ. veni ad me. Scio q̄ per penalē locũ venisti vbi est pater tuꝰ frater meus in termis sibi destinatis positus. sed ꝑ miscdiam dei citissime de illis penis liberabit̄. sicuti ⁊ nos liberati sumꝰ meritis sc̄ti Petri ⁊ ꝓcibus sancti Remigij. cui deꝰ magnũ apostolatũ dedit suꝑ reges ⁊ suꝑ gentes francoꝝ. Qui nisi quisquilijs ꝓpaginis n̄re suffragatus fuerit: iā desinet genealogia n̄ra regnare ⁊ imperare. vnde scio q̄m tollet̄ citius potestas imperij de manu tua. ⁊ postea paruissimo viues tp̄e. Tūc cōuersus cōtra me Ludouicus eiꝰ filius dixit mihi. Imperiũ qd̄ hactenus tenuisti iure hereditario: debꝫ suscipe ludouicus filiꝰ filie mee. Et hoc dicto visum est mihi affore in p̄sentiarũ ludouicũ infantulũ. Tūc intuens eũ lotharius dixit mihi. talis videtur esse infans q̄lis ille puer fuit quē statuit dn̄s in medio discipuloꝝ ⁊ dixit. Taliũ em̄ est regnũ celoꝝ. Tu ꝟo redde illi potestatē imperij: per filũ glomeris qd̄ in manu tenes. Disnodans ꝙ filũ de pollice dextre mee donabā illi monarchiā omnē imperij per filũ glomeris. statimqꝫ ip̄m glomꝰ fulgiduꝫ sicut iubar solis coadunatũ est totũ in manu eius. Sicqꝫ post hoc factum mirabile reuersus est spiritus meus in corpus meũ valde fessus ⁊ conterritus.

Prima huius operis pars finit.

In secundā peregrinationē ab Hierusalem per solitudinem in montē Synai ad sanctam Katherinā prefatio commendaticia incipit feliciter.

Quisquis veteris testamenti sacras legit hystorias ⁊ penthateucũ p̄sertim atqꝫ Iosue volumē crebro reuoluit. haud poterit ignorare neqꝫ ammirari satis. magnificentiā glorie sanctitatis dei. et mirabilia oꝑa eius. virtutē quoqꝫ terribiliũ suorũ. memoriā deniqꝫ abūdantie suauitatis eius. q̄bus omnibꝫ deus ip̄e cūctipotens desertũ illud inuiũ ⁊ vastam solitudinē. in q̄ erat serpēs flatu adurens. Dipsas ⁊ Scorpio: atqꝫ plurima mortꝭ imago. illustrauit. magnificauitqꝫ. dũ filios israel in terrā quā iurauerat patribus eorũ Abrahā Isaac ⁊ Jacob. ꝑ longissimos vie circūitus introduxit. in mansionibꝫ quadraginta duabꝫ. ꝓcedens eos in colūna ignis ꝑ noctē. ⁊ in colūna nubis ꝑ diem. panem q̄ꝫ de celo prestans eis omne delectamentũ ⁊ omnē saporē suauitatis in se habentē. Nā ⁊ petrā ꝑcussit in deserto Syna. ⁊ fluxerũt aque in abūdantia. ita vt homies biberēt ⁊ iumenta. Pars em̄ dn̄i populus eiꝰ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Jacob funiculus hereditat𝔷 eius. Inuenit eum in terra deserta in loco horroris ⁊ vaste solitudinis.
Circũduxit eũ ⁊ docuit ⁊ custodiuit q̃si pupillã oculi sui. Sicut aq̃la ꝓuocãs ad volanduȝ pullos
suos. ⁊ sup̱ eos volitãs. Expãdit alas suas ⁊ assumpsit eũ atq̧ portauit in humeris suis. Huiusce-
modi sup̱ reb9 late satis sacre pagine loquunt᷑. Que etiã luce clarius ostendũt quãta mons ip̄e Sy-
na ꝑfulget dignitate ⁊ glia ob multipharia dei magnalia in eo: et circa illũ exhibita. quãta deniq̧ sa-
cra pandat mysteria: quãta archana ꝑseferat. Siquidẽ Syna mons est in Arabia. cui9 pars q̃dam
est oreb: in terra Madian cõstitut9. Mons ꝑfecto ꝑclar9 ⁊ excelsus valde / in regiõib9 illis: pascuo-
sus ⁊ optimaꝝ ferax herbarũ. Fuitq̧ abolim opinio populoꝝ ac fama ꝑuetusta (⁊ quidẽ haud in-
anis) deũ habitare in eo. Cuius rei grã / ⁊ si mons ip̄se ad pascua esset egregi9: nemo tñ in eo pecora
pascere ꝑsumebat: nemo ei audebat appropinquare. Moises ꝟo cũ ad interiora eius gregẽ minas-
set audẽtius: celebre illud vidit prodigiũ: ignẽ sc𝔷 ingentẽ rubũ cõburentẽ: virorem tamẽ eius vl' flo-
rem depascentẽ minime: neq̧ deuastantẽ incẽdio vllatenus ramos illius: quanq̧ flãma vorax ⁊ ve-
hemẽs nimis esset. De quo igne dñs mox ad moysen ꝓperantẽ vt videret visionẽ hanc magnã: aie-
bat. Ne appropies inq̄t huc: solue calciamentũ de pedib9 tuis. locus em̄ in q̃ stas terra sancta est ⁊c̃.
Quo certe diuo testimonio mons ille satis sup̱q̧ reddit᷑ cõmendatus. Proinde nõ tã ob sui magni-
tudinẽ atq̧ altitudinẽ scopuloꝝq̧ ꝓceritatẽ Syna mons sc̄tis homib9 inaccessibilis reddebat᷑: q̧̃
ob cõmunẽ omniũ de eo estimationeȝ ꝙ locus dei esset: tũ terribilis: tũ venerabilis valde. Cuius vt
paulo ampli9 innotescat maxima excellentia: subiecta sacris ex codicib9 annotare opep̄reciũ duxi. q̃
ea quã habem9 in manib9 profecto: ab ip̄o tanq̧ termĩo ad quẽ laudabilior ostẽdat᷑: atq̧ plures ei9
trahant᷑ in amorẽ. Docet ĩ ꝑmis Exod9 ꝙ mẽse tertio egressiõis de egypto filij isrl' ĩ solitudinẽ hãc
Synai venerũt: ⁊ ibi multo cõsedentes tẽpore de moralib9 / ceremonialib9 / iudicialib9 p̄ceptis: fue-
re imbuti. Nã profecti de Raphydim ⁊ ꝑueniẽtes vsq̧ Syna ibi castrametati sunt: ibi tentoria fi-
xere e regione mõtis. Ibi moyses ꝑmũ vocatus a deo de mõte in mãdatis accepit vt hec filijs israel
annũciaret. Uos inq̄t ipsi vidistis q̃ fecerim egyptijs: quõ portauerim vos sup̱ alas aq̃laꝝ ⁊ assum-
pserim vos mihi. Si g̃ audieritis vocẽ meã ⁊ custodieritis pactũ meũ: eritis mihi in p̱culiũ de cun-
ctis populis. Mea est em̄ oĩs terra ⁊ vos erit𝔷 mihi regnuȝ sacerdotale ⁊ gens sancta. Et deinceps
vade inq̄t ad populũ ⁊ sanctifica illos hodie ⁊ cras: lauentq̧ vestimẽta sua ⁊ sint parati in diẽ ter-
tiũ. Die em̄ tertio descendet dñs corã omni plebe sup̱ montẽ Synai. Constituesq̧ termĩos populo
p̱ circũitum ⁊ dices Cauete ne ascẽdatis in montẽ nec tangatis fines illi9. Oĩs em̄ qui tetigerit mõ-
tem morie᷑. manus nõ tangent eũ sed lapidib9 opprime᷑: aut cõfodie᷑ iaculis. Siue iumentũ fuerit
siue homo nõ viuet. Ad iussum igi᷑ dñi sanctificato populo tertius iã sup̱auerat dies ⁊ mane incla-
ruerat. ⁊ ecce ceperũt audiri tonitrua: ac micare fulgura: ⁊ nubes densissima operire montẽ. clangor-
q̧ buccine vehemẽtius ꝑstrepebat. ⁊ timuit populus q̇ erat in castris. Cumq̧ eduxisset eos moyses
in occursum dei de loco castroꝝ: steterũt ad radices mõtis. Totus aũt mons Syna fumabat: eo ꝙ
descendisset dñs sup̱ eum in igne ⁊ ascenderet fumus ex eo quasi de fornace. Eratq̧ mons oĩs terri-
bilis: ⁊ sonitus buccine paulatim crescebat in maius ⁊ prolixius tendeba᷑. Moyses loqueba᷑: ⁊ do-
minus respõdebat ei. Descendit dñs sup̱ montẽ Synai in ip̄so montis vertice ⁊ vocauit moysen in
cacumẽ ei9 tradens ei decalogũ / legemq̧: ⁊ mãdata populo explanãda. Interea cũctus populus vi-
debat voces / ⁊ lãpades: ⁊ sonitũ buccine montẽq̧ fumantẽ. ⁊ pterriti ac pauore cõcussi steterũt ꝓ-
cul. venit tandẽ moyses ⁊ narrauit plebi omĩa verba dñi atq̧ iudicia. Respõditq̧ cũctus populus
vna voce Omĩa verba dñi que locutus est faciemus ⁊ erim9 obedientes. Iterũ ascenderũt Moy-
ses ⁊ Aaron Nadab ⁊ Abiu. ⁊ septuaginta de seniorib9 israel. ⁊ viderũt deum israel. ⁊ sub pedibus
eius quasi opus lapidis saphiri. ⁊ quasi celũ cum serenũ est. Uiderũt deũ ⁊ comederũt ac biberunt
Rursus ait dñs ad moysen. Ascende ad me in montẽ ⁊ esto ibi: daboq̧ tibi duas tabulas lapideas
⁊ legem ac mãdata que scripsi vt doceas filios israel. Cumq̧ ascendisset moyses operuit nubes mõ-
tem. ⁊ habitauit gloria dei sup̱ synai tegens illũ nube sex diebus Septimo autẽ die vocauit eum de
medio caliginis. Erat aũt species glorie domini quasi ignis ardens sup̱ verticẽ montis in cõspectu
filioꝝ isrl'. Ingressusq̧ moyses mediũ nebule ascendit in montẽ. ⁊ fuit ibi. xl. dieb9 ⁊. xl. noctib9.

Quo in tẽpore videns populus ꝙ morã faceret descendẽdi de monte moyses cõgregatus aduer-
sus aaron ait. Surge fac nobis deos q̇ nos precedant. Moyses em̄ huic viro qui nos eduxit de ter-
ra egypti ignoramus quid acciderit. Igi᷑ Aaron acceptis in auribus aureis a populo fecit ope fu-
sorio. vitulũ conflatilẽ quem adorãtes atq̧ immolãtes ei hostias dixerunt. Isti sunt dij tui israel qui
te eduxerũt de terra egypti. Pro quo reatu p̱cussit dñs populũ cesis ex eis milibus hominũ nõ pau-
cis. Ex quibus oĩbus ⁊ his similibus liquido patet (vt in summa dica᷑. naȝ plurima breuitatis
gratia p̄terire necesse est, tametsi memoratu digna) q̧̃apte q̧̃recte mons ille mons diuine habitatio-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

nis appellat̄ ⁊ angelice frequētationis. mons lumīs ⁊ inflāmationis. mons nubis ⁊ caliginis. mons
pluuie ⁊ roris. mons pascue ⁊ refectiōis. mons sapiētie ⁊ eruditionis. quia de illo monte dominꝰ ⁊
populū instruebat ⁊ ei legem cōferebat. mons misericordie ⁊ promissiōis quia inde bona inaudi-
ta populo ꝓmittebat. mons iusticie ⁊ cōmunicatiōis. qui timorē insipientibꝫ inferebat. Vn̄ mons
fuit fulguris ⁊ chorusscatiōis. mons tube ⁊ clangoris. mons amicicie ⁊ cōfederatiōis. quia mediāte
lege populū ibidē sibi sempiterno federe vniebat. mons mūdicie ⁊ puritatis. mons leticie ⁊ iocūdi
tatis. qꝛ nulli ad illū montē accedere poterūt nisi qui mente ⁊ corpore mūdi erant. illi etiā qui mūdi
erāt coram dn̄o cū leticia comedebāt ⁊ bibebant. mons clemētie ⁊ pietatis siue ꝓpiciationis. mons
sacrificij ⁊ orationis. nam ibi dn̄o immolabāt ac ꝑcibus moysi ⁊ supplicatiōibus deū sibi placatū
⁊ propiciū audiebant. Et reliqua id genus multa. que si omīa ordine ⁊ nūero suo euoluerē. nō mo-
do ante diē clauso cōponeret vesper olimpo. Sed ⁊ dies ⁊ anni me deficerēt ⁊ plurima carta.

Quod reliquū est (tametsi supiora excellētia sint ⁊ maximā ꝑferentia dignitatē) nō minime laude
ꝑstat. Quinimmo ꝑclarū reddit montē illū ⁊ famosum perq̄ celebrē. qꝛ videlicet diue ⁊ inclyte vir
ginis ⁊ martyris Katherine sacros cineres ⁊ venerabile corpusculū ꝑ trecētos ferme annos suo ha
buit in vertice locata. mēbraq̄ virginea in eo manibꝫ angelicis reposita. in monumēto ab eisdē mira
biliter facto iuxta qđ diu ⁊ diu deuotissimas xp̄i excubias celebrauere. Hodie tn̄ in monasterio qđ
in eiusdē mōtis pede situ est insigni. in sarcophago cōseruat̄. Alme eiusdē virginis ⁊ martyris quis
quis deuotus amator fuerit ⁊ cultor. iter illud quanq̄ graue ⁊ laboriosum facile estimabit ꝓ amore
supabitq̄. Eam vero q̄s nō amaret quā Jesus eternꝰ amor dilexit plurimū. eāq̄ adamauit. ⁊ exq̄si-
uit a iuuētute sua spōsā sibi assumere. ⁊ amator factꝰ est forme illiꝰ. Eiusce nobilis ⁊ pulcre atq̄ pru
dētissime ꝟginis Katherine claram originē. antiquā familiā. alti sanguis decus q̄ sata fuit. vtpote
cui rex carne pater. reginaq̄ mat̄ erat. atq̄ externa fortune corporisq̄ bona q̄ ille semꝑ ꝯtempsit. vt
hoc in loco obmittā transeāq̄ silentio. hac potissimū rōne qꝛ iuxta gētilis poete sententiā. Nō census
nec clarū nomē auorū. sed probitas magnū ingenuūq̄ facit. Quis eius eximiā vite sanctitatē. quis
admirabilē cū christo eius a teneris annis desponsationē. Quis inauditā sapientiā ab hoc femineo
genere vt in plurimū alienā sufficient̄ describere poterit. Cōstat equidē neminēq̄ fugit qꝛ inter cun
cta laudabilior mulierū ꝑconia sapiētia prestat. qꝛ fallax gratia ⁊ vana est pulcritudo. sed mulier ti-
mens deū ipa laudabit̄. Timor aūt dn̄i initiū sapientie. Et quanq̄ hac in re plures in hystorijs cla
re reperiant̄ mulieres. Katherina tn̄ supgredit̄ vniuersas. ob id profecto pre cunctis ⁊ veneranda ⁊
amāda. Multe quidē sapiētie studijs incubuere. multe celebres fulsere in ea. sed nulla katherine no
stre comparat̄ ne dixerim eq̄parat̄. Nec filie Cyri ⁊ Dionisij mater Tanaquil. Calpurnea. Cithe-
rea. Thuburtina. aut reliq̄ Sybille quaꝝ est ampla laus in hystorijs. nec Lesbia sapho q̄ tpe home
ri in poetria claruit. a qua ⁊ saphicū carmē nomen accepit. nec Centona q̄ ex virgilij maronis ꝟsi-
bus cōtexuit vitā xp̄i passionē ⁊ resurrectionē q̄ luculenter. nec Auresia q̄ ⁊ androgenes dicēdi ar-
tis peritissima. q̄ se accusatā egregie defendit. nec Baya fromea lucij vxor oratorie artꝭ erudita. que
patrocinio fuit in periculis. nec Augeriona medicine doctissima quā romani pluriū venerant̄. Ta
ceo de reliq̄s videlicꝫ Jside. q̄ colere agros ꝑma edocuit. ⁊ lini filaturā texturāq̄ inuenit. litterasq̄ in
egypto ꝑma ipa excogitauit. quanq̄ nymphā carmētis nicostrata nūcupata Jonij regis archadie fi-
lia secuta litteras ipas latine tradidit. ⁊ copulā earū ad inuicē adinuenit. Minerua lanificiū ⁊ tex-
turā eius excogitauit. Jtē nūeros cyfras ⁊ figuras algarismi eadē ipsa adinuenit. q̄ ⁊ olei vsum re-
perit. curruūq̄ ⁊ rerū militariū doctrix fuit. Noema soror Thubal artificia reliq̄ dedit. Ceres dea
terre terrā colere seminare ⁊ metere docuit. Jrenes cratini pictoris filia ipm in illa arte exuperauit.
Marcia pharaonis lapicidas ⁊ pictores oēs excessit. et Sopolim ⁊ Dionisiū qui in ea arte ꝑstabāt.
cuius q̄dem marcie adhuc sculpte ⁊ picte imagines miro ingenio inueniunt̄. Katherina oībus pre
eminet. oēs sapientia antecellit. oēs scientia vincit ⁊ exuperat. quā ipsa nō tam litteraꝝ acq̄siuit stu-
dio ⁊ ingenio. quā desuꝑ infusam accepit. habuitq̄ (qđ perrarū est) gratissima eloquētia exornatā.
qua etiā tales tantosq̄ mūdi huius eruditissimos viros. disputādo cōferēdoq̄. nō mō deuicit ⁊ cō-
futauit. sed ⁊ in stuporē adduxit ⁊ extasim. atq̄ in fidē viamq̄ verā reduxit. Quos etiā vbi igni q̄dē
adiudicatos iniectosq̄ sed nec pilis aut vestibꝫ lesos. inustis vero corporibꝫ. ad supera trāsmisit. ipa
post plurima supplicia gaudenter tolerata. ad decollandū tandē est ducta. vbi ad celum tendēs ocu
los collū submittit gladio. oransq̄ dat gloriā deo. Expecto inquiēs ꝓ te gladiū Jesu rex bone. Tu
meū colloca in paradisum spiritū ⁊ fac misericordiā: meā agentibus memoriā. Oratione finita vox
de celis intonuit dicēs. Ueni electa mea intra thalamū spōsi tui. q̄ postulas impetrasti. q̄ te laudant
salui fient. Jta ꝑcussa gladio dat lac pro sanguine collo. quā manus angelica mox sepeliuit vertice
syna. Membrisq̄ virgineis olei fluit vnda salubris. O vere virgo ⁊ martyr venerāda. O vere ꝟgi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

nū gemma ꝑfulgida. O vere sponsa regis regū gl'iosa. O vere viua christi hostia q̄ sua venerantibꝫ
patrocinia impetrata haud denegat suffragia. Eiꝰ inquā memoria sacraq̨ fauilla ⁊ si nulla alia es-
sent q̄ montē Syna exornarēt illustrarentq̨. haud iniuria deuotos illac ꝑegrinos suiq̨ amantes ꝑ
trahere posset. Sed iā ad alia mihi ꝓperanti hec ꝙ incognita sint nemini censui ꝑtermittenda.
At ꝟo monte illo sacro plu strato q̄ȝ extat iocundū scitu. visuq̨ ꝑpulchrū. in reditu famosum illum
balsami ortū in Mathera. ortū inquā cōclusum. fonteq̨ marie. fontē scȝ signatū. Vn̄ dictus ortus ⁊
nulla alia ex aq̄ irrigat̄ introire ⁊ ꝑspicere. ⁊ inibi. tū fructus eius delectabiles. tū suauissimū odorē
degustare. Venire posthac in Babyloniam egypti atq̨ Chayrū vrbem sarracenorū ꝑstantissimā/
maximā/populosissimā. bonisq̨ oībus ⁊ opibus mūdi huiꝰ refertissimā. vbi ⁊ eorū potētissimus re
sidet Soldanus. Mare itē rubrū accedere. inq̨ eo baptisari exēplo veterū. illo ꝑcipue in loco quē
filij israel sicco ꝑtransiere pede. Demū paradiseo nobilissimo ⁊ fecūdissimo illo Nilo siue Gion flu-
uio q̄ totam inebriat influitq̨ egyptū ⁊ germīare eā facit redditq̨ q̄ȝ fertilē ꝑtransito. tandē in anti-
quissimā olimq̨ clarissimā descendere ciuitatē Alexandrinā vn̄ nauigio iterū venit̄ venetias. ⁊ po-
stremo in suā se q̄sq̨ recipiat ꝑegrinꝰ patriā ⁊ edē. magnifice grās agēs deo ⁊ ꝟgini sacratissime Ka
therine. ꝙ tali ⁊ tāto dignꝰ habitꝰ fuerit dono. post visitata. s. loca illa multo sudore ꝑ varios casus.
ꝑ tot discrimia rerū. reuocare aīm mestūq̨ mittere timorē. Forsan ⁊ hec em̄ olim meminisse iuuabit.

Anteq̨ p̄ntem ꝑegrinationē aggrediar describendā. haud ab re duxi ꝑtermittendā formā
cōtractꝰ habiti cū dn̄is de Hierusalē. suꝑ salua guarda nob ꝑstanda. saluos cōductu vs-
q̨ ad sanctā katherinā. ⁊ inde reductu vsq̨ Chayrū. Eiusmodi aūt cōtractꝰ fieri debet q̄ȝ
totius ante scȝ recessum patroni ⁊ cōperegrinorū. p̄ntibꝫ ip̄o patrono ⁊ patre Guardiano
monasterij mōtis Syon. eo ꝙ post patroni recessum ⁊ cōfratrū. pagani remanētes ꝑegrinos ꝓ vo
to ⁊ libitu suo circūuenientes angariarēt in pecunia exoluēda. Igit̄ cōuenientes cū prefecto seu locū
tenente Soldani in Hierusalē. qui tūc tempis existens. Naydon vocabat̄ ⁊ maiori Calino. id est
magistro hospitalis peregrinorū. qui ⁊ miles. cui nomē Sabathytanco. sub die. xvij. Julij. talem
cum eis iniuimus contractum.
Jtem in primis saluū nobis pollicebat̄ prestare conductū ab Hierusalē vsq̨ ad sanctā Katherinā.
⁊ inde denuo vsq̨ Chayrum. q̄dq̨ ipse propria in persona ⁊ suis expensis ac sumptibus nos vellet
comitari ab Hierusalē vsq̨ Gazeram.
Jtem ꝙ de omnibꝫ theloneis siue vectigalibus ⁊ exactionibꝫ prestandis ab Hierusalē per viā illā
vsq̨ Gazeram. ipse pro nobis de suis satisfaceret sumptibꝫ ⁊ pecunijs. Alioquin in eiusmodi soluen
dis peregrini a paganis valde grauarent̄.
Jtem ꝙ vnicuiq̨ ꝑegrinorū pro equitatu asinū disponeret cū ductoribꝫ eorundē qui scȝ ductores
mucreli ab ip̄is appellati sibi ip̄is ⁊ asinis suis ab Hierusalē vsq̨ ad sanctā katherinā. ⁊ inde denuo
vsq̨ Chayrum de oībus necessarijs victualibus scȝ ⁊ pabulis. ⁊ alijs huiusmodi prouiderēt nisi
forte sponte propria. peregrini eis quidpiam ministrarent.
Jtem ꝙ oēs res nr̄as puta vestimēta ⁊ cibaria suis expensis deferri faceret ab Hierusalē vsq̨ sepe
dictā ciuitatē Gazeram excepto solo vino. q̄d ipsi nos nostris sumptibꝫ nobiscū ducebamus.
Jtem ꝙ de camelis in ꝑfata ciuitate nobis prouideret suis in expensis qui omēs res nostras porta
rēt vsq̨ ad sanctā katherinā. ⁊ inde denuo vsq̨ Chayrum. Melius em̄ valent cameli ad onera por
tanda ꝑ loca illa deserta q̄ȝ asini: vtpote iumenta robustiora ⁊ laboribus aptiora q̄ȝ asini.
Jtem ꝙ nobis vnū de suis familiaribꝫ deputare q̄ nos loco sui comitaret̄ a Gazera vsq̨ ad sanctā
katherinā. ⁊ inde vsq̨ Chayrum. qui sic deputatus minor calinus cognominat̄. cui nos per viā il-
lam de victualibus prouideremꝰ. iuxta condignū ⁊ ꝯm merita eius.
Jtem ꝙ cuilibet peregrinorū vtrem vnū disponeret pro aqua deuehenda per desertū. Nam ad plu
res sepe dies nusq̄ȝ aqua in via illa reperitur.
Jtem ꝙ papilionē nobis siue paruū tentorium disponeret. quod per stationes singulas vbi liberet
contra estum solis figere in locis desertis possemus.
Jtem ꝙ q̄libet nr̄m ipsi ꝑfecto siue trutzelmāno ꝑdicto, ꝓ saluo cōductu theloneis ⁊ oībꝫ atq̨ singu-
lis suꝑ memorat̄. xxiij. ꝑsolueret ducatos. mediā q̄dē partē eiusdē summe in Hierl'm dans. reliquā
ꝟo ī gazera postq̄ȝ ibi de camel' ⁊ alijs suꝑ tact̄ nob ꝓuidisset iuxta ꝑdictū ⁊ iuxta tenorē ꝯuētiōis ⁊c̄
Jtē totꝰ ille cōtractꝰ in script̄ redactus sigillis dn̄i de Hierusalē ⁊ maioris calini in cācellaria fuit si
gnatus ⁊ munitus. ⁊ tamen vt fieri solet a paganis illis male seruatus. Exposuimꝰ aūt pro littera
sic sigillata duos ducatos.
Jd etiā diligent̄ est aduertendū ꝙ ꝑegrini q̄ ad sanctā volūt katherinā ꝓficisci. si absq̨ aliorū cōfra
trū suorū offensa q̄ redire ⁊ repatriare decreuerint fieri pōt, nō debēt eis comitiuā ꝑstare ab Hieru-

salē vsq̄ȝ Joppen siue Japha: sic aliqñ ꝑegrini facere cōsueuerunt. cōfratres suos vsq̄ȝ ad galeas denuo ex amore cōducēdo. Qđ idcirco dissuadeť ne fiat. qꝛ cū̄ ꝑegrini multis sepe afficianť iniurijs ⁊ molestijs a paganis. cōtingit nōnunq̄ȝ ꝙ ipsi se vlcisci ⁊ vindicare q̄rentes vbi possunt. anteq̄ȝ in galeas reuertant insultū aliquē faciūt paganos inuadēdo ⁊ quādoq̄ȝ vulnerādo ⁊c̄. et ita cursim galeas intrādo ⁊c̄. Cuius rei gratia ipsi infideles se vlciscunť in peregrinos remanētes. quādoq̄ȝ etiam eos interficiendo. Unde cōsultius videť ꝙ remanētes peregrini rogatos faciāt recedentes quaten⁹ ꝓpter deum ⁊ eorū salutē patientiā seruēt. ⁊ nusq̄ȝ vltionē sumant de paganis. ne dum ipsi recedentes euaserint. remanētes periclitenť vt sepenumero compertū est factum fuisse.

Die igiť. xxij. Julij q̄ erat festū sctē marie magdalene cōperegrini fratres nr̄i Hierosolymā exeūtes ad galeas reuertebanť q̄ in portu Joppensi eoꝝ reditū expectabāt. Nos v̄o videlicet decē ⁊ octo ex oī illa multitudine. deuotiōe ⁊ desiderio affecti sanctā visitādi katherinā in mōte Synai. aliaq̄ȝ loca ꝑlustrandi. remāsimus Hierosolymis. xxxiiij. dieb⁹ vehementē estū ⁊ intēsum solis calorē metuētes. q̄ nos iter illud graue ꝑ desertū tūc arripe ꝓhibebat Jllis autē dieb⁹ intermedijs crebro ⁊ sepenūero sancta visitauim⁹ loca in Hierusalē ⁊ circunquaq̄ȝ.

Sunt autē nomia eorum qui remanserūt ⁊ ad sanctā katherinā simul perrexerūt ista. Que vtinam atq̄ȝ vtinam sint scripta in libro vite.

Dn̄s Johannes Comes de Solms dn̄s in Myntzenberg. omnib⁹ quidē etate iunior. sed anio nō minimus. ⁊ nobilitate nulli aliorū secundus. immo omnib⁹ preclarior priorq̄ȝ.

Dominus Bernardus de Breidenbach tūc quidē Camerarius nūc v̄o etiam Decanus sacre metropolita. ecclesie Moguntineñ. huius operis auctor principalis.

Dominus philippus de Bicken miles.

Cum his erat inter ceteros eorū familiares pictor ille artificiosus ⁊ subtilis Erhardus Rewich de Traiecto inferiori qui oīa loca in hoc opere depicta docta manu effigiauit.

Dominus Maximinus cognomento smasmus de Roppelstein ⁊ dn̄s in Hoineck.

Dominus venerandus de mernawe baro.

Dominus Caspar de bulach miles.

Dominus Georgius marx miles.

Dominus Nicolaus dictus maior in kurt miles. Cum quibus p̄ter alios eis seruientes. erant etiā duo fratres minores Paulus ⁊ Thomas multarū linguarū periti.

Dominus Henricus de schawenberg miles.

Dominus Caspar de Sienli miles.

Dominus Sigismundus de markbach miles.

Dominus Petrus velsch miles.

Dominus Johānes lazinus archidiaconus ⁊ canonicus ecclesie transiluanensis in vngaria.

Pater Felix fabri de ordine predicatorū. sacre pagine lector Ulmensis ⁊ predicator egregius. q̄ etiā antea in sancta fuit terra: multa expertus.

Die itaq̄ȝ. xxiiij. Augusti. q̄ erat festū scti Bartholomei apl'i rebus oīb⁹ ꝑ desertū nob' necessarijs dispositꝭ: hora vespaꝝ sanctā ciuitatē Hierosolymā. ⁊ cūctā ferentes suppellectilē nostrā in asinis: in Bethleē post solis ꝑuenim⁹ occasum. Jn quātis autē fuerimus angustijs inť viam istā paruā faciendū ꝓpter insidias paganoꝝ ⁊ laborē habitū cū vino qđ nos ducebam⁹: silere malo q̄ȝ recitare. bono respectu. Mansim⁹ aūt biduo in Bethleē ⁊ oīa sancta visitauimus loca: de quibus supra mentio est facta.

Die aūt illucescēte. xxvij. Augusti exeūtes de bethleē inclinata iā die in veterē venim⁹ ciuitatē ebron vbi etiā sctā accessim⁹ loca: speluncā scȝ duplicē/ ⁊ agrū damascenū: ⁊ reliq̄ supra memorata. Presertim aūt monasteriū scti Georgij qđ greci monachi inhabitāt intrauim⁹. in q̄ ⁊ cathena ē eiusdē martyris almi: hn̄s anulos. xxxix. quā sarraceni multū veneranť at circūponūt collis eoꝝ q̄ a demonijs vexanť ⁊ freneticꝭ q̄ ex ei⁹ cōtactu statim liberanť. quā ⁊ nos nr̄is apposuim⁹ collis exēplo sarracenorū ꝓuocati: q̄ itidē aū nos faciebāt. Jllic ꝙpe vestigia equi scti ipius Georgij manifeste ⁊ clare adhuc videnť terre impressa vbi quondā equitauit. de qua terra paululū asportauimus nobiscū.

Cathena scti Georgij

Jn crastino v̄o id est. xxviij. Augusti mane ante lucē egressi tota ambulauim⁹ die vsq̄ȝ post solis occasum vsq̄ȝ ad locū quendā vbi inuēta solitaria ⁊ grādi quadā domo nocte eadē māsim⁹ in illa. Jbi terminanť mōtana ⁊ incipit planicies fructifera satꝭ amena. Faciēdo iter illud trāsiuim⁹ secus q̄ddā castellū qđ ad sctm̄ Samuelē nūcupať. Jnde ad sinistrā est oppidū scti Abrahe dictū. vbi ⁊ hospitale quoddā est insigne sub ditiōe sarracenoꝝ. ex q̄ oībus aduētantib⁹ ⁊ elemosynā petentib⁹ quarūcūq̄ȝ etiā nationū vel sectaꝝ hoīb⁹ panis p̄beť ⁊ oleū cū aliq̄ pulmētario ⁊c̄. Jbi ꝑ singulos dies mil

Hospitale insigne

le ducenti panes coquunt̄ qui pauperibꝫ erogant̄. Expense autē que per annū in huiusmodi elemosynas ibidē fiunt ad .xxiiij. milia ducatorū cōmuniter ascendunt.

Die altera. id est .xxix. Augusti q̄ fuit decollatiōis sancti Johānis. mane surgētes ꝑficiscebamur in Gazerā ciuitatē ⁊ venimꝰ ad eā paulopost meridiē: nec tn̄ intrauimꝰ donec aduesperasceret: cōsilio ipsius trutzelmāni acq̄escentes. q̄ id nob̄ dissuasit ne forte dn̄s eiusdē ciuitatꝫ vina nobis surriperet vt sepe antea fecit ꝑegrinis. Inter ꝑagenduꝫ illa die ad multas venimꝰ cisternas ex q̄bꝫ magno cū labore sarraceni haustas aq̄s porrigūt ꝑegrinis ꝓpter deū. Juxta hāc ciuitatē Gazerā in ingressu ficulneā quandā vidimꝰ mire magnitudīs: ꝓsertim in latū. q̄ septies ī anno ꝓducit ficus: ⁊ dicunt̄ ficus pharaōis. Itaqꝫ cū sol occidisset ingressi sumꝰ ciuitatem cū sarcinulis nr̄is: ⁊ cū magna difficultate domū inuenimꝰ in q̄ manere optune possemꝰ. Domꝰ eñ cōsueta ꝑegrinoꝝ fuit nimis angusta pro tāta hoīm ⁊ bestiaꝝ multitudine capiēda. Tandē in curiā quandā sordidā ⁊ plenaꝫ lateribꝫ ex luto cōfectis detrusi: nocte illa ⁊ seq̄ntibꝫ oībus dormiuibꝫ sub diuo in terra. Ibiqꝫ mansimꝰ .xij. diebus tedio maximo: egritudinibusqꝫ grauibꝫ affecti: q̄a malus aer est ibi. fallacijs q̄ꝫ dolis atqꝫ fraudibꝫ a Calino nr̄o ⁊ alijs infidelibꝫ multipharie fuimꝰ circūuēti ⁊ vexati. de q̄bus lōgū eēt scribere ꝑ singula. Est autē Gazera ciuitas duplo maior ⁊ amplior in circūferētia q̄ꝫ hierosolyma: sed impar ei in edificioꝝ structura. Et distat ad duo dūtaxat miliaria italica a mari. Eratqꝫ q̄ndā metropolis philistinoꝝ Gaza dicta. de q̄ habet̄ Judicū .xvi. q̄ Samson ibi ad mulierē ingressus quā adamauerat cū id ꝑcrebuisset apud philistijm: circūdederūt eū positis custodibꝫ ⁊ insidijs: vt exeuntē mane occiderēt. Sꝫ samson nocte cōsurgēs media: apꝑhendit ambas fores porte cū postibꝫ suis ⁊ sera. impositasqꝫ humerꝭ portauit ad verticē mōtis q̄ respicit hebron. Postea idē delusus ꝑ dalilā quā adamauit q̄ habitabat in valle soreth: captus. ⁊ erutis sibi oculis ductꝰ fuit in hāc ciuitateꝫ vbi eū philistei vinctū cathenis ⁊ clausuꝫ in carcere molere fecerūt. Tandē adductꝰ corā principibꝫ philistijm ⁊ oīm frequētia vt luderet: inuocato deo suo: apꝑhendit ambas colūnas q̄bus domꝰ oīs imminebat in q̄ agebāt cōuiuia ꝓ eiꝰ captiōe. Alterā dextera alterā leua tenēs. ⁊ cōcussit eas adeo fortiť q̄ domꝰ cecidit sup oēs principes ⁊ ceterā multitudinē q̄ ibi erat. Nā de tecto ⁊ solario circiter tria milia hominū vtriusqꝫ sexus spectabant ludentē samson Et ita multo plures interfecit moriens q̄ꝫ ante viuus occiderat. Domus autē illa templū dagon erat: cuius adhuc hodie ibi cernunt̄ ruine.

Die tandē .ix. septembris extra ciuitatē secessimus in campū vbi cameli stabāt .xxiiij. nobis ꝑ trutzelmannū dispositi. q̄ ⁊ tūc a nobis recedēs Hierosolymā repedabat. calino minori in locū suū subrogato. qui deinceps nos duceret reduceretqꝫ iuxta condictum.

Die vero .x. septembris de cāpo illo nos mouētes: ꝑ planicies ꝓcessimus. habētes mare magnuꝫ ad dexterā: ⁊ terrā sanctā ad sinistrā. contra nos ṽo ad plagā meridionalē desertū magnū ⁊ vastam solitudinē in quā conabamur. Perueniētes aūt iuxta quandā villulā Lebhem dictā: ad vnā miliare de Gazera. ibi nocte mansimꝰ illa ꝓpter infirmos nostros: q̄ lento gradu incedebant fixisqꝫ tentorijs discurrimꝰ per regionē ad colligenduꝫ paucula ligna. Neqꝫ eñ sunt illis in locis nisi arbustule aride: quas radicitus euellētes cōportauimus in fomentū ignis pro coctione ⁊c̄. Est quideꝫ in loco illo puteus magnꝰ ⁊ altus: sed aquis vacuus. de quo dicunt beatā virginē cum puero Jesu ⁊ Joseph dum in egyptum fugerent aquas hausisse ⁊ ibi ꝑnoctasse.

Inde mane crastino id est .xj. septēbris surgētes trāsiuimꝰ ꝑ zabulosam planiciē adeo spaciosam q̄ nō vidimꝰ eius finē nisi ab occidēte vbi mari magno cingebat̄. tandē in regionē q̄ndā venimꝰ q̄ lingua arabica Cawatha appellat̄: sꝫ latina Cades. Ibi in cliuo cuiusdā arenosi mōticuli fixis tentorijs māsimꝰ: dispsi iterū in regionē ꝓ lignis colligēdis vt ṗus. ⁊ afferebat̄ nob̄ aqua in vtribꝫ a lōge: q̄ nausee ⁊ abhoīationi nob̄ q̄ꝫ refrigerio magis erat ꝓpter eiꝰ corruptionē in vtribꝫ. Eadē nocte pluuiā paruā habuimꝰ: q̄ tn̄ rarissima est in locis illis. Porro inter ꝓcedendū terra magis ac magis deserta fieri ⁊ homībꝫ inhabitabilis incipiebat. Nā et ipsa eadē die in verū venimꝰ desertū: in q̄ nunq̄ꝫ habitauit hō: nec moratꝰ est filius hoīs. vbi terra nec arari potest nec seri. ꝑ quā ꝓgrediendo nō villam/ nō ciuitatē/ non oppidū/ immo nec domū: aut tugurīū vidimus. nō agros/ nō vineas/ nō hortos/ nō arbores/ nō nemora aut siluas: sed terrā solis ardoribꝫ adustam: sterilē penitus ⁊ infructuosam. torrentibꝫ/ collibꝫ/ ⁊ montibꝫ abūdantē: qui horroris speciē ⁊ mortis imaginē preseferūt. Vidimus sepenūero ꝑ desertū quasi fumū maximū quē ab ignibꝫ ascendere putabamꝰ: sed in dies experiebamur hūc pulueris ⁊ arene tenuis ⁊ subtilis q̄ a vento mouebat̄ esse eleuationē. Nam ⁊ inde plerunqꝫ monticuli fiunt: ⁊ vbi hodie via est plana: cras monte collecto/ ex arena vi ventorū agitata: mons est et locus inuius factus.

Ita pedetentim ꝓficiscēdo venimꝰ .xij. die septēbris in locū dictū Gayon. vbi in torrēte lato de solo albissimo fiximꝰ papiliōes. nec alia nob̄ erat aq̄ nisi in vtribus corrupta. nec panes alij nisi paxi

mates siue biscoth. nec ligna pro igne/nisi radices herbarū. et oīa que dē Gazera recentia tulimus
defecerant. Eodem sero arabes nostros vidimus subcinericios coquere panes.

Rursus die. xiij. septēbris in torrentē magnū incidim⁹ ab vtroqꝫ latere montibꝫ cinctū quē arabes
nominānt wadalar: vbi coloquintidan in copia magna repperimus.

Seqnti die q̄ fuit. xiiij. septēbris vastiorē solitudinē q̄ꝫ heri ⁊ nudiustertiꝰ intrauim⁹: vbi deinceps
nec hoīes nec bestias vidim⁹ aut aues: nisi dūtaxat strutiōes q̄ morant̄ in deserto. venimusqꝫ int̄ al
tissima mōtana ⁊ sterilissima nō nisi limpidissimis ⁊ abruptissimis petris coagulata. in loco areno
so magare dicto tentoria figētes: mōtes ꝟo pro sui singulari vastite arabice gebelhelel nūcupant̄.

Porro die. xv. in desertum rigidissimū ⁊ frigidissimū contra morē orientalium regionū venientes:
mansimus in loco vbi gleba erat albissima ⁊ petra quasi creta. zabulum ꝟo quasi calx postq̄ꝫ extin
guitur. ⁊ vocat̄ locus ille arabice mynscheue.

In crastino. id est die. xvj. septēbris processimus ꝑ regionē nimis ⁊ rigidā ⁊ latissimā q̄ contra oriē
tem finē nō habꝫ quā eques transiēs nō potest in duobꝫ mensibꝫ venire (vt ferebat̄) vbi hoīm sit ha
bitatio. nec tn̄ illa inuēta finis est illiꝰ deserti. estimaturqꝫ a nōnullis q̄ sit ꝑs torride zone q̄ duret vs
qꝫ ad paradisum terrestrē. die illa in extremitatibꝫ eius ambulātes venim⁹ in alherock.

Die vero sequenti id est. xvij. septembris in mesmar ad radices montis eminentissimi quem nomi
nant caleb qui artificialiter videbatur factus.

Inde recedentes die. xviij. septembris ꝑambulata terra salsuginis vbi ros/mōtes/valles/saxa ⁊ are
na instar salis sunt. venimus in torrentē quē aquosum dicebant sed nō erat.

Die vero. xix. septembris in montana venim⁹ quibꝫ alonge vidimus montē dei Oreb ⁊ Synai ad
leuā: ad dexterā vero mare rubrū. Nam distabant a nobis adhuc quattuor dietis. Ibi facta collati
one descendim⁹ pedites ꝓpter ꝑruptas petras ⁊ saltus ꝑcipites: viam valde periculosam: ⁊ mansi
mus in loco qui dicit̄ Ramathym ꝑ diem vnā ⁊ noctem ꝓpter infirmos: in cauernis suppendenti
bus petris latitantes. nec erat ibi aqua nec arbores aut virgulta.

In crastino. id est. xx. septembris diluculo surgentes montana asperrima ingrediebamur. vbi nihil
nisi arbores quedā valde spinose erāt: que tūc temporis florentes locū optimo replebāt odore vnde
q̄si recreabamur. Dicūt quidā de illis spinis dn̄icam coronā plexam fuisse. ⁊ ideo de illis assumpsi
mus nobiscū. Porro mōtes illi ex vtraqꝫ ꝑte vallis nō modo steriles erāt sed petrosi ⁊ scopulosi su
pra modū mixtū coloris rubei ⁊ nigri. et videbant̄ saxa in solis refulgētia quasi essent oleo iniūcta.
Ibi grandē bestiā vidimus maiorē camelo: et asserebat calinus noster eā esse vnicornē. Ibi etiā pa
storē prospexim⁹ minantē gregē ꝑ crepidinē mōtis qđ mirabile fuit in oculis nr̄is: eo q̄ diu hominē
nō vidissem⁹ aut bestiā saltē domesticā. Aduesperascente die māsimus in loco dicto scholie.

Porro hos inter labores ⁊ viarū difficillimaꝝ discrimina hanc solā meritis haud dubiū beatissi
me ꝟginis ⁊ martyris Katherine habuimus cōsolationeꝫ q̄ stellā quandā ceteris fulgentiorē post
mediū noctis semꝑ in plaga vidimus exurgere meridionali: quā stellā sancte Katherine appellant.
Hec supra montē Synai stans viam nobis ante diem demonstrabat. et quādocunqꝫ ab ea declina
uimus viam nostrā ꝓlongari habuimus indubitatum.

Tandē die. xxj. septēbris cōtra meridiē: vallē quandā ingressi montē sctm̄ Synai cūctis eminētio
rē montibꝫ in ꝟtice montiū vidim⁹ eleuatū. in cuiꝰ aspectu gauisi fuim⁹ vltra modū. veruntn̄ longe
adhuc a nob̄ aberat. neqꝫ vllā ꝑticularē determiationē in eo cernere potuim⁹: sꝫ dūtaxat molē ipsam
vidim⁹ sub obscurā Porro cū sol iā ad occasum vergeret. venim⁹ in locū dictū abalharock ⁊ est pla
nicies magna: altis montibꝫ vndiqꝫ cincta. signant̄ a ꝑte meridionali. ⁊ ibi tentoria fixim⁹ ⁊ noctem
egim⁹ illā. Dicit̄ aūt q̄ in illa planicie moyses custodiebat greges Jetro soceri sui. Et vidim⁹ in pe
tra cauaturā in q̄ dicit̄ ipse vir sctūs sedisse frequent̄ ⁊ dormiuisse. De illo em̄ loco totā poterat pla
niciē facile ꝑspicere ⁊ creditū sibi gregē. Credendū est etiā q̄ dom⁹ ⁊ habitatio Jetro sacerdotꝭ ma
dian ⁊ templū idoli sui nō longe a campo illo distabat. Posuim⁹ aūt tentoria nr̄a cōtra viā que ducit
inter altos mōtes ꝑ vallē ad interiora ꝑ quā moyses suos minabat greges ad montē Synai. ꝑ quā et
nos trāsituri in crastinū eramus.

Altera die q̄ est. xxij. septēbris valde mane surgētes ad interiora deserti ꝓficiscebamur ꝑ vallē abru
ptissimis petris clausam. ⁊ venim⁹ ad aliā planiciē arenosam de ruffa arena sicut ⁊ mōtes rubei erāt
in regiōe illa. Erat aūt planicies illa lata ⁊ vallis lōga attingēs radices sctī mōtis Synai. ⁊ in hac
valle credunt̄ filij isrl̄ habitasse ⁊ ꝑ tribus ⁊ familias suas tabnacula fixisse illo tp̄e q̄ moyses cū dn̄o
in mōte loquebat̄. Vidim⁹ etiā locū eminentē sup̄ petrā in modū cathedre ꝑdicantis. In q̄ dr̄ moy
ses postmodū ꝓmulgasse. Cū aūt vallē illā ascenderem⁹ adheserūt nob̄ multi arabes nobiscū ad lo
cū ad quē festinauim⁹ ꝓperātes; nec aliq̄d a nobis exigerūt. Igit̄ cū ad radices altissimorū montiuꝫ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ꝑ latā vallē cōtra austrū viā facerem⁹: cōuertimus nos ad quandā vallē angustā ⁊ ꝓfundā saxosam ⁊ asperā. eamqꝫ intrauim⁹ lento gradu: eo ꝙ via mala esset maiorē in modū. In ꝓcessu ꝓo monasteriū ante nos habuim⁹ sancte katherine in radice mōtis synai situ̅. ad cui⁹ cōspectū ingenti gaudio ⁊ vltra ꝙ̄ credi pōt leticia magna fuim⁹ affecti. Q̄m multꝫ iā emēsibꝫ diebꝫ domū vel habitationē hominū nō vidim⁹ vllā. ⁊ nūc exoptatū pridē nr̄m ꝑegrinatiōis terminū ad quē: sub oc̄lis habebam⁹. Itaqꝫ monasteriū ingressi ⁊ a monachis charitatiue suscepti cūctam nr̄am supellectilē ⁊ sarcinas vniuersas ad cellas intulim⁹ nob assignatas. Moxqꝫ ad audiendā missam in capellā festinauimus latinoꝝ: eo ꝙ nondū hora esset meridiana. Reliquā illi⁹ diei ꝑtem in monasterio exegim⁹ quieti operā necessariā indulgētes. Sꝫ neqꝫ in crastino. id est. xxiij. die septēbris mōtes sanctos Oreb ⁊ Synai ascēdere volebam⁹ ꝓpter infirmos ⁊ valitudinarios: q̇ ex labore itinerꝫ nimiū adhuc erāt fatigati.
Porro die. xxiiij. septēbris ante lucē monasteriū egressi. acceptis victualibꝫ que ꝑ biduū sufficerent montē sanctū Oreb ascēdere conabamur. Cōscendētibꝫ ergo nobis ꝑpreceps fons ille viuus nobis mox obuius fuit. qui ab initio ibi miraculose emanauit: ex causa quā infra dicā. ⁊ ꝓcedētes ꝑ montis crepitudinē viā asperrimā atqꝫ oppido saxosam. venimus ad capellā que beate Marie titulo venerabilis habetur: in memoriā subscripte rei quondā fundatā. Quodā nāqꝫ tp̄e serpentes/ vippere/ buffones/ ⁊ alia animalia venenosa adeo in monasterio ⁊ ꝑ eius circūitum multiplicata increuerūt ꝙ monachi hac necessitate cōpulsi; locū penitus deserere decreuerūt. Verū cōmuni prius ordinata ꝓcessione ipsi monachi montē sanctū ascēdere ⁊ locis illis valedicere statuerūt anteaqꝫ cum rebus suis inde migrarēt. Quo facto cū in eū locū tristes mestiqꝫ redissent vbi hodie dicta capella est sita: ecce virgo gloriosa mater dn̄i dulcissima eis ne a loco tam sancto discederēt p̄cepit: securitateqꝫ pollicita mox disparuit. Monachi vero metuētes ne forte fantasma esset qđ viderāt: deū deuotius exorauerūt vt si vera fuisset apparitio id aliq̄ eis signo dato ostēdere dignaret̄. Mox eis orātibꝫ fons viuus de sub pedibꝫ coꝝ emanās: ipsos maiorē in modū letificauit. q̇ vsqꝫ hodie iugiter scaturiēs ascēdentibꝫ montē illū siue descēdentibꝫ multe ē ꝯsolationi. Sed ⁊ vermes venenosi nō modo procul inde aufugerūt sed vsqꝫ in hodiernū diē nequeūt appropinquare loco eidem.
Ab illo loco ascēdētes multo cū labore ad arcū venimus lapideū: qui ab vno latere crepidinis vsqꝫ in aliud tēsus in modū porte curuat̄. Certaqꝫ didicimus narratione ꝙ nullus iudeoꝝ hāc potest ingredi portam. ⁊ hoc pluries fertur ꝓbatum
Demū in summitatē illius mōtis ꝑueniētes in quandā q̄si planiciē deuenim⁹ vnde mons oreb sine alterius cuiuscūqꝫ mōtis cōglutinatione in altū erigebat̄. Nā inferiores mōtes oēs sibi coherēt. In ipsius mōtis oreb pede capellā reperimus sancti helie. quā ⁊ ꝑ ostiolū quoddā ingressi sum⁹. Sūt aūt tres capelle vno muroꝝ ambitu clause ⁊ ostio vno. Prima ē sancte Marine. secūda sancti helisei. tertia sancti helie. ⁊ in qualibet eaꝝ ē indulgētia septēnis cū totidē carenis. In hūc locū zelosissimus ipse dn̄i vates helias se recepit: postqꝫ memorabile illud ꝑegit facinus de cōfutatiōe ꝓphetarū baal ⁊ interfectiōe coꝝ qui erāt numero q̄dringēti quinquaginta viri. q̄s cōuictos ⁊ cōprehēsos duxit ad torrentē cyson. ⁊ ibi eos occidit ad vnū. vt diffuse habet̄. iij. Regū. xviij. ca. Quo cōperto ⁊ cognito Jezabel nequissima mulier. dixit ꝑ nūcium ad heliam. hec faciāt mihi dij ⁊ hec addāt nisi hac hora cras posuero animā tuā sicut aīam vnius ex illis. Timuit ergo helias ⁊ abiēs in desertum ꝓiecit se subter vnā iuniperꝫ: petiuitqꝫ anime sue vt moreret̄. Cumqꝫ obdormiuisset in vmbra iuniperi. Ecce āgelus dn̄i tetigit eum dixitqꝫ illi. Surge ⁊ comede. Respexit ⁊ ecce ad caput suū subcinericius panis ⁊ vas aque. Comedit ergo ⁊ bibit: ⁊ rursum obdormiuit. Rursusqꝫ angelus dn̄i scđo tetigit eum dixitqꝫ. Surge comede. grādis eñ tibi restat via. Qui surgēs comedit ⁊ bibit. ⁊ ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebꝫ ⁊ quadraginta noctibꝫ vsqꝫ ad montē dei oreb. Cūqꝫ venisset illuc māsit in spelūca illa de qua hic dicit̄. ⁊ ecce sermo dn̄i ad eum dicēs. Quid hic agas helia? At ille respōdit. Zelo zelatus sum pro dn̄o exercituū. q꞉ dereliquerūt pactū dn̄i filij israel. Altaria tua destruxerūt: ⁊ ꝓphetas tuos occiderūt: ⁊ relictus sum ego solus. ⁊ querūt aīam meā vt auferāt eam ⁊c̄. Ibi etiā in ostio spelūce stans vidit dn̄m in sibilo aure tenuis ⁊ accepit ab eo in mādatis vt vngeret ꝓphetā ꝓ se heliseū filiū Saphat. vt habet̄. iij. Regū. xix. ca. Ab hoc ergo loco sancto perpreceps ascēdētes venimus ad grādem petrā de mōte abscisam que in viā fertur cecidisse dum helias in verticem mōtis ascēdere vellet. significās ipsum ꝓphetā in iudeā prius redire debere. ⁊ heliseum loco sui cōsecrare vt iam dictū est. Inde rursus in summitatē quādā venimus montis eiusdem. vbi in petra voraginē illam vidimus miraculose factā: in quā Moyses iussu dei se recepit dum posteriora eius vidit. Optauerat equidē videre faciem eius dicēs. si inueni gratiā coram te: ostēde mihi gloriā tuam. ad quē deus. Ego inquit ostēdam tibi om̄e bonū ⁊c̄. Rursumqꝫ nō poteris ait videre faciem meā: nō eñ videbit me homo ⁊ viuet. ecce inq̇t ē locus apud me ⁊ stabis suꝑ petrā: cūqꝫ ꝑtrāsibit glo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ria mea ponā te in foramē petre. ⁊ ꝓtegam te dextera mea donec trāseā. tollamq́ȝ manū meaȝ ⁊ vide-
bis posteriora mea: faciē aūt meā videre nō poteris. vt habet Exodi. xxxiij. In ipam voraginē licet

Exodi xxxiii Nota

artā ⁊ strictā in qua moises tūc stetit recuruus peregrini se immittere solēt ex deuotione. Inde in ca-

De cappella

cumē sanctissimi mōtis oreb ꝑuenimꝰ Ibi parua q̄dā ⁊ pulcra ē edificata capella ferreo ostio firmi-
ter clausa: statq́ȝ in eo loco vbi sanctꝰ ꝓpheta Moises decalogum in duabꝰ tabulis lapideis digito
dei exaratā accepit. stans cū domino solus sup̄ verticē montis Synai. de q̄ ita habet Exodi. xxxiiij
Ascēdit moises in mōtē synai sicut ei p̄ceperat deus. portās secū duas tabulas quas p̄sciderat istar
prioꝝ. Cūq́ȝ descēdisset dn̄s ꝑ nuben. stetit moises corā eo inuocās nomē dn̄i. quo trāseunte festinꝰ
moises curuatus est ꝓnus in terrā. ⁊ adorans ait. Dn̄ator dn̄e deus misericors ⁊ clemēs. patiens ac
multe misericordie ac verus. q̄ custodis misericordiā in milia. q̄ aufers iniquitatē ⁊ scelera atq́ȝ pec-
cata. nullusq́ȝ apud te ꝑ se innocēs est. qui reddis iniq̄tatem patrū in filijs ac nepotibꝰ in tertiā ⁊ q̄r-
tam progeniē ⁊c̄. Fuit ergo ibi vir sanctissimꝰ moises cum dn̄o quadraginta dies ⁊ q̄draginta noc-
tes: panē nō comedēs ⁊ aquā nō bibēs. Cūq́ȝ descēdisset de mōte Synai. tenebat duas tabulas te-
stimonij. ⁊ ignorabat q̄ cornuta esset facies sua ex ꝯsortio sermonis dei. quod vidētes Aaron ⁊ filij
israel: timuerūt ꝓpe accedere. vnde ⁊ posuit velamē sup̄ faciem suā q̄n loq̄batur ad eos: vt habet ibi-
dem. Hāc capellam aperiēte nobis fratre qui de monasterio nobiscū ascēderat: discalciatꝭ nudis-
q́ȝ pedibꝰ ꝓ reuerētia loci intrauimus. nosq́ȝ vt iustū erat deuotius ꝓstrauimus in terrā. ⁊ locū illuȝ
in quo moises legem de manu dn̄i accepit duobꝰ signatū lapidibꝰ reuerēter deosculabamur. Ad la-
tus dicte capelle spacio. xv. passuū est spelūca quā ⁊ ingressi sumus. in qua Moises ieiunauit. xl. die-
bus ⁊. xl. noctibꝰ vt legē dn̄i accipe mereret. supra illā vero iam dictam speluncā est q̄dam muschkea
ad quā quotidie cōfluūt peregrini arabes ⁊ sarraceni ob honorē moisi quē valde venerant: asserunt-
q́ȝ magnū fuisse ꝓphetā. Grādis insup̄ est ibi cisterna bonā ꝯtinēs aquam ⁊ frigidam atq́ȝ sanā val-
de de qua dicūt moisen aquā hausisse. vnde ⁊ fons moisi appellat. ꝑ circuitum grādes ibi apparent
muroꝝ ruine. ⁊ credit ibi olim monasteriū fuisse Habet mons iste hoc singulare. q̄ rotūdus sursum
ꝓtenditur. nec alijs montibꝰ ꝯdependet. nec tn̄ omībꝰ altior est. sed omībꝰ singularior ⁊ ascēsu diffici-
lior. Sunt eñ a monasterio in eius vsq́ȝ summitatē circiter septē milia graduū. demptis locis in q̄-
bus rectis passibꝰ ascendit. ⁊ nō ꝑ gradus. Ex illo monte sancto mare rubrū ꝓspeximus ⁊ synū in-
dicum ac brachiū illud maris eiusdē in quo pharao ꝑsequens filios israel/fuit submersus. In prefa-
ta capella ē plenaria omniū peccatoꝝ remissio. ex qua egressi cōsedētes fecimus collationē. vt ad resi-
duos labores essemus expeditiores.

Expleta collatione paululūq́ȝ recreati descēdimus de mōte ꝯtra occidēteȝ ꝑ preceps viā periculosaȝ
terribilē. ⁊ saltuosam valde tandēq́ȝ venimus ad monasteriū ad. xl. sanctos nūcupatum. vbi modi-
ca facta pausatione montē Synai ꝑ viā adhuc longe asperiorē ⁊ duriorē ascēdimus ꝑ inuias crepi-
dines. ꝑ scopulos p̄ruptos. ꝑ petras suppendētes. ꝑ horribiles saltus. perq́ȝ p̄cipites cliuos. ꝑ inten-
sissimos desup̄ solis ardores. hoc vero solū habuimus refrigeriū. q̄ duos in tali ascensu fontes rep-
perimus aquā frigidam ꝯtinētes vnde refocillabamur.

De loco ubi quondam corpus beate Katherine mansit trecentos annos

Porro cū iam pene in cacumē venissemus: repperimus collū montis adeo tortuosum ac lōguȝ q̄ ob-
stupuimus. nec alia erat nobis via. Itaq́ȝ ꝑ scopulos nos sursum traximꝰ. Atq́ȝ multos post labores
⁊ sudores in summitatē mōtis ꝑuenimus. erat aūt dies. xxv. septēbris. Igitur ad locū illū sanctissi-
mū accedētes in quē angeli gloriose virginis ⁊ martiris katherine corpus ex Alexādria detulerunt
in quo etiā loco ꝑ trecentos iacuit ānos sub āgelicis excubijs. donec scilicet cuidā abbati fuit reuela-
tū: vt corpus sacrū inde tollens ad monasteriū vbi iam ē trāsferret: cum ingēti leticia ⁊ exultatione at-

Nota De differentia montis Oreb et montis Synai

q́ȝ deuotione. nos ibidē ꝓstrauimꝰ. ipm̄ deosculantes. immo nos totos in locū sacri corpusculi inijci-
entes: eidē corpa nostra cōmēsurauimꝰ Est aūt locus ille talis dispositiōis. Mons Oreb ⁊ mōs
ille Synai suis cacuminibꝰ ꝑ grāde distinguūtur interuallū: sed radicibꝰ ꝯiungūtur. At in coꝝ me-
dio p̄fatū monasteriū. xl. sanctoꝝ est collocatū. Veꝝ cacumē mōtis Synai vbi virgo beata Kathe-
rina vt dictū est fuit deportata manibꝰ āgelicis. multū excedit cacumē mōtis oreb. sed ⁊ cūcta mōtiū

Nota De forma angelici sepulchri

cacumina ꝑ circuitum eius. In summitate aūt illius saxosa q̄dam extat planicies. impressionē hūs
corporis humani nō ferro inscisam nec arte aliqua factā: sed ipa solidissima petra in modū cere mol-
lis se prebuit ad cōtactū corꝑis sacri formabilē. Sūt ⁊ ibidē ex vtroq́ȝ latere sepulchri. alie q̄daȝ im-
pressiones. signa āgelice custodie p̄seferentes. q̄ ab hoc sacro corpusculo credūtur nūq́ȝ discessisse. In
hoc vt dixi loco supra q̄ȝ credi potest gaudio afficiebamur. ꝓ eo q̄ in extremo nostre longissime ⁊ la-
boriose peregrinationis: atq́ȝ sumptuose termino ꝯstituti: nil nobis restare noueramus. nisi q̄ ad pa-
triū solū faciē nostrā (deo ꝓpicio aliquādo ꝑuenturi) ꝯuerteremus. Finita ergo oratione: iocūdam ibi
fecimus collationē comedētes ⁊ bibētes q̄ apud nos erāt. deo ⁊ virgini sacre iocūdissimas gratias ꝑ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ſoluentes. Inde circūiacētes ꝓſpeximus regiones: ⁊ longe lateq; terram ꝯtēplabamur. Videbatur
aūt nobis ꝙ dempto deſerto ꝑ qḋ venimus vndiq; rubro ꝯcluderemur mari. Adeo paꝝ videbatur
a nobis diſtare. trib⁹ videlicet leucis ſolū cum tamē in veritate duoꝝ diſtet ſpacio itinereq; dierum.
In ipſo aūt mari rubro pleraſq; vidimus inſulas ſteriles ⁊ deſertas. ſed vt vltra eiuſdē maris rubri
brachium. altiſſima illa montana a longe ꝓſpeximus in Thebayda regione. vbi ſanctꝰ Paulus An
thonius ⁊ reliqui plurimi patres heremiticā vitam duxere. Ibi etiā videtur nominatiſſimꝰ ille ma/
ris rubri portus Thor appellatus. vbi om̄es naues ſpecieb⁹ onuſte aromaticis: ex India venientes
applicant. Inde Alexandriā ⁊ inde venetias ꝑgētes. Unde in noſtras ⁊ alias ꝑtes deferūtur Ibi eti
am deſertum Helim ⁊ Sur vidimus. vbi moiſes cū filijs iſrael tranſito mari rubro. caſtra ꝓmū me
tabātur. Inde ad radicem montis huius ſancti applicātes. Ubi ⁊ maiorē ꝑtem quadraginta ānorū
quib⁹ in ſolitudine vagabātur exegerūt. Inſuꝑ in regione q̄ erat inter mare rubrū ⁊ montē Synai
locus nobis demōſtrabat̃. in quo ſanctoꝝ viroꝝ monaſteriū fertur eſſe. quod modernis tēporibus
nemo poteſt inuenire. cuius campanaꝝ pulſus ad om̄es horas canonicas ibi quotidie audiat̃. dixe
runt tñ q̄dam arabes ſe in eo fuiſſe. ſed mox vt exierūt viā ⁊ monaſteriū ꝑdidiſſe. Nonulli etiam ex
fratrib⁹ monaſterij ſancte Katherine conati ſunt illud exquirere. q̄ dicūt ſe ſonū q̄dem audiuiſſe cā
panaꝝ. ſed monaſteriū ipm minime inueniſſe. Ex illo etiā loco hortū vidimus ameniſſimū arbori
bus fructiferis cōſitum. ⁊ ꝓſertim dactilis copioſuz. qui eſt fratrū ipſoꝝ dicti monaſterij ſancte kathe
rine. Ex hoc em̄ loco eminēti Phaſga mons maximus videtur. Phaſga aūt mons eſt maximus cō
tinens in ſe multos particulares mōtes. Nā in hoc mōte ſunt Abarim ⁊ Nebo. q̄ ſunt colles ſuper
quos aſcēdit moiſes vt videret terminos terre ꝓmiſſionis anteq; moreret̃ ⁊ in valle eiuſdē montis
in cāpeſtrib⁹ Moab: ſepulture tradereẗ. vt patet Numeri. xxvij. ⁊ Deutrono. vltimo. Hic mons fu
it in finib⁹ moabitaꝝ ⁊ amonitaꝝ. diuidēs terram coꝝ a terra amorreoꝝ. quā poſtea poſſederūt Ru
ben ⁊ Gad. ⁊ dimidia trib⁹ manaſſe vt patz Deutrono. iij. Radices vero iſtius mōtis tangunt mare
rubrū quod ē mare ſalſiſſimū ſicut dicit̃ Deutrono. iij. tam in textu q; in gloſa. Unde iſti mōtes di
uidebant terrā quā inhabitauerūt moabite ⁊ etiā amonite a terra quā in poſſeſſionē receperūt iſrae
lite. vnde vſq; ad verticē eiuſdem mōtis ꝑuenit moiſes. ⁊ ex illo loco totā terraz ꝓmiſſionis fuit cōtē
platus. Ibiq; mortuus ē: ⁊ in valle eiuſdē mōtis vbi fuerūt cāpeſtria moab ſepultus ē. ⁊ vſq; hodie
occultatus. Sup iſtū montē phaſga aſcēdit Balaam ariolus cū Balach rege moabitaꝝ. vt maledi
ceret populo iſraelitico. cuius maledictionē dñs ꝯuertit in benedictionē. vt habet̃ Numeri. xxiij.
Ex quo patet ꝙ mons ille fuit mons diuiſionis. q2 terminos maloꝝ a bonoꝝ terminis diuidebat.
Benedictiōis vero q2 dñs ꝑ Balaā ꝓphetā benedictionē populo iſraelitico ꝯferebat.
Item mons ſpeculationis quia inde moiſes terre ꝓmiſſionis terminos ꝓuidebat.

Euoluto hore vnius ſpacio: deſcēdimus ꝑ viā qua aſcēderamꝰ. ⁊ ad fontē acceſſimus ſancte Ka
therine. vbi etiā virgulas excidimꝰ quas dicūt eſſe eiuſdē ſpeciei cuiꝰ erat rub⁹ in quo dñs apparuit
moiſi. q̄s etiā valere aſſerūt ⁊ ꝓdeſſe valde morbū patiētib⁹ caducū. dū eas ſecū ferunt. Poſt multuz
tandē laborē habitū: deuenimus ad monaſteriū. xl. ſanctoꝝ vbi ⁊ nocte illa quieuimꝰ Hoc monaſte
rium olim monachis abūdabat viris ſanctis. quodā aūt tēpore irruētib⁹ in eos paganis de thor. xl.
ex eis monachi martyrio vitā finiuere gladij animaduerſione. q̄ ⁊ ibidē ſunt ſepulti. vnde etiā ad. xl
ſanctos nūcupat̃. Iā vero duo dūtaxat monachi ex monaſterio ſancte Katherine illac ponūt̃. mul/
tas crebro inq̄etudines ⁊ moleſtias ab arabib⁹ ſuſtinētes. Om̄ia illius monaſterij edificia ex luto
⁊ arūdinib⁹ cōſtāt. ſola eccleſia dēpta. ⁊ muro monaſteriū cingēte. Habetq; hortū annexū amenū ſa
tis longū ꝑ deſcēſum vallis ſed nō multū latū. Oliuis. amigdalis. ficub⁹ ⁊ alijs arborib⁹ abūdantē
ꝓpter qḋ magnos habuerūt ꝓuētus olim monachi ſctē katherine ex orto illo. ſꝫ ꝑ locuſtas ⁊ brucos
ab aliq̄t ānis oīa vaſtata ⁊ ꝯſumpta. In eodē orto ē ꝑua q̄dā capella in ſpelūca in q̄ ſanctꝰ Ono ffri
us anachoriticā vitā fert̃ duxiſſe. vt in eius legēda habet̃. In ꝓfato monaſterio cibo refecti ⁊ potu.
repertiſq; camelis noſtris iuxta maceriā dicti orti deſcēdimꝰ in vallē. vt girādo mōtē dei oreb ī mo
naſteriū ſancte katherine reuerteremur. Inuenimuſq; ad radices mōtis petrā oreb. vbi moiſes ꝑcuſ
ſit virga bis ſilicē. ⁊ egreſſe ſunt aque largiſſime in duodecim locis petre. iuxta numeꝝ duodecī tri
buū iſrael. Eſt aūt petra illa ſingularis. nulli coherēs mōti. ſꝫ ꝓpriū faciēs coagulum: in maioris mi
raculi ſignū. Ea ſuꝑ re multa habet̃ Nume. xx. ca. vbi īter cetera ita dr. Cū veniſſent filij iſrl' in de
ſertū Syn ⁊ ppl's maneret in cades. īdigeretq; aq̄ coierūt aduerſus Aarō ⁊ moiſen. ac v̾ſi in ſeditio
nē dixerūt. cur eduxiſtis eccleſiā dñi ī ſolitudinē. vt ⁊ nos ⁊ nr̄a iumēta moriamur. q̄re nos feciſtis aſcē
dere ď egipto. ⁊ adduxiſtis ī locū iſtū peſſimū q̄ ſeri nō pōt. nec ficū gignit. nec vineas nec malagnata
Inſuꝑ ⁊ aquā ñ hꝫ ad bibēdū. Tādē ad ꝓces moiſi ⁊ aarō ait dñs. tolle v̾gā ⁊ ꝯgrega ppl'm tu ⁊ aarō
fr tuꝰ. ⁊ loq̄mini ad petrā corā eis. ⁊ illa dabit aq̄s. cūq; eduxeris aq̄s ď petra bibet oīs multitudo ⁊c̄.

De fonte que videri possunt de monte Synai

De loco monasterij quod nemo invenire potest

Phasga mons Abarim Nabo iste colles

Moyses ubi mortuus

De fonte sancte Katherine

Monasterium xl. sanctorum

Sanctus Onoffrius ubi vixit

De Petra aque quam moyses percussit

!

Inde paululū ꝓcedētes venimus iuxta locū illum vbi Chore filius Isaar. filij chaath. filij leui et
dathan atq3 abyron. filij eliabon ꝗq3 pheleph de filijs ruben surrexerūt cōtra moisen. alij quoq3 fili
orum israel ducēti quinquaginta viri proceres synagoge. ⁊ qui tēpore cōcilij ꝑ nomia vocabant̃ ste
terūt aduersus moisen ⁊ aaron ⁊ dixerūt. Sufficiat vobis quia oīs multitudo sanctoꝝ ē. ⁊ in ip
sis est domin᷒. cur eleuamini suꝑ populū domini. ⁊ multa hūc in modū. Tādem ait domin᷒ ad moi
sen. precipe vniuerso populo vt separetur a tabernaculis chore dathan ⁊ abyron. quo facto dathan
⁊ abyron egressi. stabāt in introitu papilionū suaꝝ cū vxoribꝫ ⁊ liberis ⁊ oīni frequētia. ⁊ ecce dirup=
ta est terra sub pedibꝫ eoꝝ. ⁊ aperiēs os suū deglutiuit eos cū tabernaculis suis ⁊ vniuersam substā
tiam eoꝝ. descēderuntq3 viui in infernū. operti humo ⁊ perierūt de medio multitudinis. sed ⁊ ignis
egressus a domino. interfecit ducētos quinquaginta viros qui offerebāt incēsum vt habet̃ Numeri
xvi. ca. Ibi quondā insigne fuit monasteriū ad sanctos Cosmā ⁊ Damianū appellatū. per sanctum
Anastasiū quondā fundatū. vbi hodie duo ex fratribꝫ monasterij sancte katherine manēt. Estq3 ibi
ortus ⁊ vinea in eo loco vbi res iam dicta fuit gesta. Inde nō longe est fons ille de quo moises dedit
populo bibere aquas maledictionis. ex quo potu multi filioꝝ israel mortui ibidē sunt sepulti post vi
tuli cōflationem. Ibi de proximo est sepultura fratrū vbi plus ꝗ̄3. ix. milia descriptoꝝ quiescūt cor/
pora monachoꝝ. Ibi ⁊ vallis Tholas dictas. vbi desolatū quoddā est claustrum sancti Johannis
clumachi nuncupatū. Ubi ⁊ quedā spelūca est in qua quondā sancti patres artā rigidamq3 penitē
tiā egerunt. Inde in campū venimus quendā satis latū. vbi iussit moisēs expectare filios israel dum
ascēderet ipse ⁊ Josue minister eius in montē Synai ad deū. dicēs senioribꝫ. expectate hic donec re
uertamur ad vos. habetis Aaron ⁊ Hur vobiscū. si quid natū fuerit questionis referetis ad eos. vt
habet̃ Exodi. xxiiij. Itaq3 circūitu ꝑ girū mōte oreb. venimus in viam vallemq3 saxosam ⁊ strictam
per quā in monasteriū sancte katherine reuertebamur.

Die. xxvi. mensis septēbris mane surgētes. oēs nos ꝑ cōfessiones ⁊ alias deuotiones ꝓ̄pa
rauimus ad sacras reliquias in ꝓ̄fato monasterio sancte katherine vidēdas. Igit̃ congre
gatis nobis oībꝫ in ecclesiā venit abbas monasterij cū monachis suis. ad tūbā beatissi=
me virginis katherine multis accēsis cādelis circūstātes suo more antiphonas quasdam
in lingua greca decātauerūt. Tandē cū difficultate tūba ipsa patefacta. accessit prior abbas ipē ⁊ cū
reuerētia deosculatus ē sacrū virginis caput. diuine vtiq3 sapiētie gazophilatiū speciale. Pari modo
oēs monachi vnus post vnū faciebāt. ꝗs nos peregrini imitātes ex ordine sequebamur. sacras re
liquias deosculātes cū deuotione. etiam rebꝫ nostris iocalibꝫ easdem cōtingētes. De bombice aūt in
qua sacri corporis mēbra quiescūt dedit abbas oībꝫ nobis paululū. quā accipiētes animo gratis=
simo. intinximus in lampadē que in capella sancte Marie de rubo pendet.

Porro tūba ipsa est in dextera ꝑte chori in eminētiori loco posita de marmore cādido ⁊ polito facta
in qua sacrū virginis caput. due manus. ⁊ quedā alia corꝑis mēbra recōdita cōseruātur. Alia vero
per mūdū varijs sunt in ecclesijs dispsa. Dehinc in eodē latere chori paruū est ostiolū ꝑ qđ intratur
ad aliā quādā sanctissimā capellā q̄ dicit̃ sctē Marie de rubo. Ibi em̄ sub altari ē locus vbi stetit ru=
bus ardēs q̄ nō cōburabat̃. ad quē dū moises vellet accedere dictū est ei. Solue calciamētū de pedi
bus tuis ⁊c. qđ ⁊ nobis monachi in memoriā reducētes iusserūt vt itidem facerem᷒. qđ ⁊ fecimus
atq3 ita nudi pedes ingressi locū sanctū debita reuerētia deosculati venerabamur Estq3 ibi plenaria
peccatoꝝ remissio sicut ⁊ circa tumbā sctē katherine. Sūt ꝓ̄terea plures capelle ꝑ circūitu3 illius ec
clesie in quibꝫ magne sunt indulgētie. puta in loco vbi iussit dn̄s moisi vt assumptis secū Aaron et
Nadab ⁊ Abiu ⁊ septuaginta de senioribꝫ israel ascēderet in mōtē ⁊ alijs filibꝫ. s3 de his breuitatis
amore silere malo ꝗ̄3 lōgū frustra texere sermonē. In duodecim etiā colūnis ecclesie plures sunt reli
quie recōdite. ⁊ appēse tabule. eoꝝ sanctoꝝ depicte imaginibꝫ ꝗ̄ꝝ ibi reliquie ꝯseruant̃ ⁊ quoꝝ festi=
uitates ꝑ duodecim mēses āni solēnisant̃ a grecis. Est etiā ibi capella quedā latinoꝝ exilis satis ⁊ in
ornata vbi sacerdotes nostri missas celebrātes laycos milites cōmunicauerūt. Est etiā ibi ecclesia q̄=
dam sarracenoꝝ siue muschkea satis lata ⁊ iuxta modum eoꝝ pulchra. turrim quādam habens an
nexā quā arabes ⁊ sarraceni illo veniētes frequētāt. Nā ⁊ ipsi sanctā venerāt̃ katherinā. ⁊ sepius eā
veniūt visitatū. Est āt dictū monasteriū sitū in valle iter medios mōtes altissimos muro circūdatu3
a iustiniano iperatore ꝓ̄mit᷒ fundatū. Estq3 primū monasteriū in greca natione ordinis illius. sunt
em̄ monachi de regula sctī Basilij sub ritu grecoꝝ. Cāpanas nō pulsant s3 anulis ereis sonitū faciūt
ꝓ ꝯuocatione fratꝝ ad horas canonicas. Multi sunt in eo monachi antiqui pauperes cellulas in
habitantes ⁊ viles. factas ex luto. magnam quoq3 seruant asperitatem in vestitu. ⁊ abstinentiam in
victu. sunt tamen omnes proprietarij. manibus suis laborantes. ementes ⁊ vendentes. ⁊ liuor ac con
tentio iugiter est inter eos. forte in penam ⁊ vltione3 sue inobedientie. q2 ecclesie Romane non sunt

ſubiecti. Hortū inſignē ꝛ pulcrū varijs ꝛ multis conſitū arborib⁹. habent monaſteria cōtiguū ꝛ annexū. et fertur ꝙ in eo horto vitulus aureus ꝑ Aaron fuit cōflatus. Eſt etiā in eo lapis magn⁹ ꝛ rotundus ad quē dicit̄ Moyſes tabulas cōfregiſſe. in q̇bus lex digito dei fuit exarata vbi cognouit pp̄l'm idolatraſſe. Per hortū illū aqua decurrit maledictiōis cognoīata. de q̄ ad iuſſum moyſi pp̄l'us bibit ꝛ inter bibendū actores criminis ꝛ rei idolatrie agnoſcebant̄. In eodē horto vidim⁹ in ſummitate montis quaſi vitulū quendā grandē lapideum in ſupcilio montis ſtantē. ꝛ dixerūt monachi ꝙ nemo eundē vitulū ſuperius poſſet inuenire: licet inferius videat̄. vnde nōnulli ſupſticioſe dicūt dyabolum vitulū conflatilem illuc deportaſſe.

In hac valle in q̄ prefatū eſt monaſteriū atq̧ etiā in alijs vallib⁹ ꝑ circūitū mōtis Synai. māna inuenit̄ in Auguſto ꝛ Septēbri dūtaxat. qđ monachi colligētes ꝛ Arabes: aduētantib⁹ vendūt ꝑegrinis. Cadit aūt verſus diē in modū roris ꝛ pruine. appendetq̧ graminib⁹ guttatim. lapidib⁹ q̄z ꝛ folijs arboꝝ. cunctq̧ colligit̄ in vnū cōcurrit coagulū ſic pix. ꝛ ad ſolē vel ignē reſoluit̄. Eſt autē guſtatū ſicut mel dulce. dentib⁹ adherēs comedētis de eo multas cōparauim⁹ partes. ſꝫ ꝛ de ligno illo de q̄ erat vírga moyſi ſumpta: cū qua tāta fecit mirabilia in t̄ra egypti in decē plagis. Porro in ipō monaſterio grādis q̄dam eſt ciſterna in petra inciſa. aq̄s ſemꝑ q̄ſi miraculoſe abūdans. Et dicūt monachi meritꝫ moyſi illas ſe aq̄s hr̄e. Inde oīa vaſa nr̄a impleuim⁹ vt ꝑ deſertū aquas haberem⁹. q̇a iā tp̄us imminebat nr̄i receſſus Arabes frequēter iuxta dictū ſunt monaſteriū. ꝛ mirū inmodū ipſum grauāt. ita ꝙ dietim abbas eiuſdē monaſterij octoginta vel centū arabes in panib⁹ ꝛ pultib⁹ paſcere cogit̄. In eodē monaſterio omniū nationū ꝛ sectaꝝ ꝑſone recipiunt̄ ad ordinē. exceptis ſolis Armenis et Jacobitis. recepti autē more eorū viuere tenent̄. et inſtituta ſeruare grecorum.

¶ De regeſſu de monte Synai verſus Chayrum.

Die igit̄. xxvij. ſeptembris illuceſcente: rebus oībus depoſitis ſurrexim⁹ ante lucē vt recederemus. ꝛ ecce capitaneus arabū cū multis madianitis ſuis cōplicib⁹ iura ſua iniuſta a nobis exigens diu nos retardauit q̄ tandē placato pecunijs etiā camelarij nr̄i impedimento nob̄ fuere ſuis rixis ꝛ cōtentionib⁹ q̇bus etiā ad votū ſuū cōpeſcitis. ꝓfecti ſum⁹ in feruore ſolis in noīe xp̄i ꝛ ſponſe ſue katherine. tranſeūtes ꝑ vallē ꝑ quā ꝛ veneram⁹. ꝛ nocte illa tentoria fiximus int̄ mōtana in loco ſterili ꝛ arido. vbi vix paucula inuenim⁹ materiā pro ignis nutrimēto.

In craſtino diluculo inde deſcendētes venim⁹ in torrentē quendā delectabilē. petroſis mōtibus cōcluſum. arboribus tn̄ plenū: quo ꝑtranſito cū in locū quendā ſpacioſam veniſſem⁹ onagros quoſdā obuios nobis habuim⁹ in decliuo montis. Inde ſole iam occidēte in locū dictuꝫ Elphat venimus vbi fixis tentorijs ꝑnoctauimus. Eodē ſero applicuerūt ad nos quidā ſarraceni quattuor camelos oneratos pomis ꝛ piris ciſtis incluſis ducentes. Pater eīn monaſterij ſancte katherine ꝑ ſingulos annos in ſeptembri mittere cōſueuit Soldano in Chayrum de fructib⁹ qui ꝑ circumitū ſancti mōtis Oreb et Synai creſcūt quod mun⁹ eo gratius habet Soldanus. quo ex locis illis ſanctis ſibi defertur. Inde ſuis charis cōmunicans amicis. Cū eiſdem ergo ſarracenis ꝑ biduū ſequens proficiſcentes per torrentes delectabiles ſed ſteriles ꝛ deſertos. quoꝝ aliqui de terra albiſſima ſunt in regione dicta laceraa. circūdata altis montibus in modū crete albeſcentibus.

Tandē die ṗma octobris venim⁹ de deuijs deſerti ad regiā ꝛ tritā viā. qua a Gazera directe trāſitur in Chayrū. Eſt aūt via illa biꝑtita. cui⁹ ꝑs vna tendit de Chayro in Gazerā. alia in portū maris rubri Thor appellatū. in quē ex India. xvj. dierū interuallo aromatice ſpecies aduehunt̄ in nauib⁹. q̄ nō clauis aut alijs ferramētis ſunt cōpacte. ſed funib⁹ quibuſdā ꝛ ligneis tenaculis cōglutinate. et id hac rōne. Naues eīn ex India in ꝑ̄fatum portū tranſeūtes circa mōtes ꝛ ſcapulos magnetis neceſſe habēt ire. Vn̄ ſi ferrū in ipſis eſſet nauib⁹ mox magnes eas attraheret ꝛ collideret penitus.

Porro inclinata iam die in torrentē incidimus dictum oronden. vbi figentes tentoria ꝓpter aquas que illic reperiebant̄ nocte manſimus illa. Sunt eīn in loco iſto plures fontes viui: aquas claras ſcaturiētes. ſunt ꝛ palme multe ibi. vnde ſuſpicabamur illic eſſe deſertū helym in q̄ filij iſrael tranſito mari rubro caſtrametantes inuenerūt duodecim fontes ꝛ ſeptuaginta palmas. vt habet̄ Exodi. xv. ca. Porro locus vbi nocte illa manſim⁹ plenus erat magnis pediculis qui dicunt̄ pediculi pharaonis. et grandes ſunt inſtar nucum auillanarū. Poſtea ergo die id eſt ſecūda octobris mane ſurgentes ꝛ ceptum iter agentes obuiū habuimus mammalucū quendā cum quattuor camelis: venienteꝫ de Thor. pergentē in Chayrū. hic vbi vidit dominos noſtros ꝑegrinos nobiles vnacū ſuis famulis armis accinctos (nā ꝛ enſes ꝛ arcus cum ſagittis ſecum tulerant ꝑ deſertum) interrogauit calinū noſtrum cur homines alieni ꝑ terrā domini Soldani ſic incederent armati. Reſpondētes peregrini dixerūt ꝙ dū eſſent Hieroſolymis intellexiſſent quoſdā peſtilentes homīes vagari per deſer-

tũ:et passum dñi Soldani saluũ cõductũ violare spoliãtes ⁊ depdantes ꝑtereuntes. Quibꝫ resiste re inquiũt ⁊ temerarijs ausibꝫ obuiare coꝝ sumꝰ pati. Ideo nob gladijs accinximꝰ ⁊ muniuimꝰ ar cubꝫ vt illos insolẽtes pacꝭ turbatores q̃ saluã guardiã dñi Soldani infringũt si forte nos inuade rent cõdignis afficiamꝰ plagꝭ. Quo rñso ille cõtentus significauit nob aliq̃t elapsis diebꝫ naues ex India cum speciebꝫ ⁊ sepedictũ portum Thor venisse ⁊ actu in camelis Chayrum adduci. ⁊ inde ꝑ Nylum in Alexandriã vbi galee venetiane illis mercibus onerande quãtotius essent recessure. hãc ob causam maturauimus venire in Alexandriã ne naues venetianas negligeremus.

Eodem die circa meridiem ad littus maris rubri latissimũ et aridissimũ venimus vbi vix figere ten toria poteramus. Illic peregrini quidã in noctis tenebris nos ꝑterierunt q̃ de Hierusalẽ in Chay rum ⁊ inde in montem Synai transiebant.

Altera die id est tertia octobris ambulãtes iuxta littus maris rubri. in eũ locũ venimꝰ vbi moyses filios isrl' traduxit sicco pede ꝑ mare. ibi depositis vestimẽtis balneauimꝰ. et more patrũ baptisabamur in mari. Est aũt aq̃ maris rubri nõ rubea vt vulgus estimat. sed clara ⁊ salsa sil'is reliq̃ aque marꝭ magni. Dicit tamẽ mare rubrũ. qꝛ terra illic rubea est ⁊ mõtes adiacẽtes ad rubedinẽ tendũt. ꝓpter qd ⁊ mare ipm quasi rubrũ esse videt. Uel etiã ideo. qꝛ fuit figu ra sanguinis christi in cruce effusi atq; baptismi. efficaciã ex sanguĩe christi habentis. In littore ma ris huius ostrearum reperiunt cõchialia diuersarũ specierũ ⁊ figurarũ. corallum quoq; albũ ⁊ ple runq; alia huiusmodi genera gemmarũ. Ibi etiam in maris huius insulis lignũ crescit rubeum ad modũ presilij. In ipo littore cõsedentes in iocũditate comedimꝰ ⁊ bibimus q̃ habebamus. vnde sur gẽtes ad fontes moysi venimꝰ sic dictos. qꝛ ibi habitasse cũ filijs israel ꝓhibet. Inde adequatis gre gibꝫ recedẽtes venimꝰ in campũ dictũ banadã adhuc iuxta littus marꝭ. vbi ⁊ mãsimus nocte illa.

Mane sequẽtis diei ꝓcedẽtes ꝑ littus maris venimus ad mõtana vbi mare rubrũ finit. Ibi magnifica q̃dam oꝑa vidimus olim incboata ꝑ regẽ quendã egyptioꝝ qui volebat mare rubrũ deducere vsq; in Nylũ. ⁊ ita orientẽ ⁊ occidentẽ colligare vt naues ex India ꝑ ma re rubrũ in Nylũ deuenire. ⁊ inde ĩ mare magnũ descẽdere possent ⁊c̃. Uñ mõtes ⁊ colles petras ⁊ saxa pro meatu maris faciẽdo iussit transfodi. sed hoc opus grãde nõ perfecit resistentibus sibi sapientibꝫ egypti. quia ꝑ influxum maris rubri aqua Nyli dulcis ⁊ apta ad potandũ amarica ret. et sterilis etiã fieret ex fecũda. atq; his in vnũ cõfluentibꝫ aquis. magna pars egypti aquarũ in undantia posset absorberi. Ita his ⁊ alijs causis ceptum negociũ mansit infectum.

Ex hoc loco pergentes venimus in campũ Choas dictũ. vbi nec papiliones erigere ob ventoꝝ im petũ poteramus. nec aliquod ignis fomentũ inuenire. Unde cõfractis ligneis vasis nostris vacuis puta lagenis ignẽ ex eis accendimus. vt vel offam vnam coqueremus.

Media ibi nocte exacta recessimus iter laboriosum ꝑ latissimos ⁊ prorsus steriles cãpos tota die il la. id est quinta octobris cõficientes. vbi nec virens aliquid vidimus. nec aquã reperimꝰ. neq; ten toria figere poteramus eo q tenuissima arena que illic est copiosa funiũ claues tenere nõ posset et ita sub diuo dormire oportebat.

In crepusculo diei. vj. octobris. surgẽtes processimꝰ ꝑ loca arenosa ⁊ sterilia. ⁊ tandez ad mõtana venimꝰ zabulosa q̃ nõ sunt stabilia. sed ꝭm ventorũ flatũ mouent de loco ad locũ. sic videlicet q nõ simul ⁊ semel sed successiue tollit vẽtus ⁊ fert suꝑiora zabuli. ⁊ in aliã ꝑtem traijcit. quousq; nil ibi re maneat: zabulo de ꝑori. In fine illoꝝ montanoꝝ cõgregationẽ vidimus aquaꝝ multaꝝ instar ma ris ⁊ ciuitatẽ quendã ac terrã fertilissimã oliuis palmis ⁊ alijs arboribꝫ repletã. Erãt aũt ille aqua rũ congregatiões de nobilissimo paradisi fluuio Gyon q̃ nunc Nylus nũcupat. quo tota egypti ter ra fecundat: vt patebit in ꝓcessu. Igit cõtra aquas illas processimꝰ et venimus in villã Mathere am dictã. vbi ortus balsami est. Cũ omnibꝫ autẽ rebus nr̃is introducti sumus in domũ illã in qua fons beate virginis emanat q̃ irrigat ortũ balsami domui eidẽ annexũ. Ibi rebus nr̃is locatis: ca melarijs nr̃is et ipsis camelis licentiã dedimꝰ quos dũtaxat ad locũ illũ conduximꝰ. quo facto misi mus nunciũ in Chayrũ (parũ em̃ distat a mathera duobꝫ videlicet miliaribꝫ germanicis dũtaxat) et trutzelmãno chayrino nostrũ denũciauimꝰ aduentũ. petẽtes vt ad nos veniret. inq; vrbẽ nos de ducere dignaret. Nullatenꝰ em̃ absq; eius tuitione possent xp̄iani vel iudei ciuitatẽ illã potẽtissimã ingredi cũ salute ⁊ pace. Hic nr̃o cõperto aduẽtu multa comitatus caterua clientũ ad nos venit vo lens nos statim babyloniã introducere. Uerũ ꝓpter loci illius in quo eramꝰ amenitatẽ atq; singula ritatẽ (nam post heremi vastitatẽ ⁊ horrorẽ solitudinis. desertorũq; sterilitatẽ locoꝝ. magnoꝑe nos ortorũ amenitas delectabat et terre abũdantia quia solo vino dempto oĩa ibi reperimus bona q̃ de siderare poteramus pro cõpetenti ꝑcio ⁊ aquas ꝑsertim dulces claras ⁊ frigidas q̃ rare nobis erant in copia magna) placuit nobis vt de illo ibi possemꝰ manere vsq; in crastinũ qd ⁊ trutzelmãnus an

Mare rubrum venerunt in eum locum quo Moyses filios israel traduxit

Nota mirabilia siue magnifica

Choas campus sic dictus vbi ligna non inveniuntur

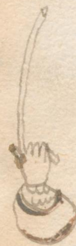
vbi Gyon flumen paradisi siue Nilus locum habet

Matherea villa vbi hortus Balsami

Vinum non sunt cetera omnia sunt

Post duo folia quere ad longum de Nilo flumine paradisi et invenies quod preciosum sive nobile flumen

nuit. hac tamē cōditiōe. vt vn⁹ ex familia dn̄oꝝ lutanista videlicȝ Cōradus noīe secū pgeret: q̄a et
trutzelmānus ipse in eiusmodi instrumētis musicalibꝫ erat peritus. quā adiectā libent̄ admisim⁹ cō
ditionē dū voto potiremur de manēdo. Erat nanqȝ circa nos fons ille singularis de q̄ ipa ỽgo glo
riosa. ⁊ Jesus fons pietatis. Joseph q̄ȝ virtutȝ exemplū bibisse dicunt̄. Antiqua nanqȝ patrū habȝ
traditio ꝙ dū Joseph p̄cipiente angelo a terra isrl' fugiēs cū puero Jesu ⁊ Maria matre ei⁹ huc lo
ci venisset. circūibat p domos ville p̄fate scȝ matheree aque potū petēs: sed nō erat q̄ tribueret. Tan
dē virgo fatigata ex itinere se cū puero iesu h̄ in loco ad pausandū collocauit ioseph assistente. Cūqȝ
siti graui estuarēt: ecce fons ille memorat⁹ ad ỽginis lat⁹ emanauit. de q̄ bibētes refocillati sunt. Tā
nobiles aūt fons ipse aq̄s scaturit ꝙ ibi balsamū ortū est nec vsqȝ hodie p totū mundū nisi de illius
aq̄ crescit fecūditate. Quanqȝ veteres gentiliū hystorie narrēt balsami vineā in montibꝫ Engaddi p̄
mū fuisse exortā. ⁊ p Cleopatrā reginā egypti inde eradicatā huc loci fuisse translatā. Hoc tamē cer
tū est ⁊ frequēti experimento cōpertū ꝙ si ramusculi balsami de isto sumant̄ orto. ⁊ in alio loco plan
tent̄ mox arescūt ⁊ depereūt. Ad huius autē aque rigationē dūtaxat virescūt qua deficiēte deficiūt.
Hoc summ⁹ quidā pōtifex Roman⁹. hoc multi tēporuȝ successu Soldani tentarūt conati vineam
istā alibi plātare. sed vt dictū est inuanū laborauerūt. q2 non nisi ex hoc fonte balsamū suo manet in
flore. Sarraceni aūt magnū circa fontē illū puteū foderūt. de q̄ quattuor boues aquas hauriunt. ⁊
dū eiusdē aq̄s putei in balsami ortū p cannalia infunderēt. vt sic copiosi⁹ irrigaret̄ mox viror decre
uit virgultorū. ⁊ ita coacti sunt cannalia de puteo in fontē virginis marie dirigere. ⁊ de ipso fonte in
ortū mittere. vt sic aque putei cōmixte cum aqua fontis fecūdarent ortū illū q̄bus ⁊ hodie irrigat̄.
In crastino facto mane circa fontē sanctū solēne officiū misse de virgine gl'iosa celebrauim⁹. et ita fi
nita missa ibi mānducauim⁹ q̄ apud nos erāt. ⁊ bibimus ex aquis illis. magnope fonte ipso delectati.
Nā ⁊ quidā ex nr̄is in ipm̄ se aliquotiēs fontē immersere. robustiores exinde se eu asuros sperātes.
Nimirū nā ⁊ sarraceni: frequēti se ibi abluūt baptisatiōe. Porro domus in quā eram⁹ intrusi spacio
sa erat ⁊ delitiosa ex qua p fenestras in ipm̄ balsami ortū prospicere poteram⁹. Vñ odor mirific⁹ spi
rans suauissima sua fragrātia locū nostre habitatiōis ampleuit. Post aliq̄t horas supuenit trutzel-
mānus iuxta cōdictū vt nos cōduceret in Babylonē. quē nō modico dato auro exoratū fecim⁹. vt
in ortū illū delectabilissimū nos antea sineret introire q̄ȝ inde recederem⁹. qd̄ ⁊ fecit p paruū hostio-
lū nos introducēs. vbi ingressi arbores virgulta ⁊ herbas diuersarū vidim⁹ specierū. Erant aūt q̄-
dam adhuc in flore. q̄dam ỽo in fructu. quedā in secūda iā reflorītione. ⁊ odore suauissimo redole-
bāt. In p̄mo mox ingressu ficulneā quandā grandē ⁊ puetustā sub oculis habebam⁹. cuius trūcus
magnā p̄ferebat cauaturā. ante quā due pendebāt lāpades ardentes. cuius rei dū inq̄reremus cau-
sam dictū nobis fuit ꝙ dū virgo gloriosa illic peregre viuēs nullū habebat locū ad quiescenduȝ et
ipsa cū puero Jesu se ad arborē illā quietis gr̄a reclinasset. statim arbor se aperuit ⁊ virgineȝ cū filio
intus recipiens congruū requiei p̄buit locū. ⁊ ob id sicut fontē prefatū ita ⁊ arborē istam venerātur
nō modo christiani sed ⁊ sarraceni. Ex huius arboris fructibꝫ quia plena pendebat pomis qui fi-
cus dicunt̄ pharaonis. de licentia comedim⁹ trutzelmanni. Inde pcedentes ad aliā quandā mira-
bilē venim⁹ arborē. cuius folia. xv. aut. xvj. pedes habebāt in lōgitudine. in latitudine ỽo duos aut
paulo plus. fructus aūt ei⁹ poma sunt oblonga. quoꝝ. xviij. xix. aut. xx. in vno culmo crescunt. sicut
vue multe in vno racemo. Sunt aūt poma illa dulcissima q̄n ad debitā perueniūt maturitatē. et di-
cunt̄ musi. et quacūqȝ parte scindant̄ vtraqȝ pars scissure crucē cū crucifixi imagine gerit impressaȝ.
Et fert̄ pro certo ꝙ lignū sciētie boni ⁊ mali. cuius fruct⁹ erat vetitus. illi⁹ fuerit speciei cui⁹ ⁊ arbor
hec. Dicit̄ etiā ꝙ olim ante papiri inuentionē in folijs hui⁹ arboris p̄us exiccatis antiq̄ scribebant
Habent eñ folia illa a summo vsqȝ deorsuȝ rectissimas lineas ordinate ab inuicē distantes sicut ho
die arte fiūt in papiro vel pgameno. Inde p odoriferas ⁊ varias gradiētes herbas venim⁹ ad quā
dam maceriā ex luto ⁊ arūdine cōpactam. vbi erat ostiolū paruū. sed repagulis ⁊ seris ferreis firmi
ter clausum. Ante quod custodes stabāt cum fustibus ⁊ lignis nobilissimū balsami ortū custodien
tes ⁊ obseruātes ne q̄s illū ingredi possit. Ibi iterū nouo dato argēto custodibus hoc nos ordine in
tromiserūt vt sex dūtaxat simul ingrederent̄. quibꝫ egressis iterū sex introirēt. ⁊ sic cōsequenter. hac
etiā cautione data vt nullus nr̄m de ramusculis aut de folijs plante illi⁹ nobilissime p̄sumeret velli
care. Precedēte itaqȝ trutzelmāno ⁊ ad sensum singulis demōstrante vidim⁹ q̄ lōge ante de balsamo
legimus ⁊ audiuim⁹ nr̄is in terris. Nam ramusculū digitis apprehendēs cōtra solē eū flexit. quasi
circulū faciēs. ex qua flexura crepāte paululū ramusculi cortice. gutta q̄dam clara ⁊ crassa instar olei
inde sudauit. q̄ erūpente tota aeris supficies miro replebat̄ odore. ⁊ hoc probatissimū balsamū erat.
Pluries id nobis cernentibꝫ ⁊ ammirantibꝫ trutzelmānus faciebat. sed ⁊ manuȝ cuiuslibet nr̄m ab
intra dicto oleo vngebat. que quidē vnctio tante erat virtutis ⁊ efficacie. ꝙ mox manū penetraret et

ab alia manus pte sentiret. Folia etiā balsami manib⁹ pressa ꝛ ramusculi dūtaxat fricati: cōsimili re=
dolēt odore. Porro virgulta balsami vix ad mensurā hoīs porrigunt in longū. similia pene illis vir
gultis in q̄bus botri crescūt qui dicunt vulgato vocabulo apud nos botri sancti Johānis. Ter aūt
ꝑ mensem decēbris stipites balsami cultello inscindunt in corticib⁹. ꝛ sub scissura vitriola ligant. in
que guttatim oleū balsami de vulnere stillat ꝛ fluit. ꝛ quod p̄mo inde colligit dn̄o dūtaxat Solda=
no reseruat. qꝛ optimū balsamū est. de quo si quis ali⁹ tolleret morte mox plecteret. Inde ipse quat=
tuor potētissimis regib⁹ suis cōuicinis encenia transmittit. videlicȝ magno Cham de cathey. presby=
tero Johāni xsanssa dn̄o tartaroꝝ. et magno Thurco. Quod aūt secūdo colligit ꝛ tertio nō est adeo
excellēs vt primū. ꝛ id vendit Chayro. raro tn̄ purū. sed vel oleo vel aq̄ rosacea vł alio liquore ꝑmi=
xtū. Itaqȝ ꝑ hortū illū amenissimū transeūtes maiorē in modū delectabamur varietate virgultoꝝ. ꝛ
rapiebamur ex hoc in hoc. ammirātes vehement tam subitā terre illius alterationē. Nā extra sepez
quo villa cingit matharea oīa sunt loca inculta. arrida. sterilia. ꝛ solis ardorib⁹ cōbusta. magno deser
to cōtinua ꝑ qd̄ veneramus. Sed si q̄s recte cōsideret eiusdē loci sitū mox desinet ammirari. Nā no
bilissimus ꝑadisi fluuius Nylus sue inundatiōis tp̄e in matharcā vsqȝ cōtingit ꝛ totā terrā infun
dit. ꝛ ita eam reddit fecundā. nec dubiū quin fons beate ꝟginis hortū irrigans p̄dictū ex nylo ꝑ oc
cultos terre meatus originē sumat. Est aūt nylus q̄ et gyon. fluuius mesopotamie de ꝑadiso exiens
Et dr̄ limat⁹ vel terreus qꝛ turbidus est ꝛ limosus. Orit aūt nō procul ab athlante ꝛ circuimit terrā
ethiopie. ꝛ descēdit ꝑ egyptū irrigans planiciē eius. Vn̄ dicit Hieronym⁹ sup Amos. sup ꝟbo. de
fluet q̄si riuus egypti ꝛc̄. Nylus dispositiōe dei totā egyptū semel in anno irrigat. cumulis arenarū
claudentib⁹ ostia ei⁹ ne defluat in mare. Post irrigationē aūt solutis cumulis redit in alueū suū. ꝛ sic
tandē mare ingrediēs a mari absorbet. Hic fluuius nutrit reptilia multū nocua ꝛ venenosa. sic̄ co=
codrillus. ꝛ bestiolā que dr̄ Enidros. De qua Isidorus libro. xij. ca. ij. Enidros inq̄t ē bestiola ex eo
nūcupata q̄ in aq̄s versetur ꝛ maxime in nylo. q̄ si inuenerit cocodrillū dormientē. volutat se in luto p̄
mo ꝛ intrat ꝑ os ei⁹ in ventrē ꝛ carpit oīa interiora ei⁹. ꝛ sic morit. Dicit etiā glosa sup. xxij. ca. Ec=
clesiastici. q̄ gyon q̄ ꝛ nylus fluui⁹ turbulent⁹ est ꝛ multū cōtrahit limi. vn̄ limositatis rōne quā secū
ducit. terrā ꝑ quā ducit frugiferā ꝛ valde fertilē facit. Hec glosa. Cōstat nimirū q̄ tota terra egypti
de se sterilis est ꝛ infructuosa. sȝ nylus eā p̄terfluens nō modo vnda sua ꝑfundit sȝ ꝛ secū nobilissimā
glebā de ꝑadiso defert quā terre sterili supfundit. in cui⁹ rei signū ꝛ euidēs testimoniū aqua nyli non
nisi turbidissima aduenit egypto. q̄ decrescēte terrā quā operuerat derelinquit terra aliena pingui ꝛ
optima coopertā. de cui⁹ semiali rōne nobilissimi generant fructus. Et q̄ vt dictū est vltra sepes ma
theree nylus nunq̄ȝ redundat. ideo vltra eā locus est desertus. intra ꝟo eā locus ꝑadisee voluptatis.

¶ De ingressu ex Matherea in Chayrum.

Inde cū p̄dicti viridarij amenitatē ꝑlustrassem⁹. aduesperascente iā die exeūtes mathereā
cū trutzelmāno ꝟsus Chayrū ꝓperabam⁹. habētes a dextris hortos pulcerrimos varijs
arborib⁹ cōsitos ꝛ fructib⁹ cumulatos. in q̄bus palacia in castroꝝ modū videbant extru=
cta: ita q̄ Chayrum ciuitas in matherea pene initiū hr̄e videret: eo q̄ horti illi cū domib⁹
a matherea cōtinuo vsqȝ in Chayrū protendunt. a sinistris aūt nō nisi sterilē vidim⁹ terrā quā nyli
excrescentia nō attingit. a dextris ꝟo per hortos p̄dictos in modū maris se effuderat. ita q̄ arbores
ꝛ edes in aquis stabant. Clara igit adhuc die Chayrum sumus ingressi. sed p̄usq̄ȝ ad hospitiū ve
niremus ob longū vrbis spaciū et iter magnū profunda iam nox erat. ꝛ tenebre inguerāt. ita q̄ nō
absqȝ multis angustijs ꝛ laborib⁹ ad domum ipsius qui nos a longe p̄cessit trutzelmanni perueni=
mus. ꝑ vicos lōgos populosos ꝛ artos ip̄m sequētes. grauiter a paganis vexati tracti ꝛ inclamati.
Tandē in suam receptos curiā trutzelmannus noster in palaciū quoddā pulcrū ꝛ preciose pictū ac
stratū nos introduxit. vbi noctē egimus illā. Mane aūt facto distinctas nobis cameras assignauit.
in quas res nostras intulimus. Et quanq̄ȝ melius apud alios fuissemus hospitio suscepti ꝛ tracta=
ti. tamē eius absqȝ graui offensa inde exire nō satis honeste poteramus. Fuerat autē ipse trutzelmā=
nus noster iudeus natus. sed relicto iudaismo ad baptismū conuolans factus fuerat xp̄ianus. De=
mū etiā fide nostra abnegata apostata factus est ꝛ mammalucus. ꝛ ita a Soldano officijs exaltat⁹.
predimes ꝛ p̄potens euasit ex pecunijs iudeorū ꝛ christianorū quorū protector ꝛ ductor a Solda=
no est cōstitutus. a quibus ꝛ pecunias per phas ꝛ nephas cum dolo ꝛ fraude extorquet.
Porro cū die illo in hospitio p̄fato essem⁹. varie ad nos bestie monstruose adducebant ꝑ mauros de
castro dn̄i Soldani pro spectaculo. de q̄bus breuitatȝ gr̄a supsedeo. Et ne tedio afficeremur ip̄e ho=
spes ꝛ patronus noster p̄dictus ad habitacula dom⁹ sue nos circūduxit. ostendēs nobis vxores su=
as duas et eunuchos earū. paramenta quoqȝ bellica ꝛ arma. sellas ac frena equoꝝ deaurata et do=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

mus oīs sue ornamēta varia ⁊ ꝑciosa. Habebat aūt bestiā quandā inclusam. q̄ verata materiā quā‍dam egerebat redolentē per om̄ia in modū musci. q̄ nō vendit̄ nisi equali pondere aurū remetiat̄. Tandē die sequēti q̄ fuit decima octobris feria scꝫ sexta. quā celebrē habēt sarraceni. festiuantes in ea: domū exire nequaq̄ꝫ poteramus. Quo in tēpore christianus quidā ferreis cōpedibus vinctꝰ ad nos accessit elemosynā ⁊ pecuniā aliquā a nobis mēdicans pro sua liberatiōe. Nā duos in Alexandria pueros a quodā emerat mauro. qđ qꝛ contra legē mahumeti est accusatꝰ de hoc. biennio in carcere fuit ob id detētus. Eodē sero cū sol occasum peteret ꝑmittēte hospite nr̄o ex sublimioribꝫ domꝰ locis festa vidimꝰ sarracenoꝝ. Habebāt em̄ tunc solēne ieiuniū qđ ꝑ mensem integrū octobris singulos ꝑ annos obseruāt. Est autē ieiuniū eorū ritus iste. Per diē totū a solis ortu vsq̄ꝫ ad eius occasum nec comedūt nec bibūt. sed dormiūt ⁊ requiescūt. Nox aūt vt sol occidit multa accendūt luminaria in turribꝫ muschkearū suarū ⁊ clamoribꝫ ac vocibꝫ altissonis fidei sue pronūciant ꝓfessionē. quo facto incipiūt crapulis ⁊ comessationibꝫ se replere. ⁊ luxurijs ac supstitionibꝫ insolētijsq̄ꝫ multis vacātes. noctē totā ducūt insomnē: discurrētes etiā ꝑ ciuitatē cū tabulis ligneis clamoribꝫ ⁊ vlulatibus sonitū faciūt ⁊ strepitū multū. vt si q̄ somno fortassis grauent̄ ꝑ hec excitent̄ ad ingurgatiōes ⁊ insanias suas solitas. Et h̄ ꝑ singulas noctes huiꝰ mēsis octobris faciūt. seruata tn̄ differentia f̄m sub ⁊ supra f̄m ꝙ dies magꝭ vel minꝰ ab eis habent̄ solēnes, quo em̄ festū maius eo nocturna dissolutio maior. Hec vidētes ammirabamur. ꝑcipue de tot mille turribꝫ ⁊ lampadibꝫ innūeris: quibus singule turres tribus ꝑ circumitū ordinibꝫ illuminate decorabant̄ ⁊ resplendebāt. Nam ⁊ vrbs tota a luminaribus turriū instar clare diei illuminabat̄. Siquidē qui inter sarracenos locupletiores ceteris sunt. in testamētis suis bona sua pro huiusmodi luminaribꝫ siue lampadibꝫ augēdis ⁊ multiplicandis. edificandisq̄ꝫ muschkeis ⁊ turribus ⁊ nutriendis hisq̄ in eisdem sic clamitent. legare solent ⁊ cōtribuere. sicut apud nos diuites. ecclesias fundant ⁊ missas.

Die. xj. octobris plures ex mām̄alucis veniētes ad nos q̄rebant: si q̄s forte cōpatriotas siue cōterraneos inter nr̄os inuenissent. Inter q̄s vnꝰ dūtaxat alemanꝰ erat ex Basilea natus. Plures aūt vngari viri graues ⁊ ꝑsone egregie ad dn̄m Johānem archidiaconū ⁊ canonicū ecclie Trāsiluanēsis venerūt. virū religiosum ⁊ doctū. cōuersatione q̄ꝫ benignū ⁊ iocundū: qꝛ multa apud illos bona operabat̄ suo hortatu ⁊ exemplo. Nā plures eoruꝫ data fide in manibꝫ eius iurauerūt ꝙ q̄totius ad sancte matris ecclie sinū redire ⁊ sup apostasia condignā agere penitentiā vellent. Ipse etiā matrimonia eorū more sarracenico cōtracta sacramētali ritu rectificauit. ⁊ infantes quosdā baptisauit. Hec aūt oīa clam in domo cuiusdā vngari fecit. q̄ habitū officiuꝫ ⁊ nomē ꝑseferebat mām̄aluci. sꝫ reuera nō erat. neq̄ꝫ em̄ fidē abnegauerat neq̄ꝫ circūcisionē accepat. sꝫ cor gerebat fidele sub sarracenica veste. cuiꝰ rei Soldanꝰ ipse ⁊ duo alij de curia erāt conscij. sꝫ ꝓpter viri ꝓbitatē qꝛ in armis strēnuus erat ⁊ corpis robore ⁊ aīi magnitudine ꝑstans. hoc ipm̄ celabāt. sciētes ꝓ certo ante eū moriturū q̄ꝫ negaturū fidē. vnde ⁊ Soldanus sibi ⁊ q̄busdaꝫ alijs bonis viris ꝑ lr̄as prouidit. vt ip̄o mortuo a seruitute q̄ Soldano pro tp̄e obligant̄ seruire: sint penitꝰ absoluti. Is ꝑfatus mām̄alucus humanit̄ se nob̄ exhibēs ob gratiā memorati dn̄i Johānis ad multa nos loca ꝑ ciuitatē circūduxit ⁊ secretiora pleraq̄ꝫ ostēdit. Paucos ibi vidimꝰ mām̄alucos q̄ nō dicerēt. ꝓbis saltē. ad sanctā eccliam catholicā se reuersurus. quin ⁊ ip̄e patronꝰ noster pluries asserebat suā se velle ꝑfidiam deserere. ⁊ redire ad christianismū. naꝫ ⁊ ambe sue vxores erant xp̄iane. et ꝑuuli baptisati. Id em̄ certū habet̄ ꝙ oēs mām̄aluci pueros suos masculos faciūt baptisari. nō ob id q̄dem (multoꝝ opiniōe) vt pueri salutē cōsequant̄ aīe. neq̄ꝫ vt in fide xp̄iana ꝑseuerēt. sꝫ vt in paternis bonis ⁊ officijs fiāt successores. Nā abolim oīa mām̄alucoꝝ bona dū rebꝫ excedūt hūanis: Soldano cōfiscant̄. nec pōt quispiā sarracenꝰ vl̄ more sarracenico natꝰ. puta nō baptisatꝰ. fieri mām̄alucus. idcirco mām̄aluci filios suos baptisatos: mox vbi discretiōis annos attingūt. Soldano sistūt: pollicētes se fidē xp̄i abnegaturos si paternis bonis ⁊ officijs succedere sinant̄. Quo admisso fidē abnegant. ⁊ in locū patrū surrogant̄. qđ al's nequaq̄ꝫ fieret si ab vtero mahumetica ꝑfidia nutrirent̄. Esto ꝙ ita sit. bonū tn̄ est nomē saltē xp̄i ⁊ sacramentoꝝ eius vsum. int̄ gentes remanere. affectumq̄ꝫ in eis foueri ad ritū natalē. Indubitatū em̄ est mihi ꝙ si puri sarraceni terris illis dominarent̄. locus nob̄ xp̄ianis latinis ⁊ accessus ad loca sancta trāsmarina minime pateret. ob implacabile eorū in nos odiū ⁊ inexorabiles inimicicias. q̄bus nobis sunt infesti. sed qꝛ Soldanus ip̄e ⁊ oēs sui curiales ⁊ armigeri atq̄ꝫ ꝑfecti locorū sunt mammaluci. protegimur ab eis.

Die. xij. octobris audita missa (Nam dn̄ica vicesima post octauas sc̄tē trinitatꝭ currebat) didicimus q̄dam nob̄ referēte ꝙ galee veneciane in portu existētes Alexādrino. speciebꝫ aromaticis onerarent̄. atq̄ꝫ ad celerē pararent̄ recessuꝫ. q̄ ex rumore plurima fuimꝰ affecti iocūditate. ꝙ in eisdem galeis repatriare ꝑabamꝰ. Eodem die post cuiusdaꝫ adducte bestie quā coppin

Nota de ieiunijs et festiuitatibus Sarracenorum

De die dormiunt et requiescunt

Nota de bonis christianis q̄ sunt inter Sarracenos

De quodam vngaro fidem nō negante

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

nominãt ludũ visu mirabilẽ. tres xp̄iani captiui ⁊ pene nudi vincti cathenis. lamento miserabili suas deflẽtes calamitates. elemosynã a nobis p̄cabanꝰ. Hanc em̄ sarraceni discretionez suis obseruãt cũ captiuis. ꝙ trib⁹ in septimana dieb⁹ eos ex suis emittũt custodijs. cathenis. vinctos. ⁊ ꝑ vicos populosos ⁊ curias maiores ꝓ petẽda elemosyna circuire ꝑmittũt: sub manu custodũ. ⁊ quicq̄d ibi acquirũt id tenere ⁊ in cibos expẽdere. vel etiã inde se liberare ⁊ redimere sinunꝰ. Aduesperascente iam die cũ tẽpus sarracenice comessatiõis ⁊ dissolutionis incũberet. om̄is hospitis nostri familia insanire cepit ⁊ cantare ⁊ corizare. ⁊ cũ instrumẽtis musicis ludere. ipse quoqꝫ patronus cũ duab⁹ suis cõthoralib⁹ cultu meretricio exornatis. vnacũ concubinis ⁊ ancillis. accensis candelis. lectos nostros circũierunt. vt risus ⁊ leticie materiã ⁊ causam acciperẽt ex nobis. vnde ⁊ noctẽ illaz habuimꝰ opido inquietam propter clamores ⁊ insanias sarracenorũ cum strepitu ⁊ impetu ꝑ vicos ⁊ plateas currentiũ ⁊ vlulantiũ in turribus. vt illo in tẽpore moris est sui vsitati.

Die. xiij. sumpto prandio in ꝑtes nos diuidẽtes. tres aut quattuor simul ⁊ nõ plures. vicos intrauimꝰ mercatorꝫ. vbi tantã vidimꝰ hominuz multitudinẽ. tantaqꝫ erat p̄ssura sicut esse solet Rome ad sanctũ Petrũ in anno Jubileo. ⁊ tot vẽditores ⁊ emptores ꝙ visu mirũ: et pene incredibile est auditu. Neqꝫ arbitror tã populosam tã grandẽ tam p̄diuitẽ atqꝫ p̄potentẽ hodie sub celo esse ciuitatẽ. sicut est ista Chayrũ babylonica. Jbi armis ⁊ pãnis sericis cõparatis ⁊ bestijs q̇busdam mõstruosis: in forũ venimꝰ vbi hom̄ies sicut bestie vendebanꝰ. ⁊ cõpatiebaꝰ ai̅a n̄ra ꝑuulis ibi sedẽtibus qui suã venditionẽ expectabãt. Cumqꝫ mammalucus qui ductor noster erat hincinde nos circũduceret. venit mercator quidã inquirẽs ab eo quanti p̄cij schlaui illi essent q̇s sic circũducebat. Ad quod mãmalucus ipse subridẽs parui inquit sunt precij hom̄ies illi in foro isto. cito aũt ad aliud ducenꝰ forũ vbi incõparabiles erũt. Neqꝫ tamẽ ad hec ꝟba emptor ille desijt. sed pro ꝑsona q̄libet decẽ obtulit ducatos mãmaluco: donec tandẽ cõperit eos nõ esse venales.

Die vero. xiiij. summo diluculo veniẽtes duo mãmaluci a patrono n̄ro cõducti. ꝰm nũerũ ꝑsonarũ asinos ⁊ mucrelos (id est asinorũ ductores) disposuerãt. vt nos ꝑ vrbẽ ad loca q̄dam ducerẽt vidẽda. Jgiꝰ egressi hospitiũ transeũtes ꝑ vicũ vnũ ⁊ per vetustissimã quandã ferreã portã. venimus ad populissimas plateas: vbi post multas derisiones ⁊ acclamationes probrosas. occurrerũt nob̄ hoĩes multi miseri ⁊ miserabiles. cathenis inclusi simulqꝫ colligati. elemosynas a nob̄ postulãtes. Jnde ꝑ nũerosos hominũ cuneos penetrãtes. in locũ quendam venimꝰ vbi supra modũ compr̄ssio hominũ magna fuit. Nã barbarus q̇dam mercator vtriusqꝫ sexus hom̄ies plurimos habebat venales. ita leui p̄cio ⁊ exiguo ac si fuissent res furto ablate. ⁊ pro illis emẽdis tanta cõfluxerat hoĩm multitudo. Jnde pulcra quadã platea ꝑtransita. vbi multe edes alte ⁊ noue circũstabãt (nã locus ip̄e quiquẽnio dũtaxat euoluto desertus factus fuerat ⁊ arũdinibus plenꝰ nũc autẽ dictis edificijs decorus) ad sinũ quendã nyli venimꝰ. in cuiꝰ littore schlaui multi de luto paleis resperso lateres cõficiebant ⁊ cõfectos soli exponebãt coquẽdos instar filiorꝫ isrl̄ qui in luto ⁊ latere pharaoni seruiẽtes in egypto. tandẽ ꝓpter onera clamauerũt ad dominũ. qui misit eis liberatorem seruũ suum Moysen.

Jbi etiã locus ille fluminis quondã fuisse videbaꝰ vbi moyses ipse infantulus in carectã ripe fluminis stante procul sorore eius ⁊ cõsideranti euentũ rei fuit proiectus. ⁊ tandẽ descendẽte filia pharaonis vt lauareꝰ in flumine. gradientib⁹ secuz puellis per crepidinẽ aluei in viscella cirpea fuit inuentus in papirione. vt habeꝰ Exo. ij. Jbi nanqꝫ erat pons arcuato ope factus ꝑ flumen vbi egyptij mares hebreorꝫ iuxta p̄ceptum pharaonis proijciebãt in aquã. vt habeꝰ in dicto capitulo.

Jnde ad maceriam orti cuiusdã ascendimꝰ vbi quondã arbor ingens stabat sub qua virgo Maria cũ puero Jesu ferꝰ quieuisse. quã arbustam ⁊ christiani ⁊ sarraceni multũ venerabanꝰ. sed suspẽsis in q̇busdã seditiosis mox arbor aruit ruitqꝫ soletenus Jn cuius rei memoriã sarraceni erecta ibi columna lapidea. factuz hoc aureis in ea litteris scripsere. Hinc ad stationẽ nauiũ multarũ in nylo profundo ⁊ lato veniẽtes. maximã circa illas vidimus negociationẽ.

De Babylonia egypti.

Tandẽ per quasdã vetustissimas ⁊ spissas valde horribilesqꝫ portas intrauimꝰ babyloniã Sed hec babylonia non est illa q̄ fuit secus fluuiũ Chobar. sed diciꝰ babylonia egypti. q̄ ꝑuo diuidiꝰ interuallo a Chayro. ita ꝙ nõ duas faciũt ciuitates sed vnã. cuiꝰ pars altera Chayrũ. altera Babylonia. ⁊ ip̄a tota noĩe ꝯposito Chayrũ babylonia appellaꝰ. ⁊ crediꝰ ꝙ olim fuerit nũcupata mẽphis. deinde babylonia ⁊ tãdẽ Chayrũ. qꝺ interp̄tatũ idẽ est ꝙ cõfusi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ſto ſiue babylonia.

In hac babylonia ante tēpora Pharao rex egypti morabat̃ in ingēti palatio. qđ hodie penitus eſt deſolatum. Ibi etiam tunc temporis metropolis egypti ſiue ciuitas maior erat vt ex ruinis eius poteſt cognoſci que hodie videntur

Trāſeūtes aūt ꝑ vicū longū ad cuiuſdā eccleſie fores deuenimꝰ. quā xpiani poſſidēt de cingulo ſiue cinctura dicti. q̄ ſunt de fide ſancti Pauli. Ingreſſi aūt eccleſiā deſcēdimus in criptam ſub choro. ꝛ ibi aſſerūt locū eſſe vbi virgo glorioſa Maria cū puero Jeſu ꝛ Joſeph ſancto. ſeptennij ſpacio manens latitauit. Inde ad quattuor leucas alias eccleſias quas xpiani orientales tenēt ducebamur in quibꝰ aliqua ſanctoꝝ corpora requieſcunt.

ubi Maria septem annos mansit in egipto

Inde ꝑ multa ꝓcedētes loca de q̄bꝰ mira ferebātur. tandē ad radices mōtis venimꝰ. ſuꝑ q̄ caſtrum Soldani ē ſitum. vbi plurimos habuimus obuios mām̄alucos qui de exercitio ſuo ſolito reuertebātur. Nā ſingulis diebꝰ vel ad minus ter in ſeptimana. exeūt mammaluci curiales in planiciē ſub montibꝰ ꝛ ibi ſe in bellicis exercēt rebꝰ. aſcendūt etiā in ſaltus ꝛ loca altiora. actus militares agentes vt nō modo in vallibꝰ ꝛ planicie. ſed ꝛ in mōtibus ꝛ collibꝰ ſeipos ꝛ equos ſuos exercitēt ad pugnam ꝛ curſum ꝛc̄. Multos ibi vidimꝰ decoros iuuenes cādidos ꝛ rubecūdos. ſiles nobiliū patrie noſtre filijs. Eratq̄ numerꝰ mām̄alucoꝝ tūc tp̄is ad. xxij. milia. q̄ numerꝰ vt cōiter ꝯtinuat̃. ſuccedētibus vt dictū eſt filijs in loca patrū. ſuntq̄ vt in pluribꝰ mām̄aluci illi de ſchlauonia. albania. zirkaſſia. ꝛ italia. ꝑpauci vero de alemania. Hi nos pacifice ꝑtereūtes nullā nobis moleſtiā intulerūt.

Quot mamaluci ibi sunt

De contemplatione Chayri ex monte

Cum aūt preteriſſent. cliuū mōtis aſcēdimus ꝑ viam ſatis periculoſam. nec manere in aſinis poteramus ꝓpter ꝑcipitē aſcēſum. Tandē multo labore in cacumē veniētes. mox oculos cōiecimus ad ciuitatē ꝯſiderandā. q̄ profecto magna ē. ꝛ dicit̃ hodie eſſe maior ciuitas in orbe. Quidā em̄ qui id certū habebāt aſſerebāt eā in latitudine duodecim milia centū ſeptuagintaduos paſſus habere. in lōgitudine vero quindecim milia centū ꝛ ſeptē paſſus. Dicit̃ etiā ꝙ numerus parrochiaꝝ. ſiue vt aiūt cōtrataꝝ in ipa vrbe. aſcēdat ad vigintiq̄ttuor milia. Uerꝫ ex illis nō niſi quattuordecim milia huiuſcemodi cōtrataꝝ portis ꝛ ſeris ſingulis noctibꝰ clauduntur. Caſtrū vero Soldani tantū in magnitudine ſpaciū occupat cū ſua circūferētia. quātū fere oppidū Ulmenſe. vel pars altera oppidi Nurenbergēſis. ita ꝙ eques ſub q̄ttuor horaꝝ interuallo ſine intermiſſione faciēs iter. lōgitudinē ciuitatis forte poſſet trāſire. ipam vero totā ꝑ nouē vel decem horas circuire. Nā latitudo eius in pleriſq̄ locis dimidie leuce germanice occupat ſpaciū. in pleriſq̄ plus Muſchkeas ꝑcioſiſſimas ꝛ plurimas cū turribꝰ valde altis habet. ꝛ credo ꝙ Rhome nūq̄ tot fuerint eccleſie: ſicut ibi ſunt muſchkee. oēs ex marmore polito fabricate. Ita prochdolor ſathanas ſuas ibi ſynagogas ampliauit ꝛ multiplicauit

Latitudo et longitudo civitatis Chayri et maior non est in toto orbe civitas

Porro edificia in iſta vrbe deforis exilia ſatis ſunt ꝛ turpia. vtpote. ex luto ꝛ latere exſtructa. ſed deintus comptius diſpoſita ſunt ꝛ ornata. māſionibꝰ ꝛ habitaculis pulchris diſtincta

Preterea populoſior ē ciuitas illa q̄ꝫ alia vlla ſub ſole. crediturq̄ ꝙ tota italia vix tāto abūdet populo vt vrbs hec ſola. Nā longe plures in ea ſunt hoīes q̄ ꝓprijs carētes domibꝰ dormiūt ſub diuo q̄ꝫ ſint venetijs habitatores. Audita refero. neq̄ em̄ ipe numeraui. Nā ꝛ iudeoꝝ ſupra. xv. milia ibi dicebātur habitare. oēs artificia exercētes: vel mercationibꝰ vacātes. Regit̃ aūt ciuitas ipa Chayrum ꝛ adminiſtrat̃ ꝑ regem Soldanū. poſt quē ſecūdus in ordine ammiraldus ſemꝑ appellat̃. poſt illuz vero tertius diodarus. ꝛ hi tres toti ꝓſunt paganiſmo. reſidētiam tamē faciūt in Chayro. Uñ officiales ꝛ ꝑfecti in om̄ia loca. ꝓuincias ꝛ ciuitates paganoꝝ ex mām̄alucis trāſmittūtur. Hoc etiā certum habet̃ ꝙ abolim q̄dam ab oriente ꝛ occidēte magno ꝛ excellenti ingenio viri. ad illam ciuitatez ꝑperauere. vt mira ꝛ magnalia q̄ de ea audierāt ibi viderēt. Nā pitagoras platoq̄ ſuis relictis ſedibꝰ in egyptū laborioſiſſime migrauerūt. vt memphiticos audirēt ꝛ viderēt vates. Appollonius q̄ꝫ ſiue ille magus vt vulgus loq̄tur ſiue philoſophus vt pitagorici tradūt. poſt luſtratū orientem vt teſtat̃ Jeronymus. tandem egyptum intrauit vt famoſiſſimā ſolis menſam videret in zabulo que in Chayro creditur in templo ſolis ſtetiſſe.

quot Judei ibidem sunt

Magni et docti viri ad istam civitatem properabant

Perſpecta omni ciuitate Chayrina. ad nylū fluuiū nos cōuertimus cōtemplandū. qui co tēpore totum territoriū ſua excreſcētia ꝛ inundatione operuerat. ita ꝙ maior pars Chayri in vndis ſtare videbat̃. Eſt aūt nylus paradiſi fluuius maximus ꝛ nobiliſſimꝰ. qui in tres diuiditur ꝑtes ꝓncipales. ꝛ in tribus diſtinctis locis influit in mare. cuius vna pars tm̄ ſecus Chayruz ꝛ Babyloniam decurrit. veniēs ꝑ terras preſ byteri Johānis. fluuius iſte in ſuo deſcenſu ſub Chayro adhuc in duas diuidit̃ ꝑtes. quaꝝ vna ad ſiniſtram ꝑterfluit Uoy ꝛ Roſſetum ciuitates duas.

De Nilo fluvio paradisi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Alia vero ad dexterā currit per damiatam ciuitatem magnā maritimā. ⁊ est quelibet harū partiū se-
orsum multis in locis rheno maior ⁊ spaciosior. Aqua huius fluuij semꝑ est turbida instar tyberis
in Rhoma. sed vbi ad modicū tēpus steterit fit clara dulcis ⁊ suauissima. Preterea nylus vbiqꝫ pis-
cibus copiose abūdat. nec creditur ꝙ in hoc parē habeat aquā in toto mūdo. Sūt in Chayro plus
qꝫ octo milia hominū. qui se illarū aquarū circūductione nutriūt ⁊ venditione. Sūt ⁊ profunde in
ecclesijs ⁊ muschkeis fouee. quas dū nylus intumescit aquis replet. q̄ purificate egris datur in potū.
⁊ inde plerūqꝫ curātur. Sūt etiā plurimi ibi cameli ad hoc solū deputati. vt aquas de nylo ad ꝓfun
dendū vicos cōportent. ne puluis ex frequēti hominū deambulatione nimiū eleuet̄. ⁊ ita impedimē
tum ꝑstet negociātib⁹. Nam vbi huiusmodi nō fit ꝓfusio eleuatur puluis in altū velut fumus mag
nus ⁊ densus. ⁊ vix discerni potest an fumus ille ex igne generet̄. vel puluere. A multis sepe solda-
nis per superiora tempora missis viris quibusdā cū nauibus prouisis victualib⁹: que ad biennium
vel triennīū sufficerent. studiose inquisitū est ⁊ ꝑscrutatū vbi nylus suā haberet originē primordialē
Sed qui missi fuerant post exactum bienniū vel trienniū cū etiam vltra indiā longe ꝓcessissent. re-
deuntes dicebāt se finem seu terminū nyli nullaten⁹ inuenire potuisse. nisi ꝙ ab oriente emanat. Di
cebant etiā vltra indiam nullā esse hominū habitationē. sed terrā ꝓrsus inhabitabilē. ⁊ tātū ibi solis
esse ardorem ꝙ ferre nequaqꝫ potuissent. In hoc etiā fluuio reperit̄ in india lignū illud ꝑciosuꝫ ⁊ du
rissimū quod albanū dicit̄. ꝓueniens ex paradiso ꝑ huius fluuij inde decursuꝫ siue descēsuꝫ. Quas-
cunqꝫ terras nylus ꝑterfluit ⁊ infundit: fructiferas admodū facit ⁊ ꝑsertim egyptum. quā nisi iste flu
uius irrigaret tota sterilis esset ⁊ inhabitabilis redderet̄. Supꝑ ripam nyli muschkeā quandaꝫ vidi
mus alonge cū cimiterio annexo. ⁊ diceba͞t nobis ꝙ in patrocinio siue festo eius sancti cui⁹ in ho-
nore ipsa ē fabricata. om̄es mortui ibi sepulti festo ip̄o durāte egressi de monumētis sine motu ⁊ sen
su sic stant cūctis cernētib⁹. ⁊ mox euoluta solennitate in suis se recipiūt sepulchris ⁊ hoc singul' an
nis fieri asserebāt. nec ē adultus aliq̄s aiebāt in Chayro q̄ idip̄m ignoret. nec est dubiū quin ope de-
monū prestigiose id fiat Lacū etiam quendā vidim⁹ ꝓpe nylum q̄ ꝑ singulos ānos instar sanguinis
rubescit. in memoriā fortassis illius plage qua om̄es aque egypti in sanguinē fuerunt conuerse
Ibi etiā vidimus ꝑ desertum quasi vsqꝫ ad mare rubrū. sed ⁊ ortuꝫ balsami de quo supra in villa ma
tharea. Nā quinqꝫ dūtaxat leucis italicis distat a chayro vel pauloplus. Ultra nylum etiā pirami-
des multas cōspexim⁹. quas olim reges egypti sua supꝑ sepulchra fieri ꝓcurarūt. de quibus vulgus
dicit ꝙ sint granaria siue horrea quondā ab Joseph ibi ꝓ frumētorū repositione edificata ⁊c̄. quod
hinc falsum liquet. quia piramides iste ab intra nō sunt cauate.

Circa illas aūt piramides ingēs idolū Isidis adhuc stare videt̄. quod quondā egyptij colebāt. Eti
am supra piramides ip̄as magne ⁊ vetustissime cernūtur ruine. vbi quondā illa potētissima ⁊ nobi-
lissima ciuitas egypti stetit. que centū portas habuit. de qua sanctus Mauricius cū legione tebea fu
it. Per nylū etiam ascēdendo mox venit̄ in deserta Aran ⁊ Saran ⁊ Scithy. de quib⁹ in vitaspatrū
sepe mētio fit. ibiqꝫ videtur monasteria hodie desolata sanctorū patrū Antonij. Macharij. Pauli ꝑ
mi heremite. ⁊ aliorū multorū. De his em̄ locis desertis patres sancti in chayrū veniētes. sportas su-
as ⁊ plectas vendebāt. ⁊ inde victui necessaria cōparabāt. Illis in locis superiorib⁹ ānis multi mo-
nachi greci morabant̄. qui calogeri cōmuni vocabulo nūcupātur. sed hec om̄ia indies deficiūt ⁊ de
crescūt. charitate pristina frigescēte. Nō longe a mōte illo: moisi ꝓspexim⁹ oratorium vbi deuꝫ pro
pharaone fertur orasse. In eo loco sarraceni muschkeā nūc fecerūt. Rursus in litore nyli sursum eū-
do ē regio q̄dam Segetha noīata. vbi aues quedā rare in magno sunt numero. videlicꝫ psiticus pel
licanus ⁊ huiusmodi. Simee quoqꝫ caudate ⁊ catti marini ⁊c̄. ⁊ capte ducūtur Chayrū venales in
magna multitudine. Capiūtur aūt in septembri ꝑsertim psitici interdū milleni simul. Igitur cū sin
gula hm̄oi loca de mōte fuissemus ꝯtemplati. descēdimus ꝑ preceps viam ꝓfecto periculosissimā. et
venim⁹ per multa cimiteria ad sepulturā soldanorū. vbi multe ꝑciose ⁊ noue erāt edificate muschkee
Nam quilibet Soldanus in loco quē elegerit ꝓpriam edificat muschkeam. Modernus q̄qꝫ Sol
danus cui nomen kathubee ingētem ⁊ grandē iam sibi cōstruxit cū turri polita ⁊ alta valde. ⁊ circa
illam domos magnas cū cellulis multis instar monasteriorū edificauit. quas sacerdotes de lege ⁊ ri
tu Mahumeti inhabitant ab ip̄o dispositi. q̄ nocte ⁊ die in muschkea ⁊ turri clamare ⁊ vlulare nō
cessant iuxta morē suū. vnde ⁊ nobis ibi trāseuntib⁹ velut canes latrabant. Ab hoc loco vrbē ingres
si magna cū difficultate ad nostrū venim⁹ hospitiū. ob hominū camelorū equorū ⁊ asinorū pressuras.
quas ꝑtrāseūtes ꝑcussi fuimus ⁊ tracti. irrisi atqꝫ clamorib⁹ cōtumeliosis lacessiti supra modū. Vi-
dim⁹ q̄ꝫ plurimas ꝑ ciuitatē coq̄nas ꝑ vicos ⁊ plateas. qꝛ sarraceni raro intra suas coquūt edes: sꝫ
coctos emūt cibos. Et diceba͞t nobis ꝙ circiter. xij. milia cocorū essent in Chayro. quorū multi per ci
uitatem cum coquina sua transeunt. portantes supra capita sua ignem ardentem, ollas bullientes. ⁊

carnes in verubus assantes. hoc sepenumero vidimus oculis nostris.
Die. xv. octobris domi māsimus quiescētes. ⁊ quia mercatores ꝗdam veneciani ꝗ in Chayro erant. auisatos nos fecerāt: vt celerius inde recederemꝰ instetimus apud patronū ⁊ hospitē nostrū trutzelmannū humiliter deprecātes vt nos quātotius in Alexandriā conduceret anteqꝫ naues venetorum inde abirent. Habent nanqꝫ veneti semper vnum ex suis in Chayro qui ⁊ cōsul vocatur. qui pro defensione mercatorum in Alexandria ⁊ mercantiaꝝ apud Soldanū laborat
Die vero. xvi. octobris que erat festū sancti Galli cum esset eclipsis lune. sarraceni vlulatu ⁊ clamore ingenti omēs excitabant ad supstitiones exercendas. quibꝫ tempore eclipsis solis aut lune studiosius intendūt. Facto mane castrū domini Soldani cū trutzelmanno nostro intrauimus. vbi mirabilem ordinē ⁊ numeꝝ maximū seruoꝝ Soldani vidimꝰ. multitudinem etiā ingētem equoꝝ ⁊ stabula grandia. ⁊ habitacula magna. de quibꝫ omnibꝫ tediosum esset scribere ⁊ forte etiā creditu difficile. Ibi primū vetus illud palatiū ꝓhodie desolatū nobis fuit ostensum. quod quondam greci inhabitabant tpe mahumeti. extructum fortissimis muris ⁊ edificijs vt ruine demonstrant.
Inde in aliud castrū qđ Soldanus inhabitat ꝓcessimus. vbi ꝑ duodecim portas ferreas ingredi oportet āteqꝫ ad Soldanū veniat. Per has introducti ipm in throno regis vidimꝰ residentē in vestitu cādido. ⁊ plurimos māmalucos in ordine suo cū multo silentio reuerēter ipm circūstantes. Ibi etiam plures antiꝗ graues ⁊ maturi viri circa ipm astabant. post modicā horā egrediēte trutzelmāno nostro ⁊ nos castrū exeūtes. venimus in latissimā quandā plateā siue foꝝ amplū valde. vbi cameli asini ⁊ equi vendūtur. quoꝝ ibi tūc maxima copia erat. aderantqꝫ plurimi ex māmalucis ꝗ equos venales cōtemplant. Tandē cum labore domū reuersi ꝗdam ex nostris facto prādio balnea intrauerunt. Sūt nempe ꝑciosa ⁊ polita estuaria illis in regionibꝫ ⁊ ciuitatibꝫ Ex vario marmore facta. seruicia etiam sarracenoꝝ balneatoꝝ satis sunt studiosa. habētqꝫ mirabilem modū ad rectificandū mēbra balneātium. quidā vero ex nostris socijs vagātes ꝑ ciuitatem in domū quandā fuerūt adducti in qua grandis fornax stabat habēs cōcauitates. in quas certo tēpore tria aut quattuor milia ponūtur oua gallinaꝝ. aucaꝝ. anserū. ⁊ columbaꝝ. ⁊ fimo cooperiūtur. carbonesqꝫ in debita ꝓportione fornaci imponūtur. ex quoꝝ ardore oua calescūt ⁊ vitella viuere mox ac pulli crescere paulatim incipiunt. ⁊ ita absqꝫ incubatione matꝝ excubātur simulqꝫ sub manu pastoris ad pascua ducunt. vt oues vel ad foꝝ vt ibi vēdant. Et ꝙuis id ficticiū videri possit. tamē reuera ita sese habet. nimirū animalia illa que humana arte ⁊ industria excubātur. disciplinabiliora sunt his que ꝺm naturam sue speciei generātur. sequūtur em̄ homines sicut pulli suas matres.
Sequenti biduo ad recessum nos parabamus ⁊ interdū ad videndū rara ⁊ mira hincinde vagabamur. qui vero ex nostris Soldanū prius nō viderāt illo in tēpore viderūt. Porro die. xix. octobris ꝗ erat dominica. xxi. post octauas trinitatis. cōuenientibꝫ nobis in vnū vt missam in loco solito audiremꝰ. ecce due vxores trutzelmāni vt misse interessent aduenerūt. ad quaꝝ ꝑsentiam dū trepidaremus qꝛ paganas reputauimꝰ dixerūt se esse xpianas de ecclesia catholica. nec nisi in fide nostra se mori velle affirmabāt ⁊ ita nobiscū missam pariter audierūt.
Porro pacto prādio rebꝫ omnibꝫ dispositis ad recessū. bursas nostras aperiētes ꝓ hospitio ꝓ familia proqꝫ naui cōducta. ꝓ asinis ⁊ equis ꝗ nos cū rebꝫ nostris ad nylū deducerēt pecunias exposuimus nō paucas. ꝗ facto ꝓcedente trutzelmāno ꝑ mediū chayri ꝓcessimus in asinis cū sarcinulis nostris cōtra nylum. qua in via irrisiones iteꝝ ⁊ cōtumelias atqꝫ etiā ꝑcussiones sustinuimꝰ nō ꝑuas. At vbi ad portū nyli applicuimꝰ ⁊ paratam ingressi fuissemus nauē. trutzelmānus chayrinus ad ꝓpria rediens nobis valedixit. ⁊ quendā alium sarracenū dolosum in locum suū surrogauit. qui nos in alexandriam vsqꝫ conduceret.

¶ De transitu ex Chayro per Nylum versus alexandriam,

Itaqꝫ nauigātes ꝑ Nylum bidui spacio venimus lento satis cursu ad ciuitatē cui nomen Rossetū. Inter nauigandū aūt ꝑtransito oppido quod Uoy vocat. Ab inde vsqꝫ rossetū circūspiciētes delectabiles pulchras ⁊ fertiles valde ad dexteram ⁊ leuā vidimus regiones: habētes ab vna ꝑte Asiam. ab alia Affricā. Nylus em̄ has duas mundi ab inuicē ꝑtes secernit. Oppida etiam amena ⁊ villas multas vidimꝰ. terrasqꝫ ortis. agris ⁊ viridarijs amenissimis exornatas. in quibꝫ cannamelle. dactili ⁊ alij fructus multiphari crescūt. quoꝝ similes omnibꝫ illis in terris nō vidimus vsqꝫ. Ueꝝ hec amenitas ⁊ vbertas tantū in illis erat terris circūiacentibꝫ quas nylus extra alueum suum effluens perfundere poterat ⁊ irrigare. reliqua vero terra ab vtraqꝫ parte arenosa erat sterilis ⁊ deserta. Habuimus etiam multas naues obuiam que de Alexandria in

d ij

42

Venetij semp vnu in Chairo habet
De Castro Soldani
No Soldani maiestate videntes
De Balneis
Mirabile aliqd de incubatione ouorum
Nota Nilus diuidit duas ptes mundi Rossetum ciuitas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Chayrum ꝑgebant. ⁊ he a sarracenis funibꝰ sursum ꝑ Nylū trahebātur. quemadmodum naues ex
Colonia ꝑ rhenū eq̄uis magūtiam trahūtur. Aliq̄ue etiā naues speciebꝰ aromaticis onuste nos co
mitabātur. vidimus etiā in flumine nyli plurimos cocodrillos qui bestijs. piscibꝰ. ⁊ hominibꝰ insi
diātur. erantqꝫ aliqui grossi valde ⁊ longi ad staturā hominū duoꝝ ꝑtingentes. Aliqui etiam maio
res. aliqui vero minores. habētqꝫ bestie ille sordidos ⁊ horribiles aspectus. corpus vero durissimis
squamis vndiqꝫ cōpactū atqꝫ cōtectum in modū thoracis. quaꝝ forme siue figure alias lacertis ī ca
pite ꝑsertim caudis ⁊ pedibꝰ assimilant. Nusqꝫ reperiūtur alibi nisi in isto flumine sub Chayro et
non supra. Ueꝝ etiam in mari galilee aliquādo inueniūtur sicut ⁊ pleriqꝫ alij pisces in isto flumine
abūdant. quoꝝ similes ꝑfatum mare galilee habet. qui in nulla alia reperiūtur aqua. Unde nōnul
li opinātur q̄ cōgregatio aquaꝝ dicti maris galilee partim ex nylo effluat ꝑ occultos terre meatꝰ. So
lent naute captis cocodrillis pelles detrahere. ⁊ easdē desiccatos mercatoribꝰ vendere qui eas in lon
ginquas ducentes terras. pelles falso asserūt esse draconum.

Die itaqꝫ. xxij. octobris illuscēte. in ip̄m portū Rosseti applicuimꝰ. nec vltra ducūtur ꝑegri
ni nauigio ꝑ nylū nisi vsqꝫ huc vt cōmuniter. ⁊ abhinc in camelis ⁊ asinis Alexandriam
aduehūtur. Qđ ideo fieri dicimus ne xp̄iani ostio nyli ꝑncipalia ꝑ que īfluit in mare pos
sint explorare aut inuenire. Nā his cognitis ⁊ cōpertis a mari magno naues in nylū pos
sent inducere ⁊ ita egypto nocumēta inferre. Porro anteaq̄ res nostras de naui deponeremꝰ intel
leximus q̄ om̄es asini ⁊ cameli illius oppidi ad quendā vsum necessariū illo die fuissent assumpti. q̄
fiebat q̄ nobis neq̄q̄ seruire poterāt nisi in crastino. dicebaturqꝫ nobis q̄ si die illo tederet ibi nos
manere aliā possemus cōducere nauim ⁊ inde vsqꝫ in mare descēdere. ⁊ tandē de mari res nostras ale
xandriā inferre. qđ cū nobis placuisset cōducta naui alia ⁊ sarcinis nostris trāspositis de ꝑori in eā
magnis clamoribꝰ nauclerus prior impetijt naulū. postulans sibi solui. xxiiij. scꝫ ducatos quod ta
men trutzelmāno chayrino antea exsolueramꝰ. Sed nauclerus cōstanter affirmabat nil inde se acce
pisse. vnde breuiter vt inde recedere ⁊ abire possemus naulū denuo soluere oportebat. nec est em̄ ibi
xp̄iano peregrino locus vel oportunitas iusticiā inuocādi vel ad iudices recurrendi. Nimiꝝ ꝑusqꝫ
cōtra nequissimū illū trutzelmānū chayrinū iure ꝑcessissemꝰ omnē nostrā substātiā exposuissemus.
immo ⁊ in periculo vite nostre fuissemꝰ nō paruo. ob eius tū potētiam tum fraudem. Igitur redem
pti a vexa per datas pecunias per aliud nyli brachiū innumeris laboribꝰ remoꝝ tractu ⁊ funiū per
aliud nyli brachiū descendimus in mare cursu vltra modū tardo ⁊ lento. Inter hec quidā sarracenꝰ
per desum lutū cū lancea ad litus veniens ꝓcedere nos ꝓhibebat nisi quilibet nostrū vnū sibi ma
dinū dedisset. Faciunt aūt. xxv. madini vnū ducatum. datis madinis rursum in litore multū ꝓspe
ximus populū cōfluxisse ⁊ multa hominū tētoria sicut sepe antea ꝑ desertum videramus. Erāt autē
arabes qui accurrētes funes ex manibꝰ trahentiū nauim rapiebāt nosqꝫ ad litus tractos cōpellebāt
iterū aperire bursas dicētes sui iuris esse q̄ quicunqꝫ eos transiret aut sponte ꝓpria aliquid eis exhi
beret aut certe vi eum spoliarēt etiam si Soldanus ipse transiret. Asserūt em̄ arabes se ideo omniū
esse nobilissimos q̄ spolijs dūtaxat viuūt. ⁊ in solitudine morātur. nec ciuitatem nec villam nec do
mū vllam habētes sed cū tentorijs de loco ad locum transmigrātes. Ipsis sic muneribꝰ cōpescitis in
quādam venimus planiciem vbi nylus ex vtraqꝫ parte alueū suū egressus totam terre sup̄ficiem ita
operuerat vt quasi mare videret quo accidit q̄ naucleri pre latitudine ⁊ effluētia aque cōfusi verum
nyli alueū ꝑdiderunt. a quo longius ꝓiecti in tenuem deueniētes aquā in incertū ferebātur quousqꝫ
nauis terre limoqꝫ infixa mansit immobilis stans aliquādiu donec naucleri in aquā descendētes
maximo cum labore nauim a loco propulerunt. quo facto iterum infixa humo stetit. vnde modo si
mili amota tandem immobiliter terre adhesit. nec aliquo poterat inde labore euelli quo nostro peri
culo aliarum nauiū naucleri cautiores facti. a via ista nostra diuerterūt. Porro vsqꝫ ad solis occubi
tum ibi manentes nō paruam die illa ⁊ nocte sequenti miseriam patiebamur. nullum coctū cibum
sed panem dūtaxat paximacium vescentes ⁊ bibentes aquam turbidam ex Nylo. in medijs flucti
bus diem illam ⁊ noctem agentes. In crastino vero diuo munere vento afflante secūdiore impletis
velis inde fuimus erepti. ⁊ ita vsqꝫ ad ostium quoddam priuatū arte factum per quod nylus influit
in mare repente eiecti. Cūqꝫ iam pene in litus venissemus alexādrinum iteꝝ nouas exponere pecu
nias ⁊ dare naucleris cogebamur. de quibꝰ in cōuentione cum eis mētio nulla fuerat facta. Tādem
ex naui in terrā descēdentes res nostras ⁊ sarcinas in singularem reposuimus locū. eo q̄ super litus
maris multa substātia de speciebꝰ aromaticis erat cōstituta. ⁊ sarraceni circa eas ⁊ camelarij cū came
lis res ip̄as in Alexādriā ducturi q̄ adhuc ad tria miliaria germanica distabat nō ꝑua. Porro ꝯten
tio magna inter camelarios erat. q̄s eoꝝ prior suis inueniret res camelis īponēdas Pari mō de rebꝰ

No[ta] Cocodrillus piscis est cuius figura supra habetur

de falsis pellibus draconum

Nota nequiciam Sarracenorum in peregrinos et multa mala ibidem passi

Nauclerus id est dominus sive rector navis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

nostris accidit ferendis. Igitur a mari procedētes versus Alexādriam fertilissima mōtana palmis repleta habuimus ad dexteram. ad sinistram aūt latissimū campū in quo sassis fontes siue saline extant. Omnis nāqꝫ aqua tempore inūdationis nyli ⁊ excrescentie maris in sal sapidissimū solis feruore decoquitur. Unde ⁊ regio illa tota est alba quia sale vndiqꝫ respersa. Accelerauimus itaqꝫ iter eo ꝙ fame ⁊ siti. vigilijs ⁊ laboribus affecti. Quippe qui triduo absqꝫ coctis cibarijs fueramus ipso eodem sero Alexādriam ingredi sperabamus. Vidimus aūt in processu multas veteres structuras siue ruinas. quasi grandis aliqua ciuitas olim ibi stetisset. venimusqꝫ ad quēdam cliuū per cuiꝰ crepidinem cum ascēdissemus gloriosam ciuitatem Alexādriam sub oculis habebamus. mare magno pro parte vna cinctam. ꝑ alia amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circūseptam. Est em̄ vbera satis gleba. que suo tempore fecūda nyli aqua irrigatur. ibi crescūt musi fructus scilicet dulcissimi quoꝝ similes vidimus in orto balsami in maxima copia. ita ⁊ alij fructus varij de pomerātijs lemonijs dactilis cassia citrinis ficubꝰ ⁊ huiusmodi. sed pira vel poma ibi crescūt nulla. Sūt etiam in illis viridarijs habitacula hominū pulcherrima pro hominū recreatione facta ⁊c̄. Ibi aues capiūtur quedaꝫ candide ⁊ albissime que merule nūcupātur. Ibi ⁊ leopardi inueniūtur quos arabes adhuc paruos capiūt ⁊ vendūt vnum pro ducato. Igitur cū ad vrbem ipsam venissemus portam proximā ꝑ quaꝫ intrare volebamus sarraceni clauserūt. atqꝫ nos ꝑ totam ciuitatem latitudinē supra fossata ciuitatis circūire coegerūt ⁊ id pedestres. ⁊ cum longo ⁊ tedioso ambitu ad aliam venissemus portam. crudelem repperimus exactorem q̄ de hominibꝰ camelis ⁊ asinis vectigal graue exigebat. quo soluto intromissi per primā portam altam ⁊ magnā ferreis seris ⁊ ianuis firmatam. putabamꝰ nos in pace vsqꝫ ad hospitium ꝑuenturos. processimus ergo inter altos muros ⁊ fortes. ⁊ ad aliam portam venimus ferream ⁊ grādem. quā multi sarraceni circūstabant cūqꝫ intrare cum bestijs nostris cōtenderemus. fustibꝰ nos retrorsum abegerūt. moxqꝫ currentes aliqui primi etiā portam. seris ⁊ repagulis recluserunt. ⁊ reuersi etiam hanc secūdam claudētes. nos in medio stare dimiserunt. atqꝫ ita conclusi inter duas portas altissimis muris ⁊ turribus circūsepti sedentes paximates nostros comedebamꝰ ⁊ aquam que chara ⁊ modica nobis erat potabamus. nec aliud quippiam etiam hac vice habere poteramus.

Porro nocte illa pleriqꝫ ex nostris cōperegrinis murū exteriorem ascēdentes fortalitia ⁊ fossata ꝑ circūitum cōtemplabamur. qui nunq̄ se pulchriorem aut melius munitā ciuitatem decoris menibus ⁊ firmis. altisqꝫ muris ⁊ turribꝰ vidisse affirmabāt. ab intus aūt nō ciuitas sed pene aceruꝰ lapidum videtur plena ruinis ⁊ desolationibꝰ. Cum aūt mane illuxisset apertis portis ꝓ trutzelmanno nostro Alexādrino nūcium misimus rogantes vt q̄totius aduenie̅s nos introduceret. qui cum venisset. litteram quā a Soldano acceperamus ei dedimus. dominis in porta residētibꝰ exhibendā quam acceptam. osculato reuerēter sigillo legerūt. lecta vero littera incipiētes a nobilioribꝰ peregrinis vnū post alium nudātes vestibꝰ perquisierūt. inter quos dominꝰ Johānes de Solms primus fuit sic ꝑscrutatus. deinde alij per ordinem. Quicquid aūt de pecunia ⁊ alijs rebꝰ venalibus apud nos in portis ⁊ saccis inuenerūt. in locū vnum seorsum deposuerūt. ⁊ cum om̄ia ⁊ singula exacte ꝑscrutati fuissent ſm rerum ꝓportionem pedagium acceperūt. clericos ⁊ religiosos immunes ⁊ absqꝫ theloneo transire permittētes. Nam quicq̄d infertur vel effertur. decimus de eo denarius exigitur. ⁊ nemini in hoc vlla fit gratia. Ingressi ergo ciuitatem cum tam miserabiles vndiqꝫ cerneremus ruinas obstupuimus. ammirātes vehemēter ꝙ tam miseriam ciuitatem circūdarent muri tam firmi et decori. Ducti ita in curiam regis Sicilie que est fonticus cathalonioꝝ. ab ipso curie inhabitatore. qui consul cathalonioꝝ cognominat̄ humaniter ⁊ benigne fuimus suscepti. assignatisqꝫ cameris res nostras intulimus in eas. Est autem fonticus domus grandis in qua ⁊ negociatores ⁊ merces eorum conseruātur vbi ⁊ forum rerū venalium habēt. Quāuis em̄ ⁊ veneti in Alexādria duos habent fonticos ⁊ ianuēses vnum. peregrini tam̄ abolim in fontico cathalonioꝝ se recipere consueuerūt. Nam ⁊ ab eiusdem fontici consule protegūtur trutzelmāno Alexandrino sibi auxiliū ferente Mox rebus collocatis peregrini nobiles cōspectui. Admiraldi. id est prefecti ciuitatis presentādi per trutzelmānū ip̄m alexādrinū conducebātur. quos ille pacifice susceptos. benigneqꝫ allocutos singuloꝝ nōia exquirēs. in cartha iussit cōscribi. sicqꝫ ad sua redire loca ꝑmisit.

Porro quidam ex nostris cōperegrinis facta conuentione cum consule cathaloniēsi. commensales eius fuerunt. cibo ⁊ potu perparco vtentes apud eūdem. qui tamē non nisi argenteis vasis inferebatur. Alij vero cum domino de Solms in sua manserūt camera. edentes ⁊ bibentes iuxta votū et placitum ipsorum.

Altera die que fuit. xxv. octobris post auditam missam in capella curie memorate que capellanuꝫ habebat sacerdotem religiosum de ordine predicatoꝝ. clamor magnus ⁊ tumultus strepitusqꝫ popu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

lorum insonuit iuxta mare vnde exterriti in altiora conscendimus curie loca. inde prospecturi quidnam esset ⁊c. Et vidimus fustes ⁊ grippas cum armatis nauibꝫ applicare in portum. quem intrātes bombardaꝝ fragoribꝫ ⁊ clangoribꝫ tubaꝝ populorūq̃ȝ clamoribꝫ aerem replebant. Erāt aūt sarraceni quendam ꝑpotentem de affrica sarracenū conducentes qui in mechā sepulchrum Mabumeti visitaturus peregrinabatur.
In mari aūt existētes idem sarraceni inuētam nauem cū. xiij. xp̄ianis rapuerūt. rebusq̃ȝ inter se diuisis ipsos xp̄ianos alexandriā vēdēdos adducebāt. Ipos vero sarracenos cum ad litꝰ applicuissent māmaluci alexādrini ⁊ ciues armis decorati de ciuitate exeūtes honorifice susceperūt. ⁊ cū pompa magna ac multis clamoribꝫ ciuitatem introduxerūt cū spolio prefato.

Die. xxvi. octobris que fuit dominica. xxij. post octauas trinitatis audita missa sumptoq̃ȝ prādio domi māsimus quiescētes. neq̃ȝ eīm adhuc secure tuteq̃ȝ exire poteramus. eo q̄ trutzelmānus alexādrinus (cui quā tenebamur pecuniam nondū exsolueramꝰ) debitam nobis necdū prestitit tutelaȝ. Qua videlicet pecunia soluta (magna satis) in crastino nos ad portam duxit ciuitatis q̄ ducit ad mare. ⁊ dominis q̄ in porta sedebant nos exhibens. intrādi ⁊ exeūdi quotiens liberet nobis indulsit libertatem.

Sequēti die que fuit Symonis ⁊ Jude apostoloꝝ post diuina celebrata. in eū ducti fuimus locum vbi quondā erat carcer ⁊ adhuc est. in quo inclita virgo ⁊ martyr sancta Katherina expoliata. ⁊ scorpionibꝫ prius cesa. diebꝫ duodecim sine cibo ⁊ potu māsit clausa fame ⁊ siti cruciāda. sed dominus cibū ei per colūbam ministrauit. In quo etiam loco regina ⁊ Porphirius miles. angelorum viderūt exercitum circa martyrem eā consolātes ⁊ ad tolerātiam martyrij animātes vt habet̃ in eius legenda. In hūc sanctū locū post multos rogatus fuimus introducti. ⁊ vidimꝰ ante dictā carcerem duas marmoreas stare colūnas satis eminētes. ab inuicē passibus. xij. segregatas. super quas horribiles rote seu machine fuerāt locate ⁊ posite. quibꝫ virgo ipa speciosa debuit discindi frustratim. sȝ ea orāte confracti sunt ⁊ quasi quattuor milia gētilium inde necati. Eodē etiam in loco quinquaginta illi rethores qui de diuersis vocati ꝓuintijs illo cōuenerunt. in omī sapientia eruditi cū Katherina coram cesare disputatorio certamine pugnaturi. quos virgo ipa sacra. maxima in labijs eius diffusa gratia a deo deuicit vt ⁊ respōsis deficerēt. ⁊ se conuertendos ad xp̄m apertis vocibꝫ exclamarēt. Cesar ipe furibūdus igne fecit cremari. sȝ vestibꝫ coꝝ ⁊ capillis illesis multi crediderūt in xp̄m

Inde transeūtes venimus in locū vbi aula Alexādri magni ferebat̃ stetisse. nam hodie in signuȝ ⁊ memoriā eius stat ibi mire altitudinis ⁊ latitudinis colūna ex lapide vno preciosa. capitelluȝ habens acutū que procul cernentibꝫ quasi turris alta apparet. Est aūt coloris rubei multis caracteribꝫ inscripta. qui veteꝝ litere fuisse ꝓhibētur maior multo ⁊ altior illa columna que Rhome ad sanctuȝ Petrū hodie stat. quā dicūt olim ex Alexādria iuxta illā fuisse collocatā ⁊ inde romā translatā. Est et alia foris alexādriam altissima colūna quā pompeyanā nominātꝫ q̄ eā pompeius in sui memoriam fieri fecit. quā etiam vidimus in ingressu ciuitatis

Inde ꝓgrediētes venimꝰ ad ecclesiam ad sanctā Sabban appellatam edificatam in eo loco vbi virgo sancta katherina ante passionē suā in curia morabat̃ regali. familiā suā defuncto patre Costo rege cui vnica erat gubernās. hāc ecclesiam greci monachi inhabitāt.

Locus aūt vbi martyr xp̄i katherina fuit decollata hodie mōstratur extra vrbem Alexandrinaȝ Suntq̃ȝ ibi due marmoree colūne magne in eius memoriam quondā erecte. fuitq̃ȝ ex eo loco corpꝰ eius virgineū angelicis manibꝫ in mōtem synai trāsportatum. Hic locus tēpore passionis ⁊ martyrij sacre virginis fuit intra ciuitatem alexādrinam que tunc temporis multo maior ⁊ latior fuit atq̃ȝ gloriosior q̄ȝ nūc fit. Est insup in ipa vrbe ecclesia ad sanctū marcū dicta. quā Jacobite inhabitant in eo loco constructa. vbi ipe sanctus euāgelista ꝓhibetur habitasse. ⁊ sepenumero diuina ibi officia celebrasse. Quāq̃ȝ eīm pro sua humilitate pollicem sibi absciderit vt sacerdotio reprobꝫ haberetur tamen dei ꝑualente iudicio ⁊ auctoritate petri alexādrie est episcopus ordinatus. Hoc in loco missam in pasca celebrans fune in collo eius misso tractus est per ciuitatem istam. gratias agens deo. Inde reclusus in carcerem a christo iesu ⁊ angelis sibi apparentibꝫ cōfortatus cum postera die iterum ad collum eius funem ligarent ac per ciuitatem traherent ait. In manus tuas domine commēdo spiritum meum. ⁊ ita spiritum reddidit creatori. Hoc in loco a veris religiosis sepultus primū fuit. sed postmodum apud venetias est trāslatus. Est ⁊ alia ecclesia iacobitarum in alexandria que ad sanctum Michaelem dicitur. in qua est sepultura peregrinoꝝ xp̄ianorum qui ibi manētes debitū carnis exsoluunt. Nam ⁊ dominus Johannes comes de Solms dominus in Myntzenberg iunior ⁊ nobilior inter nos cōperegrinos dissenteria vexatus cum diem ibi clausisset extremū; omnibꝫ de-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

notissime susceptis sacramentis. hac in ecclesia fuit tumulatus. Cuius transitus ⁊ mors, pfecto merori ⁊ luctui nobis multo fuit.

Ostenditur quoq̄ Alexandrie locus in quo sanctus Johannes elemosynarius quondā patriarcha Alexādrinus, martyriū suscepit in confessione vere fidei psistens. vt in eius legenda habetur Sunt preterea in quattuor fonticis xp̄ianorum in Alexandria. pulchre q̄dam ⁊ ornate capelle. capellanos habentes latinos vel religiosos presbyteros vel seculares quas intermanēdum ibi sepius visitauimus. Porro his dieb⁹ quib⁹ Alexādrie fuimus. multe naues galee ⁊ fustes in portum applicuerunt. multeq̄ fiebant depdationes. Nam veneti nauem vnam onerariam neapolitanā que Alexādriam properabat spoliauerūt. eo ꝙ tunc tēporis graues inter eos ⁊ regem Neapolitanū inimicitie ⁊ guerre versabantur.

Aduenit etiam illis dieb⁹ galea quedā christianoꝝ de transmarinis partib⁹ in qua alemani q̄dā erant qui ⁊ dixerūt nil aliud in sua habere galea. nisi nuces auellanas in valore. x. miliū ducatorum que in orientalib⁹ nō crescunt terris ⁊ proinde care illic habētur. Ferturq̄ ꝙ vltra cētum annos ibi sint durabiles. ita ꝙ nec marcescūt nec tabescunt nec vermib⁹ corrodūtur. quib⁹ tamē defectib⁹ apud nos vltra vnū seruate annum subiacere noscūtur.

Illis etiam dieb⁹ videntes Alexādrini q̄ per mare vagabātur nauem alienā portui applicare. ⁊ eam expugnātes ceperunt. captamq̄ introduxerūt in portum victores. spolia inter se distribuētes more piratarū. Nisi em̄ naues alexādriam applicare volentes potēter sint armate ab ipsis alexandrinis anteq̄ in portum venerint spoliētur. que cum intrauerint secure sunt q̄diu steterint in eo. Grandis etem̄ est sarracenis cura pro custodia portus illius. vnde ⁊ duos qui intra ciuitatem habētur mōtes. qui hominū manib⁹ facti sunt assidue cōscendūt vt maria cōtemplentur. longe lateq̄ inde prospicientes si qua videant vela que mox vbi viderint Amiraldo denūciant. qui cursoriam emittēs nauiculam de cōditione inquirit aduētantium. Et q̄q̄ forte creditu sit difficile tamē omnino ita sese habet quod narrabo. Ipse Amiraldus semp apud se quasdā disciplinatos habet colūbas sic edoctas vt quocūq̄ perrexerint inde in ipsius amiraldi curiam reuertātur Earū duas aut tres naucleri emissi in occursum nauiū secum recipiētes educūt per mare. vsq̄ ad locum in quo aduentātes possunt explorare. vbi mox conscriptā cedulam cōtinentem que scitu necessaria sunt ad collum vnius suspendunt columbe. eamq̄ sinūt auolare. que cōtinuo volatu ad mēsam vsq̄ amiraldi zedulam afferens q̄uales sint veniētes indicat. Et si post primā emissam colūbam aliud quidpiā amiraldo fuerit significandū mox secūdam emittūt colūbam vel etiam tertiam si necesse fuerit. ⁊ ita longe anteq̄ naues portū intrent amiraldus de eis est edoctus. dicit etiam ꝙ alias habet colūbas quas vsq̄ in Chayrum transmittit ad Soldanū tempore quo aliquod repētinum ⁊ arduū inciderit negocium sibi necessario significandū. Porro si naucleri ab ipo amiraldo missi nauiū cōditiones inuestigare nequerint. hoc ipm p colūbas sibi renūciant. qui statim armatas mittit fustes tradēs in mādatis vt aduenientes inuadant. depdent. ⁊ spolient. qđ ⁊ faciūt nisi eos inuenerint fortiores vt dictum est iam supra

Die tandē. xxix. ad loca ciuitatis videnda hincinde euagātes. merces presertim cōsiderauimus fonticoꝝ. qui om̄es pleni mercib⁹ erant. pter solum fonticū cathalonioꝝ in quo nil aliud nisi quidā seuissimus iacebat leopardus fune ligatus.

Preterea sarraceni ⁊ xp̄iani passim in eo pariterq̄ comedebant ⁊ bibebant. Januensiū vero fonticus domus vtiq̄ pulchra ⁊ magna erat. ⁊ multi negociatores ⁊ merces p̄cise in ea. Inde ambos venetoꝝ perlustrauimus fonticos. ⁊ preter merces quas ibi repperimus copiosas. vidim⁹ struthiones in eis grandes incedere. que ferrū sibi piectum comedebant. Porcū etiam ibi veneti nutriebant quē solum ⁊ vnicum in transmarinis partib⁹ illic cōspeximus. Multo em̄ magis sarraceni abhominātur porcos q̄ iudei. qui nec illum vnum paterētur viuere nisi ad preces venetorum Soldanus ei vitam indulsisset. Demū thurcoꝝ intrauimus fonticum. in quo negociātium multus erat tumultus. sic ⁊ in fontico maurorū ⁊ ethiopum. sic ⁊ in fontico tartarorum. vbi preter cetera. nobilissimas res. id est homines. vilissimo precio vidimus venales vtriusq̄ sexus. iuuenes ⁊ iuuēculas. pueros ⁊ puellas. mulieres etiam quasdā qui paruulos habebant ad vbera pēdentes. qui om̄es ibi sui expectabant vēditionem. ⁊ vilissime tractātur atq̄ turpissime dum ab emptorib⁹ probātur sani ne sint aut egri. valentes aut inualidi ⁊c.

Denudātur etiam puelle ⁊ currere atq̄ saltare cogūtur. ⁊ hūc in modum varie exquirūtur an sint sine defectu vel non ⁊c. Singulis aūt noctibus om̄es fontici per sarracenos a foris claudūtur neq̄s ingredi possit vel egredi. sed ⁊ his diebus ipi in muschkeis congregātur ⁊ quādo precipuas habēt solēnitates. nec sunt in alexādria domus ulle dictis fonticis pulchriores ⁊ ornatiores. His pspectis

ad mare accessimus vbi magnus erat hominū cōuētus circa mercatores qui species aromaticas sac
cis imponebāt. Siq̄dem dū in camelis species ad mare de fonticis educūtur nauibꝫ inferende. sar=
racenoꝝ officiales stantes in litore saccos euacuant. pscrutantes ne forte aliquid pciosum inter spe=
cies absconditū efferat. Cūqꝫ ita circa species laborat̄ paupes ⁊ inopes multi adcurrūt. ea q̄ manꝰ
fugerint imponentiū raptim colligētes. ⁊ q̄ furtim auferūt mox in via sedentes vendunt.

Die vero. xxx. octobris due quedam alie venetiane galee venientes de affrica. quas galeas
de Traffico cognominat̄. portui applicuere Alexādrino pari modo ibi onerande sicut et
ille quattuor que ibi erāt iam onerate. Eodem die tractare cepimus ⁊ cōuenire cum gale
arum patronis. super nostro cum eis recessu. ⁊ pcerto duriores eos nobis reperimus q̄ꝫ
sarracenos. Nam quia sciebāt nos cum eis oportere recedere. multū nimis ⁊ insolitū a nobis nau=
lum exigebant. Factumqꝫ est vt in ipa conuētione peregrinorū societates ab inuicem soluerētur. il=
lis in istam galeam alijs in aliam se recipientibꝫ. nos vero in galea domini capitanei ⁊ domini cōsu/
lis venetoꝝ esse maluimus. cuius galee patronus. dominꝰ erat Sebastianus cōtireni. contulerūt se
quoqꝫ ad nos dominꝰ Johānes archidyaconus trāsiluianus de vngaria. ⁊ frater felix ordinis pre/
dicatorum de Ulma lector. Cōuentione aūt facta. pluribꝫ adhuc mansimus Alexādrie diebꝫ. inui=
ti tamē ⁊ coacti. galeaꝝ expeditionem prestolātes. quo in tēpore dominꝰ in Solms vt supra memi=
ni. rebus excessit humanis. cuius sepulture ⁊ funeri. debitā ⁊ oportunam operā impēdimus. plan=
ctum amarū faciētes super eum. Obijt autē in nocte ipsa que diem p̄cedebat omniū sanctoꝝ. Quo
mortuo in eam quā cōduximus secessimus galeam Alexādriam vlterius deinceps nō ingrediētes
saltem ad manēdum. sed in galea dormiuimꝰ manducantes ⁊ bibētes cum patrono. Persuasum siq̄
dem nobis erat vt octo vel decē diebꝫ ante galearū recessum. clamdestine eas ingrederemur atqꝫ res
nostras nō simul ⁊ semel sed p partes ⁊ diuersis tēporibꝫ educeremus. quia per singulas custodias
sarraceni de omnibꝫ rebꝫ ⁊ personis graue exigūt pedagium siue theloneū. decimū denarium de cen
tesimo iuxta suum cōpatum recipientes.

Sunt autē tres custodie inter mare ⁊ ciuitatem. Quaꝝ prima est circa portam inferiorē q̄ ducit in
vrbem. Secūda vero longe ab ea in exteriori porta que ducit ad mare inter muros ciuitatis Tertia
autē est in litore maris. In his omnibꝫ officiales Soldani. omnes tā intrantes q̄ꝫ exeuntes diligen
ter examināt ⁊ perscrutātur. ⁊ potissimū mercatores ⁊ merces eorū. Ego vero auxilio trutzelmanni
nostri Alexandrini cui non paucos propinaui ducatos. obtinui ꝙ res mee per dictas custodias si/
ne perscrutatione fuerunt educte.

Porro die tertia nouembris ad iussum capitanei galea nostra in altū fuit ducta secus nouū castellū
quia iam naues parate erāt ad recessum. vnde oēs peregrini cōsocij nostri qui adhuc in ciuitate ma=
nebant ad suas se p̄sentarunt galeas. que omes iussu ⁊ nutu suo: ex ordine nostre coniūgebantur. iu
xta dictū castrum quod profecto egregiū est ⁊ forte portū cōcludens muniensqꝫ Alexādrinum. Est
enī portus ille multū scopulosus. ⁊ per scopulos a litore vsqꝫ in mare murus multis turribꝫ precla=
rus ⁊ munitus ē deductus. atqꝫ in extremitatibꝫ scopuloꝝ ⁊ muri illius. castrū est extructū prefatū
in mari. quod modernus Soldanꝰ fieri fecit consilio ⁊ industria vsus cuiusdā mamaluci alemani
ex Oppenheim diocesis Maguntine nati. qui iāpridem relicto paganismo. ad sancte matris eccle=
sie sinum reuersus est locuples ⁊ prediues.

In portū illum nulla potest ingredi nauis nisi castro huic loco Soldani reuerētiam exhibeat velū
remittendo. Uerū cum in loco illo cōsisteremus diebꝫ quattuordecim ibi māsimus. longissimas ha
bentes horas ⁊ tedio grauissimo affecti. omni quasi momēto galearū transitum expectantes. quo in
tempore multis fuerūt vexati molestijs galearū patroni. ⁊ vnus etiam eorū grauiter vulneratꝰ a sar
racenis. multaqꝫ eis euenerunt incōmoda. qui post galee eductionē a terra in altum: denuo ciuitatē
intrauerūt. Illis etiam diebꝫ scisma fuit inter patronos alijs recedere volentibꝫ. alijs adhuc manere
amplius cōtendētibꝫ. ⁊ nisi dominꝰ capitaneus sequestrū se ⁊ mediū interposuisset. ab inuicem fuis/
sent diuisi. Obstitit enī nec voluit vt quisqꝫ recederet donec oēs ⁊ singuli expediti essent ad plenum.
Igitur cum dies quintadecima nouembris aduenisset: omnibꝫ ad recessum preparatis. prospero flā
te vento. solutis nauibus. leuatis anchoris. expansisqꝫ velis extra portū euecti. Alexādrinā poster=
gauimus ciuitatem. subtracto litore ab oculis nostris ita ꝙ in crastino longius eiecti nullā prorsus
vidimus terram vndiqꝫ circūdati mari. Erat autē galea nostra cursus velocissimi vnde ⁊ alias lon
ge precedebat. Extunc panibꝫ deficientibꝫ alexandrinis. paximates siue bis coctos cepimus mādu
care. ⁊ quod mirum erat in oculis nostris pisces nobis salsi de dannubio videlicet sturiones mini=
strabātur. sed Thurci per quorum regiones danubius fluit illos ad terras transferūt sarracenorum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

a quibus veneti eos emũt. Nauigauimus igit̃ ex Alexandria per mare bicarium in mare carpaticũ
Unde die sexadecima nouembris optata flante aura veloci cursu intrauimus mare creticũ. ⁊ fui-
mus die. xvij. illuscente proiecti vsq₃ ad promõtoria Crete siue Candie. insulam tamẽ ipsam nõ su-
mus ingressi. Ingẽti vero fuimus leticia ꝑmoti cum huc loci venissemus. pro eo ꝙ iam quinq₃ fer-
me spacio mensium nullas fidelium videramus terras. iamq₃ nobis videbat̃ quasi patriam nostraȝ
attigissemus. cum ipam fidelem ⁊ gloriosam insulam Cretam siue Cãdiam sub oculis habebamꝰ.
licet longissimis adhuc distaremus interuallis a solo natali. Quippe qui iuxta cicladas insulas per
Hellespontũ. ⁊ seuissimũ mare maleum nauigaturi. adhuc Achayam. Albaniã. Dardaninem Co-
zirum. Hilliricũ. Dalmaciam. Schlauoniam. Croaciam. Histriam. ⁊ forum Julij ante nos ha-
bebamus iuxta earum confinia prouinciarũ viam facturi.

Die decimaoctaua cum ad latus memorate insule crete venissemus. iussit capitaneus cur-
sum galee intercipere. velorũ remissione. ⁊ proiecta schaffa in mare misit ꝓ phisico qui in
alia erat galea mandãs vt q̃totius ad se veniret. Consul em̃ venetianus grauiter ceperat
egrotare. pro cuius cura phisicus vocabatur.

No[ta] De periculo maris

Cuius rei gratia inter duas insulas Candiam scilicȝ ⁊ Nataliã sine ꝓuectione voluebamur. Jta ⁊
sequẽti die scilicȝ sancte Elizabeth instabili vento huc illucq₃ ꝓijciebamur. quo factũ fuit ꝙ omnes
galee sic fuerũt coniuncte ꝙ de vna ad aliam colloqui poteramus. sed post paululum mutata aura.
mare motu inquietissimo feruescere cepit. nec fuit quicq₃ in superioribꝰ galearũ quod nõ ꝓcellis vn-
diq₃ illabentibꝰ perfunderet̃. ⁊ cum sol occidisset. magis ac magis tempestas inualuit. ita ꝙ naucleri
⁊ galeothe infirmi superius sub transtris suis iacentes. nec valentes aquarũ incidẽtium ferre perfu-
sionem. magnis apud patronũ precibꝰ vix obtinuerũt ꝙ in carinam nauis fuerũt intromissi. vbi spe-
cies Aromatice ⁊ merces alie conseruabãtur Fuerant nãq₃ viginti galiothe infirmati in Alexãdria
de aquis ibi potatis. Nam ciuitas ipa est subtus vbiq₃ cauata ⁊ super testudines edificata. Nylo
q₃ excrescẽte om̃is illa cõcauitas aquis replet̃ sub domibꝰ. neq₃ sunt alie ibi aque nisi ille de q̃bꝰ ho-
mines ⁊ iumẽta bibũt. ⁊ dicũtur aque ille esse infecte ⁊ pessime. Inualescẽte autẽ vento imber maxi-
mus descendit. ⁊ cuncta infudit prius intacta. quo accidit ꝙ patronus ⁊ alij venetiani qui hactenus
super castellũ in puppi mãserant ad nos in carinam fugere sunt cõpulsi. eo ꝙ castellum aquis vndi-
q₃ replebatur. capitaneus vero ⁊ consul in ꝓfunda puppis camerula. clausis desuꝑ hostijs mãserunt
Naucleri autẽ maximos ꝑ totam noctẽ perpessi labores. continuis cursibꝰ ⁊ horrendis clamoribꝰ.
infirmos grauabant. quibꝰ nulla requies erat. sed ⁊ sani q̇dam ⁊ valentes egrotare ceperũt. inter q̃s
vnus erat dominꝰ archidyaconus de vngaria. dñs quoq₃ cõsul magis ac magis cepit destitui. duo
vero ex galeothis mortui: nocte eadẽ in mare sunt proiecti.

Duo mortui in mare p[ro]iecti

Sed illuscente die que erat vicesima nouembris cepit tempestas ipsa paulatim decrescere. ac ma-
re ipsum magis magisq₃ mitescere. Tandem ad quandam insulam applicuimus cui est vocabulum
Nyo. vbi sub castello quod Nyum dicitur fixis nauibus per iactas ancheras. in barcis egredieba-
mur ad litus vbi inuentis cõsocijs nostris peregrinis per montis precipitem ⁊ petrosum cliuũ ascẽ-
dimus in ipsum castellum Nyum. ⁊ inuenimus inter ascendẽdum tres ecclesias de ritu grecorum.
vnam inferius circa litus. aliam in montis ascensu. tertiã in ipo castello superius. quas ingressi gra-
tias egimus laudantes ⁊ glorificãtes deum qui nos in terras reduxit christianorũ. nihil autẽ repe-
rimus venale ex his que victui erant necessaria nec panes neq₃ oua ⁊c̃. Nam qui primi ascenderant
tulerant omnia. Est autem ipm castellum satis populosum hominibꝰ. qui in paruis habitant do-
munculis quasi tugurijs de fructibꝰ insule viuẽtes. nec sunt alij eiusdem insule habitatores aut in-
cole nisi isti de castello prefato. Estq₃ insula ipsa fertilis satis ⁊ pinguis glebe. Est quoq₃ castellum
ipsum vetustissimũ a grecis quondã potentibꝰ pro maris tutela ⁊ custodia super abruptas petras ex-
structũ. Ex eo em̃ per latissimũ mare contra insulas cicladas ⁊ Candiam patulus habet̃ ꝓspectus
De crepidine montis aqua descẽdit clara ⁊ dulcis. sȝ nõ multũ frigida. in vasculis tñ reseruata stati
frigescit. Sub mõte etiã riuus quidã dulcem ꝯtinẽs aquã ꝑ vallem currens illabitur mari.

Cum vero dies. xxi. illusceret clamor ingens cuiusdã lamẽtabiliter flẽtis in nostra audiebat̃
galea. eratq₃ vlulatus ille filij dñi cõsulis. q̇ scȝ cõsul nocte eadẽ vniuerse carnis debitũ exsol-
uẽs diẽ clauserat extremũ. hũc nõ solũ filius sȝ cũcti q̇ virũ nouerãt plangebãt Jussit itaq₃ fi-
lius defuncti patris corpꝰ in terrã edoctũ poni in capella q̄ ibi in litore erat. sup q̃d illic positũ irru-
ens plãctũ magnũ fecit. quẽ sui ꝯciues a corpe auulsũ i galeã reduxerũt. Corpꝰ ꝟo exẽteratũ lotum.
vnctũ. ⁊ aromatibꝰ cõditũ ligneo locello imposuerunt. pice ⁊ clauis bene firmato. sicq₃ venetias ad

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

suum iam pridem electum monumētum ferebant sepeliēdum. His omnib⁹ cum interessem⁹. certa didicimus experientia. confictum esse mēdacium. quo dicit̄ ꝙ corpus examine siue mortuum ꝑ mare non possit duci. ⁊ ꝓtextu illius figmenti peregrini etiam nobiles. barones ⁊ milites. qui pro tempore in mari rebus excedūt humanis statim in vndas mittūtur nec vel ad terras proximas sinūtur vehi gratia sepeliendi. Eodem die quattuor mortuos de galeis sepulture tradidimus in terram que ⁊ mater est vniuersorum.

Die vicesimasecūda festo scilicȝ sancte Cecilie virginis ⁊ martyris cum sustulissemus. in maris magni ⁊ spaciosi latitudinē vento nō satis bono immo aduerso prorsus incidim⁹. Qui quidē ventus cōtrarius versus Traciā nos impulit. atqȝ sub paucaꝝ spacio horarum si eius fuissemus impetū insecuti. Cōstantinopolim aut Troyam aut Nigropontū vel altius etiam Athenas mirreā ⁊ Galathas appulisset. vel etiam in Pathmos insulam. Erat q̄dem ventus ille optimus nauigātibus in Macedoniā. sed nobis inutilis prorsus. Conatu ꝓinde maximo ad resistēdum tali vento a naucleris facto. Tādem cum multo labore. longe sub nyo incidim⁹ in portū vnum. desertum quidē sed firmū. Stephanū nomine. ⁊ ibi naues stabiliuimus. ⁊ quattriduo māsimus: tedio grauissimo affecti: vento illo aduerso ꝑ momenta singula augmēta capiente. Id quoqȝ ꝓter cetera in malum nostrū adijciebat̄ ꝙ in nullū castellum introire sinebamur. Audierāt eī̄m non paucos ex galeis vita functos fuisse. putabantqȝ galeas omnes peste infectas. Idcirco nos abhominabātur ⁊ ꝓhibebant. ingressum negantes. neqȝ vēdere nobis quicqȝ volebant. nō obstante ꝙ domini eorū ciues scilicȝ venetiani erant in galeis. Sūt eī̄m loca ista oīa insule ⁊ castella sub ditione venetorū licet ea per se nō regunt. vt Candiam Cyprū ⁊ huiusmodi. sed alicui grecorū committunt regēda ⁊ administrāda sub tributo. Nyxia tamē insula de qua supra mentio habita est sub dominio est cuiusdā ducis grecoꝝ qui ⁊ Thurco tributarius est ⁊ cōfederatus. Sunt autē regiones ille aspere ⁊ durissime glebe. sed ⁊ aer satis incōueniens. Ideoqȝ nobis magnopere ibi formidini erat ne forte ibi diutius manere oporteret. queādmodum Alexādrinus galeis anno accidit superiori. que hoc in loco amplius q̄ triginta diebus moram facere ob ventorum contrarietatem ⁊ pugnam in mari cogebantur.

Inde tādem nauigantes in mare maleum mare vtiqȝ seuissimū peruenim⁹. in quo plurima pericula cōsequentib⁹ fuimus experti dieb⁹. que vix vllis possent enarrari verbis aut litteris designari. Et profecto vt est apud Virgiliū. venimus nymbroꝝ in patriam. loca feta furentib⁹ austris. inter luctantes ventos tempestatesqȝ sonoras. Ibi venti nutu eoli principis sui. vt poete fingunt velut agmine facto. Qua data porta ruūt ⁊ terras turbine perflant. Incubuntqȝ mari totumqȝ a sedib⁹ ymis. Vna eurusqȝ notusqȝ ruunt crebereqȝ procellis. Affricus ⁊ vastos voluūt ad litora fluctus. Hoc in genere dicto vt historie mos gerat̄ nauigatio ista ꝑ mare illud tempestuosuȝ p̄ ceteris periculosior. ⁊ accuratius ⁊ latius necesse est vt explicetur.

Igitur sub diem. xxviij. nouembris mutato vento nō quidem in meliorem. sed in fortiorem ferebamur contra maleam impetu grandi. ac si vi eam vincere cōtenderemus. Verum tamen gubernatores nostri ꝑuam spem habentes de transitu malee. sequebātur ventum fortune iudicio se cōmittentes. Si eī̄m illa die maleam vicissemus. in crastinū motone fuissemus. ⁊ cōsequēter facilem nauigationem per Achaiam. Moream. Jliricum. Dalmaciam. ⁊ Croaciam. in Histriam ⁊ Italiam habuissemus. Est aūt malea ꝓmontorium grecie asperrimū. qđ quinquaginta milia passuum infra mare ꝓtenditur. circa quod vnda adeo seua est: ⁊ importune impellitur vt naues ꝑtransire volentes a se repellere ⁊ ꝓsequi videatur. Oportet eī̄m nauigātes de macedonia ⁊ grecia in Achaiam ⁊ moream ꝑtransire ad cornu illius ꝓmontorij quod est multum altū. acutum. ⁊ scopulis de profundo maris in altum vsqȝ ad nubes se erigens. cuius cacumē estate ⁊ hyeme est niuib⁹ optum. tot autē venti in cornu illo conueniūt quod mare cōfusissimū reddunt ⁊ nauigationem difficillimā. Dum eī̄m nauigantes cōtra eam per adiutorium alicuius venti vsqȝ ad aciem perducti fuerint. mox vt prora rostrū ad modicū extēdere incipit. afflant aliquādo septem aut octo aut nouem venti. q̄ oīes prora reuersa nauem cū impetu reijciunt. vnde sepe cōtingit ꝙ naues ꝑ tres aut quattuor menses in illa ꝑte malee manere cogūtur. Illa difficultas semꝑ fuit ibi.

Unde vetustissimi poete reperiuntur in carminibus suis yronice compassi fuisse grecis. pro eo ꝙ cum dijs pugnantes innumerabilem multitudinem hominum perdiderunt. quos si seruassent sufficissent ad hoc ꝙ per medium mare galee gurgiteȝ fodissent ⁊ a supremo vertice rupē scidissent vsqȝ ad fundū maris ⁊ manib⁹ īterfectoꝝ cānale ⁊ viā nauib⁹ fecissent ne ī ꝑpetuū nauigātes tm̄ laborē ⁊ tātā tꝑis ꝑditionē paterent̄ girādo maleā. Et ꝓfecto si mons malee esset ꝑ mediū diuisus. multo cis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tius redirent naues de oriente in occidētem. ⁊ de Asia in Europam. nec̄ potest fieri nauigatio nisi q̄
si ad cōtactū cornu malee. cū reliqua maris latitudo sit tota scopulis plena.
Dictus est aūt mons ille malea a Maleo rege tirrenoꝝ. qui tubā eneam primus inuenit ⁊ in mō
tanis illis degens piratica cede mare infestabat. Fecitqꝫ in monte templū appollinis: ⁊ mōtē suo no=
mine nūcupauit. Nūc vero duduꝫ destructo templo appollinis in cornu malee edificata est capella
sancti Michaelis. vnde ⁊ vulgares cornu hoc alam sancti Michaelis nomināt. ⁊ opinātur ꝙ san=
ctus Michael ala sua ventos cōcutiens stās supra cornu. naues dū sibi placet repellat. Idcirco ma
rinarij in victoria malee laborātes. orōnes ad sanctū michaelē faciūt ⁊ vota vouēt vt dignet̄ alam q̄
vētos mouet ⁊ mare cōcutit retrahere. quaten⁹ possint trāsire.
In radice malee est ciuitas que Malfasia dicit̄. iuxta quā crescit p̄cipuum vinum quod nominā̄t
malfaticū. ⁊ ab hoc vino transtulit vulgus nomē in vinū creticum. qđ nūc per mūdum dicit̄ malfa
ticum. qđ tamē nō est de malfasia sed de creta vel Candia vel motona. Cauent aūt nauiū guberna=
tores ne ad malfasie portum applicēt. quia dicūt pessimos grecos ibi habitare. ideo potius sinūt na=
ues reuerti ad insulas cicladū per multa maris spacia. ⁊ dicūt ꝙ a malicia hominū mōtana dicant̄
malea. Igit̄ cū tota die cōtra maleā nauigassemus ⁊ cornu eius attigissemus repēte retrusi sumus ⁊
adeo impetuosi reiecti ꝙ tota classis fuit dissoluta ⁊ nulla galea māsit cū alia ita ꝓpe vt posset aliā vi=
dere. ⁊ cū hoc seuissimā tēpestatē passi sum⁹ ita ꝙ galestroli cogerent̄ vela tēpestatib⁹ apta appēdere
Verum die. xxix. iterū contra maleā ire tētauimus licet ventum nō nisi pro sex pānis acca
tonis habuerimus exiguū. nobis aūt cōtra maleam ꝓperātibus aduolabāt etiā alie galee
conserue nostre quas perdideram⁹. Dum autē aduesperasset prope promōtoria fuimus ⁊
cōtra cornu velocissimo cursu ꝓperauimus. Sed cū iam aciem attingere vellem⁹ ⁊ mag=
no conatu vna galea post aliam in suo ordine pertrāsire satageret. ecce vētus cōtra nos erupit ⁊ pri
mas galeas rapuit ⁊ impetuosissime retrusit cōtra sequētes que accedebāt. fuitqꝫ mirabile visu ⁊ nō
expertis incredibile ꝙ naues in codē freto lateraliter iūcte cōtra se procedebāt agitate cōtrarijs ven=
tis. ille cōtra maleā pleno velo vehebātur. alie a malea inflatis velis ecōtrario redibant. ⁊ circulum
cum nauib⁹ fecim⁹ sicut solēt circūire corisantes. Reiectis ergo omnib⁹ galeis in freto inutiliter re=
tro maleam iactabamur. arte obsistentes ne ventus nos in cicladas insulas reportaret ⁊ ita diem fie
ri prestolabamur.
Die. xxx. q̄ erat Andree apostoli ⁊ dominica prima aduētus. surrexit ante lucem vētus om
nino nobis cōtrarius ⁊ fortis. Quod vidētes gubernatores nostri ⁊ de trāsitu malee des=
perātes. cōmiserūt vela vētis ⁊ iactati sumus cōtra aq̄lonem grādi impetu iterum in insu=
las cicladū longius a malea q̄ꝫ sit a colonia vsqꝫ venetias extra viā nostrā. ⁊ intrauim⁹ ꝑ
scopulos ⁊ rupes festinātissime vsi cautelis ⁊ ingenijs multis.
Porro ꝑ quoddā cannale angustū ⁊ strictum ingressi in portū latum ⁊ securū ac montib⁹ altis mu=
nitum incidim⁹ in radice insule milo dicte naues stabiliētes. Reperimus aūt in ipo portu q̄ttuor one
rarias naues venetianas que venerāt de syria. ⁊ in baruthо capadocie onera susceperāt merciuꝫ. Hi
autē qui in nauib⁹ illis erāt cum classem nostrā vidissent ingrediētem ad se. cōcrepabāt tubis bucci=
nis ⁊ timpanis ⁊c̄. ⁊ emittebāt bombardaꝝ saxa sperica cōtra montana cōclamabantqꝫ in vnū voci
bus altissonis. pariformiter ⁊ nostri faciebāt in signū leticie ⁊ iocūditatis. ⁊ videbat̄ mare ⁊ terra mo
ueri a sonitu bombardaꝝ ⁊ clamātiū ⁊ buccinātiū. Classis illa de Syria sicut ⁊ nostra multis die
bus laborauerat in transitu malee: sed inuanum. Fuerunt ibi etiam alie naues que de malea in hunc
portum fuerant proiecti.
Prima decēbris augmētati sunt vēti ꝯtrarij ⁊ disposuerūt se oēs naues ad tp̄s manere in por
tu illo. Eodē die misit capitane⁹ nauiū syrie nūcios ꝑ oēs galeas. ⁊ īuitauit ad prādiuꝫ alios
capitaneos ⁊ patronos ⁊ oēs p̄ncipales officiales nauiū ⁊ gubernatores ⁊ dn̄os. ⁊ instau=
rauit grāde ꝯuiuiū extra galeā in litore maris. Descēderūt ergo in terrā tres capitanei. scꝫ capitane⁹
nauiū Alexādrinaꝝ cū suis tubicinib⁹. q̄ sub se habuit q̄ttuor galeas oneratas p̄ciosis mercib⁹ ⁊ bn̄
armatas. Capitane⁹ itē nauiū de syria cū suis tubis. q̄ etiā sub se habuit q̄ttuor patronos q̄ttuor ga
leaꝝ. Capitane⁹ q̄ꝫ de Affrica aliter de Traffica cū suis hn̄s sub se duas galeas armatas ⁊ oneratas
Isti inquā tres capitanei cū decē patronis ⁊ oīb⁹ nauiū nobilib⁹ dn̄is ⁊ officialib⁹ ad tabulas para
tas in litore cōsederūt. Post epulas diuersis exercitijs ⁊ solatijs varijs in litore colludētie pulchꝝ cer
nētib⁹ spectaculū p̄buere. Erāt aūt in illis decē galeis vt opinor vltra sex milia hominū quoꝝ ma=
ior pars in litore solatij ⁊ cōuiuij causa cōuenerat.
Die illa aduesperascēte singuli in singulas galeas suis in scaffis ascenderunt ⁊ mansimus in illo
portu per aliquot dies.

Capella sancti michaelis

Sex milia hominum in galeis fuerunt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071:D

Die quinta decembris facta trāquillitate classem soluimus ⁊ tractu remoꝝ naues passum om̄es educebātur. quia nō erat tūc ventus sed bonatza. id est trāquillum. Sic em̄ a nautis maris trāquillitas appellat̄. Unde om̄es deū precabātur pro felici trāsitu malee. Metrista vero q̄dam ita exorabat. Ach pater omnipotēs tātis miserere periculis. Atq̃ tuis thesauris ventos dimitte secundos.

Periculum maris

Igitur cū de scopulis ad mare latū venissemus surrexit vētus lateralis ꝓ trāsitu malee inutilis prorsus. ꝓcessimus tamē contra maleā cū tota classe. sed facta nocte inualuit vētus nimis cōtra nos ⁊ tenebris ingruentibꝫ facta fuit seuissima tempestas. Et mare eleuabat̄ sine cessatione supra galeam Eleuauerūt se flumina. eleuauerūt vocē suam mirabiles elationes maris. mirabiles ꝑsus. Incidebant ꝑinde aque supra modū. ita vt audēter dixerim ꝙ in illa nocte vltra cēties fluctibꝫ inuoluti fuimus ⁊ vndis operti penitus nō q̄dem cōtinue sed subito nauis operitur ⁊ in ictu oculi transit.

Omnia autem suꝑiora galee in aquis natabāt. Et ipsi marinarij tota nocte in aquis currentes vela crebro mutabant.

Porro tēpestate illa durante cū naues ab inuicem lōgius essent seꝑate vna vt ventoꝝ acta ad latus nostre galee impetu impegit vehemēter. barcamq̃ collateralē dirupit penitus ⁊ destruxit nostra vero coquina fregit eius ⁊ omnia que in ea erant.

Quantū aūt terrorē cōtactus ille galeaꝝ nobis omnibꝫ incusserit. q̄ꝫtus strepitus fragor ⁊ clamor ⁊ angustia fuerit nō facile explicari potest. nos em̄ q̄ inferius eramus in carina om̄i momēto interitū expectantes ꝯclusi in tenebris trepidi maiorē in modū suspensis sic animis stabamus. Cū aūt infelix illa nox transisset om̄es vertiginosi effecti sanctū inuocabamus qua poteramꝰ deuotione Nicolaum cuius imminebat festū dicētes. Suscipe nautaꝝ pater nicolae precatus. Assis ⁊ solita nunc pietate tuis. vel similem in modum.

Patroni Maris navigantium

Die sexta decēbris vbi lux clara refulsit vidimus nos nullū habere adiutoriū ⁊ ventū inutilem fortem nimis existere. desperātes ergo iteꝝ vela vento cōmisimus. qui rapta classe eam cursu velocissimo in cicladas insulas reportauit ad locū vn̄ nudiustertius egressi fueramus in portū milo. ibiq̃ naues tonsillis alligatis ⁊ anchoris immersis hyemare ibi timuimus. ꝓ eo ꝙ in diebꝫ patronoꝝ maris more solito implacabilius habuimꝰ. Sūt em̄ scd̄m marinianoꝝ estimationē singulares patroni maris sanctꝰ Clemēs. sancta katherina. sanctꝰ Andreas. sctā Barbara. sanctꝰ Nicolaus. sctā dei genitrix Maria. ⁊ sctā Lucia. oībꝫ his diebꝫ difficilē habuimus nauigationē dēptis vltimis duobꝫ. in quibꝫ si maleam nō vicissemꝰ ꝑ hyemē totam ibi manere coacti fuissemus. hoc firmiter tenēt marinarij. Multis em̄ suꝑstitionibꝫ vacāt in nauibꝫ quādo nauigatio nō est iuxta eoꝝ vota. Alij dicebāt ꝙ peregrini terre sancte essent in causa q̄ res furtiuas secū ducerēt de locis sanctis. vel aquā iordanis quā simpl'r dicūt impedire nauigationem.

Cantabat nauigantes

Die septima decēbris inutilem vētum habētes. eodem māsimus in loco. post prādiū vero plures orationis gratia ad litus nauigātes in capella q̄ ibi erat in honore virginis Marie dedicata eidem sese cōmendauerūt. Alij cantabāt crebro hos versus. deuotius ad virginē ipam clamitātes. Salue splendor firmamēti tu caliginosi menti desuꝑ irradia: Placa mare maris stella ne inuoluat nos ꝓcella ⁊ tempestas obuia. Uidebat̄ aūt nobis tanq̄ꝫ sese inclinās virgo Maria sic nos affare. vēto in melius mutato. ⁊ classe ad recessum aptata Pergite iam miseri sancta theotocos inq̄t. Et velis inflatis portꝰ intrate salubres. Ante solis ergo occasum portū exiuimꝰ ⁊ tota nocte in lumine lune trāquilla nauigatione ꝑfecti vētū seq̄bamur optatum.

Nauigatio bona

Die autem octaua que erat festum conceptionis beate virginis Marie fortiter processimꝰ contra maleam eaq̃ post meridiem cōspecta cōterriti sumus metuētes iteratam repulsionem. Sed aduesperascēte die vento semper in melius confortato repente cornu illud seuissimū malee sine labore pene superantes sub vnius hore spacio decem ⁊ octo miliaria ꝑtransiuimus. Hoc cum fieret ingenti omnes gaudio fuimus exhilarati tubicines pre leticia canebāt ⁊ omnes galiothe cōclamabant. omnesq̃ pariter vociferabātur deum laudātes. Interea vero nox incidens prohibuit ne ventum bonum sequi iuxta votum possemus. quia ad latus sinistrum promōtorium malee habuimus. Ad dexterum autem mare scopulis ⁊ cautibus plenum. nec erat portꝰ in quem intrare possemus. Idcirco remiserunt gubernatores omnia vela. naues ad latiora loca natare permittentes. dimittētes eas ibi ad sortem in deuijs aquarum currere sicut currit equus lasciuus ⁊ effrenis: nunc cum prora nunc cum puppi se erigentes. nūc ad hoc nūc ad illud latus se inclinātes ⁊ motibꝫ continuis ⁊ importunis agitabātur inter seuos fluctus nec stabāt nec ꝓgrediebātur. Propterea noctē inq̄etissimā habuimus plusq̄ꝫ in tēpestatibꝫ vllis. Statī āt vt sol refulsit q̄nq̃ erectis ve-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

lis.progressi sumus inter scopulos ⁊ cautes.atq̃ die.xiiij.decẽbris ad Montanā venim⁹ ciuitatē
Eo tẽpore ꝑ diem naturalem centũ ⁊ triginta miliaria ꝯfecimus velocissimo nauigio . ⁊ inuenim⁹
ibi sex galeas quas ãte amiseramus inter tempestates. Ibi ergo portũ ingressi ⁊ nauib⁹ stabilitis in-
gressi missam in conuẽtu fratrũ ꝑdicatoꝝ audiuimus cũ multo desiderio.q꞉ diu nullam missam au-
diueramus. Post missam om̃es pariter peregrini ex oĩbus galeis ꝯgregati cõuenimus in domo do
minoꝝ teuthonicoꝝ comedẽtes ⁊ bibentes in leticia multa gratias agentes deo q̃ nos de magnis li
beratos periculis mutua visione fecit letãtes.quia ab Alexãdria vsq̃ huc nũq̃ simul oẽs fuimus
Peracto prandio.q꞉ ꝑ dies aliquot didicim⁹ nos ibi mãsuros ꝓpter negociationẽ mercatoꝝ res no
stras in hospitiũ cõportauimus. Motona est ciuitas in cornu Achaye sita in terra cõtinẽti ꝓpe tur-
chiã. vñ thurci ad nũdinas ebdomadales illac cõueniũt cũ christianis.

Die decimasexta decẽbris galeas ingressi ⁊ classe soluta ad insulam oppositã quã nescio quā
ob causam nominãt sapiẽtiam: applicuim⁹. ⁊ distat ꝑ miliare teuthonicũ a motana ꝑ interme
diũ cannale ꝓfundissimũ. ⁊ quia non erat vtilis vẽtus eiectis anchoris classem ad pedẽ mõ-
tis sapientie naucleri stabilierunt.

Die.xviij.in noctis medio dũ omnia essent in silentio subito aspirauit vent⁹ salubris ⁊ bo
nus. ⁊ statim rupto silentio clamores magni excitabant̃ ꝑ classem. ⁊ ad recessuz se parabãt.
leuando anchoras.sursum trahẽdo barcas ⁊ scaphas.erigẽda vela.soluendo ac cõplican
do spiras.q̃ omnia fiũt cũ violentia festinãtia ⁊ continuis ac altis clamorib⁹. Classe ergo
soluta a loco illo eiecti sumus ꝑ ventũ in altũ mare vbi mox iteꝝ orta est seuissima tẽpestas cuius si-
milem ante nõ habuim⁹. ⁊ durauit ꝑ diẽ ⁊ noctes duas. Oẽs aũt dñi de castello trãsfugerũt ad nos
in carmã.nec fuit memoria cibi aut potus hac tẽpestate durãte.q꞉ coquina erat in aquis tota

Tempestas maris

Die.xix.redeũte vento gratiori quo ⁊ prius vsi fueram⁹.multas raptim insulas thurcorum ⁊
christianoꝝ trãsiuimus.vtputa insulam Samaffra. Limlecã. Schefflamã ⁊ Azanta. So
pholoniam que capta fuit per thurcum anno superiori videlicet. Millesimoquadringẽtesi
mooctuagesimo.

Die vicesima mane venimus ad insulã Corzicam q̃ alias Corfun appellat̃ bonã ⁊ fertilem.
Et reperimus ibi classem armatã. ⁊ magnã charistiã panis ⁊ omniũ necessarioꝝ. Idcirco ca
pitaneus classis armate male ferebat cõquerẽs de capitaneis classis onerarie q̧ declinassent
in illũ portũ.cũ vix ibi ꝓ suo exercitu necessaria essent. Fuit eñ magna multitudo nauiũ ⁊ hominũ
mirabilis cõpressio. Illa insula est ꝑncipiũ grecie. ⁊ est Rhomani portus munimentũ.ab ea eñ faci
lis est nauigatio in Siciliam in Trinacliã Sardmiã Apuliam ⁊ Italiã . Ex opposita eius pte est
Morea. Achaia. ⁊ in paucis horis vento flante nauigat̃ in Patras ciuitatez vbi sanctus Andreas
crucifixus fuit. ⁊ in Cõstantinopolim ⁊ Scutarim ⁊c̃. ⁊ in Calcedoniã insulam. ⁊ in ciuitates Si
cilie Cathanã ⁊ Siracusanã vbi sunt montes ethne.ignem spirantes.in quibus cicoples fabri Jo
uis fulmina fabricant ſm poetas.

Montes q̄ ignē spirant

Die vicesimatertia sustulerũt simul om̃es galee numero decẽ cũ vna naui ⁊ vna grippa.at-
q̃ ita educta classe extra portũ intrauimus cũ bonovento cannale latũ.quod diuidit Cor
ziram ⁊ Dardamã insulas. Letabãtur aũt valde gubernatores nostri de aura bona . quia
alias grande periculũ imminet nauigãtib⁹ in isto cãnali. ꝓ eo q̧ in fundo ibi est q̃dã abys-
salis vorago q̃ vomit aquas maris ⁊ sorbet. ⁊ dum naues ad locum veniũt subsistũt ⁊ rotãtur.ita q̧
oportet eas funibus trahere de loco illo. Magna ergo celeritate nauigauimus impellente nos ven-
to ⁊ ad insulas Sazopolis venimus percurrentes rupem draconis. Ibi enim in mari vt supra ha-
bitum est rupes quedam est in qua draco olim latitans euolabat aliquãdo supra ciuitatem ex oppo-
sito in monte sitam ⁊ suo flatu homines interficiebat. vnde homines ciuitatem dereliquerũt que vs-
q̃ hodie deserta est habens muros ⁊ turres ⁊ edes adhuc fortes ⁊ recentes. Sub ciuitate illa deser
ta vidimus ecclesiam beate virginis in qua dicitur ardere miraculose lampas quedam semper sine
humano amminiculo aut fomento aliquo/percursis insulis Sazopolis ecce in occasu solis subito
horrenda incidit tempestas tota nocte illa durans cum validissimo ⁊ importunissimo vento.q̃ gran
de velum galee nostre in plures dirupit disciditq̃ partes ⁊ multos remos destruxit in vno latere. ⁊ ol
las ac caldaria circa ignem subuertit.ipsumq̃ ignem extinxit . Unde maximus in galea ortus fuit
clamor inuocantium deum sanctosq̃ omnes ⁊ vota repromittẽtium . Unde ⁊ illud tunc expansum
fuit veluz (papafigo italico sermone cognominatũ) qd̃ nõ nisi in extremo ꝑiculo ⁊ vltimo exitio ap
ponit̃. Sic itaq̃ nauigãtes nimio timore ꝑcussi ꝑ singula mom̃eta submersiõis discrimen expecta-

Horrenda tempestas

Nota Helena Sancta ibidem etiam passa est tempestatem et clavum in mare proiecit

bamus. nimirū procellis vsqꝫ adeo ascendentibꝫ ⁊ excrescētibus vndis equore toto commoto vt nil penitus de galea videretur nisi malus nauis. sed neqꝫ alie galee q̄ in latere nobis erant iā apparebant simili ex causa. nihilqꝫ erat omnibꝫ in galeis infra vel supra qd̄ aquis maneret intactū. Idqꝫ frequēter accidit nobis inter redeūdum ex alexandria. Neqꝫ tamē nouū est vel insolitū ibi periclitari naues. cū legamus sanctam Helenā in hoc mari adriatico passam fuisse tantā tempestatē vt cogeretur vnū clauū quo dn̄s Jesus cruci affixus fuerat, pꝛoijcere in mari vt sedaret tempestas. Adeo em̄ seuū est hoc mare vt nōnunqꝫ in tempestatibꝫ saxa grandia de profundo eleuet. ⁊ tanqꝫ lignū per supficiē aque iactet de vna parte golfi in aliam.

In die Nativitatis fuerunt in mari

Die. xxiiij. vigilia scꝫ natiuitatis domini sedata fuit tempestas. ⁊ tediosa tranquillitas siue bonatza subsecuta. nec poteramꝰ aliquē portū apprehēdere vt festū instās celebraremus. In nocte natalis dn̄i eramus in mari. ⁊ p totā noctē fuit tātus tumultus in naui nr̄a q̄ vix poteramꝰ dicere officiū nostrū. galestrolis instinctu vt credo dyaboli tunc plus solito laborantibꝫ vti semp solent in diebꝫ festiuis. Nec simpliciter laborāt. sed cū execrādissimis iuramentis blasphemijs iurgijs ⁊ cōuicijs mutuis ⁊c̄. Ita noctem illā sacratissimā pariter ⁊ diē dominici natalis exegerūt. Eodem die vidimꝰ finē Albanie vel Achaye ⁊ pꝛincipium regni vngarie. ⁊ intrantes illiricū in quendā sterilem portū stannū dictū applicuimꝰ. In die sancti Stephani soluta classe procedētes ptes Dalmacie attigimꝰ. ⁊ vidimus ibi Ragusiū ciuitatē ppotentē de qua etiā supra habitū ē ⁊ ornatis vndiqꝫ galeis signis ⁊ vexillis vt fieri solet magnoqꝫ facto fragore ex bōbardis. in modum triūphi pteriuimus. Neqꝫ applicuimꝰ ad ciuitatem. ꝓpter festū tamen ⁊ reuerētiā dn̄ice natiuitatis cum trincketo dūtaxat nauigauimꝰ. Hec ciuitas Ragusina dicit̄ esse opulentior in christianitate. ibi pulchꝝ ⁊ notabilem cōuentū habēt fratres pdicatores. Deinde venimꝰ in Cursulam ciuitatem venetoꝝ que ⁊ Prepo vocat̄. nec portū trahere poteramꝰ. ꝓhibente nos vēto. Sole aūt ad occasum vergēte incidimꝰ asperrima loca. ⁊ ventis cōfortatis ingrauatū ē mare cōtra nos nimis. Quapropter gubernatores nostri anxij in dubio stabant suspēsi. cannale asperrimū habētes pre oculis ⁊ portū nullum in quē declinarēt. deuiauerāt em̄ a vera cannali p quod alie galee secure ibant. Cum aūt venissemꝰ ad latiorē locū cannalis: tētauimus stabilire nauem ⁊ immerso bolide inuenimꝰ excessiuam aque pfunditatē. ⁊ paululū pcedentes iterꝝ iniecimus bolidē ⁊ fundū q̄dem inuenimꝰ sed nō ad votū. quia tamē nox erat obscura in foribꝫ nec sydera apparebāt nō poteramꝰ pcedere ꝓpter stillaꝫ ⁊ caribdim. Deiecimus ergo grandē anchoram q̄ fundū petens non inuenit. nec scopulos nec saxa nec arenam quibꝫ mordacē dētem infigeret. sed currentē galeam sequebat̄ arans terram de quo vltra modū torquebant̄ gubernatores Rursuꝫ ergo cū ingenti labore retraximꝰ anchorā ⁊ in alio loco iniecimus. nec inuenit cui inherere posset. sed cū magno nostro periculo galeam sequebat̄. tandē tamen hesit. debiliter tamē vt videbat̄. Ideo nemo nocte illa secure dormire poterat. sed oēs solutionē nauis expectauimꝰ. q̄ si soluta fuisset extremū nobis periculū fuisset.

Ragusium est opulenta civitas

Periculum Maris

In die sancti Johānis euangeliste soluta naui conabamur pcedere. sed nec vētoꝝ nec sideꝝ adiutoriū affuit nobis. sed aura obscura q̄ semp nauigātibꝫ est molesta. Tādem inūdante pluuia ꝯuertimus nos in yllirici mōtana. ⁊ portū tortula dictū intrauimus. in q̄ alias duas galeas nostre classis reppperimꝰ. ⁊ erat portꝰ inhabitabilis. desertꝰ. ⁊ maledictus. in q̄ magno tedio fuimus affecti ⁊c̄.

In die innocētum classem soluimꝰ ⁊ cū prospero vēto pfecti vidimus ad australem plagā Apuliam ytalie p maris brachiū Atrinaclia ⁊ Sicilia diuisam ⁊ in cornu apulie qd̄ in adriacū mare extendit̄ vidimꝰ montē Garganū. In huius mōtis radicibꝫ ē Sepōtus ciuitas olim a Diomede mōtis victore condita. Ibi fuit palladis templū in quo diu seruata sunt epij frumenta. in quo etiam bipennes eree ⁊ arma diomedis deposita ostendebātur. In hoc monte Anno domini quadringentesimooctuagesimoprimo. fuit facta apparitio sancti Michaelis. In pcessu venimus ad oppositū Lizine ciuitatis dalmacie. sed repēte lizinam postergātes in Crawaciā pfecti sumꝰ ⁊ circa solis occasuꝫ de latitudine maris ad mōtana crawacie q̄ est natio vna dalmacie declinātes iter scopulos ⁊ rupes Sibicinenses naues alligauimus in portu sterili. qui tamen erat tutus ⁊ bene munitus.

Apparitio Sancti Michaelis

In montibus enim ⁊ collibus maritimis iuxta quos portus tuti sunt stant signa que nauigātes cernentes confugiunt de mari tempore periculoso ad loca illa. Māsimus autem in portu illo vsqꝫ ad sextum diem cum tedio maximo. Uerum in die sancti Siluestri. pene omnes de galeis in insulam adiacentem nauigauimus. in qua inuenimus vnam capellam iuxta quā fuit domus fratrum de tertia regula sancti Francisci Capella hec de gratia marie nuncupatur vbi virgo ipsa gloriosa in innumeris choruscat miraculis. Ad eam etiam in marinis constituti periculis multi se deuouēt multa offerentes cum illo salui peruenerint.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

In crastino die videlicet circũcisionis mane galeam exeuntes in eadem capella celebrauim⁹. Ip
sa etiam die villam ptransiuimus que kano de cista appellatur. Et de veteri more ꝛ consuetudine id
ibi obseruatur ꝙ vbi eo ventum fuerit. quisquis in galeis ꝛ nauibus alteri quidpiam debet. mox sol
uere compellitur ꝛ satisfacere p sentētiam iudicũ in singulis galeis ad hoc deputatoꝝ. cui contraue
nire nemini licet neqꝫ ab ea appellare. Alie quoqꝫ dissensiones ꝛ discordie si que sunt in galeis p eos=
dem iudices ꝛ arbitros sedantur modis oportunis.
Die secũda Januarij vbi ventus conquieuit eduxerũt classem extra portum illum sed cũ in latũ
venissemus surrexit ventus contrarius repellens triremes contra appuliam ꝛ ideo magna vi redu=
ximus naues ad montana crawacie. ꝛ in porto larmo dictum incidimus. ibiqꝫ naues stabiliuimus
exspectantes ventum. Solaciosus fuit portus ille. altissimis scopulis circũdatus ꝛ pfundissimum
habens cãnale educi aũt nos fecimus ꝛ in cacumen altioris scopuli vel rupis manib⁹ reptãtes de
rupe ad rupem ascendimus vsqꝫ ad signũ qd in summitate demonstrãs portũ ibi stetimus. ꝛ longe
lateqꝫ per mare respeximus. ꝛ coniectis oculis in occidētem maxime exultationis ꝛ iocũditatis hau
simus occasionem. Uidimus eñ a longe niuеos nostros alpes suis candidis cacuminib⁹ nubes at
tingentes. qui faciũt terminũ maris ꝛ finem ytalie ꝛ lombardie ꝛ principiũ alemanie. Sub monte
est villa q̃dam quã ingressi vt emerem⁹ aliq̃d nihil in ea repperim⁹ nisi pauperrimos schlauos
Die tertia Januarij cũ bono vento portũ illum egressi veloci cursu ad zaram ciuitatē veterē ve=
nimus. ꝛ deinde nouã zaram quã nauibus stabilitis ingressi sumus.
Sequēti die mansimus ibi ꝛ ecclesias ac reliquias videntes corpus sancti senis Symeonis in
ecclesia metropolitana repperimus.
Nocte sequenti incidimus in Cornerum qui est pessimus maris districtus ꝛ periculosissimus. *Tempestas maris*
quia mare ibi rapidissimo cursu contra anchonam tendit ꝛ nisi gubernatores arte ꝛ industria pro=
hibeant mare nauem rapit. ꝛ in portũ anchonēsem longe positum deportat. In illo cornero grauis
simã noctem egimus ꝛ tempestatem valde horribilem passi sumus ꝛ inquietudinem
Illuscente aũt die mitigatus est ventus ꝛ venimus in Histriam que est natio dalmacie ꝛ polam
ciuitatem vidimus. ꝛ circa vesperas in portum rubinēsem venimus. De nauibus aũt exeũtes in ci=
uitatem Rubinam que in monte est ascendimus ad vesperas in ecclesiam sancte Eufemie virginis *Corpus Eufemie*
Auditis vesperis quia collegiũ est ibi. aperuit nobis ppositus ecclesie tumbã sancte Eufemie virgi
nis. ꝛ corpus eius integrũ vidimus. Miraculose eñ de calcedonia vbi fuit martyrisata venit in ea=
dem grauissima tumba per vndas in rubinam his visis naues reingressi sumus.
Die septima soluta est classis ꝛ nauigauimus vsqꝫ ad parentiũ ciuitatem histrie ꝛ illo die ibi de
guimus. qua aduesperascēte classem reingressi ꝛ nocte leuatis anchoris cum optimo vento nauiga
uimus. ꝛ cũ ingenti leticia. valde eñ periculosum est ibi quãdo non sunt venti optati. pre leticia ergo
noctem illam pene insomnem duximus ꝛ mane.
Die octaua venecias ciuitatem vidimus. Porro q̃scito veneti nos viderũt. omnes campanas ci= *Isto die ciui tatē venetias viderunt*
uitatis cõpulsauerũt. ꝛ plurimi in barcis obuiam nobis venerũt vti soliti sunt facere in aduentu fe=
lici ꝛ secũdo nauiũ vel galearum suaꝝ. Ante portuz sancti Nicolai extra castella classe stabilita mul
toqꝫ auro patronis soluto. in barcis portum ꝛ ciuitatem ingressi sumus in hospitia nostra. letantes
maiorem in modũ atqꝫ gaudentes. nimirũ ꝙ optata denuo litora apprehēdimus. multũ prius ꝛ ter=
ris iactati ꝛ alto. Sed ꝛ magnifice deo gratias egimus qui nos de magnis sepe periculis ꝛ angu=
stijs sua clementia ꝛ misericordia atqꝫ beatissime virginis ꝛ martyris Katherine haud dubiũ inter
uētu liberauit reduxitqꝫ cũ salute ipse omniũ saluator ꝛ liberator xp̄s ih̄s in secula benedict⁹ Amē.

Secunde peregrinationis ad diuam virginem ꝛ martyrem Kathe=
rinam in montem Synai processus Finit feliciter.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

¶ Iste sunt Insule a venetijs vsq3 Rhodum,

Priona q̄ z villa. distās a venetijs centū miliaribꝫ ytalicꝫ. sita
Ossera z Ressera xl. (in Histria
Arbia xv. Uega xxx. Nossera v. Nyo xv.
Sassigo distans ab insula xxx. miliaribus in
Prenna proxime posita ij. Dalmacia
Anpetina x. Selua ij. Nybo xv. Paygov.
Ponto duro xv. Stantpontello i.
Sancta maria de mela i. Insula grādis de zara x.
Insula Fruso xv.
Insula longa distans ab insula i. miliaribꝫ in
zara vetus proxime posita v. Dalmacia
Ad sanctū Clementē vij. Uerga v.
Morthera cū multꝫ alijs adiacētibꝫ q̄ h nō nominātꝫ xij.
Insulare xv.
Sibenigum xij
Calcisco v
Ad sanctum archangelum iiij
Zessulo dimidium
Solta ij
Bratza xij
Lizina xviij
Lissa distās ab insula xl. miliaribꝫ in
Corzula proxime posita. xviij. Dalmacia.
Lakatza xij
Lagusta vij Augustin xx
Melida xxx. Ragus j.
Croma vij. Ragusa vetus xxiij
Budua xxiiij.
Insula Antiphara xviij.
Dulcina xviij
Duratzo distās ab insula lxx. In albania
Zazano proxime posita. lx.
Alfano l.
Corfona xij.
Paxona v. Raipdelducat l.
Lanainnata xij Zaffalonia i.
zanta xl. Striffali. xxx.
Metona lx. Sapientia ij.
Cauerera v. Saphinica v.
Camadappa lx Cirigo xl.
Camaleon xx. Milo lxxx.
Antemilo iiij.
Insula Polymo distans ab insula xv. miliaribus in
Paris proxime posita. xxx Grecia
Nyxia iiij Nyo xxx.
Margoyn xxx. Naffia xxx.
Urina xv Stamphalia xv.
Alango xlv Alasthrooa xv.
Piscopia xv. Nyzara iiij
Ad sanctum Nicolaum de cartha; xxij
Limonia x. Lazina xxx
Rodum xl.
A rodo nulla alia insula nisi castrum rasso

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Sequunt̄ quedam cōmunia vocabula de ideomate sarracenico in latinū translata.

Caput	ras
Frons	sabala
Crinis	Schar
Oculus	ayn
Auris	eden
Nasus	onff
Os	fom
Labium	soffe
Lingua	lesan
Dens	zcenn
Collum	angk
Guttur	mabla
Pectus	sodar
Cor	kalb
Jecor	kodeth
Pulmo	kebd
Stomachus	bathan
Venter	kreff
Brachium	zende
Manus	yd
Digitus	zabeth
Dorsus	daber
Latus	iomb
Crus	salgk
Genu	rucube
Tybia	kafbeel
Pes	rekle
Pedica	bchim
Planta	tatrekle
Deus	alla
Angelus	melack
Sanctus	caddis
Diabolus	sagithan
Rex	meleck
Dominus	arab
Domina	rabbe
Nobilis	methesim
Rusticus	vellach
Agricola	villach
Sutor	esschelf
Sartor	bÿiath
Cocus	tobach
Seruus	abÿt
Sacerdos	kehem
Mulier	amara
Filius	ebn
Soror	ocht
Celum	szama
Stella	nesme
Pluuia	mattir
Nox	layl
Porta	bab
Infirmaria	maristan

Fulgur	barck
Tonitruū	rad
Grando	barath
Nix	delk
Glacies	sÿlith
Panis	chobis
Panis	corban
Carnes	labem
Caseus	gibon
Piscis	someck
Auis	thayr
Pisa	bellie
Faba	ful
Lens	addes
Ordeum	sayr
Frumentum	chamche
Pomum	doffaha
Pirum	angassa
Ficus	thyne
angurij	bathich
Pulmentum	tabich
Ouum	beyde
Botrus	enep
Vinum	nebÿd
Vas	vgwee
Fons	ayn
Aqua	moy
Cisterna	byy
Fluuius	nahar
Acetum	hall
Ciuitas	medine
Villa	dayan
Castrum	carÿe
Ecclesia	camisse
Templum	baÿkel
Domus	baÿt
Claustrum	buk
Turris	barko
Fenestra	tacka
Janua	bab
Via	trÿck
Molitor	daban
Ancilla	ceryen
Sacrista	kandelocht
Pater	ebb
Filia	benth
Amicus	meheb
Sol	schiemb
Nubis	gear
Lux	daw
Tenebre	dalme
Coquina	madbach
Caputium	cobet

Asinus	hamar
Vacca	baccara
Vitulus	hekel
Capra	anse
Ouis	gamene
Auca	wokhe
Anser	ocke
Gallus	dic
Gallina	tesee
Columba	hemame
Canis	keph
Canis	kolph
Leo	est
Leo	sehey
Ursus	dubbe
Lepus	arneph
Lupus	dÿb
Catta	katt
Mus	fara
Mors	maut
Mortuus	meyet
Anima	neffs
Infirmus	gehennem
Cimiterium	meyba
Sepulchrum	caper
Calix	cas
Liber	keteb
Altare	bukel
Ducatus	ducat
Denarius	denar
Medinus	medin
Tremus	terem
Flus	gelt
Bonum	sÿd
Malum	sarr
Dulce	bellu
Amarum	morr
Pulchrum	cayek
Album	abÿas
Nigrum	esuet
Magister	mallem
Pistor	besÿan
Episcopus	osthopffh
Vir	rasol
Mater	omm
Frater	achb
Christianus	nazarani
Luna	kamar
Ventus	hauwa
Dies	nahar
Aer	soheb
Camera	mesel
Pileus	stabrim

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Tunica	taub	Camisia	camis	Cingulum	zennar
Caliga	choff	Calcius	serbul	Pallium	goffara
Frigus	barth	Calor	barr	Terra	ard
Mons	ezebeb	Vallis	wodin	Ager	achlin
Ortus	besta	Arbor	segara	Herba	hasis
Urtica	carren	Spina	schocke	Camelus	szümel
Equus	faran	Fur	herami	Nequam	sarrir
Peccator	cathij	Meum	lij	Tuum	lack
Vos	endom	Ille	hadack	Ego	ena
Ita	ij vel eij	Non	la	Hodie	ylleom
Cras	gadda	Cras	buckara	Plane	swoij
Suum	lu	Meus	methaij	Ferrum	halid
Lignum	vd	Lapis	hasar	Ignis	lumen
Unum	woheijt	Duo	etneyen	Tres	telate
Quattuor	arba	Quinque	campf	Sex	sythij
Septem	sada	Octo	themani	Novem	tysza
Decem	eyschara	Undecim	woheyttasch	Duodecim	tamẽtasch
Tredecim	telatasch	Quattuordeci	arbatasch	Quindecim	cãptasch
Sedecim	sijthtasch	Decem z septẽ	sabatasch	Decem et octo	temãtasch
Decem et nouẽ	tijftasch	Viginti	ascharin	Vigitivnũ	woheytaschri
Vigintiduo	etneyntascharin			Vigintitres	telatetascharin
Vigintiquattuor	arbatascharin			Vigintiquinque	campftascharin
Vigintisex	sijttascharin			Vigintiseptẽ	sabatascharin
Vigintiocto	tementascharin			Vigintinouẽ	tefzatascharin
Triginta	talatin				

In sequẽtes hystorias prefatiuncula incipit feliciter.

Vobis explicitis atque absolutis itinerarijs nr̃is diuo mũere. haud incõgruũ reor. q̃dã adiecta facere. q̃ pcipue generosorũ atque nobiliũ anios magis oblectẽt. q̃bus potissimũ h̃ in ope morẽ gessi talia scribẽdo. q̃ eis lectu scituque haud inutilia sz neque fastidiosa forẽt. Verũ vti in pmor dio hui9 libelli cõmemoratũ fuit. optarẽ vehement' pter eũ quẽ mihi pstituerã finẽ pncipalẽ. etiaz hũc nihilomin9 meo labori accedere fructũ. vti ex his q̃ narrauim9. deuotorũ christicolarũ ani z pe ctora. magis ac magisque in dies i pfidissimos z truculẽtissimos xpiani nois z sanguis hostes turcos vicz z sarracenos. zelo bono cõcitarent' roborarent' accederent'. ad exterminandũ eos de finibus suis vel saltẽ ad resistendũ eisdẽ dũ nr̃os occupare fines. depopulari z deuastari tentãt audẽtque q̃s libere q̃ppe nemie ex aduerso repugnãte. in pniciẽ nõ modo toti9 reipublice xpiane: sed et pudorẽ maximũ. ad hui9 instituti, ppositũ nõ nihil cõduceret si serenissimi z illustrissimi pncipes generosi strennui z nobiles viri. imo vniuersi xpifideles crebro reuoluerẽt. relegerẽtque vl' saltẽ nouissima dãna z extermi nia pluria q̃ pfidi a paucis emẽsis annis. imo nr̃is ferme tpibus ecclie intulerũt. z quanque ea pene in nũera sint neque paucis emetiri neque esse abscõdita alicui vl' parũ annoso possint. tñ q̃ intimius ortho doxorũ cordibus imprimant'. paucula ex plimis. et ex pauloante gestis hmõi malis nob illatis excerpta. his inserẽda nõ ab re putaui. psertim q in supioribus etiã de aliquibus hmõi mẽtio habita est. Igit' de Cõstantinopolis z Nigroponti in pmis expugnatione breuissime. posthac de Rhodie vrbis ob sidione latius. Ac demũ idrunti captione sub compendio agam.

De Constantinopolitane vrbis expugnatione.

Anno dñi. M.cccc.lij. ciuitas Cõstantinopolitana cũ eẽt obsessa a turcis. miserũt greci ora tores ad summũ põtificẽ Nicolaũ quitũ. implorãtes auxiliũ z pecuniarũ. q̃s nõ exaudiuit Nicolaus. indignũ ducẽs italiã exhaustã pecunijs, pter expẽsas guerrarũ. grauare nouis exactiõibus. pmaxime cũ sciret grecos se suis pecunijs posse iuuare si exponere vellẽt cõducendo gen tes. Sz nudati oĩ amore reipublice z tantũ puate rei sue cõseruãde intenti. in h̃ inciderũt iudiciũ. vt icti z capta ciuitate serui effecta. res puatas suas z publicas pdiderũt. Et q habuisset: si voluissent expẽdere patuit. qz magne diuitie z thesauri multi repti sunt apd plures psonas etiã mulieres. sz cu piditas excecauit eos. De ipã aũt captiõe dicte ciuitatis p turcos. Reuerẽdissimus pater z dñs cardi nalis ruthenus epus Sabinẽsis. grec9 noie Isidorus. q̃ tũc erat ibi legat9 pape sic scribit. q̃ psens fuit. sed man9 illorũ euasit ne occideret' vel caperet'. qz ingressis in ciuitatẽ turcis. habitũ dimisit z ap paratũ cardinalat9 z vestibus vilibus indut9 int' fugiẽtes e ciuitate se imiscuit incognit9. z inde ad Pe ram ciuitatẽ nõ lõge a cõstantinopoli distantẽ se duci p mare pcurauit. Audite hec inq̃t in pncipio

Nota istã miserrimã destructionem ecclesie orientalis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

debat. vt eoꝝ nemo pedē referre. stare nemo cōpert⁹ sit. cuncti ꝓ aniosissime assilire visi. quancꝫ fre/
q̄ntissimi interirēt. Bis eos muꝛꝫ aduolasse ferūt. bis inde fuisse p̄cipitatos nr̄oꝝ audacia. tandē ꝓ
vbi nr̄i auxlio classis quā sub ocl'is cernebāt penit⁹ destituti. lōgaqꝫ fatigati oppugnatiōe ꝛ exhausti
laboꝛib⁹. rē oēm ꝑditā vidēt. fracti anīs ī vꝛbis foꝛū parit' cōueniūt. ꝛ cōfoꝛtati diui sacr̄i eucharistie
vl' cōspectiōe vl' sumptiōe. irrūpentib⁹ iā turcis. man⁹ enixissime cū eis cōserūt. trucidāt q̄tq̄t possūt.
neciqꝫ dāt innūeros. ꝛ oꝛcis infernalib⁹ īmittūt. donec tandē ꝛ ipi pro xp̄i fide cōstātissime agonisan
tes. moꝛtē subeūt haud dubiū beatā. Et qd̄ femineo sexui magnopē gl'iosum extitit. hāc int' cedē mi
serabilē. pl'imas egregia foꝛma fideqꝫ feīas. tū nuptas tū ꝟgines. armis indutas ferunt moꝛe amazo
nū puḡnasse. sicqꝫ int' reliqua moꝛtuoꝝ cadauera fuisse reptas. q̄si nō antea voluissent occūbere q̄ꝫ ꝑfi
dissimoꝝ turcoꝛū suis tenellis manib⁹ effudissent cruoꝛē. q̄ vel sic inimicū nob̄ sanguinē libassent. et
p̄stitissent obsequiū deo in ipso sue articl'o moꝛtꝫ. Uerū viri illi ciuesqꝫ clarissimi. ꝓditoꝛē illū nepha/
riū liburni sup̱ius memoꝛatū. sup̱stitē h̄re nolētes. dignis ꝑus supplicijs ꝓ reatu de eo sumptꝫ crude
liter interemerūt. Hec int' agendū. vꝛbis dūtaxat p̄toꝛ Paulus erico appellat⁹ in arcē cōfugit adherē
tib⁹ sibi paucis q̄busdā p̄moꝛib⁹ ciuitatꝫ. paucis aliūde euadētib⁹. Capta itaqꝫ turc⁹ vꝛbe. victoꝛiaqꝫ
adepta oēs italici generꝫ puberes. palis acutissimis fecit affigi. alios saxis elisit. alios sectos ꝑ medi
um diuisit. alios varijs penis atqꝫ hoꝛrēdis affectos cruciatib⁹ ad supera (haud dubiū) trāsmisit. gre
canā tm̄ gentē sub hasta vēdi p̄cepit. Un̄ factū est vt oēs calcidis platee ꝛ vie. cruoꝛe occisoꝝ replerē
tur. Interea p̄toꝛis vꝛbis filia vnica. virgo castissima. puella decoꝛa facie ꝛ venusto aspectu. turco ob
suā pulchritudinē ingentē adducta. cū turpitudini ꝛ fide cōmixtiōi ꝯsentire ꝓrsus rēnueret. ꝓtinus
iugulata pꝛocqꝫ fide castitatꝫ martyrio ꝓculdubio coꝛonata. spōso ꝟginū xp̄o spōsa ipsa in euū est in
celis ꝯiūcta. Poꝛro q̄ in arce erāt data sibi a turco fide de vita seruāda. pactoqꝫ firmato q̄ salui eua
derēt si arcē libere in deditionē traderēt. exinde cōfident' exierūt. sed mox egressos ip̄e fidefragus ty
rānus arce potit⁹. oēs ad vnū iussit ex tēplo trucidari. Hūc in modū (ꝑfecto miserandū) ciuitate ꝑ
dita. occisis incolis. cede expleta. venetoꝝ capitane⁹ classe soluta. q̄ oīm arbitratu sola oīpotentis vo
lūtate excepta facile tantā defensasset vꝛbē si vir fidus ꝛ foꝛtis fuisset. cū ꝑuo honoꝛe. fructu nullo. ob
pꝛobꝛio sempit'no reb⁹ infectꝫ. imo turpissime neglectis: venetias remeauit. moxqꝫ apud senatū accu
satus. defensiōis quidē locū accepit. sꝫ post multas inuanū adductas falsas rōnes ꝛ excusatiōes in
pctīs. tādē nō satꝫ dignā ꝓ meritꝫ accepit vltionē. exilio relegat⁹ atqꝫ ꝑpetuo ꝓfligatus cū oīb⁹ suis a
ciuitate venetiaꝝ in oppidū cui est vocabulū Utinū. Ita res hec finē accepit tristē ꝓrsus ꝛ infelicē.

Hoc mō equitant turci tp̄e pacis dū ob aliquā solēnitatē siue solatij causam. festiuioꝛi vtunt' appa
ratu. Guerraꝝ ꝓ tp̄e eodē pene habitu sed armatura alia: ensib⁹ scꝫ accincti ꝛc̄. in pꝛeliū pergunt.

Nō
De filia p̄toris

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

De Rhodie vrbis obsidione.

Rhodie vrbis obsidionẽ descripturꝰ causas in p̄mis narrare institui. q̄ turcorũ tyrannũ mahumetũ potissime impulerũt. vt tanto conatu Rhodios aggrederet̃. Licꝫ eñ cũ turcis nõ pua discidia rhodij habuerũt abolim. tamẽ cũ eo q̄ nũc imperat. post Cõstantinopolis expugnationẽ grauia gessere bella. Inimicꝰ quidẽ vires in dies augẽs insolentior reddit̃. Cũqꝫ quattuor ⁊ viginti circulo annoꝝ cõplures sibi vicinas ditiões subegisset anĩo inflatꝰ egre admodũ egit rhodiam vrbẽ. equitũqꝫ Hierosolymoꝝ ditionẽ finitimã eius imꝑio liberã absolutãqꝫ esse. Maxime qꝫ diuerso tẽpore quattuor classibꝫ instructis. castella ⁊ rhodiorũ agros inuaserit. obsederit. oppugnauerit. ex q̄bus ignominiã discrimẽ ⁊ cladem reportauerit. Ex turcis nanqꝫ multi trucidati. palo suffixi. furcis suspẽsi. sagittis affecti. lapidibusqꝫ cesi. calamis ꝑcussis suffosi. gladijs obiecti. mẽbratim discerpti. perierũt. terra mariqꝫ succubuerũt hostes. Cõspecta igit̃ rhodiorũ militũ generositate. qđ vi asseq̄ nõ potuit. dolo versutia tẽtare decreuit. Sepiꝰ submissis sibi grecos q̄ sibi parent. cõfederationẽ cũ rhodijs inire equa cõditione ꝑmissa. dũmõ quidpiã tributi titulo cõcederet̃. Cum ꝟo reiectũ vectigal sepenũero videret. arte pacẽ tractat. eã ratã habet si tacita tributi cõditione orator Hierosolymoꝝ cũ munusculis tribunal suũ adeat. Arbitratus q̄dem se mũera tributi titulo accepturũ. q̄ rhodiorũ magister mũera vocitaret. Fallit̃ quoqꝫ hostis hoc cõdimẽto. nec rhodij cõditionẽ recipiũt. eiqꝫ cõiungi cõtemnũt. q̄ fidẽ christi ꝑsequit̃. quã ex ꝓfessionis voto tutãtur. defendũt. iuuãt His de causis rabidus hostis odiũ cõtra rhodios inexorabile cõcipit. menteqꝫ destinauit vrbẽ si posset ꝑdere. ⁊ rhodiorũ nomẽ penitꝰ delere. Impulsus q̄ꝫ est quorundã ꝑsuasionibꝫ. q̄ ad turcos defecerãt. abditaqꝫ vrbis cognouerãt. Inter q̄s primũ locũ obtinuit vir nephariꝰ et ꝑditi ingenij Anthoniꝰ meligabo Rhodios nõ infimo loco natꝰ. qui rẽ domesticã iam ꝑdem dilapidauerat. Is rei domestice penuria ductꝰ diutius cogitãs quonã modo rhodijs infestꝰ esset. ⁊ patrie cladẽ afferret. vrbis ꝓpugnacula. turres. menia. abdita loca. munitiões. diligẽtius speculatꝰ. ciuitatisqꝫ sitũ. edificia describẽs ad turcũ traiecit. Constantinopoli quoqꝫ degens. bone pollicitationis spe vrbis potiũde data. quendã bassam greculũ ex nobili paliologoꝝ familia natũ. ad nephandũ facinus allexit. Secutꝰ est huiꝰ vestigia euboicus q̄dam Demetrius Sophonia vir q̄dam suꝑstitiosus ⁊ maleficꝰ. q̄ post euboicã direptionẽ ad turcũ defecit. aliq̄n rhodi habitauit et postea nũcij noĩe de pace tractauit. hic etiã suasor obsidiõis extitit. Exactis itaqꝫ his in orũdis suadẽdisqꝫ annis tribus. tandẽ res basse placuit. Profuit ad id inducendũ apostatarũ plurimoꝝ q̄ fidẽ abnegauerãt iniquitas. q̄ ꝑuersoꝝ suasus ꝓbarũt. Asserebat proditor Anthoniꝰ vrbẽ nõnullis locis veteribꝫ muris vetustate collapsis. facilime inimico patere. ac paucos ciues defensoresqꝫ adesse. ⁊ plerũqꝫ cõmeatũ triticiqꝫ penuria laborare. subsidia a lõginquis regionibꝫ rhodios expectare. q̄ tẽpori adesse nõ poterint. Idẽ testat̃ demetrius. Id quoqꝫ sequaces astipulant̃. His iactis fundamẽtis suadebãt facinꝰ aggredi oportere. Dum hec Bizantij agitarent̃. Rhodioꝝ clarissimus p̄nceps ac magister Petrus danbusson vir quidẽ magno ⁊ excellenti ingenio ac prudẽtia. illustri familia apud galliã celticã natus. quẽ ea nõ latebãt. diuino instinctu doctꝰ vetustiora vrbis loca delapsa ⁊ minꝰ inuẽta toto triennio magnifice erexit. muniuit. ampliauit. excogitauitqꝫ frumẽti. vini magnã ⁊ cõmeatũ copiã cõparare. Religiososqꝫ ⁊ mercẽnarios milites accire q̄ vrbem tueret̃ pro q̄bus deuehẽdis et cõducẽdis epistolas mãdatorias ad diuersas vrbis ꝓuincias destinauit. Ita nutu dei ⁊ magistri opera ciuitas munit̃. cõmeatus cõparant̃. naues ac milites ad tuitionẽ accedũt. Proditor anthoniꝰ horũ inscius arbitratꝰ oĩa apud rhodios negligẽtius p̄teriri. Instigat bassam vt ꝓperet ⁊ rẽ memoratu dignã aggrediat̃. idip̄m suadere conat̃ demetriꝰ. Quo effectũ est vt bassam ad turcũ ea ex ordĩe referret. Sepius q̄ꝫ int̃ turci satellites re agitata de rhodie vrbis expugnatiõe cõsultat̃. de q̄ varia orit̃ sentẽtia. q̄busdã narrantibꝫ rẽ penitꝰ inanẽ esse. nec id posse facile consequi ob vrbis magnificentiã ⁊ militũ generositatẽ. q̄ asiaticis pares cẽseri nõ debẽt. quibꝫ mortẽ potiꝰ opetere q̄ꝫ aliq̄d turpiter imbecilloqꝫ agere anĩo est. alijs rẽ facilẽ causis assertis affirmantibꝫ. nec tamẽ ꝑuo tp̄e q̄busuis magistrũ ꝓuidisse. Quare si cũ celeritate atqꝫ diligẽtia exercitꝰ maritimꝰ atqꝫ terrestris cõparet̃. vrbem haud dubio expugnatuꝝ iri putãt. Accersiunt̃ ad hãc ꝯsultationẽ diffiniendã machinaꝝ viri periti. inter q̄s nũeratꝰ est Georgius vir vafro subtiliqꝫ ingenio q̄ ex cijs ad turcũ dudũ defecerat Cõstantinopoli quoqꝫ degens vxorẽ ⁊ liberos nutriebat. a turco dilectus ⁊ plurimis gratijs dotatus. Is aliq̄n rhodi fuerat. vrbemqꝫ tabula designauerit. sed tũc nõ tam munita fuerat. Preterierant nanqꝫ anni viginti ab eo tẽpore quo eã viderat. Descripserũt quoqꝫ ⁊ turci iussu plures egregij artifices rhodie vrbis sitũ. sed Georgiꝰ cũctos suꝑauit. Magnis itaqꝫ rõnibus adductꝫ. vicit tandẽ sentẽtia vt vrbis oppugnatio vi magna fieret. huic fundamẽto inherentes. nullos tam crassos muros esse qui machinaruꝫ impetu demoliri nõ queant. magnãqꝫ turci esse potentiã. qui duo imperia. duodecim regna. tot pro

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

uincias.totq; vrbes subegit. Hostē quoq; non paꝝ mouit. Rhodie vrbis situs ad cōparādas clas/
ses aptissimus. insuleq; celebritas magnis laudib; ab antiq̄s p̄dicata. quā ob loci magnificentiā. ae
ris salubritatē. et ad orientis ꝓuincias christianoꝝ subigēdas cōmoditatē: potētes quondā rhoma/
ni beniuolā ⁊ sibi amicā reddidere. Putatq; si hoc potitꝰ fuerit. finitimis subactis ditiōnib; fines su
os ꝑ egeū ioniūq; facile pelagꝰ perlaturū. Resistentib; itaq; q̄busdā p̄claris bassis in sinistrū p̄sagiē
tibus. classis instaurat̃. exercitusq; cōparat̃ Decretūq; est vt milites terrestres iter faciant. traiectoq;
hellesponto ꝑ Asiā in Liciā q̄ rhodioꝝ insule adiacet ꝑgant. ⁊ ꝑ fretū liciū a phisco antiqua cōtinē
tis ciuitate duo de viginti milib; passuū distāte rhodiū nauigēt. reliquus ꝟo machinaꝝ et belli inge
nioꝝ apparatus cū ꝑte copiarū classe deuehit̃. Bassa paliologus expeditōis p̄fectus classem cōscen
dens Anthoniū ꝑquiri iubet. quē pauloante morte turpit̃ obisse cōperit. Accersito igit̃ demetrio sa
tellitē adhibet. Tūc passim rumor exijt classem ⁊ copiosum exercitū in rhodios parari. Turcus vt
hec res lateret. aditꝰ portus. passus custodit. ꝓhibetq; ne q̄s nunciū deferat. sed nō valuit eius astu
tia magistri sollertiā ꝓhibere. q̄ assidue litteris ⁊ nūcijs ex turchia apparatū intelligit. nōnulli quo=
q; ex nūcijs in dolo versati sunt. Nam cū exercitꝰ in licia degeret classem operientes affirmauerunt
vita excessisse turcū ⁊ ex alijs causis exercitū illic adesse. Dū hic reꝝ status esset. summa cura p̄nceps
noster hostiū dolus acute ꝓspiciēs cūcta disponit. ⁊ de p̄sidijs Langonis castelli sancti Petri fera=
cli. lindi. moneleti ordinat q̄ loca defensorib; comeatib; machinis ⁊ ceteris bellis aptis muniunt̃.
His plebs cū suppellectili rhodū ⁊ oppida intrat. ordei qđ maturū fuit colligit̃. q̄totius frumentū
crudū (nondū em̄ messis aderat) qđ vrbē circūdabat. prout cuilibet facultas fuit. populus eradicat.
colligit. ⁊ in domos portat. Dū hec magno cū tumultu agerent̃. vigil in specula mōtis q̄ in occiden
tē vergit sacello sancti stephani sacri nūciat classem apparere. extensisq; velis nauigare. Magna q̄p
pe populi frequētia ad hoc spectandū cōcurrit. tota ciuitate trepidat̃. populiq; clamore cuncta reso
nāt. classis phiscū nauigare ꝑperat vt milites q̄ terrestre iter fecerāt cōscendāt. ⁊ rhodioꝝ freto transi
to repente velis cōuersis ad nostra declinat litora. Apulit itaq; ea classis veloꝝ centum.

Decimo kalēdas Junij Anno incarnatiōis verbi diuini Millesimo quadringētesimooctuage=
simo. militeq; p̄mū in terrā exposito in vertice mōtis sancti Stephani ⁊ circa eius mōtis colles ca=
strametati sunt. machinas q̄3 et bellica ingenia in litus exonerāt eo in loco quez ab ip̄o monte deflu
ens aqua abluit q̄ a rhodijs obice collis spectari nō pōt. His pactis ꝑs ad deuehendū terrestrē exer
citū phiscū nauigat. In classis aduētu q̄dam thurci equestres pedestresq; versus vrbis menia auda
cia quadā freti irruūt. eruptiōe aūt a nostris facta hostes fugant̃. fuudunt̃. quidā quoq; ex eis truci=
dant̃. Postea dū nostri cōmesarent̃ altera eruptiōe facta turci ꝓpelluntur caduntq; nōnulli. ex nr̄is ꝟo
miles vnus perijt. q̄ incautus manū cōserebat: cuius spolia ⁊ cadauer nostri sibi vēdicant. turci ca=
pite absciso illud lancee suffigūt. ad suos q̄3 cū plausu reuertunt̃. Postridie eius diei qua classis appu
lit. hostes tres ingētes machinas in ortis ecclie sancti Anthonij vicinis. arborib; omnis generꝭ fru
ctuū consitis collocat. turrim q̄3 sancto Nicolao dicatā in vertice molis sitā oppugnare conat̃. eas=
q; machinas lignearū munitionū ꝓpugnaculis operiūt defendūtq;. Nostri ꝟo munimētis q̄ repara
vocāt cōspectis. tria tormēta que bombarda vocant̃ ab hostiū dextera in ortulo palatij militū auer=
nioꝝ statuūt. eiusq; diei diluculo Georgius machinaꝝ egregiꝰ artifex de q̄ habitꝰ est sermo repente
ad fosse ripā que magistri palatiū munit visus est. amice oēs salutans clamāsq; vt introducat̃. ab re/
rū ignaris pene confodit̃. defendit̃ ab alijs. ex temploq; ad magistrū perducit̃. Uir em̄ erat corpore
procero. forma elegāti. satis eloquēs. magna astutia. cui germania patria est. Rogatꝰ de causa aduē
tus respōdit zelo fidei cōpulsus. ⁊ publico christiane religiōis cōmodo suasus ad nostros defecisse.
placide excipit̃. laudaturq;. ꝓpositū si in eo ꝑsistat. De hostis exercitusq; habitu dispositiōe qualitate
cōsultus. cōstanter. prudēter. intrepideq; respōdit. Inter cetera edocet numeꝝ militū ōis generis cē=
tū milia vel circiter adesse. classem eā quā diximus machinas sedecim ingētes deuexisse. quaꝝ lōgi=
tudinis dimēsio duorū palmoꝝ ⁊ viginti fert̃. que vehemētissimo velocissimo iactu globos saxeos
rotūditatis palmoꝝ nouē plerosq; vndecim torquēt. De huius viri defectiōe varie q̄dez sentētie sub
oriunt̃. Quidā exploratorē affirmāt. ⁊ fugā cōmento asseruisse vt rhodios fallat. Nonnulloꝝ asser/
tio fuit eum callidū ⁊ maleficum virum esse. multaq; olim effinxisse. Quibusdam alijs sentientib;. et
in bonā partē defectionē interp̄tantib;. q̄ prudēs esset ⁊ penitēs erroris id fecerit. sapideq; intellige
ret hec rhodijs machinare nō posse vbi tam prudentē principē ⁊ expertissimos milites sciret degere.
Augēt suspitiōis epistole ex castris turcorū in ciuitatē sagittis misse. q̄ georgiū insimulāt ⁊ ab eo ca=
uendū esse dictitāt. Magister ingenio solers ⁊ ꝑspicax georgiū arta custodia seruari iubet. sex robu
stissimis comitib; adhibitis. in his q̄ machinarū iactū ⁊ belloꝝ ingenia spectāt ip̄ius arte caute vti
tur. Omni igit̃ conatu turci ad expugnationē turris ⁊ molis sancti Nicolai incumbūt. si huiusmo/

d̄i potiant̄. putāt vrbē in suā potestatē facile venturā. Est em̄ moles ipsa trecentoꝝ circiter passuū in
mare ꝓtensa miro artificio ab antiq̄s manu facta. q̄ suo ꝓgressu portū triremibꝰ aptū a p̄te occidētis
efficit. Cuiꝰ introitꝰ cautibꝰ cōcludit̄. vt triremis introire vix possit. In molis q̄dē vertice septētrio
nē spectāte arx de q̄ sermo est. magnifice nr̄a etate erecta est. vbi priscis tp̄ibꝰ collosus ille ingens rho
dius vnū de septē mirabilibꝰ mūdi positꝰ erat. Qui post tres ⁊ q̄nquaginta annos q̄ fusus est terre
motu corruit. osqꝫ portꝰ rhodij spectat. Machinis q̄ꝫ illic collocatꝭ sublimes q̄dam turres q̄ portū
claudūt valide oppugnari ac dirui. naues q̄ꝫ ne portū subeāt ꝓhiberi. haud difficile p̄nt. Loci igit̄ ⁊
turrꝭ oportunitate hostis allectꝰ. om̄i conatu arcē aggredit̄. quatit oppugnat. iactuqꝫ trecētoꝝ lapidū
sphericoꝝ diruit eā. p̄sertim partē que occidentē spectat. Ruina q̄dem turrim munit. Licꝫ em̄ suo pō
dere ictuūqꝫ vehemētia saxa ingētia ex q̄bus edificata erat laberent̄. tn̄ materia calce arena ⁊ lapillis
immixtis cōfecta adeo demoliri nō potuit q̄n turris potior ps staret. ex q̄ facilis ascēsus hosti nege-
tur. terrori fuit tāti edificij lapsus. Multoꝝ em̄ annoꝝ opus illustre. tp̄is mometo ruit. Preter quo-
qꝫ plurimoꝝ opinionē: ingētes ⁊ impetuose machine. illā arcē lacerāt. deturpant. deuastāt. Cū autē
turris labefacta vix tutabilis videret̄. statuit magister industria. ingenio. vigilātia. roboreqꝫ. militū
eam arcē tutari. q̄ muroꝝ crassitudine defendi nō potuit. Adhibitis viribꝰ summa cura parant̄ que
turri ⁊ moli p̄sidio sint. Milites igit̄ in p̄mis strēnuissimi deligunt̄ q̄ locū defendāt. vallumqꝫ ex li
gnis efficit̄ qd̄ turrim claudat. fossamqꝫ cautibꝰ excisis circūducūt. Collocat̄ in turri p̄sidiū validū
ꝓ loci capacitate. Turris nāqꝫ iussu mgr̄i qui assiduo cogitatu tuitioni loci inuigilās nō formidat.
cymba vectꝰ diruptā arcē visere dū machine lapides torquerēt calce ⁊ lapide opplet̄ vt locus vix cō
militonū capax reddat̄. Cōstituit̄ ⁊ aliud p̄sidiū equestriū ⁊ pedestriū in antemurali. qd̄ a turri san-
cti Petri ad inferiorē mādrachij partē protendit̄. q̄ transitū turrꝭ prohibeāt. Hūile nanqꝫ mare ⁊ va
dosum illic trāsiri pōt. vbi ⁊ vegetū munitiōes parate. ⁊ tabule clauoꝝ in fixiōe infeste in ꝓfundo fi-
xe sunt. q̄ impedimēto eēnt hosti vadēti. In vallo aūt radicis molis milites electissimi locati sunt q̄
pugnantibꝰ nr̄is p̄sidio sint. Ubi magister insignis armis auroqꝫ fulgēs facinori clarissimo intēde
bat. Disponunt̄ ea p̄te muroꝝ vrbis bombarde ⁊ tormēta q̄ triremes ⁊ turcoꝝ nauigia expugnēt. ꝑ
fringantqꝫ. Prope q̄ꝫ cautes eiꝰ arcis cymbe cōbustibilibꝰ cōplete stationē habēt. q̄ in oppugnatiōe
incēdant̄ ⁊ hostiū classi incēdiū afferant. His rebꝰ magno subtiliqꝫ ingenio dispositis fiunt vigilie.
p̄stolat̄ hostiū inuasio. Demū exorto lucifero. dum zephiri placide flarent. turcoꝝ triremes a litore
cautiū mōtis sc̄ti Stephani soluūt supatoqꝫ saburre ꝓmontorio nauigāt. eamqꝫ turrim ꝓpugnant.
Primo cōgressu anteq̄ꝫ in terrā descendāt ingenti clamore ⁊ tympanoꝝ sono voces edūt. vt terrori
multitudo sit. Nostri aūt in armis dispositi p̄sto adsunt. Cū em̄ triremes turrim ꝓpugnāt. machine
saxa iaciūt. p̄sidiū qd̄ in turri locatū erat armoꝝ vi. balistis. iactuqꝫ lapidū. hostē ꝓpulsat. Pelluntur
turci. fugant̄. trucidant̄. Ea in pugna queadmodū postea a ꝑfugis relatū est. septingēti turci interi-
re. plurimi ꝟo vulnerati sunt. Uictoria potitus p̄nceps insigni equo vectꝰ illustri comitatꝰ phalan
ga. vrbē more triūphātis intrāt. sacellūqꝫ quo imago sacratissime ꝟginis philermi mōtis miraculis
ꝑcelebris posita erat. visitās grās agit. ⁊ demū ad reficiendos aīos militū domū reuertit̄. Perdita
tūc spe arcis molisqꝫ potiūde. visoqꝫ valido p̄sidio turci grādioribꝰ viribꝰ arcem aggredi. aliaqꝫ loca
oppugnare. menia diruere studēt. vt defensoribꝰ distractꝭ. vno mometo molē ⁊ loca dirupta inuadāt
ne vires nr̄oꝝ vnite eēnt. ⁊ dū diuersas p̄tes tutari cogitaremꝰ. negligētius in mole res agit̄. Seque
ti igit̄ nocte magno clamore viroꝝ onera subeuntiū cūcta resonāt. machinas ad menia hebreoꝝ ve
hūt. Ante hos muros octo ingētes machinas collocāt q̄ munitiōibꝰ defense in menia saxa grandia
iaciūt. Aliā machinā ꝓpe radicē molis q̄ ad septētrionē vergit. in cuiꝰ vertice dānati: extremo affici-
unt̄ supplicio. ponūtqꝫ in ꝟtice mōtis molis molēdinoꝝ. se in molendina sup̄ molē edificata globos
saxeos torq̄at. Hostiū ꝓposito agnito mgr̄ solita prudētia cūcta dirigēs. diuinis supplicatiōibꝰ cū po
pulo ⁊ cōmilitonibꝰ innitēs. munitiōes ad interiora vrbis parat. Judeorū edes q̄ in pomerio erecte
erāt diruunt̄. vallū parat̄. fossa cauat̄. ⁊ murꝰ fosse sūme arte ⁊ diligētia obijcit̄. Int̄ diu noctuqꝫ ope
ri intēdit̄. Nō mgr̄. nō baiulini. nō p̄ores. nō milites. nō ciues. nō negociatores. nō matrone. nō nu-
pte. nō ꝟgines ope vacāt. lapides. terrā. calcē humerꝭ portāt. Auro argēto supellectili non parcit̄. vt
publice saluti ꝯsulat̄. Machine hostiū vehemētissimo impetu menia quatiūt. ⁊ faciē egregioꝝ lapi
dū diruūt. Tāta em̄ erat iactꝰ violētia tormētorū. vt oībꝰ admiratiōi fuerit. Nullusqꝫ rhodi degens
vbi ex oī natiōe latini nois nōnulli ꝟsabant̄ cōpertus est q̄ nō affirmaret vllo vnq̄ꝫ tp̄e tales machi
nas vidisse aut audiuisse. Id q̄ꝫ georgiꝰ ꝑfuga affirmauit. ⁊ nusq̄ꝫ terraꝝ tā grandes inueniri asserit.
Dū em̄ saxa iaciūt in lapidū exitu sonꝰ ingēs edit̄ q̄ tonitrui instar resonat. fumusqꝫ tāq̄ꝫ nubes cras-
sa diuturno tp̄e in aere vēto fert̄. quoꝝ sonꝰ plerūqꝫ ab oppidanis castelli rubei auditus est. qd̄ a rho
dis centū milibꝰ passuū orientē ꝟsus distat. Ipe q̄ꝫ machine mirabiliꝰ q̄ddaꝫ efficiebāt. Machina-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

rū posteriora in munitionē q̄ palis terre affixis fabricat̄. tā grandē impetū reddebāt. vt instar motus
terre. edificia vrbis paululū hoc pulsu mouerent̄. Spe igit̄ in meniū tuitione ꝑdita. totis viribꝫ val
lo fossa ꝛ munitiōibꝫ interioribꝫ tutamē cōstituim⁹. Nec hec hosti sufficiūt. Aggredit̄ quippe alio ter
rore vexare. Collocat em̄ oī ex ꝑte tormēta ꝛ mortaria q̄ ex trāsuerso edificia vrbis ꝓberant. diruāt.
mortalesq̄ꝫ cōterāt. Hec tormēta mortaria dicta. interdiu noctuq̄ꝫ saxa in aera sublime iaciunt. Erat
q̄ppe populo ingēti terrori. q̄ in aere tā grādes globos saxeos ꝯspiciebat. Nō em̄ paruā anxietatē id
nr̄is incussit. Plus tm̄ noctu q̄ꝫ interdiu terror̄ attulit. Nullus in ꝑuatis domibꝫ tut⁹ videbat̄. Qui
libet latebras q̄ritabat. verū ei vulneri mens hūana medet̄. Jussu mgr̄i mulieres infantes ꝛ oīs im
becillis etas. in pomerio collocat̄. ꝛ crassa trabe ꝓtegit̄. Ea nanq̄ꝫ ingenia raro illic decidūt. Ad vr=
bis q̄ppe freq̄ntiora loca dirigunt̄ vt mortales cōterant. domosq̄ꝫ quatiāt. Juuenes ꝟo ꝛ robusti q̄
interdiu saxa suscipiebāt. tormēta facile vitabāt. Noctu aūt q̄daꝫ caueas subterraneas. q̄dā valuas
crassissimas. q̄dam fornices ꝛ sacras edes q̄rentes sub eis trepidū somnū carpebāt. Hoc q̄ꝫ miracu — De miraclo
lo fuit nutuq̄ꝫ dei factū esse haud aliter credit̄. q̄ publicis supplicatiōibꝫ assidue ecclesijs ꝛ altaribꝫ ex
orabat̄. et cū plura saxa machine torquerēt. pauci tm̄ mortales ꝛ q̄dā bruta eoꝝ iactu interierūt q̄ po
tius domoꝝ ruina iactu lapidis collapsaꝝ q̄ꝫ saxei globi pōdere attrita sunt. Hostes quoq̄ꝫ id parū
arbitrati. duas machinas ex grādioribꝫ in eminētiori loco q̄ ad hesperū vergit. ex quo prospicit̄ col=
locāt. que assidue vrbē ꝛ loca edificijs frequētiora saxa torquent. Nec ip̄e machine licꝫ terrori essent.
damnū insigne ediderūt. nec mortales occiderūt. ꝑpedite nō ambigo oronibꝫ q̄ deo. eius genitrici in
temerate et beato Johāni baptiste fiebāt. Bassa ꝟo principis nr̄i vigilantiā ꝛ ingeniū conatibꝫ suis
inficere cōiectans. Magistrū dolo interficere aggressus est. submissis q̄busdam q̄ defectiōis ꝓtextu
eū adorirent̄. Quo euecto arbitrat̄ rerū facile potiturū. Hoc quidē nephandū facinus ꝑfuga quidā
veneno ꝑficere statuit. comite accito qui postridie cū toxico vrbē intraret. His ꝑfugis bassa grādia
pollicet̄. facinus ꝑficiant. Qui ꝑor ingressus est examini prudentū. vt certi subijcit̄. cōtrarijs sermo
nibus deprehendit̄. crimenq̄ꝫ vltro pādit. Monetq̄ꝫ vt caueat princeps. q̄ꝛ plurime in eū sunt para=
te insidie. Dānatus ꝑfuga. securi ꝑcussus interijt. Cū ꝟo sceleris comes venenū gestans ad nos trāsi
ret. a quibusdā vix confodit̄. Vñ perterri⁹ ad turcos reuertit̄. Dum hostis italie statiōis menia op=
pugnat. nocte ad ripā fosse munitionē ac repara. diligenti⁹ erigit. hostilibꝫ munimētis fosse adhibi=
tis cōspect̄. de his dirimēdis cōsiliū agit̄. Deligunt̄ fortissimi iuuenes q̄nquaginta. q̄bus miles or=
dinis ꝑficitur egregius. Eruptione itaq̄ꝫ facta. ꝑ fossas occulto nostri vadūt. Ubi ad partē munitio
ni obiectā ventū est. scalis erectis ripā fosse extemplo cōscendūt sagittis. gladijs ꝛ saxis hostes ꝑse=
quunt̄. fugāt. trucidāt. Ea in pugna turci decē gladio cesi sunt: munitio fracta. Egregij iuuenes vi=
ctoria potiti. quattuor capitibꝫ hastis affixis vrbē ouātes intrāt. oppidanoꝝ ingēti plausu excipiunt̄.
Magister victores muneribꝫ donat. ad incitandū iuuenū aīos ꝛ alios ad queq̄ꝫ egregie obeunda
alliciēdos. Paucis diebꝫ interiectis. turci turris potiūdc desiderio cōpulsi. supiorisq̄ꝫ repulsa accēsi.
arcē sancti Nicolai grandiori conatu arte ꝛ ingenio aggrediunt̄. munimēta q̄ꝫ ꝛ ꝓpugnacula iactu — De turri scti Nicolai et de astutia thurcorum
machinarū demoliunt̄. Quod proterit̄: summa diligētia restituit̄. parant ad cōflictū ligneū pontem.
q̄ ex sacello sancti Anthonij turris in molē transitū prebeat. Pons aūt ex lignis varijs vegetibꝫ cō
nexis. quibus asseres clauis cōfixe erant cōstruit̄. latitudo sex militū equo gradu fronteq̄ꝫ dimican=
tiū capax fuit. longitudo ꝟo tanta erat q̄ litus vtrunq̄ꝫ cōtingeret. Pontē in mare turci ad ripam mo
lis traducere ingenio ꝓponunt. Anchorā em̄ rudenti alligatā quo fune pons religat⁹ erat circa molē
hostes in mare deuehūt. vt tracto fune anchoraq̄ꝫ mordaci dente renitente pons in vlteriorē molis
ripam natare cōpellatur. A nostris arte cognita nauta quidā rerū maritimarū non ignarus. noctu
vndis se obruit. anchorā soluit fune cautibꝫ remissius alligato. qui parua vi dissoluatur. Egregiū fa
cinus ad magistꝝ detulit. q̄ aureo munere donat⁹. gaudēs comitū plausu ad stationē molis reuertit̄.
Turci ꝯperto dolo cū ꝑmū pōtis deiectionē experiunt̄. decepti statuūt scaffaꝝ remigio. pontē ad ri/
pam transuehere. Hostis quoq̄ꝫ tante rei intentus. ad oppugnationem triremes triginta parat. be/
ne quidē munitas ꝛ ad conflictum ornatas. Preter has quoq̄ꝫ adijciunt nōnulla oneraria nauigia.
parandarias vulgo dictas. ex quibus quedā machinis ꝛ saxeis globis tormentis adaptatis onuste
fuere vt si turris victoria potirētur repēte ex eo loco portū turres meniaq̄ꝫ diruerēt. ꝓsternerēt. demo
lirent̄. Nec ꝓtermittūt celeriores cymbas disponere q̄ turcoꝝ strennuissimos quosq̄ꝫ ad molem de/
uehant. qui primi nostros aggrediant̄. ꝛ cum eis man⁹ cōserant. q̄bꝫ ꝓliantibꝫ ceteri ex ponte ꝛ trire/
mibus in molem descendant. Imponuntq̄ꝫ triremibus ꝛ parandarijs non paruas machinas qui/
bus nostros prosternere possent. Grandes quoq̄ꝫ machine que turrim diruerant ad tempus ineun/
di conflictus officio fungantur. Princeps vero noster rerum summe inuigilans subtilisq̄ꝫ ingenio
et sallerti mente cuncta dijudicans. fretus strennuissimi cuiusq̄ꝫ cōmilitonis sentētia qui ex occidēta

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

li natiõe aderāt.nec defuerūt pleriq; indigene.greci ingenio manuq; ꝓmpti.sūma cura arcis defen
sioni cõsulit.Suspicati em̄ post p̄mam pugnā qð cõtigit.turris ⁊ moles ꝓpugnaculis.fossa.falloq;
abundātiusq; muniť.accersitis operarijs fere mille q̄ int̄ diu noctuq; cautibꝫ excisis. rupibusq; demo
litis qð expetiť cõficiūt.nec impēsaꝝ parciť sarcinis.Presidia q̄ȝ in turris ruina collocanť.pariter ⁊
alia p̄sidia in radice molis disponunť.q̄ nr̄is casu vrgēte opitulenť.Rebus sic ad pugnā parat̃ sub
dubitauere nr̄i.ne turci duobꝫ locis vrbē eodē momēto aggrederenť.vt vires partirenť. ⁊ qð cupiūt
facili⁹ cõficiant. Cui incõmoditati ⁊ ꝑiculo magistri prudētia prouidit.Presidia q̄ȝ robustissimo
rū in menibꝫ iudeoꝝ ac italie statiõis que iā iactu machinarū partim demolita erāt statuit:q̄ tuitio-
ni intendāt.nec suo sine iussu discedāt.Nõ est q̄ sane nõ dijudicaret ac sentiret nr̄am salutē in turris
tuitiõe collocatā eē.Quo fit vt vno ore oēs tanq; fidei veri athlete ei⁹ tuitiõi cõsulerēt. ⁊ vt cõmune
xp̄ianoꝝ domiciliū seruarēt.In q̄ plurimoꝝ equitū Hierosolymoꝝ ac nobiliū infirmorūq;.latinoꝝ
pariter grecoꝝ rhodiorūq; v̄tus ⁊ aīositas emicuit.q̄ cõcordi audacia ⁊ aīositate asylum ⁊ tutissi
mū christianoꝝ refugiū rhodiā vrbē tutanť.Duo mercennarij iuuenes q̄ turris p̄sidio asscripti sunt
cõprehenduntꝛ arma in pelagus deiecisse.q̄ facinore ꝑpetrato ad turcū deficere ꝓponūt.Crimine dā
nati capitis supplicio afficiunť.Ad turris demū oppugnationē turci tertiodecimo kalendas Julij
in tēpesta nocte terra mariq; summo silētio acedūt.Ubi ꝓ pugnā inire conanť. grandi cū clamore
tympanorūq; sono inuadūt.Nostri q̄dem arrectis auribꝫ:hostiū impetū cõperientes. vbi eos adesse
cõperiunt.gladios stringūt.balistis ⁊ tormētoꝝ iactu hostes lacessunt deturbātq;.Hostiū triremes
ac cymbe litoribꝫ adherent.Pons q̄ȝ traduciť quo ɔscenso hostes transeūt.Nostre q̄dem machine
in muris collocate globos saxeos torquēt.Pons natās frāgiť.turci merguť.quattuor q̄ȝ triremes
⁊ nauigia tormētis onusta iactu machinaꝝ ꝓsternunť. ⁊ vndis obruunť.Turci frequētes q̄ ex cym
bis ⁊ triremibꝫ in molē descenderāt.a nostris ceduť.trucidanturq;.Ignes etiā in classem solut̃ lin-
tribus immittunť Nec turci impigri bombardis respõdent.ignes iaciūt.sagittas impetuosissimas
ex balistis ⁊ cathapultis torquēt.Magna vi in obscuro.nisi dū ignes iaculati lucē plerūq; preberēt
Acriter pugnať. ⁊ media nocte vsq; ad horā decimā diei sequētis durās pugna .ꝓpulsatisq; hosti-
bus victisq; dirimiť.Uidisses toto triduo hostiū cadauera litore iacētia auro argēto. insigniq; veste
fulgētia ⁊ cõplura mari fluctuātia q̄ pelagi estus vt natura solet in sup̄ficie ferebat.quoꝝ spolijs com
plures potiti sunt.et ex his nõ parū comodi vendicāt.Insignis q̄dem hec pugna fuit morte clarorū
viroꝝ q̄ turcis p̄erant.quoꝝ interit⁹ merorē ⁊ luctū hosti attulit.p̄sertim generis turci viri q̄dā strē/
nuissimi a turcoq; dilecti:mors magno fuit merori.Cui⁹ cadauer post triduū mari ebuliēte in molis
litus deu ectū reperiť.eiusq; spolijs q̄dam ex nr̄is potiť.Perfuge q̄ post p̄liū ad nr̄os defecerūt edo-
cēt exercitū magnā cladē accepisse.turcosq; ea in pugna duo milia q̄ngētos cecidisse. ex eoq; bassam
ingentē merorē ɔcepisse.q̄ tres dies intra papiliones.frequētia cõmilitonū ꝓhibita se cõtinuit. ⁊ stra
gē turco celeri⁹ denūciat.eo q̄ȝ mens ei⁹ rodiť q̄ post tantā ruinā turri illatā arce potiri nõ potuerit.
Et q̄ tantā in ei⁹ oꝑpugnatiõe ignominiā accepit.existimās turcensem nūerosum exercitū inualidū
esse q̄ turrim diruptā expugnare nõ valuerit.Cū aūt turci spem turr̃ expugnāde ꝑdidissent conatū.
studiū.industriā.oēsq; vires ad ciuitatē omi ex ꝑte oppugnandā cõuertūt.Et licȝ ad menia iudeoꝝ
ac italie stationis animū potissime cõuertāt.non cessant tn̄ circūquaq; muros verberare ⁊ demoliri.
Hostis ceptū opus cõtinuat assiduoq; conatu aggrediť ꝓpositū conficere.Excogitant itaq; turci ad
vrbē ingenio occulto ꝓpinquare fossas laborinthi ꝑ similes effodiūt quas lignis arboꝝ ramusculis
cõtextis edificāt terraq; operiunt.vt latenter ad fossas vrbis accedāt.Propugnacula q̄ȝ multis in lo
cis cratibꝫ de viminibꝫ cõtextis edificāt.ex q̄bus assidue sagittāt.colubrinis q̄ȝ ac serpentinis nr̄os
deturbāt.fatigant.pensant quoq; eis cõducere et aliquā partē fosse que menibꝫ adiacet opplere.Ope
ra ita ab hoste adhibita lapides cõgerere nõ cessant. ⁊ occulto in fossam iaciūt. Operis assiduitate ꝑs
fosse oppleť. antemurale q̄ȝ equatur.ex quo ⁊ murorū ruina in dorsi formaȝ redacta facilimus con-
scensus in menia efficiť.Precellentissimus p̄nceps noster rhodiorū magister his conspectis diuino
quodā ingenio agendis incūbens nil p̄termittere decreuit qð saluti vrbis cõducere videatur. Ma-
turitateq; ac solita modestia vtens militibus ad contionē vocatis conatus ⁊ discrimina grauiter et
prudenter explicat Adherebat em̄ lateri nobilissimus eius frater excellens miles Anthonius dan/
busson domin⁹ de Montelio ad vicecomitē.vir quidem consilio et armis clarus.qui pauloante ex
gallijs robustis comitatus viris orientē sancti sepulchri visitandi gratia cupiēs summoꝑe tam glo
rioso certamini interesse transfretarat.Is em̄ a fratre patrū decreto ob fidei integritatē. agendoꝝ ex
perientiam artisq; militaris disciplinā cõmilitonū dux et vrbis capitaneus designatus magnani-
mi ⁊ prudentis capitanei munia obijt.et rerū summe consulit.Aderant nõ pauci equites Hierosoly
morū p̄cellentes baiulini priores.senatorij ordinis p̄ceptores ⁊ fratres nobilibꝫ familijs in occidē-

Duo traditores decapitantur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tali plaga nati. Affuerūt negociatores prudētia pollētes. ac rhodij ciues. greci quoqꝫ ingenio ꝑditi
ꝙ vnanimi cōsensu de tutāda vrbe cōsultāt. Excelluit profecto plurimoꝝ cuiuscꝫ generꝭ astantiū ꝓ
bitas. generositas. ꝟtus. ac magnanimitas. quoꝝ sentētijs excussis ꝑncipis nr̄i sollertia. quod opti
mū diiudicatū est elegit. Nostri ꝟo cuiusdā exꝑti suasu. machinā versilē qd̄ tribuccū vocant. ingen
tia saxa in munitiōes ⁊ hostiū fossas torquēs erigere statuūt. Edificaturqꝫ celerit̄ machina periti vi=
ri sentētia. nautaꝝ ⁊ architectoꝝ opa. Que vbi erecta est: vir perit⁹ grauia saxa in hostes iacit. mul=
tosqꝫ cōterit. munimēta diruit. dānaqꝫ intulit. non paruipendēda. Excogitatū q̄ꝫ est cā partē fosse ꝙ
lapidib⁹ a turcis oppleta erat euacuare. Sꝫ cū id palā effici nō posset. cuniculo in pomerio effosso exi
tū sub lapidib⁹ nr̄i habēt. ⁊ clā lapides in vrbē cōportant. Sentiūt ꝑfecto turci ꝙ fosse ꝓpinqui erāt
lapidē congeriē minui. ⁊ ascēsus oportunitatē adimi. nisi q̄ꝫ totius qd̄ cupiūt efficiāt. Atroci em̄ mu
roꝝ ruina cōspecta. statuit̄ munitiōib⁹ inniti. que impetū machinarū sustineāt. Muroꝝ igit̄ lapsui
munimēta ⁊ repara nr̄i obijciūt. que in hūc facta sunt modū. Murus crassitudinis palmoꝝ duoꝝ
in pomerio ex opposito meniū ducit̄. paliqꝫ ex robustissimo ligno terre infigunt̄. glis ramusculis fru
ticibus q̄ꝫ intermixtis intus ponit̄. assiduoqꝫ attritu infusa aqua firmat̄: densaturqꝫ. Prouidēt insu
per ingenijs hostes in ipo cōgressu ꝓpellere ⁊ ꝓpulsare. Ignesqꝫ artificiosos parāt varijs modis recō
ditos. cadis pice sulphure. cōbustibiliqꝫ materie repletꝭ. ac sacculis laminis ferreis. puluereqꝫ machi
naꝝ refertis. ꝙ ingenia exitio hosti futura sint. Ingēs ꝑterea cylindroꝝ copia affert̄. ꝙ in hostes ruāt
eosqꝫ ꝓterant. Varia q̄ꝫ ꝓpugnaculoꝝ forma edit̄ que turcis impedimēto: nr̄is sint adiumēto. Dele
ctabāt cōspiciētes viroꝝ ingenia ꝙ remedia excogitabāt ac plaudebāt. Adducit̄ Georgius proditor
forti comitat⁹ caterua ad custodiā data. Cōsultus de his ꝙ tuitioni futura sint. remissius tardiusqꝫ
respōdet. nec de se experimentū ab eo expectatū ꝑbet. queādmodū pollicit⁹ erat. sperabat q̄ppe vir ini
quus ⁊ callidus vidēs muroꝝ iacturā ⁊ facilē ascensum ꝑ ruinā. ciuitatē in hostiū ꝑtātem futuram.
Quedā tn̄ protulit vt eius astutiā occultaret. Suadet machinā parari ꝙ in machinas hostiū iaciat
Q.ꝺ vt factū est turcus machine ictus ex aduerso dirigit. murūqꝫ nō parū ledit. Dū hec agerent̄: epi=
stole ex castris in vrbē sagittis dirigunt̄. que georgiū insimulāt. Nec georgius licꝫ vrbis discrimen
videret ꝟbis procacib⁹ se abstinet. Que vt ad noticiā deueniūt vehemēs in eum suspitio orit̄. ꝗbus
ex causis vinculis ⁊ carcere arcet̄. Deputanturqꝫ ꝗ virū examinēt ⁊ causas defectiōis ꝑquirāt. Exa
minat⁹ cōtradictorijs ac cōiecturis sufficientib⁹ cōuictus torquet̄. In tormēto ⁊ extra rogat⁹. vltro
fatet̄ iussu turcoꝝ tyranni ad rhodios defecisse. vt vrbem si posset proderet. queādmodū plura oppi
da prodidit. Sin min⁹ rhodi ꝑsinistre versaret̄ cūcta diligentius acutiusqꝫ ꝑquireret ⁊ specularet̄.
Mores quoqꝫ ⁊ stat⁹ ac cōditiones incolarū ⁊ regiōis intelligeret ac demū si classis nō vinceret ad
turcū reuerteret̄. docturus ꝙ ad vrbis expugnationē cōducerent. Proponebat nanqꝫ turcus hāc vr
bē in suā ditionē redigere ꝙ vt cōficeret multis pollitatiōib⁹ ac plurib⁹ donis allectus Georgi⁹ exti
tit. crimē cōuictus supplicio capitis damnat̄. ⁊ in ꝓpatulo spectante ꝑplo funo furci ligato Georgi⁹
suffocat̄. vt aiām exalauit. populus cū plausu ad ꝑuatas stationes reuertit̄ letus ⁊ gaudens de nece
proditoris christiane religiōis qui tot aiās perdere voluit ⁊ ad iugulationē ⁊ fidei orthodoxe abne
gationē tot ꝑclaros viros. castissimasqꝫ matronas. sacrasqꝫ virgines. ⁊ plebē christianā ꝑducere stu
duit. Luit tandē penas sceleri debitas vir ꝑfidus. vigilans ⁊ semꝑ aliq̄d cogitās, turcensis classis
ꝑfectus bassa. alteras litteras in vrbē iacere studetqꝫ grecos indigenas ⁊ ciues latinos ad deditio=
nē hortant̄. vita et suppellectili salua promissa. multamqꝫ immunitatē pollicent̄. Solum verbis di
tionē expostulat ⁊ interitū militum ⁊ perniciē religionis Hierosolymoꝝ affectat. Si secus rebus
suis cōsulant ad vnū omnes interituros affirmat. Putauit vir nepharius populū infidū inuenire et
qui metu terreret̄ vel munerib⁹ alliceretur. sed repperit orthodoxe fidei plebē deuotā ac, ordine Hie
rosolymoꝝ fidā cōsilioqꝫ ⁊ armis mutua equitū ⁊ latinoꝝ nostroꝝ cōuersatiōe expertaꝫ. Ea igitur
inuanū tentante alio vtitur cōmento. Mittit ad eccl̄iam beate marie virginis heleomenitre grecu=
lū qui dudū ad turcos defecerat qui vigiles alloquēs ait bassam oratorem ad principē nostrū velle
destinare dummodo tutus aditus pateat. Respondet̄ vt illic ad ripam fosse nunciū mittat. aderitqꝫ
in boleuardo qui noīe magistri respondeat. Affuit postridie basse orator qui nostris prius salutatis
ait. Prefectū classis se non parū immo vehemēter admirari ꝙ tam potēti principi resistere audeam⁹
qui duo imperia tot regna tot vrbes tot prouīcias totqꝫ potētatus subiugauit. Quare suadet vt no
stre vrbi ⁊ agris indoleam⁹ nec patiamur tam crudele facinus ꝑpetrare: nec vrbē dirigi ⁊ ad iugula
tionē viros ⁊ mulieres ad raptū ⁊ ignominiā duci. bellū an pax ꝑstiterit dicam⁹. Pollicet̄ q̄ppe bre
ui forma ⁊ cōpendio pacē si libuerit se ꝑstituꝝ. ⁊ nos possessores vrbis ⁊ agroꝝ ꝑmāsuros. Alit̄ mi=
nas addēs ꝓmittit ꝓpe diē. ciuitatē in suā ꝑtātem trāsiturā. direptiōiqꝫ ꝑbiturā. ⁊ oīme gen⁹ crudeli=
tatis executurum. Qui principis nostri vice aderat edoctus respōdet. Non possumus satis admi=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

rari. vos qui cũ classe ⁊ impetuosis machinis castrorũq; copia. vrbẽ nostrã circundatis. nos ad pacẽ
hortari. cũ id a militantium officio alienũ videaᷣ. Uerũ figmento agere videmini. vt aĩos tentetis.
Sciatis nec pollicitatiões nec munera vr̃a nos mouere: aut ad aliq̃d indecens cõficiendũ allicere.
Nec ꝓfecto mine vr̃e nos terrent. Sumꝰ eñ vnanimes. nec discrimẽ est int᷑ grecũ ⁊ latinũ. Christũ
eñ colimꝰ vna fide ⁊ firma mẽte. pro q̃ pugnare parati sumꝰ. ⁊ mortẽ potiꝰ oppetere q̃ȝ mahumeto
cõiungi sicut facessant ꝓmissa ⁊ mine. q̃bus nos monere conamĩ. Cũ vr̃a classis domesticos lares
reuiserit. si oratores de pace tractaturos mitteᵭ de re ꝯsultabimꝰ. Cũ armati ⁊ exercitu p̃cincti estis
officiũ bellantiũ ꝑficite. ⁊ vob̃ deo ꝓpicio cõstanti aĩo respõdebimꝰ. Cognoscetis quoq; nõ cũ asia
ticis ⁊ effeminatis viris cõtendere. sed cũ catholicis fortissimis manũ cõserere. Quo dictu turci vul
tu dimisso ex tẽplo discedũt. Cũ turcis maiori conatu. ingenio. arteq; resistiᷣ. ipsoꝝ insania incẽdiᷣ.
Pudet q̃ppe eos tm̃ exercitũ nõ p̃ualere. et sui tyrãni formidolosam potentiã a rhodis cõtenni. Fu-
ribũdi itaq; machinis. mortarijs sagittis. cathapultis. dies noctesq; vrbẽ lacessunt. infestant. deter-
rent. expeririq; satagũt si rhodioꝝ animi facinora obire p̃clara audeãt. queadmodũ p̃clara ⁊ magni-
fica v̾ba ꝓferunt. Scd̃m igiᷣ alterũ preliũ ad turrim molis diui Nicolai cõmissum dieb̃ septẽ ⁊ tri
ginta exactis. vires in vrbis menia augẽt. facieq; ciuitatis deturpãt. Noua q̃dem vrbs crassissimo
muro cincta turrib̃ in celũ erectis ornata. antemurali quoq; ⁊ ꝓpugnaculis aptissimis munita. triũ
miliũ quingentoꝝ sphericoꝝ saxorũ frequẽtissimis ictibus laceraᷣ. deturpaᷣ. demoliᷣ. Eamq; ruinã
plereq; domꝰ ciuiũ ⁊ magistratus palacia ꝑornata: ac magnifica patiunᷣ. ita vt prioris vrbis facies
penitꝰ perdita videreᷣ. ac tanq̃ȝ gigantei cadaueris sarcina prostrata iaceret. Attoniti sunt plurimo
rũ animi. sed p̃nceps vir q̃dem magna sapiẽtia. generositate atq; magninimitate. p̃claris ac magnifi
cis comitatꝰ equitib̃. pugnatorũq; globo fortissimo stipatꝰ. spem in deũ immortalẽ. ac filiũ eius do
minũ nostrũ Jesum christũ: eiusq; genitricẽ. p̃cursorẽ quoq; sanctũ Johannẽ baptistã dirigẽs. cun-
ctorũ mẽtes solidat. Nec defuerunt magnanimi baiulini priores. p̃ceptores. ac fratres sacri ordinis
Hierosolymitani pariter negociatores. indigeneq; ⁊ greci q̃ pro fide orthodoxa fortiter pugnare nõ
formidãt. Nõ deterrebat profecto aĩos. murorũ formidãda ruina. Nõ metũ incutiebat facilis ho
stiũ ascẽsus. nõ machinaꝝ impetuosissimi iactus mẽtes ꝑturbant. Autumant turci puo momẽto vr-
bẽ subigere. Putãt nostri spe ⁊ fide pleni mahumetanã gentẽ facile ꝓpulsatũ iri. Hinc turci in auro
ra ⁊ solis occasu ad ripã fossarũ fistulis ⁊ tympanis turcensib̃ solitũ cantũ edunt. Exultant etiã de
futura victoria. Nostri in pomerio tubarũ clangore iubilant. Princeps noster p̃clarissimus. ingen
ti acumine preditꝰ prope diẽ hostilem inuasionẽ futuram cõiectat. Maturo igiᷣ cõsilio p̃sidia me-
niũ instituit Hisq; p̃stantes viros p̃ficit. subsidia quoq; nõ negligit q̃bus ⁊ electissimos sui ordinis
cuiusuis natiõis baiulinos ⁊ eq̃tes preesse voluit q̃ presto casu vrgẽte adesse debeãt. Ipse v̾o partes
subsidij nõ recusat. Quinimo assiduo labori nõ parcẽs. in pomerio meniũ lapsorũ residet. Illic som
niũ q̃ȝuis nõ diuturnũ sumit. cenitat. versaᷣ. Magistri vestigia strẽnuissimꝰ quisq; sequiᷣ. nec primi.
nec mediocres. nec infimi onus recusant. Turci v̾o in castris. p̃cones voce ꝓmulgãt. vrbis suppelle
ctilẽ in direptionẽ trãsiturã. impuberẽ etatẽ sub iugũ vt fidẽ abneget mittendã. Prouectos v̾o ⁊ ado
lescẽtes ad vnũ iugulãdus. et q̃ viui capti essent. palis q̃s ad id exequendũ octo milia parauerãt cru
ciãdos ciuitatis ditiõe turcoꝝ tyrãno reseruata. His diuulgatis ꝓperant turci ciuitatẽ aggredi. pri/
usq̃ȝ id moliãnᷣ Mahumetũ suo more inuocãt. corpꝰ lauãt purgantq;. Sacculos ad rapinã parãt.
funiculos ad captiuos religãdos zonis cõnectunt. Pridie q̃ȝ pugna inireᷣ. totaq; nocte diei cõtinue
ac diluculo q̃ꝺ mane quo pugnatũ est p̃cessit. octo machine muris obiecte saxa ingentia assidue tor
quẽt. Q̃ꝺ loco ꝓpugnaculoꝝ adhibitũ erat diruũt. Uigiles quoq; ac custodes ⁊ meniũ presidia par
tim occidũt. vt muris quisq̃ȝ supstare vix posset. nisi summo astu occultareᷣ. ⁊ scalas ad signũ cãpa-
ne paululũ descẽderet ⁊ demũ cõscenderet. Nec tẽpus datũ est ꝓpugnacula denuo instaurandi cum
bombardarũ ictus frequẽtiores essent: ita vt tã paruo tẽpore trecẽta vel circiter saxa iacta sunt. Tur
ci v̾o iactu machinarũ peracto ad signũ iactus mortarij quod pridẽ eo in loco cõstituerant cõfertissi
mi magno impetu quã celeriter quinto kalendas Augusti ruinam orto sole cõscendunt. Erat nan-
q; facilis vt diximus eis ascensus: immo facilior q̃ȝ nostris per scalas. Superiora quoq; muroꝝ lo
ca occupant. trucidato q̃ illic erat q̃ primo tanto impetui resistere nequiuit anteq̃ȝ subsidia nostra
scalas ascenderẽt ⁊ illic hostilia signa statuunt. Idem quoq; faciunt ad turrim italie cuius verticem
oppugnãt. Clamor vndiq; oritur. manus quoq; viriliter cõseritur. magnaq; vt pugnaᷣ. nostri quo/
q; a dextro sinistroq; cornu fortiter hosti resistunt. vbi affuerũt gloriose dimicantes miles prestan-
tissimus dominus de Montelio capitaneus armis pollẽs. baiulini quoq; ⁊ equites Hierosolymo
rum ac negociatores nõ paucique indigene ⁊ cuiusuis nationis strennui. quorũ quidam inter confer
tissimos hostes acriter dimicãtes cecidere. alij multis vulneribus acceptis vitam seruauere. Sca-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

suaꝝ lraꝝ. Audite oẽs gẽtes auribꝫ ꝑcipite q̃ habitatis orbẽ. Audite hec oĩa q̃ fidelẽ orbis ꝑtẽ colitis
Ministri. pastores. ⁊ ꝑncipes omniũ ecclíaꝝ xp̃i. Uniuersi q̃ȝ reges ⁊ ꝑncipes christole. ac vniuersꝰ
dñi ꝓplus cũ religiosis cũctis. Audite ⁊ notũ sit vob. ꝙ ꝑcursor veri antixp̃i teucroꝝ princeps ⁊ dñs.
seruꝰ aũt tot dñoꝝ q̃t viciorũ. cuiꝰ nomẽ est Mahumet inimicꝰ crucis xp̃i. Heres rei ⁊ noĩs illius
ꝑmi pseudoꝓphete ⁊ latoris legis spurcissime agarenoꝝ. filiꝰ sathane oĩm flagitiosissimꝰ. q̃ furijs in=
fectꝰ ⁊ insania. sanguinẽ xp̃ianoꝝ sine intermissiõe sitit. nec extingui valet eius sitis post coꝝ innũe=
ras cedes. Tãtoq̃ȝ odio ꝯ christũ ⁊ mẽbra eiꝰ mouet̃. vt eradere nomẽ eiꝰ de terra nitat̃. Et inspecto
aliq̃ xp̃iano sibi obuiãti se inde existimet sordidatũ vt oclos abluat ⁊ os. ĩmundũ se ꝓfitẽs ꝑus Hoc
igit̃ tã terribile ⁊ horridũ monstrũ. exigẽtibꝫ demeritis xp̃ianoꝝ iusto dei iudicio. in eos seuire ⁊ cras=
sari ꝑmissus. ciuitatẽ impialẽ nouã rhomã. olim felicissimã: nũc miserrimã ⁊ oĩ calamitate oppssam.
Cõstantinopolim diu obsessam cepit. expugnauit. spoliauit. oĩbꝫ bonis ⁊ pene deleuit. Quis aũt (vt
ꝟbis vtar ꝓphete) dabit capiti meo aquã ⁊ oclis meis fontẽ lachrymaꝝ. vt plorare valeã die ac nocte
interfectos ꝓplis illiꝰ: ⁊ scelestissima sacrilegia ĩ ea captura ꝑpetrata. Quis huiꝰ horribilitatis mẽor
nõ obstupescat. nõ litargicꝰ fiat. nõ ꝑ dolore obmutescat. Nec tñ cũcta enormia explicabo. ne pie au
res refugiãt sȝ ex paucissimis relatis cogitent̃ alia. Hic nephãdus. noĩbꝫ blasphemie plenꝰ. ciuitate re
cepta post decapitationẽ impatoris. cũ oĩ sua ꝓgenie ⁊ nobilitate. plĩmos ferreis manicis ⁊ cõpedibꝫ
alligatos. ac collis coꝝ funibꝫ cinctis. extra vrbẽ deduxit. nobiles plebeios. monachos ⁊ monachas
mares ⁊ femĩas. ꝟtute ⁊ cõditione ꝑclaros. vituꝑabilit̃ detractos. multis iniurijs refertas vt meretri
culas ⁊ ĩ lupanari ꝓstitutas trahebãt. tanta ⁊ talia ꝯ eos agebãt. quãta de brutis aĩalibꝫ et q̃lia sine
rubore fari minime q̃s valeat. Adolescẽtulos vtriusq̃ȝ sexꝰ a parentibꝫ segregabant ⁊ diuisim de eis
ꝑcio negociabant̃. Infantes corã genitoribꝫ suis vt agniculos mactabãt. Matres filijs. ⁊ geniti ge
nitricibꝫ ꝑuabant̃. Germani a fratribꝫ. vxores a viris. nurꝰ a socribꝫ. lugẽtibꝫ ⁊ vlulãtibꝫ segregabã=
tur. disiũcti ꝯsanguinij ⁊ amici. in diuersis regionibꝫ serui vẽditi ducebant̃. O q̃ȝ amare lachryme.
q̃nta suspiria. q̃t clamosi singultꝰ int̃ amicos ⁊ notos. q̃ miserabiles voces emittebant̃ int̃ tantas ce
des. seruitutes. expulsiões. ⁊ ꝯtumelias. Principes barones ⁊ dñi. bubulcoꝝ porcarioꝝ homũtio=
nũ. effecti sunt famuli. Intra decenniũ pueros ad ritꝰ sue ꝑfide secte cõpellebãt. Heu quõ obscuratũ
est aurũ fulgidũ sapiẽtie. ꝑ tenebras ig̃rantie. Aurũ dignitatis ꝑ ignobilitatẽ seruitutis. Q̃uo mutatus
est color optimꝰ grece eloquẽtie. in barbariẽ turchie. lapides sanctuarij si q̃ erãt cõstantes in fide. di/
spersi sũt in capite oĩm viarũ iacẽtes ꝓstrati. De ceteris faciamꝰ. hũana sꝫ. sȝ de iniurijs. subsãnatiõi
bus. ꝯtumelijs. obprobrijs scelestibꝫ erga diuia. q̃ lingua valeat explicare. q̃s intellectus cape. q̃ au
res patient̃ audire. ni fallor nunq̃ȝ ita inhonoratꝰ deꝰ. venerũt gẽtes gehẽne dedite. in hereditatẽ tu
am. q̃ israel est te videns ꝑ fidẽ. Polluerũt tẽplũ sctm̃ tuũ eccliam nobilissimã sctẽ Sophie cũ alijs.
Imagines dñi nr̃i iesu xp̃i ⁊ matris eius ꝟginis gl̃iose ⁊ sctõꝝ ac sanctaꝝ dei. insignia viuifice crucis
cõspuẽtes. cõfringẽtes. ꝯculcãtes. sacrosctã euãgelia. missalia. ⁊ reliq̃s eccl̃ie libros dilacerãtes. detur
pãtes. cõburentes. Sacras vestes sacerdotũ. reliquaq̃ȝ ornamẽta eccl̃ie scindẽtes. ad indumẽtuȝ suũ
⁊ ornatũ sumẽtes. vel ꝑ vili ꝑcio cõferentes. vasa dñi: eiꝰ cultui dedicata. in eis comedẽtes ⁊ bibẽtes.
in reliquũ cõflata ad ꝓphanos vsus trãsferebãt. Posuerũt deniq̃ȝ carnes sctõꝝ tuoꝝ morticina seruo
rũ tuoꝝ. reliq̃as beatoꝝ corpoꝝ escas volatilibꝫ celi. dispgẽtes hincinde carnes sctõꝝ tuoꝝ q̃s occi
debãt bestijs terre. q̃r nõ erat q̃ sepeliret. Altaria suffoderũt inuocãtes nomẽ maledicti mahumeti. eũ
laudãtes de victoria. Omitto ꝑ pudore ꝙ mingebãt. stercorisabãt. oĩa vituꝑabilia exercebãt in tem
plis imaginibꝫ ⁊ reliquijs sctĩs. Sancta canibꝫ dabãt. margaritas sacramẽtoꝝ ante porcos ꝓijcie=
bãt. Cũ hec recolo totꝰ ex horrore cõtremisco. nec vlteriꝰ stilo exarare queo illoꝝ piacula ⁊ fidei chri
stiane religiõis dedecora ⁊ irrisiões iniecta. Monasteria tã monachorũ q̃ȝ monialiũ inuadẽtes oĩa
diripiebãt. eijciẽtes illos de habitatiõibꝫ suis. xenodochia infirmoꝝ destruebãt. Et si de multis ⁊ ma
gnis excidijs ⁊ exterminijs ciuitatũ. historiographi etiã gẽtiliũ referãt. fere nulla posset desolationi
huiꝰ coeq̃ri. Nullũ incolã intra reliq̃rũt. nõ grecũ. nõ latinũ. nõ armenũ. nõ iudeũ. vrbẽ ipam suis ci
uibꝫ nudatã q̃si desertã effecerũt. Eoꝝ actꝰ ⁊ oꝑa ꝓprijs oclis vidi. ⁊ cũ aliq̃bꝫ cõstãtissimis viris vna.
plura ꝑpessus suȝ mala ⁊ ꝑicula. licȝ de manibꝫ eoꝝ me eripuerit deus vt Jonã de vẽtre ceti. Expu=
gnata cõstantinopoli Peram nõ multũ distantẽ occuparũt. menia eiꝰ ad solũ vsq̃ȝ deducẽtes. Ex cã
panis ecclíaꝝ bombardas cõflauerũt. crucẽ q̃ erat in cacumĩe turris eiꝰ cũ ipsa turri cõtriuerũt. Rẽ=
publicã ad nihilũ deduxerũt. Judicẽ ⁊ ꝑncipẽ eiꝰ turcũ cõstituẽtes. Pedagia. guidagia. impositio
nes. ⁊ grauamĩa illuc applicantibꝫ vel ꝑmanẽtibꝫ suapte statuerũt. His atrocissimis rebꝫ nõ ꝯten
tus callidissimꝰ ⁊ cruẽtissimꝰ mahumet. christicolaꝝ summꝰ inimicꝰ. ad vlteriora se extendit ⁊ trire
mes int̃ magnas ⁊ ꝑuas iã centũ septuaginta ꝑparauit: ⁊ ad mare egeũ misit ad insulas cicladas si=
bi subijciẽdas. Exinde se ꝑparat cũ infinito exercitu ad tres vrbes notabiles ⁊ potẽtes ꝓpe danubi
um sitas trãsmigrare ⁊ expugnare. vnã quã vicȝ Periston nũcupamꝰ. aliã Forobiũ. tertia Bellosta=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

dū. Intēdēs post totā ꝑcurrere vngariā. spoliare. deuastare. ⁊ cōterere vt neminē retro se dimittat im pedire ad alia ꝓficisci volentē. qm̄ ad italiā q̄ꝫcitius trāsmigrare cōtendit. ꝑparē q̄ꝫ conatꝰ geleas magnas ⁊ ꝑuas tricētas. naues magnas viginti. pedestriū ⁊ equestriū exercitū vltra cētuꝫ milia. Et sic a durachio brūdusiū trāsire ꝯtēdit. q̄ ciuitas sita est ī regno apulie. Qua ꝓpt̄ depcor exoro atqꝫ exhortor vos oēs christicolas. vt zelo fidei ⁊ xp̄iane religiōis ꝓ vr̄a libertate gladio accingamini ꝯ tā diros hostes diuini cultꝰ ⁊ oēs scīmonie ⁊ vite moralis. Et p̄mo q̄dē abijciētes oēm dissensiōeꝫ. emulatiōꝫ: remittētes inuicē offensas. sic̄ ⁊ xp̄s donauit oibꝫ. pacē ⁊ vnionē summope int̄ vos amplectamini. vt vniti ⁊ inde fortiores effecti. cōfidētes ī adiutorio altissimi (cuiꝰ est victoria ⁊ bellū nō multitudinis) ip̄m sathanā cū satellibꝫ suis sub pedibꝫ vr̄is cōterere valeatꝭ. Licꝫ em̄ ī m̄ltitudīe ꝯfidat et feritate suoꝝ. plures tn̄ sc̄ q̄ nobiscū sunt: immo dn̄s ip̄e militiaꝝ. ꝓ cuius fide ⁊ religiōe pugnatis ita q̄ centū ex vob̄ ꝑseq̄ ⁊ supare valeāt mille ex illis ⁊ mille ex vob̄ decē milia. Ignauia em̄ ⁊ imperitia belli innata sunt eis. Hec in substātia sunt in lr̄is p̄dictis ⁊ si aliq̄liter verba sunt immutata ⁊c̄.

De Nigroponti captione.

Fidelis q̄dē ⁊ p̄potēs vrbs Nigropontēsis xp̄iane noīs titulo. fideqꝫ insignis. abolim venetiane ditiōi ⁊ potētatui subiecta. ciuitas ꝑfecto opido populosa. negociosa. sꝫ et reꝝ omniū opulētissima. ciuiūqꝫ optimoꝝ refertissima. terra q̄ꝫ ⁊ mari diligētissime munita. portu p̄sertim tutissimo de mari gaudēs. deniqꝫ muris ⁊ menibꝫ ⁊ turribꝫ firmissimis vndiqꝫ cincta ⁊ circūsepta. ita vt ꝓrsus inexpugn̄bilis oīm opiniōe crederet̄. Que etiā ciuitas Calcides alio vocablo cognominata dinoscit̄. in insula euboia sita. Insula inq̄ꝫ in frumēto vino ⁊ oleo cūctisqꝫ terre nascētibꝫ maiorē in modū fertilis ⁊ fecūda. potissimū aūt aptis valde ꝓ nauiū galearūqꝫ fabrica lignis abundās hoc mō sub turcoꝝ venit ꝑtātem ⁊ direptionē. capta ⁊ expugn̄ta Anno dn̄ice incarnatiōis. M.cccc. lxxj. vertēte. Clarissimis q̄dē venetis sp̄ abolim turcos opido fuisse infestos. tū ob eoꝝ in xp̄m fidē sincerā. tū etiā maximū eoꝝ cui inuidebāt potētiaꝫ. nemo qui grauissima int̄ eos hincinde habita discidia. bella vltro citroqꝫ fortit̄ gesta. guerraꝝ strepitꝰ ⁊ cruētos sepe cōgressus legit vl̄ audit dubitare pōt. Hinc itaqꝫ ⁊ hostili odio ī ipsos venetos turcꝰ infectꝰ. ⁊ nobilis atqꝫ p̄diuitis vrbis Calcidis euboie situs optunitate. opibꝫ q̄ꝫ et celebritatꝭ glīa allectꝰ. Anno q̄ sup̄ O mariū bechū p̄ncipeꝫ bassam cognoīatū: tyrannꝰ ip̄e mahumet cū exercitu copioso nauali ⁊ terrestri ad expugn̄dā ciuitatē ip̄am nigropōtensem destinauit. Tandē post lōgā vrbis obsidionē ip̄emet cū lōge copiosiori exercitu ex bizātio admouit. pōteqꝫ facto ex nauibꝫ trās aquā ꝓfundā satꝭ ⁊ latā q̄ vrbē ꝑterfluit. militē in litꝰ traiecit. ⁊ ex ea ꝑte q̄ nō putabat̄ muros aggredit̄ machinis. quatit oppugnat. iactuqꝫ p̄limoꝝ lapidū spericoꝝ diruere festinat. Nā ⁊ traditor q̄dā oīm neq̄ssimꝰ atqꝫ pessimꝰ. machinaꝝ. s. oīm q̄ in ciuitate ī menibꝫ ⁊ turribꝫ atqꝫ ꝓpugnaclis erāt mgr̄ ⁊ p̄fectꝰ Thomas scꝫ liburni cognoīatꝰ. signuꝫ turcis dedit. vt ī loco sue statiōis muros vbi debiliores erāt. bombardaꝝ ictibꝫ verberarēt facile ruituros. qđ ⁊ factū est. Sicqꝫ ꝓditiōe res acta ē nō eq̄ marte pugnatū. Interea classis venetiana in subsidiū ⁊ tutelā vrbis ⁊ ciuiū obsessoꝝ missa. negligentius agēs. vagabat̄ ꝑ mare. capiēdis Januēsiū ⁊ cathalonioꝝ aliorūqꝫ xp̄ianoꝝ nauibꝫ intēta magꝭ. q̄bꝫ ad suā firmādā classem ratibꝫ adiūctis. venetianꝰ capitaneꝰ cuiꝰ rei grā aduenerat nō satis ꝓbe est ꝓsecutꝰ. Cū em̄ p̄potētē nimis iā hr̄et classeꝫ. q̄ rē cōficere ꝓspere deo ꝓpicio potuisset ad insulā q̄dē euboie ꝓperauit. seqꝫ ostēdēs maximā obsessis iā vndiqꝫ ciuibꝫ ex vrbe spectātibꝫ leticiā suo aduētu infudit. Ita vt manꝰ vtrasqꝫ p̄ ani ⁊ cordis exultatiōe ⁊ iocūditate expanderēt ī celū. sꝫ frustrauit eos iniquꝰ ille capitaneꝰ spe sua opiniōe fefellit. turbauit exitu infausto. tristicia effecit ingenti. haud dubiū q̄n lōge maiori q̄ꝫ an̄ gaudio letificarat. Nā cū tanta eēt fretꝰ classe ip̄e formidolosus. int̄ inimicoꝝ morsus mortisqꝫ horrēde cruciatꝰ ciues fideles dereliq̄t. ⁊ p̄clare vrbis miserādā direptiōꝫ ꝓspiciēs. nil ꝓrsus effecit neqꝫ ꝓpriꝰ voluit applicare. cū tn̄ oēs pōtes q̄s turci fecerāt. facile sua classe armatissima irrumpe potuisset. Cūqꝫ oēs singularū patroni nauiū ꝑ classem passim ꝯ eū cōclamarēt. grauiterqꝫ oīno suā negligētiā ferrēt. crebro ingeminātes cur trepidaret cur nō accederet cur de industria tā insignē tā fidelē tā opulentā ciuitateꝫ ꝑditū iri ꝑmitteret. Ille surda hec aure hauriēs in eodē loco imobilis inutilisqꝫ ꝑmāsit. Itaqꝫ dū in mari nil agit̄ ⁊ classis inuacuū ꝑseuerat fixa. atqꝫ defensiōis signū obsessis ciuibꝫ nullū ꝓrorsus dat̄. q̄n potiꝰ tutatiōis fiducia sub oclis eripit̄. turcoꝝ p̄nceps aniosius agēs. res bellicas fauētibꝫ fatis. ꝓspere votiueqꝫ ꝓsequit̄. ad menia ꝓperat intrepidꝰ. assultū parat. ordinat cōflictū. ⁊ qđ in talibꝫ ꝯducit p̄limū. accitꝭ militibꝫ. accurata eos oīone corroborat. p̄mia etiā magna pollicēs his qui p̄mi muros ꝯscēderet. atqꝫ ita vniuersoꝝ aīos adeo reddidit in p̄liū auidos ⁊ accensos. q̄ ꝑ duas dies noctesqꝫ ꝯtinuas cū ingēti fragore sūmo studio. viqꝫ maxīa vrbē oppugnabāt. Quāq̄ꝫ em̄ a ciuibꝫ deintus machinis g̃uissime vulnerarent̄. ac int̄ bōbardarū ictꝰ veluti canes int̄ficerent̄. repellerēturqꝫ eminꝰ nōnunq̄ꝫ oīm generꝝ missilibꝫ. suoꝝ tn̄ int̄ necē ⁊ stragē innūerā. plurimāqꝫ mortꝭ imaginē. tāto cū impetu ⁊ conatu turci irruptos occuparūt muros. imo tanta alacritate alter alteri succedere ꝯtē-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

lis quocꝫ ꝗ quattuor erant: quibus in vicũ iudeorũ descendebaꝛ vna principis nostri iussu ꝑfracta qua turci descendere ceperãt ex templo cõscensis. Clarissimus magister ⁊ princeps noster Petrus danbusson ꝓclara comitatus cohorte. magno fortiqꝫ anĩo hosti se obijcit scalamqꝫ cõscendit. hostē viriliter oppugnat. propulsat quosdãqꝫ trucidat. Nec aliter ipse suiqꝫ cõmilitones ꝗbus comitatus erat ꝓ fide catholica ⁊ republica christianoꝝ pugnauere ꝙ olim gloriosi machabei pro cultu diuio ⁊ hebreorũ libertate ꝓliati sunt. Nec haud secus ꝙ pleriqꝫ rhomani ꝓncipes pro tutanda patria dimicauere ꝗ ob seruatã rempublicã patres patrie meruerũt appellari. Hos em̄ ꝓcellentissimos viros imitatꝰ princeps ⁊ magister noster discrimina nõ formidãs vulneribꝫ quiqꝫ in corꝑe susceptis. quorũ vnũ letale censebaꝛ. nisi medicorũ cura remediuꝫ attulisset. rhodiorũ rem publicã tutatus est. seruauit. restituit. Ob quod preclarũ quidē facinus pater patrie optimo iure appellãdus est. Turci em̄ perpulchre armati. duo milia quingēti suꝑ muros erant cõfertissimi nostros secũ manꝰ conferentes armorũ vi propellere nitebanꝛ. Primorũ tamē virtus inuicta ꝑsistens diuino ꝓsidio suffultu nequaꝙ loco cessit. Sequebaꝛ quocꝫ turcos ꝗ muris potiti erant ingens turcoꝝ multitudo ꝗ totũ campũ adiacentē ruinã vallũ ⁊ fossam expleuerat vt terra vix cõspici posset. Affirmãt perfuge quadraginta milia turcorũ adesse. Pugnatũ est duabꝫ horis ambigua fortuna modo ad nr̄os modo ad turcorũ victoria inclinãte. Tandē diuina clemētia principis ⁊ nostroꝝ virtute fouēte turci funduntꝛ. ꝓpulsanꝛ. ceduntꝛ. tantoqꝫ impetu ⁊ celeritate terga vertũt vt sibipis necē ⁊ vulnera afferrent. Spectaculo nobis fuit qd̓ a nostris interpugnandũ gestũ est cõspicere. Ex turcis quippe ꝗ nostros fortiter lacessebãt suꝑ muros stantes trecēti a nostris in vicum iudeoꝝ precipites trahunꝛ ⁊ impellunꝛ. Erat nãqꝫ muri altitudo ad intra fere pedũ viginti. Hi oẽs ad vnũ trucidati sunt. ⁊ cadauera vulneribus deformia passim iacētia intra vrbem visa sunt. Cũ turci pedem referrent. ⁊ ad castra tenderēt. nostri eos cõsecuti sunt ⁊ cõplures intra monitiões occiderũt. quorũ spolijs ac insigni tyranni vexillo auro argentoqꝫ ornato qd̓ tante victorie monumēto extitit potiti. magno cũ plausu orbem per muroꝝ ruinã intrant. Cecidere ea in pugna turci tria milia quingenti. quoꝝ cadauera intra vrbē suꝑ menia fossa. munitionibusqꝫ hostiũ ⁊ mari reperta sunt. Et postmodũ ad lucē vitandã ꝗ passim deformia ⁊ lacera iacebãt cõbusta. Interire prout ꝑfuge diuulgarũt qui cũ exercitus a bassa recenseretur aderãt. ex turcis obsidionis tpe nouē milia. vulneratiqꝫ sunt milia ꝗndecim. magnisqꝫ incõmoditatibus exercitũ affectũ affirmãt. Fama satis cõstans est ⁊ palã a ꝑfugis vulgaꝛ turcos visionis miraculo exterritos tãta trepidatiõe loco cessisse ac pedē retulisse. Aiunt em̄ cũ vexilla dn̄i nr̄i iesu xp̄i ac virginis Marie ac sancti Johãnis baptiste religionisqꝫ Hierosolymoꝝ in conflictu iussu ꝓncipis erecta sunt. crucē aureã in aere splēdidissimã hostes vidisse. Apparuisse insuꝑ candidissimã virginē clypeũ ⁊ hastã gestantē: ac hoĩem vili veste obsitũ splēdidissimo comitatu stipatũ ꝓsidio adesse. Que visio tm̄ terrorē eis incussit. vt nullo pacto ꝓgredi ausi sunt. Fatendũ ꝗꝫ est hanc victoriã de celo dimissam esse. Quõ tam ꝑua militũ nostroꝝ copia hosti potētissimo iã muris potito resistere potuisset: nisi diuinũ ꝓsidiũ affuisset. Quõ tam ꝑua tꝑis morula. tãta hostiũ manꝰ cecidisset nisi angelus dei victoriã attulisset ⁊ inimicos trucidasset. Erãt em̄ tot occisoꝝ cadauera. ⁊ ita ꝑpulchre ordinata. vt nõ horaꝝ sed dieꝝ opꝰ esse videreꝛ. ⁊ id potiꝰ diuinitꝰ ꝙ humanitꝰ cõtigisse puteꝛ. Quis hostem menia possidentē. iãqꝫ victoria lasciuientē ⁊ exultantē terruit. Deꝰ clemētissimꝰ. Quis hostē ne scalis descēderet anteꝙ subsidia cõscenderēt ꝓhibuit. deꝰ fortissimꝰ. Quis eoꝝ mētes obcecauit vt post primã pugnã nõ aggrediunꝛ nr̄os. ⁊ multis vulneribꝫ oppssos ⁊ defatigatos appugnent. deus clemētissimus. Quis tã potentē hostē ꝗ tot ⁊ tãta regna subiugauit. ꝓhibuit. ne hũc Hierosolymoꝝ ꝓncipatũ. mediocrē ꝗdē ac ceteroꝝ cõꝑatione tenuē. post cõstantinopolitane vrbis excidiũ sue ditiõis faceret. deꝰ sapiētissimꝰ. Agamꝰ igiꝛ gr̄as de tanto bn̄ficio ei ꝗ nos ab impioꝝ manibꝫ ꝓseruauit. Turci em̄ spe potiũde vrbis ducti ꝗꝫ crudelitatꝭ genera exercere ꝓponebãt. sed nephando optatu frustrati tanꝙ pecudes trucidanꝛ. ꝓpulsanꝛ. vincunꝛ. Ex tēplo pugna cõmissa ad ꝓmũ lapidē castra ⁊ papiliones turci collocãt. machinas ad litꝰ maris deuehũt. ⁊ nauigijs onerant vulneratos. ⁊ ꝗs ex licia traiecerãt multos dies vsqꝫ ad eoꝝ discessuꝫ in turchiã cũ oĩ suppellectili reuehũt. Ortos vineas ꝓdia si ꝗ intacta illesaqꝫ remãserãt vastant. depopulanꝛ. incēdũt. ingēti pecudis multitudine subacta. Dũ hec turci molirenꝛ ⁊ discessuꝫ pararēt. apparuere subsidiarie naues ꝗs ꝓcellētissimꝰ Sicilie rex Ferdinãdus fidei catholice deuotissimꝰ rhodijs mittebat. Que ad aurã post meridiē turcis cõspicientibꝫ cũ rhodiorũ plausu ⁊ gratijs altissimo datis portũ intrare nõ formidant. Hostis machinas quas ad hoc parauerat in eas dirigit. Jactu machinaꝝ vna detrimentũ malo excipit: altera incolumis euasit. Anchoris ante aditũ portꝰ naues subnixe vi tormentoꝝ ⁊ marꝭ estu feruēte paululũ ab aditu discedũt. Hespero adueniēte ⁊ ꝓcella ingruēte nauis ꝗ lesa fuerat portũ intrat. altera vela ventis dare cõpelliꝛ. Postridie eiꝰ diei cũ ea nauis portũ subire nitereꝛ vento deficiēte. dũ placidũ redditꝛ mare; nec longius a classe turcensi distaret. triremus turcorum viginti exercitu et rhodijs con=

ſpicientibꝰ nauim aggrediunt̃ ⁊ oppugnãt. Qui naui deuehunt̃: viriliter ſe tutãt. Horis ꝓ tribꝰ na-
uali ꝑlio machinarũ iactu pugnatũ eſt. Tandẽ nr̃i victores euaſere. In qua pugna triremiuꝫ ꝑfectꝰ
occidit̃. Hac q̃ꝫ incõmoditate accepta. ad ſuos hoſtis reuertit̃. ⁊ nauis ſubſidiaria poſtera die por=
tũ plenis velis intrare nõ formidat. Attulerũt ꝑfecto he naues nunciũ qḋ Rhodios nõ ꝑua affecit
leticia. Pontificie q̇ppe lr̃e recitant̃. q̃ rhodioꝝ aĩos paterna monitiõe ſolidãt. Subſidia q̃ꝫ nauiũ
parata pandũt q̃ prope diẽ ventura erãt. Preterea grandẽ expeditionẽ parari nũciant. q̃ nedũ rho=
dios obſidione liberare. verũetiã inimicã claſſem expugnare. ac proſternere poſſit. Rhodij leto acce
pto nũcio clemẽtiſſimũ rhodianũ põtificẽ Sixtũ quartũ miris laudibꝰ tollũt. laudãt. ꝑdicant. deoq̃
ꝫ pro eiꝰ felici ſtatu hũiles preces fundũt. Hic quoqꝫ rumor ad turcos trãſit. qui ꝑterriti ceptũ diſ
ceſſum accelerãt. Exactis igit̃ nouẽ ⁊ octoginta diebꝰ rhodiorũ litore claſſis ſoluẽs. phiſcũ nauiga=
re ꝓperat. Illic milites ⁊ ſuppellectilẽ exonerat. vbi dies vndecim morata ad domeſticos lares cum
clade ⁊ ignominia reuertit̃. Qui obſidionis ꝑicula expertꝰ eſt ⁊ res publico functꝰ officio cognouit
ad laudẽ dei. xp̃iane religiõis exaltationẽ ⁊ rhodioꝝ gl̃iam rerũ geſtaꝝ cõmentariũ edidit.

De captione ciuitatis Idruntine.

MAne poſtea q̃ꝫ inſula rhodi diuino potiꝰ miraculo q̃ꝫ alias murꝭ illiꝰ pro magna parte ſolo
equatis a turcoꝝ obſidiõe ⁊ furore fuit liberata. atqꝫ ita ipſi turci ſpe ſua ⁊ conatu impijſſi
mo fruſtrati fuerũt. indigne valde obprobriũ illud ferẽtes. atqꝫ plurimis q̃s eis xp̃ianoruꝫ
negligẽtia parauit elati victorijs tãtis ſtragibꝰ ⁊ calamitatũ generibꝰ. quibꝰ regna. ꝓuincias. ciuita=
tes ⁊ loca ꝑlima xp̃ianoꝝ hactenꝰ affecere nequaq̃ꝫ cõtenti. neqꝫ ſparſi ſanguis fideliũ multitudine
ſatiati. arbitrabant̃ facile ignominiã quã a rhodianis accepiſſent in ceteros chriſticolas poſſe retorq̃
re. Proinde claſſem denuo inſtaurant validiſſimã ⁊ copioſuꝫ exercitũ parant. ꝑtes italie. maxĩe mari
adriatico vicinas. terra mariqꝫ inuadere ⁊ ſucceſſiue ĩ dirã ⁊ miſerabilẽ redigere ſeruitutẽ aĩoſe cõ
tendũt. Nimirũ cũ ipſe turcoꝝ tyrãnus crudeliſſimꝰ. auro ⁊ homĩbꝰ abundãs ⁊ dominãdi mira cu=
piditate inflãmatus. optime intelligeret gẽtes ſibi vicinas. bellis frequentibꝰ ꝑ eũ attritas. arma ſu=
mere nõ audere. ⁊ ſolos fideles vngaros muri loco ad orientẽ remanſiſſe. in italos extunc ſeuire de=
creuit. Ergo poſt ceteras cruẽtiſſimas iacturas ⁊ ſtrages quas xp̃ianis ꝓplis ipſi nephandiſſimi ho
ſtes fidei turci in alijs terris intulerũt. poſt horrendã tot ciuitatũ euerſionẽ. miſerabile excidiũ. et la=
mẽtabiles atqꝫ vniuerſo pene orbi terrarũ notiſſimos conatus. rhodieqꝫ vrbis poſtremo cũ ingenti
multitudine gentiũ. terra mariqꝫ obſidionẽ in Apuliã regni Sicilie ꝓuinciã cũ magno exercitu et
claſſe ex velona applicuere. Eſt in ea ꝓuincia ciuitas q̃dam archiepiſcopali ſede inſignis. atqꝫ popu/
loꝝ multitudine ⁊ rerũ oĩm opulẽtia nõ minime ꝑſtans idruntũ appellata. vniꝰ noctis nauigatione
a ꝑdicta ciuitate Selona. q̃ ſub turcoꝝ eſt ꝑtãte diſtans. Hanc ipi imaniſſimi turci poſt aliq̃t dierũ
obſidionẽ. ⁊ muroꝝ eiuſdẽ machinaꝝ impetu euerſionẽ. tandẽ (heu rem miſerã ⁊ afflictã) cruentiſſi
mo bello vi ⁊ armis ceperũt. expugnauerũt. ſpoliauerũt. viris partim ceſis. partim acerbiſſime ſerui
tutis iugo ſubiectis. matronis ſtupratis. ꝟginibꝰ raptis. ſanctimonialibꝰ fedatis. adoleſcẽtibꝰ imma
niter trucidatis. ſenibꝰ hoĩm ⁊ equoꝝ calcibꝰ cõculcatis. Sacerdotibꝰ etiã intra eccl̃iaꝫ ꝓ defenſiõe
fidei. hũiles ꝑces inſtãter altiſſimo porrigentibꝰ. ferarũ more iugulatꝭ. ⁊ ipſo archiep̃o idruntino ſe=
ne ⁊ annoſo. põtificalibꝰ induto ſacratiſſimã crucẽ manibꝰ tremulis tenente. ſerra lignea crudeliter
in fruſta diuiſo. pregnãtibꝰ quoqꝫ cũ ſemiuiuis corpuſculis inaudita crudelitate dilaniatis. atqꝫ di=
laceratis. demũ ciuitatẽ ipam idruntinã in ſuã ditionẽ redactã. hoĩbꝰ ⁊ nũero copioſo. murꝭ. victua
libꝰ. vallo. machinis. armis ⁊ alijs ad defenſionẽ neceſſarijs mirũ in modũ muniuerunt. Tandẽ ipſo
turcorũ principe mahumeto. haud longe poſt ex hac luce ſubtracto. filius eius in regno ſucceſſor q̃
hodie turcis imperat. prefatã ciuitatẽ idruntinã regi reddidit Neapolitano. ex cauſis quas breuita
tis gratia ꝑtermitto. Atqꝫ ita turcis vrbi ⁊ apulie prouincia pulſis chriſtianis incolis denuo idrun
tum inhabitat̃. Hec de hyſtorijs iſtis breuiter dicta ſufficiant.

De regimine peregrinantium trans mare ſcribit Hali medicus in hunc modum.

IN mari ꝑegrinanti ſi ſubuerſio ⁊ vomitꝰ acciderit. Utat̃ ſirupo ſebeſten vel granatorũ cum
menta. vel pomoꝝ muzorũ cũ tamarindis ſugat. ⁊ odoret granata poma muza coctana. mi
nuatqꝫ cibũ. Si autẽ incipit ei vomitus dñari mudet̃ ſtomachus eius coleris. ⁊ vtat̃ dein=
ceps ſupradictis. ſitqꝫ cibus eius acerba. vel qui ſit de acerbis. Raſis autẽ medicus dicit. Qui per

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

mare vult incedere roob fructuū ⁊ medicinas quib⁹ vti cōsueuit secū deferat. Prius tamē ingrediatꝛ
mare per aliquot dies comestioni qua cōsueuit vti. debet minuere. taliqꝫ cibo vti qui sit de his q̄ rigi
dum stomachū faciunt. Ea quoqꝫ die qua mare primū ingreditꝛ aquā non intueatꝛ. sed ea odorare ⁊
comedere paulatim incipiat: que vomitū reprimunt. Quibus ita gestis si stomachi subuersio acci-
derit ⁊ vomuerit. aliquatenus vomere ꝑmittendus est. qm̄ hoc ei nō nocebit. Et si plus q̄ꝫ necesse est
hoc ei accidat roob fructuū quasi sorbendo atqꝫ lambendo sumat. ⁊ sumach et granatorum grana. ⁊
huiusmodi accipiet.

De cautela cōtra pediculos ac pulices et muscas in mari.

Accidit aūt peregrinanti copia pedicolorū in corpore. ꝓpter sudorē ⁊ puluerem ac bal-
nei paucitatē Quod cū euenerit corpus eius cathaplasmetꝛ cum argento viuo occiso. cū
oleo adiuncta astrologia longa ⁊ de felle. Mane quoqꝫ balneū ingrediatꝛ ⁊ corpus eius
fricatione valida mundetꝛ. caputqꝫ cū carthaphilagine ⁊ borace lauetꝛ. Rasi autē vbi su-
pra. Pediculorū grauationē prohibent vsus balnei ⁊ lauacri. pannorū frequēs mutatio. ꝓpterqꝫ vt
pannus qui carni adheret lineus sit. tarde nanqꝫ pediculis repletꝛ. huiusmodi autē interficit argen-
tum viuū extinctuꝫ si oleo misceatꝛ. ⁊ ex eo fila lanea inungatꝛ. que sup se aliquis impendat aut ex eis
se cingat. Pulices cum herba que dicitꝛ persecaria in lecto posita fuerit quasi ebrij ⁊ paralitici fi-
unt. nec salire nec se mouere possunt. Si ꝟo in aqua in qua tribuli cocti fuerint tribulus roretꝛ. puli
ces omnino destruentꝛ. aqua similiter in qua ruta decoquitꝛ aut oleander eos interfecit. Culices ex
fumo palee ⁊ ex fumo vaccini stercoris ⁊ q̄ꝫ maxime ex fumo iunci triangulati ⁊ nigelle fungantur.
Musce ꝟo aqua in qua niger elleborus coquitꝛ ⁊ arsenici citrini vel olibani fumo necantꝛ. Alia ple-
raqꝫ medicinali puta cōfectiones ⁊ huiusmodi sanitatis preseruatiua. cōseruatiua aut confortatiu-
satis cōmunia sunt. ⁊ facile quisqꝫ peritū medicū potest habere consultū qui has voluerit subire pe
regrinationes sup his reb⁹ quas sibi inter peregrinandū necessarias arbitrabitꝛ. Ideo de eis supsede
re q̄ꝫ quidpiā scribere maxime ꝙ me non satis deceat malo.

Sanctarū peregrinationū in montē Syon ad venerandū christi sepulchruꝫ in Hierusalē. atqꝫ
in montē Synai ad diuam virginē ⁊ martyrem Katherinā opusculū hoc contentiuū per Petrum
drach ciuē Spirensem impssum Anno salutis nr̄e. M. ccccc. ij. die. xxiiij. nouēbris. finit feliciter.

g. 1 de m. de Arch.

[illegible] De hoc monte [illegible] celos ascendit et super eum [illegible] [illegible] apparebit. Act. 1. v. 11

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Sequunt quedam cōmunia vocabula de ideomate ſarracenico in latinuz tranſlata.

Capnt	ras	Fulgur	barck	Aſinus	hamar
Frons	ſabala	Tonitruũ	rad	Vacca	baccara
Crinis	Shar	Grando	barath	Vitulus	hekel
Oculus	ayn	Nix	delk	Capra	anſe
Auris	eden	Glacies	ſÿ'ith	Ouis	gamene
Naſus	onff	Panis	chobik	Auca	wokhe
Os	fom	Panis	corban	Anſer	ocke
Labium	ſoffe	Carnes	labem	Gallus	dic
Lingua	leſan	Caſeus	yibon	Gallina	teſee
Dens	zcenn	Piſcis	ſomeck	Columba	hemame
Collum	angk	Auis	thayr	Canis	keph
Guttur	mabla	Piſa	hellie	Canis	kolph
Pectus	ſodar	Faba	ful	Leo	eſt
Cor	kalb	Lens	addes	Leo	ſebey
Jecor	kodeth	Ordeum	ſayr	Urſus	dubbe
Pulmo	kebd	Frumentum	chamehe	Lepus	arneph
Stomachus	bathan	Pomum	doffaha	Lupus	dÿb
Venter	krek	Pirum	angaſſa	Catta	katt
Brachium	zende	Ficus	thyne	Mus	fara
Manus	yd	anguriÿ	bathich	Mors	maut
Digitus	zabeth	Pulmentum	tabich	Mortuus	meyet
Dorſus	daber	Ouum	beyde	Anima	nefftz
Latus	iomb	Botrus	enep	Infirmus	gehennem
Crus	ſalgk	Vinum	nebÿd	Cimiterium	meyba
Genu	rucube	Vas	vgwee	Sepulchrum	caper
Tybia	kakbeel	Fons	ayn	Calix	cak
Pes	rekle	Aqua	moy	Liber	keteb
Pedica	bchim	Ciſterna	byy	Altare	hukel
Planta	tatrekle	Fluuius	nahar	Ducatus	ducat
Deus	alla	Acetum	hall	Denarius	denar
Angelus	melack	Ciuitas	medine	Medinus	medin
Sanctus	caddis	Villa	dayan	Tremus	terem
Diabolus	ſagithan	Caſtrum	carÿe	Flus	gelt
Rex	meleck	Eccleſia	camiſſe	Bonum	ſÿd
Dominus	arab	Templum	baÿkel	Malum	ſarr
Domina	rabbe	Domus	baÿt	Dulce	bellu
Nobilis	metheſim	Clauſtrum	huk	Amarum	morr
Ruſticus	vellach	Turris	barko	Pulchrum	cayek
Agricola	villach	Feneſtra	tacka	Album	abÿas
Sutor	eſſcheff	Janua	bab	Nigrum	eſuet
Sartor	bÿiath	Via	trÿck	Magiſter	mallem
Cocus	tobach	Molitor	dahan	Piſtor	beſÿan
Seruus	abÿt	Ancilla	ceryen	Epiſcopus	oſthopffh
Sacerdos	kehem	Sacriſta	kandelocht	Vir	raſol
Mulier	amara	Pater	ebb	Mater	omm
Filius	ebn	Filia	benth	Frater	achb
Soror	ocht	Amicus	meheb	Chriſtianus	nazarani
Celum	ſama	Sol	ſchiemb	Luna	kamar
Stella	neſme	Nubis	gear	Ventus	hauwa
Pluuia	mattir	Lux	daw	Dies	nahar
Nox	layl	Tenebre	dalme	Aer	ſoheb
Porta	bab	Coquina	madbach	Camera	meſel
Infirmaria	mariſtan	Caputium	cobet	Pileus	ſtabrim

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Tunica	taub	Camisia	camik	Cingulum	zennar
Caliga	choff	Calcius	serbul	Pallium	goffara
Frigus	barth	Calor	barr	Terra	ard
Mons	ezebeb	Vallis	wodin	Ager	achlin
Ortus	besta	Arbor	segara	Herba	hasis
Urtica	carren	Spina	schocke	Camelus	szijmel
Equus	faran	Fur	herami	Nequam	sarrir
Peccator	cathij	Meum	lij	Tuum	lack
Vos	endom	Ille	hadack	Ego	ena
Ita	ij vel eij	Non	la	Hodie	ylleom
Cras	gadda	Cras	buckara	Plane	swoij
Suum	lu	Deus	methaij	Ferrum	halid
Lignum	vd	Lapis	hasar	Ignis	lumen
Unum	woheijt	Duo	etneyen	Tres	telate
Quattuor	arba	Quinqꝫ	campk	Sex	sythij
Septem	sada	Octo	themani	Novem	tysza
Decem	eyschara	Undecim	woheyttasch	Duodecim	tamētasch
Tredecim	telatasch	Quattuordecī	arbatasch	Quindecim	cāptasch
Sedecim	sijthtasch	Decem ⁊ septē	sabatasch	Decem et octo	temātasch
Decem et novē	tijktasch	Viginti	ascharin	Vigītivnū	woheytaschrī
Vigintiduo	etneyntascharin		Vigintitres	telatetascharin	
Vigintiq̄ttuor	arbatascharin		Vigintiqnqꝫ	campktascharin	
Vigintisex	sijttascharin		Vigintiseptē	sabatascharin	
Vigintiocto	tementascharin		Vigintinovē	tekzatascharin	
Triginta	talatin				

In sequētes hystorias prefatiuncula incipit feliciter.

Vobꝫ explicitis atqꝫ absolutꝭ itinerarijs nr̄is divo mūere. haud incōgruū reor. q̄dā adiecta facere. q̄ p̄cipue generosoꝝ atqꝫ nobiliū aīos magꝭ oblectēt. q̄bus potissimū h̄ in ope morē gessi talia īscribēdo. q̄ eis lectu scituqꝫ haud inutilia sꝫ neqꝫ fastidiosa forēt. Verꝫ vti in p̄mordio huiꝰ libelli cōmemoratū fuit. optarē vehementꝰ preter eū quē mihi p̄stituerā finē p̄ncipalē. etiaꝫ hūc nihilominꝰ meo labori accedere fructū. vti ex his q̄ narravimꝰ. devotoꝝ christicolaꝝ aīi ⁊ pectora. magꝭ ac magisqꝫ in dies ī pfidissimos ⁊ truculētissimos xp̄iani noīs ⁊ sanguīs hostes turcos vicꝫ ⁊ sarracenos. zelo bono cōcitarentꝰ roborarentꝰ accederentꝰ. ad exterminandū eos de finibꝫ suis vel saltē ad resistendū eisdē dū nr̄os occupare fines. depopulari ⁊ devastari tentāt audētqꝫ q̄ꝫ libere q̄ꝑe nemīe ex adverso repugnāte. in ꝑniciē nō modo totiꝰ reipublice xp̄iane: sed et pudorē maximū. ad huiꝰ instituti ꝓpositū nō nihil cōduceret si serenissimi ⁊ illustrissimi p̄ncipes generosi strennui ⁊ nobiles viri. īmo vniversi xp̄ifideles crebro revoluerēt. relegerētqꝫ vl' saltē novissima dāna ⁊ extermīnia pluria q̄ ꝑfidi a paucis emēsis annis. īmo nr̄is ferme tp̄ibꝫ ecclīe intulerūt. ⁊ quanqꝫ ea pene innūera sint neqꝫ paucꝭ emetiri neqꝫ esse abscōdita alicui vl' parū annoso possint. tū q̄ intimius orthodoxoꝝ cordibꝫ imp̄mantꝰ. paucula ex p̄limis. et ex pauloante gestis hmōi malis nob illatis excerpta. his inserēda nō ab re putavi. p̄sertim ꝙ in suꝑioribꝫ etiā de aliquibꝫ hmōi mētio habita est. Igitꝰ de Cōstantinopolis ⁊ Nigroponti in p̄mis expugnatione brevissime. postbac de Rhodie vrbis obsidione latius. Ac demū idrunti captione sub compendio agam.

De Constantinopolitane vrbis expugnatione.

Ano dn̄i. M. cccc. lij. civitas Cōstantinopolitana cū eēt obsessa a turcis. miserūt greci oratores ad summū pōtificē Nicolaū quītū. implorātes auxiliū ⁊ pecuniaꝝ. q̄s nō exaudivit Nicolaus. indignū ducēs italiā exhaustā pecunijs ꝓpter expēsas guerraꝝ. gravare novis exactiōibꝫ. ꝑmaxime cū sciret grecos se suis pecunijs posse iuvare si exponere vellēt cōducendo gentes. Sꝫ nudati oī amore reipublice ⁊ tantū p̄vate rei sue cōservāde intenti. in h̄ inciderūt iudiciū. vt icti ⁊ capta civitate servi effecta. res p̄vatas suas ⁊ publicas ꝑdiderūt. Et ꝙ habuisset: si voluissent expēdere patuit. qꝛ magne divitie ⁊ thesauri multi repti sunt apd̄ plures ꝑsonas etiā mulieres. sꝫ cupiditas excecavit eos. De ip̄a aūt captiōe dicte civitatꝭ ꝑ turcos. Reverēdissimus pater ⁊ dn̄s cardinalis ruthenus ep̄us Sabinēsis. grecꝰ noīe Isidorus. q̄ tūc erat ibi legatꝰ pape sic scribit. q̄ p̄sens fuit. sed manꝰ illoꝝ evasit ne occideretꝰ vel caperetꝰ. qꝛ ingressis in civitatē turcis. habitū dimisit ⁊ apparatū cardinalatꝰ ⁊ vestibꝫ vilibꝫ indutꝰ intꝰ fugiētes e civitate se īmiscuit incognitꝰ. ⁊ inde ad Peram civitatē nō lōge a cōstantinopoli distantē se duci ꝑ mare ꝓcuravit. Audite hec inq̄t in p̄ncipio

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

suaꝝ lraꝝ. Audite oēs gētes auribꝫ ꝑcipite q̄ habitatis orbē. Audite hec oīa q̄ fidelē orbis ꝑtē colitis Ministri. pastores. ⁊ ꝑncipes omniū ecclīaꝝ xp̄i. Vniuersi q̄ꝫ reges ⁊ ꝑncipes christicole. ac vniuersi dn̄i ꝓplis cū religiosis cūctis. Audite ⁊ notū sit vob. q̄ ꝑcursor veri antixp̄i teucroꝝ princeps ⁊ dn̄s. seruꝰ aūt tot dn̄oꝝ q̄t viciorū. cuiꝰ nomē est Mahumet inimicꝰ crucis xp̄i. Heres rei ⁊ noīs illius ꝓmi pseudoꝓphete ⁊ latoris legis spurcissime agarenoꝝ. filiꝰ sathane oīm flagitiosissimꝰ. q̄ furijs infectꝰ ⁊ insania. sanguinē xp̄ianoꝝ sine intermissiōe sitit. nec extingui valet eius sitis post eoꝝ innūeras cedes. Tātoq̄ꝫ odio ꝯ christū ⁊ mēbra eiꝰ mouet̄. vt eradere nomē eiꝰ de terra nitat̄. Et inspecto aliq̄ xp̄iano sibi obuiāti se inde existimet sordidatū vt oclo̅s abluat ⁊ os. īmundū se ꝓsitēs ꝑus Hoc igit̄ tā terribile ⁊ horridū monstrū. exigētibꝫ demeritis xp̄ianoꝝ iusto dei iudicio. in eos seuire ⁊ crassari ꝑmissus. ciuitatē imꝑialē nouā rhomā. olim felicissimā: nūc miserrimā ⁊ oī calamitate oppressam. Cōstantinopolim diu obsessam cepit. expugnauit. spoliauit. oībꝫ bonis ⁊ pene deleuit. Quis aūt (vt ꝟbis vtar ꝓphete) dabit capiti meo aquā ⁊ oclis meis fontē lachrymaꝝ. vt plorare valeā die ac nocte interfectos ꝓplis illiꝰ: ⁊ scelestissima sacrilegia ī ea captura ꝑpetrata. Quis huiꝰ horribilitatis mēor nō obstupescat. nō litargicꝰ fiat. nō ꝓ dolore obmutescat. Nec tn̄ cūcta enormia explicabo. ne pie aures refugiāt sꝫ ex paucissimis relatis cogitent̄ alia. Hic nephādus. noībꝫ blasphemie plenꝰ. ciuitate recepta post decapitationē imꝑatoris. cū oī sua ꝓgenie ⁊ nobilitate. plīmos ferreis manicis ⁊ cōpedibꝫ alligatos. ac collis eoꝝ funibꝫ cinctis. extra vrbē deduxit. nobiles plebeios. monachos ⁊ monachas mares ⁊ femīas. ꝟtute ⁊ cōditione ꝓclaros. vituꝑabilit̄ detractos. multis iniurijs refertas vt meretriculas ⁊ ī lupanari ꝓstitutas trahebāt. tanta ⁊ talia ꝯ eos agebāt. quāta de brutis aīalibꝫ et q̄lia sine rubore fari minime q̄s valeat. Adolescētulos vtriusq̄ꝫ sexꝰ a parentibꝫ segregabant ⁊ diuisim de eis ꝓcio negociabant̄. Infantes corā genitoribꝫ suis vt agniculos mactabāt Matres filijs. ⁊ geniti genitricibꝫ ꝓuabant̄. Germani a fratribꝫ. vxores a viris. nurꝰ a socribꝫ. lugētibꝫ ⁊ vlulātibꝫ segregabātur. disiūcti ꝯsanguinei ⁊ amici. in diuersis regionibꝫ serui vēditi ducebant̄. O q̄ꝫ amare lachryme. q̄nta suspiria. q̄t clamosi singultꝰ int̄ amicos ⁊ notos. q̄ miserabiles voces emittebant̄ int̄ tantas cedes. seruitutes. expulsiōes. ⁊ ꝯtumelias. Principes barones ⁊ dn̄i. bubulcoꝝ porcarioꝝ homūtionū. effecti sunt famuli. Intra decenniū pueros ad ritꝰ sue ꝑfide secte cōpellebāt. Heu quō obscuratū est aurū fulgidū sapiētie. ꝑ tenebras ig̃rantie. Aurū dignitatis ꝑ ignobilitatē seruitutis. Quō mutatus est color optimꝰ grece eloquētie. in barbariē turchie. lapides sanctuarij si q̄ erāt cōstantes in fide. dispersi sūt in capite oīm viarū iacētes ꝓstrati. De ceteris faciamꝰ. hūana sꝫ. sꝫ de iniurijs. subsānatiōibus. ꝯtumelijs. obprobrijs scelestibꝫ erga diuia. q̄ lingua valeat explicare. q̄s intellectus cape. q̄ aures patient̄ audire. ni fallor nunq̄ꝫ ita inhonoratꝰ deꝰ. venerūt gētes gehēne dedite. in hereditatē tuam. q̄ israel est te videns ꝑ fidē. Polluerūt tēplū sctm̄ tuū ecclīam nobilissimā sctē Sophie cū alijs. Imagines dn̄i nr̄i iesu xp̄i ⁊ matris eius ꝟginis gl̄iose ⁊ sctōꝝ ac sanctaꝝ dei. insignia viuifice crucis cōspuētes. cōfringētes. ꝯculcātes. sacrosctā euāgelia. missalia. ⁊ reliq̄s ecclīe libros dilacerātes. deturpātes. cōburentes. Sacras vestes sacerdotū. reliquaq̄ꝫ ornamēta ecclīe scindētes. ad indumētūꝫ suū ⁊ ornatū sumētes. vel ꝓ vili ꝓcio cōferentes. vasa dn̄i: eiꝰ cultui dedicata. in eis comedētes ⁊ bibētes. in reliquū cōflata ad ꝓphanos vsus trāsferebāt. Posuerūt deniq̄ꝫ carnes sctōꝝ tuoꝝ morticina seruorū tuoꝝ. reliq̄as beatoꝝ corpoꝝ escas volatilibꝫ celi. dispꝑgētes hincinde carnes sctōꝝ tuoꝝ q̄s occidebāt bestijs terre. q̄ꝛ nō erat q̄ sepeliret. Altaria suffoderūt inuocātes nomē maledicti mahumeti. eū laudātes de victoria. Omitto ꝓ pudore q̄ꝛ mingebāt. stercorisabāt. oīa vituꝑabilia exercebāt in templis imaginibꝫ ⁊ reliquijs sctīs. Sancta canibꝫ dabāt. margaritas sacramētoꝝ ante porcos ꝓijciebāt. Cū hec recolo totꝰ ex horrore cōtremisco. nec vlteriꝰ stilo exarare queo illoꝝ piacula ⁊ fidei christiane religiōis dedecora ⁊ irrisiōes iniecta. Monasteria tā monachorū q̄ꝫ monialiū inuadētes oīa diripiebāt. eijciētes illos de habitatiōibꝫ suis. xenodochia infirmoꝝ destruebāt. Et si de multis ⁊ magnis excidijs ⁊ exterminijs ciuitatū. historiographi etiā gētiliū referāt. fere nulla posset desolationi huiꝰ coeq̄ri. Nullū incolā intra reliq̄rūt. nō grecū. nō latinū. nō armenū. nō iudeū. vrbē ip̄am suis ciuibꝫ nudatā q̄si desertā effecerūt. Eoꝝ actꝰ ⁊ oꝑa ꝓprijs oclis vidi. ⁊ cū aliq̄bꝫ cōstātissimis viris vna. plura ꝑpessus suꝫ mala ⁊ ꝑicula. licꝫ de manibꝫ eoꝝ me eripuerit deus vt Jonā de vētre ceti. Expugnata cōstantinopoli Peram nō multū distantē occuparūt. menia eiꝰ ad solū vsq̄ꝫ deducētes. Ex cāpanis ecclīaꝝ bombardas cōflauerūt. crucē q̄ erat in cacumīe turris eiꝰ cū ipsa turri cōtriuerūt. Rēpublicā ad nihilū deduxerūt. Judicē ⁊ ꝑncipē eiꝰ turcū cōstituētes. Pedagia. guidagia. impositiones. ⁊ grauamia illuc applicantibꝫ vel ꝑmanētibꝫ suapte statuerūt. His atrocissimis rebꝫ nō ꝯtentus callidissimꝰ ⁊ cruētissimꝰ mahumet. christicolaꝝ summꝰ inimicꝰ. ad vlteriora se extendit ⁊ triremes int̄ magnas ⁊ ꝑuas iā centū septuaginta ꝓparauit: ⁊ ad mare egeū misit ad insulas cicladas sibi subijciēdas. Exinde se ꝑparat cū infinito exercitu ad tres vrbes notabiles ⁊ potētes ꝓpe danubium sitas trāsmigrare ⁊ expugnare. vnā quā vicꝫ Periston nūcupamꝰ. aliā Forobiū. tertia Bellosta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

dũ. Intẽdẽs post totã ꝑcurrere vngariã. spoliare. deuastare. ⁊ cõterere vt neminẽ retro se dimittat im pedire ad alia ꝓficisci volentẽ. qm̃ ad italiã q̃ꝫcitius trãsmigrare cõtendit. ꝓparare q̃ꝫ conat⁹ geleas ma gnas ⁊ ꝑuas tricẽtas. naues magnas viginti. pedestriũ ⁊ equestriũ exercitũ vltra cẽtũ milia Et sic a durachio brũdusiũ trãsire ↄtẽdit. q̃ ciuitas sita est ĩ regno apulie. Qua ꝓpt᷑ depcor exoro atq̃ꝫ exhor tor vos oẽs christicolas. vt zelo fidei ⁊ xp̃iane religiõis ꝓ vr̃a libertate gladio accingamini ꝯ tã di ros hostes diuini cult⁹ ⁊ oẽs scĩmonie ⁊ vite moralis. Et ꝑmo q̃dẽ abijciẽtes oẽm dissentõeꝫ. emu latiõꝫ: remittẽtes inuicẽ offensas. sic̃ ⁊ xp̃s donauit oĩb⁹. pacẽ ⁊ vnionẽ summoꝑe int᷑ vos amplecta mini. vt vniti ⁊ inde fortiores effecti. cõfidẽtes ĩ adiutorio altissimi (cui⁹ est victoria ⁊ bellũ nõ multi tudinis) ip̃m sathanã cũ satellib⁹ suis sub pedib⁹ vr̃is cõterere valeatꝭ. Licꝫ em̃ ĩ m̃ltitudĩe ↄfidat et feritate suoꝝ. plures tñ sũt q̃ nobiscũ sunt: immo dñs ip̃e miltiaꝝ. ꝓ cuius fide ⁊ religiõe pugnatis ita ꝙ centũ ex vob̃ ꝑseq̃ ⁊ suꝑare valeãt mille ex illis ⁊ mille ex vob̃ decẽ milia. Ignauia em̃ ⁊ imperitia belli innata sunt eis. Hec in substãtia sunt in lr̃is p̃dictis ⁊ si aliq̃liter verba sunt immutata ⁊c̃.

De Nigroponti captione.

Idelis q̃dẽ ⁊ p̃potẽs vrbs Nigropontẽsis xp̃iane nõis titulo. fideq̃ꝫ insignis. abolim vene tiane ditiõi ⁊ potẽtatui subiecta. ciuitas ꝑfecto opido populosa. negociosa. sꝫ et reꝝ omniũ opulẽtissima. ciuiũq̃ꝫ optimoꝝ refertissima. terra q̃ꝫ ⁊ mari diligẽtissime munita. portu p̃ser tim tutissimo de mari gaudẽs. deniq̃ꝫ muris ⁊ menib⁹ ⁊ turrib⁹ firmissimis vndiq̃ꝫ cincta ⁊ circũse pta. ita vt ꝓrsus inexpugbilis oĩm opiniõe crederet᷑. Que etiã ciuitas Calcides alio vocabl'o cogno mĩata dinoscit᷑. in insula euboia sita. Insula inq̃ꝫ in frumẽto vino ⁊ oleo cũctisq̃ꝫ terre nascẽtib⁹ ma iorẽ in modũ fertilis ⁊ fecũda. potissimũ aũt aptis valde ꝓ nauiũ galearũq̃ꝫ fabrica lignis abundãs hoc mõ sub turcoꝝ venit ptãtem ⁊ direptionẽ. capta ⁊ expugñta Anno dñice incarnatiõis. M. cccc. lxxj. vertẽte. Clarissimis q̃dẽ venetis sꝑ abolim turcos opido fuisse infestos. tũ ob eoꝝ in xp̃m fi dẽ sincerã. tũ etiã maximũ eoꝝ cui inuidebãt potẽtiaꝫ. nemo qui grauissima int᷑ eos hincinde habita discidia. bella vltro citroq̃ꝫ fortit᷑ gesta. guerraꝝ strepit⁹ ⁊ cruẽtos sepe cõgressus legit vl' audit dubi tare põt. Hinc itaq̃ꝫ ⁊ hostili odio ĩ ipsos venetos turc⁹ infect⁹. ⁊ nobilis atq̃ꝫ p̃diuitis vrbis Calci dis euboie situs oꝑtunitate. opib⁹ q̃ꝫ et celebritatꝭ g̃lia allect⁹. Anno q̃ sup̃ Omariũ bechũ ꝑncipeꝫ bassam cognoĩatũ tyrann⁹ ip̃e mahumet cũ exercitu copioso nauali ⁊ terrestri ad expugñdã ciuitatẽ ip̃am nigropõtensem destinauit. Tandẽ post lõgã vrbis obsidionẽ ip̃emet cũ lõge copiosiori exerci tu ex bizãtio admouit. põteq̃ꝫ facto ex nauib⁹ trãs aquã ꝓfundã satꝭ ⁊ latã q̃ vrbẽ p̃terfluit. militẽ in lit⁹ traiecit. ⁊ ex ea ꝑte q̃ nõ putabat᷑ muros aggredit᷑ machinis. quatit oppugnat. iactuq̃ꝫ p̃l'imoꝝ la pidũ sꝑericoꝝ diruere festinat. Nã ⁊ traditor q̃dã oĩm neq̃ssim⁹ atq̃ꝫ pessim⁹. machinaꝝ. s. oĩm q̃ in ciuitate ĩ menib⁹ ⁊ turrib⁹ atq̃ꝫ ꝓpugnaclis erãt mgr̃ ⁊ p̃fect⁹ Thomas scꝫ liburni cognoĩat⁹. signuꝫ turcis dedit. vt ĩ loco sue statiõis muros vbi debiliores erãt. bombardaꝝ ictib⁹ verberarẽt facile rui turos. q͛d ⁊ factũ est. Sicq̃ꝫ ꝓditiõe res acta ẽ nõ eq̃ marte pugnatũ. Interea classis venetiana in sub sidiũ ⁊ tutelã vrbis ⁊ ciuiũ obsessoꝝ missa. negligentius agẽs. vagabat᷑ ꝑ mare. capiẽdis Januẽsiũ ⁊ cathalonioꝝ aliorũq̃ꝫ xp̃ianoꝝ nauib⁹ intẽta magꝭ. q̃b⁹ ad suã firmãdã classem ratib⁹ adiũctis. vene tian⁹ capitane⁹ cui⁹ rei gr̃a aduenerat nõ satis ꝓbe est ꝓsecut⁹. Cũ em̃ p̃potẽtẽ nimis iã h̃ret classeꝫ. q̃ rẽ cõficere ꝓspere deo ꝓpicio potuisset ad insulã q̃dẽ euboie ꝓperauit. seq̃ꝫ ostẽdẽs maximã obsessis iã vndiq̃ꝫ ciuib⁹ ex vrbe spectãtib⁹ leticiã suo aduẽtu infudit. Ita vt man⁹ vtrasq̃ꝫ p̃ ani ⁊ cordis ex ultatiõe ⁊ iocũditate expanderẽt ĩ cẽlũ. sꝫ frustrauit eos iniqu⁹ ille capitane⁹ spe sua opiniõe fefellit. turbauit exitu infausto. tristicia effecit ingenti. haud dubiũ q̃n lõge maiori q̃ꝫ an̄ gaudio letificarat. Nã cũ tanta eẽt fret⁹ classe ip̃e formidolosus. int᷑ inimicoꝝ morsus mortisq̃ꝫ horrẽde cruciat⁹ ciues fideles dereliq̃t. ⁊ p̃clare vrbis miserãdã direptiõꝫ ꝓspiciẽs. nil ꝓrsus effecit neq̃ꝫ ꝓpri⁹ voluit applica re. cũ tñ oẽs põtes q̃s turci fecerãt. facile sua classe armatissima irrumꝑe potuisset. Cũq̃ꝫ oẽs singula riũ patroni nauiũ ꝑ classem passim ꝯ eũ cõclamarẽt. grauiterq̃ꝫ oĩno suã negligẽtiã ferrẽt. crebro in geminãtes cur trepidaret cur nõ accederet cur de industria tã insignẽ tã fidelẽ tã opulentã ciuitateꝫ ꝑditũ iri ꝑmitteret. Ille surda hec aure hauriẽs in eodẽ loco imobilis inutilisq̃ꝫ ꝑmãsit. Itaq̃ꝫ dũ in mari nil agit᷑ ⁊ classis inuacuũ ꝑseuerat fixa. atq̃ꝫ defensiõis signũ obsessis ciuib⁹ nullũ ꝓrorsus dat᷑. q̃n poti⁹ tutatiõis fiducia sub ocl'is eripit᷑. turcoꝝ ꝑnceps aniosius agẽs. res bellicas fauẽtib⁹ fatis. ꝓspere votiueq̃ꝫ ꝓsequit᷑. ad menia ꝓꝑerat intrepid⁹. assultũ parat. ordinat cõflictũ. ⁊ q͛d in talib⁹ ↄdu cit p̃l'imũ. accitꝭ militib⁹. accurata eos oꝛ̃one corroborat. p̃mia etiã magna pollicẽs his qui ꝑmi mu ros ↄscẽderet. atq̃ꝫ ita vniuersoꝝ anĩos adeo reddidit in p̃liũ auidos ⁊ accensos. ꝙ ꝑ duas dies no cteq̃ꝫ ↄtinuas cũ ingẽti fragore sũmo studio. viq̃ꝫ maxĩa vrbẽ oppugnabãt. Quãq̃ꝫ em̃ a ciuib⁹ dein tus machinis g̃uissime vulnerarent᷑. ac int᷑ bõbardarũ ict⁹ veluti canes int᷑ficerent᷑. repellerẽturq̃ꝫ e min⁹ nõnunq̃ꝫ oĩm generꝝ missilib⁹. suoꝝ tñ int᷑ necẽ ⁊ stragẽ innũerã. plurimãq̃ꝫ mortꝭ imaginẽ. tãto cũ impetu ⁊ conatu turci irruptos occuparũt muros, imo tanta alacritate alter alteri succedere ↄtẽ

debat. vt eoꝝ nemo pedē rēferre. stare nemo cōpert⁹ sit. cuncti ꝟo aĩosissime assilire visi. quanq̄ꝫ fre/
q̄ntissimi inter[illegible]ēt. Bis eos murꝫ aduolasse ferūt. bis inde fuisse p̄cipitatos nr̄oꝝ audacia. tandē ꝟo
vbi nr̄i auxlio classis quā sub oclis cernebāt penit⁹ destituti. lōgaq̄ꝫ fatigati oppugnatiōe ⁊ exhausti
laborib⁹. rē oēm ꝑditā vidēt. fracti aĩs i vrbis forū parit̄ cōuenīūt. ⁊ cōfortati diui sacr̄i eucharistie
vl̄ cōspectiōe vl̄ iumptiōe. irrūpentib⁹ iā turcis. man⁹ enixissime cū eis cōserūt. trucidāt q̄tq̄t [illegible]ssūt.
neciq̄ꝫ dāt innūeros. ⁊ orcis infernalib⁹ imittūt. donec tandē ⁊ ipi pro xp̄i fide cōstātissime agonisan
tes. mortē subeūt haud dubiū beatā. Et qđ femineo sexui magnopꝑe gl̄iosum extitit. hāc int̄ cedē mi
serabilē. plimas egregia forma fideq̄ꝫ feīas. tū nuptas tū ꝟgines. armis indutas ferunt more amazo
nū pugnasse. sicq̄ꝫ int̄ reliqua mortuoꝝ cadauera fuisse reptas. q̄si nō antea voluissent occūbere q̄ꝫ ꝑfi
dissimoꝝ turcorū suis tenellis manib⁹ effudissent cruorē. q̄ vel sic inimicū nob sanguinē libassent. et
p̄stitissent obsequiū deo in ipso sue articl̄o mortꝫ. Uerū viri illi ciuesq̄ꝫ clarissimi. ꝓditorē illū nepha/
riū liburni supius memoratū. supstitē hr̄e nolētes. dignis ꝑus supplicijs ꝓ reatu de eo sumptꝫ crude
liter interemerūt. Hec int̄ agendū. vrbis dūtaxat p̄tor Paulus erico appellat⁹ in arcē cōfugit adherē
tib⁹ sibi paucis q̄buśdā p̄morib⁹ ciuitatꝫ. paucis aliūde euadētib⁹. Capta itaq̄ꝫ turc⁹ vrbe. victoriaq̄ꝫ
adepta oēs italici generꝫ puberes. palis acutissimis fecit affigi. alios saxis elisit. alios sectos ꝑ medi
um diuisit. alios varijs penis atq̄ꝫ horrēdis affectos cruciatib⁹ ad supera (haud dubiū) trāsmisit. gre
canā tm̄ gentē sub hasta vēdi p̄cepit. Un̄ factū est vt oēs calcidis platee ⁊ vie. cruore occisoꝝ replerē
tur. Interea p̄toris vrbis filia vnica. virgo castissima. puella decora facie ⁊ venusto aspectu. turco ob
suā pulchritudinē ingentē adducta. cū turpitudini ⁊ fide cōmixtiōi ꝯsentire ꝓrsus rēnueret. ꝓtinus
iugulata proq̄ꝫ fide castitatꝫ martyrio ꝓculdubio coronata. spōso ꝟginū xp̄o spōsa ipsa in euū est in
celis ꝯiūcta. Porro q̄ in arce erāt data sibi a turco fide de vita seruāda. pactoq̄ꝫ firmato q̄ salui eua=
derēt si arcē libere in deditionē traderēt. exinde cōfident̄ exierūt. sed mox egressos ip̄e fidefragus ty
rānus arce potit⁹. oēs ad vnū iussit ex tēplo trucidari. Hūc in modū (ꝓfecto miserandū) ciuitate ꝑ=
dita. occisis incolis. cede expleta. venetoꝝ capitane⁹ classe soluta. q̄ oīm arbitratu sola oīpotentis vo
lūtate excepta facile tantā defensasset vrbē si vir fidus ⁊ fortis fuisset. cū ꝑuo honore. fructu nullo. ob
probrio sempit̄no reb⁹ infectꝫ. imo turpissime neglectis: venetias remeauit. moxq̄ꝫ apud senatū accu
satus. defensiōis quidē locū accepit. sꝫ post multas inuanū adductas falsas rōnes ⁊ excusatiōes in
pctis. tādē nō satꝫ dignā ꝓ meritꝫ accepit vltionē. exilio relegat⁹ atq̄ꝫ ꝑpetuo ꝓfligatus cū oib⁹ suis a
ciuitate venetiaꝝ in oppidū cui est vocabulū Utinū. Ita res hec finē accepit tristē ꝓrsus ⁊ infelicē.

Hoc mō equitant turci tp̄e pacis dū ob aliquā solēnitatē siue solatij causam. festiuiori vtunt̄ appa
ratu. Guerraꝝ ꝟo tp̄e eodē pene habitu sed armatura alia: ensib⁹ scꝫ accincti ⁊c. in p̄eliū pergunt.

De Rhodie vrbis obsidione.

Hodie vrbis obsidionē descriptur⁹ causas in p̄mis narrare institui.q̄ turcoꝝ tyrannū
mahumetū potissime impulerūt.vt tanto conatu Rhodios aggrederet̄.Licz em̄ cū tur=
cis nō pua discidia rhodij habuerūt abolim.tamē cū eo q̄ nūc imperat.post Cōstantino
polis expugnationē grauia gessere bella.Inimic⁹ quidē vires in dies augēs insolentioꝛ
reddit̄.Cūq; quattuoꝛ ꝛ viginti circulo annoꝝ cōplures sibi vicinas ditiōes subegisset anio inflat⁹
egre admodū egit rhodiam vrbē.equitūq; Hierosolymoꝝ ditionē finitimā eius impio liberā abso=
lutāq; esse.Maxime ꝙ diuerso tēpore quattuoꝛ classib⁹ instructis.castella ꝛ rhodioꝝ agros inua=
serit.obsederit.oppugnauerit.ex q̄bus ignominiā discrimē ꝛ cladem reportauerit.Ex turcis nanq;
multi trucidati.palo suffixi.furcis suspēsi.sagittis affecti.lapidibusq; cesi.calamis preustis suffosi.
gladijs obiecti.mēbratim discerpti.perierūt.terra mariq; succubuerūt hostes.Cōspecta igit̄ rhodi/
oꝝ militū generositate.qd vi asseq̄ nō potuit.dolo versutia tētare decreuit.Sepi⁹ submissis sibi gre
cos q̄ sibi parent.cōfederationē cū rhodijs inire equa cōditione ꝑmissa.dūmō quidpiā tributi titulo
cōcederet̄.Cum v̄o reiectū vectigal sepenūero videret.arte pacē tractat.eā ratā habet si tacita tributi
cōditione oratoꝛ Hierosolymoꝝ cū munusculis tribunal suū adeat.Arbitratus q̄dem se mūera tri
buti titulo accepturū.q̄ rhodioꝝ magister mūera vocitaret.Fallit̄ quoq; hostis hoc cōdimēto.nec
rhodij cōditionē recipiūt.eiq; cōiungi cōtemnūt.q̄ fidē christi ꝑsequit̄.quā ex ꝓfessionis voto tutā/
tur.defendūt.iuuāt His de causis rabidus hostis odiū cōtra rhodios inexorabile cōcipit.menteq;
destinauit vrbē si posset ꝑdere.ꝛ rhodioꝝ nomē penit⁹ delere.Impulsus q̄3 est quorundā ꝑsuasio=
nib⁹.q̄ ad turcos defecerāt.abditaq; vrbis cognouerāt.Inter q̄s primū locū obtinuit vir nephari⁹
et ꝑditi ingenij Anthoni⁹ meligabo Rhodios nō infimo loco nat⁹.qui rē domesticā iam ꝑdem di
lapidauerat.Is rei domestice penuria duct⁹ diutius cogitās quonā modo rhodijs infest⁹ esset.ꝛ pa
trie cladē afferret.vrbis ꝓpugnacula.turres.menia.abdita loca.munitiōes.diligētius speculat⁹.ciui
tatisq; situ.edificia describēs ad turcū traiecit.Constantinopoli quoq; degens.bone pollicitationis
spe vrbis potiūde data.quendā bassam greculū ex nobili paliologoꝝ familia natū.ad nephandū fa
cinus allexit.Secut⁹ est hui⁹ vestigia euboicus q̄dam Demetrius Sophonia vir q̄dam suꝑstitio
sus ꝛ malefic⁹.q̄ post euboicā direptionē ad turcū defecit.aliq̄n rhodi habitauit et postea nūcij noīe
de pace tractauit.hic etiā suasoꝛ obsidiōis extitit.Exactis itaq; his in oriūdis suadēdisq; annis tri
bus.tandē res basse placuit.Profuit ad id inducendū apostatarū plurimoꝝ q̄ fidē abnegauerāt ini
quitas.q̄ ꝑuersoꝝ suasus ꝓbarūt.Asserebat proditoꝛ Anthoni⁹ vrbē nōnullis locis veterib⁹ muris
vetustate collapsis.facilime inimico patere.ac paucos ciues defensoresq; adesse.ꝛ plerūq; cōmeatū
triticiq; penuria laborare.subsidia a lōginquis regionib⁹ rhodios expectare.q̄ tēpori adesse nō pote
rint.Idē testat̄ demetrius.Id quoq; sequaces astipulant̄.His iactis fundamētis suadebāt facin⁹
aggredi oportere.Dum hec Bizantij agitarent̄.Rhodioꝝ clarissimus ꝑnceps ac magister Petrus
danbusson vir quidē magno ꝛ excellenti ingenio ac prudētia.illustri familia apud galliā celticā na=
tus.quē ea nō latebāt.diuino instinctu doct⁹ vetustioꝛa vobis loca delapsa ꝛ min⁹ inuēta toto trien
nio magnifice erexit.muniuit.ampliauit.excogitauitq; frumēti.vini magnā ꝛ cōmeatū copiā cōpa/
rare.Religiososq; ꝛ mercēnarios milites accire q̄ vrbem tueret̄ pro q̄bus deuehēdis et cōducēdis
epistolas mādatorias ad diuersas vrbis ꝓuincias destinauit.Ita nutu dei ꝛ magistri opera ciuitas
munit̄.cōmeatus cōparant̄.naues ac milites ad tuitionē accedūt.Proditoꝛ anthoni⁹ hoꝝ inscius
arbitrat⁹ oīa apud rhodios negligētius p̄teriri.Instigat bassam vt ꝓperet ꝛ rē memoratu dignā ag
grediat̄.idipm suadere conat̄ demetri⁹.Quo effectū est vt bassam ad turcū ea ex ordie referret.Se
pius q̄3 int̄ turci satellites re agitata de rhodie vrbis expugnatiōe cōsultat̄.de q̄ varia orit̄ sententia.
q̄busdā narrantib⁹ rē penit⁹ inanē esse.nec id posse facile consequi ob vrbis magnificentiā ꝛ militū
generositatē.q̄ asiaticis pares cēseri nō debēt.quib⁹ mortē poti⁹ opetere q̄3 aliq̄d turpiter imbecillo=
q; agere anio est.alijs rē facilē causis assertis affirmantib⁹.nec tamē ꝑuo tp̄e q̄busuis magistrū ꝑui=
disse.Quare si cū celeritate atq; diligētia exercit⁹ maritim⁹ atq; terrestris cōparet̄.vrbem haud du=
bio expugnatuꝝ iri putāt.Accersiunt̄ ad hāc ꝯsultationē diffiniendā machinaꝝ viri periti.inter q̄s
nūerat⁹ est Georgius vir vafro subtiliq; ingenio q̄ ex cijs ad turcū dudū defecerat Cōstantinopoli
quoq; degens vxorē ꝛ liberos nutriebat.a turco dilectus ꝛ plurimis gratijs dotatus.Is aliq̄n rho
di fuerat.vrbemq; tabula designauerit.sed tūc nō tam munita fuerat.Preterierant nanq; anni vigin
ti ab eo tēpore quo eā viderat.Descripserūt quoq; ꝛ turci iussu plures egregij artifices rhodie vrbis
situ.sed Georgi⁹ cūctos suꝑauit.Magnis itaq; rōnibus adduct⁹.vicit tandē sentētia vt vrbis oppu
gnatio vi magna fieret.huic fundamēto inherentes.nullos tam crassos muros esse qui machinaꝝ
impetu demoliri nō queant.magnāq; turci esse potentiā.qui duo imperia.duodecim regna.tot ꝓ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

uincias.totqꝫ vrbes subegit. Hostẽ quoqꝫ non parũ mouit. Rhodie vrbis situs ad cõparãdas clas/
ses aptissimus.insuleqꝫ celebritas magnis laudibꝫ ab antiq̄s p̄dicata.quã ob loci magnificentiã.ae
ris salubritatẽ.et ad orientis ꝓuincias christianoꝝ subigẽdas cõmoditatẽ:potẽtes quondã rhoma/
ni beniuolã ⁊ sibi amicã reddidere. Putatqꝫ si hoc potitꝰ fuerit.finitimis subactis ditionibꝫ fines su
os ꝑ egeũ ioniũqꝫ facile pelagꝰ perlaturũ. Resistentibꝫ itaqꝫ q̇busdã p̄claris bassis in sinistrũ p̄sagiẽ
tibus.classis instaurat̃.exercitusqꝫ cõparat̃ Decretũqꝫ est vt milites terrestres iter faciant. traiectoqꝫ
hellesponto ꝑ Asiã in Liciã q̄ rhodiorũ insule adiacet ꝑgant. ⁊ ꝑ fretũ liciũ a phisco antiqua cõtinẽ
tis ciuitate duo de viginti milibꝫ passuũ distãte rhodiũ nauigẽt.reliquus ṽo machinaꝝ et belli inge
niorũ apparatus cũ ꝑte copiarũ classe deuehit̃. Bassa paliologus expeditõis p̄fectus classem cõscen
dens Anthoniũ ꝑquiri iubet.quẽ pauloante morte turpit̃ obisse cõperit. Accersito igit̃ demetrio sa
tellitẽ adhibet. Tũc passim rumor exijt classem ⁊ copiosum exercitũ in rhodios parari. Turcus vt
hec res lateret.aditꝰ portus.passus custodit.ꝓhibetqꝫ ne q̇s nunciũ deferat. sed nõ valuit eius astu
tia magistri sollertiã ꝓhibere.q̇ assidue litteris ⁊ nũcijs ex turchia apparatũ intelligit.nõnulli quo=
qꝫ ex nũcijs in dolo versati sunt. Nam cũ exercitꝰ in licia degeret classem operientes affirmauerunt
vita excessisse turcũ ⁊ ex alijs causis exercitũ illic adesse. Dũ hic reꝝ status esset.summa cura p̄nceps
noster hostiũ dolus acute ꝓspiciẽs cũcta disponit. ⁊ de p̄sidijs Langonis castelli sancti Petri fera=
cli.lindi.moneleti ordinat q̄ loca defensoribꝫ comeatibꝫ machinis ⁊ ceteris bellis aptis muniunt̃.
Dis plebs cũ suppellectili rhodũ ⁊ oppida intrat.ordei qđ maturũ fuit colligit̃.q̄totius frumentũ
crudũ (nondũ eñ messis aderat) qđ vrbẽ circũdabat.prout cuilibet facultas fuit.populus eradicat.
colligit. ⁊ in domos portat. Dũ hec magno cũ tumultu agerent̃.vigil in specula mõtis q̄ in occiden
tẽ vergit sacello sancti stephani sacri nũciat classem apparere.extensisqꝫ velis nauigare. Magna q̇p
pe populi frequẽtia ad hoc spectandũ cõcurrit.tota ciuitate trepidat̃. populiqꝫ clamore cuncta reso
nãt.classis phiscũ nauigare ꝓperat vt milites q̄ terrestre iter fecerãt cõscendãt. ⁊ rhodioꝝ freto transi
to repente velis cõuersis ad nostra declinat litora. Apulit itaqꝫ ea classis velorũ centum.

Decimo kalẽdas Junij Anno incarnatiõis verbi diuini Millesimo quadringẽtesimooctuage=
simo.militeqꝫ p̄mũ in terrã exposito in vertice mõtis sancti Stephani ⁊ circa eius mõtis colles ca=
strametati sunt.machinas q̇ꝫ et bellica ingenia in litus exonerãt eo in loco queꝫ ab ip̄o monte deflu
ens aqua abluit q̄ a rhodijs obice collis spectari nõ põt. His pactis ꝑs ad deuehendũ terrestrẽ exer
citũ phiscũ nauigat. In classis aduẽtu q̇dam thurci equestres pedestresqꝫ versus vrbis menia auda
cia quadã freti irruũt.eruptiõe aũt a nostris facta hostes fugant̃.fuudunt̃.quidã quoqꝫ ex eis truci=
dant̃. Postea dũ nostri cõmesarent̃ altera eruptiõe facta turci ꝓpellunt̃ caduntqꝫ nõnulli.ex nr̄is ṽo
miles vnus perijt.q̄ incautus manũ cõserebat:cuius spolia ⁊ cadauer nostri sibi vẽdicant. turci ca=
pite absciso illud lancee suffigũt.ad suos q̇ꝫ cũ plausu reuertunt̃. Postridie eius diei qua classis appu
lit.hostes tres ingẽtes machinas in ortis ecclie sancti Anthonij vicinis.arboribꝫ omnis generꝫ fru
ctuũ consitis collocat.turrim q̇ꝫ sancto Nicolao dicatã in vertice molis sitã oppugnare conat̃. eas=
qꝫ machinas lignearũ munitionũ ꝓpugnaculis operiũt defendũtqꝫ. Nostri ṽo munimẽtis q̄ repara
vocãt cõspectis.tria tormẽta que bombarda vocant̃ ab hostiũ dextera in ortulo palatij militũ auer=
nioꝝ statuũt.eiusqꝫ diei diluculo Georgius machinaꝝ egregiꝰ artifex de q̄ habitꝰ est sermo repente
ad fosse ripã que magistri palatiũ munit visus est.amice oẽs salutans clamãsqꝫ vt introducat̃.ab re/
rũ ignaris pene confodit̃.defendit̃ ab alijs.ex temploqꝫ ad magistrũ perducit̃. Uir eñ erat corpore
procero.forma elegãti.satis eloquẽs.magna astutia.cui germania patria est. Rogatꝰ de causa aduẽ
tus respõdit zelo fidei cõpulsus.⁊ publico christiane religiõis cõmodo suasus ad nostros defecisse.
placide excipit̃.laudaturqꝫ.ꝓpositũ si in eo ꝑsistat. De hostis exercitusqꝫ habitu dispositiõe qualitate
cõsultus.cõstanter.prudẽter.intrepideqꝫ respõdit. Inter cetera edocet numeꝝ militũ oĩs generis cẽ=
tũ milia vel circiter adesse.classem eã quã diximus machinas sedecim ingẽtes deuexisse.quaꝝ lõgi=
tudinis dimẽsio duorũ palmoꝝ ⁊ viginti fert̃. que vehemẽtissimo velocissimo iactu globos saxeos
rotũditatis palmoꝝ nouẽ plerosqꝫ vndecim torquẽt. De huius viri defectiõe varie q̇deꝫ sentẽtie sub
oriunt̃. Quidã exploratorẽ affirmãt. ⁊ fugã cõmento asseruisse vt rhodios fallat. Nonnulloꝝ asser/
tio fuit eum callidũ ⁊ maleficum virum esse.multaqꝫ olim effinxisse. Quibusdam alijs sentientibꝫ.et
in bonã partẽ defectionẽ interp̄tantibꝫ.q̄ prudẽs esset ⁊ penitẽs erroris id fecerit. sapideqꝫ intellige
ret hec rhodijs machinare nõ posse vbi tam prudentẽ principẽ ⁊ expertissimos milites sciret degere.
Augẽt suspitiõis epistole ex castris turcorũ in ciuitatẽ sagittis misse.q̄ georgiũ insimulãt ⁊ ab eo ca=
uendũ esse dictitãt. Magister ingenio solers ⁊ ꝑspicax georgiũ arta custodia seruari iubet. sex robu
stissimis comitibꝫ adhibitis.in his q̄ machinarũ iactũ ⁊ bellorũ ingenia spectãt ip̄ius arte caute vti
tur. Omni igit̃ conatu turci ad expugnationẽ turris ⁊ molis sancti Nicolai incumbũt.si huiusmo/

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

di potiant̃.putãt vrbẽ in suã potestatẽ facile venturã. Est em̃ moles ipsa trecentoꝝ circiter passuũ in
mare ꝓtensa miro artificio ab antiq̃s manufacta.q̃ suo ꝓgressu portũ triremibꝫ aptũ a ꝑte occidẽtis
efficit. Cui⁹ introit⁹ cautibꝫ cõcludit̃.vt triremis introire vix possit. In molis q̃dẽ vertice septẽtrio
nẽ spectãte arx de q̃ sermo est.magnifice nr̃a etate erecta est.vbi priscis tp̃ibꝫ collosus ille ingens rho
dius vnũ de septẽ mirabilibꝫ mũdi posit⁹ erat. Qui post tres ⁊ q̃nquaginta annos q̃ fusus est terre
motu corruit.osqꝫ port⁹ rhodij spectat. Machinis q̃ȝ illic collocatiȝ sublimes q̃dam turres q̃ portũ
claudũt valide oppugnari ac dirui.naues q̃ȝ ne portũ subeãt ꝓhiberi.haud difficile pñt. Loci igit̃ ⁊
turriȝ oportunitate hostis allect⁹.om̃i conatu arcẽ aggredit̃.quatit oppugnat.iactuqꝫ trecẽtoꝝ lapidũ
spericoꝝ diruit eã.ꝓsertim partẽ que occidentẽ spectat. Ruina q̃dem turrim munit. Licȝ em̃ suo põ
dere ictuũqꝫ vehemẽtia saxa ingẽtia ex q̃bus edificata erat laberent̃.tñ materia calce arena ⁊ lapillis
immixtis cõfecta adeo demoliri nõ potuit q̃n turris potior ꝑs staret.ex q̃ facilis ascẽsus hosti nege/
tur.terrori fuit tãti edificij lapsus. Multoꝝ em̃ annoꝝ opus illustre.tp̃is momẽto ruit. Preter quo=
qꝫ plurimoꝝ opinionẽ:ingẽtes ⁊ impetuose machine.illã arcẽ lacerãt.deturpant.deuastãt. Cũ autẽ
turris labefacta vix tutabilis videret̃.statuit magister industria.ingenio.vigilãtia.roboreqꝫ.milituȝ
eam arcẽ tutari.q̃ muroꝝ crassitudine defendi nõ potuit. Adhibitis viribꝫ summa cura parant̃ que
turri ⁊ moli p̄sidio sint. Milites igit̃ in ꝓmis strẽnuissimi deligunt̃ q̃ locũ defendãt. vallumqꝫ ex li
gnis efficit̃ qȯ turrim claudat.fossamqꝫ cautibꝫ excisis circũducũt. Collocat̃ in turri p̄sidiũ validuȝ
ꝓ loci capacitate. Turris nãqꝫ iussu mgr̃i qui assiduo cogitatu tuitioni loci inuigilãs nõ formidat.
cymba vect⁹ diruptã arcẽ visere dũ machine lapides torquerẽt calce ⁊ lapide opplet̃ vt locus vix cõ
militonũ capax reddat̃. Cõstituit̃ ⁊ aliud p̄sidiũ equestriũ ⁊ pedestriũ in antemurali.qȯ a turri san=
cti Petri ad inferiorẽ mãdrachij partẽ protendit̃.q̃ transitũ turriȝ prohibeãt. Huile nanqꝫ mare ⁊ va
dosum illic trãsiri põt.vbi ⁊ vegetũ munitiões parate.⁊ tabule clauoꝝ in fixiõe infeste in ꝓfundo fi=
xe sunt.q̃ impedimẽto eẽnt hosti vadẽti. In vallo aũt radicis molis milites electissimi locati sunt q̃
pugnantibꝫ nr̃is p̄sidio sint. Ubi magister insignis armis auroqꝫ fulgẽs facinori clarissimo intẽde
bat. Disponunt̃ ea ꝑte muroꝝ vrbis bombarde ⁊ tormẽta q̃ triremes ⁊ turcoꝝ nauigia expugnẽt.ꝑ
fringantqꝫ. Prope q̃ȝ cautes ei⁹ arcis cymbe cõbustibilibꝫ cõplete stationẽ habẽt. q̃ in oppugnatiõe
incẽdant̃ ⁊ hostiũ classi incẽdiũ afferant. His rebꝫ magno subtiliqꝫ ingenio dispositis fiunt vigilie.
p̄stolat̃ hostiũ inuasio. Demũ exorto lucifero.dum zephiri placide flarent.turcoꝝ triremes a litore
cautiũ mõtis sc̃i Stephani soluũt supatoqꝫ saburre ꝓmontorio nauigãt.eamqꝫ turrim ꝓpugnant.
Primo cõgressu anteqꝫ in terrã descendãt ingenti clamore ⁊ tympanoꝝ sono voces edũt.vt terrori
multitudo sit. Nostri aũt in armis dispositi p̄sto adsunt. Cũ em̃ triremes turrim ꝓpugnãt.machine
saxa iaciũt.p̄sidiũ qȯ in turri locatũ erat armoꝝ vi.balistis.iactuqꝫ lapidũ.hostẽ ꝓpulsat. Pelluntur
turci.fugant̃.trucidant̃. Ea in pugna queãdmodũ postea a ꝑfugis relatũ est.septingẽti turci interi=
re.plurimi ꝓo vulnerati sunt. Victoria potitus ꝓnceps insigni equo vect⁹ illustri comitat⁹ phalan
ga.vrbẽ more triũphãtis intrãt.sacellũqꝫ quo imago sacratissime v̄ginis philermi mõtis miraculis
ꝑcelebris posita erat.visitãs gr̃as agit.⁊ demũ ad reficiendos aĩos militũ domũ reuertit̃. Perdita
tũc spe arcis molisqꝫ potiũde.visoqꝫ valido p̄sidio turci grãdioribꝫ viribꝫ arcem aggredi.aliaqꝫ loca
oppugnare.menia diruere studẽt.vt defensoribꝫ distractiȝ.vno momẽto molẽ ⁊ loca dirupta inuadãt
ne vires nr̃oꝝ vnite eẽnt.⁊ dũ diuersas ꝑtes tutari cogitarem⁹.negligẽtius in mole res agit̃. Sequẽ
ti igit̃ nocte magno clamore viroꝝ onera subeuntiũ cũcta resonãt.machinas ad menia hebreoꝝ ve
hũt. Ante hos muros octo ingẽtes machinas collocãt q̃ munitiõibꝫ defense in menia saxa grandia
iaciũt. Aliã machinã ꝓpe radicẽ molis q̃ ad septẽtrionẽ vergit.in cui⁹ vertice dãnati:extremo affici=
unt̃ supplicio.ponũtqꝫ in v̄tice mõtis molis molẽdinoꝝ.se in molendina sup̄ molẽ edificata globos
saxeos torq̃at. Hostiũ ꝓposito agnito mgr̃ solita prudẽtia cũcta dirigẽs.diuinis supplicatiõibꝫ cũ po
pulo ⁊ cõmilitonibꝫ innitẽs.munitiões ad interiora vrbis parat. Judeorũ edes q̃ in pomerio erecte
erãt diruunt̃.vallũ parat̃.fossa cauat̃.⁊ mur⁹ fosse sũme arte ⁊ diligẽtia obijcit̃. Int̃ diu noctuqꝫ ope
ri intẽdit̃. Nõ mgr̃.nõ baiulini.nõ ꝓores.nõ milites.nõ ciues.nõ negociatores.nõ matrone.nõ nu=
ꝑte.nõ v̄gines ope vacãt.lapides.terrã.calcẽ humeriȝ portãt. Auro argẽto suppellectili non parcit̃.vt
publice saluti ꝯsulat̃. Machine hostiũ vehemẽtissimo impetu menia quatiũt.⁊ faciẽ egregioꝝ lapi
dũ diruũt. Tãta em̃ erat iact⁹ violẽtia tormẽtorũ.vt oĩbꝫ admiratiõi fuerit. Nullusqꝫ rhodi degens
vbi ex oĩ natiõe latini nõis nõnulli v̄sabant̃ cõpertus est q̃ nõ affirmaret vllo vnqꝫ tp̃e tales machi
nas vidisse aut audiuisse. Id q̃ȝ georgi⁹ ꝑfuga affirmauit.⁊ nusqꝫ terraꝝ tã grandes inueniri asserit.
Dũ em̃ saxa iaciũt in lapidũ exitu son⁹ ingẽs edit̃ q̃ tonitrui instar resonat.fumusqꝫ tãqꝫ nubes cras/
sa diuturno tp̃e in aere vẽto fert̃.quoꝝ son⁹ plerũqꝫ ab oppidanis castelli rubei auditus est. qȯ a rho
dis centũ milibꝫ passuũ orientẽ v̄sus distat. Ipe q̃ȝ machine mirabili⁹ q̃ddaȝ efficiebãt. Machina/

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

rū posteriora i[..] munitionē q̄ palis terre affixis fabricat̄. tā grandē impetū reddebāt. vt instar motus
terre. edificia vrbis paululū hoc pulsu mouerent̄. Spe igit̄ in meniū tuitione ꝑdita. totis viribꝫ val
lo fossa ⁊ munitiōibꝫ interioribꝫ tutamē cōstituimꝰ. Nec hec hosti sufficiūt. Aggredit̄ quippe alio ter
rore vexare. Collocat em̄ oī ex ꝑte tormēta ⁊ mortaria q̄ ex trāsuerso edificia vrbis ꝓberant. diruāt.
mortalesq̄ꝫ cōterāt. Hec tormēta mortaria dicta. interdiu noctuq̄ꝫ saxa in aera sublime iaciunt. Erat
q̇ppe populo ingēti terrori. q̇ in aere tā grādes globos saxeos ꝓspiciebat. Nō em̄ paruā anxietatē id
nr̄is incussit. Plus tm̄ noctu q̄ꝫ interdiu terrorꝫ attulit. Nullus in ꝓuatis domibꝫ tutꝰ videbat̄. Qui
libet latebras q̄ritabat. verū ei vulneri mens hūana medet̄. Jussu mgr̄i mulieres infantes ⁊ oīs im
becillis etas. in pomerio collocat̄. ⁊ crassa trabe ꝓtegit̄. Ea nanq̄ꝫ ingenia raro illic decidūt. Ad vr=
bis q̇ppe freq̄ntiora loca dirigunt̄ vt mortales cōterant. domosq̄ꝫ quatiāt. Juuenes ꝟo ⁊ robusti q̇
interdiu saxa suscipiebāt. tormēta facile vitabāt. Noctu aūt q̇daꝫ caueas subterraneas. q̇dā valuas
crassissimas. q̇dam fornices ⁊ sacras edes q̄rentes sub eis trepidū somnū carpebāt. Hoc q̄ꝫ miracu
lo fuit nutuq̄ꝫ dei f[..]tū esse haud aliter credit̄. q̇ publicis supplicatiōibꝫ assidue ecclesijs ⁊ altaribꝫ ex
orabat̄. et cū plura saxa machine torquerēt. pauci tm̄ mortales ⁊ q̇dā bruta eoꝝ iactu interierūt q̄ po
tius domoꝝ ruina iactu lapidis collapsaꝝ q̄ꝫ saxei globi pōdere attrita sunt. Hostes quoq̄ꝫ id parū
arbitrati. du[..]s machinas ex grādioribꝫ in eminētiori loco q̇ ad hesperū vergit. ex quo prospicit̄ col=
locāt. que assidue vrbē ⁊ loca edificijs frequētiora saxa torquent. Nec ipe machine licꝫ terrori essent.
damnū insigne ediderūt. nec mortales occiderūt. ꝓpedite nō ambigo orōibꝫ q̄ deo. eius genitrici in
temerate et beato Johāni baptiste fiebāt. Bassa ꝟo principis nr̄i vigilantiā ⁊ ingeniū conatibꝫ suis
inficere cōiectans. Magistrū dolo interficere aggressus est. submissis q̇busdam q̄ defectiōis ꝓtextu
eū adorirent̄. Quo euecto arbitrat̄ rerū facile potiturū. Hoc quidē nephandū facinus ꝑfuga quidā
veneno ꝑficere statuit. comite accito qui postridie cū toxico vrbē intraret. His ꝑfugis bassa grādia
pollicet̄. facinus ꝑficiant. Qui ꝓor ingressus est examini prudentū. vt certi subijcit̄. cōtrarijs sermo
nibus deprehendit̄. crimenq̄ꝫ vltro pādit. Monetq̄ꝫ vt caueat princeps. qꝛ plurime in eū sunt para=
te insidie. Dānatus ꝑfuga. securi ꝑcussus interijt. Cū ꝟo sceleris comes venenū gestans ad nos trāsi
ret. a quibusdā vix confodit̄. Vn̄ perterriꝰ ad turcos reuertit̄. Dum hostis italie statiōis menia op=
pugnat. nocte ad ripā fosse munitionē ac repara. diligentiꝰ erigit. hostilibꝫ munimētis fosse adhibi=
tis cōspectꝫ. de his dirimēdis cōsiliū agit̄. Deligunt̄ fortissimi iuuenes q̇nquaginta. q̇bus miles or=
dinis ꝓficitur egregius. Eruptione itaq̄ꝫ facta. ꝑ fossas occulto nostri vadūt. Vbi ad partē munitio
ni obiectā ventū est. scalis erectis ripā fosse extemplo cōscendūt sagittis. gladijs ⁊ saxis hostes ꝑse=
quunt̄. fugāt. trucidāt. Ea in pugna turci decē gladio cesi sunt: munitio fracta. Egregij iuuenes vi=
ctoria potiti. quattuor capitibꝫ hastis affixis vrbē ouātes intrāt. oppidanoꝝ ingēti plausu excipiunt̄.
Magister victores muneribꝫ donat. ad incitandū iuuenū aīos ⁊ alios ad queq̄ꝫ egregie obeunda
alliciēdos. Paucis diebꝫ interiectis. turci turris potiūde desiderio cōpulsi. supioriq̄ꝫ repulsa accēsi.
arcē sancti Nicolai grandiori conatu arte ⁊ ingenio aggrediunt̄. munimēta q̄ꝫ ⁊ ꝓpugnacula iactu
machinarū demoliunt̄. Quod proterit̄: summa diligētia restituit̄. parant ad cōflictū ligneū pontem.
q̇ ex sacello sancti Anthonij turris in molē transitū prebeat. Pons aūt ex lignis varijs vegetibꝫ cō
nexis. quibus asseres clauis cōfixe erant cōstruit̄. latitudo sex militū equo gradu fronteq̄ꝫ dimican=
tiū capax fuit. longitudo ꝟo tanta erat q̄ litus vtrunq̄ꝫ cōtingeret. Pontē in mare turci ad ripam mo
lis traducere ingenio ꝓponunt. Anchorā em̄ rudenti alligatā quo fune pons religatꝰ erat circa molē
hostes in mare deuehūt. vt tracto fune anchoraq̄ꝫ mordaci dente renitente pons in vlteriorē molis
ripam natare cōpellatur. A nostris arte cognita nauta quidā rerū maritimarū non ignarus. noctu
vndis se obruit. anchorā soluit fune cautibꝫ remissius alligato. qui parua vi dissoluatur. Egregiū fa
cinus ad magistꝝ detulit. q̇ aureo munere donatꝰ. gaudēs comitū plausu ad stationē molis reuertit̄
Turci ꝯperto dolo cū ꝓmū pōtis deiectionē experiunt̄. decepti statuūt scaffaꝝ remigio. pontē ad ri/
pam transuehere. Hostis quoq̄ꝫ tante rei intentus. ad oppugnationem triremes triginta parat. be/
ne quidē munitas ⁊ ad conflictum ornatas. Preter has quoq̄ꝫ adijciunt nōnulla oneraria nauigia.
parandarias vulgo dictas. ex quibus quedā machinis ⁊ saxeis globis tormentis adaptatis onuste
fuere vt si turris victoria potirētur repēte ex eo loco portū turres meniaq̄ꝫ diruerēt. ꝓsternerēt. demo
lirent̄. Nec ꝓtermittūt celeriores cymbas disponere q̄ turcoꝝ strennuissimos quosq̄ꝫ ad molem de/
uehant. qui primi nostros aggrediant̄. ⁊ cum eis manꝰ cōserant. q̇bꝫ ꝑliantibꝫ ceteri ex ponte ⁊ trire/
mibus in molem descendant. Imponuntq̄ꝫ triremibus ⁊ parandarijs non paruas machinas qui/
bus nostros prosternere possent. Grandes quoq̄ꝫ machine que turrim diruerant ad tempus ineun/
di conflictus officio fungantur. Princeps vero noster rerum summe inuigilans subtiliq̄ꝫ ingenio
et sallerti mente cuncta dijudicans. fretus strennuissimi cuiusq̄ꝫ cōmilitonis sentētia qui ex occidēta

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071:D

li natiōe aderāt. nec defuerūt pleriqꝫ indigene. greci ingenio manuqꝫ ꝓmpti. sūma cura arcis defen
sioni cōsulit. Suspicati em̄ post ꝑmam pugnā qđ cōtigit. turris ⁊ moles ꝓpugnaculis. fossa. falloqꝫ
abundātiusqꝫ munit. accersitis oparijs fere mille q̄ int diu noctuqꝫ cautibꝰ excisis. rupibusqꝫ demo
litis qđ expetit cōficiūt. nec impēsaꝝ parcit sarcinis. Presidia qꝫ in turris ruina collocant. pariter ⁊
alia p̄sidia in radice molis disponunt. q̄ nr̄is casu vrgēte opitulent. Rebus sic ad pugnā parat; sub
dubitauere nr̄i. ne turci duobꝰ locis vrbē eodē momēto aggrederent. vt vires partirent. ⁊ qđ cupiūt
facilius cōficiant. Cui incōmoditati ⁊ ꝑiculo magistri prudētia prouidit. Presidia qꝫ robustissimo
rū in menibꝰ iudeoꝝ ac italie statiōis que iā iactu machinarū partim demolita erāt statuit: q̄ tuitio=
ni intendāt. nec suo sine iussu discedāt. Nō est q̄ sane nō dijudicaret ac sentiret nr̄am salutē in turris
tuitiōe collocatā eē. Quo fit vt vno ore oēs tanq̄ fidei veri athlete eius tuitiōi cōsulerēt. ⁊ vt cōmune
xp̄ianoꝝ domiciliū seruarēt. In q̄ plurimoꝝ equitū Hierosolymoꝝ ac nobiliū infirmoꝝqꝫ. latinoꝝ
pariter grecoꝝ rhodioꝝqꝫ ꝟtus ⁊ aniositas emicuit. q̄ cōcordi audacia ⁊ aniositate asylum ⁊ tutissi
mū christianoꝝ refugiū rhodiā vrbē tutant. Duo mercennarij iuuenes q̄ turris p̄sidio ascripti sunt
cōprehendunt arma in pelagus deiecisse. q̄ facinore ꝑpetrato ad turcū deficere ꝓponūt. Crimine dā
nati capitis supplicio afficiunt. Ad turris demū oppugnationē turci tertiodecimo kalendas Julij
in tēpesta nocte terra mariqꝫ summo silētio acedūt. Ubi ꝟo pugnā inire conant. grandi cū clamore
tympanoꝝqꝫ sono inuadūt. Nostri q̄dem arrectis auribꝰ: hostiū impetū cōperientes. vbi eos adesse
cōperiunt. gladios stringūt. balistis ⁊ tormētoꝝ iactu hostes lacessunt deturbātqꝫ. Hostiū triremes
ac cymbe litoribꝰ adherent. Pons qꝫ traducit quo ꝯscenso hostes transeūt. Nostre q̄dem machine
in muris collocate globos saxeos torquēt. Pons natās frāgit. turci mergunt. quattuor qꝫ triremes
⁊ nauigia tormētis onusta iactu machinaꝝ ꝓsternunt. ⁊ vndis obruunt. Turci frequētes q̄ ex cym
bis ⁊ triremibꝰ in molē descenderāt. a nostris cedunt. trucidanturqꝫ. Ignes etiā in classem solut; lin=
tribus immittunt. Nec turci impigri bombardis respōdent. ignes iaciūt. sagittas impetuosissimas
ex balistis ⁊ cathapultis torquēt. Magna vi in obscuro. nisi dū ignes iaculati lucē plerūqꝫ preberēt
Acriter pugnat. ⁊ media nocte vsqꝫ ad horā decimā diei sequētis durās pugna. ꝓpulsatisqꝫ hosti=
bus victisqꝫ dirimit. Uidisses toto triduo hostiū cadauera litore iacētia auro argēto. insigniqꝫ veste
fulgētia ⁊ cōplura mari fluctuātia q̄ pelagi estus vt natura solet in sugficie ferebat. quoꝝ spolijs com
plures potiti sunt. et ex his nō parū comodi vendicāt. Insignis q̄dem hec pugna fuit morte claroꝝ
viroꝝ q̄ turcis p̄erant. quoꝝ interitus merorē ⁊ luctū hosti attulit. p̄sertim generis turci viri q̄dā stre/
nuissimi a turcoqꝫ dilecti: mors magno fuit merori. Cuius cadauer post triduū mari ebuliēte in molis
litus deuectū reperit. eiusqꝫ spolijs q̄dam ex nr̄is potit. Perfuge q̄ post ꝑliū ad nr̄os defecerūt edo=
cēt exercitū magnā cladē accepisse. turcosqꝫ ea in pugna duo milia q̄ngētos cecidisse. ex eoqꝫ bassam
ingentē merorē ꝯcepisse. q̄ tres dies intra papiliones. frequētia cōmilitonū ꝓhibita se cōtinuit. ⁊ stra
gē turco celerius denūciat. eo qꝫ mens eius rodit ꝙ post tantā ruinā turri illatā arce potiri nō potuerit.
Et ꝙ tantā in eius oppugnatiōe ignominiā accepit. existimās turcensem nūerosum exercitū inualidū
esse q̄ turrim diruptā expugnare nō valuerit. Cū aūt turci spem turr; expugnāde ꝑdidissent conatū.
studiū. industriā. oēsqꝫ vires ad ciuitatē omi ex ꝑte oppugnandā cōuertūt. Et licz ad menia iudeoꝝ
ac italie stationis animū potissime cōuertāt. non cessant tn̄ circūquaqꝫ muros verberare ⁊ demoliri.
Hostis ceptū opus cōtinuat assiduoqꝫ conatu aggredit ꝓpositū conficere. Excogitant itaqꝫ turci ad
vrbē ingenio occulto ꝓpinquare fossas laborinthi ꝑ similes effodiūt quas lignis arboꝝ ramusculis
cōtextis edificāt terraqꝫ operiunt. vt latenter ad fossas vrbis accedāt. Propugnacula qꝫ multis in lo
cis cratibꝰ de viminibꝰ cōtextis edificāt. ex q̄bus assidue sagittāt. colubrinis qꝫ ac serpentinis nr̄os
deturbāt. fatigant. pensant quoqꝫ eis cōducere et aliquā partē fosse que menibꝰ adiacet opplere. Ope
ra ita ab hoste adhibita lapides cōgerere nō cessant. ⁊ occulto in fossam iaciūt. Operis assiduitate ꝑs
fosse opplet. antemurale qꝫ equatur. ex quo ⁊ muroꝝ ruina in dorsi formaz redacta facilimus con=
scensus in menia efficit. Precellentissimus ꝑnceps noster rhodioꝝ magister his conspectis diuino
quodā ingenio agendis incūbens nil p̄termittere decreuit qđ saluti vrbis cōducere videatur. Ma=
turitateqꝫ ac solita modestia vtens militibus ad contionē vocatis conatus ⁊ discrimina grauiter et
prudenter explicat Adherebat em̄ lateri nobilissimus eius frater excellens miles Anthonius dau/
busson dominus de Montelio ad vicecomitē. vir quidem consilio et armis clarus. qui pauloante ex
gallijs robustis comitatus viris orientē sancti sepulchri visitandi gratia cupiēs summoꝑe tam glo
rioso certamini interesse transfretarat. Is em̄ a fratre patrū decreto ob fidei integritatē. agendoꝝ ex
perientiam artisqꝫ militaris disciplinā cōmilitonū dux et vrbis capitaneus designatus magnani=
mi ⁊ prudentis capitanei munia obijt. et rerū summe consulit. Aderant nō pauci equites Hierosoly
moꝝ p̄cellentes baiulini priores. senatorij ordinis p̄ceptores ⁊ fratres nobilibꝰ familijs in occidē=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

tali plaga nati. Affuerūt negociatores prudētia pollētes. ac rhodiȷ̄ ciues. greci quoq ingenio ꝓditi
q̄ vnanimi cōſ nſu de tutāda vrbe cōſultāt. Excelluit profecto plurimoꝝ cuiuſq generꝫ aſtantiū ꝓ
bitas. generoſitas. ꝟtus. ac magnanimitas. quoꝝ ſentētiȷ̄s excuſſis ꝑncipis nr̄i ſollertia. quod opti
mū diiudicatū eſt elegit. Noſtri ꝟo cuiuſdā expti ſuaſu. machinā verſilē qđ tribuccū vocant. ingen
tia ſaxa in munitiōes ⁊ hoſtiū foſſas torquēs erigere ſtatuūt. Edificaturq celerit machina periti vi=
ri ſentētia. nautaꝝ ⁊ architectoꝝ oga. Que vbi erecta eſt: vir perit⁹ grauia ſaxa in hoſtes iacit. mul=
toſq cōterit. munimēta diruit. dānaq intulit. non paruipendēda. Excogitatū q̄ꝫ eſt cā partē foſſe q̄
lapidib⁹ a turcis oppleta erat euacuare. Sꝫ cū id palā effici nō poſſet. cuniculo in pomerio effoſſo exi
tū ſub lapidib⁹ nr̄i habēt. ⁊ clā lapides in vrbē cōportant. Sentiūt ꝑfecto turci q̄ foſſe ꝓpinqui erāt
lapidē congeriē minui. ⁊ aſcēſus oportunitatē adimi. niſi q̄ꝫtotius qđ cupiūt efficiāt. Atroci em̄ mu
roꝝ ruina cōſpecta. ſtatuit munitiōib⁹ inniti. que impetū machinarū ſuſtineāt. Muroꝝ igit lapſui
munimēta ⁊ repara nr̄i obiȷ̄ciūt. que in hūc facta ſunt modū: Murus craſſitudinis palmoꝝ duorū
in pomerio ex oppoſito meniū ducit. paliq ex robuſtiſſimo ligno terre infigunt. glis ramuſculis fru
ticibus q̄ꝫ intermixtis intus ponit. aſſiduoq attritu infuſa aqua firmat: denſaturq. Prouidēt inſu
per ingeniȷ̄s hoſtes in ipo cōgreſſu ꝓpellere ⁊ ꝓpulſare. Igneſq artificioſos parāt variȷ̄s modis recō
ditoſ. cadis pice ſulphure. cōbuſtibiliq materie repletꝫ. ac ſacculis laminis ferreis. puluereq machi
naꝝ refertis. q̄ ingenia exitio hoſti futura ſint. Ingēs ꝑterea cylindroꝝ copia affert. q̄ in hoſtes ruāt
eoſq ꝓterant. Varia q̄ꝫ ꝓpugnaculoꝝ forma edit que turcis impedimēto: nr̄is ſint adiumēto. Dele
ctabāt cōſpiciētes viroꝝ ingenia q̄ remedia excogitabāt ac plaudebāt. Adducit Georgius proditor
forti comitat⁹ caterua ad cuſtodiā data. Cōſultus de his q̄ tuitioni futura ſint. remiſſius tardiuſq
reſpōdet. nec de ſe experimentū ab eo expectatū ꝑbet. queadmodū pollicit⁹ erat. ſperabat q̄ppe vir ini
quus ⁊ callidus vidēs muroꝝ iacturā ⁊ facilē aſcenſum ꝑ ruinā. ciuitatē in hoſtiū ptātem futuram.
Quedā tn̄ protulit vt eius aſtutiā occultaret. Suadet machinā parari q̄ in machinas hoſtiū iaciat
Qđ vt factū eſt turcus machine ictus ex aduerſo dirigit. murūq nō parū ledit. Dū hec agerent: epi=
ſtole ex caſtris in vrbē ſagittis dirigunt. que georgiū inſimulāt. Nec georgius licꝫ vrbis diſcrimen
videret ꝟbis procacib⁹ ſe abſtinet. Que vt ad noticiā deueniūt vehemēs in eum ſuſpitio orit. q̄bus
ex cauſis vinculis ⁊ carcere arcet. Deputanturq q̄ virū examinēt ⁊ cauſas defectiōis ꝑquirāt. Exa
minat⁹ cōtradictoriȷ̄s ac cōiecturis ſufficientib⁹ cōuictus torquet. In tormēto ⁊ extra rogat⁹. vltro
fatet iuſſu turcorū tyranni ad rhodios defeciſſe. vt vrbem ſi poſſet proderet. queadmodū plura oppi
da prodidit. Sin min⁹ rhodi ꝑſiniſtre verſaret cūcta diligentius acutiuſq ꝑquireret ⁊ ſpecularet.
Mores quoq ⁊ ſtat⁹ ac cōditiones incolarū ⁊ regiōis intelligeret ac demū ſi claſſis nō vinceret ad
turcū reuerteret. docturus q̄ ad vrbis expugnationē cōducerent. Proponebat nanq turcus hāc vr
bē in ſuā ditionē redigere ꝙ vt cōficeret multis pollitatiōib⁹ ac plurib⁹ donis allectus Georgi⁹ exti
tit. crimē cōuictus ſupplicio capitis damnat. ⁊ in ꝓpatulo ſpectante ꝓplo funo furci ligato Georgi⁹
ſuffocat. vt aīam exalauit. populus cū plauſu ad ꝑuatas ſtationes reuertit letus ⁊ gaudens de nece
proditoris chriſtiane religiōis qui tot aīas perdere voluit ⁊ ad iugulationē ⁊ fidei orthodoxe abne
gationē tot ꝑclaros viros. caſtiſſimaſq matronas. ſacraſq virgines. ⁊ plebē chriſtianā ꝑducere ſtu
duit. Luit tandē penas ſceleri debitas vir ꝑfidus. vigilans ⁊ ſemꝑ aliq̄d cogitās, turcenſis claſſis
ꝑfectus baſſa. alteras litteras in vrbē iacere ſtudetq grecos indigenas ⁊ ciues latinos ad deditio=
nē hortant. vita et ſuppellectili ſalua promiſſa. multamq immunitatē pollicent. Solum verbis di
tionē expoſtulat ⁊ interitū militum ⁊ perniciē religionis Hieroſolymorū affectat. Si ſecus rebus
ſuis cōſulant ad vnū omnes interituros affirmat. Putauit vir nepharius populū infidū inuenire et
qui metu terreret vel munerib⁹ alliceretur. ſed repperit orthodoxe fidei plebē deuotā ac. ordine Hie
roſolymorū fidā cōſilioq ⁊ armis mutua equitū ⁊ latinorū noſtroꝝ cōuerſatiōe expertaꝫ. Ea igitur
inuanū tentante alio vtitur cōmento. Mittit ad eccl̄iam beate marie virginis helcomenitre grecu=
lū qui dudū ad turcos defecerat qui vigiles alloquēs ait baſſam oratorem ad principē noſtrū velle
deſtinare dummodo tutus aditus pateat. Reſpondet vt illic ad ripam foſſe nunciū mittat. aderitq
in boleuardo qui noīe magiſtri reſpondeat. Affuit poſtridie baſſe orator qui noſtris prius ſalutatis
ait: Prefectū claſſis ſe non parū immo vehemēter admirari ꝙ tam potēti principi reſiſtere audeam⁹
qui duo imperia tot regna tot vrbes tot prouīcias totq potētatus ſubiugauit. Quare ſuadet vt no
ſtre vrbi ⁊ a is indoleam⁹ nec patiamur tam crudele facinus ꝑpetrare: nec vrbē dirigi ⁊ ad iugula
tionē viros ⁊ mulieres ad raptū ⁊ ignominiā duci. bellū an pax ꝑſtiterit dicam⁹. Pollicet q̄ppe bre
ui forma ⁊ cōpendio pacē ſi libuerit ſe ꝑſtituꝝ. ⁊ nos poſſeſſores vrbis ⁊ agroꝝ ꝑmāſuros. Alit mi=
nas addēs ꝓmittit ꝓpe diē. ciuitatē in ſuā ptātem trāſiturā. direptiōiq ꝑbiturā. ⁊ oīe gen⁹ crudeli=
tatis executurum, Qui principis noſtri vice aderat edoctus reſpōdet. Non poſſumus ſatis admi=

rari. vos qui cũ classe ⁊ impetuosis machinis castrorũq; copia. vrbẽ nostrã circundatis. nos ad pacẽ
hortari. cũ id a militantium officio alienũ videat᷑. Verũ figmento agere videmini. vt aĩos tentetis.
Sciatis nec pollicitatiões nec munera ṽra nos mouere: aut ad aliq̃d indecens cõficiendũ allicere.
Nec ꝑfecto mine ṽre nos terrent. Sum⁹ eñ vnanimes. nec discrimẽ est int̃ grecũ ⁊ latinũ. Christũ
eñ colim⁹ vna fide ⁊ firma mẽte. pro q̃ pugnare parati sum⁹. ⁊ mortẽ poti⁹ oppetere q̃ȝ mahumeto
cõiungi sicut facessant ꝓmissa ⁊ mine. q̃bus nos monere conamĩ. Cũ ṽra classis domesticos lares
reuiserit. si oratores de pace tractaturos mitteṫ de re ꝯsultabim⁹. Cũ armati ⁊ exercitu p̃cincti estis
officiũ bellantiũ ꝑficite. ⁊ vob deo ꝓpicio cõstanti aĩo respõdebim⁹. Cognoscetis quoq; nõ cũ asia
ticis ⁊ effeminatis viris cõtendere. sed cũ catholicis fortissimis manũ cõserere. Quo dictu turci vul
tu dimisso ex tẽplo discedũt. Cũ turcis maiori conatu. ingenio. arteq; resistit᷑. ipsoꝝ insania incẽdit᷑.
Pudet q̃ppe eos tm̃ exercitũ nõ p̃ualere. et sui tyrãni formidolosam potentiã a rhodis cõtenni. Fu-
ribũdi itaq; machinis. mortarijs sagittis. cathapultis. dies noctesq; vrbẽ lacessunt. infestant. deter-
rent. expeririq; satagũt si rhodioꝝ animi facinora obire p̃clara audeãt. queadmodũ p̃clara ⁊ magni-
fica v̾ba ꝓferunt. Scd̃m igit᷑ alterũ preliũ ad turrim molis diui Nicolai cõmissum dieb septẽ ⁊ tri
ginta exactis. vires in vrbis menia augẽt. facieq; ciuitatis deturpãt. Noua q̃dem vrbs crassissimo
muro cincta turrib in celũ erectis ornata. antemurali quoq; ⁊ ꝓpugnaculis aptissimis munita. triũ
miliũ quingentoꝝ spericoꝝ saxorũ frequẽtissimis ictibus lacerat᷑. deturpat᷑. demolit᷑. Eamq; ruinã
plereq; dom⁹ ciuiũ ⁊ magistratus palacia ꝑornata: ac magnifica patiunt᷑. ita vt prioris vrbis facies
penit⁹ perdita videret᷑. ac tanq̃ȝ gigantei cadaueris sarcina prostrata iaceret. Attoniti sunt plurimo
rũ animi. sed p̃nceps vir q̃dem magna sapiẽtia. generositate atq; magninimitate. p̃claris ac magnifi
cis comitat⁹ equitib. pugnatorũq; globo fortissimo stipat⁹. spem in deũ immortalẽ. ac filiũ eius do
minũ nostrũ Jesum christũ: eiusq; genitricẽ. p̃cursorẽ quoq; sanctũ Johannẽ baptistã dirigẽs. cun-
ctorũ mẽtes solidat. Nec defuerunt magnanimi baiulini priores. p̃ceptores. ac fratres sacri ordinis
Hierosolymitani pariter negociatores. indigeneq; ⁊ greci q̃ pro fide orthodoxa fortiter pugnare nõ
formidãt. Nõ deterrebat profecto aĩos. murorũ formidãda ruina. Nõ metũ incutiebat facilis ho
stiũ ascẽsus. nõ machinaꝝ impetuosissimi iactus mẽtes ꝑturbant. Autumant turci ꝑuo momẽto vr-
bẽ subigere. Putãt nostri spe ⁊ fide pleni mahumetanã gentẽ facile ꝓpulsatũ iri. Hinc turci in auro
ra ⁊ solis occasu ad ripã fossarũ fistulis ⁊ tympanis turcensib solitũ cantũ edunt. Exultant etiã de
futura victoria. Nostri in pomerio tubarũ clangore iubilant. Princeps noster p̃clarissimus. ingen
ti acumine predit⁹ prope diẽ hostilem inuasionẽ futuram cõiectat. Maturo igit᷑ cõsilio p̃sidia me-
niũ instituit. Hisq; p̃stantes viros p̃ficit. subsidia quoq; nõ negligit q̃bus ⁊ electissimos sui ordinis
cuiusuis natiõis baiulinos ⁊ eq̃tes preesse voluit q̃ presto casu vrgẽte adesse debeãt. Ipse v̾o partes
subsidij nõ recusat. Quinimo assiduo labori nõ parcẽs. in pomerio meniũ lapsorũ residet. Illic som
niũ q̃uis nõ diuturnũ sumit. cenitat. versat᷑. Magistri vestigia strẽnuissim⁹ quisq; sequit᷑. nec primi.
nec mediocres. nec infimi onus recusant. Turci v̾o in castris. p̃cones voce ꝓmulgãt. vrbis suppelle
ctilẽ in direptionẽ trãsiturã. impuberẽ etatẽ sub iugũ vt fidẽ abneget mittendã. Prouectos v̾o ⁊ ado
lescẽtes ad vnũ iugulãdus. et q̃ viui capti essent. palis q̃s ad id exequendũ octo milia parauerãt cru
ciãdos ciuitatis ditiõe turcoꝝ tyrãno reseruata. His diuulgatis ꝓperant turci ciuitatẽ aggredi. pri-
usq̃ȝ id moliant᷑ Mahumetũ suo more inuocãt. corp⁹ lauãt purgantq;. Sacculos ad rapinã parãt᷑
funiculos ad captiuos religãdos zonis cõnectunt. Pridie q̃ȝ pugna iniret᷑. totaq; nocte diei cõtinue
ac diluculo qd̃ mane quo pugnatũ est p̃cessit. octo machine muris obiecte saxa ingentia assidue tor
quẽt. Qd̃ loco ꝓpugnaculoꝝ adbibitũ erat diruũt. Vigiles quoq; ac custodes ⁊ meniũ presidia par
tim occidũt. vt muris quisq̃ȝ sup̱stare vix posset. nisi summo astu occultaret᷑. ⁊ scalas ad signũ cãpa-
ne paululũ descẽderet ⁊ demũ cõscenderet. Nec tẽpus datũ est ꝓpugnacula denuo instaurandi cum
bombardarũ ictus frequẽtiores essent: ita vt tã paruo tẽpore trecẽta vel circiter saxa iacta sunt. Tur
ci v̾o iactu machinarũ peracto ad signũ iactus mortarij quod pridẽ eo in loco cõstituerant cõfertissi
mi magno impetu quã celeriter quinto kalendas Augusti ruinam orto sole cõscendunt. Erat nan-
q; facilis vt diximus eis ascensus: immo facilior q̃ȝ nostris per scalas. Superiora quoq; muroꝝ lo
ca occupant. trucidato q̃ illic erat q̃ primo tanto impetui resistere nequiuit anteq̃ȝ subsidia nostra
scalas ascenderẽt ⁊ illic hostilia signa statuunt. Idem quoq; faciunt ad turrim italie cuius verticem
oppugnãt. Clamor vndiq; oritur. manus quoq; viriliter cõseritur. magnaq; vt pugnat᷑. nostri quo-
q; a dextro sinistroq; cornu fortiter hosti resistunt. vbi affuerũt gloriose dimicantes miles prestan-
tissimus dominus de Montelio capitaneus armis pollẽs. baiulini quoq; ⁊ equites Hierosolymo
rum ac negociatores nõ pauciq; indigene ⁊ cuiusuis nationis strennui. quorũ quidam inter confer
tissimos hostes acriter dimicãtes cecidere. alij multis vulneribus acceptis vitam seruauere. Sca-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

lis quoq; q̄ quattuor erant: quibus in vicū ĩudeoꝝ descendebat vna principis nostri iussu ꝑfracta
qua turci descendere ceperāt ex templo cōscensis. Clarissimus magister ⁊ princeps noster Petrus
danbusson p̄ci..ra comitatus cohorte. magno fortiq; anīo hosti se obijcit scalamq; cōscendit. hostē
viriliter oppugnat. propulsat quosdāq; trucidat. Nec aliter ipse suiq; cōmilitones q̄bus comitatus
erat ꝓ fide catholica ⁊ republica christianoꝝ pugnauere q̄ olim gloriosi machabei pro cult⁹ diuio
⁊ hebreoꝝ libertate p̄liati sunt. Nec haud secus q̄ pleriq; rhomani ꝑncipes pro tutanda patria di
micauere q̄ ob seruatā rempublicā patres patrie meruerūt appellari. Hos em̄ p̄cellentissimos viros
imitat⁹ princeps ⁊ magister noster discrimina nō formidās vulnerib⁹ quiq; in corꝑe susceptis. quo
rū vnū letale censebat. nisi medicoꝝ cura remediū attulisset. rhodioꝝ rem publicā tutatus est. ser=
uauit. restituit. Ob quod preclarū quidē facinus pater patrie optimo iure appellādus est. Turci em̄
perpulchre armati. duo milia quingēti suꝑ muros erant cōfertissimi nostros secū man⁹ conferentes
armorū vi propellere nitebant. Primorū tamē virtus inuicta ꝑsistens diuino p̄sidio suffultu nequa
q̄ loco cessit. Sequebat quoq; turcos q̄ muris potiti erant ingens turcoꝝ multitudo q̄ totū campū
adiacentē ruinā vallū ⁊ fossam expleuerat vt terra vix cōspici posset. Affirmāt perfuge quadraginta
milia turcorū adesse. Pugnatū est duab⁹ horis ambigua fortuna modo ad nr̄os modo ad turcorū
victoria inclināte. Tandē diuina clemētia principis ⁊ nostroꝝ virtute fouēte turci fundunt. ꝓpul=
sant. cedunt. tantoq; impetu ⁊ celeritate terga vertūt vt sibipis necē ⁊ vulnera afferrent. Spectacu=
lo nobis fuit qđ a nostris interpugnandū gestū est cōspicere. Ex turcis quippe q̄ nostros fortiter la=
cessebāt suꝑ muros stantes trecēti a nostris in vicum iudeoꝝ precipites trahunt ⁊ impellunt. Erat
nāq; muri altitudo ad intra fere pedū viginti. Hi oēs ad vnū trucidati sunt. ⁊ cadauera vulneribus
deformia passim iacētia intra vrbem visa sunt. Cū turci pedem referrent. ⁊ ad castra tenderēt. nostri
eos cōsecuti sunt ⁊ cōplures intra monitiōes occiderūt. quorū spolijs ac insigni tyranni vexillo au
ro argentoq; ornato qđ tante victorie monumēto extitit potiti. magno cū plausu vrbem per muroꝝ
ruinā intrant. Cecidere ea in pugna turci tria milia quingenti. quoꝝ cadauera intra vrbē suꝑ me
nia fossa. munitionibusq; hostiū ⁊ mari reperta sunt. Et postmodū ad lucē vitandā q̄ passim defor=
mia ⁊ lacera iacebāt cōbusta. Interire prout ꝑfuge diuulgarūt qui cū exercitus a bassa recenseretur
aderāt. ex turcis obsidionis tp̄e nouē milia. vulneratiq; sunt milia q̄ndecim. magnisq; incōmodita=
tibus exercitū affectū affirmāt. Fama satis cōstans est ⁊ palā a ꝑfugis vulgat turcos visionis mira
culo exterritos tāta trepidatiōe loco cessisse ac pedē retulisse. Aiunt em̄ cū vexilla dn̄i nr̄i iesu xp̄i ac
virginis Marie ac sancti Johānis baptiste religionisq; Hierosolymoꝝ in conflictu iussu ꝑncipis
erecta sunt. crucē aureā in aere splēdidissimā hostes vidisse. Apparuisse insuꝑ candidissimā virginē
clypeū ⁊ hastā gestantē: ac hoīem vili veste obsitū splēdidissimo comitatu stipatū p̄sidio adesse. Que
visio tm̄ terrorē eis incussit. vt nullo pacto ꝓgredi ausi sunt. Fatendū q̄z est hanc victoriā de celo di=
missam esse. Quō tam ꝑua militū nostroꝝ copia hosti potētissimo iā muris potito resistere potuisset:
nisi diuinū p̄sidiū affuisset. Quō tam ꝑua tp̄is morula. tāta hostiū man⁹ cecidisset nisi angelus dei vi
ctoriā attulisset ⁊ inimicos trucidasset. Erāt em̄ tot occisoꝝ cadauera. ⁊ ita ꝑpulchre ordinata. vt nō
horaꝝ sed dieꝝ op⁹ esse videret. ⁊ id poti⁹ diuinit⁹ q̄ humanit⁹ cōtigisse putet. Quis hostem menia
possidentē. iāq; victoria lasciuientē ⁊ exultantē terruit. De⁹ clemētissim⁹. Quis hostē ne scalis descē
deret anteq̄ subsidia cōscenderēt ꝓhibuit. de⁹ fortissim⁹. Quis eoꝝ mētes obcecauit vt post primā
pugnā nō aggrediunt nr̄os. ⁊ multis vulnerib⁹ opp̄ssos ⁊ defatigatos appugnent. deus clemētissi
mus. Quis tā potentē hostē q̄ tot ⁊ tāta regna subiugauit. ꝓhibuit. ne hūc Hierosolymoꝝ ꝑncipa=
tū. mediocrē q̄dē ac ceteroꝝ cōꝑatione tenuē. post cōstantinopolitane vrbis excidiū sue ditiōis face=
ret. de⁹ sapiētissim⁹. Agam⁹ igit gr̄as de tanto bn̄ficio ei q̄ nos ab impioꝝ manib⁹ p̄seruauit. Tur/
ci em̄ spe potiūde vrbis ducti q̄z crudelitatꝫ genera exercere ꝓponebāt. sed nephando optatu frustrati
tanq̄ pecudes trucidant. ꝓpulsant. vincunt. Ex tēplo pugna cōmissa ad ꝑmū lapidē castra ⁊ papi=
liones turci collocāt. machinas ad lit⁹ maris deuehūt. ⁊ nauigijs onerant vulneratos. ⁊ q̄s exlicia
traiecerāt multos dies vsq; ad eoꝝ discessuz in turchiā cū oī suppellectili reuehūt. Ortos vineas p̄/
dia si q̄ intacta illesaq; remāserāt vastant. depopulant. incēdūt. ingēti pecudis multitudine subacta.
Dū hec turci molirent ⁊ discessuz pararēt. apparuere subsidiarie naues q̄s p̄cellētissim⁹ Sicilie rex
Ferdinādus fidei catholice deuotissim⁹ rhodijs mittebat. Que ad aurā post meridiē turcis cōspici
entib⁹ cū rhod..ꝝ plausu ⁊ gratijs altissimo datis portū intrare nō formidant. Hostis machinas
quas ad hoc parauerat in eas dirigit. Jactu machinaꝝ vna detrimentū malo excipit: altera incolu=
mis euasit. Anchoris ante aditū port⁹ naues subnixe vi tormentoꝝ ⁊ marꝫ estu feruēte paululū ab
aditu discedūt. Hespero adueniēte ⁊ ꝑcella ingruēte nauis q̄ lesa fuerat portū intrat. altera vela ven
tis dare cōpellit. Postridie ei⁹ diei cū ea nauis portū subire niteret vento deficiēte. dū placidū red=
dit mare: nec longius a classe turcensi distaret. triremus turcorum viginti exercitu et rhodijs con=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

ſpicientibꝫ nauim aggrediunť ⁊ oppugnãt. Qui naui deuehunť: viriliter ſe tutãt. Horis ꝓ tribꝫ nauali ꝑlio machinarũ iactu pugnatũ eſt. Tandẽ nr̃i victores euaſere. In qua pugna triremiũ ꝑfect⁹ occidiť. Hac q̃ꝫ incõmoditate accepta. ad ſuos hoſtis reuertiť. ⁊ nauis ſubſidiaria poſtera die portũ plenis velis intrare nõ formidat. Attulerũt ꝑfecto he naues nunciũ qḋ Rhodios nõ ꝑua affecit leticia. Pontificie q̃ppe lr̃e recitanť. q̃ rhodioꝝ aĩos paterna monitiõe ſolidãt. Subſidia q̃ꝫ nauiũ parata pandũt q̃ prope diẽ ventura erãt. Preterea grandẽ expeditionẽ parari nũciant. q̃ nedũ rhodios obſidione liberare. verũetiã inimicã claſſem expugnare. ac proſternere poſſit. Rhodij leto accepto nũcio clemẽtiſſimũ rhodianũ põtificẽ Sixtũ quartũ miris laudibꝫ tollũt. laudãt. ꝑdicant. deoq̃ꝫ pro ei⁹ felici ſtatu hũiles preces fundũt. Hic quoq̃ꝫ rumor ad turcos trãſit. qui ꝑterriti ceptũ diſceſſum accelerãt. Exactis igiť nouẽ ⁊ octoginta diebꝫ rhodiorũ litore claſſis ſoluẽs. phiſcũ nauigare ꝑperat. Illic milites ⁊ ſuppellectilẽ exonerat. vbi dies vndecim morata ad domeſticos lares cum clade ⁊ ignominia reuertiť. Qui obſidionis ꝑicula expert⁹ eſt ⁊ res publico funct⁹ officio cognouit ad laudẽ dei. xp̄iane religiõis exaltationẽ ⁊ rhodioꝝ gl'iam rerũ geſtaꝝ cõmentariũ edidit.

De captione ciuitatis Idruntine.

Ane poſtea q̃ꝫ inſula rhodi diuino poti⁹ miraculo q̃ꝫ alias murꝫ illi⁹ pro magna parte ſolo equatis a turcoꝝ obſidiõe ⁊ furore fuit liberata. atq̃ꝫ ita ipſi turci ſpe ſua ⁊ conatu impijſſimo fruſtrati fuerũt. indigne valde obprobriũ illud ferẽtes. atq̃ꝫ plurimis q̃s eis xp̄ianoruꝫ negligẽtia parauit elati victorijs tãtis ſtragibꝫ ⁊ calamitatũ generibꝫ. quibꝫ regna. ꝓuincias. ciuitates ⁊ loca ꝑlima xp̄ianoꝝ hacten⁹ affecere nequaq̃ꝫ cõtenti. neq̃ꝫ ſparſi ſanguis fideliũ multitudine ſatiati. arbitrabanť facile ignominiã quã a rhodianis accepiſſent in ceteros chriſticolas poſſe retorq̃re. Proinde claſſem denuo inſtaurant validiſſimã ⁊ copioſuꝫ exercitũ parant. ꝑtes italie. maxĩe mari adriatico vicinas. terra mariq̃ꝫ inuadere ⁊ ſucceſſiue ĩ dirã ⁊ miſerabilẽ redigere ſeruitutẽ aĩoſe cõtendũt. Nimirũ cũ ipſe turcoꝝ tyrãnus crudeliſſim⁹. auro ⁊ homĩbꝫ abundãs ⁊ domĩnãdi mira cupiditate inflãmatus. optime intelligeret gẽtes ſibi vicinas. bellis frequentibꝫ ꝑ eũ attritas. arma ſumere nõ audere. ⁊ ſolos fideles vngaros muri loco ad orientẽ remanſiſſe. in italos extunc ſeuire decreuit. Ergo poſt ceteras cruẽtiſſimas iacturas ⁊ ſtrages quas xp̄ianis ꝑplis ipſi nephandiſſimi hoſtes fidei turci in alijs terris intulerũt. poſt horrendã tot ciuitatũ euerſionẽ. miſerabile excidiũ. et lamẽtabiles atq̃ꝫ vniuerſo pene orbi terrarũ notiſſimos conatus. rhodieq̃ꝫ vrbis poſtremo cũ ingenti multitudine gentiũ. terra mariq̃ꝫ obſidionẽ in Apuliã regni Sicilie ꝓuinciã cũ magno exercitu et claſſe ex velona applicuere. Eſt in ea ꝓuincia ciuitas q̃dam archiepiſcopali ſede inſignis. atq̃ꝫ populoꝝ multitudine ⁊ rerũ oĩm opulẽtia nõ minime p̄ſtans idruntũ appellata. vni⁹ noctis nauigatione a p̄dicta ciuitate Selona. q̃ ſub turcoꝝ eſt ꝑtãte diſtans. Hanc ip̄i ĩmaniſſimi turci poſt aliq̃t dierũ obſidionẽ. ⁊ muroꝝ eiuſdẽ machinaꝝ impetu euerſionẽ. tandẽ (heu rem miſerã ⁊ afflictã) cruentiſſimo bello vi ⁊ armis ceperũt. expugnauerũt. ſpoliauerũt. viris partim ceſis. partim acerbiſſime ſeruitutis iugo ſubiectis. matronis ſtupratis. ꝟginibꝫ raptis. ſanctimonialibꝫ fedatis. adoleſcẽtibꝫ immaniter trucidatis. ſenibꝫ hoĩm ⁊ equoꝝ calcibꝫ cõculcatis. Sacerdotibꝫ etiã intra eccliaꝫ ꝓ defenſiõe fidei. hũiles p̄ces inſtãter altiſſimo porrigentibꝫ. ferarũ more iugulatꝫ. ⁊ ipſo archiep̄o idruntino ſene ⁊ annoſo. põtificalibꝫ induto ſacratiſſimã crucẽ manibꝫ tremulis tenente. ſerra lignea crudeliter in fruſta diuiſo. pregnãtibꝫ quoq̃ꝫ cũ ſemiuiuis corpuſculis inaudita crudelitate dilaniatis. atq̃ꝫ dilaceratis. demũ ciuitatẽ ip̄am idruntinã in ſuã ditionẽ redactã. hoĩbꝫ ⁊ nũero copioſo. murꝫ. victualibꝫ. vallo. machinis. armis ⁊ alijs ad defenſionẽ neceſſarijs mirũ in modũ muniuerunt. Tandẽ ipſo turcorũ principe mahumeto. haud longe poſt ex hac luce ſubtracto. filius eius in regno ſucceſſor q̃ hodie turcis imperat. prefatã ciuitatẽ idruntinã regi reddidit Neapolitano. ex cauſis quas breuitatis gratia p̄termitto. Atq̃ꝫ ita turcis vrbi ⁊ apulie prouincia pulſis chriſtianis incolis denuo idruntum inhabitať. Hec de hyſtorijs iſtis breuiter dicta ſufficiant.

De regimine peregrinantium trans mare ſcribit Hali medicus in hunc modum.

N mari ꝑegrinanti ſi ſubuerſio ⁊ vomit⁹ acciderit. Vtať ſirupo ſebeſten vel granatorũ cum menta. vel pomoꝝ muzorũ cũ tamarindis ſugat. ⁊ odoret granata poma muza coctana. minuatq̃ꝫ cibũ. Si autẽ incipit ei vomitus dñari mudeť ſtomachus eius coleris. ⁊ vtať deinceps ſupradictis. ſitq̃ꝫ cibus eius acerba. vel qui ſit de acerbis. Raſis autẽ medicus dicit. Qui per

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

mare vult incedere roob fructuũ ⁊ medicinas q[u]ib⁹ vti cõsueuit secũ deferat. Prius tamẽ ingrediat̃ mare per aliquot dies comestioni qua cõsueuit vti. debet minuere. taliqꝫ cibo vti qui sit de his q̃ rigidum stomachũ faciunt. Ea quoqꝫ die qua mare primũ ingredit̃ aquã non intueat̃. sed ea odorare ⁊ comedere paulatim incipiat: que vomitũ reprimunt. Quibus ita gestis si stomachi subuersio acciderit ⁊ vomuerit. aliquatenus vomere ꝑmittendus est. qm̃ hoc ei nõ nocebit. Ex si plus q̃ꝫ necesse est hoc ei accidat roob fructuũ quasi sorbendo atqꝫ lambendo sumat. ⁊ sumach et granatorum grana. ⁊ huiusmodi accipiet.

De cautela cõtra pediculos ac pulices et muscas in mari.

Ccidit aũt peregrinanti copia pedicolorũ in corpore propter sudorẽ ⁊ puluerem ac balnei paucitatẽ Quod cũ euenerit corpus eius cathaplasmet̃ cum argento viuo occiso. cũ oleo adiuncta astrologia longa ⁊ de felle. Mane quoqꝫ balneũ ingrediat̃ ⁊ corpus eius fricatione valida mundet̃. caputqꝫ cũ carthaphilagine ⁊ borace lauet̃. Rasi autẽ vbi supra. Pediculorũ grauationẽ prohibent vsus balnei ⁊ lauacri. pannorũ frequẽs mutatio. ꝑrieqꝫ vt pannus qui carni adheret lineus sit. tarde nanqꝫ pediculis replet̃. huiusmodi autẽ interficit argentum viuũ extinctuꝫ si oleo misceat̃. ⁊ ex eo fila lanea inungat̃. que sup̱ se aliquis impendat aut ex eis se cingat. Pulices cum herba que dicit̃ persecaria in lecto posita fuerit quasi ebrij ⁊ paralitici fiunt. nec salire nec se mouere possunt. Si ṽo in aqua in qua tribuli cocti fuerint tribulus roret̃. pulices omnino destruent̃. aqua similiter in qua ruta decoquit̃ aut oleander eos interfecit. Culices ex fumo palee ⁊ ex fumo vaccini stercoris ⁊ q̃ꝫ maxime ex fumo iunci triangulati ⁊ nigelle fungantur. Musce ṽo aqua in qua niger elleborus coquit̃ ⁊ arsenici citrini vel olibani fumo necant̃. Alia pleraqꝫ medicinali puta cõfectiones ⁊ huiusmodi sanitatis preseruatiua. cõseruatiua aut confortatiua satis cõmunia sunt. ⁊ facile quisqꝫ peritũ medicũ potest habere consultũ qui has voluerit subire peregrinationes sup̱ his reb⁹ quas sibi inter peregrinandũ necessarias arbitrabit̃. Ideo de eis sup̱sedere q̃ꝫ quidpiã scribere maxime ꝙ me non satis deceat malo.

Sanctarũ peregrinationũ in montẽ Syon ad venerandũ christi sepulchruꝫ in Hierusalẽ. atqꝫ in montẽ Synai ad diuam virginẽ ⁊ martyrem Katherinã opusculũ hoc contentiuũ per Petrum drach ciuẽ Spirensem impssum Anno salutis nr̃e. M.ccccc.ij. die. xxiiij. nouẽbris. finit feliciter.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1071/D